

5.7.387

5 W.7

CP 12.11

100 100

P O L Y B' I I
H I S T O R I A R V M
T O M V S V.

Π Ο Λ Υ Β Ι Ο Υ
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΟΥ
Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Ω Ν
Τ Α Σ Ω Ζ Ο Μ Ε Ν Α.
Ρ Ο Λ Υ Β Ι Ι
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΑΝΙ
HISTORIARVM
QVIDQVID SVPEREST.

RECENSUIT, DIGESSIT,
EMENDATIONE INTERPRETATIONE, VARIE-
TATE LECTIIONIS, ADNOTATIONIBVS, INDI-
CIBVS ILLUSTRAVIT

IOHANNES SCHWEIGHÆVSE
ARGENTORATENSIS.

TOMVS QVINTVS.

L I P S I A E
I N L I B R A R I A W E I D M A N N I A
M D C C X C I I.

AD LECTOREM
POLYBII STUDIOSVM
PRAEFATIO EDITORIS.

Complectitur quintus hic Polybii nostri Tomus, post disputationem *de Vita & Scriptis Polybii*, primo, *Spicilegium Reliquiarum ex certis Libris Historiarum Polybii*; pag. 31-50. Sequuntur inde, a pag. 53-102: *reliqua Polybii Fragmenta*, ex Suida maxime & Stephano Byzantino collecta. Denique a pag. 105. usque ad finem Voluminis deeurrit prior pars *Commentariorum in Polybii Historiarum Reliquias*, scilicet *Adnotationes ad Librum Primum, Secundum atque Tertium*.

In Disputatione *de Vita & Scriptis Polybii* id maxime egimus, ut *Testimonia Veterum*, quæ in Fragmentorum collectionibus, a superioribus Polybii Editoribus congestis, jam continebantur cuncta, sed sparsim ibi disiecta erant, in unam nunc summam collata commodoque digesta ordine exhiberemus Lectoribus. Sed, *aliorum Testimoniis* de rebus, ad Polybium pertinentibus, consentaneum erat, ut adjiceremus interspergeremusque eas notitias, quæ eisdem de rebus colligi *ex ipsis Polybii scriptis* potuerunt. Ceterum, quæ recentiori ævo, ab instaurato post ignorantie secula studio bonarum literarum ad nostram usque ætatem, certatim a viris doctis laudes tributæ sunt Polybii Historiis, elogiaque, ubivis obvia, quibus celebratæ sunt virtutes hujus operis, colligere longaue serie ad verbum repetere, supervacaneæ rem operæ duximus: illasque virtutes ex ipsis operis lectione, quam aliena fide, maluimus

cognosci. Quodsi tamen intellexerimus, commodum videri studiosis Polybii Lectoribus, haud gravabimurquidem, quæ de laudibus Historiæ Polybianæ, ac partim etiam de his, quæ desiderari in hoc Scriptore posse videantur, a tribus maxime viris, Isaaco Casaubono, Reiskio, Ernesto, in Præfationibus ad Polybium disputata sunt, fideliter excerpere, & postremo hujus operis Tomo præmittere.

Quandoquidam in procuranda hac Polybii Editione constitutum nobis fuit, Reliquias omnes Historiarum hujus Scriptoris, quæ magnam partem misere disceptæ ac temere sparsæ ad hunc diem jacuerant, unum in corpus ita colligere, ut, quoad fieri posset, secundum rerum atque temporum ipsorumque Librorum seriem, per quam ipse auctor universam Historiam distribuerat, collocarentur omnia & concinnarentur; magno jam numero ex eis Fragmentis, quæ passim apud varios veteres Scriptores ex Polybio recitata supersunt, suis cuique locus in illorum triginta quinque Librorum serie, quorum continuus contextus injuria temporum intercidit, a nobis adsignatus est, prout aut scriptor, qui Polybii verba nobis conservavit, numerum Libri, e quo ducta sunt, diserte adjecebat, aut prout nos ex ipsius Fragmenti argumento intelligere nobis visum erat, quam ex parte Historiarum esset illud decerptum. Sed perfuncti eo labore, dum in hoc deinde eramus occupati, ut cetera colligeremus Fragmenta, quæ, quam ex parte Historiarum ducta, aut quem ad librum essent referenda, haud adparebat, subinde adhuc reperiebamus nonnulla, in quibus videbantur satis clara etiamnum indicia superesse ejus loci, quem in opere integro olim obtinuissent, quæ indicia ante id tempus nostram effugerant observationem. Ea igitur, quibus aliquod tale indicium, sive oppido manifestum, sive admodum probabile, visum est inesse, a ceterorum Fragmentorum promiscua turba separavimus, & prædicto *Spicilegio Reliquiarum ex certis Libris Historiarum Polybii* complexi sumus. In idem Spicilegium consulto etiam rejecimus

ea Fragmenta, quæ jam olim quidem, quo pertinerent, intellexeramus, sed, quoniam nonnisi latino sermone nobis conservata sunt, græcis Polybianis immiscere nolueramus.

Reliqua erant ea *Polybii Fragmenta*, quæ, qua ex parte Historiarum quove e Libro ducta essent, prorsus erat incertum: breviora illa pleraque, & longe maximam partem a *Suida* in Lexico Historico & Grammatico, alia a *Stephano Byzantino* in Geographico Lexico, pauca nonnulla ab aliis Scriptoribus conservata. Ea igitur cuncta, præeuntibus jam aliquatenus superioribus eorumdem Fragmentorum Collectoribus, duas in classes distribuimus: quarum in priorem illa conjecimus Fragmenta, in quibus superest saltem signatum aliquod nomen ejus rei, personæ, gentis, regionis, aut urbis, de qua agebatur; quæ *Fragmenta Historica & Geographica* nominavimus. In alteram ea digessimus, in qua nullum ejusmodi nomen expressum superest; atque his titulum inscripsimus, *Fragmenta Grammatica*. Constitueramus, tertiam facere classem Fragmentorum Gnomiorum, id est, quibus brevis aliqua sententia continetur politica sive moralis: sed haud magno incommodo hæc ipsa adtribui posse posteriori classi visa sunt. In utraque istarum classium, ea Fragmenta, quæ sive certa ratione, sive admodum probabiliter ad Polybium auctorem relata sunt, ab his distinximus, de quibus dubitari posse nobis visum erat; de qua distinctione in Introitu diximus pag. 53.

Sed priusquam de *Fragmentis Polybianis* verba facere desinamus, haud erit ab hoc loco alienum, si de eorum Virorum meritis paulo enucleatius dixerimus, qui, cum præclare vidissent, in acerba clade, qua Polybii Historias afflixit injuria temporum, pretiosas studiosis bonarum literarum esse debere vel minutissimas quasque reliquias, quæ veluti avulsæ tabulæ ex tristi illo naufragio emerisissent, singulare studium egregiamque operam in conquirendis congerendisque Historiarum Polybii Fragmentis posuerunt. Primus igitur, qui in hoc genere elaboravit,

vit, & cui ad hunc diem præcipua laus debetur, *Fulvius Vrsinus* est, qui Eclogis de Legationibus a se editis adjecit *Polybii Fragmenta*, quorum tantum numerum ex variis Scriptoribus congeffit hujus Viri industria, ut eorum series in ipsius editione a pag. 229. usque ad pag. 294. decurrat. Ista autem Fragmenta perspecte ita distribuit Vrsinus, ut primo loco ea referret, quæ quonam ex Libro Historiarum Polybii ducta essent adparebat; dehinc poneret *Incerta*, quæ vocat, *Polybii*, id est, de quibus haud statui posse putavit, quem ad Librum essent referenda, & primo quidem ex Dionysio Halicarnassensi, tum ex Athenzo, dein ex Suida largissimam copiam, a pag. 244-274. porro ex *Libro Manuscripto incerti*, ut ait; tum ex Appiano, ex Strabone, ex Plutarcho, ex Stephano Byzantino, ex Eustathio in Dionysium, ex Tarrhæi Proverbiis, ex Pausania, ex Aeliani Tacticis, ex Xiphilino; denique ex latinis scriptoribus, Varrone, Ciceroe, Livio, Velleio, Plinio, Aulo Gellio, Orofio. Idem Fragmenta, ex Suida collecta, ita statim disposuit, ut ea primo collocaret, quæ historicæ erant eclogæ, tum ea, quæ nonnisi ad illustrandum usum verbi alicujus a Lexicographo adferuntur.

His uberrimis Vrsini copiis ita usus est *Isaacus Casaubonus*, ut, mutato nonnihil ordine, & adjecis passim novis nonnullis Fragmentis, minime spernendis, quæ ex veterum Scriptorum lectione ipse notaverat, ab Vrsino prætermissa, ceteroquin eadem ipsa, quæ Vrsinus collegerat, repeteret, hoc titulo, *Polybianæ Historiæ Fragmenta, & variis Scriptoribus collecta*, tacito primi Collectoris nomine. Semel in tota hac collectione, ubi ad minuta illa Fragmenta pervenit, quæ ex *libro manuscripto Incerti* ducta Vrsinus dixerat, mentionem Vrsini Casaubonus fecit; temere contendens, *nonnisi aliena fide fuisse ea ab Vrsino edita*, quæ nunc a se *ex Codice Vrbinate* descripta exhiberi ait. Vide edit. Casaub. p. 1028 sq. Gronov. p. 1541 sq. Ernest. T. III. p. 263 sq. & confer quæ

nos de eisdem diximus in Præfat. ad Polyb. T. II. pag. iv. vi. & pag. ix. Quæ minuta Fragmenta, sive Sententiolas quod si in nostra collectione Fragmentorum non inveniet Lector, meminerit, in his idem, quod in ceteris Fragmentis, nos fecisse. Quoniam ex ipsa regione, ubi oræ Codicis Vrbinatis inscripta erat quæque istarum sententiarum, satis adparebat, quoniam ex Libro Historiarum Polybii ducta esset, suo quamque loco inseruimus Reliquiis ejus libri, ad quem pertinebat: nonnullæ vero etiam in contextu aliarum ampliorum Eclogarum reperiebantur. Itaque quatuor priores exhibet nostra editio lib. VI. cap. 59, vers. 2-5. Tum illam, quæ sequitur, Οὕτως οἱ πλείους &c. & aliam, Πᾶσα γὰρ ἐλευθερία &c. invenies lib. VIII. c. 38, 1 sq. Quæ vero inter has duas interjecta est apud Vrsinum & Casaubonum, Τί γάρ τῶν αἰσχωρῶν, in ipso contextu superest Eclogæ Valesianæ, ex eodem libro octavo ductæ, VIII. 11, 9. Quæ deinde sequitur, Οὐκ ἐκ τῶν ἐξω κοσμεῖται πόλις, habes eam in nostra editione libro IX. c. 10, 1. verbis etiam nonnullis auctiorem, quam fuerat in Vrsini atque in ipsius Casauboni collectione Fragmentorum; quæ verba ex eodem Codice Vrbinatæ, quem ob oculos habuerat Casaubonus, nec tamen satis diligenter inspexerat, nobiscum communicavit diligentissimus Spallettus. Illa, Οὕτω μέγα τι φέεται &c. in medio contextu exstat Eclogæ Valesianæ, nobis IX. 22, 6. Similiter illa, Τοῖς μὲν γὰρ κατ' αἴνοιαν &c. XII. 8, 6. & Ἀλλὰ πρὶν, vel potius, Ἀλλ' ἀπρίξ τὸ δὴ λεγόμενον &c. XII. 11, 6. Denique, quo loco disposita a nobis fuerit ceterarum quæque ex eisdem sententiis, (quemadmodum & aliorum Fragmentorum quodque, quod in nostra collectione desiderari videbitur,) facile docebunt Indices Reliquiarum libri sexti & sequentium, qui Tomo II. III. & IVto in fine adjecti sunt. Quam vero antepenultimo loco in illis sententiolis posuit Casaubonus, Πολεμοῦντας γὰρ δεῖ &c. eam consulto omiserat Vrsinus, quoniam meminerat, in contextu eam

exfiare Eclogæ VIII Legationum a se editarum, & habes eam in noſtra editione lib. XVIII. c. 20, 7.

In illorum Fragmentorum numero, quibus Vrfini collectionem ditavit Caſaubonus, nonnulla ſunt, quæ ex *Libro manuſcripto Anonymi Tactici* a ſe ducta eſſe docet Editor. De quo Libro Manuſcripto hanc adnotationem præmiſit: „*Extat in Chriſtianiffimi Regis Bibliotheca, inter alios rei Tactica ſcriptores, auctor incertus mediæ ætatis, & Chriſtianus, qui de Toleraunda Obſidione ſcripſit. Libri titulus ita concipitur: "Ὅπως χρὴ τὴν τῆς πολιτοκρουμένης πόλεως στρατηγὴν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀντιτάττεσθαι, καὶ οἷς ἐπιτεδύμασιν αὐτὴν ἀποκρούεσθαι.* In eo ſcripto multa docentur ſuper propoſito argumento egregia & ſcitu digna. Sape etiam exempla aſſeruntur, ex antiqua memoria petita. Obſervavimus, pleraque illorum e Polybii Hiſtoriis eſſe deſcripta; licet auctor Polybii nullam faciat nominatim mentionem. Sed poteſt excuſari, quia magnæſus libri pars in regio codice deſideratur. Eſt autem liber ille (cujus jam alia occaſione fecimus mentionem, in Præfat. ad Tom. I. Polybii noſtri pag. xiii.) deinde in lucem editus, cura Thevenoti, inter *Veterum Mathematicorum, Athenæi, Apollodori, Philonis, Bitonis, Heronis & aliorum Opera*, Pariſ. MDCXCIII. abſque auctoris quidem nomine; ſed in Præſatione docet Editor ex Lambecii Biblioth. Cæſar. Tom. VII. Cod. CXI. n. 7. & Cod. CXIV. n. 8. eſſe auctorem *Heronem juniorem*, qui ſub Heraclio Imperatore floruit. Conf. Fabricii Bibl. Græc. T. II. p. 594. Ex eis igitur Fragmentis, quæ ex hoc ſcriptore protulit Caſaubonus, primum illud, *Ῥωμαίων πολιορκούντων τὴν Συρίκουσαν*, ſuo loco, ſcilicet lib. VIII. cap. 5. jam inferuit Gronovius, primoribus tantum verbis omiſſis. Alterum, *Πόπλιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγός*, nos inferuimus Reliquiis libri IX. c. 42. Tertium, *Αἰτωλοί* &c. habes libro XXII. c. 10. & aliud Fragmentum, a Caſaubono prætermiſſum, ibidem ex eodem ſcriptore adjecimus. Rurſus ex eodem Herone Fragmenta nonnulla, quæ Caſaubonus

Caubonus non exscripserat, nos in Spicilegio Reliquiarum ex lib. VIII. & ex lib. IX. retulimus.

Post Vrsinum Casaubonumque de Polybii Fragmentis præclarissime *Henricus Valesius* meruit, qui Eclogis de Virtutibus & Vitiis, ex Peiresciano Codice editis, subjecit *Fragmenta Polybiana, ex variis Auctoribus* nova cura ab ipso collecta, quæ superiorum Collectorum effugerant diligentiam. Sunt autem ea ex Suida maxime ducta, partim vero ex Stephano Byzantino, unum ex Athenæo. Et trifariam pariter ipse Fragmenta ista distribuit, primo loco ponens ea, quæ ex certis Polybii libris sunt ducta, tum historica Fragmenta ex libris incertis, denique grammatica ordine alphabetico digesta. In fine adjectus est *Indiculus Librorum Polybii*, id est, Testimonia nonnulla Veterum de Polybii Scriptis.

Post Valesium, *Jacobus Gronovius*, in sua Polybii editione, primum *Polybianæ Historiæ Fragmenta, e variis Scriptoribus per Fulvium Vrsinum & Isaacum Casaubonum collecta*, quemadmodum a Casaubono edita erant, ad verbum repetiit, a pag. 1487 - 1553. hac una exceptione, ut in numero Fragmentorum Historicorum, e Suida collectorum, omitteret ea, quæ, cum ex Eclogis de Virtutibus & Vitiis essent a Lexicographo descripta, nunc in eisdem Eclogis, a Valesio primum editis, & a Gronovio repetitis, totidem verbis, quot apud Suidam, aut etiam uberiora, legebantur. Tum *Fragmenta Polybiana, ex variis Auctoribus per Henr. Valesium collecta*, repræsentavit a pag. 1554 usque 1565. Sequuntur denique, a pag. 1565 usque p. 1578. *Fragmenta Polybii ex Suida, per Jacobum Gronovium collecta*. Sed in hac quidem collectione Gronoviana vix tria aut quatuor insunt Fragmenta, ex deperditis hodie Historiarum Polybii partibus ducta, quæ a superioribus Collectoribus essent prætermissa. Præcipuum Gronovii consilium in hoc versabatur, ut ea notaret Fragmenta, quæ ex Polybii libris supersitibus, aut ex Excerptis uberioribus, quæ supersunt ex Libris deperditis,

ditis, a Suida (sive laudato, sive tacito auctoris nomine,) proferuntur, indicaretque loca, quibus eorum quodque hodieque in contextu, e quo a Suida avulsum est, inveniantur. Ad Fragmenta, ab Vrsino, Casaubono & Valesio collecta, breves Notas in fine operis Gronovius adjecit. De alio insigni Fragmento Polybiano, quod idem Iacobus Gronovius ex eodem Herone, quem supra commemoravimus, primus in lucem protraxit in Livii editione, diximus in Praefatione ad Polybii nostri Tomum primum, pag. xiii. Id Fragmentum nos, suo loco, Reliquiis libri XXII. capite undecimo inseruimus. Ernestina Polybii editio, sicut in omnibus ad exemplum Gronovianum est expressa, sic in Fragmentis eadem omnia, quæ Gronoviana editio, eodem ordine, nec quidquam novi, continet.

Vberiorum nostrarum *Adnotationum ad Polybium*, quarum priorem partem, post Fragmenta, complectitur hic Tomus, duplex genus est: alterum, *ad græci Contextus constitutionem & ad Codicum scripturam* pertinens; alterum *ad verborum Interpretationem rerumque Illustrationem*. Priori in genere illud maxime secuti sumus consilium, quod in Praefatione, Tomo I. præmissa, (pag. xxviii seqq.) significavimus, scilicet, primo, ut rationem redderemus, quatenus opus esset visum, constitutionis græci Contextus, quem exhibuimus, & earum præsertim Lectionum, quæ, sive ex probatiore nonnullorum Codicum scriptura, in discrepantia Librorum, sive ex Conjectura, ubi corrupti omnes fuissent codices, in Contextum a nobis sunt receptæ: tum vero, ut simul universam sylvam discrepantium a nostro contextu Lectionum, quas dabant Codices, & notabiliorum Conjecturarum, a Viris doctis propositarum, quæ in contextum a nobis non sunt adoptatæ, oculis subjiceremus Lectorum. Qua in parte laboris, haud parum quidem ea molesta atque tædiosa, omnes Librorum discrepantias adnotandi, hoc potissimum spectavimus, ut & per se judicare posset eruditus Lector de nostra Contextus Polybiani consuetu-

stitutione, &, sicubi ei videretur, posset ex aliarum Lectionum vel conjecturarum copia sēligere meliora eis, quæ nobis placuerant, aut occasionem inde fortasse capere certiores probabilioresve emendationes ex suo ingenio atque doctrina tentandi & in usum studioforum Polybii Lectorum proponendi. Quodsi vero in Codicum Lectionibus notatas etiā bene multas deprehendat Lector, quæ manifesta sunt librorum sphalmata, cogitabit, ipsam notationem eorum errorum, quos errare librarii nostri consueverunt, haud raro & nobis & ante nos aliis doctis Viris, ansam dedisse viamque aperuisse ad certam medelam, aut admodum probabilem locis corruptissimis & pæne desperatis inveniendam. Itaque, quo ratio reddi posset emendationum, locis ejusmodi adhibitarum, erant similes aberrationes, a librariis nostris alibi commissæ, indicandæ: tum vero ex eadem notatione alios posthac viros, doctrina & ingenio valentes, materiam occasionemque capere posse ad alia Scriptoris hujus loca, de quorum corruptione nos ne cogitavimus quidem, aut quorum commoda emendatio nobis non venerat in mentem, in integrum restituenda. Quid, quod sæpe etiam operarum errores adnotare, in Editionibus Polybii commissos, quamvis ingrata opera ac tædii plena, tamen nec ipsa supervacanea nec inutilis debuit videri; ne quis scilicet, ejusmodi errores (qui per plures interdum editiones, partim etiam per omnes erant propagati,) ex codicibus manuscriptis repræsentatos existimans, & veræ lectionis vestigia quædam in illis cernere sibi visus, alieno loco emendationes ex conjectura tentaret, a veritate aberrantes. Quæ res sæpius, quam crederes, ipsum etiam Casaubonum in devia abripuit; qui per multos editionis Basileensis errores ex conjectura parum felici corrigere conatus est, quos, si Hagenoënsis editionis consulisset exemplum, intellecturus erat meros esse operarum officinæ Hervagianæ errores, quorum emendatio ex superiori editione nude erat petenda. Eademque res sæpenumero Reiskio fuerat

fuerat fraudi, cum errores in Hagenoënsi editione, five iucuria editoris, five operarum culpa admissos, pro Codicis manuscripti lectionibus haberet, & huic veluti fundamento emendationes superstrueret, quas alienas esse prorsus & fundamento carere perspecturus erat, si erroris causam cognitam habuisset.

In illa parte Adnotationum nostrarum, quæ pertinet ad rationem reddendam ejus Lectionis, quæ a nobis in Contextum recepta est, subinde accidit, ut, cum vindicare constituissimus id, quod nobis, quum contextum typis pararemus, placuerat, nunc, re iterum iterumque considerata, in aliam partem propendere videretur probabilitatis, aut etiam certæ veritatis ratio. Quod ubi nobis usu venit, non cunctati sumus errorem aut præcipitantiæ, si qua nos olim abreptos intelligeremus, ingenue profiteri, & ejus partis, quæ nunc vero nobis propior videbatur, defensionem contra id, quod olim probaveramus, suscipere. Et ita quidem haud illibenter intelleximus, hoc commodum conjunctum esse cum illa incommoditate, quæ ex separatione Adnotationum ab ipso Contextu oriebatur; ut, dum in ea, quæ olim scripsimus, commentabamur, simul daretur nobis occasio retractandi ea, quæ minus recte posita tunc nobis excidissent, aut, quæ interim observavimus notatu digna, quæ tunc nos præterierant, adjiciendi.

Professi eramus in Præfatione Tom. I. pag. xlvii. nos post ea, quæ de *Codicibus Polybianis* in eadem Præfatione a pag. xxxii. usque p. lvii. diximus, nonnulla, ad eorundem Codices pertinentia, in Introitu Adnotationum enucleatius esse exposituros. Sed illius quidem disputationis facile nobis gratiam facient plerique Lectores: & quibus id curæ est, ii, quæ ad propius cognoscendam judicandamque codicis cujusque rationem pertinere videantur, non solum per se ipsi notabunt sibi ex eis Lectionibus, quas e quoque Codice relatas in Adnotationibus vel in Scholiis infra contextum deprehendent; verum etiam multa passim in ipsarum Adnotationum cursu de professo

in eam partem a nobis monita observabunt. Sic, verbi causa, ex *Codice* nostro *Bavarico* (de quo diximus in *Præf.* T. I. p. xxxii. seqq.) procuratam esse ob Obscopæo primam Polybii editionem, ex quavis fere pagina nostrarum Adnotationum patebit. Ex speciosis Lectionibus, in quas subinde idem Codex Bavaricus discedit a corrupta vel difficiliori reliquorum Codicum lectione, esse passim nonnullas, non ex vetustiore codice ductas, sed ex ipsius librarii, vel alius docti viri ingenio prognatas, monueramus in prædicta *Præfat.* p. xxxv sq. Ejus rei exempla, præter duo ibi citata, invenies in Adnot. ad I. 12, 1. 18, 7. II. 3, 9. 10, 4. 35, 6. 56, 6. IV. 65, 2. &c. De *Faticanis membranis*, præter ea quæ dicta sunt in *Præf.* p. xl sqq. monuimus nonnulla in Adnot. ad I. 2, 7. 12, 1. 40, 13. *Codices Regior B. & C.* ad exemplum editionis Obscopæi esse descriptos, quævis pagina abunde docet: sed de eorundem Correctionibus, partim ex ingenio docti Viri, nescio cujus, partim ex *codice Florentino* aut *Veneto* ductis, vide Adnot. ad I. 14, 7. I. 19, vers. 1. 3. 4 & 5. I. 26, 7. II. 35, 6 &c. De *Vrsini Codice* monuimus nonnihil ad I. 19, 7. & I. 59, 1. De *Vrbinate* vide Adnot. ad I. 1, 3. & ad I. 75, 5. tum vero per omnes quinque priores Polybii Libros, ubicumque sive major, sive minor pars historię inter Excerpta ea, quæ continet ille Codex, relata est, ad quemque locum indicavimus initium atque finem cujusque Eclogę.

Lectionum, ad *oram libri Vossiani* scriptarum, (quas Ruhnkenii & Wyttenbachii, Virorum clarissimorum, beneficio acceptas refero) rarior fuit citandi occasio; quoniam, utin *Præf.* ad Tom. II. p. xxxvii. monuimus, plurima illarum pars in emendatione errorum editionis primę, partim ex Hervagiana editione, partim ex Vrsini Emendationibus ducta est. Ex Casauboni editione nihil in illas notulas relatum observavimus: quod convenit cum eo, cujus Ruhnkenius nos certiores fecit, non esse istas manu *Isaaci Vossii* (cujus fuerat ille liber) scriptas; qui, si eas scripsit.

scripsisset, Casauboni editionem fuerat haud dubie in subsidium vocaturus. Sed quod eodem loco scripsimus, nihil in eisdem Lectionibus videri ex codice aliquo manuscripto ductum, id, curatori instituto examine, secus esse comperimus. Præter alias nonnullas Emendationes, quæ vix aliunde, quam ex codice manuscripto depronitæ videri possunt, insunt quædam Lectiones, quas nullus alius, nisi Parisiensis ille, quem *Reg. A.* insignivimus, agnoscit. Quo pertinet *κυριεύσαντες* I. 10, 6. *παραλίαις* III. 118, 2. (ad quem locum etiam Gronovius in Notis a se editis eundem hunc Codicem Vossianum laudavit, quem apud Isaacum Vossium, priusquam ex Batavis in Angliam ille commigraret, viderat.) *μη διαί μίαν* IV. 21, 10. *πολιτεύμασι* IV. 84, 5. quæ quidem quatuor loca in *Cod. Reg. A.* hoc inter se commune habent, ut ex Lectiones, quas dixi, ab antiqua quidem manu & ab eadem, (ut videtur) quæ cetera exaravit, inter lineas superscriptæ sint vulgatis lectionibus. Vnde intelligi par est, sparsim locis nonnullis, & præsertim eis locis, quæ præ ceteris in oculis incurrerent, inspectum olim esse codicem nostrum *Reg. A.* ab eo viro, cui Notæ istæ marginales, oræ libri Vossiani inscriptæ, debentur.

Emendationum Iosephi Scaligeri in Polybium nonnisi partem aliquam videramus tunc, cum Præfationem scriberemus Tomo II. præfixam, cujus pag. xx xv seq. earum Emendationum fecimus mentionem. Quæ ibi a nobis scripta postquam cum illustri Viro DAVIDE RYHNKENIO privatim etiam per literas communicassemus, mox Ille pro singulari sua humanitate & pro incredibili studio, quo conatus eorum, qui bene mereri de hoc literarum genere cupiunt, quavis ratione solet juvare, hunc in modum nobis referipsit: *Recte suspicatus es, Emendationes, per Wytenbachium ad Te missas, non esse a Scaligero profectas. Ego, hac dubitatione injecta, libri scripturam cum manu Scaligeri, quæ in multis Bibliothecæ nostræ libris est, accuratius comparans, non parum discriminis vidi: sed,*
cujus

cujus manus sit, ignoro; certe non est *Isaaci Vossii*, qui librum olim possedit. Veræ autem ipsius *Scaligeri* Emendationes, ab *Abrahamo Gronovio* laudatæ, quo pervenerint, tandem indagavi. In *Catalogo Bibliothecæ Abr. Gronovii* p. 18. hæc leguntur: Polybius græce & latine. Basilæ 1549. cum Annot. MSS. Legatum *Iosephi Scaligeri*. Quod exemplum ex *Bibliotheca Heinisiana* ad *Gronovium* transiisse, intelligitur ex *Catalogo Bibliothecæ Heinisianæ* p. 284. Polybius Gr. & Lat. Basil. 1549. Olim *Iosephi Scaligeri*, cujus Notis MSS. in margine passim refertus est. Deinde *Danielis Heinsii*, qui & sua manu varia addidit. Iam cum ex *Hibliopola*, qui *Gronovianam Bibliothecam* vendidit, quærerem, quis illum *Polybium* emisisset, mihi indicavit *Virum clarissimum, Carolum Segaar*, Græcæ Linguae Professore in *Academia Trajectana*. Quem si literis compellaveris, vix dubito quin tibi copiam libri facturum sit. — Cui invitationi quum morem gessissemus, perhumaniter votis nostris respondens clarissimus *Carolus Segaar*, librum desideratum ad nos transmisit; e quo libro ductæ sunt ex Emendationes, quas in Adnotationibus nostris ad *Scaligerum* auctorem relatas inveniet Lector. Cum enim *Dan. Heinsii* Notas, cujus manu nonnihilquidem adjectum esse didicimus, nullo satis certo indicio a *Scaligeranis* Emendationibus discernere nobis licuerit, cunctas *Scaligeri* vel *Scaligerani* libri nomine laudavimus. In his multæ Emendationes bonæ frugis insunt: complures etiam a *Casaubono* in Contextum receptæ; quæ putari quidem possint a *Dan. Heinsio* ex *Casauboni* editione in huius libri oram esse translata, sed nobis secus visum erat, partim quoniam haud dubie ab eadem manu scriptæ videbantur, a qua pleraque alia, partim quoniam, si quis *Casauboniani* exempli lectiones voluisset in hunc librum referre, verosimile erat multo plures eum inde fuisse relaturum. Denique, quum ex *Casauboni* Epistola ad *Scaligerum* (Epist. DCIV. p. 317. edit. *Almelov.*) cognovissemus, habuisse *Casaubonum* penes se

exemplum typis impressum Historiæ Polybianæ, cujus in ora scriptæ erant Notæ criticæ ex Ios. Scaligeri ingenio profectæ; intelleximus quidem ex Scaligeri Epist. CXV. & CXLI, non hunc librum, quem nostro utui Segarius commodavit, quem ex Scaligeri legato Daniel Heinsius olim acceperat, eundem esse posse, quem Casaubonus ait suas in manus pervenisse: sed pluribus indiciis inducti sumus ut nobis persuaderemus, simillimas fuisse Notas illas Scaligeranas, quæ Casauboni in manus inciderant, his, quæ hoc libro Segariano continentur, & earum multas auctoritate Scaligeri a Casaubono in Contextum esse adoptatas.

Sed hæc quidem hætenus de Codicibus Polybianis, & omnino de *Adnotationibus* ex eo genere, quæ *Criticæ* dici possunt. De altero genere, quod partim in *Interpretatione verborum* versatur, partim in *Rerum Illustratione*, nihil habemus quod in antecessum maxime moneamus. Id nos secutos esse profiteamur, ut nullum locum, qui Lectori, in hoc genere literarum modice versato, difficultatis aliquid aut obscuritatis habere posse videbatur, absque notatione prætermitteremus. Ac debuit quidem Versio Latina, de cujus ratione in Præfat. Tom. II. p. xxxviii seqq. diximus, veluti perpetui cujusdam Commentarii vice fungi: sed subinde opus visum est, interpretationem, quæ versione latina expressa est, vindicare confirmareque rationibus sive ex usu styli Polybiani, sive ex ceteris rectæ interpretationis adjumentis; nonnunquam etiam locus fuit eam retractandi. Vbi intactum aliquem locum in Adnotationibus præmissimus, cujus interpretatio tamen difficultatis aut dubitationis nonnihil videri possit habere, vis atque ratio verbi ejus vel dictionis, in qua inest maxime difficultas, in Lexico Polybiano, ad quod etiam ex professo subinde provocavimus, id est, in Indice Græcitatæ Polybianæ, dilucidabitur. Sicubi ipsi dubii hæsimus, maluimus, dubitationem nostram ingenuè significando, doctiorum & perspicaciorum Virorum provocare

care & elicere explanationem, quam supercilioſo ſilentio diſſimulare loci difficultatem. In Rerum illuſtratione, ſive ad Hiſtoriam, ſive ad Geographiam, ad Chronologiam, ad alias artes pertinentium, ſedulo cavimus prolixitatem; nec niſi ea fere attingenda duximus, quæ vel ad vindicandam ejus ſcripturæ, quam in Contextu expreſſimus, veritatem, aut ad claram notionem informandam ejus rei, de qua agitur, aut ad perſpiciendum hiſtoriæ uexum, neceſſario pertinere, nec tamen cuivis in promptu eſſe, videbantur.

In omni genere Adnotationum copiam illam doctrinæ & ingenii, quæ ante nos a Viris doctis, Iſaaco Caſaubono, Jac. Gronovio, Reiſkio, aliisque, in Polybii illuſtrationem collata eſt, in uſum Lectorum Polybii noſtri ita convertere ſtudiimus, ut, quæcumque ab illis propoſita, vel diſputata ſunt, ad eam rationem pertinentia, quam quidem in noſtro hoc Commentario tenendam duximus, ea, ſi brevia eſſent, iſtis maxime auctorum verbis, ſi longiora, per compendium infereremus hiſce noſtris Adnotationibus, honore ſemper habito auctoriſ ſuorum cuique inventorum. Neque vero neceſſe eſt, ut rēcenſendis ſuperiorum Commentatorum lucubrationibus hoc loco moremur Lectorem. De inchoato *Iſaaci Caſauboni Commentario in Polybium* prolixiſſimo, qui tamen non ultra viceliſimum caput primi Libri progreſſus eſt, diximus in Præfat. Tom. I. p. xi ſq. De ejusdem *brevioribus Notis*, critici maxime generis, quæ *oræ exempli Editionis Baſſteenſis* inſcriptæ erant, quarum partem, a Merico Caſaubono, Iſaaci filio deſcriptam Gronovius in Polybii editione typis exſcribendam curavit, majorem vero partem, ineditam adhuc, Gronovii manu deſcriptam, una cum reliquo Adparatu Gronoviano ad Polybium ex Bibliotheca Univerſitatis Leiſenſis nobiſcum communicavit meritiſſimus Bibliothecæ illius Præſectus Ruhnkenius, vide eandem Præfat. p. xxii-xxiv. *Iacobi Gronovii* aliæ ſunt Notæ in Polybium, jam olim ab ipſo cum Polybio editæ;

alitz ineditæ ad hunc diem, de quibus dixi ibid. p. xxiv. *Fulvium Vrsinum* Eclogas de Legationibus, a se editas, & *Henricum Valsium* Eclogas de Virtutibus & Vitiis, quemque suis Adnotationibus illustrasse, monuimus in eadem Præfat. p. x. & xii. *Reiskii* de Polybio merita prædicavimus in Præfat. ad Tom. II. p. xlvii sq. Taceo alios, suo quemque loco laudatos.

Ad priores Scriptoris nostri Libros, consentaneum erat, ut paulo uberiores essent Adnotationes: ad quas cum deinde similibus in locis provocare liceat, parciore brevioresque erunt in operis progressu. Ita spero, reliquas Adnotationes ad Librum quartum & quintum & ad sequentium Librorum Reliquias non ultra unius jussu voluminis mensuram esse excreturas. Sed eadem ratione fiet, ut Lexicon Polybianum cum latino Indice Rerum, non eodem volumine possit comprehendi, sed in separatum Tomum, qui septimus erit totius operis, fuerit rejiciendum. Tu interim, Benevole Lector, his frui, & conatibus nostris fave! Scripsimus Argentorati mense Novembri, Anno Christi MDCCXCI. Libertatis Populo Gallo-Francorum restitutæ III.

DE VITA ET SCRIPTIS
POLYBII
TESTIMONIA VETERVM.

Polybii Histor. T. V.

A

DE VITA POLYBII
TESTIMONIA VETERVM
ET POLYBII IPSIVS.

I. Genus, patria & ætas.

SUIDAS in Πολύβιος. Πολύβιος, Λύκου υἱὸς, ἀπὸ Μεγάλης πόλεως τῆς Ἀρκαδίας, κατήγησάμενος Σκιπίωνες τοῦ Ἀφρικανοῦ, ὅτε καὶ Παταίτιος ὁ Φιλόσοφος· γεγενῶς κατὰ Πτολεμαῖον τὸν ἐπικληθέντα Εὐεργέτην. Id est: Polybius, Lyci filius, ex Megalopoli, Arcadia urbe, oriundus, Scipionis Africani institutor simul cum Panatio: natus est tempore Ptolemæi, cui cognomen erat Euergetes.³⁾

Genus
Polybii.

Græca ex Suida ad verbum descripta leguntur in Eudociz Ionia pag. 350 sq. Quemadmodum autem in historicis præsertim capitibus negligentius plerumque versatus est iste grammaticus, sic in hoc maxime capite, quo de Polybio egit. *Lycortas*, non *Lycus*, pater fuit Polybii, prætor Achæorum post Aratum Philopæmenemque nobilissimus; cujus res pace belloque gestæ & merita in Achæorum reipublicam passim cum ab ipso Polybio nostro, tum ab aliis scriptoribus celebrantur. Polyb. II. 40. XXIII. 1. XXIV. 9 & 12. &c. Liv. XXXVIII. 32. XXXIX. 35 sqq. Plutarch. in Philopæm. p. 368. Pausan. VII. 9. Iustin. XXXII. 1. Quod vero regnante Ptolemæo Euergetæ natum Polybium Suidas ait, id ex temporum ratione, quæ aliunde satis constat, falsi unique arguitur. E vivis enim excessit Euergetes

Ætas.

A 2

Olym-

³⁾ Reliqua, quæ de Polybio Suidas habet, infra in Testimoniis antiq. de Scriptis Polybii referentur.

Aeneas
Polybius.

Olympiade CXXXIX. circa annum Romæ conditæ 532. vide Polyb. V. 34, 1. & 35, 1 sq. coll. cum II. 69, 11. Itaque si hoc regnante rege, adeoque circa A. V. 530. natum statuimus Polybium; consequens est, ut Olymp. CXLIX. 4. id est, A. V. 574. quo ei cum patre Lycorta legatio ad Ptolemæum Epiphanem ab Achaïis decreta est, (Polyb. XXV. 7.) annum ætatis egisse dicamus quadragesimum quartum. Sed *eodem tempore νεώτερον se fuisse τῆς κατὰ τοὺς νέμους ἡλικίας*, testatur ipse, id est, *minorem annis, quam cui per leges ceteroquin liceret publica legatione aut omnino munere in re publica fungi*; quod de eo viro dici potuisse, qui annos amplius quadraginta natus fuerit, nullo modo probabile est; præsertim quum cives omnes, qui tricesimum implevisset annum, apud Achaïos concilii publici participes fuisse discamus ex Polyb. XXIX. 9. Porro, quem & in excidio Carthaginis A. V. 608. comitem ac socium adfuisse Scipioni, & deinde, eversa Corinthio, A. V. 609. Achaïæ civitates ex mandato legatorum Romanorum obeuntem, controversias popularium suorum dijudicasse novimus, eum consentaneum utique non est octogenarium senem per id ipsum tempus fuisse. Denique, quod omnem præcidit dubitationem, qui non solum res istas, annis etiam 608 & 609. gestas, memoriæ prodidit, verum etiam Numantinum bellum, A. V. 620. a familiari suo Scipione gestum, peculiari libro descripsit; quem eundem non ultra octogesimum secundum annum produxisse ætatem novimus; is A. V. 530. id est, nonagesimo ante id tempus anno natus esse non potuit. Ad verum propius accedente ratione ætatem Polybii definivit CASAVBONUS in Synopsi Chronologica, *ineunte Olympiade CXLIV*, id est, *circa A. V. 550 vel 551.* natum statuens, regnante apud Aegyptios *Ptolemæo Epiphane*. Fundamentum, quo nititur Casaubonus, illud ipsum est, quod supra tetigimus; scilicet quod A. V. 573. (nobis 574.) *minor fuerit*

Aeras
Polybii.

fuerit ætate legitima capeffendi rempublicam; (Polyb. XXV. 7.) ætas autem legitima, quum fuiffe videatur annorum triginta, (Polyb. XXIX. 9.) fuerit igitur, inquit, annos tunc natus viginti quatuor aut paulo plures. Ex quo, quandoquidem alia certior ratio definiendi annum nativitatis Polybii inveniri nulla potest, fatis intelligitur, ipsum annum consulesque, quibus natus fit, examussum definiri non posse; contentos nos esse debere, ut Olymp. CXLIV vel initio Olymp. CXLV. inter A. V. 550 & 556. in lucem editum nobilem hunc Scriptorem dicamus. Iam GERARDVS quidem 10. VOSSIVS, lib. I. de Hist. Græc. cap. XIX. de Polybii ætate ita differit, tanquam acu res tangi & summa cum ἀρετῆς definiri annus nativitatis possit. Natus fuit, ait, Olympiadis CXLIII anno 4. A. V. C. DCLVIII. P. Cornel. Scipione primū consule cum P. Licinio Crasso. Quod ita esse, constat ex Luciani Macrobiis; ubi obisse dicitur anno ætatis octogesimo secundo. Satis autem convenit, discessisse eum annis XVII ante natum Ciceronem, nempe Olympiadis CLXIV anno 1. A. V. C. DCXXXI. Q. Cæcilio Metello & T. Quinctio Flaminiuo Coss. Unde, si retro tempora legamus, satis patebit id, quod dixi. Confectam rem dices. At, ubi quæris, quo documento constet, obisse Polybium XVII annis ante natum Ciceronem, nullum aliud reperiens, nisi calculum ipsius Casauboni; qui, cum profectus esset ab eo anno, ad quem (ob illas ipsas, quas dixi, rationes) nativitatem retulerat Polybii, adjiciens vitæ annos octoginta duos, & conferens annum nativitatis Ciceronis, subducto calculo collegit, obisse Polybium, priusquam M. Tullius nasceretur, annis XVII. (vide Casauboni Synopsis Chronol. Historiæ Polybianæ, in ipso fine.) Ita fit, ut, quod fundamenti loco sumserat Vossius, quo adsertum suum superstructum cupivit, id ipsum eadem illa hypothese nitatur, ad quam sustentandam in auxilium ab eo vocatum est.

II. *Adolescentia Polybii.*Adolescen-
tia Polybii.

I. Iuvenis Philopœmenem sectatur & ejus discipli-
na formatur. PLUTARCHVS in lib. *An Seni geren-
da sit Respubl.* p. 790 sq. Εἰ διὰ μηδὲν ἄλλο, τῷ γέ-
ροντι παιδείας ἕνεκα τῶν νέων καὶ διδατκαλίας πο-
λιτευτέαν ἐστίν. Ὡς γὰρ εἰ γράμματα καὶ μουσι-
κὴν διδάσκοντες, αὐτοὶ περὶ ἀνακρουοῦνται καὶ προα-
ναγινώσκουσιν, ὑψηλοῦμενοι τοῖς μανθάνουσιν· οὕτως
ὁ πολιτικός, οὐ λέγων μόνον, οὐδὲ ὑπαγορευῶν ἐξω-
θεν, ἀλλὰ πράττων τὰ κοινὰ καὶ διοικῶν, ἐπευθύνει
τὸν νέον, ἔργοις ἅμα καὶ λόγοις πλατύνοντα ἐμφύ-
χως καὶ κατασχηματίζοντα. Ὁ γὰρ τοῦτον
ἀσκηθεὶς τὸν τρόπον, οὐκ ἐν παλαιστέροις καὶ κη-
ρώματιν ἀκιδύνας εὐρύθμων σοφιστῶν, ἀλλ' ὡς ἀλη-
θῶς ἐν Ὀλυμπιακοῖς καὶ Πυθικοῖς ἀγῶσιν,

Ἄθλος ἔπῳ πῶλος ὡς ἅμα τρέχει,
κατὰ Σιμωνίδην· ὡς Ἀριστείδης Κλειώδει, καὶ Κί-
μων Ἀριστείῳ, καὶ Φακίων Χαβρία, καὶ Κάτων
Μαξίμῳ Φαβίῳ, καὶ Σύλλᾳ Πεμπήϊος, καὶ Φιλοποί-
μενι Πολύβιος. Νέοι γὰρ ὄντες, πρεσβυτέροις ἐπι-
βαλόντες, εἴτα εἶον παραβλαστάνοντες καὶ συν-
εξανιστάμενοι ταῖς ἐκείνων πολιτείαις καὶ πράξεσιν,
ἐμπειρίαν καὶ συνήθειαν ἐκτῶντο πρὸς τὰ κοινὰ με-
τὰ δόξης καὶ δυνάμεως. Id est: Si nulla alia seni sit
causa, saltem docendorum formandorumque juvenum cau-
sa, gerere rempublicam debet. Sicut enim qui literas &
musicam docent, ipsi prælegunt ac præeunt canendo disci-
pulis: ita vir civilis, non dicens modo admonensque so-
ris, sed agens ac publica administrans, juvenem insti-
tuit, simul & verbis & factis animum ejus intus for-
mans atque fingens. Et qui hoc modo fuerit exercita-
tus, non in palæstra & eorum sophistarum sine peri-
culo elegantior studentium, sed revera velut in Olympicis
& Pythicis certaminibus,

Latens equum ceu pullus propter curstat,

ut

ut ait Simonides. Ita seſſatus eſt Clifthenem Ariſtides, ^{Adoleſcen-}
 Ariſtidem Cimon, Chabriam Phocion, Cato Fabium Ma-
 ximum, Syllam Pompejum, Philopæmenem Polybius.
 Qui, cum adoleſcentes ſe ſenibus adjunxiſſent, deinde
 tamquam effloſcentes & creſcentes eorum reip. admi-
 niſtratione atque ſaciis, peritiam reip. gerendæ cum glo-
 ria & potentia ſibi paraverunt.

2. In exſequiis Philopæmenis urnam deſuncti por- A. V. 572.
 tat. PLUTARCH. in Philopæm. p. 368. Τὸ δὲ σῶ-
 μα καύσαντες τοῦ Φιλοποίμενος, καὶ τὰ λείψανα
 συνθέντες εἰς ὑδρίαν, . . . αὐτὴν ἐκόμιζεν ὁ τοῦ
 ſτρατηγού τῶν Ἀχαιῶν παῖς Πολύβιος, καὶ περὶ
 αὐτὸν οἱ πρῶτοι τῶν Ἀχαιῶν. Id eſt: Cremato Phi-
 lopæmenis corpore, cineribusque in urnam collectis, . . .
 geſtabat urnam filius prætoris Achæorum (Lycortæ)
 Polybius, & cum eo primores Achæorum.

3. Cum minor adhuc eſſet ætate legitima ad ca- A. V. 574.
 peſſendam rempublicam, decernitur ei cum Patre le-
 gatio ad Ptolemæum Epiphanem, Aegypti regem. Po-
 lyb. lib. XXV. cap. 7. Conf. quæ diximus ſupra de æ-
 tate Polybii.

III. Ingenium & Doctrina.

1. Ingenium philoſophicum ſatis elucet ex ratione Ingenium.
 qua Hiſtoriam tractavit. Quo nomine laudatur a STRA-
 BONE, lib. I. p. 2. Ἐρατοδῆνης καὶ Πολύβιος καὶ Πο-
 σειδώνιος, ἄνδρες φιλόσοφοι, id eſt: Eratoſthenes &
 Polybius & Poſidonius, viri philoſophi. Et p. 14.
 Οὐ πρὸς ἅπαντας φιλοſοφεῖν ἄξιον· πρὸς Ἐρατο-
 δῆνη δὲ καὶ Ποσειδώνιον καὶ Ἱππάρχον καὶ Πολύβιον
 καὶ ἄλλους τοιούτους καλόν. Id eſt: Philoſophari ad-
 verſus omnes non convenit: contra Eratoſthenem autem,
 Poſidonium, Hipparchum, & Polybium, alioſque
 horum ſimiles, decet. Meritoque VELLEIUS PA-

TERCVLVVS L. 13. *præcellentem ingenio virum adpellat.* ^{b)}

Doctrina. 2. Ἀνὴρ πολυμαθὴς, *vir multifariæ eruditionis*, vocatur Polybius ab AELIANO in *Tacticiis* cap. 1. tam vere quam concinne designante multiplicem doctrinæ copiam, quia exornatum fuit hujus viri ingenium. Abunde enim vel reliquiæ illæ, quæ de scriptis ejus supersunt, declarant, nullam fere esse artem paulo nobilio-rem, aut scientiam, ad vitæ usum cultumque pertinencem, qua non probe fuerit imbutus.

IV. *Res gestæ domi, priusquam Romam evocaretur.*

Res domi 1. Bello Persico Polybius, cum patre Lycorta, ^{gestæ.} metu potentix Romanorum, primum censuerat, neque Perseum, neque Romanos juvandos ab Achæis. Polyb. XXVIII. 3. & 6.

A. V. 585. 2. Præfectus deinde nominatur Equitum Achæorum, qui auxilio destinantur Romanis. Polyb. XXVIII. 6 sq.

3. Legatus Achæorum ad Q. Marcium Consulem, bellum gerentem cum Persico. Polyb. XXVIII. 10 sq.

A. V. 586. 4. Polybium pro Præfecto Equitum auxiliarium ab Achæis petunt Ptolemæi fratres, reges Aegypti. Polyb. XXIX. 8 sq.

V. *Vita Romæ acta.*

Vita Romæ 1. Cum mille ex nobilissimis Achæis, a Callicrate ^{acta.} accusatis, quasi bello Persico parum Romanis favissent, A. V. 588. Roman

b) Panætii Philosophi Stoici discipulum fuisse Polybium, ait Fabricius in Bibl. Græca T. II. p. 409. et p. 406 exit. Suidamque testem ejus rei advocat ad vocab. Παναίτιος. Nec tamen id dicit SYDAS; sed, Παναίτιος Ἰωνίος, ait, Rhodius, Φιλοσόφος, καὶ ἀναγέγραφο τοῦ Σκωπίου, τοῦ ἐπισημειώσαντος Ἀφρικανού, μετὰ Πολύβιον Μεγαλοπόλινην; id

est, præceptor Scipionis Africanî fuit post Polybium Μεγαλοπολίτην. Idem Suidas in Πολύβιος, ut supra vidimus, dixit, Polybium Scipionis præceptorem fuisse simul cum Panætio. Quorum alterum non admodum repugnat alteri. Sed Panætium fuisse Polybii præceptorem, nusquam proditum video, nec per temporum rationem fieri facile potuit.

Romam evocatur Polybius: moxque ceteris exsulibus ^{Vita Romæ acta.} per Italiæ oppida divisus, ipse rogatu Fabii et Scipionis, Aemilii Paulli filii, veniam a prætore impetrat Romæ manendi. Polyb. XXXII. 9. Pausanias VII. 10.

2. Inde archiore *consuetudine* contracta cum Scipione ^{A. V. 589.} Aemiliano, annum decimum octavum tunc agente, in ^{Consuetudo cum Scipione.} contubernium ejus concessit, institutor bonarum artium et conjunctissimus per reliquam omnem vitam comes et amicus. Polyb. XXXII. 9 sqq.

De illa Polybii cum Scipione consuetudine hæc habet DIODORVS SICVLVS in Excerpt. de Virt. et Vitiis p. 585 sq. edit. Wesselingii: Πέπλιος Σκιπίων, γεγονώς ἐκτακαίδεκα ἐτῶν, ἔδωκεν ἑαυτὲν πρὸς τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ λόγους, λαβὼν ἐπιστάτην Πολύβιον τὸν Μεγαλοπολίτην, τὸν τὰς ἱστορίας συντεταγμένον· τούτῳ δὲ συμβιώσας, καὶ πάσῃ ἀρετῇς ζηλωτὴς γενόμενος, κ. τ. λ. id est: P. Scipio . . . octavum & decimum ætatis annuum agens, ad philosophiam animum adplicuit, præceptore usus Polybio Megalopolitano, Annalium conditore. Cujus contubernio usus, & in omni virtutis genere exercitatus, &c.

VELLEIUS PATERC. l. 13. Scipio tam elegans liberalium studiorum omnisque doctrinæ & auctor & admirator fuit, ut Polybium Panætiumque, præcellentes ingenio viros, domi militiæque secum habnerit.

PLVTARCHVS in Apophthegmat. Regum & Imperat. Tom. II. Opp. pag. 199. edit. Wechel. Σκιπίων ὁ νεώτερος, τὸ Πολυβίου παρὰ γγέλμα διαφυλάττων, ἐπειρᾶτο μὴ πρότερον ἐξ ἀγερᾶς ἀπελθεῖν, ἢ ποιήσασθαι τινα συνήθη καὶ φίλον ἀμωσγέπως τῶν ἐντυγχανόντων. Id est: Scipio (Africanus) minor, præceptum servans Polybii, operam dare consueverat, ne prius e foro discederet, quam aliquem compellantium quocumque modo sibi familiarem amicumque reddidisset. Idem Polybii præceptum repetit PLVTARCHVS initio libri quarti Συμπόσιακῶν.

Confuctu-
do cum Sci-
pione.

IDEM in Præceptis Politicis p. 814. Καρπὸν ἐκ Φιλίας ἡγεμονικῆς ἔλαβε Πολύβιος καὶ Παναίτιος, τῇ Σκιπίωνος εὐνοίᾳ πρὸς αὐτοὺς μεγάλα τὰς πατριδας ὠφελήσαντες εἰς εὐδαιμονίαν. Id est: *Ex principum familiaritate fructum perceperunt Polybius & Panætius; qui, Scipionis adjuti favore, patriæ uterque fuit magnum ad felicitatem adjumentum adtulerunt.* Vide quæ de Polybii meritis in patriam mox deinde dicentur.

PAVSANIAS in Arcadicis, five lib. VIII. cap. 30. "Ὅσα μὲν δὴ Πολυβίῳ παραινούντι ἐ' Ῥωμαῖος (Σκιπίων) ἐπαίδετο, ἐς ἐξθὸν ἐχώρησεν αὐτῶν· ἃ δὲ οὐκ ἠκροάτο διδάσκοντες, γειῆθαι εἰ λέγουσιν ἀμαρτηματα. Id est: *Sane, quæ Polybii monitu gessit Scipio, bene ei & feliciter cesserunt: in quibus vero minus se dicto illius audientem videtur res, ad Carthaginem gestas, de quibus proxime ante dixerat. Ceterum de Polybii conjunctione cum Scipione confer quæ paulo inferius de peregrinationibus ejusdem & de militia cum Romanis adferentur.*

- A. V. 592. 3. Demetrium, Seleuci Syriæ regis filium, Roma profugientem, ubi pro obside custodiebatur, consiliis suis regit. Polyb. XXXI. 19 sqq.
- A. V. 594. 4. Polybii potissimum & Stratii causa, Achæi per legatos deprecantur apud Senatum Rom. pro reditu evocatorum; nec tamen impetrant. Polyb. XXXII. 7. sub fin.
- A. V. 597. 5. Gratia sua apud principes Romanorum, Polybius Locros levat onere & sumtu militiæ adversus Dalmatas, Polyb. XII. 5.
- A. V. 604. 6. Exsulibus Achæis, intercedente apud Catonem Scipione in gratiam Polybii, conceditur tandem, anno decimo septimo, postquam evocati erant, reditus in patriam. Plutarch. in Cat. Maj. cujus verba inferuimus inter Reliquias Historiar. Polybii lib. XXXV. 6.

VI. Pe-

VI. *Peregrinationes Polybii & militia cum Romanis.*

1. Visendi studio ac veritatis cognoscendæ, ut judicare possiet ea, quæ de Hannibalis transitu per Alpes narrabantur, ipse Polybius iter per Alpes suscepit. Peregrinationcs.
Polyb. III. 48.

2. In peragrandâ Africa, Hispania, Gallia, marique externo quod illas regiones adluit, multa pericula adiit, multosque labores exantlavit, hoc consilio, ut veterum ignorantiam circa illas partes corrigeret, & illos quoque tractus orbis terrarum Græcis hominibus notos faceret. Polyb. III. 59.

Vtrum Scipionem, ante primum consulatum stipendia passim facientem, & nominatim in Hispania A. V. 603. sub Lucullo, tribuni militum munere fungentem, comitatus Polybius sit, an post 604. demum Galliam Hispaniamque peragraverit, non dixerim. Potuerat certe, priusquam etiam reditus in patriam concederetur, Scipionem in expeditionibus in alias terrarum partes comitari; nam, liberrimam ejus custodiam apud Romaus fuisse, satis adparet. Et in pluribus bellis comitem sociumque Scipionis Polybium fuisse, diserte ait Arrianus in Tacticis, loco inferius proferendo, ubi de Polybii Commentariis Tacticis dicemus. Potuit vero etiam itinera illa suscipere Polybius, postquam, plenam nactus A. 604 libertatem, turbata omnia domi in Achaia invenit, & cives suos vidit consilia sua prae fracte adspernantes. Conf. quæ mox dicentur n. VII. 1. Quod si integræ ad nos Polybii Historiæ pervenissent, plura de ejus vita sciremus. conf. lib. III. 5, 13.

3. Consuli Scipioni, anno 607 & initio anni 608. Carthaginem oppugnanti expugnantique, comes ac socius bellicorum laborum adfuit. Vide Reliquias Historiar. Polybii lib. XXXIX. cap. 3. ex Appiano, & quæ ex Plutarcho & Ammiano Marcell. adferimus in
Spici-

Militia cum
Romanis.
A. 607 sq.

Spicilegio Fragmentorum Polybii ex libro XXXIX. Eodem pertinere videtur id quod ex Pausan. VIII. 30. paulo ante adtulimus, & quod in inscriptione statuae Megalopolitanae (Paus. ibid.) Polybius σύμμαχος Ῥωμαίων, belli socius Romanorum, dicitur. Sub idem tempus Africae oram lustravit, teste PLINIO Hist. Nat. lib. V. cap. 1. ubi, Scipione Aemiliano, ait, *res in Africas gerente, Polybins Annalium conditor, ab eo accepta classe, scrutandi illius orbis gratia circumve-ctus*, &c. Conf. Spicileg. ex Polybii libro XXXIV.

4. De peregrinatione Aegyptiaca vide inferius, n. VIII. 2.

VII. *Merita in Patriam post reditum, & honores eo nomine habiti Polybio.*

Merita in patriam. A. V. 604. 1. Post concessum Achæis exsilibus reditum in patriam, ipse etiam Polybius in Achaiam rediisse viderur, & popularibus suis de servanda inter se concordia & de colenda maiestate populi Romani ea *consilia* dedisse, *quibus si parnissent*, (ut fert alia inscriptio apud Pausan. VIII. 37.) *calamitatem erant effugituri*, in quam paulo post inciderunt.

A. V. 608. 2. Ab excidio Carthaginis ex Africa in Peloponnesum advolavit, ut opem aliquam ruenti patriæ adferret. Ac videtur expugnata demum Corintho advenisse, ut monuit Valesius in Notis ad Eclogam illam de Virt. & Vitiis, quam nos in Reliquiis Historiarum Polybii posuimus lib. XL. cap. 10. Conf. XL. 7. Ibi tum apud Imperatorem Romanum & decem legatos honores Philopœmeus & Arati, virorum de Achæis immortaliter meritorum, defendit, impetravitque ut eorum statuae, cum jam ablatæ essent, suis locis reponerentur. Quo nomine ipsi Polybio ab Achæis marmorea statua posita est. Polyb. XL. 8. Mox abstinentiæ nobile edidit specimen. ibid. cap. 9.

3. Post

3. Post discessum legatorum Romanorum ex Achaia, ^{Merita in} Polybius, ex eorum mandato urbes Peloponnesi obiens, ^{patriam.} controversias earum iudicavit, ^{A. V.} leges eis scripsit, ^{609 sq.} civitatesque ordinavit: in quo negotio ita se gessit, ut summo beneficio ab illo adfectos omnes se profiterentur, & certatim statuis aliisque honoribus eum prosequerentur. Polyb. XL. 10.

PLUTARCHI locum ex Præcept. Polit. p. 814. jam supra retulimus ad n. V. 2.

PAUSANIAS in Arcadicis, f. lib. VIII. cap. 30. Ἐλλήνων ὁπόσαι πέλεις ἐς τὸ Ἀχαικὸν συνετέλειον, παρὰ Ῥωμαίων εὗραντο αὐταὶ Πολύβιον σφισι πολιτείας τε καταστήσασθαι καὶ νόμους θεῖναι. Id est: Civitates quotquot Achaïs erant contributæ, Polybium ^{παῖτα} sunt a Romanis rerum suarum publicarum audire, & legum latorem.

IDEM ibid. Μεγαλοπολίταις ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ^{Statuar.} ἐστὶν ἐπιθεῖν τοῦ περιβόλου τοῦ αἰετιμένου τῷ Λυκαίῳ Δι᾽ ἀνὴρ ἐπειρασμένος ἐπὶ στήλῃ, Πολύβιος Λυκέρτα. Γέγραπται δὲ καὶ ἐλεγεία ἐπ' αὐτῷ, λέγοντα, ὡς ἐπὶ γῆν καὶ θάλασσαν πᾶσαν πλανηθεῖη, καὶ ἔτι σύμμαχος γένοιτο Ῥωμαίων, καὶ παύσειεν αὐτοὺς ὀργῆς ἐς τὸ Ἑλληνικόν. Id est: Megalopoli in foro, post septum illud, quod est Iovi Lyceo dicatum, columna iussit viri statua, Polybii, Lycortæ filii. Inscriptique sunt versiculi, declarantes, perlustrasse illum terras ac maria omnia, belli socium fuisse Romanorum, iramque eorundem in Graecos placasse.

IDEM lib. VIII. cap. 37. Ἐπὶ δὲ τῷ τετάρτῳ (τύπῳ τῷ ἐν τῇ στοιᾷ τοῦ Δεσποίνης ἱεροῦ, ἐπειρασμένος ἐστὶν) Πολύβιος ὁ Λυκέρτα, καὶ οἱ ἐπὶ γράμματα ἐστὶν. Ἐξ ἀρχῆς τε μὴ ἂν σφαλῆναι τὴν Ἑλλάδα, εἰ Πολυβίῳ τὰ πάντα ἐπέθετο, καὶ ἀμαρτούσῃ δι' ἐκείνον βοήθειαν αὐτῇ γενέσθαι μένον. Id est: Quarta figura, (qua in por-

tus

Statue.

ticus est ad Dominae deæ templum prope Acatesium urbem in Arcadia) Polybius est, Lycortæ filius, habetque inscriptionem in hac sententiam: Et initio calamitatem effugituram fuisse Graeciam, si Polybii monitis per omnia paruisset; et deinde, postquam peccavit, illi uni salutem suam debere.

IDEM, VIII. 9. Ἔστι Μαντινεῦσι ναός. . . Ἐν ταῦθα ἀνὴρ ἐπείεργατται στήλη, Πολύβιος ὁ Λυκέρτα. Id est: Mantinea in templo statua est, columnæ insister, Polybii Lycortæ filii.

IDEM, VIII. 44. Ἐν Παλλαντίῳ Κέρης τῆς Δήμητρος ἐστὶν ἱερὸν, καὶ ἐν πολὺ ἀποτέρῳ Πολυβίου σφίσι (τοῖς Παλλαντίοις) ἀνδρείας ἐστὶ. Pallantii, haud procul a Proserpina fauo, Polybii statua est.

IDEM, VIII. 48. (Ἐν Τεγείᾳ) πρὸς τῷ ἱερῷ τῆς Εἰλειθυίας, ἐστὶ Γῆς βωμός· ἔχεται δὲ τοῦ βωμοῦ λίθου λευκοῦ στήλη, ἐπὶ δὲ αὐτῆς Πολύβιος ὁ Λυκέρτα. Tegeæ, prope Lucina ædem, ara est Telluris, Et proxime eam columna ex albo marmore, cui insidet Polybii statua, Lycortæ filii.

VIII. Reliqua Vitæ momenta.

Reliqua vi-
tæ momen-
ta.

1. Post hæc Historiarum spiritum opus, jam multo ante partim præparatum, partim etiam fortasse inchoatum, perfecit. Polyb. III. 1 - 5.

A. 611. 2. Peregrinationem suscepit in Aegyptum, regnante Ptolemæo Physcone: (Polyb. apud Strab. cujus verba retulimus in Reliquiis Historiar. Polyb. lib. XXXIV. cap. 14.) ergo post annum urbis 608. quo Physcon fratri Philometori in regnum successit. Crederes, comitatum fuisse Scipionem suum in illa legatione, quam ad inspicienda sociorum regna obivit, nisi

nisi Panætium unum omnino tunc Scipioni comitem fuisse, Cicero doceret, Acad. Quæst. II. 2. c.)

3. Anno Urbis 620 Scipionem, iterum consulem, videtur in Hispaniam esse comitatus, indeque occasionem cepisse, Belli Numantini historiam, perfecto jam reliquo perpetuarum Historiarum opere, memorie prodendi. Confer. Ciceronem ad Famil. V. 12. cujus verba infra in Testimoniis de Scriptis Polybii num. III. adposuimus.

Reliqua vite momenta.

A. 620.

IX. Obitus Polybii.

LUCIANVS in Macrobiis cap. 23. T. III. edit. Hemsterh. & Reiz. p. 225. Πολύβιος ὁ Λυκόρτα, Μεγαλοπολίτης, ἀγρόθεν ἀνελθὼν, ἀφ' ἵππου κατέπεσε, καὶ ἐκ τούτου νοσήσας, ἀπέθανεν ἐτῶν δύο καὶ ὀγδοήκοντα. Id est: Polybius, Lycortæ filius, Megalopolitanus, rure rediens ex equo cecidit; & inde ægrotans, diem obiit annos natus octoginta duo.

circa A. V. 634.

c) Legatio ista, quam Simfonus in Chronico Vniuersali, Valerium Maximum securus, in annum urbis 624. coniecit, rectius (ut videtur) a Freinshemio (in Supplem. Liv. lib. LIII. §. 19 seq.) ad consules anni 611. relata est; quandoquidem ante censuram obiisse eam Cicero scribit loc. cit. censorem autem fuisse Scipionem A. V. 612. ex marmoribus Capitoli-

nis Pighius docet. Fuerit ergo fortasse Polybius A. V. 611. in ordinandis Achaë civitatibus adhuc occupatus. Ceterum de eadem tamen Scipionis legatione, nescio qua parte historiarum suarum, quæ occasione, verba fecisse Polybium discimus ex Athenæo lib. VI. p. 273. qui locus infra inter Fragmenta Historica Polybii num. LXL. proferetur.

TESTI.

TESTIMONIA VETERVM

D E

SCRIPTIS POLYBII.

I. HISTORIARVM MAGNVM OPVS,
 & HISTORIA VNIVERSALIS.1. *Librorum numerus.*Historiarum libri
XL.

STEPHANVS BYZANTINVS: Μεγάλη πόλις, πόλις Ἀρκαδίας, . . . ἀφ' ἧς . . . καὶ Πολύβιος; τεσσαράκοντα βιβλία γράψας. Id est: Megalopolis, urbs Arcadiæ, . . . ex qua oriundus . . . Polybius, qui quadraginta libros consignavit. Historiarum libros dicit, quos sæpe, adjecto libri numero, citavit hic grammaticus.

SVIDAS in Πολύβιος. Οὗτος ἔγραψε τὴν μακρὰν Ἱστορίαν Ῥωμαϊκὴν, ἐν βιβλίῳς μ'. Id est: Hic prolixam illam Historiam Romanam scripsit Libris XL. Eadem ex Suida habet EYDOCIA p. 351. Confer ipsum Polyb. lib. III. cap. 32, 2.

2. *Argumentum, sive universe, sive ex parte.*Historiar.
argumen-
tum.

Τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἀρχαιολογίαν, id est, Antiquitates Romanas, vel vetustissimam populi Romani historiam, breviter attigisse Polybium, tellis est DIONYSIVS HALICARN. lib. I. cap. 6, et 7. edit. Sylburg. p. 5sq. Confer Reliquias Historiar. Polybii lib. VI. cap. 2.

IVVSANIA'S in Arcadiis f. lib. VIII. cap. 30. Συνέγραψε δὲ ὁ Πολύβιος οὗτος καὶ ἄλλα ἔργα Ῥωμαίων, καὶ ὡς Καρχηδονίαις κατέστησαν ἐς πόλεμον· αἰτία δὲ [putem τε] ἦτις ἐγένετο, καὶ ὡς ὁπὲρ οὐκ αἶεν κινδύνων μεγάλων Ῥωμαῖσι * Σκιπίωναί τινες Καρχηδονιακὸν ἐνομαζοῦσι, τέλος τε ἐπιθνήτα τῷ πολέμῳ,

πολέμῳ, καὶ τὴν Καρχηδῶνα καταβαλόντα ἐς ἔδα-
 Φος. (Vbi corrupta vel mutila videbatur esse oratio, ^{Historiar.}
 asteriscum inserui. Pro 'Ρωμαῖσι Vrsinius in Fragmentis ^{argumen-}
 Polybianis 'Ρωμαῖσιs edidit, quod tenuerunt Casau-
 bonus & posteriores Editores Polybii.) Sententiam his
 verbis expressit interpres: *Scriptis Polybius hic ἔ' alias*
res gestas populi Romani, ἔ' bella cum Carthaginiien-
sibus suscepta: quæ fuerit illorum causa, ἔ' quam spisse
ἔ' vix multis defuncti periculis, civis cujusdam sui vir-
tute, quem Scipionem Africanum cognomento appella-
runt, excisa Carthagine, bellum Romani confecerint.

ZOSIMVS, initio libri I. Historiarum: Πολυβίῳ
 τῷ Μεγαλοπολίτῃ, μνήμη παραδοῦναι τὰ καθ' αὐ-
 τὸν ἀξιόλογα τῶν ἔργων προσελόμενῳ, καλῶς ἔχεν
 ἐφάνη δι' αὐτῶν ἐπιθεῖσαι τῶν πράξεων, ὅπως οἱ
 'Ρωμαῖοι μετὰ τὸν τῆς πόλεως οἰκισμόν ἐξακείσις
 [imo πεντακείσις, ut monuit Casaub. in Comment.
 ad Polyb. I. 1, 5.] ἔτεσι τοῖς περιοίκοις προσπολε-
 μήσαντες, μεγάλην ἀρχὴν οὐκ ἐκτήσαντο· μέρος δέ
 τι τῆς Ἰταλίας ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, καὶ τούτου
 μετὰ τὴν Ἀννίβω διαβάσιν καὶ τὴν ἐν Κάνναις ἥτταν
 ἐκπεπτακότες, αὐτοῖς δὲ τοῖς τέχεσι τοὺς πολε-
 μίους ἐρῶντες ἐπικειμένους, εἰς τοσαῦτον μέγεθος
 ἤρθησαν τύχης, ὥστε οὐδὲ ὅλοις τρισὶ καὶ πεντήκον-
 τα ἔτεσι μὴ μόνον Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ Λιβύην κα-
 τακτήσασθαι πᾶσαν, ἥδη δὲ καὶ τοὺς Ἰβηρας ὑφ'
 ἑαυτοὺς καταστήσαι. ἐπεὶ δὲ τοῦ πλείονος ἐφίμμενοι,
 τὸν Ἰόνιον ἐπεραιώθησαν κόλπον, Ἑλλήνων τε ἐκρά-
 τησαν, καὶ Μακεδόνας παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, αὐ-
 τόν τε, ὡς τηνικαῦτα τούτων ἐβασίλευε, ζωγρίᾳ
 ἐλόντες εἰς τὴν 'Ρώμην ἀνήγαγον. Id est: Polybius
 ille Megalopolitanus, res sui temporis notabiles memorie
 proditurus, recte se facturum existimavit, si per ipsas
 res gestas ostenderet, Romanos post urbem conditam
 sexcentis [imo quingentis] annis bella cum finitimis ge-
 rendo magnam imperium sibi non parasse. Verum post.
 Polybii Histor. T. I'. R. quam

Historiar.
argumen-
tum.

quam parte quadam Italiae potiti essent, eademque post Hannibalis in Italiam transitum & cladem Cannensem excidissent, ac moribus ipsis hostes imminuentes conspexissent; tantam ad fortunæ magnitudinem euecti sunt, ut vix totis quinquaginta & tribus annis non Italiam modo, sed universam quoque Africam imperio suo subjecerint, & Hispanos in deditionem acceperint. Deinde, majora etiam petentes, finem Ionium transierunt, Græcos superarunt, & Macedonum sustulerunt imperium, ipsumque regem qui tunc erat Macedonum, vivum in potestatem redactum, Romam abduxerunt.

EVAGRIVS, Histlor. Eccles. lib. V. cap. ult. Αἱ δὲ κατὰ Ῥωμαίους πράξεις, πᾶσαν κοσμικὴν ἱστορίαν ἐν αὐταῖς περιλαμβάνουσας, ἥ ἐστὶ καὶ ἄλλο γέγονεν εἰς τ' ἐς αὐτοὺς διαφραζμένων, εἰς τε καὶ καθ' ἑτέρων πραττόντων, πεπρόνηται Διονυσίῳ μὲν τῷ Ἀλικαρνασσεῖ, ἀπὸ τῶν λεγομένων Ἀβοργάνων τὴν ἱστορίαν ἐλκύσαντι μέχρι τοῦ Ἡπειρώτου Πύρρου· ἐξ ἐκείνου δὲ, Πολυβίῳ τῷ Μεγαλοπολίτῃ, καταγαγόντι ἕως τῆς Καρχηδόνος ἀλώσεως. Id est: Romanorum res gestas, quæ totius prope terrarum orbis historiam complectuntur, & quæcunque vel ipsi inter se mutuo divisi vel contra alios gesserunt, Dionysius Halicarnassensis memorie prodidit, exorsus ab Aboriginibus qui dicuntur, & ad Pyrrhum usque Epirotarum regem historiam persecutus. Ab eo tempore Polybius Megalopolitanus usque ad expugnationem Carthaginis res populi Romani est persecutus.

PHOTIVS in Biblioth. Cod. LXXXIII. p. 116 sq. edit. Hæschel. Διέξεισι (Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς) ἐν πολλῇ λεπτολογίᾳ τὴν τε τῆς Ῥώμης εἰκισιν, καὶ τὴν Ῥέμου καὶ Ῥωμύλου γέννησιν, καὶ ἀπλῶς ἐφεξῆς ἅπαντα μέχρι οὗτο Ῥωμαίοις ὁ πρὸς Πύρρον τὸν Ἡπειρώτην πόλεμος συνέστη. διέρχεται δὲ καὶ αὐτὸν ἐκείνον, καὶ τελευτᾷ εἰς τὴν ε' καὶ κή Ὀλυμπιάδα, ἔτους ἐνεστηκότος αὐτῆς τρίτου· ἀφ' ἧς καὶ φησιν

Φησιν ἀπάρξασθαι τὸν Μεγαλοπολίτην Πολύβιον τῆς ἱστορίας. Id est: *Multa subtilitate Dionysius Halicarnassensis & incunabula urbis Romæ, & Remi Romulique natiuitatem, & omnino omnia deinde ordine persequutus est, usque ad id tempus, quo cum Pyrrho Epirota coortum Romanis bellum est. Ipsumque illud etiam bellum exponit, & desinit in annum tertium Olympiadis cxxviii. A qua Olympiade ait Polybium Megalopolitanum inchoasse Historiam.* — Recte: namque sub finem Olymp. cxxviii. A. V. 489. Mamertini Romanos in Siciliam advocarunt, unde Historiam suam incipit Polybius. Vide lib. I. cap. 7. coll. cap. 10 seqq.

De argumento Historiarum Polybii SUIDAS, & cum eo EUDOCIA, hæc habent: Ἀρχεται δὲ ἀπὸ τῆς Φυγῆς Κλεομένους τοῦ Σπαρτιαίου, καὶ Φιλίππου τοῦ Περσείως πατρὸς, ὃ τῇ διαδοχῇ τῶν Μακεδόνων τὰ ἐξῆς ἐπισυναίπτων Ῥωμαίων. Id est: *Incipit (Polybius Historiam suam) a fuga Cleomenis Spartani & a Philippo, Persei patre; Macedonum successione res, a Romanis gestas, ordine subnectens.*

Reliqua *Auctorum testimonia*, quibus singulæ quædam particulæ Historiarum Polybii laudantur citanturque, partim in *Adnotationibus* ad ipsas Historias, suo quæque loco, ad quem pertinent, indicabuntur; partim *Reliquiis librorum deperditorum* a nobis jam suis locis inserta sunt; partim in ceteris *Fragmentis ex li-*

B 2

bris

d) Sic correxi, cum mendose vulgo & apud Suidam & apud Eudociam *Περσίου υἱοῦ* legeretur: quem errorem ex vitioso codice imprudens propagavit quidem Eudocia, ipse Suidas errare vix potuit. Kusterus scribere supplereque iusserat, καὶ μέχρις *Περσίου τοῦ Φιλίππου υἱοῦ*, veritatemque, & pertexit usque ad *Perseum, Philippi filium*. Ceterum, quod a Cleomenis fuga & a Philippo, Macedoniae rege, Historiam

suam inchoasse Polybium Suidas ait, non ita male habet: inde nempe initium fecit Polybius uberius & propriè ac principalis sue Historiæ, quæ cum tertio libro incipit. Confer lib. II. cap. 69 extr. & cap. 70 extr. Ac fortasse ex ipso hoc loco, II. 70, 8. scripserat vel scribere Suidas voluerat καὶ *Φιλίππου τοῦ Δημητρίου υἱοῦ*, aut ex I. 3, 1. καὶ *Φιλίππου τοῦ Περσίου υἱοῦ*. Δημητρίου δὲ υἱοῦ.

bris deperditis, aut in Spicilegio Fragmentorum ex certis libris decerptorum, proferentur.

3. Stylus Polybii.

Strylus. Stylum Polybii haud satis concinnum judicavit DIONYSIVS HALICARNASSEVS, in libro περὶ Συνθέσεως ὀνομάτων, id est, de Compositione vel Structura verborum, cap. 4. Tom. V. edit. Reisk. p. 28. et p. 29 sq. (edit. Sylb. Tom. II. p. 5.) Μείζονα ἰσχύον ἔχει τῆς ἐκλογῆς (τῶν ὀνομάτων) ἢ σύνθεσις. . . Καὶ τοῦτω μάλιστα διαβιάττει ποιητῆς τε ποιητῶν, καὶ ῥήτωρ ῥήτορες, τῷ συντιθέναι δεξιῶς τὰ ὀνόματα. Τοῖς μὲν οὖν ἀρχαίοις ὀλίγου δεῖν πᾶσι πολλὴ ἐπίδοσις ἦν αὐτοῦ, παρ' ὃ καὶ καλὰ ἔστιν αὐτῶν τὰ μέτρα καὶ τὰ μέλη καὶ οἱ λόγοι· τοῖς δὲ μεταγενεστέροις οὐκέτι, πλὴν ὀλίγων. Χρῆνω δ' ὑπερὸν παντάπασιν ἡμελίθη, καὶ οὐδεὶς αἴτο δεῖν ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι, οὐδὲ συμβάλλεσθαι τι τῷ κάλλει τῶν λόγων· τοιγάρτοι τοιαύτας συντάξεις κατέλιπον, εἰας οὐδεὶς ὑπερμένει μέγρι κορωνίδος διελθεῖν. Φύλαρχον λέγω, καὶ Δουρεν, καὶ Περίβιον, καὶ Ψάωνα κ. τ. λ. Id est: *Majorem vim, quam selectus verborum, habet verborum compositio, (i. e. ordinatio atque structura.) . . Antiquis igitur propemodum omnibus magnæ illa res curæ fuit; quo factum est, ut pulchra sint eorum carmina, pulcri versus lyrici, pulchræ solutæ orationes: recentioribus vero, paucis exceptis, non adeo. Ac postea, sequentibus temporibus, omnino illa res negligebatur; nemoque aut eam esse necessariam, aut orationis venustati quidquam conferre existimabat. Quo factum est, ut ea post se conscripta reliquerint volumina, quæ nemo sustinuerit ad finem usque perlegere: Phylarchum dico, & Durim, & Polybium, & Psæona, &c. Hæc Dionysius. Ac sane, non nimis comptam nec mollior admodum cadentem esse Polybii orationem, ne summus quidem Scriptoris hujus admirator iverit inficias.*

Cate-

Cæterum ex omni numero eorum, qui, quas habemus hodie, Historiarum Polybii reliquias perlegerint, quæ multum abest ut diuiniam efficiant partem totius operis, paucos esse confido, quin ægerrime ferant librorum, qui perire, iacturam.

4. *Auctoritas & fides historica.*

CICERO de Officiis lib. III. cap. 32. *Polybius, bonus auctor in primis.* Fides historica.

LIVIVS lib. XXX. cap. 45. *Polybius, haudquam spernendus auctor.* — Optime vero Casaubonus ad Fragmenta Polybii docuit, esse figuratam orationem, qua utitur hoc loco Livius, quæ *μείωσις* vocatur, et *haudquaquam spernendum* hic poni pro *maximæ auctoritatis*. Confer Dukerum & Drakenborchium ad Livium loc. cit.

Idem LIVIVS XXXIII. 10. *Nos Polybium secuti sumus, non incertum auctorem, quum omnium rerum Romanarum, tum præsertim in Græcia gestarum.*

XIPHILINVS in Augusto, pag. 41. edit. Henr. Stephani. Ἀμείνων δ' ἂν ἦν καὶ ὁ Δίων, μὴ πέρα τοῦ δέοντος αὐτὰ (τὰ σημεῖα καὶ τέρατα) τεθληπῶς, ἀλλὰ τι καὶ Πολυβίου προσεσχηκῶς· ὅστις ἄλλωσιν γράψας τῆς Καρχηδόνος, καὶ τῆς Ἑλλάδος δούλωσιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν μεγάλην τῶν Ῥωμαίων ἐκείνην ὑπὸ Ἀνίβου καὶ πολυχρόνιον κάκωσιν, οὐδαμῶς τερατελογῶν φαίνεται, οὐδὲ σημεῖα ταῖς λοιπαῖς πόλεσι πρὸ τῶν συμφεῶν γένομενα διηγούμενος. Id est: Multoque melius Dio fecisset, si illa (prodigia ac portenta) non esset supra modum admiratus, sed Polybium sibi proposuisset aliqua ex parte imitandum. Ille enim, historiam captæ Carthaginis & Græciæ in servitutem redactæ perscribens, itemque gravem illam diuturnamque cladem exponens, quam antea Romani ab Hannibale acceperant, nusquam tamen monstra ejusmodi referre,

aut portenta, quibus calamitates ante significatae fuerint civitatibus, proferre deprehenditur.

Ceterum virtutes Historiarum Polybii non melius, quam ex ipsa lectione Reliquiarum, quæ de illis ex funesta temporum clade ad nos pervenerunt, poterunt cognosci. Insigniora nonnulla loca indicabuntur in Indice nostro Historico, artic. *Polybius*, et *Polybii Historia*.

5. Continuatores, Obtreſſator, & Epitomator Historiarum Polybii.

Continua-
tores histor.
Polyb.

SVIDAS in Πολύβιος· Ἰστορίων, ὅτι διαδέχεται τὴν Πολυβίου ἱστορίαν Ποσειδώνιος Ὀλβιοπολίτης, σοφιστής. Id est: *Sciendum est, Polybii Historiam continuari a Posidonio Olbiopolita, sophista. Idem Suidas in Ποσειδώνιος, istam continuationem Polybii, LII libris comprehensam, Ἱστορίαν τὴν μετὰ Πολύβιον, Posidonio Alexandrino, Philosopho Stoico, tribuit, Zenonis Cittiei discipulo: at mox tamen subjungit, καὶ εἶμαι, ταῦτα μάλλον Ποσειδωνίου σοφιστοῦ εἶναι, τοῦ Ὀλβιοπολίτου.* Id est: *sed haec puto potius esse Posidonii Olbiopolitæ, sophistæ.* Confer Vossium de Histor. Græc. lib. I. cap. 24. et Fabric. Bibl. Græc. Tom. II. p. 409 sq.

SVIDAS in Πολύβ. Ἐγραψε δὲ καὶ Στράβων Ἀμασεὺς τὰ μετὰ Πολύβιον, ἐν βιβλίοις μγ'. Id est: *Scripsit et Strabo Amasensis Historiam inde incipientem, ubi Polybius desit, libris XLIII.* Ejusdem operis ipse STRABO meminit, lib. XI. p. 515 his verbis: Ελεγκότες δὲ πολλὰ περὶ τῶν Παρθικῶν νομίμων ἐν τῇ ἑκτῇ τῶν Ἱστορικῶν Ἑπομνημάτων βιβλῳ, δευτέρᾳ δὲ τῶν μετὰ Πολύβιον, παραλείψομεν ἐνταῦθα. Id est: *Cum de legibus & institutis Parthorum multa dixerimus in sexto Historicorum Commentariorum libro, qui secundus est eorum, qui de Rebus, post Polybium gestis, inscribuntur, nunc ea prætermitemus.*

SVIDAS

SVIDAS in Σκύλαξ. Σκύλαξ Καρυανδῆς (πό-^{Obtrecla-}
 λης δὲ ἐστὶ τῆς Καρίας πλησίον Ἀλικαρναύσσου, τὰ Κα-^{tor.}
 ρυανδᾶ) μαθηματικός καὶ μουσικός. Περίπλουν τῶν
 ἐκτὸς τοῦ Ἡρακλέους στηλῶν... Γῆς περίοδον. Ἀν-
 τιγραφὴν πρὸς τὴν Πολυβίου ἱστορίαν. Id est: *Scy-*
lax Caryandensis (Caryanda urbs Cariae est, prope
Halicarnassum) Mathematicus & Musicus. Scripsit
Periplum locorum extra Columnas Herculis. . . Terræ
periodum. Librum adversus Polybii Historiam. Conf.
 Vossium de Hist. Græc. lib. I. cap. 19. & Fabric. Bibl.
 Græc. T. III. p. 32. & T. II. p. 761.

SVIDAS in Βρούτος. Βρούτος, στρατηγὸς Ῥω-^{Epitoma-}
 μαίων, ἔγραψεν Ἐπιστολάς, καὶ τῶν Πολυβίου τοῦ^{tor.}
 ἱστορικοῦ βιβλίων Ἐπιτομήν. Id est: *Brutus, præ-*
tor Romanus, scripsit Epistolas, & Epitomen Histo-
riarum Polybii. Et PLUTARCHVS in Marco Bruto,
 p. 985. edit. Wechel. Αὐτὸς (Μάρκος Βρούτος)
 ἄχρι τῆς ἐσπέρας ἔγραφε, συντάττων Ἐπιτομὴν
 Πολυβίου. Id est: *(In castris Pompeji, ante pugnam*
Pharsalicam, M. Brutus) usque ad vesperam scripsit,
Polybii Compendium concinnans.

II. DE VITA PHILOPOEMENIS.

De Vita & rebus gestis Philopœmenis tres libros se-^{Philopœ-}
 paratim edidisse Polybium, priusquam universam Hi-^{men.}
 storiam conscriberet, ex ipso discimus Historiar. lib. X.
 cap. 24.

III. HISTORIA BELLI NUMANTINI.

CICERO ad Famil. lib. V. Epist. 12. ad Lucceium: Bellum Nu-
 Deeſſe mihi nolui, quin te admonerem, ut cogitares,^{mant.}
 conjunctene mallet cum ceteris rebus nostra contexere,
 an, ut multi Græci fecerunt, Callisthenes Troicum bel-
 lum, Timæus Pyrrhi, Polybius Numantinum, qui
 omnes a perpetuis suis historiis ea, quæ dixi, bella se-
 para-

paraverunt, ita tu quoque item civilem conjurationem ab hostilibus externisque bellis sejungeres.

IV. TACTICA.

Tactica. *Commentariorum suorum περὶ τῶν Τάξεων, id est, Tacticorum, ipse mentionem fecit Polybius lib. IX. cap. 20. ad quem locum vide, quæ notamus.*

Eorundem meminit **ARRIANVS** in *Tacticis*, ipso initio, quod quidem truncatum ad nos pervenit, tali fere ratione supplendum: [Τακτικά ἔγραψε Πύρρος ὁ Ἑπειρώτης, καὶ Ἀλέξανδρος] ὁ Πύρρου παῖς, καὶ Κλέαρχος. . . Καὶ μὴν καὶ Πανσανίου ἐστὶ συγγράμματα περὶ τούτων. Εὐροῖς δ' αὖν καὶ Εὐαγγέλου· ἀλλὰ καὶ Πολυβίου τοῦ Ἀρκάδος, ὃς καὶ Σκιπίωνι τῷ Ῥωμαίῳ ζυγεγένετο, πολεμοὺς καὶ μεγάλους πολέμους διαπολεμῶντι ἄλλους τε, καὶ ἐν ᾧ καὶ Καρχηδόνα τὴν ἐν Λιβύῃ εἰλέν τε καὶ ἡνδραπόδισεν. Id est: *Tacticam artem scripsit Pyrrhus Epirota, & Alexander Pyrrhi filius, & Clearchus. . . Est vero etiam Pausanias liber de eodem argumento: reperiturque porro Evangelii, itemque Polybii Arcadis, qui Scipioni Romano comes adsuit, bella multa magnaque gerenti, cum alia, tum illud, quo Carthaginem, Africa urbem, cepit & Romano imperio subjecit.*

ÆLIANVS in *Tacticis*, cap. 1. Πύρρος τε ὁ Ἑπειρώτης Τακτικά συνέγραψε, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ τούτου υἱὸς, καὶ Κλέαρχος. ἔτι δὲ Πανσανίας, Εὐαγγελὸς τε, καὶ Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, αὐτῇ πολυμαθῆς, Σκιπίωνι συγγενόμενος. Id est: *Pyrrhusque Epirota Tactica conscripsit, & ejus filius Alexander, & Clearchus: Pausanias insuper, & Evangelus, & Polybius Megalopolitanus, vir multifarie eruditionis, qui cum Scipione vixit.*

Idem **ÆLIANVS** *Tactic.* cap. 3. Ὅσον τῆς Τακτικῆς ἔθεντο, Δινέας μὲν, ἐπιστήμην εἶναι πολεμικῶν

λεμικῶν κινήσεων. Πολύβιος δὲ, ἂν τις πληθος τακτικὸν παραλαβὼν, τοῦτο συγκρίνη, καὶ καταλογίσας συζωχίσῃ, παιδεύσῃ τε χρῆσίμως τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. *) Id est: *Tacticam Aeneas deservit, quod sit scientia motuum bellicorum; Polybius vero ita: si quis ordinandam multitudinem accipiens, instituta comparatione per decurias centuriasve eam distribuat, decuriasque ac centurias rursus in unum colligat, edoceatque ea, quae ad usum belli conducibilia sunt.*

Tactica.

Rursus AELIANVS ibid. cap. XIX. p. 37. edit. Arcerii: Τούτῳ τῷ σχήματι τῆς ἰλῆς (ὥστε τοὺς ἐν ῥέμβῳ κατατεταγμένους ἵππους μήτε στοιχεῖν, μήτε ζυγεῖν κ. τ. λ. ibid. p. 36.) κέχρηται Πολύβιος, ἀνδρῶν ξδ'. ἐν σχήματι τοῦ Λ στοιχείου. Id est: *Hac turmae forma (scil. ut equites, in rhombi formam ordinati, neque versarent, neque jugarent, i. e. neque a lateribus, neque in directione a parte anteriore ad posteriorem, proxime sese invicem tangerent,) usus est Polybius viris LXIV, in figuram literae Graecorum Λ (id est, in quincuncis formam) dispositis.*

V. DE HABITATIONE SVB AEQUATORE

libellus. †)

GEMINVS in Εισαγωγῇ εἰς τὰ Φαινόμενα §. in De habitatione sub Aequatore. Elementis Astronomiae, Cap. 13. in Petavii Vranologio §. de Doctrina Temporum Tomo III. p. 31 sq.

B 5

Πολυ-

e) Sinne haec accurate ex Polybio transscripta, dubitare licebit. Ceterum πληθος τακτικὸν ordinandam multitudinem recludit interpres. Id vero tantum foret. Nescio an τακτικὸν πληθος sit multitudo militum, sicut τακτικὸς Suidas interpretatus est στρατιωτικὸς. An potius ἀτακτικὸν scribendum? Sic paulo ante ipse Aelianus: Τὸ μὲν (scilicet τοῦ μὲν) οὖν ἐν τῇ τακτικῇ πρωτοστατούτος (sive πρωστα-

τούτος cum Arcerio malis) ἐστὶ, παραλαβὼντα πληθος ἀτακτικόν, τοὺς ἐπιτηδείους ἐκτελέμενον, καθ' ἣν ἐκαστον προσηλκε χώραν συντάξῃ, τοῦτ' ἐστὶ καταλογίσας καὶ συζωχίσας, ἀρθρῶν τε τοῦ παντός πληθους ὕψος σύμμετρον, καὶ εὐχρηστως ἐχόντα πρὸς τὰ κατὰ πόλεμον.

f) Libellus ille fortasse non nisi pars fuerit *Libri XXXIV. Historiarum*, in quo *Geographica* ex professo tractavit Polybius.

De habita-
tione sub
Aequatore.

Πολύβιος, ὁ ἱστορικγράφος, πεπραγμάτευται βιβλίον, ὃ ἐπιγραφὴν ἔχει, περὶ τῆς περὶ τὸν Ἰσημερινὸν οἰκίσεως· αὕτη δὲ ἐστὶν ἐν μέσῃ τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ. καὶ φησιν, οἰκεῖσθαι τοὺς τέπους, καὶ εὐκρατοτέραν ἔχεν τὴν οἰκισιν τῶν περὶ τὰ πέρατα τῆς διακεκαυμένης ζώνης οἰκούντων. καὶ ἃ μὲν ἱστορίαις φέρει τῶν κατωπτευκότων τὰς οἰκήσεις, καὶ ἐπιμαρτυρεῦντων τοῖς φαινομένοις· ἃ δὲ ἐπιλογίζεται ἐπὶ τῆς φυσικῆς περὶ τὸν ἥλιον ὑπαρχούσης κινήσεως. Ὁ γὰρ ἥλιος περὶ μὲν τοὺς τροπικοὺς κύκλους πολὺν ἐπιμένει χρόνον κατὰ τὴν πάρεδον (al. πρόσθεν) τὴν πρὸς αὐτοὺς, καὶ τὴν ἀποχωρήσιν· ὥστε σχεδὸν ἐφ' ἡμέρας μ'. μένει πρὸς αὐθιγὴν ἐπὶ τροπικῶν κύκλων, δι' ἣν αἰτίαν τὰ μεγέθη τῶν ἡμερῶν σχεδὸν ἐφ' ἡμέρας μ'. ταῦτά διαμένει. ὅθεν ἐπιμονῆς γνωμένης πρὸς τὰς οἰκήσεις τὰς κειμένης ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς, ἀνάγκη ἐκπορεύσθαι τὴν οἰκισιν καὶ ἀοίκητον γίνεσθαι διὰ τὴν τοῦ καύματος ὑπερβολὴν. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου ταχέως συμβαίνει τὰς ἀποχωρήσεις γίνεσθαι. ὅθεν καὶ τὰ μεγέθη τῶν ἡμερῶν περὶ τὰς ἰσημερίας μεγάλας λαμβάνει τὰς παραυξήσεις. Εὐλογον οὖν καὶ τὰς ὑπὸ τὸν ἰσημερινὸν κειμένας οἰκήσεις εὐκρατοτέρας ὑπάρχειν, ἐπιτολῆς μὲν γινεμένης ἐπὶ τοῦ κατὰ κορυφὴν σημείου, ταχέως δὲ ἀποχωροῦντος τοῦ ἡλίου. πάντες γὰρ μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων οἰκούντες παρὰ τὴν πάρεδον ὁμοίως κένται τοῦ ἡλίου· πλείονας δὲ χρόνους ἐπιμένει τοῖς περὶ τοὺς τροπικοὺς οἰκοῦσι. δι' ἣν αἰτίαν εὐκρατοτέρας εἶναι συμβέβηκε τὰς περὶ τὸν ἰσημερινὸν οἰκήσεις, αἱ τινες κένται ἐν μέσῃ τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ, τῶν περὶ τὰ πέρατα τῆς διακεκαυμένης οἰκούντων, εἴτινες ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς κύκλους κένται. Id est: Polybius Historicus conscripsit librum, qui inscribitur, de Habitatione circa Aequinoctialem (i. Aequatorem.) Hac autem est in media torrida Zona. Atque dicit, habitari hac loca, & habere

habere magis temperatam habitationem, quam habent ii, ^{Habitatio sub Aequatore.} qui circa extremitates torridæ Zonæ habitant. At partim historias adfert eorum, qui viderant has habitationes, Et testimonium præbebant apparentiis; partim ratiocinatur ex naturali solis motu. Sol enim circa tropicos circulos longo commoratur tempore, secundum accessum ad eos Et discessum, ut fere ad dies quadraginta maneat quoad sensum in tropicis circulis; quam ob causam magnitudines dierum fere ad dies quadraginta manent eadem. Igitur quum diutius moretur ad illas habitationes, quæ sunt sitæ sub Tropicis, necesse est, ut ardore torreatur hæc habitatio, atque inhabitabilis fiat, propter ætus excessum. At ab Aequinoctiali circulo veloces fiunt discessus: unde etiam magnitudines dierum circa Aequinoctia magna capiunt incrementa. Consensaneum est igitur, eas etiam habitationes, quæ sunt sitæ sub Aequatore, magis esse temperatas; cum ascensio quidem fiat super puncto verticali, sed velociter sol recedat. Omnes enim, qui inter Tropicos circulos habitant, pariter quidem habent solem super caput transeuntem; sed diutius sol apud eos commoratur, qui circa Tropicos habitant. Quam ob causam temperatiores sunt eæ habitationes, quæ circa Aequatorem sunt Et media in Zona torrida sunt sitæ, quam sunt eorum habitationes, qui circa extremitates torridæ Zonæ Et sub Tropicis habitant.

STRABO lib. II. p. 97. Ἐξαποδίνει, Φήσαντι, ὅτι ἡ ὑποπίπτουσα ζώνη τῷ ἡμερινῷ ἐστὶν εὐκρατος, καὶ ὁ Πολύβιος ἐμυδοῖ. προστίθῃσι δ' αὐτός καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστὶ· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νεφῶν κατὰ τοὺς ἐτησίους ἐκὲς τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείστων. Id est: Eratostheni, dicenti, plagam, æquatori subiectam, temperatam esse, adsentitur etiam Polybius. Adit vero hic etiam, esse eandem altissimam, atque ob eam causam imbris rigari, quando flantibus etefiis nubes a borea plurimæ locis emissentibus adpelluntur.

STRA-

Zonæ sex. STRABO lib. II. p. 96. Πολύβιος ποιεῖ ζώνας ἕξ· δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς ὑποπιπτούσας, δύο δὲ τὰς μετὰ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν, καὶ δύο τὰς μετὰ τούτων καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Id est: *Polybius Zonas facit sex: duas, quæ sub circulis Arcticis sunt; duas, quæ inter has & Tropicos; duas, quæ inter Tropicos & Aequatorem.*

ACHILLES TATIVS in Isagoge in Phænomena, cap. 31. Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ζωνῶν πολλὴ διαφωνία γέγονεν. Οἱ μὲν γὰρ ἕξ αὐτὰς ἔπουν· ὡς Πολύβιος καὶ Προσπιδόνιος, τὴν διακεκαυμένην εἰς δύο διαιροῦντες. Id est: *De Zonarum numero magna diffensio est. Nam alii sex Zonas numerant; ut Polybius & Posidonius, qui torridam Zonam in duas dividunt.*

SPICILEGIUM
RELIGVIARVM
EX CERTIS LIBRIS
HISTORIARVM POLYBII.

SPICILEGIVM
RELIQVIARVM
EX CERTIS LIBRIS
HISTORIARVM POLYBII.

EX LIBRO VI.

Ad Libri VI. caput 2. v. 1. refertur potest id, quod ^{Olympia-}
habet GEORGIVS SYNCPELLVS in Chronogra-^{dum ratio.}
phia p. 195 sq. Ὀλυμπιάς δὲ ἐστὶ παρ' Ἑλλήσι τε-
τραετηρικός χρόνος· οὗ κατὰ συμπληρωτὴν ἀρχο-
μένου τοῦ ἑ. ἔτους, ὁ Ὀλυμπιακὸς ἀγὼν ἤγεται. . .
Τὸν δὲ ἀγῶνα τετέλεκεν Ἴφίτος Ἡρακλείδης συν
Λυκούργῳ συγγενεῖ. ἑκάτεροι δὲ Ἡρακλείδαι. τότε
δὲ ἀγὼν σταδίου ἦν μόνον, καὶ εὐθεὶς ἀνεγράφετο νι-
κηφόρος, ἀμελούντων τῶν τηνικάδε. Ὀγδὼν δὲ καὶ
εἰκάδι Ὀλυμπιάδι Κόρειβος Ἠλείος ἀνεγράφη στά-
διον νικήσας, καὶ ἡ κατ' αὐτὸν Ὀλυμπιάς πρώτη
ἐτάχθη, ἀφ' ἧς Ἕλληνες ἀριθμῶν τι δοκοῦσιν ἀκρι-
βῶς χρονικόν. Ταῦτα Ἀριττιδῆμος ἱστορεῖ, καὶ
συναδᾷ τούτῳ Πολύβιος. Id est: *Olympias apud
Graecos tempus est quatuor annorum; quo completo, in-
eunte anno quinto, certamen Olympicum celebrabatur. . .
Certamen autem instituit Iphitus Heraclides, cum Ly-
curgo cognato suo; ambo quippe Heraclidæ erant.
Tum vero solum stadii certamen erat, & nullius victo-
ris nomen mandatum est annalibus; negligentibus rem
eis qui eo tempore fuerunt. Octava autem & vicecima
Olympiade Corabus Eliensis scriptus est, qui stadio vi-
cit; & Olympias ea prima constituta est, a qua Graeci
putant in designandis temporibus aliquid certi se consti-
tuere posse. Hæc Aristodemus narrat, & consentit
cum eo Polybius.*

Eadem

Eadem fere in Reliquiis Chronicorum EVSEBII lib. I. p. 39. exhibet Scaliger in Thesauro Temporum.

EX LIBRO VII.

A. V. 539.
Capua deli-
cit a Rom.

Ad lib. VII. cap. 1. referendum Fragn. apud SVI-
DAM in Καπύη. Ἡ δὲ Καπύη, μεταθεμένη πρὸς
Καρχηδονίους, τῷ βάρε συνεπεσπάσατο καὶ τὰς
ἄλλας πόλεις. *) Capua autem, cum ad Carthaginienfes
defecisset, pondere suo alias etiam urbes secum traxit.

EX LIBRO VIII.

A. V. 542.
Tarentus
& Thurii.

I. Ad cap. xxvi. libri VIII. Suidas in Προσπε-
σόντων. Πολυβίος· Προσπεσόντων δὲ τούτων εἰς Τά-
ραντα καὶ τοὺς Θουρίους, ἡγανάκτει τὰ πλήθη. b)
Nuncio hujus rei Tarentum & Thurios perlato, indi-
guari capit multitudo.

Syracusæ
capte.

II. Ad cap. xxxvii. Præter duo Fragmenta, quæ
de captis Syracusis ibi adferuntur, ad idem argumen-
tum pertinent etiam alia, partim ab eodem Suida, e
quo duo illa ducta sunt, partim ab HERONE in libello
de repellenda Obsidione conservata, & tali fere modo
secundum rerum gestarum seriem ordinanda. c)

1. Ἐξηριθμήσατο τοὺς ὅμους· ἦν γὰρ [ὁ πύρ-
γος] ἐκ συννέμων λίθων ᾠκοδομημένος, ὥστε καὶ λίαν
εὐσυνλόγιστον εἶναι τὴν ἀπὸ γῆς τῶν ἐπάλξεων ἀπό-
στασιν. Id est: Numeravit ordines lapidum: erat
enim ex similiter castris lapidibus [turris] edificata, ita,
ut

a) Quamquam Polybii nomen
Fragmento isti non præfixit Sui-
das, recte tamen unique a Fulv.
Ursono inter Fragmenta Polybii
p. 268 sq. re'arum videtur.

b) Perspectæ monuit Grono-
vius in Notis manuscriptis, re-

ferenda hæc ad nuncium suppli-
cii, quod de fugitivis obsidibus
Tarentinis sumrum est. Vide
Livium XXV. 8. & 15.

c) Historiæ series ex Livio pe-
tenda lib. XXV. cap. 23 seq.

ut distantia pinnarum a terra facili ratione colligi possit. d)

Syracuse
captæ.

2. Μαθὼν δὲ (ὁ Μάριος) ἐξ αὐτομόλου, διασαφίσαντος, ὅτι ἐρετὴν ἄγουσιν (οἱ Συρακούσιοι) πάνδημον [παιδημεῖ Hero] ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ τοῖς μὲν σιτίσις λιτοῖς χρῶνται διὰ τὴν σπάνιν, τῷ δὲ οὖν δαψιλῆ· ε) προσαναεωσάμενος τὴν τοῦ τεί-

χο: s

d) Fragmentum istud, a Suida in Συνόμων absque Auctoris nomine prolatum, quin Polybii sit & ex historia captarum Syracusarum decerptum, nemo paulo studiosior Polybii lector, si Livii locum modo laudatum consulerit, dubitabit. De πᾶσι quidem altitudine tantum loquitur Livius; de quo si intelligenda sint Polybii verba, pro ψυδομημέτος fuerit ψυδομημίον (νευρὲ τοῦ τείχους) corrigendum. Sed masculinum genus ad nihil aliud, nisi ad τὸ πύργος, turris, videtur posse referri. Atque si Plutarchi narrationem conferamus, in Marcello p. 308. edit. Wecheliane, intelligemus, & muri, turri adjacentis, & ipsius etiam turris altitudinem conjectura peremptum esse illum hominem, Marcelloque persuasisse, & in murum, & ex muro deinde ad ipsius turris pinnae haud difficili negotio descendere Romanos laeis admotis posse. Quam parum intellexerint Fragmentum illud editores Suidæ, notavimus in Emendationibus & Observationibus in Suidam, ante hoc biennium editis; & quamquam secum succurrerat tunc animo historia, ex qua illud decerptum esset, monueram tamen, δόμου h. l. non esse domos, sed δόμου λείων, id est, ordines, series atque strata lapideum. Confer Polybium nostrum lib. X. cap. 22. 7. & Jac. Gronov. ad Herodot. l. 179. & Wesseling. ad Diodor. l. 64.

Polybii Histor. T. V.

e) Priorem istam partem hujus Fragm. habet Suidas in Λεοῖς, & diserte Suidam auctorem nominat; nos tria verba ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας inferuimus ex Hierone de toleranda & repellenda obliatione, ubi eandem historiam ex eodem Polybio eisdem verbis (tacito quidem, ut solet, nomine auctoris) exhibet ille scriptor Poliorceticus. In fine fragmenti, post δαψιλῆ, adjicitur apud Suidam verbum πολιορκεῖ, scilicet ut uno verbo clauderetur periodus & integra fieret oratio, cum alia atque alia apud Polybium verba sequerentur, quæ brevitatis causa in unam vocem contraxit Lexicographus, sive Epitomator Polybii, ex quo illud Fragmentum transcripsit Suidas. Apud Heronem prorsus abrupta in voce δαψιλῆ est oratio, & sequuntur continuo illa, Ταχὺ δὲ καὶ ἀλμύκων &c. Mihi autem vilum cit, cum hoc Fragmento olim in continua Polybii historia proxime fere cohesisse adeoque & nunc h. l. conjungendum illud, quod in Προσαναεωσάμενος atque etiam in Ἀναγενομένησθ Suidas habet, utrinque quidem absque auctoris nomine, sed ita servans colorem styli Polybiani, ut jam Casaubonus inter Fragmenta Polybii illud referre non dubitaverit. Delarum fuerat ad Marcellum, (ut ex Livio discimus XXV. 23.) humiliorem opinione omnium esse murum, & vel mediocribus scalis superabilem.

C

lem.

Syracusæ
capite.

Χρους ταπεινότητα, ἐπεβάλετο καταπεράζειν τῆς ἐλπίδος. Id est: Quum vero ex transfuga Marcellus cognovisset nunciante, festum publicum celebrare Syracusos in triduum, & cibus quidem parce uti propter penuriam, vino autem largius; recordatus humilitatis muri illius, constituit tentare spem.

3. Ταχὺ δὲ καὶ κλιμάκων δύο συντεθεσῶν, ἐγένοντο κύριοι τῶν πύργων. ^{f)} Eis γὰρ τοὺς πύργους ἡθροισμένοι διὰ τὴν θυσίαν, οἱ μὲν ἀκμὴν ἔπινοι, οἱ δ' ἐκοιμῶντο πάλας μεθυσκόμενοι. Διὸ καὶ ἔλαθον αὐτοὺς ἀποκτείναντες. Id est: Mox vero etiam, colligatis inter se duabus scalis, ipsis turribus [ni potius, ipsa turri] potiti sunt. Nam in turribus congregati propter festum, alii adhuc potabant, alii jam dudum ebrii somno erant oppressi. Quare imprudenter eorum occiderunt.

4. Οὐδενὸς ἐπεγνωκότος τῶν πολιτῶν τὸ συμβαῖνον, διὰ τὴν ἀπίστασιν, ἄτε μεγάλης εὐσης τῆς πόλεως.

lem. Haud spernenda res visæ, ait Livius, sed occasio quaerebatur: quam obtulit transfuga, nuncians, diem festum Dianæ per triduum agi &c. Igitur tunc, puto, nuncio isto accepto, Marcellus, recordatus ejus rei, quæ de muro isto ad ipsum fuerat relatum, tentandam spem sibi factam statuit. Perperam vero omnino verbum προσαναμυσάμενος apud Suidam hoc loco exponitur per ἀνακρίσεις, ἀνεντίρας, qui renovavit, qui instantat. Rectius, & unice convenienter huic loco, in artic. Ἀναμυσάμ. ubi idem fragm. exhibetur, adjicitur altera interpretatio, ἀναμνηθεῖς, eis ἔννοιαν ἔλαθον, i. e. qui recordatur, cui aliquid in mentem venit: quo magis mirum est, etiam ibi retentam esse ab interpretibus latinis alteram istam & alienam ab hoc lo-

co significationem, qui verterunt: renovata ex muri parte, quæ humilis erat. Eo, quem exposuimus, sensu, Polybius verbum ἀναμυσάμενος usurpat lib. V. cap. 36, 7. & XV. 25, 7.

f) Apud Heronem hæc legitur, & quæ sequuntur usque ἀποκτείναντες. Non autem τῶν πύργων, sed τοῦ πύργου, videtur fuisse scribendum. Primum enim omnium πᾶσαν πύργον turrim illam, de qua supra dictum est, (conf. not. d.) præ ceteris captam fuisse, scripserat, puto, hoc loco Polybius. Sic & Plutarchus, qui haud dubie Polybium ob oculos habuit, ἔλαθον, ait, οὐ μόνον τὸν πύργον κατασχών. De eis, quæ sequuntur in nostro hoc fragm. confer Livium initio cap. 24. ejusdem libri XXV.

πόλεως.⁸⁾ Livius XXV. 24. *Magna pars ignara tanti mali erat, . . in vasta magnitudinis urbe partium sensu non satis pertinente in omnia.*

Syracuse
capte.

5. Τὸν δὲ Ῥωμαίους θαρσύνειν συνέβαινε, κρατύντας τοῦ περὶ τὰς Ἐπιπολάς τέπου.^{h)} Id est: *Captis Epipolis, animus est audacia accessit Romanis.*

III. De rebus a CN. SCIPIONE A. V. 542. in A. V. 542. HISPANIA gestis, quarum intercidit historia octavo Polybii libro olim comprehensa, unum Fragmentum reliquum inveni, conservatum a Suida in Κανδήλιος, laudato Polybii auctoris nomine. Σὺν γὰρ τοῖς ἐπιδεδεμένοις φορτίοις τὰ κανδήλια λαβόντας ἐκ τῶν ὀπίθεν, προθέσθαι πρὸ αὐτῶν ἐκέλευσε τοὺς πεζοὺς. οὐ γενομένου, συνέβη παρὰ πάντας χάρακας ἀσφαλίστατον γενέσθαι τὸ πρόβλημα.ⁱ⁾ Id est: *Clitellas cum oneribus, quæ eis illigata erant, sumere pedites iussit ex postremo agmine, et ante se ponere. Quo facto, effectum est munimentum, quovis vallo firmius.*

Cn. Scipio
in Hisp.

EX LIBRO IX.

I. Libro IX. inter cap. ix. & x. inferendum fuit. A. V. 542. rit Fragmentum, conservatum ab HERONE nostro POLIORCETICO p. 321. Τῶν Ῥωμαίων πολιορκούντων τὰς

Bomilcar
Tarenti.

C 2

ραντα,

g) Suidas in Ἀπόσπασις, laudato auctore Polybio.

h) Suidas in Ἐπιπολάς, tacito auctoris nomine. Sed Polybio debet hoc fragmentum, jam viderat Valesius; qui tamen, nescio quo consilio sive casu, χωρὶς edidit pro τέπου, quod habent omnes Suidæ editiones.

i) Totidem verbis idem Fragmentum exhibet Scholiastes Aristoph. ad Vesp. v. 170. nisi quod in fine ad nomen πρόβλημα omittit articulum, qui percommode abesse potest. Initio fra-

gmenti Σὺν γὰρ scripsi pro Ἐν γὰρ, quod & apud Suidam & apud Scholiasten vulgo legitur. Cum apud utrumque ante ista verba præpositum nomen Πολύβιος legatur, finalis littera hujus vocabuli absorpsit puto initialem sequentis. Ceterum Suidasne ex Scholiaste, an hic ex illo hæc exscripserit, equidem non defini- verim. Conf. Küsteri Præfationem ad Suidam pag. tertia. De re, quæ hoc fragmento nostra agitur, Livium consule lib. XXV. cap. 36.

Bomilcar
Tarenti.

φαντα, Βομίλκας ὁ τῶν Καρχηδονίων ναύαρχος εἰς τὸ συμμαχήσεν μετὰ δυνάμεως πλείστης, καὶ μὴ δὲ δυνθεῖς ἐπικουρῆται τοῖς ἔδον διὰ τὸ τοὺς Ῥωμαίους ἀσφαλῶς θάσσειν τὰ περὶ τὴν στρατοπεδείαν, ἔλαθεν ἀναλώσας τὴν χρεῖαν. καὶ, μετὰ παρακλήσεως πρότερον ἀφικέσθαι ἐκβιασθεῖς καὶ ὑποσχέσασθαι μεγάλῳ, ὕστερον μετ' ἰκετηρίας τῶν ἔδον ἀποπλεῖσαι ἠναγκάσθη. ^{k)} Id est: *Dum Tarentum Romani obsident, Bomilcar, classis praefectus Pannonum, cum maxima militum manu auxilium Tarentinis profectus, quum nil juvare oppidanos posset propter Romanorum in communiendis tuendisque castris diligentiam, sensim sensimque annonam omnem consumpsit. Itaque, qui antea et cohortationibus et magnis promissis expugnatus fuerat, ut Tarentum veniret, idem deinde supplicibus oppi-*

k) De re tota, quae hic agitur, conferendus Livius XXVI. 20. Ceterum in Graecis non solum librationum ope corrupta passim oratio est, sed etiam ipse Hero, cum memoriter ista ex Polybio describeret, duas res, tempore disjungit, composuisse inter se videtur. Quo tempore hæc gesta sunt, nondum Tarentum oppugnabant Romani, nec ad urbem castra communita habebant; quod deinde A. V. 545. a Fabio factum est, (vid. Polyb. X. 1. Liv. XXVII. 15.) qui loco opportunissimo in ipsis faucibus portus castra posuit: & tunc quidem liberum erat mare, ut ait Livius, classe Punica Corcyram transmissa. Nunc vero praesidium Romanum, in arce inclusum, obsidione potius tenebatur a Tarentinis, quam Tarentinos oppugnabat. Et ad arcendos commentus praesidii Romani accita ex Sicilia classis Punica erat: cui classi praefectum per ea tempora fuisse Bomilcarem, ex Livii lib. XXIII. 41. XXIV. 36. XXV. 27. discimus. Quare, licet in

hac historia lib. XXVI. 20. praefecti classis nomen non discrete expromiserit Livius, tamen haud dubie corruptum nomen Βομίλκας, quod apud Heronem h. 1. vulgo legitur, in Βομίλκας vel Βομίλκας fuit mutandum. Deinde ad eis τὸ συμμαχήσαν intercidit participium ἀφικόμενος, πορευθεῖς, μεταπεμφθεῖς aut aliud simile; nisi, tibi hori etiam medicina, vocabulum πλεῖστος, quod sequitur, in πλείους mutandum & ex hoc corruptum statuerimus. Mox pro μὴ δὲ vel μὴδὲ forsan μὴδὲν scribendum. Tum, ubi est ἀναλώσας τὴν χρεῖαν, ferri quidem fortasse hoc poterit, sed tamen χορηγίαν potius scripserit Polybius. Sic idem Hero, eadem pag. 321. locum Polybii citans, qui est lib. I. cap. 18. 9. pro τὴν τῶν ἀναγκῶν χορηγίαν, quod est apud Polybium, τὰς ἀναγκῶν χρεῖας scripsit. Denique, paulo inferius, ἀφικέσθαι correxi, cum ἐφικέσθαι perperam esset scriptum.

oppidanorum precibus, ut cum classe decederet, coactus est.

II. Ad cap. xxvii. libri IX. ubi de *Agrigento* Origo
nominis
Agrigenti.
urbe agitur, referendum id, quod habet Stephanus Byzantinus in Ἀκραγάντες. Πελοπίδης φησι, τὸν ποταμὸν καὶ τὴν πέλιν ἀπὸ τῆς χώρας ὠνομασθαι Ἀκραγῆς, διὰ τὸ εὐγεῖν. ^{l)} Id est: Polybius ait, *Est fluvium Est urbem a regione nomen obtinuisse Ἀκρα Γῆς*, (id est, *Praestantissima terrae*) propter soli fertilitatem.

III. Ξυνία, Θεσσαλίας πόλις. Πολύβιος ἐννάτω. ^{m)} Xynia.
Id est: *Xynia, urbs Thessaliae. Polybius libro nono.*
Stephanus Byzant.

EX LIBRO X.

I. Fortasse lib. X. cap. xxxii. post v. 7. inferendum fuerit Fragmentum, ex historia infelicis obitus Marcelli defunctum, quod Suidas in Ἱμερος habet, tacito quidem auctoris nomine. Ἱμερος αὐτὸν εἰσηλθε διάπυρος ἰδεῖν Μάρκελλον νεκρὸν. Id est: *Defiderium*

C 3

eum

A. V. 546.
Marcelli
mors.

l) Pro Ἀκραγῆς, distinctis vocibus puto scribi debuerat Ἀκρά γῆς. Sententia ceterum satis plana; quamquam ab ea paulisper aberrasse videtur interpres Berkelius, qui sic habet: *Polybius perhibet, fluvium Est urbem a regione Acrage, propter terrae fertilitatem, nomen obtinuisse.* Nullam Polybius regionem narrat, *Acragen* dictam: urbem & fluvium Agrigentum a circumjacentis soli fertilitate, ait, nomen obtinuisse Ἀκρά γῆς, (id est, *ad ἀκρά γῆς γῆς*,) quod Doticæ dialecto Ἀκρά γῆς, & una voce Ἀκράγας, effertur.

m) In Fragmentis Polybii ex libro IX. diligentiam hoc sefellorat Vrsini & Casauboni: primus illud ex Stephano depromsit Gronovius. Sed operarum errore *Ξυνία* editum erat pro *Ξυνία*, quem errorem repetiit editio Ernestina. Itaque quum *Ξυνία* nomen apud Stephanum reperirem, neque vero de *Ξυνία* cogitarem tunc, quum Reliquias libri noni prelo subjicerem, praetermittendum ibi hoc Fragmentum duxeram. Livio plurali numero, *Xynia*, effertur hujus oppidi nomen, XXXII. 13. XXXIII. 3. XXXIX. 26.

eum [Hannibalem puta] ardens incessit videndi Marcel-
lum mortuum.")

Cataractae
portarum.

II. Post cap. xxxiii. ponendum illud, quod Sui-
das profert in Ἡμμένοι, si modo Polybianum est, ut
existimavit Valesius, qui non cunctanter in Polybii
Fragmentis numeravit. Οἱ δὲ [τοὺς] καταβράκτας,
οὓς ἔχον ὀλίγον ἐξωτέρω διὰ μηχανημάτων ἀνημ-
μένους, αἰφνίδιον καθῆκαν καὶ ἐπεβάλοντο. καὶ τού-
τους κατασχόντες, πρὸ τοῦ τέχους ἀνεσκολόπι-
σαν.") Id est: Illi vero cataractas, quas paullo exte-
rius ope machinarum suspensas habebant, repente (in
hostes) dejecerunt; eosque, comprehensos, pro manibus
in crucem sustulerunt.

EX LIBRO XI.

A. V. 547.
Philippus
& Attalus.

Ad res Philippi, de quibus agitur cap. iv. hujus
libri, pertinet illud Fragm. apud Suidam in Κατοιμώ-
ξας, quod Polybio auctori nominatim tribuitur. Καὶ
πολλὰ μὲν αὐτὸν κατοιμώξας (intell. ὁ Φίλιππος)
ἔτι παρὰ μικρὸν ἔλθοι τοῦ λαβεῖν Ἀττάλον ὑπο-
χείριον. Id est: Philippus multum lamentatus est for-
tem suam, quod prope admodum abfuisset, ut Attalum
in potestatem suam redigeret. Conf. Livium XXVIII. 7.

EX

n) Appianus Annib. cap. 50.
Καὶ αὐτοῦ (τοῦ Μαρκελλίου) τῷ
σώματι ὁ Ἀνίβας ἐπιστὰς, ὡς
εἶδε τὰ τραύματα πάντα ἐπὶ τῶν
στήθεσιν, ἐπὶνευσε μὲν ὡς στρατιώ-
την, ἐπίσκηψε δὲ ὡς στρατηγόν.
Cadaveri Marcelli adstanti Hanni-
bal, postquam adversa omnia vul-
nera vidit, ut militem laudavit, sed
ut imperatorem cavillatus est Plu-
tarch. in Marcello sub finem:
Μάρκελλον δὲ πεντηκίνην πυθό-
μιμος (ὁ Ἀνίβας) αὐτὸς ἐξέ-
δραμεν ἐπὶ τὸν τόπον, κ τ. λ.
Morte nunciata Marcelli, ipse (Hanni-
bal) propterea ad locum, quo cecide-
rat, advenit; & adstanti cadaveri

&c. Livius rem praetermisit, lib.
XXVII. cap. 27 sq.

o) Rem ad Salapiam, Apuliam
urbem, gestam, qua sua fraude
captus est Hannibal, narrat Li-
vius XXVII. 28. & Appianus in
Hannib. cap. 51. Καταβράκτας
correxir Kusterus: ante eum
omnes καταβράκτας. Quid dein-
de sit ὀλίγον ἐξωτέρω, non satis
mihi liquet. Verba ista Kuste-
rus in vers. lat. non expressit.
Aemilius Portus: quas habebant
paulo prominentiores. Videtur hoc
dicere auctor: cataractam illam
paulo extra portam fuisse.

EX LIBRO XIII.

Ad cap. x. libri XIII. referendum videtur id, quod est apud Stephanum Byzant. in Ταμάσος. Ἔστι καὶ Ταμέση, πόλις Ἰταλίας, καὶ ποταμός. Πολύβιος δ' ἐν τῷ πρώτῳ^{p)} Τεμεσίαν τὴν πόλιν καλεῖ.^{q)} Τὸ ταύτης ἔθνικόν, Τεμεσσαῖος. Id est: *Est etiam Temese, urbs Italiae, et fluvius. Polybius autem libro primo* [imo in quovis potius alio, qui quintum sequitur; nam in quinque primis libris, qui integri supersunt, nulla hujus urbis mentio occurrit:] *Temesiam urbem vocat. Hujus gentile Temesaeus.*

Temesia
opp.

EX LIBRO XIV.

Ad finem cap. x. libri XIV, ubi monente Grono- A. V. 551.
vio in Notis manuscriptis ad illum locum, post verbum Scipio ma-
καῖπτα adjecimus Fragmentum, conservatum a Suida thag.
in Κεραία, continuo adjungi debebant alia nonnulla
verba, quae protulit idem Suidas in Ὑπερηλεκτρικῷς.)

C 4

Scili-

p) Mendosum esse illum numerum, adparet. Quo pacto corrigendus sit, probabili quadam ratione indagari potest, certo definiti nequit.

q) Pro Τεμεσίαν Cluverus sua auctoritate, nescio quo fundamento nifus, Τεμίσαν legit, in Ital. Antiq. p. 1286. Illud quidem ipse Stephanus Byzant. in Τεμέση docet, idem oppidum Τεμίσαν etiam fuisse nominatum. Romanis Temesa, Tempfa, Temsa audit; in Brutiis. Tempfan & Crotonem civium Romanorum coloniam deductam esse, Livius docet XXXIV. 45. in rebus anni Urbis 560. quas res Polybius libro XIX exposuit. Ibidem vero addit Livius, Tempfanum agrum de Brutiis captum ante id tempus fuisse. At in superiorum temporum historia nullam quidem nominatim Tempfa mentionem, a Romanis captæ, factam apud Livium reperimus; sed li-

bro XXIX. 38. in rebus anni Urbis conditæ 550 ait: *In Brutiis Clamptia a consule (P. Sempronio) et capto, Consentia & Pandesia, & ignobiles aliae civitates, voluntate in ditionem venerunt.* Fuerit igitur Tempfa ibi in ignobiliorum istarum civitatum numero comprehensa. Polybius autem, quem novimus uberrime omnia exposuisse, libro XIII, quo res tractavit, anno 550 gestas, non modo Lampetiam, sed etiam aliud ignobile Bruttiorum oppidum Badizam nominavit, (XIII. 10. 1 sq.) Livio non memoratum. Vnde probabili quadam ratione colligere licet, ibidem etiam Temese a Romanis captæ ab eodem Polybio mentionem fuisse factam.

r) Mendose vulgo apud Suidam Ὑπερηλεκτρικῷς scriptum legitur. Quamvis autem Fragmentum hoc non habeat Polybii nomen præfixum, quicumque tamen & initium ejus consideraverit,

rit,

Scilicet: βραχὺ διάστημα πειῶν, ὥττε ὑπηρετικαῖς ἐκπλεῖν δύνασθαι καὶ διαπλεῖν. Id est, interprete Livio XXX. 10. (*Sub ipsis pontibus*) *intervalla fecit, quo procurrere speculatoria naves in hostem, ac tuto recipi possent.* Ὑπηρετικαῖ (intellige πλοῖα) *speculatorias naves* Livius exposuit. Sunt autem proprie οὐκ ἔlibet minora navigia, quæ majoribus præsto sunt, sive speculandi gratia, sive cujusvis ministerii faciendi, ac fortasse etiam, prouti res ferret, committendæ pugnae causâ. Confer Reiskii Indicem Græcitatæ Demostheneæ, voc. ὑπηρετικός. Hoc loco potuerunt esse minores naves, ad pugnam instructæ; quare *τερήρεις* eas vocat Appianus in Punic. cap. 25. quo nomine generatim quælibet naves, ad pugnam instructæ, sive majores, sive minores, solent designari.

EX LIBRO XVIII.

A. V. 557.

Attalus in
conventu
Bæotorum.

Ad cap. xxiv. libri XVIII, *de morte Attali*, pertinent verba illa, quæ, laudato Polybii nomine, profert Suidas in Περιβαλλόμενος. Ὁ δὲ Ἀτταλος, περιβαλλόμενος πλείω λόγον, ὑπεμνήσκεν αὐτοὺς τῆς ἀνέκαθεν τῶν προγόνων ἀρετῆς. Id est: *Attalus prolixiorē orationem complexus, priscam majorum virtutem in memoriam eis revocavit.* Livius XXXIII. 2. „In concilio (Bæotorum) Attalus primus verba fecit. „Orsus a majorum suorum suisque . . meritis, segnior „jam & infirmior, quam ut contentionem dicendi sustineret, obmutuit & concidit“ &c. Conf. ibid. cap. 21.

EX LIBRO XIX.

A. V. 560.

Ad librum XIX. pertinet id, quod *de Civibus Romanis, qui, cum servivissent apud Græcos, liberati sunt, hortante*

rit. (incipit autem ab his verbis: Ἐξέτε τὰς νῆας, βραχὺ διάστημα &c.) & totum Fragmentum cum eo, quod in Κεφαία diserte Polybio tribuit Suidas, contulerit, non dubitabit, quin & hoc

ex eodem Scriptore & ex hoc ipso Polybii loco, ad quem retulimus, sit decerptum.

3) τῆς . . ἀρετῆς correxit Küsterus, cum veteres editt. τῇν . . ἀρετῇν dedissent.

hortante Flaminio, ex Polybio profert Livius lib. XXXIV. cap. 50. *Ingeus*, ait, *numerus erat bello Punico captorum, quos Hannibal, quum a suis non redimerentur, venumacderat. Multitudinis eorum argumentum fit, quod Polybius scribit, centum talentis eam rem Achæis stetit; quum quingenos denarios pretium in capita, quod redderetur dominis, statuissent.*

EX LIBRO XX.

Post cap. viii. libri XX. *De Antiocho, viſo ad A. V. 563. Thermopylas a Manio Acilio Consule. Livius XXXVI. 19. Nec præter quingentos, qui circa regem fuerunt, ex toto exercitu quisquam effugit; etiam ex decem millibus militum, quos, Polybio auctore, trajecisse secum regem in Græciam scripsimus, exiguus numerus.*

EX LIBRO XXI.

Post cap. iv. hujus libri inferendum Fragmentum, A. V. 564. quod habet Suidas in *Προστηδιδιον*, quod, quamquam Galli facer-
Polybii nomen non habet præfixum, tribuendum ta-
men esse huic scriptori perspecte jam suspicatus erat
Valesius in Notis ad aliud Fragin. quod exhibuimus lib.
XXII. cap. 20. Est autem hoc, quod nunc dicimus,
tale: *Ἐξελθόντες μὲν Γάλλοι δύο μετὰ τύπων καὶ
προστηδιδίων, εἶδοντο μηδὲν ἀνέκεστον βουλευέσθαι
περὶ τῆς πόλεως.* Id est: *Duo Galli, cum figuris et
imaginibus, pectori adfixis, egressi, rogabant eum, ne quid
gravius de civitate statueret.* Evolve Livii librum
XXXVII. cap. 9. & videbis, factum hoc esse ad Sextum
urbem, quam oppugnaturus cum exercitu adiit Livius,
classis præfectus Romanorum.

EX LIBRO XXII.

Ad cap. xxvii. hujus libri pertinet hoc Fragmentum, A. V. 566. *Μαλλίος, ὁ ἀνθύπατος, τριακόσα τάλαντα
πραξάμενος παρὰ Ἀριαράθου, φίλον αὐτὸν ἐποίη-*
C 5 *σατο*

Ariarathes, *σατο Ῥωμαίων*. Id est: *Manlius Proconsul, trecentis talentis ab Ariarathe acceptis, Romanorum amicum eum fecit*. Ejusdem libri capite 24. dixerat Polybius, *sexcenta talenta* a Cn. Manlio imperata esse Ariarathi, ut pacem obtineret: cui nunc hoc repugnare videtur, quod de *trecentis talentis* dicit fragmentum nostrum. Rem expedit Livius, XXXVIII. 39. scribens: „Ariarathes rex, *parte dimidia pecunia imperata*, Eumenis „beneficio, cui desponderat per eos dies filiam, *renissa*, „in amicitiam est acceptus.“ Quæ loca si inter se conferamus, intelligemus, recte utique fecisse Drakenborchium, quod apud eundem Livium XXXVIII. 37. cum vulgo legeretur, *ducenta talenta* argenti imperata primum fuisse Ariarathi, ex codice Moguntino *sexcenta* restituit: & ipsum Fragmentum illud, in quo versamur, quod, tacito Polybii nomine, Suidas in *Πεξαξάμενος* protulit, ex hoc scriptore derivatum esse, haud vana conjectura colligemus.')

EX LIBRO XXIV.

A. V. 571.
Lustratio
apud Ma-
cedones.

I. Si vera est, ut est probabilis, Henr. Valesii conjectura, ad Polybium auctorem referentis Fragmentum, quod de *Lustratione exercitus Macedonici* Suidas in *Ἐναγίζων* absque auctoris nomine profert, fuerit illud ad hunc librum XXIV referendum, & capiti VIII subjun-

t) Mirum tamen videri potest, unde hoc Fragmentum proxime duxerit Suidas. Nam in Eclogis quidem de Legationibus, e quibus hæc talia transcribere consuevit Lexicographus, non compareret. Et videtur utique ex alio Scriptore, qui ex Polybio quidem sua hausit, sed mutatis paulisper verbis & in brevius contractis, directe & proxime ductum hoc Fragmentum. Nam &, quæ brevibus verbis hic conclusa sunt, ea haud dubie (ut ex Livio patet) Polybius pro sua ubertate enucleatius expofuerat; & Cneus

ille *Manlius Vulso*, de quo hic agitur, apud Polybium non *Μάχλιος ὁ ἀνθύπατος*, sed *Γναίος ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων* nominatur, lib. XXII. 24 & 27. Apud Diodorum Siculum, qui in illa parte Historiarum, verbis passim mutatis, res ex Polybio hausit, *Γναίος Μάχλιος ὁ ἀνθύπατος* vocatur, Ecloga XI. de Legationibus; sed & ibi Fragmentum hoc frustra quaesiveris. Ceterum Livius XXXVIII. 17. disserre scribit Cn. Manlium, *consulem primum, deinde pro consule* fuisse, quum illas res in Asia gereret.

subjungendum. Est autem tale: Ἐναγίζουσιν οὖν τῷ ^{A. V. 571.} Ξανθῷ [sive Ξανθικῷ, ut monuit Valef.] Μακεδόνες, καὶ καθαρμὸν ποιοῦσι σὺν ἵπποις ὀπλισμένοις. *) Id est, interprete eodem Valefio: *Macedones mense Xanthico parentalia celebrant, lustrantque exercitum cum equis armatis.*

II. Ad caput ix. libri XXIV. De *Morte Philopæ-* ^{Mors Phi-} ^{loppæmenis.} *menis* quæ habet Plutarchus in Philopæm. p. 367. ea ex Polybio prolata esse contendit Vrsinus ad Livii librum XXXIX. cap. 50. segm. 5. edit. Drakenb. & præsertim verba ista inter Fragmenta Polybii p. 285. retulit: Οὐ μὲν, ἀλλὰ κرمىσαντες αὐτὸν εἰς τὸν καλούμενον Θησαυρὸν, οἶκημα κατὰγειν, οὔτε πνεῦμα λαμβάνον οὔτε φῶς ἔξωθεν, οὔτε θυρας ἔχον, ἀλλὰ μεγάλῳ λίθῳ περιγομένῳ κατακλειόμενον, ἐνταυθα κατέθεντο. Id est: *Tandem deportaverunt eum in cameram subterraneam, quam Thesaurum vocant, aëris lucisque externæ expertem, nec fores habentem, sed ingenti saxo, quod circumagitur, clausam. Illuc eum demittunt.* *) — Poterat eodem jure sequentia adjicere Vrsinus: καὶ τὸν λίθον ἐπιρρέξαντες, αἰδρας ἐνόπλους κύκλῳ περιέστησαν. id est: *Et, obvoluto saxo, locum viris armatis circumiquaque cinxerunt.*

Prætermissis istis Plutarchi verbis, Casaubonus eumque sequentes alii Polybii editores, inter Polybiana Fragmenta hæc Plutarchi verba (in Philopæm. p. 368.) retulerunt: Φιλοποίμην, δεξάμενος τὸ φαρμακον, ^{ἡρώ-}

u) VALESIVS ad h. l. „Hoc fragmenrum, ait, pertinet ad lustrationem illam exercitus Macedonici, quæ Demetrio, Persei fratri, causam necis præbuit. De ea Livius libro XL. [cap. 6.] his verbis: *Fortè lustrandi exercitus venit tempus, cujus solenne est tale.* Et paullo post: *Mors erat, lustrationis sacro peracto exercitum*

decerrere. Id solenne Ξανθικὰ dicebatur, eo quod ageretur mense Xanthico seu Aprili. Hesychius: Ξανθικὰ· ἑορτὴ Μακεδόνων, Ξανθικοῦ μηνὸς ἀγομένη. ἔστι δὲ καθάρσιον τῶν στρατευμάτων. Ex quo pater, hic legendum esse τῷ Ξανθικῷ, non τῷ Ξανθῷ.“

x) Confer Livium loco citato.

ἡρώτησεν, εἴ τι περὶ τῶν ἱππέων, καὶ μέγιστα Λυκόρτα, πεπυσμένους ἔστιν. Id est: *Accepto poculo, rogavit hominem, ecquid de equitibus, præcipue de Lycorta accepisset.* ¹⁾

Lycortas. 3. Ad initium capitis xii libri XXIV pertinet Fragmentum de *Lycorta*, *Philopammenis eadem ulciscente*, quod ex eodem Plutarcho (Philop. p. 368.) vulgo cum Casaubono inter Polybii Fragmenta solent referre. Οἱ δ' ἐν ἡλικίᾳ, μετὰ τῶν πρεβούλων συνελθόντες εἰς Μεγάλην πόλιν, οὐδ' ἡντιοῦν ἀναβολὴν ἐπέστηντο τῆς τιμωρίας· ἀλλ', ἐλόμενοι στρατηγὸν Λυκέρταν, εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐτίβαλον. Id est: *Iuventus cum primoribus seuatus conveniens Megalopolim, nulla vindictæ admissa mora, atque electo Lycorta prætore, fines Messeniorum invadunt.* ²⁾

EX LIBRO XXX.

A. V. 587. Qui Fragmenta Polybiana, quæ collegimus cap. xv. libri XXX, cum Livii lib. XLV. cap. 28. contulerit, facile sibi persuadebit, eodem pertinere illud, quod, prætermissis quidem auctoris nomine, apud Suidam in *Εὐκαιρίᾳ* legimus. Ὁ δὲ θαυμάσας τὴν τῆς πόλεως θέσιν, καὶ τὴν τῆς ἀκροπόλεως εὐκαιρίαν πρὸς τοὺς ἐντὸς ἰδιού καὶ τοὺς ἐκτὸς ἀπολαμβανομένους τέκους.

γ) Poterant & hi eadem ratione adicere, quæ sequuntur apud eundem Plutarchum: Εἰπόντος δὲ τῶ ἀνθρώπου, διαπεφωγίναι τοὺς πολλοὺς. ἐπέστευε τῇ κατὰ τὴν καὶ διαβλήσας πρῶτος πρὸς τὸν ἀνθρώπον, Εὐ λέγεις, ἔπειν, εἰ μὴ πάντα κακοῖς πεπράχαμεν. Ἄλλο δὲ μὴδὲν εἰπὼν, μὴδὲ φθεγγάμενος, ἐξέπριν· καὶ πάλιν οὐτόν ἀπέκλινεν, οὐ πολλὰ πράγματα τῷ φλογμῷ παρασχών, ὅτ' ἀποστειθείς ταχὺ διὰ τὴν ἀδελφείαν. Id est: *Quo respondente,*

maximam partem solvam esse, adpexit capite, placidèque intinuit eum, Bene habet, inquit, quod non undequaque sumus infelices. Nullo otio aeris vel voce emissi, exhibet poculum, atque iterum reclinavit se: nec multum negotii præbuit veneno, sed confessus est ob imbecillitatem existimari.

z) Adicere his præterea solent illa verba: Τὸ δὲ σῶμα καύσαντες &c. quæ supra retulimus inter Testimonia de Adolescentia Polybii, n. 2.

τέπρος.³⁾ Id est: *Ille vero* (Aemilius Paulus, puta, confecto bello Persico) *admiratus urbis illius* (Corinthi) *sium, & arcis opportunitatem, tam ad loca, quæ intra Isthmum, quam ad ea, quæ extra sita sunt.*

EX LIBRO XXXIII.

Ad cap. 1. hujus Libri pertinet historia *Legationis trium Philosophorum, Romam ab Atheniensibus missorum*; de qua verba faciens Aulus Gellius Noct. Attic. lib. VII. cap. 14. disertè Polybium testem laudat, his verbis: *Animadversa tripartita varietas est in tribus Philosophis, quos Athenienses Romam ad senatum populumque Romanum legaverant, impetratum, uti militiam remitterent, quam fecerant iis propter Oropi vastationem. Ea multa fuerat talentum fere quingentum. Erant isti philosophi, Carneades ex Acadeimia, Diogenes Stoicus, Critolaus Peripateticus. Et, in senatum quidem introducti, interprete usi sunt C. Acilio senatore. Sed autè ipsi seorsum quoque quisque ostentandi gratia magno conventu hominum disertaverunt. Tum admirationi fuisse, aiunt Rutilius & Polybius, philosophorum trium sui cujusque generis facundiam. Violenta, inquit, & rapida Carneades dicebat; sciata & teretia Critolaus; modesta Diogenes & sobria.*^{b)}

EX LIBRO XXXIV.

Spicilegium Geographicorum Polybii.

I. Plinius Hist. Nat. lib. IV. cap. XXIII. segm. 37. *Polybius latitudinem Europæ, ab Italia ad oceanum,*^{c)}

scripsit

a) Hoc ἀποστασιστίον cum Vrsino omnes Polybii editores inter Fragmenta Polybiana reculerunt. Nec tamen, ad quam partem Historiarum referendum sit, monuerunt.

b) Mirum utique est, celebrem hanc Legationem silentio præteritum esse ab eo, qui Legationum Eclogas ex Polybio compilavit. Ad Consules P. Scipionem & M. Marcellum, adeoque ad A. V.

599. referendam istam Legationem esse, Tullius docet Aead. Quæst. II. (vel IV.) cap. 45. prætoris urbano A. Postumio Albino. Ejusdem Albini sive A. Postumii prætoris urbani meminit Polybius in Ecloga CXXIX de Legationibus, quam nos lib. XXXIII. cap. 1. exhibemus, quo & hanc Historiam referendam esse diximus.

c) Id est, ab extrema Italia, usque fere Calerum.

A. V. 599.
Philosophi,
legati Athe-
nienium.

EUROPÆ
latitudo.

*scripsit undecies centena & quinquaginta millia esse. . .
Per Lugdunum ad Portum Morinorum Britannicum
videtur mensuram agere Polybius.*

Longitudo
maris medi-
terr.

II. Plin. VI. xxxiii. 38. *Polybius a Gaditano fre-
to longitudinem, directo cursu, ad os Mæotis, tricies
& quater centena xxxvii. mill. d passus prodidit. Ab
eodem initio ad orientem recto cursu Siciliam duodecies
centena lx mill. d passus; Cretam cccclxxv m. pas-
sum; Rhodum clxxxiii mill. d passus; Chelidonias tan-
tundem; Cyprum cccxxii millia passuum: inde Syriæ
Seleuciam Pieriam cxv millia quingentos passus. Quæ
computatio efficit vicies quater centena xl m. passuum.*

Gades

III. Plin. IV. xxi. 36. *In ipso capite Baticæ ab
ostio freti passuum xxv mill. Gadis; longa (ut Poly-
bius scribit) xii millia, lata iii millia passuum; abest a
continente proxima parte minus pedes dcc, reliqua plus
septem millia passuum.*

Aufonium
mare.

IV. Plin. III. v. 10. *Ultra Siciliam ad Salentinus
Ansonium mare Polybius appellat.*

Pontus
Euxinus.

V. Plin. IV. xii. 24. *Inter duos Bosporos, Thra-
cium & Cimmerium, directo cursu, ut auctor est Poly-
bius, d. mill. pass. interfuit.*

AFRICAE
longitudo.

VI. Plin. V. vi. 6. *Polybius & Eratosthenes, di-
ligentissimi existimati, ab oceano ad Carthaginem ma-
gnam undecies centena mill. passuum: ab ea (ad) Cano-
pium Nili proximum ostium quindecies centena & viginti
octo millia passuum fecerunt.*

Atlas
mons.

VII. Plin. V. i. 1. *Scipione Aemiliano res in Afri-
ca gerente, Polybius, annalium conditor, ab eo accepta
classe,*

*classe, scrutandi illius orbis gratia circumuectus, prodidit, a monte eo (Atlante) ad occasum versus, saltus ple-
nos feris, quas generat Africa: ad flumen Anatin
ccccclxxxv. mill. passuum: ab eo Lixum ccv. mill. pas-
suum; a Gaditano freto cxii. m. pass. abesse. Inde
sinum, qui vocetur Saguti: oppidum in promontorio,
Mulelacha: flumina, Subur & Salam: portum Rutu-
bis, a Lixo ccxiii. m. passuum. Inde promontorium
Solis: Gatulos Autololes: flumen Cosinum: gentes,
Seelatitos, & Masatos: flumen Masatat: flumen Da-
rat, in quo crocodilos gigni. Deinde sinum dcxvi. m.
pass. includi montis Barce promontorio, excurrente in
occasum, quod appellat Surrentium. Postea flumen Pal-
sum; ultra quod Aethiops Perorsos; quorum a tergo
Pharusios. Iis jungi mediterraneos Gatulos Daras.
At in ora Aethiops Daratitas; flumen Rambotum,
crocodilis & hippopotamis refertum. Ab eo montes per-
petuos, usque ad eum, quem Theon ochema dicemus. Inde
ad promontorium Hesperium navigatione dierum ac no-
ctium decem, in medio eo spatio Atlantem locavit, a cete-
ris omnibus in extremis Mauritaniae proditum.*

VIII. Plin. V. iv. 4. *Ad proximam (duarum Syr- Syrtis mi-
tius,) quae Miior est, a Carthagine ccc. m. passuum^{nor.}
Polybius tradit: ipsam centum m. passuum aditu,^{d)}
ccc. m. ambitu.*

IX. Plinius VI. xxxi. 36. *Polybius in extrema Cerne inf.
Mauritania, contra montem Atlantem, a terra stadia
octo abesse prodidit Cernen.*

X. Plin. VIII. x. 10. *Magnitudo dentium (de Ele- Elephan-
phantis loquitur) videtur quidem in templis praecipua. tum dentes.
Sed tamen in extremis Africa, qua confinis Aethiopiae
est,*

d) Aditu, id est, ex Harduini interpretatione, faucibus, qua mare
in sinum influit.

est, possum vicem in domiciliis præbere, sepesque in iis & pecorum stabulis, pro palis, elephantorum dentibus fieri, Polybius tradidit, auctore Guluſſa regulo.

Leones. XI. Plin. VIII. xvi. 18. *Polybius, Aemiliani comes, in senecta hominem appeti a leonibus refert, quoniam ad persequendas feras vires non superant. Tunc obsidere Africæ urbes: eaque de causa crucifixos vidisse se cum Scipione, quia ceteri metu pœna similis absterrentur ab eadem noxa.*

Penicilli. XII. Plin. XXXI. x. 47. (extremo libro.) *Polybius auctor est, penicillos, *) super ægram suspensos, quietiores facere noctes.*

EX LIBRO XXXIX.

A. V. 507. Ad historiam oppugnationis & excidii Carthaginiis, quam in hunc Librum conijciendam putavimus, præter Reliquias hujus partis Historiarum Polybii, quas suo loco collectas jam dedimus, quatuor etiamnum Fragmenta pertinere utique videntur, a variis auctoribus conservata.

Scipio portam Carthag. subfodit.

I. Ammianus Marcellin. lib. XXIV. cap. 2. *Imperator (Iulianus, oppugnans Pirsaboram, Babyloñæ urbem,) cuneatim stipatus, densatisque clypeis ab ictu sagittarum defensus. prope portam venit hostilem, crasso ferro crustatam. Et licet saxis & glauze ceterisque telis cum periculo salutis premeretur, fodicare tamen paratos valvarum latera, ut aditum patefaterent, vocibus increpans crebris, non ante accessit, quam telorum congerie, quæ superjaciebantur, se jam cerneret obruendum. Evasit cum omnibus tamen, paucis levius vulneratis, ipse innoxius, verecundo rubore suffusus. Legerat enim, Aemilianum Scipionem, cum Historiarum conditore*

*) „Mollissimum genus spongiarum, penicilli.“ Plinius ibid. paullo ante.

tore Polybio Arcade, ἔς triginta militibus, portam Carthaginis impetu simili subfodisse. Sed fides recepta scriptorum veterum recens factum defendit. Aemilianus enim testudine lapidea testam successerat portam; sub qua tutus ἔσ latens, dum moles saxearum deiecerunt hostes, urbem nudatam irrupit. ⁶⁾ Iulianus vero locum patenter aggressus, obumbrata caeli facie fragmentis montium ἔς missilibus, aggre repulsus abscessit.

II. Plutarchus in Apophthegmatibus Regum atque Imperatorum, p. 200 edit. Wechel. Ἐπεὶ δὲ παρελθάν (ὁ Σκιπίων) εἰς τὸ τεῖχος, τῶν Καρχηδονίων ἐκ τῆς ἀκρας ἀμυνομένων, * ⁶⁾ τὴν διὰ μέσου θάλασσαν οὐ πᾶν βαθεῖαν οὔσαν, τοῦ Πολυβίου συμβουλευέντος αὐτῷ καταστῆραι τριβόλους σιδηρεῖς, ἣ σανίδας ἐμβαλεῖν κεντρωτάς, ὅπως μὴ διαβαίνοντες οἱ πολέμιοι προσμάχωνται τοῖς χώμασιν· ἔφη γελοῖον εἶναι, κατεληφέντας τὰ τεῖχη, καὶ τῆς πόλεως ἐντὶς ὄντας, ἔτα πρᾶττεν, ὅπως οὐ μαχοῦνται τοῖς πολεμίοις. Id. est: Cum transcendisset Scipio muros Carthaginis, ἔς Carthagineuses ex arce se defenderent,

Polybii
consilium
Scipioni
datum.

6) Ad istam rem, quam a Scipione gestam Annianus commemorat, haec notavit HENR. VALESIUS: „Polybii locus, in quo haec felse narrabantur, hodie desideratur. Itaque ejus facinoris memoria obscura est. Nam neque Zonaras, id distincte memorat. Quippe uterque, Scipionem, ait, *περὶ ἀπὸ τῆς ἀκρας ἀμυνομένων, qui jura in urbem intrarent, portam subfodisse*, non ipsum suffodisse portam. Zonaras tamen dicit, *ὑπὸ τῆς πολέμιας παραδρομῆς, καὶ τὸν μόχλον ἀποβῆναι* &c.“ — Vide Appianum in Hist. Punica, cap. 117. & Zonaram, Annalium lib. IX cap. 29.

g) Vbi asteriscum posui, vulgo inseruntur *μηδὲ*, quae, ex quibus alius corrupta sint, aut quae

medela adferenda sit laboranti orationi, docebit nos eruditissimus Daniel Wytenbachius, cujus ingenio, diligentie ac doctrinae intra breve, ut spero, tempus instauratum Plutarchum debemus. Ceterum pertinet hoc Fragmentum ad rem, quam narrat Appianus in Punica historia cap. 124. Conf. Freinsheimii Supplementum Livii lib. LI. cap. 18 sq. Spectum autem Polybii illud consilium, cujus meminit Plutarchus, magnum periculum magnamque jacturam adtulit Romanis: ac forsitan huc praecipue respexit Pausanias VIII. 30. cum dicit, quod Polybii monitu gessit Scipio, ea bene cecidisse; in quibus vero minus ei paruit, in eis ostendisse Scipionem.

Polybii Histor. T. V.

D

A. V. 608. derent, ac mare inter castra ipsius & arcem non esset profundum; consulente Polybio, ut ferreos murices spargeret, aut tabulis vada conspiceret clavos eminentes habentibus, ne transire hostes ad oppugnandum aggerem possent, respondit: Ridiculum esse, captis muris intra urbem progressos, hoc jam agere, ne cum hoste sit pugnandum.

III. Suidas in Ἐπεαυλίσ. Τότε μὲν οὖν ἀμφότεροι τὴν ἔπαυλιν ἐπὶ τοῦ χώματος ἐποιήσαντο, οἱ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι. Id est: Tunc igitur utriusque, & Romani & Carthaginenses, in aggere pernoctarunt ^{h)}

IV. Suidas in Ῥαθυμῆν. Πολύβιος· Πάντων εὐδαιμονιζόντων Πόπλιον, καὶ παρακαλούντων ἀναπαύσασθαι καὶ ῥαθυμῆν, ἐπεὶ πέρας ἐπιτίθεικε τῷ πολέμῳ, μακαρίζον αὐτοὺς ἔφη, ὅτι τοιαύτας ἔχουσι τὰς διαλύσεις. Id est: Cum omnes Publum felicem praeedicarent, & hortarentur, ut somnum caperet animique relaxaret, quandoquidem finem imposuisset bello; respondit, se beatos eos judicare, quod ita sentirent. ⁱ⁾

EX LIBRO XL.

Bellum
Achaicum.

Orosius V. 3. Polybius Achivus, quavis tunc in Africa cum Scipione fuerit, tamen, quia domesticam eadem ignorare non potuit, semel in Achaia pugnatum Critolao duce adserit. Diaum vero, adducentem ex Arcadia militem, ab eodem Metello pratore oppressum cum exercitu docet. ^{k)}

h) Haud immerito fragmentum hoc, quod ἀδύπορον est apud Suidam, ad Polybium auctorem retulit Casaubonus. Pertinet autem ad eandem fere narrationem, ex qua excerptum est illud, quod ex Plutarcho exhibuimus.

i) Factum hoc videtur, expugnata illa Carthaginis parte, cui Cothon nomen erat; ubi Scipio, necdum tamen satis fidens victoriz, armatus in foro pernoctavit, ut narrat Appianus Punic. cap. 127.

k) Conf. Adnotationes ad Lib. XL. cap. 2.

R E L I Q V A
P O L Y B I I
F R A G M E N T A.

*ex Suida maxime & Stephano Byzantino
collecta.*

ET
GEOGRAPHICA.

I. Πολύβιος· Ὁ δὲ παρεγγείτο τοὺς Ἀχαιοὺς, Achæi.
ἀπολεγόμενος τὴν ἀρχήν. Ille vero deprecabatur
Achæos, recusans imperium. Suidas in Ἀπολεγόμενος.

II.

v. Athæorum nescio quis, ad præturam (ut videtur) nominatus.

- Aegosthena.** II. Αἰγόθρινα, πέλις Μεγαρίδος, εὐδετέρως, ὡς Παιουσάνιας. Τὸ ἔθνικόν Πολύβιος Αἰγιοθενίτην Φησίν. *Aegosthena, urbs Megaridis, neutro genere ita dicta, ut apud Pausaniam. Gentile Polybius Aegosthenitam dixit.* Stephanus Byzant.
- Aegyptii.** III. Πολύβ. Ὁ δὲ πᾶν ὑπομένειν ἐδίκαι, προσ-
ανέχων ταῖς τῶν Αἰγυπτίων ἐπαρθείαις. *Ille vero quidvis pati decrevit, in auxiliis, quæ ab Aegyptiis exspectabat, spem ponens.* Suidas in Προσανέχων.
- Aenii.** IV. Συνέβαινε δὲ, τοὺς Αἰνίους πάλα μὲν στα-
σιάζειν, περσφάτως δὲ ἀπονεύειν, τοὺς μὲν πρὸς Εὐμένη, τοὺς δὲ πρὸς Μακεδονίαν. *Accidit vero, ut Aenii, jamdudum seditione laborantes, unperrime alii ad Eumenem, alii ad Macedones vergere capissent.* Suidas in Αἰνιεν.
- Aetoli.** V. Πολύβ. Πάντων τούτων ἦσαν διεψευσμένοι
οἱ Αἰτωλοί. *Aetolor vero his omnibus in rebus spes frustrata est.* Suid. in Διεψευσμ.
- Ariarathes.** VI. Ὁ δὲ, τούτοις πιστεύων, ἀνεδέχετο τὴν πρὸς
Ἀριαράθην πόλεμον. *Ille vero, his fretus, bellum adversus Ariarathem suscepit.* Suid. in Αἰεδέχετο.
- Arcefine.** VII. Ἀρκεσίνη, μία τῶν τριῶν πόλεων τῶν ἐν
Ἀμργῶ τῇ νήσῳ. ἦσαν γὰρ Μελανία, Μινώα, Ἀρ-
κεσίνη. Πολύβιος δὲ ἀρσενικῶς τὴν Ἀρκεσίνην φησί.
Arcefine, una ex tribus civitatibus in insula Amorgo: erant

3. ἐπαρθείαις perspicie correxit Casaub. vocabulum Polybio frequentatum. Vulgo apud Suidam est ἐπαρχίαις, quod praefecturas exponunt. Conf. Polyb. V. 6, 2.

4. Confer Polyb. XXIII. cap. 11 & 13. neque fere dubitabis, recte hæc ad Polybium auctorem folere referri. ὁποιούαν cortexit Kullerus, nescio an ex mistis. κατανεύειν erat in prioribus editionibus.

6. De Pharnace fortasse hæc dicuntur, Ponti rege, cujus bellum cum Ariarathe tangitur lib.

III. cap. 3, 6. & in Reliquiis libri XXVI. cap. 6. Recte autem, ut puto, Polybio hoc fragm. tribuit Valesius.

7. Conf. Stephanum Byz. in Ἀμοργός, ejusque interpretes, & Cellar. Geogr. Antiq. lib. III. cap. 2. Ceterum quum prope Laden insulam fuerit Arcefine, fortasse mentionem hujus Polybius fecit, ubi de pugna navali agebat, ad Laden inf. inter Philippum Rhodiosque pugnatam; cujus pugnae in transcurfu mentio fit in Reliquiis Hist. Polyb. lib. XVI. cap. 14.

erant enim Melania, Minoa, Arcefine. Polybius vero, in asculino genere, hunc Arcefineum adpellat. Stephanus Byzant. in Ἀρκεσίνη.

VIII. Ὁ δὲ ἀνεδέχετο τὴν Ἀσδρούβου παρουσίαν. Asdrubal. Ille vero Asdrubalis exspectabat adventum. Suidas in Ἀνεδέχετο.

IX. Ἡ τῶν Ἀραβίων βασιλεία, διαδεξαμένη τὴν Ἀσσυρίαν τῶν Χαλδαίων, ὥδε ἔληξεν. Ταύτην Ἀσσυρίαν ^{reges.} μα^{reges.} διεδέξαντο βασιλεῖς, ἀπὸ τοῦ πρώτου αὐτῶν Βήλου, ἕως τοῦ μα^{reges.} Κογκολέρου τοῦ καὶ Σαρδαναπάλου· ὃς συμφανούσι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων ἱστορικῶν, Πολύβιος, καὶ Διόδωρος, Κεφαλλίων τε, καὶ Κάστωρ, καὶ Θάλλος, καὶ ἕτεροι. Hic finis fuit imperii Arabum, quod Chaldaeorum imperio successit. Ei successerunt reges Assyriae quadraginta et unus, a primo eorum Belo, usque ad quadragesimum primum, Concolemum, cui et Sardnapali fuit nomen; quemadmodum consentiunt multi ex illustribus Historicis, Polybius, Diodorus, Cephalion, Castor, Thallus et alii. Eusebius in Chron. lib. I. p. 14.

X. Καλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ μεγάλην τε καὶ μικράν Καππαδοκίαν· Μεγάλην μὲν, τὴν ἀπὸ Καισαρείας τε καὶ τοῦ Ταύρου καὶ ἕως τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, ἣν διορίζει Ἄλυσ μὲν ποταμὸς ἐκ δυσμῶν, Μελιτηνὴ δὲ ἐξ ἀνατολῶν. καὶ αὕτη μὲν ἡ Μεγάλη Καππαδοκία. Καὶ τούτων μάρτυς Πολύβιος, ὁ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν γεγραφώς, ὃς διορίζει τὴν Καππαδοκίαν ἀπὸ τε Ταύρου καὶ Λυκαονίας καὶ ἕως τῆς Ποντικῆς θαλάσσης. Καὶ αὕτη γὰρ ἡ Νεοκαισάρεια,

D 4

ἡ τε

8. De Hannibale, puto, agitur, adventum fratris in Italiam expectante.

9. Κογκολέρου correxi ex Latinis Hieronymi & ex Syncello, cum apud Scaligerum legeretur τοῦ μα^{reges.} Μακροκόλου. Vulgo inter Fragmenta Polybii hoc non

solet referri; sed ad oram exempli suae editionis p. 1515. adscripsit Gronovius.

10. De rebus Cappadociae ex instituto egerat Polybius libro XXXI. cujus libri vide Reliquias cap. 13 seqq. Ac fortasse ex illo libro ducta haec narratio est.

Ibid.

Cappado-
cia.

ἢ τε Κολώνεια, *) καὶ ἡ Μελιτηνὴ σύμπασα, Καπ-
παδοκία λέγονται. Ἔστι δὲ τὸ ὄνομα Περσικόν.
Πέρσης γάρ τις ἀνὴρ, * * β). Ἐν κυνηγίῳ Ἀρταξέρ-
ξη τῷ βασιλεῖ, ἢ οὐκ εἶδα ἄλλω τίνι, λέων προσ-
παντήσας, τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως ἐδράξατο· καὶ
κατὰ τύχην εὐρεθεὶς ὁ Πέρσης ἐν τῷ τοῦ θεοῦ συν-
αντήματι, τὴν ἀκινάκην σπασάμενος, ἐξήρυστο τὴν
βασιλεία παρὰ μικρὸν κινδυνεύοντα, καὶ τὴν λέοντα
ἐθανάτωσεν. Οὗτος οὖν ὁ Πέρσης, ἐπὶ τίνος ἔρους
ὑψηλοτάτου ἀναβάς, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν περισκο-
πήσας, ὅσῃν ὀφθαλμὸς ἀνθρώπινος περιβλέπει κα-
τὰ ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς ἄρκτον τε καὶ μεσημβρίαν,
δυρεῖν παρὰ τοῦ βασιλέως πᾶσαν εἴληφε. Ταῦ-
τα δὲ ἱστορεῖ Πολύβιος. Id est: Cappadociam vete-
res partim Magnam adpellant, partim Parvam. Et
Magna quidem, a Casarea & Tauro monte usque ad
mare Ponticum excurrens, ab occasu Halyn fluvium, ab
oriēte Melitenen terminos habet. Hæc igitur Magna
est Cappadocia. Cujus rei testis est Polybius, is qui
Romanam conscripsit Historiam; qui Cappadociam ita
definit, ut a Tauro & Lycaonia usque ad mare Ponti-
cum porrigatur. Nam & ipsa Neocasarea, & Colo-
nea [rectius fortasse Cataonia,] & universa Melitene,
Cappadocia dicuntur. Est autem nomen Persicum.
Fuit enim vir quidam, natione Persa, * *. In vena-
tione Artaxerxi, aut nescio, cui alii Persarum regi, leo
occurrens, equum regis corripuerat. Persa autem ille,
forte fortuna obviam factus in illo leonis occursu, tra-
hens acinacem, interfecto leone, regem periculo immi-
nenti liberavit. Hic igitur Persa, consensu alto monte,
omnem circumquaque regionem circumspiciens, qua late
prospicere humanus oculus versus orientem occasumque
& se-

Ibid. α) Κολώνεια. Κολώνεια sal-
tem fuerat scribendum. Sed inen-
dosum utique nomen videtur;
suspicioque, Καταονία esse le-
gendum, de qua regione vide
Cellar. Geogr. Antiq. lib. III.

cap. 8. p. m. 348 6j. Ibid. β)
Lacuna notam utique inferen-
dam duxi. Exciderunt puta ver-
ba nonnulla, quibus nominis ra-
tio, quod Persicæ originis esse ait,
explicabatur.

Ἐξ ἑπτεντρίονεμ atque meridiem poterat, universam a rege dono accepit. Hæc narrat Polybius. Constantinus Porphyrogeneta, Περὶ Θεμάτων, lib. I. cap. 2.

XI. † Οἱ δὲ Καρχηδόνειοι, ἀλλήλοις ἐμπλασσόμενοι, καὶ περιπίπτοντες τοῖς θηρίοις, ἀπὲθνησκουσιν. Carthaginienfes vero, se mutuo complexi, Ἐν in feras incidentes, perierunt. Suidas in Ἐμπλασσόμενοι. Carthaginienses.

XII. Ἄτε πεπειθαρχηκότων (τῶν) Καρχηδονίων ἀπὸ τοῦ κρατίστου πᾶσι τοῖς ἐπιτατιζόμενοις. Quippe bona fide omnibus imperatis paruerant Carthaginienfes. Suid. in Ἀπὸ τοῦ κρατίστου.

XIII. Ἴδιον ἔχουσιν οἱ Κελτίβηρες κατὰ τὸν πόλεμον. θεωρεῦντες γὰρ τοὺς παρ' αὐτοῖς πεζοὺς πειζομένους, παρακαταβάντες ἀπολείποσι τοὺς ἵππους ἐστῶτας ἐν τάξει. ἄκρως γὰρ τοῖς ἀγῶγεῦσι τῶν ἵππων πασσαλίσκους μικροὺς ἔχοντες ἀπρητημένους, τούτους ἐπιμελῶς πήξαντες, πειθαρχεῖν διδάσκουσι τοὺς ἵππους ἐν τάξει, μέχρις ἀνακάμψαντες ἀνασπάτῳ τοὺς πατιάλους. Celtiberi hoc habent in bello proprium, ut, cum viderint pedites suos ab hoste premi, ex equis descendentes, eos ordine stantes relinquant. Ex summis enim equorum lorīs parvos clavos suspensos habent, quos diligenter (humī) defigunt, Ἐξ ita docent equos parere Ἐξ in ordine stare, donec reversi clavos revellant. Suidas in Ἴδιον, & in Κελτίβηρες. Celtiberi equites.

XIV. Οἱ Κελτίβηρες τῇ κατασκευῇ τῶν μαχαίρων πολὺ διαφέρουσι τῶν ἄλλων. καὶ γὰρ κίνημα πρακτικόν, καὶ καταφορὰν ἔχει δυναμένην ἐξ αἵματος. Celtib. gladii.

D 5

Φεῖν

11. Polybio tribuit Celsus. Nec tamen alibi apud hunc scriptorem occurrit verbum illud ἐμπλασσομένη.

12. Ad Polybium auctorem probabiliter retulit Paul. Leopardus Emend. lib. I. cap. 21. in Iani Gruteri Thef. Critico Tom. III. p. 17. Videtur esse ex historiæ belli Pun. III. & pertinere ad il-

lud tempus, quo & obsides & arma Romanis tradiderant Præni. Sic referendum foret hoc fragm. ad lib. XXXVI. cap. 4.

13. Polybio tribuit Valesius: & habet unque Polybianum colorem. Sed Ἴδιον τὴν ἔχουσαν putem scripsisse Polybium; ac fortasse παρ' αὐτῶν, non παρ' αὐτοῖς.

Celtrib.
gladii

Φαῖν τῶν μερῶν.) ἢ καὶ Ῥωμαῖοι, τὰς πατρίους ἀποθέμενοι μαχαίρας ἐκ τῶν κατ' Ἀντίβαν, μετέλαβον τὰς τῶν Ἰβήρων· καὶ τὴν μὲν κατασκευὴν μετέλαβον, αὐτὴν δὲ τὴν χρηστότητα τοῦ σιδήρου καὶ τὴν ἄλλην ἐπιμίλειαν οὐδαμῶς δυνάστας μιμεῖσθαι. *Celtiberi gladiorum fabrica excellunt. Quippe eorum gladii et mucrone sunt valido, et ad caesum ex utraque parte feriendum apti. Quamobrem Romani inde ab Hannibalicis temporibus, abjectis gladiis patriis, Hispanici gladii usum adseverunt. Ac formam quidem ipsam et fabricam adseverunt, bonitatem autem ferri ac reliquam (in fabricando) diligentiam imitari nequam possunt.* Suidas in Μάχαραι.

Epaminondas & alii.

XV. † Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῆς Ἐπαμινώνδα καὶ Πελοπίδα καὶ Βρασιῖδα καὶ Κλεομβρότου τελευτῆς, καὶ διὰ τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀρετὴν, καὶ τὴν ἐν τῷ τελευτᾷ εὐψυχίαν, ἀθανατεύσιν οἱ συγγραφεῖς ἀξίους εὐρίσκουσιν λόγους τῆς προκαθηγουμένης τῶν ἀνδρῶν ἐννοίας. *Quemadmodum enim scriptores, de Epaminonda et Pelopida et Brasida et Cleombroti morte verba facientes, tam propter herum virorum in vita virtutem, quam in morte magnitudinem animi, orationem invenire nequeunt, quibus prostantes virorum illorum animos pro meritis celebrent.* Suidas in Εὐψυχία.

Erruria.

XVI. † Οὐ γὰρ ἐδόκει αὐτῷ, τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ πόλεμον ἀτελῆ καταλείποντι, περὶ τῶν ἐκεῖ πόλεων πραγμα-

14. Conf. Polyb. VI. 23. & III. 114. *Ibid.* c) τοῖν μερῶν, pio-nente Gronovio, correxi ex VI. 23, 7. Apud Suidam vulgo legitur ἀμφοῖν τοῖν χειρῶν, utraque manu.

15. Inter Polybii fragmenta retulit Valefius, cum pleræque ex oratione alicujus sophistæ decerptum videri possit. Fortasse autem inter Polybianā Fragmenta sub titulo *Elaea* refertur potuerat illud, quod est apud Suid. in Συντάξας. Συντάξας τοῖς κυβερνήταις διακομίσαν τὰς ναῦς

κατὰ δύναμιν εἰς Ἑλαίαν. Cum imperasset gubernatoribus, ut naues omni studio adhibito *Elaea* redirent.

16. Et hoc Valefius Polybio tribuit. *Ibid.* τῶν ἐκεῖ πόλεων correxit Valef. ἐκείναι vert. edd. Suidæ. Hinc τῶν ἐν ἐκείνῃ πόλεων Kulterus, ex conject. ut puto, *Ibid.* μὴ καταλείβων. Non solet Polybius conjunctionem μὴ post timendi verbum cum optativo, sed cum subjunctivo construere. Cf. Adnot. ad lib. I. 10, 6.

πραγματεύεσθαι, δεδοικότε, μὴ κατατρίψειεν ἅπαν- Etruria.
τα τὸν τῆς ἀρχῆς χρόνον, εὐ πολλὸν ὄντα, περὶ ταῖς
ἐλάττους ἀσχελούμενος πράξεις. Nou enim consul-
tum ei videbatur, bellum infectum in Etruria relinquere,
ἔς circa urbes illius regionis occupari, quia metuebat,
ne totum imperii sui tempus, quod breve supererat, in
minoris momenti negotiis consumeret. Suidas in Κατα-
τρίψειν.

XVII. Πολλὰ τὸν βασιλεῖα Εὐμένη καταμεμφά- Eumenes.
μενοι. De rege Eumene multa conquerentes. Suid. in
Καταμίμψεμαι.

XVIII. Πολύβιος· Μετὰ τῶν ἐν τῇ πατρίδι Φί- Fabius.
λων τρίτην πρᾶξιν κατασκευασαμένου, καὶ περσ-
νευγόντος τῷ Φαβίῳ τὸν λόγον. Cum amicis, qui
erant in patria, tertiam prodicionem est molitus, ἔς Fa-
bio conditionem obtulit. Suid. in Πρᾶξις.

XIX. Γαλαδραῖα, πόλις Μακεδονίας ἐν Πιερίᾳ. Galadra.
Ὁ πολίτης Γαλαδραῖος. Τὸ κτητικὸν εἶδος Γαλα-
δραϊκός· Πολύβιος δὲ ἐν * τρίτῳ Γαλαδραϊκὸν^{d)} Φη-
σί. Galadra, urbs Macedoniae in Pieria. Civis Ga-
ladraeus. Possessivum oportebat Galadraeus. Polybius
vero libro * tertio Galadracum dixit. Steph. Byzant.

XX. † Οἱ δὲ Κελτοὶ, ἰδόντες τοὺς Ῥωμαίους μά- Galli.
χεσθαι παρεσκευασμένους, καὶ δέξαντες ἐξηθνηκέ-
τας τὰ σώματα ὑπὸ λιμοῦ τὸν τάχιστον αἰρεῖσθαι
τῶν θανάτων. Galli vero, videntes Romanos ad pu-
gnandum paratos esse, existimabant, eos fame confectos
id quaerere, ut quam celerrimo mortis genere vitam fini-
rent. Suidas in Ἐξηθνηκ.

XXI.

17. Valesius huc retulit, pro-
babili conjectura.

18. Ex nescio qua parte histo-
riae belli Annibalici ductum.

19. In Libri numero locum
indicavi, nam in tertio nec fit
nec fieri potuit mentio hujus op-
pidi. Aut II*, aut XI*, id est
XIII vel XXIII oportuit, quibus
Libris de Philippi rebus ageba-

tur. Apud Livium lib. XXXIX.
cap. 26. in rebus anni urbis 569,
quae libro XXIII Polybii erant
comprehensae, Pieriae mentio oc-
currit. Ibid. d) Γαλαδραϊκόν, Ga-
ladraicum, videtur cum Salmasio
legendum.

20. Fragm. hoc ex Polybio
esse depromptum, suspicatus est
Kusterus.

Hannibal.

XXI. Ἀνίβαν δὲ Μάρκελλον, ὡς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον λέγουσιν, οὐδὲ ἅπαξ ἐνίκησεν· ἀλλ' αἰτήτης αἰνῆρ δοκεῖ διαγενέσθαι μέχρι Σκιπίωνος. Ἡμεῖς δὲ Λιβύῳ . . πιστεύομεν, ἥτις τις τῆς καὶ τρεπῆς ὑπὸ Μαρκελλοῦ τῶν σὺν Ἀνίβᾳ γενομένης μεγάλης δὲ αὐτῶν ῥοπῆς οὐδεμίαν ἐποίησαν. Hannibalem Marcellus, ut quidem Polybius auctor est, ne semel quidem vicit; sed invictum ait illum fuisse usque ad Scipionem. Nos vero Livio . . credimus, fuscum fugatumque aliquot pugnis a Marcello fuisse Hannibalis exercitum: sed parum illi victoriæ ad summam rei profecerunt. Plutarchus in Marcello p. 317. edit. Wechel.

XXII. † Ἀνίβας, ὁ Καρχηδονίων στρατηγός, φέρων τῶν ἐλεφάντων τὰ θωράκια, καὶ τοῖς τῶν θηρίων οἰκιδίοις ἐπὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς κλάδοις ἀποκόπτων, ἀσφαλῆ καὶ βραδύαν τὴν ἐξιπορίαν κατεσκεύαζε. Quæ verba ita interpretatus est Kusterus: Hannibal, Carthaginienſium imperator, elephantorum loricas ferens, Et ad tranſitum præbendum turribus, quas belluæ illæ dorſis portabant, ramos arborum ad inſignem

21. Vtrum diſerte ac verbotenus alicubi hæc dixit Polybius, an ea ſolum ſp. charit Plutarchus, quæ lectiones apud Polyb. X. 33. 2. & XV. 16. 5. non definiverim. Victoriæ Marcelli de Hannibale reportatæ exponit Livius XXVII. 14.

22. Fragmentum hoc (poſt Henr. Stephanum in Theſauro Ling. Græc. ad vocab. Θωράκιον) Caſaubonus ceterique editori Polybii ad hunc auctorem rerulerunt; non ſatis video, quodnam ſecuti indicium. Neque enim in ſermone quidquam occurrir, quod Polybianum maxime ſtylum prodar; & viderur agi de trajecione Hannibalis per Alpes, ejus itineris deſcriptio integra ſuperreſt apud Polybium lib. III. cap. 50 ſeqq. nec in ea uſquam verba iſta comparent. Quæ-

nam vero hic dicantur Elephantorum θωράκια, obſcurum eſſe, nec a Suda declaratum, conqueſtus jam eſt Henr. Stephanus loco citato. Certe quid ſit elephantorum loricas ferens, mihi quidem non liquere ſcitot. Poſſis ſuſpicari, eſſe pinas vel propugnacula, quæ ſuperne eingebant turriculas, dorſis belluarum impoſitas. Id ſi placet, videndum erit, an φέρων auferre, demere hoc loco poſſit denotare, quod adfirmare equidem non auſim. — Ceterum, præter duo Fragmenta, quæ protulimus, ad Hannibalem ſpectantia, eodem pertinere videntur duo alia, quorum alterum Suidas habet ad vocab. Παράδειος, alterum idem ad voc. Παντασία, quæ inter Fragmenta Grammatica n. 101. & 133. retulimus.

signem altitudinem amputans, iter tutum ac facile redidit. Suidas in *Θωράκιον*.

XXIII. Ἀρπυια, πόλις ἐν Ἰθυριδί παρ' Ἐγχε-
λαίαις· εἰς ἣν Βάτων, ὁ Ἀμφιαράου ἡνίοχος, μετὰ
τὸν ἀφανισμὸν αὐτοῦ ἀπάκησε· Πολύβιος. τὸ Ἰθυ-
κὲν Ἀρπυιῆτης, τροπὴ τοῦ α εἰς η. ἐστὶ γὰρ Ἀρ-
πυιάτης. *Harpusia, urbs Illuria, juxta Euchelear;*
in quam Bato, Amphiarai auriga, post hujus interitum
commigravit. Polybius. *Gentile Harpyietes, α in η*
mutato; est enim Harpyiater. Stephanus Byzant.

XXIV. Ῥετακίς, ἡ καὶ Ῥετακῆος, πόλις Κρή-
της. Ὁ πολίτης Ῥετακῆος. Πολύβιος δὲ τὸ Θη-
λυκὸν Ῥετακίη, ἀπὸ τοῦ Ῥετακῆος Ἰθνηκοῦ. ἀπὸ
Ῥετάκου δὲ, Ῥετάκιος. *Hirtacus, vel etiam Hyr-*
tacinus, urbs Cretæ. Civis Hyrtacinus. Polybius vero
fæmininum Hyrtacina, ab gentili Hyrtacinus. Ab
Hyrtao vero, Hyrtacius. Stephanus Byz.

XXV. Τὴν μέραν τῶν Λακεδαιμονίων Ἐσθρες μὲν
ἄνδρας ἑῖνα πεντακοσίους Φησὶν· Καλλισθένης δὲ
ἑπτακοσίους· ἄλλοι δὲ τινες ἑννακοσίους, ὧν Πολύ-
βιος ἐστίν. *Lacedæmoniorum Moram, (id est, cohort-*
tem,) Ephorus ait, viros esse quingentos; Callisthenes
vero, septingentos; alii nonnulli, nongentos, in quibus
est Polybius. Plutarchus in *Pelopida*, pag. 286. edit.
Wechel.

XXVI. † Ὁ δὲ Λεύκιος προχειρίζμενος διαπίμ-
πεδῶν πρὸς τοὺς Λαπατηνοὺς, καὶ λαλεῖν ὑπὲρ ἐπι-
τροπῆς

23. Vide Berkelium ad h. l. qui monet, antiquum illum Batonem (conf. Heynium ad Apollodor. p. 633.) cum alio esse confusum. Quod si distinguenda ita oratio est, ut post ἀπάκησε punctum minus, post Polybium punctum majus ponatur, quemadmodum cum Berkelio fecimus; videri potest, errorem illum a Polybio esse commissum. Sed, si extrema verba spectamus, est

γὰρ Ἀρπυιάτης, intelligi (puto) debet, nomen Πολύβιος non ad antecedentia, sed ad sequentia pertinere, & nullam prorsus distinctionem post Πολύβιος esse ponendam: ut hoc dicat Stephanus, *gentile nomen, quod rectius vulgo Ἀρπυιῆτης est, Ἀρπυιῆτης a Polybio usurpat.*

26. Polybio hoc fragmentum post Vrsinum tribuit Casaub. ceterique editores Polybii. Qui quo

τροπῆς, ἀπαρέσχευος ἦν εἰς τὸ μέλλον. Id est, ex Küssleri versione: *Lucius autem, cum ad Lapatenos legatos mittere decrevisset, qui cum ipsis de deditione agerent, in futurum erat imparatus.* Harpocraton in Ἐπιτροπῇ, & Suidas in eodem vocab.

Lusitania.

XXVII. Ὁ δὲ Μάρκος, Ῥωμαίων στρατηγός, ἐβούλετο, ἀπολυθεὶς τοῦ πολέμου πρὸς Λυσιτανούς, μετα-

quo jure id fecerint, eo minus equidem ausim definire, quod nec verborum sententia satis mihi plana, nec res, de qua agitur, comperita est. Pro προχειρισμένους, apud Harpocratonem ἐπιχειρισμένους mendose vulgo legitur. Sed ipsum hoc, προχειρισμένους διαπείμειν, dubio an denotet id, quod Küsserus, Blancardum fere secutus, Harpocratonis interpretem, expresit, dicens, *cum legatos mittere decrevisset.* Si esset προχειρισμένους τοὺς διαπείμειν, intelligerem, *cum designasset legatos;* sed, uti nunc legitur, participium προχειρισμένους videtur passivè intelligendum, *cum designatus vel electus esset, qui mitteretur legatus.* Quinam vero sit *Lucius* ille, cujus hic fit mentio, quive sint *Lapateni*, juxta ignoto. Valesius ad Harpocrat. monet, *spektari historiam, quæ est apud Livium p. 780.* Usus est autem Valesius (ut Drakenborchius docet ad Liv. XXXIX. 35.) editione Livii Francof. 1578. quam ipsam inspicere mihi non contigit, ut, quem librum Livii, quod caput significaverit Valesius, planius cognoscerem. Sed ex eadem, quam dixi, adnotatione Drakenborchii intelligo, pag. 759. ejusdem editionis Livii, qua usus Valesius est, contineri caput 35. libri XXXIX; unde colligere licet, paginam 780. continere debere ea, quæ haud ita procul ab initio leguntur libri XI. At ibi nihil, quod huc pertineat, reperire mihi licuit, nisi

quod de *Lucio Aemilio Paulo* (XL. 25.) his verbis legimus: *Vbi primum in hostium finibus castra posuit, legatis ad eum, per speciem pacis petentibus, speculatum veniunt.* Negante *Paulo*, nisi cum *deditis pacisci se pacem;* non tam id recusabant, &c. Sed ea res L. Aemilio cum *Liguriis Ingaunis* intercessit; *Lapatenorum* nulla ibi mentio; neque L. Aemilius ad hostes misit, qui de pace agerent, sed illi ad Aemilium miserunt. Quod si cetera convenirent, oboriri suspicio posset, *Λαπατινούς* in Fragmento nostro eosdem esse, qui *Lepicini* vocantur apud Liv. XII. 19. & in *Ligurum* populis numerantur. Ceterum *Lapatium*, Thessaliæ castellum memorat idem Livius XI. IV. 2. & 6. quod nihil huc facere videtur, nec ibi *Lucii* alicujus fit mentio. Apud Ptolemaum (ut monuit Vossius ad Melam III. 1. 82. edit. Abrah. Gronovii) *Λαπαρία* nominatur locus, inter Brigantium, Callæciæ oppidum, & Trileucium promontorium: neque vero ulli ratio adparet, ex qua colligi utcumque posset, ad illum locum pertinere *Lapatenos*, de quibus agitur in fragmento nostro. Porro *Lucium* quod adtinet, quæri poterit, (definire quis potest?) an idem sit, cujus imprudentia notatur in *Fragm.* a Suida conservato in Ἀναδρομῇ, quod inter *Fragm.* grammatica retulimus.

• 27. Probabili conjectura inter Poly-

μεταβαλεῖν τὸν πόλεμον, καὶ, τὸ λεγόμενον, ἐκνεύ-
σας τὴν ἀνδρωνίτιν εἰς τὴν γυναικωνίτιν κωμάσαι·
διὰ τὸ δοκεῖν τὸν στρατηγὸν βραχὺν χρόνον πρότε-
ρον ὑπὸ τῶν Λυσιτανῶν ἡλατῆσθαι. *Marcus, Ro-*
manorum Imperator, bello cum Lusitanis liberatus, sta-
tuit (alio) transferre bellum, &, quod vulgo dici solit,
relieto virorum conclavi, ad mulierum atria commissatum
ire; quod paullo ante a Lusitanis eladem accepisset impe-
rator. Suidas in Κωμάσαι, & in Ἀνδρωνίτις.

XXVIII. Πολύβιος· Μικθδεῖς δ' ἐπὶ κεφαλαίου *Macedones.*
τῶν γεγενησάντων αὐτοῖς ἡλατῆσμάτων, καὶ θεῖς πρὸ
ὀφθαλμῶν τὰ τῶν Μακεδόνων προτερήματα. *Cum*
autem elades, quas acceperant, breviter commemorasset,
& Macedoniae viatorias ob oculos eis posuisset. Suidas
in Ἐπὶ κεφαλαίου.

XXIX. Πολύβιος· Τὸ κυριώτατον ἦν, τὸ τὴν πό-
λεμον ἐρύκειν τῆς Μακεδονίας. *Præcipuum erat, bel-*
lum a Macedonia propulsare. Suidas in Ἐρύκειν, &
in Κυρία, ubi φηγῶν legitur pro ἐρύκειν.

XXX. † Ἡ δ' ἄνετο γὰρ τὴν τῶν Μακεδόνων ἀρ-
χὴν εὐπερίοπτον ἐσμένην, εἰ δὴ τῆς πρώτης πείρας
οἱ ἐπαναστάντες κρατήσκειαν. *Sentiebat enim, impe-*
rium

Polybii Fragmenta retulit Vale-
sius. Prior pars, usque ad ver-
bum κωμάσαι, quam solam Va-
lesius exhibuit, legitur apud Sui-
dam in Κωμάσαι. Reliqua pars
adjicitur ab eodem Suida in Ἀν-
δρωνίτις, ubi, omisis prioribus
verbis, fragmentum incipit ab
his, καὶ τὸ λεγόμενον. Verba
πρὸς Λυσιτανῶν ad sequentia re-
tulit Kullerus, vertitque, *priori*
bello defunctus, Lusitanis bellum in-
ferre statuit: cui interpretationi
repugnant ea, quæ de clade a *Lus-*
itanis accepta altero loco apud
Suidam adjiciuntur. *Marcus* ille,
Romanorum imperator, de quo hic
agitur, fuerit fortasse *M. Clau-*
dius Marcellus Consul, cujus ex-
peditio in Lusitaniam A. V. 602.
suscepta uno verbo tangitur in

Reliquis Historiæ Polybianæ lib.
XXXV. cap. 1. Nec tamen satis
ad liquidum deduci res posse vi-
detur: neque lucis quidquam
adfundit Appianus in eis, quæ
de rebus, a Marcellu in Hispania
gestis, habet in Hist. Hispan. cap.
48. aut in eis, quæ sigillatim de
Lusitanie rebus breviter perstrin-
git ibid. cap. 58. Ceterum pro
ἐβούλετο, quod est in fragmen-
to nostro, suspicari licet ἐβου-
λεύετο scriptum reliquisse Po-
lybium.

28. De Persei fortasse oratione
ad milites agitur, de qua Livium
vide lib. XLII. cap. 61.

30. Polybio tribuit Casubon-
us. Habet Suidas in Εὐτερίας-
πρωτ.

rium Macedonum omnibus contentui fore, si seditiosis primus conatus ex sententia successisset.

Mago. XXXI. Οἱ δὲ τῷ Μάγωνι προσπολεμῶντες τῶν Λεγυστιῶν, πρᾶξι μὲν ὁλοσχερές τι καὶ μεγαλεῖον οὐχ οἷοι τ' ἦσαν. Illi vero ex Liguribus, qui contra Magum pugnabant, efficere nihil, quod ad summam rei pertineret, aut quod praeceptum esset, potuerunt. Suidas in Μεγαλειῶν.

Metrodorus. XXXII. Πελοπίδης· Οἱ μὲν οὖν περὶ Μητροδώρον, καταπλαγόντες τὴν ἀνάτασιν Φιλίππου τοῦ βασιλέως, ἐπανήλθον. Metrodorus igitur, minis Philippi regis territus, reversus est. Suidas in Ἀνάτασις.

Motieni. XXXIII. Μοτιηνοὶ, χωρίον Ἰβηρίας, ἄπεικον Ῥωμαίων· Πελοπίδης τρίτω. Φλέγων δὲ Μουτιηνὸν αὐτὴν φησί. Τὸ ἔθνηκον, Μοτιηνές. Motieni, oppidulum Hispaniae, Romanorum colonia; de qua Polybius lib. III. Phlegonti Mutienum aicitur. Gentile Motienus. Stephanus Byzant.

Nabis. XXXIV. † Ὁ δὲ Νάβις, δουθετήσας ταῖς συνθήκαις, οὐ προσέσχε τοῖς γράφεσι. Nabis vero, agre

31. Ad Polybium retulit Valcius. An pertinet ad pugnam, quam Livius XXX. 18. exponit? Ibi quidem Ligures feci erant Magonis, (conf. Liv. XXIX. 5.) quod est συμπολεμῶν, non προσπολεμῶν. Sed potuerunt alii ex Liguribus pro Magone stare, alii contra: atque id ita fuisse, ex ipsis verbis huius fragmenti intelligi videtur.

33. N. a librariis corruptum vel mutilatum est numerale nomen τρίτω, verum erit, quod conqueitus est ad h. l. Berkelius, iura oscitantia Polybii locum lib. III. cap. 40. (ubi Μοτιην commemoratur, ἀποικία Ῥωμαίων) transcriptum esse a Stephano vel ab eius Epitomatore. Sed quum Phlegontem etiam auctorem citet, & gentile Μοτιηνές, quis con-

tendat, non fuisse locum illius nominis in Hispania, cuius mentionem facere posuit Polybius? Numerum libri Polybiani corruptum apud Stephanum vidimus in Γαλάδρα, supra n. XIX. & in Ταμίση vel Τεμισία, vid. Spicileg. Reliquiarum ex libro XIII. Ceterum non sum nescius, plurima errata in illo Lexico occurrere, non ex librariorum culpa, sed ex ipsius compilatoris vel epitomatoris negligentia profecta.

34. Verbum passivum δουθετούμενος, ἀγρε φερεται, male adfectus, occurrit apud Polyb. VIII. 7. 4. Activum δουθετῶν nusquam alibi, quod sciam, reperitur, nisi in hoc fragm. quod cum Vrsino Casaubonus Polybio tribuit. Δουθετήσας Suidas exponit μὴ στήσας.

agere ferens fœderis conditiones, promissis non stetit, quæ scripto erant consignata. Suidas in *Διογενήσας*.

XXXV. Δοκοῦσι δὲ πῶς τὰ πλεῖα ταῦτα ταχυ-^{Naves hex} ναυτεῖσθαι πεντηκοντέρων εὐχ' ἦσαν, κατὰ πολὺ τῶν ^{ericæ.}

τριηρικῶν ἱλατλούμενα, πλείστοις ἔτεσι τῆς τούτων ἐκλιπούσης δημιουργίας· εἰ καὶ Πολύβιος ὁ συγγραφεὺς ἐκτίθεσθαι πῶς ἔδοξε τῶν ἐξηρικῶν πλοίων τὰ μέτρα, εἰς φαίνονται πολλαῖς κεχεῖσθαι Ῥωμαῖς καὶ Καρχηδόνιαι πολεμήσαντες πρὸς ἀλλήλους. *Videntur autem naves hæ (Liburnicæ) non minus celeres esse, quam æstuariæ naves quinquaginta remorum; sunt autem multo minores, quam eæ, quæ extreremum sunt genere, quarum fabrica jam plurimis abhinc annis in usu esse desit, quamquam Polybius historiarum scriptor mensuras exposuit navium hexericarum, quibus sæpe usus esse constat Romanos & Carthaginienses in bellis, quæ inter sese gesserunt.* Zosimus, *Historiar.* libro V.

XXXVI. Πάρθος, πόλις Ἰλlyρικῇ· Ἀπολλοδόω-^{Parthus} ρος ἐν Χρονικαῖς. Λέγεται δὲ καὶ ἀρσενικῶς, ὡς Πολύβιος. Τὸ Ἰθρικὸν Παρθηνίς. ^{opp.} *Parthus, urbs Illyrica: Apollodorus in Chronicis. Dicitur vero etiam in masculino genere, ut apud Polybium. Gentile, Parthenus.*

XXXVII. † Ὁ δὲ, κατευδσκήτας τῷ νεανίσκῳ ^{Pergamus.} κατὰ τὴν ἀπάντησιν, τοῦτον ἀπέλυσε παρραχεῖμα ἐς τὸ Πέργαμον. *Ille vero, delectatus colloquio juvenis,*

35. De hoc loco conferri potest Isaacus Vossius de Triremium & Liburnicarum fabrica, in Grevii Thef. Antiq. Roman. Tom. XII. p. 727.

36. In Reliquiis Polybianis occurrit Parthi nomen lib. XVIII. cap. 30. sed non ita, ut ex eo loco intelligatur, in masculino genere illud nomen usurpatum

fuisse a Polybio. Alius ergo Polybii locus ob oculos versatus est Stephano, cum ista scriberet.

37. Ad Polybium retulit Valerius. Verba composita, quale est κατευδσκήτας, amat hic scriptor; quumquam hoc ipsum nomen, quod meminerim, in Reliquiis historiarum ejus occurrit.

nis, statim hunc dimisit, & Pergamum abire passus est. Suidas in Κατευδοκῆσας.

Perseus. XXXVIII. Ἐξαιτῆς εἰ πρᾶσειρημένοι βιβλιαφόρον ἔπεμπον πρὸς τὸν Περσέα, διασαφύντα τὰ γεγραμμένα. *Protinus hi, quos dixi, tabellarium ad Perseum miserunt, qui, quod acciderat, illi significaret.* Suidas in Ἐξαιτῆς.

XXXIX. Ὁ δὲ Περσεὺς ἐβουλεύετο μὲν στείλλεσθαι, οὐ μὴν ἰδύνατό γε κρύπτειν τὸ γεγονός. *Perseus cogitaverat quidem tegere factum, nec tamen occultare potuit.* Suidas in Στείλλεσθαι.

XL. † Περσεὺς ὁ Μακεδῶν, κατὰ πᾶσαν τὴν Μακεδονίαν κατασκευαζόμενος πυρσουρίδας, διὰ τούτων ὀξέως ἐμάνθανε τὰ πανταχῇ γινόμενα. *Perseus Macedo per universam Macedoniam pharos exfruxerat, e quibus igne sublato, de omnibus, quæ ubique accidebant, brevi certior fiebat.* Suidas in Πυρσουρίδας.

Philippi. XLI. Φίλιπποι, πέλις Μακεδονίας. . . Ὁ πελίτης, Φιλιππεύς. Φιλιππινὲς δὲ παρὰ Πολυβίῳ. *Philippi, urbs Macedonia. . . Civis, Philippiensis; apud Polybium vero, Philippenus.* Stephanus Byzant.

Philippus. XLII. Πολύβιος· Ὁ δὲ Φίλιππος ἐδυσχεέρασεν ἐπὶ τῇ τῶν Κερκυραίων ἀπαξιώσει. *Philippus agere ferebat contentum Corcyraeorum.* Suidas in Ἀπαξιώσεις.

XLIII. Πολύβιος· Ἐπεὶ τὸν Φίλιππον ἐκκλείουσιν οἱ καιρεῖ, βούλεσθαι τὸν βασιλέα τὴν ἐπιγραφὴν τῆς

38. Pro βιβλιαφόρον, quod est in omnibus Suidæ editionibus, sua auctoritate βιβλιαφόρον edidit Vrsinus in Polybii fragmentis, & post eum editores Polybii. Vtrumque recte dicitur.

39. Pro ἐβουλεύετο temere ἐβούλετο Vrsinus edidit, qui prius hoc fragm. cum præcedenti tribuit Polybio. De re conf. Livium XLIV. 10. ex illa enim

parte historię Persei decerptum hoc fragm. videtur.

40. Non videtur esse Polybii, cui tribuit Valesius. Nusquam apud Polybium, qui tamen sæpe de πυρσῶν verba fecit, & vix apud alium quemquam antiquum scriptorem occurrit vocabulum Πυρσουρίδας. Apud Pol-
lucem IX. 14. πυρσουρίδα vel πυρσουργία dicuntur. Recentioris (nescio cuius) scriptoris esse verba ista videntur.

τῆς πράξεως ἐκείνῳ περιποιῆσαι· ὡς ἐν εὐεργεσίᾳ Philippus.
 προσφέρων τούτῳ τοὺς λόγους. Cum tempora hæc Phil-
 lippum excludant, velle regem dicebat actionis hujus glo-
 riam ei tribuere; beneficii quasi loco hanc rem ei offerens.
 Suidas in Ἐκκλείουσι.

XLIV. Πολύβιος· Ὁ δὲ Φίλιππος, διαδοὺς ὅτι
 μέλλει σιτομετερεῖν, ἐκήρυξεν, ὅσοι μὴ πλεον ἔχουσι
 τριάκοντα ἡμερῶν σίτην, ἀπογράφεσθαι πρὸς αὐ-
 τον. Philippus autem cum evulgasset, sibi annonam dis-
 tributurum esse, per praconem edixit, ut, quotquot
 non amplius quam triginta dierum commeatum haberent,
 nomina sua apud se profiterentur. Suidas in Σιτομε-
 τερεῖν.

XLV. Οἱ δὲ, ἀβλεπτοῦντες, καὶ αἰδούμενοι ἀν-
 τοφθαλμεῖν πρὸς τὸν Φίλιππον, ἐβόηθουν. Illi ve-
 ro, conniventes, ac reveriti adversari Philippo, opem ei
 tulerunt. Suidas in Ἀβλεπτοῦντες.

XLVI. Φιλοποίμην μετὰ δευτέραν ἡμέραν ἀπὸ Philopæ-
 τῆς πρὸς πόλεμον ἐξόδου παρήγγειλε, τὰ δύο σῖτα ^{μεν.}
 τρία ποιῆν, ὅτε βούλοιο μίαν ἡμέραν προσλαβεῖν.
 ποτὲ δὲ τὰ δύο, τέτταρα. Philopæmen, copias ad
 bellum educens, altero post profectiorem die imperabat
 E 2 militi-

45. Polybio hoc tribuit Casau-
 bonus: & sunt Polybiana verba
 ἀβλεπτοῦντες & ἀντοφθαλμῶν.
 Ad Philippum autem enisi per-
 tinet fragm. quod exhibuimus
 art. Alctrodorus.

46. Valesius, qui hoc fragm.
 inter Polybiana retulit, verba
 ista, τὰ δύο σῖτα τρία ποιῆν,
 sic vertit: ut pro biduo frumento
 tridui annonam paratam haberent:
 quod quidem quo pælo jubere
 altero post profectiorem die im-
 perator potuerit, non video.
 Tenuit tamen illam interpreta-
 tionem Kusterus. Mihi planum
 utrique videtur, idem h. l. a Phi-
 lopæmene factum, quod in in-
 stitutis Spartanorum fuisse Xe-
 nophon ait, de Repub. Laced.

p. m. 515. extr. (edit. Leuncl.
 Basil. 1569.) curasse magistratus,
 ut possent pænes, ἢ παραγγέλ-
 λειν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σίτου πλείω
 χρόνον ἐπιταῆναι. Simile quid
 de Persarum juvenibus narrat
 Xenophon in Cyropæd. lib. I.
 cap. 2. v. 11. edit. Zeunii. Sub
 finem nostri fragmenti pro ποτὲ,
 quod est in Suidæ editione Me-
 diolanensi, posteriores editiones
 πότε δὲ τὰ δύο habent, nulla
 prorsus sententia. Hinc Valesius
 ὅτε δὲ δύο correxit, abjecto
 articulo τὰ, hac sententia: quan-
 do vero duas adjecturus erat dies,
 quatuor (scil. portiones ex duabus
 facere iussit.) At restituta parti-
 cula ποτὲ, nihil opus erat illa
 emendatione.

mililibus, ut ex bidui cibarius tres portiones facerent, quoties constituerat unum diem amplius, quam edixerat, morari; interdum etiam quatuor portiones ex duobus facere iussit. Suidas in Σίτα.

Praemia militaria.

XLVII. Πολύβιος· Τούς δὲ ἐτίμησε χρυσταῖς ὑφάσμασι καὶ λεγχαῖς, βουλέμενος ἀκέλουθον ἔχειν τοῖς ἔργοις τὴν δια τῶν λέγων ἐπαγγελίαν. Hos vero vestibus donavit auro textis ἔσ' ἡστίς, promissis suis facta consentanea esse volens. Suidas in Ἀκέλουθον.

Prusias.

XLVIII. Οὕτω γὰρ διέζεν τὰς χεῖρας, καὶ φροντίζειν τοῦ μηδὲν ἀδικημαί πεινῆσεν τὸν Προυσίαν εἰς αὐτούς. Ita enim se manus dissenturum (& diveriturum litigantes,) curaturumque, ne Prusias ullam illis injuriam inferret. Suidas in Διέζεν.

XLIX. † Προπεπωκέναι δὲ παρὰ τὴν σινουσίαν πολλὰ μὲν ἀργυρέματα τὸν περσειμένον, πολλὰ δὲ χρυσάματα, τῷ Περυσίᾳ. In convivio autem praedictum virum multa argentea ἔσ' aurea vasa Prusias propinasse ferunt.) Suidas in Προπεπωκέναι.

Publius.

L. Ὁ δὲ Πόπλιος κατέσχε τοῦς Αἰτωλίας εἰς Ναυόπακτον. Publius autem Naupactum Aetoliae urbem adpulit. Suidas in Κατέσχε.

LI. Τὸν δὲ Πόπλιον καὶ τὸν Γαῖον ἀποδεξάμενος φιλενθρῶπως καὶ μεγαλεμερῶς. Cum autem Publium

48. Haud improbabilius ad Polybium retulit Valesius. Polybiana phrasis est διέζεν τὰς χεῖρας. conf. IV. 52. 1. Ceterum infinitivi διέζεν & φροντίζειν, ambiguum est, utrum in singulari, (dissenturum curaturumque,) an in plurali (dissenturos & curaturos) sint intelligendi.

49. Et hoc Valesius Polybio tribuit.

50. Cum aliis Polybianis hoc profert Suidas, & ipsum pariter ex Polybio deceptum significare videtur, ad quem retulerunt Vossii, & Casaub. Agebatur autem fortasse de P. Sulpicio Galba, cui

ex Consulatu Macedonia provincia obtigit, quae ei deinde per aliquot annos continuos praeterea est. Liv. XXVI. 22. & 28. XXVII. 30. Classem autem Romanam per illa tempora Naupacti stationem habuisse, ex eodem Livio XXVII. 31. discimus.

51. Polybio cum insigni veteri specie adjudicavit Toupius, Emendat, in Suidam Part. II. p. 253. edit. Lipsi. Quinam autem h. L. dicantur Publius & Caius, nescio. Legatos fuisse Romanorum ad aliquem regem, satis intelligitur.

blum & *Cajum humaniter* & *magnifice excepisset*. Suidas in Μεγαλομερῶς.

LII. Ὁ δὲ ἐξέπεμπε τὸν Πέπλιον μετὰ μεγάλης προστάσιας. Ille vero *Publium cum magno* & *honorifico comitatu dimisit*. Suidas in Προστασία, qui quidem προστάσιαν hoc loco interpretatur δυνάμεως, ἐξουσίας, quem secutus Küßlerus vertit, *cum magna militum manu emisit*.

LIII. † Διὸ κατεξαναστάντες τοῦ μέλλοντος, παρετήσαντο τοὺς Πρυτάνεις ἐκπέμψαι πρεσβευτὰς εἰς τὴν Ῥόδον συνεπιλαβέσθαι τῆς ἐλευθερίας. Id est, interprete Küßlero: *Quare cum futura prudenter prospexissent, rogarunt Prytanes, ut Rhodum legatos mitterent, (qui ab illis peterent,) ut in libertate tuenda se adjuvarent*. Prytanes.

LIV. Ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς δεύτερος, ὁ Φιλάδελφος ἐπέκλην, ἐκδοὺς τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Βερενίκην Ἀντιόχῳ τῷ Συρίας βασιλεῖ, ἐν ἐπιμελείᾳ ἔειχε πέμπειν αὐτῇ τὸ ἀπὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ, ἥτις μόνου τοῦ ποταμοῦ τούτου ἡ πᾶσι πίνη, ὡς ἱστορεῖ Πτολεμαῖος. Ptolemæus secundus, *Aegypti rex, cognomine Philadelphus, cum filiam Berenicen Antiocho regi Syriæ nuptum dedisset, mittendam ad eam Nili aquam sedulo curavit, ut eam solam gnata biberet: quemadmodum* Ptolem. Philad. & Berenice.

E 3

dum

§2. Ἐκπέμπειν apud Polybium sæpius usurpatur de dimittendis vel remittendis Legatis. μετὰ μεγάλης προστάσιας phrasī est Polybiana eo sensu, quem in versione expressi. Itaque Polybio hoc fragm. tribuit Casaub. cum Vrsino.

§3. In exponendo verbo κατεξαναστάντες ipsum Suidam secutus est Küßlerus: interpretatur enim ille προμηθῶς βουλευσάμενοι. Mihi sententia hæc videtur esse, *opponentes sese vel resistentes imminenti periculo*. Nuf-

quam autem hoc verbum apud Polybium occurrit, quamvis amet ejusmodi composita. Inter Polybiana tamen Fragmenta referre non dubitavit Valesius. Cujusnam civitatis Prytanes hoc loco dicantur, quis definit? An Thasi? Ibi certe Prythaneum fuit. (conf. Casaub. ad Athenæum lib. XV. cap. 19.) Sic suspicari liceret, Philippo Thasum invadente (Polyb. XVI. 24.) poposcisse Thasios a magistratibus suis, ut ad Rhodios mitterent legatos, qui opem ab illis contra regem peterent.

dum Polybius narrat, Athenæus lib. II. pag. 45. edit. Casaub.

Ptolemæus
alius.

LV. Ὁ δὲ, τὸ μέλλον ἐμφρόνως ὀφεισάμενος, εἰς ἔννοϊαν ἦλθε, τὴν Φρουρὰν ἀποτρίψασθαι τὴν παρὰ τοῦ Πτολεμαίου. *Ille autem, prudenter id quod erat futurum auguratus, secum cogitare cepit, quomodo praesidium Ptolemæi ex urbe ejiceret.* Suidas in Ὀττευεῖσιν.

Romano-
rum pru-
dentia.

LVI. Πολύβιος· Ταῦτα ἐρῆδω χάριν τῆς Ῥωμαίων εὐβουλίας, καὶ τῆς ἀνοίας τῶν ὀλιγορέυντων τῆς τῶν ἐκτὸς συγκαταθέσεως, αὐτοτελεῖς δὲ νομιζόντων εἶναι πρὸς τὸ κατορθοῦν τὰς σφετέρας δυνάμεις. *Hæc dicta sunt ad prudentiam Romanorum laudandam, & ad amentiam coarguendam eorum, qui exterorum consensum negligunt, & suas sibi vires ad rem feliciter gerendam sufficere putant.* Suidas in Αὐτοτελείς.

LVII. Οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι οὐ τὴν τυχοῦσαν πρόνοιαν ἐποιεῦντο τοῦ μὴ κατάρχοντες φαίνεσθαι χεῖραν ἀδίκων, μηδ' ἀναιρεῦμενοι τοὺς πολέμους τὰς χεῖρας ἐπιβὰλλον τοῖς πέλας, ἀλλ' αἰεὶ δοκεῖν ἀμυνοῦμενοι καὶ κατ' ἀνάγκην ἐμβάινειν εἰς τοὺς πολέμους. *Omni enim diligentia providebant Romani, ne ipsi priores injuriam intulisse, neve susceptis ultro bellis vicinos adpetiisse viderentur; sed ut potius vim illatam repellentes & necessitate adducti suscipere viderentur bella.* Suidas in Ἀμυνόμενοι, & in Ἐμβάινειν, & Ἀναιρεῦμενοι, & Πέλας.

Scipio.

LVIII. Πολύβιος· Ὡσανεὶ καὶ τὸ αὐτόματον καὶ τύχη τις ἐσωματοποιεῖ τὰς τοῦ Σκιπίωνος πράξεις, ὥστ' ἐπιφανεστέρας αἰεὶ καὶ μέζοντας φαίνεσθαι τῆς

55. Polybio tribuit Valeſius probabili conjectura. Ἀποτρίψασθαι & ejicere ex urbe potest intelligi, ut exposuit Kusterus, Urbe prohibere, vel repellere praesidium, a Ptolemæo missum.

56. οἱ ἑατοῖς, qui foris sunt, qui consilii non sunt participes.

57. Recte post Vrsinum Casaubonus & Valeſius hoc in Polybianorum numerum retulerunt.

58. & 59. De Majore Africano utique agi videtur.

τῆς προσδοκίας. *Aliquis etiam veluti casus* ἔ' *fortuna quaedam res gestas augebat* Scipionis, *ut illustriores* Scipio. *semper majoresque expectatione viderentur.* Suidas in Ἑσωματαποιέας.

LIX. Οὐ μὴν οὐδὲ τὸ πάρεργον ἄξιον σιωπῆσαι, καθάπερ ἀγαθοῦ τεχνίτου. περὶ τοῦ Σκιπίωνος λέγων ὁ Πολύβιος. *Verum ne leviora quidem ejus dicta* ἔ' *facta, tamquam solertis cujusdam artificis, silentio praeterire decet.* Sic de Scipione scribit Polybius. Suidas in Παρέργως.

LX. Σκιπίων ὁ Ῥωμαῖος συνεβούλευσεν οὕτως, ἢ μὴ περράζειν, ἢ οὕτως ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τέλος ἐπιθεῖναι τῇ πράξει. τὸ γὰρ δις πρὸς τὸν αὐτὸν περράζειν, ἅμα μὲν ἐπισφαλές· ἅμα δ' εὐκαταφρόνητον γενέσθαι ποιεῖ παντελῶς. *Scipio Romanus aut omnino rem non tentandam esse suadebat, aut sic tentandam, ut omnibus viribus, quod instituisti, coneris perficere.* Nam *his adversum eundem tentare, est periculosum esse, est contemptui obnoxium prorsus reddere.* Suidas in Περάζειν.

LXI. Οἱ δὲ, διαζηλοτυπούμενοι πρὸς τὸν Σκιπίωνα, ἐπεβάλλοντο διασύρειν τὰς πράξεις αὐτοῦ. *Illi vero, Scipioni invidentes, traducere ejus facta cuperunt.* Suidas in Διαζηλοτυπ.

LXII. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ὑπερευδοκούμενοι κατὰ πάντα τρέπον τῇ τοῦ Σκιπίωνος ὁμολογίᾳ καὶ τῷ χειρι-

E 4

χειρι-

60. Casaubonus, in Fragmentis Polybianis, pro πρὸς τὸν αὐτὸν περράζειν legendum πρὸς τὸν αὐτὸν λῖδον προσκόπτειν censuit, ad eundem lapidem offendere. Posses eodem jure πρ τ. αὐτ. λῖδ. πρᾶξιν suspicari, ut habet Polyb. XXXI. 19, aut προσκυροῦν, ut est apud Michaëlem Apostolium Proverb. Centur. VII. n. 29. Sed non video, quid sit, quod impediat, quo minus vulgatam tenemus scripturam, ea, quam in versione expressi, sententia,

nisi ita de τῇ αὐτῇ potius, quam πρὸς τὸν αὐτὸν scribendum fuisse putemus, quod tamen nec ipsum admodum necessarium viderur.

61. Polybio tribuit Valesius. An de Majore Africano agitur, in Sicilia versante? conf. Liv. XXIX. 19.

62. Ad Polybium retulit Toupus, Emend. in Suidam P. III. p. 518. edit. Lips. perspecteque χαρισμῷ correxit, pro mendoso χωρισμῷ, quod apud Suidam vulgo legitur,

Scipio. χειρισμῶ τῶν πραγμάτων. *Romani autem, valde adprobantes fœdus Scipionis & ferum administrationem.* Suidas in Ὑπερβοκουμ.

LXIII. Σκιπίων γυν, ὁ Ἀφρικανὸς ἐπὶ κλην, ἐκπεμπόμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐπὶ τὸ καταστήσασθαι τοὺς κατὰ τὴν εἰκουμένην βασιλείας, ἵνα τοῖς προσήκουσιν ἐγχειριθῶσιν, πέντε μόνους ἐπὶ γέτο εἰκέτας, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος. καὶ εἷς ἀποθανόντος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν, ἐπέστειλε τοῖς οἰκείois, ἄλλον αὐτ' ἐκείνου πριαμένους πῖμψαι αὐτῶ. Scipio, cui Africano cognomen fuit, a Senatu legatus, ut terrarum orbis regna componeret, ac in manum eorum, quibus reddi æquum fuit, illa restitueret, servos tantum quinque secum duxit, ut narrat Polybius & Posidonius. Cumque unus ex illis in itinere vita esset functus, ad familiares literis datis mandavit, alium ut emerent ad seque mitterent. Athenæus Deipnosoph. lib. VI. pag. 73.

Seleucus. LXIV. † Οὐ δυνάμενος δὲ πείθειν ἐξ ἀκέραιου διὰ τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀπραγίαν τοῦ προσηρημένου βασιλέως, ἠναγκάσθη φ' τάλαντα προτείνειν. καὶ δὴ συγκατέθετο βεηθήτην ὁ Σέλευκος. Cum autem persuadere simpliciter (& sine mercede) non posset propter timiditatem & ignaviam prædicti regis, quingenta talenta offerre coactus est. Atque ita Seleucus promissit, opem se laturum. Suidas in Ἀκέραιος.

Sidetz. LXV. Ὁ δὲ ἔπλει, παρὰ πλους ποιητάμενος τοὺς Σιδητῶν παρῶνας· ἦκαν γὰρ Ῥοδίοις εἰς συμμαχίαν. Ille

63. De Minori Africano h. l. agi, satis certum est. De illa Scipionis legatione supra dixi in Testimonis de Vita Polybii, Tit. VIII. n. 2. Conf. Davis. ad Cicerois Acad. II. 2. & auctores ibi citatos, Plutarch. Apophthegm. p. 201, & Valer. Max. IV. 3, 13. 64. Polybio tribuunt Vrsinus & Casaub.

65. Valesius Polybio tribuit. Ὁ δὲ, an Eudamius, classis præfectus Rhodiorum? Liv. XXXVII. 22 seq. παρὰ πλους ex cetera (ut mihi quidem videtur) coniectura correxi; cum nihili vocabulum παρὸ πλους h. l. vulgo legatur apud Suidam, quod frustra interpretari solent, postquam Sidelatum rationes exarasset, παρὰ πλους

Ille vero cum classe profectus est, comitari sese iussis Sidelitarum paronibus: auxilio enim hi venerant Rhodiis. Suidas in Παρωῶσι, quod tamen perperam ibi pro Παρώνες vel Παύρωνες scriptum videtur.

LXVI. Ὁ δὲ, τοὺς Συρακουσίους ἀνασεῖων, καὶ Συρακῶν. τὴν ἑλευθερίαν ἀποκαταστήσεν ἐπαγγελάμενος. *Ille vero, Syracusanos ad bellum concitans, & libertatem se illis restitutum promittens.* Suidas in Ἀνασεῖων.

LXVII. Πολύβιος· Οἱ Ῥωμαῖοι τὰς μὲν ναῦς ἐνεάληξαν· τοὺς δὲ * ἐν τῇ Ταρρακῶνι συναθροίσαντες ἐκ τῶν περιγεγονότων ἐλαττωμάτων, ἐπέσειον ἐποίησαν, ἐπὶ τῷ προκαθίσαντι ἐπὶ τῆς διαβάσεως διαφύλαξαι τοὺς συμμάχους. *Romani vero, subductis in terram navibus, [milites sociosque] ex ante acceptis cladibus Tarraconem congregarunt, ibique castrum navale fecerunt, ut trajetui praesidentes tuerentur socios.* Suidas in Ἐπίσειον.

E 5

LXVIII.

ναῦς ναὺς idem est quod παραπλοῦσα, navis quae comitatur, quae iuxta navigat; sicut παράναυς ναὺς idem quod παραπλοῦσα, & ἐπίπλοῦς i. q. ἐπιπλοῦσα. De vocab. παρών sive πάρων, minoris notitiae genus designante, vide Heur. Stephani Thes. Gr. Ling. in hoc vocab. & praesertim in vocab. Μυσπάρων. Adde Schefferum de Milia Navali Veterum, lib. II, cap. 2. p. 71 sq.

66. Vulgo apud Suidam in locum verbi ἀνασεῖων irrepsit ἐνεάληξων, quod alterius est interpretatio. Verum restituit Valesius, in Fragmentis Polybii. An agitur de Theodoto, qui cum Soside Syracusanos simul ad libertatem, simul ad arma vocavit? Liv. XXIV. 21.

67. τῇ Ταρρακῶνι ex vetustis Suidae edit. restitui. τῇ Ταρρακῶνι sua auctoritate edidit Vrfinus in Fragm. Polyb. & post eum Casanbonus. τῇ Ταρρακῶνι Ku-

sterus cum Porto. Omnia haec ferri possunt, Attamen diversa paulisper forma nomen hoc apud Polybium usurpatur, nempe Ταρρακῶν, Ταρρακῶνος, Ταρρακῶνι, quom eandem, omisso ceteris, Stephanus Byzant. notavit. At Suidas, suo loco, Ταρρακῶν, πάρις, sit, καὶ κλητέμ Ταρρακῶνος. Viro genere nomen hoc alias usurpaverit Polybius, ex locis, ubi occurrit, haud adparet. Ceterum ante haec verba ἐν τῇ Ταρρακῶνι excidisse utique vocabulum στρατιώτας, συμμάχους, aut aliquid in eandem fere sententiam videtur: nam cum Porto & Kustero componere τοὺς ἐν τῇ Ταρρακῶνι, & Tarraconenses interpretari, non placet. De Neronis forte in Hispaniam adventu post Scipionum calamitatem egerat hoc loco Polybius; quamquam non omnibus momentis conveniunt quae de e. te Livius habet XXVI. 17.

Theſſalo-
rum turbæ. LXVIII. Τῆς παρὰ τοῖς Αἰτωλῶσι χρεωκοπίας
κατὰ τὴν Θεσσαλίαν ζηλώσεως, καὶ πάτης πέ-
λεως εἰς στάσεις καὶ ταρχαίας ἐμπίπτουσης. Cum
ad Aetolorum exemplum, Theſſali quoque, a re alieno
preſſi, novas tabulas poſcere conficereque caſiſſent, eaſque
res civitates cunctas ſeditionibus ἔτ turbis compleviſſet.
Suidas in Χρεωκοπέται.

Tyana. LXIX. Τὴν δὲ, καθήμενεν περὶ τὰ Τύανα, κατ-
ηγνηκέναι καὶ καταπεριέδωκε τοὺς καιροὺς. Illum
autem, ad Tyana ſedentem, otioſum eſſe, ἔτ rei bene
gerendæ occaſiones e manibus dimittere. Suidas in Κατ-
ηγνηκέναι.

Viriathus. LXX. † [Ὅτι βάρβαροι τινες κτείνουσι Βυρίατ-
τον τυραννίσαντα, ταύτην προσαγγέδει τὸν τῶν
Ῥωμαίων

68. Ad Polybium auctorem cum Vriſino retulit Caſaub. De Aetolorum novis Tabulis vide Polyb. XIII. 1. De Theſſalorum turbis conf. Liv. XXXIV. 51.

69. Polybio tribuit Valeſius. Ac poſſim de rebus Cappadociae, quo pertinet hoc fragmentum, copioſe egiſſe Polybium lib. XXXI. & ſeqq. ex Reliquiis Hiſtoriarum ejus adparet. Videri poteſt h. l. προέδωκε ſcribendum, ut de tempore præterito intelli-
gatur, & conveniat cum κατη-
γνηκέναι. Sed ipſum hoc κατη-
γνηκέναι a Suida exponitur διέ-
γρητον εἶναι in præſenti, otioſum
eſſe, in deſidia delapſum eſſe.

70. Poſteriorem fragmenti hu-
jus partem inter Polybianæ retu-
lit Caſaubonus; multum autem
augeri illud poſſe, ex Suida in Βο-
ρίανδος, notavit Gronovius. Ac
potuerat quidem Polybius in re-
bus Hiſpaniae, anno urbis 606,
geſſis, quo innotescere Viriathus
cepit, viri hujus mentionem fa-
cere: ſed ad id tempus, quo pe-
riit Viriathus, A. V. 614, non
pertigit hujus ſcriptoris Hiſtoria

uniſverſalis. Potuerat quidem
etiam in introitu hiſtoriae Belli
Numantini, quam ſeparatim
perſcripſit, res a Viriatho ge-
ſſas breviter perſtringere, quo-
niam ab hoc viro incitati arma
primum ceperant Numantini, ut
Appianus docet, Hiſt. Hiſpan.
cap. 66. & 76. Sed Suidæ ætate
jam pridem deperditus haud du-
bie fuerat ille Polybii liber, &
in Conſtantini Porphyrogeniti
Excerptis (e quibus hoc Fra-
gmentum deſcriptum eſſe prodit
initialis particula Ὅτι) nihil ex
Polybii hiſtoria Belli Numantini
decerptum conſtat. Denique in
ſtylo totius hujus Fragmenti ni-
hil magnopere ineſt Polybiani
coloris, & ſolo nomine *Scipionis*,
quod perperam vulgo h. l. apud
Suidam legitur, inductus fuiſſe
Caſaubonus videtur, ut ex Poly-
bii Hiſtoriae decerptum hoc fra-
gmentum ſuſpicaretur. Sed Κα-
πίωνος & Καπίων pro vulgato
Σκηπίωνος & Σκηπίων eſſe refer-
endum, ipſumque illud porren-
tum nominis Βορίανδος, quod ex
viriſo codice Suidas in horteæ
ſua retulit, ex Βορίαντος, Ού-
ριαντος

Ῥωμαίων στρατηγὸν ἡγούμενοι εἰς εὐνοίαν. Καὶ δὴ Viriathus.
 ἀφικόμενοι τῶν τοῦ Βυρριάτου αὐθεντῶν τινες, ἄλλα
 τῶν περὶ τὸν ἄνδρα πεπεραγμένων ἤξιον παρὰ Καί-
 πιοντες κριζέσθαι. Ὁ δὲ Καίπιον ἀποκρίνεται, μη-
 δαμῶς εἶναι Ῥωμαίοις ἔννομον, ἐν ἐπαίνῳ ποιῆσθαι
 τὰς κατὰ τῶν στρατηγῶν τοῖς ἀρχομένοις ἐπιχει-
 ρομένας ἐπιβουλὰς. *Barbari quidam Viriathum ty-*
rannum interfecerunt, ea re putantes se imperatoris Ro-
manorum benevolentiam sibi esse conciliaturos. Quidam
igitur percussorum, Capionem adeuntes, cædis perpetra-
tæ præmia ab eo postularunt. Quibus Capio respondit,
non solere Romanos probare insidias, quas milites con-
tra duces suos essent moliti. Suidas in Βορριάδος & in
Ἐπιβουλῇ.]

ρίατος vel Ουρριάτος esse cor-
 ruptum, docui in Emendationi-
 bus & Observationibus in Sui-
 dam, anno MDCCLXXXIX. edi-
 tis, p. 24 sq. ibidemque de dif-
 fensione monui, facile quidem
 concilianda, quæ interesse vido-
 tur de morte Viriathi inter alios
 auctores (velut Livium Epit. lib.
 LIV. Vellejum Patere, II. 1. Va-
 lerium Max. IX. 6, 4. Auctorem

de Viris Illustrib. in Viriatho) &
 inter hunc auctorem, e quo fra-
 gmentum nostrum ductum est,
 cum quo vicissim ad verbum pæ-
 ne consentit Eutropius IV. 7, 16,
 ubi, *Viriatus*, sit, a suis inter-
 fectus est. . . Cum interfectores ejus
 præmium a Capione consule peterent,
 responsum est, nunquam Romanis
 placuisse, imperatorem a suis militi-
 bus interfici.

Suidas in

P O L Y B I I F R A G M E N T A G R A M M A T I C A .

- 'Αβληπτήματα. I. † 'Ο δὲ Φίρων ἐκατέρειρα τὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀβληπτήματα· τὰ δὲ τῶν λογικωτέρων αὐτὸν ἦνία. *Ille vero idiotarum peccata patienter ferebat; sed prudentiorum, male ipsum habebant.*
- 'Αβουλῆ. II. 'Ο δὲ, οὐ σφῶδ' αὖ στεχαζόμενος τῆς ταῦ βασιλέως γνώμης, ἀβουλότατα διεπράξατο. *Ille vero, non admodum ratione habita sententiae regis, impru-entissime rem est exsecutus.*
- 'Αγχιότης. III. Θυμαστὴ γάρ τις κίνησις, ὥς ἔοικε, τὰν θρώπου πρὸς τοῦτο τὸ μέρος καὶ ἀγχιότης. (ἐπὶ Φιλαργυρίας.) *Mirus quidam motus ac ferus impetus, ut videtur, illius hominis in hanc partem fuit. (de avaritia agitur.)*
- 'Αγωνία. IV. 'Ηγωνία δὲ, μὴ τοὺς στρατιώτας ἐπιλείπειν τὰ ὀψώνια. *Timebat vero, ne milites cibaria deficerent.*
- 'Αδικοδοξία. V. 'Ο δὲ στρατηγὸς, οὐ δυνάμενος ἐνεγκεῖν τὴν ἀδικοδοξίαν τῶν ταῦτα λεγόντων. *Imperator vero, eum ferre non posset iniquum eorum, qui ista dicebant, consilium.*
- 'Απιστία. VI. Πολύβιος· Ἐπικρύπτειν ἅπανσι τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἀβεβαιότητα. *Apud omnes occultare perfidiam eorum est inconstantiam.*

VII.

1. Non video, quid spectans Casaubonus Polybio hoc fragmentum tribuerit, in quo nihil Polybianum equidem reperio.

2. De hoc minus repugnem, quod ab eodem Casaub. huc relatum est. Verbum *στοχάζομαι* est notione, quam in vers. lat. expressi, saepius usurpat Polybius. Kusterus: non admodum considerata nec satis intellecta sententia.

3. καὶ ἀγχιότης. Adieci καὶ cum Toupio, qui Polybio fragmentum hoc assignat, Emend. in Suid. P. I. p. m. 14.

4. Polybianum utique mihi visum est, & jungitur apud Suidam aliis Polybianis.

5. Et alias vocab. ἀδικοδοξία usurpat Polybius, cui hoc fragm. tribuit Valef.

VII. Πολύβιος· Ὁ δὲ, προσπεσάν, αἵρεται νίκην Sendas in
Aige.
εὐτυχεστάτην. *Ille vero, hostem adortus, victoriam*
reportavit felicissimam.

VIII. Ἀκέλουδον ἀπέβη τὸ τέλος ταῖς προτέ· Ἀκέλου-
ξαις ἐνεργείαις. *Finis consecutus est, industriae atque* δον.
constantiae consentaneus, quam ille adhibuerat.

IX. Δαμάτκιος· Τὰ γὰρ ἐπιφανέστατα τῶν Ἀργόπολις.
ἐχυρωμάτων ὡς ἐπίπαν κοπήν ἔχει τὴν φύσιν. Γεῖν
δ' ἂν τις τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν περὶ τὰς Ἀκρεπόλεις
συμβαλλόντων. αὐτὰ γὰρ δοκεῖσι μὲν μέγαρα συμ-
βάλλεσθαι πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πόλεων ἐν αἷς ἂν ᾖσι,
καὶ πρὸς τὴν τῆς ἐλευθερίας φυλακὴν· γινόντων δὲ
πολλῶν αἰτίαι δουλείας καὶ κακῶν ἐμελεγομενίων,
ὡς φησι Πολύβιος. *Damascius: Munimenta enim u.a-*
xime insignia accipit, plerumque natura sua habent
usum. Id ita esse, facile quis intelliget ex eis, quae Ar-
cibus solent accidere. Haec enim nullum quidem conferre
videntur ad securitatem urbium, in quibus sunt, & ad
libertatem tuendam: attamen haec ita raro servitutis
& manifestorum malorum causae exsistunt, ut ait Po-
lybius.

X. Ὁ δὲ ἔγραφε πικρῶς καὶ παραστατικῶς, Ἀλάστορ.
ἀλάστερας ἀπκαλῶν καὶ παλαμναίους διὰ τῆς & Πυγα-
ἐπιστολῆς, εἰ οὕτως αἰσχυρῶς περὶσσεύεται τοὺς τό-
πους, μηδὲν παθόντες ἢ ἰδόντες κακόν. *Ille autem*
acerbe & ferociter scripsit, sceleratos eos & nefarios in
epistola vocans, si tam turpiter loca prodituri essent,
quum nullum malum nec passi essent nec vidissent.

XI. Πολύβιος· Οἶδε γὰρ καὶ λόγων ἀλκή θανά- Ἀλκή.
του καταφρονεῖν. *Vis enim doctrinae & rationis mor-*
tem etiam contemnere novit.

XII.

9. Polybianum esse, singula
pene vocabula produnt.

9. Correxī τῶν πόλεων ἐν αἷς
ἂν ᾖσι, quod etiam in vers. lat.
expressit Kusterus. Mendose apud
Suidam τῶν πολέμων ἐν οἷς ἂν
ᾖσι.

10. Convenire utique videtur
Polybio, cui tribuit Casaub. Vo-
cabulo παραστατικῶς & alibi
eadem notione unius hic scrip-
tor. Viriur & Diodorus Sici-
lus, diversa paulisper notione,
scilicet, fortī animo. conf. Weis-
ling. ad Diodori Legat. XLVII.

Suidas in
'Αλογισ-
τία.

XII. Πολύβ. Ὀλίγοι δὲ τινες ἦσαν οἱ καταπί-
σαντες. οἱ δὲ ἀντέπιπτον ὧν οἱ μὲν ἀλογιστίαν, οἱ
δὲ μανίαν ἔφαταν εἶναι τὸ παραβάλλεσθαι καὶ κυ-
βεύειν τῷ βίῳ, τοπαράπαν ἀνενηνητον ὄντα τῆς
μάχης καὶ τῆς βρεβερικῆς χρείας. Pauci nonnulli
probabant: at plerique refragabantur, quorum alii te-
meritatem, alii insaniam dicebant esse, caput obijcere pe-
riculis, & vitam incertæ fortunæ aleæ committere, cum
nescius omnino sis generis pugnae & rationis, qua in
rebus gerentis utuntur barbari.

'Αναδίξ-
σι.

XIII. Περὶ ἀναδέξασθαι τοὺς ἐσχεδασμένους ἐν
ταῖς προνομαῖς. Priusquam reciperet (vel rursus con-
traheret) eos, qui pabulandi causa dispersi erant.

'Αναδρομή.

XIV. Ἀναδρομή γίγνεται, κύσφαλλόμεθα. Δεῖ
πρόχειρον ἔχειν αἰετὸν στίχον τούτων. Τούτῳ μὴ
ποιήσας Λεύκιος ὁ Ῥωμαῖος, μεγάλως ἐσφάλη.
Οὕτω παρ' ὀλίγον σφάλλεται τὰ μέγιστα τῶν
πραγμάτων, τῶν ἡγουμένων ἀκριτίαι. Ἰκανὰ τῶν
τοιούτων παραδείγματα τοῖς εὖ φρονούσιν, ἣ τε
Πυρρῶ τοῦ τῶν Ἑπερωτῶν βασιλέως βία καὶ πά-
ρος

12. Conferendus Suidas in
Καταπίσαντες, in Ἀνενηνητος,
& in Κύβος, & Κυβεύω. Suspi-
catus est Gronovius, spectari mo-
nitum, quod Q. Fabius M. Livio
dedit, ad bellum proficiscenti,
ne, priusquam genus hostium co-
gnosset, tenere manum conscreret,
Liv. XXVII. 40. At videtur po-
tius de uno quodam viro agi, in
certamen singulare cum barbaro
quodam prodituro.

13. Mediis Polybianis interfe-
ritur apud Suidam, & videtur
recte a Casaub. Polybianis ad-
numeratum.

14. Polybio tribuit Casaub.
cum Vrsino: nec videtur ab usu
hujus scriptoris abhorre. Quis
vero sit Lucius ille, cujus cala-
mitas occasionem præbuit aucto-
ri præceptum hoc lectoribus suis
inculcandi, videntur doctiores.

An idem, cujus mentio fit in
Fragm. Historico XXVI? An L.
Poltumius, de quo Liv. XXIII.
24. ad A. V. § 38? Sic excerptum
fuerit fragmentum e fine libri VI.
Aliud haud dubie egerat Reis-
kii, cum ad hoc Fragm. (in
Animadv. ad Polyb. p. 781.) scrip-
psit: „Lucius Romanus, qui hic
comemoratur, est L. Cornelius
Scipio, pater Africanus majoris,
qui cecidit una cum fratre in Hi-
spania.“ Avunculo illi Africani
majoris, Cnæo non Lucio fuisse
cognomen, norunt omnes. In
Græcis verbis nonnulla correxi-
mus; scil. primo τῶν ἡγουμέ-
νων, pro ἀγομένων, quod per-
peram vulgo apud Suidam scri-
ptum legitur; & deinde στρα-
τία pro στρατιά, quod vulgo
h. l. editur.

ρεδος εἰς Ἀργος, ἣ τε Λυσιμάχου στρατεία διὰ Suidas in
Ἀναδρομή.
Θεράκης ἐπὶ Δρομικάτην τὴν βασιλεία τῶν Ὀδρυσῶν, καὶ πολλὰ δὴ τούτοις ἕτερα παραπλήσια.
Receptus tibi pateat; nec eventus capta frustrabitur.
Hunc versum seniper in promptu habere oportet; quod quia non fecit Lucius Romanus, in gravissimam calamitatem incidit. Sic maximæ res levi momento ad irritum recidunt, ducum imprudentia. Hujus rei documentum abunde præbent intelligentibus cum Pyrrhi, Epirotarum regis, violentia & irruptio in Argivorum urbem, tum Lysimachi expeditio per Thraciam adversus Dromichætem, Odrysorum regem, suscepta, multaque alia his similia.

XV. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τῶν γεγενεσθαι οὐδὲν ἔλως Ἀναδρομαῖς. εἰδότες, περὶ ἀναζυγὴν ἐγένοντο. *Romani vero, prorsus ignari eorum, quæ accidissent, reditum parabant.*

XVI. Οἷς δ' ἅμα ἀναταθείς καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ Ἀναταθείς & Ἐπικρα-
Φίβον ἐπικραμάσας. *Aliis vero minas simul inten- μάσας.*
*tans, & metum sui incutiens. Καὶ, ἀνατατικῶς κε-
λεύων· (ἀντὶ τοῦ προστακτικῶς καὶ ἐμβριθῶς.)*
Minaciter imperans.

XVII. Τὰ μὲν φιλάνθρωπα παρσιώπων, τὰς Ἀνατάσεις. δὲ ἀνατάσεις καὶ ἀπειλήσεις ἔλεγον. *Quæ quidem ad benignitatem pertinebant, silentio præterierunt; quæ duriora erant, & minas, commemorarunt.*

XVIII. Ὁ δὲ, συναθροίσας τοὺς φίλους, ἀνεδί- Ἀνεδίδου.
δου διαβούλιον, τί δεῖν εἴη πράττειν. *Ille vero, con-
vocatis amicis, deliberandum proposuit, quid factu esset opus.*

XIX.

15. Proxime subjicitur alii Fragmento apud Suidam, quod circa dubium Polybii est, & recte hoc ipsum ad eundem auctorem retulisse videtur Valerius.

16. Hæc duo, & id quod se-

quitur num. 17. probabiliter Polybio tribuit Casaub.

18. Ad Polybium auctorem recte retulit Vrinus. Similia verba leguntur VII. 5, 2. nec tamen ita paria, ut cum Gronovio putandum sit, ex illo loco confectum esse hoc fragmentum.

- Suidas in
Ἀσπυό-
του.
XIX. Πολύβιος· Πάντων δὲ ἦσαν τούτων εἰ στρα-
τηροὶ ἀνεπείθετοι. *Horum autem omnium ignari erant
duces.*
- Ἀσπυό-
του.
XX. Οὐκ ἄξιον, ἀνεπιστάτως παραδεχμῆν πε-
ρὶ τῶν τεινύτων. *Non decet, hæc talia sine notatione
prætermittere.*
- Ἀσπυό-
του.
XXI. Πολύβιος· Καὶ πανταχόθεν ἀπαρραγγέ-
τως ἤθρεζοντο. *Et undique injussi conveniebant.*
- Ἀσπυό-
του.
XXII. Πολύβ. Ἐκείνων γὰρ οὔτε σκότος, οὔτε
χαιμῶνες μέγας ἀπέστητεν οὐδέποτε τῆς προθέ-
σεως· ἀλλὰ, καὶ ταῦτα διωθόμενες, καὶ τὰς ἀγ-
γασίας ἐκπονῶν, καθίλτε, καὶ διετυχήκει πάντα
τὸν χρόνον. *Illum enim neque tenebra, neque tempe-
statis magnitudo a proposito unquam dimoverunt: sed,
hæc incommoda fortiter superans, & morbum labore
vincens, consecutus est propositum, & perpetua felicitate
est usus.*
- ibid.
XXIII. Πολύβ. Ἀποσχόντες τῆς ἰδίας παρα-
τάξεως ἐφ' ἑκατέρω τινὰ τόπον, εἰ μὴν πλείους ἀπέ-
στησαν· (ἰμμο ἐπίστησαν) δύο δὲ ἐπὶ πολὺ προ-
ῆλθεν. *Cum ab acie sua satis longo intervallo abessent,
plerique quidem substiterunt, duo vero longius progressi
sunt.*
- Ἀσπυό-
του.
XXIV. Πολύβ. Ὁ δὲ, ἀπερᾶν τοῖς ἔλοις, πέρα
ἐπὶ τινὰ τοιαύτην ἐλπίδα κατὰ τὸ παρὸν ἀπηρεί-
σατο τὴν ἐνεττώσαν ἀπορίαν. *Ille vero, de summa
rei*

19. Plenius repetitur hoc Fragmentum in voc. Στρατηγία, & jam insertum est a nobis lib. XI. 8. 2. ut non repeti debuisset hoc loco. Aliud Fragm. quod habet Suidas ad voc. Ἀσπυότου, vide supra in Ἀλογισία.

20. Colorem unigue habet Polybianum, & perspicue huc retulit Valelius.

22. καὶ ἔτι τοιοῦτο ex coniect. correxi; intell. τῆς προθέσεως. Vide Lexic. Polyb. in καθύπερθε. Mendose vulgo καὶ ἔτι τοιοῦτο.

21. Ex mendoso codice hæc descripsit Suidas, in quo ἀπέστησαν erat, pro ἐπίστησαν, quod non dubito scriptum fuisse a Polybio. Bane habet interpretatio lexicographi, cum addit, ἀντὶ τοῦ ἐπέσχεον τοῦ ὁμοίου, id est, inhibuerunt consilium. Contra ἀπέστησαν est desceterant, quod nullo modo videtur esse hujus loci. Paullo ante, pro τόπον, quod recte posuit Cataubonus, perperam τρόπον legitur apud Suidam.

rei sollicitus, tali tandem spe in praesenti difficultate nissus est.

Suidas in

XXV. Πολύβ. Οὗ καιρὸς ἀφυσίστερος οὐ γέγονεν Ἀπλῶς. ἀπλῶς. Quo nullum utique tempus exsistit magis alienum.

XXVI. Προέθετο τὰς διώρυγας ἀποστομοῦν τὰς Ἀποστο- ἐπιφανεστάτας. Fossas maxime insignes terra obrue- μούν. re statuerat.

XXVII. Πολύβ. Καὶ τὸ μὲν παλαιὸν ἀπὸ τοῦ Ἀπὸ τοῦ κρατίστου ἐγένετο παρὰ Ῥωμαίοις ἡ Μονομαχία. κρατίστου. ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς πολλὰ ἰδοὶ εὐρηνται. Et olim quidem apud Romanos singularia certamina bona fide fiebant. Nostri vero temporibus multa fraudes inventa sunt.

XXVIII. † Δείσαντες οὖν τὸ ἀπραγμάτευτον, Ἀπραγμά- λυπρᾶς οὔσης αὐτῶν τῆς γῆς, καὶ πάσης ἀθρείαν τευτον. ἀγορᾶς διακλειθίντες, ἐν ἀναρᾷ χρόνῳ ἐκινδύνευον διαφθαρεῖναι. Metuentes igitur, ne negotiatione ex commercio privarentur, cum terra ipsorum parum esset facunda, omni comitatu prorsus interclusi, periculum erat, ne brevi tempore perirent.

XXIX. Πολύβ. Ἀκούων ταῦτα πάντα διὰ τῆς Αὐλαίας. αὐλαίας, ἐγγελά ὁ βασιλεὺς. Haec omnia per aulaeum audiens, risit rex.

XXX. Πολύβ. Προσφώμενος δὲ καὶ καταβῆδῶν Βάρος. τὸ

25. Repetitur in Ἀφύς.

(Si modo Polybii est, quod equidem non negeim,) decriptum esse Fragmentum oportet.

26. Gronovius, in Fragmentis Polybianis hoc referens, hanc notam subiecit: „Suspicio, ceteris ad complendum sensum, ut solet, a Suida adjectis, ortum hoc Fragm. ex lib. V. cap. 62. (vers. 4.) quamquam ibi legatur ἀποστομοῦν.“ — Sed quum ἀποστομοῦν, ut recte monuit Kullerius, contrariæ sit significationis τῷ ἀποστομοῦν, nec cetera satis conveniant; ex alio Polybii loco

28. Polybio tribuit Ernest. in Lexico Polyb. voc. Ἀπραγματ.

29. De Antigono hoc dici putavit Casaub. & conferre iussit Senecam de Ira III. 22. Sed res Antigoni exposuit Polybius lib. II. usque ad quintum, qui integri supersunt, nec in eis repetiuntur ista verba.

Polybii Histor. T. V.

F

- Suidas in τὸ βάρες καὶ τὸ φιλόεικον τῶν ἀνδράπων. *Prospiciens vero (vel suspectum habens) et formidans potentiam hominum et ingenium contentiosum.*
- Βαρυνόμενος. XXXI. Πολύβ. Ὁ δὲ ἐξαίστας περῆγε, τὰ μὲν ὑπὸ τῆς ἀγρώστιας, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ἡλικίας βαρυνόμενος. εἶχε γὰρ ἐβδόμηκστὸν ἔτος. *Ille vero, discedens inde, progressus est, partim quidem morbo, partim vero aetate gravatus. Septuagesimum enim agebat aetatis annum.*
- Βασανίζων. XXXII. Πολύβ. Τότε νομίσας τὴν ἐκ πυρὸς ἔχεν βάσανον, ἀπελύθη τῆς ὑποψίας. *Tunc existimans, se habere explorationem per ignem, liberatus est suspicionis.*
- Δησιδαίμων. XXXIII. † Ὁρῶν δὲ τοὺς στρατιώτας δεκτικαμονούντας ἐπὶ τοῖς σημείοις, ἐφιλοτιμῆτο διὰ τῆς ἰδίας ἐπικρίας καὶ στρατηγίας μεταθεῖναι τὰς τοῦ πλήθους εὐλαβείας. *Videns autem, prodigia animis militum iniecisse religionem, commento aliquo suo arteque metum multitudinis in fiduciam vertere studebat.*
- Διαβιβάς. XXXIV. Πολύβ. Διαβιασάμενος δὲ τὴν ἀδύναμιν τῇ συνηθείᾳ τῇ πρὸ τοῦ, παρῆν ἐξ Ἀργεὺς εἰς Μεγαλόπολιν αὐθημερόν. *Sed infirmitatem vi vincens, propter superioris temporis consuetudinem, Argis eodem die Megalopolin pervenit.*
- Διαπεσοῦσθε. XXXV. Ἐδοξεν οὖν αὐτῷ ἐπισφαλὲς ἔχειν τι κοινωῆσαι αὐτοῖς τῆς πράξεως, καὶ διαπεσοῦσθαι καὶ συντελεθῆσθαι τῆς ἐπιβουλῆς. *Videbatur igitur res peri-*

30. Βάρης h. l. Suidas interpretatur τὸ πλῆθος, τὴν ἰσχύιν.

31. An eodem pertinet Fragm. quod exhibemus infra ad vocab. Διαβιασάμενος, n. 34?

33. Ad Polybium auctorem retulit hoc Valefius; pariterque illud, quod habet Suidas in Δεσιδαίμων his verbis: Οἱ δὲ αἰφνιδίως ἐπικρίνομεν τῷ τάγματι καὶ εἰς τὴν ψόφον γυναικῶντες (sic pro διαίοντες legere iussit Valef.)

προσπίπτουσι τοῖς Ῥωμαίοις. Id est: Illi vero repente legionem invadunt, & cum vallem transissent, in Romanos impetum faciunt.

35. Polybio probabili ratione tribuit idem Valefius. αὐτῷ ante ἐπισφαλὲς inseruit Kulterus, quod non est in superioribus Suidae editionibus, & pro ἔχον τι, quod haud male dabant illi, ἔχεν τι edidit, nescio an ex mssis, quorum tamen nullam fecit

periculo non vacare, si conspirationis illorum particeps fieret, sive ad irritum cecidissent insidiae, sive ad speratum finem essent perductae. Suidas in

XXXVI. † Τους μὲν στρατιώτας διασπεύσας, <sup>διασπεύ-
σας.</sup> τους δὲ χιλιάρχους παρακαλέσας ἄψαδαι τῆς πρά-
ξεως. Cum milites incitasset, & tribunos militum co-
hortatus esset, ut manum operi admovent.

XXXVII. Πολύβ. Ὁ δὲ, διασχὼν τῶν πολεμίων ^{διασχών.}
ὡς τρία στάδια, κατεστρατοπέδευσε, μεταξὺ λα-
βῶν τὸν ποταμὸν. Ille vero, cum tria circiter stadia
ab hoste abesset, castra posuit, fluvium munimenti loco
hostibus obijciens.

XXXVIII. Πολύβιος· Τοῦτ' ἄμεινον ὑπολαμβάνει. <sup>Διατατ-
κώτερον.</sup> τιντες εἶναι καὶ διατατικώτερον, τὸ μῆτε τῷ καιρῷ,
μῆτε ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς καὶ παραστατικαῖς δια-
θέσει παραγίνεσθαι τῶν ἐναντιῶν. Quae Küstlerus,
obscurissimum esse hoc fragmentum conquerens, sic
est interpretatus: Melius existimantes esse, & pruden-
tiae ducis magis conveniens, neque temporis opportuni-
tatem negligere, neque ad hostes accedere, cum duces pro
concione animos illorum orationibus accendissent. Io.

F 2

Alb.

fecit mentionem. In fine pro
ἐπιβουλῇ fortasse ἐπιβουλῇ le-
gendum, quod vocab. frequen-
tissime cum illo solent commu-
tare librarii. ἐπιβουλῇ insidiae;
ἐπιβουλῇ inceptum, institutum, mo-
litione.

36. Et hoc ad Polybium Va-
lecius retulit.

38. Putavi, agi fortasse de du-
ra aliqua conditione, hostibus
pacem petentibus proposita, de
qua deliberaturi illierant. Quae-
rebatur, an legati Romani inter-
futuri essent deliberationi. Con-
sultius duxerunt, non interesse:
id & tutius sibi fore existiman-
tes, & majorem etiam vim habi-
turam; quoniam, si praefentes hi
adessent, ad preces fortasse con-
verterentur illi; si abessent, vi-

derent, nil aliud superesse, nisi ut
aut acciperent conditionem, aut
extremam belli fortunam tenta-
rent. Sed hanc meram esse con-
jecturam, pulcre intelligo. Ce-
terum non assentior Küstero &
Fabricio, ^{διατακτικώτερον}
legendum putantibus, in cujus
tamen vocabuli interpretatione
mire alter ab altero dissentit.
Apud Sextum Empir., adv. Ma-
rthem. lib. I. cap. 2. sect. 45. (ad
quem locum Fabricius de hoc
Polybii Fragm. disseruit) mani-
festo errore ^{διατακτικώτερον} scri-
bitur pro ^{διατακτικώτερον}, quod
ibi non, ut Fabricius voluit,
^{distinctionem} denotat, sed <sup>ma-
jorem extensionem</sup>, quae tribuitur ali-
cui vocabulo; quemadmodum cum
ex ipso contextu adparet, eum
extra

Suidas in

Alb. Fabricius ad Sextum Emp. p. 225. his verbis latine reddendum idem fragm. putavit: *Hoc melius ducentes esse, & quo ab inimicis magis dignoscatur, si cum adversariis non versentur, neque quando occasione illi gaudent, neque quando conventus celebrant, aut effervunt animis. Mihi talis fere visa est esse sententia: Hoc melius existimantes & majorem vim habiturum, si ipsi temporis & concioni feroci ac tumultuosæ adversariorum non interessent.*

Δικαιοδοσία.

XXXIX. Πολύβ. Όταν ἢ τὸ δίκαιον ἐκλαβεῖν παρὰ τῶν ἀδικησάντων, ἢ κατὰ νόμους, ἢ κατὰ τινὰς ἄλλας ὑποκειμένας δικαιοδοσίας. Cum jus suum repetere ab eis, qui injuriam nobis fecerunt, licet, vel secundum leges, vel secundum alias, usu & instituto receptas satisfaciendi rationes.

Δυν.

XL. Πολύβ. Ἀπελθεῖν εἰς πόλιν, ἢ δεῖν μὲν ἡμερῶν ἀπέχε. Abire in urbem, quæ bidui itinere abeat. Καὶ αὐθις δεῖν προελθεῖν θάτερον, ἢ τὸ, ἢ τὸ. Duarum rerum alteram eligere, aut hoc, aut illud.

XLI.

extra omnem dubitationem ponitur per verbum διατάξ, quod mox ibidem sequitur, & recte ab eodem Fabricio exponitur de *majori extensione*, qua accipitur vocabulum *Grammatica*, quod prima origine non nisi ipsarum litterarum, id est, elementorum scripturæ notitiam significaverat. Sed h. l. notio vocabuli διατάξ, κώτερον ab alia notione verbi διατίνομαι derivari debuit, nempe qua *contendere*, *ut* denotat. Confer quæ notamus ad Polyb. X. 27. 7. ubi vocab. διατάξ huic scriptori restitutus, cum in διαβάσιν esset corruptum. Porro, quoniam pro τῷ καί (quod in Fragm. nostro recte legitur in omnibus Suidæ editionibus) Vrsinus in Polybii Fragmentis, nescio quo casu vel consilio τῶν καί (quod in scripturam Casaubonus, excidisse

verbum ἀμελῶν putavit, quod nescio quo pacto probare & in versione latina exprimere potuerit Kusterus. Denique quod παραγίνεσθαι pro παραγίνομαι ad oram libri adscriptis Vrsinus, id quo pertinet, ipse viderit.

39. Idem Fragm. reperitur apud Suid. in Ἐκλαβῆν. Ad verba ἄλλας ὑποκειμένας δικαιοδοσίας monuit Casaubonus: „puta, per arbitros, & legationes intercedentium populorum.“ — Posses etiam intelligere peculiaries quasdam conventiones de jure dicendo inter duas civitates iniras, quæ σύμβολα dicuntur. conf. Polyb. XXXII. 17.

40. Potterius Fragm. an pariter Polybii sit, non definiverim. Saepè apud Suidam verba καὶ αὐθις non significant, esse aliud Fragmentum ejusdem auctoris, sed esse aliud exemplum, quo idem usus

XLI. Πολύβ. Ἐς παραπλησίαν διάθεσιν ἦλθον ^{Suidas in}
τοῖς ἐν ταῖς πολυχρονίαις ἀγρώτταις δυσποτμοῦσι, ^{Δυσποτμ.}
Eodem modo adficiiebantur, ac illi, qui cum diuturnis
morbis confluebantur.

XLII. Πολύβ. Τοῖς βουλομένοις πάντα κίνδυνον ἔθειλον-
ἐθειλοντὴν ὑπομένειν. ^{τήν.} *Illis, qui omne periculum ultro*
sustinere voluissent. Forsan & huc referendum illud:
Προσλαβὰν ἐθειλοντάς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύμα-
τος. *Secum sumens eos, qui ex omni exercitu sponte se*
obtulerant.

XLIII. Πολύβ. Φῶς ἑαυτοῖς παρσεκεύαζον εἰς Εἰκοβολεῖν.
τὸ μῆτε σφάλλεσθαι, μῆτ' εἰκοβολεῖν. *Lucem sibi pa-*
rarunt, ne vel laberentur, vel temere jacularentur.

XLIV. † Πρόδῃλος γὰρ ἐγένετο ἡ Φιγῇ, καὶ Ἐκλήσεως.
ὑπεναντίαν ἐκκλησεις πρὸς ἐπιθεσιν. *Manifesta enim*
fuit fuga, quia hostes ad eos invadendos invitabat.

XLV. Ὁ δὲ, ἐκμηρυσάμενος τὴν δύναμιν ἐκ τῶν Ἐκμηρυσ.
δυσχωριῶν, κατεστρατοπέδευσε. *Ille vero, cum co-*
pias ex locorum angustis expedivisset, castra metatus est.

XLVI. Τότε δὲ καὶ ἐς τάξιν τινα ὥσπερ ἐκ συγ-
κειμένου κατέστησαν, καὶ ἐν κόσμῳ τὸν ἀγῶνα ἐποίη-
σαν. ^{Ἐκ συγ-}
^{ταμ.} *Tunc vero etiam velut ex composito aciem quo-*
dammmodo instruxerunt, & ordine pugnam commiserunt.

XLVII. Πολύβ. Τὸ γὰρ μάλιστα λυποῦν αἰὲν Ἐμφανέσθ.
τῶν ἐν χερσὶν ὄντων, ἐμφανεστάτας ἔχει τὰς χα-
ράς. *Quod enim in praesens maximo dolore nos adficit,*
id (postea) maxime insignem adferre laticitiam solet.

XLVIII. Καὶ τοῖς πύργοις πῦρ ἐνέισαν. ^{Ἐνέισαν}
Et turri-
bus ignem injecerunt.

F 3

XLIX.

usus vocabuli vel phraseos con-
firmetur. Ceterum, in hoc qui-
dem exemplo, parum refert.

43. Posse suspicari, agi de ex-
peditione nocturna Scipionis ad-
versus castra Syphacis & Pæno-
rum; sed ea res narratur in Re-
liquis lib. XIV. cap. 4 sq. neque
ibi illa verba leguntur.

44. Polybianum hoc mihi vi-

sum est. Eodemque referendum
puto id, quod est in voc. Ἐκ-
λογίς. Ἐκλογίζομενος τὸ πλῆ-
θος τοῦ στρατοῦ. *Reputans copia-*
tum multitudinem.

45. In Polybianis recte retulit
Casaub. & probabili ratione il-
lud quoque, quod sequitur n. 46.

48. Ad Polybium retulit Gro-
novius.

- Suidas in
Ἐξαις. XLIX. Πολύβ. Ἐπιγίνεται χειμῶνες μέγας
ἔξαισιον. *Supervenit insolita gravissimaque tempestas.*
- Ἐξουτῆς. L. Ὁ δὲ ἐξαυτῆς προῆγε, βρόχην τῇ περὶ αὐτὴν χερῶ-
μενος. *Ille vero confectum profectus est, presso gradu*
incedens.
- Ἐξουτῆς. LI. Οὐ μόνον ἑαυτοὺς ἐξεθεάτρισαν, ἀλλὰ καὶ
τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν κατέστρεψαν. *Non solum se*
ipso publico contentui exposuerunt, sed etiam totam
Graciam everterunt.
- Ἐξίστην. LII. † Ὁ δὲ τῇ πελυχερίᾳ τριβῇ τῶν πολεμι-
κῶν οὐδ' ἔλως ἐξίστη τῶν φρενῶν. *Ille vero, propter*
diuturnum rerum bellicarum usum, nequaquam de statu
mentis dejectus est.
- Ἐξουτῆς. LIII. Πολύβ. Ἐξοίνοι γεγονότες καὶ κατὰ τὰς
σκηναίς ἐρριμμένοι πάντες, οὔτε παραγέλωτος
ἀπλῶς ἤκουον, οὔτε τοῦ μέλλοντος ἐλαμβάνον οὐδ'
ἠντιοαῶν πρόνοιαν. *Omnes autem, vino madidi, et*
per tentoria strati, nec imperium ducis audiebant, nec
de futuro ullo modo erant solliciti.
- Ἐξ ὁμο-
λόγου. LIV. Διὰ τὰς ἐξ ὁμολόγου καὶ συστάδην μάχας
πολλοὶ ἐπιπτον ἐξ ἀμφοτέρων. *Præliis ex composito*
pugnatis et statariis multi utrimque ceciderunt.
- Ἐπιγενή-
ματα. LV. Πολύβ. Δεῖ τοὺς ἐρθῶς βουλευομένους περὶ
τοῦ πολέμου, καθάπερ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἀβέβαιαις,
μηδὲν ἥτιον τῶν ἐπιγεννημάτων ποιῆσαι λόγον, ἢ
τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑποκειμένων παθῶν. *Oportet illos,*
qui bellum recte et prudenter gerere volunt, quemad-
modum in morbis, non minorem habere rationem acci-
dentium,

50. Polybianis adscribendum
putavi.

51. Agebatur fortasse de Cal-
licrate ejusque sociis, Græciæ
proditoribus; de quibus vide
Polyb. in Reliq. lib. XXX. c. 10.
& c. 20. Sane quidem non im-
merito scriptori huic fragmen-
tum hoc tribuit Casaub. Conf.
Suid. in Θισπρίῳ, ubi idem
fragm. reperitur.

52. Polybii esse suspicatus est
Toupius, Emend. P. I. p. m. 120.

54. Polybianum mihi utique
visum est, licet vulgo in Poly-
bii Fragmentis non solet referri.

55. Ἐπιγενήματα Suidas in-
terpretabatur τὰ ἐξ ὑστερίου τοῖς
τραύμασιν ἀναφυόμενα, mole, quæ
vulneribus deinceps accedunt.

dentium, quæ deinde accefferunt, quam malorum, quæ Suidas in initio adfuerunt.

LVl. † Καὶ ἐφ' ὧν ἐνόμιζε πλεονεκτήσεν κατὰ Ἐπιλογὴν τὴν μάχην ἐπιλογισάμενος, πείθει. *Et cum (brevi-σάμ-
tir) enumerasset ea, ob quæ in prælio superiorem se fore putabat, rem eis persuasit.*

LVII. Πολύβ. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι θείας ἐπιπνοίας Ἐπίπνοια. τινὸς ἐπεπλήρωντο· τὴν τε προθυμίαν ἀνανταγωνιστῶ σθένες φραζάμενοι, * *. *Romani vero adflatu quodam Numinis erant repleti; Et animorum alacritatem invicti robore munientes Et.*

LVIII. Τοὺς μὲν χάρισι, τοὺς δὲ κολάσεσιν, ὡς Ἐπισημὴ καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἄδωγμα ἓν, ἐπισημαίνεσθαι. *Alios beneficiis, alios vero pænis, ut aliis etiam exemplo sint, insignes reddere.*

LIX. Τὰ δὲ τῶν πόλεων πράγματα ἄλλοιοτέρας Ἐπίστασις. εὐτυχεν ἐπιστάσεως καὶ μεταβολῆς. *Res vero civitatum graviores nasci sunt animadversionem Et mutationem.*

LX. Ἡ σύγκλητος, πλείονος ἐπιστροφῆς ἔναι Ἐπιστρε. τὸ πρᾶγμα νομίσαντες, *. *Senatus, hanc rem majori cura dignam esse judicans Et.*

LXI. † Οἱ δὲ, πειθύντες, καὶ παραδόντες ἑαυ-Ἐπιφορὰ. τοὺς εἰς τὴν ἐπιφορὰν τῶν πολεμίων, ἀπέθανον γενναίως. *Illi autem, verbis (illius) persuasi, hostibus irumpentibus corpora sua objecerunt, ac fortiter occubuerunt.*

LXII. Ὁ δὲ ἐπραξικόπει τὴν πόλιν, ἐκ πολλοῦ Ἐπρωξικόπια. κατασκευαζόμενος ἐν αὐτῇ προδότας. *Ille vero urbem fraude ac dolo occupare studuit, proditoribus a longo jam tempore in ea subornatis.*

F 4

LXIII.

56. Polybio tribuit Casaubonus; cui adfentiret, si esset ἀπολογισ. pro ἐπιλογισάμενος.

58. Polybianis apud Suidam jungitur, ac videtur utique ipsum pariter Polybianum. εἰς correxit Vrsinus. Apud Suidam vulgo ἦν, mendose.

59. Et hoc recte ab Vrsino & Casaub. ad Polybium relatum videtur.

60. Polybianum mihi visum est.

61. Ad Polyb. rerulit Casaub.

62. Rursus Casaub. cum Vrsino.

- Suidas in
Ἐπιφθ.
Ἐσχιδιά-
ζον.
Εὐδοκουμ.
Εὐήθη.
Εὐκαιρεῖν.
Εὐρεσιλό-
γος.
Ἐφεδρος.
Ἐφίσις.
- LXIII. Πολύβ. Πάσης ἐπαδῆς καὶ γοητείας καὶ
περιόμματος πείραν ἐλάμβανον. *Omnis incantatio-
nis & praestigiarum & amuletorum periculum fecerunt.*
- LXIV. Πολύβ. Ἀπλᾶν δὲ πάντα κατὰ τὸ συνε-
χές, ἐκ τῆς ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐσχεδιάσαι καὶ
διημαρτηῖσαι. *Prorsus autem omnia, perpetua serie,
ab initio ad finem usque, negligeriter & perperam fa-
cta esse.*
- LXV. Πολύβ. Τοῦ δὲ λέγειν ἀληθινῶς ταῦτα,
πίστων ἔφη ποιήσεν εὐδοκουμένην. *Se autem vera ista
dicere, fidem se sufficientem agebat facturum.*
- LXVI. Πολύβιος. Εὐήθως ἐκλογιζέμενοι τὰ πα-
ρόντα καὶ παιδικῶς. *Stulte ac pueriliter de praesenti-
bus judicantes.*
- LXVII. Ὁ δὲ ἐκάλει τῶν πολιτῶν τοὺς δοκούν-
τας εὐκαιρεῖν τοῖς βίσις. *Ille vero vocavit cives, quot-
quot opulentiores habebantur,*
- LXVIII. Πολύβ. Ἐχων δὲ καὶ πλείω λέγειν,
ἀγαναῖ, μὴ δέξω τι τὴν ὑμῶν οὐκ ἀναγκαίως εὐρεσι-
λεγεῖν. *Quamvis plura habeam dicenda, vereor tamen,
ne cui vestrum verbosior esse videar, quam sit necesse.*
- LXIX. Ἐφεδρεῖ γίνονται τοῖς καιροῖς, καὶ ἐτοι-
μως διάκονταί πρὸς τὸ πάλιν ἀντοφθαλμεῖν τού-
τοις. *Occasioni imminentes, cum hoste rursus congregari
cupiunt.*
- LXX. † Ἀπὸ δὲ τῆς τῶν στρατιωτῶν γνώμης
λαβὰν ἔφeson παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, ξένην καὶ πα-
ράδοξον

65. Forſan ejusdem Polybii est illud in Εὐδοκ. τὴν. Ὁ δὲ ἔφη εὐδοκῶν τοῖς λογιμένοις, εἰ λάβῃ (rectius λάβου, vel εἰς λάβῃ) πίστιν. Ille vero ait, se dicta probare, si modo fides sibi daretur.

67. In Polybiiis probabiliter numeravit Valesius.

68. οὐκ ἀναγκαίως reſtitui ex Suidae edit. Mediolanensis: quod quum in seqq. edit. corruptum esset in οὐκ ἀναγκαίων, Kuſſerus, claudicantem videns

orationem, & illam principem editionem ad h. l. non consulens, addita praepositione legendum censuit περί οὐκ ἀναγκαίων.

69 Polybio tribuit Casaub. haud improbabiliſſe: sed quod ibidem sequitur apud Suidam Fragmentum, temere utique ad eundem auctorem cum Vrsino retulit idem Casaub.

70. Nescio quid spectans, ad Polybium retulit hoc Fragmentum Valesius.

ῥάδοξον βούθειαν ἐπορίσατο πρὸς τὴν ὑποκειμένην Suidas in
καταστάσιν. Cum autem ex sententia militum potestas
ei ab imperatore esset facta, novum plane & insperatum
auxilium rebus presentibus adtulit.

LXXI. Ὁ δὲ ἐπορεύετο, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐϋ. Ἐφιστάμε-
στάμενος. Ille vero proficiscebatur, subinde subsistens. vos.

LXXII. † Ὅσον δ' ἂν χρέον τὸ ἡγούμενον τοῦ
στρατεύματος ἐπιστῇ, τοσοῦτον ἀνάγκη χρέον δι'
ἔλου τοῦ στρατεύματος γίνεσθαι τὴν ἐπίστασιν.
Quamdiu primum agmen subsistit, tamdiu necesse est &
reliquos in toto exercitu milites gradum sistere.

LXXIII. Πολύβ. Οἱ δὲ στρατιῶται πάντα ἡμέ- Ἡμέσαν-
ζοντο πρὸς τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον. Milites autem το-
omnia praeprarabant ad reditum.

LXXIV. Οἱ δὲ ἡμέσαντο πρὸς τὴν βούλησιν, καὶ
συνέθεντο δέκα τάλαντα δάσεν. Illi vero consilium
probarunt, & pauci sunt, decem talenta se daturus esse.

LXXV. Τὸ ἡμέσεν τοῦ βίου καὶ φιλοζαῖν, τῆς ἡμέσας.
μεγίστης ἀγενείας ἐστὶ σημεῖον καὶ κακίας. Vita
amore

F 5

amore

71 & 72. In Polybianis posuit
idem Valefius, pro uno nume-
rans duo diversa Fragmenta, ut
vulgo factum est a Suidae edito-
ribus.

73. Poterat h. l. inferi Fragm.
quod proferre Suidas in Ἡμιο-
λίοις, quod infra in Τηρε-
ισθμίσις, ubi repetitur a Sui-
da, exhibemus. Ad idem vocab.
Ἡμιολίοις aliud Fragm. Sui-
das habet, quod Valefius ad
eundem auctorem Polybium re-
ferendum putavit, suffragante
Ernesto in Lex. Polyb. voc. Ἡμιο-
λίας. Est autem huiusmodi: Λη-
στοί τινες εἰς πολυχωρίαν, καὶ
πειρατικῆς Ἡμιολίας τῇ Λακωνί-
κῃ προεσσεχθίντες εἰς τὰ χωρία
ἐκωσάμενοι, λείαν ἀνήγαγον.
Id est, ex versione Küsteri: La-
tones quidam magna manu & pira-
ticis naviculis ad Lacenicem appulsi,
in agros irruptione facta, praedam
aegeverunt. Quibus in verbis ni-

hil Polybiani coloris me invenire,
ingenue profiteor. εἰς πολυχω-
ρίαν δὲ ἐκωσάμεν illa notione
nusquam apud Polybium legun-
tur. Ceterum ipsum illud ver-
bum ἐκωσάμενοι ex Porri conject.
a Küsteri, qui ad codicum scri-
pturam certe non provocat, re-
ceptum est, cum in superioribus
Suidae editionibus mendose ἐκω-
σάμενοι scriptum esset.

74. Fragmentum hoc, quod
sine auctoris nomine praecedat il-
lud, quod num. 73. posui, eidem
Polybio, cui alterum diserte tri-
buitur a Suida, adsignavit Ca-
saubonus; nec immerito, ut mi-
hi videntur.

75. Polybio adjudicavit Tou-
pius Eimend. in Suid. P. III. p.
547. Ac potest etiam confictum
videri Fragmentum ex eo loco, qui
superest in Reliquiis lib. XXX.
cap. 7. Ibi vero ἀγενείας scribi-
tur, rectius quam h. l. εἰς ἡμέσας.

Suidas in *amore ac desiderio temeri, animi maxime humilis & ignavi signum est.*

Ἰππαρισ. LXXVI. Πολύβ. Παραπλήσιόν τι πάθος ἔφασκε τοῖς ἐπὶ τῶν ἱππαρέσεων οἷον εἰκὸς ἐφιστάμενοι ἐκ τῶν αἰρομένων πυρσῶν. Quae ita interpretatus est Küstlerus: *Dicebat hunc casum similem esse illis, qui in ludis equestribus, cum equi ad cursum emittuntur, accidere solent. Tunc enim faces, in altum sublatae, [cursus signum] expectantur.*

Ἰσολογία. LXXVII. † Διαψευθεῖς δὲ τῆς κρίσεως, ἐν ἐνδυνίῳ τῶν ἀμφισβητουμένων ἰσολογίαν ἔξεν οὐδέποτε πρὸς τὸ συνέδριον. Küstlerus: *Cum eventus iudicii spem ejus fefellisset, (existimavit,) se apud iudices in nulla re controversa a quo umquam cum aliis iure gavisurum esse. Toupius, Polybii Græca esse suspicans, posteriora illa verba ἰσολογίαν ἔχεν πρὸς &c. ita exponenda monuit, pari esse honore & privilegio cum iis, qui συνεδρεύουσι.*

Καθήκοντα. LXXVIII. Πολύβ. Τολμῶσι πέρα τοῦ δέοντος, καὶ ποιοῦσι παρὰ τὸ καθήκον. *Audent ultra quam decet, & contra officium faciunt.*

Καθήκοντο. LXXIX. † Οἱ δὲ πλείονες καθήκοντο τὰς γνώμας ἐπὶ τοσούτον, ὥστε τῆς πίστεως τῆς πρὸς βασιλείας ὑπὸ

76. Et corruptum & mutilum esse locum, perspicue monuit Aemil. Portus; at lucem magnam ei adferre posse putavit Aristophanis versus in Ranis 131 sqq. & quæ ibi Scholiastes adnotavit. Ego vero, illis lectis non minus, quam ante, cæcutire me fateor. Toupius Emend. in Suid. Part. II. p. m. 177. pro ἱππαρέσεων corrigi ἱππάρχει, exponitque, *idem ei accidit, quod iis accidere solet, qui eorumque carceribus præsumunt.* Bene quidem & aucte, quod ad prius adtinet Fragmenti membrum; sed difficultatem, quæ alterum premit membrum, callide dissimulavit Criticus. An τοῖς εἰκὸς

(intellige πάσχα) ἐφιστάμενον τοῖς σημείοις ἐκ τῶν αἰρῶν. πυρσῶν? Certe ita, ut nunc jacent verba, sententia extricari nulla posse videretur. Suspexit equidem eram, conferri inter se cupidam attentionem expectationemque eorum qui ad carceres stant, signum cursus expectantes, & eorum qui observant ea signa, quæ dari sunt socii facibus accensis.

78. Conf. lib. XXII. 1, 5.

79. Polybio tribuit Casaub. Si verum est πρὸς βασιλείας in plurali, possis suspicari, agi de fratribus Ptolemæis. Sed fortasse corruptum etiam vocab. est, & βασι-

ὑπὲρ τοῦ περιδεοῦς ἀφίσταντο. *Plerique vero animo ita sunt alienati, ut prae timore a fide erga reges deficerent.* Suidas in

LXXX. Ὁ δὲ βασιλεὺς, καθυγμένος καὶ ταύτης καθυγμένης ἐπιβολῆς, ἐγένετο πρὸς ἀναζυγὴν. *Rex autem, & hac re ex sententia gesta, castra movit.*

LXXXI. Πολύβ. Πάντας μὲν γὰρ οἱ βασιλεῖς καὶ φίλους προσαγορεύουσι καὶ συμμάχους, τοὺς κοινωήσαντας τῶν αὐτῶν ἐλπίδων· καδικόμενοι δὲ τῶν πράξεων, παραπόδας οὐ συμμαχικῶς, ἀλλὰ δεσποτικῶς χρώνται τοῖς πιστεύσασιν. *Reges enim amicos & socios vocant omnes eos, quibus adiutoribus utuntur ad consequenda ea, ad quae aspirant. Postquam vero rebus potiti sunt, e vestigio non ut socii, sed ut domini agunt cum his, qui fidem eorum sunt secuti.*

LXXXII. Ἐκ καταβολῆς πενήκοντα ναῦς ναυ-καταβολῆς πηγῆσαθαι· πενήκοντα δὲ ὑπαρχουσῶν καθέλκεν ἐκ τῶν νεωρίων. *A fundamento quinquaginta naves adificare [jussit; vel statuerunt;] & quinquaginta, quae jam paratae erant, ex navalibus in mare deducere.*

LXXXIII. Πολύβ. Οἱ δὲ πειραταί, θρασυμένει τὸν ἐπίπλου τῶν Ῥωμαίων πλοίων, ἐκ μεταβολῆς ἐποιοῦν-

βασιλῆα legendum. Nam, quod in Polybii Fragmentis vulgo πρὸς τοὺς βαλίας adiecto articulo editur, id unius Casauboni auctoritate, in vitis libris, est factum.

30. Ab eodem Casaub. huc est relatum.

31. Πάντας μὲν correxi cum Gatakero ad Antonin. VI. 30. Eandem sententiam in versione expressit Küsterus; sed in Graecis apud Suidam vulgo Πάντας editur. Articulum τοὺς ad κοινωήσαντες, ex coniect. adiecit Casaub. eundemque tenuit Gatakerus.

32. Probabiliter Polybio tribuit Casaub. Pro καθέλκεν vulgo omnes dant καταλῃν, quod

corruptum esse & in illud mutandum docui in Emendat. in Suidam p. 67. Sed nec se satis integram orationem esse ibidem monui; nempe vel accusativus πείσας intercidisse putandus erit ad verbum καθέλκεν, vel ὑπαρχουσῶν in ὑπαρχούσας erit inutandum, vel πενήκοντα τῶν ὑπαρχουσῶν scribendum.

33 & 34. In utroque hoc Fragm. pro ἐκ καταβολῆς, quod ex mendosis codicibus scripsit Suidas, utique ἐκ μεταβολῆς scribendum putavi. Vide Adnot. ad Polyb. I. 36, 8. Fragm. 34. pro συνερισάντων, quod vulgo apud Suidam legitur, συνερισάντων scripti cum Valefio, qui Polybio hoc Fragm. tribuit. Conf.

Suidas in ἑπειοῦντο τὴν ἀναχώρησιν. *Piratae vero, conspicati classis Romanae adventum, cursu retro converso se receperunt.*

LXXXIV. Τῶν δὲ Μακεδόνων ἐκ μεταβολῆς συνεξεστάντων τοῖς βαρβάραις, εὐθὺς ἐκκλινάντες ἐφύγον. *Postquam autem Macedones agmine converso impetum fecerunt in barbaros, confestim inclinantes fugam ceperunt.*

Καταπο-
ρευθῶ. LXXXV. Πολύβ. Ἦν εὐχ αἰὲν τε ἀναλαβεῖν, μὴ εὐχὴ καταπορευθέντων τῶν πεφυγαδευμένων. *Quae recuperari non poterat, nisi exsulibus patria restitutis.*

Καταπα-
χούμ. LXXXVI. Καταπαχούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ καιρεῦ, ἠναγκάσθησαν μένειν τὸν ἐπίπλου. *Cum tempus eos opprēssisset, adventum classis hostilis expectare coacti sunt.*

Κατερθῶ. LXXXVII. † Τὸ δ' ἐναντίον κατεριθευομένου τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς χώρας ἀπεχεμένου, καὶ κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν ἐξακριβοῦντος ἐπιμελῶς, ἔλαθον ἐκκλινόντες ταῖς διανοίαις, κατελιγερήσαντες τῆς σφῶν αὐτῶν ἀσφαλείας. *Rege vero pro contraria sententia contendente, et regionem intactam relinquirente, et studiose operam dante, ut summi cuique accurate tribueretur, animos sensim remittere ceperunt, securitatis suae nulla ratione habita.*

Κοιταῖος. LXXXVIII. Ὁ δὲ παρήγγειλεν ἔρχεσθαι κοιταῖους. Küste.

Conf. Polyb. V. 84. 2. & 3. & Diod. Sic. XIII. 46. Sic & apud Hesychium, ubi συνερίσαντα exponitur συναρπάζοντα, recte nominaverunt viri docti, συνερίσαντα fuisse scribendum. Plura de h. l. dixi in Emend. in Suidam p. 68 sq. Ceterum de illo Fragm. LXXXIII. οἱ δὲ παραταῖ &c. dubitari fortasse poterit, an revera ad Polybium auctorem debeat referri: nomen enim Παλιβίας, quod huic Fragmento praehum est, forsitan non ad hoc ipsum, sed ad praecedens Fragmentum spectat, a quo etiam non nisi minima di-

stinctione separatum illud nomen est in antiquis Suidae editionibus.

85. Ad pronomēn ἦν Kusterus supplendum nomen πόλιν putavit: quae [urbs] recuperari &c.

86. Ad Polybium refero cum Casaub.

87. Temere, ut mihi videtur, Polybio tribuitur a Valesio.

88. Confarcinarum hoc Fragm. Kusterus putavit ex Polyb. V. 17. 9. Sed potuit alio loco, in libro, hodie deperdito, his ipsis verbis uti Polybius Κοιταῖος a Suida exponitur ὁ κατὰ τὴν ὥραν τῆς κοίτης ἐρχόμενος.

Küsserus: *Ille autem eos circa illud tempus venire iussit*, Suidas in quo homines cubitum ire solent.

LXXXIX. Πολύβ. Τῆς εἰς τοῦμπροσθεν κομιδῆς Κομιδῆ. καὶ τῆς ὅλης ἐπιβολῆς ἀπέστη. *A consilio ulterius proficiscendi Et a toto illo conatu desistit.*

XC. LANA, Græcum; ut Polybius & Callimachus VARRO in LANA. scribunt.

XCI. Πολύβ. Πάντων τῶν κατὰ τὸν πέλεμον Suidas in ἐνεργημάτων μεγίστην ἐσπῆν ἔχουσι, καὶ πρὸς τὸ Διέπειθαι. λειπεσθαι, καὶ πρὸς τὸ νικᾶν, αἱ ψυχὰς τῶν ἀγωνιζομένων. *In rebus bellicis, vel ad cladem, vel ad victoriam, maximum omnium momentum adferunt animi pugnantium.*

XCII. † Πάντα δὲ τὰ λεγόμενα μεθιδικῶς περὶ Μεθοδ. τῶν Τάξεων ἐπωπτευκῶς, εἰ καὶ τις ἕτερος τῶν καὶ ἡμᾶς. Küsserus: *Qui omnia, quæ de acie instruenda secundum crtem dicuntur, inspexerat [Et norat,] si quisquam alius eorum, qui nunc vivunt.*

XCIII. Πολύβ. Τοῦ μνηστικακῆν ἐπὶ τοῖς γεγενομένοις οὐδ' ἦν τινα εὖν ἔμφασιν ἐποίουν οἱ Ῥωμαῖοι. Ro- μνηστικ-
mani vero ne minimam quidem suspicionem illis præbe-
bant [vel, speciem præ se ferebant,] se ob præteritas
injurias insensos illis esse.

XCIV. Πολύβ. Ὁ δὲ, προαδὲς τοὺς μύωπας ἐξ Μύωψ. ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἤλαλε κατὰ κράτος. *Ille vero, subditis equo ab utraque parte calcaribus, effuso cursu ruebat.*

XCV. Πολύβ. Νοῦν ἔχεν καὶ τόλμαν δεῖ τοὺς Νοῦν. στρατηγούς, ἅπερ ἐστὶ κυριώτατα πρὸς αἰς ἐπι- σφαλεῖς

90. Ex Varronis libro quarto de Lingua Latina hoc depromsit post Ursinum Casaubonus. Respicitur, ut adparet, græcum vocabulum Δάχνη.

91. Τάξεων ex ms. Paris. recepi, probante Küstero. Vulgo παράξων. Iungitur hoc Fragm. apud Suidam alii Polybiano.

Nec tamen equidem cum Casaub. certo tribuere Polybio aulim. Participium ἐπωπτευκῶς æque in prima persona dictum, ac in tertia, intelligi potest.

92. Duo Fragmenta, quæ ad vocab. Μεταβολῆς erant referenda, vide supra in Καταβολῆς.

Suidas in σφαλῆς καὶ παραβόλους πράξεις. *Bellicae duces et prudentia et audacia praevidere esse oportet: quippe sine quibus nullum facinus audax vel cum periculo conjunctum perficere queas.*

Νουνεχῶς. XCVI. Νουνεχῶς ἰδὲ κοὺν πολιτεύεσθαι πρὸς τοὺς τότε καιροὺς. *Rempublicam, pro illorum temporum ratione, prudenter administrare videbantur.*

Ὅρση. XCVII. Πολύβ. Διόπερ ὥς οὐδέποτε μάλλον ὀρθῇ καὶ περιφοβῶς ἢ τῶν Ῥωμαίων πέλις ἐγγύονες, κατὰ δοκούσα τὸ συμβησόμενον. *Quare Romanorum civitas metu erat suspensa ut nunquam magis, anxie expectans quid eventurum esset.*

Ὅχλος. XCVIII. † Οὐτε ἐξετάσαι τὸν ἄνθρωπον εἰς τε ἦν ἀκριβῶς, ἀδενεία σώματος ἐχλούμενον, οὔτε ἐρωτᾶν, εὐλαβεία τοῦ ἐχλῶδους. *Neque tormentis admotis examinari homo ille poterat, quod infirmitate corporis vexaretur, neque interrogari, propter metum hominum turbulentorum.*

Παλιγγύρ. XCIX. Πολύβ. Τῶν γὰρ πολεμίων αὐτεμάτως καθάπερ ἐς παλιγγύρτον αὐτοὺς καθαικόντων, δυνάμενος κρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν, τούτους παρέλιπε. *Cum enim hostes, qui tamquam in noxam ipsi se induerant, in potestatem suam facili redigere posset, e manibus eos dimisit.*

Παραβάλλ. C. Λεῖπὸν ἦν, παραβάλλεσθαι καὶ τελμαῖν. *Reliquum erat, ut periculis se exponerent, et fortiter aliquid auderent.*

CI.

96. Polybio tribuit Toup. P. II. p. 276.

97. Hinc Fragmento aliud subiungit Suidas, his verbis: Τὴ ἰθὺς τῆς Ἰβηρίας ὁρῶνς αὐτοῖς ἀνταποδιδόμενα, id est: *exiter Hispaniae pertinaciter (recta fronte) infir resistentes*: quod eadem Polybio tribuit Casaub.

98. Et hoc fragmentum, cum alio Polybiano junctum, ad eundem Polyb. retulit Casaub.

99. De Nerone videtur agi, in Hispania Histrubalem circumventum elabi e manibus patiente. Verba τῶν ἐχθρῶν, ex divinitate lectionis pro πολεμίων fortassis orta, deleri poterant, ut monuit Kufterus. Pro παρέλιπε Casaubonus in Fragma. Polyb. παρέλιπε edidit; non male, sed invitis Suidae codicibus.

100. Citatur inter media Polybiana, & Polybii pariter esse videtur.

CI. Βουλόμενος δ' ἐκ παραδίσεως ὑπόδειγμα πει- Suidas in
Παραδίσεως.
 ἰδοῦναι τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως, ἧς ἔχει πρὸς τοὺς
 πεπιστευκτάς αὐτῷ, καὶ τοὺς ἀπειθεῦντας, ἐπο-
 λίζεικε. Cum autem illustri aliquo exemplo in utram-
 que partem ostendere vellet, quomodo tractare decrevisset
 eos, qui se fidei ipsius committerent, quique contra con-
 tumaces se praeberent, urbem oppugnare cepit.

CII. Πολύβ. Παρατετολμηκότες, καὶ τελῶς Παρατε-
τολμ.
 ἀπελπίσαντες τὴν σωτηρίαν. Circa audacia in peri-
 culum ruentes, ut qui omnem salutis spem penitus abje-
 cissent.

CIII. † Ἐνέδραν ἔχεν ἐν τόποις περικεκλασμένοις Περικε-
κλασμ.
 καὶ δυσθεωρήτοις. Insidias collocatas habebat in locis
 confragosis ἔ' adspiciui non facile patentibus.

CIV. † Ἄτε μηδεμίαν ἐχούσης πραγματικὴν Περικοπή.
 ἔμφασιν τῆς περικοπῆς αὐτῶν. Quippe adparatus
 eorum exterior haud sane efficacem speciem habebat.

CV. † Ἐπὶ ὄχθου τινὸς ἀποτίμου καὶ περιβά- Περιβάξ.
 γος ἐπετέχιζον αὐτοῖς φερούειν, ἱκανὸν φυλάττειν
 τοσαύτη στρατιᾷ. In abstisso quodam ἔ' circum ab-
 rupto colle opposuerunt illis castellum, quod a tanto exer-
 citu satis commode custodiri posset.

CVI. Πολύβ. Ταῖ μὲν ἄλλα καλῶς ἔχεν αὐτῷ Πλαδαρὸν.
 πρὸς τὴν χρείαν, τὸ δὲ δέξιν πλαδαρὸν εἶναι. Ce-
 tera quidem recte ab eo adusum parata esse; hastam vero
 infirmam.

CVII.

101. Polybio probabili ratione
 tribuit Valelius, qui ποιεῖται ex in-
 genio correxit, cum esset ποιῆσαι
 apud Suidam. Ad Hammiāleum
 fortasse pertinet hujus Fragmenti
 argumentum.

103. Polybianum hoc mihi vi-
 sum est.

104. Iungitur apud Suidam
 alii Fragmento Polybiano, &c
 ipsum ad Polyb. pariter retulit
 Casaub. Poterat fortasse eodem
 referri id, quod sequitur apud
 Suidam: Ὁ δὲ προήγας, ποιῶ-

ντας εὐστολοῦν τὴν ἀκολουθίαν καὶ
 τὴν περικοπὴν τῆς ἐκδημίας. Ille
 vero progressus est, expedito comita-
 tu ἔ' adparatu itineris.

105. Colorem habere Polybia-
 num mihi visum est.

106. Videndum, sit Grono-
 vius, ne compositum sit ex lib.

VI. cap. 23. (nobis cap. 25. 5.)

Ibi πλαδαρὰ fuisse scribitur τὰ
 δόρατα veterum Romanorum. Et
 hic fortasse πλαδαρὸν scriben-
 dum suspicatus est Kusterus. Vi-
 de, quae notamus ad loc. cit.

Suidas in
Πηύσας.

CVII. † Ἐτι δὲ τῷ προσπνεύματι συνηλαμένων καὶ μαχημένων ἐκ διαίρεως ταῖς μαχαίραις, παραστάς τις ἐκ τῶν ἑπιόθεν ὑπὸ τὴν μάλην παρῆσθαζε. *Dum vero acriter concurrerant, Et casus rem gerebant, pone quidam adstans sub maxilla eum percussit.*

Προσανα
ταλ.

CVIII. Ὁ δὲ, βραχία προσαναταθεῖς, κατένευσε ποιήσεν. *Ille vero, pauca comminatus, se id futurum adnuit. Tὰ μὲν παρακαλῶν, τὰ δὲ προσανατεινόμενος. Partim rogans, partim vero comminans.*

Προσαντ.

CIX. † Ὁ δὲ, παρακαλέσας αὐτὸν, καὶ τι προσαττεινόμενος τοιοῦτον·

Ἄει δ' ἐπλοτέρων ἀνδρῶν Φρένες ἡρέδοντα.

Id est: Ille vero eum hortatur est, dictis suis Homericum illud urbane adjiciens: Semper juniorum virorum elati sunt animi.

Προσδεξαθ.

CX. Προσδέξασθαι δὲ, τὸ δὴ λεγόμενον, πρὸς τὰς πλευράς τοὺς πολεμικοὺς. *Admittere vero, quod vulgo ajunt, ad latera hostes.*

Προσπε-
μιτφ.

CXI. † Προσπεμιτρεῶν αἰὲ τῷ δεκμένῳ, πρὸς τὸ παρὰ πάντων ἐμολογουμένως γίνεσθαι τὴν ἐπὶ τούτοις χάριν. *Plus semper dans petenti, quam peteret; ut propter hanc liberalitatem sine controversia ab omnibus gratia sibi haberetur.*

Προσθηκ.

CXII. Ὁ δὲ κατεσκεύασε στάς, καὶ διὰ τούτων προσθηκότες τῷ τείχει τὰς κριοφίρους μηχανάς, * *. *Ille vero porticus (vel vineas) construxit, per quas, quum arietes admovissent ad murum, &c.*

CXIII.

107. Ita, ut exhibui, scribendum & interpretandum istum locum contendit Toup. Emend. P. III. p. 364iq. & procul dubio Polybio assignandum. Apud Suidam vulgo scribitur Ἐκ δεξιέρσεως, quod teneri fortasse debuit. Conf. Polyb. XVIII. 13. 7. Pro παραστάς τις, quod acutius Toupus restituit, vulgo παρὰ τὰς ἐξ ὧ, legitur. Ceterum miror, an verum sit τῷ προσπνεύματι.

108. Polybio utique tribuenda censui, licet vulgo non referantur in Polybianis. conf. Polyb. V. 87. 4.

109. Ad Polybium referendum censui Valesius.

110. Vrlinus & Casaub. probabiliter tribuerunt Polybio.

111. Retulit huc Valesius.

112. Polybio tribuit Casaub. Foran autem προσθηκότες scripserat auctor, non προσθηκότες.

CXIII. Ἡ δὲ τύχη, παρελκομένη τὴν πρόφασιν καθάπερ ἐπὶ προσκλήιον, παρεγύμνωσε τὰς ἀληθείας ἐπινοίας. *Fortuna vero casum, quæ prætextabatur, velut in prosœnium protrahens, vera consilia aperuit.* Suidas in Προσκη.

CXIV. Οἱ δὲ ἔδωκαν τῷ βασιλεῖ πεντήκοντα τάλαντα, πρόστιμον τῆς ἀμαρτίας. *Illi vero pro delicto regi multam solverunt quinquaginta talentorum.*

CXV. Ὁ δὲ, νέος ἂν κομιδῇ, καὶ πρωτόπικρος τῶν κατὰ πόλεμον ἔργων, καὶ νεωστὶ γευόμενος τῆς ἐπὶ πλεονεξίας προαγωγῆς, Φιλότιμος καὶ Φιλόνεκος καὶ Φιλόπρωτος ἦν. *Ille vero, cum esset admodum juvenis, et in rebus bello gerendis tiro, et ad altiores dignitatis gradum nuper demum promotus, ambitiosus erat et contentiosus et principatus cupidus.* Πρωτόπικρος.

CXVI. Πολύβ. Παρὴν βαβδούχος παρὰ τοῦ βασιλέως στρατηγῶν, καλῶν τὸν βασιλέα. *Aderat licitor, ab imperatore missus, qui regem accersabat.*

CXVII. Ὀλίγοι δὲ τινες, δεδιότες, μή ποτ' οὐκ ἐκείνοι στείλασθαι, καταφανεῖς γίνωνται, ἀνέφερον τὸ χρυσίον. *Pauci autem nonnulli, verentes, ne occultare non possent, sed deprehenderentur, protulerunt aurum.* Στείλασθαι.

CXVIII. † Πηγνύντες εἰς τὴν γῆν ὀρεθὰ τὰ στυγία, ψαύοντα ἀλλήλων, ἐν ἡμικυκλίου σχήματι. *Defigentes in terra erectos stipites, sese mutuo tangentes, figura semicirculi.* Στυγία.

CXIX. † Ὁ δὲ ἐκέλευε τοὺς κρατίστους, συνεπι- Συνεπιπ.
σπεῦν.

113. Eriam hoc, cum duobus sequentibus, a Casaub. probabili utique ratione, ad Polybium auctorem sunt relata.

117. Vrsinus & Casaub.

118. Στυγία scribendum, non στυγία, ut vulgo est apud Suidam, recte monuit Casaubonus,

cui suffragantur codices Parisini, quibus usus est Küsterus.

119. Ad Polyb. retulit Valerius, nescio quid spectans, nisi unum verbum συνεπισπεύδω, cuius usus nil impedit, quo minus aliis auctoribus communis fuerit cum nostro scriptore.

Suidas in σπεύσαι τὰς ἀμάξας. *Ille vero iussit fortissimos quosque accelerare plaustra.*

Συντάξας. CXX. Πολύβιος· Συντάξας ἐλαύνειν κατὰ σπουδὴν ὅσον ἔχεις δυνάμεως. *Cum enim iussisset, ut maturato itinere quidquid haberet copiarum adduceret.*

Σύνταξις. CXXI. Πολύβ. Ταῦτα ἐν ταῖς πρὸ τοῦ συντάξεσι δεδηλώκαμεν. *Hoc superioribus libris demonstravimus.*

Συστήσας. CXXII. Πολύβ. Τοῦτον ἐξαπέστειλε, συστήσας ἰππεὺς πεντακοσίους, δυνάμενους ἔτι πονεῖν. *Hunc emisit, traditis ei quingentis equitibus, qui laborem tolerare poterant.*

Σωματοποιεῖν. CXXIII. Οἱ δὲ ἡγαγκάζοντο παντὶ τῷ λεγομένῳ προσέχεν, καὶ πᾶσαν ἐλπίδα σωματοποιεῖν καὶ προσδέχεσθαι. *Illi vero cogebantur omni dicto audientes esse, et omnem spem alere et admittere.*

Σωματοποιεῖν. CXXIV. † Ἐμοῦ δὲ ταχέως συγκαταθεμένου, καὶ σωματοποιήσαντος τὴν ἐπιβολὴν, τῷ βλέπειν διότι ὀρέγεται τοιαύτης ὑποδόσεως. *Equidem vero cum statim adfentirem, et conatum ejus comprobaremi confirmaremque, quod viderem, illum talis rei cupidum esse.*

CXXV. Ὁ δὲ ἔφασκε, δεῖν μὴ προΐεσθαι τοὺς ἐχθροὺς ἐκ τῶν χειρῶν, μηδὲ σωματοποιεῖν τὴν τόλμαν αὐτῶν φυγομαχούντας. *Ille vero dicebat, non oportere e manibus dimittere hostes, neque audaciam ipsorum detractione pugna corroborare.*

CXXVI. Ὁ δὲ, βραχείας ἐπιλαβόμενος ἐλπίδος ἐκ τῶν πολιορκουμένων, ἐσωματοποίησε ταύτην. *Ille vero, exiguam spe arrepta, quae ab obsessis ipsi adfulserat, auxit eam atque aluit.*

CXXVII.

120. Ea, quam expressi, sententia utique videtur esse istorum verborum, non quam habet Kusterus, cum enim iussisset totis viribus festinare.

122. ἔτε πονεῖν. Ἄν ἐπαπονήν? ad verbum absque auctoritate

in Thef. Græc. Ling. citavit Henr. Stephanus.

123. Hoc & tria sequentia, mediis Polybianis apud Suidam inserta, ad eundem auctorem revulit Vrlin. & Casaub. Sed illud, quod est num. 124. præterit Casaubonus.

CXXVII. Καὶ αὖθις Πολύβιος· Ὁ δὲ, αἷς κηδε- Suidas in
Σωματε-
ποιήσ.
μονικὸς φίλος, πᾶν ἐμηχανᾶτο, δι' οὗ τὰ τῶν
ἐχθρῶν σαματεποιήσῃ, τοῖς δὲ σφετέροις πρᾶγμασι
περιστήσῃ τοὺς μεγίστους κινδύνους. *Ille vero, tam-
quam sollicitus amicus, omnia moliebatur, quibus opes
hostium augeret, res vero ipsorum in maxima pericula
conjiceret.*

CXXVIII. Πολύβ. Περὶ τὸ τῆς τάφρου χεῖλος Τελε- Τελε-
σιουγν.
τελεσιουργήσας τὴν πρᾶξιν. *Cum ad fossiæ labium
facinus perfecisset.*

CXXIX. Πολύβ. Τῆς πέτρας αὐτοῖς δυσχερ- Τύλων.
στίας παρεχύσης, διὰ τὸ δεῖν τρεῖμα ποιεῖν ἐν αὐ-
τῇ, τοῖς τύλοις κρατοῦσι τὴν σύριγλα τὴν προσαγο-
μὲνν. *Cum rupes multum negotii eis faceretur, quod
perforanda esset, clavis ligneis pervicerunt, ut cunicu-
lum, quem (ad urbem) agere inceperant, perficerent.*

CXXX. Πολύβ. Εἰ χερὶ Τύχην λέγειν ἐπὶ τῶν Τύχη.
ταύτων, καὶ μὴ ποτε αὐτὴ μὲν κενῶς κληρονομᾷ
ταύτην τὴν Φήμην, αἵτιοι δ' εἰσὶν εἰ χειρίζοντες τὰς
πράξεις, τῷ ταῖς αὐταῖς ἐπιτρέχειν σεμνότητα καὶ
μέγεθος, ποτὲ δὲ τούναντίον. *Si modo talia Fortunæ
tribuere oportet, nec potius temere illa talem famam ob-
tinuit, causaque omnis referenda ad eos est, qui negotia
administrant, quod eisdem rebus nunc gravitas et ma-
gnitudo inest, nunc contra.*

CXXXI. Τύχη, παρ' Ἑλλήσιν, ἀπερονήτος κό-
σμου διοικήσις· ἢ Φορὰ ἐξ ἀδήλων εἰς ἀδήλην καὶ αὐ-
τόματον.

G 2

127. Nescio in quemnam proditorum vel transfugam hæc dicta sunt.

129. Aut δυσχεροστίας in sing. scripsisse Polybium putem, aut πολλὰς δυσχεροστίας, sed illud magis placet. Posterioriorem Fragmenti partem minus intelleximus interpretes. Et Portus quidem ingenue N. L. id est, non liquet, adscripsit. Küsterus vero,

nil cunctatus, ita exposuit: *quod in ea facienda essent foramina clavis, qui fistulam, quæ [ad urbem] perducerebatur, retinebant.*

130. Conf. Suid. in Τῷ γὰρ λόγῳ, ex quo loco in fine Fragmenti. recepi ποτὲ δὲ, cum altero loco esset μὴ ποτὲ δὲ τούναντίον.

131. Tres voces, καὶ Πολύβιος φησὶ, Κυστὸς supervacaneas esse pronunciavit. Possius etiam suspi-

cati,

Snidas in τόματον. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ Θεὸν ἐμολογοῦμεν διαικεῖν
Τυχῇ. τὰ πάντα, καὶ Πελοῦβιος Φησί. Τύχην δὲ λέγει ὁ
 Θεουκιδίδης τὸν πόλεμον. *Fortunam Graeci [id est gen-
 tiles] intelligunt gubernationem mundi absque providen-
 tia. Nos vero Christiani profiteamur, Deum omnia gi-
 bernare: idemque dicit Polybius. Thucydides vero bel-
 lum vocat Fortunam.*

Ἱππεριθμ. CXXXII. Ταχὺ δὲ τοὺς κέλητας καὶ τὰς ἡμισ-
 λίας ὑπεριθμίσας, ἀνήχθη, σπεύδων καταλαβεῖν
 τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνδεσιν. *Cum autem celoces ἑ-
 miolias isthmum celeriter trajecisset, in altum proventus
 est, Achaëis in concilium coactis supervenire studens.*

Φαντασία. CXXXIII. Εἰδὼς γὰρ, ὅτι Φαντασία περὶ αὐτὸν
 ἔστιν, ὡς ἔχοντα χρήματα μεθ' ἑαυτοῦ πλείω, ἡρ-
 μόσατο πρὸς τὴν ὑπέθεσιν ἐνδεχομένως. *Cum enim
 sciret, opinionem de se esse, quasi magnam pecuniam vix
 secum haberet, composuit se, quoad fieri commodum erat,
 ad illam opinionem.*

CXXXIV. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μετὰ μεγάλης Φαντα-
 σίας καὶ τυμπαθείας τοῦ δήμου προῆγον ἐπὶ ταῖς πρά-
 ξεις. *Romani [imperatores] cum magno speris quoque co-
 mitatu populi, spes omnes metusque participantis, ad
 res gerendas proficiscebantur.*

Hesychius CXXXV. Φρεατοτύπανα, ὄργανά τινα, παρὰ
in Πολυβίῳ. Id est: *Vocabulo Φρεατοτύπανα instrum-
 Φρεατοτ.* mentorum quoddam genus designatur apud Polybium.

CXXXVI.

cari, intercidisse verba quædam
 Polybii, quæ hic adferri debe-
 bant. Sed quod si, missas fac-
 cientes suspiciones, teneamus id,
 quod scriptum invenimus, erit
 (puto) ea sententia, quam expres-
 si, Polybium etiam dixisse, *Deum
 esse, qui omnia gubernet.*

132. Polybio recte tribuit Val-
 lesius. Videtur autem haud dubie
 agi de Philippo rege. Repeti-
 tur hoc fragm. in Ἡμιολίῳ.

133. Probabili unique ratione
 ad Polybium retulit Casaub. Vi-

deretur autem agi de callido Han-
 nibalis consilio, quo apud Cre-
 tentes usus est; de quo conf. Cor-
 nelium Nep. XXIII, 9.

134. E: hoc probabiliter Poly-
 bio tribuit idem Casaub. In
 versione ex conject. adjiciendum
 vocab. *imperatores* putavi. *τυμπα-
 θίαν* autem non placuit h. l. *com-
 miferationem* cum Kusterō inter-
 pretari.

135. De hujus vocabuli signi-
 ficatione, quod nusquam aliàs
 occurrit, quum nihil monuerint
 Critici

CXXXVI. † Θεασάμενοι δὲ τὸν φρονηματισμὸν τῶν ἀνθρώπων ἐν τε ταῖς κατ' ἰδίαν ἐμιλίαις, καὶ ταῖς κατὰ κοινὸν ἐντεύξεσιν, ἐξ αὐτῆς ἐπαγγέλλον ἐς τὸν στρατηγόν. Suidas in Φρονηματισμῷ. Cum autem superbiam & fastum illorum hominum, tam in privatis colloquiis, quam in publicis congressibus vidissent, confestim ad imperatorem redierunt.

CXXXVII. Πολύβιος φησὶν· Ὁ δὲ κατέσχευεν Φυλακία. ἀμφότερα τὰ κατεσκευασμένα φυλακία, πεντή-

G 3

κοντα

Critici ad Hesychium, liceat nobis nonnulla, quae collegimus, hoc loco adnotare. Henr. Stephanus in Thes. Cr. Ling. sic habet: „Φρεατοτύπανα, puteorum „tympna, haulta. Ita vulgaria lexica; quum Hesychius dicat „duntaxat, esse instrumenta „φρεατῶν apud Polybium.“ Cujusmodi autem ita fuerint instrumenta, explicare Siochanus non tentavit. Ad irrigandos hortos, aquam e puteis educi solitam esse machinam, quae κηλῶνιον vel κηλῶνιον vocabatur, Iulius Pollux docet, Onomast. VII. 142 sq. X. 31. Et in Assyria arva, quibus frumentum colitur, irrigabantur aqua Euphratis, non exundante, ut Nili aqua, sed manibus & κηλῶνιαις et fluvii canalibus educita, teste Herodoto I. 193 coll. VI. 119. Exponitur autem κηλῶνιον tollens, grus. Suidas: Κηλῶνιον· γεράνιον. Et Etymologus in Κῆλον. Κηλῶνιον, τὸ αἰσπεῦν καὶ καταπεῦν ξύλον, ὃ ξύλῳσι ἀντλήτηρ, τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον γεράνιον. Nempe eadem machina, qua vulgo utuntur ruitici nostri ad hauriendam e puteo aquam. Confer Brodæum, Miscellan. lib. III. cap. 7. in Grueri Thes. Crit. T. II. p. 492. Iam idem fere genus machinae vel instrumenti a Polybio nomine isto Φρεατοτύπανα designatum fuisse eo loco, quem ante oculos habuit Hesychius,

suspiciari licebit, siue eam cogitemus notionem vocabuli τύπανον aut (quod idem sonat) τύμπανον, qua sustem, lignum oblongum denotat, siue illam ponus, qua latinum vocabulum Tympanum accipi apud Vitruvium X. 4. & alibi, & apud Vlpianum lib. XIX. §. 2. Digest. locuti, monuit Faber in Thes. pro rota, quae pedum pulsu versata lapides, aquam aut alia in altum subleuunt. Nempe ope rotæ ejusmodi grui applicatae, notum est, ampliozem attrahi simulam, & majorem vim aquae hauriri posse, quam simpliciter tollenone. Cujus generis rota, nescio, an a similitudine tympani missa, ex eo genere quod Turcicum vocamus, nomen inuenerit. Fortasse autem vocabulo isto usus erat Polybius eo loco (conf. Reliq. lib. IX. cap. 43.) ubi dixit de arvis, ex Euphrate fluvio irrigari solitis. Suspiciari enim licet, cum Herodoti ævo simplicibus tollenonibus haurire e fluvio aquam confuevisset, Polybii ætate in usu fuisse grues cum majoribus rotis, quibus multo major aquae copia facili ratione hauriebatur,

136. Ad Polybium retulit Valesius; nec tamen aliis apud hunc scriptorem nomen Φρονηματισμός usquam legitur, nec ἐν τῷ στρατ. pro πρὸς τὸν στρατ. slylum admodum redolet Polybianum.

Suidas in κοντα πόδας διεστῶτα ἀλλήλων. *Ille autem ombo ca-
stella, quinquaginta pedes a se invicem exstirata, in po-
testatem suam redegit.*

Χορηγία. CXXXVIII. Πολύβ. Μὴ οἷον κατὰ θάλατταν
ταῖς παρασκευαῖς καὶ τὰ χορήγια παρακομίζεν τοῖς
στρατοπέδοις, μηδὲ ἐπὶ ὑποζυγίων, ἀλλ' ἐν πύρραις
δεχ' ἡμερῶν ἔχοντας ἐφόδια. *Fieri non poterat, ut
comineatus aut adparatus mari deferrentur exercitibus,
neque per iumenta, sed in peris gestare decem dierum
viatica oportebat.*

Ψυχαγωγ. CXXXIX. Πολύβ. Οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα διέτρι-
βον, ψυχαγωγῶντες τὰς δυνάμεις. *Illi quidem his
rebus tempus terebant, militum animos demulcentes.*

139. Apud Suidam vulgo sic
legitur: Χορηγία. δόσις. καὶ Πο-
λύβιος Μὴ οἷον &c. Restituen-
dum putem: Χορηγία. δόσις. καὶ
χορήγιον. Πολύβιος· Μὴ οἷον &c.

Id est: Χορηγία idem notat quod
δόσις. Idemque notat Χορήγιον.
Id quod deinde exemplo, e Poly-
bio petito, demonstratur. Conf.
Adnot. ad I. 17, 5.

ADNOTATIONES
A D
POLYBII HISTORIARVM
RELIQVIAS.

* * * * *

ADNOTATIONES

A D

POLYBII HISTORIARVM RELIQVIAS.

A R G V M E N T V M

*Univerſæ Hiſtoriæ Polybianæ, & ſigillatim
Libri Primi & Secundi.*

Quamquam de *Inſtituti ratione*, quod in conſcribenda hac Hiſtoria ſecutus eſt Polybius, ſatis diſerte ipſe Auctor cum in *totius operis Introitu*, tum vero in *tertiſ Libri exordio*, præcepit; juvabit tamen, priuſquam ad ea accedamus, quæ ad ſingulas quaſdam ſententias, aut ad ſingula paſſim verba, in quibus difficultatis nonnihil aut obſcuritatis ineſſe videatur, adnotanda habemus, *de univerſo Scriptoris conſilio, & de Argumento Partitioneque Hiſtoriarum*, quas his libris complexus eſt, nonnulla prælibaſſe. Ac perapte id quidem maxime ISAACI CAſſAVBONI fere verbis fieri poterit, quæ partim in *Dedicatione* leguntur, quam *ad Henricum IV. Regem* ſcripſit doctiſſimus ille Polybii editor, partim initio *Commentarii*, quem in Polybium edere inſtituerat.

Igitur Hiſtoriæ hujus Polybianæ, quemadmodum monuit Caſaubonus, non poſtrema hæc laus eſt, quod in *parte verſetur rerum Romanarum longe nobiliſſima*, ſive virorum virtutem ſpectes, ſive publica inſtituta aut mores, ſive rerum geſtarum magnitudinem. Quum autem inter excellentis Hiſtoriæ conditiones doctiſſimi Veterum hanc cum primis ponant, ut certi intervallo temporis circumscribatur, & a notabili principio ad notabilem perducatur ſinem;

G 5

hanc

Inſtituti ra-
tio Polybii.

Pars prior
hiſtoriæ Po-
lybii

continet
res anno-
rum LIII.

hanc Historiæ legem (ut quidem illis placet) a Polybio mirifice esse observatam invenimus. Ille principio, cum ad scribendum adpulit animum, *annorum quinquaginta trium res gestas* suscepit explicandas, ab anno primo Olympiadis *CXL*. qui annus ab Urbe condita 535 est, ad Olymp. *CLIII*. 3. A. V. 587. id est, *ab initio Belli Punici secundi* (quo fere eodem tempore in tribus florentissimis illius ætatis regnis novi Reges imperium susceperant, Philippus, Demetrii filius, in Macedonia, Antiochus Magnus in Syria, Ptolemæus Philopator in Aegypto;) *usque ad finem Belli Persici*, & regni Macedonici everfionem. Quo spatio *LIII* annorum, adfirmat Polybius, & incepisse & consummata esse imperii Romani incrementa; recte, si modo ita intelligatur, ut expositum a Casaubono est in Adnotationibus ad Polyb. I. 1, 5.

Res Roma-
norum.

Gestæ igitur sunt eo temporis intervallo a Romano Populo tot tantæque res, quot & quantæ nullo umquam seculo pari numero annorum. Ante omnia *Bellum* occurrit *Punicum secundum*; bellum, viribus partium, generositate duceum, magnitudine cladum, varietate casuum, eventorum consequentia, omnium bellorum, quæ ubivis terrarum gesta umquam sunt, maximum. Finem hujus excepit *Bellum Macedonicum cum Philippo*, ob veterem Macedoniæ regum famam & Magni Alexandri gloriam nobilissimum. Secuta sunt *Antiochicum Bellum*, & *Actolicum*; illud, cum rege Asiæ opulentissimo & terra marique vicopiarum ingente instructissimo; hoc, cum populo omnium ferocissimo, & qui bellandi decus sibi uni vindicabat, seque eo nomine impotentissime jactabat. His interjecta sunt minora jam alia *Bella*, *cum Insubribus*, *Bojis*, *ceterisque Gallis* trans Alpes Italiam incolentibus. Postremum fuit *Macedonicum alterum, cum Perse*, Philippi filio; in quo illa antiqua Macedonum regia familia, exemplo penitus miserando, est extincta. Ac tum primum omnes & Orientis & Occidentis nationes attonitæ, magnitudinis Romanæ stupore cœptæ sunt desigi, ac vim ineluctabilem
fatorum

fatorum cœperunt intelligere, quæ Populo Romano imperandi honorem deferebat, ipsis parendi necessitatem imponebat. Quæ ipsæ admirabilis rerum universi terrarum orbis conversio Polybium initio impulerat, ut hoc tam memorabili sine Historiam suam terminaret; paucis tantum annis infecutæ pacis adjectis, ut, quam modis omnibus laudabilis esset forma regendi imperii, qua Populus Romanus utebatur, & cunctis quidem omnium seculorum gentibus, sed præcipue Græcis suis, testatum faceret.

At non unius Romani populi res gestas peragere Polybius constituerat, sed Romani quidem primario, deinde autem & ceterorum totius orbis Populorum omnium, paulo saltem nobiliorum, quotquot per idem temporis spatium inclaruerunt; quum præsertim per ea tempora res omnium fere nationum cum principis terrarum orbis Populi rebus partim implicitæ ac commixtæ essent, partim memorabili saltem aliquo vinculo copulari connectique cœpissent. Neque vero eas modo res aliorum populorum expositas lectoribus suis voluit, quæ proxime conjunctæ Romanis rebus & connexæ erant; sed simul universum statum declarandum sibi sumsit, quo fuerunt quoque tempore, in cuius descriptione versatur, res cuiusque populi illustrioris: atque adeo *omnem omnium Populorum Historiam*, quæ in illud quinquaginta trium annorum & quod excurrit spatium incidit, adcurate diligenterque persecutus est. Quo intuitu opus suum *Καθολικὴν Ἱστορίαν*, quasi *Universalem Historiam* dicas, jure meritoque nominavit. Vide lib. I. cap. 4. II. 37. VIII. 4.

Res aliorum Populorum.

Historia universalis.

Et hoc quidem primum fuerat Scriptoris institutum. Quo absoluto, quum, sub initium septimi post Romam conditam seculi, novi rursus undique motus novæque rerum maximarum initia existerent, quæ modico annorum spatio in memorabilem in primis conversionem exierunt; his commotus Polybius, novo scribendi initio sumto, illarum pariter rerum historiam superiori Historiæ subtexere, & continuo cum præcedentibus tenore, eademque ratione, qua

Posterior pars Historiæ Polybii.

qua in priori parte usus erat, persequi instituit. Ad quas res perscribendas eo lubentior adjecit animum, quod hæc fere erant, in quibus & Scipionis Aemiliani virtus, alumni sui conjunctissimique amici, maxime insignita est, & quarum majori parti ipse Polybius non spectator solum, sed & actor ac nonnullarum etiam auctor administratorque interfuerat. Excurrit nempe hæc pars Historiæ Polybianæ a *Celtiberico Bello* in Hispania, in quo primum præclara Scipionis indoles eluxit, usque ad everfam ab eodem Scipione *Bello Punico tertio* Carthaginem, deletamque a Mumio *Bello Achaico* Corinthum, & Achaiam Romanorum potestati subiectam: complectiturque adeo res gestas ab Olymp. CLVI. & ab anno fere ab Urbe condita 601. usque ad Olymp. CLVIII. A. V. 609.

Partitio
operis.

Duarum istarum partium, quibus adhuc vidimus constare Polybii Historiam, prior illa ac principalis, quæ res gestas ab initio belli Hannibalicæ sive Punici secundi usque ad finem Persici belli, id est Macedonici primi, complectebatur, *triginta Libros*, quoad quidem ex Reliquis judicare licet, complebat; & ab eo Libro, quem *tertium* deinde numeravit auctor, ad *tricesimum secundum* pertinebat: *altera pars*, huic subiecta, quæ a bello Celtiberico ad everfam usque Carthaginem atque Corinthum, id est, ad finem belli Punici III. bellicque Achaici excurrerat, *otto Libris* sequentibus, a libro XXXIII usque ad quadragesimum, erat comprehensa.

Historia
Ἀποδοκμα-
σις.

In utraque vero istarum partium id ubique spectavit curavitque Polybius, ut non tam otiosam ex legendo voluptatem caperent lectores, quam ut ex rerum ante gestarum cognitione ad earum rerum rationem, quæ nunc vel geruntur vel gerendæ sunt, rite perspiciendam instituerentur. Quem finem ut consequeretur, præclare intellexit vir prudentissimus, in rebus exponendis non modo veritatem, quæ prima lex est, religiose tenendam esse scriptori, verum & illud in primis spectandum, ut non res quæque nude per se (qui fere mos est eorum, qui Annales conscribunt)

bunt) narrentur, sed ut causæ atque antecedentia quævis, quæ ortum occasionemque cuique rei dederunt, consiliaque, quæ secuti sunt ii, qui res gesserunt, tum adjuncta atque potiora momenta cuncta, quæ ad rem penitus perspicendam pertinent, denique ut, quæ quamque rem consecuta sunt, quam fieri potest planissime, pandantur diligentissimeque explicentur. Quam in sententiam perspecte lib. III. cap. 31. præcipit, cum, *Nec qui scribunt*, inquit, *nec qui legunt Historias, tantopere ad ea per se, quæ gesta sunt, par est attendere, quam ad ea, quæ ante acciderunt, quæ simul evenerunt, & quæ res transactas sunt consecuta. Quippe si tollas ex Historia, qua causæ, quo modo, quo consilio quidque fuerit gestum, denique an probabilem exitum res susceptæ habuerit; quod superest illius, ludicrum spectaculum est, non autem opus ad erudiendum lectorem comparatum: & in præsens quidem delectationem, in posterum vero utilitatem omnino nullam potest adferre.* Istam igitur legem quam sibi scripssisset Polybius, ab ipsa illa causarum & consequentium demonstratione ac potiorum momentorum omnium uberiore expositione Ἀποδεικτικὴν, id est, *demonstrativam*, suam hanc adpellavit Historiam. vide II. 37, 3. III. 1, 3. IV. 40, 1.

Sed uberiori huic copiosiorique Historiæ, ne causæ atque origines illarum rerum, a quibus erat orsus, propriam ^{Preparatio ad propriam historiam,} Ignorarentur, veluti *Introductionis* loco præmittendam duxit breviorē quamdam expositionem eorum, quæ ante Olympiadem cxi gesta sunt, quorum quidem cognitionem necessariam iudicavit ad planius intelligendum statum, quo fuerant res Romani populi aliorumque populorum eo tempore, a quo propriam illam & demonstrativam, quam vocat, Historiam inchoavit. vide II. 37, 2 sq. Eamque introductionem, quam Προκατασκευὴν, id est, *Præparatio-* ^{duobus prioribus libris.} *nem*, nominavit, *duobus prioribus Libris* universi operis est complexus. In hac igitur Præparatione eas res, quæ fati ex aliorum Scriptorum Historiis notæ esse poterant lectoribus, nec dubitationem ullam habebant, leviori stylo perstrin-

perfrinxit, aut etiam sicco fere pede transiit; veluti de
 Præparatio, Syriæ & Aegypti rebus, in quibus nonnulli nomina indi-
 libro I. & II. cavit regum, qui sub id ipsum tempus, a quo uberiorum
 Historiam suam orditur, in regnum successerunt. vide II.
 37, 6. & II. 71, 4 sqq. Quæ res vero vel minus notæ
 erant græcis lectoribus, (vid. I. 3. 8 sqq.) aut quæ a su-
 perioribus Scriptoribus ob diversa partium studia diversi-
 mode fuerant expositæ, ita, ut videri possent dubitationem
 aliquam habere, & scriptoris a studio & ira alieni operam
 requirere, qui ea sub novum examen revocaret; (vid. I.
 14. II. 37. II. 56. coll. cap. 40.) has igitur, non ea quidem
 ubertate atque copia, qua deinde in sequentibus usus est,
 at paulo tamen enucleatius exponendas duxit; præsertim
 si ad intelligenda & judicanda ea, quæ deinde gesta sunt,
 necessarium esset, ut accurate hæc, quæ ante acciderunt,
 cognita & percepta haberet lector. vid. I. 12 seq. II. 14.
 II. 71, 1. Incipit igitur ista Præparatio proprie quidem
 ac potissimum a *primo bello Romanorum Punico*, quod in
 Sicilia geri cum Carthaginensibus cæptum est Olymp.
 cxxix. i. A. V. 491. vide lib. I. cap. 5. & 13. Sed
 priusquam ad hoc bellum exponendum accedit, occasio-
 nem ejus causamque explicaturus, paullo altius repetitis,
 sed brevissime perstrictis vetustioribus Romanorum rebus,
 ducente ipso historiæ filo pergit ad res Mamertinorum in
 Sicilia; qui, occupata Messana, cum premerentur a Syra-
 cusanis, invocantes alii auxilia Romanorum, alii ad Pœ-
 norum tutamen confugientes, materiam occasionemque
 dederunt Romanis, primum cum armis extra Italiam pro-
 grediendi, & mox bellum cum Pœnis de Siciliæ imperio
 suscipiendi.

Argum. Hæc postquam de universo Argumento Historiarum
 lib. I. & II. Polybii præmisimus, haud incommode factum videbitur
 lectoribus, si totius illius *Præparationis*, quæ duobus
 prioribus Libris continetur, *descriptionem partitionemque*
 brevi Tabula hoc loco subjecerimus. Insunt igitur duo-
 bus illis Libris hæc:

I. Præ-

I. Præfatio Auctoris. Libro I. cap. 1-5.

II. Præparationis Pars Prior & remotior; quam *Προ-
ῤεσπίζω* Præparationis vocavit Casaubonus in Chrono-
logia Polybiana & in Commentario in librum primum.

Continet hæc pars Res Romanorum ante bellum Pu-
nicum I. gestas in Italia, & ad extremum in Sicilia; ab
Olymp. xcvi. A. V. 364. usque Olymp. cxxviii. 4.
A. V. 490. Lib. I. cap. 6-12.

III. Præparationis Pars Posterior & præcipua, seu Præ-
paratio ipsa. Lib. I. cap. 13. — Lib. II. extrem.

Cujus hæc sunt partes:

1. Bellum Punicum Primum, ab Olymp. cxxix. 1. A.
V. 491. usque Olymp. cxxxiv. 3. A. V. 513.

Lib. I. cap. 13-64.

2. Bellum Africum Carthaginienfium cum suis Merce-
nariis; quo exeunte, Sardinia cedere Romanis coacti
sunt Pœni. A. V. 513-516.

Lib. I. cap. 65-88.

3. Res Pœnorum in Hispania, gestæ ab

1) Amilcare, patre Hannibalis. A. V. 517-525.

Lib. II. cap. 1.

2) Asdrubale. A. V. 526 seqq.

Lib. II. cap. 13.

3) Hannibale. A. V. 533.

Lib. II. cap. 36.

4. Bellum Illyricum; & primum Romanorum cum
Græciæ populis per legationem commercium.
Olymp. cxxxviii. 1-4. A. V. 523-526.

Lib. II. cap. 2-12.

5. Bella Romanorum cum Gallis cis Alpes Italiam in-
colentibus.

1) Galliæ Cisalpinæ descriptio.

Lib. II. cap. 14-17.

2) Superioribus temporibus factæ a Gallis irruptio-
nes in ditionem Romanorum. A. V. 364-472.

cap. 18-20.

3) Novi

3) Novi Gallorum motus. A. V. 517 seqq.

Lib. II. cap. 21 seq.

4) Bellum Gallicum Romanorum cum Gallis Cisalpinis, eorumque focis Gæfatis Transalpinis. A. V. 529-532.

cap. 23-35.

6. Res Græcorum, præsertim Achæorum; ab origine Fœderis Achaici, usque ad finem belli cum Cleomene, Spartanorum rege. Olymp. cxxxix. 2. A. V. 532.

Lib. II. cap. 46-70.

7. Transitus ad res Olympiadis cxi, a quibus propriam & uberiores suam Historiam incipit Polybius. Vno verbo tanguntur res Syriæ & Aegypti. Olymp. cxxxix.

Lib. II. cap. 70.

ADNOTATIONES

A D

POLYBII HISTORIARVM

LIBRVM I.

IN ΤΙΤΥΛΟ Libri vocabulum Μεγαλοπόλιτου abest a Titulus. vetustioribus omnibus codd. msstis præter Bavaricum, e quo & in impressos & in recentiores scriptos Regios B. & C. transit. Πρώτη eidem Bav. debetur, unde in editionem Obsopei, ex eaque in eosdem, quos dixi, Regios codices est receptum, & ex his a Casaubono restitutum, postquam editio Basileensis cum codice Augustano & reliquis omnibus codicibus Λόγος πρώτος, pariterque in sequentium Librorum inscriptione Λόγος δεύτερος vel Λόγος β'. Λόγος γ'. & sic porro, dederat. Ad πρώτη notum est intelligi vocab. βιβλος. Et βιβλος, non λόγος, singulos Historiarum suarum Libros vocare Polybius consuevit. vide l. 3, §. I. 5, 2. II. 1, 1. III. 32, 1. &c. Nam ὁ περὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας λόγος, quem dicit lib. V. extremo, non liber est, sed sermo vel disputatio de Romanorum Republica, quod est argumentum Libri sexti. Conf. III. 2, 6. X. 16, 7.

CAPVT I.

Cap. I.

Ἰνσ. 1. Εἰ μὲν τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράφουσι. In hanc **Verf.** 1. scripturam ἀναγράφουσι & scripti libri omnes, quotquot superant, (quamquam ex Augustano adnotare Bæclerus neglexit) & veteres editi consentiunt. De qua scriptura non ita desperandum equidem duxi, uti Casaubonus; qui, ne mentionem quidem ejus ullam facere in Commentario ad hunc locum dignatus, sua auctoritate ἀναγράψαι edidit, quem, ut in aliis omnibus, secuti sunt posteriores *Polybii Histor. T. I.* **H** **Edi.**

Verf. I.

Editores. Nihil frequentius, quam participiū illius, quod *praesentis* temporis vulgo haberi solet, usus in re *praeterita*, praesertim ubi ex adjecto verbo, quod in praeterito tempore ponitur, vel ex aliis adjunctis satis intelligitur, quodnam ad tempus pertineat participium. Quo & respexerunt Grammatici, cum idem *participium* non modo *praesentis temporis*, sed & *praeteriti*, *imperfecti* saltem, esse dixerunt; nempe praeteriti, quod eo tempore, quod adjecto alio verbo indicatur, nondum plane perfectum erat. Geminum gemellum huic, in quo versamur, exemplo illud est lib. XVI. cap. 14. 1. ἐπεὶ δὲ τινες τῶν τὰς κατὰ μέρος γραφόντων πράξεις γράψασι καὶ περὶ τούτων τῶν περῶν. Sic, adjecto adverbio *πρότερον* vel alia simili locutione, I. 35. 3. ὁ γὰρ μικρῶ πρότερον οὐ διδούς ελεον. II. 8. 3. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι παρακούνοντες τὸν πρὸ τοῦ χρόνου. II. 46. 3. τοὺς πρότερον . . ποιουμένους. III. 114. 6. οἱ τῶ πρότερον ἔτι στρατηγούντες, & sexcenta alia. Similiter elegantissimi quique scriptores, velut Xenophon Cyropæd. I. 4. 25 edit. Zeunii, Ἀστυάγης, καὶ πρόθεν τιμῶν αὐτὸν, ubi expectasses *τιμήσας* vel *τετιμηκώς*. Quare & apud nostrum I. 7. 2. ubi omnes dant οὐ πολλοῖς ἀνώτερον χρόνοις Καμπανοὶ μισθοφοροῦντας, minime opus erat Casauboni emendatione, ad illum locum in Commentario ita scribentis: „Imo vero *μισθοφορήσαντας*, qui *meruerant*, non *merentes*.“ Neque IV. 81. 12. ubi legimus, Λακεδαιμόνιοι . . καλίστη χρησάμενοι νομοθεσίᾳ, καὶ μεγίστην ἔχοντες δύναμιν ἕως τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης, quamvis praecefferit *χρησάμενοι*, tamen non necessario requiritur *σχόντες*, quod contendit Reiskius. Et II. 8. 12. ubi temere Casaubonus *ἐπιπλεύσασιν* invexerat, recte puto a nobis restituta est consentiens msstorum librorum scriptura *ἀποπλεύσιν*. His jam scriptis quum ad me per Viri Celeb. Caroli Segaar humanitatem pervenisset exemplum illud editionis Basileensis, in cujus ora Iosephus Scaliger suas Emendationes & Conjecturas adscripsit, intellexi, Scaligerum jam illud *ἀναγράφουσι* h. l. in *ἀναγράψουσι*

ψαςι mutandum censuisse, cujus fortasse auctoritatem secutus Casaubonus est.

Verf. 1.

Ibid. ἴσως ἂν ἀναγκαῖον ᾖν. Quemadmodum in ἀναγράφουσι veram auctoris scripturam ex codicibus restitui, sic in hac phrasi confidenter rejicere debueram particulam ἂν, quam miro consensu veteres libri respuunt omnes, temere a primo editore Obfopoco insertam. Nam quamquam, præcedente conjunctione conditionali, in apodossi perapte & suo quodam jure stat potentialis illa particula; veluti statim I. 3, 7. εἰ μὲν οὖν ἡμῖν ᾖν . . . , ἴσως οὐδὲν ἂν ἡμᾶς ἐδει &c. tamen non ita necessaria est, quin percommode abesse possit. Sic II. 63, 3. εἴπερ ἐξακισχιλίων ἐγκρατὴς ἐγεγόνει ταλάντων, τὸν Πτολεμαῖον αὐτὸν ᾗδύνετο ὑπερθεῖσθαι. IX. 31, 3. εἰ γὰρ συνέθεθε . . . , ἴσως ᾖν εἰκὸς διαπορεῖν. XVIII. 14, 3. εἰ μὲν οὖν τις ᾖν ἀνάγκη . . . , εἰκὸς ᾖν κατὰ τὸν ἄρτι λόγον. XXXI. 7, 13. εἰ μὲν συμβεβήκει . . . , τάχα ἴσως ἐδοκίτε. XL. 6, 6. εἰ μὲν αὐτῷ τὸ συνέδριον συνέταττε . . . , ἴσως ἐδει. &c. Eadem libertate sive adjiciendi sive negligendi istam particulam alios pariter scriptores usos videmus. Herodot. II. 20. εἰ ἐτησίαι αἵτιοι ᾗσαν, χρῆν καὶ τοὺς ἄλλους. II. 22 extr. εἰ τοίνυν ἐχιόνιζε . . . , ᾗν ἂν τούτων οὐδέν. Diodorus Siculus I. 29. εἰ μὲν τὸ ρεῦμα ταπεινότερον ᾖν . . . , ἐπιτολαίους ἂν εἶναι τὰς ραγάδας συνέβαινε . . . εἰ δ' ὑψηλότερον τόπον ἐπῆχεν . . . , ἀδύνατον ᾖν. Idem I. 40. εἰ μὲν οὖν ὁ Νεῖλος ἀνέβαινε . . . ὁ ἥλον ὑπῆρχεν ὡς κ. τ. λ. Appianus Bell. Civ. III. 18. εἰ γὰρ περιεῖδον ἐγὼ . . . , τύραννος ὁ Καῦσαρ ἐγίγνετο. III. 34. εἰ τύραννος ὁ Καῦσαρ ἐφάνη, ἡμῖν ὑπῆρχεν ἀπολέσθαι & infinita id genus alia. Quare, sicubi variant libri, (veluti apud Polybium nostrum IV. 61. 3. ubi particulam ἂν, quam ignorant ceteri codices, insertam habet Bavaricus; aut VI. 56, 10. ubi οὐδὲν ἂν ᾖν præfert codex Reg. E. alii οὐδὲν ᾖν) liberum fuerit editori, utrum maluerit sequi; in consensu codicum nihil mutandum. Itaque hoc loco, in quo versamur, restitutum utique velim ἴσως ἀναγκαῖον ᾖν, abjecta particula

Verf. 1.

ticula *ἀν.* Casu factum erat in codice Bavarico, quo exemplari usus est in edendo Polybio Obfopæus, ut duæ priores literæ vocabuli *ἀναγκᾶν* intervallo nonnullo sejunctæ essent a reliqua parte vocabuli. Id fraudi fuit Editori, ut sive ipse, fugitivo oculo librum inspiciens, *ἀν ἀναγκᾶν* scriptum in codice se vidisse putaret, vel ita scribere voluisse debuissetque librarium existimaret. Ex Obfopæi editione eadem particula, sicut in reliquis editiones, sic & in juniores manuscriptos Regios B. & C. est propagata.

Ibid. πρὸς τὴν αἴρεσιν καὶ παραδοχὴν τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων, ut hoc genus commentariorum (scil. commentarios historicos, scripta historica) *præ ceteris fessentur probentque*, id est, præ ceteris cupide studioseque legant. Articulum τὴν & vocab. ὑπομνημάτων omittunt Aug. & Reg. A. errore librarii, qui commune exemplar scripsit, unde ambo codices derivati sunt. Ὑπομνήματα quælibet dicuntur *scripta*, quibus aliquis sive cogitata sua de re quacumque, sive res gestas, memoriæ causâ consignat. Sic libellum, quo Cæsar rationem descripsit, qua ordinare rempublicam secum decreverat, τὰ ὑπομνήματα τῶν βεβουλευμένων Καίσαρι vocat Appianus Civil. III. 5. Sic Polybius noster commentarium suum de aciei instruendæ ratione τὰ περὶ τὰς Τάξεις ὑπομνήματα nominavit IX. 20, 4. Et Ἐπικτήτεια ὑπομνήματα M. Antoninus L. 7. adpellat philosophicas commentationes, vel disputationes, quas, ex Epicteti ore exceptas, memoriæ prodidit Arrianus, cujus conser Præfationem ad Epicteti dissertationes. Sigillatim vero, quemadmodum nunc hoc loco, ὑπομνήματα dicuntur *illud genus commentariorum, quibus rerum gestarum memoria illustratur*, adeoque *historica*, quæ vocamus, *scripta*. Sic Cæsaris Octaviani ὑπομνήματα, id est Commentarios de rebus a se gestis, laudat Appianus de Bell. Civil. IV. 110. & Histor. Illyr. cap. 14. Historiarum libros a se conscriptos Strabo in Geogr. lib. I. p. 13. & lib. XI. p. 515. edit. Casaub. *ιστορικὰ ὑπομνήματα* adpellat: & Romanam historiam Diodorus Siculus ἐκ τῶν παρα

παρὰ Ῥωμαίοις ὑπομνημάτων ἐκ πολλῶν χρόνων τετηρη-
μένων hauſiſſe proſitetur in Biblioth. Hiſtor. lib. I. cap. 4.
Confer Polyb. I. 35, 6. II. 47. 11. 61, 3. III. 32, 4. VIII.
12 extr. &c.

Ibid. μηδεμίαν ἐτοιμοτέραν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις διόρ-
θωσιν. Confer. I. 35, 6 ſq. ubi διόρθωσις exponitur ἢ ἐπὶ τῷ
βέλτιον μετάθεσις.

Verſ. 2. ἀλλὰ πάντες, ὡς ἔπος εἰπείν, ἀρχῇ καὶ τέλει Verſ. 2.
πέχρηνται τούτῳ, ſed omnes prope dixerim hoc ἔξ exordio
ſcribendi ἔξ exitu uſi ſunt. Proverbialiter dictum monuit
Caſaub. ut θρυλλεῖν ἄνω κάτω, ad ſignificandam crebram
rei uſurpationem. Ceterum ex omnibus illis Scriptoribus,
quos ait Polybius de utilitate Hiſtorix copioſe in ſuis Hi-
ſtoriis verba ſeciſſe, nullus ad noſtram ætatem pervenit.
Ad Polybii vero imitationem Diodorus Siculus in exordio
Biblioth. Hiſtoricæ eum locum ita tractavit, ut neminem
legiſſe pœniteat. Ipſe Scriptor noſter, laudationem Hi-
ſtorix tranſſilire ſe velle ſimulans, lubens tamen ei immo-
ratur, & quavis occaſione ad eandem revertitur. vide I. 35.
III. 32. V. 75. IX. 1 ſq. Quod dedimus ἀλλὰ πάντες,
id præſerunt veteres libri omnes; pro quo (neſcio, con-
ſilio-ne, an caſu) ἀλλ' ἅπαντες edidit Obſopœus, a
quo ceteri acceperunt.

Ibid. ἐναργεστάτην δὲ καὶ μόνην διδάσκαλον, *clariffi-
mam vel certiffimam atque unicam magiſtram.* Pro ἐναρ-
γεστάτην pronum fuerit, ut cum Caſaubono & Reifkio
aliquis ſuſpicetur ἐναργεστάτην, id eſt *efficiſſimam*, eſſe
ſcribendum. Ac ſane haud raro vocabula ἐναργ. & ἐναργ.
permixta inter ſe a librariis & commutata videmus; conf. I.
9, 7. III. 54, 2. Weſſeling. ad Diodor. T. I. p. 47. Vpton
ad Arriani Epictet. p. 369. Sed nihil cauſæ eſt, cur a
ſcriptura, in quam libri omnes conſentiant, hoc quidem
loco recedamus. Quemadmodum lib. I. cap. 35, 7. cum
duas hominibus ad proſciendum in vita propoſitas eſſe ra-
tiones ait, alteram per proprios caſus, alteram per alie-
nos, ἐναργέστερον τρόπον, id eſt, *evidentiorẽ, luculen-
tiorẽ*

Verf. 2.

tiolem certiolemque rationem illam esse dicit, quæ per proprios fortunæ casus ducit, tutiolem vero, quæ per alienos: sic hoc loco, eam institutionem, quam ex Historia accipimus, conferens cum ea, quæ ex aliis scriptorum generibus (puta, sive ex præceptis philosophicis, sive ex fictis fabulis) haurire licet, *Historiam* percommode dicit *magistram* esse *ἐναργεστάτην*, *clarissimam*, *luculentissimam*, *certissimam*; scilicet, quæ vitæ præcepta, ex ipso vitæ humanæ theatro ducta, adeoque per se evidentia, non tam intellectui hominum, quam ipsis veluti sensibus, subjicit. Porro vero dubitari etiam potest, sit-ne omnino usurpatum Polybio vocabulum *ἐναργίστατος*. Nam quum frequentissime apud hunc scriptorem occurrat adjectivum *ἐνεργός*, quod comparativum *ἐνεργότερος* format IV. 59. 2. superlativum *ἐνεργότατος* III. 106, 4. altera forma *ἐνεργής*, a qua descendit *ἐναργίστατος*, nonnisi uno loco XI. 23, 2. de cujus veritate dubitare licet, occurrit. Quod enim II, 65, 12. vulgatam lectionem *παράταξις ἐνεργής* tenui, id per incogitantiam factum est, cum ibi meliores codices alteram formam *ἐνεργός* præferendam indicarent; quemadmodum etiam I. 42, 10. probatorum codicum consensus pro *ἐνεργοῦς*, quod vulgo edebatur, *ἐνεργοῦ* tuetur. Iam ut ad locum nostrum, unde digressi sumus, revertamur, quod addit καὶ μόνην, id ita intelligi par est, prout latine *unicum* ac *singulare* illud dicimus, quod in suo genere eximium & præcipuum est: nisi cum Casaubono malueris per figuram eam, quam Hendyadin Grammatici vocant, *ἐναργεστάτην καὶ μόνην* idem valere quod *μόνην ἐναργεστὴν* *unam omnium clarissimam*. Quod in eis, quæ proxime sequuntur, vocabulum *περιπετειῶν* prætermisum est in edit. 1. id operarum culpa, certe non exemplaris Bavarici vitio, factum est.

Verf. 3.

Verf. 3. οὐδὲν μὲν. Male οὐδὲν μὲν Aug. & inde ora edit. 2. *Ibid.* Pro *ταυτολογεῖν* in codice Vrbinat-Vaticano, qui Excerpta illa ex Polybio continet, quæ Antiqua vocavimus, est *παλιλογεῖν*. *παλιλογεῖν* voluit, quæ est alterius

alterius verbi interpretatio, quemadmodum vice versa *παλιπλογία* per *ταυτολογία* exponunt Hesychius & Suidas. Idem codex Vrb. *versu* 4. pro *παρορμησαι*, in quo Verf. 4. verbo nil variant ceteri libri, & quo sæpius utitur Polybius, *παρακινησαι* ponit. Ex quo suspicari liceret, & alibi passim in Excerptis illis Antiquis Polybiana vocabula cum aliis esse commutata; nisi in eis, quæ mox sequuntur in eodem codice, Excerptis, quæ pariter ex Libris adhuc supersitibus Polybii ducta sunt, multo rarius ac vix umquam id factum videremus. Accedit, quod duo priora folia hujus codicis, quibus initium libri primi continetur, non sunt a manu antiqui librarii, qui cetera scripsit; ut jam monui in Præfat. ad Tom. I. p. 47. Scilicet quum injuria temporum nescio quot folia in ipso principio codicis periissent, ita, ut primum folium, quod antiqua manu scriptum supererat, inciperet a verbis τοῦ προσαγορευομένου Βακάρρα ποταμοῦ, quæ sunt ex lib. I. cap. 75, 5. excerpta; huic deinde primo folio nonnemo præfixit tria alia, quorum duo priora, recentiori manu conscripta, ipsum exordium libri primi Polybii, paucissimis verbis hinc inde mutatis, continent; tertium, vetustiori quidem scriptum manu, sed ad Polybium nihil prorsus pertinens, ex lacero aliquo Plutarchi codice huc raptum est: exhibet enim fragmentum ex Præceptis Politicis Plutarchi, ab his verbis incipiens, quæ leguntur pag. 801. edit. Wechel. ἀλλὰ καὶ τὴν Καλλιόπην παρεκάλουν &c.

Ibid. καὶ νέον. καὶ τὸν νέον dedit Obsopæus, nescio quo casu consiliove articulum intrudens, quem nec Bav. nec alius scriptus liber agnoscit, præter Reg. C. qui ex Obsopæi editione manavit.

Vers. 5. ἐπικρατηθέντα σχεδὸν ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν Verf. 5. οἰκουμένην οὐχ ὅλοις πεντήκοντα καὶ τρισὶν ἔτεσι &c. *univ-*
versus prope terrarum orbis annis fere L.III sub unius im-
perium potestatemque Populi Romani redactus. Quod h. I. cum restrictione quadam, σχεδὸν ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμ. dicit, (conf. I. 2, 7. & 4, 1.) id paullo etiam auda-

Verf. 5. cius III. 3, 9. expressit, Ῥωμαῖοι πᾶσαν ἐποιήσαντο τὴν οἰκουμένην ὑπήκοον αὐτοῖς. & III. 118, 9. τῆς οἰκουμένης ἀπάσης ἐγκρατεῖς ἐγένοντο. Nempe τὴν οἰκουμένην, ut monuit Casaubonus, Græci adpellant sæpe non quod vox sonat, sed *orbis habitati partem olim notam*; ut πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην idem sit, ac πάντα τὰ γνωρίζομενα μέρη τῆς οἰκουμένης, VIII. 4, 4. aut πάντα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης ὅσα καταπέτωκεν ὑπὸ τὴν ἱστορίαν, XV. 9, 5. Ad verba οὐχ ὅλοις πεντηκ. τρισὶν ἔτεσι hæc monuit VRSINVS: „Ita legendum; non, ut alii emendarunt, *ἑπτακοσός* sive *πεντακοσός*. Confirmatur hæc lectio loco inferiore in lib. III. [cap. 1, 9.] χρόνον δὲ τὸν μεταξὺ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους, ἔτη πεντήκοντα τρία. & paullo post: [III. 4, 2.] ὁ γὰρ χρόνος πεντηκονταετρίτης εἰς ταῦτα ἤλθεν. Tot enim anni numerantur ab initio secundi belli Punici ad confectum bellum Persicum, quod tempus designat Polybius.“ — Quinam sint qui istam proposuerint emendationem, nescio; nisi quod in exemplo editionis Hervagianæ, quod Romæ in Vaticana servatur, quo olim (ut accipio) Benedictus Aegius usus erat, ad oram adscriptum h. l. sit: „ἑπτακοσός. p. [id fortasse *potius* denotat] *πεντακοσός*.“ Sed vulgata scriptura nullam habet dubitationem; nempe, ab A. V. 535. quo inepit bellum Punicum II. ad A. V. 587. quo Macedonia victo Perseo in provinciæ Romanæ formam redacta est, *anni illi quinquaginta tres* effluxerunt, quos dicit Polybius. Confer quæ dicta sunt in Argumento Historiarum Polybii, his Adnotationibus præmissis. At vero mira utique videri potest, ut monuit CASAVBONUS, ista Scriptoris hujus observatio, quod intra illud temporis spatium omnes præne orbis cogniti partes Romano imperio fuerint subiectæ; cum tamen post confectum bellum Persicum staret adhuc Carthago, starent regna Aegypti, Syriæ, Asiæ, Pergamæ, Cappadociæ, Numidiæ, tum Græcorum civitatibus & insulis sua fere libertas constaret; ut taceam Galliæ utriusque & Hispaniæ populos plerosque &c. Nempe Polybius,

ut

ut recte docuit eruditus ejus Interpres, ea, quæ commemoravimus regna, & Græciam universam, pro subditis populo Romano habuit, non, quod jugum servitutis jam subiissent, ut postea fecere, quum armis sunt devicti; verum ea ratione, quod per bella, dicto spatio LIII annorum gesta, omnibus Europæ, Asiæ, Africæ populis, qui alicujus tunc erant nominis, expressa erat impotentiae confessio: jamque eo res redierat, ut e notioribus gentibus nulla esset, quæ ex æquo cum populo Romano agere auderet; omnes reges, omnes civitates majestatem populi Rom. colere tenebantur, præclare secum agi putantes, si veluti precaria libertate fruerentur. conf. III. 4, 3. XXV. 1, 4. & cap. 9, 6 seqq. XXIX. 11.

Verf. 5.

Verf. 6. ὁ πρὸς γαίαν. ὁ mendose Bav. Hinc ὁ edit. 1. & rursus ὁ Reg. B. Ibid. ἂν τι ποιήσαιτο. ἀντιποιήσαιτο contra codicis Bav. præscriptum habet edit. 1. ex eaque edit. 2. & Reg. B.

Verf. 6.

CAP V T II.

Cap. II.

Verf. 1. Cum pro οὗτω operarum errore in ed. 1. fuisset οὐτω, ad oram edit 2. notatum est οὐτως, quod nihil huc spectabat. Quam hoc capite *comparationem* instituit Polybius *inter Romanum imperium & inter ea imperia, quæ ante illud claruerunt*, ejus per similem apud Dionysium Halic. & apud Appianum in Historiarum exordiis legimus.

Verf. 1.

Verf. 3. ἡγεμονίας solus h. l. dedit Reg. A. quam formam hujus vocabuli, in perpetua fere codicum varietate, constanter tenendam duxi. Ibid. ἐπικράτησαν. Si quis præferat codicis Aug. scripturam ἐπεκράτησαν, non solum non repugnem, sed Polybiano stylo eam cum primis convenire dicam. Habuimus modo ἐπικρατηθέντα cap. 1, 5. & sic sæpe alias. Sed h. l. Augustanus codex cum ab aliis codd. tum ab eo, qui perpetuo fere cum comitatur, Reg. A. deferitur. Ibid. κατέχον ingenio debetur Vrsini, ut ipse professus est; a quo accepit Casaubonus, honorem quidem emendationis auctori habere oblitus.

Verf. 3.

Verf. 3.

De duodecim annis, quos *durasse Lacedæmoniorum in Græcia imperium vel principatum* scribit Polybius, non videtur res tanti fuisse, ut tam latam disputationem institueret Casaubonus. Prælium maritimum ad Aegos flumen, quo victores Lacedæmonii dominatum Græciæ susceperunt, in annum 4. Olymp. xciii. posuit Diodorus lib. XIII. c. 105 sq. Prælium ad Cnidum, quo fractæ rursus sunt Lacedæmoniorum opes, & liberata ab eorum jugo Græcia est, ponit idem in ann. 2. Olymp. xcvi. adeoque in undecimum ab illo annum. Hinc fortasse quidem paullo accuratius Isocrates in Panathenaico dixerit, *Σπαρτιάται ἐτὶ βέκα μόλις ἐκεστάτησαν τῶν Ἑλλήνων*, nec tamen, quum Polybius *μόλις ἐτὶ δώδεκα* ait, id continuo ita a vero abluere putari debet, ut molesta quadam difficilique ratione ad solvendum nodum opus sit. Quod ad Dionysii Halic. verba attinet lib. I. c. 3. *Λακεδαιμόνιοι ὥστε [sive οὐδὲ malueris] ὅλα ἐτὶ τριάκοντα τὴν ἀρχὴν κατασχόντες*, (ubi ad pugnam usque Leuctricam vel ad Mantineensem continuatum Lacedæmoniorum imperium intelligitur,) cum eis, quæ ad Polybium de isto Dionysii calculo monuit Casaubonus, conferenda sunt, quæ habet Hudsonus ad ipsum Dionysium.

Verf. 4.

Verf. 4. τῆς προειρημένης χώρας Reiskius relatum voluit ad *τὴν οἰκουμένην*, quæ superius cap. 1. verf. 5. commemorata est. Sed multo sane commodius tam ad sententiam, quam ad connexionem cum iis, quæ continuo sequuntur de Asiæ imperio, Casaubonus retulit ad *Europam*, quam modo nominaverat Polybius. Ac sane istud verbum *ὁ προειρημένος*, quo nihil frequentius apud scriptorem hunc occurrit, vix umquam ad aliquid, quod multo ante, semper sere ad id, quod *proxime commemoratum* est, relatum videmus. vide I. 8, 1 sq. 9, 3. 11, 8. &c. Quam observationem nisi teneamus, sæpe a sententia auctoris multum aberraverimus.

Verf. 5.

Verf. 5. πρόσλαβον. πρόλαβον mendose edit. 1. 2. & cod. Reg. C. *Ibid. ἀκμὴν ἀπέλιπον. ἀπέλιπον ἀκμὴν*
Bav.

Bav. & hinc edit. 1. & codd. Reg. B. C. *Ibid.* ἀπέλειπον. ἀπέλειπον Reg. A. solus.

Versf. 6. Σικελίας μὲν γάρ. Abest γὰρ ab edit. 1. 2. *Versf. 6.* operarum errore. *Ibid.* ἐπαβάλοντο. ἐπαβάλλοντο Reg. A. & Aug. & hinc ora edit. 2. *Ibid.* Pugnacissimos *Europa* populos, Romanos potissimum intelligit, tum Gallos Hispanosque; quos *ne cognitos quidem fuisse ait Macedonibus*. Quod autem adjicit ἰσχυρῶς εἰπεῖν, ut tenuiter dicam, id aut nude eo pertinet, ut dicat, nolle jam se comparisonem inter Macedonum & horum populorum potentiam atque virtutem instituere; nolle se in hanc partem multa verba facere; qua ratione ἰσχυρὸς χαρακτήρ *siccum ac tenue dicendi genus* est, in quo non evolamus, a quo abest copia & ὄγκος: aut cum ΠΕΙΣΚΙΟ intelligendum erit idem valere ac Latinorum ut *parum dicam*, hac notione, ut significet auctor, se velle gloriæ Macedonum parcere, dicendo, ignotas ipsis fuisse illas gentes; quapropter condonari eis debere, quod de illis domandis non cogitarint; nam, si verum fatendum, affirmari debere, Macedonum virtutem atque robur illis subigendis populis non suffecisse. Vt cumque interpreteris, sane non desiderabitur emendatio, quam proposuit Casaubonus, ἰσχυρῶς, ὥς εἰπεῖν, ἢ οὐδ' ἐγγινωσκον, tenuiter, ut sic dicam, aut omnino ne norant quidem.

Versf. 7. οὐ τινα. Nescio quo casu ἄτινα in contextu *Versf. 7.* habet edit. Basil. & οὐτινα in marg. quod recte atque unice dabant codices omnes & edit. 1.

Ibid. De lacunis, quibus hiat hic locus in msstis omnibus & in edit. 1 & 2. nonnihil jam dixi in Præfat. ad Tom. I. p. 40. sq. In Bav. lacunæ fere sunt hujusmodi: τὴν οἰκουμένην ὑπήκουον αὐτοῖς τὸν μὲν τοῖς σὶναν ὑπε τοῖς ἐπιγι οχλὸν κα δύνασται μὲν το Φῆς ἔσται σαφέστερον κατανοεῖν &c. Pariter in edit 1. & Reg. C. nisi quod pro οχλὸν utrumque mendose οχλὺν scriptum est. Consentit ceteroquin Reg. B. excepto hoc ipso errore, & quod post δύνασται sic dat μὲν

Verf. 7. το λαδιατ Φῆς ἐξέστατ. in quo præeuntes habuit Vat. Flor. & Aug. (Ex codice Florent. aut alio huic per-
simili correctum passim esse Reg. B. monui in Præf. ad
Tom. I. p. 54.) Sed Reg. A. qui ceterum cum eisdem fa-
cit, pro λαδιατ habet λαιτατ. In eis, quæ sunt ante δυ-
ναστ, cum Bav. consentiunt iidem codd. Vat. & Flor.
sed in Aug. & Reg. A. pro τοῖς ἐπιγι est sic: τοῖς
ἐπὶ, interjecto spatio, & omissa syllaba γι; tum inter οχῆν
& κα rursus est spatium vacuum sex fere literarum; de-
nique non est δυναστ, sed solum δυ, & pro μεν το est
μὲν τὸ cum his accentibus. Ad extremum, pro στατ,
in Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. (ut jam dixi) est ἐξέστατ.
Istæ vero lacunæ quo pacto ortæ sint, ex membranæ Va-
ticanis intelligere licet. Quum enim illæ membranæ, ut
solent fere vetustiores codices, duabus columnis in quaque
pagina sint descriptæ grandiusculis literis, ut quæque linea
non multa verba capiat; hoc loco per continuos quosdam
versus non nisi initio & in fine cuiusque lineæ adsunt sin-
gulæ voces vel fragmenta quædam verborum, in media
linea vacuum est spatium. In quo librarius imitatus esse
videtur formam antiquioris exemplaris, quod ante oculos
habuit, in cuius medio folio exesa erat ea pars membranæ,
quæ per mediam columnam in longum excurrebat. Quo
etiam factum est, ut aliquanto post (cap. 3, 3.) similes rur-
sus occurrant hiatus; puto, quod in primo exemplari,
quod hac labe infectum fuit, alter iste locus partem ad-
versam ejusdem membranæ occupaverat. Labet totum
locum, in quo nunc versamur, quatenus fieri potest, ea
forma, quam habet in Vaticanis membranæ, huc trans-
scribere. Scilicet post verba ῥωμαιοὶ γε μὴν sic pergit
a nova linea:

οὕτινα μέρη σχεδὸν δὲ
πᾶσαν πεποιημένοι τὴν
εἰκουμένην ὑπήκουσιν αὐ
τοῖς τὸν μὲν
τοῖς σιναν

ὅτι

ὅτε	τοῖς
ἐπιγί	οχλὸν
κα	δύ
ναστ	μεντο
	λαδίατ

Vers. 7.

Φῆς ἐξέσταυ σαφέστερον κα
τανοεῖν. Ὁμοίως ἐὲ καὶ &c.

In codice Vrb. nonnulla ex istis verborum fragmentis desiderantur, de quo (quia duo priora folia non sunt ab antiqua manu) nil nunc addinet dicere. Lacunas autem primus VRSINVS ex ingenio felicissime, ut videtur, explevit; a quo parum abiit Casaubonus, ἐπιγενομένοις scribens, pro ἐπιγενομένοις, quod Vrsinus posuerat; tum κατεσπεύσαν, ubi κατέλιπον dederat ille, quod ipsum κατέλιπον magis placet, & in contextum receptum malim. Porro versu 8. τοῦτων μὲν τοι posuit Casaubonus, ὧν μὲν τοι Vrsinus. Rursus διὰ τῆςδε τῆς συγγραφῆς edidit Casaub. cum Vrsinus nihil aliud scripsisset, nisi διὰ τῆς γραφῆς. Et γραφῆς quidem adscivi ab Vrsino, quo vocabulo saepe utitur Polybius, ubi de Historia sua loquitur, cum altero συγγραφῇ vel συγγραφή nusquam, quoad memini, usus sit. Vellem etiam διὰ τῆς adscivissem pro διὰ τῆςδε τῆς: hanc enim brevem formulam ἡ γραφή, pro ἥδε ἡ γραφή, hæc scriptio, & aliàs, ubi de suo opere verba facit, usurpare solet noster; vide I. 56, 11. II. 40, 3. Denique pro ἔσταυ, quod ex Bav. erat editum, cum Vrsino ex aliis codicibus ἐξέσταυ recepi. Ceterum post verba σαφέστερον κατανοεῖν plura etiam excidisse suspicatus erat Scaliger, qui ad oram libri sui isto loco adnotavit: ποῦ δὲ λείπει. nulla sane idonea de causâ.

Vers. 8.

Eod. vers. 8. ὁ τῆς πραγματικῆς ιστορίας τρόπος illud genus Historiæ conscribendæ, quod in rerum gestarum ratione atque causis accurate explicandis versatur, quam Pragmaticam Historiam vocamus. Rectius græca nude ac simpliciter sic fuissent reddita: illud Historiæ genus, quod in rebus gestis explicandis versatur. Quum ista scriberem,

Verf. 8.

berem, quæ sunt in latina nostra versione, græcis Polybianis subjecta, versabantur ob oculos ea, quæ de *Pragmatica*, quam a Polybio dictam volunt, *Historia* copiose Casaubonus ac præsertim Reiskius commentati sunt: cujus disputationis summam idem REISKIUS in Animadversis ad Polybium p. 6 sq. in hæc verba contraxit: „Est itaque (inquit) *Historia Pragmatica*, nostro sic dicta, ea, quæ, quum rerum plena sit non commentitiarum, sed verè gestarum, eventui cujusque rationes omnes, quæ quidem ad rem totam cognoscendam & perspiciendam sunt necessariae, diligenter & copiose exsequatur, causas eruat, consequentia demonstret, eoque lectorem prudentia civili & facultate instruat cum de narrationis auctoritate judicandi, tum, si opus sit, res pares gerendi.“ Et vim illius denominationis optime exprimere ait nomen, apud Francogallos usitatum, *Histoire raisonnée*. — Hærebat porro, cum ista scriberem, animo usus ille, qui nostra memoria olim in Germania late obtinuit, ut Historias, quas tali quadam ratione, qualem Reiskii verbis modo explicuimus, conscriptas profitebantur auctores, *Pragmaticarum Historiarum* nomine vulgo vernacula sua insignirent, nec parum sibi in grandifono titulo placere viderentur. Nempe ita, post CASAVBONVM, REISKIUS alique sibi persuaferant, Polybium, cum Historiam suam *πραγματικὴν* nominavit, peculiarem illam rationem, qua in exponendis rebus gestis ipse usus est, respexisse. Atque, ut vim notionemque, quam huic vocabulo inesse putabant doctissimi viri, explicarent, monuerunt primo, id quod per se verissimum est, obtinuisse morem græce loquentium, ut *πράγματα* potissimum dicerent *publica negotia*, *quæcumque vel pace vel bello ab eis geruntur, qui rempublicam administrant*; tum vero, virum *πραγματικὸν* apud Græcos dici non solum *eum, qui publica negotia curaret*, sed etiam *qui usum rerum magnum haberet & industriam perficiendi, quidquid semel instituisset*: porro, *πραγματικὸν πολίτευμα* esse *constitutionem reip. prudentem, ab hominibus sapientibus &*

usu peritis profectam; factum πραγματικὸν adpellari, quod
solenter, bene, prudenterque sit excogitatum effectumque;
 & πραγματικῶς aliquid gerere, idem esse, ac *solenter, pe-*
rite, efficaciter, ad usum adcommode. Quæ quidem
 omnia quamquam per se verissime adnotata sunt, quemad-
 modum ipsum Lexicon Polybianum docebit; tamen equi-
 dem, repetita cura inter se conferens loca omnia, quibus
 πραγματικὴν ἱστορίαν dicit Polybins, plane intelle-
 xisse mihi videor, nihil aliud ista denominatione designa-
 tum voluisse hunc scriptorem, nisi *rerum gestarum Hi-*
storiam; rerum, inquam, in hominum vita ac præcipue in
republica sive domi sive bello gestarum enarrationem; adeo-
 que nomen illud nihil amplius sonare, quam quod nos *ci-*
vilem vel politicam Historiam adpellare consuevimus. Sci-
 licet vocabulum ἱστορίας generaliori sensu, quo vel *studium,*
investigationem, contemplationem & inde haustam *notitiam,*
 vel *narrationem eorum, quæ inquirendo cognovimus,* desi-
 gnat, hætenus non restringitur ad certum aliquod genus
 rerum, cognitioni nostræ subjectarum. Itaque est alia
 Historia *naturalis,* id est, naturæ studium, & rerum, quæ
 natura gignuntur, enarratio: qua ratione Aristotelis libri,
περὶ ζώων ἱστορίας, & Theophrasti, *περὶ φυτῶν ἱστορίας,*
 vel *φυτικῶν ἱστοριῶν,* aut *φυτικῆς ἱστορίας libri* inferi-
 buntur: (conf. Diog. Laërt. V. 46. ibique Menag. & Theo-
 phrastum de Causis Plantarum lib. I. c. 1.) & de universo
 Naturæ studio Socrates apud Platonem in Phædone cap.
 45. ἐγὼ, αἶτ, νέος ὢν, θαυμαστῶς ὡς ἐπεθύμησα ταύτης
 τῆς σοφίας, ἣν δὲ καλοῦσι περὶ φύσεως ἱστορίαν. Alia
 est adnotatio atque enarratio *rerum inter homines atque ab*
hominibus gestarum; cui generi præ ceteris nomen illud
ἱστορίας propria quadam ratione inhæsit. Hujus igitur
Historiæ rerum inter homines gestarum varia rursus gene-
 ra vel partes (τρόποι vel μέρη) intelligi possant; quorum
 generum tria Polybius a se invicem distinguit lib. IX. 1 sq.
 Primum genus, ὁ γενεαλογικὸς τρόπος, IX. 1, 4. tempora
 antiquissima, fabulis involuta, complectitur, versaturque
 circa

Vers. 8.

circa *γενεαλογίας καὶ μύθους*, IX. 2, 1. id est, ut monuit
 Reiskius ad illum locum, circa *genealogias deorum*, qui
 olim inter homines versati sunt, & circa *heroum fabulas*.
 Alterum, *ὁ περὶ τὰς ἀποικίας καὶ κτίσεις καὶ συγγενείας*,
 de *cognitionibus* agit & *propagatione populorum per colo-*
nias; in quo genere & ipso, utpote ex vetustiore memo-
 ria repetito, multa etiamnum fabulosa facta fataque veris
 commixta erant. Tertium genus, *ὁ περὶ τὰς πράξεις τῶν*
ἰθύνων καὶ πόλεων καὶ δυναστῶν τρόπος, in enarrandis *re-*
bus gestis populorum, civitatum, principumque virorum
 occupatum, instituendo viro, in republica versanti, inprimis
 idoneum est; cum illud, quod primo loco nominavimus,
 ad solam sere audiendi legendive voluptatem sit compara-
 tum; alterum utilitatis quidem aliquid possit habere, sed
 eam leviolem remotiolemque, ita, ut nonnisi hominibus
 curiosis, multiplicis doctrinæ cupidis & otio abundantibus,
 conveniat. (De quo triplici Historiarum genere conferri
 utique merentur, quæ doctissime, ut solet, disputavit Hey-
 nius in Commentatione de Apollodori Bibliotheca, Parte
 tertia Notarum ad Apollodor. p. 921 sqq.) Polybius igitur,
 cetera Historiæ conferribundæ genera, *τὰ ἅλα μέρη*
τῆς ἱστορίας, relinquens, *αὐτὰ τὰ κατὰ τὰς πράξεις*,
 id est, solum illud genus, quod in rebus publice gestis ex
 rei veritate enarrandis versatur, sibi excolendum sumit:
 atque illud ipsum genus τὸν *πραγματικὸν τῆς ἱστορίας*
τρόπον adpellavit, lib. IX. 2, 4. ita quidem, ut adjectum
 illud vocab. *πραγματικὸς* nullam aliam vim habent, nisi ut
 hoc genus historiarum cum ab historia naturali, tum ab
 antiquissimis mythis & a fabulosa superiorum temporum
 traditione discernatur. Atque eodem modo ἡ *πραγματι-*
κὴ ἱστορία nihil aliud est, nisi ἡ *περὶ τὰς πράξεις*, vel ἡ
τῶν πράξεων ἱστορία, *verum gestarum historia*; quæ ea-
 dem simpliciter etiam atque nude ἡ *ἱστορία*, *Historia*,
 singulari ac strictiori vocabuli notione, solet designari.
 Sic quem hoc loco, in quo nunc versamur, τὸν *τῆς πρα-*
γματικῆς ἱστορίας τρόπον vocat Polybius, nihil amplius est.
 quam

quam quod cap. 1, 1 seq. simpliciter τὴν ἱστορίαν dixerat. Pari modo, quam I. 35, 9. πραγματικὴν ἱστορίαν dicit, eandem V. 75, 6. nude τὴν ἱστορίαν adpellat. Rurfus III. 47, 8. πραγματικὴ ἱστορία manifeste non alia ratione dicitur, nisi ut rerum gestarum historia opponatur narrationi fabulosæ, in qua dii & heroes inducuntur. Sic lib. XL. 6, 4. ubi Postumium Albinum ait græce πραγματικὴν ἱστορίαν scripsisse, non cogitavit de peculiari quadam ratione, qua scripta erat illa historia; nihil quidquam amplius significat, nisi quod Cicero in Bruto cap. 21. ait, *Albinus, qui græce scripsit historiam*, aut quod Gellius XI. 8. *Albinus res Romanas oratione græca scriptavit*, aut Plutarchus in Catone Maj. p. 343. Ἀλβῖνος ἱστορίαν ἐκρηυστί γράψας. Neque multum proficies, si pro adstruenda illa emphatica, quam volunt, vi denominationis πραγματικῆς ἱστορίας, cum Reiskio provocaveris ad illa Plutarchi verba, in Galba haud procul initio: τὰ μὲν οὖν καὶ ἕκαστα τῶν γενομένων ἀπαγγέλλειν, τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ἑστί: nam, quam ibi πραγματικὴν ἱστορίαν vocat, eandem in eadem sententia simpliciter ἱστορίαν dicit, initio vitæ Alexandri: οὐ γὰρ ἱστορίας γράφομεν, ἀλλὰ βίους. Ac monet quidem utique subinde Polybius, docetque, historiam rerum, in republica gestarum, ita scribi debere, ut ex ejus lectione formetur vir πολιτικός & πραγματικός, id est, ut ex ipso Historiæ studio usus & pericia rerum hauriri possit; &, quo finem illum consequatur scriptor historiarum, monet idem Polybius, non tam nude quamque rem per se, quæ gesta est, esse proferendam, sed causas, & rationem atque adjuncta, & consequentia, quoad fieri potest, apto nexu esse explicanda. Nempe hæc erit perfectio ἱστορίας πραγματικῆς, si ita fuerit conscripta; atque eam perfectionem in suo opere sectatus est Polybius: at eo intuitu non πραγματικὴν, sed ἀποδεικτικὴν illam adpellavit, de qua adpellatione supra in Argumento Historiæ Polybianæ, his Adnotationibus præfixo, diximus p. 108 sq. Imo eodem loco, ubi maxime ex professo *Polybii Histor. T. V.* I docet

Verf. 8. docet Polybius, Historiam, ut fructuosa sit, causas, adjuncta & consequentia rerum rite & perspicue explicare debere, ne utitur quidem adjectione vocabuli illius *πραγματικῆς*, sed nudum ponit *ιστορίας* nomen, lib. III. cap. 31 sq.

Cap. III.

C A P V T III.

Verf. 1. Ad Verf. 1. confer quæ supra in Argumento Historiæ Polybianæ diximus.

Verf. 2. Verf. 2. καὶ Λιβύην. καὶ τὴν Λιβύην enotatum est ex Flor. & Ven. Puto esse idem in Vat. & restitutum Polybio articulum malim. *Ibid.* Ἀννιβιακόν. In hanc formam vocis & h. l. & II. 37, 2. & III. 1, 1. codices omnes consentiunt. Lib. III. 32, 7. alteram quidem formam Ἀννιβαικόν, quam analogiæ convenientiorem Casaubonus iudicavit, præferunt Bav. Aug. & Reg. A. sed quum in editis ibi sit Ἀννιβικκόν, nullam varietatem ad eum locum ex Vat. & Flor. enotatam video. Et lib. III. 95, 7. ubi ex Bav. editum erat Ἀννιβαικόν, alteram formam Ἀννιβικκόν constanter tuentur Vat. Flor. Aug. Reg. A. Rursus VL 51, 3. Ἀννιβικκόν vulgo ex Aug. editum est: at ibi tamen Ἀννιβαικόν præfert probatus alioquin codex Reg. E. De utraque forma nominis dixi in Adnot. ad Appiani Proœm. cap. 14.

Ibid. τῆς Ἀράτου τοῦ Σικυωνίου συντάξεως. De Arati Sicyonii, prætoris Achæorum, *Commentariis rerum a se gestarum* vide infra II. 40 & 56. & IV. 2. Ceterum, quum vulgo τῆς παρὰ τοῦ Σικυωνίου legeretur, CASAVONVS, lectionem istam tenens, (in quam & libri nostri omnes conspirant,) monuit, græcanicam esse consuetudinem, magnos & claros viros aliter, quam propriis adpellationibus designare. ὁ Θεόριος συγγραφεύς, vel ὁ ἀπὸ Ἀλικαρνασσοῦ, est Herodotus. ὁ τοῦ Ὀλέρου, Thucydides, Olori filius. ὁ τοῦ Παμφίλου, Eusebius Cæsariensis. Sic ὁ Σικυνώνιος hic est, inquit, Aratus Sicyonius. — At istum quidem loquendi modum, utut scriptoribus nonnullis

lis usitatum¹, qui conciso quodam aut arguto dicendi genere delectantur, Polybio tamen non modo familiarem esse nusquam observavi, sed ab hujus scriptoris & copia in dicendo & perspicuitate simplicitateque, præsertim ubi primam mentionem facit viri, quem deinde constanter (II. 40 seqq.) proprio nomine Ἀρατον, aut adjecta patria Ἀρατον τὸν Σικυώνιον adpellat, alienissimum esse intellexi. Nam quod in Fragmento, apud Strabonem conservato, quod nos ad lib. XXXIV. cap. 5. retulimus, ubi de *Ephemerio* agitur, simpliciter ὁ Σικυώνιος adpellatur ille scriptor; ex eo quidem loco, ubi orationem Polybii integram non habemus, nihil in hanc partem colligere licet. Itaque commendationem, quæ *κεῖσκιό* debetur, non dubitavi in contextum h. l. adoptare. Quod si quis vero præpositionem *παρά*, quam persæpe apud nostrum pleonastice adjectam genitivo casui videmus, conservatam maluerit, non habebit me magnopere repugnantem, si *παρ' Ἀράτου τοῦ Σικυωνίου* scripsisse Polybium putaverit. conf. Lexicon Polyb. in *παρά*.

Verf. 2.

Verf. 3. De *lacunis*, quibus hic versus in codd. msstis omnibus & in edit. 1. & 2. deformatur, confer quæ supra ad cap. 2, 7. de similibus hiatibus dixi. Exhibebo nunc hic pariter formam, quam hic locus præfert in vetustis Vaticanis membranis, ubi sic fere habet:

ἐν μὲν οὖν τοῖς πρὸ τούτων
 χρόνοις ὡς ἂν εἰ σποράδας
 εἶναι συνέβαινε τῆς
 εἰκουμένης πρα
 τὸ καὶ τὰς ἐπιβουλάς
 δὲ συντελείας
 αὐτ καὶ κατὰ
 τὰ τὸ εἰν ἔ
 παστα εἰνων
 ἀπὸ δὲ τούτων τῶν κυρωῶν

In istis verborum fragmentis nonnihil, sed perparum utique, variant codices. *Lin. 3.* ante *τῆς*, ubi in Vat. &

Verf. 3.

Flor. vacuum spatium est, ceteri habent τὰς. *L. 4.* *πρα*. Sic & Vrb. & Reg. A. (puto & Flor.) & Ang. a prima manu, nam in hoc syllaba ξεις ab alia manu adjecta videtur. Sed in Bav. (& hinc in edit. 1. & 2. & in codd. Reg. B. C.) est a prima manu πράξεις. *Lin. 5.* τὸ ante καὶ ignorant codd. Reg. A. & Vrb. Et in Aug. videntur duæ illæ literæ ab altera illa manu adiectæ, quæ syllabam ξεις ad πρα adiecit. *Ibid.* pro ἐπιβουλὰς recte Bav. habet ἐπιβολὰς, & in Aug. literis ου superscripta est litera o. Lacunas autem istas in hunc modum suppleverat *VRFINVS*: διὰ τὸ καὶ τὰς ἐπιβολὰς, ἔτι δὲ συντελείας αὐτῶν ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν, καὶ κατὰ τοὺς τόπους διαφέρειν ἕκαστα τῶν πεπραγμένων. Sed quum superiori loco, ubi alteram lacunam supplevit, adscripsisset: „*locus suppletus ex ingenio*,” nunc hoc loco hæc verba subjunxit: „*locus suppletus non ita felici conjectura*.” Itaque *CASAVBONVS*, suum adhibens ingenium, ante τὰς ἐπιβολὰς inseruit κατὰ, & omisiss verbis ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν, quæ dederat *Vrfinus*, ita scripsit: διὰ τὸ καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς, ἔτι δὲ συντελείας αὐτῶν, καὶ κατὰ τόπους διαφέρειν ἕκαστα τῶν πεπραγμ. Quæ ego, quoniam commodius nihil succurrebat, tenens, particulam tamen αὖ ante καὶ κατὰ τόπους ex Gronovii conjectura inserui, quam ad oram exempli impressi, quo ille usus erat, adnotatam reperi.

Verf. 4.

Versf. 4. συμβαίνει γίνεσθαι. Sic cum editis dant h. l. scripti libri omnes. Mox vero, cum πρὸς ἐν γίνεσθαι editum esset, eandem formam γίνεσθαι ex Aug. & Reg. A. recepi. Eandemque scribendi rationem in hoc verbo, quum perpetua varietas esset in editis, in mssis autem (vetustioribus præsertim) plerumque teneretur litera γ ante ν, constanter secutus sum: quod, ut in re levi, semel hoc loco monuisse sufficiat.

Ibid. συμπλέκεσθαι τε τὰς Ἰταλικὰς &c. ut res Italicae ac Libyca Asiaticis & Græcis miscerentur. Primam ἐπιλοκήν sive commercium ac familiaritatem aliquam, cum Græcis

Græcis contractam a Romanis, memorat noster lib. II. cap. 12. ad A. V. 526. cum, re bene gesta in Illyrico, legatos ad Aetolos & Achæos, moxque etiam ad Athenienses & Corinthios miserunt, qui rerum gestarum nuncium eis adferrent, & pacis condiciones cum Illyriis, communibus Græcorum hostibus, initæ, eisdem exponerent. Sed hoc loco respicit ad statum rerum, qui fuit exeunte bello Sociali Ol. cxi. 3. A. V. 537. quo tempore, qua ratione res Italicæ Libycæque immisceri cœperint rebus Græcanicis, & mox etiam Asiaticis, docet lib. V. cap. 105. Intimius utique deinde atque arctius misceri & conjungi res Græcorum cum rebus Romanorum cœperunt, ex quo T. Flamininus, A. V. 556. ad bellum contra Philippum proficiscens, primus Romanorum cum exercitu Græciam est ingressus: quo pertinet quod Plutarchus in vita Flaminini, haud procul initio, dicit, ἡ Ἑλλάς οὕτω πολλὰ συνενηγμένη Ρωμαίοις, ἀλλὰ τότε πρῶτον ἐπιμιγνυμένη (αὐτοῖς) ταῖς πράξεσιν. p. 369 edit. Wechel. Quæ Plutarchi verba cum eis, quæ Polybius & hoc loco & aliis locis laudatis scribit, contulit explicavitque ad hunc locum CASABONVS.

Verf. 5. τῆς αὐτῶν πραγματείας. *nostræ scriptiois*, *Verf. 5.* *nostræ operis.* αὐτῶν pro *ἐαυτῶν*, & hoc pro *ἡμῶν* vel *ἡμετέρας*. Sæpius pronomen illud Polybio hac ratione usurpatum videbimus. confer *Lexicon Polyb.* in αὐτόε.

Verf. 6. ἐπιβολήν. ἐπιβουλὴν imperite ex Aug. rece. *Verf. 6.* ptum erat in edit. 2. Sic & in cod. Reg. A. a prima manu, soleenni errore librariorum, quem & paullo ante jam notavi. *Ibid.* δυνάμεων ex edit. 1. & cod. Bav. placuit restituere. *δυνάμεως* ex Aug. (cum quo facit Reg. A.) transiit in edit. 2 & seqq. & videntur etiam adsentiri codd. Vat. & Flor. e quibus nihil varietatis notatum video. Ne sic quidem male: conf. II. 2, 1. Commodior tamen hoc loco nobis visus est pluralis numerus; quia non de una, sed de duabus expeditionibus, in diversas partes susceptis, agitur.

- Verf. 7. *Verf. 7.* „ὁρμηθέντες dixit πρὸς τὸ σημαινόμενον, ut loquantur grammatici, quamquam præcessit τὰ πολιτεύματα. Significantur enim populi, civitates constituentes, λαοί, vel ἄνθρωποι. Vel potest etiam præmissum περι τῶν non pro neutro, sed pro masculino haberi.“ REISKIUS. — Mihi prior verior videtur ratio.
- Verf. 8. *Verf. 8.* τοῦ τῶν Ῥωμ. καὶ τοῦ τῶν Καρχ. Sic editum est inde ab Hervagio ex Aug. cum Reg. A. Articulos τῶν utrobique omiserat edit. 1. cum Bav. Vat. Flor. Ven. *Ibid.* συντάξας ταύτην. Mendosa scriptura ταύτη, quam habet ora edit. 2. ducta est ex Aug. eademque in Reg. A. intra lineas notata est.
- Verf. 9. *Verf. 9.* ἐπιστάς ἐπ' αὐτὴν τὴν τῶν πραγμάτων ἐξηγησίαν, *attendens ad nudam per se narrationem rerum*, scilicet ad earum rerum, a quibus uberiores & propriam suam historiam incipit, narrationem per se, *absque explanatione causarum*, quæ e superioribus temporibus sunt repetendæ. αὐτὸς hac notione, *solus, nudus per se, ipse per se*, frequentissime apud nostrum usurpatur. *Ibid.* ἡ ποίαις ὕναμ. Quod in edit. 1. legitur καὶ ποίαις, ex præcipitantia editoris accedit, qui figuram literæ η cum compendio scripturæ, quo particula καὶ exprimi in codice Bav. solet, commutavit. Pariter articulus τὰς, ad ἐπιβολὰς, in eadem edit. sive editoris, sive operarum errore, non exemplaris Bavarici culpa, omisus est. Vtrumque errorem ex edit. 1. repetierunt codices Reg. B. & C. qui ad illius editionis exemplum descripti sunt: de quorum codicum consensu cum ista editione posthac monere supersedebam, ita quidem, ut, nisi de dissensu (in lectionibus quidem, quæ aliquid dubitationis habere possunt) discrete monuero, intelligi debeat, presso pede codices illos exemplum sequi Obsopœanum. Pariterque, nisi de dissensu ejusdem editionis Obsopœi a codice Bavarico monuero, intelligi debeat, eam cum scriptura hujus codicis, ex quo expressa est, convenire. Neque vero etiam errores omnes editionis illius adnotare operæ pretium fuerit; modo lector,

stor, ubi in ea editione discrepantem aliquam a reliquis scripturam invenerit, quæ momenti alicujus esse videatur, nec tamen a nobis commemorata sit, meminisse velit, esse illud proprium huic editioni mendum, ex errore editoris vel operarum ortum, non ex exemplo Bavarico derivatum.

Vers. 9.

Vers. 10. βιβλων. βύβλων Vat. & sic rursus 1. 5, 1. βύβλου pro βιβλου, & sæpe aliàs. Id in Flor. h. l. in πύκλων mutatum est: sic certe ex codice illo enotavit Gronovius; nisi potius figura literæ β ea ibi usus est librarius, quæ literæ μ similis est, demta lineola, quæ a sinistra descendit; quæ figura literæ β sæpe a librariis ita depingi solet, ut facile cum litera π permutetur. vide Adnot. ad I. 37, 9.

Cap. IV.

CAPVT IV.

Vers. 1. Τὸ θαυμάσιον τῶν καὶ ἡμᾶς κειρῶν τοῦτο ἐστιν, ὅτι - - διὰ τῆς ἱστορίας ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀγαγεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι τὸν χειρισμὸν τῆς τύχης. Hoc proprium est nostri operis, nostraque ætate mirandum accidit, quod - - per horum temporum historiam sub unum quasi conspectum ponatur lectoribus tota ratio, qua usa Fortuna est &c. ἀγαγεῖν ex scriptis codd. revocavi, qui in hanc scripturam (exceptis recentioribus Reg. B. C.) consentiunt. ἀγεῖν vulgo edebatur, Obscopæi errore, qui in literarum nexum, quo verbum illud ἀγαγεῖν in cod. Bav. exaratum est, non satis intenderat oculos. Sententia verborum perspicua, nec ulli dubitationi obnoxia: in verbis nonnihil inesse difficultatis videri potest, de qua nihil notatum a Casaubono in Commentario miror. Non prætermisit hunc locum REISKIUS, qui pro ἀγεῖν, quod vulgo legebatur, repositum voluit ἀγει, scilicet (ut ait) ἡ ἡμετέρα πραγματεία, nostra tractatio: „ut præne credam (inquit) οὕτω καὶ αὐτὴ διὰ τῆς ἱστορίας legendum esse. „Manifestum enim est, auctorem inter se conferre fortunam Romanorum & suam expositionem. Deinde si ἀγει

Vers. 1.

Verf. 1.

„ad τὴν τύχην, quod vocab. præcurrit, referetur, quæ
 „erit oratio ἢ τύχη ἄγει ὑπὸ μίαν σύννοψιν τὸν χειρισμὸν
 „τῆς τύχης, ᾧ λέχρηται?“ — Nimirum alio quidem
 loco, ubi de eadem fere re eisdem partim verbis differit,
 VIII. 4. 4. ad verbum ἀγαγεῖν manifeste ex eis, quæ præ-
 cedunt, nomen τύχην est repetendum: sed, huius loci
 aliam esse rationem, adparet. Atque hic duplex quædam
 existere poterat dubitatio: prior, ut quæretur, quodnam
 sit subiectum, quod ad verbum ἄγειν vel ἀγαγεῖν perti-
 neat; altera, quo pacto ad præcedentem conjunctionem
 ὅτι referatur iste infinitivus. Iam vero, quod ad priorem
 spectat quæstionem, ex nexu orationis perspicuum esse vi-
 detur, etiam si ἄγει cum Reiskio legeremus, tamen voca-
 bulum πραγματεία (quod hoc loco intelligi voluit idem
 Reiskius) non magis commode, quam ἢ τύχη, intelligi
 posse ut subiectum illud, quod ad verbum ἄγει referatur.
 Etenim, quam initio huius versus τὴν ἡμετέραν πραγμα-
 τείαν dixit, eandem nunc τὴν ἱστορίαν vocat; quemad-
 modum sæpius per totum hoc Proæmium eandem suam
 Historiam promiscue τὴν πραγματείαν & τὴν ἱστορίαν ad-
 pellat. Et est τὴν ἱστορίαν idem quod ταύτην (vel τήνδε)
 τὴν ἱστορίαν, sicut rursus verf. 2. τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἱστο-
 ρίας idem quod τὴν ἐπιβ. ταύτης τῆς ἱστορίας. conf. Ad-
 not. ad I. 2, 8. & loca ibi citata, I. 56, 11. II. 40, 3. Ita-
 que si orationis seriem hanc intelligeremus, ἢ ἡμετέρα
 πραγματεία διὰ τῆς ἱστορίας ὑπὸ μίαν σύννοψιν ἄγει, idem
 fuerit, ac si dixisse statueremus Polybium ἢ ἡμετέρα ἱστο-
 ρία διὰ τῆςδε τῆς ἱστορίας ὑπὸ μίαν σύννοψιν ἄγει &c. vel
 ἢ ἡμετέρα πραγματεία διὰ τῆς πραγματείας &c. quod qui-
 dem placere nemini poterit. Alia igitur expediendæ dif-
 ficultatis quærenda ratio est: atque eam ipse offert Poly-
 bius, apud quem haud ita raro videas *infinitivum verbi*
activi passivè accipiendum; quod fit *per ellipsin pronominis*
personalis, facile ex contextu orationis supplendi. I. 37, 3.
 ταύτης δὲ μείζω περιπέτειαν οὐδ' ἱστορησάσιν συμβέβηκε,
gravior clades nulla memoria prodita est: dicas, requiri
 ἱστορη-

ιστορηθῆναι; & requireretur, ni ad ιστορησας commodè intelligeretur τινὰ vel μηδένα. Eodem modo ibid. I. 37, 1. ὥστε μηδ' αὖν εἰπεῖν ἀξίως δύνασθαι, Intell. ἐμὲ, vel τινὰ, vel μηδένα, ut ne dici quidem pro rei magnitudine satis possit. XVIII. 29, 9. ὥστε καὶ μὴ ῥαδίως ὑπὸ τὴν ἐννοιαν αἰγαγεῖν τοῖς νῦν ἀκούουσι τὸ γεγονός. Casaubonus: ut ægre, qui ista nunc audiunt, rem cogitatione sibi fingere valeant: at, sic oporteret τοὺς νῦν ἀκούοντας. Imo ad αἰγαγεῖν supple ἐμὲ, vel τινὰ, vel τὸν συγγραφέα, quod nomen ex correlato nomine τοῖς ἀκούουσι haud ægre subintelligitur: non facile aliquis (vel, non facile scriptor) animis eorum, qui rem audiunt vel legunt, veram ejus rei, quæ tunc accidit, adferre notionem valeat. IV. 41, 9. τὸν τυχόντα χειμάρρου - ἐπιχώσεις ποιούμενον τηλικαύτας, ὥστ' ἀλλοιοῦν ἐνδοτα, καὶ μηδὲ γινώσκειν ἐν βραχεὶ χρόνῳ τοὺς αὐτοὺς τόπους. exiguum torrentem terram lapidesque tanta copia adgerere, ut interdum facies locorum prorsus mutetur, Et ut modico temporis intervallo ne agnoscantur quidem eadem loca. Expectasses ἀλλοιωθῆναι, & γινώσκεισθαι. Sed ἀλλοιοῦν quidem commodè pendet a χειμάρρους, & ex sequentibus intelligitur ad hoc verbum, non τοὺς αὐτοὺς τόπους, sed solum τοὺς τόπους. At sane nomen χειμάρρους, torrentes, non peræque fuerit subiectum, quod ad verba γινώσκειν τοὺς αὐτοὺς τόπους possit referri: intelligo igitur μηδὲ γινώσκειν τινὰ vel μηδένα τοὺς αὐτοὺς τόπους. Habet aliquid simile huic constructioni sermo Hebræus, in quo verba tertiæ personæ singularis usum interdum accipiunt impersonalem, ita, ut latine per passivum commodissime reddantur: veluti Genes. 48, 1. Et dixit Iosepho, pro, Et dictum vel renunciatum est Iosepho. Genes. 25, 30. propterea vocavit nomen ejus Edom, pro, vocatum est. Deuteronom. 34, 6. sepelivit Moysen, pro, sepultus est Moyses: & id genus alia. Quæ ita dici per ellipsin nominis וְיָמִי, vir, id est aliquis, monere solent grammatici: neque vero incommode docent alii, intelligi pro orientalium linguarum genio participium ejus-

Verf. 1. dem verbi, quod absque subjecto nominativo positum est: sic enim & Arabes loqui amant, & Hebræi olim locuti sunt; diccutes verbi causa, *cadit cadens*, pro *cadit aliquis*, Deuteron. 22, 8. *audit audiens*, pro *audit aliquis*, II. Samuel. 17, 9. & similia.

Sed redeo in viam. In omnibus exemplis, quæ in hanc partem ex Polybio adnotavi, verbum illud activum, quod per ellipsin nominis vel pronominis passive vel impersonaliter accipiendum est, non in tertia persona singulari, ut apud Hebræos, sed in infinitivo modo positum reperitur. Quo & hic ipse locus referendus est, in quo versamur; ubi perinde est, sive impersonaliter (per ellipsin accusativi *τινα* vel *συγγραφέα*) accipiendum intelligas verbum *ἀγαγεῖν*, ut latine per passivum exponatur, *quod per hanc historiam oculis subjiciatur*; sive, ex præcedenti dictione *τῆς ἡμετέρας πραγματείας*, intelligere repectereque ad hoc verbum malueris accusativum *ἡμᾶς*, quod quidem eo magis in promptu erit facere, quoniam continuo ita pergit scriptor, *καὶ τὸ προκαλεσάμενον ἡμᾶς καὶ παρορμήσαν πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἱστορίας*.

Iam, quod ad alteram spectat quæstionem, *an ad præcedentem conjunctionem ὅτι referri possit verbum ἀγαγεῖν in infinitivo positum?* video equidem multa passim congesta græcorum scriptorum loca, quibus usum illum infinitivi, pro indicativo, conjunctionem *ὅτι* excipientis, firment. Sed fatendum est, plerorumque ex horum numero exemplorum aliam prorsus esse rationem, quam ut cum nostro loco conferri possint; tum vero bonam etiam partem non nisi ex vitiosa scriptura vel parum adcurata interpretatione huc esse tracta. Velut in eorum numero locorum, quæ a Iac. Gronovio congesta sunt ad Arrianum de Exped. Alexandri lib. II. c. 16. non solum falso huc trahuntur, quæ ex Xenophonte ab illo prolata sunt, ut jam monuit Raphelius in Annotat. ad Nov. Test. ex Polybio & Arriano ad Actor. 27, 10. sed in eo ipso etiam Arriani loco, ad quem ista congestit Gronovius, vix dubitandum puto, quin cum

Vulca-

Vulcanio *ἔτι* pro *ὅτι* sit reponendum; quod vel ex eisdem locis, quæ contra Vulcanium Gronovius adtulit, fatis adparet. Nec difficultate carent alia loca, quæ ex eodem Arriano ibidem laudavit Gronovius. Rursus autem ex eis exemplis, quæ Raphelius (loco paullo ante citato) collegit, primum illud, quod ex Polyb. I. 39, 11. citavit, nihil huc spectare, ad eum Polybii locum docebimus. Quod autem ex Arriani Epicteto I. 10. adfert, *ἐπαγλασόμενος ὅτι ἄλλο οὐδὲν ἀναβάς σπουδάσειν*, ibi Vptonus quidem ex codice msto *σπουδάσει* edidit. Apud Strabonem lib. XV. p. 732. (cujus verba Wesselingius ad Diodorum Siculum IV. 26. laudavit,) ubi ait, *ὅτι προσέρμους οὐκ ἔχουν, οὐδ' ἀνθρώπων εὐπορεῖν οἶός τ' ἦν*, videri potest infinitivus *ἔχουν*, non minus, quam *εὐπορεῖν*, ab *οἶός τ' ἦν* pendere. Quæ cum ita sint, suspicatus olim eram, pro *ὅτι* in nostro hoc Polybii loco fortasse *τὸ* esse reponendum; quemadmodum mox verf. seq. ait, *σὺν δὲ τούτῳ καὶ τὸ πάντα τὰ γνωρίζόμενα μέρη τῆς οἰκουμένης (τὴν τύχην) ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ δυναστείαν ἀγαγεῖν*. At reperiuntur tamen apud græcos scriptores loca quam plurima, ubi particulam *ὅτι* haud dubie sequitur infinitivus, aut etiam accusativus cum participio. Atque id non tunc modo fieri videmus, quum, præcedente verbo *εἶπε*, *ἔφη*, aut alio simili, proferuntur verba aliena in infinita, quæ vocari solet, oratione, ut particula *ὅτι* prorsus abundare quodammodo dici possit; quo spectant loca, quæ ad Diod. Siculum IV. 26. ex ipso Diodoro congeffit H. Stephanus, & quæ passim ex aliis scriptoribus adducuntur: ad cujus generis loca usum istum particulæ *ἔτι* sequente infinitivo unice fere restrictum voluisse videtur Schneiderus ad Plutarch. *περὶ Παίδων ἀγωγῆς* cap. 17, 13. p. 17. Sed eandem loquendi formam usurpatam etiam subinde videmus, ubi non adferuntur verba ab alio prolata. Sic in Actis Apostolorum cap. 27, 15. *Θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας - - μέλλειν ἐσεσθαι τὸν πλοῦν*. Thucydides IV. 37. *γνοῦς ἐὰ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοθόνης, ὅτι, εἰ καὶ ὁπωσοῦν μάλλον*

Verf. I.

λον ἀνδρώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφατέρας στρατιᾶς. Xenophon Hist. Græc. II. p. m. 357. (Leunclav. Basil. 1569.) εἰδώς, ὅτι, ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν ἐς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιῆ, θάττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεθαι. ubi quidem in marg. ἔνδεια ἔσεται adnotatur, sed id non nisi ex editoris conjectura profectum videtur. Quæ loca, quamquam non omni ex parte simillima nostro, tamen id quoque cum illo commune habent, quod ἀνακολουθία ista excusetur eo, quod particula ὅτι a sequente infinitivo, interjectis pluribus nonnullis verbis, aut intersperso etiam integro quodam membro orationis, separata est. Itaque si apud Polybium hoc loco, in quo hæremus, non interjectum esset illud membrum καθάπερ ἡ τύχη &c. non dubito, quin τὸ διὰ τῆς ἰσθ. ὑπὸ μίαν σύνοψιν ἀγαγεῖν scripturus fuisset Polybius. Nunc vulgatam scripturam, quam defendi posse video, & in quam eandem libri consentiunt omnes, non sollicitandam esse duxi. Ceterum, etiam ubi verba, ab alio prolata, referuntur, video, a studiosis styli scriptoribus ἀνακολουθίαν istam, vel (si mavis) istum particulæ ὅτι pleonasmum, quem paullo ante dixi, non fere solere usurpari, nisi ubi pariter inter particulam ὅτι & inter sequentem infinitivum aliud quoddam membrum orationis interferitur. Sic apud Xenoph. in Κύρου παιδ. I. 6, 18, legimus: λέγεις σὺ, ὅτι περ, ὡς οὐδὲ γαργοῦ ἀργοῦ οὐδὲν ὄφελος, οὕτως οὐδὲ στρατηγοῦ ἀργοῦ οὐδὲν ὄφελος εἶναι. ubi perspecte Zeunius ex probatæ fidei codicibus ὅτι περ pro ὥσπερ, quod vulgo editum erat, restituit. Herodotus I. 207. εἶπον μὲν καὶ πρότερόν τοι, ὅτι, ἐπεὶ με Ζεὺς ἔδωκε τοι, τὸ ἂν ὁρῶ σφάλμα ἐν οἴκῳ τῷ σῷ, κατὰ δύναμιν ἀποτρέψειν. Plutarchus περὶ Παίδ. ἀγωγ. c. 7. πολλὰκις ὁ Κράτης ἐλεγεν, ὅτι, εἰ περ ἄρα δυνατόν ἦν, ἀναβάντα ἐπὶ τὸ μετασφραγίσαντος τῆς πόλεως ἀνακραγεῖν μέρος. Alia ratio est loci Polybiani, quem citavit Raphelius ex Legat. IX. (nobis lib. XVIII. 28, 4.) τὰς δὲ παραδεδομένας Ῥωμαίοις, Φαναρόν, ὅτι (intellige εἶναι) τὰς κατὰ τὴν Εὐρώπην.

πην. Nam ibi particula ὅτι necessario requirebatur ad perspicuitatem sermonis, quandoquidem verbum εἶναι brevitatis causa placuit omitti: sequitur autem accusativus casus, referendus ad subintellectum infinitivum εἶναι, & respondens præcedenti accusativo τὰς παραδεδομένας, quoniam conservandus erat color & habitus orationis obliquæ, quæ per totum illum locum, in eis, quæ & præcedunt, & quæ sequuntur, obtinet.

Verf. 1.

Ibid. τὸν χειρισμὸν τῆς τύχης. Mendose τῆς ψυχῆς Flor. Conf. ad I. 13, 12.

Verf. 2. προσηλασ. προσηλασ. Aug. pervulgato libra-
riorum errore, πρὸς & πρὸ confundentium. Verf. 2.

Ibid. τὸ μὴδὲνα τῶν καθ' ἡμᾶς &c. quod nemo nostra memoria Historiam universalem conscribere est adgressus. Poterat jam Herodotus Historiæ Universalis auctor haberi, qui a Cyri tempore, & ex superiorum etiam temporum memoria, ad suam ætatem populorum fere omnium, qui per ea tempora innotuerant, historiam conscripsit. Sed eam *Universalem* historiam nunc a Polybio dici satis adparet, quæ complectitur res, in orbe terrarum ab eo tempore gestas, quo omnia quodammodo inter se connecti, & ad unum quemdam scopum vergere cœperant. Quod Polybii fere ætate demum accidit; quare & ait τῶν καθ' ἡμᾶς, id est, *ex eis, qui nostra memoria scripserunt.* Ephorum tamen quodammodo universalem scribere Historiam adgressum esse, ait lib. V. cap. 33.

Verf. 3. ἐπιβαλλόμενον. Commodior videri poterat
aoristus ἐπιβαλλόμενον, quem dant Vat. Bav. Reg. A. B.
At nihil vetabat, quin tenerem vulgatam scripturam, licet
eam in primam editionem casu tantum intrasse, ac deinde
soliis codicis Aug. auctoritate confirmatam videam.
Nescio tamen, an & consentiat Flor. ex quo nulla varietas
ad h. l. adnotata est. De participio præsentis temporis,
in significatione præteriti accipiendo, dixi ad I. 1, 1. Ac-
cedit, quod frequentissime pro duplicata litera, præsertim
pro λλ, simplicem ponere consueverint librarii.

Verf.

Verf. 4.

Verf. 4. κάλλιστον ἄμα καὶ ὠφελιμώτατον ἐπιτήδευμα τῆς τύχης. Qua ratione *utilissimum* vel *maxime salutare* Polybius dicat illud *Fortunæ institutum*, his Plutarchi verbis declaravit *CASAVBONVS*, quæ leguntur in Libro de Fortuna Romanor. haud procul initio, pag. 317. edit. Wechel. ubi *imperium Romanum* ait *fuisse πᾶσιν ἀνθρώποις ἐστὶαν ἱερὰν ὡς ἀληθῶς καὶ ὀνησιδώραν, καὶ πᾶσι μόνιμον, καὶ στοιχεῖον αἰθιον, ὑποφερομένοις τοῖς πράγμασιν ἀγκυρηβόλιον σάλου καὶ πλάνης, omnibus mortalibus focum vere sacrum atque alium; retinaculum firmum; elementum* [puta, ex quo omnia existunt, & quo redeunt] *æternum; rebus mundi, salo atque errore fluctuantibus, stationem ad jaciendam ancoram.* Quo & refert idem doctus Polybii interpres illud Ciceronis dictum, cum Senatum Romanum *omnium terrarum arcem* vocat, in Orat. in Sen. post Reditum, cap. I. & cum de Offic. II. 7. ait: *quamdiu imperium populi Romani beneficiis tenebatur, regum, populorum, nationum portus erat & refugium Senatus: nostri autem magistratus imperatoresque ex hac una re maximam laudem capere studebant, si provincias, si socios æquitate & fide defendissent. Itaque illud patrociniū orbis terræ verius, quam imperium, poterat nominari.*

Verf. 5.

Verf. 5. τοῦτ' ἂν αὕτη (ἡ Τύχη) καινοποιούσα, καὶ συνεχῶς ἐναγωνιζομένη τοῖς τῶν ἀνθρώπων βίοις. Eadem fere sententiam his versibus complexus est Ovidius, de Ponto IV. 3.

Ludit in humanis divina potentia rebus,

& certam præsens vix habet hora fidem.

Dum homines soli per se res suas in hac vita agere, aut colluctari alii cum aliis videntur, semper Fortuna se rebus eorum immiscet, & pro aliis contra alios pugnat. Hominum vita veluti campus aut theatrum est, in quo spectacula & certamina sua edit Fortuna. Apud Thucyd. II. 74. *ἐναγωνίζεσθαι* a Scholiaste exponitur *ἐν αὐτῇ* (scil. γῇ) *τὸν αἰῶνα τελέσσαι*. Sic apud Plutarchum, laudatum ab Henr. Stephano in Thef. Gr. Lingux ad hoc verbum est, *τόπος*

ἐὺφύδ-

εὐφύεστατος τοῖς ἵππομαχοῦσιν ἐναγωνίζεσθαι, locus com-
modissimus equestri certamini. Apud Polybium h. l. καὶ
συναγωνιζομένη dant Ven. & Flor. & carent συνεχῶς. συν-
εχῶς ἀγωνιζομένη Aug. Vtrumque librariorum incuria.

Verf. 5.

Verf. 6. τὰς ἐπιφανεστ. Aberat articulus ab edit. 1. Verf. 6.
& 2. errore primi editoris vel operarum. Ibid. ἡ καὶ νῆ
Δία. Familiaris nostro locutio; vel saltem, aut etiam so-
lummmodo. Vide Lexicon Polybian. in νῆ. conf. cap. 5, 5.

Verf. 7. Καθόλου γε μὴν &c. Ab his verbis vulgo in- Verf. 7.
cipiunt CAP. V. hujus libri. Nobis commodius visum est,
uno eodemque capite hæc cum superioribus complecti.
Ibid. μετρίως. Quod ad marg. edit. Hervag. h. l. notatur
μετρίου, ortum duxit ex scripturæ compendio in cod. Aug.
quod perperam accepit editor Basileensis. Ibid. διεββίμ-
μένα τὰ μέρη. μέλη scriptum fuisse a Polybio suspicatus
erat Casaub. in Commentar. & jam ante eum Scaliger.
Vulgatam scripturam, in quam consentiunt libri, merito
defendit Gronov. ex IV. 4, 6. VII. 8, 7.

Verf. 8. ἡ τῆς ψυχῆς εὐπρέπεια est dignitas, decor, Verf. 8.
qui vivo inest animanti; venustas, quam viva anima concil-
iat corpori. εὐπρεπείη suspicatus est REISKIUS, exposuit-
que, agilitate, habilitate, facilitate artuum movendorum,
& munium membri cujusque expedite obeundorum. Sed
eam conjecturam nec res desiderare, & vis vocabuli εὐ-
πρέπεια ne ferre quidem commode videtur.

Ibid. καίτοι πάλιν ἐπιδεικνύοι. Optativus de-
betur Casaubono, quem vel invitis omnibus codicibus te-
nendum duxi. Præeuntem Casaubonus habuerat Scalige-
rum, qui pariter ἐπιδεικνύοι notaverat in ora sui libri.
In καίτοι abundat καί, ut idem sit quod ἐπειτα. Amat
hunc pleonasmum noster: conf. V. 98, 3. VI. 9, 1. Simi-
liter Xenophon Memorab. Socr. I. 1, 5. καίτοι, pro simplici
εἶτα, usurpavit; quod quum non intelligerent, corrupe-
runt librarii, & postliminio demum ex codice Vossiano
Xenophonti restituit Zeunius.

Ibid.

Verf. 8.

Ibid. διότι καὶ λαν. Particulam διότι, cujus usu pro simplici ὅτι delectatur Polybius, obstinato quodam consilio in cod. Reg. B. tantum non semper in ὅτι mutata est. *Ibid.* πολὺ τι. Etiam hunc pleonasmum pronominis τι, optimis ceteroquin quibusque auctoribus frequentatum, amat Polybius. Mendose edit. 1. & 2. cum Bav. dant πολὺ τι.

Ibid. παραπλήσιοι ex Vrsini emendatione est, quam, tacito auctoris nomine, adoptavit Casaubonus. παραπλήσιον, quod est in omnibus codicibus, adverbialiter quidem interdum, quemadmodum παραπλησίως ponitur; vide III. 33, 17. IV. 40, 11. sed hoc loco adjectivum nomen necessario requiri videbatur. Librarius, qui παραπλήσιον h. l. primus inveniit, videtur in animo adhuc habuisse idem vocabulum, quod paullo ante (verf. 7.) occurrebat.

Verf. 11.

Verf. 11. ἐφίκοιτο. scilicet, τοῦ ἐπιστήμην καὶ γνώμην ἀτρεκέῃ ἔχεν, id consequetur, ut certam notitiam scientiamque habeat; quod fieri non posse dixerat (verf. 9.) ex singularum & abruptarum partium cognitione. Sic non opus erit, ut cum Reiskio statuamus, excidisse aliquid hoc loco. *Ibid.* Ad κατεπτεύσας intellige ex superioribus τὴν συμπλοκὴν, ἥτις δὲ τὴν ὁμοιότητα καὶ διαφοράν.

Cap. V.

CAPVT V.

Verf. 1.

Verf. 1. ταύτης ἀρχὴν τῆς βίβλου. Quemadmodum I. 3, 1. docuerat, unde initium plenioris atque propriæ suæ Historiæ, quæ a tertio Libro incipit, esset sumpturus, scilicet a rebus, Olympiade cxc gestis, simulque prædixerat *Ibid.* verf. 8. ἀναγκαῖον ὑπελάβομεν εἶναι, συντάξασθαι ταύτην καὶ τὴν ἐξῆς βίβλον πρὸ τῆς ἱστορίας, sic nunc consentaneum erat, ut ostenderet hoc loco, a quibus rebus & a quo tempore initium hujus Præparationis, atque adeo hujus Libri primi, ταύτης τῆς βίβλου, sit sumpturus.

Ibid. Τιμαίος. Timæus, Tauromenita Siculus, res Siculas, & his connexas Italicas, Libycas, Græcanicasque, nescio quot libris (librūm vicesimum primum citat Polybius

bius XII. 25, 7.) conscripfit, in quorum quinque postremis res Agathoclis complexus est; de quo consulendus Vossius libro I. de Historicis Græc. cap. 12. Ex veteribus auctoribus, præter ea, quæ Suidas habet, quorum major pars ex Diodoro Siculo ducta est, imprimis consulendus de Timæi Historiis est Polybius noster, cum alibi, tum præsertim lib. XII. cap. 3-15. & cap. 24 seq.

Verf. 1.

Ibid. ἀπέλιπε. ἀπέλειπε Vat. Aug. Reg. A.

Verf. 3. καὶ μῆτέον αὐτὴν τὴν τῆς διαβάσεως αἰτίαν ψιλῶς &c. Non solum *modum ac tempus*, ait, docendum esse primæ trajectionis Romanorum in Siciliam, sed & *causam*. Ista autem causa ψιλῶς, id est, *nude ac simplici narratione* est exponenda, ita, ut *ipsa per se* possit intelligi; ne, si hæc quoque *causæ* rursus suæ *causæ* *requireret declarationem*, si in infinitum necesse esset causas aperire causarum, ἀνυπόστατος foret, id est, *nuquam fundamentum firmum certumque, cui insisteret, & unde initium sumeret*, (ὑπόστασις. cf. IV. 2, 1.) *inveniret universa argumenti nostri tractatio.*

Verf. 3.

Hæc igitur, quod ad causarum declarationem. Sed *Verf. 4.* ad *Tempus* quod adinet, unde totius historiæ rerum a Romanis gestarum initium ducatur, commodum fore, ait, (verf. 4.) ut ab eo proficiscatur principio, quod omnibus satis notum certumque sit, & de quo inter omnes conveniat; licet tempus illud fuerit paullo remotius, & paullo altius sit repetendum, ita, ut deinde opus sit, res interjectas usque ad illam primam Romanorum in Italiam trajectionem breviter & cursim notare. Scilicet quoniam Olympias cxxxix, a qua cœpit primum bellum Punicum, non erat epocha satis illustris apud Græcos, nec insignita re quadam memorabili in historia Græcorum, quorum præsertim in gratiam scripsit suam Historiam Polybius; ascendit paullo altius ad rem, quæ simul in historia Romana quam maxime erat memorabilis, nec Græcis prorsus ignota, simulque cum rebus maxime notabilibus in historia Græcorum ipso tempore fere conveniebat. Ita nimi-

Polybii Histor. T. V.

K

rum

Verf. 4. rum græci lectores aliquod veluti punctum fixum, aliquem notum ac familiarem sibi terminum, a quo procederet atque penderet tota rerum consequentium notitia, animo signatum erant habituri. Est autem illa res *Roma a Gallis capta*; (conf. cap. 6, 1.) cujus rei jam olim rumor ad Græcos pervenerat, & scriptores græci, Aristoteles, Heraclides Ponticus, Theopompus, fecerunt mentionem, teste Plutarcho in Camillo p. 140. & Plinio Hist. Nat. III. 5. 9. ut monuit Casaubonus.

Ibid. τοῖς χρόνοις βραχὺ προαναδραμόντας. Sic edit. 1. & 2. cum scriptis codicibus omnibus. προαναδραμόντας ex conject. ediderat Casaub. & post eum Gronovius. Sic & I. 12, 8. προανατρέχωμεν temere pro προανατρέχωμεν ab eisdem editum erat. Sed errorem professus est Casaub. in Commentar. ad h. l. unde veram scripturam ante nos jam & h. l. & cap. 12, 8. restituit Ernestus. conf. Polyb. V. 31, 8. Eodem modo Diodorus, fidelis Polybii sectator, IV. 60. προαναδραμόντας τοῖς χρόνοις. Valet autem phrasin illa idem, quod ista ἀναδραμόντας ἐστὶ τοῖς χρόνοις, apud nostrum I. 12, 6.

Verf. 5. Verf. 5. νῆ Δ' ἀμφισβ. νῆ Δ' ἀμφ. Vat. Aug. Reg. A. *Ibid.* οὐδὲν οἶδον τε. Sic ex Aug. primus edidit Hervag. Consentient Vat. Flor. Reg. A. Inverso ordine οἶδον τε οὐδὲν Bav. & ex eo edit. 1. & Reg. B. C. *Ibid.* τότε ἤδη Aug. Reg. A. *Ibid.* ὁ συνεχὴς λόγος. Absent artic. ab edit. 1. operarum errore.

Cap. VI.

C A P V T V I.

Verf. 1. Verf. 1. Ἔτος μὲν οὖν ἀνεστήκει &c. — „Vult insignire (sic CASANBONUS scribit ad h. l.) annum captæ Romæ a Gallis, & suis Græcis eum reddere quam notissimum. Comparat igitur illum cum iis, quæ apud Græcos partim eodem anno, partim paullo ante, aut paullo post acciderant, ad memoriam posteritatis magis insignia. Nihil tota Græcia nobilius duabus civitatibus, Athenis & Lacedæmone: nihil item in historia Græciæ illustrius duabus

Vers. 1.

bus cladibus, quæ civitates illas sic attriverunt, ut nunquam post illa detrimenta pristinum splendorem recuperarint. Prior tempore fuit calamitas Atheniensium, quos Lyfander ad *Aegospotamos* (in Thracica Chersoneso urbs fuit eo nomine & fluvius) navali prælio devicit; posterior Lacedæmoniorum, quorum ad *Leuſtra*, Boeotiæ oppidum, Thebani duce Epaminonda cædem ingentem fecerunt. Inter has duas clades media intervenit, memorabili *συγκυρία*, Alliensis Romanorum, quam statim Romæ *ἄλωσις* est secuta. Ad Aegospotamos male pugnatum est ab Atheniensibus anno 4. Olymp. *xciii*. Tempus captæ Romæ veteres fere omnes accuratiores temporum auctores conferunt in annum 1. Olymp. *xcviii*. [vide Dionys. Halic. lib. I. c. 74.] Polybius, qui annos undeviginti numerat, inter Atheniensium & Romanorum clades, in proxime sequentem annum rejicit: alioquin numero annorum *xix* unus defuerit. Strabo lib. VI. [p. 287. edit. Casaub.] de Roma capta loquens: *ἐγένετο ἐκ τούτου, ὥς Φησι Πολύβιος, ἑτι ἰσχυροτέρῳ μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῦ ναυμαχίαν*. Cum Polybio & Strabone consentit etiam Diodorus Siculus. [lib. XIV. c. 110.] Ad annum 2. Olymp. *xcviii*. adde *xvi*. quæ noster ponit inter casum Romæ, & Spartanorum ad Leuſtra; emerget annus 2. Olymp. *ci*. Pausanias in Arcadicis: [lib. VIII. cap. 27.] *τὸ πταῖσμα ἐγένετο Λακεδαιμονίων τὸ ἐν Λεύκτροις - - δευτέρῳ ἔτει τῆς ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος καὶ δευτέρας*. —

Vers. 2. ἐν ᾗ Λακεδαιμόνιοι μὲν τὴν ἐπὶ Ἀνταλκίδου Vers. 2.

λεγομένην εἰρήνην πρὸς βασιλείαν τῶν Περσῶν ἐκύρωσαν. Rurſus ad hunc locum CASANBONVS: „Diodorus quoque Siculus [lib. XIV. cap. 110 sqq.] idoneus cum primis auctor, in eodem anno 2. Olymp. *xcviii*. & invasionem Romæ commemorat, & pacem legato Antalcida factam. Iustinus lib. VI. [c. 6.] *Hic annus non eo tantum insignis fuit, quod repente pax tota Græcia facta est; sed etiam eo, quod eodem tempore urbs Romana a Gallis capta est*. Strabo verbis paullo ante allatis subjicit *κατὰ τὴν ἐπὶ Ἀνταλ-*

Verf. 2.

κίδου γενομένην εἰρήνην. Hæc est illa pax infamis, quæ Lacedæmonios perfidiæ in socios, Græcos omnes stultitiæ palam damnavit. Nam qui, dum erant concordēs, nobilissimos de potentissimo omnium regum Persicorum triumphos retulerant, ii jam inter se discordēs, & sibi invicem infesti, regi ignavo & inter pellices sedenti imperata faciunt. Formulam, ab Artaxerxe præscriptam, habes apud Xenophontem in quinto Hellenicorum. [Hist. Græc. lib. V. p. m. 430.] Scribit Iustinus, regem Artaxerxem legatos in Græciam misisse, ad faciendam hanc pacem; sed Græci potius in Asiam, quod satis constat, legatos mittere. Quam ob causam pax hæc non aliter illis dicitur, quam ἐπ' Ἀνταλκίδου, hoc est, *legato Antalcida facta*; nam ita ἐπ' hic accipiendum, quum tamen vulgo id genus dicendi de magistratibus ordinariis, non de legatis, usurpetur. Ideo etiam Polybius ἐκύρωσαν dixit, quia hoc sædus in Asia per legatos factum, post Lacedæmone ratihabitione senatus est confirmatum. Hæc quidem CASANBONVS. — Verba Polybii quod adinet, τὴν ἐπ' Ἀνταλκ. λεγομένην εἰρήνην restitui ex veterum librorum, quotquot supersunt, Vat. Vrb. Flor. Ven. Aug. Reg. A. & Bav. consensu. Quum vero γενομένην pro λεγομένην (nescio, Obscopæne consilio, an correctoris Hagenoënsis prava sedulitate) in editionem primam irrepsisset, ista scriptura & in codicibus Reg. B. & C. & editis omnibus obtinuit. Et alibi quidem apud Nostrium, IV. 27, 5. & VI. 49, 5. τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην nulla varietate dant libri omnes. Et apud Strabonem, loco supra citato, lib. VI. p. 287. eodem modo vulgo editum legitur. Et Arrianus de Exped. Alexandr. II. 1. eandem pacem, τὴν εἰρήνην τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην, vocat. Nec tamen id satis causæ fuerat, cur apud Polybium h. l. consentiens codicum scriptura defereretur; cujus ea vis est, ut intelligatur, *pacem istam vulgo brevi formula τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου εἰρήνην fuisse adpellatam*. Pari modo Plutarchus in vita Artaxerxis p. 1022. τὴν περιβόητον εἰρήνην ait,

ait, τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου προσαγορευομένην. Sic τὴν περὶ Κάννας λεγομένην μάχην dicit Polyb. XV. 11, 8. ubi nil opus est, cum Reiskio γενομένην reponere: tametsi ceteroquin non sum nescius, duo verba γεόμενος & λεόμενος nonnumquam a librariis perperam inter se commutari, cujus permutationis exemplum exhibent codices Polybiani lib. X. 47, 4. Sicut autem ἐπ' Ἀνταλκίδου facta illa pax dicitur, sic τὰς ἐπ' Ἀσδρούβου γενομένας ὁμολογίας dicit Polyb. III. 15, 5. & τὰς ἐπὶ Λουτατίου γενομένας συνθήκας, III. 21, 2. &, breviori etiam formula, τὰς ἐπὶ Λουτατίου συνθήκας, & τὰς ἐπ' Ἀσδρούβου, III. 30, 3.

Vers. 2.

Ibid. καὶ ὁ πρεσβ. Διονύσιος. Articulum ὁ, quum abesset a codd. omnibus, & ab ed. 1. & 2. recte adjecit Casaubonus.

Ibid. τῇ περὶ τὸν Ἑλλέπορον ποταμὸν μάχῃ, *pugna ad Elleporum fluvium.* Rem fusc narrat Diodorus lib. XIV. cap. 103 seqq. Vocabulum ποταμὸν ignorant Flor. & Ven. sed agnoscunt ceteri codices. Ἑλλέπορον, ut edidimus, est in Vat. Flor. Urb. Eodem modo in Bav. non Ἑλεπόρον penacutē, ut ex eo codice notavit Casaub. Similiter Perotus ex suo exemplari, circa *Elleporum*, interpretatus est. Literam σ ante π inferunt Aug. & Reg. A. puto quod in exemplari, unde descripti sunt, litera σ (quemadmodum etiam in Bav. factum vidi) vinculo quodam ita junctum fuerat literæ π, ut nexus ille scripturæ negligentius insipientibus videri potuerit indicare tres literas σπ. Lenem spiritum servavit Reg. A. Ἑλλέπορον, sed Ἑλεπόρον cum aspero dat Aug. Per errorem accidit, ut in edit. 1. περὶ τῶν Ἑλεπόρων, & in edit. 2. περὶ τῶν Ἑλλέπορον (sic: litera σ ex cod. Aug. adfuit) poneretur. Casaubonus & Gronovius, neglecto spiritu, (ut solent in literis majusculis) Ἑλλέπορον ediderunt: Ernestus Ἑλεπόρον, cum spiritu aspero. In cod. Reg. B. librarii errore τὸν Ἑλεπόρον scribitur; non, ut Casaubonus refert, Ἑλέπορον. Codex Reg. C. (idem ipse, quem *suunt*

Vers. 2.

dixit Casaubonus ad h. l.) veterem scripturam repræsentat Ἐλλειπον, puto ex codice Flor. vel Veneto, cujus ope passim correctum erat illud exemplum editionis Hagenoënsis, e quo descripti sunt codices Reg. B. & C. Cum ista scriptura codicum Polybianorum convenit Polyænus, nisi quod solenni librariorum variatione simplex λ pro λλ apud eum vulgo ponatur, Strateg. V. 3, 2. τοὺς περὶ τὸν Ἐλλειπον ποταμὸν πταίσαντας Ἰταλιώτας. Apud Diodorum quidem XIV. 104. περὶ τὸν Ἐλωριν ποταμὸν vulgo scribitur, manifesto librariorum errore, qui nomen ducis Græcorum (id enim Ἐλωρις erat) in fluvium transferebant. Sed quod ibi Casaubonus & Wesselingius, pariterque Dukerus ad Thucyd. VII. 80. Ἐλωρον vel Ἐλωρον scribendum atque eodem modo h. l. apud Polybium corrigendum contendunt; quod etiam Casaubonus in latina versione expressit, *ad Elorum amnem*; id quidem nulla alia ratione vititur, nisi quod in Sicilia amnis Ἐλωρος est, cui hunc cognominem fuisse suspicati sunt docti illi viri. Cuius suspicionis quum nulla sit idonea ab eisdem adferatur causa, non deferendam putavi codicum Polybianorum scripturam.

Ibid. Γαλάται ἐκ κατὰ κράτος ἐλόντες &c. Quod in eundem annum cum pace Antalcidica Romam captam a Gallis posuit Polybius, &, qui eum sequuntur, Diodorus & Iustinus, in eo hos discessisse paullulum a Romanorum annalibus, citius nonnihil Romam captam statuentibus, monuit Wesselingius ad Diodor. XIV. 113. ablegans lectorem ad Petavii Doctr. Temp. Lib. X. 31. & Dodwell. Anal. Xenoph. p. 263. Conf. eundem Wesseling. ad Simsoni Chron. Vniversale, ad ann. 2. Olymp. xcvi. A. V. 367.

Ibid. πλὴν τοῦ Καπετωλίου. Monuit ad h. l. Casaubonus, plures ex græcis scriptoribus Καπετώλιον per s scribere. Sic apud Polybium constanter dat Codex Vat. Ceteri plerumque, ut hoc loco, litera i utuntur, sed & interdum s. Literam s præferunt Grammatici, Stephanus Byzant. Hesychius, atque Suidas, apud quem vulgo quidem

Καπιτ.

Καται. scribunt; sed, Καται. voluisse ipsum Lexicographum, demonstrat literarum series. Id factum a Græcis esse, quod a vocab. κάπτος, *fossa, tumulus*, latinum deduxerint nomen, suspicatus est Casaub.

Vers. 2.

Vers. 3. καὶ γινόμενοι. Sic scripti libri omnes & edit. 1. Postea γινόμενοι edebatur, errore ex Hervagiana propagato.

Vers. 3-

Vers. 4. ἀνδρῶν. ἀνδρείαν Aug. Reg. A. Neutrum male. Perpetuo fere in hoc vocabulo, ut in aliis ejusdem generis, variant librarii.

Vers. 4-

Ibid. Σαυνίταις, τοῖς πρὸς τε τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς ἄρκτους &c. *Samnitibus, qui & ad ortum & ad septentrionem fines adtingunt Latinorum.* „De ortu res clara, ait CASAVBONVS: *de latere septentrionali nihil habeo dicere.*“ — Nempe, si hæc verba τοῖς πρὸς τε τὰς ἀνατ. &c. ad solum nomen Σαυνίταις referimus, consequens erit, ut, ex Polybii præscripto, paullo magis ad septentrionem, quam vulgo a geographis factum videmus, porrectam fuisse dicamus Samnitium regionem. Quod satis etiam convenit cum eo, quod perhibetur de origine Samnitium, quæ a Sabinis solet derivari. Ac videri potest Polybius Pelignos etiam Vestinosque, & quæcumque gentes ab Apulia usque ad Picenum incoluerant, & Samnitico bello Samnitibus sese conjunxerant, (conf. Livium VIII. 29. IX. 41. 45.) communi *Samnitium* nomine comprehendisse. Quo pacto etiam Danvillius in *Geographie Ancienne* T. I. p. 204. de Samnio loquens, ait: *Cet article comprendra tout ce qui s'étend depuis la Sabine & le Picenum jusqu'à l'Apulie, & dans un autre sens depuis les limites du Latium & de la Campanie jusqu'à la mer supérieure.* Sed commodiori fortasse ratione difficultas de *septentrione* expedietur, si verba illa τοῖς πρὸς τε τὰς ἀνατ. &c. ad tres illos populos, quos modo nominaverat Polybius, Τυρρηνούς, Κελτοὺς & Σαυνίταις referamus; ita, ut, quod de *ortu* dicit, ad *Samnitas* referatur; quod de *septentrione*, ad *Etruscos & Gallos*. Neutra harum rationum explicandæ

Verf. 4. isti difficultati opus esse visum est GRONOVIO, qui in Adnotationibus manuscriptis ad h. l. ait: „Clara omnia fuissent Casaubono, si attendisset ad Polybium. Est enim ἐν διαδυοῖν. πρὸς τε τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς ἀρκτοὺς, id est, *versus orientem hibernum* vel *septentrionalem*. Maxima enim Latii pars ab oriente videt Campaniam; at circa orientem hibernum, circa Hernicos, habet adjacentes Samnitas.“ — Ceterum, quod in edit. 1. & 2. Σαννίταις scribitur, & mox rursus Σαννίταις, pro Σαννίταις & Σαννίτας, id vel operarum, vel ipsius primi editoris errore est factum: in probam scripturam consentiunt veteres libri omnes.

Verf. 5. Verf. 5. τῷ πρότερον ἔτει τῆς τῶν Γαλατῶν ἐφόδου, scil. εἰς τὴν Ἑλλάδα, anno prius quam Galli invaderent Græciam. Nempe quamque rem a Romanis gestam conjungere studet Polybius cum re apud Græcos per idem fere tempus gesta, quæ nota esset lectoribus. Quemadmodum vero trajectionem Pyrrhi in Italiam h. l. ponit in annum eum, qui proxime præcessit irruptionem Gallorum in Græciam; sic lib. II. c. 20, 6. eandem trajectionem ponit in tertium annum ante cladem eorundem Gallorum ad Delphos. Cladem illam Pausanias, in Phocicis, cap. 23. accidisse ait anno 2. Olymp. cxxv. qui incidit in A. V. 476. Sic trajectio Pyrrhi in Italiam ponenda in A. V. 474. P. Valerio, Ti. Coruncanio Coss. ad quos eosdem Consules Pighius in Annal. Romanor. & Simfonus in Chronico Universali, Romanos scriptores secuti, eam rem posuerunt.

Ibid. τῶν τε περὶ Δελφοὺς φθαρέντων καὶ περαιωθέντων εἰς τὴν Ἀσίαν. Ad ista verba REISKIUS monuit: „Forte καὶ τῶν περαιωθέντων. Galatas vel Celtas, ait, in Græciam & tractus ei finitimos irrupisse: quorum duplex genus fuit, alios, qui ad Delphos perierunt, alios, qui ex Europa in Asiam trajecerunt Bosporum.“ — Ac videtur repetitum articulum græci sermonis indoles flagitare. De re conf. Livium XXXVIII. 16. Polyb. IV. 45 extr. & seq. & Pausan. l. c. X. 23 extr. ubi tamen oratio non satis integra esse videtur. Taceo alios scriptores.

Verf.

Verf. 6. Τους δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Καλτοὺς &c. *Verf. 6.* Varias irruptiones Gallorum in ditionem Romanorum, & victorias de eis reportatas a Romanis, secundum temporum seriem breviter recenset noster II. 18-20. *Ibid.* τότε πρῶτον ἐπὶ τὰ λοιπὰ &c. *tum primum adversus reliquas Italiae partes arma promoverunt*; scil. adversus inferiorem Italiam, cujus caput Tarentum erat. *Ibid.* ἀθληταὶ γηγονότες ἀληθινολ. conf. II. 20, 9. XV. 9, 4. Monuit ad h. l. Casaubonus, & productis variis veterum scriptorum locis ostendit, ἀθλητὰς πολέμων vel τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἔργων a Græcis dici *summos bellatores, longo usu confirmatos*.

Verf. 7. τὸ τελευτῶν τὰς τε δυνάμεις καὶ Πύρρον *Verf. 7.* ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἰταλίας. *ad extremum, quum Pyrrhum cum copiis suis Italia expulissent.* — „Videtur hic aliquid deesse. Forte sic dedit auctor: τὰς τε Ἑπειρωτικὰς ἰλόντες δυνάμεις, καὶ Πύρρον ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἰταλίας.“ REISKIUS. — Suspicius equidem eram, unum verbum excidisse, ut legendum esset, τὰς τε δυνάμεις ἀνελόντες, καὶ Πύρρον ἐκβαλ. Eutropius II. 14. *Curius contra eum (Pyrrhum) pugnavit, exercitum ejus cecidit, ipsum Tarentum fugavit, castra cepit: ea die caesa hostium xxiiii millia.* Orofius IV. 2. *triginta tria millia caesa refert, ipsum Pyrrhum cum paucis equitibus Tarentum profugisse.* Sic & Zonaras Annal. VIII. 6. Πύρρος σὺν ὀλίγοις ἰππεῦσι διέφυγεν εἰς τὸν Τάραντα, ἐκείθεν δὲ εἰς τὴν Ἑπειρὸν ἀπέπλευσεν. At octo tamen peditum millia cum trecentis equitibus in Epirum reportasse Pyrrhum, auctor est Plutarchus in ejus vita p. 400. Vnde etiam teneri poterit id, quod apud Polybium vulgo scriptum legitur, & per figuram illam sermonis, scriptori huic satis familiarem, quam ἐν διαδοῦν vocant, (conf. Casanb. in Casaubonianis p. 70.) τὰς δυνάμεις καὶ Πύρρον intelligi poterit, tamquam dixisset, τὰς Πύρρου δυνάμεις.

CAPVT VII.

Cap. VII.

Vers. 1.

Vers. 1. Μεσσήνη. De nomine hujus urbis monuit CASAVBONVS, a Romanis scriptoribus Peloponnesiacam *Μεσσήνην*, *Messenem* vocari; hanc vero Siculam, quæ a Messeniis, e Peloponneso profugis, nomen obtinuit, quum *Zancle* prius diceretur, *Messanam* solere adpellari: „quam distinctionem, inquit, qui negligunt interpretes græcorum auctorum, peccant.“ —

Vers. 2.

Vers. 2. Μεσσήνη μὲν γὰρ . . . ἐπεχείρησαν παράσπονδοι. Commodum quidem fuerat *Μεσσήνην* . . . *παράσπονδον*, quod ex Reg. B. C. edidit Casaubonus. Sed ea scriptura non nisi conjecturæ debetur viri docti, nescio cujus, ex cujus ingenio passim correctos illos codices jam sæpius monuimus. Et eandem quidem conjecturam probatam etiam Scaligero video: verum, quum in *παράσπονδοι* veteres omnes libri Vat. Urb. Aug. Reg. A. Flor. Ven. Bav. consentiant, non temere deferendam, sed restituendam Polybio scripturam hanc putavi, & leviori quadam ratione succurrendum orationi, quæ laborare quodammodo videbatur. Nempe, quoniam & apud nostrum, & apud probatissimos quosque græcos auctores verbo *ἐπιχειρεῖν* tertius casus, quem dativum vocant, solet jungi, v. c. *ἐπιχειρεῖν τοῖς πράγμασι, τοῖς πολεμικοῖς*, &c. ea causâ commotus, *Μεσσήνη* pro *Μεσσήνην*, quod dant libri, ex conjectura scribere conatus sum. Sed poterat fortasse debebatque hoc ipsum etiam *Μεσσήνην*, in tam longo præsertim nominis hujus a suo verbo intervallo, ferri atque a nobis teneri; quandoquidem ceteroquin non desunt exempla, (quorum unum ex Plutarcho, aliud ex Ilocrate protulit Henr. Stephanus in Thef. Græc. ling.) ubi verbo *ἐπιχειρεῖν* quartus casus nominis jungitur.

Ibid. οὐ πολλοῖς ἀνωτ. χρόνοις τῶν νῦν λεγομένων. — „Tempus, quo de loquitur, est tempus Rhegii obsessi a Romanis.“ CASAVB. —

Ibid.

Ibid. Καμπανοὶ παρὰ Ἀγαθοκλεῖ μισθοφοροῦντες. — „Imo vero μισθοφορήσαντες, (ait CASAVBONVS) qui meruerant; non merentes, quasi superstitie Agathocle hoc accidisset.“ [Sed de Participio, quod præsentis temporis vulgo haberi solet, vide quæ diximus ad τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράφουσι I. 1, 1.] — „Campani priscis temporibus, (sic pergit CASAVB.) militaris spiritus viri, ex Italia in Siciliam transgressi, modo Pœnis, modo Pœnorum hostibus operam locabant: quin aliquot urbes in Sicilia in sua potestate ipsos habuisse, testis Diodorus, [XIV. 15.] ut Catanam & Entellam, jam inde a Dionysii senioris temporibus. In Eclogis Diodori [lib. XXI. Ecl. 13.] occupatæ a Campanis Messianæ historia sic refertur. Exstincto Agathocle, Syracusarum tyranno, supererant tyrannidis instrumenta, mercenariorum præsidium adeo validum, ut jus creandi magistratus sibi vindicaret. Quum ea occasione seditio inter cives & mercenarios esset coorta, convenit tandem inter partes, ut peregrinus miles, divenditis bonis ac possessionibus suis, Siciliæ finibus excederet. Hac simulatione Campani iter ad fretum instituunt: ibi a Messianiis intra urbem admissi, urbem mox occupant, & noctu hospites, qui parum caverant, occidunt.“ —

Ibid. ὀφθαλμιῶντες. — „Recte observat Suidas, verbum ὀφθαλμιῶν, quod proprie significat oculis dolere, sive ophthalmia laborare, cum alio transfertur, vel invidiam denotare, ut in Evangelio oculus malus pro invidio, vel cupiditatem re aliena fruendi, ut hoc loco. Iosephus Antiq. libr. I. [cap. 19. sect. 10.] διὰ τὸ ὀφθαλμιῶν τῷ πλήθει τῆς κτήσεως.“ CASAVB. — Pro περὶ τὸ καῖλος legendum πρὸς τὸ καῖλος suspicatus erat Reiskius. At similiter certe rursus noster II. 17, 13. περὶ τὸ καῖλος τῆς χώρας ὀφθαλμιῶσαντες.

Vers. 3. παρεισλθόντες δὲ γὰρ pro δὲ maluerat Reiskius. Sed satis familiaris Polybio usus iste particulæ δὲ pro γὰρ. *Ibid.* ὡς φίλοι Aug. Sed in vulgatam scripturam consentiunt ceteri.

Vers.

Vers. 4.

Vers. 4. τῶν ἡκληρηκότων. Sic recte editum est ex Bav. Perperam ἡκληρωκότων Aug. & Vrb. quod & debuerunt Vat. & Reg. A. in quibus est ἡκληροκότων. ἀκληρεῖν, non ἀκληροῦν, dicuntur, qui patria ejiciuntur bonis multati, & omnino qui gravi atque adversa fortuna premuntur, ut monuit & exemplis demonstravit Wesseling. ad Diodor. III. 12. Hinc & substantiva ἀκλήρημα & ἀκλήρηλα. Verbum ἀκληρώω, ista notione, & analogia respuit, quandoquidem actionem, non passionem vel statum, significare verba in ω solent, nec adoptavit usus. Nam quod apud Suidam in Fragm. quod ex Polybio decerptum videtur, ἀκληρώμασι olim ante Küsterum legebatur, nomen ab illo verbo derivatum; id errore factum est, & recte Küsterus ἀκληρήμασι substituit, partim ex codicum Parisiensium præscripto, partim indicante literarum serie. Pro ἡκληρηκότων, quod apud Polybium h. l. legimus, Diodorus in narratione simillimæ calamitatis Reginorum (in Excerpt. Vales. ex lib. XXII. p. 562. edit. Wesseling.) τῶν ἡτυχηκότων dixit.

Vers. 7.

Vers. 7. ὃν ἡγεῖτο Δέκιος Καμπανός. Perperam Flor. & Venetus Δέκιος καὶ Καμπανός. Δέκιος, τὸ γένος Καμπανός ait Diodor. loc. cit. Natione Campanus erat; nomen viri Decius Iubellius: de quo vide Livium Epit. libri XII. & auctores, quos Freinshemius in Supplem. illius libri, & partim etiam Casaubonus ad h. l. citavit, Diodorum loco paullo ante laudato, Valerium Max. II. 7, 15. & Appian. in Samniticis f. lib. III. Ecloga IX. nostræ edit. Tom. I. p. 60 sq.

Vers. 8.

Vers. 8. τοὺς Μαρμαρίνους. Conf. cap. 8, 1. Mamerminos a Mamerte, (id Campanorum idiomate Mavortis f. Martis nomen erat,) quasi Mavortios vel Martios, id est, strenuos bellatores sese vocabant, ut monuit Diodorus lib. XXI. Ecloga 13. De qua adpellatione fusius Casaub. ad h. l. & auctores, quos laudavit Wesseling. ad Diodori locum cit. T. II. p. 493.

Vers.

Verf. 10. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τούτων ἀγέοντο. ἀπο penacutē est in Bav. Bene, si inverso ordine τούτων ἀπο effiet. Sed nil movendum. *Verf. 10.*

Verf. 11. ζῶγρηξ. ζῶγρηξ h. l. Vat. & Reg. A. *Verf. 11.*
quemadmodum apud Suidam editur, citantem verba Polybii ex I. 79, 4. ubi pariter Vat. ζῶγρηξ habet. Sic quoque Scaliger, & hoc loco, & ubicumque ζῶγρηξ editur apud Polybium, in ora sui libri correxit, ζῶγρηξ. Atque id analogia etiam requirere videtur, quandoquidem a verbo ζῶγρῆω, non ζῶγρῆύω, nomen derivatum est. Verumtamen nec tam certa res, nec tanti momenti, ut in nomine, cujus usus frequentissimus apud Polybium occurrit, recedendum videatur a forma, in quam pæne perpetuo & constantissime libri Polybiani ad unum omnes consentiunt.

Ibid. ἐκυρῆυσαν πλείωνων ἢ τριακοσίων. vivos in potestatem redigunt amplius trecentos. οὐ πλείωνων, non amplius trecentos, suspicatus erat Reiskius. Contra, quum alii auctores, Frontinus Strateg IV. 1, 38. & Orofius IV. 3. præeunte Livio Epit. libri XV. & maxime in lib. XXVIII. cap. 28. mire rem exaggerantes, totam legionem, millia hominum quatuor, captos & in foro Romæ securi percussos esse, scribant, videri posset apud Polybium h. l. πλειόνων ἢ τρισχιλίων, amplius tria millia, legendum, nisi diserte adjecisset hic scriptor, plerosque in ipsa expugnatione urbis, pertinaciter pugnantes, esse interemtos. Sed nimirum trecenti, fustigati securique percussi, satis magnus numerus visus est Polybio, ut adnotaret, plures etiam fuisse. Quare perspecte ad h. l. monuit CASARBONVS: „Observantur in hac historia Polybii fides & judicium. Constat, legionem Rhegium inductam, quæ postea fidem mutavit, fuisse hominum quater mille. Mansit præsidium in urbe occupata octo minimum annos, hoc est, tempus totum belli Tarentini. Eo temporis spatio vehementer illum numerum fuisse imminutum, veri est quam simillimum. Secuta est obsidio diuturna fatis & obsidentibus operosa, quod pluribus ostendit Zonaras. [lib. VIII. cap. 6.]

Nam

Verf. 11. Nam Campani isti, moris Romanorum gnari, quum certo scirent, luendas sibi omnino pœnas, si caperentur, neque exorabilem sibi fore senatum, tanta pertinacia dimicarunt, ut, priusquam in potestatem Romanorum urbs veniret, omnes propemodum occumberent. Hoc pacto est effectum, ut soli trecenti caperentur vivi, & Romam ad supplicium mittrentur. Hæc est Polybii narratio, veritati & fidei historicæ tam congrua, quam tragicis ampullis aliena.“ —

Verf. 12. *Verf. 12. οἱ στρατηγοί.* *Prætores* interpretatus erat Casaubonus: sed bello demum Punico primo, duo prætores primum creatos esse, ex Livio constat Epit. lib. XIX. Itaque *consules* scripsi, qui passim isto nomine apud nostrum designantur. conf. I. 11, 2. & adnot. ad I. 11, 1. Sicut *στρατηγοί* summi magistratus apud Achæos; sic apud Romanos *Consules*: qui, ut discernantur a Prætoribus, *ὑπατοὶ στρατηγοί* dicuntur, I. 52, 5. VI. 14, 2. sicut illi *στρατηγοὶ ἐξαπελέκεις*, III. 106, 6. & alibi.

Cap. VIII.

CAPVT VIII.

Verf. 1. *Verf. 1. Οἱ δὲ Μαμερτίνοι.* Vide ad cap. 7, 8. *Ibid.* *ἕως μὲν συνεχρᾶντο.* In edit. 1. & 2. ex cod. Bav. legabatur *ἕως μὲν οὖν συνεχρ.* quam lectionem non modo adnotare infra contextum, sed & in ipsum contextum restituere particulam, a Casaubono ejectam, debueram. Et abest quidem ea particula a Vat. Aug. Reg. A. atque etiam a Reg. B. & C. Sed post interjectam orationi parenthesin, ubi continuatur oratio, ante parenthesin incepta, commodissime inferitur; prorsus ut apud latinos scriptores, & præsertim apud Ciceronem, simili in casu, conjunctionem *igitur* insertam videmus. Et potuit facile hoc loco OTN absorberi a CTN syllaba initiali verbi sequentis. *Ibid.* *καρ-επράτουν. ἐπράτουν* Aug. absque præpos. Sed amat præsertim verba composita Polybius.

Ibid. *συνορούσης.* Quod *συνοροῦσης* corrigi voluit Vrsinus, ex ipsius ingenio est. In vulgatam scripturam consu-

consentiunt omnes; nec erat, cur eam improbaret Ernesti in Præfat ad Polyb. pag. XXII. Vide lib.V. 55, 1. & 108, 2. *Ibid.* Συρακουσίοις. Συρακοσίοις Vat. & sic sere constanter per o, & ante & post hunc locum.

Verf. 3. Χρόνοις οὐ πολλοῖς πρότερον. — „Tempus Verf. 3.
horum comitiorum militarium obscure declarat Polybius, quum accidisse hæc ait *non magno prius tempore*, quam Rhegium obsideretur a Romanis. Nos putamus, illum intelligi annum, qui primus Hieroni aditum ad remp. patrefecit. Is autem erat annus 2. Olymp. cxxvi. Pausanias Eliacorum libro II. [VI. 12.] τὴν ἀρχὴν εἶχεν ὁ Ἰέρων εὖτος ἔτει δευτέρῳ τῆς Ὀλυμπιάδος ἐπὶ ταῦς ἑκοσι καὶ ἑκατὸν, ἣν Κυρηναῖος στάδιον ἐνίκησεν Ἰδαῖος. Quam diximus fuisse Olympiadem cxxvi, hæc lectio facit cxx: sed character, quem addit de Olympionica Idæo Cyrenensi, vulgatam lectionem falsi arguit manifestissime. Scribe ἔτει δευτέρῳ τῆς ἑκτῆς Ὀλυμπ. Vide Eusebiana Iosephi Scaligeri, ubi omnia habes de Olympiadibus. Celebrata igitur hæc comitia annis ipsis quatuor ante captum Rhegium & Rheginorum reditum.“ CASAVBONVS. — Emendationi, quam mutilo Pausaniæ loco adtulit Casaubonus, suffragatur Simfonus in Chron. Vniv. ad A. V. 479. & ibidem Wesfelingius, improbens Kuhnium, qui cum Ἀμαλξο τῆς τρίτης Ὀλυμπ. legere iusserat.

Ibid. διατρίβουσαι περὶ τὴν Μοργάνην. *Merganam* in eo tractu nondum se invenisse, ait Casaubonus, sed *Murgantiam*, locum, ad mare situm, non procul Syracusis, cujus meminerunt Livius XXIV. 27. XXVI. 21. Tullius Verr. III. 18. Plinius III. 8, 14. XIV. 2, 4. Thucyd. IV. 65. Diodorus XI. 78. XIV. 78 & 95. XIX. 6. Strabo lib. VI. p. 270. Confer Cluverum in Sicil. Antiq. lib. II. c. 8. p. 335 seqq. & Holsten. ad Stephanum Byz. in *Μοργέντιον*. Ejus urbis nomen apud laudatos auctores vario modo inflexum invenitur, *Μοργαντία*, *Μοργέντιον*, *Μοργάντιον*, *Μοργαντίνα*, *Μοργαντίνον*. Nec ab hac differt, iudice Holstenio, ea, quam *Μόργονα* Philisto adpellatam refert Stephanus

Verf. 3.

phanus Byz. hac voce. Quare nil impedit, quo minus eandem & Μέργανα vel Μέργανα ab aliis, quos secutus est Polybius, nominatam putemus. Quod autem Cluverus lib. II. c. 12. p. 382. nihil certius esse ait, quam Polybium h. l. Μέργα, non Μεργάνην, scripſiſſe, ejus adfertionis nullam aliam rationem adfert, niſi quod ditio Syracuſanorum, in qua conſentaneum eſt ſitum fuiſſe illud oppidum, quod dicit Polybius, ſatis arctis finibus tunc temporis fuerit incluſa: unde patere putat, non poſſe h. l. de alio oppido cogitari, niſi de Megaris, (τὰ Μέγαρα) quod oppidum, VIII. millia paſſ. diſtans a Syracuſis, ſemper in poteſtate Syracuſanorum fuit. Quæ quidem an ſatis firma ratio ſit, dubitare utique licebit. Taceo, quod nullo modo probabile ſit, notum ſatis nomen Μέγαρα in ignotum Μεργάνη a librariis fuiſſe corruptum.

Ibid. Ἱέρωνα, νέον μὲν ἔντα κομιδῇ. Scribe κομιδῇ, ut aliàs editum, IV. 2, 7. X. 40, 6. &c. Quamquam parum refert. — „Hierona appellat admodum juvenem, qui annum XXX. tantum quod exceſſerat: plane ut Romani, qui juventutem deſiniebant ab anno triceſimo ad quadageſimum. Libro XVII. [c. 12, 5.] de Flaminio: καὶ τοι νέος ἦν κομιδῇ. πλείω γὰρ τῶν τριάκοντα ἐτῶν οὐκ εἶχε. Id ætatis tum fuiſſe Hieronem, quando magiſtratus primo eſt ei delatus, ita probamus. Conſtat ex Livii teſtimonio [XXIV. 4. atque ipſius Polybii VII. 8, 7.] nonaginta minimum annorum illum fuiſſe, quando ultimum vitæ diem clauſit. Mortuus autem eſt Hiero Coſſ. Q. Fabio Cunctatore III. & Sempronio Graccho, Olympiadis ccli. anno altero. [Immo anno ſuperiori, ut patet ex Livio l. c. coll. cum XXIII. 30 ſq. & XXIV. 9. adeoque Olymp. ccli. 1. A. V. 539.] Incidat igitur natalis illius neceſſe eſt in tertium quartumve annum Olymp. cxviii. Inde ad annum 2. Olymp. cxxvi. quo anno dignitatem ſuam auſpicatum eſſe Hieronem ex Pauſania docuimus, xxx vel unus & triginta anni reperientur. Sed Lucianus Hieronem ſcribit vixiſſe duos & nonaginta annos: hac ratione natum oportuerit

tuerit anno 2. Olymp. cXVIII. & præturam nactum annum agentem XXXIII.⁶⁶ CASAVBONVS.

Verf. 3.

Ibid. πρὸς δὲ τι γένος εὐφυῆ βασιλικῆς καὶ πραγματικῆς οἰκονομίας. *ad regiam quamdam & solertem rerum administrationem a natura egregie comparatum.* Nil opus erat adjectis in versione latina verbis, *dignitatem*, & *civilium*, quæ Casaubonus inferuit. πρὸς δὲ τι γένος ex cod. Aug. accepit Hervagius, & ab hoc posteriores editores. Consentiantque ceteri codices, præter Bav. ex quo Obsopæus ediderat *προσάτι δὲ γένος* &c. quod & Reg. B. & C. tenere. Quæ scriptura per se quidem placere nequit, sed suspicionem movere potest, intercidisse nonnihil; præsertim quoniam expectari poterat, *generis*, unde oriundus erat Hiero, mentionem facere voluisse h. l. Polybium. Neque tamen idcirco magnopere equidem sollicitem receptam inde ab Hervagio lectionem; & audacior, quam verior, videtur REISKII conjectura, ad h. l. scribentis: „Forte sic dedit auctor, κομιδῇ ἔτι, πρὸς δὲ τῇ τοῦ γένους εὐφυεῖ μεστὸν ἐκινολας βασιλικῆς καὶ πραγματικῆς οἰκονομίας. — Ceterum de genere Hieronis Iustinus XXIII. 4. scribit: *genitus erat patre Hierocle, nobili viro, cujus origo a Gelone, antiquo Sicilia tyranno manabat: sed maternum illi genus sordidum* &c. Conser stemma Hieronis, & totius illius regię domus, delineatum a Casaubono ad Dionysium Halic. initio libri VII. In eodem Hierone eas & corporis & animi dotes fuisse refert Iustinus loc. cit. *prorsus ut nihil ei regium deesse, præter regnum, videretur.* Eisdem fere verbis, quibus Hieronis regiam indolem Polybius laudat, de Cleomone idem scribit lib. V. c. 39, 6. πρὸς πραγμάτων οἰκονομίαν εὐφυῆς, καὶ συλῆξίνην ἡγεμονικὸς καὶ βασιλικὸς τῇ φύσει. Apud eundem lib. X. c. 40. Scipio βασιλεία se adpellari vetat, sed βασιλικὸν & esse se & libenter audire profitetur.

Verf. 4. στρατηγὸν αὐτῶν. στρατηγὸν αὐτὸν ὑπαρχ. Verf. 4. Aug. Sic & Reg. A. in quo tamen superscripta altera lectio αὐτῶν.

Polybii Histor. T. V.

L

CAPVT

CAPVT IX.

Cap. IX.

Vers. 1.

Vers. 1. αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς. ἐν αὐτοῖς cum aspero spiritu dant h. l. Bav. Aug. Reg. A. nescio an & alii. Sed constanter aliās leni spiritu in ista formula uti solent probatissimi codices nostri: quare & hic tenendam illam scripturam, inde ab Obsopecto vulgatam, duxi. *Ibid. αἰεί.* Et hanc scripturam non movi, licet h. l. αἰεί dent Flor. Ang. Reg. A. & Bav. qua forma & aliās quidem interdum, sed rarius, utuntur.

Vers. 3.

Vers. 3. κηκέτας. vide Lexicon Polyb. *Ibid. ἐξάγει στρατείαν.* Non satis quidem mihi liquet, quid potissimum spectans REISKIVS, quum *στρατιά* h. l. editum inveniret, scripserit „malim *στρατείαν* per *ει*“ Sed hanc ipsam scripturam cum librorum omnium consensu comprobata viderem, revocare extrusam a Casaubono non dubitavi. De frequenti confusione vocabulorum *στρατιά* & *στρατεία* monuit Ruhnkenius ad Timæum de Vocab. Platoniciis, Dorvill. ad Charit. p. 540. Brunckius ad Aristoph. Lystr. 592. aliique passim docti viri. Nec tamen semper errori librariorum tribuenda illa commutatio: quemadmodum satis diserte etiam Ammonius innuit, de Vocabulor. Differ. p. 13. *Σρατεία, ἐκτεταμένως, τὸ πρᾶγμα· Στρατιά, συνεσταλμένως, τὸ τῶν στρατιωτῶν πλῆθος. ἐναλλάσσει δὲ πολλαῖς ἐν τῇ χρήσει.* Et in nonnullis præsertim loquendi formulis vocab. *στρατείαν* pro *στρατιά* positum non modo patitur, sed & comprobatur usus optimorum scriptorum. Sane sicut apud Polybium h. l. *ἐξάγειν στρατείαν*, & alibi *ἐκπέμπειν στρατείαν* legimus, sic apud Euripidem Supplic. 23.

στῆναι στρατείαν, ἣν ἔπεμψεν ἐκ δόμων·

ubi scripturam istam metrum etiam necessario flagitat. Similiter in *ἐξάγειν στρατείαν* consentiunt libri apud Dionysium Halic. II. 14. ubi quum Sylburgius monet, posse etiam *στατιά* legi, habuit fortasse in animo id, quod ibid. paullo ante legitur, cap. 12. *ὅτε ἐξάγει στρατιά* ὑπερόριον. sed videudum, an ibi potius *στρατείαν ὑπερόριον* fuerit

fuert ſcribendum. Nec tamen huc referam ejuſmodi locutiones, qualis illa apud Demofth. adv. Neæram, p. 1353. edit. Reifk. οὐκ ἐξαλθὼν ἐκείνην τὴν ſτρατείαν, aut apud Xenoph. Cyrop. VIII. 6, 20, ὥρμα τυχὴν τὴν ſτρατείαν, ubi intelligendam eſſe præpoſ. ἐκ; vel ἐπὶ perſpecte Zeu- nius monuit. Sed rurfus apud Polyb. II. 64, 1. ubi ex Bav. editum eſt ἐξαγαγὼν τὴν ſτρατίαν, nolim id cum τὴν ſτρατείαν commutatum, quod dant Vat. Aug. Reg. A. nam articulus in iſta phraſi minus commode ad ſτρατείαν, quam ad ſτρατίαν, adjectus videtur. Quamquam ne in his quidem certi aliquid auſim ſtatuerè, cum & XI. 20, 1. in ἀποſαντες τὴν ſτρατείαν conſentiant libri, & multa talia paſſim apud alios auctores reperiuntur; ubi ſortaſſe ἡ ſτρατεία non tam metonymice pro ἡ ſτρατιά poſitum, quam magis generaliter & collective dictum intelligi debet, ut ἡ ſτρατεία idem ſit quod αἱ δυνάμεις, κορία, & plures ſτρατιάς, plures exercitus, ſub ſe comprehendere poſſit.

De re, quæ hic agitur, monuit CASAVSONVS: „Tempus hujus expeditionis referimus ad quartum quintumve annum, poſtquam Hieron præturam Syracuſarum gerere cœperat: quod non obſcure ſequentia argunt. Res ea expeditione geſtas Diodorus Siculus libro XXII. deſcripſerat: ſed totum narrationis illius principium deſideratur. Nam quod in Ecloga xv. ejus libri ſcriptum eſt, ὃ ἐκ τῶν ἀπαλλοτριεῖς ἐκ τῆς πολέμιας, quum ad hanc hiftoriam pertineat, manifeſto deeſſe multa oſtendit, quibus initium illius explicatur. Apparet autem ex verbis Diodori, Hieronem ad faciendam impreſſionem in fines Mamertinorum temporis occaſionem captiſſe, quando illi expeditione ſuſcepta domo aberant. Jam multas arces & caſtella ceperant Mamertini, cum trepido nuntio de adveſtu Hieronis ad deſenſionem agri ſui Meſſanam revocantur. Statim igitur, omiſſa præda, qua erat gravis eorum exercitus, domum redeunt. Hoc ſignificant iſtæ Diodori lacertæ

reliquiæ, Ταῦν δὲ τὴν Μεσσήνην οἰκούντων Μαρμαρί-
νων ἔς." —

- Verf. 4. *Verf. 4. ἀντιστρατοπεδεύσας δὲ περὶ Κεντόριπα, καὶ
παταξάμενος περὶ τὸν Κυαμόσῳρον ποταμὸν.* — „Ad-
ventantibus Mamertinis ad tuitionem agri Messaniensis,
Hiero movet inde castra; & in mediterranea profectus,
loca munita non pauca occupat: ac tandem inter Centu-
ripa & Agyrium confedit, *ad Cyamoforum amnem*, ait
Polybius. Diodorus castellum munitissimum ibi fuisse ab
eo expugnatum scribit, & funditus deletum, quod Ἀμψέ-
ελον, *Ameſelum* ipse indigitat. Et amnis hujus & muni-
tionis obscura sunt nomina, & quæ legere alibi non com-
memini. Ac fortasse Diodori lectio in illis depravatissimis
fragmentis e Polybio fuerit emendanda, cujus hac in parte
omnes codices consentiunt.“ *CASAUBONUS.* — Etiam
nostri consentiunt codices omnes. At de Diodoro id
circo ex Polybio refingendo non magis equidem, quam
Wesselingius, adfentiri Casaubono possum, quandoqui-
dem apud illum de castello sermo est, apud hunc de amne.
- Verf. 6. *Verf. 6. τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν.* Perperam Aug. & Reg.
A. omittunt articulum; quod & passim alibi in ista lo-
quendi formula accidit nostris librariis. vide Lex. Polyb.
in κατὰ.

- Verf. 7. *Verf. 7. γυμνάσας ἐνεργῶς. strenue exercitavit.* De
confusione nominum *ἐναργῆς* & *ἐνεργῆς*, & ab his deriva-
torum, dixi ad I. 1, 2. Eodem modo veteris alicujus libra-
rii incuria factum est, ut *ἐναργῶς* h. l. poneretur pro *ἐνερ-
γῶς*, quod, præeunte Scaligero, merito in locum prioris
substituit Casaubonus. Sic omnes I. 11, 6. *ἐνεργῶς προσ-
έκλειντο*, strenue incubuerunt. Ac sane nihil huc facit
ἐναργῶς, manifeste, evidenter exercitavit.

Ibid. Λογσανόν. Λοιτανόν scribitur apud Diodorum l.c.
proclivi errore literis ΓΓ in IT mutatis.

- Verf. 8. *Verf. 8. βασιλεὺς ὑπὸ πάντων προσηγορεύθη τῶν συμ-
μάχων.* Id est, *rex salutatus est a Syracusiis eorumque
sociis.* Sic VII. 8. 1. *κατεκτήσατο τὴν Συρακουσίων καὶ
τῶν*

τῶν συμμαχῶν ἀρχήν. Ceterum circa A. V. 485. media Olympiade **cxkxvii.** regem renunciatum esse Hieronem, intelligitur ex numero annorum LIV, quos regnasse eum Polybius VII. 8, 4. auctor est, deducto ab A. V. 539. Ol. **cxli.** 1. quo vita functum Hieronem supra docuimus ad I. 8, 3.

Versf. 2.

CAPVT X.

Cap. X.

Versf. 1. τότε δὲ τοῖς ἰδίοις δεσ. — „Forte τότε δὲ καὶ τοῖς ἰδίοις πράγμα.“ **REISK.** — Equidem non magnopere desiderari illam particulam putem. *Ibid.* κατέφυγον. κατέφυγον Reg. A. *Ibid.* σφᾶς. σφᾶς Aug. Reg. A. & sic iidem constanter.

Versf. 1.

Versf. 2. δεόμενοι βοηθήσειν σφίσιν αὐτοῖς ὁμοφύλοις ὑπάρχουσι. qui peterent, ut sibi, seu originis communione junctis, opem ferrent. — βοηθήσειν sine dubio e diversa scriptura ortum, βοηθεῖν & βοηθῆσαι: utrumvis feras, illud non potest.“ **CASAVB.** — Sic sane Diodorus, in simillima re, lib. XIII. cap. 43. ἀπέστειλαν εἰς Καρχηδόνα, δεόμενοι βοηθῆσαι, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐγχειρίζοντας. Nec tamen ita prorsus insolitum videtur futurum infinitivi pro aoristo positum, quin teneri a nobis in codicum consensu debuerit; quamquam alia hujus usus exempla, ex Polybio ducta, jam non habeam in promptu. Apud Thucydidem, in hujusmodi dictionibus, διανοοῦντο βοηθήσειν, διανοοῦντας εἶρξεν, lib. VIII. c. 54. & 74. futurum pro aoristo usurpatum esse, scholiastes etiam adnotavit. *Ibid.* Pronomen αὐτοῖς nescio quid incommodi habet. Ad σφίσιν certe referri non debet; itaque, interposita distinctione, ab illo separavi, ut ab ὁμοφύλοις pendeat, & ad Romanos referatur. Sed quod si prorsus abesset, nemo desideraret. *Ibid.* Latius patet ὁμόφυλος, quam ὁμόθετος, quod & Casaubonus monuit, provocans ad XL 19, 3. conf. VI. 5, 7.

Versf. 2.

Versf. 3. ῥωμαιῶι δὲ πολὺν μὲν χρόνον ἡπόρησαν. La- te de honestatis cum utilitate contentione ad hunc locum

Versf. 3.

disputavit Casaubonus. *Ibid.* ἀλογίαν restituit Casaub. cum in edit. Hervag. miro editoris iudicio ἀναλογία ex Aug. fuisset editum, in quo errore neminem ceteroquin consentientem habet ille codex.

Verf. 4. — *Verf.* 4. οὐ μόνον εἰς τὴν Μεσσηνίαν &c. Cum dubium quodammodo videri possit, utrum ad præcedentia sint hæc referenda, an ad sequentia verba δυσκολόγητον ἀμαρτταν, ambiguitatem ipse tollit Polybius III. 26, 6.

Verf. 5. — *Verf.* 5. τὰ κατὰ τὴν Λιβύην. Sic dedi ex librorum msstorum consensu. Vulgo aberat articulus, errore ex prima editione derivato. Itaque Casaub. in Comment. & in Corrigendis præpositionem κατὰ pariter delendam censuit. Ad oram autem exempli Basileensis adscripsit: „sorte τὰ κατὰ vel τῶν κατὰ.“

Ibid. ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας. Sic rursus scripti libri omnes, & edit. 1. & 2. καὶ τῶν τῆς Ἰβηρίας ex conject. edidit Casaub. omissa particula ἀλλὰ. Hanc restituit Gronovius, tenuit autem τῶν, quod pro τὰ posuerat Casaubonus, cum ad rationem sermonis Polybiani, in quo trajectio verborum occurrit, huic scriptori familiaris, non satis attendisset: est enim naturalis verborum series hæc: ἀλλὰ καὶ τὰ πολλὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας ὑπήκουσεν παροικημένους, sed & Hispaniæ plurimas partes suæ subjecerant potestati.

Ibid. ἐγκρατεῖς ὑπάρχοντας τῶν κατὰ Σαρδ. Sic cum Vrsino & Scaligero correxit Casaub. ὑπάρχοντας τὰς κατὰ edit. 1. 2. ex Bav. ὑπαρχούσας τὰς Vat. Flor. Ven. Aug. Reg. A. Sed in Aug. ex ὑπαρχούσας ab eadem (ut videtur) manu factum est ὑπάρχοντας, in Reg. A. vero superscriptum ὑπάρχοντας τῶν ab antiqua manu. — *Ibid.* Pro Σαρδόνιον est Σαρδάνιον in Vat. quæ scriptura per α, nisi apud Homerum occurreret Odyss. XX. 302. (ubi vide Criticos, & conf. Suidam in Σαρδάνιος γέλως, & Eustach. ad Dionys. Perieges. vers. 458.) videri posset ex Σαρδάνιον corrupta; nam utroque modo per ο & per ω scribitur istud

istud nomen, (conf. ad I. 79, 5.) & alibi passim a librario codicis Vat. litera ω per errorem cum α commutata est.

Verf. 6. ἡγωνίων, εἰ Σικελίας ἐτι κυριεύουσιν, μὴ *Verf. 6.*
 λίαν βαρεῖς καὶ φοβεροὶ γέγονας αὐτοῖς ὑπάρχουσιν. Cum
 particula μὴ abesset olim ab editis, quemadmodum & a
 scriptis libris omnibus, miror, hunc locum intactum præ-
 teriisse Vrsinum. μὴ ποτε inferendum, perspicte jam
 Scaliger notaverat, & μὴ (ut in Scholiis dixi) Casaubonus
 ex conject. inseruit. Simillimam phrasin habemus II. 50,
 8. ἡγωνία γὰρ, εἰ παραγενόμενος ὁ βασιλεὺς . . . ἄλλοιο-
 τερὸν τι βουλεύσοιτο . . . , μὴ ποθ' . . . αὐτὸς ἀναλά-
 βη. Hoc unum differt, quod ad μὴ ibi adaptetur subjun-
 ctivus modus ἀναλάβη, quum hoc loco, in quo versamur,
 optativus sequatur ὑπάρχουσιν, quod contra usum Polybii
 est. Nam licet ab aliis scriptoribus, in hujusmodi ora-
 tione, non minus optativum, ac fere etiam frequentius,
 quam subjunctivum modum, usurpatum videamus; veluti
 apud Xenoph. Cyrop. I. 4, 22. (edit. Zeun.) εἰσας, μὴ
 πάθωμι τι. & v. 23. εἰσαντες, μὴ ἐνέδρα τις μείζων
 ὑπείη. & apud Herodian. hist. I. 6, 8. I. 13, 13. II. 6, 13. &c.
 ut taceam alios; apud Polybium quidem particula ista μὴ,
 post verba timendi, ἀγωνιᾶν, δεῖδεν, φοβεῖσθαι, constan-
 ter cum subjunctivo modo constructa deprehenditur. vide
 I. 31, 4. 44, 4. 66, 8. II. 19, 1. 53, 5. XVIII. 22, 4. &c.
 Nam quod apud Suidam in Fragm. quod ad Polybium re-
 tulit Valesius, legimus δεδοικότι, μὴ κατατρίψουσιν, (vide
 supra, inter Fragmenta Polybii, Fragm. hist. XVI. 4.)
 haud satis certa illius fragmenti auctoritas est. Verum-
 tamen, quum certius nihil, quod adferrem hoc loco, ha-
 berem, non discedendum duxi a Casauboni ratione. Qui
 pro κυριεύουσιν scribendum κυριεύσαντες suspicati
 sunt; quod & in Reg. A. prima (ut videtur) manu alteri
 lectioni superscriptum, & in ora exempli Vossiani etiam
 notatum est; ii particulam εἰ pro μὴ accipi posse existi-
 marunt; cujus usus post timendi verba an prostant exem-
 pla, non habeo in promptu vel adfirmare vel negare. Post

Verf. 6. *admirandi* verba, & *objurgandi*, & similia, ei pro *ὅτι* usurpari, satis quidem tritum atque obvium est.

Ibid. περιέχοντες. Quod *περιέχοντες* est in ed. 1. ortum duxit ex male accepto nexu scripturæ, quo inter se copulatæ in exemplari msto erant literæ *σ* & *χ*.

Verf. 7. *Verf. 7. διότι.* Suo more Reg. B. C. *ὅτι* dant, invitis antiquis codicibus. *Ibid. ὑφ' αὐτούς. ὑπ' αὐτούς* Aug. Reg. A. Flor. non male. *Ibid. ποιήσανται.* Quum operarum errore in edit. 1. fuisset *ποιήσανται*, inde *ποιήσανται* factum in ed. 2. Hinc *ποιήσαντο* Scaliger. Sed bene habet indicativus, quem cum Vrsino & codd. omnibus restituit Casaub.

Verf. 8. *Verf. 8. τὰς Συρακούσας ἐπανελέσθαι. Syracusas in-*
super erant occupaturi. Casauboni hæc est interpretatio: laud incommoda illa quidem; sed satis erat, *Syracusas erant oppressuri.* Nulla enim peculiaris vis præpositionis *ἐπὶ* solet esse in illo verbo.

Cap. XI.

CAPVT XI.

Verf. 1. *Verf. 1. Καὶ τὸ μὲν συνέδριον οὐδ' εἰς τέλος ἐκύρωσε τὴν γνώμην &c.* Hac CASAVBONVS his verbis est interpretatus: „*Ac senatus quidem, propter expositas modo causas, ne ad extremum quidem, ut hujus sententiæ auctor esset, adduci potuit.*“ Tum in Commentario hæc adnotavit ad h. l. — „Raram & observandam rem narrat Polybius, populum sine patrum auctoritate, contra quam e Livio ante diximus, [nempe in Epit. Liviano XVI. hæc leguntur verba: *auxilium Mamertinis ferendum censuit senatus, quum de ea re inter suadentes, ut id fieret, dissuadenteque contentio fuisset:*] societatem Mamertinorum probasse, ac ferendam illis opem scivisse. Erant sane populi partes, de pace, bello & societate statuere, ut libro VI. [c. 14.] docemur: sed hoc non aliter, quam ubi patrum factum esset decretum, quod proprie *auctoritas* dicebatur. Verum ex hac & similibus historiis intelligimus, magistratus illos, quibus agendi cum populo jus fuit, ut legem
ali quam

aliquam rogarent, non semper consensum senatus expectasse. Quum autem ferendæ ad populum promulgationis jus haberent consul, prætor, dictator, magister equitum, & interrex; legem istam videtur scivisse populus, interrogatus a prætore: nam subjicit statim Polybius, ὡφελείας προήλους καὶ μεγάλας ὑποδεικνύοντων τῶν στρατηγῶν. Quæ verba de eo magistratu accipienda, qui legem rogavit. Sed appellatione στρατηγῶν auctor modo prætores designat, modo consules, quos aliquando στρατηγοὺς ὑπάρχουσιν nominat. [conf. adn. ad I. 7, 12.] Etiam Romani suos consules olim prætores vocabant. — Hæc CASAVBONVS; & in ora Basil. proficitur: „Verti prætores: sed melius, ni fallor, vertissem consules.“ — Ambiguitatis nonnihil in græcis verbis inest. εἰς τέλος ad extremum denotare potest, quemadmodum interpretatus est Casaubonus: atque id quidem satis convenit præsertim cum eo, quod modo dixerat Polybius, πολὺν χρόνον ἐβουλευσάντο, diu consultarunt. Sed quum per sæpe hæc dictio εἰς τέλος apud Polybium occurrat, nusquam eam memini ista notione apud eundem invenire: constanter hac notione, omnino, prorsus, penitus. Deinde nova rursus ambiguitas ex adjecta particula οὐδὲ oritur: nam οὐδ' εἰς τέλος vel omnino non, id est nullo modo, exponi potest, ut fecit h. l. Ernestus in Lexico Polyb. vocab. τέλος; vel non omnino, non penitus. Tum vero verbum κυροῦν proprie est ita confirmare, sancire, ratumque habere aliquid, ut nunc demum plenam vim sortiatur, & a nemine amplius infirmari tolli possit. Sic a populo κυροῦται decretum, auctore senatu illi propositum, aut lex a tribuno lata: & a senatu populoque Romano κυροῦται, ratum habetur, fœdus, ab imperatore factum cum hostibus. Qua stricta notione si h. l. accipiendum fuerit verbum ἐκύρωσε, intelligere licebit, potuisse patres, si voluissent, non consulto populo, auxilium Mamertinis ferendum senatusconsulto decernere; at noluisse eos sua hac in re potestate uti, sed sententiam suam, præsertim cum non consentirent omnes,

Verf. 1.

populi suffragiis voluisse subjicere. conf. v. 3. Et in hanc fere partem græca verba h. l. in versione latina sum interpretatus. Sed lubens concedo, satis esse, si verba illa οὐκ ἐκύρῃσσε τὴν γνώμην intelligamus *suam non fecit, sua auctoritate non firmavit* sententiam illorum, qui auxilium ferendum Mamertinis suadebant; cujus rei consequens est, ut nec populo auctor illius sententiæ (saltem non disertis verbis) fuerit senatus: quam in partem verba ista interpretatus est Casaubonus. De dictione vero εἰς τέλος, & οὐδ' εἰς τέλος, quænam potissimum vis ei sit h. l. tribuenda, definire non ausing. Ceterum non prorsus contraria sunt hæc Polybii verba eis, quæ in Epitome Livii leguntur. Nam quamquam patres, pudore nimirum retenti, non disertis verbis auctores fuerint populo illius sententiæ; tamen, utram in partem inclinarent, quidve censerent, haud sane erat obscurum. Adeoque nec omnino sine patrum auctoritate, quod ait Casaubonus, plebiscitum fecit populus; nec egit tunc jure, patribus nuper extorto, ut ait Freinshemius Supplem. Liv. XVI. 23. Quin potius innuere videtur Polybius, patres, cum ipsi certi quid statuere noluisent, lubentes volentes rem integram populi suffragiis permisisse.

Ibid. τῆς τοῖς Μαμερτίνοις ἐπικουρίας. Ad dativum casum, τοῖς Μαμερτίνοις, expectatiles adjectum participium γενητομένης vel πεμφθισομένης. Sed nil opus. Substantivum verbale adsciscit casum sui verbi. τῆς τοῖς Μαμερτ. ἐπικουρίας, idem est, ac τοῦ τοῖς Μαμερτίνοις ἐπικουρεῖν. Conf. Dukerum ad Thucyd. V. 46. Wesseling. ad Diodor. I. 4. Vpton. p. 7. ad Arriani Epictet. I. 1. Sic apud Nostrum I. 45, 2. τὴν διὰ τοῦ πυρός ἐπίθεσιν τοῖς ἔργοις. III. 10, 6. τὴν εὐροίαν τῶν πραγμάτων τοῖς Κερχηθούλοις. V. 51, 8. τὴν πρόσκλησιν τῷ βασιλεῖ τῶν ὄχλων. Sed paullo alia videtur esse ratio I. 12, 4. ubi vide quæ notamus.

Verf. 2.

Verf. 2. τετραρχωμένοι editum est ex Rav. τετραρχοί Aug. & Ven. quod perinde est; qua verbi forma & aliis

aliás utitur Polybius. Minus recte *τετρυμμένοι* Vat. Flor. Verf. 2.
Reg. A. B. *τεθρυμμένοι* Reg. C. tamquam a *θρύπτω*.

Ibid. προσδόμενοι παντοδαπῆς ἐπανορθώσεως. —
„Græci ἐπανορθοῦσθαι vel διορθοῦσθαι de procuratione commodorum rei familiaris aut com meatuum, vel etiam solutione stipendiorum [nempe ex superiori tempore debitorum] solent usurpare. Lib. XI. [cap. 28, 4.] τὰ πάλαι προσφευλάμενα νῦν οὐ διορθοῦται, *debita olim stipendia non solvuntur*. Sic lib. V. [50, 7.] αἰτιοῖς τῆς τῶν ὀψωνίων διορθώσεως. *Ibidem* [V. 88, 2.] αἰτίος βλάβης δε διορθώσεως opponuntur, id est, *damni & emolumenti*, [vel *reparationis damni*.] Legationum tmemate XCV. [lib. XXX. cap. 11.] ἐνεργῶς κεχρημένος τοῖς κατὰ τῆς βασιλείας καιροῖς πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπανόρθωσιν, *ad rem faciendam & opes congerendas*; plane ut hoc loco. Sic in XIII. Diodori, [cap. 68.] τὴν αὐτῶν ἐπανορθώσονται πέναν. Libanius Declamatione XII. οὐδεμία πρεσβεία τὴν ἐμὴν ἐπηνόρθωσε πέναν. Iosephus eleganter in II. [Bell. Iud. II. 5, 5.] ἡ σπάνις τῶν ἀναγκαίων σφόδρα δυσκατέρθοντες B. Chrysofostomus Homilia in Ioannem LVI. de largitione erga pauperes loquens, αὐτοῖς τὰ παρόντα ἐπανορθώσεις, *præsentem vitæ statum mutabis in melius*.“ CASA·BONVS. — Mirum videri potest, attritum superioribus bellis populum novo mox bello implicare sese voluisse. Sed satis significat Polybius, lucri plenam expeditionem Siculam putasse Romanos, nempe ob celebratam Siciliæ fertilitatem. Quo spectabat etiam procul dubio id, quod Diodorus Siculus in ejusdem rei, de qua hic agitur, narratione scripserat, libro XXIII. in cujus libri fragmento primo quod superest (Tom. II. p. 500. ed. Wessel.) hæc leguntur: Σικελία πασῶν τῶν νήσων καλλίστη ὑπάρχει, ὡς μεγάλα δυναμένη συμβάλλεσθαι πρὸς αὐξήσιν ἡγεμονίας, id est: *Sicilia insularum omnium pulcherrima est, ut quæ multum conducere potest ad imperii incrementum*. De vocab. ἐπανόρθωσις conf. Lexicon Polybianum.

Verf.

Verf. 3. *Verf. 3.* Κυρωθέντος δὲ τοῦ δόγματος ὑπὸ τοῦ ἐλήμου.

Hæc ita dicta videri possunt, tamquam decretum fecisset fenatus, quod populo confirmandum proposuisset. conf. verf. 1. Sed poterit etiam δόγμα hoc loco intelligi formula plebisciti, populo propofita ab eis magistratibus, qui cum populo hac de re agebant; quod vernaculo sermone *le projet de décret* dicere solemus. Atque hæc interpretatia tenenda videtur. *Ibid.* Consules A. V. C. 490. Appius Claudius Caudex, M. Fulvius Flaccus.

Verf. 4. *Verf. 4.* τὸν Ἀππίον ἐπεσπῶντο, καὶ τούτῳ τὴν πόλιν ἐνεχείριζον. Sed deinde demum verf. 9. dicit, Appium venisse Messanam. Itaque h. l. ἐνεχείριζον, tradiderunt, ita intelligendum, ut ei prædicerent, se, simulatque consul advenisset, urbem ei tradituros. Fusius hæc omnia exposuerat Diodorus Siculus libro XXIII. sed de eo libro, ut modo dixi, non nisi pauca supersunt fragmenta, in quibus etiam ipsis narratio auctoris in brevius contracta est. Satis late eandem historiam persequitur Zonaras Annal. lib. VII. cap. 8 seq. sed in multis partibus abijt a Polybio. conf. adnot. ad verf. 9. Adde Freinfh. Supplem. Livii lib. XVI. 24 seqq.

Verf. 6. *Verf. 6.* περὶ Πελωριάδα, in vicina Pelori regione; sic Causaubonus. Rectius erat futurum, circa Peloriadem promontorium. Sic in fragmentis Diodori, XXIII. 2. τῇ ναυτικῇ κατέσχον τὴν ἄκραν τὴν κλουμένην Πελωριάδα, ubi minus recte interpres τὴν ἄκραν arcem vertit. Perspicue sane Polybius I. 42. τὸ εἰς τὰς ἄρκτους κεκλιμένον (Σικελίας ἀκρωτήριον) προσαγορεύεται Πελωριάς. Conf. Cellarii Geogr. Antiq. lib. II. cap. 12.

Ibid. περὶ τὰς Σύνεις καλουμένας. Sic Vat. cum suis adfecit Flor. Aug. Reg. A. Diodorus l. c. τῇ περὶ στρατιᾷ παρεμβάλον εἰς τὰς καλουμένας Εὐνεῖς. Vtrum nomen verum, nemo facile dixerit. Quam pronus ex Σ in Ε, & vicissim, sit transitus, intelligunt ii, qui meminerunt, literam Σ olim eadem figura, qua Latinorum C, efferri solitam, ab eaque figuram literæ Ε nonnisi tenuissima lineo-

la

la in medio transversim ducta distingui. Vetus interpres Perottus, quum, omisso obscuri oppidi nomine, *circa Messanam* posuit, praeuntem habuit Leonardum Aretinum, qui jam & ipse in hujus historiae versione *haud procul Messana* scripserat. Et oportet utique, ut monuit Casaubonus, Messanae vicinus fuerit locus, nec multum distans a Peloro monte. conf. Cluver. Sicil. Antiq. lib. I. cap. 6. p. 88 sq.

Verf. 6.

Verf. 8. *περὶ τὸ Χαλκιδικὸν ὄρος.* — „Diodorus, [loc. cit.] Ἰέρων μὲν ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ καλουμένου Χαλκιδικοῦ πατεστρατοπέδωσαν. Quem Polybius *montem* vocat, Diodorus, homo Siculus, *collem*. Polybii locum describit Stephanus de Urbibus; [vocab. Χαλκίς.] neque aliud nos docet, nisi montem Siciliae fuisse hoc nomine. Verum qui legerit attente verba Polybii, sciit, eum, sive montem, sive collem Messanae oppido a parte meridionali imminere: non enim otiosa sunt illa, ἐκ θυχτέρου μέρους. intelligit autem latus oppositum septemtrionali, ubi est Pelorias.“

CASAVB.

Verf. 9. Ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Ἀππίος, νυκτὸς καὶ παρὰβόλῳ περιωθεὶς ἔσ. — „Appius Claudius, quum Rhegium classem appulisset, nec posset copias in Siciliam transmittere, ipse, conscensa navicula, fretum, adhuc illa aetate monstros infame, & periculosissimum, noctu admirabili prorsus audacia ingressus, Messanam trajecit. Aurelius Victor de Viris illustribus: *Appius Claudius, victis Volsinensibus, cognomento Caudex dictus, frater Caci fuit. Consul ad Mamertinos liberandos missus est, quorum arcem Carthaginienses & Hiero, rex Syracusanus, obsidebant. Primo ad explorandos hostes fretum piscatoria navi trajecit, & cum duce Carthaginiensium egit, ut praefidium arce deduceret.* Zonaras [VII. 8.] non ipsum consulem Claudium trajecisse scribit, sed ejus legatum tribunum militum, C. Claudium, qui ἀκρίῳ ἐμβὰς προσέσχε τῇ Μεσσηνῇ. Sed ipsum fuisse consulem, qui tantum periculum adivit, quid melius probaverit, quam partum eo faci-

Verf. 9.

facinore cognomen *Caudicis*? Romani naviculas, quo per Tiberim commeatus subvehebant, *caudicarias* sive *codicarias* vocabant, & *caudicem* vel *codicem*, plurium tabularum contextum. Suetonius lib. III. cap. 2. *Claudius Caudex primus freto classe transiēto Pœnos Sicilia expulit.* Caussam nominis paullo aliter explicat Seneca de Brevit. vitæ cap. 13. **CASAVBONVS.** — Quanta vis sit argumenti, quo usus est Casaubonus, penes lectores iudicium esto. Pro *περιωδείς* in edit. 1. operarum errore erat *περωδείς*, unde temere & refragantibus libris in edit. 2. factum est *πορωδείς*. Veram scripturam restituit Casaub.

Verf. 10.

Verf. 10. ὁρῶν δὲ πανταχόθεν ἐνεργῶς προσηρηκóτας τοὺς πολεμίους. — „Meus codex, [is est, quem Reg. C. insignivimus,] & is, quo olim usus est Guiljelm. Xylander, *προσηρηκóτας*. Rectum est, quod edidimus: paullo post [cap. 17, 8.] *πρὸς τὸν Ἀγράγαντα προσήρισαν*, & sæpe alibi. *προσερείδεν* & *συνερείδεν* voces rei bellicæ, inter illas referendæ, quas habet hic nobilissimus scriptor sibi proprias aut certe plus quam aliis familiares.“ **CASAVBONVS.** — At utrumque verbum, & illud præsertim *προσερείδεν*, frequentavit Diodorus; nempe sedulus, ut jam & alibi monuimus, styli Polybiani sectator. Xylandri codex, quem dicit Casaubonus, est exemplum editionis Hervagianæ, quo ille usus erat, quod exemplum deinde per Wechelianos hæredes ad Casaubonum est transmissum. vide Casauboni Epistolam 119. & 120. edit. Almeloveen. Emendationi autem isti, vel potius conjecturæ, *προσηρηκóτας*, locum dederat error ex edit. 1. in Hervagianam propagatus, ubi pro *προσηρηκóτας* legitur *προσηρηκóτας*, quod ipsum quidem & codex Aug. habet: ceteri autem codices recte in *προσηρηκóτας* consentiunt, quod & rescribere iussit Vrsinus. *προσηρηκóτας* tamen etiam Scaliger ad sui libri oram notavit: eamque scripturam unice veram esse contendit Gronovius in Notis mssis, provocans ad II. 66, 10. & ceteroquin nullam aliam rationem adferens, nisi quod aliàs ad verbum *προσερείδεν* quartum

tum casum adjicere Polybius soleat, v. c. μηχανὰς aut ali-
quod simile nomen. At, si opus esset, facile intelligi posset
ejusmodi aliquod nomen; non autem necesse esse, patet
ex I. 17, 8.

Verf. 10.

Ibid. ἄμα μὲν αἰσχροὺς ἔσσι. — „Ex his apparet, Ap-
pium Claudium, postquam semel urbem Messanam fuerat
ingressus, ibi remansisse, & obsidionem una cum Mamer-
tinis aliquamdiu tolerasse. Aliter historici alii.“ CASAVB.

Verf. 13. συγκαταβάντος αὐτῷ καὶ τοῦ τῶν Συρακοῦ- *Verf. 13.*
σίων βασιλέως. — „De Hierone triplex est fama. Quidam,
pugnasse illum cum Appio, & superiorem e prælio dis-
cessisse; ut Philinus, quem paullo post eo nomine repre-
hendit Polybius. Quidam pugnasse quidem, sed infelici-
ter, & magna clade esse affectum: quæ est Polybii senten-
tia. Alii, simulac consul in Siciliam copias trajecisset,
Syracusas aufugisse, quod proditione Carthaginensium
patuisse Romanis transitum suspicaretur: hujus sententiæ
est Diodorus. [lib. XXIII. Ecl. 4.] Romani scriptores Po-
lybio assentiuntur, Florus lib. II. cap. 2. Orof. IV. 7.“
CASAVB.

Verf. 15. ὁτ' εὐσάμενός τι. — „ominatus e primi præ- *Verf. 15.*
lii eventu de fortuna totius belli.“ REISK. — Locum hunc
Polybii respexisse Suidas videtur, in vocab. ὁτ' εὐσάμενος,
quod interpretatur εὐωνυσάμενος, μαντευσάμενος.

CAPVT XII.

Cap. XII.

Verf. 1. τὴν ἀπόδοσιν. Sic ex Bav. editum est, qui *Verf. 1.*
solus ex veterum codicum numero istam præfert scriptu-
ram, per se quidem non contemnendam. Sed cum ex cod.
Aug. enotatum a Bœclero ἀπόδοσιν videret Gronovius,
perspecte is conjecit monuitque in Notis msstis, ex ἀπό-
λυσιν hoc esse corruptum. Et eandem equidem veram
genuinamque Polybii arbitror scripturam. Nempe quem-
admodum ἀπολύεσθαι idem sonat, quod ἀναχωρεῖν, (cap.
II, 15.) discedere, sese recipere, sic nomen ἀπόλυσιν est
discessus, receptus; quod ipsum nomen, rarius quidem apud
alios

Verf. 1.

alios scriptores hac notione occurrens, Polybio inprimis frequentatur; vide III. 69, 10. IV. 10, 9. 13, 5. 80, 6 & 12 &c. Quod vocabulum quum imperitia librariorum corruptum esset & in ἀπόδοσιν mutatum, doctior librarius, cujus manu exaratus codex Bav. est, ἀπόδρασιν ex conjectura puto scripsit: nam & passim alias nonnihil ex ingenio correxisse idem librarius mihi visus est. conf. ad I. 18, 7. Cum codice Aug. in corruptum ἀπόδοσιν consentit Reg. A. & Vat. Sed in hoc ipso quidem Vaticano (ne quid taceam) deest hoc loco de vetustis membranarum integrum folium, ab alia manu suppletum. Excurrebat illud folium a verbo νυκτός verf. 15. cap. præced. usque ad cap. 13, 8. Eademque lacuna in Florentino codice est. Ceterum quod Perottus dedit, cum *Syracusanorum fugam persensisset*, inde non satis tuto colligitur, ἀπέδρασιν eum in suo codice scriptum invenisse; non enim nunis pressè verba græca in versione sua sectatum esse hunc interpretem novimus.

Ibid. μὴ μέλλειν recte ex ora edit. Hervag. adscivit Casaub. Ducta est hæc scriptura ex Aug. cum quo facit Reg. A. & Vat. In edit. 1. & contextu ed. 2. erat μὴ μένειν ex Bav. Nil mirum, a librariis passim confusas esse literas M & ΛΛ. Codices Reg. B. C. nec in hoc verbo, nec in superiori vocabulo discedunt a Bav. quoniam in codice Florentino, ex quo passim illi correcti sunt, hoc loco (ut modo dixi) lacuna est.

Verf. 4.

Verf. 4. καὶ τὴν τῶν συμμαχοῦντων αὐτοῖς χώραν. Articulum τὴν vulgo h. l. omittunt, quem adjeci ex Aug. Reg. A. Vat. Pro συμμαχοῦντων est συμμάχων in Bav. & inde in edit. 1. & Reg. B. C. Quod ipsum, τῶν συμμάχων αὐτοῖς, pro τῶν συμμαχοῦντων, defendi posse fortasse judicaverit aliquis ex eis, quæ ad I. 11, 1. diximus ad verba τῆς τοῖς Μαμερτίνοις ἐπικουρίας. Sed quod ibi de substantivis verbalibus monuimus, casum suorum verborum adsciscitentibus, nonnisi ad abstracta, quæ vocantur, nomina, quæ actionem significant, non ad concreta, videntur pertinere.

Verf.

Verf. 5. κατὰ τούτους τοὺς καιροὺς. — „Forte καὶ κατὰ τούτους.“ *κικισκ.* Probo. Ac satis quidem frequenter particula καὶ absorpta est in codicibus nostris a sequente particula κατὰ. *Verf. 5.*

Verf. 6. ἀναδραμόντας ἔτι. Pro ἔτι perperam est ὅτι *Verf. 6.*
in Vat. Reg. A. & Aug. & hinc in ora Hervag. Frequens istarum particularum confusio.

Verf. 7. τῷ γὰρ πῶς καὶ πότε ἔσθ. Naturalis structu- *Verf. 7.*
ra orationis hæc esse facile intelligitur: τοῖς γὰρ μέλλουσι συνόψεσθαι . . . ἀναγκᾶν ὑπελάβομεν παρακολουθεῖν τῷ πῶς καὶ πότε Ῥωμαῖοι &c. Verbum παρακολουθεῖν, *intelligere, intelligentia consequi*, quemadmodum simplex ἀκολουθεῖν, constanter cum tertio casu, non cum quarto, jungi solet. Vide Nostrium I. 67, 12. III. 32, 2. Aliaque ex aliis auctoribus exempla, præter ea, quæ Lexica habent, magno numero congesta dabit Raphelius, in Annotationibus ad Nov. Test. ex Polybio & Arriano collectis, ad Lucæ I. 1. & Wettstenius ad eundem locum. Adde Vptoni Ind. ad Arriani Epietum. Nam quod in magno numero locorum, ubi apud Arrianum verbum illud occurrit, unus sit, in quo cum accusativo constructum vulgo legitur, lib. I. cap. 5. μηδὲν παρακολουθεῖν, id quidem nihil in contrarium probat: & recte Vptonus, præeunte Salmasio, monuit, *μηδεν* esse ibi rescribendum. Eadem ratione hoc loco, quisquis sit vir doctus, qui exemplum illud editionis Hagenoënsis, unde descripti codices Reg. B. & C. sunt, non solum ex vetustiore codice mssto, sed & ex ingenio passim correxit, recte is utique fecisse putandus est, quod pro τὸ γὰρ πῶς, in quod consentiunt veteres codices, τῷ γὰρ scripsit. Vnus Vaticanus, in membrana, quæ (ut dixi) a recentiori manu suppleta est, τὰ habet; ubi fortasse in veteri exemplari τῷ fuerat, & per errorem α cum α commutatum est, ut in Σαρδάνιον Vat. I. 10, 5. & in ὀρμητήρια Aug. Reg. A. I. 17, 5. & sæpius alibi.

Verf. 7.

Ibid. ὑπελάβομεν εἶναι ex Aug. edidit Hervagius. Sic & Reg. A. Contra, εἶναι ὑπελάβομεν præter Bav. (cum suis adfeclis, edit. 1. & Reg. B. C.) habet etiam Vat.

Ibid. τοῖς μέλλουσι καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτῶν τῆς νῦν ὑπεροχῆς θεόντως συνόψεσθαι. Sic edit. 1. & 2. cum antiquis msstis, trajecto (ut est mos Polybii) pronomine αὐτῶν, quod Casaubonus cum Reg. B. C. post verba τῆς νῦν rejecit. Vocabulum κεφάλαιον per se quidem potest originem denotare, quemadmodum in verf. lat. exposui, Gronovium fere secutus, qui græca verba hoc modo convertere jusserrat, *siquidem velit aliquis præsentis illorum potentia principium rite ac probe contemplari*. Sed, re denuo penſitata, intelligo, eadem notione hoc vocab. esse h. l. accipiendum, qua & apud alios scriptores & apud nostrum perſæpe usurpatur, scil. pro *summa, ex variis partibus collecta*. *Vt quis (ait) possit totius potentia summam, quam nunc tenent Romani, rite perspicere & completi animo*, oportet ut per partes iverit, & quibus veluti gradibus paulatim ad id fastigium accesserint, consideraverit. Sic fere interpretatus Casaubonus est, his verbis; *si quidem velit aliquis præsentis illorum potentia fastigium rite ac probe contemplari*: & conferre jussit hunc locum cum V. 32, 4. & III. 1, 4 seqq. ὑπεροχῇ, absolute positum, est potentia vel imperium, I. 2, 1. 64, 1. ὑπεροχῇ τῆς δυναστείας est potentia imperii, vel, si mavis, eminentia potentia I. 2, 7.

Verf. 8.

Verf. 8, εἰναι που προσανατρέχωμεν τοῖς χρόνοις, *sicubi retro tempora repetamus altius*. Vide II. 14, 1. II. 37, 6 seqq. V. 31, 8. De verbo προσανατρέχειν conf. Adnot. ad I. 5, 4.

Cap. XIII.

CAPVT XIII.

Verf. 1.

Verf. 1. De toto hoc Capite confer, quæ diximus in Argumento, his Adnotationibus præmisso.

Verf. 3.

Verf. 3. ᾧ συνάπτεται, cui coherent. conf. II. 71, 2. VI. 58, 1. — *Ibid.* Nescio quo errore veteres libri omnes dant

dant Ἀστρούβα τὰ πρᾶχθέντ. Importunum articulum recte rejecit Casaub. cum Reg. B. C.

Verf. 4. ἐν οἷς ἐγένετο κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν. Si tenenda est præpositio ἐν, notabit *inter quæ, simul cum quibus*. Sed videtur utique ex scholio orta. Certe satis fuerat οἷς, pendens a τὸν αὐτὸν, quemadmodum verf. 5. τοῦτοις δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν. Sic III. 95, 2. κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ταῖς προειρημέναις πράξεσιν. *Ibid.* τῆς ὅλης προκατασκευῆς. Ex Reg. B. C. hoc adscivit Casaubonus. Potuerat autem, præsertim quoniam compositum nomen & ante & post eodem hoc capite occurrit, haud incommode hic teneri simplex κατασκευῆς, idque repositum malim. De eadem re idem vocabulum usurpat IV. 1, 4.

Verf. 6. οὐδ' ἤμιν ἀναγκ. οὕτως &c. Vulgo edebatur οὐδ' ἤμιν, & deinde οὐδέ. Sed οὐδ' ἤμιν dant scripti libri omnes cum edit. 1. Itaque illud revocavi, postquam in edit. 2 & seqq. in οὐδ' esset mutatum, ut adaptaretur (puto) sequenti οὐδέ. Deinde, pro hoc ipso οὐδέ ex Aug. & Reg. A. οὕτως adscivi. Nec tamen hoc quidem admodum necessarium fuisse intelligo: potueratque, licet præcefferit οὐδ' vel οὕτως, nihilominus sequi οὐδέ, in quod cum Bav. consentit Vat. Sic XIV. 8, 9. οὕτως γὰρ Φεύγοντες . . . οὐδέ ζωγρεῖς κρατηθέντες. Similiter IV. 74, 8. ad præcedens οὕτως infertur τὴν δέ.

Verf. 7. Ἰστορεῖν ὑπὲρ αὐτῶν. Casaubonus ex recentissimis codicibus περὶ ediderat. Restitui consentientem veterum librorum scripturam, a qua præter rationem discessum erat. conf. infra verf. 10. & cap. 14, 1. 64, 2. &c. *Ibid.* Cum in edit. Hervag. operarum errore esset καφαλαῖωδες, nescio qui factum, ut Vrsinus *ex ingenio*, ut ait, καφαλαῖωδῶς rescribendum monuerit. Certe sic & codex ejus haud dubie dederat, & nostri codices in hanc scripturam consentiunt.

Verf. 9. γιγνομένης recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Eandemque antiquam formam, quam in hoc verbo & ejus

Verf. 9. compositis plerumque præferunt optimi quique codices nostri, constanter ubique repræsentavi, cum ab ea sæpe discessissent editores. Confer Valkenarium ad Phœniss. verf. 1396. & qui ibi laudantur auctores. *γινομένης* h. l. habet edit. 1. ex Bav. *γενομένης* operarum errore edit. 2. & inde reliquæ editiones.

Verf. 11. *Verf. 11. οὔτε πλείους ἀγῶνας.* Desiderantur tria hæc verba in edit. Gronov. operarum culpa. *πλείους* scribere jusserat Vrsinus, *ex ingenio*, ut ait: quod & Scaliger in ora sui libri adnotavit. Et sic edidit Casaub. cum Reg. B. C. Nescio, unde in veteres codices omnes *πλείστους* irreplevit, quod locum tueri nullo modo potest. Similiter vero & I. 59, 6. *τὸ πλείστον* est in Aug. & Reg. A. pro *τὸ πλείον* quod dant ceteri. De re confer I. 63.

Verf. 12. *Verf. 12. αὐτὰ τε τὰ πολιτεύματα . . . μέτρια ἐδ ταῖς τύχαις. ipse quoque respublica . . . fortunis mediocres.* Ad hæc CASAVBONVS: „Imo vera diversa erant conditione duæ illæ respublicæ. Nam Romanæ quidem flos & ἀκμή tunc temporis incipiebat; Carthaginiensibus vero imminabat ἡ παρακμή, & paullatim gliscebatur morum mutatio & ingeniorum atque omnium rerum. Vide Polybium libro VI.“ — At ibi (VI. 51.) de tempore belli Punici II. loquitur Polybius, aitque, eo tempore in summo flore fuisse rempublicam Romanam, Carthaginiensem vero deflorescere cœpisse & quasi senescere. Ad verba *μέτρια ταῖς τύχαις* hæc monuit GRONOVIVS: „Vertitur *fortunis mediocres*. Quod de Romanis posset admitti; de Carthaginiensibus qui queat, non liquet, quum nullo tempore (si ab Hannibalis in Italia dominatu discesseris) fuerint potentiores; quippe Africa, tota pæne Sicilia, multis Hispaniæ partibus, omnibus Sardoï & Tyrrheni maris insulis sub ditionem redactis, ut est cap. 10. Nec tamen etiam de Romanis ferri potest, Italiæ jam domitoribus, & auctor ipse dicit *παρίσους ταῖς δυνάμεσι*. Quid? illi ne fortunis mediocres dicendi, qui ita gesserunt bellum, ad quod non modo quis præfens & videns oculis, sed vel audiens

diens obstupefcit ob præliorum magnitudinem & robur duarum urbium, ficuti refertur cap. 26? quo nullum diuturnius aut majoribus apparatibus & frequentioribus pugnis cafibusque infignioribus patratum, ut paulo ante dixit. Adde his cap. 63. & agnofces mendofe, verfum, cum debuerit *fortunis fufficientes*: nam id eft μέτριον interdum, ἀρκοῦν, ἱκανόν. Cap. 5. [nobis cap. 4, 7.] οἱ πεπεισμένοι διὰ τῆς ἱστορίας μετρίως συνόψεσθαι τὰ ὅλα. Plutarchus in Flaminio: Θηβαίοις οὐ πάνυ ἡδομένοις, ὀκνοῦσι δὲ κωλύειν, ἐπεὶ στρατιῶταί γε μέτριοι τὸ πλῆθος εἶποντο. Sic patrem audiui defendentem illud Herodiani II. 5. [II. 2, 1. edit. Boecl.] κρίσιν δὲ αὐτοῦς ὁ Λαῶτος ὑπισχνεῖτο, ἐπεὶ περ αὐτῷ ἐπαρχῶ ὄντι μετρίαν ἀπένεμον αἰδῶ. Vbi Stephanus mallet οὐ μετρίαν. At Herodianus fignificat, etfi valde corrupta effet difciplina, tamen ad hoc præfecto prætorii fatis fore auctoritatis. Et ejufdem alterum locum VIII. 6. [VIII. 4, 11.] χεῖρ τε τῆς γῆς μετρίως ἐς αὐτὰ σπερμυθέντος, tum quod (dolia) fatis multa terra faburrata effent. — Equidem, cum in brevi fcholio infra contextum quærerem, an fortaffe legendum effet ψυχῶς προτύχαις, commotus non nihil eram diffenfu fuper hoc loco Cafauboni & Gronovii; tum obverfabatur animo, quod de eifdem duabus rebus publicis, quæ hic inter fe conferuntur, ait Polybius I. 64, 5. ubi ἐφαμύλλους τῶς μεγαλοψυχίας easdem dicit; denique memineram, fæpe in codicibus noftris permutata a librariis effe vocabula τύχη & ψυχῇ, de qua confufione dicam ad III. 9, 7. Sed lubens concedo doctiffimo Viro, privatim me admonenti, non fuiſſe h. l. follicitandam vulgatam fcripturam. Nec tamen Gronovio prorfus adfentior, volenti *fortunis fufficientes*, quamquam fatis ſcio, eam vim haud ita raro habere vocabulum μέτριος: quæ fi locum hic obtineret, commodius fortaffe latine diceremus, *utrique probabili ufi funt fortuna*; quam in ſententiam Xylander in verf. germanica, *beyde auch ziemlich Glück ſich gebrauchten*. Sed non fatis video, quid ſpectans Polybius id quidem hoc loco moniturus fuiſſet.

Verf. 12. *set. Illud potius dicere videtur scriptor, modicos fuisse fortunæ casus, quibus alterutra pars fuerit adjuta: non tam singulari aliqua felicitate & prosperitate fortunæ gestum esse id bellum, quam virtute, & animorum robore atque constantia. καὶ τύχαι sunt fortunæ casus, sive incerti, ut apud Thucyd. I. 69. δε τύχας καταστῆναι, incertis fortunæ casibus se objicere; sive prosperi, ut hoc loco, & X. 5, 8. εἰς θεὸς καὶ τύχας ἀναφέρουσι τὰς αἰτίας &c. ad deos & fortunæ casus referunt causas eorum, quæ sagaci mente & ratione homines perficiunt. De adversis fortunæ casibus proxime ante hunc locum, in quo versamur, dixerat Polybius: ὅττα περιπετείας μείζους, nec casus vel calamitates majores.*

Cap. XIV.

CAP V T XIV.

Verf. 1. *Verf. 1. Φιλόν καὶ Φάβιον. — CASAVBONVS: „Philinus Historicus, a quo bellum Punicum I. fuerat conscriptum, Siculus fuit, domo Agrigentinus, temporum illorum æqualis. Auctor Diodorus libro XXIII. [Ecl. 8.] meminit & libro XXIV. [Ecl. 3.] Erat eo tempore Agrigentum provinciæ Pænorum in Sicilia caput. Quum ergo Romani eam urbem longa obsidione vix tandem expugnaverint, & cives Agrigentinos durissime tractaverint, nemo mirari debet, Philinum causæ pop. Rom. in suis commentariis minus æquum fuisse. De Q. Fabio Pictore, antiquissimo Romanorum Historicorum, vide Polyb. libro III. [cap. 8 seq.] De Philino adde III. 26.“ — De Philino conf. Vossium de Hist. Græc. I. 17. de Fabio eundem I. 3.*

Verf. 2. *Verf. 2. ἐκόντας μὲν οὖν ἐψεύσθαι &c. de industria quidem mentitos non existimo. Rectius: de industria quidem a vero aberasse: nam ea verbi ψεύδεσθαι vis est, ut vel sciens aliquis & volens, vel etiam inscius atque invitus culpam illam contrahere possit. conf. XII. 7, 4 sq.*

Ibid. στοχαζόμενος ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν. — „Omne studium, quod semel amplexi firmiter deinceps tenemus, Græci αἵρεσις, Latini sectam vocant.

Hic

Hic Polybius αἵρεσιν appellat, ut ex sequentibus verbis apparet, amorem erga patriam, & inclinationem ad omnia illius facta approbanda. De Philino nihil habemus dicere. Fabium senatorem gravem accepimus, & cum laude sua in publicis negotiis semper esse versatum." CASANB.

Verf. 2.

Ibid. παπονθένα τι παραπλήσιον τοῖς ἐρώσι. — „Hoc est, corruptum amore patriæ iudicium adhibuisse ad res utrimque gestas æstimandas. Plato lib. V. Legum: τυφλοῦται περὶ τὸ φιλοῦμενον ὁ φιλῶν, ὥστε τὰ δίκαια καὶ τὰ καλὰ κακῶς κρίνει.“ IDEM.

Verf. 3. διὰ γὰρ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν ὅλην εὐνοίαν. — *Verf. 3.* „Libro IV. cap. 76. de Philippo, qui ad quotidiana Apellis delicta sponte connivebat, quia summam consiliorum ejus probabat: τῇ γε μὲν ὁλοσχερεῖ προκατεχόμενος ἀποδοχῇ, πολλὰ παρορᾶν ἠναγκάζετο τῶν ὑπ' αὐτοῦ γινομένων.“ CASANBONVS. — „Ὁλη εὐνοία est benevolentia rebus omnibus, & (cum de scriptura sermo est) toto opere declarata, ex universa scriptionis ratione elucescens.“ REISKIUS. — Interprete ERNESTIO, in Lexico Polybiano, ἡ ὅλη εὐνοία est, cum aliquem simpliciter & sine exceptione amamus.

Verf. 4. Ἐν μὲν οὖν τῷ λοιπῷ βίῳ τὴν τοιαύτην ἐπεί- *Verf. 4.*
κειαν οὐκ ἂν τις ἐκβάλοι. ἐκβάλλει Aug. Reg. A. Flor. De vi vocabuli ἐπείκεια pluribus ad h. l. disputavit CASANBONVS, monens, apud Homerum non alia notione fuisse notum, quam pro decente & conveniente: Galeno ἐπεικῇ dici, qui in omnibus vitæ partibus observat vetus verbum, ne quid nimis: quo sensu ἐπεικῇ, ait, appellamus omnia mediocria, & neque parva neque magna nimis. „Interdum (sic pergit) ἐπείκεια idem est, atque benignitas & clementia: ut quum Diodorus [XVII. 38.] appellat ὑπερβολὴν ἐπεικειᾶς illam humanitatem, qua usus Alexander erga matrem Darii & uxorem captivas. Aliter paullo hic sumit Polybius, pro bonitate quadam naturæ, quæ nos ita amicis nostris adjungit, ut omnia illorum facta & dicta in meliorem partem accipiamus, probemus, quæ illis placent,

Verf. 4.

improbemus, quæ displicent, contra quam αὐδέκαστοι homines faciant. *Hanc igitur animi affectionem in cetera vita non aspernandam*, ait Polybius, *in scribenda vero historia vel maxime*. Est enim historia testis incorruptus virtutis aut vitii uniuscujusque; & historicus, quasi iudex meritorum: ponit autem personam amici, quisquis induit iudicis. Dionysius Halicarnassensis, qui in scriptore historiarum desiderat διαθεσιν ἐπικειῆ, non repugnat Polybio, si recte interpreteris. Vult enim, boni viri in scribenda historia officium esse, præclara facta virorum ita narrare, ut favere ipsum virtutibus appareat & libenter talia commemorare. Hæc est ἐπιείκεια, quam ille in historico requirit, cui opponit πικρίαν & asperitatem &c. in Epist. ad Pompejum: [T. VI. edit. Reisk. p. 774.] ἡ μὲν Ἡρόδοτου διαθεσις ἐν ᾧ πασιν ἐπικειῆς, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς συνηδομένη, τοῖς δὲ κακοῖς συναλγοῦσα· ἡ δὲ Θεοκυδίδου διαθεσις αὐδέκαστός τις καὶ πικρὰ, καὶ τῇ πατρὶδι τῆς Φυγῆς μνησικακοῦσα. —

Ibid. Φιλόφιλον δεῖ εἶναι. Laudat Casaubonus Aristotelis verba Nicomach. VIII. 1. τοὺς φιλοφίλους ἐπαινοῦμεν, ἣ τε φιλοφιλία δοκεῖ τῶν καλῶν εἶναι εἶναι.

Verf. 5.

Verf. 5. ὅταν δὲ τὸ τῆς ἱστορίας ἥθος ἀναλαμβάνῃ τις. Ad hæc verba in margine interiori adscribi debuit numerus 5. qui per errorem paullo inferius est scriptus. Non possum autem mihi temperare, quin totam *Historici imaginationem* huc adponam, cujus partem ad h. l. Casaubonus laudavit ex Luciano de Conscrib. Historia cap. 41. Tom. II. edit. Reitzii p. 54 sq. Τοιοῦτος οὖν μοι, αἰτ, ὁ Συγγραφεὺς ἔστω· ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλευθέρος, παρρησίας καὶ ἀληθείας φίλος· ὡς ὁ Κωμικός φησι, τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκαφὴν δὲ σκαφὴν ὀνομάζων· οὐ μίσει, οὐδὲ φιλεῖ νέμων, οὐδὲ φοβόμενος, ἢ ἐλεῶν, ἢ αἰσχυρόμενος, ἢ δυσωπούμενος· ἴσος δικαστῆς, εὖνους ᾧ πασιν, ἄχρι τοῦ μὴ πατέρει τι ἀπονείμαί κλέϊον τοῦ δέοντος· ξένος ἐν τοῖς βίβλοις καὶ ἄπολις, αὐτόνομος, ἀβασίλευτος, οὐ τί τῷδε ἢ τῷδε δοῖται, λογιζόμενος, ἀλλὰ τί πέπρακται, λέγων. Id est:

est: Talis igitur mihi sit Historicus: metus expers, incorruptus, liber, fiducia & veritatis amicus; qui, ut Comicus ait, ficum vocet ficum, scapham dicat scapham: non odio, neque amicitia tribuens cuiquam quidquam; non parcens, non misericordia, aut pudore vel verecundia tactus; iudex æquus, benevolus omnibus eatenus, ne quid alteri iusto plus tribuat; hospes in libris suis & nullius civitatis, suis ipse legibus vivens, regem agnoscens nullum, non quid hic vel ille existimaturus sit, reputans, sed dicens, quid factum sit.

Versf. 5.

Ibid. ἐλέγχειν καὶ ψάγειν ἐπονείδιστος τοὺς ἀναγκαῖο-
τάτους. reprehendere vel maxime necessarios, nec sine pro-
bris vituperare. — „Exemplum habemus hujus præcepti
insigne Legationum tmemate XL. [immo Legat. XLI.
Nobis lib. XXIII. cap. 9.] ubi Polybius errorem pæne ri-
diculum Philopoemenis & Lycortæ parentis sui, in gravis-
simo negotio admissum, non secus narrat, ac si de perso-
nis loqueretur, penitus sibi incognitis. Iam de Arato,
cujus erat apud omnes Achæos sancta memoria, quam
gravem & liberam sententiam proferat, licet videre initio
libri quarti.“ CASAVBONVS.

Versf. 6. Ὡς περ γὰρ ζῶον τῶν ὤψεων ἀφαιρεθείσων. *Versf. 6.*
Cum in edit. 1. operarum errore fuisset ζῶον (sic;) in
Hervagiana corrigere errorem volens editor ζῶον posuit;
quod tenuere sequentes editores. ζῶον restitui ex veteri-
bus libris, qui in hoc consentiunt omnes. Pariter XII. 7, 3.
ubi ad hunc locum provocat, καθάπερ, ait, ἐμψύχου
σώματος τῶν ὤψεων ἐξαιρεθείσων, ἀχρειοῦται τὸ ὅλον.
Simillimaque ratione III. 81, 11. καθάπερ γὰρ νεὼς ἐὰν
ἀφίελθ τις τὸν κυβερνήτην, τὸ ὅλον αὐτανδρὶ σκάφος ὑπο-
χείριον γίγνεται τοῖς ἐχθροῖς.

Versf. 7. τοὺς αὐτοὺς ποτὲ μὲν ψάγειν, ποτὲ δὲ ἐγκω- *Versf. 7;*
μιάζειν. Conf. XVI. 28, 5. Verba ποτὲ μὲν ante ψάγειν
ex codd. Regiis B. C. adscivit Casaubonus. Debentur in-
genio illius viri, qui exemplum illud editionis Obsopœi,
ad quod descripti sunt isti codices, correxerat.

M 5

Versf.

Verf. 8. *Verf. 8. ἀποστάντας εὖν - - - ἐφαρμοστίον.* Non opus est accusativo ἀποστάντας, quem, ante Reiskium, Scaliger quoque repositum pro nominativo voluerat. Potest sic primus casus participii, per ἀνακολουθίαν quamdam, quam vocant grammatici, absolute poni. Sic VI. 45, 1. ἐπὶ δὲ τὴν Κρητῶν (πολιτείαν) μεταβάντας, ἄξιον ἐπιστήσαι. Ad ἐφαρμοστίον proprie requirebatur ἀποστᾶσι, in tertio casu: sed sicut h. l. ἀποστάντας voluerunt docti viri, sic & alias revera apud Polybium in simili connexionе quartus casus reperitur; ut V. 32, 5. νομίζοντας . . . ποιητέον σπουδῇ, ubi quidem codex Vrb. νομίζοντες in nominativo habet, atque ita etiam in Aug. a prima manu fuerat; sed ibi accusativum necessario postere videntur ea, quæ sequuntur, τοὺς λέγοντας καὶ τοὺς ἀκούοντας.

Cap. XV.

CAPVT XV.

Verf. 2. *Verf. 2. ζωγρίε, ζωγρίε* Scal. ut cap. 7, 11. & 9, 8. &c.

Verf. 5. *Verf. 5.* Verba τῶν Καρχ. καὶ Συρακ. adscivi ex Vat. Flor. Ven. Eadem erant in codice Perotti. *Ibid.* προσκαθίσαντας ex solo Reg. C. perspete primus edidit Casaub. Conf. I. 12, 4. προσκαθίζειν idem est ac προσκαθῆθαι, quod legimus verf. 1. hujus capituli. Accusativus Συρακούσας non a verbo προσκαθίζειν pendet, quod dativum exigebat, sed a πολιορκεῖν. Ceterum sicut h. l. ceteri codices omnes προσκαθίσαντας dant, sic eodem errore verf. 1. προσκαθῆθαι pro προσκαθίζαι est in Aug. & Reg. A. Nota est perpetua præpositionum πρὸς & πρὸς confusio, ex scripturæ compendio potissimum orta.

Verf. 6. *Verf. 6.* διαστολῆς οὐ προσδεῖται, ut ne examine quidem sit opus. Sic quidem Casaubonus. Rectius, ex vi vocabuli, interpretaberis, ut ne explicatione quidem opus sit, scil. ad docendum, quam hæc absurda sint.

Verf. 9. *Verf. 9.* τὰς ὑπὲρ τῶν συμβαινόντων ἀποφάσεις. — „Forte ὑπὲρ τῶν ὕστερον συμβαινόντων (vel συμβάντων,) quia præcessit τὰς πρώτας. Sed possunt tamen τὰ συμβαίνον-

βαίνοντα per se esse *consequentia rerum, ea quæ a causis suis nascuntur eventa.* REISKIUS.

¹ *Vers.* 10. καὶ τὰς Συρακούσας ἐπολιόρκουν οἱ Ῥωμαῖοι. Restituendam auctori arbitror consentientem veterum omnium codicum lectionem ἐπολέμευν, a qua præter rem discessum est. Ex recentissimis codicibus Reg. B. C. verbum ἐπολιόρκουν adscivit Casaubonus, quod & Scaliger in ora sui libri notaverat; commodissimum illud quidem, & congruens cum I. 12, 4. sed non necessarium. Primum Mamertinos defenderat Consul, & Syracusios represserat, Messanam oppugnantes. Nunc ipsi Syracusiorum civitati intulit bellum. Turbaverat forte viros doctos, qui emendatione ista opus esse judicarunt, quod verbum πολεμεῖν cum accusativo casu h. l. ponebatur, aliàs cum tertio casu construi solitum. Sed nec inaudita illa cum accusat. constructio hujus verbi; & hoc quidem sere discrimine, ut πολεμεῖν τινὶ sit bellum gerere, πολεμεῖν τινὰ bellum inferre alicui. Confer quos laudavi auctores in Adnot. ad Appiani Præfat. cap. 12. p. 16. & inprimis Wesselingium ad Diodor. IV. 61. ubi πολεμεῖν τὰς Ἀθήνας Athenas oppugnare interpretatus est, aliaque exempla in eandem partem collegit. Sic plane & Polybius XVIII. 30, 1. μηδὲνα πολεμεῖν, ubi refragantibus libris & præter rationem Casaubonus præpositionem πρὸς adjecit. Et XI. 19, 3. ex scriptura quidem longe plurimorum codicum, ἐπικαίδεκα πολεμήσας ἔτη Ῥωμαίους, per sedecim annos bello petiit vel bello oppugnavit Romanos.

Ibid. καὶ τὴν Ἐχέτλαν, ἐν μέσῃ κειμένην τῇ τῶν Συρακουσίων καὶ Καρχηδονίων ἐπαρχίᾳ. De Echelia conferendus Diodorus lib. XX. cap. 32. & Cluverus in Sicil. antiq. lib. II. cap. 10. p. 359 sq. Pro ἐν μέσῃ κειμένην τῇ . . . ἐπαρχίᾳ Casaubonus scribendum monuit ἐν μέσῳ (vel μέσῃ) κειμ. τῆς . . . ἐπαρχίας. Quam emendationem perspicuitate quidem orationis & usu loquendi commendatam intelligo. Et ἐν μέσῳ etiam ex cod. Flor. enotatum video, in quo altera lectio ἐν μέσῃ non nisi intra lineas superscripto super

Verf. 10. super ω indicatur: tum vero & τῇ ἐπαρχίᾳ ex τῆς ἐπαρχίας facile oriri potuisse, intelligent ii, qui meminerint, in antiquis codicibus ad latus poni solere *jota*, quod hodie subscribere consuevimus, illudque sæpe a festinante librarii calamo ita incurvatum esse, ut a figura literæ *sigma*, quæ ut ϵ Latinorum pingebatur, vix discernas; unde haud raro accidit, quod ipsum in codicibus Polybianis passim factum memini, ut diphthongi η vel ξ cum syllabis $\eta\varsigma$ & $\alpha\varsigma$ fuerint invicem permutatæ. conf. Adnot. ad I. 23, 2 & 6. & rursus ad cap. 38, 1. 56, 11. 58, 2. &c. Nec tamen in his omnibus satis caussæ mihi visus sum reperire, ut vulgatam lectionem, quamquam paullo insolentiorē durioremque, in quam ceteroquin omnes consentiunt libri, loco moverem.

Verf. 11. *Verf. 11. ἡτῆμενους. ἡτῆμενους* Aug. Ven. & alter ex Florentinis. *Ibid. ἀπηγέλθαι*. Quod in ora Hervagii h. l. notatur ἀπῆλθα, id ex vitiosa scriptura codicis Aug. ductum est, ubi ἀπῆλθαι est, (sic, absque accentu;) sed ibidem in marg. recte ἀπηγέλθαι. Sic in illa Hervagiana editione, (quam unam ante oculos habuit Casaubonus,) neglectis quam plurimis præstantibus codicis Augustani lectionibus, pessimæ cujusque lectionis plerumque rationem habuit editor.

Verf. 12. *Verf. 12. παρ' ὅλην ἂν τις &c.* Sic editum est inde ab Hervagio ex Aug. cum quo faciunt, ut solent, Vat. Flor. Reg. A. In edit. 1. mutata verborum serie erat παρ' ὅλ. τὴν πραγμ. εὔροι ἂν τις ex cod. Bav. Sic & Reg. B. C. *Ibid.* De Fabio scriptore confer I. 58, 5. III. 8 sq.

Cap. XVI.

CAPVT XVI.

Verf. 1. *Verf. 1. CONSULES* A. V. C. 491. Manius Valerius Maximus, Manius Octacilius Crassus. Ὀκτακίλιον correxit Ernestus, ut jam monuerat Casaub. & sic est in Vat. Mendose ex Bav. editum erat Ὀκτακοίλιον. Ὀτακίλιον Aug. Reg. A. Flor. Vrsin. — *Ibid.* Pro Οὐαλέριον perperam in Bav. Aug. & Reg. A. est Αὐαλέριον, sed in Reg. A. superscriptum Οὐ. Vtriusque consulis prænomen Μάρκος facit

facit Reg. C. refragantibus ceteris libris. Valerio id prænomen vulgo tribuitur apud Eutropium II. 19.

*Verf. 2. "Ἔστι δὲ παρὰ Ῥωμαίοις τὰ πάντα τέτταρα στρατόεδα. Sunt autem apud Romanos quatuor omnino legiones Romanae. — „Mos hic fuit reip. Rom. antiquus & perpetuo servatus, ut statim post creatos coff. & prætores, de provinciis eorum deliberatio proponeretur in senatu. Simul soliti statuere patres, quot legionibus resp. esset administranda sequente anno; id quod Livius in historia singulorum annorum diligenter interdum annotat: ut lib. XXVII. [cap. 22. A. V. 546.] una & viginti legionibus defensum imperium Romanum est. [XXVII. 35. A. V. 547. summa legionum trium & viginti.] Initio libri XXX. [cap. 2. A. V. 551.] viginti omnino legionibus & clx. navibus longis res Romana eo anno gesta. Libro sequente: [XXXI. 8. A. V. 554.] sex legionibus Romanis eo anno usura reipublica erat. Libro XXXIV. [cap. 43. A. V. 560.] placuit, ut octo omnino legiones essent. Vides, pro conditione temporum alium atque alium fuisse legionum numerum. Polybius tamen, qui multis post annis scribebat, videtur dicere, quotannis quatuor dumtaxat legiones solitas conscribi. Sed loquitur auctor de antiquo populi Rom. instituto, quod multo ante obtinuit, quam ex Italia pedem efferent Romani. Solebant enim, si quod bellum esset gerendum, duas legiones uni consuli assignare: atque hic erat, quem vocabant *consularem exercitum*: sin bellum esset periculosius, & majoribus gerendum viribus, binæ ambobus consulibus [binæ utrique consuli] legiones tradebantur. Hæ sunt quatuor legiones, quas hic ait Polybius, & iterum lib. III. [cap. 72.] & Flavius Vegetius lib. III. cap. 1. Et si autem majoribus copiis fuit Romanis opus, ubi eorum crevit imperium, mansit tamen nihilominus institutum vetus, semperque justus & legitimus modus consularis exercitus fuit duarum legionum; quibus tamen alias adiciebant, prout res & tempora videbantur poscere. Sed, præter consulares exercitus ordinarios, fuisse sæpe alii, quos*

Verf. 2. quos proconsules aut prætores regebant, aut alii, quibus extra ordinem imperium esset demandatum, ut in Scipione Africano est factum atque aliis. De numero militum in quaque legione vide ad librum tertium & sextum. [vid. II. 24. III. 72. & 107. VI. 20.] Sed & jam ante dictum, legionem Romanam, quæ Rhegii collocata fuerat præsidio, quatuor millium militum fuisse; quem ea ætate esse numerum scribit Polybius.“ **CASAUBONUS.**

Ibid. τούτων ἕκαστον. Verbum ἔχει, quod h. l. inferuerat Casaubonus, adscivit doctus hic editor ex II. 24, 3, & III. 107, 9. Nec tamen magnopere illud desiderabatur; & poterat peræque ex superioribus intelligi verbum ἐστὶ, quod adjicitur VI. 20, 8. quem locum si cum hoc contuleris, nihil amplius desideraveris.

Verf. 3. *Verf. 3.* αἱ πλείους ἀφιστάμεναι πόλεις προσετίθεντο τοῖς Ῥωμαίοις. — „Rei gestæ ordinem pete e Diodori eclogis e libro XXIII. Narrat ille, tantam fuisse tum Sicilia tota consternationem, ut LXVII urbium populi simul deditionem fecerint.“ **CASAVB.**

Verf. 4. *Verf. 4.* Ὁ δὲ Ἰέρων &c. „Causas, quæ Hieronem impulerunt, ut relicta Carthaginienfium societate Romanis se adjungeret, duas affert Polybius, metum Siculorum, & admirationem virium Romanorum. Adde tertiam ex Pausania, [VI. 12.] quod judicaret Hiero τὰ Ῥωμαίων βαβαιοτέρα ἐς φίλιν, Romanos in amicitia & fide servanda esse firmiores & constantiores. Nota est omnibus fides Punica, vel potius perfidia.“ **CASAVB.**

Ibid. τὸ βάρος τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων. Non tam figillatim de *armatura pondere* hæc sunt intelligenda cum Casaubono, quam omnino de *vi ac robore* legionum Romanorum. vide Lexic. Polyb. in βάρος & βαρύς. *Ibid.*

Verf. 7. ἢ τὰς τῶν Καρχ. Abest h. l. τὰς ab edit. 1. & Bav.

Verf. 7. εὐλαβοῦντο γὰρ &c. ne undique comœatu intercluderentur, metuebant. — „Non concilio hæc cum superioribus. Si Romani κύριοι τῶν ὑπαίθρων fuerunt, camporum plana & aperta in potestate habuerunt; qui potuerunt

tuerunt necessariorum penuriam metuere, in insula, quæ
 ita frugibus abundabat, ut postmodum cella frumentaria
 Romanorum esset? Victori nihil negatum est, omnia pa-
 tent & parent." **REISKIUS.** — Nempe dum res bene
 cedunt, victori omnia parent; at prudenter Romani, &
 fortunæ & animorum inconstantiam hominum reputantes,
 cum in Hierone fidum & magnanimum socium se habitu-
 ros sperarent, amicitiam cum eo junxerunt. Vers. 7.

Vers. 9. ἀργυρίου δὲ προθεῖναι τάλαντα τοῦτοις ἑκα-
 τόν. — „Diodorus [XXIII. 5.] modo drachmarum millia
 CL, hoc est, talenta xxv. Absurda summa, neque Ro-
 manæ cupiditati & opibus regis Hieronis parum conve-
 niens &c." **CASAVB.** — Conf. Wesseling. ad Diodor. l. c. Vers. 9.

Vers. 10. φιλοστεφανῶν καὶ φιλοδοξῶν εἰς τοὺς Ἑλλη-
 νας. — „Quum varia sint instituta, quæ gloriam conci-
 lient, Hiero per liberalitatem & magnificentiam ad lau-
 dem est grassatus &c." **CASAVB.** — Provocat ibidem
 doctus interpres ad ea, quæ de Hieronis in Rhodios libe-
 ralitate habet Polyb. V. 88. & ad ea, quæ de ejusdem mu-
 nificencia passim Athenæus refert. Conf. Polyb. VII. 8, 6. Vers. 10.

Vers. 11. πλεῖστον χρόνον. Ultra nonagesimum æta-
 tis annum extendisse vitam Hieronem, jam supra monui-
 mus, auctore Polybio loco modo citato. Vers. 11.

Cap. XVII.

C A P V T XVII.

Vers. 1.

Vers. 1. Ἐπανεχθισῶν ex edit. 1. & Bav. revocavi,
 quibus consentiunt Vat. & Flor. Vulgo, inde ab Hervag-
 gio, mendose ἐπανεχθισῶν edebatur ex Aug. cum quo
 facit Reg. A. — *Ibid.* πρὸς τὸν Ἰέρωνα. Poterat omitti
 articulus cum Bav. Reg. A. & Flor. nescio an & Vat. Ex
 Aug. primum adscitus est in edit. 1. Vers. 1.

Vers. 3. τοῖς πολεμοῖς. Sic Casaub. cum scriptis libris
 omnibus. Cum in edit. 1. operarum errore fuisset πολε-
 μοῖς, tenuit errorem Hervagius sive Arlenius, qui Basileen-
 sem curavit editionem, & scripturam unice veram, quam
 dabat Augustanus eodex cum aliis, in margine adnotasse Vers. 3.
 satis

fatis duxit. Idem editor *versu* 5. scripturam manifeste vitiosam, quæ est in Aug. & in Reg. A. ὀρηκτήρια, pro ὀρηκτηρίῳ, in margine adnotare operæ pretium existimavit: cuiusmodi manifestos librariorum errores nos quidem posthac superfedebimus adnotare, nisi singularis quædam ratio suaserit; veluti hoc loco, ubi tenendum est, quod jam supra ad I. 12, 7. monui, passim in codicibus nostris vocales α & ω permutatas inter se a librariis reperiri.

Verf. 4. *Versf. 4. ἀντίπερα.* Sic Bav. Aug. Reg. A. ἀντιπέρας Vat. Flor. æque bene. ἀντιπέρα minus recte edit. 1. 2. & Reg. B. Nec melius ἀντιπέραν edit. Casaub. & seqq. cum Reg. C. Ferri potuerat ἀντίπεραν antepenacute, quamquam ante consonantem non opus erat adjecta litera ν. Confer Heynium ad Apollodor. p. 738.

Verf. 5. *Versf. 5. Ὁρῶντας δὲ καὶ τὴν Ἀκραγαντίνων πόλιν.* De opportuno Agrigenti situ conf. nostrum IX. 27. Particulam καὶ ex Aug. adscivit Hervag. & consentiunt Vat. Flor. Reg. A. *Ibid. τὰ τε χορηγεῖα.* — „Melius scribitur τὰ χορήγια. Nam aliud est χορηγεῖον, aliud χορήγιον, quod idem significat ac χορηγία. At χορηγεῖα sunt ipsa horrea, ubi condita militaria asservabantur.“ CASANB. — Passim tamen ista confunduntur, sed perperam. Sic apud Pollucem IV. 106. χορήγιον· ὁ τόπος οὗ ἢ παρασκευῆ τοῦ χορυοῦ. ubi rectius utique χορηγεῖον scripseris; nam εον, non ιον, est terminatio nominum, locum significantium, ut γραμματεῖον, διδασκαλεῖον, παιδαγωγεῖον. conf. Henr. Stephani Thef. ad h. v. Pariter apud Ammonium de Vocum Differentia p. 148. vulgo legitur, χορήγιον (sic, mendose pro χορηγεῖον) τὸ διδασκαλεῖον, ubi vide, quæ monuit Valkenarius, &, quem ille laudat, Hemsterh. ad Pollucem IX. 42. Vicissim, sicut hic apud Polybium, ubi non de loco, sed de ipsis adparatibus agitur, in scripturam χορηγεῖα pro χορήγια conspirant libri nostri, sic rursus apud eundem, I. 18, 5. At XVIII. 24, 5. χρῆσθαι τοῖς χορηγίοις, uti opibus vel adparatibus, ex codice Peiref. recte edidit Valesius, cum quo consentit Suidas in Ἀτζαλοῖς. Conf.

Conf. Polybii fragm. Gramm. num. CXXXVIII. ex Suida in Χορηγία.

Verf. 6. ποιησ. τὰς συνθήκας στρατηγοί. ποιησάμενοι *Verf. 6.*
στρατηγοὶ τὰς συνθήκας Vat. Flor. Aug. Reg. A. traiectione
verborum, non aliena a stylo Polybiano. *Ibid.* ἀναχω-
ρήκεισαν. ἀναχωρεῖν est decedere, sive de provincia, sive de
magistratu. Quo de verbo quæ monuit h. l. Reiskius, ea
referemus infra ad XXVIII. 3. *Ibid.* Μαμλίος. Mirum
non est, minus iu vulgus notum hoc nomen fefellisse libra-
rios. Ex Fastis Capitolinis illud restituit Casaub. & jam
monuerat Xylander ad oram versionis germanicæ. Confer
Pighii Annal. Rom. ad A. V. CDXCI. Ceterum adponere
lubet, quæ ad h. l. monuit CASAVBONVS: „*Virique con-
suli provinciam Siciliam esse decretam*, scribit Polybius, qui
tamen paullo ante dixit, *Romanos ad res in Sicilia geren-
das, post datam Hieroni pacem, unum tantum consularem
exercitum, sive legiones duas, decrevisse alere*. Sed viden-
tur patres sententiam mutasse, postquam illud accidit, quod
in fine superioris anni scribit noster; Carthaginienſes, ubi
viderunt, Romanos res Siculas serio capessere, novos dele-
ctus habuisse, & longe acrius in belli hujus curam incu-
buisse.“

Verf. 8. Φέροντες. In participio Φέρων, cum per ali- *Verf. 8.*
quem fere pleonasmum verbo cuidam adjicitur, inesse stu-
dii, impetus, ardoris, concitationis significationem, pas-
sim docuerunt grammatici, ut non opus sit repetere, quæ
ad h. l. monuere Reiskius in Animadvv. & Ernestus in Le-
xico Polyb. Vide Vigerum de Idiotismis p. 277. edit.
Hoogev. & Hemſterh. ad Luciani Dial. Mort. VI. 3. p. 349.
Adde Interpretes Aeliani ad Var. Hist. VIII. 14. Eadem
notione participium illud usurpatum intelligi debebit, qua
imperativus Φέρε, age.

Ibid. πρὸς αὐτὸν Ἀγρίαντα προσήκεισαν. De obsi-
dione Agrigenti, & rebus Romanorum ad hanc urbem,
donec ejus potiti sunt, gestis, bene facient, qui Folardi
Commentarios in Polybium admirantur, si cum his, quæ
Polybii Histor. T. V. N *scripsit*

Verf. 8.

scripsit homo græcarum literarum rudis, & suo magis ingenio abundans, quam narrationis Polybii rationem habens, contulerint ea, quæ de eodem argumento commentatus est vir tam exquisitus doctus, quam in judicando sagax ac modestus, & bellicarum rerum usu exercitatus, Carolus Guischardt in *Mémoires militaires sur les Grecs & les Romains*. Tom. I. Cap. 1.

Verf. 10.

Verf. 10. *τραψάμενοι δὲ τοὺτους*. Cum operarum errore in edit. Herv. esset *τοὺς* pro *τούτους*, *αὐτοὺς* ex ingenio repositum voluerunt Vrsinus & Scaliger. Sed in *τούτους* cum edit. 1. consentiunt codices, e quibus illud restituit Casaub.

Ibid. οἱ μὲν ἐπὶ τὴν τοῦ χάρακος ἀρπαγὴν ὤρμησαν. —

„Disciplinæ militaris præceptum est, a Romanis diligentissime observari solitum, sive pugnam cum hoste committerent, sive urbem captam ingrederentur, numquam ad spolia legenda aut prædatum desistere, nisi rebus compositis. Multa Polybius lib. X. [cap. 15 seqq.] de hac parte Romanæ disciplinæ. Solet Avcter anonymus de repellenda Obsidione [Hero junior, de cujus libello dixi in Præf. ad Polyb. Tom. I. p. x111.] præcepta sua appositione exemplorum illustrare; ac sæpe e Polybio illa describit. Is igitur de hoc Agrigentinorum peccato circa illud præceptum ita differit: [pag. 322. edit. Paris.] Παράγ' ἔλαυν διττοῖς εἰς τὴν ἐπίθεσιν ἐξιοῦσι τῶν πολεμίων στρατιώταις, καὶ ἐπιτίμιον ἐκτίθεσθαι, τοῦ μὴδένα πρὸς διαρπαγὴν σκύλαν χωρεῖν πρὸ τῆς τελείας τῶν ἐχθρῶν ἡττης· ἵνα μὴ λάθωσι τοῖς ἐχθροῖς παραδόντες τὴν νίκην, ὥσπερ καὶ Καρχηδόνιοι ἐν Ἀκράγαντι. πολιορκούμενοι γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων, ἐπεὶ ἀθεάσαντο τοὺς Ῥωμαίους πρὸς τὸ σιτολογεῖν τετραμμένους, ἐξελθόντες καὶ τραψάμενοι τούτους εὐχερῶς, ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν ἐν τῷ χάρακι κεχωρηκότες, τῶν ἐκῆσθε καταλειμμένων ἰσχυρῶς ἀγωνισαμένων, διετράπησαν, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκείνων ἀποβαλόντες ἀθυμότερον τὰς ἐπιθέσεις εἰς τὸ ἐξῆς ἐγεγόνεισαν· τοὺς δὲ Ῥωμαίους φυλακτικώτερον χρῆσθαι ταῖς προνομαῖς παρασκεύασαν. Hæc ille

ille ex hoc loco, etsi nomen Polybii prætermissum & hic & alibi, quum multa ex eo describeret." CASAVBONVS. — Interdum in brevius contrahit ille auctor narrationem Polybii, ut hoc loco, & ab illius verbis recedit; aliis prefusus ipsa scriptoris verba repræsentat.

Verf. 11. ἡ τῶν ἐπισμῶν διαφορά. — „Vox διαφορά *Verf. 11.* discrimen & excellentiam significat. Vtraque notio sententiæ hujus loci non male convenit: nam disciplina militaris Romanorum & præstantior fuit, quam aliarum gentium, & non parum sæpe diversa." CASAVB. *Ibid.* καὶ τότε καὶ ποῦ. Abest posteriori loco particula καὶ ab Aug. Reg. A. Flor. male. conf. I. 37, 10.

Ibid. τὸ γὰρ πρόστιμον παρ' αὐτοῖς θάνατος. Paulisper mutatis & contractioribus verbis hæc ex Polybio laudat Suidas in Πρόστιμα. Πολύβιος. Παρὰ Ῥωμαίοις θάνατος ἦν πρόστιμον τῆς ἐφ' ὁδοῦ λιπόντι τὴν τάξιν. Confer eundem in Ἐφ' ὁδοῦ, & Polyb. VI. 37, 11. In eamdem sententiam Hero de Obsidione, laudatus a Casaubono, scribit: Εἰ τις λιπεῖν περαθεῖ τὴν τάξιν, πληγῶν ἀνευθεν ἢ ἄλλης τινὸς εὐλόγου αἰτίας, εἰς καφαλὴν τιμαρτεῖται. id est, si quis ausus fuerit ordinem stationemve deferere, præterquam vulnerum causa, aut alia ex probabili ratione, capite periretur. Eodem pertinent Iosephi verba, laudata a Suida in Φρουρά.

CAPVT XVIII.

Cap. XVIII.

Verf. 3. ἑκατ. τοῦ μέρους. Abest! artic. ab Aug. & *Verf. 3.* Reg. A. quod ferri potest; sed perperam utique iidem mox πρὸς ἐξιόντας, omisso artic. τοῦς. *Ibid.* τὴν μὲν ἐν τῷ αἰτῶν τάφρον προβαλ. Insertionem particulæ ἐν τῷ calculo suo comprobarunt Reiskius ad h. l. & Ernestus in Præfat. ad Polyb. pag. xxii. Pro αὐτῶν autem non opus est cum Reiskio αὐτῶν & hoc loco & mox deinde rescribere. Priori quidem loco αὐτῶν est etiam in cod. Reg. A. Sed paullo post in αὐτῶν consentiunt omnes: & præpe constanter apud Polybium demonstrativum hoc pronomen

Verf. 3. pro reciproco, quod vocant, præfert codicum consensus, a quibus præter necessitatem sæpe discesserunt editores. conf. ad cap. 21, 7. & 49, 8. Poterat vero etiam prorsus abesse hoc loco pronomen: & suspicari licet, cum ἐντὸς scripssisset Polybius, esse hanc vocem per errorem in αὐτῶν mutatam. Casaubonus e contrario voce ἐκτὸς nil opus esse putavit: certe in eis, quæ ad hunc locum de duplici fossa notavit, emendationis ab Vrsino propositæ mentionem quidam facere dignatus est.

Verf. 5. *Verf. 5. εἰς Ἐρβησσόν.* Sic CASAVBONUS in contextu; & in versione *Erbesum*. Sed in Comment. scribit: „*Herbessini*, vicini Agrigentinis, ex historicis & geographis noti: melius autem cum aspiratione scribitur hoc nomen.“ — εἰς Σερβησσόν edit. 1. 2. cum Bav. Vat. Flor. εἰς Ἐρβησσόν edit. 1. 2. cum Bav. Vat. Flor. εἰς Ἐρβησσόν Aug. Reg. A. B. C. Sic Perottus: in *Erbesum* oppidum. Et eodem modo paullo post, verf. 9. Ἐρβησσίων absque adspiratione dant codices nostri omnes. Aretinus tamen, qui ex Polybio potissimum historiam belli Punici primi hausit, *Herbesum* habet: & sic apud Livium XXIV. 30. & 35. & apud Plinium III. 8, 14. *Herbessus* & *Herbessenses* cum adspiratione scribitur. Recte vero literam sigma duplicavit Casaub. cum Steph. Byzant. & cum græcis omnibus latinisque auctoribus, quorum loca collegit Cluverus in Sicil. antiq. p. 360 sqq. Apud Diodorum quidem Lib. XXIII. eclog. 8. τὸν Ἐρβησσόν editur, sed Ἐρβησσόν apud eundem XX, 31. Codices nostros Polybianos sæpius in nominibus propriis simplicem sibillantem pro duplici adhibere, jam aliàs monuimus.

Verf. 7. *Verf. 7. συναγομένων δὲ τῷ λιμῷ.* Sic Vat. Flor. & codex Vrsini. Consentit Suidas in hoc ipso vocab. quod exponit per στενοχωρουμένων. Articulum tamen τῷ omisit Suidas. συνηγμένων Aug. Reg. A. συναγομένων vulgo edebatur ex Bav. quæ scriptura, quamquam per se commoda, & cum reliquo usu sermonis, tum ipsius Polybii auctoritate III. 62, 4. commendabilis, tamen hoc loco

cor-

correctionem sapit, & rariori in hac re verbo *συναγομένων* vel *συνηγμένων* ex docti librarii ingenio substituta videtur. conf. ad I. 12, 1. *συνάγεσθαι* λιμῶ Polybio est *fame premī*. Sic paullo post, vers. 10. *εἰς γὰρ τοῦτο συνήγοντο τῇ σιτοδείᾳ*, adeo *premebantur penuria*; & I. 84, 9. *ὑπὸ τοῦ λιμοῦ συναγομένους*. Quod vero post δὲ, ante τῶ λιμῶ inseratur τῶν δὲ in edit. 1. (quod in τῶνδε mutatum est in edit. 2.) id invitis mssis ex mera operarum oscitantia factum est, itaque corrui fundamentum, cui emendationem superstruere tentaverant Gronov. & Reiskius; quorum ille τότε pro τῶν δὲ, hic ἐν τῶνδε suspicatus erat. *Ibid.* τῶν ἐν τῇ πόλει ἔσσι. Mutato ordine Suidas, τῶν συγκαλεισμένων ἀνδρῶν ἐν τῇ πόλει, haud inconcinne, & convenienter stylo Polybiano.

Vers. 7.

Ibid. Ἀννίβας. — „Hannibali huic patrem fuisse Gisco-nem, scribit Zonaras. Orosius, ut ab Hannibale, Amilcaris filio, hunc distingueret, *seniorem* vocat. Sic apud Diodorum [XXIII. 8.] Ἀννων ὁ πρεσβύτερος, [vocatur is, quem mox Polybius commemorat.] quia fuit alius junior clari nominis.“ CASANB. — Verba δυσχρηστ. Ἀννίβας ἤδη &c. citat Suidas in Δυσχρηστ.

Vers. 9. εἰς Ἡράκλειαν. — „Heracleam intellige co-
gnomento *Minoam*, ut paullo post etiam [cap. 25, 9.] Polybius eam appellat. Oppidum fuit martimum Agrigento vicinum. Causam appellationis pete e Diodoro XVI. [cap. 9.]“ CASANB. *Ibid.* Ἐρβησσέων. Ἐρβησσέων ed. 1. 2. consentientibus codicibus nostris, ut supra ad vers. 5. notavi. Ἐρβησσέων Suidas in Πραξινοπήσας, ubi laudat hunc locum. Sic apud Diodor. XX. 31. in edit. Basil. ipsum oppidum Ἐρβησσός scribitur, perinde ac si a græco ἔρβος derivatum nomen esset.

Vers. 9.

Vers. 10. συνέβη τοὺς Ῥωμ. ἐπίσου πολιορκεῖν καὶ πρὸς πολιορκεῖσθαι. Hunc locum, & ea, quæ præcesserunt, respexit Hero de Obsidione p. 321. sub med. ubi corrupta vulgo & mutila oratio suppleri ex Polybio corrigique de-

bet.

bet. *Ibid.* εἰς γὰρ τοῦτο. Perperam apud Suidam in Συναγόμενος, ubi citatur hic locus, ἐν γὰρ τούτῳ scribitur.

- Verf. 11. *Verf.* 11. τὰ μέτρια καὶ ἀναγκαῖα, per hendyadin pro τὰ μέτρια τῶν ἀναγκαίων, vel pro τ' ἀναγκαῖα μετρίως. Sic III. 77. τὰ μέτρια τῶν ἐπιτηδείων διδούς.

Cap. XIX.

C A P V T XIX.

- Verf. 1. *Verf.* 1. διὰ τὸ λοιμικὴν ἔσθ. Λοιμικὴ διάστασις scil. τοῦ αἵματος, i. q. λοιμός. Sic λοιμικαὶ περιστάσεις VI. 5, 5. Vtramque dictionem suam fecit æmulus styli Polybiani, Diodorus. Locum nostrum respexit fortasse Suidas in Λοιμός, cum ait: δυσκρασία αἵματος καὶ τροπὴ, λοιμικὴ κατὰστάσις λέγεται.

Ibid. νομίζων scribendum recte monuit Reiskius; cohæret enim cum præcedente participio θωρῶν. Idem jam viderat Scaliger, &, ante hunc, vir doctus, ex cujus ingenio passim correcti sunt codices Reg. B. C. in quorum utroque νομίζων scribitur; quos miror non secutum h. l. Casaubonum. Nil autem mirum, sæpissime peccatum a librariis esse in terminationibus potissimum verborum. Natus scilicet error ex perperam acceptis scripturæ compendiis, quibus extremæ verborum literæ in codicibus etiam admodum antiquis superscribi reliquo verbo, in fine præsertim versuum, solebant. Sic paullo inferius, verf. 11. In ὁλοσχεροῦς perperam commutatæ erant terminationes ως & ους. Conf. quæ monemus ad verf. 3.

- Verf. 2. *Verf.* 2. ἐκκλίνουσι. Commodum quidem est ἐγκλίνουσι, quod posuit Casaub. Sed correctione nil erat opus. ἐκκλίνειν non solum est *declinare*, ut ἐκκλίνειν τὴν τῶν θηρίων ἰσθμὸν, I. 34, 4. sed & *inclinare aciem, terga vertere*, perinde ut ἐγκλίνειν. conf. I. 30, 11. III. 96, 4. Sic & alii, & Xenophon Cyrop. I. 4, 23. ἐκκλίνουσι καὶ φεύγουσι.

- Verf. 3. *Verf.* 3. προσμεινάντων πατέρων τῶν στρατοπέδων. Πατέρων perperam erat in edit. 1. 2. consentientibus veteribus libris omnibus: errore nato non solum ex compendio

dio scripturæ in extremitate vocis, de qua re paullo ante dixi; sed & ex vicinia aliorum nominum, in genitivo casu positorum, qui incautum decipere librarium illum, e cuius exemplo reliqui nostri manarunt codices. *Θατέρων* ex Reg. B. C. recte adoptavit Casaub.

Verf. 4. ἕως εἰς τὸν χάρακα. ἕως rursus debetur ju- Verf. 4.
nioribus codicibus Reg. B. C. e quibus adscivit Casaub. Sic
& iusserat Vrsinus ex ingenio; & in Reg. A. ex *ὡς* ab alia
manu factum *ἕως*, quod necessario requirebatur. Nam
aliud est *ὡς* sequente *ἐπὶ*, quod notat *versus*, ut cap. 21, 4.
πλεῖν ὡς ἐπὶ τὸν πορθμὸν, navigare versus fretum, ita, ut
cursum ad fretum dirigatur. At hoc loco signanter dicere
vult *persequi usque ad vallum*, non modo *versus vallum*;
id est autem *ἕως εἰς τὸν χάρακα*, ut I. 11, 14.

Verf. 5. τὸν λόφον τὸν καλούμενον Τόρον. — „In de- Verf. 5.
cima sexta Diodori [XVI. 7.] est *λόφος Ταῦρος* in Sicilia;
qui non est iste, sed alius, longo intervallo ab hoc semo-
tus.“ CASAVB. — Conf. Diodor. XIV. 58 seq. & ibi
Wesseling. Est alius Siciliæ mons *Τόργιον ὄρος*, de quo
vide Wesseling. ad Diodor. XX. 89. sed qui non magis,
quam *Ταῦρος*, huc spectare videtur. *Tori* hujus, uni Po-
lybio memorati, situm satis ipse auctor definivit. *Ibid.*
Pro *ἀπέχοντες, ἀπέχοντα* voluit Reisk. Sed nil opus est
a codicum scriptura decedere. *Ibid.* Inde a verbis *κατα-*
λαβόμενοι τὸν λόφον, usque ad verba *κατὰ τὴν Σικελίαν*.
cap. 20, 4. defunt omnia in cod. Bav. in cuius ora rubro
colore adjecta est nota *λείπει*. Hinc eadem insigni lacuna
laborat editio prima, quam ex illo codice procuratam esse
docui in Præfat. ad Tom. I. p. xxxiv seq. In Hervagiana
editione suppleta illa sunt ex codice Augustano. In
Regiis codd. B. C. qui ad editionis primæ exemplum de-
scripti sunt, suppletus hiatus est ex Veneto illo vel Flo-
rentino codice, e quo & complura primæ editionis errata
correcta sunt in eisdem codicibus.

Vers. 7.

Vers. 7. αὐτομελοῦσι. Cum αὐτομελῆσαι nescio quo casu irrepsisset in editionem Hervagianam, αὐτομελῆσαιεν coniecit Scaliger. Vrsinus autem *ex ingenio*, ut ait, αὐτομελοῦσι scribendum monuit; qui si codicem suum inspexisset, id ipsum in eo inventurus erat. Sic certe Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. quemadmodum recte edidit Casaubonus. Suspiciari igitur liceret, eandem magnam lacunam, quæ est h. l. in cod. Bavarico, in Vrsini pariter codice fuisse; nisi & aliàs passim eundem Vrsinum videremus errores editionis Hervagianæ *ex ingenio* a se correctos profiteri: quod negligentiae magis cuidam, aut festinationi in describendis illis emendationibus, quam vanæ gloriationi docti viri tribuendum putem; nisi forte in officina maxime Plantiniana Antwerpiae (quo Vrsinus Eclogas de Legationibus, cum suis in Polybium Emendationibus, typis describendas Roma misit) commissa ista confusio est, qua subinde, quæ ex codice msto ductæ erant emendationes, eadem *ex ingenio* profectæ perhibentur, & vicissim, quæ haud dubie ingenio debentur Vrsini, *ex vet. cod.* ductæ dicuntur: qua de re jam nonnihil monui in Præfat. ad Polyb. Tom. I. p. xlix. confer Præfat. nostram ad Appianum pag. xi seq.

Ibid. ἐπὶ τοῦτο φερόμενον. Sic sua auctoritate edidit Casaub. Teneri autem utique poterat debebatque codicum scriptura ἐπὶ τοῦτο. Nam quamquam frequentior est accusativi usus in ista notione, tamen non defunt exempla, quibus dativus locum suum tuetur; cujus generis multa ex Xenophonte collegit Zeunius ad Memorab. Socr. I. 7, 1. Sic & apud nostrum XV. 32, 11. consentiunt codices omnes in id, quod Hervagius ediderat, ὡμῆσαν ἐπὶ τῷ ζῆτιν, quod pariter a Casaubono in ἐπὶ τὸ ζῆτιν est mutatum. Et I. 45, 11. ἐπ' αὐτῷ τοῦτο ταχθέντα.

Vers. 8.

Vers. 8. συνέβαλλον restitui ex mstis. συνέβαλον, quod ex edit. 2. repetierunt posteriores editiones, temere & invito exemplari Augustano in illam editionem irrepserrat. Cum Aug. facit non solum Reg. A. sed etiam Reg. B. C. qui

qui totum locum, ubi in edit. 1. & cod. Bav. lacuna est, Verf. 2.
ex alio codice descriptum habent, qui cum Flor. & Vat.
convenire solet: quare & hos ipsos consentire suspicor,
quamquam nil ex eis enotatum ad h. l. in schedis invenio.
In narratione, præterito imperfecto, non aoristo secundo
uti consuevit Polybius.

Verf. 11. γανομένου δὲ ἐγκλίματος ὁλοσχεροῦς. Ne- Verf. 11.
cessario utique requiri videbatur adjectivum, loco adverbii,
in quod tenaciter conspirant codices nostri. Vide quæ de
vorum terminationibus, errore librariorum detortis, dixi
ad verf. 3. Idem error in eodem vocab. commissus vide-
tur VI. 3, 1. *Ibid.* ἐγκλίματος. Mendose ἐγκλήματος
Aug. & inde edit. Hervag. Verum viderunt Vrsinus &
Scaliger, Polybioque restituit Casaubonus. In Reg. A. γ
in ι mutatum est, quod unice præferunt Vat. Flor. &
Reg. B. C.

Verf. 13. ἔλαθε τοὺς πολεμίους ἀπαγαγὼν ἀσφαλῶς Verf. 13.
τῇν δυνάμιν. — „E diametro cum his pugnat Zonaxe
narratio, undeunde petita: αὐτὸς μὲν ἔλαθεν, οἱ δὲ ἄλλοι
γνωθίντες, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, συχνοὶ δὲ καὶ ὑπὸ
τῶν Ἀκραγαντίνων ἐπτάνθησαν. Polybius sibi constat:
nam ejus sunt verba paullo post [cap. 23, 4.] οὗτος ἦν ὁ τὰς
δυνάμεις ἐκκλῆψας νυκτὸς ἐκ τῆς τῶν Ἀκραγαντίνων
πόλεως.

Verf. 15. παρασκευῆς restitui ex edit. Hervag. cum Verf. 15;
qua facit Aug. & Reg. A. puto & Vat. ex quo, cum ad
edit. Herv. sit collatus, nulla varietas enotata est. παρα-
σκευῇ est *adparatus bellicus*, I. 17, 3 & 5. I. 30, 1. 32, 2.
& sæpe aliàs. Nec tamen per se spernendum κατασκευῆς,
quod ex Flor. fortasse derivatum est in Reg. B. C. Certe ex
Flor. nil varietatis adnotavit Gronovius, qui istum codi-
cem contulit cum sua editione. Notat autem κατασκευῇ
suppellectilia, vasa, III. 17, 10. *variam rerum copiam*, IV.
73, 6. Et XVI. 6, 5 sq. prorsus pro synonymis usurpantur
βασιλικὴ παρασκευῇ & κατασκευῇ.

CAPVT XX.

Cap. XX.

Vers. 3.

Vers. 3. κατὰ λόγον σφίσι. σφίσι κατὰ λόγον Reg. B. C.

Vers. 4.

Vers. 4. Post πολιορκήσαντας rectius delebitur comma. Ibid. 'Οκτανάλιος. Sic Casaub. ex Reg. B. C. 'Οτανάλιος Hervag. cum Aug. Reg. A. Flor. nescio an Vat. qui tamen cap. 16, 1. 'Οκτανάλιος dedit. In Bav. & edit. 1. lacuna illa, de qua jam sæpius dixi, pertinet usque ad verba κατὰ τὴν Σικελίαν, quæ proxime post illa τοῖς Ῥωμαίοις, quæ sunt cap. 19. 5. ponuntur. *Ibid. ἐνδεχομένως χειρίζειν. ἐνδεχομένοις χαρίζειν* ed. Hervag. duplici errore. Recte Casaub. cum mssis. De corrigendo errore monuerat jam Casaubonus, & verum in ora sui libri notavit Scaliger.

Vers. 5.

Vers. 5. ἀκονιτὶ. ἀκονητὶ Vat. Flor. Aug. Reg. A. & sic sæpe alijs mssis & impressis. *Ibid.* Verbum ἐζυγοςτατῆτο Suidas, hunc ipsum Polybii locum laudans, interpretatur ἐφ' ἐκάτερα ῥοπὰς ἐλάμβανε, in utramque partem (*alternatim*) vergebat.

Vers. 6.

Vers. 6. πολλὰ μὲν πόλεις ἔσ. Citat Suidas in Ἀγωνίῳ, ubi vide, quæ notavit Küsterus. *Ibid. καὶ πλείους.* Caret καὶ edit. 1. cum Bav. Vat. Flor. Reg. B. C. Adscivit Hervag. ex Aug. cum quo facit Reg. A. Et amat sane Polybius istam particulam, pleonastico quodam more, vel potius cum intensiva quadam vi (ut Germanorum *auch wohl*, Gallorum *Et même*) adjectam, præcipue ad vocab. πλείους. vide I. 4, 3. II. 11, 11. III. 46, 1. & 5. &c. Sic καὶ λίαν, III. 12, 4. & sæpe alijs. Quo etiam fortasse pertinet σχεδὸν ἥδη καὶ πέντε, I. 59, 1. *Ibid. τὸν τῶν Καρχηδ. στόλ.* Caret τῶν edit. 1. & Reg. B. C. invitis antiquis mssis.

Vers. 7.

Vers. 7. αἰεὶ restitui ex antiquis libris. Vulgo αἰεὶ. *Ibid. εἰς ἐκάτερα τὰ μέρη.* — „In alterum modo latus, (ait *περικύβινος*;) Carthaginiensium puto; non item in suum, Romanorum; & magis in partem imperii maritimi, quam terrestris.“ — Non probō. Recte Casaubonus, *modo huc, modo illuc.* Posses etiam, *partim huc, partim illuc*, dicere. Nempe ἐκότεροι, in plurali numero, non *alterutrum* significat,

fiat, quamquam ita a Lexicographis vulgo traditum video, sed *utrumque* vel *utrosque*, non autem conjunctim ambos, sed divisim ac separatim *quemque per se; partim hunc, partim illum; ab altera parte hunc, ab altera illum*. Hoc igitur dicit Polybius: postquam primo visa fuisset a Romanorum maxime partibus stare fortuna belli, vidisse deinde Romanos, magis atque magis ita rem cadere, ut inter utrosque æquis veluti partibus illa divideretur. Nempe mari Pœni, terra Romani semper superiores erant.

Verf. 7.

Verf. 8. ἐπὶ πλεον. ἐπιπλεον una voce edit. 1. 2. con- Verf. 8.
sentientibus mssis, ut plerumque alias.

Verf. 9. θεωροῦντες δὲ. Vtique δὲ commodius vi- Verf. 9.
deri potest; ut sententia sit, *videntes igitur*: nam idem fere jam dixerat supra, verf. 7. Sic particulas δὲ & δὲ inter se permutatas a librariis videmus VI. 53, 6. III. 21, 8. I. 30, 12. & passim alibi. Nisi forte locum suum tueretur δὲ, eadem fere notione ac δὲ vel οὖν usurpatum. Quo sane modo haud ita raro initio sententiarum istam particulam, quæ cujusvis fere conjunctionis vicem sustinere potest, usurpatam videre licet. (De alio usu ejusdem particulæ sub finem sententiarum, in apodosi, ubi pariter latine per *igitur* reddenda est, erit infra dicendi locus, ad I. 29, 6, Certe non satis causæ est, cur, ob hanc ipsam particulam δὲ, hoc loco cum Reiskio suspicemur, ante verba θεωροῦν-
τες δὲ integram aliquam phrasin intercidiisse; quam ille etiam, nimis indulgens ingenio, supplere conatus est.

Verf. 13. οὐχ οἶον κατάφρακτος εἶναι. id est: *tantum* Verf. 13.
abest, ut telas naves haberent, ut ne longa quidem navis ulla aut lembus eis fuerit. Exaggerata hæc nonnihil videri, passim monuere docti viri, cum & in antiquis Romanorum cum Pœnis fœderibus, quæ noster commemorat lib. III. cap. 22 seqq. multa navium Romanarum mentio occurrat, & jam olim anno post Urbem conditam cclxxxv a Numicio Cos. naves longas Antiatum viginti duas captas referat Dionysius Halic. IX. 56. & rursus A. V. ccccxvi. L. Furio, C. Mænio Coss. naves longas Antio abactas &
partim

Vers. 13.

partim in navalia Romæ subductas Livius prodat lib. VIII. cap. 14. denique quum ita haud ita multo ante hoc tempus, de quo nunc agitur, scil. A. V. CCCCLXXII duumvirum navalem Romanum cum decem navium classe Tarentum adpulisse legamus. Sed de vetustioribus quidem temporibus facile responderi potest, Romanos navibus ad mercaturam, non ad bellum, esse usos: & ex Livii verbis VIII. 14. intelligi videtur, si quas etiam naves longas, ad bellum instructas, ab hostibus ceperunt, eisdem dein non, ad bellum esse usos; certe, omnium navium Antio abductarum demta nostra esse, significare loco citato videtur hic scriptor. Adeoque nec ad earum exemplum alias similes construere curarunt, & postquam illæ ipsæ usu ac vetustate attritæ erant, nullæ ejusdem generis reliquæ Romanis erant. Sed enim satendum est, cum hac nostra hypothesi, & cum eo, quod Polybius h. l. adfirmat, haud ita facile conciliari posse, quæ de Romana classe, Tarentum adpulsa, Appianus habet in Excerpt. V. de Legat. Tom. I. nostræ editionis pag. 56. ubi Cornelium (sive quodcumque nomen fuit illi duumviro navali) ἐπὶ ταταφράκτων νεῶν δέκα, cum decem tectarum navium classe Tarentum venisse scribit. Oportet igitur, si fidem utrique scriptori constare velimus, ut statuamus, intra duos & viginti annos, qui ab illo tempore effluxerunt, usum navium tectarum prorsus dedidicisse amississeque Romanos; quod quidem parum est credibile. Ceterum de Navium variis generibus, quibus usi sunt veteres, nostrum non est nunc late disputare. Post ea, quæ superioribus seculis de Re Navali veterum commentatati sunt Baysius, Schefferus, Meibomius, Isaacus Vossius, legenda sunt, quæ tam erudite, quam ingeniose de eodem argumento nostra memoria scripsit doctissimus Leroy, in Dissertationibus tribus *sur la Marine des Anciens*, Tomo XXXVIII Commentationum Academiæ Regiæ Parisinæ Humaniorum Literarum insertis, & rursus in libello singulari, cui titulum fecit *les Navires des Anciens*, Parisiis 1783.

CAPVT

CAPVT XXI.

Cap. XXI.
Vers. 1.

Vers. 1. οὗ μὲν ἐπιμελὲς ἦν τῆς ναυπηγίας. Inferendum artic. τὸ ante τῆς ναυπ. suspicatus erat Reiskius, & ante eum Gronovius in Notis msstis. Sed nil opus est. Eodem modo VI. 13, 5. τούτων πάντων ἐπιμελὲς ἐστὶ τῇ συγλήτῃ.

Vers. 2. μέσον δ' ἐν. Conjunctio δὲ, quam agnoscunt veteres libri omnes, aberat vulgo ab editis, errore ex edit. 1. in reliquis & in codices Reg. B. C. propagato. Quod in ed. 1. & 2. est μέσον pro μέσον, ex perperam accepto nexu scripturæ natum est, quo in cod. Bav. conjungi solent literæ εσ. *Vers. 2.*

Ibid. ἀναπύπτεν & προνεύειν. Casaubono, hæc verba corrigenti, præverant Camerarius & Henr. Stephanus in Thef. voce προνεύω. Locus, quem hi laudant ex Xenophontis Oeconomico, legitur pag. 664. (edit. Basil. 1569.) οἱ ἐμπλέοντες ἐν τάξει μὲν κάθονται, ἐν τάξει δὲ προναύουσιν, ἐν τάξει δ' ἀναπύπτεουσιν. Eadem verba laudavit Athenæus lib. I. p. 23.

Vers. 4. Γάϊος Κορήλιος. Cn. Cornelius Scipio Afina consul A. V. cdxci. cum C. Duilio. Conf. Pighii Annales ad A. V. cdxci. & Criticos ad Livii Epit. lib. XVI. in edit. Drakenb. Casaubonus, quum & h. l. & quoties Cnæus iste memoratur, invitis omnibus græcis codicibus, Γάϊος in Græcis, & in lat. vers. Cajsus posuisset, (in quo præeuntes habuit veteres interpretes latinos, Aretinum & Perottum;) corrigenda hæc esse, postliminio ipse monuit, & correxit Gronovius. Sed VIII. 1, 9. ubi mendose græci libri omnes Γάϊος dabant, & sic etiam a Casaubono editum, in versione latina recte ab eodem Cnæus scriptum erat; errorem Gronovius non solum in græco servavit, sed & in lat. vers. invito Casaubono, Cajsium in-vexit. *Vers. 4.*

Ibid. καταρτίσας restitui ex Aug. Reg. A. Flor. Reg. C. Puto consentire Vat. Mendose καταρτίσας edit. 1. 2. & Reg. B. ex Bav. quod in καταρτίσας mutavit Casaub. præeunte.

Verf. 4. præeunte Scaligero, qui id pariter in sui libri ora notaverat. conf. ad cap. 29, 1. *καταρτύνειν*, bonum quidem aliàs verbum, nusquam tamen apud Polybium, quod meminerim, occurrit, nisi Legat. LXVII. nobis lib. XXVII. cap. 6. sub. fin ubi *καταρτύναντες τριήρεις* legitur, unius Vrsini fide. *Ἐξαρτύνειν* Polybio synonymum est verbi *καταρτίζειν*. Vide I. 25, 3. & 36, 8.

Verf. 5. *Verf. 5. Λιπαράων. Λιπαρών* h. l. edit. 1. 2. & Reg. B. C. ex Bav. *Λιπαράων* restituit Casaub. monente Vrsino, ex cap. 24, 13. & cap. 25, 4. ubi consentiunt codices in istam formam, quam hoc ipso loco præferunt etiam Vat. Flor. Aug. Reg. A. & probat Stephanus Byzant. aliique auctores. De dolo, quo a Pœnis ad Liparam deceptus est Consul Romanus, confer Polyænum Strateg. VI. 16, 5. & Orosium IV. 7.

Ibid. καθορμίδη correxit Casaub. pariterque Scaliger. Mendose veteres editiones *παρορμήθη*, consentientibus h. l. mssis, qui cap. 25, 1. & aliàs sæpe in veram verbi formam consentiunt. *ὀρμίζεσθαι* idem est ac *ὀρμῆν*, *haud procul terra in ancoris flare. ὀρμηθῆναι*, in passivo, ab *ὀρμῆν*, non usurpatur; sed ab *ὀρμῖσθαι* derivatur, quod nil huc pertinet. Præterea *καθορμίδηναι* sæpe occurrit apud nostrum; *καθορμῆν* vel *καθορμηθῆναι* nusquam invenitur. Apud Polyænum loc. cit. ubi mendose vulgo editur *τῶν Ῥωμαϊκῶν νεῶν παρορμήσαντε*, corrigendum putato *παορμησάντων*, a *παορμῆν*, in statione in vicinia stantibus navibus Romanorum.

Verf. 6. *Verf. 6. Βουδῆ*. Nil variant libri nostri. Aretinus tamen *Bonoden* scripsit. Scaliger adnotavit, *Ἰσω; Βογούδῆ*. Et, idem fortasse nomen esse, quod *Bogud* deinde latini scriptores efferre consueverunt, notatum etiam a Gronovio video.

Verf. 7. *Verf. 7. ὤρμησαν εἰς τὴν γῆν. πρὸς τὴν γῆν* edit. 1. ex Bav. *εἰς* adscivit Hervagius ex Aug. cum quo faciunt ceteri codices atque etiam Reg. B. C. *Ibid. παρέδωκεν αὐτὸν*; me imprudente, ex editione Ernesti propagatum est; qui
citra

citra necessitatem sic posuit pro *παρέδωκεν αὐτὸν*, quod dant superiores editiones, consentientibus mssis. conf. ad cap. 18, 3.

Verf. 3. *τάς τες ναῦς* restitui ex ed. 1. & mssis. Vul. *Verf. 8.* go edebatur *τάς γες ναῦς*, errore operarum Hervagii, cum quo, casu magis quam consilio, facit Reg. B. *Ibid.* *ὕπο- χειρίων ἔχοντας. ἄγοντας* ed. 1. 2. non male per se, (conf. I. 34, 12.) sed refragantibus mssis, quorum scripturam restituit Casaub. Eamdem tenent Reg. B. C.

Verf. 10. *συνεγύς.* Corrige *σύεγυς.* Error ex edit. *Verf. 10.* Ernestina in nostram derivatus.

Verf. 11. *κάμπτων περὶ τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον.* *Verf. 11.* Reiskius, nimis vagam ratus *promontorii Italiae* denominationem, *ΤΗΣ ΣΚΥΤΑΛΑΣ* pro *ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ* suspicatus est, *Scyllaeum* intelligens promontorium, e regione Pelori situm. At videtur potius illud intelligendum promontorium, quod ab Hipponio versus Portum Herculis & Trophaea, quae dicuntur, late in mare excurrit: neque illud incommode a Siciliae incolis, ab occidentali Siciliae ora Italiam versus spectantibus, *Italiae promontorium* fuerit adpellatum.

CAPUT XXII.

Cap. XXII.

Verf. 1. *Γάϊον Δουίλιον. Γάϊον Λίβιον* ed. 1. 2. *Verf. 1.* cum Bav. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Et sic rursus iidem cap. 23, 1. nisi quod ibi, mendum mendo cumulantes, *Ἀτλίον* etiam interferant. *C. Duellium* veteres interpretes latini, Aretinus & Perottus, utroque loco vocant; nempe mendosam graecorum codicum scripturam ex latinis auctoribus corrigentes. Sic & *Γάϊον Δουίλιον*, quod utroque loco habent juniores codd. Regii B. C. dubium non est, quin docti viri emendationi debeat. *Δουίλιον* ex Fastis Capitolinis aliisque auctoribus & h. l. & cap. 23, 1. adscivit Casaubonus; eamdemque nominis formam (de qua conf. Drakenborch. ad Livii Epit. lib. XVII.) ad oram sui exempli adscripserat Scaliger. Quod si autem ex vestigiis scripturae

codi-

Verf. 1. codicum nostrorum Polybianorum conjecturam facere licet, probabile utique est, non *Δουίλιον*, sed *Βίλιον* scriptum reliquisse Polybium, ut, sicut pro *duis*, *bis*, pro *duellum*, *bellum* dictum est, sic pro *Duilius* Polybii ætate *Bilius* vulgo dici solitum intelligatur. Nam quemadmodum teste Cicerone in Orat. cap. 45. & Quintiliano Inst. Orat. I. 4, 15. (aliis I, 44.) ipsum hunc *Duellium*, qui Pœnos classe devicit, contracto nomine *Bellium* multi nominarunt; sic pro altera ejusdem nominis forma *Duilius*, ab aliis *Bilius* usurpatum fuisse consentaneum est. Quum autem ignotum nomen librariis *Βίλιος* esset, facile accidit, ut transpositis literis in notius nomen *Αίβιος* corrumperetur. Itaque scripturam istam *Βίλιος* Polybio restituendam, post Ciacconium ad Column. Rostr. & Merulam ad Ennium p. 159. perspecte monuit Vrsinus in Emendationibus in Polybium, & Pighius in Annal. Romanor. Tom. II. p. 22.

Verf. 3. *Verf. 3. τοὺς ἐπικληθέντας μετὰ ταῦτα κόρρακας, quos corvos postea nominarunt.* Latinum *corvi* nomen, de instrumento bellico usurpatum, vix apud alium scriptorem reperias præter Curtium IV. 2, 12. & 3, 24. & Vitruvium X. 19. Et apud Curtium quidem una cum *ferreis manibus* memorantur *corvi*, ita quidem, ut ab aliis hi diversi fuisse intelligantur, sed ut utrumque instrumenti genus tormentis in navem hostilem projiceretur. *Corvos & ferreas manus* pariter jungunt Diodorus XVII, 44. & Appianus de Bell. Civil. V. 106. Ipsas has Duillii machinas, quas *corvos* adpellatos esse Polybius ait, *ferreas manus* vocant Frontinus Strategem. II. 3, 24. & Auctor de Viris Illustribus in C. Duilio. De his ac similibus instrumentis conf. Stewech. ad Veget. V. 14. Lipsium in Poliorcet. Lib. V. dial. 8. & Schefferum de Militia Navali II. 7. Adde Brodæum Miscellaneor. lib. II. cap. 30. in Gruteri Thesauro Critico Tom. II. p. 488.

Verf. 5. *Verf. 5. ἀλλ' ἡμᾶς ἐπιπαρσίως συνείκαθ' ἡμῶν, scilicet transversis tabulis veluti clavis compasta.* Poterat brevius & paullo

paullo apertius *pontem* dicere, ut Frontinus loco cit. *ex-*
cogitavit manus ferreas, quæ ubi hostilem adprehenderunt
navem, superjecto ponte transgrediebatur Romanus.

Verf. 7. σιδηροῦν οἶον ὑπερον. In cod. Vat. & Reg. A. *Verf. 7.*
est ad h. l. scholion: *ὑπερον· σχοινίον ναυτικόν.* Nempe
τὸ ὑπερον vel τὸν ὑπερον cum τῇ ὑπέρφ inepte confudit
qui illud adscripsit. Confer Pollucem X. 114. ubi inter in-
strumenta ἀρτοποιικὰ refertur τὸ ὑπερον.

Ibid. παραπλήσιον ταῖς σιτοποιικαῖς μηχανήσεσιν.
Cum mendose in ed. 1. 2. fuisset *σιτοποιηκαῖς*, Vrsinus *σι-*
τοποιητικαῖς rescribere iussit; quæ forma vocis apud Pol-
lucem etiam I. 80. in varietate lectionis adfertur. Sed,
quam cum Casaubono expressimus scripturam, scripti libri
præferunt. Sic ὄργανα σιτοποιικὰ & ὀψοποιικὰ dixit Xe-
nophon in Oeconom. p. m. 667. (p. 844. edit. Lenncl. We-
cheliana) ut monuit Casaub. in ora Basileensi: eadem for-
ma ἀρτοποιικὰ est apud Pollucem X. 114. Intelligitur au-
tem hic machina, ad tundendum in mortario frumentum
comparata, majoris graviorisque pistilli ope, quod ex tol-
lenone suspensum erat eo libramento, ut facili opera, ac
levi adhibita manuum vi, & deorsum deprimi & rursus in
altum adduci posset. Sic & vocab. γέρανος, quod *gruem*
vel *tollenonem* significat, sigillatim etiam (monente He-
fychio) denotabat ἔργανον ἐύλινον, ἐν ᾧ κόπτουσιν οἱ ἀλ-
φίτοποιοι τὰ ἄλφιτα. Sed corvum Duilianum pondere
ferrei pistilli facile quidem & sua sponte deorsum cecidisse
consentaneum est: ad adducendum autem majori vi a po-
stica parte opus fuisse videtur, nempe vi manuum, qui-
bus, ope funis atque trochleæ, in altum adductus pons
una cum pistillo, religabatur, deinde & firmabatur, ut ita
suspensus & ex obliquo sursum spectans hostium navibus
immineret; donec, in proximo versante navi hostili, laxa-
retur funis, & pons cum pistillo in eam deiceretur. Fi-
guram corvi Duiliani exhibet Folardus Tom. I. Commen-
tariorum in Polybium gallice conversum; sed eam, ut
Polybii Histor. T. V. O bene

bene multa, magis ex ingenio commentatoris, quam ex Polybii descriptione, delineatam.

Verf. 8. *Verf. 8.* ποτὲ δὲ ἀντιπεριάγοντες κατὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων προσπιπτούσας ἐμβολάς. Difficultate non caret locus, cum ob insolentiam verbi ἀντιπεριάγειν, tum quod præpositio κατὰ abest a veteribus libris, quam non nisi ex junioribus codicibus Reg. B. C. adoptavit Casaubonus. Sententia hæc videtur esse: quum navis hostilis in eo esset, ut rostro in latus Romanæ navis impetum faceret, Romani leviter circumacta navi efficiebant, ut, declinato ictu, navis navem a latere proxime prætervehiretur: tum vero, inter prætereundum, dum implicabantur vel detergebantur remi, corvum lateri navis hostilis injiciebant Romani. Rarioris verbi ἀντιπεριάγειν exemplum post Budæum citavit Henr. Stephanus in Thesouro, ex Synesio, ubi in *diversum circumagere* exponitur, Hoc loco ex notione utriusque præpositionis, περὶ & ἀντὶ, ἀντιπεριάγειν intelligendum fuerit *circumagere navem ita, ut hosti obversa sit, quum prius latera ei patuissent*. Nec vero dissimulanda est REISKII ad eundem hunc locum adnotatio: „Forte (ait) ἀντιπαράγοντες, euntes a latere ἐξ ε regionis navium inimicarum. Si ἀντιπεριάγοντες hic locum haberet, non posset sequi κατὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων, sed κατὰ τὰς πρύμνας. Nam ἀντιπεριάγειν est *navim ab ea parte navis inimicæ, in quam primitus incurrit, abstraham circumagere, ἐξ in partem oppositam impellere*. [Nec tamen istam interpretationem, ita definitam, prolatis exemplis probavit vir doctus, sed continuo sic pergit:] Si ergo incurrit ea primum in proram, necesse est, „ut ἀντιπεριγμένη invchatur in puppim, non autem in latera: sed dicuntur corvi injecti esse in latera; ergo non naves ἀντιπεριήγοντο, sed, qui in navibus erant, ἀντιπαρήγον, combatantur naves inimicas a latere sic, ut ἐκ παραπλήλου inter se essent.“ —

Verf. 10. *I'ers. 10.* ἡσφαλίζοντο. Minus bene ἡσφαλίζον Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ὑπὲρ τὸν δρύφακτον. ὑπὲρ

δὲ

δὲ τὸν δρυφ. edit. 1. 2. ex Bav. Et dein ὑπερτιθέναι ed. 1. cum Bav. Vnde ὑπὲρ δὲ τὸν δρύφακτον ὑπερτίθενται verum putavit Reiskius. Sed non bene convenit præsens tempus ὑπερτίθενται cum præcedente ἡσφαλίζοντο. Et vulgata lectio, quam Casaubonus ex Reg. B. C. & ex parte jam Hervagius ex Aug. expressit, firmatur consensu librorum Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* Ad τὰς ἵτους scholion est cod. Vat. & Reg. A. ἵτους· τὸ περιφερὲς τῆς αἰπίδος.

Vers. 10.

CAPVT XXIII.

Cap. XXIII.

Vers. 1. Γαῖος Δουίλιος. Vide quæ notavimus ad cap. *Vers. 1.* 22. 1. Nomen Ἀτλίος ex imperiti librarii ingenio insertum fuisse, satis adparet. Atilius consul A. V. 496. memoratur cap. 24. 9. & alius anno 497. cap. 25. 1.

Vers. 2. Μυλαστίιν, pro Μυλαστήν, quod mendose *Vers. 2.* codices dabant, debetur Casaubono. Μυλατίιν ex Stephano Byz. rescriptum voluit Holstenius. Suspiciari licet, Μυλαῖτην scripsisse Polybium, ut Λιλυβαῖτις I. 39. 12. deinde jota post α per errorem in σ fuisse mutatum, de qua permutatione dixi ad I. 15. 10. Ceterum, gentilitia nomina non temere statim ex Stephani Byzantini aut ejus Epitomatoris præscripto esse apud alios scriptores corrigenda, cum alia multa arguunt, tum id quod idem habet ad hoc ipsum vocab. Μύλας, ubi gentile Μυλαῖος ad Thefalicas Μύλας, restringere videtur, cum tamen & apud Polybium I. 9. 7. Μυλαῖον πεδίον, & apud Diodorum XII. 54. τοὺς Μυλαῖους in Sicilia memoratos legamus. *Ibid.* τῷ στόλῳ παντὶ. Articulum adscivit Hervag. ex Aug. cum quo facit Reg. A. Abeſt a ceteris codd. & edit. 1.

Vers. 3. ἀντιπρώροι, undecumque adriperit librar. *Vers. 3.* rii codicis Reg. C. recte receptum est a Casaubono. Videtur ista correctio in ora exempli editionis Obsopœi, unde ille codex pariter ac Reg. B. descriptus est, fuisse adnotata, ad quam in describendo cod. Reg. B. non attendit librarius. ἀντιπρώροις edit. 1. 2. & Reg. B. cum Bav. Vat. Flor. ἀντιπρώρροις Aug. Reg. A. Dativum casum si

Verf. 3. servatum cupis, oportebat saltem ἐπίπλεον pro ἐπλεον; idque primum in animo habuerat Casaubonus, ut ex ora Basileensi intellexi: & eodem modo Scaliger correxit. Sed expeditior Casauboni ratio videtur, ac facile adparet erroris origo: casum nominis adjectivi adaptavit nasutus aliquis, sive dormitans librarius casui substantivi frequentis.

Verf. 5. *Verf. 5. πρώραις. πρώρραις* Aug. Reg. A. & sic sæpius aliàs. *Ibid. τετολημνότως. τετολημνότας* edit. 1. 2. & Reg. B. C. Nempe sic Bav. sed superscripta altera terminatio ως.

Verf. 6. *Verf. 6. παραπλήσιον γὰρ πεζομαχίας. πεζομαχίας* ex ingenio scribere iussit Vrsinus. Ac sane cum dativo casu constanter aliàs apud Nostrum, quod quidem meminim, jungitur illud vocabulum. Itaque AI in AC corruptum suspicari licebit: conf. ad verf. 2. & ad I. 15, 10. Nec tamen nimium isti conjecturæ tribui velim: sicut enim apud Latinos, sic & apud Græcos, nomina similitudinis promiscue cum genitivo & cum dativo jungi poterunt.

Verf. 7. 8. 9. *Verf. 7. συμβαλούσας. συμβαλλούσας* notatur ex Flor. quod non deterius est. conf. quæ notavi ad τοῖς συγγραφοῦσι. I. 1, 1. *Verf. 8. προπλεούσας. προσπλεούσας* legabatur in edit. 1. 2. & msstis omnibus. Errorem, librariis familiarissimum, correxit Casaub. *Verf. 9.* Ante verbum ἐκπεριπλέοντας haud incommode potuerat κομῆα interponi, quo indicaretur, verbum hoc non referri ad illa ἐκπλαγίων & κατὰ πρύμναν, quæ pertinent ad ποιήσασθαι τὰς ἐμβολὰς, sed absolute, ut ajunt grammatici, ac per se stare, ut I. 27, 11. & ut verbum ἀντιπεριάγοντας cap. 22, 8.

Cap. XXIV.

CAPVT XXIV.

Verf. 1. *Verf. 1. Οἱ δὲ Ῥωμῶσι ἔς.* Citat hæc verba Suidas in Ἀντικεινοίμενοι, sed pro ἐπεβρώθησαν posuit verbum ἐχρῶντο.

Verf.

Verf. 2.

Verf. 2. προσχόντες correxi. conf. ad I. 29, 2. *Ibid.* τήν τε Αἰγαστείων. Sic editum est ex Bav. Αἰγασταίων Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vtraque forma usitata: conf. Suidam in Αἰγασταῖος. Sed hæc frequentata magis ac fortasse verior. Vide Cluverum Sicil. antiq. lib. II. c. 2. p. 255 sqq. Videtur autem ad hoc nomen excidisse articulus τῶν, quum præsertim nulla ante hunc locum mentio facta sit Aegestianorum. Paullo post, pro Αἰγέστης est Ἐγέστης in Reg. A. Ceteri nil variant. De Macella egit idem Cluverus II. 12. p. 375. Meminit ejusdem oppidi Dio Cassius in Fragm. Peiresc. civ. Tom. I. edit. Reimari p 43. *locum bene munitum* dicens, χωρίον εὐεργές.

Verf. 6. ἀποβαλὼν. ἀπολαβὼν edit. 2. operarum errore. Verf. 6.

Verf. 7. ἄμα τῆς θαλ. ἄμα τε τῆς θαλ. edit. 1. & Verf. 7. Reg. B. C. ex Bav. Et restituendam particulam τε Polybio putem, quamquam eam ignorant ceteri codices.

Verf. 9. τὰς Καρχηδ. τὰς τῶν Καρχηδ. Flor. & Reg. C. Verf. 9.

Verf. 10. πόλιν Ἰππᾶναν. Nomen Ἰππᾶνα, ut Verf. 10. plurale neutrius generis, habet Byzantinus, & quoad formam cum Τύανα confert. Laudat tamen Polybium libro I. hunc ipsum locum spectans. Sed in Ἰππᾶναν codices nostri & Perotti & Aretini consentiunt. Perperam autem hoc oppidum πόλις περὶ Καρχηδόνα apud eundem Byzantinum perhibetur, cum Pœnorum oppidum in Sicilia esset. Sed ejusmodi mendis, quæ ab Epitomatoris potissimum culpa profectæ putantur, notum est scatere istud Lexicon Geographicum. vide Holsten. ad h. l. & Cluverum Sicil. antiq. II. 13. Similem errorem in urbe Hispaniæ, Pœnis subjecta, commissum, quam Africæ urbem dixit, notavi ad Appiani Hist. Hispan. cap. 33.

Verf. 11. Μυτίστρατον. Stephanus: Μυτίστρατον, Verf. 11. πολίχνην περὶ Καρχηδόνα. Πολύβιος πρώτῃ. Eodem errore, quem modo ad Ἰππᾶνα notavi,

Verf. 12. προσενέγκαντες ἔργα. — „ἔργα latino more usurpavit, pro machinis & quæ alia opera fiunt aut muniente

niendæ urbis causa aut oppugnandæ: sic enim Latini *opera* usurpant." REISKIUS ad I. 30, 5.

Cap. XXV.

CAPVT XXV.

Verf. 3. *Verf. 3.* αὐτὴ μὲν ταῖς ὑπηρεσίαις ἐξηρτυμένη. Vir doctus, in Novellis Literariis Gothanis, 1789. p. 636. suspicatus erat, verba μὲν ταῖς corrupta esse ex βελτίσταις. Acute id quidem; sed necessario tamen, ex Polybii certe usu, requiritur particula μὲν, nam αὐτὴ μὲν opponitur ei, quod sequitur αἱ δὲ λοιπαί. Ceterum ne desiderat quidem medicam manum hic locus. Sicut ταῖς χορηγίαις ἐξηρτυθῶν III. 18, 8. est *commeatibus bene esse instructum*, sic forsitan ναῦς ταῖς ὑπηρεσίαις ἐξηρτυμένη poterit esse *navis remigibus bene instructa*. Certe eodem modo verbum καταρτίζω (quod eandem cum ἐξαρτύω vim habet; conf. I. 36, 5 & 8.) usurpatum videmus V. 2, 11. τῶν Μακεδόνων ἦδη ταῖς εἰρεσίαις κατηρτισμένων, *Macedonibus jam bene instructis, bene paratis quoad remigium*. Attamen ναῦς παλῶς ἐξηρτυσμένης Diodorus, Polybiani styli imitator, dixit XII. 31. conf. de eodem verbo ἐξαρτύειν Wesseling. ad Diodor. III. 36. & ad Herodot. VII. 147. ὑπηρεσίαι, quod proprie est *ministerium* seu *famulitium*, in re nautica non male Casaubonus *remigium* vel *remiges* interpretatus est. Confer locum modo citatum V. 2, 11. & Dukerum ad Thucyd. VI. 31. In sing. quidem numero, ἡ ὑπηρεσία apud Demosth. distinguitur a ναύταις, nautis vel remigibus, & ἐπιβάταις, remigibus classiariis, denotatque reliquos *ministros nauticos*, ut monuit Reisk. in Indice Demosth. Sed ubi non distinguitur, ac præsertim in plurali numero positum hoc nomen, denotat omnino *quidquid ad ministerium nauticum pertinet*.

Verf. 4. *Verf. 4.* τὰς Διπαράδας καλουμένας νήσους. Restitui seriem verborum, quam & usus Polybii & consensus codicum commendat. Solus Aug. dat εἰς τὰς καλουμ. Διπαρ. νήσους, quod ex eo Hervagius & post hunc ceteri editores expresserunt. Quæ *Aeolia* vel *Vulcania* insulæ alias

alias adpellantur, has *Liparæas* Polybius nominat, a Lipara, septem Aeoliarum maxima. Videndum tamen, ne non τὰς Λιπαρσίας, sed τὰς Λιπαράων νήσους scripserit. Sic certe constanter Strabo easdem vocat, lib. II. p. 54. edit. Casaub. & lib. VI. p. 256. & 274. & sic sua ætate vulgo adpellari ait ibid. p. 275. Et Eustathius ad Dionysii Descript. Orbis vers. 461. μεγίστη δ' αὐτῶν, ait, ἡ Λιπάρα· ἐξ ἧς, ὡς ἀπὸ μέρους προέχοντος, αἱ πάσαι Λιπαράων (sic enim pro vulgato Λιπαράων scribendum recte monuit Cluverus Sicil. antiq. p. 399.) λέγονται νῆσοι. Et ibidem, paullo ante: αἱ δ' αὐταὶ νῆσοι, αἱ τοῦ Αἰόλου, λέγονται καὶ Λιπαράων νῆσοι. Eodem modo Plinius III. 8, 14. septem Æoliæ appellatæ: eadem Liparæorum; Hephæstides a Græcis, a nostris Vulcaniæ. At nihil tamen magnopere impedit, quo minus pariter Λιπαράας νήσους dici potuisse putemus, in quam quidem scripturam consentiunt libri nostri. Quod in ora Reg. B. notatur γρ' Λιπάρας, id in nullo quidem ex græcis nostris codicibus reperitur; sed ita veteres interpretes, Aretinus & Perottus, reliquæ naves, fuga arrepta, in Liparas se recepere. Qui quidem quid secuti sint, nescio: hoc video, extrema verba capitis superioris, Λιπαράους ἐπεχείρησαν πολιορκεῖν, pariter ab eisdem sic esse conversa, Lipara quoque ab eisdem consulibus obsessa. Ceterum monuere hoc loco juvabit, quod si quando πληθυντικῶς, ut observavit Stephanus Byzantinus, id est plurali numero, αἱ Λιπάρας commemorantur, non videri unam insulam Liparam, sed omnes Liparensum insulas promiscue esse intelligendas. Loca auctorum indicarunt Berkelius & Holstenius ad Byzantinum. Et ille quidem locus, qui apud Strabonem est p. 276. non ipsius Strabonis, (qui constanter singulari numero τὴν Λιπάραν dicit;) sed Polybii nostri verba exhibet, quæ emendatiora, quam vulgo leguntur, repræsentavimus in Fragmentis ex Polybii lib. XXXIV. cap. II. vers. 19. Simillima ratione Aegates insulæ, ab una earum Aegusa, Αἰγούσας vocat noster I. 44, 2.

Verf. 5. *Verf. 5. ἀντέχεσθαι.* Quum non nisi operarum errore ἀντέχεσθαι irrepsisset in edit. primam, manifestum mendum tenuit Hervagius, veram scripturam ad oram notasse contentus.

Verf. 6. *Verf. 6. κατέστρεψαν τοὺς χρόνους.* — „Poffet quodammodo κατέστρεψαν defendi, sed usitatius est, si de tempore dicitur, κατέτρεψαν.“ REISKIUS. — De eadem correctione cogitaverat Casaub. in ora Basil. Nihil tamen temere novatum velim. Recte utique collocatum verbum καταστρέφειν fuerit, ubi de tempore, quod definitum spatio est, agitur: & erat sane cuique duci Romanarum copiarum tempus definitum, quo elapsū domum revocabatur. Itaque κατέστρεψαν τοὺς χρόνους erit, *tempus suum exegerunt, finierunt, terminarunt*; qua notione & verbum καταστρέφειν, & nomen καταστροφὴ haud raro cum ab aliis, tum a Polybio usurpatum legimus. Conferri etiam opportune poterit locus Cebetis, Henr. Stephano in Thef. ad hoc verbum laudatus, τὸν λοιπὸν βίον καταστρέφει ἐν πάσῃ κακοδαιμονίᾳ, *religuum vitæ tempus in omni miseria exigit.* (p. 185. edit. Schræderi, Delphis 1723.)

Verf. 7. *Verf. 7. τριάκοντα καὶ τριακοσίαις.* Bis citans hunc locum Suidas, in Θέρεια, & in Κατέσχον, utrimque neglexit minorem numerum τριάκοντα. *Ibid.* Vocabulum Θέρειαν cum accentu in antepenultima scribitur apud Suidam: codices nostri & h. l. & alibi (ut V. 5, 5. V. 72, 1.) Θέρειαν penacute efferunt, nisi quod subinde alius atque alius codex in Θέρειαν aberret, sicuti h. l. Reg. C. Ista forma penacuta Θέρεια, quam probavit Budæus in Comment. græcæ linguæ, Henrico Stephano etiam commodior est visa, qui monuit, subintelligendum esse nomen ὥρα. *Ibid.* καταφράκτοις cum Vrsino & Reg. B. correxit Casaubonus. Mendose veteres libri omnes κατάφρακτοι. Sed perperam idem doctus Edictor omisit ante verbum κατασχόν particulam καὶ, quam restitui ex librorum omnium & Suidæ consensu cum edit. 1. & 2. monente etiam Gro-
novio

novio in Notis ineditis. Eandem tamen particulam deletam pariter voluerat Scaliger.

Verf. 8. εἰς Ἐκνομον. Citat hæc cum præcedentibus *Verf. 8.* Suidas in Ὑπερῆραν. De *Ecno*mo, monte in meridionali Siciliæ latere, consulendus Diodorus XIX. 104. & 108. *Ibid.* αὐτοὺς εἶναι. — „Malim αὐτοῖς, quod *ipsis* (*Romanis* puta) *copiæ pedestres* ibi *locorum* erant.“
REISKIUS.

CAPVT XXVI.

Cap. XXVI.

Verf. 1. Ἦν δὲ τῶν μέν. Sic veteres codices omnes *Verf. 1.* & Reg. B. Quum in edit. 1. operarum errore fuisset ἦν δ' τῶν, Hervagius inde exsculpfit ἦν δὲ τῶν, quod ceteri editores tenuerunt. Rectius Reg. C. ἦν δ' ἡ τῶν. Probator tamen, ut dixi, Suidæ scriptura, quam exhibet in Περισκεῖν.

Verf. 2. ἐμβαλοῦσιν. ἐμβάλλουσιν Aug. Reg. A. Flor. *Verf. 2.* Ex Vat. nil notatum. *Ibid.* οἷοί τ' ἦσαν revocavi ex edd. vett. & msstis. Casaubonus, solum Reg. C. secutus, οἷοι ἦσαν edidit. *Ibid.* διαναυμαχεῖν ex Bav. editum est: recte. Amat composita verba Polybius, & vis aliqua inesse præpositioni videtur, ut sit *navali prælio decernere rem*. Simplex tamen *ναυμαχεῖν* habeat Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 3. Pro πρὸς τὸ κωλύειν & πρὸς τὸ βιάζεσθαι *Verf. 3.* Scaliger πρὸς τῷ voluit. Sæpe variant codices, sæpe in alterum consentiunt, sicut h. l. in vulgatam lectionem. Eodem modo omnes ἐγίγνοντο πρὸς παρασκευὴν, cap. 22, 2. & sæpe aliàs. Contra, πρὸς τούτοις ἦσαν τοῖς λογισμοῖς, I. 20, 2, & πρὸς ταῖς παρασκευαῖς ὅλος καὶ πᾶς ἦν, V. 58, 1. Conf. Gronov. ad I. 20, 3. Et utrumque recte dici videtur, εἶναι vel γίγνεσθαι πρὸς τι & πρὸς τινι. Si quod tamen discrimen est ponendum, commodius fortasse dicetur εἶναι πρὸς τινι, & γίγνεσθαι πρὸς τι.

Verf. 5 14. διόπερ ἐπιλέξαντες ἔσσι. Habet Suidas in *Verf. 5.* Τριάριοι.

Vers. 6.

Verf. 6. ἔχε προσηγ. ἔχε τὰς προσηγορίας, Suidas. Ibid. καὶ τρίτην. Sic emendavi cum Reiskio, ut referatur hoc ad *ἐκωνυμίαν*, quum καὶ τρίτον perperam ad καὶ τέταρτον relatum fuisset in codicibus nostris & apud Suidam. Casaubonus, duo ista verba prorsus abjiciens, prae-euntem habuit codicem Reg. C. & ex parte Reg. B. in quo subducta lineola notantur, ut suspecta, eadem verba. Pariter Perottus; qui, praetermissis insuper aliis nonnullis verbis, sic dedit: *præter quartam, quæ, ut in pedestri exercitu, Triarii vocati.* Aretinus: *quarta vero & postrema;* ut pro καὶ τρίτον videatur legendum, suspicatus καὶ ἄσχατον vel ὕστατον. Ad eadem verba ex ora Basileensi Adnotationem ISAAZI CASAVBONI hanc protulit filius ejus Mericus: „Xylander (si Xylandri manus est illa, quam habuimus eo in codice qui discriptus est in edendo:) nescio an e conjectura, an e libris, pro καὶ τρίτον emendabat στραταυμα, quam lectionem nusquam inveni. Absit vox τρίτον a meo Polybio. [Is est idem codex, quem nos Reg. C. insignivimus.] Ex pag. seq. apparet, solura τέταρτον ita dictum. Et Lipsius vehementissime fallitur: ipse Polybius pag. seq. [hoc cap. vers. 13 sq.] & τρίτον στρατόπεδον & τρίτον στόλον vocat.“ — Scilicet LIPSIVS, in Analectis ad lib. IV. dial. I. de Milit. Romana, nullum mendum in græcis suspicans, ea sic exposuerat: *Quæque autem pars duplicem agnominationem habebat. Dicebatur enim Prima Legio, & Prima Classis, & sic deinceps. Quarta autem & tertia pars agnominationes non habebant: sed Triarii dicebantur, juxta consuetudinem in pedestribus copiis.* Ad hæc observaverat idem: „Sciendum igitur, copias ita divisas locatasque fuisse, ut duæ postremæ partes ad latera sibi junctæ fuerint, eoque Triarii dicti: non autem Tertia illa in medio ponenda. Hic Polybii locus tenebras, alioqui habeat.“ — Xylander in Germanica versione a vulgato contextu græco non recessit. Ad oram codicis Reg. A. hoc loco adscripta sunt verba, Τριάριοι ἐπὶ στόλον.

Vers.

Verf. 7. ἰδίῃ νεώε. Scriptura hæc, quam ex Reg. Verf. 7.
B. C. adoptavit Casaubonus, haud dubie ingenio recentioris critici debetur. Vocabulum *δυναμέως*, quod mendose pro istis exhibent edit. 1. 2. cum veteribus mssis omnibus, per oscitantiam ex superiori linea repetitum. νεώε (absque ἰδίῃ) pro *δυναμέως* reponere iussit Scaliger. REISKIVS, veterum codicum vestigiis pressius inhærens, legendum suspicatus est, ὡς ἂν νεώε ἐκάστης [malim ἐκάστης νεώε] *δυναμένης λαμβάνειν*.

Verf. 9. Θεώμενος. γενόμενος ὑπὸ τὴν ὄψιν Suidas in Verf. 9.
Μεγαλυμερία. *Ibid.* μεγαλομερίαν. μεγαλομέρειαν Scaliger, citra necessitatem, & contra librorum consensum.

Verf. 10. διότι τὸν μὲν πλοῦν. Sic edit. 1. 2. cum veterioribus codicibus. Verf. 10.
Pro Polybiano διότι, destinato consilio ὅτι dare solere juniores codd. Reg. B. C. jam aliàs monui. Pronomen autem αὐτοῖς non modo non desiderabatur, sed importunum magis hoc loco, quam commodum, videri debebat. *Ibid.* πλάγιον. Necessaria utique fuit hæc Casauboni emendatio. conf. ad I, 37, 4. Quoniam *per medium mare* erat navigandum, ubi omni ex parte invasioni classis hostilis obnoxia erat classis Romana, ea usi sunt ratione classem instruendi, quæ simul ad navigandum, simul ad committendum prælium, undecumque adpareret hostis, commodissima videbatur.

Verf. 11. Μάρκος Ἀττικός. Μάρκιος prave ex Bav. le- Verf. 11:
gebatur in edit. 1. 2. *Ibid.* Μάλλιος recte scripsit Hervagius pro Μάλιος, quod erat in codicibus, & pro Μάνλιος, quod refragantibus libris dederat Obsequæus & ex eo Reg. B. C. Notum est, *Manliorum* nomen Μάλλιος a Græcis efferrî.

Verf. 12. ἐκατέρῃ recte ex Reg. B. C. edidit Casaub. Verf. 12.
monente etiam Vrsino. Nempe ἐκατέρῃ dederat Hervag. cum Vat. Aug. Reg. A. vocali jota non subscripta, sed ad latus posita, quod in Vaticanis membranis constanter ita factum. Mendose ἐκατέρῃν Bav. & ex eo edit. 1.

Ibid.

Verf. 12.

Ibid. τὴν ἐπίστασιν ἐπ' ἀλλήλοις εἶχεν. Fuit tempus, cum ἐπισύστασιν suspicaretur Casaubonus, ut docuit filius ejus Mericus. Nec vero sollicitam velim vulgatam scripturam. Neque ἐπίστασιν hic, cum περισκιο, putem idem esse ac ἐπιστάσιον, inspectionem, observationem, investigationem. Quam in sententiam sic ille in hunc locum commentatus est: „Cum sequens navis (inquit) præcurrentem ita cingeret quasi, ut latus ejus externum intra latus suum internum haberet, eoque latus hosti patens navis sibi subjunctæ in conspectu haberet, ita fiebat, ut naves omnes inter se mutuam sibi tutelam & velut inspectionem præstarent.“ — Immo vero, ἐπίστασιν εἶχεν nil aliud est, quam ἐπιστῆναι, post alterum stare, alterum excipere; quemadmodum ἐπέστησαν verf. 12. & 14. est post alteros statuerunt vel collocarunt, & ἐπιστάτης, qui alteri a tergo stat in acie. Eodem modo phrasin istam accepisse Gronovium, ex Notis ejus ineditis intellexi.

Verf. 13.

Verf. 13. ἐπέβαλε τούτοις, ἐπὶ μίαν ναῦν ἐν μετώπῳ, τὸ τρίτον στρατόπεδον. Familiaris fatis formula in Tacticis, ἐφ' ἑνὸς τάττειν vel ἄγειν τοὺς ἄνδρας, singulos viros deinceps, uno longo ordine, collocare vel ducere; ἐπὶ δύο, (pro ἐπὶ δύοιν,) binos, conf. I. 22, 9. ἐπὶ τεσσάρων, quaternos in ordinem, vel quaternos in frontem; & sic porro. Eodem modo ἐπὶ μιᾷς τάττειν τὰς ναῦς, est, tenui ac longo ordine locare naves, singulas in ordinem naves, unam post alteram. Isti phrasi contrariam plane vim habet illa, τάττειν, ἐπιβάλλειν, vel ἐκτείνειν τὸν στόλον ἐπὶ μίαν ναῦν, quod sonat naves omnes una eademque linea, uno lato ordine, in frontem dirigere; aliam juxta aliam una serie collocare, atque ita frontem extendere. Vide mox rursus verf. 15. & I. 27, 3. 6c, 10. Eodem modo I. 33, 6. τοὺς ἐλέφαντας ἐξαγχιῶν ἐφ' ἑνα πρὸ πάσης τῆς δυνάμεως ἐν μετώπῳ κατέστησε, elephantos una lata serie, alium juxta alium, in fronte ante reliquum exercitum collocavit. In eadem fere sententiam, apertiore quodammodo formula, ἐπὶ μίαν εὐθείαν τάττειν vel παρεμβάλλειν,

λεον, de peditum vel equitum acie dicitur; ut III. 72, 8. XVI. 18, 6. ubi tamen non de singulis viris, sed de singulis peditum equitumve generibus atque corporibus agitur, *in unam frontem directis*, ita, ut non aliud genus post aliud locaretur.

Verf. 16. ἔμβολον, *rostrum*. Ad latini sermonis *Verf. 16.* usum adcommodatus, *cuneum*, nempe *figuram triangularem*. ἔμβολος erat in edit. 1. ex Bav. quod perinde est. Ceteri codices, & Regii etiam B. C. in ἔμβολον consentiunt, quod ex Aug. adoptavit Hervagius.

CAP V T XXVII.

Cap.
XXVII.
Verf. 2.

Verf. 2. Quod ἐνθαρσῶς habet edit. 1. pro αὐθαρσῶς, non nisi operarum errore factum est: quare non dubium videri Reiskio debuit, utrum sit præferendum.

Verf. 3. τὰ μὲν τρία μέρη &c. Quod pro μὲν est ἐπὶ *Verf. 3.* in edit. 1. & pro τῆς αὐτῶν est τῆς αὐτῆς in edit. 1, 2. meri sunt operarum errores, quos non agnoscunt scripti libri. Eodem modo paullo post, pro πυκλώσαντες, erat πυκλώσαντες in edit. 1. 2. & Reg. B. C. quod renovato errore rursus in editionem Ernestinam irrepsit.

Verf. 4. τὸ δὲ τέταρτον, αὐώνυμον τῆς ὅλης τάξεως *Verf. 4.* ἐποίου, ἐν ἐπικαμπίῳ, νεῦον πρὸς τὴν γῆν. Casaubonus: *quartam, eandemque totius aciei sinistram partem ad forcipis concinnant figuram, ita, ut ad terram vergat.* De ἐπικαμπίῳ τάξει, quam forcipem latini scriptores vocant, vide nonnihil apud Aelianum in Taët. cap. 45 sq. & quæ ibi Arcerius notavit. Est nimirum, cum frons aciei ab utraque parte antice *inflexa* est, ita, ut duæ utrimque extremitates ultra mediam partem promineant, & huic utrimque *ad reictos angulos* insistant. (Vbi non ad angulos reictos, sed ad obtusos, vel ad curvam lineam inflexa frons est, πολλὴ φάλαγξ, *lunata vel falcata* introrsum *acies* dicitur.) Confer Polyb. V. 82, 9. & XII. 21, 6. & Diodori Siculi loca, collecta a Wesselingio ad Diod. XVII. 57. Pari modo in descriptione castrorum Romanorum apud Polyb. VI.

Verf. 4. VI. 31, 2. *tentoria selectiorum ex equitibus extraordinariis habent οὖν ἐπικλῆπτων τάξιν ad tentoria tribunorum, id est, linea illi, ad quam directa sunt tentoria tribunorum, utrimque ad angulos rectos insistant.* Sed ad ἐπικλῆπτων non necessario requiritur, ut *utrimque* ita inflexa sit linea: etiam *ex una parte* si inflexa ad angulum rectum linea est, atque ita in duas lineas divisa, altera respectu alterius ἐν ἐπικλῆπτῳ posita dicitur. Atqui ita hoc loco res intelligenda: *quartam partem*, ait Polybius, *a lævo totius aciei locarunt, inflexa ad rectum angulum linea, (post ἐπικλῆπτῳ comma interpone) ita, ut ad terram vergeret.* Hoc autem, *ut ad terram vergeret*, non sane cum Gronovio (in Notis msstis) intelligam, ut proræ ad terram versæ essent, sed ut lævum illud aciei Punicæ latus, quod dicit, a parte terræ fuerit, & ut ista pars aciei, de qua nunc loquitur, propius terram fuerit locata.

Verf. 5. *Verf. 5. Ὁμοῦντο δὲ τῶν Καρχ. Ἑξ.* Duplicem Punicæ classis aciem fuisse dixit: alteram majorem, in qua erant tres partes totius classis; alteram minorem, quæ nonnisi reliqua quarta parte classis constabat. Majoris aciei naves omnes, in unam lineam directæ, uno lato ordine in altum pelagus extenso, hostem ex adverso advenientem, cum a meridionali Siciliæ latere versus Carthaginem navigaret, expectabat. Altera acies minor, ad lævum latus totius classis, inflexa linea, alteri fere ad angulum rectum insistebat, &, propius terram locata, velut ex insidiis opportunitatem rei gerendæ observabat. Major illa rursus in duas partes erat distributa, quarum dextimæ *Hanno*, lævæ *Amilcar* præerat. Quis minori illi aciei fuerit præfectus, quæ inflexa a lævo linea juxta littus locata erat, non promittitur: videtur illa ex eodem lævo cornu, cui *Amilcar* præfuit, fuisse abstracta. Certe eandem illam separatam aciem *lævum cornu* deinde vocat cap. 28, 10. sive quod fuerit pars totius lævi cornu, sive quod toti reliquæ aciei a lævo staret.

Ibid.

Ibid. ἐπίπλους καὶ πεντήρεις. ἐπίπλους scil. ναῦς (quarum non nisi h. l. & I, 50, 6. mentio occurrit) ex conjectura Casaubonus *rostratas naves* interpretatus est, probante Ernesto in Lexic. Polyb. Nec immerito, ut videtur. Nomen habent a τοῦ ἐπιπλεῖν, non quatenus verbum hoc *pone navigare* significat, vel *subsequi navigando*, ut I. 29, 2. 50, 5. (quo respectu Wesselingius ad Diodor. Tom. II. p. 443. ἐπίπλους statuit dici posse naves extremo in agmine procedentes;) sed quatenus, ex alia notione præpositionis ἐπὶ, verbum ἐπιπλεῖν significat *navigare adversus hostem, petere hostem*; qua ratione & ὁ ἐπίπλους, substantive, est *adventus classis hostilis*, I. 29. 5. 49, 8. III. 96, 1. & τὸν ἐπίπλον ποιῆσαι, *navigare adversus hostem* I. 29, 4. 50, 8. & sæpe aliàs. REISKIVS, delere h. l. jubens copulam καί, inter ἐπίπλους & τριήρεις interfertam, ἐπίπλους esse attributum ait vocabuli πεντήρεις, significans *ad bene navigandum, aut ad incurrendum habiles*. *Ibid.* λειψθεῖς. Mendose ληψθεῖς Aug. Reg. A. C. Sæpe in hoc verbo peccarunt librarii nostri.

Versf. 6. κατὰ Τυνδαρίδα. Sic editi omnes, errore ex *Versf. 6.* edit. 1. propagato. Veteres mss. omnes h. l. κατὰ τὴν Τυνδαρ. quod repositum velim. Supra quidem, cap. 25, 1. πρὸς Τυνδαρίδα absque artic. dant iidem veteres libri, ubi edit. 1. 2. & Reg. B. C. mendose πρὸς τὴν δαρίδα. *Ibid.* στρατηγήματι. στραταγήματι edit. 1. 2. Reg. B. C. contra veterum codicum fidem.

Versf. 9. ἀπέσπαστο. ἀνέσπαστο Reg. C. quod & in *Versf. 9.* Xylandri libro adnotatum fuisse ait Casaub. in ora Basil. Idem Reg. C. mox rursus ἀνέσπακέναι habet pro ἀπέσπακέναι: temere utrobique.

Versf. 10. ἐπεὶ δὲ τὸν πρῶτον. Post ἐπεὶ δὲ, nescio *Versf. 10.* quo casu, in edit. Gronovii inserta est partic. καί, quam nullus scriptus codex agnoscit. Eandem perperam tenuit editio Ernesti. *Ibid.* Verbum ἰδέκουν male abest ab Aug. & Reg. A. *Ibid.* μεταβάλλοντο. μεταβάλλοντο Flor.

Versf.

Verf. 12.

Verf. 12. ἅμα δὲ καὶ τῷ συναγωνιζομένῳ. τῷ συναγωνιζομένῳ Reg. B. contra ceteros libros omnes. Sic tamen & ex conjectura rescribere iussit REISKIUS, idem esse monens τὸ συναγωνιζόμενον τῶν στρατηγῶν, atque τὸν συναγωνισμὸν αὐτῶν. Neque vero video, cur insolentius dicendi genus (Polybio certe inusitatum) invehere maluerit, quam vulgatam lectionem tenere, cui eadem sententia, quam voluit ille, minime obscure subiecta est. Ordo naturalis orationis facile intelligitur, τῷ τὸν κίνδυνον ποιῆσαι συναγωνιζομένῳ τῶν στρατηγῶν, eo quod *pugnarent milites, periculum participantibus imperatoribus.* *Ibid.* καὶ τῷ ἐν ὄψει. Sic Bav. Vat. Flor. Reg. A. Mendose καὶ τῶν Aug. & eodem modo edit. 1. operarum errore, & edit. 2. & Reg. C. quod ex καὶ τῷ corruptum esse perfecte intellexit Reiskius.

Ibid. Verba οὐχ ἤττον cum præcedentibus conjuncta voluit idem REISKIUS, ut cōmma post ista verba reponeretur, hac sententia, ut dicat Polybius, *tertium illud, quod in conspectu imperatorum suorum pugnarunt Romani,* (quo nempe spes præmiorum & metus poenarum continebatur) *non minus valuisse in animos militum,* quam reliquæ duæ causæ, quæ prius adlatæ sunt. In quo quidem non præfractæ repugnare velim docto viro: sed tamen, si id dicere voluisset Polybius, videtur verba οὐχ ἤττον initio fuisse positurus, hoc modo, καὶ οὐχ ἤττον τῷ ἐν ὄψει &c. Ac videntur commodius hæc, οὐχ ἤττον οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἐπιπυδαστέρας ἐλπίδας, referri ad id, quod præcesserat, πολὺ περιῆσαν οἱ Καρχηδόνιοι. Pæni celeritate quidem navium &c. multo erant superiores; at Romani nihilominus ob memoratas causas prævaluerunt.

Cap.
XXVIII.

Verf. 2.

Verf. 4.

CAPUT XXVIII.

Verf. 2. ἀφόμενοι. ἀφολόμενοι Bav. minus commode.
Verf. 4. χωρισμόν. Haud cunctanter debueram χερισμόν reponere, quemadmodum X. 35, 5. feci, ubi pariter porperam χωρισμόν dabant libri omnes, quod ibi quidem

quidem infra contextum adnotare oblitus sum. Eandem correctionem huic loco adferendam vidit Casaubonus post editum Polybium, ut testatur filius Mericus. In eodem vocab. pari modo bis peccarunt plerique librarii lib. XV. 34, 4.

Verf. 5. & 6. Cum ISAACVS CASAVBONVS ad oram *Verf. 5. 6.* Basil. (ut refert Mericus) ad verba *οἱ γὰρ πρῶτοι* *verf. 6.* hanc dubitationem significasset: *τὸ γὰρ* quo spectat, aut quid sibi vult? — difficultatem hujus loci tolli putavit MERICVS CASAVBONVS, inserta particula negante *οὐκ* ante verbum *ἐπετελεῖτο*, & totius loci hanc interpretationem adjecit: „*Quoniam autem utriusque exercitus æquales erant partes, certamen quoque per initia pugnae utrimque æquari contigit. Enimvero non in singulis partibus etiam circa finem (vel, in fine) pugnae id evenit pugnantibus, quod evenire debuit, quotiens inter adversarios rebus omnibus æquales pugnatur. Primi siquidem (tantum abest, ut æquo Marte pugnaverint:) etiam rem decreverunt. Tandem enim Amilcar &c.*“ — Quæ quidem ratio, valde dubito, an vel per se probabilis videri cuiquam possit, vel satis idonea ad difficultatem, si qua inest huic loco, levandam. Verba, quæ versu 6. continentur, absque lacunæ signo vulgo eduntur. Et CASAVBONVS quidem, (*Isaacum* semper dico, non *Mericum*, ubi nude *Casaubonum* commemoro,) nullam hiatus suspicionem significans, verba *οἱ γὰρ πρῶτοι καὶ διακρίθησαν* ita est interpretatus, *nam primi quidem etiam pugna decreverunt*. Quæ interpretatio ferri utcumque potest, atque ita intelligi, ut absque hiatus orationi Polybianæ constet ratio. Nec SCALIGER lacunæ suspicionem ullam significavit: modo *οἱ γοὺν πρῶτοι*, pro *οἱ γὰρ πρῶτοι*, rescriptum voluit. Sed vix tamen possum, quin REISKIO adsentiar, lacunam hic statuenti, & ea verba supplem̃ti, quæ in scholio infra contextum adposui. In eandem cogitationem GRONOVIVS inciderat, qui in *Notis ineditis* ait: „Suspico, in Græcis excidisse aliquid, similitudine vocum. Dicendum enim fuerat, *οἱ* *Polybii Histor. T. V.* P γὰρ

Verf. 5. 6. γὰρ πρῶτοι ἀρξάμενοι, πρῶτοι καὶ διακριθῆσαν. Certe sic exponendum. Nempe, (quemadmodum fere idem monuit Gronovius,) quum tribus locis, viribus fere utrimque paribus, pugnaretur, consentaneum (κατὰ λόγον) erat, ut in ea parte primum dirimeretur praelium ac decerneretur pugna, qua in parte primum pugnari cœptum erat. Itaque cum Amilcar primum conferuisset pugnam cum utroque Consule, primum etiam hac in parte depugnatum est, Amilcare in fugam verſo. Secundi praelium capeſſiverant Hanno & Triarii, & inter hos ſecundo loco decreta res eſt, fugato Hannone poſt M. Manlii adventum. Tertii & ultimi praelium inchoarant οἱ παρὰ τὴν γῆν τεταγμένοι τῶν Καρχηδονίων cum tertia claſſe Romanorum: & ab hac parte poſtremo omnium, interveniente utroque conſule, depugnatum eſt, quinquaginta navibus hoſtium captis, reliquis in fugam pulſis. FREINSHEMIUS in Supplem. libri XVIII. h. iſtoriz Livianæ cap. 8. paullo quidem aliter, ſed tamen in eamdem fere ſententiam, locum hunc Polybii interpretatur: „Evenit, inquit, quod neceſſum eſt, ubi ſimul pluribus locis æquali virium robore pugnatur: ut, quæ pars primo pulſa fuit, totius certaminis victoriam daret.“ — nempe quod ii, qui hac ex parte victores erant, ceteris deinde ſuarum partium ſuccurrere & novum illis robur addere potuerunt. Verbum quod adinet διακριθῆσαν, duplici notione h. l. accipi illud poteſt: altera, quam in verſ. lat. expreſſi. Nempe διακριθῆσαι dicuntur pugnantes, cum praelium dirimitur, cum ex praelio utrimque diſcedunt. Sic ſæpe apud Thucydidem, & apud Appianum, cum alibi, tum de Bell. Civil. I. cap. 89 extr. καὶ Φανέντε; ἀλλήλοις ἰσόμαχοι, μετὰ σκότους διεκριθῆσαν, id eſt. nentro inclinante victoria, nox diremit praelium. Et Civil. IV. 62. ἀγχώμαλοι διεκριθῆσαν ἀπ’ ἀλλήλων, dubio Marte e praelio utrimque diſceſſerunt. Cujus generis loca ſcriptorum animo meo obverſata erant, cum in verſ. lat. ſcriberem, praelium diremtum eſt. Sed aptior utique h. l. & Polybiano etiam ſtylo convenientior fuerat altera ejuſdem verbi

verbi notio, quam Casaubonus expressit; qua διακρίνεσθαι vel κρίνεσθαι idem est ac κρίνειν τὴν μάχην, vel μάχην κρίνειν τὰ πράγματα, *pralio rem discernere, depugnare cum hoste*. conf. II. 22 extr. III. 111, 2. In eandem sententiam loca ex Diodoro & ex Iosepho collegit Wesseling. ad Diodor. XII. 80. Sic & Pausan. IX. p. 737. πᾶσιν ἐδέδοκτο ἀγῶνι διακρίνεσθαι, & Homerus passim κρίνεσθαι ἀρηϊ. Nec tamen quoad rem ipsam, hoc quidem loco ita multum differt inter hanc, & illam, qua nos usi sumus, interpretationem.

Versf. 10. ὑπὸ τοῦ τῶν Καρχηδονίων εὐωνύμου πέρατος. *Versf. 10.* Hi manifeste sunt οἱ παρὰ τὴν γῆν τεταγμένοι τῶν Καρχηδονίων, quos dixit *versf. 2.* quorum aciem cap. 27, 4. dixerat εὐωνύμον *fuisse τῆς ὅλης τάξεως*, id est, toti reliquæ aciei ad lævum collocatam. conf. quæ notavimus ad cap. 27, 4 & 5. Itaque, a vero prorsus aberasse *ΠΕΙΣΚΙΥΣ* videtur, cum *sinistrum cornu*, quod h. l. Polybius dicit, intellexit „sinistrum cornu classis dextræ, quam Hanno ducebat:“ et „dextrum enim cornu, ait, dextræ hujus classis triarios a tergo premebat, sinistrum autem tertiam Romanorum classem a fronte oppugnabat.“

Versf. 12. ταχέως δ' ἐπιγενομένοι. *Conjunctionem ex Versf. 12.* msstis restitui; quæ quum, errore operarum ex edit. 1. propagato, abesset vulgo, Reiskius particulam οὖν inferendam suspicatus erat.

CAPVT XXIX.

Cap. XXIX.

Versf. 1. καταρτίσαντες ex edit. 1. & msstis revoca- *Versf. 1.* cavi. καταρτήσαντες mendose erat in edit. 2. Hinc καταρτίσαντες editiones sequentes, ex Casauboni correctione, invitis libris: quare non erat, cur hoc Polybii loco uteretur Wesselingius ad fulciendam eandem scripturam apud Diodorum XIX. 106. Ceterum & Scaliger καταρτίσαντες h. l. scriptum voluerat. Confer quæ de verbo καταρτίζω dixi ad cap. 21, 4.

Ibid. ὡς ἐπὶ Λιβύην. Particulam ὡς, temere a Casaubono omisſam, reſtitui ex edit. 1. 2. conſentientibus mſtis.

Verſ. 2. *Verſ.* 2. προſσχόντας. Sic recte h. l. Vat. Vulgo ceteri mſti cum editis προſσχόντας. — *Ibid.* πρώτως. Perperam πρώρως Aug. Reg. A. Hinc πρώτως edit. 2. in textu, & veram ſcripturam in margine exhibet. *Ibid.* τὴν ἑκραν τὴν Ἑρμείαν ἐπονομαζομ. *Hermæum* ſive *Mercurii promontorium*. Pro verbo composito ſimplex ὀνομαζόμενον habet edit. 1. ex Bav.

Verſ. 3. *Verſ.* 3. ἐγίνοντο πρὸς τό. πρὸς τῷ corrigere juffit Caſaub. in ora Baſil. ſuffragante filio Merico. Conf. notata ad I. 26, 3. GRONOVIVS ad hunc locum: „Corrigi volunt, ait, πρὸς τῷ πολιορκεῖν. Incertum qua ratione: cum & infra hoc libro, [I. 36, 5.] ἐγίνοντο πρὸς τὸ καταρτίζειν. Et [I. 55, 5.] ἐγένετο πρὸς τὸ καινοτομήσαι. Lib. III. [71, 1.] ἐγένετο πρὸς τὸ καταſτρατηγεῖν. Et [III. 82, 11.] ἐγένετο πρὸς τὸ διακινδυνεύειν. Lib. IV. [81, 3.] ἐγένετο πρὸς τὸ ſυνταλεῖν. Quæ omnia intacta relinquunt.“ — Scaliger & h. l. & conſtanter ſere πρὸς τῷ ad oram ſui libri adſcripſit. In nonnullis ex citatis a Gronovio locis variant libri mſti.

Verſ. 6. *Verſ.* 6. μετὰ ταῦτα. Vtique ex mſtis & edit. 1. 2. reſtituenda eſt particula δὲ, & μετὰ δὲ ταῦτα ſcribendum: quod & REISKIVS monuit, licet, quid ſpectarit vir doctus, dum ita h. l. reſcribere juffit, non ſatis adpareat; cum non ſolum nihil amplius ad hunc locum adnotarit, ſed etiam paullo poſt (I. 30, 14.) in ſimillimo caſu, ubi μετὰ δὲ ταῦτα editum erat, delere conjunctionem jufferit. Sed ad IX. 31, 4. & ad X. 16, 7. monuit idem, particulam δὲ In hujusmodi locis more Homérico & Hærodoteo redundare, repetitam in poſteriori orationis membro ex initio periodi, ubi cœpta erat ea ſententia, quæ nunc, poſt nonnulla interſerta, reſumitur atque expletur. Conjuſmodi in locis poſterius hoc δὲ latine per *igitur*, aut, ſi mavis, per *inquam* reddi commodè poteſt; nec male etiam per ipſum Latino-

Latinorum vero interdum exprimeretur. Eundem usum hujus particulæ vindicavit exemplisque illustravit Hoogeveen in Doctrina Particularum Græcæ linguæ cap. 14. sect. 1. art. 25. Hoc igitur loco particula δὲ, in *μετὰ δὲ ταῦτα*, repetita ac velut resumta est ex illo initio totius sententiæ *οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κυριεύσαντες*, cum quo initio hæc, quæ nunc sequuntur, connexa sunt. Sic X. 16, 6 sq. *περὶ δὲ τοῦ μηδένα νοσφίζεσθαι περὶ μηδὲν . . . ὑπὲρ τούτου δὲ τοῦ μέρους εἴρηται πρότερον*. Sic Isocrates in Panegyrico, [cujus verba post Devarium protulit Hoogeveen loc. cit.] *ΔΕ' ἴστιν Ἰδία, αἰτ, καὶ τῆς ἡγεμονίας ἄξια, καὶ τοῖς προσερχομένοις ὁμολογούμενα, ταῦτα Δ' ἐμὸν ἔργον εἰπεῖν ἐστί.* ubi Devarius quidem posterius δὲ pro δὲ usurpatum monuit, non tam immerito, quam visum est Hoogeveenio; Morus vero, vir doctus, qui Panegyricum illum suis Animadversionibus illustratum separatim edidit Lipsiæ 1766. etiam δὲ pro δὲ repositum voluit, p. 70. qua quidem emendatione facile utique caremus. Eadem prorsus ratio est duorum locorum, quæ ex Platone, alterum ex Phædone, (cap. 62. p. 303 edit. Forsteri) alterum ex Protagora, post Budæum & Devarium idem Hoogeveenius laudavit; ubi simul monuit, usurpari in apodosis sententiæ istam repetitionem particulæ δὲ tunc præsertim, cum longior quidam est sententiæ progressus, & interfertis nonnullis membris suspenditur oratio. Quæ loca & his similia considerans equidem, ac cum his conferens Polybii verba II. 37, 3. ubi post tale initium sententiæ, *Ἡμεῖς Δ' ἐπειδὴ . . . ἐπηγελάμεθα ποιήσασθαι Ἔς.* sequitur (ex concordia quidem veterum codicum scriptura) hæc apodosis, *πρέπον Δ' αὖν εἶναι Ἔς.* intelligo, non magis idoneam mihi fuisse causam, cur abjicerem posterius δὲ, quam fuit Casaubono, cur illud in *γς* mutaret. Amat autem pleonastica ista repetitio conjunctis δὲ præsertim, ubi apodosis incipit a particula, tempus denotante; sere ut Latini, pro simplici *tum, tum vero* dicere amant. Sic *μετὰ δὲ ταῦτα* hoc ipso loco, in quæ hæremus, & VI. 41, 6. & IX. 31, 4. & I. 30, 14.

Verf. 6. quo loco cum majori parte veterum codicum μετὰ δὲ ταῦτα rescribi debet pro μετὰ ταῦτα, quod ex Bav. exhibuimus. Pari modo I. 40, 6. & XI. 22, 10. post ἐπεὶ δὲ vel ἐπειδὴ δὲ, refumitur in apodosi τὸ τηνικαῦτα δέ. Similiter apud Platonem in Phædone cap. 17. p. 88. edit. Forst. τοῦ δὲ Θεοῦ τὰ τζοντος - - -, ἐνταῦθα δὲ &c. Et, si quid is agat, abunde puto exemplorum ubivis inveniet.

Verf. 8. Verf. 8. ἐμμένειν. μένειν Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 9. Verf. 9. ὑπολειπόμενος ναῦς. Perperam Casaubonus ex Reg. B. ediderat ὑπολειπόμενος ἔχων ναῦς. Nec desideratur ullo modo illud participium ἔχων, nec agnoscunt veteres libri. ὑπολειπόμενος ναῦς τετραράκοντα, est relinquens sibi, reliquas sibi faciens, i. e. retinens, secum servans. Pari modo II. 12, 2. ὑπολειπόμενος τετραράκοντα σκάφη. Ceterum, quod ὑπολειπόμενος h. l. in Aor. 2. legendum ait Reiskius, non satis prægnantem esse causam, intelligitur ex eis, quæ diximus ad τοῖς ἀναγράφουσι I. 1, 1. Habet tamen ὑπολειπομ. in aor. codex Bav. ex emend. & Reg. B.

Verf. 10. Verf. 10. Λεύσειε. Sic reponere jam Scaliger jusserrat in ora sui libri, & Casaubonus in ora Basil. qui in versione latina recte etiam *L. Manlius* scripsit: nos, ne mendum e græco tollere dubitaremus, commovit cap. 26, 11. & 28, 10. *Ibid.* Verba ἀναλαβὼν τὰ πληρώματα, & quæ sequuntur, laudat Suidas in Ἰλληρωμ.

Cap. XXX.

CAPVT XXX.

Verf. 1. Verf. 1. *Amilcarem Heraclea arcessunt.* vld. cap. 27, 6. & 28, 6. Is ergo, quum reliqua Pœnorum classis Carthaginem rediret (cap. 29, 4.) Heracleam repetierat, de qua conf. cap. 25, 9. & 18, 9.

Verf. 4. Verf. 4. ἐπορεύετο scil. τὴν χώραν. cf. v. 14. Perperam ἐπορεύετο Aug. Reg. A. Sæpissime hac parte peccarunt librarii, ut præpositiones verborum compositorum negligerent; & in hoc ipso præsertim verbo nonnumquam codicēs omnes nostri in simplex verbum consentiunt, ubi
necef.

necessario compositum requirebatur. *Ibid.* τὰ μὲν ἀρχίστα τῶν ἑρυμάτων, *castella, quæ muris carebant.* Sic IV. 58, 7. ἀκρας ἀρχίστου meminit, id est, *arcis, quæ muris non erat cinctæ.* Intelligenda loca natura munita; tumuli, nulla manuum arte magnopere muniti, simplici vallo cincti. Sic mox τόποι ἑρυμοί *vers.* 8. sunt λόφοι, coll. *vers.* 7. & 11.

vers. 4.

vers. 5. εἰς πῆλιν ex Bav. editum. Perinde est, hoc teneas, an illos codices sequaris, qui πρὸς præferunt. *Ibid.* Ἀδὲν pariter ex Bav. Sic & Aretinus *Adim*, & Perrottus *Adim*. Ignotum ceteroquin oppidum. *Ibid.* ἀξιοχρεων correxi cum Reiskio & codd. Reg. B. C. Perperam vulgo cum veteribus mssis legabatur ἀξιόχρεω. vide II. 46, 3. III. 18, 1. &c. Error natus ex neglecta lineola, quæ in vetustiore codice, communi omnium nostrorum fonte, ducta erat super vocali ω, ad indicandam litteram ν. — *Ibid.* συνίστατο ἔργα. conf. ad I. 24, 12.

vers. 5.

vers. 6. τῇ δὲ πόλει operarum errore in nostram edit. irrepsit. Rescribendum τῇ τε cum mssis & editis omnibus.

vers. 6.

vers. 9. Post ἀνέμειναν rectius delebitur comma.

vers. 9.

vers. 11. ἐκβοηθήσαντες recte editum ex Bav. Perperam ἐκβοηθήσοντας Vat. Aug. Reg. A. Persæpe confundendo hujus generis participia peccarunt librarii nostri, ut nonnumquam invitis omnibus codicibus oportuerit restituere verum. *Ibid.* ἐκκλῖναι. ἐγκλῖναι ex edit. 1. propagatum erat. In Bav. mendose utraque conjuncta est scriptura (sic) ἐγκκλῖναι, ut videatur primum scribere voluisse ἐγκλῖναι, deinde corrigere ἐκκλῖναι, quod dant Aug. Reg. A. & Flor. Ex Vat. nil adnotatur. Ceterum, utrum teneas, perinde est: vide ad I. 19, 2.

vers. 11.

vers. 12. ἐπεὶ δὲ monente Vrsino correxit Casaub. Mendose ἐπειδὴ edd. vett. cum mssis omnibus. Non unus est hic locus, ubi perperam particulas δὲ & δὴ eodem modo inter se permutatas invenias: vide I. 80, 9. IV. 38, 11. *Ibid.* προπεσόντες. Sicut sæpissime in confundendis

vers. 12.

præpositionibus *πρὸ* & *πρὸς*, sic in hujus præsertim verbi compositione errarunt librarii. conf. *Lexicon Polybianum*. *Ibid.* ὑπὸ τῶν. ἐκ τῶν ἐκ *Θατ.* edit. 1. ex Bav. minus recte.

- Verf. 14. *Verf.* 14. *τόπον. χρόνον* Vrsinus ex ingenio. Nil opus. *Ibid.* *κατὰ ταῦτα.* Sic edit. 1. & Reg. B. C. ex Bav. Sed inde ab Hervagio editum erat *μετὰ δὲ ταῦτα* cum Aug. Reg. A. Vat. & Flor. Delevi conjunctionem cum Bav. momente etiam Reiskio. Sed diligentius interim reputans usum istius particulæ, de quo dixi ad I. 29, 6. probatiorem esse intellexi reliquorum codicum scripturam, & restitutum *μετὰ δὲ ταῦτα* velim. Incommodam hoc loco ratus illam particulam librarius codicis Bav. sua auctoritate eam omisit.

Cap. XXXI.

CAPVT XXXI.

- Verf. 1. *Verf.* 1. *κατὰ γῆν. τότε δὲ καὶ κατὰ γῆν* voluit Reiskius, quod facile patior; ac sæpe ante *κατὰ* omiserunt καὶ nonnulli ex nostris librariis. *Ibid.* *ἐνεπεπτώκεισαν. ἐνεπεπτώκεισαν* Vat. Flor. Aug. Reg. A. Perinde est. Sed sæpe in illam terminationem plusquamperfecti *εσαν* pro *εσαν* consentiunt libri nostri omnes.
- Verf. 2. *Verf.* 2. *ἄμα γὰρ τοῖς. ἄμα γὰρ καὶ τοῖς* edit. 2. cum Aug. & Reg. A. Copulam ignorant Bav. Vat. & Flor. meritoque eam eiecit Casaubonus. *Ibid.* *κακὰ. κατὰ τὴν χάραν* edit. 2. male, & invitis mssis, nisi quod in eundem errorem incidit Reg. B.
- Verf. 3. *Verf.* 3. *συνακολουθήσαι.* Vulgo editi & msti h. l. *ἐυνακολουθήσαι.* Literam *ξ* in *σ* mutavi, quoniam formam istam respuit usus Polybii. Sed fortasse *συνεξ ακολουθήσαι* scripsit, quo verba constanter aliàs uti solet, non illo; nam quod *συνακολουθ.* vulgo editur III. 55, 3. id contra codicum fidem est, & errori editionis Hervagianæ debetur. Ceterum accentum *circumflexum* huic verbo inscribunt ed. 1. 2. cum veteribus mssis & Reg. C. indicantem *infinitivum* modum, qui post conjunctionem

ἔτι nonnumquam locum obtinet, ut monui ad I. 4, 1. Futurum indicativi *συνακολουθήσει* reponere Vrsinus iussit; quod tamen non congruit cum particula *ἄν*. Accentum *acutum*, quem nos tenuimus, qui *optativum* indicat vel *potentialem* modum, adscivit Casaub. ex Reg.B. Sic etiam voluerat Scaliger. Ceterum, si quis præferendum infinitivum duxerit, haud magnopere equidem repugnem.

Vers. 3.

CAPVT XXXII.

Cap.
XXXII.

Vers. 1. εἰς τὴν Καρχηδονίαν. Quamquam defendi hæc verba possunt, suspecta tamen fuere Gronovio & Reiskio; quorum ille ex superioribus temere repetita, hic ex ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων corrupta suspicatus est. *Ibid.* ἀγωγῆς, id est, *παιδείσεως*, ut habet scholion in ora codicis Vat. Citat hunc locum Suidas in Ἀγωγῇ.

Vers. 1.

Vers. 3. ταχὺ δέ. τάχα δὲ dat Suidas, laudans ista verba in Περίστασις. Sic & XVIII. 20, 9. τάχα pro ταχὺ positum videmus. Verba διὰ τὴν περίστασιν Budæus, referente Henr. Stephano, interpretatus est, *per eos, qui ipsum loquentem circumsteterant*; non animadvertens, oportuisse sic saltem legi διὰ τῆς vel ὑπὸ τῆς περιστάσεως. Imo, *propter præsentem rerum flatum*: nempe in rebus pæne desperatis cupide homines captant atque excipiunt rumores omnes, unde spes aliqua videatur adfulgere.

Vers. 3.

Vers. 4. παραγνόμενος εἰς τὰς χεῖρας. εἰς χεῖρας abfque artic. est apud Suidam in Ἀπολογισμός. Parum refert. Nec obscura vis phraseos. Sicut εἰς χεῖρας λαμβάνειν τινά, est *aliquem manu prehendere, ut privatim & familiariter cum eo colloquamur*, sic ἐλθεῖν vel συνελθεῖν τινὶ εἰς τὰς χεῖρας, I. 78, 6. V. 37, 11. & παραγίγνεσθαι τινι εἰς τὰς χεῖρας, idem valet ac συνελθεῖν vel παραγίγνεσθαι τινι εἰς λόγους, I. 78, 4 & 7. *privatim ac familiariter cum aliquo congruedi sermones miscere*. Conf. Lexic. Polyb. in Χείρ. De hac vi dictionis illius non cogitans hoc loco Casaubanus, interposito commate post παραγνόμενος, verba εἰς

Vers. 4.

Verf. 4. τὰς χεῖρας cum sequentibus copulavit; in quo eum temere secuti sunt posteriores editores.

Ibid. καὶ παρὰ τῆ. τῆ καὶ παρὰ τῆ est in edit. Ernest. nescio casu-ne, an consilio, certe nulla fatis idonea de causa & invitis mssis. *Ibid.* ἐπιπέδοις. ἐπιπέδοις edit. Casaub. & seqq. temere, & contra librorum fidem. conf. cap. 33, 1.

Verf. 5. *Vers.* 5. ἐναχείρισαν. Perperam ἐνεχείρισαν Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 7. *Vers.* 7. συμβαλεῖν adfici ex Aug. Reg. A. Flor. Puto sic & esse in Vat. licet ex eo nil ad hunc locum enotatum. Vulgo συμβάλλειν ex Bav. Amat Polybius verbum σπεύδειν vel σπουδάζειν cum aoristo (sive primo, sive secundo) construere. Vide I. 30, 6. 33, 1. 37, 5. &c.

Cap.
XXXIII.

CAPUT XXXIII.

Verf. 5. *Vers.* 5. διαμαρτυρομένου. Sic Vat. Aug. Reg. A. & sic correxit Gronovius, monente Casaubono in Corrigendis. διαμαρτυρουμένου edit. 1. 2. 3. ex Bav. *Ibid.* ὡς ποτ' αὐτῷ. ὡς περ αὐτῷ edit. 1. Reg. B. C. ex Bav.

Verf. 6. *Vers.* 6. ἐφ' ἑνα. Vide ad cap. 26, 13.

Verf. 9. *Vers.* 9. ὑποσφομάχους. Anachronismus videri posset, quod *velites* cum Casaubono interpretati sumus, si certum esset, & nomen & usum *velitum* secundo demum bello Punico esse inventum; quod ex Livii testimonio (XXVI. 4.) Lipsius de Milit. Roman. lib. III. dial. 1. & alii vulgo probare conantur. Sed apud ipsum etiam Livium ante id tempus, de quo lib. XXVI. agitur, jam *velites* memoratos videmus XXI. 55 extr. & XXIV. 34. Quibus quidem in locis per prolepsin quamdam, nullis non scriptoribus usitatam, *velites* pro *jaculatoribus* dictos monuit Dukerus ad Liv. XXI. 55. At fortasse ne opus quidem fuerit, ut prolepsin in istis Livii locis statuamus; quandoquidem manifestum videtur, lib. XXVI. 4. non in universum de *velitibus*, sed de peculiari quodam illorum usu loqui Livium; atque eodem modo fortasse intelligi debet, quod Valerius
Maxi-

Maximus II. 3, 3. habet de velutum usu, bello illo primum reperto. Posses, si opus esset, apud Polybium h. l. *jaculatores* vertere: sed *προσφομάχοι* idem nomen est, quod de *velitibus*, quos dixere Romani, constanter Polybius usurpat, cum alibi, tum ubi ex professo sermonem de hoc genere militum instituit lib. VI. cap. 21 seq. De nominis scriptura levioris videri potest momenti, quod *προσφομάθους* scribitur in membranis Vaticanis, qui error & in Reg. A. repetitur, ortus haud dubie ex antiquo aliquo codice, in quo figura literæ X cum Θ aliquam cognationem habuit, qualem exhibet figura secunda literæ Theta, quam in Palæograph. Græca p. 336. ex Farnesiano marmore enotavit Montfaucon. Idem error & in eo exemplari fuerat, unde ductus est codex Bav. in quo *προσφομάχθους* scriptum, quod hinc in edit. 1. & 2. intravit; quamquam in Bav. litera θ rursus inducta est, quod ab alia manu factum videtur.

Ibid. ἐπ' ἀλήλαις scripsi cum Aug. ἐπαλήλαις una voce ed. 1. 2. cum Bav. Flor. Reg. A. quod sua auctoritate Casaubonus in ἐπαλήλους mutavit.

Ibid. *συνματάς* correxi, & sic rursus cap. 40, 10. & passim alibi, ubi *σημείας* vulgo dabant mssstī & editi. Hoc quidem loco in ed. 1. 2. & Reg. B. duplici errore *σημείας* erat: in Reg. A. autem ex *σημείας*, quod statim fuerat scriptum, *σημαίας* factum. Idem valet proprie ἡ *σημαία* quod τὸ *σημεῖον*, nempe *signum militare*, sed præcipue *signum minus*, *vexillum*: sic II. 31, 5. Deinde vero, prorsus ut apud latinos scriptores vocabulum *vexillum*, sic *σημαία* pro militibus, unam *σημαίαν* sequentibus, id est pro *manipulo* vel *ordine*, usurpatur, qui alias *σπεῖρα* & *τάγμα* dicitur. Sæpiissime autem in hujus vocabuli scriptura erravit major pars librorum nostrorum; sed Bav. tamen plerumque recte *σημαία*, non *σημεία*, scripsit. Recte item constanter Suidas, cum in locis, quæ ex Polybio protulit, tum aliās; veluti cum dicit: *Σημαῖα· τὰ παρὰ Ῥωμαίοις λεγόμενα Σίγνα. & Σημαία· τάξεις πολεμικῆς. Σημαία, σπεῖρα,*

σπῆρα, τάγμα, ταυτόν ἐστίν. οἱ δὲ ἡγεμόνες τούτων Κε-
τυρίωνες καὶ ταξιάρχοι.

- Verf. 11. *Verf. 11.* τῆς ἀλλήλων ἐπιθ. Quod τῆς ἀλλῆς habet
editio Ernesti, ex errore operarum est, isti editioni
proprio.

Cap.
XXXIV.

CAPUT XXXIV.

- Verf. 1. *Verf. 1.* τοῦ πέρατος recte adscivit Casaub. ex ora
Hervag. & ex Reg. B. C. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. τοῦ
μέρους edit. 1. 2. ex Bav.

- Verf. 2. *Verf. 2.* Ferri quidem utcumque, cum nomine singulari
collectivo στρατόπεδον, possunt plurales συνεψόφησαν &
συναλαλάξαντες ὄρμησαν. Sed, quum Vat. Flor. Aug. Reg.
A. dent in singulari numero συναλαλάξαν ὄρμησεν;
si hoc ex librarii alicujus ingenio esset correctum, consen-
taneum erat, ut idem pariter pluralem συνεψόφησαν in
singularem συνεψόφησεν vel potius συμψοφήσαν mutaret.
Quod quia non videmus factum, probabilius utique est,
postquam συμψοφήσαν ex superioris alicujus librarii impe-
ritia in codd. omnibus fuit in συνεψόφησαν depravatum,
scribam codicis Bavarici (qui passim ex ingenio nonnulla
mutavit) sequentia ad illius verbi normam inflexisse. Qua-
re rescriptum utique velim συμψοφήσαν τοῖς ὅπλοις
καὶ συναλαλάξαν, ὄρμησεν &c. Ad verbum etiam
συνεψόφησαν in cod. Aug. litera s duobus punctis superne
adscriptis, ut suspecta & ejicienda, notatur. Quod au-
tem paullo post (*verf. 5.*) ad nomen singularem τὸ σύστημα
in edit. Casaub. & Gron. relatum videmus verbum ἐμεινον,
id non nisi per errorem operarum ex ἐμειναν detortum est,
non ex plurali ἐμειναν, ut visum erat Reiskio.

- Verf. 3. *Verf. 3.* οἱ μὲν οὖν ἰππεῖς. Quod οὖν abest ab edit. 1.
negligentia sive operarum sive editoris est factum. Con-
junctionem codices agnoscunt omnes; ut non opus sit
Reiskii conjectura.

- Verf. 5. *Verf. 5.* ἐν χειρῶν νόμῳ. Lepide in ora libri Vossiani,
pro χειρῶν, monetur, χολῶν fortasse legendum. Quod
qui

qui scripsit, Immemor fuit formulæ loquendi & aliis scriptoribus & præsertim Polybio familiaris, de qua fufe egit Henr. Stephanus in Thef. ad vocab. *Χεῖρ*. Recte Casaubonus interpretatus est, *pugnantes conficiebantur*. Conf. ad I. 57, 8.

Verf. 6. ἔχοντες τάξεις. Posterius vocabulum errore *Verf. 6.* operarum abest ab edit. 1. & 2. Vrsinus ex ingenio (ut ait) illud restituere iussit: si veterem librum voluisset inspicere, ibidem erat reperturus; nam agnoscunt codices omnes. *Ibid. εἰς τὸ πρόθεν.* Articulum restitui ex mssis, perperam omissum in editis.

Verf. 8. ὑπὸ τῶν θηρίων. Sic utique oportuit. conf. *Verf. 8.* *verf. 7.* Sic III. 74, 7. *ἐφ' ἑαρήσαν ὑπὸ τῶν θηρίων*, & sæpius aliàs, nec usquam aliter; namque ita poscit græci sermonis ratio. Passim autem errore librariorum confunduntur *ἀπὸ* & *ὑπὸ*. Sic III. 76, 1. pro *ὑπὸ τὰ δελφοῦ*, perperam Bav. habet *ἀπὸ τὰ δελφοῦ*. & III. 77, 6. pro *ὑπὸ 'Ρωμαίων* est *ἀπὸ 'Ρωμ.* in edd. omnibus ante Küsterum.

Verf. 10. Μάρκεν τοῦ στρατηγοῦ. Duo posteriora *Verf. 10.* verba absunt ab edit. 1. & cod. Bav. Recte, ni fallor: videntur enim inconcinne ex *verf. 8.* repetita. Habent ea tamen & codices Reg. B. C. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 11. σημαῖα. Vide ad cap. 33, 9.

Verf. 11.

CAPVT XXXV.

Cap.
XXXV.
Verf. 1.

Verf. 1. συντελεσθέντα. Vtique REISKIO adsentior, ad h. l. scribenti: „Malim *συντελέσοντα*, quæ poterunt valere ad &c.“ — Si verum est *συντελεσθέντα*, referendum fuerit ad *ἐν τῷ καιρῷ*, non ad *πρὸς τὴν ἐπανορθ.*

Verf. 2. τὸ διαπιστεῖν τῇ τύχῃ, diffidendum fortunæ: *Verf. 2.* proverbialiter & sententiose dictum, quo in genere amant Græci omittere verbum *δεῖν*, quod temere intraserunt Reg. B. C. & verbum *διαπιστεῖν* capite truncarunt; quos nullo modo sequi debuerat Casaubonus. Perquam familiare Polybio est compositum verbum *διαπιστεῖν*, pro simplici *ἀπιστεῖν*.

στῆν. *Ibid.* κατὰ τὰς εὐπραγίας. Præpositio κατὰ non nisi operarum errore abest ab edit. 1. Quare non audientus Reiskius, mutilatam orationem defendere conatus.

Verf. 4. *Verf.* 4. ὥς Ἐν σοφὸν βούλευμα &c. Ex Antiopa Euripidis desumpta ista verba esse, discimus ex Stobæi Sermone LII. p. 357. ed. Basil. 1749. ubi etiam præcedentes duo versus leguntur, & expletur postremus, cujus non nisi initium hic habemus. Est autem tota sententia huiusmodi:

Γνώμη γὰρ ἀνδρὸς εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις,
εὖ δ' οἶκος· εἰς δ' αὖ πόλεμον ἰσχύει μέγα.
Σοφὸν γὰρ ἐν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας
νεκρῶ. σὺν ὅχλῳ δ' ἀμαθία, πλείον κακόν.

Id est:

*Viri prudentia facit, ut bene habitentur civitates,
itemque familia: & ad bella magnam ejus momentum est.
Consilium, enim sapienter initum, multas manus
vincit. Imperitia vero cum multitudine, deterius malum est.*

Inde inter Fragmenta Euripidis retulit Barnesius p. 455. & Musgrav. Tom. III. p. 548. n. XII. Eosdem quatuor versus habet Michaël Apostolius, Proverbior. Centur. VI. n. 38. sed omisso Euripidis nomine. Vnam sententiam, quam laudat Polybius, profert etiam Plutarchus in Disp. An Seni gerenda sit Respublica, p. 790. eisdem verbis ac Stobæus:

Σοφὸν γὰρ ἐν βούλευμα τὰς πολλὰς χεῖρας
νεκρῶ.

Quod apud Polybium χεῖρας legitur, recte quidem Reiskius monuit, ex metri lege χεῖρας fuisse dicendum. Nec tamen idcirco ita continuo rescribendum: nec enim opus erat, ut sententiam istam suam faciens Polybius, ex metri lege eandem recitaret. Totidem autem non solum verbis, sed & literis, quot apud Polybium, (præmissa etiam particula ὥς, qua Polybius connexionis causa usus est pro γὰρ) parieti inscripta eadem sententia reperta est in ruinis Herculanensibus. Vide *Pitture antiche d' Ercolano* T. II. p. 34. unde eandem æri insculptam repræsentavit Villosionus in Tabula Tomo secundo Anecdorum Græcorum adjecta

jecta num. 1. conf. eundem ibid. p. 132. Eadem sententia rursus animo Polybii obversata est, quum lib. VIII. cap. 5. scriberet, *μια ψυχὴ τῆς ἀπάσης ἐστὶ πολυχαιρίας ἐν ἐνόις καιροῖς ἀνυστικώτερα.*

Verf. 7. Δυσὸν γὰρ ὄντων τρόπων &c. In eamdem *Verf. 7.* sententiam disputantem consulere juvabit Diodorum Siculum lib. I. c. 1. — *Ibid. ἐναργέστερον. ἐναργες.* rescriptum voluit Scaliger, præter rem. Conf. Adnot. ad I. 1, 2.

Verf. 9. τὴν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας περιγιννυμένην ἐμπειρίαν. *Verf. 9.* Pro his græcis, in latina *verf.* nil aliud repositum velim, nisi *peritiam, ex historia rerum gestarum collectam.*

Verf. 10. ἐπὶ παντὸς καιροῦ. *Verf. 10.* Necessariam præpositionem *ἐπὶ*, cum perperam abesset ab edit. 1. 2. & veteribus libris omnibus, ex Reg. B. recte adoptavit Casaubonus.

CAPVT XXXVI.

Cap.
XXXVI.
Verf. 1.

Verf. 1. ἀπάντων σφίσι καχωρηκότων. *Mendose* ed. 1. 2. cum veteribus mssis omnibus ἀπὸ πάντων. Suspiciari possis, ἀπὸ iniquo loco positum, & ad καχωρηκότων referendum: sed nusquam memini ἀποχωρεῖν ista notione pro simplici χωρεῖν usurpatum. ἀπὸ delere iussit Vrsinus. ἀπάντων, pro ἀπὸ πάντων, ex Reg. B. C. adscivit Casaub.

Verf. 3. αὐτὶ ἂν εἴεν φέρειν. *Verf. 3.* Quidquid statuas de particula *ἂν* & de verbo *εἶεν*, videtur utique tenendum fuisse compositum verbum *ἀναφέρειν*, in quod consentiunt veteres libri. Idem fere sonat *ἀναφέρειν*, quod simplex *φέρειν*, & paullo quidem etiam amplius quiddam: non solum enim *ferre* est & *tolerare*, sed *perferre*, ut sic dicam, id est *ferendo superare*, laborem puta, vel periculum aut calamitatem. Sic non modo *ἀναφέρειν πέλεμον*, IV. 45, 9, *tolerare, durare bellum*; sed & *ἀναφέρειν τὸν κλύδωνα*, I. 60, 10, *superare vim fluctuum*. Sic τοὺς κινδύνους *ἀναφέρειν*, Thucyd. III. 38. Et *ἀναφέρειν τὸν πόνον*, Dionys. Halic. X. 24. p. 651. ed. Sylburg.

Ibid.

- Verf. 3. *Ibid.* ἐφ' ἐκατέρων. Haud cunctanter ὅφ' ἐκατέρων corrigere debebam, quod & Scaligerum video fecisse; scil. ὑπὸ τοῦ φθόγου καὶ τῶν διαβολῶν. Nil frequentius ista præpositionum ἐπ' & ὑπ', ἐφ' & ὅφ' permutatione; præsertim quoniam vocalem s cum sequenti litera ita interdum connectere consueverunt librarii, ut sæpe nescias, utrum s an u dare voluerint.
- Verf. 4. *Verf.* 4. τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Σανδίππου. Sic edit. 1. cum Bav. Vat. Flor. τοῦ Σάνθ. edit. 2. & seqq. cum Aug. & Reg. A. Aliorum narrationem de reditu Xanthippi habes apud Appianum, hist. Punic. cap. 4. scilicet, magnifice donatum hunc virum, quum honoris specie domum deduceretur, in via correptum cum ceteris Lacedæmoniiis meri mersum esse perfidia Pœnorum. Quam famam cur dissimulet hoc loco Polybius, aut quænam commodiorem in locum potuerit disferre ejus mentionem, equidem non video.
- Verf. 5. *Verf.* 5. ἐγίγνωτο πρὸς τὸ καταρτίζειν. Sic rursus libri omnes, ubi Scaliger suo more τῷ voluit. Conf. ad I. 26, 3. & 29, 3. Quod h. l. καταρτίζειν τὸν στόλον dicit, idem mox verf. 8. ait ἐξαρτύειν τὸν στόλον, ut pro synonymis usurpentur ista verba. conf. ad I. 25, 3. & 21, 4.
- Verf. 8. *Verf.* 8. τὰ δ' ἐκ καταβολῆς ἐναυπήγουν, *alias* (naves) *e fundamento, de integro, e carina* (quod ajunt) *construxerunt*: quod aliàs ἐκ δρυόχων dicunt. conf. ad I. 38, 5. Eodem modo in fragmento apud Suidam in Καταβολή· (nobis inter Fragm. Polybii Grammatica num. LXXXII.) ἐκ καταβολῆς πεντήκοντα ναῦς ναυπηγήσασθαι. Pariter Diodor. XII. 32. τὰς μὲν ἐκ καταβολῆς τριήρεις ἐναυπηγοῦντο, τὰς δὲ πεντηκυσίας ἐθεράπευον. De vocabulo καταβολή, *fundamentum, initium* significante, dixi in Emendationibus & Observationibus in Suidam pag. 65 seqq. Sic verbum καταβάλλεσθαι notat *fundamentum facere. οἱ καταβάλλομενοι τὰ βασίλεια*, X. 27, 9. *qui regiam fundaverunt, qui eam ædificare initio instituerunt.* Et, translata significatione, XIII. 6, 2. *καταβολὴν ἐποιεῖτο καὶ θεμέλιον ὑπεβάλλετο*

βέβητο πολυχρονίου τυραννίδος, *initium fecit fundamentumque jecit diuturna tyrannidis*. Sic XXVI. 1, 9. ἐκ καταβολῆς ἐπεχείρησεν οὐ μόνον τῶν ἀντιπολιτευομένων κατηγορεῖν θρασείως, ἀλλὰ καὶ τὴν σύγκλητον νοθεύειν, *de integro, novo initio suū, adgressus est non solum dissidentes a se in republica accusare, sed etiam senatum officii sui admonere*. Sed, quod in eisdem, quas modo citavi Emendationibus in Suidam p. 68. protuli Fragmentum, Οἱ δὲ πεπραταί, θρασυάμενοι τὸν ἐπίπλου τῶν Ῥωμαίων πλοίων, ἐκ καταβολῆς ἐποιούντο τὴν ἀναχώρησιν, ubi ἐκ καταβολῆς exposui *tum primum vel tum demum*; in eo fateor me ipsum non satisfecisse mihi. Ac plane sic sentio, ut significavi supra in Fragm. Polybii Grammat. num. LXXXIII. ex mendose codice descriptum illud Fragmentum a Suida esse, & ἐκ καταβολῆς perperam scriptum pro ἐκ μεταβολῆς, ut omnino sit ea sententia, quam Küsterus, de græcis quidem corrigendis nihil monens, in latina versione expressit: *Piratæ vero, conspicaci classis Romanæ adventum, cursu retro converso* (hæc est vis verborum ἐκ μεταβολῆς) *se receperunt*. Vereorque ne idem statuendum sit; de alio Fragmento, ab eodem Suida recitato, quod in eisdem Obserrv. & Emendd. in Suidam protuli; scil. Τῶν δὲ Μακεδόνων ἐκ καταβολῆς συνερεπσάντων τοῖς βαρβάροις, εὐθέως ἐκκλίναντας ἔφευγον. Nam quæ vulgo fertur hujus Fragmenti versio, *Macedonibus autem pugnam cum barbaris integrantibus*, ea quidem non exprimit vim dictionis ἐκ καταβολῆς. Et quam nos in Obserrv. & Emendd. in Suid. proposuimus interpretationem, cum diximus, *postquam vero Macedones impressionem in barbaros facere ceperunt, atque ita novi veluti certaminis initium est factum, tum protinus fugam illi cepissent*; ea interpretatio vereor utique ne nimis coacta merito videatur, nec satis præsidii in græcis verbis inveniat. Itaque & ibi fortasse ἐκ μεταβολῆς pro ἐκ καταβολῆς fuerit restituendum, (quod & facere non dubitavi, ubi illud Fragmentum exhibui, in Fragmentis Polybii Histor. T. V.

- Verf. 8. lybii Grammaticis, num. LXXXIV.) hac sententia: *postquam vero Macedones converso agmine impressionem fecerunt in barbaros, tum vero &c.* Modo ne *phalangem* intelligamus Macedonicam. *Phalangem enim non posse ἐκ μεταβολῆς καὶ κατ' ἄνδρα κινδυνεύειν*, id est, *retro se convertere, & viritim capeßere pugnam*, diserte Polybius docet XVIII. 9, 5. Quod tamen ipsum rursus mitigare quodammodo videtur XVIII. 13, 4. ubi id solum dicit, *qui pone stant in phalange, eos ἀδύνατον facere τοῖς πρωτοστάταις τὴν εἰς τοῦπιθεν μεταβολήν*. Tota autem phalanx, si idoneum spatium datur, nil impedit, quo minus se convertat. Alium locum, ubi formula *ἐκ καταβολῆς* apud Polybium occurrit, infra discutiemus I. 47, 7.
- Verf. 10. Verf. 10. Quod in edit. 1. desideratur verbum *ἐπιστήσαντας*, error est, isti editioni proprius, & inde in Reg. B. C. derivatus. *Ibid. Αἰμῶλιον*. Sic recte Vat. Aug. Reg. A. Perperam vulgo edebatur *Αἰμύλιον*. *Αἰμύλιον* Bav.
- Verf. 11. Verf. 11. *ναῦς ἔλαβον αὐτάνδρους ἑκατὸν δεκατέσσαρας*, (*ἑκατὸν δεκατέτταρες* edit. 1. Bav. Reg. A. B. C.) *naves cum ipsis velorum capiunt cxiv*. Hæ, additæ navibus cccl. quibus Roma advenerant, consiciunt summam CDLXIV navium. Itaque, quum CAP. 37, 2. dicat, *cum ccclxiv navibus versus Siciliam navigasse Romanos*, neque relictam esse partem navium in Africa significet; intelligitur, aut ibi pro *τριακοσίαις* legendum *τετρακοσίαις*, quam emendationem ex Eutropio (lib. II. cap. 22. edit. Verheyk.) probavit Simsonus in Chron. Vniverf. ad A. V. 499. Nempe Eutropius l. c. ait: *Et tanta tempestas fuit, ut ex CDLXIV navibus octoginta servari vix potuerint*. Et sic jam Aretinus & Perottus locum illum Polybii I. 37, 2. interpretati sunt, *ex navibus quatuor & sexaginta supra quadringentas, vix octoginta incolumes a tempestate relictae sunt*: ex quo tamen nemo colligere debet, *τετρακοσίαις* in græcis Polybii exemplaribus scriptum reperisse illos interpretes; nam, Perottum quidem in convertenda in latinum sermonem belli Punici I. historia versionem Aretini

Aretini ante oculos habuisse ac presso pede sæpe esse secutum, intelliget, quisquis conferre inter se versionem utriusque interpretis voluerit; Aretinus autem in Præfatione trium Librorum de Bello Punico I. diserte ipse profitetur, se Polybium quidem potissimum esse secutum, at ita tamen, ut non ab uno sumeret ut interpret, sed a multis (auctoribus) sumpta suo arbitratu referret, proferret autem nihil, quod non probatum a superioribus esset. Itaque probabile utique est, ex Eutropio istam emendationem adscivisse Aretinum, & ab Aretino Perottum. Eamdem emendationem, de Eutropio quidem tacens, GRONOVIVS proposuit in Notis Editis ad Polyb. I. 37, 2. & Wesselingius probavit ad Simsonum loc. cit. monens tamen, Eutropii testimonio non satis niti nos posse, quandoquidem ille in navium numero sibi ipse non constat. Nempe Eutropius ait, *Consules, cum CCC navium classe ad Africam profectos, CIV naves hostium demersisse, XXX cum pugnatoribus cepisse*. Ita navium in Siciliam redeuntium numerus efficitur CCCXXX, non CDLXIV. Atque ita Orosius, IV. 9. in superioribus numeris consentiens cum Eutropio, in numero earum, quæ Siciliam repetierunt, eundem rursus deserit, dicens: *nam de CCC navibus* (negligit nempe XXX naves, a Pænis captas,) *CCXX perierunt, LXXX vix abjectis oneribus liberatae sunt*. Quidquid sit, quum in hoc consentiant Eutropius & Orosius, ut CIV naves Punicas depressas, XXX captas esse dicant, suspicari licet, etiam Polybium fortasse, alias depressas, alias captas dixisse, quamquam in numero utrarumque discrepantia aliqua a duobus istis scriptoribus statuenda fuerit. Quod si igitur (ut in Scholio infra contextum dixi) statuamus captas naves XIV. demersas CIV. prodibit numerus redeuntium navium CCCLXIV, in quem cap. 37, 2. consentiunt codices omnes Polybiani. Vtra emendandi ratio, ac duo pugnancia scriptoris nostri loca inter se conciliandi, probabilior videri debeat, penes Lectorem iudicium esto. Neutra adrisit NEISKIO. Is hoc loco, in quo versamur, le-

Verf. 11. gendum censuit ναῦς ἔλαβον ἀνδράρους δεκατέσσαρας, ab-
 jecto prorsus vocabulo ἑκατόν. — „Non enim tam facile
 (inquit) fuit, cxiiv naves cum ipsis viris capere, nulla
 pugna commissa; quæ si fuisset, non tam leviter hoc tam
 grave prælium, neque tam acerbum vulnus Carthaginien-
 sium tam breviter & frigide & tralatitie commemorasset
 Polybius.“ — [At, navale commissum esse prælium, di-
 sertere Eutropius & Orosius ajunt, atque etiam Diodorus
 in Excerptis ex lib. XXIII. cap. 14. Tom. II. p. 505. edit.
 Wessel.] — „Deinde (sic pergit REISKIUS) paulo post
 ait, in illa tempestate sæva Romanos e cccclxiv navibus
 solas retulisse superstites LXXX. Illi autem ccccl secum
 adduxerant in Africam. Ergo non plures quam xiv ab
 hostibus ceperant. Facile ex repentina oppressione xiv
 naves abducuntur, cxiiv ne a cruentissimo quidem ullo
 prælio relatæ legentur.“ — Potuerat suam hypothefin
 vir doctus Diodori testimonio firmare, qui loco cit. non
 solum demersam navem nullam commemorat, sed & in
 captarum numero parum utique ab eo numero, quem a
 Polybio relatum Reiskius suspicatur, discedit, xxiv na-
 ves Pænorum captas a Romanis referens: Quod autem
 superiorem disputationem ita terminat REISKIUS, utquæ-
 rat: — „Tandem, si tam insignem victoriam navalem
 a Carthaginensibus retulerunt Romani, cur non manse-
 runt in Africa? cur reportarunt suas copias in Siciliam
 illi, qui Carthaginensium rem navalem tanta clade præne
 omnem evertissent?“ — ad illam dubitationem cum alia
 responderi possunt, (conf. cap. 37, 5.) tum præsertim id
 quod disertere Eutropius ait his verbis: *Et subacta Africa
 tum fuisset, nisi tanta fames fuisset, ut diutius expectare
 exercitus non posset.* Denique quartam aliquam quod ad-
 tinet rationem levandæ hujus loci, in quo jam dudum hæ-
 remus, difficultatem, quam rationem αἰονομίας in
 subsidium ejus, quæ primo loco a nobis relata est, pro-
 posuit, ut hoc cap. verf. 10. διακόσια scribatur pro τρια-
 κόσια, ea quidem neminem puto magnopere movebit.

Verf.

Verf. 12. ἐπὶ τῆς Σικελίας. Aberat vulgo articulus, *Verf. 12.*
errore primæ editionis per reliquas continuato.

CAPVT XXXVII.

Cap.
XXXVII.

Verf. 1. Διάραντες δέ. Conjunctionem omiserant ed. *Verf. 1.*
1. 2. cum Bav. Adjecit Casaub. ex Reg. B. C. & consen-
tiant Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* προσμύζοντες. Mendose
προσδείκοντες Vat. Flor. Aug. Reg. A. sed in Reg. A. proba
lectio alteri ab eadem manu superscripta. *Ibid.* ὥστε μὴδ'
ἂν εἴπειν (intell. τινὰ) δύνασθαι ἀξίως. Sic mox *verf. 3.*
οὐδ' ἱστορῆσαι (scil. τινὰ) συμβέβηκεν. Dixi de his ad I.
4. 1.

Verf. 2. ἐξήκοντα καὶ τετάρων πρὸς ταῖς τριακοσίαις *Verf. 2.*
ναυσίν. Vide dicta ad cap. 36, 11.

Verf. 4. πρὸς τὸ Λιβυκὸν πῆλαγος. Multus in eo est *Verf. 4.*
GRONOVIVS in Notis msstis ad h. l. ut moneat, Σικελι-
κὸν scribendum esse pro Λιβυκὸν, persuasus nempe, ad
illud Siciliæ latus, quod Peloponneso obvertitur, (quod
mari Siculo, quod vocatur, adluitur,) accidisse naufragium.
Cur autem persuasum id habuerit, non aliam, nisi
hanc, adfert rationem: „Si intelligere velis, inquit,
eos fuisse in Lybico mari inter Pachynum & Lilybæum,
jam nulla potest excogitari culpa præfectorum, quippe
compendiosam maxime & ordinariam trajiciendi viam se-
quentium.“ — At hoc ipsum vitio eis vertit Polybius,
quod, cum monuissent gubernatores, non juxta hoc ex-
ternum Siciliæ latus, quod a Pachyno ad Lilybæum porri-
gitur, esse cursum instituendum, non obtemperarunt
præfecti classis. Ceterum etiam Iunii naufragium illud,
quod cap. 54. memoratur, ad idem Siciliæ latus, quod
mari Siculo adluitur & a Pachyno versus Italiam excurrit,
accidisse contendit idem Gronovius: quod plane contra
esse, facile intelliget, quisquis narrationem, quæ cap. 54
exhibetur, attentius perlegerit. Calamitatem autem, quam
hoc capite exponit Polybius, haud procul Camarina, quæ
ad mare Libycum sita est, accidisse, tradit Diodorus XXIII.

Vol. 4. 14. egregie cum Polybio consentiens. *Ibid.* διὰ τὸ πελαγίαν εἶναι, scil. τὴν ἔξω πλευρὰν τῆς Σικελίας. Tenui Casauboni versionem: *quoniam ibi* (ad latus Siciliæ, quod Africæ obvertitur,) *profundum pelagus est*. Objicere aliquis posset: at in tempestate quærent nautæ altum pelagus. Recte: nempe periti nautæ, & quidem ubi commodum tenere portum non possunt. Sed imminente tempestate amat nauta, nonnimis præsertim exercitatus, in vicinia oræ esse, quæ vel commodos portus habeat, vel sinus aliquos & idonea ad adpellendas naves loca. At non nimis periti navium gubernatores erant Romani, & ora illa Siciliæ πελαγία est, id est, ad ipsam usque oram altum mare pertinet; nempe abruptum & saxosum est litus, & δυσόρμιστον, *importuosum*, ut continuo adjicit Polybius; asperum & periculosum, ut ait cap. 54. 3. Confer omnino hoc ipsum cap. 54, 6 seqq. Nec tamen prætereundum, ipsam hanc scripturam πελαγίαν uni atque soli codici Augustano deberi, e quo in marginem editionis Herv. transit, ac deinde a Casaubono in contextum recepta est. πελαγίαν habet edit. 1. ex Bav. & eodem modo Vat. Flor. Reg. A. Quæ fortasse probabilior nonnullis videbitur scriptura, eadem fere notione, qua πλάγιος IV. 8, 11. & XXX. 1. dicitur, qui *ambigua ac dubia fide* est; qua ratione πλάγιοι apud Hesychium exponitur δόλιοι, & πλαγίως: δολίως apud Hesych. & Suidam; ut eadem ratione h. l. πελαγία intelligatur idem esse ac ἐπισφαλής I. 54, 3. Sed mihi ista aliam videntur habere rationem; nempe πλάγιοι ii dicuntur, qui *obliquis* verbis, *obliqua* agendi ratione alios decipiunt, quæ notio non est hujus loci. Et supra jam vidimus, I. 26, 10. πλάγιον mendose libros omnes dedisse, ubi manifeste necessaria fuit emendatio Casauboni, πελάγιον reponentis.

Ibid. ἅμα δὲ καὶ τὴν μὲν οὐδέπω καταλήγειν ἐπισημασίαν, τὴν δ' ἐπιφέρεισθαι. Infelicitè in tractando hoc loco versatus est GROMOVIVS in Notis mssis; ubi, postquam Casauboni retulit latinam versionem, quam & nos h. l. infra

infra contextum repræsentavimus, ita pergit: „Putavit ergo Casaubonus, a Polybio male cladem ortam judicari, quod sub infestis navigationi signis navigabant. Orionem ventosum & nimbosum audiui; Canem nondum, sub quo molliſſima anni tempeſtas eſt. Sed præterea jam ante ob-
tinente Orione navigarunt, & feliciter. Quare non credo, Polybium vel Orioni ſoli, vel huic ſimul & Caniculæ imputaſſe damnum Romanorum. Neceſſario amputanda eſt verſio in tribus verbis, *infestorum navigationi ſignorum*. Nam, ſive infeſta ſint, ſive amica, quoties motus ſiderum appropinquant, & ſol ex alio in aliud tranſit, tempeſtates excitari, tonſoribus notum vel ex illo Flori lib. IV. cap. 3. *quod in annua cæli converſione fieri ſolet, ut mota ſidera tonent, ac ſuos flexus tempeſtate ſignificent*. Deinde quid eſt, *inter Orionis & Canis ortum*? An jam oritur Orion? imo jam conſecturum erat ejus ſignum, & diſceſſurum. In græcis videtur reponendum *πλοῦν τοῦ Ὀρίωνος καὶ τῆς Κυνὸς ἐπιτολῆς*, & vertendum, *inter Orionem & Canis ortum*. Saltem, ſi græca corrigere nolis, verſione debent leniri.“ — Hæc Gronovius: cujus verba adponere libuit, eo conſilio, ne, ſicubi deinceps unam aut alteram ejuſdem viri Adnotationem ſive leviter nobis tangendam, ſive ſilentio prorſus prætereundam judicaverimus, hoc exemplo intelligant lectores, non immerito nos ſtatuiſſe, non omnia eſſe in lucem promenda, quæ in viri, quamvis doctiſſimi, ſchedis invenimus, ſed ſelectum aliquem habendum. Non magis vero feliciter, in eamdem ſere quam Gronovius ſignificavit ſententiam, REISKIUS ſuſpicatus eſt, poſt τῆς Ὀρίωνος intercidiſſe vocab. *καταδύσεως*, ut ſit, *inter Orionis occaſum, & Caniculæ ortum*; idque patere e præmiſſis putavit. Immo vero proba græca, & ſatis plana omnia. Commodius tamen, ad ipſum pæne verbum, latine ſic reddes Polybii ſententiam: *ſimul quod una ſignificatio (mutationis cæli) nondum finem habebat, & alia inſtabat; nam inter Orionis & Canis ortum navigabant*. De Heliaco ortu agitur, ut per-

Verf. 4.

spekte Petavius monuit in Dissert. ad Auctarium operis de Doctr. Temporum lib. II. cap. 8. p. 49. ubi hunc ipsum Polybii locum tractavit. Oriebatur vero Orion, id est, e solis radiis emergere incipiebat paullo post solstitium; Canicula, quinto vel sexto decimo post die. conf. Gemini Elementa Astronom. cap. 16. p. 37. edit. Petavii Tom. III. de Doctr. Temp. & Ptolemæum de Apparentiis, ibid. p. 51. Vtriusque autem sideris ortus existimabatur *ἐπισημαίνειν*, sive *ἐπισημασίαν*, id est *significationem mutationis cæli* habere. Hæc enim vis est vocabuli *ἐπισημασία*, non ut sit *signum* ea notione, qua ipsa sidera, ob certas figuras, quibus pingi constellationes solent, *signa* vocari consueverunt, quæ græcis *ζώδια* dicuntur: sed *ἐπισημασία* est *vis & significatio*, quam sideribus inesse putant homines, *mutationum æris*, ut notum ex scriptoribus Astronomicis est. Vide Geminum loc. cit. cap. 14 & cap. 16. passim. In eandemque sententiam Aristoteles Problem. Sect. XXVI. num. 1β. ait: τὸ δὲ ἐπισημαίνειν ἐστὶ, μεταβολὴν τοῦ αἵρος ποιῆν. Erat autem significatio utriusque sideris, quorum hic Polybius meminit, infesta ei navigationi, de qua nunc agitur. De Orionis ortu, procellas excitante, satis nota ex poetarum lectione opinio veterum, quam & Aristoteles tuctur, cum Problem. Sect. XXVI. num. γ. quærit: Διὰ τί ἐπὶ Ὠρίωνι αἰόλοι μάλιστα αἱ ἡμέραι, καὶ ἀκουσίαι τῶν ἀνέμων; id est, *cur Orionis exortu dies maxime variant, ventusque importune moventur?* Sed & Caniculam *ἐπισημασίαν* habere, idem Aristoteles ibid. num. 1β. satis indicat, & quidem notum, sive austrum per id tempus flare docet; in quo consentiunt Calippus & Eudoxus apud Geminum in Elem. cap. XVI. Iam vero classi, juxta externum illud Siciliæ latus importuosum saxosumque naviganti, nullus periculosior ventus austro; cujus flatu paullo vehementiori saxis illidi naves necesse est. Quod autem dicit, *alteram significationem* (Orionis puta) *nondum finem habuisse*, duplici modo intelligi potest: primum, quatenus ortus Orionis ad complures

res

res aliquot dies continuos pertinet, quibus paulatim ex solis radiis emergunt variae illae stellae majores, quibus fidus illud constat: deinde, quatenus significatio atque vis sideris non præcise ad ipsam diem, qua oritur fidus, adstricta est, sed ad plures etiam consequentes dies pertinet, ita, ut, quæ primis diebus nondum incidit mutatio, ea sequentibus etiamnum incidere possit. Pro ἐπισημασίαν est ἐπισημίαν in edit. 1. operarum puto errore: certe ex codice Bav. nullam discrepantiam a scriptura exempli Casauboniani adnotavi. Mendosam istam scripturam editionis primæ sequuntur, ut solent, codices Reg. B. C. sed in ora Reg. B. notatur γρ'. ἐπισημασίαν, in quod consentiunt veteres codices.

Verf. 4.

Verf. 5. οὐθενί. Sic editum inde ab Hervagio, invitis mssis, e quibus οὐθενί restitutum malim, quod jam erat in edit. 1. Sæpe ab hac scriptura temere recesserunt editores. Ibid. προσέχοντες; editum est ex Bav. Mendose προσχόντες Aug. Reg. A. Flor. Sed προσσχόντες Vat. non male.

Verf. 5.

Ibid. ἔλαθον ἔξω πελάγιοι. Reiskius post hæc verba excidisse nonnihil suspicatus erat, puta γεγονότες vel ἔξωθέντες vel simile quid. Similiter Scaliger γεγονότες supplevit. Sed non potuerunt ejici aut deferri in altum; erant enim in alto, ex Africa venientes: nec id clam vel ex improviso factum dicere potuit Polybius, qui destinato consilio cursum secundum exterius Siciliæ latus direxisse ait Romanos. Itaque non dubito, quin in ipso verbo ἔλαθον mendum insit. Nec vero hucusque melior occurrit conjectura, quam ἤλασαν vel ἤλαυνον, quod verbum, sicut de imperatore, agmen ducente, sic in navigatione non modo de nautis, remos agitantibus, frequentatur, sed & de præfectis classis commode usurpatur. Sic apud Thucyd. VIII. 108. ὁ Τισσαφέρνης ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Ἴωνας.

Verf. 8. πρὸς τὰς παραπλησίους δυνάμεις. Articulus primum insertus est in edit. 2. ex Aug. Abest a ceteris

Verf. 8.

codicibus, ac *temere* in Aug. *inveñtus* videtur. Habet quidem eundem codex Reg. A. sed ibi punctis superne impositis notatur ut spurius.

Verf. 9. *Verf. 9.* παραβάλλοντα perspete correxit Casaub. cum παρακαλῶντα mendose darent libri omnes. Haud raro inter se permutatae literae β & π sunt a librariis, ut iam monui ad I. 3, 10. quod non mirabitur is, qui aliquem usum codicum graecorum habet, aut qui figuram illam literae β, quae apud Montfauconium Palaeogr. Græc. p. 336. inter varias ejusdem literae formas decimo loco exhibetur, conferre voluerit cum quarta forma literae π. Sic III. 51, 11. vulgo ex cod. Bav. edebatur ἐκβληθῆναι, pro ἐκκληθῆναι, quod recte dant alii codices: & V. 25. 6. recte eum Bav. Aug. & Reg. A. editur βάλλειν, ubi καλεῖν habet Vat. Flor. Reg. C.

Verf. 10. *Verf. 10.* αὐτοῖς ἤδη συνέβη καὶ συμβήσεται πάσχειν. — „Scribendum αὐτούς. Modo Polybium audiamus VIII. 18. παραπλήσιον συνέβη πάσχειν ἄλλους. XIV. 5. οὗ γενομένου, παραπλήσια συνέβηκε πάσχειν τοὺς Φοίνικας ὑπὸ τοῦ πυρός. Vel, si utique retines αὐτοῖς, leges tamen παθεῖν, I. 16. ἴδιόν τι καὶ παραπλήσιον ἀμφοτέροις συνέβη παθεῖν. XI. 14. συμβήσεται παθεῖν αὐτῷ τὴν Φάλαγγα τὸ προειρημένον.“ GRONOVIVS. — Neutra emendatio necessaria. Vide II. 32, 1. V. 44, 8. 46, 12.

Ibid. οὔροντα cum Reg. B. C. (monente etiam Vrsino & Scaligero) correxit Casaub. Mendose οὔρον te edit. I. 2. cum vett. msstis.

Cap.
XXXVIII.

CAPVT XXXVIII.

Verf. 1. *Verf. 1.* ἀξιώχρεω. Sic correxi (monente etiam Reiskio) cum Reg. B. C. qui ἀξιώχρεω saltem dant, neglecto jota subscribendo. Quo pacto acciderit, ut sigma in fine vocum interdum permutatum a librariis videamus cum jota, sive per se ponendo, sive subscribendo, monui ad I. 15, 10. Quod si ἀξιώχρεω in accus. casu servatum cupias, adjiciendum fuerit, ut Reiskius monuit, pronomen σφᾶρ
vel

vel αὐτοὺς, vel σφᾶς αὐτοὺς, sicut I. 53, 10. conf. IV. 3, 3.

Verf. 5. οὐ βουλευόμενοι δὲ καθάπαξ εἶπεν. οὐ *Verf. 5.*
βουλευόμενοι ex ingenio (ut ait ipse) rescribere jussit
Vrsinus, pariterque Scaliger, Gronovius & Reiskius.
Nec vero sollicitandum illud verbum fuit. βουλευέσθαι se-
quente infinitivo, est *cogitare aliquid facere*, id est, *in*
animo habere secumque statuere, re deliberata decernere ali-
quid faciendum, prorsus ut Francogallorum vernacula *dé-*
libérer dicimus, non modo *consultare* vel *deliberare*, sed
etiam *re deliberata decernere atque statuere*. Vide III. 107,
7. XXIII. 12, 7. & XXX. 1, 8. quo quidem loco βούλεσθαι
ex Casauboni editum erat ingenio, sed βουλευέσθαι ex
msstis restituiimus. Simili fere ratione apud Xenoph. Cy-
rop. I. 4, 17. (edit. Zeunii) ἐβουλεύσατο οὖν κράτιστον εἶναι,
re igitur deliberata statuit, melius esse, si &c. Nostro hoc
loco in οὐ βουλευόμενοι inest trajectio verborum, familiaris-
sima græco sermoni, ut naturalis series orationis intelli-
gatur esse βουλευόμενοι δὲ, καθάπαξ οὐκ εἶπεν.

Ibid. ἐκ τῶν δρυόχων correxit Casaubonus cum Reg.
B.C. Suspiciari licet, in antiquo exemplari, unde codices
fluxere nostri, nude primum fuisse ἐκ δρυόχων, tum vero
super scriptum τῶν, ut indicaretur ἐκ τῶν δρυόχων, sed
illum articulum ab imperito librario ante ἐκ fuisse reposi-
tum: hinc veteres codices nostri τῶν ἐκδρυόχων, atque
inde (divisis vocibus) τῶν ἐκ δρυόχων edit. 1. 2. Nisi forte
τῶν ex αὐτῶν decurtatum est, ut αὐτῶν ἐκ δρυόχων scri-
pserit Polybius. Quidquid sit, satis utique fuerat ἐκ δρυόχων,
absque artic. τῶν, ut apud Platonem, cujus verba protulit
Ruhnkenius ad Timæi Lexicon Platonicum; & ut apud
Suidam in Fragm. incerti auctoris, στόλου δ' ἐκ δρυόχων
ναυπηγουμένου. Ceterum quod δρυόχους Grammatici, quos
nominavi, exponunt τὰ στηρίγματα τῆς πηγνυμένης νεῶς,
id paullo apertius Scholiastes Homeri ad Odyss. T' 574.
his verbis declaravit: Δρυόχους κυρίως τοὺς πασσάλους
ἐφ' ὧν τὴν τρόπιν ἰατᾶσι τῶν κενονοργουμένων νεῶν. Et
Etymo-

Verf. 5. Etymologus: Δρυόχους· ξύλα ὀρθὰ, ἐφ' ὧν ἡ τρώπις ἐρεί-
δετο τῆς πηγνυμένης νεῆς, ἥγουν στηρίγματα. Id est, δρυό-
χοι sunt *statumina*, *pali*, *ligna erecta*, quibus *fulcitur ca-*
rina navis quæ recens construitur. Consentit Scholiastes
Apollonii, I. 723. & Eustach. ad Odysl. l. c. p. 715 edit.
Basil. Quod autem h. l. ἐκ δρυόχων ναυπηγεῖν dicit Poly-
bius, idem ἐκ καταβολῆς ναυπηγεῖν dixerat cap. 36, 8.

Verf. 6. Verf. 6. Αὔλος· Ἀτῆλος. Αὔλος cum Reg. B. C. correxit
Casaub. Mendose veteres libri & ed. 1. 2. σαῦλος, litera σ ex
præcedenti verbo repetita, quæ tamen in Bav. erasa est.

Verf. 7. Verf. 7. πλεύσαντες διὰ πορθμοῦ (vel potius διὰ τοῦ
πορθμοῦ, quod malim cum Reiskio) *trajecto freto* vertit
Casaubonus: commodius, *postquam per fretum naviga-*
sunt consules, nempe ut Messianam adpellerent, naves ex
naufragio reliquas ibi adsumturi; quo facto, per idem fre-
tum regressi, juxta latus Siciliæ illud, quod Italiæ obver-
titur, cum universa classe cursum sunt persecuti, ita, ut in-
sulam a læva haberent. Aliud est διὰ τοῦ πορθμοῦ πλεῖν,
per fretum navigare; aliud διὰ τοῦ πορθμοῦ περιουθεῖναι,
I. 49, 3. *fretum trajicere*; aliud διὰ πόρου ποιεῖσθαι τὸν
πλοῦν, de qua phrasi vide ad I. 39, 6. *Ibid.* ναυαγίας.
Perperam *ναυμαχίας* ed. 1. 2. ex Bav.

Ibid. εἰς Πάνορμον τῆς Σικελίας. Verba τῆς Σικελίας,
quæ otiosa videri possunt, adjecit græcorum lectorum
gratia, quia sunt aliæ urbes & portus ejusdem nominis,
& in his *Panormus* Peloponnesi, cujus meminit ipse lib. V,
102. Apud Stephanum Byzantinum quæ leguntur de Pa-
normo, mutila esse recte monuerunt editores. Fortasse
autem sic scripserat ille Grammaticus: Πάνορμος· πόλις
Σικελίας καὶ λιμὴν, ὡς Πολύβιος. Καὶ λιμὴν τῆς Κυζίκου,
ὡς Ἀπολλώνιος. Καὶ ἄλλος Πελοποννήσου καταντικρὺ τῆς
τῶν Ναυπακτιῶν πόλεως, ὡς αὖθις Πολύβιος. Οἱ κατοι-
κοῦντες &c.

Ibid. βαρυτάτη. βραχυτάτη Aug. Reg. A. male. Vide
Lexic. Polyb. in βαρύς. Vicissim iidem codices IV. 48, 2.
βαρεῖαν perperam ponunt pro *βραχεῖαν*. *Ibid.* τῆς τῶν
Καρρχηδ.

Καρχηδ. τῆς abest a mssis, adjectum a Casaub. τῆς Καρχηδονίων ἐπαρχίας, omisso artic. τῶν, suaferat Vrsinus, non male.

Verf. 8. κατὰ διτλοῦς τόπους. conf. III. 18, 4. V. 4, *Verf. 8.*

6. Sæpe autem librariis τόπος & τρόπος permiscuntur.

Verf. 10. Post verba γενόμενοι δ' ἐγκρατεῖς excidisse *Verf. 10.* suspicatus est Reiskius hæc, αὐτῆς οἱ στρατηγοὶ puto, ut ad οἱ στρατηγοὶ referretur id quod sequitur, οὗτοι μὲν. Sed, quinam sint hi οὗτοι μὲν, facile intelligitur ex eo, quod continuo sequitur de sequentis anni Consulibus.

CAPVT XXXIX.

Cap.
XXXIX.
Verf. 1.

Verf. 1. Γναῖος Σερούλιος. Γάιος edit. 1. 2. ex Bav. *Verf. 1.* Ceteri omnes recte Γναῖος vel Γναίος. Sed ἐρουίλιος & ἐμ-
πράνιος vett. codices, litera initiali truncatis nominibus.

Verf. 2. Μήνιγξ. Sic recte adnotatum in ora Reg. B. & *Verf. 2.* errorem librariorum (de quo conf. ad cap. 45, 13.) merito correxit Gronovius. Obliquum casum Μήνιγξι habemus lib. XXXIV. 3, 12.

Verf. 3. προσπεσόντες. Nolim h. l. cum Reiskio προ- *Verf. 3.* πεσόντες corrigere. προσπεσῆν εἰς βράχια est incidere in brevia. Sic Diodorus III. 4. ταῖς πέτραις προσπεσούσῃ ναυαγούσι.

Verf. 6. ποιούμενοι παραβόλῳ καὶ διὰ πόρου τὸν πλοῦν *Verf. 6.* εἰς τὴν Ῥώμην. Minus recte Casaubonus, notatus etiam hoc nomine a GROMONIO in Notis mssis, verba διὰ πόρου per fretum interpretatus est, phrasin hanc cum illa διὰ πορθμοῦ, quam habuimus cap. 38, 7. confundens. Tra-
jectum, sive per apertum mare, sive per fretum, sive per fluvium, ὁ πόρος denotat; non ipsum fretum. Et de freto Siculo ne cogitari quidem h. l. potest, ubi de cursu Pa-
normo Romam instituto agitur. διὰ πόρου ποιῆσθαι τὸν πλοῦν est brevissimo trajetū per mare uti; per medium mare, recta & brevissima via cursum dirigere. conf. II. 9, 2. Sic I. 37. 1. διέφραντες τὸν πόρον recte Casaub. medium mare emensi. Eodem modo Plutarchus in Arato p. 1032. de Arato Si-
eyene

Verf. 6. cyone in Aegyptum proficiscente, ait, ἀνήχθη ἀπὸ Μεθώνης ὑπὲρ Μαλέας, ὡς τῷ διὰ πόρου δρόμῳ χρησόμενος, ut brevissimo cursu medium mare trajiceret. Recte igitur Obfopæus h. l. διὰ πόρου edidit, cum mendose διαπόρον esset in exemplari Bavarico. Ceteri codices, in aliam partem aberrantes, δι' ἀπόρου habent, iniquo loco divisis vocibus. Reiskius quid spectarit, cum διαπείρως scribendū suspicatus est, nescio. Quod autem temerario ausu a Romanis factum Polybius ait, ut medium mare trajicientes Romam petierint, ratio est, quod cum aliās nonnimis exercitati nautæ Romani oram potius, quoad fieri poterat, legere debebant, quo receptum haberent, ubi tempus postularet, tum præsertim navibus nupero casu adflētis.

Ibid. εἰς τὴν Πάμην. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. sed in hoc subducta linea notatur vocab. Πάμην, & in sequenti voce πάλιν super α superscripta est litera ο.

Verf. 8. *Verf.* 8. Γάϊον Φούριον. Γάϊον cum Reg. B. C. correxit Casaub. Sic & Aretinus & Perottus. Sed quod Perottus C. Curium habet pro Furio, proprius hujus error est. I. Cæcilius Metellus, C. Furius Pacilus, Consules hujus anni DIII. in quo nunc versatur historia.

Verf. 11. *Verf.* 11. διασπάσαι & διαφθεῖραι. Sic corrigendum putavi; quod & Scaligero video placuisse. διασπάσαι cum accentu acuto dederunt etiam Aug. & Reg. A. B. sed in διαφθεῖραι cum circumflexo consentiunt vulgo omnes. Præferendus autem utique optativus infinitivo. Conf. notata ad cap. 31, 7. & ad cap. 4, 1.

Verf. 12. *Verf.* 12. παρατατόμενοι τοῖς πολεμοῖς ἐν ἑξ καὶ πέντε σταδίοις. Sic suspicatum fuisse Casaubonum, ex ora Basil. refert Mericus filius. Sic I. 17, 8. στρατοπέδευσαντες ἐν ὀκτὼ σταδίοις ἀπὸ τῆς πόλεως. & I. 56, 11. παρεστρατοπέδευσάντων αὐτῶ ἐν ἰσῶς πέντε σταδίοις. Contra, I. 19, 5. ἐπεστρατοπέδευσαν τοῖς Ῥωμαίοις, ὡς δέκα σταδίους ἀπέχοντες τῶν πολεμίων. & I. 67, 13. κατεστρατοπέδευσαν ἀπέχοντες ὡς ἄν ἑκατὸν καὶ εἰκοσι στάδια τῆς Καρχηδόνης. Verbum παρατάττειν τοῖς πολεμοῖς, plerum-

plerumque quidem recte exponitur *acie confluere*, II. 19, 5. 20, 4. III. 48, 6. sed id ex metonymia antecedentis pro consequente; nam proprie est *aciem instruere adversus hostem*. Quod adinet ad phrasin ἐξ καὶ πέντε, notat ea, *sex vel quinque stadia absuisse Romanos ab hostibus*. Sic τρεῖς καὶ τέτταρας, III. 43, 4. τέτταρα καὶ πέντε προΐεμενοι τάλαντα. V. 90, 6. &c. *Ibid.* ἐθάβρησαν. ἐθάρησαν Flor.

Verf. 12.

Verf. 13. Θέρμην ex Bav. editum est. Θέρμαν Vat. Flor. Aug. Reg. A. Rectius fuerit Θερμά (conf. Steph. Byz. & ibi Berkel.) aut Θέρμας, vel potius Θερμάς, ut apud Diodor. XXIII. 14. & apud Polyb. I. 24, 4. quamquam non satis adparet, Himerenses - ne Thermæ, (ut I. 24, 4.) an Selinuntiae h. l. sint intelligendæ.

Verf. 13.

Ibid. καὶ Λίπαρον. Sic accentum vulgo ponunt cum Bav. Reg. A. B. puto & Vat. & Flor. Λιπάραν penacutè Aug. & Scaliger; rectius utique, si modo ceteroquin proba scriptura. Λίπαρον Reg. C. casu (puto) potius, quam consilio. Mihi vero de toto nomine (quamvis cum Polybio consentire videatur Diodorus, in cujus Excerptis quidem loc. cit. p. 506 ed. Wessel. legimus, τὰς Θερμάς καὶ τὴν Λιπάραν Ῥωμαῖοι παρέλαβον ἅμω) gravis orta est suspicio. Qui enim quæso Romani nunc, ubi mari prorsus cesserunt Pœnis, Liparam expugnaverint, in insula sita? &, quod etiam gravius est, quo pacto intelligemus dicere potuisse Polybium, *Liparam expugnasse Romanos, montanis atque inaccessibleibus locis inhærentes*? Videndum igitur, ne alterius nescio cuius oppidi Siculi nomen hic scripserit Polybius.

Verf. 15. καταστήσαντες στρατηγόν. Sicut non præ, Verf. 15; fraste abjiciam Gronovii emendationem στρατηγούς, sic adfentior Reiskio, non necessariam eam existimanti. *Ibid.* Μάχιον. Conf. ad cap. 26, 11. Consules anni DIV. C. Atilius Regulus II. L. Manlius Vulso Longus II.

CAPVT XL

Cap. XL.

Verf. 1. *Verf. 1.* τῆς στρατιᾶς. Restitui scripturam librorum, quibus refragantibus vulgo edebatur *στρατείας*, quod quidem ferri poterat, si darent libri. conf. ad I. 9, 3. Vnus Reg. C. cum editis h. l. facit, Reg. B. ad partes veterum codicum transit. In Reg. A. tamen est *στραταιᾶς*, utraque scriptura in unam confusa.

Ibid. βουλόμενον ἐΦεδραῦσαι. Iure ita correxisse Casaubonum, intelligitur ex eo, quod mox legimus, Aldrubaëlem in agrum Panormitanum irrupisse, fruges corrupturum. Panormitanos autem *socios* vocat Romanorum, more recepto apud Romanos, qui populos sive armis sibi subiectos, sive qui sponte sese tradidissent, *socios* adpellare, non *subditos*, consueverant.

Verf. 3. *Verf. 3.* Ὁ δὲ Κακίλιος &c. Habet Suidas in Ἐκκαλεῖται, ubi verbum ἐκκαλεῖσθαι exponit per προκαλεῖσθαι, pro σπουδάζων autem βουλόμενος scripsit.

Verf. 6. *Verf. 6.* τοτηνικαῦτο δέ. Abundat particula δέ initio apodoseos, ut in Latinorum sermone *tum vero*. Vide Adnot. ad I. 29, 6.

Verf. 7. *Verf. 7.* πρὸ τοῦ τέχους καὶ τῆς τάξεως παρέβηλε, *pro manibus atque fossa locavit*. παρενέβηλε suspicatus erat Casaubonus, itemque Ernestus; quod verbum proprie de militibus, in acie collocatis, frequentat Polybins. Nec tamen necessarium hoc quidem loco videtur discedere a scriptura, in quam libri omnes consentiunt. Eodem verbo utitur VI. 27, 3. *de ratione, qua in castris collocantur legionum tentoria*,

Verf. 8. *Verf. 8.* ὅταν δ' ἐκπιέζονται. ἐκπιέζονται temere propagatum erat ex edit. Casaub. in quam errore operarum irreperat. — *Ibid.* εἰς τὰ προσπίπτ. Abest εἰς ab Aug. & erasum est in Reg. A. perperam. Mendosius Vat. ἔτα προσπίπτ.

Verf. 9. *Verf. 9.* τοῖς δ' ἐκ τῆς ἀγορᾶς &c. Citat Suidas in Βαύσεις.

Verf.

Verf. 12. ἐνεργοῖς καὶ πυκνοῖς. Perperam omiffa in edit. Verf. 12.
2. copula, quam agnoscunt fcripti libri omnes: & hujus erroris contagium fequentes invafit editiones.

Verf. 13. συμβελῆ. Sic recte editum ex Bav. συμβε- Verf. 13.
λῆς, *telis obrutus*, vocabulum, nufquam aliàs (quod fciam) occurrens; ejufdem formæ quoad terminationem cum ἐμβελῆς, & quoad compofitionem ejufdem fere formæ cum εὐσκίος, *umbra telus*, *σύμφυτος*, *arboribus confitus*, & aliis hujufmodi. σὺν βέλῃ Aug. & Reg. A. corruptum ex συνβελῆ, quod eft in Flor. Atque eodem modo συνβελῆ (quamquam adnotare neglexit Spallettus noster,) haud dubie eft in Vat. in quo plerumque fervatur litera ν, ubi vulgo ante γ vel x in γ, & ante β vel π in μ folet mutari. In Flor. autem vox illa συνβελῆ, ita exarata, ut ob nexum paulo intricatiorem literarum νν facile legere poffis σκυβε-λῆ, quod ipfum ineft in altero codice Florentino, Bibliothecæ Laurentianæ, qui ex illo defcriptus eft. Eandemque pravam fcripturam σκυβελῆ fequuntur codices Reg. B. C. de quorum confenfu cum Flor. eis locis, ubi ab exemplo Obfopæi difcedunt, dixi in Præf. Tom. I. p. LIV. coll. LVI.

Ibid. ἐφέρετο. Perperam ἐφέρε Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* τὰς δὲ τάξεις. Sic confulto, ut puto, & merito correxit primus editor Obfopæus, a quo & ceteræ editiones & codices Reg. B. C. acceperunt. Sane poft τοὺς μὲν, quod præceffit, τὰς τε ferri non potuit.

Verf. 14. ἐκ πλαγίου κατὰ κέρως. Sufficere poterat al- Verf. 14.
terutrum; nam & ἐκ πλαγίου & κατὰ κέρως συμπεσεῖν τοῖς πολεμοῖς, pariter eft *a latere adgredi hoftem*. Sed amat copiam verborum Polybius, nec afpernatur pleonafmos. *Ibid.* Quod τεταγμένους habet edit. 1. pro τεταραγμένους, id invitis factum eft omnibus codicibus.

Verf. 15. Ἰνδοῖς. *Indos*, non gentili notione, fed ve- Verf. 15.
lut adpellativo nomine, *rectores Elephantorum* vocat, ut 1. Maccab. 6, 37. traducto nimirum nomine a rectoribus elephantorum, quibus Syriæ reges uti confueverant.

Polybii Hiftor. T. V.

R

CAPVT

CAPVT XLI.

Cap. XLV.

Vers. 1.

Vers. 1. ἡλατῖῳθαι &c. In Bav. & edit. 1. est ἡλατῖῳθαι, ὡς τῶν θηρίων ἐπτερημένους. & absunt verba frequentia ὡς ἐπὶ ὅσῃς πεπρατηκότας. Hæc autem verba non solum habent Vat. Flor. Aug. Reg. A. sed & Reg. B. C. & Aretinus atque Perottus; neque video, cur ea manum alienam prodere visa sint Reiskio.

Vers. 2.

Vers. 2. διὰ ταῦτα. Quamquam in his verbis, præcedente διὰ, pleonasmus quidam inest, non abhorret tamen, ut paullo ante monui, a talibus stylus Polybianus.

Vers. 3.

Vers. 3. τεσσαρεσκαίδεκα. τετ/αρεσ. Aug. Reg. A.

Vers. 4.

Vers. 4. κρατήσαντες ταύτης. Forſan adjecerat Polybius τῆς πόλεως. conf. v. 6. Sed poterunt etiam facile intelligi illa verba, quamquam præcessit τὸ Λιλύβαιον, quod & promontorii & urbis nomen est. conf. cap. 42, 6 sq.

Vers. 5.

Vers. 5. σχεδὸν δὲ περὶ γε τοῦτου. Prætulī hanc ſeriem verborum, quam habet edit. 1. & Reg. B. C. ex Bav. cum quo ſentit Flor. puto & Vat. quamquam ex hoc nil notatum. In edit. 2. & ſqq. eſt σχεδὸν δέ γε περὶ ex Aug. cum quo facit Reg. A.

Vers. 6.

Vers. 6. μηδεμίαν ἀφορμὴν. Poterat ἀφορμὴ intelligi, ut aliàs, *opportunitas, praesidium rei gerendæ*; ut hoc dicat Polybius, nullam aliam opportunitatem reliquam habuisse Pœnos obtinendæ Siciliæ, aut quidquam in ea insula tentandi, nisi ope Lilybæi & Drepanorum, quæ oppida ſola adhuc in eorum erant poteſtate. Sed iſta quidem noſtione vix aliter, puto, quam in plurali numero reperitur illud vocabulum ἀφορμῶν. Percommode vero h. l. Caſaubonus ἀφορμὴν *arcem bellī* interpretatus eſt, eadem noſtione, quam habet vulgo vocab. ὀρμητήριον. Eodem prorsus modo apud Thucydidem l. 90. legimus, τὴν Πελοπόννησον πᾶσιν ἐφασαν ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμὴν ἱκανὴν εἶναι. ubi ad vocab. ἀφορμὴν notavit Scholiaſtes, οἶον, ἐξ ἧς ὀρμώμενός τις σάζεται. nec erat cur Henr. Stephanus, huius loci mentionem faciens in Theſauro græcæ linguæ, malle ſe diceret latine *perſugium*, quam cum Valla *tuta-*

men

men reddere; nam quid dicat ἀφορμήν Thucydides, ipse
 satis declaravit verbis proxime præcedentibus: ὡς δὲ τοῦ
 βαρβάρου οὐκ ἔχοντος, ἀπὸ ἐχυροῦ ποθὲν, ὥσπερ νῦν
 ἐκ τῶν Θηβῶν, ὁρμᾷται.

Verf. 6.

Ibid. Δρεπάνων. Correxī accentum. Vulgo male h. l.
 editi cum msstis omnibus Δρεπανῶν. Vide infra ad I. 46, 1.

CAPUT XLII.

Cap. XLII.

Verf. 1. οὖν σύμπασαν. οὖν πᾶσαν Aug. Reg. A. prima
 syllaba abforpta a præcedenti particula οὖν. Verf. 1.

Verf. 2. τοῦτ᾽ αὐτῷ, hoc uno. Non erat, cur τοῦ- Verf. 2.
 τ᾽ αὐτῷ repositum voluerit Reiskius. *Ibid.* νῆσός
 ἐστὶν Ἑς. Denuo expendens hunc locum, necessaria uti-
 que puto quatuor ista verba, a Casaubono suppleta, quæ
 quidem ignorant codices nostri omnes. — *Ibid.* Χερσό-
 νητος. Tenui hanc scripturam, quam præferebat editio
 Ernesti, cum qua consentiunt codd. Vat. Aug. Reg. A.
 (sed Vat. quidem ante etiam Πελοποννήσου cum simplici ν
 habet.) Antea Χερσόννητος cum duplici ν h. l. edebatur.

Verf. 3. δυοκαίδεκα. Ceteri, ut vulgo edebatur,
 δεκαδύω, quod minus probum videtur, & ex signis nu-
 meralibus ιβ. imperite expressum; quamquam simili ra-
 tione I. 36, 11. & IV. 56, 2. est δέκατέσσαρες pro τεσσα-
 ρεκαίδεκα, & in nonnullis codicibus δεκαπέντε III. 56, 3.
 pro πεντεκαίδεκα. conf. I. 59, 1.

Verf. 6. προκειμένοις restitui ex msstis, contra quorum Verf. 6.
 fidem (nescio quo, sive casu, sive consilio,) προειρημένοις edi-
 dit Hervag. quod tenuerunt sequentes editores.

Verf. 7. τείχεσι δὲ διαφερόντως ἡσφαλισμένην. — „Le- Verf. 7.
 γε τε. Aut aliàs, servato δὲ, necesse est, ut ἡσφαλισμένη
 legatur, idque conjungatur cum ταύτῃ δὲ, quæ est itera-
 tio connexionis gratia, ut lector a filo orationis ne aber-
 raret.“ REISKIUS.

Verf. 8. προσστρατοπεδεύσαντες. Perperam vulgo, & Verf. 8.
 invitis msstis, inde ab Hervagio editum erat προσστρατο-
 πεδ. simplici litera σ. *Ibid.* τὸν ἐγλισσα καὶ τῆς θαλ. πύρ-
 γον.

Verf. 8. γον. Præ tuli hanc seriem verborum, quæ est stylo Polybiano convenientior: eamdemque cum edit. 1. & codice Bav. præferunt Vat. Flor. Reg. A. B. C. Vulgo ex uno Aug. inde ab Hervag. edebatur τὸν ἐγλ. τῆς θαλ. κειμ. πύργον. In Reg. A. primum fuerat τὸν κειμ. ἐγλ. τῆς θαλ. πυργ. sed superscriptis notis numeralibus indicavit dein librarius eum verborum ordinem, quem secutus sum.

Verf. 9. *Verf. 9.* προσκατασκευάζοντας (perperam προκατασκ. Aug. Reg. A.) δ' αὖ τοῖς ὑποκειμένοις, dumque prioribus semper aliquid adstruunt. — „Certe deest τι, [ut ex ora Basil. adnotavit Mericus Casaub.] sed nullo modo patiendum, ut id contextui adjiciatur: nam & in hujus particula defectu Polybium agnosco. VIII. 12. [nobis VIII. 17, 7.] Σωσίβιος ἅμα μὲν προσεδίδου τῶν χρημάτων εἰς τὸ μὴδὲν ἐλλείπειν. Eod. 20. [VIII. 27, 8.] εἰσέφερε τῶν θηρίων. IX. 32. [IX. 38, 2.] ἀπώσσαντες ἐς τὸ Φρέαρ τὸν παραγεγονότα, καὶ προσεπιβάλλοντας τῆς γῆς, καλεῖσιν ἀπαγγέλλαι. X. 10, [5.] Carthaginem novam ait cingi ἀπὸ τῶν δύσεων λίμνη, προσεπιλαμβάνουσα καὶ τοῦ πρὸς ἄρκτον μέρους. Legat. 114. [nobis lib. XXXI. cap. 22.] Φάσκων αὐτῷ προσεπτωκέναι παρὰ τοῦ βασιλέως, διὸ δέον ἐστὶν αὐτὸν μένειν, novi aliquid a rege se accepisse. Recte sic interpres.“ GRO-NOVIVS.

Ibid. συνεχῆς τῷ προσηρημένῳ. Sic perspecte ex ingenio correxit Casaub. Editiones veteres cum msstis τῶν προσηρημένων. *Ibid.* Quatuor verba κατέβαλον· τοὺς δὲ λοιποὺς desiderantur in Aug. & Reg. A. & aberant primum a Vat. adjecta ab alia manu.

Ibid. πάντας ἅμα κριοκοπεῖν ἐνεχίρηνσαν. ἐπεχίρηνσαν Suidas in Κριοκοπεῖν. In versione autem latina, particula ἅμα perperam cum Casaubono a nobis omissa est; scribe, jam reliquas omnes simul eodem tempore aristibus quaters instituerunt.

Verf. 10. *Verf. 10.* ἐνεργῶ revocavi ex edit. 1. cum qua consentiunt Bav. Vat. Flor. Reg. B. C. ἐνεργούς ex Aug. expressit Hervag. cum quo facit Reg. A. Conf. adnot. ad I. 1, 2.

Ibid.

Ibid. τῶν ἔργων ἐπιβουόντων αὐτῷ καὶ μᾶλλον ἐντὸς τῆς πόλεως. *quum opera magis magisque intra urbem penetrarent.* Nempe aggeres cum vineis & arietibus, dejectis nonnullis muri partibus, jam quodammodo intra urbem erant acti; sed (ut mox docet Polybius) hostes pro dejecto muro alium intra urbem exstruxerant. Verf. 10.

Verf. 12. Ἰμῖλκων. Sic, cum spiritu leni, constanter dant libri nostri. *Ibid.* παρέλκετε. παρέλκε Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vtramque scripturam conjunxit Bav. *Ibid.* τὰ δ' ἀντιμεταθέτων, cum Casaub. exposui *cuniculos cuniculis eludens.* Sed Romani quidem, aperta arietum vi summa undique urgentes oppugnationem, non videntur simul tetram cuniculorum fraudem adhibuisse. Solis Pœnis cuniculis opus erat, ad subfodiendos aggeres hostium, quibus machinæ erant impositæ. Commodius igitur puto exponemus: *partim novum murum intus ex adverso exstruens,* (cf. ad verf. 10.) *partim cuniculos agens adversus opera hostium.* Verf. 12.

CAP V T XLIII.

Cap. XLIII.

Verf. 1. διελέγοντο τῷ. Quod in edit. Casaub. est διέ- Verf. 1.
λεγον τῷ, errorem corrigere jussit ipse Casaubonus.

Verf. 3. καταλειπομένους. καταλιπομ. Aug. Reg. A. Nil refert. *Ibid.* ἐμμένωσι recepi ex Flor. Puto sic & dare Vat. Sic & debuerunt Aug. & Reg. A. in quibus corrupte scribitur ἐκμείνωσι. — *Ibid.* ἐπιβουλῆς. Sic omnes. Suspiciari utique licet ἐπιβολῆς, a quo vocab. frequenter aberrarunt librarii nostri. Verf. 3.

Verf. 4. τὸν υἱὸν τοῦ Ἀννίβου. τὸν υἱὸν τὸν Ἀννίβου Verf. 4.
Flor. minus bene hoc quidem loco.

Verf. 6. τῶν ἐκπῆσάντων. Laboranti loco succurri Verf. 6.
posse Scaliger putavit, αὐτῶν pro τῶν legendo. Supplendum verbum παραγενομένων, ἐπαυλαθόντων, aut προσμυγνόντων suspicatus est REISKIUS. Forsan ad ἐκπῆσάντων exciderunt etiam verba πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, aut εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον, unde etiam, ex mox recur-

Verf. 6. rente eadem præpositione πρὸς vel εἰς, adparet omiffionis ratio. *Ibid.* πρὸς τὰ τέιχη revocavi ex edit. 1. cum qua faciunt Bav. Vat. Flor. εἰς τὰ τέιχη ex Aug. expreflit Hervag. & feqq. edd. Sic & Reg. A. *Ibid.* ἀκούειν recte editum ex Bav. ἀκούσεν Vat. Aug. Reg. A. & Suidas in Οὐχ οἶον. Sed in Aug. fubfcripto puncto ut fufpecta notatur litera σ.

Verf. 8. *Verf. 8.* Ἀκραγαντίνους correxi cum Bav. Vat. Flor. & Vrfino. Vulgo Ἀκραγαντίνους edebatur cum Aug. & Reg. A. B. C. nam & ita (cafus ne nescio, an confilio,) in edit. 1. erat.

Cap. XLIV.

CAPVT XLIV.

Verf. 1. *Verf. 1.* τοῖς ἀρμόζουσι λόγοις τῆς πράξεως. τῇ πράξει voluerunt Vrfinus & Scaliger. τῶς πράξεσι Volfius. Ac fane cum dativo cafu aliàs, aut cum πρὸς, fequente accusativo, conftruitur illud participium. At nil tamen magnopere impedit, quo minus (quemadmodum cognatæ fignificationis nomina, velut ἄξιος & alia fimilia) cum genitivo etiam conftruatur. Itaque cum h. l. τοῖς ἀρμόζουσι λόγοις in dativo cafu fit pofitum, nomen rectum ab ἀρμόζουσι ponitur in genitivo, variationis caufa, & ne oriatur conftructionis confufio. Sic, cum verbum ὑπακούω plerumque quidem genitivum regat, fed poffit tamen etiam dativum regere, conftruitur cum hoc tertio cafu apud Xenoph. Cyrop. VIII. 7, 16. μηδὲ θᾶττον μηδεὶς σοῦ τούτῳ ὑπακούεται, ad vitandum concursum genitivorum, ut perfpecte ibi monuit Zeunius.

Ibid. τριήραρχος δὲ καὶ φίλος Ἀτάριου πρῶτος. Satis ne fana hæc fint, dubitare licet. *Adherbalis* nulla adhuc facta mentio eft; quem Drepanis præfectum fuiffe, infra docet Polybius, cap. 46. Tum φίλος πρῶτος fufpectum eft: quafi vero adeo memorabilis vir effet Adherbal, ut adtineat fcire, *principem* vel *primum* ejus *amicum* fuiffe Hannibalem hunc. Quod autem præcedit τριήραρχος, haud fatis adparet, utrum per fe flet, ut dicatur fuiffe *trierarchus*
Punica

Punicæ classis, (quemadmodum Casaub. interpretatus est, *triremium præfectum*, *Adherbalisque amicum præcipuum*, *qui classi huic præerat*;) an simul cum vocab. Φίλος ad Ἀτάβρου sit referendum, sicut nos exposuimus, ut intelligatur *trierarchum Adherbalis* fuisse, id est, huic adjunctum & imperio ejus subordinatum. Pro πρώτος autem videndum puto, ne πρώτον sit legendum, ut *primum hunc Hannibalem* dicat *missum a Pœnis Lilybæum*; deinde vero, & sæpius quidem, alium Hannibalem, cognomine Rhodium; de quo vide cap. 46.

Ibid. καταμελήσαι. Sic h. l. editi & scripti libri omnes. At, quamquam probum per se verbum est καταμελῆν, *negligere*; (conf. Sophocl. Ajac. 45. & 912. edit. Brunck. & Henr. Steph. Thef. hoc verbo;) tamen vix dubito, quin καταμελήσαι, *cunclari*, & hoc loco & alibi passim apud Polybium pro isto verbo sit reponendum. Frequentissime literas simplices pro duplicibus, & præcipue λ pro ρ, ponere librarios nostros, jam sæpius monui. Tum vero I. 49, 10. ubi rursus vulgo omnes scribunt καταμελήσωσι, & ubi pariter verbum istud opponitur verbo *τολήσωσι*, quemadmodum h. l. *μη καταμελήσαι* opponitur phrasi *χρήσασθαι σὺν κυρῷ τῇ τόλμῃ*, ibi idem verbum mox versu sequenti exponitur per *μη μέλλειν*, ut intelligendum videatur, *καταμελλήσωσι* utique fuisse scribendum. Sic autem IV. 76, 8. *μη καταμέλλειν* recte dant omnes. Et V. 7. 4. *μη παριέναι τὸν καιρὸν, μηδὲ καταμέλλειν*. Rursus IV. 30, 2. ubi edit. 1. & 2. ex Bav. dederant *καταμέλουσι*, merito Casaubonus *καταμέλλουσι* correxit, quod ipsum præferunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. *ὑπερτιθεμένοις καὶ καταμέλλουσι, καὶ καθόλου δεδούσι τὸν πόλεμον*. Sic rursus, consentientibus libris, XXI. 10, 1. *παριεῖς τοὺς καιροὺς καὶ καταμέλλων*. Atque eodem modo I. 60, 8. ubi vulgo legitur, *ἐὰν δὲ τηρῶν εὐδίαν καὶ καταμελῶν* &c. utique (monente pariter Ernestio in Lexico Polyb.) *καταμέλλων* fuerit rescribendum: *si cæli serenitatem expectando cunclandoque committeret, ut traxerent hostes* &c. At-

Verf. 1. que, sicut in his peccatum est, sic & pro simplici verbo μέλειν dat perperam μέλειν codex Bav. III. 60, 13. & pro ἀμελήτης, quod emendationi debetur Casauboni, IV. 71, 10. mendose codices ἀμελήτης dabant. Vicissim III. 44, 12. perperam libri omnes ὡς αὐτῶ μελόντων, pro μελόντων, quod ex certa conjectura restituit Casaubonis. Aliorum auctorum quod adinet loca, ubi nescio an eadem verba, καταμέλειω & καταμελείω, inter se confusa sint, (v. c. apud Diodorum in Excerpt. Valef. T. II. p. 574. edit. Wessel. τὰς θυνάμεις ὑστερούσας, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς καταμελοῦντας καὶ προφάσεις ἀεὶ πορίζομένους) de his alii viderint.

Verf. 2. *Verf. 2. ἐν ταῖς κλουμέναις Αἰγούσαις.* Sic post Hervagium cum Aug. & Reg. A. B. vulgo editur. Αἰγούσας edit. 1. Bav. Vat. Flor. Reg. C. Infra, cap. 60, 4. ἔπλευσαν πρὸς τὴν Αἴγουςαν νῆσον, τὴν πρὸ τοῦ Λιλυβαίου. Conf. Steph. Byz. hac voce. *Aegusa* vel *Aegussa*, una ex tribus *Argatibus*, quas vocant Latini scriptores. Ab hac, quæ notior est ceteris, omnes conjunctim Αἰγούσας h. l. vocat Polybius; eadem fere ratione, qua (secundum quidem vulgatum & consentientem codicum lectionem) Aeo-lias insulas ab earum præcipua τὰς Λιπαράς XXXIV. 11, 19.

Verf. 3. *Verf. 3. λαβάν δ' οὖριον &c.* Laudat Suidas in Οὖριος: *Ibid.* πατουράσας. πατουρίσας Suid. quod perinde est, quamquam Tragicorum proprium hoc verbum dicit Eustathius, ut monuit Henr. Stephanus in Thef. Linguae Græcæ.

Verf. 4. *Verf. 4. τὸν εἰσπλου tenui,* editum ex Bav. & sic notatur in ora Vat. Idem vocab. in contextu habet Flor. εἰσπλου Vat. in contextu, Aug. Reg. A.

Cap. XLV.

CAPVT XLV.

Verf. 2. *Verf. 2. ἀπεραίσις* perspecte correxit Gronovius, sicco tamen pede hunc locum in Notis transiens. Id in ἀπεραίως perperam mutavit Ernestus, non cogitans, generis communis esse hoc nomen cum aliis polysyllabis & compositis, sin es desinentibus. conf. III. 70, 9. *Ibid.* ἐπίθισον
ταῖς

τοῖς ἔργοις. Substantivum regens casum verbi, unde derivatum est. conf. ad I. 11, 1.

Vers. 3. τοῖς κατ' ἰδίαν ἀνδραγαθήσασιν. Bene habet in- *Vers. 3.*
definitum primum, ubi conditionalis est sermo: *si qui fortiter pugnassent.* conf. III. 71, 10. X. 11, 6.

Vers. 5. τοὺς ἀρμόζοντας πρὸς τὴν ἐπίθεσιν ἐκάστοις τό- *Vers. 5.*
ποισ. Perperam τόποις invexerat Hervag. ex Aug. cum quo facit Reg. A. quod nescio quo modo probare potuerit Casaub. Veram scripturam revocavi ex edit. 1. & Bav. Vat. Flor. monente etiam Gronovio in Notis msstis, qui provocavit ad V. 4, 6. & ad XVIII. 3, 2.

Vers. 8. πάντων δ' ἐν βραχεῖ. Conjunctionem, vulgo *Vers. 8.*
omissam errore operarum Obsopœi, restitui ex msstis.

Vers. 9. ὅσῳ, intellige μᾶλλον, quo magis, vel sim. *Vers. 9.*
pliciter, *quandoquidem.* cf. II. 30, 3. Plura exempla collegit Dukerus ad Thucyd. VI. 89. — *Ibid.* ὡς ἂν ἐκ τοσούτου ἔσῃ. Recitavit ista verba Suidas in Κατὰ ζυγόν. & interpretationem addit hanc: ζυγὸς γὰρ τὸ ἐκ παρεστηκότων ἀλλήλοις πληθος, id est, ζυγὸς dicitur *series militum, quorum alter juxta alterum stat.*

Vers. 11. ἐπὶ τῷ τρέψασθαι, & ἐπὶ τῷ μὴ προέσθαι. *Vers. 11.*
Vtrobique ἐπὶ τὸ dat Aug. Nil refert. Sed idem tamen cum reliquis paulo ante consentit in ἐπ' αὐτῷ τούτῳ παρ' ἀμφ. ταχθέντες. Apud Xenoph. Cyrop. I. 4, 24. est οἱ ἐπὶ τοῦτο ταχθέντες. *Ibid.* εἴξαι τούτοις τολμῶντες. — „Aut post τολμῶντες, aut post προθυμίαν, deest ὥστε.“ REISKIUS.

Vers. 12. ὁῶδα, *tadam, tadas ex picea arbore.* Col- *Vers. 12.*
lectivum nomen est ὁῶς, de quo dixi ad Appiani Hist. Punic. cap. 125. Sic apud Xenoph. Cyrop. VII. 5, 23. ἡμῖς δ' αὖ πολλὴν μὲν ὁῶδα ἔχομεν. Eodem modo latinum *tada.* Cæsar Civ. II. 11. *cupas tada ac pice refertas accendunt.* *Ibid.* στυπῆιον recte editum a Casaub. Sic Bav. & Reg. C. στυπῆιον ed. 1. 2. Aug. Reg. A. B. *Ibid.* ἐνέβαλλον. ἐνέβαλον Flor.

Verf. 13. *Verf.* 13. σαλπισταῖς. Sic primus edidit Hervag. ex Aug. cum quo facit Reg. A. puto etiam Vat. & Flor. e quibus nulla varietas enotata. Ac patitur quidem fortasse eam vocabuli formam analogia; sed utique σαλπιγκταῖς prætulerim. σαλπιγκτῶς h. l. edit. 1. & Reg. B. C. cum Bav. qua forma vocabuli & apud alios scriptores passim usos librariorum memini, sive ex incuria, sive ex prava dialecto, omissa litera γ ante κ. Sic ante ξ eandem litteram omiserunt in Μήνιξ, cap. 39, 2.

Cap. XLVI.

CAPVT XLVI.

Verf. 1. *Verf.* 1. τὰ Δρέπανα. Sic constanter Vat. Flor. Aug. Reg. A. Nec aliam formam agnoscit Stephanus Byz. Contra, τὸ Δρέπανον h. l. & sæpius deinde Bav. & hinc editi & Reg. B. C. Sed iidem rursus haud raro in plurali numero efferunt id nomen. conf. supra, cap. 41, 6. Itaque pluralem semper tenendum censui. Ceterum de hujus oppidi nomine vide Cluverum Sicil. Antiq. p. 235 sqq. Illud adjicium, apud veteres Polybii interpretes, *Aretinum* & *Perrottum*, constanter *Drepanum* singulari numero usurpari: Apud Diodorum Siculum varia est scriptura: uno loco τὸ Δρέπανον, in Excerpt. ex lib. XXIII. cap. 9. p. 503. edit. Wessl. deinde vero τὰ Δρέπανα ibid. cap. 14. p. 505. & Excerpt. ex lib. XXIV. cap. 2. p. 509. Sed, superiori illo loco non tam ipsum oppidum, quam regionem, nempe peninsulam illam, in qua conditum oppidum est, τὸ Δρέπανον adpellari, perspecte monuit Cluverus l. c. pag. 236. Atque ita forte intelligendus Ptolemæus fuerit, cum ibi locorum Δρέπανον notavit. Vide tamen Polyb. I. 59, 10.

Ibid. Ἀτάριβαν. Ἀτάριβανον edit. 1. & Reg. B. C. contra veterum codicum omnium consensum. conf. cap. 44, 1. 49, 4. 50, 6. &c. *Ibid.* τὸν Καρχηδονίων στρατηγόν. Sic cum Hervagio ediderunt omnes, postquam mendose in ed. 1. fuerat τὸ τῶν Καρχηδ. Restitutum velim ex veterum codicum consensu τὸν τῶν Καρχ. στρατ.

Verf.

Verf. 2. Quod in edit. Ernesti. abest articulus τὴν ad εὐ-
 χαρίαν, id proprius illi editioni error est, operarum culpæ
 tribuendus. *Ibid.* μεγάλην ἐποιούντο σπουδὴν. Articulum
 τὴν ad σπουδὴν invexerat Hervag. ex Aug. cum Reg. A.
 Delevi cum Bav. Vat. Flor.

Verf. 4. Verbum παραφυλάττεσθαι non videtur sollicitan- *Verf. 4.*
 dum. Cavendum erat Romanis, ne intraret quisquam;
 nam ipsorum res agebatur. Atqui παραφυλάττεσθαι, in
 medio genere, *cavere* denotat. *Ibid.* Ἀννίβας ἐπικαλού-
 μενος Ῥόδιος. Casaubonus: *vir, cui nomen Hannibali erat,*
genere Rhodius. Immo, *Hannibal, cognomine Rhodius;*
 ut perspete monuerunt Gronov. & Reiskius. Sicut Ma-
 gonem aliquem *Saunitem* cognominatum legimus IX. 25,
 4. & alium *Bruttium* XXXVI. 3, 1. sic Hannibal hic cogno-
 men *Rhodii* habuit, sive, quod Rhodi natus fuerit, ut suspi-
 catus est Reiskius, patre puta Pœno; sive, quod diu in ea
 insula fuisset versatus, aut multum ei cum Rhodiis com-
 mercium intercederet. Poterat interferi articulus δ, sed
 & abesse potest: sic XVII. 10, 8. Ἀππίον Κλαύδιον ἐπικα-
 λούμενον Νέρωνα.

Verf. 6. τετάρτην ὥραν. Mendose τετάρτην ἡμέραν Aug. *Verf. 6.*
 Vat. Reg. A. sed in duobus posterioribus superscriptum
 ὥραν. Vtrumque suspicari possis pravæ librariorum sedu-
 litati deberi.

Verf. 7. ἐγένετο Aug. Reg. A. sed in hoc superscriptum *Verf. 7.*
 ἐγένετο, quod vulgo editum erat ex Bav.

Verf. 9. Delenda est distinctio post δυνατόν, quæ sen- *Verf. 9.*
 tentiam turbat, & nescio quo modo huc irrepsit. *Ibid.*
 ἐπετρακυῖαι. Intellige ἐαυτὰς, cum Reiskio, aut τοὺς
 ταρσοὺς. Sane passiva aut reciproca quadam notione h. l.
 intelligendum illud participium: νῆες ἐπετρακυῖαι, *naves,*
quæ remis sublatis in procinctu sunt, ut ait Ernestus in
 Lexico Polyb. Mox (vers. 11.) active περῶσας τὴν ναῦν.
 Quo pertinet (ut monuit idem ERNESTVS *ibid.*) glossa He-
 fychii περοῖ' ἐξείρει. „Nempe περοῦν (ait) scil. τὴν ναῦν
 dicitur dux, cum jubet ad tollere remos, h. e. cum vult
 naves

- Verf. 9.** *naves πλεῖν*, idque Græcis est *ἐξοίρειν*. — Luculentus est in eandem sententiam Plutarchi locus, in vita Antonii, Tom. V. p. 210. edit. Reisk.) *τοὺς ταρσοὺς τῶν νεῶν ἐγέρης καὶ πτερύσας*. Scilicet *πτερὰ* sunt *remi* apud Poëtam, Odyss. Α'. 124. Ψ'. 272, vel *palma remorum*, *οἱ ταρσοὶ τῶν καπῶν*, ut exponit Pollux in Onomast. I. 90.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* *τὴν ἀνὰ γῆν. τὴν ἀγωγὴν* ed. 1. 2. Reg. B. C. invitis vetustis codicibus. Verum restituit Casaub. & adnotaverat jam Scaliger. Verba autem ista Hervagius cum Aug. posuit ante *ἐκ τοῦ προφανοῦς*, & sic seqq. editiones. Prætulī structuram verborum, in quam cum edit. 1. consentiunt Bav. Vat. Flor. Reg. A. B. C. — *Ibid.* *κατανέστη. κατενέστη* edit. 1. 2. Reg. B. C. contra veterum codicum fidem. Est autem *κατανέστασθαι τινος*, ut monuit Reiskius, idem quod *ἀνίστασθαι κατὰ τινος*. conf. v. 12,
- Verf. 11.** *Verf. 11.* *προπλεύσας* recepi ex Vat. Aug. Reg. A. Meudose *προσπλεύσας* edit. 1. 2. & Reg. B. ex Bav. *περιπλεύσας* Flor. sed super *παρα* scriptum *προ*. Hinc *περιπροπλεύσας* Reg. C. (& sic videtur esse in altero Flor. qui est in Biblioth. Laurent.) quod nescio quo pacto adoptare potuerit Casaub. quem secuti sunt ceteri editores. *Ibid.* *πτερύσας τὴν ναῦν*. Vide ad verf. 9.

Cap.
XLVII.

CAP V T XLVII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* *συνεβέλλετο. συνεβέλετο* Flor. *Ibid.* *πρὸς τὴν τόλμαν αὐτῶν*. Sic Aug. Reg. A. quod probavit Gronovius in Notis msstis & Reiskius: & sic etiam notatum in ora libri Vossiani. conf. III. 2, 6. II. 13, 1. Vulge *αὐτεῦ* ex Bav.

Ibid. *διὰ τῶν βραχέων. διὰ τῶν πρὸ βραχέων* edit. 1. 2. cum Bav. Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod probavit GRONOVIVS in Notis editis, dicens: Construe, *διὰ βραχέων γὰρ πρὸς*, quod est *προκειμένων*, ex ratione Græcorum articulo cum præpositione conjuncto. Sic *οἱ νῦν* opponuntur *παλαιοῖς*. — Præpositionem delevit Casaubonus cum Reg. B. C. monente etiam Vrsino. Acute REISKIVS suspicatus

catus est, iniquo loco positam præpositionem non plane expungendam fuisse, sed translocandam, & cum verbo *σεσημασθῆναι* conjungendam, ut legeretur *προσεσημασθῆναι*, sibi ante notasse.

Verf. 2. ὑπεράρας. Mendose *ὑπάρας* edit. 1. *Ibid. ἐπει.* *Verf. 2. δ' αὖν.* — „In *ἐπειδὴν* est vitium, aut locus non est integer.“ REISKIUS. — Nempe non solum cum indicativo *ελάμβανε* nullo modo construi potest particula *ἐπειδὴν*, verum etiam, si posset, desideraretur apodosis. Levissima certissimaque emendandi ratio videtur, quam Scaliger adhibuit, *ἐπειτα* scribens.

Ibid. ἐπιπροθεῖν ἅπασιν. Sic corrigendum putavi. Quod ex Bav. vulgo edebatur, *ἐπιπροθεν εἶναι πᾶσι*, (quod & repræsentant recentiores Regii codd. B. C.) planam quidem & commodam rationem habet, quod ad duo priora verba adtinet; sed dativus casus *πᾶσι* cum *ἐπιπροθεν* stare non posse videtur. Quacumque notione usurpetur ista præpositio, constanter cum genitivo casu jungitur, ut XXIII. 8. 7. XXVIII. 7, 12. & in exemplis, quæ ex aliis scriptoribus protulit Henr. Stephanus in Thef. Sed in dativum h. l. consentiunt libri omnes: in præcedenti vero verbo manifeste corrupti sunt reliqui codices, ita tamen, ut veri vestigium haud obscurum supersit. Aug. & Reg. A. dant *ἐπιπρόθεσιν ἅπασιν*, & ignorant prorsus verbum *εἶναι*, quæ scriptura Bœclerum jam in suspicionem adduxit, scribi debuisse *ἐπιπροθεῖν ἅπασιν*. Ex Vaticano codice sic re-

fert Spallettus: *ἐπιπρόθεσιν πᾶσι*, aitque: „In codice r. *εἶναι* corruptum, & superadditum visitur.“ Puto corruptæ terminationi *θης* superscriptum esse veram terminationem *εῖν*, & deinde adjectam literam *α* ad sequens vocabulum *πᾶσι* referendam. Similiterque scriptum fuisse videtur in exemplari, quo usus est librarius codicis Bavarici, unde ille ex ingenio *ἐπιπροθεν εἶναι πᾶσι* exsculpsit. Ex Flor. nihil adnotavit Gronovius, sive, quod in illo codice eodem modo legitur, ut in Bav. sive, quod hic locus Gronovii effugerit dili.

- Verf. 2. diligentiam. Verbum ἐπιπροθεῖν, quamquam librariis fortasse non satis notum, tamen & per se probatum est, & aptissimum huic loco, & cum dativo casu semper jungi solitum, ut adparet ex complurium scriptorum locis, quæ ab H. Steph. in Thes. congesta sunt, quibus alia nonnulla Reiskius adjecit. Verbum ἐπιπροθεῖν commodè Suidas interpretatur ἐπισκιάζει, ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ὑπερανέχει, id est, *obscurat, a parte anteriore obsat.* Ab eodem derivatur nomen ἐπιπρόθεσις, quo utitur noster III. 71, 3. His demum scriptis, in unum locum incidi, quem etiam Reiskius citavit, ubi pronomen ἐπίπροθεν videri potest cum dativo casu constructum, scil. apud Clementem Alexandr. Stromatum lib. V. p. m. 427. (Sylburg. Lugd. Batav. 1616.) γνόφος δὲ ὡς ἀληθῶς, ἢ τῶν πολλῶν ἀπιστία τε καὶ ἄγνοια τῇ αὐτῇ τῆς ἀληθείας ἐπίπροθε φέρεται, id est, *caligo autem revera, nempe multorum incredulitas & ignoratio obijcitur splendori veritatis.* Sed, verum si quærimus, fortasse dativum illum casum non tam ab ipsa per se præpositione ἐπίπροθε, quam a tota phrasi & veluti a verbo composito, ἐπίπροθε φέρεται, rectum videbimus.
- Ibid. Verbum πλείουσι, quod ad complendam sententiam necessarium videtur, præter codicem Bav. agnovit etiam Vrsini liber. Ad οὐρίας notum est intelligi nomen πνοῆς
- Verf. 3. Verf. 3. *Delenda est distinctio* post πλείους, quoniam cohæret hoc nomen cum sequenti τῶν εἰδότην.
- Verf. 4. Verf. 4. μηθ' ἐν. μηδ' ἐν Flor. Sed in alteram illam formam sæpe consentiunt codices, a qua haud raro temere discesse runt editores. Ibid. ῥιπτόμενον. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Et sic omnes cap. 48, 8. & sæpe aliàs. Vulgo h. l. ῥιπτόμενον ex Bav.
- Verf. 6. Verf. 6. πληρώματι κατάρτισις ἐπιλέκτα. Citavit hæc Suidas in Πληρώματα.
- Verf. 7. Verf. 7. Θωρῶν δ' ἐκ καταβολῆς αὐτῶ τὴν τετρήρη συνεξορμήσασαν. De formula ἐκ καταβολῆς, post ea, quæ in Emendationibus & Observv. in Suidam pag. 67. seqq. scripse.

scripseram, supra dixi ad I. 36, 8. Quænam autem hoc loco ejusdem dictionis vis sit, aut quæ omnino totius hujus loci sententia, mihi non liquere, ultro profiteor. CASABONVS: *Qui, animadverso quadriremem ad omnes motus suæ navis subinde pariter se movisse, nave agnita perturbatus est.* Qua interpretatione quid spectarit aut quid secutus sit vir doctus, non magis equidem video, quam REISKINS se videre professus est. GRONOVIVS ad oram exempli suæ editionis hanc interpretationem adscripsit: *videns autem ex navis structura, (vel inferiori parte, s. carina) quadriremem eam secum iter fecisse, nempe ex Carthagine.* Quid spectarit, satis adparet ex eis, quæ dicta sunt ad I. 36, 8. sed nemini facile hæc ratio probabitur. Fuit, quum ad eandem vocabuli *καταβολή* notionem respiciens, talem hujus loci sententiam esse suspicarer: *quum videret quadriremem illam, quæ simul cum ipso primum e statuminibus exierat*; id est, quæ una cum ipsius navi ædificata fuerat, & una cum ipso primum Carthagine erat profecta. REISKIVS, monens, *ἐκ καταβολῆς* Græcis dici pro *statim ab initio, inde ab ipsa origine, ab ipso fundamento, de integro*: „*Videtur, ait, hæc sententia esse: videns Hannibal ille, Rhodius cognominatus, illam navem se in cursum dedisse tum primum, cum se vidisset e portu Lilybetano egredientem, cum antea immota staret.*“ — Adfinis quodammodo huic, sed diversa nonnihil notio animo meo obversabatur, cum versionem latinam græcis, de quibus quærimus, subjicerem, & verba *ἐκ καταβολῆς* per adverbium *rursus* exprimere tentarem, hoc modo: *conspicatus quadriremem illam, quæ simul cum ipso rursus excurrebat*; scil. postquam in brevibus hæserat, aut postquam jam diu Romani ne tentaverant quidem amplius ipsum persequi, quoniam de eo attingendo desperaverant. Ernestus, in Lexico Polybiano, *ἐκ καταβολῆς* h. l. a *principio* interpretatus est; nihil ceteroquin explicandæ sententiæ, aut confirmandæ illius interpretationis causâ adjiciens, nisi quod cum h. l. contulit illum XXVI. 1, 9. quem supra ad I. 36, 8.

com-

Verf. 7. commemoravi, cujus tamen diversa esse ratio videtur. Denique videndum, an ἐκ καταβολῆς possit h. l. exponi *inopinato impetu, subito*; de qua significatione dixi in Emendd. & Observv. in Suidam p. 61-63. Optet doctior acutiorque Læctor, aut meliora proferat. Mihi, omnibus circumspicētis, oborta suspicio est, hoc loco pariter, ut in illis duobus apud Suidam Fragmentis, de quibus ad I. 36, 8. dixi, pro ἐκ καταβολῆς fortasse ἐκ μεταβολῆς esse rescribendum; sive hoc ad verba sequentia referas, ut dicat Polybius, *quadrivremem Romanorum, simul ac Hannibal portum esset egressus, in eum esse conversam, eumque persecutam*; sive ad ipsum Hannibalem referre malis, hac sententia: *quum vero, conversa navi, conspexisset quadrivremem, quæ simul cum ipso* (ad eum persequendum) *erat profecta*. Familiarissima Polybio est formula ἐκ μεταβολῆς, *conversione facta*, & peræque de agmine, de ordinibus pugnantium, de classe, de singulis hominibus, de singulis navibus usurpatur: vide I. 19, 4. III. 69, 13. XI. 18, 4. I. 50, 3. I. 51, 6. &c. Et facere hoc consueverat Hannibal iste, ut, postquam aliquantum esset e portu progressus, non solum *inhiberet cursum, ἐπίστη*, sed etiam *prouocaret hostes, προκαλούμενος τοὺς πολεμίους*, & una navi *universa classis hostium sese opponeret, καταναστὰς μίῃ νηὶ παντὸς τοῦ τῶν ἐναντίων στόλου*, I. 46, 11 sq. quo satis significatur, *conversa navi* insultare solitum hostibus. Ea ratione interpretandi hujus loci, in quo hæremus, usum video *AVIL. XYLANDRUM*, in germanica Polybii versione, his verbis: *Als er sich nun umwendet, und sahe, daß gemeldtes Schiff zugleich mit ihm heraus fuhr, und er das Schiff kennet, ist er erschrocken*.

Verf. 8. Verf. 8. τὸ μὲν οὖν πρῶτον &c. Citavit Suidas in *Καταταχῆσων*. Ibid. τῇ δὲ τοῦ πληρώματος κατασκευῇ καταλαμβάνόμενος. Ad hunc locum hæc monuit *ARONOVIVS* in Notis mssis: „Perottus, *praestantia militum*. Ms. August. *παρασκευῇ*. Sed neutrum dico uspiam ad res animatas adjungi, & vel posse locum habere, licet vir summus

summus [Casaubonus] vertat *præstantia remigii*. Scribo igitur τοῦ πτερώματος. Retineo versionem, sed τὸ *remigium* non pro remigibus, sed pro instrumentis, ad remigandum necessariis, accipio. Paulo ante habuimus αἱ νῆες ἐπτερωκυῖαι πρὸς τὴν ἐμβολήν. Hæc emendatio vitio quoque πολυλογίας Polybium absolvit: quam enim inepte vulgo sequitur de epibatis & ἐκλογῇ ἀνδρῶν! — Ista Gronovii conjectura, aut omnino ulla pars hujus adnotationis, jam ipse non video quo pacto probari olim mihi potuerit. Dixerat paulo ante Polybius, πληρώματι ἐπιλέκτω, *selectis sociis navalibus instructam a Romanis fuisse hanc navem*. Iam hujus πληρώματος κατασκευῇ deprehenditur Hannibal. Non est autem unus hic locus, ubi vocab. κατασκευῇ (quod hic editum ex Bav.) de hominibus usurpatum apud Polybium legitur, denotatque proprie *instructionem, institutionem, præparationem*, &, per metonymiam, *habitum vel peritiam, quam quis ex institutione, usu, exercitatione adquisivit*. vide XI. 8. I. XXIV. 7. 5. Eodemque fere modo vocabulum παρασκευῇ, quod h. l. habent alii codices, sæpe usurpatum ab Epieteto legimus, in Dissertationibus, ab Arriano conservatis, lib. I. c. 2. p. 18. edit. Vptoni, I. 6. p. 38. 39. III. 1. p. 550. IV. 8. p. 643. &c. pro *vi, solertia, habitu, vel modo, quo quis sive a natura, sive ab usu atque arte instructus & præparatus est ad aliquid faciendum*. Est igitur apud Polybium h. l. ἡ τοῦ πληρώματος κατασκευῇ vel παρασκευῇ idem quod ἡ τοῦ πληρώματος ἕξις, I. 51, 4. Et hoc dicit scriptor, *remigum vi, arte & peritia* deprehenfam esse navem Hannibalis: nam πλήρωμα generatim quidem omne genus *sociorum navalium* significat, sigillatim vero *remiges*; conf. I. 49. verf. 1. 2 & 5. I. 51, 4. XVI. 7, 5. Itaque nulla prorsus adparet ratio, cur sollicitetur hoc nomen: ut taceam, ne per se quidem satis commodum vocab. πτέρωμα h. l. videri. Neque vero πολυλογίαν, quam dicit Gronovius, (a qua quidem ceteroquin non nimis alienus Polybius est) ullam equidem hic *Polybii Histor. T. V.* S video,

video. Nam deprehensum esse Hannibalem ait *dexteritate remigum*, pugna autem victum *militis classarii virtute*.

Verf. 9. *Verf. 9.* καταπροτερούμενος τοῖς ἐπιβατικοῖς, *cum inferior esset quod ad propugnatores adinet*. Sic XVI. 19, 1. phalangem dicit καταπροτερουμένην ταῖς εὐχερείαις vel εὐχειρίαις, *agilitate inferiorem hostibus*. Diodorus XVII. 33. καταπροτερῆσαι τῶν Περσῶν, *superare, vincere Persas*. Τὰ ἐπιβατικὰ (conf. I. 61. 4.) idem sonat, quod οἱ ἐπιβάται, sicut τὰ πεζικὰ idem quod οἱ πεζοί. Sunt autem ἐπιβάται νεῶς, *propugnatores navis, classarii milites*. Ibid. καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν. Aberat h. l. vulgo præpositio, quam inferui cum Vat. & Flor.

Verf. 10. *Verf. 10.* εἰς τὸ Λιλύβουον. Desideratur artic. τὸ in edit. I. & Reg. B. C. invitis antiquis mssis.

Cap.
XLVIII.

CAPVT XLVIII.

Verf. 2.

Verf. 2. γίνεταί τις ἀνέμου στάσις &c. Duobus modis στάσιν ἀνέμου dici reperimus. Vno modo, quo στάσις opponitur κινήσει, adeoque *quietem* denotat; eodem modo, quo Latinorum *status* opponitur *quieti*. Ita fit, ut στάσις ἀνέμου sit *tranquillitas aëris, cessatio venti*: quam in sententiam plura exempla Henr. Stephanus in Thef. collegit. Altero modo, quo στάσις, *status*, idem est ac *constitutio, positio, conditio*. Sic αἶρος στάσις est *aëris constitutio ac temperies*, ut ex Hippocrate idem Stephanus docet. Eodemque modo ἀνέμου στάσις, *venti constitutio, venti statio vel positio sive directio*. Sic in proverbio erat, ut ait Polybius IX. 25, 3. οἱ ἐπιχώριοι τὰς τῶν ἀνέμων στάσεις κάλλιστα γινώσκουσι, *indigenæ ventorum stationes optime noscunt*. Pari ratione V. 5, 3. legimus, τῶν ἐτησίων ἤδη στάσιν ἔχόντων, *quum jam etefiæ suam stationem cepissent*, id est, *quum jam flarent etefiæ*. Iam vero hoc loco, in quo nunc versamur, Henr. Stephanus, Suidam secutus, (qui, citans ista Polybii verba in vocab. Στάσιν, usurpari nunc nomen ait ἐπὶ πνοῆς βιβίου ἀνέμου, *de vehementis venti flatu*;) tertia quadam notione, a duabus superioribus diver-

diversa, *στάσιν ἀνέμου* dici suspicatus est, scil. ea notione, qua *στάσις* vulgo *seditionem* significat. Quod tamen nihil opus est statuere: nam, quum disertis verbis adjiciat Polybius, istam ἀνέμου στάσιν *magnam habuisse violentiam atque impetum*, non necesse est, ut violentiæ & impetus notionem ipsi vocabulo *στάσις* per se etiam inesse dicamus. Sed erit hoc pariter loco ἀνέμου στάσις, per se, generatim intelligenda *venti statio ac positio, venti directio*, scilicet ventus flans ab urbe versus machinas & munimenta Romanorum.

Verf. a.

Ibid. τὰς τῶν μηχανημάτων προσαγωγὰς *machinarum fulcra quibus agebantur* interpretatus est CASAVBONVS. In eandemque sententiam ΕΚΚΕΣΤΥΣ in Lexico Polybiano: „προσαγωγή τῶν μηχανημάτων, ait, sunt βάσεις, ut post dicuntur, in turribus, *rotæ subjectæ*, unde modus loquendi maxime ductus est.“ — Mihi non satis liquet: ac pæne videtur, εἰς αὐτὰς τὰς τῶν μηχανημάτων προσαγωγὰς idem fere esse, ac εἰς αὐτὰ τὰ μηχανήματα προσαγόμενα, ut dicat, *magna violentia atque impetu ventum irruisse in ipsas machinas, quæ admovebantur; recte ex adverso in eam ipsam partem incubuisse ventum, a qua machinæ admovebantur.*

Ibid. ὥστε καὶ τὰς στοὰς διασαλεύειν, καὶ τοὺς προκειμένους τούτων πύργους βαστάζειν. Post hæc verba ponendum erat *majoris distinctionis signum*, pro quo perperam operæ nostræ minimum posuere incisum. στοὰς *porticus* interpretatus est Casaubonus, non male; scilicet eadem notione, qua a Cæsare Bell. Civ. II. 2. quas statim *vineas* dixerat, mox *porticus* nominatas videmus. Nempe in operibus, ad oppugnationem urbium pertinentibus, στοὰ, sive *porticus*, dicitur longior series vinearum, unum in ordinem juncta, quemadmodum Lipsius monuit, (Poliorcet. lib. I. Dial. 7.) Cæsaris verba modo laudata cum eis conferens, quæ Vegetius habet de Re Milit. lib. IV. cap. 15. Confer Polyb. IX. 41. & XXII. 11. ubi, quam στοὰν Polybius dixit, Livius XXXVIII. 7. *opus vineis contestum* dicit.

- Verf. 2. Adde Fragm. grammat. CII. Quod autem hoc loco turres dicuntur *ante porticus flare*, nil impedit, quo minus alibi (ut XXII. 11.) porticus vel vineæ anteriores sunt turribus: utraque mobiles erant, turres & vineæ; ni *προκειμένους*, *adjacentes* scribendum suspiciemur. Pro *διασπλέειν* est simplex *σαλεύειν* apud Suidam in *Στάσις*. Pro *βαστάζειν* Bav. in textu *βασανίζειν* habet, ex glossa, quæ nullo modo hujus erat loci: sed vera lectio in margine adscripta ab eadem manu. Hinc utramque lectionem eodem modo exhibent edit. 1. & 2.
- Verf. 3. *Verf. 3.* Quod pro *ἐπιτηδεύματα* est *ἐπιτηδευστάτην* in edit. 1. id factum ex perperam accepto scripturæ compendio in fine vocis, in quo sæpius erravit Obsopæus. *Ibid.* *διαφορὰν*. *διαφορὰν* mendose edit. 1. 2. & Aug. Reg. A. Verum restituit Casaub. in quod consentiunt ceteri codices. conf. verf. 8.
- Verf. 5. *Verf. 5.* *Φυσώσης* correxi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo *Φυσσώσης* edebatur ex Bav. Eodem modo verf. 8. pro vulgato *ἐξεφυσσᾶτο* restitui *ἐξεφυσᾶτο* ex eisdem codicibus. *Ibid.* καὶ αὐτῶν τῶν. Forſan καὶ αὐτὰς τὰς - βάσεις, ut supra verf. 2. αὐτὰς τὰς προσαγωγὰς. *Ibid.* Tria verba *διασπλευούσης τὰς βάσεις*, in Vat. intra lineas adscripta, in Aug. & Reg. A. prorsus desiderantur. *βάσεις* & h. l. & verf. 9. non tam *rotas*, maxime turrium & machinarum cum Ernesto, (conf. ad verf. 2.) quam omnino *bases* & *fundamenta* exposuerim. *ἐσχάρη* vocat. IX. 41, 4.
- Verf. 6. *Verf. 6.* τοῖς βοηθοῦσι. Quod *ποηθοῦσι* habet editio Casaub. id operarum errori debetur, quem corrigere jussit ipse Casaub. & correxerunt posteriores editores. *Ibid.* ἔτι δὲ τῆς πολυπλ. Sic ed. 1. & codd. omnes, pariterque Suidas, qui locum hunc laudavit in *Φεψάλυξ*. Particulam δὲ, per errorem in edit. 2. omisium, præterierunt etiam sequentes editores. Casaubonus quidem post *πολυπληθίας* infuerat δὲ, sed delere rursus jussit in *Corrigendis*, & delavit Gronovius; nos suo loco restituimus.

Verf.

Verf. 7.

Verf. 7. πλείων εὐχρηστίᾳ recte edidit Casaub. ex marg. edit. 2. cum Aug. & Reg. A. πλείων εὐχρηστίας Vat. & Bav. Si placet genitivus, oportebat πλείων. εὐχρηστίας duplici mendo, edit. 1. & edit. 2. in textu. Nexum scripturæ, quo indicatur diphthongus εὐ, similem fere literæ α, passim cum hac vocali confudit Orosopæus.

Verf. 8. προσκοτῶν καὶ βλέπτειν δυνάμενον. In Vat. Verf. 8. ante hæc verba exiguum spatium vacuum est. In Aug. (& hinc in edit. 2.) & in Reg. A. est ἡ προσκοτῶν, quod poscebat deinde rursus ἡ pro copula καὶ, quam tamen illi retinent cum ceteris codicibus. Particulam ἡ delevit Casaub. cum Bav. Vat. & Flor. *Ibid.* ἐξεφυσᾶτο. vide ad verf. 5. *Ibid.* προσωθεῖτο. Sic scribere iussit Casaub. in Corrigendis, & obsecuti sunt posteriores editores. Teneri tamen poterat debebatque fortasse προσωθεῖτο, quod est in edit. 1. 2. 3. consentientibus omnibus codicibus.

Ibid. ἐπεγίνετο. Vulgo ἐπεγίνετο. Literam γ inferui cum Aug. conf. ad I. 3, 4. ἐπεγέμετο Reg. B. C. invitis vetustis codd. Verbum compositum vim simplicis habere, monuit Casaub. in ora Basil. Et simplex verbum repositum voluit Scaliger. Nec tamen otiosa prorsus videtur præpositio; & amat ceteroquin, si quis alius, composita verba Polybius. *Ibid.* πρακτικόν. πρακτέον edit. 1. 2. invitis mssis, ex non intellecto scripturæ nexu.

Verf. 9. τὰ τύπη τῶν κριῶν. Scaligeri emendationem, Verf. 9. τὰ στύπη, in contextum utique receptam velim. Vetus quidem mendum est, quod Polybianos codices jam olim invasit, ita quidem, ut apud Suidam etiam in Τύπη eodem modo, ut vulgo, locus hic legatur. At nomen hoc, τὸ τύπος, prorsus ignorat græcus sermo: & ex mera conjectura τὰ τύπη acutima interpretatus est Casaubonus; neque ullius veteris scriptoris auctoritate nititur ΚΡΝΕΣΤΥΣ, cum in Lexico Polyb. in eandem sententiam ait: τὸ τύπος, acumen, ut arietis, rostri, quo scilicet fit percussio. Contra probatum usitatumque nomen τὸ στύπος, caudex, truncus, stipex, arbor; de quo post Hesychium &

Verf. 9. Etymologum diligenter commentatus est Henr. Stephanus in Thesauro. Apud Apollonium Rhodium I. 1117. & 1197. & IV. 1401. 1428. τὸ στύπος exponitur τὸ πρέμνον, τὸ στέλεχος. Et ad Lycophronis locum, quem laudat Etymologus, monet idem Grammaticus, στύπος dici πᾶν δένδρον σκληρὸν καὶ στερεόν. Nec poetis solum in usu est id nomen, sed & profaiciis scriptoribus. Scriptor anonymus (quem Polybium esse haud temere suspicatus est Casaubonus) apud Suidam in Στύπη. Πηγγύντες εἰς τὴν γῆν ἔρθ' αὖ τὰ στύπη κ. τ. λ. *defigentes in terra palos rectos* &c. vide supra, Fragm. Polyb. Grammat. XVIII. Sic & στύπη ὀρύζινα, *stipites quernos*, habemus apud eundem Polybium nostrum XXII. 10, 4. Sunt ergo στύπη h. l. *stipites* illi, sive *trabes* praelongae, ferreo acumine praefixae, quae pars praecipua machinae arietariae erant. Conferat, cui volupe est, arietis descriptionem, quam ex Iosepho de Bello Iudaico III. 7, (al. 6,) 19. repetiit illustravitque Lipsius Poliorcet. IV. 1.

Verf. 10. *Verf. 10.* τῆς ἰδίας στρατοπεδείας τῆχος προβαλλόμενοι. Sic reponendum utique fuit, non περιβλαῖ. quod dativum casum poscebat. In latina autem versione, *pro circumdeditissent*, scribendum *cum castris murum praetendissent*, vel *castra muniissent*, scil. urbem versus. Antea (ut docet Polyb. cap. 42, 8.) spatium, quod inter bina castra intererat, muro erat munitum, ipsa castra nonnisi vallo & fossa; nunc, undique circumvallata urbe, totum castrorum latus, urbi oppositum, muro munitur.

Cap. XLIX.

CAPVT XLIX.

Verf. 2. *Verf. 2.* κατέγραφον ναύτας. κατέγραφον αὐτοὺς] Bav. & Reg. C. κατέγραφεν αὐτοὺς edit. 1. 2. & Reg. B. κατέγραφον αὐτοὺς editio Casaub. & seqq. quod exponunt, *magno ardore militiae nomina dabant*. κατέγραφεν αὐτὰς Vat. Flor. Aug. Reg. A. veram autem lectionem, quae in hac scriptura haud obscure latebat, clarius etiam indicavit idem Reg. A. initio vocis αὐτὰς superscripta littera ν ab eadem manu.

manu. Et *ναύτας* esse corrigendum, cognita ex Bœcleri Lectionibus Polybianis scriptura codicis Augustani, jam perspecte monuit GRONOVIVS in Notis msstis ad hunc locum, observans etiam, optime hoc convenire cum eo, quod paulo ante dixerat Polybius, maximam partem τῶν ἀπὸ τοῦ στόλου πληρωμάτων (conf. vers. 5. & Adnot. ad I. 47, 8.) in oppugnatione urbis periisse. Cum hoc loco conferre idem Gronovius opportune iussit I. 59, 12. X. 17, 12. & X. 35, 5. In versione latina *vers.* 1. delendum nomen *militumque*, temere a Casaubono insertum.

Vers. 3. *πλεῖν ἐπὶ τὰ Δρέπανα*. Sic Vat. Flor. Aug. *Vers.* 3. Reg. A. (vide ad I. 46, 1.) τὸ Δρέπανον edit. 1. & Reg. B. C. ex Bav. quod cum in edit. 2. in τὸν Δρέπανον esset corruptum, temere Casaubonns τῶν Δρεπάνων substituit, quamquam vera lectio τὰ Δρέπανα ex Aug. in ejusdem edit. 2. adnotata esset. conf. vers. 7.

Vers. 4. *στρατ. τῶν Καρχ. τῶν Καρχ. στρατηγὸν* edit. *Vers.* 4. 1. & Reg. B. C. invitis vetustis codicibus. *Ibid.* Ἀτάρβαν. Vulgo editi omnes τὸν Ἀτάρβαν. Delevi articulum, quem ignorant veteres mssti. *Ibid.* ἐπ' αὐτῶν. Mendose ἐπ' αὐτὸν Aug. Reg. A. *Ibid.* τὸν αὐτῶν στόλον. τὸν αὐτὸν στόλον Flor. *Ibid.* διὰ τὴν γεγεννημ. διὰ τὴν προγεγεννημένην Flor. Ex Vat. autem nulla enotata varietas.

Vers. 5. *ἐνεβίβαζε*. Sic. edit. 1. 2. cum Bav. Vat. & *Vers.* 5. Flor. Mendose *ἀνεβίβαζε* Aug. Reg. A. *ἐνεβίβασε* editio Casaub. & seqq. invitis msstis. *Ibid.* ἐπιβίταζε. ἐπιβάνταε edit. 1. ex Bav. *Ibid.* ἐθελοντάς. Sic vulgo editum ex Bav. Nec enotata est h. l. varietas ex Vat. & Flor. Sed *ἐθελοντὶ* Aug. Reg. A. & *ἐθελοντὴν* Suidas, hac ipsa voce. Neutrum male; ac fortasse alterutrum horum rectius, quam vulgatum. Conf. Lexic. Polyb.

Vers. 7. *ἐπὶ τὰ Δρέπανα*. Rursus h. l. omnia eadem *Vers.* 7. obtinent, quæ ad vers. 3. monuimus, nisi quod in edit. 2. lectio τὰ Δρέπανα non est ad marg. notata. *Ibid.* Ἀτάρβας. Ἀταρβος h. l. Aug. & Reg. A.

- Verf. 8.** *Verf. 8.* ἐν αὐτῷ γενομ. Sic Aug. & Reg. A. puto & Vat. & Flor. cum editis, quamquam id in primam editionem casu fuit receptum; nam in Bav. quidem est ἐν αὐτῷ cum spiritu aspero. Parum refert. Conf. ad I. 18, 3. & ad I. 21, 7.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* τῆς τε νικᾶν ἐλπ. Error editionis Ernestinæ, in nostram propagatus. Scribe cum superioribus editionibus & msstis omnibus τῆς τε τοῦ νικᾶν ἐλπίδος. *Ibid.* καταμελήσωσι. Sic quidem h. l. omnes; sed corrigendum utique videtur καταμελήσωσι. conf. ad I. 44, 2. *Ibid.* προιδόμενοι τὸν κίνδυνον, caventes, metuentes periculum. Sic XI. 16, 5. προιδόμενος τὴν τάφρον, cavens fossam. conf. Adnot. ad Appian. lib. III. p. 52, 19. Eandem vim habet verbum προορῶσθαι.
- Verf. 11.** *Verf. 11.* καὶ δεξιόμενος τὴν ὁρμήν. Sic correxit Casaub. ex Reg. B. C. qui in hoc consentiunt cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Perperam καὶ ἀρξόμενος edit. 1. 2. ex Bav.
- Verf. 12.** *Verf. 12.* τοῦ τῶν πολεμίων εἰσπλου. Sic Casaub. consentientibus msstis. Cum in ed. 1. operarum errore & ante & post εἰσπλου punctum esset insertum, vocabulum hoc asterisco notavit editor Hervagianus, & in ora adscripsit εἰσπλου, nescio quid spectans. Nec vero erat, cur Reiskius πρὸ τοῦ τῶν πολεμ. εἰσπλου maluerit: genitivus recte pendet a nomine θατέρου. A sinistra, a Lilybæo, advenerant Romani: a dextra parte portus naves suas educit Adherbal.

Cap. L.

CAPVT L.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* ὁ τῶν Ῥωμ. Articulus ὁ, per errorem omisum in editis, restitui ex msstis. *Ibid.* πρὸς τῷ ναυμαχεῖν. Vide ad I. 26, 3. & I. 29, 3.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* Verba τῶν δὲ σφετ. usque οὔσας, absunt ab Aug. Reg. A. In ora Aug. ab alia manu adscripta. Mox verba τὰς δὲ ἐν αὐτῷ τῷ στόματι desiderantur in Flor. *Ibid.* ἀναστρέφειν. Perperam ἀνατρέφειν Aug. Reg. A. Ferri posset ἀνατρέχεν, ut verf. 8. sed nil opus. Frequent-

quentissime confunduntur στρέφειν & τρέφειν a librariis. Iidem codd. rursus vers. 5. ἐπιτρέψας habent pro ἐπιστρέψας.

Vers. 4. ἀντιπρώρους. ἀντιπρώρους Aug. Reg. A. *Vers. 4.*

Vers. 5. Πόπλιος αὐτὸς ἐπέπλει μὲν. Sic Vat. Flor. & *Vers. 5.*
Vrfin. Πόπλιος αὐτὸς μὲν ἐπέπλει Aug. Reg. A. Πόπλ.
ἐπέπλ. μὲν αὐτὸς Bav. ed. 1. Reg. B. C. & edit. Casaub. &
seqq. Πόπλ. μὲν αὐτὸς ἐπέπλει edit. 2. *Ibid.* πρὸς τὸ πέ-
λαγος. Artic. in ed. 1. errore operarum omisus.

Vers. 6. ναῦς ἐπίπλους, *naves, ad impetum faciendum in* *Vers. 6.*
hostes comparatas, id est, *rostratas*. conf. ad l. 27, 5.
Ibid. ὑπερέρας. ὑπέρας ed. 1. invitis msstis. *Ibid.* τῶν πο-
λεμίων νεῶν. Sic suasit GRONOVIVS in Notis msstis.
Sic l. 51. 9. διὰ τῶν πολεμίων νεῶν. Ferri certe non pot-
erat vulgatum τῶν πολεμίων Ῥωμαίων, sed fortasse sim-
pliciter delendum erat posterius nomen, ut scholion præ-
cedentis.

Vers. 7. προσεπιταττομένοις ταὐτὸ ποιεῖν παρήγ- *Vers. 7.*
γειλε, idem est, ac παρήγ/ειλε αὐτοῖς προσεπιτάττοθαι,
καὶ ταὐτὸ ποιεῖν, scil. καὶ ἀντιπρώρους τὰς ναῦς ὑποστήσας
τοῖς πολεμίοις, ut *quædam ex insequentibus navibus propius*
accedebat, imperavit per ministros, ut juxta priores locum
in acie capesseret, & idem faceret, nempe, *ut pariter pro-*
ram in hostem converteret. Viderat hoc jam REISKIVS,
probaveratque codicis Augustani scripturam. ταὐτὸ dant
veteres libri omnes. Perperam τοῦτο edit. 1. 2. Reg. B. C.

Vers. 9. ἐλαττωθῆναι. ἐλαττωθῆναι mendose ed. Casaub. *Vers. 9.*
& Gronov.

CAPVT LI.

Cap. LI.

Vers. 1. ἐπειδὴ δὲ restitui ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Vers. 1.*
Et sic etiam dare debuit Bav. in quo corrupte legitur ἐπεὶ
δὲ δέ. Hinc ἐπεὶ δὲ edidit Obfopæus, quod tenuerunt po-
steriores editores; non male per se, sed contra librorum
fidem. *Ibid.* συνέβαλλον. Prætuli hoc tempus, quo in
narrationibus fere constanter uti solet Polybius.

S 5

Vers.

- Verf. 2.** *Verf. 2.* ἀμφοτέρων ex ingenio correxit Casaub. præeunte Scaligero. Ac sane ferendum non erat ἀμφοτέροις, editum ex Bav. cum quo faciunt Vat. & Flor. Rectius ἀμφοτέροιιν Aug. & Reg. A. quod teneri poterat quoniamquam aliàs non meminì dualem numerum in hoc nomine usurpatum Polybio.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* τοῖς προπιπτουσι recte editum inde ab Hervagio, refragantibus licet codicibus omnibus, excepto fortasse Vat. e quo quidem nullam discrepantiam enotatam video. Sæpe in hoc verbo peccarunt librarii, de quo consule Lexic. Polyb. *Ibid.* πλάγιοι. Perperam παλάγιοι Flor. & Aug. Alibi vicissim πλάγιος pro παλάγιος perperam positum vidimus.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* καὶ τὸ πέλαιος. — „Forſan καὶ κατὰ τὸ πέλαιος. Præceſſit enim παρὰ, quod hic non poteſt ſubau-
diri; ſed κατὰ neceſſario adſciſcendum eſt.“ REISKIUS. — Imo ſatis fuerit κατὰ τὸ πέλαιος, abſque copula; ut κατὰ in καὶ per errorem mutatum intelligamus; cujus permutationis exempla paſſim offerunt codices noſtri. Vide I, 72, 6. V. 33, 8. &c.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* τοῖς τε γὰρ πιεζομένοις. Huic τε reſpondet deinde οὐδὲ μὴν verſu 10. *Ibid.* πρὸς τὴν γῆν Φερόμενον. — „Malim ἐκΦερόμενον. Differt enim τὸ Φέρεσθαι πρὸς γῆν τοῦ ἐκΦερεσθαι πρὸς γῆν. Paulo poſt [verſ. 11.] ἐκπιπτοντα σκάφη appellat.“ REISK. *Ibid.* ἐπάκειλε. ἐπάκειλε Aug.
- Verf. 11.** *Verf. 11.* δυſχρηſτίας. δυſχερεΐας Aug. Recte habet vulgata, in quam ceteri conſentiunt codices. conf. c. 53, 13. *Ibid.* βράχεσι. βρηχέσι Aug. Reg. A. *Ibid.* πρὸς Φυγὴν reſtitui ex mſtis, contra quorum fidem πρὸς τὴν Φυγὴν erat editum. *Ibid.* περὶ τριάκοντα νῆας. νῆες ed. 1. Bav. & Flor. puto & Vat. a pr. manu; certe, νῆας corre-
ctum eſſe in Vat. ait Spallettus noſter. Intelligi poſſet ſe-
ries ſermonis huiuſmodi, νῆες περὶ τριάκοντα.
- Verf. 12.** *Verf. 12.* ἐνενήκοντα. Sic Bav. Flor. Aug. Reg. A. puto & Vat. conf. IV, 16, 6. Vulgo ἐννενήκοντα. *Ibid.* εἰς τὴν γῆν.

γῆν. εἰς γῆν edit. 1. Reg. B. C. cum Bav. *Ibid.* ἐκβαλόντες.
ἐκβάλλοντες Aug. Reg. A.

CAPVT LII.

Cap. LII.

Verf. 1. παρὰ τοῖς Καρχ. Perperam περὶ τοῖς Καρχ. *Verf. 1.*
edit. 2. cum Aug. Reg. A. *Ibid.* κατωρθωνός. κατωρθω-
κός suspectus erat Scaliger.

Verf. 2. Πόπλιος - - ὡς εἰπὴ καὶ ἀλογίστως τοῖς πρά- *Verf. 2.*
γμασι κεχρημένος κ. τ. λ. Publius Claudius Cos. accusatus,
quod temeritate sua & imprudentia male rem gessisset, &c.
Damnatus in hoc homine praesertim insolens auspicio-
rum contemptus, de quo Cicero de Nat. Deor. II. 3. Livius
Epit. lib. XIX. Valer. Max. I. 4, 3. alii.

Verf. 4. ἀπέλειπον. ἀπέλειπον Aug. [Reg. A. Vtramque *Verf. 4.*
scripturam praefert Bav. *Ibid.* ἔχοντο. Sic omnes, sed
in ora Vat. ab eadem manu est ἔσχοντο.

Verf. 5. συνάψαντος τοῦ κατὰ τὰς ἀρχαιουσιᾶς χρό- *Verf. 5.*
νου - - Λεύκιον Ἰούνιον. L. Iunium diserte ait in annum
sequentem post Claudium creatum esse consulem. Ad quæ
verba recte MEISKIUS monuit: „Atqui L. Iunius Pullus
una cum Claudio Pulchro consul fuerat anno superiori.
Turbat hic Polybius Chronologiam. Claudii & Iunii res
suius in unum annum V. C. 504. [505.] inciderunt. vid.
Simson. ad A. M. 3756.“ — Certe in hoc & Fasti & scri-
ptores omnes romani consentiunt, collegam P. Claudii
fuisse L. Iunium, non successorem. Quo magis miror, a
nemine Chronographorum hunc Polybii ab aliis omnibus
auctoribus discessum notatum me reperisse, quum praeser-
tim nullus ex veteribus scriptoribus supersit, qui uberiori
ratione res, his temporibus gestas, exposuerit, quam idem
Polybius. Fortasse hoc dixerant veteres Annales, e qui-
bus sua Polybius hausit, incidisse eadem P. Claudii in id
tempus, quo collega ejus L. Iunius Romam ad habenda
comitia erat profectus; &, perlato in urbem nuncio ca-
lamitatis, peractis comitiis protinus in Siciliam rediisse
Iunium cum navibus & copiis commeatibusque qui pro
tempore

Verf. 5. tempore cogi potuerant. Possis etiam suspicari, L. Iunium suscepitum fortasse fuisse Consulem & collegam P. Claudii in locum alterius, in imperio mortui.

Ibid. σιταρχίας. Recte sic scripti omnes & editi. σιταρχίας voluerat Scaliger, frustra. Conf. ad I. 66, 6. *Ibid.* παρκομπούς. παρκόμπους Aug. Reg. A. Ὁξυτόνως recte scribi hoc nomen, monuit Henr. Stephanus in Thesauro.

Verf. 6. *Verf.* 6. Μεσσήνην. Sic Aug. Reg. A. Vulgo ex Bav. Μεσσηνήν h. l. edebatur, ut passim aliās: sic rursus verf. 8. Μεσσηνης erat: utrimque tamen Ernestus cum duplici σσ jam ante nos edidit hoc nomen. Vide ad I. 7, 2. *Ibid.* τὰ συνηντηκότα τῶν πλοίων, *naves obviam ei missas*; aut simpliciter, *quæ ad eum convenerant*. conf. III. 93, 9. Nolim sollicitari istam scripturam: solummodo monendum, in Vat. intra lineas scriptum esse συγκατηρότα, id est, *quæ simul cum eo adpulerant in portum*. Eandem scripturam (nescio in ora, an in contextu) habet Flor.

Verf. 7. 8. *Verf.* 7. καὶ τινὰ τῶν μακρῶν πλοίων &c. Citat Suidas in Σπουδαῖζω. *Verf.* 8. τοὺς τε κατὰ πλοῦν. Sic & Suidas in Ἀναδέξασθαι, ubi profert hunc locum.

Cap. LIII.

CAPUT LIII.

Verf. 1. 3. 5. *Verf.* 1. νῆας. ναῦς Aug. Reg. A. *Verf.* 3. ἐμβαλεῖν. συμβαλεῖν Aug. in contextu, & Reg. A. intra lineas. *Verf.* 5. ὑποφαινούσης. ὑποφανούσης edit. 1. 2. Reg. B. C. invitis vet. codd.

Verf. 6. *Verf.* 6. αὐτοῖς περιστάντος. Vtrumque recte dicitur, πύτοις & αὐτοῖς. conf. I. 77, 7. III. 75, 8. &c. *Ibid.* μικράν. Mendose μακράν Flor. Reg. C.

Verf. 9. *Verf.* 9. προπλεῖν recte editum ex Bav. conf. I. 54, 1. προσπλεῖν Vat. Flor. Reg. A. πρὸς τὸ πλεῖν Aug.

Verf. 10. *Verf.* 10. καθάρμισαν. — „Subaudi ἐκτουός vel τὸν στόλον.“ REISKIVS.

Ibid. προβολάς. Sic editum ex Bav. suffragantibus (nī fallor) Vat. & Flor. e quibus nulla notatur varietas. προσβολάς Aug. Reg. A. & veteres editiones Suidæ in Σάλος,

id

id est, *adpulsiones, loca, quibus adpellipotest*: cui scripturæ species aliqua veri videri potest inesse; sed curatius penfitata locum non habere intelligitur. Adquiescendum utique in *προβολάς*, quod etiam apud Suidam restituit Küsterus, non declarans tamen, utrum ex insstis, an ex Polybii editionibus. Est autem *προβολή* non solum *prominentia*, quemadmodum XXVII. 9, 2. usurpatur pro *prominenti ferro in hasta*, seu *ferro hastæ præfixo*; & XVIII. 12, 3. pro *tota parte anteriore hastæ*, quæ, ubi prætenditur hasta, aut manus prominet versus hostem; & III. 46, 4. pro *ponte quodam, a ripa fluvii versus medium flumen porrecto vel prominente*: sed notat simul ejusmodi *prominentiam vel projectionem, qua quis munitus, qua tutus est*; quemadmodum exempla prolata a Guil. Budæo in Comment. Græc. Ling. p. 456. & 462. (edit. Roberti Steph.) & repetita ab Henr. Stephano in Thesauro satis demonstrant. Sic nempe *supercilia & palpebræ, veluti suggrundæ oculum tegentes tuentesque*, *προβολαὶ τῶν ὀμμάτων* vocantur apud Aristotelem: & apud Xenophontem *montes, qui veluti propugnacula prætenti sunt Atticæ*, *προβολαὶ τῆς χώρας* dicuntur. *προβολή τοῦ ἡλίου* apud Theophrastum est *quidquid prætenditur, ut ab ardore solis tuti præstemur*. Eodem modo *προβολαὶ ἐκ τῆς γῆς περικλείουσας* sunt *prominentes in mare montes, loca, e terra in mare prominentia, quibus spatium aliquod, in quo tutæ stare naves possunt, includitur*. *προβολή τοῦ θυρεοῦ* est *projectio seu prætenfio clypei* apud Polyb. I. 22, 10. conf. Lexic. Polyb. in *προβάλλεσθαι*.

Ibid. Pro *περικλείουσας* perperam est *περικλυούσας* in Flor. REISKIUS aut *περικλειούσας τὰ ἐκ τῆς γῆς* legendum censuit, aut *παραινέουσας ἐκ τῆς γῆς*. Mihi neutrum videtur; sed verba *ἐκ γῆς*, ut dixi, refero ad *προβολάς*.

Verf. 11. *προσεδόκων* restitui ex Vat. & Flor. Corru- *Verf. 11.*
pte vulgo edd. omnes *προσεδόκου* cum Bav. Aug. Reg. A.
B. C. Conf. II. 27, 8. & 28, 3.

Cap. LIV.

CAPVT LIV.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* τὰ κατὰ τὴν πρόθεσιν ἀπετέλεσα. ἐπετέλεσα malim cum Gronov. in Notis msstis ad I. 59, 12. Conf. quæ notamus ad II. 58, 7. Adde Lexic. Polyb. in Ἐπιτελεῖν. *Ibid.* προπλέοντας. προσπλέοντας Aug. Reg. A.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* ναύκρχος. στρατηγός Reg. A. Aug. & hinc ora edit. 2.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* τὸν στόλον τὸν τῶν Κρχ. Repetitum artic. τὸν, qui aberat vulgo, adscivi ex Bav. Vat. Flor. *Ibid.* οὐτ' ἐκφυγεῖν. οὔτε φυγεῖν Aug. *Ibid.* εἰς τόπους τραχεῖς &c. Totum Siciliæ latus, quod Africæ obversum est, importuosum esse & asperum, vidimus jam I. 37. ubi conf. Adnot. ad verf. 4.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* ὅ τι δέοι bene habet, nec opus est ut sollicitur.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* τὸ περὶ τούτου γεγονός. περὶ τοῦτον ex ing. corrigere iussit Vrsinus. Pariter Scaliger. Idemque Reiskius aut περὶ τοῦτον scribendum censuit, id est, circa Iunium, aut περὶ τούτους, scil. Romanos, aut παρὰ τούτου. At locum tamen tueri posse vulgata scriptura videtur. Sic certe VIII. 10, 5. οὐ μόνον περὶ Μεσσηνίους - - ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων παρακλησίως, ubi quidem περὶ τοὺς ἄλλους voluit idem Reiskius. Et IV. 56, 9. τὰ περὶ Σινώπης ἐν τούτοις ἦν, ubi quidem rursus Σινώπην ille voluit, & possis etiam Σινωπεῖς suspicari.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* μηδὲ τῶν ναυαγ. μήτε Suidas in Χρήσιμον. μηδενὶ Reg. A. Aug. & hinc ora ed. 2. *Ibid.* γενέσθαι. γίνεσθαι Suid. *Ibid.* ἀλλ' ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἔρδην καὶ παραλόγως ἀχρειωθῆναι. In αὐτοὺς consentiunt omnes; quod tamen sensu prorsus carere, nec ullo modo tenendum videtur. αὐτοῖς Scaligerum quoque voluisse video.

Cap. LV.

CAPVT LV.

- Verf. 2.** *Verf. 2.* ἐκ μὲν τῆς θαλάττης. Operarum errore caret μὲν ed. 1. & hinc Reg. B. C. *Ibid.* ἐπεκράτουν ex edit. 1. revoca-

revocavi, cum qua consentiunt scripti libri omnes præter Aug. ex quo inde ab Hervagio vulgo legebatur ἐκράτουν.

Verf. 3. ἐπὶ μὲν τοῖς ὅλοις. μὲν ἐπὶ τοῖς ὅλοις Casaub. *Verf. 3.* cum Reg. B. C. invitis vett. edd. & msstis. *Ibid.* οἳ τε ἐν τῇ Ῥώμῃ. — Declarat nunc seorsim, quinam sint illi πάντες, quos modo dixerat: sunt scil. οἳ τε ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ τὰ περὶ τὸ Λιλύβ. στρατ. *Romani, tam in urbe, quam qui Lilybæum obsidebant.* REISKIUS. — Et, hoc ita dici, planius etiam intelligitur ex eis, quæ sequuntur, οἳ μὲν (scil. ἐν τῇ Ῥώμῃ) ἐχορήγουν· οἳ δὲ, scil. illi in castris. Imprudentem librarium, ex cujus exemplo ista particula δὲ, pro τε, libros omnes invasit, deceperat præcedens particula μὲν, ad quam nunc referendam hanc δὲ censuit: sed satis adπαρεῖ, ad ἐπὶ μὲν τοῖς ὅλοις inferri deinde τῆς γε μὴν προθέσεως: quare ante hæc verba minus punctum inferendum, loco majoris, quod per errorem posuit typographus noster.

Verf. 5. ἐγένετο πρὸς τὸ πικνοῦ. πρὸς τῷ Scaliger, pro *Verf. 5.* suo more. conf. ad I. 26, 3. & 29, 3. *Verf. 6.* παραπεσούσης. Perperam περιπεσούσης Aug. Reg. A.

Verf. 7. ἐν τῇ παρὰ τὴν Ἰταλίαν κειμένη πλευρᾷ. πρὸς *Verf. 7.* τὴν Ἰταλίαν voluit Reiskius. Non magnopere repugno; nec tamen opus videtur. παρὰ commodè accipi poterit in significatione *juxta, secundum*, ita quidem, ut simul intelligatur *ex adverso*; sicut apud Diodorum I. 31. ταυνία παρ' ὅλην σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον παρήκει, *dorsum (arenosum in mari) secundum Aegyptum fere totam* (scil. *ex adverso*) *extenditur*; & apud Cassium Dionem XXXIX. 50. ἡ Βρετανία παρήκει παρὰ τὴν Γαλατίαν, *Britania Gallia (opposita est ἔθ') secundum eam porrigitur.*

Ibid. Δρεπάνων. Sic h. l. libri omnes, scripti & impressi. Sed mox pro τὰ Δρέπανα, quod ex edit. 2. accepit Casaubonus, rursus (ut aliàs) τὸ Δρέπανον habet edit. 1. cum Bav. At in τὰ Δρέπανα cum Aug. (e quo adoptavit Hervag.) consentiunt Vat. Flor. Reg. A. B. C.

Ibid.

Verf. 7.

Ibid. μᾶλλον δ' ὅμορον καὶ συνάπτον. Quum vulgo omnes μᾶλλον δ' ὄχυρόν darent, sentiens istius scripturæ difficultatem Casaubonus, a verbis recessit, vertitque, *qua Drepana contingit, magis inaccessus*. Id autem græce cefet, μᾶλλον δ' ὄχυρόν, ἢ ἐστὶν συνάπτον, quemadmodum scribere iussit idem Casaub. in ora Basileensi. Ac sane, si tenendum omnino vocab. ὄχυρόν, corrigenda isto modo græca fuerint, aut cum Reiskio scribendum κατὰ τὸ συνάπτον, aut simpliciter ὄχυρόν τὸ συνάπτον. Sed, aut vitiosum esse illud ὄχυρόν, aut loco non suo stare, " *REISKIUS* etiam vidit, monens „de situ hic agi, non de firmitate munitionis & difficultate accessus.“ Imo vero, si præne inaccessus fuisset mons, qua Drepana contingit, non ita exquisita cura & sollicitudine custodiendus L. Junio visus fuisset aditus, ut mox sub finem capitis ait Polybius. Igitur mihi quidem adhuc expeditior nulla certiorque occurrit medendi desperato loco ratio, quam quæ est a *GRO-NOVIO* in Notis msstis proposita, & a nobis in contextum recepta. Dixerat Polybius, inter Drepana & Panorum esse illum montem Erycem; nunc, veluti parum accurate hoc dixisset, corrigit sese quodammodo, & prefixus situm definit, ne putes fere in medio duarum urbium fuisse: μᾶλλον δ' ὅμορον καὶ συναπτ. *sed potius* (id est, *sed rectius* vel *planius ut dicam*) *conterminus & contiguus est Drepanis.*

Ibid. πλὴν τῆς Αἵτνης. Nescio quid sit, quod Vat. & Flor. ἐκτῆς dant, Aug. & Reg. A. ἐκτῆς. An Εἰρητῆς vel Ἐρητῆς voluerunt? de quo vide cap. 56, 3sq. At sane non videtur ignotum hunc montem, *omnium Siciliae montium maximum*, dicturus fuisse Polybius. In Bav. sic: πλὴν τῆς τῆς, spatio aliquot literarum vaucō relicto ante tres ultimas literas. Sed in ora Bav. itemque in ora Aug. & Reg. A. scriptum Αἵτνης, quod verum utique videtur. Sic etiam Aretinus & Perottus, *præter unum Aetnam.*

Verf.

Verf. 10. ἐπὶ τῇ δὲ τὴν κορυφῇ. — „Malim ταύτην. *Verf. 10.*
[pro τα.] Videntur librarii compendium scripturæ non af-
secuti.“ REISK. — Equidem nullam hic video mutandi
quidquam necessitatem. Illi particulæ τῇ respondet mox
ὁμοίως δὲ καί.

Ibid. καὶ τὴν ἐπὶ Δρεπάνων πρόσβασιν. Ferenda hæc
lectio visa est REISKIO. „Post καί (ait) tacite repeti de-
bet a communi ἐπὶ, ac si sic esset scriptum: ὁμοίως δὲ καὶ
Φυλακὴν ἐπιστήσας ἐπὶ τὴν πρόσβασιν τὴν Φέρουσαν ἐπὶ
Δρεπάνων.“ At non tam dicturus fuisse videtur Polybius,
aditum ad Drepana custodivisse Romanos, quam ad-
itum a Drepanis. Præterea, quod hoc loco προσβολὴ di-
citur, pro eo vox ἀναβολὴν, id est *ad/censum*, scribit; &
ipsum vocabulum προσβολὴ etiam aliàs sigillatim de *ad/cen-
su montis* usurpatum legimus, veluti V. 70, 6. Quo ma-
gis fit probabile, ac pæne certum, ἀπὸ Δρεπάνων, non
ἐπὶ Δρεπάνων scriptum oportuisse. De præpositione ἐπὶ,
ante τὴν ἀπὸ Δρεπάνων intelligenda, perinde fuerit, si-
ve diserte adjectam malueris, sive satis esse statuas, si in men-
te retineatur. Ceterum in eandem sententiam Aretinas,
ab ea parte, qua aditus a Drepano est; pariterque Perottus,
qui (ut jam aliàs monui) Aretinum fere in hac parte histo-
riæ pressio satis pede est secutus. Ad hunc ipsum autem
locum respexit Polybius, cum cap. 58, 2. ait, τῶν Πρωμαίων
τὸν Ἐρυκατηρούντων ἐπὶ τῇ κορυφῇ καὶ παρὰ τὴν ῥίζαν,
ὡς εἶπομεν.

Ibid. καὶ μᾶλλον ἐπὶ τὸν τῆς ἀναβολῆς δτρέπετο και-
ρὸν. Verba hæc callide prætermiserunt veteres illi, quos
paulo ante nominavi, interpretes. Casaubonus: *ad vim
differendam potius inclinans*. Quid secutus sit, facile ad-
paret: & potest quidem ἀναβολὴ *dilationem* vel *moram*
denotare; sed, ea notio an hujus loci sit, etiam atque
etiam dubitare licebit. Fuit tempus, quo idem Casaubo-
nus (ut ex ora Basil. intelligo) persuasum habuerat, perti-
nere huc, lucemque verbis Polybii adfundere posse ea,
quæ Athenæus habet lib. IX. p. 394. cum dicit: τῆς Σι-
Polybii Histor. T. V. T καλίχ

Verf. 10. κελίας ἐν Ἐρυκί κειρὸς τις ἐστίν, ὃν καλοῦσιν ἀναγωγὰς, ἐν ᾧ Φασὶ τὴν Θεὸν εἰς Λιβύην ἀνάγεσθαι. At, quid isti ἀναγωγῇ vel istis ἀναγωγῶς commune sit cum hac ἀναβολῇ, difficile fuerit dictu. Miror, intactum prorsus a Gronovio Reiskioque relictum fuisse hunc locum; apud quos nihil prorsus invenio, nisi quod Gronovius ad oram sui exempli hanc interpretationem scripsit, *Et maxime quidem intentus fuit commoditati ascensionis*. Quibus verbis recte ἀναβολὴν *adscensum* exposuit vir doctus, sicut ἀναβολὴ τῶν Ἀλπειῶν vel εἰς τὰς Ἀλπεὶς est *Alpium adscensus*, III. 39, 9. III. 50, 3. &c. Sed non placet κειρὸς ἀναβολῆς, nec totum hoc ἐτρέπετο ἐπὶ τὸν τῆς ἀναβ. κειρόν. At adquiescendum tamen foret in illa Gronovii interpretatione, nisi hoc ipsum, quod duo postrema verba absunt a probatis codicibus, suspicionem interpolationis moveret. Certe, abjectis his verbis, & ἐπὶ in ἐτι mutato, peropportunam habemus scripturam eam, quam sub contextu proposui, καὶ μᾶλλον ἐτι τὸν τῆς ἀναβολῆς, id est, *sed magis etiam* (scil. quam alterum,) vel, *sed maxime quidem custodivit eum locum, quo in montem adscenditur*, nempe a Drepanis. Particulæ autem ἐπὶ & ἐτι adeo crebro confusæ a nostris librariorum sunt, (vide Adnot. ad V. 42, 1. V. 46, 12. VIII. 7. 4. IX. 7, 7. XVIII. 8, 5.) ut, flagitante sententia, dubitare non debeamus, eodem modo hic quoque fuisse peccatum. Postquam ex vetustiori exemplari mendum illud, ἐπὶ pro ἐτι, codices omnes invaserat, criticus aliquis, corruptum locum videns, sed sedem rationemque erroris non perspicuens, verba quædam ad complendam sententiam excidisse ratus, ex ingenio ea, quæ desiderari ei videbantur, supplevit.

Cap. LVI.

CAPVT LVI.

Verf. 1. στρατηγὸν καταστήσαντες αὐτῶν. Pronomen αὐτῶν cum cod. Bay. ignorat edit. 1. & Reg. B. C. probante Reiskio.

Verf.

Verf. 3. τὴν Βρεττανίαν χώραν. Vide Stephanum Byzant. in Βρεττανία, & quæ ibi monuere interpretes. Adde Etymologum in Βρεττανία & Βρεττανία. *Verf. 3.*

Ibid. ἐπὶ τῆς Εἰρηκτῆς. Editi vulgo omnes τῆς Εἰρηκτῆς, cum leni spiritu; sed τῆς Εἰρηκτῆς est in Bav. Mendose τοῖς Εἰρηκοῖς Aug. & Reg. A. pariterque Vat. sed in hoc quidem intra lineas scriptum τῆς & ῆς. Mons hic inter Erycem, ut ait Polybius, & Panormum erat situs; sed proxime Panormum, ut fatis indicat *verf. 11.* Apud Diodorum lib. XXII. ecloga 14. p. 498. edit. Weffel. αἱ Ἐρηκτῆ, & apud eundem lib. XXIII. ecl. 14. p. 506. ἡ Ἐρηκτῆ vocatur. Nomen istud Casaubonus *supra Carcerem* vertit. Confer postremam Adnot. ad cap. 55, 7.

Ibid. χρονισμὸν. — „Alius dixisset ἀγχρονισμὸν, & nescio an Polybius sic dixerit.“ REISKIUS.

Verf. 4. εὐβάτος. — „Lege εὐβοτος, & sic Casaubonus. *Verf. 4.* bonum quoque legisse patet e latinis, [*spatium pecori alendo aptum,*] & Mericus quoque ex ejus schedis annotavit.“ REISKIUS. — Nec vero fatis causæ video, cur vulgatam folicitemus scripturam. Omnia fere montana εὐβοτα sunt, sed non omnia εὐβάτα, conf. X. 29, 4. XI. 18, 4. plerumque sunt δυσδιάβατα, I. 39, 13.

Ibid. πρὸς μὲν τὰς πελαγίους πνοίας εὐψυῶς κείμενος, *adversus marinos fluctus egregie comparatus locus.* Ambigue hoc dictum videri potest; uno modo, ut tutum locum a flatibus marinis dicat. Sic accepit Vir doctus, qui ante hos duodecim annos in germanicum setmonem transtulit Polybium: *gegen die Seewinde durch seine glückliche Lage geschützt.* At de portu quidem commode hoc dictum foret; de monte quæ dici possit, non fatis video. Rectius, ut mihi videtur, intelligetur de aëre, *in calida regione flatibus marinis temperato:* quocum etiam opportune convenit quod addit, *nullas ibi pestiferas animantes morari.* Eandem in sententiam Perottus, *maritimis auris præclare expositum*, interpretatus est. Pro πνοίας in solo Flor. est ἀντιπνοίας. πνοάς edit. 1. Reg. B. C. ex Bav. quod malle

Verf. 4. se Reiskius professus est, ut profaïcis scriptoribus usitatus.

Ibid. *Θανασίμων*. Sic libri omnes, præter Vat. & Vrsini codicem, in quibus *Θηρασίμων* est: sed in ora Vat. hæc nota adjicitur: *οὕτως Θανασίμων*. Cum vulgata, quæ vera utique videtur, consentit Perottus, *mortificationum*.

Verf. 5. 7. 8. *Verf. 5. περιέχεται*. Mendose *περιέρχεται* Aug. Reg. A. *Ibid.* *τὴν μεσόγειον*. *τὴν μεσόγειον* voluit Scaliger. Nil refert; utrumque recte dicitur. *Verf. 7. ἀπὸ Δρεπάνων*. Rursus vulgo *ἀπὸ Δρεπάνου*, ex Bav. *Verf. 8. προσόδους* Perperam *προόδους* Flor.

Verf. 9. *Verf. 9. Ῥωμαίοις ἀγῶνας καὶ κινδύνους*. *ἀγῶνας* Ῥωμαίοις Bav. Reg. B. C. & mendose *ἀγῶνας* Ῥωμαίους edit. 1. Absunt autem ab his verba *καὶ κινδύνους*, adjecta ab Her- vag. ex Aug. cum Vat. Flor. Reg. A.

Verf. 11. *Verf. 11. παραστρατοπεδευσάντων αὐτῷ Ῥωμαίων*. Sic cum Reg. B. correxit Cusaub. *παραστρατοπεδεύσας τῶν αὐτῶν Ῥωμαίων* Bav. & hinc edit. 1. 2. Eodem modo Aug. & Reg. A. nisi quod verbum simplex *στρατοπεδεύσας* habent. Ex Flor. Gronovius notavit *παραστρατοπεδεύσας τῶν αὐτῷ Ῥωμαίων*. Ex Vat. quem cum edit. 2. contulit Spallettus noster, nihil adnotatum video. *παραστρατοπεδευσάντων αὐτῶν Ῥωμαίων* Reg. C.

Ibid. *ἐν Ἰσως πάντα*. Et hoc cum Reg. B. C. correxit idem Cusaub. Ante eum impressi & veteres inssti *ἐν Ἰσφ*. Delitera stigma, in fine vocum cum jota subscribendo confusa, jam sæpius dixi. Vide Adnot. ad I. 15, 10. & loca ibi citata.

Ibid. *τὸν κατὰ μέρος ἀποδοῦναι λόγον*. Sic Aug. Reg. A. & Flor. Nescio an & Vat. e quo tamen nulla enotata varietas est, cum vulgo *τὸν κατὰ μέρος* editum esset ex Bav. τὸν etiam ex ingenio correxit Scaliger. Pariter *κκισκινς*, ignorans quidem codicis Augustani scripturam, quam præterierat Bæclerus in Lectionibus Polybianis: „Malim τὸν, ait. Nam dicitur ὁ κατὰ μέρος λόγος, ratio,

ratio, recensio rerum secundum quamque partem, ubi pars quaeque seorsim enumeratur." — Vide III. 37, 11. IV. 2, 1. X. 11, 5.

CAPVT LVII.

Cap. LVII.

Verf. 1. διαφερόντων πυκτῶν καὶ ταῖς γενναϊότησι καὶ *Verf. 1.*
ταῖς εὐεξίαις. εὐεξία dexteritas & peritia apud Polybium
exponitur III. 6, 12. I. 60, 10. quam notionem hoc etiam
loco in verf. expressi. Nec tamen spernam Casauboni in-
terpretationem, in pugilibus animi corporisque robore præ-
stantibus. Sic εὐεξία sigillatim de robusta & valida cor-
poris constitutione athletarum sæpe cum apud alios aucto-
res, tum apud Lucianum in Anacharfi, sive de Gymnasia
& alibi passim, usurpatur.

Ibid. κερὸν i. q. κίνδυνον, periculum, ut III. 63, 3. II.
32, 8. &c. *Ibid.* πληγὴν ἐπὶ πληγῇ τιθέντες. — "Vide-
tur dictio palæstrica esse τιθέναι πληγὴν, unde Latinorum
vulnus imponere etiam ductum videtur. Aliàs ἐπιτιθέντες
esset usitatus: sed artes sua habent propria vocabula, non
omnibus nota, neque ad vulgares linguarum regulas exi-
genda." REISK.

Ibid. θεωμένοις. — "θεωρουμένοις est prava le-
ctio, e duabus bonis conflata: alii libri dabant θεωροῦσι,
alii θεωμένοις, quorum alterutrum est optandum. vide ad
p. 1090, 20. [VII. 4, 8.] ubi idem error est iteratus."
REISK. — Scilicet VII. 4, 8. pro συνθεωρούμενοι pariter
aut συνθεωροῦντες aut συνθεώμενοι legere iussit idem vir
doctus: cuius voluntati obsecutus, θεωμένοις hoc locum
scripsi. Quod vereor, ne nimis propere ac temere factum
videatur. Certe, quum & hoc loco, & eo, quem modò
citavi, libri omnes in formam passivam vel mediam pro
activa consentiant, teneri vulgatà lectio in contextu de-
buerat; præsertim cum per se nihil impediat, quo minus,
sicut ἔρῃθαι perinde ac ἔρῃν dictum invenimus, sic &
θεωρεῖσθαι pro θεωρεῖν dici possit. Nec tamen ausim ad
codicem Aug. auctoritatem provocare, qui etiam V. 101, 6.

θεωρουμένου notione activa habet; nam ibi quidem ceterorum omnium codicum consensus refragatur isti scripturæ.

Verf. 2. *Verf. 2. ἐστὶ καὶ τῆς ἐμπειρίας* &c. Correxuit Casaubonus. Præferenda autem utique videtur altera emendandi ratio, quæ κεισικιο placuit, ut, tenendo particulam *ἐτι*, adjiciatur *δέ*. „Nam illud *ἐστὶ*, ait, quod hic sententia postulat, jam habetur paulo ante in illis *δυνατόν ἐστι*, quod ipsum hic etiam repeti tacite debet, ut constructio verborum sit ad hunc modum: *ἐκ τῆς καθόλου ἐνεργίας τῶν ἀνδρῶν δυνατόν ἐστι ἱκανὴν ἔννοιαν λαβεῖν καὶ τῆς αὐτῶν Φιλοτιμίας, ἐτι δὲ καὶ τῆς ἐμπειρίας καὶ δυνάμεως, πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ τῆς εὐψυχίας. Ex universa eorum contentione licet satis bene æstimare atque intelligere, quantum in ipsis fuerit laudis studium, quantus usus ἐξ peritia artis, quanta denique animi excellentia atque nobilitas.* —

Ibid. οὕτω δέ. Ferri utique potest conjunctio δὲ in apodofi, de qua dixi ad I. 20, 9. At placet tamen οὕτω δὲ, quod dant Aug. & Reg. A.

Ibid. περὶ τῶν νῦν λεγομένων στρατηγῶν. — „Qui nam illi? Lege *στρατῶν* vel *στρατευμάτων*.“ GROMOV. in Notis msstis. — Possis & *στρατοπέδων* suspicari, quemadmodum vice versa II. 27, 3. pro *στρατηγῶν* Aug. mendose *στρατοπέδων* habet. Imperatores, quos ante nominaverat Polybius, sunt Amilcar & L. Iunius. Iam Amilcar quidem per plures continuos annos in imperio mansit; (vide I. 56, 11. & 58, 2. sqq.) sed L. Iunio Consuli (quem captum a Carthalone Zonaras VIII. 15. scribit, Cicero vero de Nat. Deor. II. 3. & Valerius Max. I. 4, 3. damnationis ignominiam, quod & ipse, ut M. Claudius, auspicia neglexisset, voluntaria morte prævenisse prodiderunt) varii atque varii consules imperatoresque romani ad bellum in Sicilia administrandum successores missi sunt, quod disertissimis verbis Zonaras VIII. 16. docet. Nisi in hoc etiam ab aliis auctoribus discessisse Polybium in L. Iunii rebus statuamus, ut Iunio per complures annos prorogatum

tum in Sicilia imperium dixerit; quod tamen nusquam apud hunc scriptorem legimus. Ceterum vocabulorum στρατός & στρατηγός, perperam a librariis inter se permutatorum, plurā exempla adnotavi ad Appiani Histor. Syriacam cap. 23.

Verf. 3. ἐπιθέσεις. — „ἐπιθέσεις sunt *repentinæ oppressiones ex occulto*; sed προσβολαὶ sunt *manifestæ aggressiones*, quum non dolo & insidiis, sed manu & vi aperta res agitur.“ REISKIUS.

Verf. 5. τὰ ἐξ ἱστορίας στρατηγήματα sunt *astutia militares, quæ percunclando pernoſcuntur*, sive auctores mortuos, h. e. libros scriptos, sive viros, homines, rerum peritos, interrogas, & sive legendo, sive audiendo discis. Ea enim omnia complectitur voc. ἱστορία, quod significat *studium indagandi & cognoscendi res obscuras, quoquo modo*.“ REISKIUS. — Præclare huc facit, quod IX. 14, 1. legimus: Τῶν δὲ προειρημένων (τῶν συμβαινόντων περὶ τὰς πολεμικὰς ἐπιβολὰς) τὰ μὲν ἐκ τριβῆς, *alia ex usu & experientia*, τὰ δ' ἐξ ἱστορίας, *alia ex historia & percunclatione*, τὰ δὲ κατ' ἐμπειρίαν μεθοδικὴν θεωρεῖται; *alia juxta disciplina & præceptis artis cognoscuntur*.

Ibid. παράβολον. Mendose παραβολὴν Aug. Reg. A. quod imperite adoptavit editor Basileensis.

Verf. 6. τὰ τε κατὰ τοὺς χάρακας. Perperam abest ab edit. 1. & Bav. præpositio κατὰ, quam agnoscunt Reg. B. C. cum ceteris codicibus. *Ibid. ὀχυρότητα* recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Prorsus mendose ἐχυρότατον edit. 1. & ed. 2. in contextu, errore primi editoris, compendium scripturæ perperam interpretantis.

Verf. 8. τοὺς ἐν χειρῶν νόμῳ περιπεσόντας. Monuit me Vir doctus, cujus plurimum apud me valere auctoritas debet, defendi posse sibi videri verbum περιπεσόντας ex cap. 58, 8. hac sententia, *iidem semper pugnando congressi atterebantur*. Nempe διαφθείρεσθαι, ait, non est perire, sed arumnas tolerare. At vero (ut taceam, nulum fortasse exemplum facile inveniri, quo verbum διαφθείρεσθαι ea, quam vult Vir doctus, notione usurpetur)

Verf. 8.

tota series orationis flagitare omnino videtur, ut verbum hoc usitatissima & Polybio & aliis scriptoribus notione, *perire, interfici*, capiatur. vide l. 34. 5 sq. 69. 5 & 11. &c. Et, cum dixisset Polybius, non nisi *minora praelia incidisse quotidie, nihil gestum, quod ad cernendam rei summam pertineret*, signate adjicit ista verba, τοὺτους γὰρ αὐτοὺς αἰεὶ συνέβαινε διαφθεῖσθαι, id est, *nam hi soli* (non ait, *hi iidem*; quod esset τοὺς αὐτοὺς) *semper peribant, τοὺς ἐν χειρῶν νόμῳ περιπλέοντας, qui in ipsa pugna cadebant*: nempe, non id accidit, quod fit in majoribus praeliis, quibus summa rei cernitur, ut plures fere in fuga, quam in praelio, interimantur, cæsi a persequentibus victoribus, aut ut fuga prorsus dispergatur hostium exercitus; quicumque ex his, qui ad Panormum militabant, ex praelio pedem receperant, protinus in tuto & extra periculum erant. ἐν χειρῶν νόμῳ πίπτειν, idem est, ac ἐν αὐτῷ τῷ κινδύνῳ πίπτειν, quemadmodum exponitur IV. 58. 9. id est, *in ipsa pugna cadere, cadere pugnantem, manu conferta cadere*. Sic ἐν χειρῶν νόμῳ διαφθεῖσθαι l. 34. 5. l. 82. 2. μεταλλάξαι vel καταστρέφειν τὸν βίον ἐν χειρῶν νόμῳ III. 63. 5. III. 116. 9. XI. 2. 1. (In qua phrasi vocabulum νόμος, iudice REISKIO ad l. 82. 2. idem est atque ἡ νόμις, vel potius νόμοις, τῶν χειρῶν, huc illuc agitatio, iactatio, versatio manuum, breviter pugna.) Iam vero περιπίπτειν ἐν χειρῶν νόμῳ, si modo usitata usquam hæc phrasis fuit, possit quidem fortasse denotare *ad manus venire, pugnam conferere*; sed in hunc quidem locum non convenit hæc notio; non enim sane omnes semper perierunt, quicumque pugnam conferrent. Itaque, nisi περιπίπτειν pro verbo simplici πίπτειν, *cadere*, usurpatum h. l. statuamus, quod vix & ne vix quidem patitur usum græci sermonis putaverim; necessario compositum illud περιπλέοντας cum simplici πείσοντας fuerit computandum, quod etiam Reiskius vidit, uno verbo id monere contentus. Quod autem περιπλέοντας etiam fortasse scribendum suspicatus eram, respiciens ad verbum περιπλέον

σεν I. 58. 8. id non admodum urgere ausim, quandoquidem paulo diversa hujus verbi ratio esse videtur.

Verf. 8.

Ibid. οἱ δ' ἅπαξ ἐγελίναντες &c. Seriem orationis restitui ex edit. 1. & codd. omnibus, contra quorum fidem ex uno Aug. inde ab ed. 2. editum erat οἱ δ' ἅπαξ εὐθάως ἐγελίναντες, ἐκτὸς τοῦ δεινοῦ πάντες ἦσαν.

CAPVT LVIII.

Cap. I.VIII.

Verf. 1. ὥσπερ ἀγαθὸς βραβευτῆς &c. Significat ne scio quem morem præsidum judicumque ludorum gymniorum, pugilibus, qui diu paribus viribus & neutram in partem vergente victoria pugnassent, periculosius aliud pugnæ genus assignandi, in quo fieri non facile poterat, quin haud dubie alter victoriam reportaret, alter victum se fateri cogeretur. conf. Lucian. in Anacharsi s. de Gymnasiis cap. 29. Tom. II. edit. Amstel. p. 910 sq.

Verf. 1.

Ibid. Verbum συνέκλυσεν e ludis pariter translatum esse Casaubonus monuit. conf. III. 63, 3.

Verf. 2. καθάπερ ἔπομεν. vide I. 55, 10. *Ibid.* πρὸς τῇ βίβλῃ. Sic recte editum ex Bav. consentiente Vat. πρὸς τῆς βίβλης Aug. Reg. A. jota subscribendo in σ mutato, ut docui ad I. 15, 10. πρὸ τῆς βίβλης ex Flor. citat Gronov.

Verf. 2.

Verf. 4. πάσης δ' ἐπιθέσεως. Quod conjunctio abest ab ed. 1. & Reg. B. C. id invito exemplari Bav. factum.

Verf. 4.

Verf. 5. ἱερὸν ἐποιήσαντο στέφανον. Hunc Polybii locum cum illis Senecæ verbis Epist. 83. quod raro cursoribus evenit, hieram fecimus, conferens LIPSIVS: „Vincentes, ait, coronam reportabant: ambigua victoria, diis illa consecrabatur, adeoque *hiera* illa evaderebat; quam proinde *faciebant*, non reportabant.“ In eandem sententiam CASAVBONUS noster disputat in Commentar. in Persium p. 15. provocans simul ad illa A. Gellii verba, Noct. Att. XVIII. 2. Quæstio soluta corona & præmio donabatur. . . Si nemo dissolvebat quæstionis nodum, præmium ipsum & corona Deo, cujus id festum erat, (de Saturnali- bus agitur) dicabatur.

Verf. 5.

- Verf. 6. *Verf. 6.* πρότερον γὰρ ἐκείνους ἀλλήλων ἐπικρατῆσαι. πρὸ τοῦ, loco πρότερον, voluit Vrfinus. In vulgatum consentiunt libri. *Ibid.* δύο ἔτη πάλιν. Per triennium jam ad Panormum hæserant. vide cap. 56, 11. & conf. 59, 1.
- Verf. 7. *Verf. 7.* παραπλήσια τοῖς ψυχομυχοῦσι τῶν εὐγενῶν ὀρνίθων. De gallorum gallinaceorum certaminibus vide Aeliani Var. Hist. II. 28. & auctores quos ad Aelianum laudaverunt interpretes. Nec pigebit legisse quod de isto more Lucianus habet in Anacharf. cap. 37. Hunc ipsum autem Polybii locum in mente habuisse videtur Philo in libro Quod omnis Probus liber, p. 885. edit. Francf. 1691. cum, Οἱ γοῦν ἀλεκτρονέες, αἰτ, οὕτως εἰώθασι Φιλοκινδύνως ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶξαι καὶ παρρηχωρῆσαι, κἔν ἡτῶνται ταῖς δυνάμεσιν, οὐχ ἡτῶνται ταῖς εὐτολμαῖς· ἄχρι γὰρ θανάτου παραμένουσιν. Ibidemque gallos gallinaceos plus semel τοὺς ὀρνίθους vocat. Philonis verba Gronovius ad oram sui libri adscripserat.
- Verf. 8. *Verf. 8.* ἀπολωλεκότες τὰς πτέρυγας, postquam usum alarum amiserunt. If. Casaubonus: *alis mutilati*; & in eandem sententiam Reiskius, *amissis plumis alarum*. Monuit vero ad h. l. MERIC. CASANBONUS: „Cum τὸ πτεροῦν & ἀναπτεροῦν (*alas addere*) vulgare sit apud Græcos pro *animos addere, instigare*, verbum; quod inde sumtum dicunt, quod *περύσσεσθαι*, sive latera sua alis expansis verberare solent aves istæ ante pugnam; possumus etiam τὸ ἀπολωλεκέναι τὰς πτέρυγας ut proverbialiter dictum accipere, ut *alas suas* illi dicantur *amississe*, qui præsidia sua, quibus antea sive ad pugnam, sive aliam quamvis rem aggradiendam, nitebantur, amiserunt.“ — GRONOVIVS in Notis msstis: „Ἀπολωλεκότες τὰς πτέρυγας quum dicit; addens διὰ τὴν ἀδυναμίαν, ostendit satis quid velit. Nam hæc *alarum amissio* est ipsa ἀδυναμία & debilitas, ὅταν αὐτοῖς κάμνει τὸ πτεροῦν, ut loquitur Aelianus Var. Hist. I. 14. Ex impotentia amiserunt alarum usum, quæ ipsos solent elevare, ut sic a superioribus partibus rostro, ab latere utroque calcaribus configant caput hostis. Sic Latini

nis quoque *amittere* non est omnino *carere*, sed non *amplius habere usum rei*, licet *res adsit*. Petronius: *quum solutus mero, amisissim ebrias manus*. Terentius: *scapulas perdidit*. — Dictum fuerit *alas amittere* eodem modo, quo germanico idiomate dicimus, *die Flügel sincken lassen*.

Verf. 8.

Ibid. ἐκβάλλουσι τὰς πλῆγὰς κ. τ. λ. *omittunt aliquantisper plagas*, &c. Quid spectarit Casaubonus noster, verbum ἐμβάλλουσι invehens, & in verf. lat. ponens *plagas inferunt*, difficile dictu fuerit. MERICVS CASAVBONVS, ex Polybii scopo & ipsis verbis colligens, de *intermissione pugnae* agi, ἀναβάλλουσι τὰς πλῆγὰς scribendum suspicatus est. Sed eandem notionem, *intermittendi*, in *aliud tempus differendi*, verbo ἐκβάλλουσι subiectam esse; quod libri omnes præferunt, GRONOVIVS (in Notis ineditis) & REISKIVS existimarunt; quorum ille ad simillimum usum latini verbi *rejicere*, hic etiam ad Polyb. I. 68, 10. & XXIX. 9, 5. provocavit. Quorum interpretum rationem, quamquam de duobus locis, a Reiskio adlatis, video quid responderi contra possit, tamen, cum certius nihil haberem, & codicum consentiret scriptura, secutus sum. Sed quum *intermissio* illa duobus modis, ut jam monuit Meric. Casaubonus, intelligi possit, sive de duobus diversis congressibus gallorum, sive de unico, sed longiori congressu, Merico visa est particula ποτὲ, quæ mox sequitur, requirere, ut priori modo capiamus: atque ita Reiskius exposuit, *plagas rejiciunt in aliud tempus, dimicationem alii tempori reservant*. Ego vero, cum Gronovio, de uno eodemque congressu, nonnisi aliquantisper intermissio; accipiendum putavi. Ac sane verba ἕως ἂν ποτε, id est, *donec tandem*, utramque interpretationem admittunt, Sed rursus difficultate & ambiguitate quadam laborat vox αὐτομάτως, quam *spon te sua* interpretatus est I. Casaubonus; cui suffragatum esse Henr. Valesium, intelligentem, non opus esse, ut a spectatoribus incitentur, in ora libri sui monuit Gronovius; qui, cum Parisiis versaretur, de multis Polybii

vers. 8.

Polybii locis, difficultatem aliquam habentibus, Valefium consuluit. Ego, cum Merico Casaub. & Reiskio, eam notionem prætuli, quam habet idem vocabulum I. 63, 9. *casu quodam, fortuito*. Nec tamen mordacius hanc versionem defendam; &, dubium me quodammodo inter utramque hæere, fateor. Illud mihi videor in fortuitis vulgaribusque gallorum gallinaceorum conflictibus observasse, fieri interdum, ut, postquam pertinaci pugna defatigatus ororſus uterque per aliquod tempus velut immotus stetisset, neque amplius quidquam tentare velle visus esset, subito rursus, nulla adparente causa, quæ extrinsecus eos denuo incitarit aut novas vires alterutri addiderit, adeoque & sponte sua, & veluti fortuito cæcoque impetu, in se invicem irruant, ac, veluti ab ipsa intermissione ferociiores, acriori contentione renouent pugnam. Sed, ut paulisper ad verbum ἐκβάλλειν redeam, non est prætereunda alia MERICI CASAVBONI conjectura, qui, si quis de uno, sed diuturniore congressu hæc dicta putet, non valde se improbaturum ait; sed tum quidem „nihil prius videtur, inquit, quam ut pro ἐκβάλλουσι legamus ἐπὶ καὶ βάλλουσι, temere ἐπὶ ὡς ἔτυχεν, propter ἀδυναμίαν scil. ἐπὶ defectum alarum; pro quo alibi idem Polybius, ut a Suida notatum, [vide Fragm. Polyb. Gramm. num. XLIII.] uno verbo dixit εἰκοβολεῖν.“ —

Ibid. περιπεσόντες αὐτοῖς. αὐτοῖς pro ἐκυτοῖς, & hoc pro ἀλλήλοις. Sic I. 51, 1. σύνεργος αὐτῶν, i. q. ἀλλήλων, & sæpe aliàs.

Ibid. καὶ βραδίως ἀλλήλων διαδράττονται. Verbum διαδράττονται, ignotum Lexicographis, ac nescio an ἀπαξ λεγόμενον, Isaacus Casaubonus *vellicare* interpretatus est; eodemque modo Reiskius, *facile sese inter se pervellunt*: & Ernestus in Lexic. Polyb. *lacerare se invicem*. Ego vero, quum frequentissime Polybium compositis verbis, & præsertim eis, quæ præpositionem διὰ præfixam habent, eadem notione usum viderem, quæ simplicibus subjecta est, acquiescendum duxi in usitata verbi δράττονται notione, *prehen-*

prehendendi, corripienti, quæ non aliena ab hoc loco mihi visa est. Verf. 2.

Ibid. συμβῆν τὸν ἕταρον αὐτῶν προπεσεῖν. Poteſt hoc verbum προπεσεῖν haud incommode pro ſimplici πεσεῖν uſurpatum videri; qua ratione etiam cap. præc. verf. 8. προπεσόντας fortalſe pro mendoſo περιπεσόντας legendum conjeceram. Sed non admodum repugnem Gronovio Reifkioque, præpoſitionis πρὸ rationem habentibus, in hanc ſententiam, *atque ita fit tandem, ut alter ante alterum colapſus concidat.*

CAPUT LIX.

Cap. LfX.

Verf. 1. Ὀμοίως δέ. "Ὀμοίως δὲ corrigere juſſit Caſaub. Verf. 1.
in ora Baſil. idque in latina verf. expreſſit. Eamdem conjecturam probavit Reifkius; qui, cum ad manum non haberet editionem Baſileenſen, putavit, quæ ex ora Baſil. retulit Mericus Caſaubonus, ea in exemplis omnibus editionis illius ad marginem eſſe impreſſa, cum nonniſi Notulas dixerit Mericus, quas pater Iſaacus ſua manu ad oram ſui exempli editionis Baſil. adſcripſerat. (vide Præf. noſtram huic Tomo I. præfixam, pag. xxxiii.) Et ſpeciem quidem utique habet h. l. ὅμως, *tamen, nihilo minus*: ſed, quod ſi neceſſario requireretur particula aliqua, vim huiusmodi habens, defendi tamen fortalſe vel hoc ipſo etiam nomine tenerique vulgata ſcriptura, in qua nihil mutant libri, poterat. Nam & aliàs paſſim ὁμοίως eadem ſere notione ac ὅμως uſurpatum videmus; veluti apud Demothe- nem pro Corona, in epiſtola Philippi, p. 239, l. 6. edit. Reifkii; ubi ὁμοίως, quod dant libri, contra Marklandum, ὅμως reponere ſuadentem, Reifkius defendit; (conſ. eundem Demoth. ibid. p. 263, l. 17 ſq. & Orat. contra Stephanum, p. 1119, l. 13.) & apud ipſum Polybium noſtrum IV. 19. 4. pro ὅμως, quod ex aliis codicibus recepi, teneri fortalſe poterat ὁμοίως, quod vulgo ex Bav. erat editum. Sed hoc quidem loco adverbium ὁμοίως nativa ſua & maxime conſecta notione, *pro ſimiliter, pariter,* fuerit

Verf. 1.

fuerit accipiendum, referendumque ad alteram partem institutæ comparationis. Scilicet, quemadmodum galli galinacei, postquam longo atque acri conflictu fatigati remittere per aliquod tempus visi sunt iram & contentionem, tandem subito rursus novum impetum capiunt, & novo studio, nova contentione alter in alterum irrui; pari ratione, postquam diuturno bello fatigati Romani Pœnique remissius per aliquod tempus egerant, ad extremum subito veluti impetu correpti primum Romani nova contentione classem bellumque instaurarunt, tum & Pœni, (cap. 60.) pari studio incensi, in bellum acriter persequendum denuo incubuerunt.

Ibid. ἔτη σχεδὸν ἡδὲ πάντα. In edit. 1. & 2. cum Bav. Vat. Flor. Aug. Reg. A. C. expressis verbis est σχεδὸν ἡ δεκαπέντε. Apud Suidam in Ψυχομαχοῦντας notis numeralibus scribitur σχεδὸν ἡ ἰδ. ἔτη. Codex Reg. B. σχεδὸν δεκαπέντε, omiſſa partic. ἡ. Et Perottus *quindecim* habet. Quod vero Vrsinus σχεδὸν πάντα tamquam ex vetere libro profert, error haud dubie est, siue ab ipso Vrsino, siue ab operis typographicis profectus, ut jam monui in Præfat. Tomo I. præfixa, p. xlix. (conf Adnot. ad L. 19, 7.) Nusquam enim aliàs Vrsini codicem a communi omnium librorum nostrorum labe immunem observavi. Quod autem ad ipsum numerum adtinet, fieri non potest, ut tantum aberraverit a vero Polybius, quantum vulgata scriptura præfert. Annos, quos dicit, numerat a L. Iunii consulatu (hoc cap. verf. 4. coll. cum cap. 55, 2.) usque ad annum ante Caium Lutatium consulem; id est, ab A. V. 505. quo P. Claudius Cos. prælio navali ad Drepana classem amisit, vel ab A. V. 506. quo, ex Polybii quidem ratione, (de qua vide L. 52, 5. & ibi Adnot.) L. Iunius cum cxx navium longarum classe in Siciliam fuit submissus, usque ad A. V. 511. quo anno C. Lutatius in sequentem annum 512. consul creatus est, iam inter annum 505 vel 506. & annum 511. interceſſerunt quatuor vel quinque anni. Quo calculo commendatur ea, quam proposui, emen-

emendatio, ἔτη σχεδὸν ἥδη δ'. καὶ πέντε, *jam annos fere*
quatuor, vel quinque; ut, quemadmodum III. 71, 8.
δέκα in *δέ* καὶ est corruptum, sic h. l. δ'. καὶ in *δέκα* transf-
 formatum a librariis, particulam ἥδη vero in ἡ decurtatam
 statuamus, & conjunctionem καὶ ea notione accipiamus,
 de qua dixi ad I. 39, 12. Sed fortasse expeditior etiam
 probatiorque videri illa debet conjectura, quam priori
 loco sub Contextu adposui, ἔτη σχεδὸν ἥδη καὶ πέντε, ut
 particula καὶ pleonastica illa ratione, vel potius cum vi qua-
 dam intensiva usurpata intelligatur, de qua dixi ad I. 20, 6.
 Et de numero quinquenario convenit, quod Polybius dixit
 I. 56, 11. *per tres annos ad Panormum hāsisse Romanos,*
ἔς *rursus per biennium* (cap. 58, 6.) *ad Erycem*. Ceterum,
 formam nominis numeralis *δεκαπέντε*, quæ vulgo hic le-
 gitur, per se etiam non satis probam videri, monui ad I.
 42, 5.

Ibid. δὲ αὐτὸ τὸ πεπεῖσθαι, *propter hoc ipsum, quod*
persuasum habebant. Nil causæ video, cur deletum Reif-
 kius pronomen αὐτὸ voluerit. *Ibid.* δὲ αὐτῶν τῶν περὶ θυν.
per ipsas, id est, per solas terrestres copias, nulla etiam
classe instructi.

Verf. 3. ἐπιβολῆς. Mendose, ut sæpe, ἐπιβουλῆς Aug. *Verf. 3.*
 Reg. A. Et sic mox rursus iidem *verf. 6.* *Ibid.* οὕτως
 πέρας. οὕτω Aug. Reg. A. Flor.

Verf. 4. τὰ Δρέπανα. Vulgo τὸ Δρέπανον ex Bav. Sic *Verf. 4.*
 rursus *verf. 9.*

Verf. 6. Ἦν δὲ τῆς ἐπιβολῆς. Suidas in *Ψυχομαχ.* *Verf. 6.*
 Ἦν δὲ καὶ τῆς ὕστερον ἐπιβολῆς. *Ibid.* τὸ πλεῖστον. Sic
 Suidas l. c. cum Vat. Flor. & Bav. τὸ πλεῖστον Aug.
 Reg. A. quod nescio quo casu vel consilio edidit etiam
 Obfopæus, a quo acceperunt reliqui editores. Conf. ad I.
 13, 11. *Ibid.* τὴν τῶν προσεστώτων. Articulum τῶν, per-
 peram omissem in impreliis & Reg. B. C. adjeci ex veterum
 omnium librorum consensu.

Ibid. προσευρέθη ἡ πρὸς συντέλειαν. Sic ed. 1 & 2.
 cum mssis omnibus, excepto Reg. B. in quo omisus est
 articu-

Verf. 6. articulus ῥ. Reiskius aut ἱκανῇ pro ῥ, aut ἡ ἱκανῇ scribendum censuit. Casaubonus, quem secuti sunt posteriores editores, ex ingenio ῥ pro ῥ edidit; qua conjectura quid spectarit vir doctus, difficile dictu foret, nisi ex adjecta versione latina intelligeretur, quæ sic habet, *ut amplius etiam, quam opus esset, pecuniæ adinveniretur*. Apertius vero etiam in ora Basil. docet, pro προσευρέθη scribendum sibi visum esse πλέον εὑρέθη. Gronovius, quamquam in contextu ῥ retinuit, in Notis tamen editis scripturam msstorum & veterum editionum defendit, monens, ex superioribus facile intelligi nomen χορηγία.

Verf. 8. Verf. 8. τῷ δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ταχέως ἐτοιμαθέντων διακοσίων πλοίων. Cum τάξεως vulgo omnes darent, monuerat REISKIUS: „Hic loci τάξις idem valet atque σύνταξις, συμμορία, συντέλεια, quorum vocabulorum creber est usus apud Demosthenem.“ In eandem sententiam Casaubonus exposuerat, *hoc collationis genere*. Et Ernestus in Lexic. Polyb. τάξεως τρόπος, *modus descriptorum tributorum vel vexilligalium*. Mihi unice vera videtur venisse intellexi ex ora libri, quo is olim usus erat. conf. I. 36, 9. 38, 6. 60, 10. &c. Ad numerum quod adinet navium, cum classe *trecentarum* navium transvectam in Siciliam Catulum esse, apud Orof. IV. 10. p. 242. ex vett. mss. edidit Fabricius, cum & ibi antea cc editum fuisset. Et Eutropius quoque II. 27. trecentas naves commemorat. „Neque vero adduci possum, ait FABRICIUS ad Orof. ut credam, populum romanum præter cc illas quinqueremes, quas a privatis ædificatas scribit Polybius, nullas alias naves publicas habuisse.“

Ibid. ὃν ἐποίησαντο τὴν ναυπηγίαν πρὸς παράδειγμα τὴν τοῦ Ποδίου ναῦν. — „Sermo est truncatus; deest λαβόντες, aut tale quid; vel scribendum τῆς τοῦ Ποδ. ναὸς, vel forte reformandus est sermo ad verba cap. 20. [verf. 15.] ταύτῃ παραδείγματι χρῶμενσι τότε, πρὸς ταύτην ἐποιεῦντο τὴν τοῦ παντὸς στόλου ναυπηγίαν. GRONOV. — „Locus bene

bene habet, neque deest quicquam, quod visum fuit Gronovio.⁴ REISKIUS. — Transpositam præpos. πρὸς voluerat Casaub. hoc modo: ὧν ἐποιήσαντο πρὸς τὴν ναυπηγίαν παράδειγμα τὴν τοῦ Ῥοδίου ναῦν.

Ibid. Γάϊον Αὐτάτιον. Sic cum Vrsino & Scaligero correxit Casaub. Ante eum mendose impressi cum msstis Αὐτάτιον. Sic rursus cap. 60, 4. Αὐτάτιος erat in ed. 2. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Οὐτάτιος in ed. 1. & Reg. B. C. ex Bav. Denique cap. 62, 7. rursus Αὐτατίου omnes ante Casaub.

Vers. 10. περὶ τὴν ἐν τοῖς Δρεπάνοις πόλιν. Vide quæ *Vers.* 10. de singulari τὸ Δρέπανον dixi ad I. 46, 1.

Vers. 12. τῇ τε λοιπῇ revocavi ex msstis, contra quorum *Vers.* 12. fidem editum erat τῇ δὲ λοιπῇ. *Ibid.* ἀθλητὰς ἀπετέλεσε. ἀπετέλεσε invitis ceteris libris omnibus dat Reg. C. quod temere probavit Gronov. in Notis msstis. Sed aliud est ἐπιτελεῖν τι, *perficere aliquid*; quod verbum lubens, ut dixi, restituerim Polybio I. 54, 1. pro ἀπετέλεσε, quod ibi vulgo dant omnes: aliud est ἀποτελεῖν cum duplici accusativo, *reddere vel efficere aliquem talem.* conf. VI. 52, 11. I. 23, 6. I. 81, 7.

CAPUT LX.

Cap. LX.

Vers. 1. προσπεσόντος. Perperam προσπεσόντες ed. 1. *Vers.* 1. 2. cum Bav.

Vers. 2. μηδὲν ἐλλείπειν τὰ περὶ τὸν Ἑρυνά στρατόπεδον. — „Aut κατὰ μηδὲν legendum, aut μηδενός, aut τοῖς στρατοπέδοις.“ REISKIUS. — Et τοῖς στρατοπέδοις voluit Scaliger. Attamen & alibi eadem constructione, ἐλλείπει με τοῦτο, (ut jam monuit H. Steph. in Thef.) usus est Polybius, V. 93, 4. ὅταν ἐλλίπωσιν αἱ χορηγίαι τὰς ἐπύκτων ἐπιβολὰς. Quamquam & cum tertio casu construit, ut οὐδὲν ὑμῖν ἐνέλιπε τῶν ὀφωνίων, XI. 28, 4.

Vers. 3. τὴν Ἱερὰν καλουμένην νῆσον. *Hieram* dicit *Vers.* 3. unam ex *Aegatibus*; quam haud procul Aegusa, cum Polybio, Ptolemæus etiam posuit; *Hieronesum* Plinius vocat *Polybii Histor. T. V.* U cat

- cat III. 8, 14. Non confundenda insula cum *Hiera Vulcania*, quæ ex Aoliis est, de qua Polyb. XXXIV. 11.
- Verf. 4. *Verf. 4.* τῶν περὶ τὸν Ἄννων. τὴν pro τῶν ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav. τῶν correxit Casaub. & sic dant Vat. & Flor. In Aug. & Reg. A. desiderantur hæc verba usque ἐπίνοιαν, in Aug. ad marg. adscripta ex edit. 2. — *Ibid.* Αἰγουςαν νῆσον. Conf. ad I. 44, 2. Et hæc ex Aegatibus. Itaque pugnam navalem, quæ cap. seq. describitur, ad *Aegates* commissam dicunt romani scriptores.
- Verf. 6. *Verf. 6.* Φορὸν ἄνεμον καταβρέοντα. καταπνέοντα Suidas in Φορὸς, quod probavit Gronov. cui & per se in mentem venerat ita scribendum. Vulgatam, in quam omnes consentiunt Polybiani libri, multis defendit κικισκίς, egregium & proprium contendens esse verbum βᾶν vel καταβῆναι, fluere, desfluere, de ventis usurpatum, provocansque inter alia loca ad Aelian. Hist. Anim. III. 13. Φυλάξασα ἄνεμον οὖρον κατόπιν βέοντα. & ad Laërt. VII. 152. ubi conferenda, quæ Casaubonus monuit. ἄνεμον καταβρέοντα Ernestus interpretatus est κατόπιν βέοντα, a tergo spirantem vel insequentem.
- Verf. 7. *Verf. 7.* προσέτι. Vtique dirimenda hæc vox: καὶ πρὸς ἔτι γέμοντα τὰ σκάφη, Et adversus naves adhuc onustas.
- Verf. 8. *Verf. 8.* καταμελῶν. Immo καταμέλλων. Vide ad I. 44, 1. *Ibid.* εὐκινήτους. Mendose ἀκινήτους ed. 1. & 2. in contextu, & Reg. B. C. invitis vet. codd.
- Verf. 9. *Verf. 9.* διόπερ ἔκρινε &c. Suspensa fuerat oratio inde ab initio verf. 7. Nunc demum clauditur periodus, & sequitur verbum reliquumque membrum orationis, quod refertur ad superiorem nominativum λογίζεμενος. In oratione ita suspensa connectere Polybius sequentia cum superioribus solet interjecta particula διόπερ, de qua confer notata ad I. 82, 13. Quare haud satis commode h. l. ante hanc particulam in fine verf. 8. *punctum majus* insertum est, quod cum *minori puncto* commutatum velim.

Verf.

Vers. 10. ἀναφέροντων τὸν κλύδωνα ταῖς ἐναξίαις, *stre-*
nuitate & dexteritate sua, bona animi corporisque habitu-
dine, (conf. ad I. 57, 1.) *fluctus sive æsum maris superan-*
tibus. ἀναφέρειν τὸν κλύδωνα eodem modo dictum videtur,
 ut ἀναφέρειν πόνον, κινδύνους & similia, *perferre, durare,*
superare labores, de qua phrasi dixi ad I. 36, 3. REIS-
 KIUS ita dictum putavit, quasi ἐαυτὸν ἄνω φέρειν ὑπὲρ τὸν
 κλύδωνα, eniti, *eluctari super æsum.* Ceterum in re nau-
 tica paulo alia etiam ratione istud verbum usurpari, idem
 Reiskius (qui multus est h. l. in illustrando ejus usu) mo-
 nuuit: nempe, ἀναφέρειν τὰς κώπας ἐν τῷ κλυδῶνι, *remos*
in agitata unda attollere vel attrahere, apud Thucyd. II.
 84. & Arrian. in Vit. Alex. VI. 18. Poterat addere Ap-
 pian. de Bell. Civil. IV. 85.

Ibid. ἐπὶ μίαν ἐκτείνας ναῦν. Vide ad I. 26, 13. Quod
 in edit. 1. & Reg. B. C. ἐκτείνων est pro ἐκτείνας, unius
 Obsopece debetur errori, ad vim compendii scripturæ in
 fine verbi non satis adtendentis.

CAPUT LXI.

Cap. XLI.

Vers. 2. τὰ Δρέπανα. Vulgo τὸ Δρέπανον, ut alibi. *Vers. 2.*
Ibid. τὸ τέλος ἐκάτερον. ἐκατέρων malim cum Gronovio,
 vel potius ἐκατέροις.

Vers. 3. τὴν τε ναυπηγίαν κατελιήφεσαν. *Casim.* *Vers. 3.*
bonus: artem primum construendi naves didicerant.
 Quam in sententiam in promptu quidem est, ut de usu verbi
 καταλαμβάνειν, qui in scholis obtinet, cogitemus. Sed
 eundem usum si quis attentius consideraverit, intelliget,
 nihil admodum commune habere illam Stoicorum *compre-*
hensionem cum ea re, de qua hic agitur: ac vereor, ne non
 facile alius locus græci scriptoris proferri possit, ubi κα-
 ταλαμβάνειν simpliciter pro μανθάνειν accipiat. Quare
 etiam atque etiam de probitate istius scripturæ dubito,
 suspicorque, μετελιήφεσαν scripsisse Polybium. Et
 olim, & ante haud ita multos etiam annos in prælio ad
 Drepana, (I. 51, 6.) ægre circumagi naves romanæ ob

Verf. 3. gravem molem potuerant: nunc ad exemplum agillimæ navis, quæ Hannibalis Rhodii fuerat, ædificaverant quinqueremes, (I. 59, 8.) adeoque pristinam suam & incommo-
modam conftruendarum navium rationem cum alia commo-
diore permutaverant: id vero græce est *μετελῆφεσαν τὴν*
ναυπηγίαν, quemadmodum IV. 74, 1. *μεταλαβεῖν τὰς ἀγω-*
γὰς τῶν βίων est *genus vitæ ἔξ priora instituta mutare*. Eo-
 dem modo *μεταλαμβάνειν τὰ ἱμάτια* vel *τὴν ἐσθῆτα* dicunt,
 & *μεταλαμβάνειν τὸ ὄνομα*, & *μεταλαμβάνειν τὴν εἰρήνην*
ἀντὶ πολέμου vel *πόλεμον ἀντὶ εἰρήνης*, & id genus alia in
 vulgus notissima; quibus in pluralibus *μεταλαβεῖν* est *po-*
sito vel relicto priore, aliud sumere vel adsciscere. Præpo-
 sitiones *κατὰ* & *μετὰ* passim a librariis permutantur, cujus
 permutationis exemplum in nominibus *καταβολή* & *μετα-*
βολή supra ad cap. 36, 8. notavimus. Scaliger, hoc loco
 intelligens, *κατελῆφεσαν* laud satis commodum esse ver-
 bum, *κατελείφεσαν* suspicatus est: voluit puto *καταλεί-*
φεσαν, reliquerant pristinam ædificandarum navium ra-
tionem.

Ibid. τὰ τε πληρώματα συγκεροτημένα. Post Dorvil-
 lium ad Charitonem p. 85 sq. varium verbi *συκεροτεῖν* usum
 multis illustravit Reiskius ad hunc locum, quæ longiora
 sunt, quam ut hic repetantur. Satis manifeste opponuntur
 hic *πληρώματα συγκεροτημένα τοῖς ἀνασκήτοις*, (verf. 4.)
nautæ probe exercitati (ut recte Casaub. interpretatus est)
inexercitatis. Atque ita de usu & exercitatione rei belli-
 cæ verbum hoc usurpavit Demosthenes Olynth. II. p. 23.
 l. 3. edit. Reisk. *ὁῦσαν μὲν ἔχουσιν ὥς εἰσι θρυμαστοὶ καὶ*
συγκεροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου. Et Herodianus VII. 2, 4.
τὰ τε πλῆθη ταῦτα τοῦ στρατοῦ ἡγεσίῃ ἐπὶ τοῦ Μαξιμίνου
καὶ εἰς πολεμικὴν ἕσκησιν συνεκερότητο. Qua in dictione
 equidem vim verbi *συκεροτεῖν* non tam a notione *contun-*
dendi, compingendi derivandam putem, ut *συγκεροτημένος*
 sit usu *ἔξ exercitatione* veluti *compactus*, id est, *firmatus*
ἔξ inçuratus; quam ab ea notione, quam in musicis ha-
 bet hoc verbum, ubi *συκεροτεῖν* idem valet ac *πρὸς ἁρμο-*
νίαν

Vers. 3.

νῆαν ἄγειν, quemadmodum apud Suidam exponitur, scil. *ita exercitare chorum, ut omnes ad unum iñum concinant, & ad iustum tempus sibi respondeant.* Quo pertinet quod est apud Demosthenem adv. Midiam, p. 520, 11. *συγκροτῆν καὶ διδάσκειν τὸν χορὸν*, & apud Plutarchum (loco, ab Henr. Stephano ad hoc verbum laudato,) ὥσπερ χορὸς εἰς ἀμυσιβαῖν συγκεκροτημένος. Eodem pertinent ἀκρότητα κύμβαλα, i. q. ἀσυγκρότητα, *cymbala non concinentia, vel non congruentia ad numeros saltationis*, apud Athenæum lib. IV. p. 164. Confer Hesych. in Ἀκρότητα, & quæ ibi a Küstero monita protulit doctus editor. Nempe sicut fere in choro musico, sic in bello caput caussæ est, ut ita exercitati sint milites, ut ad unum veluti iñum imperantis communi concentu agant omnes, quibus signum datur. Quam fere in sententiam etiam Hieron. Wolfius ad illa Demosthenis verba, ex Olynthiaca II. citata, sic monuit: „Videtur non tam *fortitudinem & peritiam* rei militaris, (et si has quoque,) quam *concordiam & mutuas operas* significare.“ Et apud Herodian. IV. 14, 16. τὸ ὑμέτερον εὐτακτον καὶ συγκεκροτημένον bene interpres vertit, *vester ordo atque consensus*. Atque mire eadem notio convenit in nautas remigesque, de quibus hic apud Polybium agitur, quorum præcipua ars in eo versatur, ut sint *συγκεκροτημένοι*, id est, *eruditi institutique prò τὸ συγκροτῆν, ad remos uno eodemque iñu & communi veluti concentu pulsandos.*

Vers. 4. τάναντία τούτοις. τούτῳ ed. 1. 2. errore Ob- Vers. 4.
sopœi.

Vers. 5. τοὺς Ῥωμαίους. Abest artic. ab Aug. & Reg. A. Vers. 5.

Vers. 6. ποῦλὰ μέρη. Perperam vocab. μέρη abest ab Vers. 6.
ed. 1. & Reg. B. C. Ibid. εἰλήθησαν correxit Casaub. cum Scaligero. Mendose εἰλήθησαν vett. msstiomnes, & εἰλήθησαν ed. 1. 2. Reg. B. C. Conf. cap. 62, 6. Ibid. κατέδυσαν recte Casaub. cum msstis. Mendose ed. 1. 2. κατέδυσαν.

Vers. 7. ἐπαράμενον. ἐπαράμενοι ed. 1. & Reg. B. C. ex Vers. 7.
Bav. quod bene haberet, si responderent sequentia. Laudat

Verf. 7. hunc locum Suidas in Κατουρῶσιν. *Ibid.* ἐκ μεταβολῆς. Abest præpositio ἐκ ab edit. 1. 2. & vett. msstis, adjecta a Casaubono cum Scaligero & cum Reg. B. C. Adjiciendam etiam monuit Vossius in ora sui libri. Et sane desiderabatur, nisi malis corrigere εὐτυχῆ καὶ παραδόξῃ μεταβολῇ, quod tamen minus placet.

Verf. 8. *Verf.* 8. εἵλεψε editum est ex Bav.

Cap. LXII.

CAPVT LXII.

Verf. 1. *Verf.* 1. Corrige duo sphalmata operarum nostrarum. Pro ἔτοιμι scribe ἔτοιμοι, & pro τοῖς τε pone τοῖς δέ.

Verf. 2. *Verf.* 2. ἐν τῇ Σικελίᾳ. Aberat articulus ab impressis, errore primæ editionis. *Ibid.* πολεμήσαιεν. Nescio an teneri veterum codicum scriptura πολεμήσειν debuerit: infinitivus locum tueri poterit per ellipsin verbi χρῆ vel δέ.

Verf. 3. *Verf.* 3. περὶ τῶν ὄλων. Articulum perperam neglexerunt Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 4. *Verf.* 4. ἐκ τῶν κατὰ λόγον. καταλόγον una voce Bav. καταλόγων mendose edit. 1. 2. & sic Vat. ex prima scriptura; sed vera scriptura (quam verf. 5. agnoscunt omnes) intra lineas. *Ibid.* παρέλειπεν. παρέλειπεν Flor. Aug. Reg. A. nescio an & Vat. In Bav. utraque indicatur scriptura. *Ibid.* τὰς τοῦ νικῆν. Carent τὰς Aug. Reg. A. Nescio an & Flor. in quo certe τὰς deinde ante ἐλπίδας insertum est. Ex Vat. nihil adnotatum in schedis.

Verf. 5. *Verf.* 5. Ad κατέλιπε repetendus ex superioribus nominativus τὰ πράγματα. κατέλιπε τῶν dederunt Flor. Aug. Reg. A. ac nescio an Vat. κατέλειπε τῶν ed. 1. 2. Reg. B. cum Bav. in quo tamen & indicatur altera scriptura κατέλειπε.

Verf. 6. *Verf.* 6. ἐξάπτεστε. ἐξάπτεστε Flor. *Ibid.* λείπεσθαι. In Reg. A. inter lineas λιπέσθαι.

Verf. 7. *Verf.* 7. Λυτατίου cum Vrf. correxit Casaub. Mendose rursus Αὐτατίου edit. 1. 2. cum msstis, ut supra dixi. *Ibid.* προθύμως. ὁμοίως Aug. nescio quo casu, quove consilio;

filio; hinc ora edit. 2. *Ibid.* συνειδέναι correxit Ernestus; Vers. 7.
 & sic dant Bav. & Flor. συνιδέναι ed. 1. 2. Aug. Reg. A.
 B. C. συνειδέναι ed. Cusaub. & Gronov. *Ibid.* τετραμμένοις
 adscivi ex Aug. monente etiam Reiskio & Scaligero. Vul-
 go edebatur τετραμμένοις cum Bav. & ceteris msstis. Dixi
 de hoc verbo ad Appiani Annibalicam cap. 7. *Ibid.* συν-
 έβη τέλος επιθύναι, scil. αὐτοὺς vel τὸν Λυτάτιου, aut acti-
 vum intelligendum pro passivo επιτεθύναι positum. Conf.
 ad I. 37, 1. & ad I. 4. 1.

Vers. 8. Ἐπὶ τοῖσδε. Cum superioribus verba hæc con- Vers. 8.
 neſtunt Bav. Aug. Reg. A. Incommode; quoniam ibi jam
 est τοιοῦτων τινῶν, Cum ſequentibus recte copulavit edi-
 tor Baſileenſis & ſeqq. *Ibid.* ἐκχωρεῖν Σικελίας &c. Paulo
 uberius repetitur hujus ſœderis formula lib. III. cap. 27.
 Adde quæ mox ipſe Polybius monet cap. 63. Conf. Appian.
 de Rebus Siculis, Eclog. II. 2.

Vers. 9. κατενεγκεῖν. — „Præpoſitio in hoc verbo & Vers. 9.
 ejus ſignificatu reſpondet latino *de* in *dependere*, & noſtro
 [Germanorum] *abtragen*.“ REISK.

CAP V T LXIII.

Cap. LXIII.

Vers. 1. ἐπισκεψομ. ἐπισκεψαμ. ed. 1. 2. invitis msstis.

Vers. 1.

Vers. 2.

Vers. 2. τῶν μὲν ὅλων, eorum, quæ ad rei ſummam per-
 tinebant; ſcil. quæ de Sicilia imperio, de bello non in-
 ferendo ſociis, de reddendis captivis convenerat. *Ibid.*
 βραχέα δὲ προσεπέτειναν τοὺς Καρχηδονίους. τοῖς Καρχηδο-
 νίοις voluerunt Scal. & Reisk. Sed videtur teneri vulgata
 poſſe, ut βραχέα προσεπιτέινειν τινὰ, paulo amplius inten-
 dere aliquem, idem ſit, ac paulo magis intendere gravio-
 reſque reddere conditiones ei impoſitas.

Vers. 3. ἡμισυν. De veritate hujus emendationis, Vers. 3.
 quæ haud longe a veſtigiiſ veteris ſcripturæ recedit, non
 dubitabit, iſquiſquis contulerit III. 27, 5. *Ibid.* χίλια τέ-
 λαντα. Sic recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. Male vulgo
 χίλιά τε τέλαντα ex Bav.

- Verf. 4. *Verf.* 4. ὧν ἡμεῖς. Perperam ὧν ἡμεῖς ed. 1. cum Bav.
 Verf. 9. *Verf.* 9. τὸ προτεθεὶς ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς. Vide I. 3. extr.

Cap. LXIV.

CAPVT LXIV.

- Verf. 1. *Verf.* 1. ἀπορήσαι. Sic recte Bav. Reg. C. & Scal. Perperam ἀπορήσαι cum circumfl. ed. 1. & Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. Pessime ἀπορήσαμε edit. Basil. & seqq.
 Verf. 2. *Verf.* 2. ὅταν ἐπὶ τὴν ἐκδήγησιν αὐτῶν τῆς πολιτείας ἔλθωμεν. Significat *Librum sextum* suarum Historiarum; in cujus Reliquis tamen non memini tractatam istam quaestionem.

Ibid. ἀργῶς editum est ex Bav. cum quo faciunt (nī fallor) Vat. & Flor. ὀρθῶς Reg. A. & Aug. & hinc ora edit. 2. quod ex νορθῶς corruptum acute judicavit Scaliger; cui conjecturae major etiam probabilitatis gradus ex praecedente litera ν in ἀκούουσιν accedit. In Reg. A. vtro vulgata lectio ἀργῶς inter lineas etiam scripta ab eadem manu.

- Verf. 6. *Verf.* 6. οὐ μικρῶ, πολλῶ δέ. Familiaris Polybio pleonasmus. Sic II. 13, 1. οὐ μικρῶ, μεγάλῃ δέ, ad quem locum plura ejusdem generis collegit Reiskius, scil. II. 35, 7. II. 36, 2. III. 36, 3. &c.

Cap. LXV.

CAPVT LXV.

- Verf. 2. *Verf.* 2. πόλεμος ἐμφύλιος. Civilia illa Syllae & Marii, Cæsaris & Pompeii, Octaviani & Antonii bella πολέμους ἐμφύλους vocant græci scriptores. Hoc vero loco, ubi de bellis agitur, non inter cives ejusdem civitatis gestis, sed hinc cum vicino populo socio, illinc cum militibus mercenariis, πόλεμος ἐμφύλιος simpliciter opponitur bello externo, (conf. I. 71, 7.) & non tam civile bellum erat verendum, quam intestinum vel domesticum. Ceterum latius patere τὸ Φῦλον, quam τὸ ἔθνος, monitum jam ad vocab. ἐμόφυλος I. 10. 2.

Ibid. καλούμενος. Quod in Aug. & Reg. A. est, ὁ πρὸς τοὺς Φαλίσκους καλούμενος, scil. πόλεμος, similiter dictum

dictum videri poterit, ac cap. 70, 7. ὁ πρὸς τοὺς ξένους καὶ Λιβυκὸς προσεπικληθεὶς πόλεμος.

Verf. 5. ἐπὶ δὲ τὸν πολ. correxit Casaub. cum Reg. C. *Verf. 5.* Mendose ἐπεὶ δὲ ed. 1. 2. cum mssis. In Bav. tamen præter hanc scripturam indicatur etiam altera ἐπὶ ἐπιστῆσαι (intell. τὸν νοῦν, vel ἑαυτὸν, ut XI. 19, 2.) ἐπὶ τι, *animum advertere ad aliquid, considerare.*

Ibid. ἐπὶ κεφαλαίου, *summam.* Vtrumque dicitur, ἐπὶ κεφαλαίων, ut I. 13, 8. & ἐπὶ κεφαλαίου, ut III. 5, 9. Quare non sollicitandus erat hic locus Reiskio, contententi, aut ἐπὶ κεφαλαίων in gen. plur. esse legendum, aut uno vocab. ἐπικεφάλαιον.

Verf. 7. ἔθεςιν. ἤθεςιν Aug. Reg. A. *Verf. 8.* κατα- *Verf. 7. 8.* νοήσεις. Mendose κατανοήσεις ed. 1. 2. Reg. B. C.

CAP V T LXVI.

Cap. LXVI.

Verf. 1. Γέσκων. Γέσκων h. l. Aug. Reg. A. Sic rur. *Verf. 1.* fus *verf. 4.* & ibi pariter Flor. & ed. 1. cum Bav. Sed inferius deinde omnes Γέσκων. Quem *Gisgonem* vel *Gisconem* latini scriptores vocant, eundem promiscue Γέσκωνας & Γίσκωνας nominant græci.

Verf. 4. ἐχειρίζε τὸ κατὰ τὴν ἑξαποστ. Sic scripsi, *Verf. 4.* pressius inhærens veteris scripturæ vestigiis. Et commodè quidem stare potest τὸ, intelligendo πρῶγμα: sed usus Polybii postulat τὰ, quod repositum malim. Vide Lexic. Polyb. in Χειρίζειν & in Κατά. Postquam ed. 1. cum mssis ἐχειρίζετο dederat, editio 2. vero operarum errore ἐγχειρίτο, Casaubonus, ex ingenio correcturus mendam, cum editionem primam ad manus non haberet, magis etiam corrupit, ἐνεχειρίζετο scribens, quod tenuere sequentes editores.

Verf. 5. μὲν ὅν ἐμπορούμενοι. Sic recte editum ex *Verf. 5.* Bav.

Verf. 6. τὰς σιταρχίας. ΤΑΣΣΙΤΑΡΧΙΑΣ in ΤΑΣΣΗ- *Verf. 6.* ΑΡΧΙΑΣ erat corruptum, ex quo perperam Casaubonus τὰς ἐπαρκείας fecit, qui rursus I. 70, 3. (ubi recte σιταρχίας

- Verf. 6.** *χίος* editum erat ex Bav. cum Vat. & Flor.) temere *σιταρχίας* posuit. Sunt *σιταρχία* idem [sere quod ὀψώνια, (verf. 7 & 11.) non solum *annonæ, quæ militibus distribuuntur*, sed omne *stipendium militum*, præcipue tamen *frumentum eis demensum*. Hefychius: *Σιταρχία* τὸ εἰς ὀψώνιον διχτεταγμένον δαπάνημα.
- Ibid.* χρυσοῦν ἔκαστον. Cum operarum errore in ed. 1. fuisset ἔκατον, inde ἑκατὸν fecit Reg. B. & χρυσοῦς ἑκατὸν Reg. C. temere.
- Verf. 7. 8. 9.** *Verf. 7.* τὸν πρῶτον χρόνον. Forsan τὸν πρὶ τοῦ (vel προτοῦ) χρόνον, quod maluerat Gronov. Sic cap. 72, 5. & sæpe aliàs. *Verf. 8.* καὶ τινὲς μὲν. καὶ abest ab ed. 1. & Reg. B. C. commode id quidem, sed invitis vett. codd. *Verf. 9.* ἀπαγαγεῖν. ἐπαγαγεῖν Aug. Reg. A.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* συναναχθέντες. Placet συναχθέντες, congregati, quod est in Aug. & Reg. A. Sic cap. 67, 1. ἅμα τῷ συλληχθῆναι. *Ibid.* Σίκκαν Corrupte Σικελίαν h. l. Flor. Aug. Reg. A. sed in hoc vera scriptura inter lineas.

Cap.
LXVII.

CAPVT LXVII.

- Verf. 2.** *Verf. 2.* συνδρομαί. Mendose συνδρομοί ed. 1. Reg. B. Ferri posse σύνδρομοι, monuit Reiskius; sed id ignorant veteres libri, in συνδρομαί consentientes. cf. 1. 69, 11.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* ἐκάστων adscivi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* περὶ τοῦ αὐτοῦ ex Aug. in ora edit. 2. erat notatum, & hinc a Casaubono est receptum. περὶ ταύτοῦ ed. 1. & 2. in contextu, cum scriptis libris omnibus, excepto Aug. quod quidem servari poterat. In Reg. A. est quidem etiam τοῦ αὐτοῦ, sed punctis secundæ & tertiæ literæ indicatur scribendum ταύτοῦ.
- Ibid.* λέγοντας. λέγοντος mendose cd. 1. 2. & Reg. B. C. cum Bav. λέγοντας ex ora ed. 2. in contextum recepit Casaub. & sic dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sed videtur utique, cum Vrsino, Scaligero & Reiskio, λέγοντα legendum, quia præcessit τὸν στρατηγὸν in sing. numero.

Verf.

Verf. 10. ὅπερ ἐπειρᾶτό γε. Conjecturæ hoc debetur Casauboni. In ed. 1. & msstis omnibus est ἐπειρᾶτό τε. μὲν pro τε vel γε voluit Reiskius. Mihi nullum dubium est, quin ἐπειρᾶτο τό τε scripserit Polybius, & sic repositum velim.

Verf. 11. ἀγαγέλλειν. ἀπαγέλλειν Reg. A. sed altera *Verf. 11.* lectio superscripta. *Ibid.* ἐξ ὧν ἦν. Verbum ἦν, quod omnes libri agnoscunt, temere omissum est in edit. Casaub. & seqq. *Ibid.* ἅπαντα. πάντα edd. & Reg. B. C. contra communem veterum codicum consensum.

Verf. 13. ἐπὶ τῷ καλουμένῳ Τύνητι, ad Tunetem. In- *Verf. 13.* fra, cap. 73, 3. ἡ ἐν τῇ Τύνητι στρατοπεδεία, quod idem sonat. Sic III. 102, 9. τὸν ἐπὶ τῷ Γερουνίῳ χάρακα, castra ad Gerunium, ubi Bav. in contextu habet ἐν τῷ Γερουνίῳ, eadem sententia. Sic ἐπὶ θαλάττῃ, ad mare. In ora Reg. A. est ad hunc locum scholion: Τύνης μὲν ὁ νῦν καλούμενος Τοῦνις.

CAPVT LXVIII.

Cap.
LXVIII.

Verf. 1. τὴν αὐτῶν. τὴν αὐτῶν ἄγνοιαν Bav. *Verf. 2.* *Verf. 1-5:* τοσοῦτο πληθός. τοσοῦτον Aug. *Verf. 3.* εὐπειθέστεροις. εὐπειθέστερον Aug. *Verf. 4.* ἐξιλάσασθαι. ἐξιλάσκεισθαι Reg. B. invitis vett. codd. *Verf. 5.* εἰ κατὰ δύναμιν. εἰ delectum voluit Scaliger.

Verf. 8. ἐβέβαινον commodè Casaub. vertit *pergere illi* *Verf. 8:* *ulterius*, quamquam aliàs non memini ea ratione verbum hoc usurpatum. Poterit fortasse, absolute h. l. positum, eodem modo intelligi, ut apud Appianum ἐπιβαίνειν τῆς ἀφορμῆς, τῆς προφάσεως, τῷ λόγῳ, *insistere, niti occasione, arripere occasionem.* Vide Ind. Græcitat. ad Appian.

Verf. 10. ἀεὶ τι καινόν. Cum in Bav. esset ἐν τινι *Verf. 10:* καινόν, & in fine superscriptum esset ὧν, imperite Obfopæus ἐν τινι καινῶν ὧν edidit, quod tenuit editor Basileensis, Ex corrupta ista editionis primæ scriptura effictum in Reg. B. C. est ἐν τινι καυρῶ ὧν, satis infelicitè, ἐν τινι καινῶν dant Vat. Aug. Reg. A. (nam falsus est Boæclerus, ἐν

τινι

Verf. 10.

τινι καιῶνι citans ex Aug.) sed Flor. ἔν τινι καιόν. Probabiliter admodum Scaliger in ἔν τινι latere ἔν τι suspicatus est: unde vel ἔν τι καιόν utique cum eo legendum, vel ἔν τι τῶν καιῶν, ut XXII. 25, 2. προῖν ἔν τι τῶν καθ'ηκόντων. XVI. 28, 7. ὡν ἔν τι μοι δοκεῖ καὶ τότε γεγονέαι περὶ τὸν Φίλιππον. I. 79, 8. καινοτομήσαντες τι τῶν πρὸς ἀσέβειαν. Adde I. 80, 3. V. 98, 4. XXVI. 3, 3. Sic apud Aristotelem Ethic. ad Nicom. VIII. 1. ἡ ΦίλοΦιλία δοκεῖ τῶν καλῶν ἔν τι εἶναι. Sed placet simul adverbium ἀεὶ, adjectum a Casaubono, quod & Perottus his verbis expressit, *quotidie novi aliquid reperiebant*. Poterit autem ἀεὶ latere in literis νι, ut adeo ponendum sit post ἔν τι, scribendumque ἔν τι ἀεὶ καιόν vel ἔν τι ἀεὶ τῶν καινῶν.

Ibid. προσεξέυρισκον. Sic vett. mss̄ti omnes; quod cum in edit. 1. corruptum esset in προεύρισκον, retinuerunt hoc sequentes editores & Reg. B. C. Vera tamen scriptura ex Aug. notata est in ora ed. 2.

Ibid. εἰς ἀδύνατον ἐκβάλλοντες τὴν διάλυσιν. Tenui Casauboni interpretationem: *per conditiones, quæ fieri non poterant, pacem impediētes*. Si per se staret ἐκβάλλοντες τὴν διάλυσιν. haud dubie verbum ἐκβάλλειν exponendum foret *repudiare, respuere*, ut I. 14, 4. XXIII. 8, 13. Sed adjecta verba εἰς ἀδύνατον paulo diversam ejusdem verbi interpretationem suadere videntur, ut εἰς ἀδύν. ἐκβ. τὴν διαλ. sit *prorogantes, differētes, ex uno tempore in aliud, ex una difficultate in aliam rejicientes pacem, ita, ut convenire nullo modo posset*. Sic quidem notionem verbo ἐκβάλλειν h. l. subjectam conferre cum I. 58, 8. & XXIX. 9, 5. jussit REISKIUS in Nota ad I. 58, 8. Nec tamen dissimulabo, mihi videri propriam vim, quæ inest huic verbo hoc ipso loco, in quo versamur, propius quodammodo ad illam, quam supra dixi, *repudiandi, respuendi, procul a se rejiciendi & repellendi*, (conf. XI. 10, 6.) quam ad hanc *prorogandi & differendi*, accedere. Eadem notione cap. 69, 5. διακόψαι τὰς διαλύσεις dicit. Aliam vero explicandi hujus loci rationem, non
fine

sine veri specie, inivit ΓΡΟΝΟΝΙΥΣ in Notis editis: „Sane alibi, ait, διάλυσιν, scil. τῶν ἔκλων, [poterat addere, vel τοῦ πολέμου] recte *conditiones pacis* intelligi fateor: hoc loco, si quid video, aliud vult Polybius, respiciens διάλυσιν τῶν χρημάτων & ὀψωνίων. Ita in sequentibus: [cap. 69, 3.] ὥρμησε πρὸς τὸ διαλύειν τὰ προσοφειλόμενα τῶν ὀψωνίων. Rursus: [ibid. vers. 8.] τὸν Γέσκωνα τὰ μὲν ὀψάνια διαλύειν. Et, [cap. 72, 6.] ὥστε μὴ μόνον διαλύσαι τὰ προσοφειλόμενα τῶν ὀψωνίων, τοῖς μισθόφοροις. Itaque interpretor: *extendentes solutionem in eam summam, quæ solvi non poterat.* Id namque est ἐκβάλλειν.“ —

Vers. 16.

CAP V T LXIX.

Cap. LXIX.

Vers. 1. τὸν Τύνητα. τὴν Τύνητα ed. 1. & Reg. B. C. *Vers. 1.* perperam & invitis vet. libris. *Ibid.* λαμβάνων τοὺς ἡγεμόνας. λαμβάνειν h. l. & deinde *vers. 7.* idem est cum eo, quod cap. 70, 2. & sæpe aliàs εἰς τὰς χεῖρας λαμβάνειν dicit, *seorsim sumere, seducere aliquem, privatim cum eo convenire & colloqui*, de qua phrasi dixi in Adnot. ad I. 32, 4. De ista verbi λαμβάνειν notione monuit etiam Reiskius ad hunc locum.

Vers. 3. τέλος δὲ ὥρμησε. Sic ex ingenio correxit Ca. *Vers. 3.* faub. Mendose ante eum libri omnes edd. & scripti, τέλος διώρμησε. Repositum vero utique cum Reiskio malim τέλος δὲ ὥρμησε, vel τέλος δ' ὥρμησε.

Vers. 4. τοῖς πολεμικοῖς. Perperam τοῖς σωματικοῖς Aug. *Vers. 4.*

Vers. 6. ἅμα δὲ τούτῳ καὶ Λίβυς τις. Ante hæc verba *Vers. 6.* non debuit major distinctio poni: sufficiebant *minus pun-ctum*, sive *superius*, quod vocant; cohærent enim hæc cum superioribus, e quibus repeti illa debent πᾶν ἐτόλμα καὶ λέγειν καὶ πράττειν.

Ibid. τοῖς περὶ τὸν Σπένδιον resitui ex msstis, qui in hoc consentiunt omnes, præter Aug. in quo est τῆς περὶ, quod & temere dederat edit. 1. & servaverant ceteri editores. De corrigendo errore monuerant jam Scaliger & Reiskius.

Vers.

- Verf. 7. 8.** *Verf. 7.* λαμβάνων. conf. ad verf. 1. *Verf. 8.* λαμβάνοντες. Sic veteres libri omnes. *Ibid.* τὰς δὲ τὰς τε edit. 1. & Reg. B. perperam, & invitis vett. codicibus.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* προσπορευθείη. Nihil, quod sciam, variant h. l. codices, qui cap. 80, 8 sq. (ubi eadem res agitur) omnes in προσπορευομένων & προσπορευθέντας consentiunt, ut IV. 22, 9. VI. 21, 3. XI. 27, 7. Quare, si quid mutandum, malim h. l. προσπορευθείη legere, quam cap. 80. cum Casaubono προσπορ. Sed fortasse nihil admodum refert: nam, quemadmodum h. l. προσπορευθείη est in medium progredieretur, eodem modo mox verf. 13. προσελθόντα est progredientem, nisi & ibi pariter προσελθόντα reponendum statuas.
- Ibid.* περιμείναντες. προσμείναντες Aug. sed superscr. περί. *Ibid.* τοῖς περὶ τὸν Σπ. correxit Casaub. cum Scaligero. Ante eum edd. & scripti mendose τοῖς παρὰ τὸν Σπ. *Ibid.* ἀπέκτεινον edidit Casaub. cum Bav. & Reg. C. ἀπέκτενον ed. 1. 2. Vat. Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 13.** *Verf. 13.* ὥστε μὴ δύνασθαι διαφυγεῖν τὸν ἄπαξ προσελθόντα. τῶν ἄπαξ προσελθόντων Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod bene habebit, si pro μὴ, quod præcessit, μηδὲν posueris. Pro διαφυγεῖν est simplex φυγεῖν in uno Reg. C. De verbo προσελθόντα vide supra ad verf. 10.

Cap. LXX.

CAPVT LXX.

- Verf. 3.** *Verf. 3.* τὰς σιταρχίας. Sic ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum Bav. Vat. & Flor. Mendose σιταρχίας Aug. Reg. A. Temere σιταρχείας ed. Casaub. & seqq. Conf. ad I. 66, 6.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* κατὰ τὴν Λιβύην. Articulum negligunt Aug. Reg. A. *Ibid.* τοῦς Ἰππακρίτας. Sic Stephanus Byzantinus: Ἰππου ἄρχα, πόλις Λιβύης. ὁ πολίτης, Ἰππακρίτης. Apud Diodorum autem (in Excerpt. Valef.) Tom. II. p. 567. Ἰππακρίνοι vocantur. De ipsa urbe Hippone, cui cognomen Diarrhytus erat, vide sis quæ disputata sunt ad Appiani Historiam Punicam cap. 119.

CAPVT LXXI.

Cap. LXXI.

Vers. 1. τοὺς μὲν κατ' ἰδίαν βίους. In ed. 1. operarum *Vers. 1.*
errore est κατ' ἰδίους, quod temere probavit Reiskius, κατ-
ιδίους legens, & nomen κατίδιος fingens, nulli græco
scriptori auditum.

Vers. 2. ἐν μεγάλῃ δουθυμίᾳ. Abest μεγάλη ab Aug. & *Vers. 2.*
Reg. A. *Ibid.* κατέστησαν restitui ex Flor. Aug. Reg. A.
Nec dubito, eodem modo esse in Vat. Perperam κατ-
έστησαν edd. ex Bav. quod in κατέστησαν mutavit Reg. C.

Vers. 3. τετρυμένοι, ut alibi, adscivi ex Aug. Me. *Vers. 3* 394.
nuerunt etiam Scaliger & Reiskius. Vulgo τετρυμμένοι.
Vers. 5. κινδυνεύειν. κινδυνεύειν Aug. Reg. A. *Vers. 6.* βοη-
θούντων. βοηθούσων Vat. Flor. *Vers. 8.* αὐτοὶ σφίσι
ex conject. quidem sua edidit Casaub. Sic autem recte
dant Aug. & Reg. A. αὐτοῖς σφίσι ed. 1. 2. & Reg. B. C.
cum Bav. Vat. Flor.

CAPVT LXXII.

Cap.
LXXII.
Vers. 1.

Vers. 1. ἐπεστάτησαν. ἐπέστησαν Aug. Reg. A.

Vers. 2. παραιρούμενοι μὲν τῶν ἄλλων πάντων τῶν καρ- *Vers. 2.*
πῶν τοὺς ἡμίσεις. Deleto articulo, cohærebunt hæc inter
se, τῶν ἄλλων πάντων καρπῶν: servato (uti debet) articu-
lo, pendebit τῶν ἄλλων πάντων a verbo παραιρούμενοι, &
erunt οἱ ἄλλοι πάντες agrorum cultores, quos distinguit ab
habitoribus urbium. *Ibid.* δὲ τοῖς πόλεσι, absque præ-
positione, dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* τοῖς
ἀπόροις. Mendose τοῖς ἀπείροις Aug. Reg. A. Flor. nescio
an & Vat.

Vers. 3. τοὺς αὐτοῖς μὲν. τοὺς αὐτοὺς μὲν Vat. Flor. *Vers. 3;*
Ibid. τοῖς δὲ κατὰ τὴν χώραν πικρ. χρωμ. Cum τοὺς κατὰ
τὴν χώραν homines agrestes & rusticos interpretatus esset
Casaubonus, recte monuit GRONOVIVS, non ad hos solos
illud pertinere, sed [ad omnes incolas subjēctæ regionis.
Sic X. 36, 3. ὑπερφηφάνως ἐχρῶντο τοῖς κατὰ τὴν χώραν,
superbe incolis (Hispaniæ) dominabantur. Conf. vers. 1. hu-
jus cap.

Vers.

- Verf. 5.** *Verf. 5.* τὸν πρὸ τοῦ χρόνου. In msstis una voce προ- τοῦ scribitur & h. l. & plerumque aliàs.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* παρεσκευάσαν reſtitui ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. Sic &, cum levi errore in fede accentus, πα- ρεσκευάσαν Bav. Hinc παρεσκευάσαν edit. 1. & παρεσκευά- σαντες ed. 2. & ſqq. invitis msstis. *Ibid.* ἐποίησαντο. ἐποίη- σαν edd. & Reg. B. C. contra veterum codicum fidem.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* Poſt ἐτι δὲ μᾶλλον in edit. 2. inſertum eſt ver- bum ὄντες, ex verſu ſeq. (cap. 73, 1.) perperam huc ab operis typographicis rejeſtum. Ad iſtam trajeſtionem non adtendens animum Scaliger, ὄντως ſcribendum conjeccrat. *Ibid.* ἀποβλέπειν ἀεὶ. Cam omnes h. l. darent δὲ, Vrfi- nus ſuperius δὲ delendum cenſuit. Mihi unice vera viſa eſt Reiſkii emendatio.

Cap.
LXXIII.

CAP V T LXXIII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* τὰ κατὰ τὴν Ἑκτοντάφυλον. Ἑκτόμυλον hanc vocat Diodorus IV. 18. & in Excerpt. Valeſ. ex lib. XXIV. p. 565. ed. Weſſel. Viciffim, quam vulgo *Hecatompylon* dicunt Parthiæ, Ἑκτοντάφυλον adpellat idem XVII. 75. Nempe, ſicut ſua origine idem prorfus valet utrumque nomen, ſic utrumque promiſcue adhiberi conſuevit, ut cum Salmaſio monuit Weſſeling. ad Diod. T. II. p. 565. Fuiſſe autem hanc Hecatompylon vel Hecatontapylon Li- byæ inſignis magnitudinis urbem, non nomen ſolum pro- bat, ſed & fidem faciunt ter mille illi obſides, quos ex ea accepiffie Hannonetm idem Diodorus reſert.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* τοὺς πολιτικούς ἴππους. ἱππῶς h. l. malim, ut cap. 75, 2. *Ibid.* τὰ περιλιπῆ. Editum vulgo erat πε- ριλοιπῆ ex Bav. in quo tamen ſimul indicatur alia lectio, quæ neſcio utrum ſit περιλοιπῆ, an περιλιπῆ. Aut περι- λειπῆ aut περιλοιπα corrigere juſſit Reiſkius. Et περι- λειπῆ dant Aug. & Reg. A. Sed περιλιπῆ Flor. (neſcio an & Vat.) & ſic correxit Scaliger in ora ſui libri. Eam- dem ſcripturam περιλιπῆ in contextum recepit ΕΡΜΕΣΤΙ, & in Lexico Polybiano ait: „Sic correximus pro περιλοιπῆ, quod

quod abhorret ab analogia, debebatque esse περιλοιπα, Vers. 2.
cum illud sit bonum & Platonicum verbum." — περιλοιπῆς ex Platone de Legib. jam laudaverat H. Steph. in Theſt.
& id eadem analogia dicitur qua ἐλλειπῆς, pro quo tamen
& ἐλλειπῆς invenitur.

Ibid. τῆς ἐκτὸς Λιβύης. ἐντὸς scribendum visum erat
Gronovio, absque necessitate.

Vers. 4. τὸ μὲν τῇ θαλάττῃ. Nescio an verior sit co- Vers. 4.
dicum Aug. & Reg. A. scriptura, τὸ μὲν τῇ θαλάττῃ.

Vers. 7. παραγιγνόμενοι revocavi ex ed. 1. quæ cum Vers. 7.
Bav. dat quidem παραγιγνόμενοι, neglecta (ut solet fere
Bav.) litera γ ante ν. παραγενόμενοι edit. 2. & seqq. ex Aug.
cum Reg. A. Vat. & Flor. *Ibid.* ἐνέβαλλον. Sic Bav. Aug.
Reg. A. B. nescio an Vat. & Flor. Mendose ἔμβαλλον ed. 1.
Hinc ἐνέβαλλον ed. 2. & seqq. & Reg. C. *Ibid.* In τοὺς ἐν-
δον cum Bav. consentiunt Vat. & Flor.

CAPUT LXXIV.

Cap.
LXXIV.

Vers. 4. πρὸ τῆς πόλεως adscivi ex Vat. Flor. Aug. Vers. 4.
Reg. A. Et Perottus, ante μάκρια urbis. πρὸς τῇ πόλει
στρατοπεδεύειν magis de hoste dicitur, urbem obsidente, ut
I. 86, 9.

Vers. 5. ὑπομεῖναι Casaubonus adoptavit ex Reg. B. Vers. 5.
C. qui illud posuerunt pro mendofo μίξαι, quod habent
edit. 1. & 2. cum Bav. & Aug. & μίξαι, quod est in Reg. A.
Sed satis erat & haud dubie restituendum Polybio est sim-
plex verbum μεῖναι, quod habent Vat. & Flor. & codex
Vrſini.

Vers. 6. τὸ δὲ διασωζόμενον μέρος &c. Naturalis series Vers. 6.
verborum hæc: τὸ δὲ μέρος, διασωζόμενον πρὸς τινὰ λόφον
ἐρυμνὸν καὶ σύμφυτον, ἔμενε. Id est: pars evasit in collem
aliquem &c. ibique substitit. ἔμενε non cum proxime præ-
cedentibus construendum, sed per se stat, & intelligitur
αὐτοῦ, ibi, ut monuit Πικισκίης. Sic non opus est ejus-
dem Reiskii conjectura, ἔφυγε pro ἔμενε suadentis.

Vers. 7. ἐκτοπίζοντες αὐτούς. αὐτοὺς Bav.

Polybii Histor. T. V.

X

Vers. 7.
Iersf.

- Verf. 9. *Verf. 9.* σύντροφοι μὲν γεγονότες. Suo loco restitui conjunctionem, temere omissam in edit. Casaub. & seqq.
- Verf. 10. *Verf. 10.* συνιδόντες recte edidit Casaub. & sic est in Vat. Flor. Aug. Reg. A. συνειδότες ed. 1. ex Bav. συνειδόντες ed. 2.
- Verf. 13. 14. *Verf. 13.* Verba αὐτῶ τῶν πολεμίων, usque στρατοπεδεύοντων, absunt ab edit. 1. sive editoris, sive operarum errore. In Reg. B. C. ex alio codice suppleta sunt. *Ibid. εἰς τὸ νικᾶν. πρὸς νικᾶν* Bav. *Verf. 14.* ὅτε μὲν dant scripti libri omnes. *Ibid. παραλόγως. παραλογίστως* ed. 1. 2. Reg. B. C. invitis vett. codd.

Cap.
LXXV.

CAPVT LXXV.

- Verf. 2. *Verf. 2.* πολιτικούς ἱπκῆς. πολεμικούς ἱπκ. ed. 1. 2. Bav. Reg. A. B. C. Veram scripturam Polybio restituit Casaub. partim ex ingenio, partim ex versione Perotti, qui cum Aretino *equites peditesque urbanos* habet. Sic autem perspicue dant Vat. & Flor. πολιτικούς, & sic ante Casaubonum jam correxerat Scaliger in ora sui libri. conf. cap. 73, 2. Casaubonus autem citra necessitatem & invitis mssis articulum τοὺς præposuit, quem delendum iudicavimus. Complura ex pluribus scriptoribus loca, ubi hæc vocabula πόλεων, πολεμίων, πολέμων, & horum conjugata ac derivata perperam inter se a librariis permutata sunt, concessit Dorvillius ad Charit. p. 702sq. Sic apud Polyb. VIII. 3, 2. πόλεμον in πόλεων erat corruptum: & vicissim apud Suidam in Ἀκρόπολις (Frugm. Polybii Grammat. IX.) πόλεων in πολεμίων erat transformatum.
- Verf. 5. *Verf. 5.* τοῦ προσαγορευομένου &c. Ab his verbis incipit prima membrana, quæ a manu veteris calligraphi Codex Vrbino-Vatic. superest in CODICE VRBINATE VATICANO, qui *Excerpta Antiqua ex XVII vel XVIII prioribus Polybii libris* continet, de quo dixi in Præfat. ad Tom. I. p. xlv. ubi monui, priora nescio quot folia vetusti hujus Codicis periisse, temere & sublesta atque etiam mala haud dubie fide suppleta a recentiori manu. Scilicet duo priora folia, quæ hodie

Codex Vr-
bino-Varic.
Verf. 5.

hodie compacto sunt in fronte hujus codicis, recentiori manu scripta, ipsum Exordium continent Historiarum Polybii, a cap. 1. libri primi, usque cap. 7, 11. *προορᾶσαι τὸ μέλλον*. Folium tertium nihil prorsus ad Polybium pertinet, sed decerptum est ex alio vetusto codice, antiquitate exeso, in quo Plutarchi nonnulla descripta erant; & istud quidem folium continet ea quæ sunt in Plutarchi Præceptis Politicis pag. 581 sq. edit. Wechel. In fine hujus folii, & in summa ora folii quarti, quod primum est a manu calligraphi, qui reliquum codicem exaravit, scripta sunt ab ea manu, quæ duo priora folia conscripsit, nonnulla, quæ apud Polybium h. l. præcedunt versu 4. ab illis verbis *τῶν γελόφων*, usque verba *πρὸς δὲ τούτοις* verf. 5. post quæ sequuntur hæc *τοῦ προσπαρουμένου*, quæ sunt prima ex eis, quæ a manu veteris librarii supersunt. Progreditur autem abhinc hæc Ecloga usque ad finem cap. 78. omiſſis tamen nonnullis, scil. a cap. 76, 10-77. 5 extr. Tum sequitur alia Ecloga, vel aliud Excerptum, incipiens a verbis *Οὐκ ἂν τις εἰπεῖν ὀκνήσειεν*, cap. 81, 5. usque cap. 81, 11. *ἃ δὴ τότε συνάβαινε*. Tum rursus ex cap. 83, 2. *Ὁ δὲ Ἰέρων μεγάλην μὲν ἐποιεῖτο σπουδὴν*, usque verf. 4. *δικαίων ἀμφισβητεῖν*. Denique cap. 84, 6. *Τότε γὰρ ἦν*, usque verf. 10. *ἀσεβείᾳ καὶ παρνομίᾳ*.

Ibid. Βακάρα. Μάκαρα Vrb. Vat. Flor. Reg. B. C. Μάκαρας Bav. Aug. Reg. A. & sic edidit Casaub. ex ora edit. 2. Μάκρος ed. 1. & ed. 2. in contextu, invitis omnibus libris. Pari modo I. 86, 9. ubi nos Βακάρων edidimus, dant Μάκαρα edd. cum Bav. cui (ni fallor) consentiunt Vrb. & Flor. e quibus nulla varietas enotata est; & Μάκαραν Vat. Aug. Reg. A. Rursus lib. XV. 2, 8. ubi τὸν Βάγραν edidimus, codices nostri omnes τὸν Μάκραν præferunt. Non est autem dubium, quin tribus hisce locis idem illud intelligatur flumen, satis in vulgus notum, quod *Bagrada* vel *Bagradas* apud latinos scriptores, Βαγράδας apud græcos, & apud Strabonem, perperam transpositis literis, Βαγάδας vocatur; de quo vide Bochartum in.

Verf. 5.

Geogr. Sacr. Part. II. lib. I. cap. 24. p. 532. Cellarium in Geogr. Antiq. lib. IV. cap. 4. p. 153 sq. & Criticos ad Livii libr. XXX. cap. 25. Ac de extrema quidem syllaba *da*, vel potius *ta*, quæ in Pœnorum lingua, sicut in Chaldæorum Syrorumque, statum emphaticum (quem dicunt) indicat, & perinde abesse & adesse potest, docebit Bochartus loc. cit. Sed de initiali litera hujus nominis gravior nascitur disceptatio. Nam quum in primam literam B consentiant ceteri omnes scriptores, in promptu quidem erat, ut cum Bocharto suspicaremur, apud Polybium literam β librariorum errore cum μ esse permutatam; confusione satis obvia, quæ, ut jam aliàs monuimus, nata est ex similitudine literæ μ cum figura illa literæ β , quam a nono inde seculo passim usitatam fuisse, docet Montfaucon Palæogr. Græc. p. 335. & ostendunt exempla, quæ occurrunt in speciminibus scripturæ, ab eodem Montfauconio p. 274. exhibitis. Et, quum dubium aliquod movere posset pertinax ille codicum Polybianorum tribus diversis in locis consensus, opportune occurrebat Suidas, qui in suo codice, hoc certe loco, in quo versamur, utique per literam B scriptum id nomen invenisse videtur. Is enim, cum ad vocem *Τανάγη* profert Polybii verba, quæ sunt verf. 8. hujus capituli, ita scribit: Πολύβιος· Κατὰ τὴν εἰς Θάλατταν ἐκβολὴν τοῦ Βουκάρου ποταμοῦ &c. & eadem ipsa verba eodem modo repetit in serie literæ B. ubi ait: Βουκάρου· ποταμός. Κατὰ τὴν εἰς Θάλατταν ἐκβολὴν τοῦ Βουκάρου ποταμοῦ. (Quo quidem loco quod α cum ν est permutatum, ne ista quidem mutatio exemplis caret in nostris codicibus Polybianis; inde nempe orta, quod literæ σ & ν nimis prope altera alteri junctæ, ita, ut sese contingant, speciem literæ α præbent.) Huc accedebat, quod apud Arabem Geographum, quem Nubiensem vocant, flumen hoc non *Magiarda*, sed *Nagiarda*, ut monuit Bochartus, vulgo legitur; mendose id quidem, at litera N non ex M orta, cum qua in Arabum scriptura nihil commune habet, sed ex litera arabica B, quæ librariorum facili

Vers. 5.

facili errore in N mutari potuit, quia B & N in Arabum scriptura nonnisi situ puncti diacritici differunt, quod in B subjicitur, in N superscribitur, ac haud raro etiam a librariorum non nimis diligentibus prorsus negligitur. His rationibus inductus, non dubitandum putaveram, quin, rejecto librariorum errore, eam scripturam revocarem, qua Polybium ipsum usum esse admodum probabile videbatur. At vero, quandoquidem ad hunc usque diem incolæ illius regionis eundem fluvium, quem *Macara* Polybiani codices vocant, eadem litera initiali *Magierda* vel *Megierda* adpellant, quod & Danvillius docuit in *Geographie Ancienne* T. III. p. 77 & p. 85. edit. in 8. & nuperrime etiam celebris Africæ explorator Brucius monuit; rursus non erit dissimulandum, ex illo consensu nominis, apud ipsos locorum incolas etiamnum usitati, cum ea scriptura, quam tribus locis apud Polybium (qui diu olim in eisdem oris & ipse commoratus erat) reperimus, haud exiguum rursus veri speciem eidem scripturæ codicum Polybianorum Μακάρα vel Μάκαρα accedere; quæ adeo præpropere ac temere auctori suo a nobis ademta poterit videri. Ac sane suspicari licet, duplicem olim ejusdem nominis pronunciationem, alteram per M, alteram per B, obtinuisse; præsertim quam, sicut aliæ literæ ejusdem organi, sic sigillatim B & M, quæ sunt ambæ ex labialium numero, subinde inter se alternare vices soleant; cujus permutationis exempla nonnulla, in linguis orientalibus obvia, congefferunt Bochartus *Geogr. Sacr.* Part. I. lib. IV. cap. 4. p. 246. & Schultensius in *Clavi Dialectorum* p. 194. Quare non modo non repugnem, sed & caute & prudenter factum dicam, si quis restituendam Polybio codicum scripturam dixerit; quam ne nos quidem prorsus expulimus, sed contextui subjectam in proximo reliquimus.

Ibid. πόλιν ἐπ' αὐτῆς ᾠκοδομησάτας. — „An pro ἀκρόπολιν? nam urbem quidem qui potuerunt tam cito?“ **CASSANUS**. in ora Basil. — Alibi pariter a Polybio castellā

- πύργους adpellata legimus. vide XXVI. 4, 1. Sed de hac urbe confer I. 76, 1.
- Verf. 7. *Verf. 7.* διενόηθη τι τοιοῦτον. Sic recte Casaub. cum Vrb. Vat. Flor. Reg. B. C. τὸ τοιοῦτον ed. 1. 2. cum Bav. & Aug. In Reg. A. est τὸ, & superscr. τι.
- Verf. 8. *Verf. 8.* Habet Suidas in Τενάγῃ, & partim in Βουκάραις. *Ibid.* παρ' αὐτῷ τῷ στόματι. Sic editum ex Bav. Mendose παρ' αὐτῷ τὸ στόμα Vat. & Reg. A. Melius παρ' αὐτὸ τὸ στόμα Flor. & Aug. παρὰ τὸ στόμα Suidas. *Ibid.* εὐτρεπῇ. εὐπρεπῇ Aug. Reg. A. *Ibid.* τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον. Perperam caret τὰ ed. 1. *Ibid.* ἐπιβελὴν restitui ex ed. 1. 2. & msstis. Temere ἐπιβουλὴν ed. Casaub. & seqq.
- Verf. 10. *Verf. 10.* δὲ post παραδόξου caret ed. 1. operarum errore.

Cap.
LXXXVI.

CAPVT LXXXVI.

- Verf. 2. *Verf. 2.* εἰς συνάπτον Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Dictum fere, ut εἰς ὑπήκοον συνάγειν & similia apud Apianum & Xenophontem. Scriptura codicis Bav. ex librarii ingenio esse videtur. Nescio tamen an rectius foret εἰς τὸ συνάπτον.

Ibid. σπουδῇ παρηγύων ἅμα παρακαλοῦντες σφᾶς αὐτούς. Casaubonus: *sedulo alii aliis dare mandata, invicem se adhortari.* — „παρακαλοῦντες debet hic accipi pro *nominatim sese inter se appellantes*: nam aliàs παρεγύων cum παρακαλεῖν idem significat.“ REISK. — Etiam GRONOVIVS veritus erat, ne περιτολογία aliqua inesse Polybii verbis supra scriptis videretur; quæ ut vitaretur, verba σπουδῇ παρηγύων vertenda censuit (in Notis msstis) *festinate appropinquabant*: & in eandem fere sententiam ERNESTVS in Lexico Polyb. παρεγύων h. l. exponit *impetum facere, irruere*. Sed huiusmodi quidem significationis, verbo huic subiectæ, nullum facile exemplum ex ullo græco scriptore poterit proferri: nam quod idem verbum apud Polybium nostrum VII. 18, 4. *occurrere ad obfistendum* ab eodem Ernesto cum Henr. Stephano in Thef. exponitur, ea

ea interpretatio nulla legitima auctoritate nititur. Quod autem ad περιτολογίας culpam adtinet, si vel maxime alibi passim partem ejus culpæ nonnullam contraxit Polybius, hic certe nullam habet: nam aliud est, *mandata dare* & quidem veluti *per manus tradere*, ut idem mandatum per ora omnium transeat & successive ad omnes perveniat, quod est παρεγγύειν; aliud, *cohortari ad mandata strenue exsequenda*, quæ est vis verbi παρακαλῆιν. Sic παρακάλεσαντες σφᾶς αὐτοὺς, *sefe mutuo cohortati*; I. 61, 1. & sæpe aliàs.

Verf. 5. πρωτοπορείας tenui ex ed. Ernesti, & sic h. l. *Verf. 5.* dedit Aug. πρωτοπορίας h. l. ed. 1. 2. 3. 4. cum ceteris msstis, qui alibi diphthongo in terminatione utuntur. *Ibid.* ἀναστρέψαντας. ἀναστρέφοντας edd. invitis omnibus scriptis libris. *Ibid.* ἐπὶ τῆς οὐραγίας. Sic ed. 1. cum msstis omnibus, præter Aug. ex quo imperite περὶ adscivit editor Basileensis, quod tenuerunt posteriores editores.

Verf. 7. ἐκπλαγῆς γιγνόμενοι &c. Habet Suidas in *Verf. 7.* Ἐκπλαγῆς.

Verf. 8. In περιπίπτοντες consentiunt Vrb. Vat. Flor. *Verf. 8.* Aug. Reg. A. & Vrsini codex. *Ibid.* διέφθειρον. In Aug. superscr. διέφθειραν.

Verf. 10. Verba εἶπετο κατὰ πόδας, usque πόλιν, de- *Verf. 10.* siderantur in Flor.

CAPVT LXXVII.

Cap.
LXXVII.

Verf. 1. Μάθως cum Scal. correxi ex cap. 69, 6. 87, 10 &c. Vulgo h. l. omnes Μάθων. *Ibid.* Αὐτάριτον. Αὐτάριον suspicatus est REISKIUS, idem nomen esse putans, quod Odericus & Odalricus & variis modis effertur. Αὐτάριον, *Lutarium*, maluerat αρονον. in Notis msstis, quod nomen gallicum est, & occurrit apud Livium XXXVIII. 16. Et, confirmari hanc suspensionem, ait, codice Augustano, in quo deinde sæpius (cap. 78, 12 &c.) Αὐτάριος scriptum est absque τ in ultima syllaba, initio autem litera Α in Α mutata frequenti librorum errore.

- Verf. 2.** *Verf. 2.* ὑπαρέϊας. ὑπαρίας ed. 1. 2. Reg. B. C. & sic rursus verf. 4. ed. 1. 2. 3. 4. *Ibid.* δυσχαρείας, intellige τῆς ὁδοῦ vel τῶν τόπων, ni legendum δυσχαρίας, quod placuit Casaubono (in ora Basil.) & Reiskio.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* Αὐταρίτου. Corrupte h. l. Ἀρίστου Aug. Reg. A.

Cap.
LXXVIII.

CAPVT LXXVIII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* Ναρούας. ἔς ἦν μόν. Sic scribere iussit GRO-
NOV. in ora sui libri. Pariter REISKIUS, qui simul mo-
net, orationem, parvo interjecto membro abruptam, re-
peti deinde partim in voce οὗτος, partim in τότε δὲ. Pot-
erat autem commode etiam abesse ὅς, ut II. 2, 4. ubi simi-
lis orationis constructio: quo facilius fieri potuit hoc loco,
ut ὅς cum Ναρούας connectendum putarent librarii, effice-
rentque nomen hominis Ναρούασος, quem tamen deinde
Ναρούαν, non Ναρούασον, constanter optimi codices &
sæpe etiam omnes adpellant. Nam mox quidem versu 4.
omnes, quod sciam, rursus Ναρούασος scribunt, errore
ex hoc loco propagato: sed deinde verf. 9. Ναρούας, &
verf. 11. Ναρούα, non Ναρούασος & Ναρουάσου, dant Vrb.
Vat. Flor. Tum vero cap. 83, 13. & 84, 4. & 86, 1. omnes
veteres libri Ναρούαν & Ναρούα præferunt, ubi Casaubo-
nus ex solis recentissimis Reg. B. C. Ναρούασον & Ναρουά-
σου tenuit.

Ibid. πολεμικῆς. Sic Vrb. Vat. Flor. Reg. B. C. & Are-
tinus & Perottus, qui *inprimis manu promptus* interpretan-
tur. Nihil autem causæ video, cur βασιλικῆς revocatum
cum Gronovio & Reiskio velimus.

- Ibid.* οἰκείως διέκεστο &c. Habet Suidas in Σύστασις.
- Verf. 4. 5.** *Verf. 4.* τοῦ δ' Ἀμλίου. Conjunctionem, quæ vulgo
aberat, adici ex Aug. *Verf. 5.* Verbis δ' αὐμὴν καὶ ἀπιστ.
carent edit. 1. & Reg. B. C. errore operarum Obfopæi.
Ibid. μεθ' ἑαυτοῦ. Sic ed. 2. & seqq. cum Vat. Flor. Aug.
Reg. A. μεθ' αὐτοῦ Bav.

Verf.

Verf. 7. συσταθσόμενος αὐτῷ, ut ipsi conciliaretur. *Verf. 7.*

Sic Cafaubonus, respiciens significationem vocabuli σύστα-
εις *verf. 1.* Sed rectius fortasse fuerit, *arma cum illo con-*
sociaturus. Sic, fere ut hoc loco, III. 68, 8. τὸ τῶν Κελ-
τῶν πλῆθος, συνεστηκὸς ταῖς τῶν Καρχηδονίων ἐλπίσι, ἔτοι-
μον ἦν παντὸς κεινανεῖν ἔργου καὶ κινδύνου τοῖς περὶ τὸν Ἀν-
νίβαν. Et IV. 1, 6. συστήναί τινι, *societatem cum aliquo*
jungere.

Verf. 11. παρασχομένον. Sic Vrb. Vat. Flor. Reg. A. *Verf. 11.*

Verf. 12. Αὐτάρτιος. Αὐτάρτιος solus Aug. h. l. & deinde. *Verf. 12. 13.*
vide Not. ad cap. 77, 4. *Verf. 13.* τοῖς μὲν βουλομ. Vulgo
τοῖς μὲν οὖν βουλ. edd. ex Bav. Delevi οὖν cum Vrb. Vat.
Flor. Reg. B. μὲν οὖν abest ab Aug. & Reg. A.

Verf. 15. μηθένα. Sic edit. 1. cum msstis omnibus. *Verf. 15.*
μηθένα ed. 2. & seqq. *Ibid.* ὡς εἰν. Perperam carent ὡς
Aug. & Reg. A. *Ibid.* τευξόμενος. τευξόμενον vel τευξομέ-
νους voluit Reiskius. Nil opus. Non respuunt Græci no-
minativos absolute positos, & h. l. τευξόμενος refertur
ad τις.

CAPVT LXXIX.

Cap.
LXXIX.
Verf. 1.

Verf. 1. τὴν Σαρδόναν νῆσον. Sic ed. 1. & Reg. B. C. Et *Verf. 1.*
delendus mihi utique visus est alter articulus, quem ante
νῆσον repetunt veteres libri omnes & edit. 2. & seqq. qui
ejusmodi vim habet, ac si alia præter hanc esset Σαρδῶν,
quæ non esset insula. Fortasse duo verba τὴν νῆσον ex
scholio irrepperunt in contextum.

Verf. 4. παραλελειμμένας ἐπινοοῦντες τιμωρίας. παραλ- *Verf. 4.*
ληγμένας corrigere jussisse Cafaubonum in ora Basileensi,
monuit filius Isaaci Mericus, unice veram certamque pu-
tans hanc emendationem. Et doluit Gronovius, eandem
a se in contextum non receptam. Contra REISKIUS
„Non video, ait, cur adeo displicere debebat παραλελειμ-
μένας. Subauditur enim ὑπὸ τῶν πρὸ τοῦ ἀνθρώπων, εκ-
εογίταρunt supplicia, omissa, præterita, ab illis puta qui
superiori memoria fuerant.“ — Mihi vero, paulo quidem

- Verf. 4.** rariorem alloquin, sed frequentem apud Polybium, usum verbi *παρηλαγμένος* ea sententia, quæ est hujus loci, cogitanti, eo probabilior sit Casauboni conjectura, quod nusquam aliàs, quod sciam, verbum *παρὰλειμμένος* hac notione usurpatum invenitur. De re confer I. 80, 13.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* τὰς πόλεις. Abest artic. a Vat. & Flor. perperam. *Ibid.* Σαρδόνιος. Σαρδόνιος per ω scribitur apud Byzantinum: sed, peræque per o breve scribi, docent loca variorum auctorum ab Holstenio ad Stephanum, & a Criticis ad Homeri Odysl. XX. 302. prolata. Et variant alibi quoque codices nostri, sed plerumque in o breve potiores aut etiam omnes (ut I. 88, 10.) consentiunt. De eodem nomine jam disputavi ad I. 10, 5.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* ἀπηλλοτριώθη dederunt Vat. Flor. & codex Vrfini. Et Flor. quidem (forfan. & Vat.) alia verborum serie, τοῦτον ἀπηλλοτριώθη τὸν τόπον. conf. I. 82, 7.
- Verf. 9 sqq.** *Verf. 9.* ἐκ τῆς Σαρδόνος. Articulum, cum abesset vulgo, adscivi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Verf. 10.* ὑπὲρ τῆς τούτων. Perperam ὑπὸ Aug. ! Sic & fuerat in Reg. A. sed correctum ab eadem manu. *Verf. 11.* τοῦ τῶν Καρχ. Carent τοῦ Aug. & Reg. A.
- Verf. 12.** *Verf. 12.* Post προσιρούμενον αὐτὸν Reiskius deesse suspicatus erat verba δὲ ὑπολαμβάνειν. Turbaverat, puto, virum perspicacem, quod sequitur deinde ἡμῶν & ἡμᾶς, quæ videri possunt orationem rectam postulare. Sed hic mos est Polybii, apud quem sæpe observabit lector subitum ab oratione obliqua ad rectam transitum; quem eundem morem ne terribilissimorum quidem stylus scriptorum respuit.
- Verf. 13.** *Verf. 13.* προέμενοι. Sic laud dubie fuit corrigendum, quod miror non observatum commentatoribus. Quod προϊκμένους ex Aug. citat Bæclerus, falsus est; ibi enim προεμένους, ut in ceteris. *Ibid.* ἐχθρὸν αὐτοῖς ἔσεσθαι. Sic edit. 1. cum Bav. Vat. & Flor. Mutata verborum serie, αὐτοῖς ἔσεσθαι ἐχθρὸν edit. 2 & seqq. cum Aug. & Reg. A.

CAPVT LXXX:

Cap.
LXXX.
Vers. 1.

Vers. 1. Ἐφ' οἷς Αὐτάριτος ὁ Γαλάτης ἐπιβαλὼν. *Ad hac subjiciens Autaritus Gallus, ait &c.* Sicut ἐμβάλλειν λόγον περὶ τινος est *sermonem injicere* vel *in medium proferre*, sic ἐπιβάλλειν λόγον, vel simpliciter ἐπιβάλλειν, intellecto vocabulo λόγον, est *adjicere* (ut ait Reiskius) *alterius orationi suam, subicere*. Ita XXIII. 1, 8. γενομένης δὲ παρὰ τὴν συνουσίαν μνήμης τοῦ βασιλέως, ἐπιβαλὼν ὁ πρεσβευτὴς πολλοὺς τινὰς διέτιθετο λόγους &c. *quum in convivio injecta esset mentio regis, legatus subjiciens multa differuit &c.* Ad eundem usum hujus verbi, rariorem quidem illum, pertinent loca nonnulla ex aliis scriptoribus, collecta a Wettstenio ad Marci Evang. XIV. 72. Quibus addi fortasse poterat Theophrast. Charact. Ethic. cap. 7. καὶ μεταξὺ δὲ ἀποκρινομένου, ὑποβάλλειν, ἕκαστος σὺ, μὴ ἐπιλάθῃς ὃ μέλεις λέγειν, ubi pro ὑποβάλλειν (quod tamen minime damnum) alii codices ἐπιβάλλειν dant: conf. ibid. cap. 8. sub initium. Sed ut ad Polybium redeam, quod ad ἐφ' οἷς adinet, non dissimulandum est, non nisi recentissimis codicibus Reg. B. C. hoc deberi, e quibus adscitum est a Casaubono: nam Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Bav. cum edit. 1. in ἐφ' ὃν consentiunt, quod in ἐφ' ὃν sua auctoritate mutavit editor Basileensis. Et ἐφ' ὃν quidem probavit Reiskius; sed quæ ad confirmandam illustrandamve dictionem tam insolitam protulit vir doctus, ita levia mihi visa sunt, ut tenendam duxerim scripturam, a Casaub. adoptatam.

Vers. 3. τοὺτους ἀκούειν. τοῦτοις Vat. Flor. Aug. Reg. *Vers. 3;* A. & sic etiam in Bav. primum fuisse videtur; mendose, errore tracto ex eo, quod modo præcesserat. ὑπακούω cum tertio casu nonnumquam construitur, ἀκούω non item. *Ibid.* εἰσαγγέλωσι. εἰσαγγέλλουσι Aug. Ac videtur sane requiri indicativus modus, nisi post εἰ τινες inserta fuerit particula ἄν.

Vers. 4. Verba παρῆναι καὶ, ante συνεβούλευς, desiderantur in Flor. *Vers. 4*

Vers.

Vers. 6.

Versf. 6. ταύτη δέ πως οἱ πλείστοι συνεσαίνοντο τῇ διαλέκτῳ. Casaubonus: *plerique, cum se blanditiis invicem compellabant, hac lingua utebantur.* — „Sententia monstrat, verbum hoc rarum, cujus nondum reperi exemplum, significare *consueverant sermoni Punico.* Vt, qui sese inter se fricant atque demulcent, consuecunt, vel potius, qui consueverunt, solent se inter se mulcere: ex eo factum, ut *συνεσαίνεσθαι* significet *familiarem alicui fieri.*“ REISKIUS. — ERNESTVS verba ista, *συνεσαίνοντο ταύτῃ τῇ διαλέκτῳ*, exponit *in familiaribus colloquiis hac lingua utebantur*; & „docent hoc, ait, sequentia, ubi suo quisque vernaculo sermone utitur in conventu publico.“ Satis notum verbum *σαίνειν*, *de canibus, agitata cauda blandientibus*, usitatum, & de quibusvis *adulatoribus*; cujus usus exempla magno numero ex omni genere scriptorum, præter Henr. Stephanum in Thesaurο, congeffit Wettstenius ad I. ad Thesalon. 3, 3. Passivum, *σαίνεσθαι ὑπ' ἐλπίδος, σαίνεσθαι τοῖς λεγομένοις, demulceri spe, demulceri distis*, habemus apud Aeschylum in Choëph. 192. & Diog. Laërt. VIII. 41. Et *ἔσαναν* (pro *ἔσθναν*) *πρὸς ἀγγελίαν γλυκεῖαν*, apud Pindarum Olymp. IV. 7. exponitur *ἐχάρησαν, ἠθάσαν*, activum significatione passiva vel neutrali, *gaudent dulci nuncio.* Rursus *οὐ σαίνει με τοῦτο*, *non mihi placet hoc*, apud Euripid. in Rheso, vers. 55. & Ione vers. 685. ed. Barnes. (697. Musgr.) Compositis autem verbis frequentissime Polybium pro simplicibus uti, quælibet pagina docet. Vide igitur, an verba, de quibus agitur, in hunc fere modum fuerint exponenda: *Autaritus Gallus punice loqui jam pridem didicerat: hac enim lingua plerique (ex mercenariis) quodammodo delectabantur; in hoc sermone plerique quodammodo sibi placebant inter se.* Ceterum inconstantiae alicujus culpam vix video qui effugere Polybius possit, si hunc locum contuleris cum cap. 67, 8 sqq.

Ibid. προγεγενημένης. Mendose προγεγεραμμένης Aug. Reg. A.

Versf.

Vers. 8 seq. De προπορευομένων & προπορευθέντας vide *Vers. 8 seq.*
 Notata ad I. 69, 10. & ad II. 2, 10. *Ibid.* οὔτε μὲν. Particulæ μὴν, quam dant vulgo omnes, non esse hic locum, Reiskius jam monuit, qui ἀπὸ μὴν scribendum suspicatus erat. Mihi non solum facilius emendatio visa est, si μὲν pro μὴν scribatur, sed etiam necessario requiri videbatur ista particula, cui deinde respondet δὲ, in ἐπεὶ δὲ versu seq. Nam licet ibi pariter mendose libri omnes in ἐπειδὴ consentiant, & δὲ ignorent, dubitari tamen non potest, ad seriem atque nexum orationis utique desiderari illam particulam; quod & perspicte Casaubonus vidit, ἐπειδὴ δὲ ex ingenio scribens: ubi quidem rursus expeditior visa mihi ratio est, si ἐπεὶ δὲ, pro ἐπειδὴ, scriberetur, ut I. 30, 12. IV. 38, 11. Quod autem, cum præcedente οὔτε non concinere in altero membro particulam δὲ, ait Reiskius, & necessario ponendum ἐπεὶ τε δὴ putavit, in eo quidem falsus est vir doctus; pariter enim ad οὔτε insertur δὲ I. 51, 8. coll. vers. 10. I. 62, 2. IV. 74, 8. & passim alibi. conf. ad I. 13, 6.

Vers. 8. κατὰ τὴν ἰδίαν διαλ. Caret κατὰ ed. 1. opera. *Vers. 8:* cum errore.

Vers. 9. Post παρωτοῦνται comma pone, loco puncti. *Vers. 9.*
Ibid. ἔτι βάλῃ. conf. cap. 69, 12 sq.

Vers. 11. προαγαγόντες primus edidit Gronovius, mo- *Vers. 11*
 nente Casaubono in Corrigendis. Sic autem dant Aug. &
 Reg. A. nescio an & Vat. & Flor. προαγαγόντας ed. 1. &
 Reg. B. C. ex Bav.

Vers. 12. ὃν βραχεῖ χρόνῳ. ὃν carent Vat. Aug. Reg. A. *Vers. 12:*
 sed in hoc scriptum est inter lineas. *Ibid.* πάντων Καρχ.
 πάντων τῶν Καρχ. Aug. Reg. A.

Vers. 13. ἡρωτηρίαζον, aures nasumque præcidebant. *Vers. 13.*
Ibid. τάφρον. τάφρον Aug.

CAPVT LXXXI.

Cap.

LXXXI.

Vers. 1.

Vers. 1. Nomen Ἀννων desideratur in Bav. & hinc in ed. 1. & Reg. B. C. Sed habent ceteri codices, & ex Aug. adscitum est in ed. 2. & sqq. conf. cap. 82, 1.

Vers. 4.

Vers. 4. εἰς Καρχηδόνα. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. & ora Reg. B.

Vers. 5.

Vers. 5. οὐκ ἂν τις ἐκνήσεια. Hinc novam Eclogam incepit compilerator Excerptorum, quæ sunt in cod. Vrb. ut dixi ad cap. 75, 5. *Ibid.* τὰ σώματα τῶν ἀνδρ. τὰ σώματα τὰ τῶν ἀνδρ. Vrb.

Ibid. ἀποθνήσκου. Proprium est hoc verbum de tetro quodam & desperato ulcerum genere, sensum aufe-
rente ei parti corporis, cui inest; quo ipsum etiam ulcus
θνήσκου vocatur. De quo vide Henr. Stephanum in Thes.
voc. θνήσκω & θνήσκου, & quos ille citavit auctores: in
his Celsum de Medicina lib. V. cap. 28. sect. 3. ubi ait:
*Est etiam ulcus, quod θνήσκου Græci vocant. Id est per
se nascitur, est interdum ulceri, ex alia causa factu, supervenit.
Color est vel lividus, vel niger; odor fædus; multus
est muco similis humor. Ipsum ulcus neque tactum, neque
medicamentum sentit; prurigine tantum movetur: at circa
dolor est est inflammatio. Interdum etiam febris oritur.
Nonnunquam ex ulcere sanguis erumpit. Atque id quoque
malum serpit. Quæ omnia sæpe intenduntur, fitque ex his
ulcus, quod ἔρπητα ἐθιόμενον Græci vocant, quia celeriter
serpendo penetrandoque usque ad ossa corpus vorat.* Vide-
tur autem Polybius h. l. in animo habuisse illud Crantoris
Academici dictum, contra Stoicorum ἀπάθειαν disputan-
tis, quod Plutarchus in Consolat. ad Appollonium, haud
procul initio, his verbis refert: Οὐ γὰρ ἔγωγε συμφέρομαι
τοῖς τὴν ἄγριον ὑμνοῦσι καὶ σκληρὰν ἀπάθειαν, ἔξω τοῦ θυ-
νατοῦ καὶ τοῦ συμφέροντος οὐσιν. Μὴ γὰρ νοσοῦμεν, Φησὶν
ὁ Ἀκαδημαῖκός Κρέντωρ· νοσήσας δὲ παρείη τις αἰσθησις,
εἴτ' οὖν τέμνοιτό τι τῶν ἡμετέρων, εἴτ' ἀποσπᾶτο. τὸ γὰρ
ἀνέδουνον τοῦτο οὐκ ἄνευ μεγάλων ἐγγίγνεται μισθῶν τῷ ἀν-
θρώπῳ. τὸ θνήσκου γὰρ εἰκός, ἐκτὶ μὲν σῶμα τοιοῦτον,
ἐνταῦθα

ἐνταῦθα δὲ ψυχὴν. Quæ verba Cicero Tusc. Disp. III. 6. his latinis reddidit: *Minime adsentior his, qui istam nescio quam indolentiam magno opere laudant: quæ nec potest ulla esse, nec debet. Ne agrotassim: sin quid fuerit, sensus adfit, sive secetur quid, sive avellatur a corpore. Nam istuc, Nihil dolere, non sine magna mercede contingit, immanitatis in animo, stuporis in corpore.* Verf. 5.

Verf. 6. Singularem numerum Θεραπείαν requirebat id quod sequitur, ὑπ' αὐτῆς ταύτης. Frequentissime terminatio αὐ cum ας commutari solet a librariis. Ibid. τὴν ἐξ αὐτῶν. τὴν ἐαυτῶν suspicatus erat Reisk. Perinde est, adeoque tenenda codicum scriptura. Ibid. τὸ ὑποκείμενον, intellige σῶμα.

Verf. 8. τὸ συμβαῖνον. τὸ συμφέρον Aug. sed vera lectio superfer. eadem manu. Verf. 9. διαμυλωνόμενοι recte dederunt Vrb. Vat. Flor. Reg. B. Verf. 8. 9.

Verf. 10. ἀρχηγὸν μὲν. μὲν carent Aug. Reg. A. male. Ibid. τροφὴν. στροφὴν Vat. Aug. & Reg. A. a pr. manu. Obvia horum ubivis confusio. Ibid. καὶ πλείω. Sic recte Vrb. Vat. Flor. Vulgo καὶ τὰ πλείω ex Bav. cum Aug. Reg. A. Ibid. τὰς αἰ τῶν προστώτων. — Idem est, ac si dixisset τὰς τῶν αἰ προστώτων, illorum magistratum, qui identidem cum imperio sunt. Verf. 10.

CAP V T LXXXII.

Cap.
LXXXII.

Verf. 2. οὓς ποτε κρατήσκει. Vtrumque dicitur, κρατεῖν τινός, & τινὰ, vincere aliquem, prælio superare. Sed quoniam paulo rarior hæc est constructio, occasionem dedit errori: mendose οὓ ποτε Aug. & Reg. A. ex prima scriptura. Ibid. εἰσαναχθέντας. — Præpositio εἰς denotat εἰς vel ὡς ἐαυτὸν, ἀνὰ autem in hoc verbo ἀνάγειν violentam abreptionem, velut in sublime revulsionem e loco suo, & inviti alio translationem, ut sæpe apud Homerum. REISK. — Vide Homer. Iliad. XIII. 627. Odyss. XVII. 441. Verbo ἀνάγειν ista notione utitur Noster II. 8, 1. Verf. 2.

Verf.

- Verf. 6.** *Verf. 6.* Ἐμπορείων. De his *Emporiis*, ad minorem Syrtin sitis, confer III. 23, 2. XXXII. 2, 1. Adde Appiani Hist. Punic. cap. 72. & quæ ibi notavit Tollius. Ἐμπορείων h. l. editum est ex Bav. Ἐμποριῶν præter Flor. dat etiam Vat. forma prorsus insolita. Ἐμπορεῖα contra dant Vat. & Flor. III. 23, 2. ubi ceteri Ἐμπορία. Denique Ἐμπορία omnes XXXII. 2, 1. Perinde est. τὴν περὶ τὸ Ἐμπορίον γῆν dicit Appianus l. c. *Ibid.* Dele comma post ἐλπίδας.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* αἰεί ποτε. αἰεί ποτε Flor. *Ibid.* παρεχομένης. παρεσχημένης aut παρασχομένης voluerat Reifkious, provocans ad I. 78, 11. Sed nil opus. Vide quæ monui ad ἀνυγράφουσι, I. 1, 1.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* Ἰππακριτῶν. Vide supra ad I. 73, 9. *Ibid.* ἀναδεσγμένα. ἀναδεχόμενα Aug. *Ibid.* τοῦς κατ' Ἀγαθοκλέα καιροῦς, temporibus *Agathoclis*. Vtramque quidem urbem, Vticam & Hipponem, cepit Agathocles; sed non nisi summa vi & acerrima oppugnatione, cui pertinaciter obstiterant oppidani, ut docet Diodorus XX. 54 sq.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* διὰ τῆς μεταθέσεως. —, Forſan ἀπό. Id certe ſententia poſtulat, quem etiam Caſaubonus recte expreſſit: *ſtatim a voluntatis & ſtudiorum translatione.* REISK. — διὰ cum genit. commodè h. l. per præpoſitionem *in* vel *cum* exponi poſſe videtur, *in ipſa defeſſione, cum ipſa defeſſione.* *Ibid.* οἰκειότητα. οἰκειότατον ed. 1. ex parum intellecto ſcripturæ compendio.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* παρ' ἐκείνων correxi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. monente etiam Vrfino & Reifkio. Vulgo ex Bav. edebatur παρ' ἐκείνοισι. *Ibid.* ἀποκτείναντας. Perperam ἀποκτείναντας ed. 2. cum uno cod. Aug. *Ibid.* ἅπαντας caret ed. 1. cum Bav. *Ibid.* ἐνεχείρισαν τοῖς Μίθυσιν. ἐνεχείρησαν ed. 2. male, & invitis mſtis: certe verum dant Bav. Aug. Reg. A. B. C.
- Verf. 11.** *Verf. 11.* συμβαινόντων. συμβάντων Reg. B. ſed in ora γρ. συμβαινόντων, & ſic vett. libri omnes. *Ibid.* πολιορκεῖν ἐνεχείρησαν. Sic editum inde ab ed. 2. cum codd. omnibus,

omnibus, excepto Bav. ex quo ἐπεχέρισαν habet ed. 1. Nihil interest.

Verf. 12. περὶ τὰς γενομένας τῶν στρατηγῶν στάσεις. *Verf. 12.* Sæpe quidem legimus ἐπιτροπὴν τινι διδόναι περὶ τινός, περὶ τὴν non memini legere. Neque vero mandatum permissumve fuerat militibus, ut litem inter imperatores disceptarent, sed ut alterum ex illis, utrum vellent, retinerent, alterum dimitterent. Videndum igitur, ne scribendum fuerit παρὰ τὰς &c. quo tempore inter se diffidebant imperatores, vel propter imperatorum dissidium.

Verf. 13. διόπερ Ἀμίλκας. — „Polybius διόπερ [& *Verf. 13.* διὸ] peculiari modo usurpat, pro οὖν vel διὰ τοῦτο, non ut novam periodum incipiat, sed ut cœptam, multis tamen illam interjectis distentam & diductam, colliget quasi atque absolvat. Nam quum paulo ante [*verf. 12.*] sic incepisset orationem, Βάρκας δὲ παραλαβὼν τὸν Ἀννων, eique participio fundamentum nullum subiecisset, sed prius enarrasset, quare Hanno Hamilcari Barcæ esset adjunctus; tum repetit filum orationis, eamque in vestigia quasi sua revocat his verbis, διόπερ Ἀμίλκας ἔχων τοῦτον &c. *habens igitur Hammonem hunc secum Hamilcar Barcas.* Vides, διόπερ hic idem valere atque οὖν. Similes huic loci exstant etiam alibi apud Nostrium.“ *REISKIUS.* — Dixi jam de hoc usu illius particulæ ad I. 60, 9. conf. II. 65, 13. V. 109, 3. X. 29, 2. &c. Eodemque fortasse pertinet III. 104, 2. si cum Bav. ἤδη legimus pro vulgato ἤδει. Simili vero ratione (quemadmodum idem *REISKIUS* monuit) V. 7, 3. cum incepisset periodum ab ὁρῶντες *verf. 1.* eamque non perfecisset, tamen ἐς ἃ continuat, quasi nova ea esset sententia, cum debuisset dicere ἐς ταῦτα οὖν. Ita rursus X. 8, 8. ἐξ ὧν dixit, pro ἐκ τούτων, in apodofi longioris periodi, quæ cœpta erat *verf. 2.* a verbis Ἀκούων δέ.

Ibid. Ναρούαν. Sic h. l. & rursus cap. 84, 4. ed. 1. 2. cum vett. codd. omnibus. Ναρούασον, ut alibi, edidit Casaub. cum Reg. B. C. *Ibid.* Ναρούα τοῦ Νομ. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ναρουάτου τοῦ Νομ. ed. 1. 2. & Reg. B. cum *Polybii Histor. T. V.* Υ Bav.

Bav. *Ναρχυάσου* Casaub. & seqq. cum Reg. C. Vide ad 78, 1.

Cap.
LXXXIII.

CAPVT LXXXIII.

Verf. 2. *Verf. 2.* Ἐπιστάς δὲ Ἱέρων. Sic recte editum est inde ab Hervag. ex Aug. cum Flor. & Reg. A. B. C. In contextu Vat. est ἐπὶ τὰς Ἱέρων, sed in ora ἐπιστάς δέ. Mendose edit. 1. cum Bav. ἐπὶ τὰς συμμαχίδας πόλεις, ἐπὶ τὰσδε. Ἱέρων μὲν &c. Quam scripturam nescio quo pacto unice probare & vindicare Polybio potuerit *REISKIUS*, qui interpretatus est: „*neceffe habebant confugere ad civitates fœderatas, ad has puta.* Quænam vero sunt (sic pergit ad h. l. idem Reiskius) illæ civitates fœderatæ? Hiero puta, & Romani. Hi appellantur πόλεις, civitates, *status*, ut hodie loqui amamus. In ἐπὶ τὰσδε subauditur λέγων vel Φημί.“ — Imo unice verum est ἐπιστάς δέ, quod recte Casaubonus vertit, *Hiero autem animum ad eam rem attendens.*

Ibid. αἰὲ μὲν ποτε. Quod ποτε carent ed. 1. & 2. operarunt culpa factum est. — *Ibid.* Post πόλεμον dele comma, quod commodius proxime post Ἱέρων reponetur.

Verf. 3 seqq. *Verf. 3.* σώζεσθαι Καρχ. σωζ. τοὺς Καρχηδονίους edd. & Reg. B. C. Sed ignorant articulum veteres libri. *Verf. 6.* ἐγένετο. ἐγίνετο ed. 2. 3. 4. invitis msstis. *Verf. 7.* τῶν Καρχηδονίων &c. conf. III. 28, 4. *Verf. 10.* αἰεί. Sic Bav. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo edd. αἰεί. *Verf. 11.* Verbum ἐγχειριζόντων perperam abest a Bav. & hinc ab ed. 1. & Reg. B. C.

Cap.
LXXXIV.

CAPVT LXXXIV.

Verf. 2. *Verf. 2.* καθίστασιν. Perperam καθέστασαν Aug. Reg. A.

Verf. 3. *Verf. 3.* Ζάρξας. Sic hoc quidem loco unus dedit Orosius. Ζάξας Bav. Ζάξας Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. In ora tamen Reg. A. est vel Ζάρξας, vel Ζάρξας, nec enim satis liquet. Ζάρξας ed. 2. & seqq. & Ζέξας ora ed. 2. Sed

cap.

cap. 85, 2. Ζάρξαν ed. 1. cum Bav. Vat. Flor. Ζούξαν Reg.

B. C. Ζάρξαν ed. 2 & seqq. cum Aug. Reg. A.

Verf. 6. στρατηγικὴ δύναμις. πρακτικὴ δύν. ed. 1. 2. cum *Verf. 6.*

Bav. Aug. Reg. A. στρατηγικὴ adscivit Casaub. ex Reg. B.

& C. pro quibus stant Vrb. Vat. Flor. In eandem fere

sententiam III. 105, 9. τότε, αἶτ, ἐγένετο Φανερόν, τί δια-

φέρει στρατιωτικῆς προπετείας καὶ κενοδοξίας στρατηγικῆ

πρόνοια, καὶ λογισμὸς ἐστὼς καὶ νουνεχής. Ceterum no-

strum hunc locum haud dubie ante oculos habuit Diodo-

rus, cum in Eclog. 1. ex lib. XXV. Tom. II. p. 510. in

eadem re, quæ hic agitur, scribit: τότε συνιδᾶν ἐστὶν ἐπ'

αὐτῆς τῆς πέρας, ἥλικην ὑπεροχὴν ἔχει στρατηγικὴ σύνεσις

ιδιωτικῆς ἀπειρίας, καὶ τριβῆς ἀλόγου καὶ στρατιωτικῆς. Nec

tamen profecto causa ulla satis prægnans est, cur ideo

cum Wesselingio putemus, apud Polybium pariter στρα-

τιωτικὴ σύνεσις pro δύναμις esse reponendum; præsertim

cum & alia Polybii verba ibidem cum suis commutaverit

Diodorus, & probum inprimis aptumque verbum sit δύν-

αμις, facultas, vis, virtus, ars (imperatoria,) ingenium,

(imperatorium) quo vocabulo & aliis Polybius postea

eodem modo utitur; velut X. 22, 4. ἡγεμονικὴ δύναμις, &

IV. 77, 3. βασιλικὴ δύναμις, regium ingenium. Rursum

XVIII. 11, 8. προσγενομένου γὰρ στρατηγοῦ τοῖς Ῥωμαίοις,

παρὰ πλεονεξίαν δύνανται ἔχοντος Ἀντίβου. Quæ si considera-

veris, intelliges, idem vocab. δύνανται & Polybio h. l. vin-

dicandum esse, & Diodoro XV. 69. ubi, quum vulgo le-

geretur ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγικῇ δυνάμει θαυμαστοίς, te-

mere Wesselingius ex uno codice msto. pro vulgato στρα-

τηγικῇ δυνάμει, στρατηγικῇ edidit, quod haud dubie nil aliud

est, nisi illius dictionis interpretamentum.

Verf. 7. ἄμω καὶ διέφθαρει. Et orationis structura *Verf. 7.*

aliud quid, quam ἄμω καὶ, desiderare videtur; & tantam

veri speciem, cum ob levem mutationem, tum ob senten-

tiæ commoditatem, habet Reiskii conjectura ἄμωχαί, ut

pæne persuasus sum, id ipsum scripsisse Polybium.

Verf. 8.

Verf. 8. πολλοὺς δ' ἐν τοῖς ὀλοσχερεῶσι κινδύνους. Sic, absque ὥς, dant Vat. Flor. & Bav. & hinc ed. 1. & Reg. B.C. Quamquam vero non satis equidem videam, quænam potissimum vis sit particulæ ὥς, quam vulgo inferuerunt cum Aug. & Reg. A. tamen ne sic quidem, abjecta illa, difficultate prorsus carent ea, quæ sequuntur: nam, quod ait τοὺς μὲν εἰς ἐνέδρας &c. non tam ad ὀλοσχερεῖς κινδύνους, id est, ad *majora prælia*, quibus *de summa rerum agitur*, pertinere videtur, quam ad *minora prælia*, ad τὰς κατὰ μέρος χρείας, de quibus verf. præced. dixit.

Ibid. μεθ' ἡμέραν recte edidit Casaub. ex Reg. B.C. & sic Vat. Flor. & cod. Vrsini. Mendose καθ' ἡμέραν ed. 1. 2. cum Bav. Aug. Reg. A. *Ibid.* παρέβαλλε adfici ex Flor. Et desiderari utique præteritum imperfectum videbatur, quo & aliàs plerumque in narratione utitur Polybius, & quod in re præsertim, quæ sæpius facta dicitur, propriam sedem habet. Et hoc ipso loco pariter dixerat ἀνῆρει & ἐξέπλητ' ἐν.

Verf. 9 lqq.

Verf. 9. ἀποδράναι. ἀποδράναι Aug. Reg. A. *Ibid.* τοῦ λιμοῦ. τῆς λιμοῦ Vrb. Vat. Sic & Aug. & Reg. A. sed in his superscr. τοῦ. *Verf. 11.* ὑπαρχούσης recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo οὔσης edd. ex Bav. *Verf. 12.* ταῦς ἐκ τοῦ Τυν. Carent ταῦς ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. Recte inferuit Casaub. ex Reg. B.C. cum Vat. & Flor.

Cap.
LXXXV.

CAPVT LXXXV.

Verf. 1. 2.

Verf. 1. τροφῇ ταύτῃ. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. Vulgo τροφῇ τοῦτοιοις edd. ex Bav. Et in Bav. simul notatur alia scriptura, τροφὴν, quæ, ut locum habere posset, requirebat ante se præpositionem εἰς. *Verf. 2.* Ζάρξαν. Vide ad c. 84, 3.

Verf. 3.

Verf. 3. ἦγον ὅντας δέκα recepi ex haud dubia Reiskii conjectura. Mendose vulgo cum msstis ἦγοντες δὲ καί. Gronovius in ora sui libri monuerat: „lege ἦγον εἰς δέκα.“ Sed illud stylo Polybii est convenientius. δέκα in δὲ καί detortum similiter habes III. 71, 8. Conf. notata ad I. 59, 1.

Verf.

Verf. 4. ἐκλέξαται. ἐκδέξαται Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Verf. 4.*
fed in hoc superscripta litera λ.

Verf. 6. ἐπεὶ τὴν συλ. ἐπὶ τὴν Vat. *ἐπειδὴ τὴν* Aug. *Verf. 6.*
Cum editis facit Bav. Flor. Reg. A. *Ibid. παρσπονδῆσαι.*
παρσπονδῆσαι Aug.

Verf. 7. περὶ τὸν τόπον τὸν Πρίονα καλούμενον. A *ser.* *Verf. 7.*
τα similitudine denominatus locus. De Illyrici quodam
 oppido verba faciens Appianus, Hist. Illyr. cap. 25. ait:
 ὄρειον γὰρ ἐστὶ τὸ χαρίον, καὶ αὐτῷ περικείμεναι λόφοι πάν-
 τοθεν ὀξεῖς οἷα πρίονες. Id est: *montanus est locus, quem*
tumuli undique circumjacent acuti inflar ferrarum.

CAPVT LXXXVI.

Cap.
LXXXVI.

Verf. 1. παρέστησε. παρέστησε ed. 1. & inde codd. *Verf. 1.*
 Reg. B. C. invitis veteribus msstis. *Ibid. ἀπεγνωκόσιν.* Per-
 peram ἀπεγνωκότας ed. 1. 2. cum Bav. Veram scripturam
 habent Reg. B. C. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 2. προχωρούντων ex Reg. B. C. accepit Casaub. *Verf. 2.*
 Et sic, ni fallor, est in Flor. fortasse & in Vat. *προχω-*
ρούντων ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. *Ibid. εὐτύχημα. αὐτύ-*
χημα sola ed. 1. invitis msstis. *Ibid. ὑφ' ἑαυτούς. ὑφ' αὐ-*
τούς Flor. *Ibid. τὸν Τύνητα. τὴν Τύνητα* h. l. ed. 1. &
 Reg. B. C. cum Bav. & Reg. A.

Verf. 6. ἀνέθεσαν. Privatum me monuit Vir doctus, *Verf. 6.*
ἀνέθεσαν fortasse legendum. Sed, verum ut fatear, nihil
 video, cur suspecta nobis esse vulgata lectio debeat, præ-
 fertim cum nil varient libri. ἀνατιθέναι enim non solum
tollere in altum denotat, quæ notio per se jam apta vide-
 tur huic loco, & opponitur verbo καθεῖλον, quod præ-
 cessit, sed & *suspendere*, veluti tabulam votivam aut exu-
 vias hostis suspendere in templo. Quare percommode
ἀνατιθέναι εἰς σταυρὸν dicetur, *in crucem tollere, in cruce*
suspendere.

Verf. 8. διὰ τὴν ἀπόστασιν. ἀπόστασιν Flor. *Verf. 9. Verf. 1. 9.*
Βακάραν. Vide ad cap. 75. 5.

CAPVT LXXXVII.

Cap.
LXXXVII.
Vers. 1.

Vers. 1. αὐτοῖς Φανείσης. οὕτω Φανείσης ed. 1. cum Bav. Sed αὐτοῖς, non οὕτω, cum ceteris codicibus dant Reg. B. C. Poterat tamen utrumque conjungi, αὐτοῖς οὕτω Φανείσης, ut οὕτω ad παραδόξως referretur. *Ibid.* ἄρτι γάρ. Sic recte Vat. Flor. & cod. Vrfini.

Vers. 3. *Vers. 3.* τὸν πρότερον μὲν ἀπελθόντα στρατηγόν. Casaubonus: *ducem, qui jam ante ad hoc bellum exiverat.* Rectius REISKIUS: „qui (de imperio militari) antea *decesserat*, eoque se abdicarat, ut cap. 82. narravit auctor. ἀπερχέσθαι est Polybio idem atque ἀπέρχεσθαι τῆς ἀρχῆς, *decedere de magistratu, provincia, imperio.* Sed μὲν est delendum, aut prodit defectum. Forte legendum est πρότερον μὲν ἀπελθόντα, νῦν δὲ (vel τότε δὲ) πάλιν παρακληθέντα στρατηγόν.“ — At hæc, quæ excidisse suspicatus est Reiskius, facile per se intelliguntur, ut non opus fuerit diserte adjicere.

Ibid. οὗον ἔσχατὴν τρέχοντες ταύτην, intellige γραμμὴν. conf. XVIII. 35, 6. Sic μίαν τῷ βίῳ γραμμὴν διανύσαντα, XII. 23, 6. *qui unum in tota vita cursum confecit.* Dicunt & aliàs τὸν ἔσχατον (scil. στάσιον vel κίνδυνον) τρέχειν. confer Henr. Steph. Thes. in Τρέχειν, & Lamb. Bosii Ellipfes græcas in vocab. δρόμος.

Vers. 5. *Vers. 5.* οἱ περὶ τὸν Ἄννων. Articulus abest ab ed. 1. 2. & vett. msstis, adjectus a Casaub. ex Reg. B. C. momento etiam Vrfino.

Vers. 7. *Vers. 7.* πολλοὺς γὰρ recte Casaub. ex Reg. B. C. cum Vat. & Flor. πολλοὺς μὲν ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. *Ibid.* Verba λόχους τε καὶ διαγμούς cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. prætermisit etiam Perottus. *Ibid.* Λέπτιν correxi. Vulgo Λέπτην ex Bav. Λεπτὴν Aug. Reg. A. Λεπτὴν Vat. Meminit hujus oppidi Appianus Hist. Pun. cap. 94.

Vers. 9. 10. *Vers. 9.* συνίβαλλον dedit Aug. & Reg. A. *Vers. 10.* ἐγένετο. ἐγίνετο ed. 3. 4. invitis msstis.

CAPVT

CAPVT LXXXVIII.

Cap.

LXXXVIII.

Vers. 2.

Vers. 2. ἔμενον & ἔχουσα. Sic ed. 1. cum codd. fere omnibus. ἔμενεν & ἔχουσα ed. 2. & seqq. ex Aug. cum quo in ἔμενεν consentit Reg. A. *Ibid.* τὰς πρώτας ἐπιβολάς. τὰς carent ed. 1. & 2. Reg. B. C. errore primi editoris. ἐπιβουλάς Aug. Reg. A. perpetua fere confusione.

Vers. 3. ἡ μετριότης &c. Eamdem sententiam his verbis complexus est Diodorus lib. XXV. Ecl. 1. οὕτω τῶν κατὰ τὰς ἀμαρτίας ὄντων μεγάλην ἔχει διαφορὰν ἡ μετριότης καὶ μηδὲν ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐπιτηδεύειν.

Vers. 5. Verbis τῆς Λιβύης caret ed. 1. cum Bav. Habent ex Reg. B. C. cum ceteris codd. *Vers. 6.* ἐπέδειξαντο. ἐπέδειξαν ed. 1. & Reg. B. C. contra veterum codicum fidem.

Vers. 7. ὣν ἡμεῖς ἴσμεν. Sic recte edidit Casaub. cum ὄν, pro ὧν, aute eum dedissent edd. & mssti omnes. conf. I. 63, 4. Eodem modo correctum est in ora libri Vossiani. Ceterum de Bello hoc Africo confer quæ habet Appianus Hist. Punic. cap. 5.

Ibid. τοὺς ἄλλους ὁμότητι καὶ παρανομίᾳ διενηνοχότα. In τοὺς ἄλλους consentiunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Bav. Verbum διαφέρειν vel διενηνοχέειν, cum duplici casu, personæ altero, altero rei, *superare aliquem aliqua re*, vario modo construi solet: διαφέρω σοῦ τούτου, XVI. 40, 10. διαφέρω σοῦ περὶ τοῦτο, X. 25, 4. διαφέρω παρὰ σε τούτῳ, X. 27, 5. & διαφέρω σε τούτῳ, ut hoc loco; quam postremam constructionem, codicum consensu suffultam, Polybio jam olim vindicavit Wesseling. ad Diodor. II. 5. & ex aliorum scriptorum usu, præcipue Diodori, æmuli styli Polybiani, confirmavit. Confer Indicem græcitatæ Diodori. Quod autem ad διενηνοχέειν h. l. adinet, pro quo cum Bav. Aug. & Reg. A. in ed. 1. & 2. est ἐνηνοχέειν, nescio quid, det Vat. ex quo nullam ab ed. 2. discrepantiam notavit diligentissimus noster Spallettus; sed Flor. certe veram scripturam (si fides Gronovianæ collationi habenda) præstat. Ceterum, sicut fre-

- Verf. 7. *quantissime verba composita, quibus utitur Polybius, capite truncata a librariis nostris videmus, sic hoc loco magis etiam pronus is error fuit, ubi in præcedenti vocabulo ΠΑΠΑΝΟΜΙΑΙ duæ postremæ literæ AI similes erant syllabæ ΔΙ, a qua incipiebat sequens verbum.*
- Verf. 9. *Verf. 9. Σαρδάνων. Sic Flor. & Bav. Pariter Vat. qui literam jota non subscribere solet, sed ad latus ponere, Σαρδάνων. Sic τὸ Σαρδῶν πέλαιος, I. 42, 6. II. 14, 6. Σαρδόνων h. l. ed. 1. & Reg. B C. contra veterum librorum omnium fidem. De alia vocabuli forma, Σαρδάνιος vel Σαρδόνιος, dixi ad I. 75, 5.*
- Verf. 12. *Verf. 12. ἔχαντες τοῖς καιροῖς, temporibus cedentes. Mirum est, quam breviter rem hanc expediat Polybius, cum tamen III. 10, 1. (ubi ait, Pænos primum, ad æquas conditiones descendere paratos, de jure disceptasse cum Romanis,) disertè declaret, se de eadem re in superioribus fufius disseruisse; ut pæne videatur nonnihil hic prætermisum esse, aut narrationem in brevius contractam ab aliquo epitomatore. Ceterum de ratione, qua sub Romanorum imperium cessit Sardinia, a Polybio nonnihil dissentit Appianus in Hist. Punic. cap. 5.*

ADNOTATIONES

A D

POLYBII HISTORIARVM

LIBRVM II.

Lib. II.

CAPVT I.

Cap. I.

Titulus hujus libri in Bav. est Πολυβίου Ιστοριῶν β'. In
 Vat. & ejus familia Πολυβίου (Ιστοριῶν) λόγος β'.

Verf. 1. συστησάμενοι τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, *constitu-* *Verf. 1.*
tis, compositis, firmatis rebus in Italia. In eadem re I.
 12, 7. αἰτ, κρατήσαντες τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν (πραγμάτων).
 Rursus, eadem notione, II. 1. 5. κατεστήσαντο τὰ κατὰ
 τὴν Λιβύην.

Verf. 2. ὥς τοῦ τέλους. Articulum, cum abesset vul- *Verf. 2.*
 go, inferui cum Vat. Flor. & Reg. B.

Verf. 3. ἐπεβαλλόμεθα. Sic ed. 1. 2. 3. cum msstis *Verf. 3.*
 omnibus ἐπεβαλλόμεθα scribere jussit Casaub. in Corri-
 gendis, cui obtemperarunt Gronovius & Ernestus. Quos
 vellem secutus & ipse essem; nam præstat certe hoc loco
 aoristus imperfecto. *Ibid.* κατὰ τοῦτον. Præpositionem
 temere neglexit Bav. Quem errorem corrigere volens
 Obsopæus, τούτων ἀσεβήματα edidit, & sic ed. 2. & Reg.
 B. C. invitis vett. codd.

Verf. 4. ἐπιφαύοντες non est hic simpliciter *traf̄are*, *Verf. 4.*
 ut interpretatur Ernesti in Lexico Polyb. sed *summatim*
stricteque percurrere, attingere, delibare, μηχανῆναι κε-
φαλαιωδῶς, ἐπὶ κεφαλαίων ψάειν, ἐφάπτεσθαι, ut ait I.
 13, 7 sqq. qui locus cum hoc utique conferendus. Men-
 dose φαύοντες ed. 1. 2. Voluerunt ψάουντες, omissa præ-
 positione, quam habent scripti libri omnes, (etiam junio-

res Reg. B. C.) sed insolito scripturæ nexu eandem expref-
ferat Bav.

- Verf. 5. *Verf. 5.* Ἀμιλκαν ἐξαπέστελλον. De rebus, ab Amil-
care in Hispania gestis, & de ejus obitu, confer Diodo-
rum lib. XXV. eclog. 1. & Appiani Hist. Punic. cap. 4 seq.
ἐξαπέστελλον restitui ex Bav. Aug. Reg. A. ἐξαπέστελον
Vat. Flor. ἐξαπέστειλαν edd. & Reg. B. C. contra veterum
librorum fidem.

Ibid. δυνάμεις συστήσαντες, intellige αὐτῶν, copias (con-
traῖτας) illi tradentes. Supra, verf. 2. verbo medio, συστη-
σάμενοι (scil. ἑαυτοῖς) ναυτικὰς δυνάμεις, contraῖtis, com-
paratis (sibi) copias nauticis.

- Verf. 6. *Verf. 6.* Ἡρακλείους στήλας. Ἡρακλέους στήλας Vat.
Flor. Parum refert. conf. XVI. 29, 6. Sed prior loquendi
forma usitatior: vide III. 57, 2. X. 7, 5. 40, 7. *Ibid.*
ἀνεκτᾶτο τὰ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν πράγματα τοῖς Καρχ. Car-
thaginienfium res (vel imperium) in Hispania instaurabat.
Nempe jam ante hæc tempora, quum Gaditanis confan-
guineis auxilium contra Hispanos Pœni misissent, partem
Hispaniæ insignem imperio suo adjecerant, ut docet Iusti-
nus lib. XLIV. cap. 5. Consentaneum est autem, negle-
ctas paulisper fuisse res Hispaniæ durante gravi cum Ro-
manis & deinde cum mercenariis bello.

- Verf. 9. *Verf. 9.* τῷ ἐκείνου κηδεστῇ καὶ τριήραρχῳ. Sic I. 44,
1. Hannibal nescio quis, Amilcaris filius, (fortasse frater
hujus Barcæ) τριήραρχος καὶ Φίλος Ἀτάρβου πρῶτος me-
moratur. Nempe τριήραρχός τινος dicitur is, qui sub du-
cis imperio, cui summa rerum est commissæ, classi præse-
ctus est: is videtur apud Carthaginienfes ipfius imperato-
ris arbitrio, ex amicorum numero, lectus.

Cap. II.

C A P V T II.

- Verf. 1. *Verf. 1.* ἐπεβάλλοντο ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. puto
& Vat. ἐπεβάλλοντο ed. Casaub. & seqq. ex Reg. B. C. cum
quibus facere videtur Flor.

Verf.

Verf. 2. μετ' ἐπιστάσεως dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. *Verf. 2.*
 A. B. C. Sicut h. l. ἐπιστάσις, sic II. 40, 5. ἐπιστάσις pro
 ἐπίστασιν temere posuit Bav. quod imperite ibi pariter te-
 nuerunt editores omnes. Vide Lexicon Polyb. in 'Επίστα-
 σις, & conf. Adnot. ad II 56, 6.

Verf. 4. πεζὴν & πεζικὴν perinde est, quidquid nuge- *Verf. 4.*
 tur Thomas Magister, cum ait: πεζὴ στρατιὰ εἶπε, μὴ πε-
 ζικὴ &c. ad quem vide, quæ adnotarunt viri docti pag.
 697 sqq. Apud Polybium quidem πεζικαὶ δυνάμεις dant
 omnes II. 11, 1 & 7. οἱ πεζοὶ autem substantive plerum-
 que usurpatur, & opponitur τοῖς ἵππεσιν.

Verf. 5. Μεδίωνιοις. Vat. & Flor. postquam hoc *Verf. 5.*
 cap. & initio sequentis cum Aug. & Reg. A. in Μεδίων.
 consenserunt, deinde cap. 3, 6. dant τῶν Μεδιωνίων, &
 cap. 4, 1. οἱ Μεδιώνιοι. Est autem *Medion* Acarnaniæ op-
 pidum, Livio memoratum XXXVI. 11 sq. quem sua ibi ex
 Polybio hausisse intelligitur cum ex collatione reliquæ il-
 lius temporis illorumque locorum historiæ Livianæ cum
 Reliquiis libri XVIII. Polybii, tum ex disertio Stephani
 Byzantini testimonio, cum ait: Μεδίων· πόλις πρὸς τῇ
 Αἰτωλίᾳ· Παλύβιος ὀκτωκαιδεκάτω. Τὸ ἐθνικὸν Μεδιώνιος.
 (vide Reliq. libri XVIII. Polyb. cap. 23.) Idem oppidum,
 quemadmodum in Livianis nonnullis codicibus, sic & apud
 Thucydidem III. 106. Μεδεὼν (*Medeon*) nominatur; quo
 ex loco simul intelligitur, sitam fuisse hanc Medionem vel
 Medeonem in extrema Acarnania, Epirum versus, haud
 procul a sinu Ambracico. Quare, quum diversi diversis
 temporibus fines Epiro fuerint adsignati, nec improbabilis
 est Palmerii conjectura, (Græcia Antiq. III. 5.) ab hac
 Medione Polybii & Medeone Thucydidis non differre eam,
 quam Stephanus Byzant. in Μεδεὼν dicit, cum ait: ἔστι
 δὲ καὶ τῇ· Ἠπείρου πόλις καὶ κόμη. Sed ab hac nostra Me-
 dione differt utique illa sive Μετών sive Medeon Labeati-
 dis in Illyrico, Polybio XXIX. 2, 5. & Livio XLIV. 23.
 & 32. memorata, quæ complurium dierum itinere dista-
 bat ab hac Acarnaniæ Medione, quam nunc a vicinis Aeto-
 lis

Verf. 5. *lis obsessam Polybius dicit. Neque vero turbare nos debet, quod Livius loco supra laudato, (XXXVI. 11.) ubi de Acarnaniæ hac Medione loquitur, inter mediterranea oppida referre eam videtur, ad quam tamen Illyrii, ut mox cap. seq. narrat Polybius, navibus proficiscuntur. Verba Polybii cap. 3, 1 sq. si recte pensamus, (προσπλέουσι ἑκατὸν λέμβοι πρὸς τὴν Μεδιονίαν κατὰ τοὺς ἑγρίστα τόπους τῆς πέλαος, &c. centum lembi noctu adveniunt ad agrum vel ad ditionem Medioniorum, ad ea loca, quæ urbi proxima sunt, &c.) satis adparet, fines quidem & agrum Medioniorum ad mare pertinuisse, ipsam urbem ad mare non fuisse sitam, sed nonnihil ab eo remotam. Ceterum de Aetolorum inimicitiis atque bellis cum Acarnanibus, & de regum Macedoniæ cum eisdem Acarnanibus amicitia ac societate, multa atque frequens deinde apud Polybium mentio occurrit. vide IV. 5 extr. & seq. IX. 32-40. Quin & iidem Aetoli jam aliquanto ante hoc tempus, de quo nunc agitur, pactum cum Alexandro, Epiri rege, fecerant de subjugandis & dividendis inter se Acarnaniæ urbibus, ut discimus ex II. 45, 1. coll. IX. 34, 7.*

Verf. 6. *Verf. 6. τῆς αὐτῆς πολιτείας. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. αὐτῶν Bav. αὐτῶν edd. & Reg. B. C. Bene haberet μετέχειν τῆς αὐτῶν vel αὐτῶν πολιτείας, absque σφίσι, sed præcedente hoc pronomine, requirebatur utique τῆς αὐτῆς. Ibid. εἰλεῖν recte editum ex Bav. Mendose ἔχαιν Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

Verf. 7. *Verf. 7. περιστρατοπεδεύσαντες. Mendose περιστρατεύσαντες Aug. Ibid. κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπολιόρκουν, continuo, sine mora, oppugnaverunt urbem. Casaubonus: sine intermissione ulla oppugnationem urgebant. Reiskius priora verba retulit ad præcedens verbum περιστρατοπεδ. coronas cinxerunt urbem penitus, ita, ut nullus pateret hiatus, per quem obsessi elaberentur.*

Verf. 8. *Verf. 8. τοῦ χρόνου τῶν ἀρχαιρεσιῶν. Tempus statutum, quo Aetoli novum prætorem creare solebant, fuisse statim ab æquinoctio autumnali, docet Polyb. IV. 37, 2.*

Verf.

Verf. 9. τὴν ἐπιγραφὴν τῶν ὅπλων. — „Solebant imperatores illis scutis ceteræque prædæ, quam hostibus detraxissent, in templis Deorum dedicandæ, inscribere ὁ δὲ τὰ ταῦτα τοῖς θεοῖς ἀπὸ τῶν δέινα. Notum exemplum arrogantiae Pausaniæ, tripodi, quem commune Græcorum Delphis dedicabat, suum nomen inscribentis, Πausανίας βασιλεὺς Λακεδαιμονίων Ἀπόλλωνι ταῦτα ἀπὸ τῶν Μήδων, quem titulum Græci deinde eraserunt. Ex eo factum, ut ἐπιγράψαι τι dictum sit pro *referre rem aliquam gestam ad aliquem, gloriam ejus rei confectæ ipsi imputare; ἐπιγράψωμαι, sibiinet ipsi imputare*. Sic [II. 27, 5.] πεπεισμένος τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἐκβαινόντων πλείστον οὕτω κληρονομήσειν, *gloriæ e rebus gestis partem maximam se ablatum, futurum esse, ut ipse auctor partis longe maximæ rerum gestarum scriberetur*. [V. 42, 8.] ἐπιγραφὴν (scil. τῆς βασιλείας, de qua ibi loquitur) *nomen & titulum regni* appellat. ἐπιγραφὴ πολέμου, [XI. 5, 7. & XI. 7, 3.] *gloria bellū confecti*.” REISKIUS. — Docet Suidas in Ἰφικράτης, primum Iphicratem in spoliis inscriptione imperatoris mentionem fecisse, cum antea solius civitatis nomen inscribi consuevisset.

Verf. 10. προΐόντων πρὸς τὴν ἀρχήν, *ambientium, Verf. 10. petentium magistratum*. Sic libri omnes. Pari ratione cap. 4, 2. est τῶν εἰς τὸ μέλλον προπορευομένων, consentientibus codicibus. Rursus XXXV. 3. (Legat. 141.) προπορεύεσθαι πρὸς τὴν ἀρχήν bis cum manuscriptis libris dedit Vrsinus; quod quidem ibi a Casaubono ex conjectura in προσπορεύεσθαι est mutatum, quemadmodum X. 4, 1 sq. bis dant libri omnes προσπορεύεσθαι πρὸς τὴν ἀγοραιομίαν, *peterere adilitatem*, pro quo & ibidem dicitur μεταπορεύεσθαι τὴν ἀρχήν. Sic XXXV. 3 extr. editi cum msstis dant οἱ δὲ πρὸς τὰς στρατιωτικὰς καταγραφὰς προσεπορεύοντο, ubi tamen paulo alia ratio est, *ad profitendum nomen accesserunt*. Rursus vero XXVIII. 6, 9. διὸ καὶ τὸν Ἀρχωνα πρὸς τὴν στρατηγίαν ἔδοξεν αὐτοῖς εὐθέως προπορεύεσθαι, ubi dubium videri potest, sit ne *peters praturam*, an *imire vel adire*,
sed

Verf. 9.

Verf. 10.

sed hoc quidem probabilius est. Eadem confusio in eisdem verbis reperitur, cum *prodire in medium* significant; ubi aliàs *προπορεύεσθαι & προσελθεῖν* dant libri omnes, ut I. 69, 10 & 13. (ubi vide Notata,) II. 50, 11. XVIII. 29, 9. aliàs *προπορεύεσθαι & προσελθεῖν*, ut I. 80, 8 sq. (ubi sua auctoritate Cafaub. *προπορ.* edidit,) IV. 14, 7. IV. 22, 9. VI. 21, 3. XI. 27, 7. Vtra scriptura in quoque istorum loco ex Polybii fluxerit stylo, nemo facile definiverit: & parum omnino videtur interesse. Hoc quidem loco, in quo versamur, Scaliger *προσιόντων* in suo libro correxit, & sic haud dubie legendum Heynius etiam Vir doctissimus censuit. *προϊόντων* tuetur Reiskius. Iam quod adinet ad vocab. *τὴν ἀρχὴν*, pro quo vulgo omnes *τὴν αὐτὴν* scribunt, facile intellexerunt interpretes, aut intercidiſſe illud, aut in *αὐτὴν* fuisse corruptum. Mihi cum Scaligero Reiskioque alterum hoc probabilius est visum; quandoquidem nullam magnopere vim habere hoc loco potest *τὴν αὐτὴν ἀρχὴν*, & syllabas *ἀρ* & *αὐ* librariorum errore inter se permutatas nuper vidimus in *ἀρθεῖς*, quod perperam dederunt pro *αὐθις* I. 86, 1. Legimus quidem X. 4, 2. *μεταπορεύεσθαι τὴν αὐτὴν ἀρχὴν*, sed ibi adjicitur *τὰ δὲ Λαφῶν, eundem cum fratre magistratum petere.*

Ibid. ὅ ποτ' ἄν. Sic recte Reg. B. C. a quibus accepit Cafaub.

Verf. 11.

Verf. 11. *ἐπιτακτ. στρατηγός.* Posterius vocabulum ex Reg. B. C. adſcivit Cafaub. pro quibus ſtant Vat. & Flor.

Cap. III.

CAP V T III.

Verf. 1.

Verf. 1. *πρὸς τὴν Μεδιονίαν.* Hic est ager & ditio, ad civitatem pertinens Medioniorum. conf. ad cap. 2, 5. Etiam ab altera parte, averſa a mari, ſatis late patuiſſe fines huius civitatis, intelligitur ex Thucyd. III. 106.

Verf. 2.

Verf. 2. Delendum comma poſt *ἐπιγενομένης.* *Ibid.* *ἐνεργὸν* correxit Gronov. & ſic recte dant vett. msst. Mendose *ἐνεργον* ed. 1. 2. 3. Reg. B. C. *Ibid.* *χρησάμενοι τῇ παρ' αὐτοῖς ἐπιſτομῇ τῇ τάξει* &c. Viſitatam *Illyriorum rationem* fuiſſe

fuisse dicit *instruendi aciem κατὰ σκείρας*. Tetigit hunc locum Casaubonus in Præfatione de prioribus Polybii Interpretibus, T. III. ed. Gron. p. 75. (ed. Ernest. p. 673.) aitque, *proprium fuisse Illyriorum, catervatim pugnare, & copias suas dividere in parvas manus, quas σκείρας appellare solet Polybius &c.* Rursus autem mentionem facit Polybius Illyricarum σκειρῶν II. 66, 5. & III. 19, 5.

Verf. 8.

Verf. 3. ἐκ πολλοῦ χρόνου. Sic Bav. Aug. Reg. A. C. Nescio quo casu in edit. 1. irrepserit ἐκ τοῦ πολλοῦ χρόνου, quod tenuere editiones seqq. & Reg. B. Ex Vat. tamen & ex Flor. nullam in schedis notatam discrepantiam video.

Verf. 4. Veteres nostri codices post εὐχαριστῶς verf. præc. interpungunt orationem, & dein sic pergunt: εἶχον μὲν οὖν πολὺ μέρος. Scriptura codicum Reg. B. C. quam adoptavit Casaubonus, haud dubie ex recentioris Critici ingenio nata est: & unice vera putanda Vrsini & Reiskii emendatio, quam in contextum recipere non dubitavi. Eandem & Scaliger probaverat. τὸ πολὺ μέρος est *major pars*, ut III. 92, 11. III. 102, 1. *Ibid.* παρενέβαλλον dedit Aug. Reg. A. Vulgo παρενέβαλον.

Verf. 4.

Verf. 6. συνεπιθεμένων. συνεπιθεμένων ed. 2 & seqq. invitis codicibus omnibus.

Verf. 6.

CAPVT IV.

Cap. IV.

Verf. 1. Οἱ δέ. Abest δὲ a Flor. male. *Ibid.* καὶ περὶ τῆς. Caret h. l. præpositione Bav. & hinc edit. 1. & Reg. B. C.

Verf. 1.

Verf. 2. τῶν εἰς τὸ μέλλον προπορευομένων. Vide Adnot. ad cap. 2, 10. *Ibid.* τὸ τῶν Αἰτ. Carent τῶν Aug. Reg. A.

Verf. 2.

Verf. 4. ὅσον ἤδη, *jam nunc, brevi*. Satis in vulgus nota dictio ὅσον οὕτω, qua & sæpius Polybius utitur, cum qua convenit ὅσον οὕτω ἤδη, Polyb. I. 41, 14. Thucyd. VIII. 96. (qui & sæpius ὅσον οὕτω utitur, absque ἤδη) Xenoph. Hist. Græc. passim. Sed eadem notione pariter ὅσον ἤδη, absque negatione, commodissime dici potuit; & sic dixit Polybius non solum hoc loco, sed & VIII. 36, 8. Eadem ratione ὅσον ἐκ ποδός II. 68, 9. Parique modo (quod jam monuit

Verf. 4.

monuit

- Verf. 4.** monuit Reiskius ὅσον αὐτίκα Lucianus dixit in Mercede conductis cap. 7. & in Phalaride I. 5.
Ibid. κρίσεσθαι. Sic recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. & Vrfini liber.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* τῶν ἡγεμόνων. Cum temere Obfopœus edidisset τῶν τε ἡγεμόνων, tenuerunt id posteriores editores. Conjunctionem ignorant veteres libri omnes & Reg. C.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* Τὴν δὲ βασιλείαν ἢ γυνὴ Τεῦτα διαδεχμένη. Infantem puerum *Pinnen* vel *Pineum* reliquerat Agron, (Appian. Illyr. cap. 7. Dio Cassius Fragm. Vrfin. CLI. p. 63. ed. Reimari, & Fragm. Valef. XLVI. p. 21.) cujus tutelam Teuta, quamquam noverca, suscepit. Τεῦτα, cum accentu circumflexo, & h. l. & deinde scripsi cum Aug. Reg. A. Vulgo Τεύτα edd. *Ibid.* Ad vocab. χαρισμὲν est scholion in Reg. A. οἰκονομίαν.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* χρωμένη λογισμοῖς γυναικείois. conf. cap. 8. 12. De eadem femina loquens Dio in Ecloga Vrfini, p. 64. ed. Reimari, οἷα γυνή, ait, πρὸς τῇ ἐμφύτῳ προπετείᾳ, καὶ ὑπὸ τῆς θυνάμεως, ἥς ἔρχε, χυνωμένη.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* πᾶσαν ἀποδείξασα πολεμίαν. Tametsi XXX. 14, 2. adjectum nomen γῇ est, πᾶσαν γῆν ἡγούμενοι πολεμίαν, non tamen necesse est, ut hic adjiciatur. Nota ista ellipsis nominis γῇ vel χώρῃ, & optimis quibusque scriptoribus usitata.

Cap. V.

CAPVT V.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* καὶ τὴν Μεσσην. Articulum, qui h. l. aberat vulgo, adoptavi ex Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* τῆς παραλίας. Temere vulgo & invitis msstis τῆς τε παραλίας ed. 2 & seqq.
Ibid. μακρὰ καὶ βραδεῖα. In Vat. in contextu quidem est μικρὰ, sed superscripta litera α indicat alteram lectionem μακρά. Eadem Flor. & Reg. C. solam habent: eademque (ut Casaubonus in ora Basil. refert) in ora libri, quo olim usus erat Xylander, adnotata erat, ex codice

codice puto Palatino, olim Heidebergensi. Quam scripturam corruerunt librarii, quum vim ejus parum intelligerent. Est autem *μακρὰ παραβοήθεια* *auxilium*, quod *e longinquo venit*, vel *longinquum auxilium*, ut ait Livius XXXVI. 5. Sic *μακρὰς βοήθειας* Aeneas in Poliorcetico dicit, cap. 16. (p. 1668. edit. Gron. p. 425. ed. Ernest.) cujus verba citavit Gronovius in Notis mssis ad hunc locum, comprobans hanc ipsam, quam adoptavi, scripturam. Provocat idem Gronovius ad Herodot. IX. 6. ubi *μικρότερα τε καὶ σχολαίτερα ἐποίησεν* est *tardius segniusque agebant*. Poterat præterea advocari Xenophon, apud quem Cyropæd. V. 4, 47. *μακρὰ ἐπιβοήθεια*, plane ut apud Nostrium, sunt *auxilia*, *e longinquo petenda*. Contraria ratione *μικρὰν* & *μακρὰν* permutata a librariis vidimus I. 59, 6. Iam quod ad *βραδείας* adinet, hæc quidem scriptura nullo in codice reperitur, qui in *βραχεῖας* hodie pertinaciter conspirant. Et fateor, ferri hoc utcumque potuisse; non quidem ea notione, quam Casaubonus expressit, *ad breve tempus subsidia*; (nilul enim, ut monuit Gronovius, prohibebat, ad longius tempus illa mitti, modo essent satis numerosa & hostibus resistendo paria;) neque ea notione, quam Gronovius voluit, (in Notis editis ad h. l.) cum ait, per *βραχεῖας* denotari *tarda auxilia*; quæ sane vis numquam, quod sciam, inest illi vocabulo: sed *βραχεῖας* si servatum velis, erunt *parva auxilia*, quæ vulgatissima hujus vocabuli significatio est, & Polybio usitatissima. At vero contra piratarum manum, excensione raptim facta agros populantium, non tam opus est copioso auxilio, quam expedito celerique. Auxilia vero, e longinquo petenda, a remotis ab ora urbibus, non poterant non *tardè* atque *fero* plerumque advenire: & distantia urbium a mari non impediabat, quo minus satis magno numero, sed quo minus satis cito mitti subsidia possent. Quod acute videns Gronovius, simulque cogitans, *tarda* auxilia non *βραχεῖας* græce, sed *βραδείας* esse *παραβοήθειας*, suspicionem jam significavit in eisdem Notis editis.

Verf. 2.

tis, & deinde in Notis msstis plane contendit, *βραδεῖαι* pro *βραχῆαι* esse legendum, Quæ emendatio ita insignem veri speciem habere mihi visa est, ut temperare mihi non possem, quin in ipsum contextum adoptarem. Eodem modo VII. 17, 8. ait, *βραδεῖαν συνέβαινε γίγνεσθαι τὴν ἐπικουρίαν.* & IX. 43, 6. *βραδεῖαν συμβαίνει γίγνεσθαι τὴν κομιδὴν τῶν δυνάμεων.* Literam vero X cum Δ perperam commutatam in omnibus codicibus nostris pariter vidimus lib. I. cap. 2, 3.

Ibid. τοῖς προειρημένοις. Temere sollicitatum videtur hoc verbum a Gronovio esse, qui græcam syntaxin tolerare illud negat, & necessario legendum *τοῖς προκειμένοις* contendit, id est, *τοῖς τὴν παραλίαν οἰκοῦσι.* Non unum hoc est exemplum, quo constructione non ad literam, sed ad sensum, ut ajunt Grammatici, utitur Polybius. *τοῖς προειρημένοις*, puta *τῇ Ἠλείᾳ καὶ Μεσσηνίᾳ*, quas modo nominaverat; id vero, ad sententiam quidem, idem est ac *τοῖς Ἠλείοις καὶ Μεσσηνίοις*, vel *τοῖς τὴν Ἠλείας καὶ Μεσσηνίας παραλίαν κατοικοῦσι.* Quod autem libro I. eadem verba (*προειρημένοι* & *προκειμένοι*) confusa ait Gronovius, respicit cap. 43, 6. ubi is error non nisi fortuito lapsu operarum Hervagianarum commissus erat.

Ibid. παραβοήθεια recte dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. Nomen legitime deductum a verbo *παραβοηθεῖν*, ut *ἐπιβοήθεια* apud Xenophontem loco paulo ante citato ab *ἐπιβοηθεῖν.*

Ibid. πρὸς τὰς ἀποβάσεις. Particulam *ὅς*, quam importune vulgo hic inferunt, ignorant Vat. & Flor.

Verf. 3.

Verf. 3. γενομένοι τῆς Ἠλείρου κατὰ Φοινίκην. Debuerat ad verbum verti; *quum versarentur circa Phæniciam, Epiri urbem.*

Verf. 4.

Verf. 4. Verba ἐξέβησαν usque τῆς πόλεως absunt ab Aug. & Reg. A. *Ibid. ἔσωθεν.* Sic scripti libri omnes; quod cum a primo editore, calami ductum codicis Bavarici perperam accipiente, in *ἐντωθεν* esset depravatum, in *ἐντωθεν*

ἐντοθεν mutavit editor Basileensis, & hoc tenere sequentes editores-

Verf. 6. Σκερδιλκίδαν. Tenui hoc, editum sic a *Verf. 6.* Casaubono cum Reg. C. quemadmodum lib. IV. & V. ubi sæpius hoc nomen occurrit, scriptum legitur. Hoc loco quum in codice Bav. terminatio nominis plane esset omissa, & finalis litera δ compendii causa superscripta esset literæ jota, Obsopæus terminationem ex conjectura supplevit, & Σκερδιλκίδα edidit. Editor Basileensis, Augustanum codicem secutus, Σκερδιλκίδος dedit, quod in illo invenit; & errorem errore cumulans, pro ἔχοντα, quod agnoscunt codices omnes, ἔχοντος posuit. Reg. A. a prima manu eodem fere modo ut Aug. Σκερδιλκίδος (sic) habebat, sed deinde terminatio os in α mutata. In Vat. est Κερδίδελον, & in Flor. Σκερδίδελον. Sed deinde cap. 6. verf. 6. omnes in Σκερδιλκίδου consentiunt, nisi quod Vat. puncta diacritica omittit. Rursus cap. 6. verf. 6. ubi ex Bav. Σκερδιλκίδαν editum est, Vat. Σκερδιλκιδον dat, & Σκερδιλκίδου Flor. Aug. Reg. A. Sed iidem omnes codices IV. 16, 6 & 11. IV. 29, 2. V. 95, 1. V. 108, 1 & 4. V. 110, 3 & 8. cum Bav. in terminationem ας & αν primæ declinationis consentiunt. Hoc autem loco & cap. 6, 6. cum in antiquo exemplari, communi omnium nostrorum codicum fonte, omissa esset terminatio αν, aut non perspicue esset expressa, librarii ex genitivo Σκερδιλκίδου, qui est cap. 6, 3. nominativum, tamquam ex secunda declinatione, Σκερδιλκίδος vel Σκερδιλκιδος formarunt, & accusativum Σκερδιλκίδον vel Σκερδιλκιδον, qua forma etiam constanter Livius utitur, *Scerdilandum* scribens. Atque ita rursus, Σκερδιλκίδον, græci codices uno loco X. 41, 4. exhibent omnes cum edit. Herv. & Casaub. ubi primus Gronovius Σκερδιλκίδαν edidit. Quod vero Aug. h. l. & Reg. A. a prima manu, pro Σκερδιλκίδον vel Σκερδιλκίδαν, Σκερδιλκίδο; in nominativo dant, id ex codice antiquo ortum, in cuius ora (quemadmodum in Vat. factum intelligo) inscriptum erat nomen Σκερδιλκίδος, non pro diversa lectione, sed

Verf. 6.

pro nota marginali, qua monebatur lector, agi h. l. de Scerdilædo. Istam notam marginalem imperite in contextum receperunt posteriores librarii. Sed satis superque de nomine. Virum quod adinet, *Scerdilaidas* hic vel *Scerdilædus*, qui nunc dux copiarum fuit Teutæ reginæ, nulla dubitandi causa est, quin idem sit, quem regem Illyriæ posthac fuisse legimus: videturque ex regia stirpe fuisse, frater Agronis, filius Pleurati, avunculus Pinnæ, vel Pinei, de quo dixi ad cap. 4. 7. cui in regnum successisse Scerdilædus videtur. Pinei extrema mentio occurrit apud Livium XXII. 33. in rebus anni 537. conf. Appian. Illyr. c. 8. Posthac rex memoratur Scerdilædus, Liv. XXVI. 24. XXVIII. 5. Polyb. X. 41, 4. Sed priusquam ad regnum pervenit, postquam Teuta regina regno se abdicavit, & Demetrius Pharius (ut docet Dio Cassius Fragm. Valef. XLVI. p. 21. edit. Reimari, coll. Fragm. Vrsin. CLI. 3. p. 64. & Zonara VIII. 19.) regii pueri Pinnæ tutelam suscepit, videtur Scerdilædus in consortium administrationis regni venisse, aut certe parti Illyrici cum absoluto pæne imperio fuisse præfectus: quo tempore cum Demetrio Phario A. V. 534. classem junxit pro Aetolis ad populandos Achæorum fines, Polyb. IV. 16. mox vero cum Philippo foedus fecit contra Actolos, Polyb. IV. 29. & V. 3. Deinde A. 537. mercede fraudatum se quæctus a Philippo, ab ejus amicitia defecit, & plura ei oppida eripuit, Polyb. V. 95. 101. 108. Itaque bello a Philippo petitus est. A. V. 538. Polyb. V. 108 sqq. quo bello Romani Scerdilædo faverunt, ibid. cap. 110. nec tamen, ob belli Hannibatici molem, tueri firmiter Illyricum a Philippi invasione potuerunt, qui, dum bello Hannibamico premuntur Romani, Scerdilædo Ardiaeos, Romanis Atiutanos in Illyrico eripuit, ut intelligitur ex Liv. XXVII. 30. Hinc anno 543. foedere Romanorum cum Aetolis contra Philippum comprehensus est, Liv. XXVI. 24. Filium Scerdilædus habuit *Pleuratum*, avo cognominem, Liv. XXXI. 28. qui per aliquod tempus simul cum patre regnavit, & Thraciæ
etiam

etiam parti alicui præfuisse videtur, Liv. XXVI. 24. XXVII. 30. XXVIII. 5. XXIX. 12. Polyb. X. 41. Pleurati filius *Gentius* vel *Genthius* fuit, (Polyb. XXXII. 18. Liv. XLIV. 3c.) qui victus captusque ab Anicio, cum duobus filiis *Scerdilado* & *Pleurato* Romam in triumphum abductus est, Liv. XLIV. 32. XLV. 43.

Verf. 6. παρ' Ἀντιγόνηαν. Expectaveram παρ' Ἀντιγόνης, sed consentiunt libri. Et sic rursus cap. 6, 6. omnes, διὰ τῶν παρὰ τὴν Ἀντιγόνηαν στενωῶν. *Ibid.* ἀνέδην recte editum ex Bav. Sic & Reg. A. B. C. Mendose ἀνείδην Vat. Aug. Vrsin. & Flor. sed in hoc superscripta litera ε. Sæpe in hoc vocabulo peccatum est a librariis.

Verf. 8. λειψῶναι. Perperam ληψῶναι Aug. Reg. A. *Verf. 8.* Flor.

CAPUT VI.

Cap. VI.

Verf. 1. μεθ' ἱεστηρίας ex Reg. B. C. correxit Casaub. *Verf. 1.* & sic dant Vat. & Flor. καθ' ἱεστηρίας ed. 1. 2. cum Bav. Aug. Reg. A.

Verf. 2. μετὰ ταῦτα. μετὰ σπουδῆς conjecerat Reisk. *Verf. 2.* sicut est cap. 5, 5. Ac sane incommodi nonnihil habere videri potest μετὰ ταῦτα παρεβόηθ. postquam jam dixerat ὑπήκουσαν. Forsan παρ' αὐτὰ scripsit, quo uti solet Polyb. pro αὐτίμα.

Ibid. Ἑλικράνον. Sic Aug. & Reg. A. Ἑλικράνον ed. 1. 2. 5. & Reg. B. cum Bav. In ed. 3. & 4. spiritus ad literas unciales non sunt expressi; sed Casaub. in verf. lat. cum Perotto *Helicranum* scripsit. Locus nemini, quod sciam, præter Polybium, memoratus.

Verf. 3. βουλόμενοι ex ingenio scribere jussit Vrsinus, *Vat. 3.* cui obtemperavit Casaub. Sic autem dederunt Vat. & Flor. βουλομένους ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. B. C. *Ibid.* συμβαλεῖν. συμμαχεῖν mendose Aug.

Verf. 6. Σεπρόλαιδαν. Σεπρόλαιδον Vat. Σεπρόλαιδον *Vat. 6.* Flor. Aug. Reg. A. B. C. cf. ad cap. 5. 6. *Ibid.* παρὰ τὴν Ἀντιγόνηαν. Articulum inserui ex Vat. Flor. Aug. Reg. A.

- Verf. 7. *Verf. 7. Φόβον ἐνεργασάμενοι.* Vide Lexic. Polyb. in *Ἐνεργάζομαι.* Sic & Scaliger in suo libro emendavit.
- Verf. 9. *Verf. 9. βοηθήσασιν.* Mendose *βοηθήσουσιν* ed. 2 sqq. ex solo Aug.
- Verf. 10. *Verf. 10. πρὸς τοὺς Ἰθαυριοὺς.* Carent articulo ed. 1. 2. cum Bav. Habent Reg. B. C. cum ceteris codd. *Ibid.* συνήρουν dederunt Vat. Flor. & Vrlini codex. Sic & suspicatus erat Reiskius.

Cap. VII.

CAPVT VII.

- Verf. 1. *Verf. 1. περιπεσῖν τινι τῶν δεινῶν. τισι* ed. 1. 2. cum Bav. *τινῶν* Vrb. Aug. Reg. A. Sic & primum fuerat in Vat. sed dein erasa terminatio *ων*, ut supersit *τιν*, quod valet *τινι*, quandoquidem extrema litera vocalis sæpissime a librariis per scripturæ compendium omittitur. *τινι* autem expressum est in Flor. & in Reg. B. C. e quibus adoptavit Casaub. Fragmentum aliquod ex hoc capite excerptum exhibere CODICEM VRBINATEM, monui in Præf. ad Tom. I. p. XLVII. ubi & reliqua Fragmenta indicavi, quæ ex hoc libro excerptis Compiler.
- Verf. 2. *Verf. 2. περιβαλεῖν αὐτούς.* Sic h. l. edd. & scripti omnes, excepto Bav. & Reg. C. qui αὐτοὺς dant. *Ibid.* πασχόντων. παρασχόντων Flor.
- Verf. 3. *Verf. 3. τὴν αὐτῶν ἀβουλίαν.* Sic Vrb. Aug. Reg. A. C. αὐτῶν edd. cum Bav. nescio an & Vat. & Flor.
- Verf. 4. *Verf. 4. ἂ ὀψέ.* Sic recte ed. 1. cum mssis omnibus, præter Aug. ex quo ἂ τε ὀψέ imperite edebatur inde ab Hervagio.
- Verf. 5. *Verf. 5. ἐγχειρῖσαι. ἐγχειρήσαι* Flor. male.
- Verf. 6. *Verf. 6. αὐτοῦ τοῦ συστ.* restitui ex ed. 1. 2. consentientibus mssis. Temere Casaubonus τοῦ αὐτοῦ συστ. quod bene haberet, & ita scriptum oporteret, nisi sequeretur ἐκείνου. Idem sonat, & aliquanto etiam significantius est αὐτοῦ τοῦ συστήματος ἐκείνου, quam τοῦ αὐτοῦ συστήματος.
- Verf. 7. *Verf. 7. ἐπεβάλλοντο διαρκάζειν τὴν τῶν Ἀκραγαντίνων πέλιν.* De Syracusanorum mercenariis I. 43, 2. dixerat

xerat ἐπεβάλλοντο παρασπενδῶν τοὺς Ἀκραγυντίους. In Versf. 7.
 eorum vero numero, qui Lilybæum Romanis prodere moliti erant, Gallos memorat ibid. c. 43, 4. Verbum quod adinet, ἐπεβάλλοντο scribere jusserunt Scaliger, Gronovius in Notis msstis, Reiskius, Ernestus. Recte. Nihil vulgatus usitatusque hoc verbo apud Polybium; & nihil solennius librariis, quam syllabarum *υπ* & *επ* confusio, ob simillimum scripturæ nexum. Si pertinacius defendere ὑπεβάλλοντο velles, vertendum foret *suggererunt sibi invicem, hortati se sunt inter se*; quandoquidem ὑποβάλλειν est *suggerere alicui aliquid*, unde nomen ὑποβολή, *suggestio, monitum*, quod Polybio vindicavi IX. 24, 3.

Ibid. ὄντες τότε πλείους τῶν τρισχιλίων. Sic ex Reg. B.C. recte edidit Cafaub. Nempe ita & Vat. & Flor. pro τῶν χιλίων, quod est in ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. Veram istam esse scripturam, intelliges, si I. 77, 4 sq. contuleris cum II. 5, 4.

Versf. 8. περισσυχόντων. Sic scripti omnes. Temere *Versf. 8.* *περυσσυχόντων* edd.

Versf. 11. δημοκρατίας. Temere *δημοκρατείας* edd. Versf. 11.
 rore ex ed. 1. propagato. Sic tamen & Reg. A. *Ibid.* ἐγχειρίσαντες. Merdole *ἐγχειρήσαντες* Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* οὗτοι. Ferri hoc potest: sed tamen non dubito, αὐτοὶ scripsisse Polybium; ni, tenens hoc loco οὗτοι, deinde αὐτοῖς αὐτοὶ αὐτοῖς legere malis. Aut αὐτοὶ, aut οὕτω legendum ait Reiskius, & provocavit ad cap. 9, 3.

Versf. 12. περὶ μὲν οὖν τῆς Ἑπειρωτῶν ἀγνοίας. — Versf. 12:
 „ἀγνοία respondet latino *error*, & usurpatur a Polybio pro *ἀνοία, stultitia*. conf. Wesseling. ad Diodor. T. I. p. 566.“
 REISKIUS. — Vide Polyb. I. 68, 1. II. 58, 13. Alia loca Index dabit. *Ibid.* ἐκρινον ex Aug. adscivit Hervag. cum quo faciunt Vat. Flor. Reg. A. Bene h. l. habebat Aor. primus ἐκριναι.

CAPVT VIII.

Cap. VIII.

Vers. 1.

Vers. 1. τοὺς πλοῖζόμενους ἀπ' Ἰταλίας. Casaubonus, qui ex Italia navigabant: at id græce est τοὺς πλέοντας ἐξ Ἰταλίας. πλοῖζεσθαι est mare exercere, commercium maritimum exercere. οἱ ἀπ' Ἰταλίας sunt Italiae incolæ, Itali, ut οἱ ἀπὸ τῆς χώρας, rustici, qui rure habitant, II. 6, 8. Sunt ergo οἱ ἀπ' Ἰταλίας πλοῖζόμενοι i. q. οἱ Ἰταλικοὶ ἔμποροι vers. sq.

Vers. 2.

Vers. 2. καὶ πλείους, complures etiam. Reiskius, h. l. inter καὶ & πλείους aliquid deesse ratus, non recordatus est illius moris, Polybio inprimis familiaris, ante vocabula πλείους, πλείω, λίγν, & similia, particulam καὶ per pleonasmum aliquem, nec otiosum prorsus, nec inelegantem, adjiciendi; quem usum notavi ad I. 20, 6. & ipsa deinde Reiskius notat ad III. 108, 4. conf. I. 81, 10. II. 11, 11. &c.

Ibid. εὐθὺς μὲν ἐσύλησαν. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Ibid. ἀνῆγον. ἀπῆγον voluit Scaliger. Sed vide ad I. 82, 2.

Vers. 3.

Vers. 3. Κοροικανίους. Mendose Κοροικανίους Aug. Plinius XXXIV. 6, 11. P. Iunium & Titum Coruncanum legatos ab Teuta, Illyriorum regina, interfectos prodit.

Vers. 5.

Vers. 5. τὴν Ἰσσαν. Issa, insula cum cognomine oppido, haud procul Pharo. De ea confer infra cap. 11. Issæos vivo adhuc Agrone, qui dominus insulæ erat, descivisse a rege & in Romanorum fidem se tradidisse, ait Dio, Legat. XI. T. I. ed. Reimari Fragm. CLI. p. 63. conf. Apian. Illyr. cap. 7.

Vers. 8.

Vers. 8. κειράσθαι. κειράσσεσθαι maluit Reisk. Sed bene habet tempus præsens, operam se dare. Taceo quod sæpe præsens significatione futuri usurpetur. *Ibid.* κωλύειν Ἰλ-
λυριοῦς τῆς κατὰ Θαλ. ὁφέλεται. Tenui hoc, quod editum erat ex Bav. Et hac sane constructione alias pariter utitur Polybius. Sed altera illa, quam ceteri præferunt codices, cum dativo personæ & accusativo rei, quo insolentior, eo minus fortasse ex librariorum ingenio nata videbitur nonnullis, & incultiofi Polybii stylo haud indigna.

Vers.

Verf. 10. τὰ κατ' ἰδίαν. τὰ caret ed. 1. operarum errore. *Verf. 10.*

Verf. 11. ἐφετῶς καί. Sic editum ex Bav. In ora co- *Verf. 11.*
dicis Vrbinatis, ubi exhibetur & Teutæ dictum, & le-
gati responsum, prorsus absunt duo ista verba. In Aug. &
Reg. A. τῶς & καί ab alia manu adscripta sunt. Ex Flor.
tamen nihil discrepantiæ enotavit Gronov. Quidquid sit,
incunctanter editum velim ἐφη, ταχέως &c. Inauditum
Græcis vocabulum ἐφετῶς. *Ibid.* ἀναγκάσαι σε. σε carent
Aug. & Reg. A.

Verf. 12. ὡς ὀλιγωρησ. Sic ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. *Verf. 12.*
Vat. & Flor. Quod ὡς καὶ ὀλιγ. edidit Casaub. id fecit mo-
nitus a Scaligero. *Ibid.* In ἀποπλεύσειν consentiunt scripti
libri omnes. ἀποπλεύσειν ed. 1. errore operarum; & novo
errore ἀποπλεύσαι ed. 2. quare verbum μέλλουσιν excidisse
suspiciatus est Scaliger. ἀποπλεύσαι ed. 3 seqq. ex Ca-
sauboni ingenio. *Ibid.* ἐπαποστῆλαι, Perperam ἀποστῆ-
λαι Aug. *Ibid.* τὸν παρῆρσιαιτάμενον &c. liberioris *disti*
autorem uocarunt. Pariter unum ex legatis occisum legi-
mus in Epit. Liv. XX. Contra Dio l. c. alios viuentis, alios
occisos esse prodidit. Confer Appian. Illyr. c. 7. Flor. II. 5.
Oros. IV. 13. Eutrop. III. 1.

CAPVT IX.

Cap. IX.

Verf. 2. διὰ πόρου, recto cursu, per medium mare; cui *Verf. 2.*
opponitur navigatio, secundum oram instituta. conf. Adnot.
ad I. 39, 6. *Ibid.* προσέσχε τὸν τῶν Ἑπιταμν. λιμένα. Rara
structura, ac nescio an ullibi aliàs obvia, προσέσχειν τὸν
λιμένα, & velut de latina phrasi *portum tenere* ducta. Cum
tertio casu, aut cum præpos. πρὸς vel εἰς, construi hoc
verbum solet.

Verf. 3. ἀπάκως. Amat hoc verbum Polybius, quod *Verf. 3.*
haud dubie restitui ei hic debuit. Sic & Perottus, *securi*
& nil tale suspicantes. In mendosam scripturam, quæ
vulgo hunc locum obsedit, consentiunt codices nostri
omnes. *Ibid.* εἰσελθόντες. Rare accidit, ut, ubi græ-

ves illas πληρώμασιν. hoc est, nautis *Et remigibus, esse instructas*; [conf. ad I. 47, 8.] alterum, ἐπιβάτας, h. e. milite classario ceteroque apparatu.“ REISKIUS. — Subtiliorem, quam veriore, esse hanc distinctionem, intelligitur ex illis locis, ubi legimus πληρώμασι καταρτίζειν τὰς ναῦς, ut I. 47, 6. & ταῖς εἰρεσίαις καταρτίζειν, ut V. 2, 11. De verbo καταρτίζειν conf. ad I. 21, 4. πληροῦν aut idem est cum καταρτίζειν, aut ad *numerum* potissimum pertinet. conf. V. 3, 3.

Ibid. ἐπὶ τῆς Κερκύρας, *versus Corcyram*; nam in ipsam insulam non pervenerunt. Inest autem ista vis præpositioni ἐπὶ cum genitivo constructa. Postquam in codicibus omnibus τῆς in τὰς erat corruptum, scriptura codicis Bav. ex critici hominis ingenio nata esse videtur. conf. cap. 11. vers. 2 & 6.

CAPUT X.

Cap. X.

Vers. 1. Mendose, & invitis codicibus, ed. 1. 2. & *Vers. 1:* Reg. B. ἀντανχηθέντας. *Ibid.* Παξούς. Ad h. l. est scholion in ora Vat. & Reg. A. Παξοί· νηῖδες εἰσι βί.

Vers. 2. Ἀκαρνᾶνες. Ἀκαρνάνες h. l. Bav. Reg. A. B. *Vers. 2.*

Vers. 3. τοὺς παρ' αὐτῶν λέμβους. παρ' αὐτῶν idem va- *Vers. 3.* let, quod simplex genitivus αὐτῶν. conf. ad III. 9, 2. πлагіous. πлагіως Flor. sed superfer. ους. *Ibid.* συνήργουν. Ernestus quid spectarit, cum συνείργουν scriberet, aut cur συνήργουν improbaverit, non video; ipsius autem voluntate hoc in συνείργουν esse mutatum, declarat ipse in Præfat. p. xx.

Vers. 4. τρώσαντα. Sic recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Vers. 4:* quod quum criticus ille, cujus ex ingenio natæ sunt haud paucae lectiones codicis Bavarici, non intelligeret, quoniam ad Illyricas naves retulerat hoc verbum, & sequens ἐδυσχρήστοιν active acceperat, temere in προσεγίσσαντα mutavit. *Ibid.* ἐδυσχρήστοιν. ἐδυσχρηστοῦντο voluit Reiskius. Et sic aliàs quidem plerumque in passivo usurpatur hoc verbum, atque etiam in re simillima lib. XVI.

- Verf. 4. 3, 5. προσπρεμαμένου τοῦ πλοίου αὐτῇ, ἐδυσχρηστῆρα (ἢ δακῆρη;) καὶ δυσκίνητος ἦν πρὸς πᾶν. ubi in versione latina, pro *magnis incommodis adflecta*, satis fortasse fuerat *impedita*. Sed & in activa forma eadem notione usurpatur *δυσχρηστῆν*, ut L. 75, 7. ἐδυσχρήσται περὶ τὴν ἔξοδον.
- Verf. 5. Verf. 5. Μάρκος ὁ Κερυνεύς. Miratur *Marci* nomen Reiskius in homine græco, & Μόρκος legendum suspicatur, quod nomen occurrit XXIX. 2, 9. Sed *Morcus* ille alius est, & in hujus *Marci* nomine nil variant libri, nec hoc loco, nec II. 41, 14. (nisi quod ibi Μάρκος per γ dant) nec II. 43, 2. Quod vero Κερυνεύς scripsi pro Κερυνεύς, quod dabant h. l. libri, ratio exponetur ad II. 41, 8. conf. 43, 3. Nec tamen dissitear, literam α ex Dorica dialecto locum fortasse suum tueri posse.
- Verf. 6. Verf. 6. πιστ. τῇ ταχυναυτ. τὸ ταχ. mendose Flor. Aug. Reg. A. Ibid. ἐπουρώσαντες. ἐπορούσαντες Aug. male.
- Verf. 7. Verf. 7. ῥαδίως ἐχρήσατο τῇ πολιιομαίᾳ. Imprudente me servata Casauboni versio est, *facilem victoriam habuerunt*; cum oportuisset *facilem obsidionem habuerunt*, ut jam Gronovius monuit.
- Verf. 8. Verf. 8. βραχὺν ἔτι. Sic recte edd. cum Bav. Mendose ὅτι, pro ἔτι, Vat. Flor. Aug. Reg. A. quæ & aliàs confusa sunt a librariis. Conf. Lexic. Polyb. in ἔτι.

Cap. XI.

CAPVT XI.

- Verf. 1. Verf. 1. Γνάϊος μὲν Φουλούϊος. Sic recte Vat. & Flor. & h. l. & cap. 12, 1. & Γνάϊος rursus hoc cap. verf. 2. Confer Pighii Annales ad hos Consules. Eodem modo correxit in ora sui libri Scaliger. Vulgo mendose ubique Γάϊος. Ferri potest Φολούϊος, quod vulgo habent hic & cap. 21, 1. Sic enim solent fere græci librarii.
- Ibid. Αὔλος δὲ Ποστούμιος. *Lucius* hunc vocant Annales & Eutropius. Notius & vulgatius Postumiorum cognomen *Aulus* fuit; unde nata confusio. Mendose Ποστούλιος Aug. & Reg. A. sed in hoc alia manus superscripsit Ποστούλιος.

Verf.

Verf. 2. ἐπιβολὴν ἔσχε πλεῖν. Sic cum Reg. B. C. Verf. 2.
 correxit Casaub. Perperam πλεῖον ed. 1. 2. consentientibus
 veteribus mssis. πλεῖον scribere Vrfinus iusserat. ἐπιβου-
 λην ed. 2. operarum errore.

Verf. 3. ὑστερήσας τοῦ καιροῦ. In mendosum τὸν Verf. 3.
 καιρὸν cum ed. 1. 2. consentiunt veteres libri omnes. τῶν
 καιρῶν ed. Casaub. & seqq. ex correctione, quæ est in Bav.
 Præ tuli correctionem codicum Reg. B. C. quia unum modo
 erat tempus, de quo hic agitur. Eodem modo correctum
 in ora codicis Vossiani; & sic scribere etiam iussit Gronov.
 in Notis mssis. conf. IV. 22, 2. VI. 18, 3. *Ibid.* ὅμα μὲν
 ἐπιτηῶνα. Particula μὲν omiſſa in ed. Casaub. & seqq. ope-
 rarum errore. *Ibid.* σαφῶς τὰ γεγονότα. τὰ γεγονότα σα-
 φῶς ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 4. ἐπαγελόμενος adſeivi ex Vat. & Flor. Sic Verf. 4.
 & ex conject. corrigere iusserat Scaliger & Reisk. Per-
 peram vulgo ἀπαγελῶ. *Ibid.* ἐγχειρεῖν. ἐγχειρεῖν ed. 1.
 operarum errore; hinc & ed. 2. & Reg. B. C.

Verf. 5. παρέδωσαν. Sic veteres codd. omnes & Reg. Verf. 5.
 C. Mendose παρέδωσαν ed. 1. 2. παρέδοσαν Reg. B. Hinc
 παρέδωκαν edidit Casaub. quod tenere posteriores edito-
 res. *Ibid.* ἔδωκαν. ἔδωσαν Reg. B. ἔδοσαν Reg. C. invitis
 reliquis omnibus. *Ibid.* παρακληθέντες. Casaubonus: Ro-
 manorum hortatu. De qua interpretatione dubitare licet
 cum Ernesto, qui in Lex. Polyb. monuit, non opus fuisse
 adhortatione Romanorum, ut patet ex seqq. Interpreta-
 tus sum ac si esset παρακαλέσαντες ἑαυτοὺς, se invicem co-
 hortati. *Ibid.* τὴν τῶν Ἰθαυριῶν. τῶν negligunt Flor. Aug.
 Reg. A. forſan & Vat.

Verf. 6. Κορυφαίους. Κορυφαίους h. l. ed. 1. 2. 3. 4. in- Verf. 6.
 vitis mssis, errore primæ editionis.

Verf. 7. Βρεντεσιῶν recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Verf. 7.
 Sic per ε in ſecunda ſyllaba ut plurimum ſcribi hoc nomen
 a Græcis, adnotavit Cluverus Ital. Antiq. p. 1245. Et ſic
 conſtanter apud Strabonem, & apud Appianum codices
 fere omnes; & apud Polyb. X. 1, 10. XXX. 17, 7. Te-
 nui

- nui tamen Βρεντήσιον XXII. 7, 16. & sic Stephanus Byz. & Suidas.
- Verf. 8. *Verf.* 8. προσέχεν recte dedit Vat. cum suis sequacibus; quod temere & imperite in προσελθῆν mutavit Bav.
- Verf. 10. *Verf.* 10. τοὺς Ἀρδιείους, τοὺς Σαρδιαίους ed. 1. 2. consentientibus h. l. omnibus scriptis libris. Sed recte cap. 12, 2. τῶν Ἀρδιείων Vat. Flor. Aug. Reg. A. ubi solus Bav. τῶν Ἀρδυείων per υ dat, quod ibi tenuerunt editi & Reg. B. C. unde & h. l. Casaubonus τοὺς Ἀρδυείους edidit. Litera Σ initio vocabuli ex fine præcedentis vocis adhæsit; sed & alibi passim pervulgatus is error est apud Strabonem locis nonnullis, & constanter apud Zonaram; de quo errore monuit Valesius ad Excerpt. ex Dione p. 21. edit. Reimari, & ipse Reimarus ad Excerpta Vrsini ex eodem Dione p. 63. In medio autem nomine vocalem υ nemo ex veteribus scriptoribus agnoscit, sed omnes in jota consentiunt. Nam quod apud Livium XXVII. 30. *Ardyæi* editur, id a Io. Frid. Gronovio est introductum, qui eam scripturam ex Casauboniana Polybii editione sumsit. Apud Appianum Illyr. cap. 3. in scripturam Ἀρδιῆοι bis codices omnes consentiunt. Eisdem insequenti tempore *Vardæos* nominatos esse, Strabo docet lib. VII. p. 315. conf. I. Frid. Gronov. ad Livii locum citat. & nos ad Appiani Illyr. cap. 10.
- Verf. 11. *Verf.* 11. καὶ πλειόνων, οἱ παρὰ τῶν Παρθινῶν &c. Cum hiatus esset in oratione, Reiskius deinde ante δεξιμένοι inferenda suspicatus est verba οἱ ἐξ. Enimvero & commodior ad orationis structuram, & ceteroquin levior expeditiorque medendi ratio fuerit, si ante οἱ παρὰ inferamus ῶν, quod pronomen a vocab. præcedente, in eisdem literas exeunte, absorptum est. Accedit, quod in cod. Flor. iuter πλειόνων & οἱ παρὰ nonnihil spatii relictum est. Et hæc quidem emendatio, ῶν οἱ παρὰ τῶν Παρθ. absque hæsitacione in contextum videtur recipienda; quod nescio quo pacto nostram effugerit diligentiam. Populus, qui Παρθινοὶ h. l. nominantur, Παρθινοὶ vocantur VII. 9. 13. (nam

(nam Παρθινῶν ibi cum accentu in ultima debuit edi, non Παρθίνων,) sic & apud Strabonem & Dionem; Latinis *Parthini* & *Partheni*. Apud Stephanum Byz. ex Polybio, ut videtur, Παρθηνοὶ citantur. Præter geographos confer Fabricium ad Dionem XLI. 49.

Verf. 13. περὶ Νουτρίαν. Satis ne sanum sit hoc no- Verf. 13i
men, doctiores viderint. *Nutrium* oppidum nulli alii scriptori memoratam reperi: hoc video, pro eo, quod apud Polybium est περὶ Νουτρίαν, apud Dionem in Legat. XI. (pag. 64. edit. Reim. Fragm. CLI. cap. 3.) esse περὶ τὸν Ἀτύριον λόφον, propter collem *Atryrium*. *Ibid. ἀπέβαλον. ἀπέβαλλον* Aug. Reg. A. *Ibid. καὶ τὸν ταμίαν. καὶ τῶν ταμιῶν* Flor. Ex Vat. autem nulla discrepantia adfertur.

Verf. 14. ἐκυρίευσαν δὲ καὶ λέμβων εἰκοσι τῶν ἀποκομι- Verf. 14i
ζόντων τὴν ἐκ τῆς χώρας ὠφέλειαν. Cum in dubio esset positum, quid diceret h. l. τὴν ἐκ τῆς χώρας ὠφέλειαν, videbatur nobis significari *fructus & reditus* omnis generis, *ex agris & ex regione*, reginæ subiecta, *deveitos*. Non est autem diffitendum, ὠφέλειαν plerumque esse *prædam*, ut I. 20, 1. II. 3. 8. II. 8, 8 &c. Quam notionem tenens Casaubonus, verba ista vertit, *capti sunt & lembi viginti, præda onusti redeuntes*: & habet consentientem Dionem, apud quem in ecloga, paulo ante citata, legimus, καὶ τὰ πλοῖα αὐτῆς (τῆς Τεύτας) μετὰ χρημάτων λαμβανόντων (τῶν Ρωμαίων,) id est, *Romanis navigia ejus cum pecuniis intercipientibus*. Vnde venerint isti lembi, non expressit Casaubonus, nec declaratur in Fragmento Dionis, sed adjecit ex ipso Dione Zonaras, Annal. VIII. 10. *ex Peloponneso naves illas advenisse*. Commodissime id quidem per se; sed, quo pacto apud Polybium verba ἐκ τῆς χώρας ad Peloponnesum possint referri, aut quænam omnino verborum istorum apud Polybium vis sit, haud sane adparet.

Verf. 15. εἰς τὸν Ἀρβωνα. Sic veteres libri Polybiani Verf. 15,
omnes. Et apud Steph. Byz. mutato solum accentu, editur: Ἀρβῶν, πόλις Ἰθαυρίας. Πολύβιος δαντέρας: ubi Berkelius

Verf. 15. kelius quidem *Arbam* intelligit, Scardonæ insulæ oppidum, Ptolemæo memoratum lib. II. extr. & Plinio III. 21, 25. qui tamen ipsam *Arbam* insulam perhibet. Sed, ut taceam nominis discrepantiam, *Arba* ista *Liburiciæ* est, & longius ab *Istâ septemtrionem* versus sita, quam ut hic commode intelligi possit. Situs ratio *Naronam* suadet, satis notam *Dalmatiæ* urbem, ex adverso *Phari* vel *Phariæ* insulæ haud procul a mari sitam; (conf. Plin. III. 22, 26.) quæ cum apud Ptolemæum lib. VIII. p. 227. (edit. P. Bertii) ἡ Νάρωνα dicatur, apud eundem Ptolemæum lib. II. c. 17. p. 66. Ναρβονὰ κολωνία, & in probatoribus codicibus (ut monuit Wesseling. ad Antonini Itinerar. p. 338.) Ναρβῶνα ἐπισημος κολωνία scribitur; sive quod utroque modo, *Narbona* & *Narona*, nominata fuerit; sive quod (quemadmodum suspicatur Cellarius Orb. Ant. II. 8. p. 620.) oscitanter librarii gallicum nomen in *Dalmatiam* transeuerint. Quidquid sit, si, ut credi potest, librariorum is error est, unde in Ptolemæi codices irrepsit, indidem in Polybianos potuit intrare. Quod autem initiali etiam littera truncatum nomen apud Polybium est, id quidem eo minus turbare nos debet, quandoquidem hæc littera similis ei fuit, in quam desinit vox præcedens. Imo Perottus, qui *Narbona* h. l. scripsit, τὸν Νάρβωνα in suo codice invenisse videtur. Quod vero pariter Stephanus Byz. abfque littera *N* initio vocis nomen hoc ex Polybio retulit, id quidem nihil aliud, nisi veterem esse hunc errorem, arguit: nisi etiam hac parte diversum fuisse veterum usum ab usu sequiorum temporum statuamus, ut, quæ *Narona* dein dicta fuit, eadem *Arona* vel *Arbona* aut *Arbon* Polybii ætate fuerit nominata.

Verf. 16. *Verf. 16.* Πίζονα & Πίζωνι. Præferenda videtur altera scriptura, Πίζωνα & Πίζωνι. Certe apud Steph. Byz. gentile nomen ὁ Πίζωνίτης scribitur; & apud Ptolemæum Πίζωνικὸς κώπος. Sed rursus apud Strabonem lib. VII. p. 314. ὁ Πίζωνικὸς κώπος per o breve vulgo effertur.

Verf.

Verf. 17. τοὺς πλείους. Nescio an in hanc scripturam *Verf. 17.*
consentiat Flor. e quo certe nulla discrepantia enotata est.

CAPVT XII.

Cap. XII.

Verf. 1. Γαίῃς μὲν οὖν Φουλούῃς. Vide ad cap. II, 1. *Verf. 1.*
οὖν caret Flor. *Ibid.* τῆς τε ναυτικῆς καὶ πεζικῆς. Sic vul-
gatur inde ab edit. Hervagii; & nihil varietatis notatum
video ex Vat. & Flor. In ed. 1. vero & Reg. B. C. ex Bav.
inverso ordine legitur τῆς τε πεζικῆς καὶ ναυτικῆς. In Aug.
& Reg. A. τῆς τε ναυτικῆς καὶ τῆς πεζικῆς.

Verf. 2. ὑπολειπόμενος τετραράκοντα σκάφη. (Post ὑπο- *Verf. 2.*
λειπόμενος distinguere iussit Gronov. in Notis msstis, &
verba τετραράκοντα σκάφη ad sequentia trahere. Nil opus.
Vide Notata ad I. 29, 9. Vim hujus dictionis commodè
Reiskius his verbis expressit, cum sibi curasset a collega
relinqui. Quod autem ὑπολειπόμενος in Aor. 2. voluit Reiskius,
eadem quidem scriptura simul cum altera indicari
videtur in Bav. sed parum refert, nec est cur a vulgata
discedamus. *Ibid.* τῶν Ἀρδιαίων. Vide ad cap. II, 10.

Verf. 3. πάσης ἀναχωρήσειν τῆς Ἰβυρίδος Ἑς. Paulo *Verf. 3.*
uberius leges hujus pacis expositas vide apud Appianum.
Ibid. τὸ συνέχον vulgo ut absolute per se positum accipiunt,
non ut conjunctum cum eo quod sequitur ὃ μέγιστα &c.
qua ratione Casaub. vertit, *Et quod præcipuum erat, ma-
ximeque ad Græcos pertinebat.* Et sic sane frequentissime
apud Polybium phrasis illa καὶ τὸ συνέχον usurpari solet,
*quod præcipuum, quod maximum est, quod rei summam
continet.* At commodius tamen hoc loco visum est, istud
τὸ συνέχον ad id quod sequitur referre: etenim Græcis
quidem utique hoc maximum fuit; Romanis *magnum*, nec
tamen *maximum*.

Ibid. μὴ πλείσειν. Sic, non repetita particula καὶ, de-
derunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Vrslini codex. *Ibid.* ἔξω
τοῦ Λίσσου. Confer III. 16, 3. (ubi Λίσσου scriptum oportebat,
non Λισσοῦ,) & IV. 16, 6.

Verf. 4.

Verf. 4. ἀπελογίσαντο. Ex Flor. quidem nulla varietas adnotata est; sed ceteri libri omnes in ἀπελογήσαντο consentiunt, ut sæpe aliàs, ubi eadem notione *exponendi, rationem reddendi, commemorandi*, accipitur hoc verbum. Nec tamen vitio vertendum Casaubono, quod ἀπελογίσαντο correxit: nam verbum ἀπολογίζομαι ista significatione nusquam certa & perspicua ratione usurpatur; contra, quoties verbum ἀπολογίζομαι tali quadam forma occurrit, quæ minus obnoxia est aberrationi librariorum, (nempe in tempore præsentis aut imperfecti, ubi non sola vocali jota, sed & consona ζ distinguitur a suo æmulo,) nusquam ibi dissentiunt codices. Vide Lexic. nostrum Polyb. & conf. Wesseling. ad Diodor. T. II. p. 623. l. 51. Accedit usus nominis ἀπολογισμός eadem notione cum verbo ἀπολογίζομαι, a quo derivatur; cum contra significatio nominis ἀπολογία semper sequatur notionem verbi sui ἀπολογίζομαι.

Ibid. παρανέγνωσαν recte Casaub. ex Reg. B. C. consentientibus Vat. & Flor. Mendose παρανέγνωσαν ed. 1. 2. cum Bav. παρέγνωσαν Aug. Reg. A. — „παρανέγνωσαν, id est, ἀνέγνωσαν παρ' αὐτοῖς, apud ipsos, coram ipsis (Achæis puta Aetolisque) recitavunt. Illa vis inest præpositioni παρά. Sic παραναγινώσκειν νόμον dixit Demosth. p. 184, 22. & p. 448. penult. & Diodorus Sicul. l. p. 82.⁴⁴ [c. 70.] REISKIUS. Verbo παραναγινώσκειν rursus utitur Polyb. III. 21, 5. Conf. Reiskii Indices Græcitatæ Demosthenæ & Aeschinæ in hoc verbo, & TaylORI Annotat. ad Demosth. Orat. pro Corona, in Apparatu Critico ad Demosth. edit. Reisk. Vol. I. p. 188.

Verf. 7. Verf. 7. ἐπιποκῆ μετὰ πρεσβείας εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόπους. Conf. I. 3, 4. & V. 105, 4. *Ibid.* Verbis τοιαῦτα καὶ caret ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 8. Verf. 8. καὶ πρὸς Ἀθηναίους. Abest h. l. præpositio ab ed. 1. Reg. B. C. & Bav. *Ibid. ἀπεδέξαντο μετέχειν Ῥωμαίους &c.* — „Admittebant, approbabant, consentiebant, sibi patiebantur approbari. Romani ergo, seu qui alii eorum

eorum nomine, postnlaverunt a Corinthiis, ut eos jure ludorum Isthmicorum donarent: quam conditionem illi rogati, non repudiabant, sed acceptabant." REISKIUS.

CAPVT XIII.

Cap. XIII.

Verf. 1. Ἀστρούβας. Confer cap. 1. hujus libr. *Ibid.* οὐ *Verf. 1.*
μικρά. οὐ μικρά Aug. Mendose οὐ μικρόν Vat. οὐ μικράν
Flor. *Ibid.* οὐ μικρά, μεγάλη δέ. Pleonasmī genus, de
quo jam dixi ad I. 64, 6. Eodem fere modo Socrates apud
Platonem in Critone, cap. 3. οὐ τὰ μικρότατα τῶν κακῶν
ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα, cum ad sententiam
satis per se fuisset οὐ τὰ μικρότατα.

Verf. 2. εὐφύστερον καιρὸν λαβόντες. Vide lib. X. *Verf. 2:*
cap. 8 & 10.

Verf. 4. ἐπικεκρημένους. Cum in ed. 1. 2. operarum *Verf. 4.*
errore esset ἐπικεκηλημένους, Reiskius, e codd. msstis hoc
manasse ratus, suspicatus erat ἐπικεκλημένους, quod &
Casaubono aliquando in mentem venerat. *Ibid.* προίμ-
νους. Sic ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. a quibus non satis
caussæ fuit cur discederet Casaubonus, προεμένους scribens.
Mendose προίμνους Vat. Flor. Aug. Reg. A. προεμένους
suspiciatus erat Gronov. & Reisk.

Verf. 5. διὰ τὸ τὸν ἀπὸ τῶν Κελτ. φόβον. Correxīt Er- *Verf. 5.*
nestus, monente Gronovio in Notis, cum imperite ubi-
que & invitis msstis editum esset διὰ τὸ τῶν ἀπό. Sic
nempe fuerat statim in Bav. sed mox correctum ab ead.
manu.

Verf. 6. καταψήσαντες. Mendose κατακύψαντες Aug. *Verf. 6.*
Ibid. Ἀστρούβαν. Ἀστροῦβαν Aug. Reg. A. & sic mox ite-
rum iidem. *Ibid.* ἐγχειρεῖν. ἐπιχειρεῖν voluit Scaliger, ci-
tra necessitatem. *Ibid.* ὑπολαμβάνοντες. ὑπολαμβάνοντας
Vat. Flor. male. *Ibid.* τούτους ἔχοντες. Caret τούτους ed. 1.
cum Bav. sed habent Reg. B. C. cum ceteris. conf. ad cap.
15, 1.

Verf. 7. Ἰβηρίαν. Mendose Ιασηρίαν Flor. De fœ- *Verf. 7.*
dere Romanorum cum Asdrubale conf. Appian. Hist. Hispan.

Verf. 7. cap. 7. Ceterum quod hic Polybius ait, in foedere Romanorum cum Asdrubale *nullam reliquam Hispaniam*, scil. quæ trans Iberum est, *mentionem fuisse factam*, Livius contra (lib. XXI. c. 2.) disertè ait, eodem foedere cautum fuisse, *ut Saguntinis libertas servaretur*. Conf. quæ monuimus ad Appiani Hist. Hispan. cap. 7. Adde Polyb. III. 15, 5. & III. 30.

Cap. XIV.

CAPVT XIV.

Verf. 1. *Verf. 1. ἵνα τὸ τῆς προκατασκευῆς οἰκῆον συνενώσωμεν*. Postquam verba hæc in Lexico Polyb. adscriptit ERNESTVS, hæc subjiçit: — „Sed nec verbum ipsum admodum placet, nec aptum est loco & constructioni. Videtur scribendum *συσσώσωμεν, conservemus*.“ — Quæ vera omnino videtur esse conjectura. Quam incommodum enim est verbum istud, quod vulgo hic legitur; tam aptum est hoc, quod in ejus locum substitutum maluit vir doctus. Quemadmodum enim *σώζειν τὸ μέτρον, servare modum*, dicunt, & alia hujusmodi; sic *σώζειν τὸ οἰκῆον* percommode fuerit dictum. Vtitur autem composito verbo *συσσώζειν* Polybius noster, pro simplici *σώζειν*, cum aliàs, tum X. 47, 10. eadem notione, quæ huic loco convenit. Et in vulgatam quidem scripturam conspirant libri, qui supersunt, omnes: sed, quodsi in antiquo exemplari, conservata (ut sæpe in codice nostro Vat. factum video) extrema litera præpositionis *σύν* in compositione verbi, scriptum fuisse statuamus CTNCNCMEN, intelligitur, quam pronus inde fuerit in *συνενώσωμεν* transitus.

Verf. 3. *Verf. 3. ποία τις*. Caret *ποία* Flor. *Ibid. κατανοεῖν*. Sic scribere jussit Casaub. in ora Basil. & Reiskius in Animadvv. Et eodem modo correxit Scaliger in ora sui libri, ubi simul *βέλτιον* scripsit pro *βελτίονα*, quod tamen teneri posse videtur. conf. cap. 15, 4.

Verf. 4. *Verf. 4. συμπάσης* recepi ex Vrb. Vat. & Flor. Et sic omnes dant deinde verf. 7. Sed h. l. vulgo *πάσης*. In Codice VRSINATE exhiberi totam hanc Italici superioris descri.

descriptionem a cap. 14. 4. usque cap. 17. 8. monui in Præf. pag. XLV11. *Ibid.* Quod vocab. Ἰταλίας desideratur in edit. 1. id nonnisi operarum errore factum est. *Ibid.* τῷ ἐχρήματι τριγωνοειδοῦς ὑπαρχούσης. Valde improprie *triangularem figuram* a nonnullis tribui *Italiæ*, disputat Strabo lib. V. p. 210. *Ibid.* πρὸς ἀνατολάς. πρὸς τὰς ἀνατολάς Vrb. bene.

Verf. 4.

Ibid. Ἴόνιος πόρος. Mare illud, inter inferiorem Italiam & Græciam Peloponnesumque interfluens, quod alias Ἴόνιος θάλασσα, Ἴόνιον πέλαγος, Ἴόνιος κόλπος, *mare Ionium* vel *Ionius sinus* nominari solet, Ἴόνιον πόρον, *Ionium trajectum*, adpellat Polybius: conf. verf. seq. & V. 110, 2. De nominis Ἴόνιος ratione dixi ad Appiani Proœm. Romanar. Histor. cap. 3. Breviter Servius ad Virgillii Aeneid. III. 21. Quidam *Ionium*, ait, ab *Io*, *Inachi filia*, dictum volunt, quod amata hoc mare tranaverit: nonnulli ab *Ionio rege*, qui in insula, quæ ante *Illyricum* jacet, regnaverat, dictum tradunt. Quod autem πόρον, id est *trajectum*, Polybius vocat, non tam ad fabulosum Ius trajectum respexisse videtur, quam ad hoc, quod *per medium* hoc mare, διὰ πόρου, (conf. ad I. 39, 6.) navigandum est eis, qui ex inferiori Italia Græciam petunt. Ionio mari a meridie, inde a Cocyncho promontorio, est illud, quod *Siculum* vocatur, ut docet Polyb. versu seq. A septentrione *Adriaticus sinus* porrigitur, qui cum *Ionio mari* per fretum illud, quod ad Hydruntem & Ceraunios montes est, conjungitur.

Ibid. ὁ κατὰ τὸν Ἀδρίαν κόλπος. *Adriaticus sinus* Græcis vulgo ὁ Ἀδρίας κόλπος dicitur, ut mox verf. 11. vel simpliciter ὁ Ἀδρίας, ut I. 2, 4. Id nomen mari isti ab *Adria*, vel *Atria*, Tuscorum colonia, venisse, auctor Livius est V. 33. & Plin. III. 16, 20. Sed ea quum Græcis, teste Stephano Byz. ἡ Ἀδρία dicatur, Polybius, sinum *Adriaticum* τὸν κατὰ τὸν Ἀδρίαν κόλπον h. l. & rursus verf. 11. adpellans, aliam nominis originem debuit spectare; sive a flumine *Adria*, τῷ Ἀδρία, cujus mentionem Stephanus

fecit, derivatum statuit hoc nomen; sive ab Adria, Iaconis filio, de quo vide Eustath. ad Dionys. Descrip. Orbis v. 92.

- Verf. 5.** *Verf. 5.* εἰς τὴν μεσημβρίαν. πρὸς τὴν μεσ. Aug. *Ibid.* Κόκυνθος. Sic Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Bav. & Perottus. Errore operarum, ex prima editione in codices Reg. B.C. & in seqq. editiones propagato, Κόκινθος vulgo hic legebatur. Sed sic apud Plinium III. 5, 6. *Cocinthos* scriptum reperitur, & *Cocinthum* III. 10, 15. quod esse longissimum (ait) Italiae promontorium aliqui existimant. Conf. ad Appian. Civ. V. cap. 110. *Ibid.* διαρρεῖ δέ. διαρρεῖται δὲ Vrb.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* τὰς ἄρκτους. τοὺς ἄρκτους Flor. Sed infra, verf. 7. & cap. 15, 8. &c. nulla notatur varietas. *Ibid.* τὴν μεσόγειον. Tenui hoc ex edit. 4. 5. Et sic Vrb. Flor. (puto & Vat.) Bav. & mutato accentu μεσογαίαν Aug. & Reg. A. τὴν μεσόγειον ed. 1. 2. 3. & Reg. B.C. non male, sed invitis h. l. veteribus libris. conf. ad II. 16, 2. & Lexic. Polyb.
- Ibid.* λαμβ. τὴν μὲν ἀρχήν. λαμβ. μὲν τὴν ἀρχήν voluit Reisk. & sic est in Reg. B.C. *Ibid.* ἀπὸ Μασσαλίας. conf. cap. 16, 1. *Alpes initium sumere a Massilia* dicens Polybius, Alpium nomine Salyum etiam montes complectitur, ut monuit Casaub. ad Strab. IV. p. 178.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* ἦν δὲ νοεῖν. Sic ed. 1. & Reg. B.C. cum Bav. Vat. Flor. & Vrb. ἦν δὲ καὶ νοεῖν Aug. & ἦν δὲ καὶ νοεῖν Reg. A. in quibus καὶ νοεῖν ex κατανοεῖν corruptum videri potest. cf. II. 14, 3. & 15, 4. *Ibid.* ὁ νῦν δὲ λόγος. ὁ δὲ νῦν λόγος Aug.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* Ἀπενίνων. Ἀπενίνων ed. 1. 2. Reg. B.C. ex Bav. *Ibid.* In Σαρδάου consentiunt vett. libri, excepto Bav.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* ἐπὶ διασχίλους καὶ διακοσίους σταδίους. conf. XXXIV. 10, 7.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* τὸν Ἀπέννιον. Sic recte Aug. Flor. ac nescio an Vat. Perperam Ἀπέννιον Reg. A. Ἀπέννιον ed. 1. 2. Reg. B.C. cum Bav. τὸν Ἀπενίνων Vrb. & sic nescio quo casu

casu ed. Casaub. & Gronov. τὸν Ἀπεννίνον ed. Ern. *Ibid.* Verf. 10.
 τρισχιλίους ἑξακισίους Sic ed. 1. 2. cum msstis. Nulla
 cogente necessitate copulam καὶ inferuit Casaub. Ceterum
 cum hac Galliae Cisalpinæ descriptione conferendus Strabo
 lib. V. p. 211.

Verf. 11. Σήνης. Σηνῆς Vrb.

Verf. 11.

CAPVT XV.

Cap. XV.

Verf. 1. Παρί γε μὴν τῆς ἀρετῆς &c. De ubertate Gal- Verf. 1.
 liae Cisalpinæ conf. Strab. V. p. 218. *Ibid.* κατὰ τοὺς τόπους,
 intellige τούτους. Sæpiissime apud Græcos pronomen οὗτος
 hoc modo omitti, compluribus exemplis cum aliorum
 auctorum, tum Polybii, ostendit Reiskius p. 105 sqq. ad
 II. 13, 6. Sic cap. 16, 5. τῆς πλευρᾶς, intell. ταύτης. I. 81,
 10. τῆς δὲ διαθέσεως, pro ταύτης δὲ τῆς διαθέσεως. Dixi
 jam de hoc usu ad illa verba διὰ τῆςδε τῆς γραφῆς I. 2, 8.

Ibid. τετάρων ὀβολῶν εἶναι τῶν πορῶν τὸν Σικελικὸν
 μέδιμνον. Sua memoria, ait Polybius, *medimnum Sicu-*
lum tritici sæpe quatuor obolis veniisse. Tetigit hunc lo-
 cum RAMBACHIVS, in Commentariis Archæologicis,
 (*Archæologische Untersuchungen*) versioni germanicæ Ar-
 chæologiæ Græcæ Potteri adjectis, Tom. III. p. 223. ubi,
 postquam ex Cicerone in Verrem lib. III. c. 75. docuit,
 medimnum Siculum tritici Ciceronis ætate ex lege æsti-
 matum fuisse XII. sestertiis, ob nimiam vilitatem pretij,
 quod hic apud Polybium memoratur, suspicatus est, Po-
 lybium fortasse non *medimnum* vere nominatum dixisse,
 sed *modium*, quæ sexta pars est medimni. At non repu-
 tavit Vir doctus, hoc si sumas, consequi, vilius fuisse
 tritici pretium in Sicilia Ciceronis ætate, quam fuit in
 Gallia Cisalpina Polybii memoria: nam si pretium medimni
 in Sicilia fuit 12 HS. pretium modii fuerit 2 HS. quatuor
 autem oboli, quos dicit Polybius, æquivalent 2 $\frac{1}{2}$ HS.
 Quod si eundem medimnum Polybius dixit, quem Ci-
 cero, consequens erit, ut Polybii memoria in Gallia Cisal-
 pina pretium tritici fuerit quadruplo vel quintuplo minus,

quam fuit centum annis post in Sicilia. In qua ratione pretiorum nihil inest tam incredibile, ut eam non proditam esse putemus ab eo scriptore, qui ex professio documentum miræ vilitatis annonæ voluerit proferre.

- Verf. 3. *Verf. 3. ὕλκων ἱερῶν.* Observavit jam CASAVB. ad Athenæi lib. I. cap. 11. p. 21. „Græcos scriptores ἱερῶν non solum *visitatas* adpellare, quæ in sacrificiorum usum mactantur; verum & omnia, *quæcumque ad comedendum mactantur, animalia.*“ — Sic Xenoph. I. 4, 17. de feris etiam, in venatione occisis, usurpavit.

Ibid. διὰ τε τὰς εἰς τοὺς ἰδίους βίους. Sic recte Casaub. edidit ex Vrb. cui adfentiuntur Reg. B. C. διὰ τὸ τὰς εἰς τοὺς ἰδίους βίους Vat. Flor. διὰ τὸ τὰς εἰς τοὺς βίους Vrsinus. διὰ τὸ τὰς ἰδίους βίους Reg. A. διὰ τὸ τοὺς ἰδίους βίους Aug. διὰ τὸ εἰς τοὺς ἰδίους βίους ed. 1. 2. cum Bav. *Ibid. συμβαίνει τῶν πεδίων.* Sic rursus Casaub. ex Vrb. cum quo nunc faciunt Aug. & Reg. A. Sed *συμβαίνειν τῶν πεδίων* Bav. Vat. Flor. Reg. C. (ut nempe hoc respondeat superiori διὰ τὰ.) Id in ed. 1. 2. & Reg. B. corruptum est in *συμβαίνοντων πεδίων*: pro quo Vrsinus *συμβαίνειν πεδίων* scribere iussit, Scaliger autem *συμβαίνειν τῶν πεδίων*, ut est in Bav. & aliis.

- Verf. 6. *Verf. 6. παρίενται. παρίεναι* mendose Vrb.

Ibid. ἡμισσαρίου· τοῦτο δ' ἔστι τέταρτον μέρος ὀβολοῦ. *Semissem*, ait, *quartam esse partem oboli.* Sic ergo obolus duobus æqualebit assibus: & quandoquidem obolus est sexta pars drachmæ græcæ & denarii romani, consequens erit, ut videri Polybius possit *assem* statuisse *duodecimam partem denarii.* Quod cum non conveniat cum ratione, quam inde ab Hannibalis temporibus obtinuisse apud Romanos ex Plinio XXXIII. 3, 13. novimus, quæ *sedecim assibus permutatus denarius* est, qui decem asses antea valuerat, multum se torserunt viri docti in explicanda enodandaque difficultate, quam Polybius h. l. neccere videbatur. Sed perspecte monuit L. Frid. Gronovius, de Sestertiis lib. III. cap. 2. p. 120. in exemplo hoc, quod

Verf. 6.

quod dicit Polybius, differentiam adeo esse minutam, ut satis adpareat, rotundiore numero eum uti voluisse, neque ideo pugnare putandum esse cum ea ratione, quam tunc temporis in usu fuisse ex Plinio discimus. Nam Polybius, declaraturus græcis suis lectoribus, quota pars oboli esset semissis romanus, cum ad summam ἀκρίβειαν dicere debuisset, semissem esse tres partes sedecimas oboli, secundum analogiam 16 ass.: 6 ob.: $\frac{1}{2}$ ass.: $\frac{1}{2}$ ob.; pro eo, neglecta vel potius addita una parte sedecima oboli, ne intricatiore uteretur fractione, dixit *semissem esse oboli partem quartam*, tamquam esset $\frac{1}{4}$. Confer quæ notamus ad VI. 39, 12.

Ibid. τοῦθ' ὑπερβαίνουσι. Cum operarum errore in ed. 2. esset τοῦτ' ὑπερβαίν. continuatus is error est per reliquas editiones.

Verf. 7. καὶ κἀλλος. Sic absque artic. dant Vat. Flor. *Verf.* 7. Aug. Reg. A.

Verf. 8. Τρανσάλπεινοι. ὑπεραλπίους græce vocat Strabo lib. V. p. 212. & Galliam Cisalpinam τὴν ὑπὲρ τῶν Ἀλπεων Κελτικὴν lib. III. extr. & incunte lib. IV. *Verf.* 8.

Ibid. Ταυρίσκοι. Quos *Tauriscos* h. l. & cap. 28, 4. nominat Polybius, eosdem esse cum eis, quos III. 60, 8. cum aliis auctoribus *Taurinos* idem scriptor adpellat, recte censuisse Cluverus videtur Ital. Antiq. lib. I. cap. 11. p. 88. Et consentit Stephanus Byzant. cujus Epitomator ita scribit: Ταυρίσκοι, ἔθνος περὶ τὰ Ἀλπεῖα ὄρη. Λέγονται καὶ Ταυρίνοι, ὡς Πολύβιος τρίτῳ. Id est: *Taurisci, populus circa Alpes montes. Taurini etiam vocantur, ut Polybius tertio.* In Pannonia quidem juxta Carnos inter Savum & Danubium Tauriscos Strabo ponit lib. IV. p. 206 sq. lib. V. p. 213. & Plin. III. 19, 23. III. 25, 8. Tum & super Aquileiam Noricos Tauriscos ipse Polybius nominavit apud Strabonem p. 208. (Polyb. Reliq. libri XXXIV. cap. 10, 10.) qui Taurisci apud Plinium dicuntur III. 20, 24. Sed omne illud Tauriscorum genus Celticæ fuisse originis, diserte idem Strabo docet lib. VII. p. 296. conf. lib. V. p. 212

Verf. 8.

extr. & sq. Tum vero & Lepontios & Salassos, qui supra Taurinos Galliam Cisalpinam & ipsas Alpes incolebant, *Tauricæ gentis* arbitratum esse Catonem, diligentem antiquitatis scrutatorem, Plinius refert III. 20, 24. Igitur cum Polybius, docere volens græcos lectores, quinam populi ab ea parte Alpium habitavcrint, quæ meridiem spectat, *Tauriscos* nominet, credibile est, & superfuisset Polybii ætate nomen hoc in Gallia Cisalpina, & hoc potius, quam alio, uti maluisse Polybium, quoniam notius hoc nomen fuit græcis hominibus. Ceterum, quod generalioris etiam usus idem nomen *Tauriscorum* & omnibus *Alpinis* populis commune fuisse Cluverus l. c. p. 88 sq. contendit, & id se in libro de Vindelicia & Norico docuisse profitetur, id quale sit, jam non vacat disquirere.

Ibid. Ἀγωνες. Sic Urb. Bav. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ἀγωνες ed. 1, 2. Reg. B. C. Ἀγωνες suspicatus est Vossius ex cap. 17, 7. Ceterum non magis auditi cuiquam ex veteribus, qui supersunt, scriptoribus *Agones* sunt, Gallicus populus, quam Ἀγωνες. Sed de his quidem suo loco videbimus: nunc, ad *Agones* quod spectat, eo magis credibile est, corruptum esse hoc nomen, quoniam expectari poterat, ut populum hoc loco nominaret Polybius, cujus nomen notius quodammodo lectoribus suis esset quam ceterorum, quos nunc silentio se præterire ait, populorum. Quod autem Σαλασσῶνας scriptum fuisse suspicatus est Cluverus Ital. Ant. p. 100. ea conjectura, quam debili fundamento niteretur, ipse satis intellexit, ut vix opus sit monere, & nimis longe a scripturæ vestigiis hoc recedere, & notos quidem Σαλάσσεως esse, Σαλασσῶνας non magis quam Ἀγωνας ulli scriptori memoratos. Proximum erat, ut Ἀγώνες suspicaremur, quod & Reiskio in mentem venerat. Sed ex eodem Livii loco, ad quem provocat Reiskius, (Lib. V. cap. 35.) discimus, Lingones, postquam ex Transalpina Gallia Alpes transferunt, quum jam occupata essent omnia inter Alpes & Padum loca, Padum continuo superasse, & ad sinum Adriaticum consedissee. Atqui agitur

tur nunc de populo, propius Alpes, aut in ipsis etiam Alpibus, qua meridiem spectant, habitante. Ex illius igitur regionis populis nullum reperio, cujus nomen ad hoc, ad quod offendimus, propius accedat, [quam *Euganeos*; qui, cum olim (ut ex veteri fama Livius refert lib. I. cap. 1.) inter mare & Alpes incoluissent, pulsi ab Henetis Trojanisque, propius Alpes & in ipsis Alpium convallibus sedes ceperunt, ut adparet ex Plinio III. 19, 23. & III. 20, 24. Et licet populi hujus nomen apud græcum nullum auctorem, quod sciam, qui ad nostram ætatem pervenerit, occurrat; tamen & famam illam, quam Livius narrat, satis adparet ex græcis ductam esse fontibus; & Græcis non ignotum fuisse hujus populi nomen, etymologia docet, ex græcorum hominum ingeniis haud dubie nata, quam Plinius loco citato refert, cum a *generis præstantia Euganeos* (Εὐγανείς puta, velut Εὐγενείς) nomen traxisse perhibet.

Verf. 8.

Verf. 9. διδ. Cum in ed. 1. & 2. esset διὰ, Scaliger *Verf. 9* excidisse putavit pronomen τοῦτο, idque adjecit in ora sui libri; cum faciliiori opera scribere potuisset δι' αὐτοῦ. Sed διδ dant codices omnes, a quo temere aberrarunt operæ.

Verf. 10. ἀόλητα τέως ἐστί. Casaub. a nemine adhuc *Verf. 10.* coluntur. At nec satis certa est hæc significatio particulæ τέως, nec Polybio certe usitata: nec, quid sit hoc, quod a nemine adhuc coli dicat Alpium cacumina, satis adparet. Probanda utique Reiskii conjectura, τελέως, *prorsus*. Eo vocabulo frequenter utitur Polybius, & id alibi pariter in τέως corruerunt librarii. Vide ad IV. 56, 9. & ad II. 58, 8.

CAPVT XVI.

Cap. XVI.

Verf. 1. Τὸν δ' Ἀπένινον. Sic recte Vat. & Flor. ut *Verf. 1.* edidit Casaub. itemque ed. 1. 2. nisi quod in his Ἀπένινον est. conf. cap. 14, 10. 16, 4. 17, 7. Intelligi vocab. ἀπυμὸν, monuit Reiskius.

Ibid.

- Verf. 1.** *Ibid.* Λιγυστινολ correxit Casaub. cum Reg. B. C. Mendose Λιγιστ. ed. 1. 2. ex Bav. & Λυγιστ. Vrb. Aug. Reg. A. Sed. in Aug. verum superscriptum est ab alia manu. Ni fallunt schedæ, Vat. consentit eum ed. 2. sed Flor. cum Casaub. *Ibid.* πλευράν αὐτοῦ. Sic edd. & Reg. B. C. cum Bav. αὐτοῦ πλευράν Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. traiectione verborum, Polybio familiari.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* Πίστης recte Vrb. & Vat. cum suis fociis. *Ibid.* ὡς πρέσ. Neglexit αἶ ed. 1. & hinc Reg. B. C. invitis vett. codd. *Ibid.* τὴν μεσόγαιαν tenui ex ed. Ernesti, & sic Bav. quemadmodum dederunt codices omnes II. 14, 6. & alibi passim. Mendose τὴν μεσσόγαων ed. 1. 2. 3. 4. Sed τὴν μεσόγαιον Vat. Flor. Aug. Reg. A ut sæpe aliàs, recte, intelligendo χώραν. τὴν μεσόγειον Vrb.
- Ibid.* Ἀβρήτινων. Ἀρητίνων ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav. Ῥηγίνων legendum putavit Holstenius ad Steph. Byz. voc. Ῥηγιον, intelligens *Regium*, *Lepidi* cognominatum. Sed vide Cluverum in Ital. Ant. lib. I. cap. 8. p. 55.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* Ὀμβροι recte editur ex Bav. & sic Vat. Flor. & Reg. A. a prima manu. In ora Vat. tamen est Ὀσομβροι (sic). Ἰσομβροι Vrb. Aug. & Reg. A. ex correct. Infubrium hoc nomen est, qui non sunt hujus loci.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* Λοιπόν. Dehinc interpretatus est Casaub. Satis fuerat *Ceterum*; quemquam nec illud male. *Ibid.* ὡσανεί. ὡσεὶ Aug.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* Σήνην. Σήνη urbis nomen est, non Σήνα. Hinc quartus casus Σήνην, ut II. 19, 12. Et sic hoc etiam loco dare debuerunt libri, ut ex accentu intelligitur, quem acutum posuerunt; qui, si ἂν esset terminatio, circumflexus esse debebat.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* Ἠριδανὸς θρυλούμενος. καλούμενος Aug. De nomine *Eridano*, & poetarum fabulis, quibus nobilitatus hic fluvius est, fuse egit Cluverus Ital. Antiq. lib. I. cap. 34. De fonte & cursu *Padi* vide eundem ib. cap. 35. p. 394 sqq. *Ibid.* πρὸς τὴν κορυφὴν μᾶλλον τοῦ προειρημένου σχήματος. Scil. prope eum locum, ubi coincidunt Alpes cum Apennino,

nino, cf. II. 14, 8. Ibi mons est Vesulus, e cujus gremio profluit Padus. μάλλον hic (ut adnotavit etiam Reiskius) significat *fere, propemodum*, ut aliàs μάλιστα, sed tamen aliquanto minus sonat, quam μάλιστα. cf. I. 55, 7. V. 55, 8. *Ibid.* ποιούμενος τὴν ῥύσιν ὡς ἐπὶ μεσημβρίας. — „Imo vero, ait REISKIUS, ἐκ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν.“ — Sic nempe tabulæ vulgo indicant. At, a primo ortu statim versus meridiem aliquantisper fluere, consentit Cluver. p. 395.

Verf. 6.

Verf. 8. οὐδενὸς ἑλαττον. οὐδενὸς ἤττον Aug. in textu, Verf. 8: sed altera lectio in marg. eadem manu.

Verf. 9. περὶ Κυνὸς ἐπιτολήν. Plin. III. 16, 20. *Auge-* Verf. 9.
tur ad canis ortum, liquatis nivibus.

Verf. 10. Ὀλανα. Sic ed. 1. 2. cum Bav. Vat. Flor. Verf. 10. *Volana* Perottus. Ὀλανα Aug. Reg. A. & sic edidit Casaub. & seqq. Vtraque scriptura olim in usu fuisse videtur: itaque latine & *Volane* & *Olane* dictum illud ostium; quamquam, *Olane* antiquius nomen esse altero, Plinius dicit l. c.

Verf. 11. Τριγαβόλους. Antiquum nomen hoc esse ejus Verf. 11.
loci, qui deinde *Forum Alieni* dictus est, censuit Cluver. I. 18. p. 155. *Ibid.* Παδόα, *Padua*. Id ostium quum Virgilius, Plinius, Claudianus, Servius uno ore *Padusam* adpellent, Παδόσα corrigendum apud Polybium censuit Cluv. I. 35. p. 396. Sed quoniam in latino nomine vocalem u longam faciunt poetæ, Παδοῦσα scriptum voluit Cellarius, Orb. Antiq. II. 9. p. 696. Optet lector. In græcum nomen, ut vulgatum est, consentiunt codices nostri omnes.

Verf. 12. Βόδεγος. Mendose Κόδεγος Flor. in quo Verf. 12.
codice sæpius literæ β & κ inter se permutatæ sunt. Ligurum lingua, ex Metrodoro Scephio Plinius adnotavit III. 16, 20. Padum annem *Bodincum* vocari, quod significet *fundo carentem*. De cujus nominis origine & compositione Harduinus ad Plinium ex Nic. Chorier *Historia Delphinatus* lib. II. p. 94. monuit, *ἐκ* Celtica lingua *sine, bod* (unde
Gallia

Gallis etiamnum *le bout*) finem, fundum sive extremum significare.

Verf. 13. *Verf.* 13. τὰ δάκρυα τῶν αἰγείρων. Vide Plin. XXXVII. 2, 11. & Lucianum de Electro, Tom. III. edit. Reitzii p. 87 sqq.

Cap. XVII.

C A P V T XVII.

Verf. 1. *Verf.* 1. τὰ περὶ Καπύην καὶ Νώλην· ἃ δὴ καὶ διὰ &c. In ed. 1. 2. & Reg. B. C. erat καὶ Νωλυνάδην. καὶ διὰ &c. Sed veteres scripti libri omnes Νωληνάδην dabant, & quidem separatis vocibus Νώλην ἄδην Vrb. Cujus scripturae vestigia penitus obliterans Casaubonus, sic edidit, τὰ περὶ Καπύην καὶ Νώλην πεδία καὶ διὰ τὸ πολλοῖς &c. quinque istis punctis pro lacunæ nota interspersis: lacunam autem tali fere modo supplendam censuit in ora Basileensi, καὶ Νώλην πεδία κατέχοντες, καὶ διὰ τὸ πολλοῖς ἐμποδῶν εἶναι συνέβη γινώριζεσθαι καὶ μεγ. ἐπ' αὐρ. δόξαν εἰληφέναι. Sed veterem scripturam ex edit. 1. & collatione Bæcleriana codicis Augustani (e quo tamen perperam Νωλυνάδην enotavit Bæclerus, cum esset Νωληνάδην) cognoscens REISKIUS, perfecte verum restituit, Νώλην· ἃ δὴ καὶ διὰ. Eadem emendatio aliquatenus indicata est in cod. Vat. ubi duæ extremæ literæ corrupti verbi Νωληνάδην subscriptis punctis notantur ut spuria, cum quidem nonnisi litera ν abundaret. Ceterum, postquam uno loco deformata erat vetus scriptura, mirum non est, latius etiam (ut fit fere) manasse vulnus. Itaque, in fine periodi, εἰληφέναι dant vulgo libri omnes; sive quod intercudit verbum συμβαίνει aut συνέβη; (quamquam cum hoc verbo συμβαίνει vel συνέβη aoristum secundum infinitivi, non præteritum perfectum, jungere amat Polybins;) sive quod, cum pro εἰληφε fuisset εἰληφεν cum ν ἐφαλκυστικῶν, (quam litteram sæpe in fine periodorum, sequente etiam consona, adjectam extremæ voci videmus,) imperitus aliquis aut dormitans librarius adaptandum hoc verbum putavit præcedentibus infinitivis εἶναι καὶ γινώριζεσθαι, adeoque εἰληφέναι

φέναι scripsit. Quod autem alia insuper nonnulla corrigenda in hac oratione Reiskius putavit, & ταῦτά τε scribere iussit pro ταυτά γε, tum ἱκανοὺς χρόνους pro καὶ οὐκ χρόνους, & τότε pro ποτὲ, in his quidem nimium ingenio indulgit vir πριτωτάτος. Nam hæc quidem omnia quin sana sint, non debet dubitari. Campos superioris Italiae, inter Padum & Alpes, olim coloniis missis tenuerant *Tyrrheni* sive *Etrusci*, (confer Liv. V. 33. aliosque auctores, quos Cluverus citavit Ital. Antiq. II. 1. p. 414 sqq.) eisdem temporibus, quibus & in Campania campos *Phlegræos*, qui olim vocabantur, idem populus tenuit: sed sequentibus temporibus ex regione Circumpadana a Gallis, ex Campania a Samnibus, sunt eiectiones, & eis finibus, qui Etruriam terminant, inclusi. conf. Strab. lib. V. p. 242. Vtraque regio peræque soli præstantia eminebat; quamquam clarior hoc nomine, e recentiori quidem ætate, Campania apud Græcos erat, utpote & aliàs notior illis & vicinior, & subinde a Græcis frequentata. conf. III. 91, 2. Vers. 1.

Itaque, qui in superiorum temporum monumentis, ait, loquunt de Tyrrhenorum principatibus, (vel, qui in Tyrrhenorum principatus inquirunt, quemadmodum ista verba exposita Cluverus voluit p. 434.) eos oportet non ad illam regionem, quam nunc tenent Tyrrheni vel Etrusci, oculos referre, sed ad hos prædictos campos (cum in Campania, tum ad hos præsertim in Gallia Cisalpina) & ad opes, quas hi campi cultoribus suis suppeditabant. Mire vero Casaubonus vers. 1. verba illa, διὰ τὸ πολλοῖς ἐμποδῶν εἶναι, interpretatus erat, quod multorum pravis conatibus obstarent. Vers. 2.

Contra perspecte Reiskius docuit, ἐμποδῶν (oppositum τῷ ἐκποδῶν, quod est *eminus*, cum aliàs, tum apud Euripid. Alcest. 634.) idem esse quod ἐν ποσὶν, inter pedes, id est, *prope*, *pedibus tritum*, *obvium*, *vicinum*, *frequentatum*. Sane simili ratione apud eundem Nostrium II. 61, 6. ἐμποδῶν ἦν denotat *in promptu* & *velut ante pedes erat*. Confer & Suidam hac voce.

Vers.

Verf. 2. *Verf. 2. ἀφορμὰς. τὰς ἀφορμὰς* Vrb. Reg. A. incommode repetito articulo.

Verf. 4. *Verf. 4. Λάοι.* Consentiant græci codices. Sed *Levi* Livio dicuntur V. 35. XXXIII. 37. *Levi* Plinio III. 17, 21. conf. Cluver. p. 231. Cellar. p. 684.

Ibid. Λεβέκιοι. *Libici* Plinio I. c. *Λιβικοί* Ptolem. III. 1. p. 71. Quare vix dubitari debet, quin apud Livium V. 35. XXI. 38. XXXIII. 37. cum Cluvero *Libici* scribendum sit pro *Libui*, quod vulgo ibi legitur. Quod autem per s scribitur hoc nomen apud Polybium pro *jota*, eadem permutatio harum vocalium pervulgata in propriis nominibus; ut *Καπετάλιον* pro *Καπιτάλιον*, *Βρεταννία* pro *Britannia*, *Λεπίδου* in cod. Vat. pro *Λεπίδου* II. 21, 7. Ac fortasse etiam *Lubici* dicti sunt latino ore, ut græcum *Λεβέκιοι* tale sit, quale *Νεμέσιος* XXIX. 10, 3. pro *Numifus*; *Νεμέτωρ* apud Appian. p. 23. nostræ edit. pro *Numitor*; *Νεμετώριος* apud eundem Appian. Civil. I. cap. 72. pro *Numitorius*; & id genus alia.

Ibid. Ἰσομβρες editum ex Bav. & in hanc scripturam fere constanter aliâs consentiunt codices; qui tamen passim variant, *Ἰσομβρες*, *Ἰσομβροί*, *Ἰνσοβρες*, *Ἰνσοβροί*, quin & *Ἰνσομβρες* & *Ἰνσομβροί*. Si fides est Stephani Byzant. codicibus, ejus ætate in Polybii libro XVI scriptum erat *Ἰνσοβροί*. conf. Cluver. p. 237.

Ibid. Γονομάνοι. Polybio restitui hoc, ex quo manifeste corruptum est *Τονομάνοι*, quod habent hoc loco ed. 1. 2. cum vett. codd. omnibus. Sic autem, *Γονομάνοι*, dant iidem libri omnes II. 24, 8. (ubi me imprudente servatum in hac editione ex superioribus editionibus *Κενομάνοι* est) & rursus iidem II. 32, 4. Quod *Κενομάνοι* dant Reg. B. C. id a manu viri docti est, qui Polybii scripturam scripturæ aliorum auctorum adaptandam putavit; satis enim constat, *Cenomanos* scribi apud alios auctores ejusdem populi nomen.

Vers.

Verf. 5. τοῖς μὲν ἔθουσι. μὲν abest ab edit. Casaub. & sqq. *Verf. 5.*
 invitis msstis. *Ibid.* βραχὺ recte Casaub. cum Reg. B. C.
 & Aug. βραχὺ mendose ed. 1. 2. Bav. Vat. Flor. Reg. A.

Verf. 6. Quod de *Venetis* dicit, originem. haud dubie *Verf. 6.*
 eorum (ut monuit Cluver. I. 17. p. 126.) innuit ex Paphla-
 gonia, & migrationem a Troja capta in has oras duce
 Antenore. Vide Strab. lib. XIII. p. 608. & XII. 543 sq.
 Liv. I. 1.

Verf. 7. Ἀγανες. Conf. cap. 32, 1. & 34, 5. & Clu- *Verf. 7:*
 ver. I. 27. p. 265. *Ibid.* Βοῖσι. Sic, cum circumflexo in
 penultima, edidit hoc loco Casaub. & sic Flor. nescio an
 & Vat. Βοῖσι ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav. Βίσι hi dare
 debuerunt, ut editur apud Strabonem, vel Βοῖσι, ut est
 h. l. in ed. 4. 5. Βίσι Aug. Reg. A. Conf. ad cap. 20, 1.

Ibid. Ἀγῶνες. In Ἀγῶνες consentiunt scripti &
 edd. Prima suspicio oboriri poterat, esse eosdem, qui Ἀγῶ-
 νες dicti sunt cap. 15, 8. Sed illi prope Alpes & in ipsis
 Alpibus ponuntur; hi inter Padum & Apenninum, ver-
 sus mare Adriaticum. Hæc sedes in nullum populum ma-
 gis, quam in *Lingones* convenit; de quibus lege Livium
 V. 35. nec dubitabis, recte nos cum Cluverio Ἀγῶνες
 Polybio restituisse; quamquam Ἀγῶνες per o breve scri-
 bitur id nomen apud Strabonem, Ἀόγῶνες apud Ptole-
 mæum.

Verf. 8. Vocabulum τόπους desideratur in ed. 1. 2. Bav. *Verf. 8.*
 Aug. Reg. A. Adjecit Casaub. ex Reg. B. C. cum Vrb.
 Vat. Flor.

Verf. 9. ἔκουν δὲ κατὰ κώμας. Conf. Strab. lib. V. p. *Verf. 9.*
 213. *Ibid.* ἡτῆς λοιπῆς κατασκευῆς, *supellestilis reliquæ*,
 id est, qua alii utuntur populi cultiores; vel reliquæ, præ-
 terseam, quæ pertinet ad id, quod mox deinde dicit, ad cu-
 bandum super stramine, ad assandas vel elixandas carnes,
 ad belli & agriculturæ usum.

Verf. 10. στιβαδοκοιτεῖν, *toro uti humi strato*, ex græ- *Verf. 10.*
 mine, frondibus teneris, juncis, pellibus &c. Id non so-
 lum ad capiendum somnum pertinebat, sed & ad adcubant-
Polybii Histor. T. V. B b dum

Verf. 10.

dum vel adfidendum epulis. Sic Posidonius apud Athenæum lib. IV. p. 151. Κελτοί, αἰτ, τὰς χοὰς προτίθενται, χορτον ὑποβάλλοντες, καὶ ἐπὶ τραπεζῶν ξυλίων, μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐκρημένον. Id est: *Galli epulas celebrant, substrato sæno, Et super ligneis mensis, a terra parum exstantibus.* Diodor. Sicul. V. 28. δειπνοῦσι καθήμενοι πάντες οὐκ ἐπὶ θρόνων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς, ὑποστρώμασι χρωόμενοι λύκων ἢ κυνῶν δέρμασι. *Ubi cenant, resident omnes non in sedilibus, sed humi, Et pro stragulis exuvias luporum aut canum subjiciunt.* De Transalpinis quidem Gallis hæc dicta sunt, sed eundem morem servasse, postquam Alpes transierunt, ex Polybio intelligitur.

Ibid. κρεωφαγῆν. In κρεωφαγῆν cum Vat. consentit Flor. & Vrfini codex; non Vrbinas, quod per errorem dictum est in Notis infra contextum: in illo quippe codice definit ecloga in verba ταῦθ' ὑπερχαν, verf. 8. Vtrumque recte dicitur; nam per α invenitur etiam κρεανομέω & κρεανομία. De re Posidonius apud Athen. l. c. ἡ τροφή δ' ἔστιν ἄρτοι μὲν ἄλλοι, κρέα δὲ πολλὰ ἐν ὕδατι καὶ ἑπτὰ ἐπ' ἀνδράκων ἢ ὀβελίσκων. *Cibus est, parum quidem panis; caro vero multa, elixa in aqua, vel super prunis, aut in verutis assa.* Diodorus l. c. ἐσχάρα κείνται γέμουσαι πυρὸς καὶ λέβητας ἔχουσαι καὶ ὀβελίσκους πλήρεις κρεῶν ὀλομεῶν. τοὺς δ' ἀγαθοὺς ἄνδρας τοῖς καλλίσταις τῶν κρεῶν μοίραις γεραίρουσι. *Foci sunt igne ardentes, ollisque ac verubus, quæ integrorum carnibus membrorum referta sunt, instructi. Egregiis autem viris pulcerrimas carniū portiones honoris causa adponunt.* Græci, farinaceis cibis potissimum adfueti, eos populos, qui carnibus magis vescabantur, κρεωφαγῆν dicebant.

Ibid. Verba ἔτι δὲ μῆλιν, usque ἀσκήν, desiderantur in Aug. & Reg. A. *Ibid.* οὔτε τέχνης. Nullam artem apud hos Gallos cognitam fuisse ait. At armorum tamen fabricam tractasse opus est bellicam gentem. Sed gladiatorum quidem fabricationem parum commodam & sine arte fuisse, docet Polybius II. 33. Auri etiam fabricam exercuerunt, qui

qui armillis & torquibus ornati incedebant; sed crassa Minerva elaborata fuisse ejusmodi ornamenta, significat Diodorus V. 27. cum ait, *περὶ τοὺς αὐχόνας κρίκους παχῆς ὀλοχρῆσους φοροῦσι*.

Versf. 11. διὰ τὸ μόνον ταῦτα. Sic ed. 1. 2. cum codd. *Versf. 11* ad unum omnibus; quod nescio five casu, five consilio Casaubonus in τῷ μόνον ταῦτα, omissa præpos. διὰ, mutavit. *Ibid.* μεθιστᾶναι. Sic editum vulgo ex Bav. cum accentus circumflexo, pro quo tamen acutum (μεθιστάναι) requirebat grammatica ratio, & sic est in Aug. Quod μεθιστᾶν habet editio prima, errore factum est, quem frustra defendit Reiskius, monens, ferri posse μεθιστᾶν, a μεθιστάω ductum.

Versf. 12. ἐταιρείας, sodalitates, clientelas. *Ibid.* δοκῇ *Versf. 12* revocavi ex ed. 1. & msstis. Mendose δοκῇ ed. 2 & sqq.

CAPUT XVIII.

Cap. XVIII.

Versf. 1. καταπεπληγμένοι, quam tenuissent eos; acti- *Versf. 1.* ve, ut XV. 22, 1. quod cum fugeret editorem Basileensem, ad oram libri καταπεπληγμένους ex ingenio scripsit, non ex alio codice. Quod si passively foret accipiendum, oportebat, non τῇ τόλμῃ, sed τὴν τόλμην in accusat. ut II. 23, 13. II. 78, 6. & sæpe aliàs.

Versf. 2. μάχῃ νικήσαντες, pugna ad Alliam. *Versf. 2*

Versf. 3. Οὐθέντων tenui ex ed. 4. 5. & sic Aug. eadem *Versf. 3.* ratione, qua versu 5. est Οὐθέντοι consentientibus libris. Οὐθέντων h. l. ed. 1. 2. 3. cum Bav. forte & cum aliis. *Ibid.* τὴν οἰκίαν. τὴν οἰκίαν Aug. in quo vocab. sæpius erratum. Ceterum hunc Polybii locum respexit Plutarchus, cum de Romanorum Fortuna p. 580. scribit: Εἰ δὲ, ὥσπερ Πολύβιος ἐν τῇ δευτέρᾳ βιβλίῳ περὶ τῶν τότε τὴν Ῥωμαίων πόλιν καταλαμβάνων ἱστορήκε Κελτῶν, ἀληθές ἐστιν, ὅτι προσπεσούσης αὐτοῖς ἀνελίξας, φθείρωσθαι τὰ οἴκοι ὑπὸ τῶν προσοίκων, ἐμβεβληκότων εἰς τὴν χώραν καὶ κρατούντων, ἀνεχώρησαν, εἰρήνην θέμενοι πρὸς τὸν Κάμιλλον &c. Quæ verba inter Fragmenta Polybiana vulgo solent referri.

- Verf. 4. *Verf. 4. ἐκ παραθέσεως.* Casaubonus: *ex comparatione rerum suarum.* Ferri hoc potest; & sic alibi accipitur vocab. *παραθέσις.* Sed præstabit forte hoc loco, *ob viciniam, e proximo.* conf. II. 17, 3. *Ibid. παραγεγενημένην. προσγεγενημ.* maluerat Reisk. Si quid mutandum, *περιγεγενημ.* potius fuerit reponendum. Sed nil opus: conf. Xenoph. Memorab. II. 1, 2.
- Verf. 6. *Verf. 6. Παραγενομένων δὲ πάλιν &c.* Vide Livium VII. 9 seqq. *Ibid. παραδόξου* restitui ex codicum consensu. Mendose *παραδόξον* edd. quod in *πὰρ δόξαν* mutavit Reg. B. Cum vett. codd. consentit Reg. C.
- Verf. 7. *Verf. 7. Αὔθις δ' ἐξ ἐπιβολῆς ἑτέρας &c.* Vide Liv. VII. 23. *Ibid. στρατιῶς. στρατείας* Flor.
- Verf. 8. *Verf. 8. παραπλησίαν.* Sic ed. 2 seqq. cum Aug. Reg. A. & consentit Vat. & Flor. *παραπλησίως* ed. 1. & Reg. B. C. ex Bav.
- Verf. 9. *Verf. 9. τριακάδεκα μὲν ἔτη.* Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sed apud Livium quidem anno decimo tertio ab A. V. 404. tumultus Gallici mentio nulla occurrit. Anno fere vicesimo tertio, scil. A. V. 425. atrocem Gallici tumultus famam invasisse Romanos, Livius scribit VIII. 20. Sed ne sic quidem, fateor, fatis cum Polybio conveniunt, quæ ibi romanus scriptor habet. Conf. cap. seq. verf. 1.

Cap. XIX.

CAPVT XIX.

- Verf. 1. *Verf. 1. ἔτη τριάκοντα.* Ni paulo ante, βγ'. pro γγ'. reponendum statuimus, hoc loco, pro *τριάκοντα*, fuerit cum Reiskio *τετ/αράκοντα* scribendum. Nam incurfio, de qua hic agitur, haud dubie eadem est, quam Livius lib. X. 10. ad A. V. 455. commemorat; quamquam de exitu huius incurfionis rursus non convenit inter romani & græci scriptoris narrationem.

Ibid. δωροφοροῦντες. δωροφοροῦντες, in quod cum edit. 1. & 2. codices omnes consentiunt, si tolerabili ullo modo interpretari h. l. velis, idem fuerit, quod *μετέχοντες αὐτοῖς τῆς στρατείας*; sed hoc quidem paulo post habet suo

fuο loco, nunc aliud quid requirebat sententia. Itaque
vera omnino habenda est emendatio *δαροφοροῦντες*, quam
Basileensis editor in ora posuit, & in contextum recepit
Casaubonus. Livius X. 10. *Pecunia deinde, qua multum
poterant, freti, socios ex hostibus facere Gallos conantur,
ut eo adjuncto exercitu cum Romanis bellarent. Ibid. τῆς
στρατείας. τῆς στρατιᾶς* ed. 1. 2. cum Bav. *στρατιᾶς* abs-
que artic. Aug. Reg. A.

Verf. 2. περιβαλλόμενοι. περιβαλλόμενοι Aug. Flor. *Verf. 2.*

Verf. 5. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἔτι τετάρτῳ. — „Inci-
dit in A. V. 458: [459.] quo Q. Fabius Maximus, quintum
Consul, de Samnitibus, Etruscis & Gallis triumphavit. vid.
Liv. X. 28 sqq.“ *REISK.* — Imo, de re tota conf. Liv. X.
21. tum cap. 26 sqq.

Ibid. Σαυνῖται. Σαυνῖται ed. 1. 2. Reg. B. invitis vet-
libris. *Ibid. ἐν τῇ Καμερτίων χώρῃ.* Ad Clusium in Etru-
ria. Liv. X. 26. Clusium autem oppidum *Camars* vel *Ca-*
mers olim adpellatum. Liv. X. 25.

Verf. 6. προσφιλονεικῆσαντες. προσφιλονεικῆσ. ed. Ca. *Verf. 6.*
saub. operarum errore, propagato in ed. 4. 5. *Ibid. αὐ-*
τοῖς Ῥωμαῖσι. Necessario ad totam orationem, inde a
προσφιλονεικῆσαντες, pertinere nominativum *Ῥωμαῖσι*, per-
specte Casaubonus vidit, eundemque in verf. lat. expressit.
Itaque, cum ad *προσφιλονεικῆσαντες* desideraretur vel sal-
tem intelligendus esset dativus casus *αὐτοῖς*, scil. *Σαυνῖται*
καὶ Γαλάταις, nihil profecto magis in promptu fuit, quam
τοῖς Ῥωμαῖσι ex *αὐτοῖς Ῥωμαῖσι* corruptum sta-
tuere; quemadmodum etiam Casaub. in ora Basil. monuit
scribendum. Ad quod quum animum non adtendisset Reif-
kius, deinde post verbum *συμβαλλόντες* excidisse *οἱ Ῥωμαῖσι*
putavit. Pro vulgato *τοῖς Ῥωμαῖσι* correctum h. l. *οἱ Ῥω-*
μαῖσι in ora libri Voss. Quod vero ante vocab. *ἐλάττωμα*
particulam *καὶ* inferunt edit. 1. & 2. id temere prorsus &
invitis codd. factum est.

Ibid. διαφυγῶν. Sic editum ex Bav. *φυγῶν* Vat. Flor.
Aug. Reg. A.

- Verf. 7.** *Verf. 7.* Ἀρρήτινων recte, ut aliās, edidit Casaub. Ἀρρήτινων Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ἀρρήτινων ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* Λευκίου τοῦ στρατηγοῦ. *Lucium consulem* hunc perhibet Casaubonus. Sed, intelligendum *L. Cæcilium prætorem*, discimus ex Epit. Livii lib. XII. quem anno proximo post consulatum, adeoque A. V. 471. prætorem fuisse, probabile fecit Pighius in Annal. Romanis. Confer Dukerum ad Epit. Liv. XII.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* ὑπὸ τὸν θυμὸν. Cum rarior esset hæc phrasī, in notiores vulgatioremque ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, id est, *præ ira*, commutavit eam is, cujus ex ingenio multæ natæ sunt lectiones codicum Reg. B. C. e quibus hanc adoptavit Casaubonus, præeunte etiam Scaligero. Sic etiam notatum in ora libri Vossiani. Me, ut restituerem Polybio scripturam, in quam consentiunt veteres libri omnes, REISKIVS monuit; qui, cum eam ex cd. 1. & ex Bœcleri Lectionibus, e cod. Aug. excerptis, cognovisset, veram esse, neque sollicitandam pronunciavit. — „ὑπὸ, ait, cum accusativo compositum, tempus rei adhuc durans indicat. Est itaque ὑπὸ τὸν θυμὸν, *tenente, fervente, servente, recente adhuc ira in animis Romanorum*, ut ὑπὸ τὴν ἐργήν. Sic Herodotus ὑπὸ τὸν παρόντα ἔτι τόνος τὸν πόλεμον, *in eo bello*; ὑπὸ τοὺς θανάτους, *in funeribus*. Ἐπὸ νύκτα ἔτι, *adhuc tenente nocte*, est apud Arrianum de Exp. Alex. I. 6. Et ibid. II. 22. τῶν δ' ὑπ' αὐτὴν τὴν βοήν καὶ ἐπίπλεον χαλεπῶς πεπληρωμένων, *aliæ autem (naves) cum ægre navis implerentur, quo tempore, navibus hostium jam adnavigantibus, utrimque ad conflictum conclamabatur*. Aelianus XIV. 27. ὑπὸ τὴν τῶν Θεβαίων εἰσβολὴν, *quo tempore Thebani in agrum Spartanum expeditionem faciebant*.“ — Poterant simillima multa ex Polybio exempla congeri: ut, ὑπὸ τὸν Ἀριστομένειον πόλεμον, IV. 33, 5. *belli Aristomenici tempore*; ὑπὸ τὸ ψύχος, V. 56, 11. *dum adhuc frigidior est æther*, &c. Sed est locus par prorsus huic in quo versamur, V. 76, 3. ubi pro ὑπὸ τῶν θυμῶν, quod men-

mendose editum erat, ὑπὸ τὸν θυμὸν dederunt vetustiores membranæ, quod *servente ira, primo furore*, recte exposueris.

Versf. 12. τὴν Σήνην. conf. cap. 14, 11. & 16, 5.

Versf. 12.

CAPVT XX.

Cap. XX.

Versf. 1. Βοῖοι. Sic ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum Vat. & *Versf. 1.* Flor. Βοίοι Bav. Βοιοι ed. Casaub. & seqq. cum Aug. Reg.

A. Conf. ad cap. 17, 7.

Versf. 2. Ὀσάδμουνα. Non opus est cum Cluvero Ital. *Versf. 2.* Ant. II. 3. p. 552. Οὐσάδμουνα corrigere. Lubens tamen Οὐσάδμουνα acciperem.

Versf. 4. τοὺς ἄρτι τῶν νέων ἡβῶντας. Restitui seriem *Versf. 4.* verborum ex ed. 1. cum Bav. Vat. Flor. quam interverterat editor Basil. & seqq. cum Aug. hoc modo, τοὺς τῶν ἄρτι νέων ἡβῶντας. Pejus etiam Reg. A. τοὺς τῶν ἄρτι τῶν νέων ἡβῶντας.

Versf. 5. Totus hic versus desideratur in Bav. & hinc *Versf. 5.* pariter in ed. 1. Sed in Reg. B. C. suppletus ex alio codice. *Ibid.* ἔξεν. ἤρξεν ed. 2. invitis mssis, errore operarum.

Versf. 6. τῷ τρίτῳ πρότερον ἔτει &c. Conf. I. 6, 5. & ibi *Versf. 6.* Notata. Pyrrhus in Italiam transit A. V. 474. Mendose ἔτι, pro ἔτει, ed. 1. *Ibid.* διαφθορᾶς. Perperam διαφθορᾶς ed. 1. 2. & Aug. Recte habet Bav. cum aliis, itemque Reg. B. C.

Versf. 7. ὡσανεὶ λοιμικὴν τινα πολέμου διάθεσιν ἐπέστησε *Versf. 7.* πᾶσι Γαλάταις, bellandi studium, veluti pestilentialem aliquem morbum, omnibus immisit Gallis.

Versf. 8. τῶν αὐτοῖς ἤδη πεπραγμένων. — „Quæ jam *Versf. 8.* passi erant, (& ἔπραξαν ἤδη) quæ ipsis evenerant, in quæ tempora jam inciderant. Nam πράττειν, ut notum, idem est Græcis quodammodo, atque πάσχειν, *versari in aliqua fortuna, esse aliquo in loco rerum.* εὖ καὶ κακῶς πράττειν, rebus uti secundis & adversis. Sic πράγματα, res, status, fortuna, conditio rerum, quibus aliquis utitur.“ REISK.

Verf. 9. *Verf. 9.* Absunt verba πρὸς τε ab ed. 1. operarum errore. *Ibid.* In verf. lat. non expressum est verbum συγκατέστησαν, referendum ad πρὸς τὸν Πύρρον, cum Pyrrho congressi sunt, adversus Pyrrhum in aciem prodierunt.

Verf. 10. *Verf. 10.* τὴν τε τῶν Γαλατῶν. Artic. τῶν adjecit editor Basil. ex Aug. cum Reg. A. *Ibid.* τῆς τῶν Σικελ. Carent h. l. artic. τῶν Aug. Reg. A. Flor.

Cap. XXI.

CAPVT XXI.

Verf. 1. *Verf. 1.* δὲ ἐκ τῶν. Sic ex Vrsini conjectura edidit Casaub. Perperam ante eum edd. & mssti δὲ καὶ τῶν. *Ibid.* ἔτη μὲν πέντε καὶ τετρακόντα &c. Initium novorum motuum, a Gallis suscitatorum, Zonaras (a quo uno paullo uberior harum rerum memoria conservata est) lib. VIII. cap. 18. ponit in Ti. Sempronium Gracchum, P. Valerium Coss. A. V. 516. Id bellum continuatum refert anno sequente, L. Lentulo, Q. Flacco Coss. Rem autem, quam præ ceteris hoc cap. verf. 4-6. tangit Polybius, idem Zonaras, nonnulla enucleatius exponens, in aliis diffentiens, posuit in Coss. P. Lentulum & Licinium Varum, id est, in A. V. 518. Conf. Freinsh. Suppl. Liv. XX. 9 sq.

Verf. 2. *Verf. 2.* ἀόρατοι. ἀκρόρατοι ed. 1. 2. temere, & contra librorum fidem.

Verf. 3. *Verf. 3.* τοὺς ἐκ τῶν Ἀλπεων Γαλάτας. Sic libri omnes. ἐκ τῶν Ἀλπεων τοὺς Γαλάτας correxit Scaliger.

Verf. 5. *Verf. 5.* Τρανσαλπίνων. Servavi accentum in penult. cum ed. 4. 5. & sic requirere videbatur analogia nominum compositorum. Conf. cap. 15, 8 sq. Τρανσαλπινῶν h. l. ed. 1. 2. 3. cum msstis. Quos autem Τρανσαλπινος hic dicit, rectius fortasse *Alpinos* vel *Inalpinos* dixisset: sic certe & res ipsa requirere videbatur, & id ipsum, quod dixit verf. 4. τοὺς ἐκ τῶν Ἀλπεων Γαλάτας. *Ibid.* Βοιων. Tenui hanc scripturam, quam alibi secutus sum. Βοιων h. l. vulgo omnes. conf. ad cap. 20, 1. *Ibid.* Ἀτιν. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Regum nomina prætermisit Perott. *Ibid.* ἐκ παρα-

παρὰτάξεως. ἐκ παρὰτάξεων Aug. Reg. A. Flor. forsan & Vat. minus recte.

Verf. 7. ἔτει πέμπτῳ, Μάρκου Λεπίδου στρατηγούντος. *Verf. 7.* Quinto anno ab A. V. 518. nempe A. V. 522. consulatum gessit M. Aemilius Lepidus cum M. Poplicio. *Ibid.* Λεπίδου pro Λεπίδου habet Vat. conf. quæ notavimus ad Λεβέκιοι, II. 17, 4. *Ibid.* Γαλάτας. Γαλάτους ed. 2. operarum errore, & sic rursus cap. 22, 1.

Verf. 8. Γαίου Φλαμινίου. Mendose Φλαμινίου Vat. Flor. *Verf. 8.* Aug. Reg. A. De lege Flaminia confer auctores, quos citavit Freinfh. Suppl. Liv. XX. 19. & in his Ciceronem Acad. II. 5. & Valerium Max. V. 4, 5. *Ibid.* ἀρχηγόν. ἀρχήν Aug. Reg. A.

Verf. 9. ὑπεδύοντο τὴν πρᾶξιν, subibant illud negotium, *Verf. 9.* bellī consilium susceperunt. Copiose de verbo ὑποδύεσθαι egit Reiskius ad h. l. pag. 123 seqq. Mendo τάξιν Aug. pro πρᾶξιν. *Ibid.* Βοῖοι ed. 1. 2. Bav. Aug. Βοιοί ed. Casaub. & seqq. Βοῖοι Reg. A. cum utroque accentu. *Ibid.* ἡγεμονίας tenui ex edit. 5. & sic Reg. A. C. ἡγεμονείας ceteri edd. & mssti. *Ibid.* δυναστείας Ῥωμαίους correxit Casaub. ex Reg. B. C. & ora ed. 2. Nempe sic Aug. cum Vat. Flor. Reg. A. Mendose δυναστείας Ῥωμαίων ed. 1. 2. ex Bav. *Ibid.* καταφθορᾶς. καταφορᾶς Aug.

CAPVT XXII.

Cap. XXII.

Verf. 1. Ἰσόμβρων. Sic h. l. omnes. *Ibid.* Βοίων. Βοιῶν *Verf. 1.* ed. Casaub. & seqq. invitis h. l. msstis. *Ibid.* καὶ τὸν Ῥοδανόν. Sic editum ex Bav. καὶ περὶ τὸν Ῥοδανόν Flor. Aug. Reg. A. quod a Polybio profectum non dubitarem, si constaret, eodem modo habere Vat. e quo nil ad h. l. adnotavit Spallettus noster.

Ibid. Γαισάτους. Sic & cap. 28, 3. Poterat & Γαισάτας dicere; nam in primo casu est Γαισάται cap. 23, 1. & in secundo Γαισατῶν cap. 30, 5. — „Γαισάται est germanicum *Gäste*, quod respondet græco ξένοι, amici peregrini, sed peculiariter *mercede evocati* ἔξ ὁψιρίδι.“ REISK. —

- Verf. 1.** Ita Simfonus, in Chronico Vniuerfali ad hunc annum. Alii, & in his præfertim Guil. Xylander in Annot. ad Plutarchi Marcellum, a γάσσο, *gasso*, hastæ genere, dictos contendunt; quod tamen proprium fuisse Gallis, & gallicum nomen, apud nullum ex veteribus reperio, ac Polybius certe de Romanorum hastis pariter eodem vocabulo utitur, VI. 39, 3. XVIII. 1, 4. *Lanceam*, λαγκίαν, celticum fuisse nomen, Diodorus prodit, V. 30.) Sunt denique græci grammatici, qui Γαισάτας vel Γαιζάτας veluti Γαιζήτας dictos nugantur, παρὰ τὸ γῆν ζῆτεῖν, quos inter est Etymologus in Γαιζήτα.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* In Ἀνηροστόφ consentiunt libri omnes. *Ariovistus* vocatur apud Florum II. 4. εἰς τὸ μέλλον δέ. Coniunctio abest a Flor. Aug. Reg. A. male. *Ibid.* τῶν ὑπαρξάντων. Sic Casaub. ex conject. edidit, præeunte Vrsino, Scaligero, & Reg. C. Sed restituendum Polybio videtur ὑπαρξάντων, in quod consentiunt cum ed. 1. 2. veteres libri omnes. Scilicet Aoristus hic, intellecta particula ἂν, in modo potentiali, ut aiunt grammatici, fuerit exponendus, ut τῶν ὑπαρξάντων αὐτοῖς ἀγαθῶν idem sit, ac τῶν ἀγαθῶν, ἃ ὑπάρξουσιν ἂν αὐτοῖς ἐκ κινήσεως. Sic IV. 5, 6. scripti libri omnes dant συνίστανε τὴν ἐξακολουθήσασιν (non ἐξακολουθήσουσαν) εὐνοίαν σφίσι παρὰ τοῦ τῶν Αἰτωλῶν πλῆθους, prædicavit, quanta futura esset ipsis benevolentia &c. scil. si rem suscepissent. Et eodem modo subinde Aoristus, quem præferebant codices, in futurum temere mutatus est ab editoribus.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* ἐπτά μῆνας. Sic ed. 1. & Reg. B. C. cum Vat. Flor. & Bav. μῆνας ἐπτά ed. 2. seqq. cum Aug. Reg. A.
- Verf. 9. 10.** *Verf. 9.* κίνημα. Mendose νίκημα Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Verf. 10.* ὡς καὶ πρόθεν ἡμῖν εἶρηται. Perperam repetitur ὡς ante εἶρηται in ed. 2. errore operarum.
- Verf. 11.** *Verf. 11.* Ἀσδράβαν. Ἀσδρῶβαν Aug. Reg. A. *Ibid.* πρὸς τὰ κατὰ τοὺς πολεμίους. Sic editum ex Bav. Et construitur quidem aliàs verbum ἐγχειρεῖν cum tertio casu, qua ratione oportebat ἐνσχεύεσθαι τοῖς κατὰ τοὺς πολ. Sed, quo-

quoniam præcessit τοῖς χειροῖς, ad vitandum duplicium
 dativorum concursum atque inde oriundam aliquam ambi-
 guitatem usus nunc est constructione ἐγχειρεῖν πρὸς τι.
 Pari ratione I. 44, 1. quamquam ἀρμόζων proprie regebat
 dativum casum, tamen, ad vitandum similibus casuum
 concursum, alio regimine usus est, scripsitque τοῖς ἀρμό-
 ζουσι λόγοις τῆς πράξεως, pro τῇ πράξει. conf. ad II. 48, 3.
 & II. 69, 7. Neque ullo sane modo necesse est, ut hoc
 loco, in quo versamur, cum Reiskio legendum statuamus
 πρὸς τὰ κατὰ τοὺς πολεμίους εἶναι, ut εἶναι pendeat ab
 ἀνεχέρησαν, & πρὸς τὰ ab εἶναι pendeat. Nec ad τοὺς πο-
 λεμίους aliquid desideratur, quod eidem Reiskio visum
 erat, suspicanti κατὰ τοὺς ταύτη (vel τοὺς ἐν χρῶ) πολε-
 μίους, accingebantur adversus hostes proximos. Nam Pœ-
 ni quidem tunc non hostes, sed foederati erant. Scriptura
 autem πρὸς τοὺς κατὰ, quam præferunt Vat. Flor. &c.
 manifeste vitiosa est.

Vers. II.

CAPUT XXIII.

Cap. XXIII.

Vers. 1. Γαῖσάται Γαλάται. Satis videri poterat Γαῖσάται, *Vers. 1.*
 sed utrumque nomen pariter conjungit cap. 34, 2. *Ibid.*
 Cum post ποταμόν libri omnes scripti & editi, veluti novo
 orationis initio sumto, darent Γαλάται δὲ ἔρει &c. facile
 adparebat, exitum non habere novam orationem: itaque
 post ἐγδὼν excidisse nonnihil, ac fortasse verbum ἐνικήθη-
 σεν, suspicatus erat Reiskius. Casaubonus in vers. lat.
 orationem hiantem sic explevit: *Quo etiam alii quoque*
Gallii octavo demum anno &c. se contulerunt.

Ibid. διδάσιν recte Vat. Flor. Vrsin. & Reg. B. C. e qui-
 bus adoptavit Casaub. præcunte etiam Scaligero. Prorsus
 desideratur hoc vocab. in Bav. & hinc in ed. 1. & in con-
 textu ed. 2. Mendose διδάσιν Aug. & inde ora ed. 2. δι-
 δασιν voluit Reiskius, nulla urgente causa: nam & διαδοῦ-
 ναι est distribuere, dividere, III. 76, 13. 85, 3. & ipsam
 phrasin διάδοσιν τῆς χώρας rursus legimus III. 67, 6. Con-
 fer

- fer Harpocrat. in Lexico decem Rhetorum hac voce, & ibi Valesium, quem laudavit Ernest. in Lexic. Polyb.
- Verf. 2. *Verf. 2.* Οὐνετοι. Οὐνετοι edd. non male, sed invitis mssis. *Ibid.* καὶ Γονομάνοι. Corrupte h. l. καὶ σωμανοδαντ ed. 1. 2. cum codicibus ad unum omnibus. καὶ Γονομάνοι correxi ex II. 24, 8. & 32, 4. Et sic scribendum monuerat etiam Vrfinus. De scriptura Casauboni vide Notata ad II. 17, 4.
- Verf. 3. *Verf. 3.* καταλιπῆν ἡναγκασθ. καταλιπῆν¹ (sic) Vat. Verbum hoc per errorem omissum in ed. 2. καταναγκάθησαν καταλιπῆν Aug.
- Verf. 4. *Verf. 4.* πεζοὺς μὲν εἰς πεντακισμύριους. In Excerptis ex Diodori lib. XXV. cap. 3. est συνῆξαν λαὸν μυριάδας ἑξοκσι, id est, exercitum ducentorum millium coëgerunt: quod de omnibus copiis simul, quæ ad hoc bellum a Gallis contractæ sunt, intelligi debet. *Ibid.* ἰππεῖς δὲ καὶ συνωρίδας. Diodorus, de Gallis verba faciens, V. 29. ait: Ἐν ταῖς ἰδοιπορίαις καὶ ταῖς μάχαις χρῶνται συνωρίσιν, ἔχοντος τοῦ ἄρματος ἡνίοχον καὶ παραβάτην. ἀπαντῶντες δὲ τοῖς ἐφικτεύουσιν ἐν τοῖς πόλεμοις, στανιάζουσι τοὺς ἐναντίους, καὶ καταβάντες εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους συνίστανται μάχην. In professionibus & pugnis bigarum illis usus est, quæ aurigam & effedarium militem gestant: & occurrentes in bello equites saunio petunt, tum ad gladii conflictum descendunt. Sic apud Livium X. 28. est effedis carrisque superflans armatus hostis. Equitum vero & carrorum numerum in unam summam hic colligit Polybius. Ne tamen idcirco suspiceris, ἰππεῖς nunc, ut apud Poëtam, dici, qui ex carpentis pugnant; equitum separatim deinde mentionem facit cap. 25. Et equites in exercitu gallico (de alio quidem tempore loquens) diserte a carpentis distinguit Livius X. 30. equitum sex millia, mille carpentorum. *Ibid.* δισμύριους. In δισμυρίας cum Flor. consentit Vat.
- Verf. 5. *Verf. 5.* ὑπερβεβλημένα. Temere Vrfinus in ὑπερβεβλημένα mutatum hoc voluit. *Ibid.* Ἀριμίνου correxit Ernest. & sic dedit h. l. Aug. ex emendatione quidem, sed ab

ab antiqua manu. Ceteri scripti & editi, Ἀριμήνου. Corrigere etiam jusserrat Vrfinus. Conf. cap. 21, 5. *Ibid.* τηρήσονται. τηρήσαντα Aug. Vers. 5,

Ibid. ἕνα δὲ τῶν πελέκευφόρων. Ex ingenio haud dubie viri critici, ut multa alia, irrepsit hoc in codicem Bav. cum, quid faceret corruptæ scripturæ πελέκεων, nesciret. Sed truncatum esse hoc vocabulum ex ἐξαπελέκεων, dubitari non debet, & hoc quidem absque cunctatione recipi in contextum debuerat. *Pratorem* dicere voluisse Polybium, satis adparet: atqui prætorem græci scriptores στρατηγὸν ἐξαπέλεκυν, & simpliciter ἐξαπέλεκυν, a *sex securibus*, adpellare solent. Vide II. 24, 6. III. 56, 6. & 106, 6. Eodem nomine Diodorus & Appianus utuntur.

Vers. 6. Σαρδόνια. Σαρδῶνα Flor. Aug. Reg. A. *Vers.* 7. Vers. 6. 7. ἔτι περὶ &c. Carent ἔτι Aug. & Reg. A.

Vers. 8. πρὸς ταύτην ἀναφέροντες τὴν ἔννοιαν. — „sci. Vers. 8. licet δαυτοὺς vel τὸν νοῦν. Facile possit durities ea, quæ videtur, tolli legendo τοῦτον, ut sit ἀναφέροντες τὴν ἔννοιαν πρὸς τοῦτον τὸν φόβον. Sed solent Græci ἀναφέρειν sic nude & elliptice ponere, ut subaudiendum relinquant δαυτὸν, vel τὸν νοῦν, vel τὴν γνώμην.“ REISK. — Πρὸς ταύτην ἀναφέροντες τὴν ἔννοιαν idem est, quod τὴν ἀναφοράν ποιούμενοι πρὸς ταύτην τὴν ἔννοιαν, (conf. II. 17, 9.) *ad hanc unam cogitationem advertentes animum, & consilia sua referentes.* Scaliger, deleta præpos. πρὸς, in suo libro correxit ταύτῃ ἀναφέροντες τὴν ἔννοιαν. De ipso verbo ἀναφέρειν, quatenus seq. genit. vel seq. particula ὅτι meminisse significat, vel in memoriam revocare, dixi ad Appian. Civil. II. cap. 73. *Ibid.* παρήγγελλον accepi ex Flor. Aug. Reg. A. cum quibus facit puto & Vat. Vulgo παρήγγελλον ex Bav.

Vers. 10. Confer cap. 24, 3.

Vers. 10.

Vers. 11. κατασκευὴν editum ex Bav. cum quo nescio Vers. 11.
an consentiat Vat. κατασκευὴν Flor. Aug. Reg. A. & id in Bav. superscriptum alteri lectioni. *Ibid.* ἡλίαν εὐδίας τοῦ
μνημο-

μνημονεύει πρότερον. — *Qualem nemo* (historicorum puta) *factam antea memorat.* Malim tamen *μνημονεύεται, qualem nemo umquam fecisse dicitur.* REISK.

Verf. 13. Verf. 13. ἡγεμονίας. ἡγεμονείας Aug.

Cap. XXIV.

CAPUT XXIV.

Verf. 1. Verf. 1. μετὰ ταῦτα. Quod vulgo μετὰ δὲ ταῦτα scribebatur, ortum erat ex errore dormitantis alicujus librarii, qui novam narrationem hinc incipi putavit. *Ibid.* ἀντοφθαλμίσας recte editum. ἀντοφθαλμίσας Reg. A. & Suidas in Παραβόλως. Sic & Bav. sed superscr. η ab eadem manu. *Ibid.* περιβάλλειν. Mendose περιβάλλει Vat. Flor.

Verf. 2. Verf. 2. ῥητόν ἂν εἶη. Concinnius hoc visum est, quam ῥητόν εἶη ἂν, quod placuit Casaubono. conf. II. 24, 3. & 5. II. 38, 5. &c. Quin mendosum sit εἶναι, quod habent h. l. libri, nullum esse dubium potest. Quod si prorsus abesset verbum, nihil admodum loco ejus desideraretur. Quod REISKIUS scribit, ἐστὶ esse legendum, eodem quippe compendio græcos librarios εἶναι & ἐστὶ exarare; id quo pertineat, mihi non liquet: in Polybianis quidem codicibus nihil tale me observare memini.

Verf. 3. Verf. 3. "Αὐκ μὲν οὖν τοῖς ὑπάτοις &c. Confer cap. 23, 10. *Ibid.* στρατόπεδα Ῥωμα. πεντάκις μὲν χιλίους καὶ δικαυ. &c. Varius, non solum diverso tempore, sed & eodem subinde tempore diversis in locis, numerus fuit *peditum equitumque*, qui *legionem romanam* consiciebant. Vide statim hoc cap. verf. 13. tum lib. I. 16. 2. III. 72, 11 sqq. III. 107, 9 sqq. VI. 20, 8 sq.

Verf. 6. Verf. 6. προσεκάθισαν. προσεκάθισαν ed. 1. 2. & Reg. B.C. mendose, & invitis vett. libris. conf. verf. 8.

Verf. 7. Verf. 7. Ἀπέννινον. Sic Aug. Ἀπεννίνον Reg. A. Ἀπεννίνον ed. 1. 2. Reg. B.C. ex Bav. Ἀπεννίνον ed. Casaub. & seqq. Ex Vat. & Flor. nil enotatum est. *Ibid.* Ὀμβροσι cum Vrsino & Scaligero correxit Casaub. Mendose libri omnes Ὀμβροσι, litera σ ex præcedenti verbo repetita. De Insubribus, quorum nomen Ἰσομβροσι est, non magis hic

hic cogitari debet, quam II. 16, 3. ubi illorum nomen cum Vmbrorum confuderunt nonnulli librarii. conf. cap. 22, 1. & 23, 2. *Ibid.* Σαρσινάτοι. Forſan Σαρσινῶταſ ſcripſit, ut ſuſpicatus eſt Cellarius, Geogr. Antiq. II. 9. p. 742. Ceterum confer Notata ad verſ. 15. *Ibid.* καὶ Κενομόνοι. Imprudente me ſervatum hoc eſt ex ed. Caſaub. & ſeqq. cum quibus ſolus facit Reg. C. Rurſus Κενομόνοι edi debuit ex Polybii ſcriptura, in quam hoc loco, ut conſtanter aliàs, conſentiunt veteres libri. Rurſus καὶ Κενομόνοι ed. Caſaub. & ſeqq. cum ſolo Reg. C.

Verſ. 7.

Verſ. 8. ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς Γαλατίας. Hoc in verſione *Verſ. 8.* lat. expreſſerat Caſaub. in Gallia finibus: intelligitur autem Ciſalpina Gallia. *Ibid.* ὡς ἂν ἐμβαλόντες. Carent ὡς Vat. & Flor. Et pro ἂν dat ἴν' idem Flor. *Ibid.* Βοίων. Sic h. l. ſolus Reg. B. Βοίων ed. Caſaub. & ſeqq. cum mſtis omnibus præter Reg. B. Βίων mendoſe ed. 1. 2. *Ibid.* ταῦτα ἦν. τοσαῦτα ἦν ſuſpicatus erat Reiſkius.

Verſ. 10. Σαννιτῶν. Sic recte dant vett. codd. Σαννί. *Verſ. 10.* των ed. 1. 3. & ſeqq. Σαννιτῶν mendoſe ed. 2.

Verſ. 11. Μεσσαπίων recte dederunt Vat. Flor. Aug. *Verſ. 11.* Reg. A. Conf. III. 88, 4. & Cluver. p. 1208 ſq. Corrupte Μεσαπύγων edd. ex Bav. in quo tamen ſuper u ſuperſcr. jo- ta, ab eadem manu. *Ibid.* πεζοὶ μὲν. Sic commodius editum ex Bav. πεζῶν μὲν Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verſ. 12. Λευκανῶν δέ. Λευκάνοι δὲ ſolus Reg. A. *Verſ. 12.* *Ibid.* Μάρων. Μαρῶν Aug. *Ibid.* Μαβρουκίωνν dederunt Flor. Aug. Reg. A. conſentiente puto Vat. Conf. III. 88, 3. Vulgo Μαρουκίωνν ex Bav. *Ibid.* Φρεντανῶν adſcivi ex III. 88, 3. ubi omnes conſentiunt in Φρεντανῆν. Poterat tamen fortaſſe ferri Φρεντάνων, quod præferebant h. l. omnes. Ceterum confer Cluver. Ital. Antiq. IV. 9. p. 1205 ſq. & Appian. Civil. I. 39. *Ibid.* Ούεστίνων recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. & ſic edidit Caſaubonus, monente Vriſino & Scaligero. Mendoſe Ούετίνων ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav.

Verſ.

Verf. 13. *Verf. 13.* ἔτι δὲ μὴν. ἔτι γε μὴν solus Aug. quod tamen verum videtur.

Verf. 14. *Verf. 14.* Ρωμαίων δὲ καὶ Καμπανῶν. — „Ρωμαίων suspectum. Forſan Κυμαίων, Cumæorum & Campanorum.“ **REISK.** — Eamdem conjecturam, Κυμαίων pro Ρωμαίων, Gronovius ad oram ſui libri adnotaverat. Et nuper etiam privatim me monuit alius Vir doctiſſimus, vix ſanum h. l. exiſtimandum eſſe vocab. Ρωμαίων. Ego vero, ut dicam quod res eſt, non modo ſatis idoneam nullam video cauſſam, cur ſuſpectum nobis *Romanorum* nomen hic eſſe debeat, ſed etiam plane mihi videor intellegere, neceſſario debuiffe illud hoc loco a Polybio commemorari. Nam poſtquam primum expoſuit, quænam & quantæ copię, partim civium romanorum, partim ſociorum varii generis, fuerint ad hoc bellum *re ipſa contraſta & Gallis oppoſita*; docere deinde a verſu 10. inſtituit, quiſnam præterea ex quoque Italiæ populo fuerit numerus hominum, *in tabulas relatorum*, qui ætate eſſent militari, & *qui arma ferre*, ſi res poſceret, pro Romanis adverſus Gallos *poſſent*. Quorum omnium poſtquam ſeparatim primum per varios populos numerum expoſuit, ſummam deinde etiam colligit, tam eorum, qui ſtatim in armis oppoſiti ſunt hoſtibus, (verſ. 15.) quam eorum, qui præter hos ſupererant, armis ſerendis idonei. (verſ. 16.) Itaque poſtquam verſ. 10. 11. & 12. numerum expoſuit variorum *ſociorum*, qui præter eos, qui jam in legionibus conſulum erant, *arma ferre, ſi res poſceret, poſſent*, conſentaneum proſecto erat, ut de *civibus romanis* pariter doceret, *quiſnam* præter hos, qui jam nunc ſtipendia faciebant, *ſupereſſet numerus capitum militiæ aptorum*. Atque horum nunc numerum prodit, cum ait, *Romanorum Campanorumque multitudinem, in tabulis deſcriptam, peditum fuiſſe millium ducentorum & quinquaginta, equitum XXIII millium*. Quod autem Romanis *Campanos* jungit, cauſa eſt, quod hiſ temporibus *Campani*, id eſt, cives

cives Capuæ urbis & aliarum nonnullarum Campaniæ civitatum, in civium romanorum numero censebantur; quo jure illi frui sunt, quamquam sine suffragio, inde ab A. V. 416. teste Livio VIII, 14. usque ad belli Hannibalicæ tempora, quibus ob pertinacem a Romanis ad hostes defectionem non modo civitas Campanis ademta, sed & gravi supplicio in eos sævitum est. Eo igitur temporis intervallo, quod ab A. V. 416. usque ad A. 538. excurrit, *Campani* in exercitibus romanis non *sociorum*, sed *civium* numero sunt habiti, ita quidem, ut integram etiam legionem romanam, ex Campanis conscriptam, & Campano duce utentem (Polyb. I. 7. Liv. Epit. XII.) memoriæ proditam inveniamus. Conf. Dukerum ad Liv. VIII. 14, 10. Denique ipsorum horum temporum æqualis scriptor Fabius, in recensione copiarum, quas Romani tum adversus Gallos paratas habuerunt, quamquam in aliis momentis dissentiens a Polybio, tamen eodem modo *Campanos* cum *Romanis* conjunxerat, & utrosque a *sociis Romanorum* distinxerat, ut discimus ex Orozio IV. 13. ubi ait: *In utriusque consulis exercitu octingenta millia armatorum fuisse referuntur, sicut Fabius historicus, qui eidem bello interfuit, scripsit: ex quibus Romanorum Et Campanorum fuerunt peditum trecenta quadraginta octo millia ducenti, equitum vero viginti sex millia sexcenti: cetera multitudo sociorum fuit.* Ceterum, quem numerum Polybius prodit Romanorum Campanorumque, peditum & equitum, in tabulas relatorum, mire ille convenit cum numero civium, quos proximo lustro (quod quidem ad consules anni ab urbe condita 534 refert Pighius) censos esse legimus in Epit. Liv. XX. his verbis: *Lustrum a censoribus conditum est, quo censa sunt civium capita ducenta septuaginta millia, ducenta tredecim.* Quod si ad 250,000, quos refert Polybius in tabulas relatos, addideris 20,000, qui jam in legionibus stipendia faciebant, prodeunt 270,000. Si equites adjeceris, & duas legiones, quæ in Sicilia & Tarenti erant, major etiam prodit numerus: qui tamen proximo lustro

non est inventus, ob clades, quas hoc ipso bello passi sunt Romani.

Verf. 15. *Verf. 15. Summam copiarum, quæ Romæ, id est, quæ romano imperio (conf. verf. 8 extr.) præsidebant, quæ ad defendendum romanum imperium a Gallorum invasione contractæ, eductæ, hostique oppositæ sunt, fuisse, ait, peditum amplius millia centum Et quinquaginta, equitum millia sex.* Quam summam quo pacto subduxerit Polybius, haud satis adparet: certe, si singulos peditum equitumque numeros, quos ante nominavit, colligas; prodibit peditum summa minor, equitum vero major. Etenim in *Peditum* numero posuerat

primum, 4 legiones romanas;	in his cives	-	20,000
	focios	-	30,000

dein Sabinos & Etruscos	-	-	amplius 50,000
-------------------------	---	---	----------------

Vmbros & Sassinates	-	-	20,000
---------------------	---	---	--------

Venetos & Cenomanos	-	-	20,000
---------------------	---	---	--------

Vnde prodit summa nonnihil amplior, quam 140,000 cum tamen nunc ampliorem quam 150,000 dicat.

In *Equitum* numero posuerat

in quatuor legionibus, cives	-	-	1,200
------------------------------	---	---	-------

focios	-	-	2,000
--------	---	---	-------

Sabinos & Etruscos	-	-	4,000
--------------------	---	---	-------

Summa 7,200

Itaque, si vel maxime in declaranda Peditum summa rotundo numero uti voluisse Polybium dixeris, tamen in Equitum summa non consentaneum est, voluisse eum numero uti multo minori, quam qui ex collectione summarum particularium, quas ipse posuerat, prodibat. Summas autem particulares recte se habere, intelligitur ex universa summa, quæ versu seq. subducitur, simul horum, qui in armis erant, simul reliquorum, qui, ut armis ferendis idonei, iu tabulas erant relati. Igitur error inesse putandus erit hoc versu in illis verbis *ἰππεῖς δὲ πρὸς ἑξακισχιλίους*, ut pro *πρὸς ἑξακισχιλίους* (sive Polybii id sphalma est, sive librorum

riorum,) scriptum oportuerit vel πρὸς ἑπτακισχίλους, *ad septem millia*; vel potius ὑπὲρ ἑπτακισχίλους, *super septem millia*; aut πρὸς ὀκτακισχίλους, *ad octo millia*, si nimirum in particularibus suminis neglectos statuamus centenarios nonnullos, quorum nunc ratio habetur.

Verf. 16. δυναμένων correxit Gronov. monente Vrfino *Verf. 16;* & suffragante Reg. A, Eodem modo Scaliger correxerat. Mendose ceteri codices & superiores editiones *δυναμένων* dederant. *Ibid.* πεζῶν μὲν. Conjunctionem omittunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* Summa generalis, quam colligit, *omnium simul sumtorum, qui tunc vel arma gestabant, vel armis ferendis pro Romanis contra Gallos erant idonei*, fatis convenit cum numeris particularibus, quos ante posuerat. Nam si
ad *Peditum* summam - - 140,800. & ad *Equit.* 7,200
addideris

Romæ in armis paratos,

cives	-	-	20,000	-	-	-	1,500
focios	-	-	30,000	-	-	-	2,000

in Tabulas relatos,

Latini nominis focios	-	80,000	-	-	-	5,000
Samnitas	-	70,000	-	-	-	7,000
Apulos & Messapios	-	50,000	-	-	-	16,000
Lucanos	-	30,000	-	-	-	3,000
Marfos &c.	-	20,000	-	-	-	4,000
Cives romanos & Camp.	250,000	-	-	-	-	23,000
2 Legionis in Sic. & Tar.	8,400	-	-	-	-	400

prodit summa Peditum - 699,200 - Equitum 69,100
quarum summarum utraque proxime accedit ad eam, quam declaratam hoc versu a Polybio legimus, *peditum amplius millia septingenta, equitum ad septuaginta millia*. Ceterum maxima fuit ad posteros fama, & frequens apud scriptores ac interdum exaggerata etiam mentio ingentis hujus numeri copiarum, quas hoc tempore contra Gallorum invasionem paratas Romani habuerunt. Cum Polybio accurate

Verf. 16.

consentit Diodorus Siculus, in cujus Reliquis tamen nonnisi summa generalis conservata est, lib. XXV. eclog. 3. Ῥωμαῖοι ἔχοντες πεζῶν μυριάδας ἐβδομήκοντα, ἱππέων δὲ ἑξακισμυρίους. Paululum dissentiens Plinius, equitum numerum auxit, & a peditum summa (in qua Polybius Transpadanos Venetos & Cenomanos complexus est) Transpadanos exclusit; III. 20, 24. *Hæc est Italia, ait, quæ L. Aemilio Paulo, C. Atilio Regulo Coss. nunciato gallico tumultu, sola sine externis ullis auxiliis, atque etiam tum sine Transpadanis, equitum LXXX. M. peditum DCC. M. armavit.* Parum ac nihil fere a Polybio abit Eutropius, III. 5. qui tamen non ex Polybio, sed ex Fabii Annalibus rem hausit: *Pro Romanis, ait, tota Italia consentit: traditumque est a Fabio historico, qui ei bello interfuit, DCCC millia hominum parata ad id bellum fuisse.* Quod DCC millia ibi codices nonnulli præferunt, ex ingenio librariorum est, qui numerum illum Polybio, Diodoro Plinioque consentientem reddere voluerunt, non cogitantes, cum peditum multitudine nunc equitum numerum in eandem summam colligi. Certe & Orosius IV. 13. ex eodem Fabio (ut paulo ante ad verf. 15. vidimus) pariter *octingenta millia armatorum fuisse* refert. Quod autem idem Orosius omnes has copias *ad præsidium imperii revera contrahas, Et in utriusque consulis exercitu fuisse* scribit, in hoc quidem aut parum recte mentem cepit Fabii, aut ab ipso Fabio (cujus levitatem aliàs Polybius notavit I. 14 sq. III. 8 sq.) solum sibi fieri passus est; longe enim maxima istarum copiarum pars, ut & ratio suadet, & disertè Polybius docet, non re ipsa ad bellumeducta est, sed tantum in tabulas relata, ut, ubi res tulisset, contrahi educique posset. Mire vero idem Diodorus, quem cum Polybio consentire supra vidimus, exaggeravit numerum, cum lib. III. cap. 5. ita scribit: Ῥωμαῖοι μικρὸν πρὸ τῶν Ἀντιβαϊνῶν καραῶν, προσορώμενοι τὸ μέγεθος τοῦ πολέμου, κατέγραφαν τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐπιτηδείους εἰς τὴν στρατείαν, πολίτας τε καὶ συμμάχους, ὧν ὁ σύμπας ἀριθμὸς μικρὸν ἀπέ-

ἐπέλιπε τῶν ἑκατὸν μυριάδων. *Romani, paulo ante Hannibalica tempora magnam belli molem prospicientes, civium sociorumque bello idoneorum, qui Italiani incolebant, habito censu, decem centena millia haud multo minus descripserunt.* Livius quid de tota hac recensione scripserit, non constat: in Epitome libri XX. pauca hæc verba conservata sunt: *Eo bello populus Romanus sui Latinique nominis trecenta millia armatorum habuisse dicitur.*

Verf. 16.

Verf. 17. εἴς οὗς Ἀννίβας - ἐπέβηκεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, Verf. 17. contra quos Hannibal - in Italiam profectus est. Non erat cur verbum ἐπέβηκεν sollicitarent Reiskius & Ernestus, ἀπέβηκεν suspicantes, quod descendit exponunt, aut ἐνέβηκεν, invasit. Vide Lexic. Polyb. in Ἐπιβάλλω.

CAPVT XXV.

Cap. XXV.

Inserta est *historia Belli Gallici Cisalpini* (ab hoc Cap. usque cap. 31, 7.) Eclogis antiquis, quas continet **CODEX VRSINUS**; in cujus ora ad hunc locum scriptus hic Titulus: *Πόλεμος Ῥωμαίων καὶ Κελτῶν ἐν Καλουσίῳ πόλει.*

Verf. 1. ἐπεπορεύοντο. Mendose ἀπεπορ. ed. 1. 2. cum solo Bav. *Ibid. οὐδενὸς δ' αὐτοῖς.* Conjunctionem dederunt veteres libri omnes, quæ vulgo abest ab editis, errore ex edit. 1. in reliquas & in Reg. B. C. propagato.

Verf. 2. Κλούσιον. Sicut h. l. codices nostri omnes *Verf. 2. Κλούσιον* dant, sic & apud Diodor. Sicul. XIV. 113. est *Καλούσιον*, & *οἱ Καλούσιοι* & *Καλουσίνοι*. Amant græci librarii romana nomina ad græcorum nominum habitum coloremque detorquere.

Verf. 5. πῦρ. Debebat in contextum recipi conjectura Reiskii *πυρά*. Sic cap. 26, 2 & 4. & constanter aliàs. In promptu h. l. est erroris origo. *Ibid. ἀπέλιπον. ἀπέλειπον* Flor. *Ibid. κατὰ τὸν αὐτὸν στίβον.* Mendose *κατὰ τὴν αὐτῶν στίβον* edd. & Reg. B. C. ex Bav. Perperam Boæclerus ex Aug. citavit *κατὰ τὸν αὐτῶν στίβον*; nam in veram

scripturam. quam restituumus, prorsus consentit hic codex cum Vrb. Vat. Flor. Reg. A. & Suida in Στίβοις.

- Verf. 6. *Verf. 6. Φάσολα.* Plurale neutrius generis secundæ declinationis. Sed III. 82, 1. est κατὰ τὴν Φαισόλαν. Latine, ut notum, *Fasula*. *Ibid. αὐτοῦ, ibi*, bene correxit Casaub. In ora tamen Basil. scribere iussit αὐτούς, quod non placet. Poterat utcumque ferri αὐτοί, *solī*, ut mox verf. 7. ἱππεῖς αὐτούς, *equites solos*. Sed quandoquidem jam præcessit αὐτοί, incommode in eadem phrasi idem pronomen repetebatur. Et aliàs pariter idem adverbium αὐτοῦ, *ibi*, corruptum a librariis in αὐτοί videmus III. 16, 11. & in αὐτούς IV. 81, 5.

Ibid. παρενέβαλον, castra locant vertit Casaub. Nescio an rectius, *aciem instruunt*. Non enim suppetebat tempus locandorum castrorum, sed acie instructa expectandus erat hostis, mox infecuturus; conf. verf. 10. παρεμβάλλειν utrumque significat, *castra locare*, & *in acie locare*; & absolute, intelligendo εαυτούς vel τὴν στρατιάν, est *aciem instruere*.

- Verf. 7. *Verf. 7. τοὺς ἱππεῖς αὐτούς, equites solos per se.* Hujus notionis, pronomini αὐτούς subjectæ, cum non meminisset Virsinus, ex ingenio scribere iussit αὐτῶν.
- Verf. 10. *Verf. 10.* Tria verba ἐν τῇ νυκτὶ aberant ab ed. 1. & Bav.

Cap. XXVI.

CAPVT XXVI.

- Verf. 1. *Verf. 1. συνεγίζειν τῇ Πώμῃ.* Sic recte Flor. *Ibid. καὶ κατὰ σπουδὴν.* Bene stareτ καὶ post κατὰ σπουδὴν.
- Verf. 2. *Verf. 2. τὰ πυρά.* Mendose τῷ πύρρῳ Aug. Reg. A. Haud semel hi literam α & ω confundunt, ut jam aliàs notavimus.
- Verf. 3. *Verf. 3. καταλιπόμενον. καταλειπόμενον* Flor. & Reg. C. bene.
- Verf. 4. *Verf. 4. συνήθρευον.* Perperam συνηγόρευον ed. 1. 2. cum uno Bav.

Verf.

Vers. 5. καὶ τὸ τῶν σωμ. καὶ θρεμμ. πληθος. Sic Vrb. *Vers. 5.*
 Vat. Flor. Reg. C. Verbis καὶ θρεμμάτων carent ed. 1. 2.
 Bav. Aug. Reg. A. Perott. τὸ τῶν σωμάτων πληθος καὶ
 θρεμμ. ed. Casaub. & seqq. cum uno Reg. B.

Vers. 6. διόπερ. Vide ad I. 82, 13. *Ibid.* δεῖν μὴ Vrb. *Vers. 6.*
 Vat. Flor. μὴ δεῖν edd. & Reg. B. C. ex Bav. μὴ carent
 Aug. Reg. A. *Ibid.* ταῦτα δ' ἀποσκευασ. Abest conjunctio
 a Flor.

Vers. 7. δόξαντος recte edidit Casaub. ex Bav. & Reg. *Vers. 7.*
 B. C. monente etiam Vrsino. Mendose δόξαντες ed. 1. 2.
 Vat. Flor. Aug. & Reg. A. a pr. manu. *Ibid.* ταῦτα βου-
 λευσαι. ταύτης βουλ. Flor. *Ibid.* ἀναζεύξαντες προῆγον
 Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἀνέζευξαν καὶ προῆγον edd.
 & Reg. B. C. ex Bav.

Vers. 8. ἀποσπᾶσαι Vrb. Bav. Vat. Aug. Reg. A. ἀπο- *Vers. 8.*
 σπᾶσαι Flor. Mendose ἀποσπᾶσθαι edd. & Reg. B. C.

CAPVT XXVII.

Cap.
XXVII.

Vers. 1. Πίσας correxi. Sic autem cap. 28, 1. recte dant *Vers. 1.*
 Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. qui h. l. Πύσας habent. Vtro-
 bique tamen in Aug. cum statim Πύσας fuisset, correctum
 Πίσας. Πύσας utrobique edd. & Reg. B. C. cum Bav.
Ibid. προῆγε. Sæpiissime in hoc peccatum. Recte vero
 omnes προάγειν *Vers. 4.* & προῆγον cap. 28, 2.

Vers. 2. προπορευσαμένους Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Vers. 2.*
 Nec deterius tamen προπορευομένους.

Vers. 3. στατοπέδων. στρατηγῶν Aug. *Ibid.* ἀνήγελ. *Vers. 3.*
 λον editum ex Bav. ἀπήγελον Flor. Aug. Reg. A. B. C.
Ibid. Λεύκιον. Λούκιον h. l. Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Vers. 4. τὰ μὲν. ταῦτα μὲν Aug. *Ibid.* κατὰ πορείαν. *Vers. 4.*
 κατ' ἀπορίαν Flor.

Vers. 5. ἐπιγραφῆς. Conf. ad II. 2, 9. Male ἐπιστρά- *Vers. 5.*
 φῆς ed. 1. 2. ex Bav. quamquam in hoc vera lectio superfer.
 eadem manu.

Vers. 6. Αἰμίλιον. Αἰμίλιον cum spir. aspero constan- *Vers. 6.*
 ter Aug. ut sæpe solent in hoc nomine græci librarii.

C c 4

Ibid.

- Verf. 4. *Ibid.* περιπεπορεύθαι. In περιπορεύεσθαι cum Flor. & aliis consentiunt Reg. B. C. Mendose περιπεπορεύεσθαι Vat. *Ibid.* προκαταλαμβάνεσθαι. προκαταλάβεσθαι voluit Reiskius: temere; nondum enim occupaverant, sed in eo erant, ut occuparent. *Ibid.* εξαπέστελλον. εξαπέστελον Flor.
- Verf. 7. *Verf.* 7. παρενέβαλλον recepi ex Aug. Reg. A. παρενέβαλον edd. cum Bav.
- Verf. 8. *Verf.* 8. κατὰ τὸ στόμα. Articulum non agnoscunt Aug. Reg. A. *Ibid.* προσεδόκων. Perperam, & invitis h. l. codicibus omnibus, προσεδέκουν habent ed. 2. 3. 4. quemadmodum quidem infra dat unus cod. Vrb. cap. 28, 3. Conf. ad I. 53, 11.

Cap.
XXVIII.

CAPUT XXVIII.

- Verf. 1. *Verf.* 1. Πίσας. Πίσας rursus edd. ex Bav. Vide ad cap. 27, 1.
- Verf. 2. *Verf.* 2. τοὺς μὲν ἰππᾶς. Caret μὲν Aug. *Ibid.* βοηθήσαντας. βοηθήσαντας ed. 4. 5. errore operarum. *Ibid.* εξαπέστελλον. εξαπέστελον Flor. *Ibid.* τάξεις. παρατάξεις Vrb. minus recte.
- Verf. 3. *Verf.* 3. Γαισάτους. Sic h. l. omnes, qui tamen iidem mox verf. 8. in nominativum primæ declinationis Γαισάται consentiunt. Conf. ad II. 22, 1. *Ibid.* Ἰσομβρας. Sic Bav. Flor. Aug. Reg. A. puto & Vat. Conf. mox. ad verf. 7. Ἰσόμβρας ed. 1. 2. Reg. C. errantibus in accentu operis: hinc Ἰσόμβρους unus Reg. B. & inde ed. Casaub. & seqq. Vide ad II. 17, 4.
- Verf. 4. *Verf.* 4. παρενέβαλον. παρενέβαλλον Aug. Reg. A. quod receptum malim. *Ibid.* τὴν ἐναντίαν μὲν στάσιν ἔχοντας τοῖς προειρημένοις. στάσις hic positionem vel directionem denotat. Et valet hic locus ad confirmandum id, quod de phrasi ἀνέμου στάσις dixi ad I. 48, 2.
- Verf. 7. *Verf.* 7. Ἰσομβρες Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ἰσομβροι Bav. Reg. B. ed. 2 & seqq. Ἰσόμβροι ed. 1. Reg. C. *Ibid.* τῶν σαγῶν. Sic h. l. omnes, scripti & editi, atque etiam

etiam Suidas in ἘΦαμμεα, ubi profertur fragmentum ex hoc loco. Alibi tamen penacutē usurpatur hoc nomen; sic cap. 30, 1. οἱ σάγοι. pariterque apud alios scriptores, ut Diodor. V. 33. & Legat. xxx. Appian. Hisp. cap. 42 & 54. &c.

Verf. 7.

Ibid. ἐξέταξαν. Non solum dicunt ἐκτάττειν τὰ στρατόπεδα, in acie collocare legiones, sed & absque accusativo, in aciem prodire, ut III. 117, 8. ubi idem sonat quod τὴν ἑκταξιν ποιῶμεθα II. 27, 7. Quo minus dubitavi, mendosum ἐξέταζον vel ἐξήταζον in ἐξέταξαν mutare. Pari ratione III. 102, 2. verbum ἐξέταξε in ἐξέταξε corruperant librarii. Gronovius ἐξήρασαν vel ἐξήρασαν scripsisse h. l. Polybium coniecerat, nifus exemplo XVIII. 1, 4. ἐξήταζοντο suspicati sunt Scaliger & Reiskius; quod Reiskius exposuit *conspiciebantur, conspiciendos se dederunt*, & usum hujus verbi pluribus exemplis, ex Demosthene citatis, confirmavit. Ad quæ respondens ERNESTVS: — „Scio, inquit, ἐξέταζεσθαι dici pro *conspici*, adeoque *inveniri, esse in aliquo numero*; sed semper intellecta spectatione aliqua virtutis, vel vitii, ut ἐν τοῖς ἐχθροῖς ἐξέταζεσθαι, ἐν εὐνουστατοῖς, &c. apud Iosephum XV. 6, 7. XVI. 2, 4. [Sic μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἐξέταζεσθαι, Dionys. Halic. II. 10.] Hic nihil tale intelligi potest.“ — Itaque idem ERNESTVS perspecte prævit nostram emandationem, scribendum coniciens ἐξέταττον sc. ἑαυτοὺς, vel ἐξέταττεντο.

Verf. 8. πρῆκτικώτατοι. πρῆκτικώτεροι Suidas. *Ibid. Verf. 8.* Verbum ἔντας, temere omissum in ed. 2. & sequentibus, agnoscunt cum ed. 1. codices omnes & Suidas in ἘΦαμμεα & in Παραποδίζεν.

Verf. 9. αὐτὸς ὁ κατὰ. Non sollicitari hoc debuit a Verf. : Reiskio, qui αὐτοῖς maluit.

Verf. 10. ἐπαναναχθῆναι Casaub. adscivit ex Reg. *Verf. 10.* B.C. quibus suffragatur Flor. & eodem modo dare debuit Vat. e quo citatur ἐπαναναχθῆναι. ἐπαναχθῆναι, quod cum Bav. Aug. & Reg. A. habebant ed. 1. 2. non deterius

esse altero, censuit Reiskius: mihi vero videbatur, de re inanimata commodius *Φέρεσθαι* dici, quam *ἔγχεσθαι*.

- Verf. 11.** *Verf. 11.* Ἰδιον ἦν καὶ θαυμ. Ἰδιον καὶ θαυμαστὸν ἦν
Ang. Reg. A. — *Ibid.* δυναμένοις. δυνάμειος edit. i. operarum errore.

Cap. XXIX.

CAPVT XXIX.

- Verf. 2.** *Verf. 2.* ἀπορήσαι τις. ἀπορήσά τις ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. *Ibid.* χάραν. τῇ χάραν importune repetito articulo dabant edd. & Reg. B. C. invitis mssitis.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* ἐπιτευκτικωτάτην Vat. Flor. Aug. Reg. A. C. ἐπιτευκτικωτ. mendose edd. & Reg. B. cum Bav. *Ibid.* ἀφ' ἐκατέρων. Sic intra lineas ab ead. manu scriptum in Bav. Ceterum ἐφ' ἐκατέρων scripti omnes cum editis. Sed Vrb. ἐφ' ἐκατέρους. *Ibid.* ἀποκεκλεισμ. Mendose ἀποκελεισμ. ed. 1. ἀποκεκλιμένης Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* εἰς τοῦ πιθαι. REISKIO hoc debeo, quod & res ipsa postulabat, & verbum ἀναχωρήσεως quod sequitur: „nam, qui in anterieus pergunt, (ut ait ille) non ἀναχωροῦσι, sed προχωροῦσι,“ — Pariter vero GRONOVIVS in Notis ineditis: „Nulla potest esse ἀναχώρησις εἰς τοῦμπροθεν. Neque, qui vincuntur, solent in anteriora tendere, sed recedere in posteriora. Lego igitur εἰς τοῦπιθεν. Sic I. 51, [8.] εἰς τοῦπιθεν ἀποχωρεῖν. XVII. 26. [nobis XVIII. 13, 4.] ἀδύνατον τοῖς πρωτοστάταις τὴν εἰς τοῦπιθεν μεταβολὴν.“ — Simili ratione ἀναχωροῦντες ἐπὶ πόδα est II. 30, 4.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* βυκκηνητῶν correxi. βυκκηνητῶν edd. & Reg. B. ex Bav. βυκκηνητῶν Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ἰβυκκηνητῶν ex hoc ipso Polybii loco citat Suidas, hoc eodem vocab. & iterum in Ἰβυκκηνον. *Ibid.* γενέσθαι. γίνεσθαι solus Flor. At constanter aoristum jungere solet Polybius cum verbo συνέβη.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* σπείρας. πείρας ed. 1. 2. Aug. Reg. A. C. prima litera absorpta ab extrema verbi præcedentis: & sic etiam fuerat statim in Bav. sed dein adjectum ab ead. manu. *Ibid.* μανιάνκας restitui ex Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sic & Suidas

Suidas in *Μεγίστης*, provocans ad hunc locum. Conf. cap. 31. 5. *Ibid.* In *περιχέραις* consentit Suidas cum codicibus nostris. Temere Scaliger *περιχερίαις*.

CAPVT XXX.

Cap. XXX.

Vers. 2. *συμβαίνοντος*. Mendose *συμβαίνοντες* Vrb. quæ *Vers. 2.* lectio in Vat. superscripta est alteri. *συμβαίνοντας* ed. 2. errore operarum.

Vers. 3. *ὅση γυμνᾷ*. Conf. ad I. 45, 9. Nil opus est, *Vers. 3.* cum Reiskio *γυμνότερα* scribere.

Vers. 4. *τοὺς ἀκοντιζ. τοὺς ἐλσικοντιζοντας* Vrb. *Vers. 4.* Vat. Flor. Reg. B. C. quod in contextum debebat recipi. conf. *vers. 1.* *Ibid.* *εἰς τοὺς πολεμίους ὑπὸ τοῦ θυμοῦ*. Adoptavi seriem verborum, ut est in Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo *ὑπὸ τοῦ θυμ. καὶ τῆς ἀλογ. εἰς τοὺς πολ.* ex Bav. — *Ibid.* *τοὺς πατόπιν*. Sic recte ed. 1. cum Vrb. Vat. Flor. Reg. A. Bav. *αὐτοὺς πατόπιν* ed. 2. & seqq. ex solo Aug.

Vers. 5. *Γαισακῶν. Γαισάτων* Aug. Reg. A. Perinde *Vers. 5.* est: conf. ad cap. 28, 3. *Ibid.* In *παρὰ τοῖς ἀκοντισταῖς* consentiunt libri omnes, excepto Reg. C. Nec incommoda sententia: *apud jaculatores*, id est, *dum adhuc penes jaculatores & levem armaturam res erat*, adeoque *primo consiliū*. Quod Casaubonus ex recentissimo Regio adoptavit, *παρὰ τῶν ἀκοντιστῶν*, ne habet quidem illam vim, quam ei tribuit doctus interpres: oportuerat *ὑπὸ τῶν ἀκοντιστῶν*.

Vers. 6. *τὰς σπείρας*. Rursus *τὰς πείρας* ed. 1. 2. sed *Vers. 6.* h. l. solo errore operarum. *Ibid.* Post *ἐκ χειρὸς* rectius delebitur comma cum Aug. & Reg. A. ut cohæreant hæc verba *ἐκ χειρὸς ἐπολεῖ μάχην ἰσχυράν*.

Vers. 7. *καὶ διακοπτόμενοι*. Ignorant conjunctionem *Vers. 7.* Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Ibid.* *παρέμενον ἐπ' ἴσον ταῖς ψυχαῖς. ἐπὶ πρὸν* in ora Basil. suasisse Casaubonum, testatur filius ejus Mericus; de qua emendatione non esse dubitandum, Reiskius contendit. Et eodem quidem modo

Verf. 7. modo X. 3, 5. ἐπὶ ποσὸν a librariis nonnullis in ἐπὶσον corruptum memini: at hoc loco, re iterum pensitata, & bene habere vulgatam, & ne ferri quidem posse ἐπὶ ποσὸν mihi videtur. Non *aliquantisper* animis hi resisterunt, sed *ad extremum usque spiritum* fortiter pugnarunt, ut docet verf. 9. Recte vero ἐπ' ἔσθον ait: *quamquam concidebantur, tamen pariter, peræque, nihilo minus animis durarunt, nihil de fortitudine & de ardore pugnandi remiserunt.* Sic ἐπ' ἔσθον, pariter, VI. 38, 4. VIII. 3, 2. tum vero simul includi videtur notio particulæ *tamen*, quemadmodum & vicinæ significationis vox ὁμοίως subinde pro ὅμως usurpatur.

Verf. 8. *Verf. 8. Lacuna*, quæ est hoc versu, ex cap. 33, 5. & III. 114, 2 sq. & VI. 23. tali quodam modo supplenda videtur: Οἱ μὲν οὖν θυρεοὶ πρὸς ἀσφάλειαν, αἱ δὲ μάχαιραι πρὸς πρᾶξιν μεγάλην διαφορὰν [ἔχουσι Ῥωμαίοις, διὰ τὸ τούτων μὲν τὸν θυρεὸν ὅλον τὸ σῶμα σκέπειν, τὸν δὲ Γαλατικὸν βραχύτερον εἶναι] (cf. supra, verf. 3.) καὶ διὰ τὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν μὲν μάχαιραν καὶ τὸ κέντημα διάφορον καὶ διαφορὰν ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν βλαύειν] ἔχειν, τὴν δὲ Γαλατικὴν καταφορὰν ἔχειν μόνον. Id est: *Scuta igitur [Romanorum] ad tutamen, & gladii ad pugnandum præstantiam* [habent; *quandoquidem scutum apud hos corpus totum tegit, gallicum autem brevius est; & quoniam Romanorum gladius & ad punctum laedendum adprime comparatus est, & ad casum ab utraque parte feriendum validam vim] habet, gallicus autem gladius non nisi ad cadendum valet.* Gladium quidem, Romanis usitatum, qui describitur VI. 33, 6. quem *Hispanicum*, ut ibi Polybius docet, vocabant, Annibalici belli demum temporibus adoptatum a Romanis esse, scribit, auctor incertus, quem Polybius ferunt, apud Suidam in Μάχαιραι; (vide Fragm. Polyb. Histor. num. XIV.) & probabile est utique, nonnihil tunc ad perficiendam gladiatorum fabricam adoptasse Romanos ab Hispanis: sed jam ante ista tempora gladium Romanorum Hispanico fuisse similem, duplicemque usum & punctum & cæs-

sim utrimque ferendi habuisse, 'satis intelligitur cum ex Polybii verbis, quæ hoc ipso loco supersunt, tum ex Liv. VII. 10, 5. & ex Claudii Quadrigarii verbis apud Gellium IX. 13. Confer Lipsium de Milit. Roman. lib. III. dial. 3.

Verf. 9. ἐπει δ' ἐξ. Sic ed. 1. cum todd. omnibus, *Verf. 9i* contra quorum fidem est *ἐπειδὴ δ' ἐξ* in ed. 2. & seqq. *Ibid. καὶ κατὰ κέρας.* Ignorat conjunctionem codex Vrb.

CAPUT XXXI.

Cap. XXXI.

Verf. 2. τὰς χεῖρας αὐτῶ. Tenui hoc, ut erat editum, *Verf. 2.* licet *αὐτῶ* sit in Bav. Flor. Reg. C. Conf. ad I. 18, 3. Mendose *αὐτῶν* Aug. Reg. A.

Verf. 3. προσήκουσι. Scribe *προσέκουσιν*, quod & *Verf. 3.* dant mssti omnes.

Verf. 4. τῶν στρατοπέδων. Abest artic. ab ed. 2. errore *Verf. 4.* operarum.

Verf. 5. Καπιτώλ. Καπετώλων Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Verf. 5i.* *Ibid. σημείαις* recte editum ex Bav. Confer ad I. 33, 9. *σημείαις* Vrb. Flor. Reg. A. Ex Vat. nil notatum in schedis, ut adfentiri videatur vulgatæ. *Ibid. τοῖς μανιάκαις* Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo *τοῖς μανιάκοις* ex Bav. Conf. ad cap. 29, 8. *Ibid. ψέλλιον, ὃ φοροῦσι περὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον.* Cap. 29, 8. distinxerat inter *τοὺς μανιάκας* & *τὰ περίχειρα*; unde suspicari licet, hoc loco verba *τὰς χεῖρας καὶ*, quæ ignorant Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Perottus, importune ingesta esse in cod. Bav. Neque tamen vetat quidquam, quo minus putemus, vocabulum *μανιάκης* etiam generatim de torquibus armillaribus æque ac collaribus fuisse usurpatum, quemadmodum τὸ *ψέλλιον* non minus *armillam*, quam *torquem collarum* denotat, velut apud Diodor. V. 27. Strab. IV. p. 197. & alios.

Verf. 7. οὕτω καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ. Sic Vat. & Flor. *Verf. 7i.* Nec respuebat illum pleonasmum stylus Polybianus. Pari- ter enim *πῶς καὶ τίνι τρόπῳ* dixit I. 32, 2. II. 38, 1. & ὥδε γὰρ καὶ τῷδε πον III. 108, 3. Ex Vrb. adfertur h. l. οὕτω

καὶ

καὶ τούτῳ τρόπῳ, omisso artic. τῷ. Contra, οὕτω τῷ τρόπῳ habent Aug. & Reg. A. Denique τούτῳ τῷ τρόπῳ (absque οὕτω καὶ) Bav. & hinc editi. — *Ibid.* In fine hujus versus desinit Ecloga, quam habet hinc Codex **VNB.**

Verf. 8. *Verf. 8.* Φουλούϊον. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrfin. Mendose Φλοῦϊον ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav. Φολούϊον ed. Casaub. & seqq. — *Ibid.* Μάλλιον scripsi cum Vat. & Flor. Μάλιον edd. cum ceteris codd.

Verf. 10. *Verf. 10.* Bene habet ἄπρακτον εἶχον, nempe τὸν λοιπὸν χρόνον, Sic enim non modo τὴν ἡσυχίαν ἄγειν dicuntur, sed & εἶχειν, Il. 21, 1. Conf. III. 83, 5. 112, 1. Alibi tamen etiam perperam utique duo hæc, εἶχον & ἦγον, commutata inter se sunt a librariis, ut Il. 67, 2.

Cap.
XXXII.
Verf. 1.

CAPVT XXXII.

Verf. 1. Φούριος. Φρούριος ed. 2. Flor. Aug. Reg. A. Sæpe eodem modo peccatum in hoc nomine.

Ibid. διὰ τῆς τῶν Ἀναμάρων χώρας, per *Anamarum* (sic enim latine scriptum malim, a nominativo *Anamares*, quam *Anamarorum*) *regionem*. Ἀναμαρῶν unus Reg. C. Reliqui omnes in vulgatam consentiunt. Ceterum quemadmodum, qui Ἀναρες dicti sunt cap. 17. 7. cis Padum habitaverunt, & finitimi ob occidente erant Boiorum, sic nunc Ἀνάμαρες. Nam ex Boiorum regione (cap. 31, 9. per *Anamarum* fines transeunt consules, & trajecto Pado in Insubres perveniunt. Quare probabiliter Cluverus Ital. Antiq. I. 27. p. 265. utroque nomine eundem populum significari statuit: utrum autem nomen rectius scriptum sit, Ἀναρες, an Ἀνάμαρες, an denique Ἀνάμαρες aut Ἀναμαρῶν verum fuerit hujus populi nomen, non ausus est definire. In eandem cum Cluvero conjecturam jam incidunt veteres Polybii interpretes, Leonardus Aretinus, eumque secutus Perottus; quorum uterque ipsum etiam nomen *Ananum* ex superiori Polybii loco huc traxit.

Ibid. μὴ μακρὰν ἀπὸ Μασσαλίας. Nomen hoc, haud dubie corruptum, pertinaciter tenent græci nostri codices omnes

Vers. 1.

omnes cum eis codicibus, quibus usi sunt veteres interpretes. Alpes quidem supra Massiliam initium sumere dixerat Polybius II. 14. quod & ferri ibi posse monuimus. Sed ab hoc certe loco alienum prorsus *Massiliae* nomen: neque is error Polybii esse potest, locorum istorum satis gnari, sed librariorum socordiae utique fuerit tribuendus. Nec vero commodius quidquam occurrit, quam id, quod (longissime licet recedens a vulgatæ scripturæ vestigiis) Cluverus suspicatus est, Πλακυντίας.

Vers. 2. Lubens tenui προσαγαγόμενοι, quod ex Vers. 21 Reg. B. C. edidit Casaubonus. προσαγόμενοι ed. 1. 2. consentientibus veteribus codicibus, e quorum certe nullo varietas adnotata est. — Ibid. κατὰ τὰς συμβόλας τοῦ τε Ἀδύα καὶ Πάδου ποταμοῦ. Recte Perottus cum Aretino: eo loco, quo Addua fluvius in Padum influit. Nihil huc pertinent Παδόα & Padusa, quæ ex cap. 16, 11. importune in hunc locum transtulit Casaub. Poterat ex cod. Aug. Ἀδοῦα adoptari per ου, quemadmodum scriptum est in Reliquiis libri XXXIV. 10, 21. & aliis apud Strabonem. In hunc modum Scaliger correxit τοῦ τε Ἀδοῦα, cum in ed. 1. 2. ut in msstis nostris fuisset τοῦ γεαδύα.

Vers. 3. ἀνέλυσαν pro vulgato ἔλυσαν jam suaserat Vers. 31 Reiskius. In promptu est erroris origo.

Vers. 4. τὸν Κλούσιον ποταμὸν. Vulgato Idiomate Vers. 41 Chiese & Chiesi. Cluver. p. 413. — Ibid. Γονομένων. Constante hanc scripturam tenent codices omnes, cui Κονομένων ubique substituit Casaub.

Vers. 5. ἐπιβολήν. Mendose ἐπιβουλὴν Vat. Aug. Reg. Vers. 51 A. ut sæpe aliàs.

Vers. 6. Ad ἀπάσας poterit fortasse haud incommode Vers. 61 cum Casaubono ex communi referri τὰς σημεῖας. Sicut apud romanos vexillum, sic apud græcos scriptores ἡ σημεῖα pariter pro ipso signo militari, & pro militibus, signum sequentibus, usurpatur. σημεῖας rursus h. l. Vat. Flor. Aug. Reg. A. — Ibid. καὶ φερόντες pro κατέχοντες suaserant jam Vrsinus & Reiskius. Eodem modo αἰονο-

Verf. 6. **VIVS** in Notis ineditis ad h. l. „Nisi scribendum, ait, καθελόντες, depromentes, I. 86. ἐκείνον καθεῖλον, (*suspen- sum Spendium*) detraxerunt (*de cruce.*) Xiphilin. Aug. 45. τὰ ἀναθέματα τὰ ἐν Ῥώμῃ ἀνακειμένα καθεῖλον Augustus & Fulvia.“ — Sic vero & in re simillima Polybius V. 8, 9. τῶν ὅπλων τῶν ἐν ταῖς στοαῖς ἀνακειμένων τὰ μὲν πολυ- τελεῖ καὶ καταρροῦντες ἀπενόμιζον. Et hoc loco Perottus quo- que, præeunte Aretino, vertit, *signis aureis ex Minervæ templo sublati*. Ceterum literam λ cum χ permutatam pariter a librariis vidimus II. 2, 6.

Ibid. ἐκ τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἱεροῦ. In deorum numero, quos Galli coluerunt, *Minervam* refert Cæsar de Bello Gall. VI. 27. Mediolani, puto, quod caput fuit Insubrium, (ut docet noster, cap. 34, 10.) celebre Minervæ templum erat, in quo suspensa erant *signa militaria*, sive *vexilla au- rea*, id est, copioso auro intexta & late splendentia; quæ signa *detrahere*, *depromereque*, (καθελεῖν,) loco *movere*, (κινεῖν) & adversus hostem ferre, nisi extrema necessitate, *nefas* habebatur: quare ἀκινήτους διακρίβειν, ait, has σημαίας. Proprium & signatum quemdam esse usum verbi κινεῖν, ubi loco *moventur res*, quæ in templorum templis erant *de- posita*, post Dukerum ad Thucyd. VI. 70. monui ad Ap- pian. de Bell. Civil. lib. II. cap. 41.

Verf. 8 & 9. *Verf. 8.* τὴν τε Γαλατικὴν ἀθροίσαν. τὴν τῶν Γαλατῶν ἀθροίσαν Suidas in Ἀθροίσαι. — *Verf. 10.* ἀπολείποντες. ἀπολιπόντες Aug. ἀπολιπόντες (sic) Reg. A. — *Ibid.* τὴν ἐν τῷ νικᾷ. τῆς ἐν τῷ νικ. Flor. — *Verf. 11.* πρὸς τὸ διακινῶ. ἤσαν. πρὸς τῷ Vat. Flor. & sic ex ingenio correxit Scaliger, ut aliàs.

Cap.
XXXIII.
Verf. 1.

CAPVT XXXIII.

Verf. 1. ἐμφρόνως. ἀφρόνως solus Aug. — *Ibid.* ἐκά- στους. In mendosum ἐκάστου codices conjurarunt omnes. Ultima litera absorpta a verbo sequente. conf. cap. 37, 9. Correctionem Casaubono prævit Scaliger.

Verf.

Verf. 3. καθάπερ εἰρηται πρότερον. Vide cap. 30, 8. — *Verf. 3.*
Ibid. ἔχουσι τὴν πρώτην. Sic ed. 1. cum codd. omnibus &
 Suida in Ἀποξυστροῦνται. ἔχουσι μὲν πρώτην ed. 2 & seqq.
 Particula μὲν facile caremus. — *Ibid.* τελείως ἄπρακτον.
 τυχέως ἀπρ. Suidas.

Verf. 4. τὰ τῶν τριαρίων ὄρατα. In latina versione per- *Verf. 4.*
 peram *triariorum pila* scripsisse me intelligo: recte vero
 Casaubonus *triariorum hastas*. Confer VI. 24, 16. Nec
 vero projiciebant hastam suam triarii, ut hastati, sed co-
 minus petebant hostes, *hastis ora fodientes*, ut ait Livius
 VIII. 10. — *Ibid.* συνέβαλον ἐκ παρατάξεως κατὰ πρόσω-
 πον τοῖς Κελτοῖς. Verba κατὰ πρόσωπον Liptius (de Milit.
 Rom. III. 6.) interpretatus est *in ora Gallorum*, Livii verba
 respiciens modo citata. Rectius Casaubonus, & ad usum
 sermonis adcommode, *a fronte*.

Verf. 5. συνδραμόντες εἰς χεῖρας. Sic Vat. Flor. *Verf. 5:*
 Aug. Reg. A. B. C. & Suidas in Δίαιρσις. Pariter Perottus,
in Gallos irruunt. Ceterum *συνδιαλαβόντες*, quod
 cum uno Bav. habent ed. 1. & 2. non solum defendit *παις-*
κινς, sed & optimam, præstantissimam, elegantissimam
 lectionem judicavit; cui adensus est Ernestus in Lexico
 Polyb. voce Διάλψις. Quod facile equidem patiar, si
 modo commoda aliqua notio subiecta huic scripturæ ex
 græci sermonis analogia intelligatur: neque enim nunc
 saltem dici potest ita discedere a reliquorum codicum scri-
 ptura codicem Bav. sicut alias passim vidimus, ut ex-
 quisitori & paulo difficiliori lectioni faciliorem magisque
 obviam substituerit. Iam video quidem ab Hesychio no-
 tatum, verbum *διαλαβεῖν* significare *παλαιστρικόν τι, ali-*
quid ad palæstram pertinens; id vero quale sit, ibi non
 explicatur. Duo autem loca apud græcos scriptores re-
 peri, ubi verbum hoc in certaminis singularis descriptione
 usurpatur: at ibi qui pugnat, non *adversarium*, sed *hastam*
 dicitur *διαλαβεῖν*: quo fit, ut loca illa ad illustrandam
 phrasin, quæ paulo post occurrit, *ἐκ διαλήψεως χρηθῶν*
ταῖς μαχαίραις, valeant fortasse; ad explicandum id, de
Polybii Histor. T. V. D d quo

Verf. 5. quo nunc agitur, parum aut nihil conferre videantur. **REISKIUS**, unice veram judicans illam, quam dixi, lectionem, satis quidem copiose de ea disputavit, sed nec ad confirmandam eam certi aliquid protulit, nec ad explicandam illustrandamque expedita satis ratione usus esse videtur. — *συνδιαλαβόντες εἰς τὰς χεῖρας*, ait, idem est atque si dixisset *σὺν τούτῳ γεγονότι λαβόντες εἰς χεῖρας οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς πολεμίους διεσπρότας*, id est *ἐσπρότας ἐν συμμέτρῳ τινὶ ἀπ' αὐτῶν διασπρήματι*. λαμβάνειν εἰς χεῖρας est *admittere aliquem ad se, & cum eo agere*, sive verbis, sive pugnis & dimicatione atque contentione manuum. διαλαμβάνειν est *apprehendere aliquid stans in aliquo a te intervallo*, ut necesse habeas id projecto brachio tenere, ita, ut brachium projectum sit quasi jugum, te cum illa re conjungens. Inde ἐκ διαλήψεως παντεῖν, quod statim sequitur, & lectionem Hagenoënsis libri [*συνδιαλαβόντες*] confirmat, est, aliquem *recto mucrone gladii ad corpus adalfo ferire*, quem tu ad aliquam a te distantiam injecta sinistra manu distinens, quo & tu dextra manu tanto fortius & altius vulnerare possis, & hostis ad te ne propius accedere, & tibi ne effugere, aut ictum declinare possit. διαλαμβάνειν est prorsus latinum *intercipere* aut *distendere*; & esset ea ratione locus hic ad verbum sic reddendus: *Et quod una cum illo facto Romani Gallos in manus interceptissent, eo fecerunt eos inefficaces*: hoc est: cum injectis manibus eos exclusissent facultate cum propius accedendi, tum retro aufugiendi, cum ictum declinandi, a romano milite inferendum, tum ictum suum in corpus Romani adigendi. — Hæc Reiskius; quæ, quo minus mihi plana & comperta sunt, eo fidelius huc transcribere volui aliorum in gratiam, quibus ea fortasse melius satisfaciant. Persecutus est deinde ibidem idem vir doctus varia exempla verbi διαλαμβάνειν, diversis ex auctoribus, & in his præsertim ex Diodoro Siculo & Dione Cassio desumpta, quibus hoc verbum notione *intercipiendi, distinguendi, tum & opinandi, censendi, statuendi* (quæ ad rem præsentem nihil conferunt) accipitur. Equi-

Equidem, si nude positum esset *συνδιαλαβόντες*, absque verbis εἰς τὰς χεῖρας, hanc tentandam putarem rationem interpretandi hujus verbi, *διαλαβεῖν τινα* in re palastrica dictum fuisse, per ellipsin nominis τῇ μαχαίρᾳ, aut τοῖς χερσὶ, *gladio, manibus, aliquem intercipere*, aut tamquam διὰ μαχαίρας λαβεῖν τινα, *aliquem inter gladium sumere*, id est, *interposito gladio, adverso gladio aliquem petere*. Sed hæc notio quo pacto convenire possit cum εἰς τὰς χεῖρας, non satis perspicio. Superest, ut, si modo vera est lectio *συνδιαλαβόντες*, dictionem hanc non aliter, nisi ex vi illius dictionis, in quo simplex verbum adhibetur, *λαμβάνειν εἰς τὰς χεῖρας*, interpretemur: quam Reiskius, initio pariter ab ipso positam, deinde procedente disputatione rursus deseruisse videtur; nam quum deinde verbum *διαλαβεῖν* notione *intercipiendi* & *dispendendi* h. l. capiendum ait, non videtur vidisse, hac ratione non εἰς τὰς χεῖρας, sed τοῖς χερσὶ fuisse dicendum, & vim verborum εἰς τὰς χεῖρας prorsus pugnare cum illa notione, quam verbo *διαλαβεῖν* subjectam h. l. voluit. Iam ad phrasin illam quod attinet, *λαμβάνειν εἰς τὰς χεῖρας*, (de qua jam dixi ad I. 32, 4. & I. 69, 1. conf. Lexic. Polyb. in χεῖρ.) licet apud Polybium constanter, quod quidem meminerim, de eo usurpetur, qui *amico animo vel saltem specie amicitiae alterum convenit* *ἔθ' manu prehendit*; non tamen negem, posse etiam fortasse usurpari de eis, qui *ad pugnandum congregiuntur*, quemadmodum græce *συνάπτειν εἰς τὰς χεῖρας* & εἰς χεῖρας *λέγειν*, latine *manum conferere, ad manus venire*, dicunt; quod satis notum est, idem esse, ac *gladio rem agere*. Sed posita illa notione phraeos *λαμβάνειν εἰς τὰς χεῖρας*, consentaneum est, ut videamus, quænam notio accedat eidem phrasi ex ratione compositionis verbi *συνδιαλαμβάνειν*. Et possit quidem aliquis suspicari, abundare quodammodo illas præpositiones *σύν* & *διὰ*, eadem ratione, qua in compluribus compositis verbis, quibus Polybius præsertim, si quis alius, pro simplicibus uti amat. Sic *κακῆστus* (in Lexic. Polyb. ad voc. *διάληψις*) verba

Verf. 5. *συνδιαλαβόντες* eis τὰς χεῖρας nude interpretatus est, *ac-
cepto in manus hoste*. Et pari ratione alibi quoque ipsum
verbum *διαλαβεῖν* (quamquam non in eadem phrasi, de qua
nunc agitur) pro simplici *λαβεῖν* dictum videri potest; ve-
lut apud eundem Polybium nostrum XI. 9, 5. & apud He-
rodot. IV. 94. Taceo alia loca, & illa præsertim, ubi
διαλαβὼν τὸ ξυστόν pro simplici *λαβὼν τὸ ξυστόν* positum
crederes, Plutarch. Philopœm. p. 362. & Diodor. XVII. 20.
de qua dictione mox ad verf. 5. erit dicendi locus. Sed
illa loca, quæ paulo ante dixi, & eorum similia si propius
adspexeris, videbis, per adjectam præpositionem *διὰ* no-
tionem quamdam *distributivam* simplici verbo accedere.
Nam XI. 9, 5. cum ait Polybius *ἔταν τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν
θώρακα καὶ τὸ κρένος διαλαμβάνει*, hoc dicit, *cum scutum,
cum thoracem, cum galeam, unum post alterum, quodque
figillatim, quodque pro sua parte, sumit aliquis*. Apud
Herodotum IV. 94. *διαλαβόντες τοῦ ἀποτεμπεμένου τὰς
χεῖρας καὶ τοὺς πόδας*, est, *prehendentes alii manus, alii pedes
ejus, qui ablegatur*. Pari ratione rursus apud Polyb. VIII.
16, 7. *οἱ τὰς ἐνέδρας διεληφότες*, *qui loca insidiis apta pas-
sim (alii hunc locum, alii alium) ceperant*; vel, quemad-
modum perfecte Casaubonus vertit, *qui in insidiis erant
dispositi*. Eodem modo *διαλαμβάνειν* est correlatum
verbi *διαδιδόναι* apud Demosth. contra Phormion. Tom. II.
ed. Reisk. p. 918. *διελαμβάνον τοὺς ἄρτους*, *distributos ac-
cipiebant* (vel singulos accipiebant) *panes*. Ad hanc ratio-
nem phrasi *συνδιαλαβόντες* eis τὰς χεῖρας hæc vis inesse
poterit, ut dicat Polybius, *quemque cum suo adversario
(separatim) ad manus ivisse, & gladio rem egisse*, tum
vero præpositioni *σὺν* hæc porro vis inesse poterit, ut intel-
ligatur, *omnes simul id fecisse*.

Ibid. ἀφελόμενοι τὴν ἐκ διαρσεως αὐτῶν μάχην, ἕπερ
ἰδιὸν ἐστὶ Γαλατικῆς χρείας. Suspiciatus erat REISKIUS,
vocabula *μάχην* & *χρείας* suas sedes inter se commutasse,
& pro *μάχην* scribi debuisse *χρείαν*, pro *χρείας* autem
μάχης; provocavitque ad, id quod legitur versu 7. *διέ-
φθαιρε*

Φθαρὸ τὸ τῆς Ρωμαϊκῆς μάχης ἴδιον. Sed intellexit ipse vir doctus, servari *χρεία* posse, accipiendo pro *συνηθείας*. Recte. Nempe *χρεία* non solum idem est saepenumero quod *μάχη*, sed sigillatim etiam eidem vocabulo *χρεία* convenit notio ea, quam h. l. habet ipsum vocab. *μάχη*, scil. *pugnandi genus, usus & ratio utendi armis*: conf. II. 29, 1. III. 33, 11. Ceterum *pugnandi genus* ἐκ *διάρσεως* quodnam sit, facile intelligitur; scil. quod sit in *altum tollendo gladium ex aliquo intervallo, & deorsum feriendo*; verbo, quod *caſim* sit: & est idem ἐκ *διάρσεως*, quod ἐκ *καταφορέως*, ut ex verbis proxime sequentibus adparet. Conf. II. 30, 8. In eamdemque sententiam III. 114, 3. ait: ἡ Γαλατικὴ μάχαιρα μίαν εἶχε χρείαν τὴν ἐκ καταφορέως, καὶ ταύτην ἐξ ἀποστάσεως. *Gladius gallicus non nisi ad caſim ferendum operam praestat, (vel, usum habet) & quidem ex aliquo intervallo.*

Vers. 5.

Vers. 6. ἀλλ' ἐκ διαλήψεως ὁρῶντες χρώμενοι τοῖς μαχαί- Vers. 6.
ραις. Tenui Casauboni versionem: *sed punxiim subinde rectis gladiis utendo*. Ad quæ verba REISKIUS hæc monuit. — „Si huic dictioni (ἐκ διαλήψεως) respondet *subinde*, quod est in latinis; neque enim alio, quo referri queat, video; videtur Casaubonus legisse ἐκ διαλέψεως, *per intervalla*. Sed hoc alienum. Vera est & proba lectio vulgata, significans *ex interceptione*. Vti in aliquem *recto ense ex interceptione*, hoc est, eum ferire, quem inimicum perdere vis, sic, ut tu eum teneas e claviculis, vel humero, ne effugiat, neve ictum declinet. Tu ipse es apex trianguli æquicruris; sinistra manus, hosti injecta, est crus alterum hujus trianguli; manus dextra, qua gladium adigis, est crus alterum; gladius tandem, in hostem adigendus, est trianguli subtenſa quasi chorda. Intelligitur hoc e loco locus Diodori Siculi T. II. p. 175, 64. [lib. XVII. c. 20.] ubi διαλαμβάνειν ξυστόν est ita tenere hastam vel pilum, ut sinistra manus partem superiorem, ferro propiorum, teneat, dextra inferiorem; sic, ut rursus tu sis apex trianguli, ambæ manus, pilum gerentes, crura, ipsum pi-

Verf. 6.

lum libratum hypotenusa. Hinc intelligas locum insignem Nostri p. 886. [XI. 18, 4.] ubi ait, *Philopœmenem, postquam Machatam letali vulnere recta hasta affecisset, rursus alteram plagam ei intulisse ἐκ διαλήψεως*, Quod Casaubonus accepit sic, quasi Philopœmen *vertisset hastam*. Non puto ei neque causam vertendi fuisse; poterat enim æque cuspidem seu ferro hastæ, quam τῷ σαυρωτήρι [id est, inversa cuspidem,] vulnerare; neque satis spatii erat ad hastam invertendam. Sed διαλήψις ibi est *injectionis manus in corpus hostis* cadentis aut repugnantis. Philopœmen scilicet, cum eminus hasta Machatam vulnerasset, retrahebat primum hastam e vulnere, tum cominus cum eo congregiebatur. Quia autem jam cuspidem hastæ ob brevitatem & angustiam spatii uti non poterat, manum quidem in eodem hastæ loco, quo ante, retinebat, sed cuspidem, quæ antea projecta fuerat, rejiciebat seu retorquebat pone caput suum, & ferrum inferius, quo defixa humo stat hasta, quod antea rejectum & demissum erat, nunc attollebat, & in corpus hostis intrudebat manu dextra, quum ipse interim eum, ne aut repugnare aut refugere posset, sinistra teneret. — Hæc Reiskius; quæ mihi quidem, sicut nimis minutatim, sic non satis accurate persecutus vir doctus videtur: sed, ut judicare alii possent, & cum eis conferre, quæ supra ad verf. 5. ab eodem Reiskio disputata sunt, integra transcribere non piguit. In codice Bav. super η vocab. διαλήψεως superscripta est ab eadem manu diphthongus ei. Scilicet librarius ille, sive vir doctus, de cujus exemplari codex ille descriptus est, cum parum intelligeret usum quem hoc loco haberet, vox διαλήψεως, suspicatus erat, διαλείψεως esse scribendum; quemadmodum etiam lib. XI. 18, 4. Hervagius & Casaubonus, mendosos secuti codices, ediderant. Sed & ibi meliores libri, & hoc loco cum codicibus Polybianis Suidas, (hac ipsa voce,) & rursus lib. XVI. 33, 3. codices nostri omnes in eandem lectionem ἐκ διαλήψεως consentiunt, ut nullum de ea dubium superesse debeat. Quid autem sit hoc omnino ἐκ διαλή-

διαλήψεως aliquem gladio ferire, ex ipsa oppositione satis intelligitur: nam sicut ἐκ διάρσεως est *cæsim*, sic ἐκ διαλήψεως *punctim* denotare consentaneum est. Quæ notio ducta videtur ex illo usu verbi διαλαμβάνειν, ex palæstra (ut ait Hesychius) desumpto, quem usum supra ad vers. 5. in transcurso notavimus, ubi διαλαμβάνειν τὸ ξυστὸν est *hostem cominus adversa hasta petere*, adeoque *punctim ferire*; quasi dicas: *hastam inter se & adversarium interponere, adversarium hasta intercipere*; apud Plutarch. in Philop. p. 362. & Diodor. Sicul. XVII. 20. quæ ratio utendi hasta opponitur jaculationi, ubi ex aliquo intervallo superne hasta intorquetur. Sic igitur διαλαμβάνειν τὴν μάχουραν (pro quo, ut supra significavi, fortasse etiam διαλαμβάνειν τὸν ὑπεναντίον τῇ μάχουρᾷ dixerunt) erit *intento gladio cominus hostem petere, & punctim ferire*: atque eadem vis erit dictionis ἐκ διαλήψεως χρῆσθαι ταῖς μάχουραις. Quod autem addit ὁρθαῖς ταῖς μάχουραις, haud satis adparet, utrum *rectos* gladios dicat, qui non *incurvi* essent, ut gladii Gallorum; au *rectis gladiis* idem dicat ac *recta ex adverso intentis*, ita, ut linea recta inferatur ictus, quod fit *punctim* feriendo; non incurva linea, quod fit ubi *cæsim* ferimus.

*Vers. 7. κεχρηθαι. χρηθαι Aug. — Ibid. ταῖς σπεί- Vers. 7.
ραις. Perperam τῆς σπείρας Flor.*

*Vers. 8. αὐτοὺς ἔδει. αὐτοὺς & αὐτοὺς cum utroque in Vers. 8.
eadem voce scripsit Bav. eadem manu.*

Vers. 9. πολὺ νικήσαντες. πολλοὶ Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vers. 9.

CAPUT XXXIV.

Cap.
XXXIV.

*Vers. 4. περὶ πόλιν. Carent περὶ Vat. Flor. Ang. Reg. Vers. 4.
A. — Ibid. Ἀχέρρας Vat. Flor. & Steph. Byz. ex hoc
eodem Polybii loco. Ἀχέρας edd. & Reg. B. C. cum Bav.
Aug. & Reg. A. Ἀκέρρας editur apud Plutarch. in Mar-
cello p. 300. Superesset hodieque nomen *Gherra*, monuit
Cluverus p. 244. Aliud est oppidum ejusdem nominis,
Acerra, in Campania, cujus passim Appianus, Livius
aliique scriptores meminerunt.*

D d 4

Vers.

Verf. 5. *Verf. 5.* Ἰσομβρες Flor. Aug. puto & Vat. Sic & Reg. A. sed in hoc inserta deinde litera ν, ut sit Ἰνσομβρες. Ἰσόμβροι ed. 1. 2. Reg. C. ex Bav. Ἰσομβροι ed. Casaub. & seqq. cum Bav. & Reg. B. — *Ibid.* Ἀχερῶν Vat. Flor. Reg. A. Ἀχερῶν edd. & Reg. B. C. cum Bav. & Aug. & sic constanter hi per ρ simpl.

Ibid. εἰς τὴν τῶν Ἀνδρῶν χώραν. Casaubonus ἄνδραν, penacutē quidem, sed minuscula litera initiali, velut appellativum nomen, scripsit, & in ditionem Romanorum interpretatus est; quem locum miror intactum relictum a Cluvero Ital. Antiq. pag. 79. Haud dubie corruptum nomen: & quod si conferamus cap. 32, 1. admodum probabilis sit Reiskii conjectura, Ἀναμάρων vel Ἀναμαρῶν esse scribendum; nisi cum Gronovio Ἀνάων malis ex cap. 17, 1. Populum hunc, quodcumque verum ei nomen fuit, in fidem amicitiamque a Romanis receptum vidimus cap. 32, 2.

Ibid. τὸ προσαγορευόμενον Κλαυτίδιον. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. τὸ Κλαστ. προσχ. edd. ex Bav. De Clastidio vide Cluver. p. 79. Γαλατικὴν κώμην dicit Plutarch. in Marcello p. 300. οὐ πρὸ πολλοῦ Ῥωμαίοις ὑπήκουσεν γεγεννημένην. ubi tamen mendose Καπίδιον vulgo editum.

Verf. 6. *Verf. 6.* καὶ τῶν πεζικῶν. Erunt fortasse, qui ferri hoc posse existiment, per ellipfin nominis μέρος, aut pronominis τινός. ut XVI. 10, 2. τὸ πεζικὸν ex conject. fuisset Vrsinus, quod accepit Scaliger, cum tamen ferri nullo modo possit. Si quid excidit, supplendum fuerit e Plutarcho, qui l. c. ita scribit: Ταῦτα Μάρκελλος πυθόμενος, τὸν μὲν συνάροντα πρὸς Ἀκέρρας ἀπέλιπε, τὴν πεζὴν καὶ βαρεῖαν ὁμοῦ πᾶσαν ἔχοντα δύναμιν καὶ τῶν ἰσπύων μέρος τρίτου· αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἰσπύας ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐλαφροτάτους τῶν ἑπιτῶν περὶ ἑξακοσίου, ἤλαυνεν &c. Simpliciter τινὰς adjiciendum suspicatus est Vossius.

Verf. 10. *Verf. 10.* Ἀχερῶας. Mendose h. l. Ἀχερῆας Vat. Flor.

Verf. 11. *Verf. 11.* προσβαλόντος. προσλαβόντος ed. 2. errore operarum. — *Ibid.* τὸ Μεδιόλανον. Μεδιολάνιον constanter

ter editur apud Strabonem & Ptolemæum, sicut est in nostro codice Vat. Sed in vulgatam scripturam cum ceteris codd. consentit Steph. Byz.

Verf. 13. πρωτοπορείας. πρωτοπερίας Aug. Reg. A.

Verf. 13.

C A P V T XXXV.

Cap.
XXXV.

Verf. 1. τοῖς Ῥωμαίοις. Articulum neglexit Flor.

Verf. 1.

Verf. 3. διὰ τὸ μὴ τὸ πλεον. τὸ posteriori loco abest a Vat. & Flor. male.

Verf. 3.

Verf. 4. μετ' ὀλίγον χρόνον αὐτοὺς &c. *haud ita multo*

Verf. 4.

post ex Circumpadana planitie, paucis locis exceptis, quæ ipsis subjacent Alpibus, fuisse expulsos. Insubres & Bojos, postquam in ipsius hujus belli exitu ad deditionem sunt compulsi, parte agri fuisse multatos intelligitur ex Polyb. III. 40. ubi duas colonias a Romanis ductas refert A. V. 536. alteram Placentiam cis Padum, alteram Cremonam trans Padum, in quarum utramque sex millia colonorum erant scripti. Sed & tunc & diu etiam post illud tempus sedes suas cis Padum (a meridie dico Padi) tenuerunt Boji, & gravibus subinde bellis Romanos fatigarunt, acerbis quidem cladibus & ipsi adfecti. Intercidit ea pars historiarum Polybii, qua posteriora Bojorum fata exposita erant. Livio auctore (lib. XXXVI. cap. 39.) anno urbis conditæ 563. consul P. Cornelius Bojos, insigni prælio victos, agri parte fere dimidia multavit. Et hæc est postrema mentio, quæ apud Livium reperitur, Bojorum, ad Padum incolentium. Ejectos deinde prorsus ex Italia esse Bojos & ad Istrum flumen commigrasse, Strabo docet lib. V. p. 213. qua de re, si integram Polybii Historiam haberemus, ipsum exponentem andire possemus. Insubrium apud Livium post A. V. 560. (lib. XXXIV. cap. 46.) nulla amplius mentio occurrit: & Mediolanum quidem, quod captum olim a Marcello, sed datis obsidibus redditum incolis fuerat, etiam tunc iidem Insubres tenebant. Mediolano dein fuisse ejectos, a nullo auctore memoratum reperi: sed est ea urbs, ut Strabo ait, συνάπτουσά πως τοῖς Ἀλπεσι, *Alpi-*

Vers. 4.

bus quodammodo contigua; quod satis convenit cum eo, quod h. l. Polybius scribit, πλὴν ὀλίγων τόπων τῶν ὑπ' αὐτὰς τὰς Ἀλπεις κειμένων. Agrum Insubrium, qua Padum spectabat, consentaneum est Romanis colonis fuisse divisum, quemadmodum hic Polybius significat. Ceterum, mansisse in Cisalpina Gallia ad suam usque ætatem Insu-brium nomen, idem Strabo docet l. c.

Ibid. ὑπ' αὐτὰς τὰς Ἀλπεις. ὑπὸ τὰς Ἀλπεις solus Aug. — *Ibid.* Pronomen αὐτῶν post ἔφοδον inferui cum. Vat. Flor. Aug. Reg. & Vrsino. Aberat vulgo ab editis & Bav. nec id quidem male, quia cohærent hæc cum verbis περιῶν, quæ sunt initio hujus periodi. — *Ibid. κατα-λπεῖν. καταλπεῖν* Flor. minus bene.

Ibid. οὔτε τὴν τελευταίαν ἐξανάστασιν. Casaubonus: *ac tandem, quomodo illo trañu penitus exciderint;* quæ interpretatio vereor ne immerito a nobis retenta sit. Habet quidem nomen ἐξανάστασις notionem *expulsionis*, cap. 21, 9. at nunc non exposuit Polybius extremam horum populorum e sedibus suis expulsionem, sed, cum cogita-ret, in sequentium temporum historia Tibi de ea re fore dicendum, gratum atque utile futurum lectoribus judica-vit, si in hac Præparatione suarum Historiarum res horum populorum, qui tantum olim terrorem Romanis incusse-rant, ac deinde victoribus cedentes partim prorsus ejecti sunt suis sedibus, partim intra angustos fines conclusi, paulo altius repeteret, & summatim inde ab initio perfe-queretur. Videtur igitur nomen ἐξανάστασις rectius h. l. exponi ex ea notione, quæ verbo ἐξανίστασθαι Il. 19, 1. & sæpius aliàs subjecta est, cum *surgere, cooriri, excitari suis sedibus & impetum in hostium fines facere* significat. Ita fit, ut ἐξανάστασις idem fere sit quod ἔφοδος, *invasio. incursio, tumultus gallicus*, & ut verba τὴν τελευταίαν ἐξανάστασιν respondeant illis, quæ præcesserunt, τὴν ἐξ ἀρχῆς ἔφοδον αὐτῶν. Eandem notionem in germanica Polybii versione Seyboldus, vir doctus, ob oculos habuisse videtur, cum græca verba, supra scripta, his teutoniciis reddi-

reddidit, und ihres letzten Versuchs gegen die Römer zu gedenken.

Verf. 5. τὰ το αὐτὰ ἐπεισόδια τῆς τύχης. Vocabu. Verf. 5. lum ἐπεισόδια in animo habuisse Casaubonum, cum pro corruptis vulgo græcis verbis in latina versione scriberet *hujusmodi lusus Fortunæ memorabiles*, ex ora Basileensi retulit Mericus: quam emendationem merito plausu exceperunt Reiskius & Ernestus. De usu hujus vocab. ἐπεισόδιον, post Guil. Budæum in Comm. Ling. Græc. & Henr. Stephanum in Thesaurο, copiose Reiskius ad h. l. egit; cum quo tamen nollem equidem premere id, quod habent quidem nonnumquam epifodia, nec tamen necessario omni epifodio proprium est, ut ad movendum risum & ad delectationem potissimum sit comparatum; quo intuitu contendit ille, ἐπεισόδια τῆς τύχης h. l. dici quasi *fortunæ jocos, minos, acroamata, ludos festivos ac lepidos, ad risum & delectationem audientium atque legentium comparatos*. Neque enim sane historia rerum, ab his Gallis gestarum, ad risum movendum magnopere pertinebat, neque non nisi vanum terrorem Romanis Græcisque incusserant isti populi, sed satis calamitatum subinde utrisque intulerant. Nec vero omnino τὰ ἐπεισόδια τῆς τύχης ita accipienda puto, quemadmodum & Casanbonus interpretatus est, ut *Fortuna intelligatur introduxisse hoc epifodion*: sed Polybius, scriptor harum Historiarum, istas res Gallorum suis Historiis tamquam epifodion inseruit; & quemadmodum apud Longinum de Sublim. sect. IX. (quem locum ipse citavit Reiskius) *reliquiæ belli Trojani, quas Odyssæa sua Homerus inseruit*, non vocantur ἐπεισόδια τῆς Ὀδυσσεύς vel τῆς Ὀδυσσεύς καὶ Ὀδύου, sed ἐπεισόδια τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, sic Polybius hoc Epifodion non vocat ἐπεισόδιον τῆς αὐτοῦ γραφῆς vel πραγματείας, *epifodium suarum Historiarum*, sed ἐπεισόδιον τῆς τύχης, id est, *epifodium, ductum ex fortunæ administratione rerum ac certaminibus*, conf. I. 4, 1-5. Est autem tota hæc expositio rerum gallicarum, quam inde a cap. 14. hujus libri instituit Polybius, revera *Episo-*

Verf. 5. *Episodium*, id est, ut Suidas interpretatur, *ἐξυγώνιον πρῶγμν*, res, ad propositum Argumentum proprie non pertinens. Cum enim proprium argumentum Historiarum Polybii essent res gestæ inde ab Olymp. cxi. & quum in Præparatione, duobus prioribus libris comprehensa, non nisi ea se præmissurum esset professus, quæ cum rebus, Olympiade cxi. geri cœptis, necessario quodam nexu essent conjunctæ, aut ad illas rectius intelligendas valerent, non magnopere huc pertinebat gallicarum rerum hæc expositio. Nam quod in historia belli Hannibali occurrit, Gallos hos invitasse Hannibalem, & facilem ei transitum in Italiam præbuisse; ejus quidem rei ratio atque causa brevibus verbis expediri poterat, Gallos, a Romanis haud ita multo ante debellatos & parte agri multatos, libenter vidisse Hannibalem, Romam tendentem, ultionemque de Romanis capturum. Sed cum nihilo minus consilium cepisset Polybius, res gestas Gallorum aliquanto uberius hoc loco enarrandi, ut ejus narrationis occasionem sibi pararet, dixerat supra cap. 14, 2. se ideo has res expositurum, ut intelligeretur, quinam essent illi homines, quorum invitatione fretus Hannibal ausus est in Italiam arma inferre. Nunc autem plane fatetur, vere *Episodium* hoc esse, extrinsecus in suum argumentum a se inlatum, hoc consilio, ut paulo notiores faceret suis lectoribus illum populum, suis incursionibus tam in romanam ditionem, quam in Græciam, ita infamem, ut ad nomen gallici tumultus etiam nunc & græcorum hominum & Romanorum aures horrerent.

Verf. 6. *Ἰερψ. 6. ἀνεγνώητοι τῶν τοιούτων. ἀνεγνώητοι τοῦτων* Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrfin. — *Ibid. ἐν νῶ λαβόντες. ἐν νῶ λαμβάνοντες* Vat. Flor. quod commodius veriusque videtur, & receptum malim.

Ibid. λίαν αὐφθαρτον τὸ Φῦλον αὐτῶν τοῖς ὑπομένουσιν &c. τοῖς τὸ Φῦλον αὐτῶν ὑπομένουσιν, (sic; non ὑπομένουσιν, quod per errorem irrepsit in Notam, contextui nostro subiectam,) καὶ πάσα; ἐξελέγχουσιν τὰς σφετ. ἐλπ. dant

danſe editi omnes cum Bav. Vat. Aug. Reg. A. Prorſus mendoſe Flor. τοῖς τὸν Φίλον αὐτῶν ὑπομένουσι &c. Quod ſi vera ſcriptura eſt ὑπομένουσι, neceſſarius utique fuit articulus τοῖς, ſed in eum locum, quo poſuimus, rejiciendus. Tum vero ſeries & ſtructura orationis, quæ talis eſt, ἵνα μὴ - ἐκπλήττῳνται - , ἀλλὰ &c. neceſſario requirebat, ut vel utrumque verbum, ὑπομένουσι & ἐξελέγχουσι, vel ſaltem poſterius, in conjunctivo modo poneretur: & quidem, ſi poſterius ſolum, tollenda ſimul fuit particula καὶ, quæ jam nullam amplius vim habebat, ſed curſum orationis impediēbat. At vero commodior omnino atque expeditior ratio medēdi corruptæ vulgo ſcripturæ altera illa videtur, quam iu Nota, textui ſubjecta, indicavi, quam eandem iniit vir criticus, cujus ex ingenio correcti ſunt codices Regii B.C. in quibus plane ſic legitur: ἀλλ', ἐπὶ ποσὸν ἐν νῶ λαβόντες, αἱ ὀλιγοχρόνιον ἐſτι καὶ εὐφθαρτον τὸ Φῦλον αὐτῶν, ὑπομένωσι, καὶ πάſας ἐξελέγχωσι τὰς ſφετέρας ἐλπίδας &c. Atque ita a me editum malle. Reiſkius, de mutandis verbis ὑπομένουσι & ἐξελέγχουσι non cogitans, intercidiſſe aliquod verbum in conjunctivo modo poſitum, velut ἀντέχωσι, aut aliud ſimile, ſibi perſuaſerat: in eademque ſententia fuiſſe Caſaubonum, ex ora Baſileenſi intelligo.

Verſ. 7. τὴν Περσῶν. τὴν τῶν Περσῶν Aug. Reg. A. *Verſ. 7.*

Verſ. 8. αἰρεſεις καὶ δύναμις, *conſilium & ars.* cf. II. *Verſ. 8.* 36, 5. δύναμις *virtus, ars, ſolertia.* conf. ad I. 84, 6.

Verſ. 9. ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς. Sic vulgo editur ex Bav. *Verſ. 9.* Rectius ἀλλὰ καὶ καὶ ἡμᾶς Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod Polybio velim reſtitutum. — *Ibid.* πλεονάκις. πολλαίκις ſolus Aug. & hinc ora ed. 2.

Verſ. 10. ἐπὶ τὸ κεφαλ. correxit Caſaub. Mendoſe ἐπὶ *Verſ. 10.* τὰ κεφαλ. ed. 1. 2. cum codd. omnibus.

CAPVT XXXVI.

Cap.
XXXVI.

Verſ. 1. Ἀστρούβας δὲ &c. Vide cap. 13. hujus libri; *Verſ. 1.* & confer de Argumento hujus capituli Livium XXI. 2 ſq. & Appian.

- Appian. Hist. Hispan. cap. 8. — *Ibid.* παρεξέβημεν. παρεξέβημεν ed. 1. 2. invitis mssis.
- Verf. 2. *Verf.* 2. διὰ τῶν πολεμίων ἔργων. πολεμικῶν unus Reg. C. sua auctoritate. πολεμίων idem sonat quod πολεμικῶν. Sic rursus V. 73, 8. Confer Appian. Hist. Hispan. cap. 48. p. 158. l. 81. & ad eum locum notata.
- Verf. 3. *Verf.* 3. ὄντι νέφ. Exspectaveram κομιδῇ (vel καὶ κομιδῇ) ὄντι νέφ. Sic certe solet Polybius.
- Verf. 5. *Verf.* 5. παρατριβῶς. — „*offensionibus mutuis*, animorum exasperationibus & irritationibus, unde simultates nascuntur, & tandem odia aperta. παρατριβῶσαι proprie est *inter se contundi*, & *collidi cum proximis*, ut fit in magna hominum turba, &c.“ REISKIUS.

Cap.
XXXVII.

CAPVT XXXVII.

- Verf. 2. *Verf.* 2. τὰς τε περὶ Σικελ. Sic Vat. & Flor. τὰ τα ed. 2 & seqq. cum Aug. & Reg. A. τὰ περὶ Σικ. absque τε ed. 1. Reg. B. C. cum Bav. — *Ibid.* Verba κατὰ τὸ συνεχὲς τῆς προκατ. quæ cum præcedentibus vulgo connectebantur, mihi ab illis, interposito commate, separanda visa sunt, & cum sequentibus copulanda. — *Ibid.* συστάντος μὲν. μὲν συστάντος ed. 1. & Reg. B. C. cum uno Bav. — *Ibid.* προταγορευθέντος. Perperam προσαγγελθέντος Flor. — *Ibid.* Ἀννιβιακοῦ. Sic uno consensu omnes. conf. ad I. 3, 2.
- Verf. 3. *Verf.* 3. πρέπον ἂν εἴη. Sic versu 5. δέον ἂν εἴη. At teneri tamen fortasse debuit πρέπον δ' ἂν εἴη, in quod cum ed. 1. 2. codices omnes consentiunt. Vide Notata ad I. 29, 6. I. 20, 9. I. 30, 14. & II. 56, 2. Protasin inceperant verba illa verf. 2. ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ, nunc in apodosis repetitur δὲ, ut in illo Homeri Iliad. I. 57 sq. Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγεθον, — τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη &c.
- Ibid.* τούτων ἀφεμένους, *his missis*, id est, ulterius progredientes. — *Ibid.* οὕτως ἤδη. Caret ἤδη ed. 1. errore operarum.

Ibid.

Verf. 3.

Ibid. τῆς ἰδίᾳ καὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἱστορίας. Propriam suam Historiam, eam, quam a tertio libro incipit, cui duos priores libros tamquam Præparationem præmisit, ἀποδεικτικὴν, id est, demonstrativam adpellat, eo quod scripta est μετ' ἀποδείξεως, ut ait III. 1, 3. cum demonstratione, id est; cum uberiore expositione & causarum, e quibus quæque res nata est, & momentorum omnium, quæ ad rem planius intelligendam pertinent, & effectuum memorabilium, qui rem quamque sunt consecuti; ut & omni ex parte perspicua sit narratio, & ad usum vitæ fructuosa, & ita comparata, ut ipsa ex se fidem faciat sui. Conf IV. 40, 1. & III. 31 sq. Adde quæ dicta sunt initio harum Adnotationum in Argumento libri I. & II. & in Annot. ad I. 2, 8. Aliud prorsus sonant ἐπιδεικτικοὶ λόγοι, XII, 28, 8 sq.

Verf. 4. ὑπὲρ ὧν σαφέστερον ἐν ἑτέροις ἐηλώσομεν, de quibus planius alibi dicemus. Vide IV. 40, 2 sq. IX. 2, 4 sq. ἐν caret ed. 1. operarum errore, & hinc etiam Reg. B. C.

Verf. 5. πρὸ τῆς κατασκευῆς. Κατασκευὴν manifeste h. l. distinguit a προκατασκευῇ, a Præparatione, (vers. 2.) & intelligit pleniorē & propriam suam Historiam, quæ, ut modo dixi, a libro III. initium sumit. Itaque recte Casaubonus fecerit, quod I. 13, 5. ubi de sola Præparatione agebatur, vulgatam scripturam κατασκευῆς in προκατασκευῆς mutavit. — *Ibid.* ἐπὶ βραχὺ restitui ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. C. Male vulgo ἐπὶ ἱβραχῆ edd. & Reg. B. ex Bav. — *Ibid.* τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ γνωριζομένων ἐθνῶν. — „Forte καὶ μάλιστα γνωρίζω“ REISK.

Verf. 6. ἔχει. ἔχει Flor. Probarem ἔχει ἄν. Sed & bene habet vulgatum. Sic mox ἀρμόσει pariter in indicativo modo.

Verf. 7. περὶ δὲ τοῦ τῶν Ἀχ. τοῦ desideratur in ed. Ern. operarum errore. — *Ibid.* περὶ τῆς Μακεδ. Sic Vat. & Flor. omisso artic. τῶν. — *Ibid.* οἰκίας. Perperam οἰκίας ed. 2. 3. 4. cum Aug. & Reg. A.

Verf. 8. καθάπερ ἐπάνω προεῖπον. quemadmodum supra prædixi. Inferenda hæc verba sunt latinæ versioni, in qua

Verf. 8. qua jam a Casaubono erant neglecta. Gentis Achæorum mentionem fecit cap. 6. hujus libri, & cap. 10. Nec vero satis adparet, quem locum nunc dicat; nisi indicare voluit cap. 10. verf. 5. ubi tamen non nisi in transcurso τοῦ καινοῦ τῶν Ἀχαιῶν πολυτεύματος meminit. Libro tertio demum, cap. 3. 7. promittit, se dicturum de concordia illa Peloponnesiorum, quæ ipsius ætate obtinuit, & respicit eam partem suæ Historiæ, cujus Fragmenta supersunt in Reliquiis libri XXV. cap. 1-3.

Verf. 9. *Verf. 9. επιβλασμένων* dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. & codex Vrini. Vide quæ notavi ad τοῖς ἀναγράφουσι l. 1, 1. — *Ibid. ἕκαστον. ἐκάστους* utique receptum malim, quod recte Casaub. cap. 33, 1. posuit. Eodem modo Scaliger h. l. correxit.

Verf. 11. *Verf. 11. διάθεσιν ἔχεν σχεδόν.* Sic ed. 2 seqq. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. σχεδὸν ἔχεν absque διάθεσιν ed. 1. & Reg. C. cum Bav. — *Ibid. τῷ μὴ τὸν αὐτὸν περιβ. ὑπάρχειν.* Non video, quid spectans Reiskius delendam partic. μὴ censuerit, quæ ad sententiam profus est necessaria.

Cap.
XXXVIII.

CAPUT XXXVIII.

Verf. 3. *Verf. 3. ὁμοίως δέ.* δέ caret ed. 1. & Reg. B. C. operarum errore. — *Ibid. οὐδενί.* Eodem modo correxit Scaliger in suo libro, cum οὐδέν esset in ed. 1. 2. quod perperam dant codices omnes. Eodem errore codex Aug. l. 1, 3. pro οὐδενί, οὐδέν scripsit. Extremas terminationes nominum & verborum, præcipue vero extremas literas vocales, inter lineas superscribere reliquo verbo consueverant librarii; quas quoniam vel ipsi, vel eorum successor nonnumquam per festinationem oblitī sunt suo loco adponere, inde factum est, ut tot decurtatæ voces passim in codicibus manuscriptis occurrant. conf. ad cap. 50, 12. — *Ibid. οἳ τ' εἰσὶν μηδέποτε παραχωρεῖν, nunquam concedere volent, nunquam facile concesserint.* Vide Lexic. Polyb. in αἰὼς τε. οἱ προσηγμένοι, nempe Arcades & Lacedæmonii.

Verf.

Verf. 4. διατὶ νῦν εὐδοκοῦσιν οὗτοί τε &c. *cur nunc* (vel, *cur hoc tempore*; adjicienda est enim hæc particula latinæ versioni) *Et hi* (Arcades & Lacedæmonii) *Et reliquæ omnes Peloponneſi civitates bene ſecum actum putant, quod &c.* Poſtremi omnium Peloponneſi populorum Lacedæmonii in fœdus Achaicum erant recepti A. V. 573. de quorum receptione vide Reliquias libri XXV. cap. 1 ſeq. Caſaubonus, οὗτοί τε ad Achæos referens, & εὐδοκοῦσι exponens *ſamam obtinent*, mire aberravit ab hujus loci ſententia. De verbo εὐδοκιμεῖν doctiſſimum Interpretem in errorem induxiſſe videntur Strabonis illa verba lib. VIII. p. 384. ubi de Achæis agens, & hanc ipſam Polybii diſputationem ob oculos habens, dicit τοσοῦτον ἡδονήσαντων περὶ τῆς πολιτείας. Eadem aliena ab hoc loco interpretatione deceptus Reiſkius, ſcribendum ſuſpicatus eſt εὐδοκοῦσιν οὗτοι, (ſc. Ἀχαιοί) ὥς τε καὶ τὸ λοιπὸν - - μεταλφεύουσι. Ceterum, quod in tota diſputatione, quam de Achæis inſtituit Polybius, ita loquitur de *Fœdere Achaico*, tamquam *ſtante adhuc atque floreſcente*; (conf. cap. 37, 10 ſq. & cap. 62, 4. rurfusque lib. IV. cap. 32, 9 ſq.) ſatis hinc intelligitur, ſcripta editaque hæc a Polybio eſſe ante Bellum Achaicum, atque adeo omnino ante novam illam rerum converſionem, quam parte poſteriore propriæ & uberioris ſuæ Hiſtoriæ, novæ ſcribendi initio ſumto, (ut ait III. 4, 13.) exponendam ſuſcepit. Cum quo convenit, quod initio libri primi, ubi primum inſtitutum ſuum & argumentum ſuarum Hiſtoriarum exponit, velut ignorans etiam tum quæ poſt geſta ſunt, Hiſtoriam ſuam uſque ad exitum belli Perſici, quo ad ſummum ſaltigium eveſta tunc erat potentia Romanorum, ſe perducturum profeſſus eſt. Confer quæ initio harum Adnotationum diximus in Argumento univerſæ Hiſtoriæ Polybianæ, & quæ dicuntur ad II. 64, 4. Quare ſimul intelligi debet, ea, quæ dixit cap. 3. & 4. libri tertii, & ſi qua forte alia priori parti Hiſtoriarum, aut Præparationi huic, quæ lib. I. & II. continetur, inſerta ſunt, quæ poſteriora tempora redolere *Polybii Hiſtor. T. V.*

Verf. 4. videantur, ea postlimio demum adjecta ab auctore fuisse, cum Novam Historiarum suarum Editionem, posteriori parte auctam, & usque ad belli Achaici exitum perductam, in lucem esset emissurus.

Ibid. ἅμα τὴν πολιτείαν. Recte ἅμα ex Reg. B. C. adscivit Casaub. quibus suffragatur (ni fallor) Flor. e quo nulla varietas notatur. Perperam ἀλλὰ ed. 1. 2. cum Bav. Vat. Aug. Reg. A. Vicissim ἅμα mendose dant mssti pro ἀλλὰ, IV. 45, 6.

Verf. 5. *Verf.* 5. ἔστι δ' οὖν dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 8. *Verf.* 8. τῶν ἐξ ἀρχῆς. Retuli hoc ad οὐδενί, quod præcessit. Si pertinacius tenere τοῖς ἐξ ἀρχῆς velimus, fuerit οὐδενί intelligendum tamquam ἐν οὐδενί, nulla in re.

Verf. 10. *Verf.* 10. τὰ μὲν οὖν τῆς προειρ. καὶ τὸ τῆς πολ. ἰδίωμα. Sic ed. 1. cum scriptis libris omnibus. Temere ed. 2 & seq. τὸ μὲν οὖν, & deinde καὶ τῆς πολ. omisso articulo.

Verf. 11. *Verf.* 11. πρὸς δὲ τὸ παρόν. Sic Vat. & Flor. πρὸς τὸ παρόν, absque δὲ, Aug. Reg. A. πρὸς τὸ παρόν δὲ edd. & Reg. B, C. ex Bav.

Cap.
XXXIX.
Verf. 1.

CAPVT XXXIX.

Verf. 1. ἐνέπρησαν. Sic scribendum monuerunt Medicus Casaubonus & Reiskius. Ac sæpe equidum in codicibus nostris figuram illam compendiarum, quæ, reliquæ voci in fine superscripta, terminationem αν indicat, simillimam vidi figuræ, qua litera ε in msstis haud raro depingitur; quo facilius nasci potuit ista confusio. ἐνέπρησε certe nihili est, nisi cum Scaligero adjeceris τις, quod tamen & per se frigidum fuerit, & eo etiam incommodius, quod non uni tantum collegio, sed omnibus Pythagoreorum collegiis, quæ sparsa per civitates Magnæ Græciæ fuerant, subiectum ignem Polybius ait. Eodem verbo ἐνέπρησαν, impersonaliter, eadem in re utitur Porphyrius in Vita Pythag. sect. 55. ubi tamen de igne, uni tantum domui submisso, agitur, sicut apud Plutarch. de Genio Socratis p. 583. & apud Iamblichum in Vita Pythag. cap. 35. sect.

sect. 249. qui Cyloniorum id facinus fuisse, id est, factionis Cylonis, inimici Pythagoræ, produnt. Plura diversis in locis cremata esse Pythagoræ collegia, nemo quidem ex veteribus scriptoribus, qui supersunt, præter Polybium, diserte tradidit: sed graves persecutiones Pythagoreorum per cunctas Magnæ Græciæ civitates fuisse suscitatas, omnes consentiunt auctores, locis modo citatis; quibus adde Dicæarchum apud Porphyr. sect. 56. Conferendus etiam Strabo, qui & hunc ipsum Polybii locum, & quæcumque de Achæis habet hic scriptor ab hoc cap. 39-41. ob oculos habuit in eis, quæ scripsit lib. VIII. p. 384 & seq.

Verf. 2. μετὰ ταῦτα γενομ. μετὰ ταῦτα δὲ γενομένου *Verf. 2. κινημ.* edd. & Reg. B. C. ex Bav. quod initio apodoseos (incipi enim hinc apodosein intelligi debet) teneri poterat debebatque. Vide Adnot. ad I. 30, 14. & loca ibi citata. Absit autem particula δὲ a Vat. Flor. & Reg. A. eademque in Reg. B. ut suspecta notatur subducta lineola. Duo verba δὲ & γενομένου desiderantur in Aug. — *Ibid. ὅσπερ εἰσός.* Sic omnes, excepto uno Flor.

Verf. 5. Delendum distinctionis signum post ὠρμησαν. — *Verf. 5. Ibid. ἐπὶ τῷ. ἐπὶ τῷ* Flor.

Verf. 6. Κροτωνιάται, Συβαρίται &c. Quatuor ista *Verf. 6. nomina gentilia* cum Scaligero, ex Grammaticorum præceptis, accentu circumflexo notavi, cum vulgo omnia acutum accentum superscriptum haberent.

Ibid. Διὸς Ὁμόριον. Sic editum ex soló Bav. Διὸς Ὁμόριον Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Perotti codex; quæ lectio a nobis non modo adnotari infra contextum, verum etiam in ipsum contextum adoptari debuerat. Nam, licet nil impediat, quo minus, quemadmodum ὄριον Δία, terminalem Iovem Græci coluerunt, eodem modo & ὁμόριον Δία, quasi conterminum vel communium terminorum Præsidem, statuere potuerint; tamen ad plurium codicum consensum accedit hoc, quod in eadem paulo obscuriorum lectionem lib. V. cap. 93, 10. libri consentiunt omnes, qui

Verf. 6.

locus omnino cum hoc conferendus est. Est autem ibi 'Ομάριον (quemadmodum ex Strabone etiam intelligitur, lib. VIII. p. 385. & 387. ubi tamen mendose 'Αρνάριον & Ἀνάρριον vulgo scribitur) *lucus Iovi sacratus*, prope Aegium, *in quo conventus suos*, quibus de communi re publica consultabatur, *agere consueverant Achæi*, & jam ante hos *Ionæ*. Erat autem ibidem & templum *Iovis*, cui cognomen *Homagyræi* erat, ut ex Pausania discimus lib. VII. cap. 24. id est, *Iovis conventuum præsidis*. Et posset ex hoc ipso nomine 'Ομαγύριος alterum nomen 'Ομάριος contractum ac veluti usu rotundatum videri, nisi simplicior & expeditior intelligeretur nominis origo ex verbo ὀμῆρειν, (dialecto Peloponnesiorum ὀμῆρειν) i. q. συναντῆν, vel συναρῆναι, ὁμοῦ ἡρμόσθαι, συμφωνεῖν. Confer Eustathium ad Homeri Odyss. Π. 468. & Hesychium ejusque interpretes in 'Ομηρεῖν, 'Ομηρήσει, 'Ομηρὲς & 'Ομῆ. Adde Harpocrat. Lexic. decem Rhetor. voce 'Ομηρεύσοντες. Simili quadam ratione Ionicæ coloniæ in Asia, pariterque Doricæ coloniæ, ut docet Dionysius Halicarn. Antiqq. Romanar. IV. 25. quo mutuam inter se amicitiam concordiamque conservarent firmarentque, commune templum habuerunt, ad quod statis temporibus panegyres celebrabant, & de rebus, ad commune commodum spectantibus, consultabant. *Idem igitur institutum, civitates magnæ Graciæ ab Achæis adoptasse* ait Polybius, *Et ad eorum exemplum Iovi Homario* (id est, *conventuum Et concordiæ Præsidis*) *commune templum statuisse.*

Ibid. διαβούλια συνετέλουν. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Mendose διετέλουν edd. ex Bav. — *Ibid. δεύτερον.* Poterat aliquis suspicari, excidisse ad hanc vocem, præcedente πρώτον μὲν, conjunctionem δέ: sed ex Polybii usu, ut monuit Reiskius, perinde & abesse & adesse hæc particula potest: conf. III. 70, 10. VI. 45, 4. & ibi Adnot. III. 33, 6.

Ibid. νόμους ἐκλαμβάνοντες τοὺς τῶν Ἀχαιῶν. Perperam ἐκβαλόντες Flor. ἐκλαμβάνειν *addiscere* h. l. vertit Casaub. cui

cui suffragatus est Reiskius. Mihi fere idem significare hoc verbum videtur, quod simplex λαμβάνειν, *sumere, capere, accipere, adsciscere*: conf. III. 42, 2. Diodor. Sicul. XI. 64. XVIII. 50. Si quid notationis verbo simplici addit præpositio ἐκ, erit puto notio *selegendi*.

Verf. 7. Διονυσίου τοῦ Συρακ. Articulum neglexerunt *Verf. 7.*
 Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 8. τῆς τῶν Ἑλλήνων. τῶν carent ed. 4. 5. errore *Verf. 8.*
 operarum. — *Ibid.* ἡγεμονίας Tenui hoc quod editum erat, quamquam vet. mss. in ἡγεμονείας consentiunt.

Ibid. ἀκρίσια. ἀκρασία Aug. Reg. A. & sic superscr. in Bav. ab eadem manu. Xenophon Hist. Græc. lib. VII. extr. de eadem re: ἀκρίσια δὲ, αἰτ. καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο, ἢ πρόθεν, ἐν τῇ Ἑλλάδι. Dicit autem hæc & quæ sequuntur Polybius non de Leuctrica pugna, sed de pugna ad Mantineam, quæ post illam octavo anno pugnata est Ol. civ. 2. Leuctrica enim pugna manifestam gravissimamque cladem Lacedæmonii acceperant, Thebani luculentam victoriam reportaverant; (Diod. Sic. XV. 56.) quod etiam in præcedentibus verbis ipse Polybius significat: nunc vero loquitur de prælio, quod post illud tempus ancipiti victoria pugnatum est; id vero *Mantineense prælium* erat, quemadmodum Xenophon docet loco cit. & Diodorus XV. 87. ipse quæ Polybius IV. 33, 8. Mantinenſe autem hoc prælium non diserte nominavit h. I. Polybius, quod satis nota græcis lectoribus res erat, quam nonnisi in transcurſu tangit scriptor. Deceptus tamen quodammodo brevitate hac Polybii Strabo, hæc & quæ sequuntur ita accepit, tamquam de una Leuctrica pugna ageretur. Μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, αἰτ. lib. VIII. p. 384. ἐπέτρεψεν Θηβαῖοι ταῦτοις (τοῖς Ἀχαιοῖς) τὴν δίαίταν περὶ τῶν ἀντιλεγομένων τῶς πόλεσι πρὸς ἀλλήλους.

Ibid. τῶν μὲν μὴ συγχυρόντων ἡτῆσθαι, (scribe ἡτῆσθαι cum Vat. & Flor.) τῶν δὲ μὴ πιστευόντων ὅτι νενικήκασιν. Particulam μὴ, quæ abed. 1. 2. aberat, adjecit Casaub. ex

- Verf. 8.** Reg. B. C. quibus suffragantur Vat. & Flor. Et res ipsa poscebat. *Alteri*, (scil. Lacedæmonii cum sociis) *viſſos se esse, non concedebant*; atque adeo tropæum statuerant: *alteri*, scil. Thebani, licet in fugam pepulissent hostem, tamen *ipsi non credebant, se revera vicisse*. Rem totam exponunt Xenophon & Diodorus locis citatis.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* οὐ μὲν, ἀλλὰ γε καί. Importune huc ab Hervagio, vel Arlenio potius, qui editionem Hervagianam procuravit, intrusa ex cod. Augustano est particula καί, quæ ignoratur a ceteris codicibus, & deleri utique a nobis debuerat.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* σχεδὸν γὰρ ἐλαχίστην τότε γε τῶν Ἑλλήνων εἶχον· τὸ δὲ πλεῖον &c. Mendose prorsus in ed. I. & Bav. est: σχεδὸν γὰρ τότε ἐλαχίστη ἦν ἡ τῶν Ἑλλήνων· εἶχοντο δὲ πλεῖον εἰς τὴν πίστιν &c. In εἶχοντο δὲ πλεῖον consentiunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sed in præcedentibus mutant nonnihil: nempe Aug. & Reg. B. sic habent: σχεδὸν γὰρ ἐλαχίστη ἦν τότε γε ἡ τῶν Ἑλλήνων. Sed Vat. & Flor. paulo contractius: σχεδὸν γὰρ ἐλάχιστ' ἦν τότε γ' ἡ τῶν Ἑλλήνων. Quibus inter se collatis, si observaveris, in εἶχοντο δὲ πλεῖον latere εἶχον τὸ δὲ πλεῖον, facile intelliges, postquam hoc corruptum fuit, etiam reliqua nonnihil esse mutata, & ex ἐλαχίστην factum ἐλάχιστ' ἦν, ac dein ἐλαχίστη ἦν; itemque, ex τότε γε τῶν Ἑλλήνων factum τότε γ' ἡ, & deinde τότε γε ἡ τῶν Ἑλλήνων. Vir doctus, cujus ingenium in codicibus Reg. B. C. se exercuit, ex εἶχοντο δὲ, εἰκὸς δὲ fecit; præcedentia autem verba Reg. B. sic habet: σχεδὸν γὰρ ἐλαχίστη ἦν τότε γε τῶν Ἑλλήνων. Reg. C. vero, σχεδὸν γὰρ τότε ἐλαχίστη ἦν τῶν Ἑλλήνων. Quorum codicum scripturam cum scriptura editionis Hervagianæ miscens Casaubonus, talem invexerat lectionem: σχεδὸν γὰρ τότε γε ἐλαχίστη ἦν τῶν Ἑλλήνων, εἰκὸς δὲ πλεῖον εἰς τὴν πίστιν &c. Et hoc tenuerunt posteriores editores. Reiskius duas rationes corrigendi corrupti loci tentavit: alteram, σχεδὸν γὰρ τότε ἐλαχίστους τῶν Ἑλλήνων εἶδον· τὸ δὲ πλεῖον &c. *videbant enim (Lacedæmonii & Theba-*

Thebani) &c. alteram, ἐλαχίστην ἰσχύϊν τῶν Ἑλλήνων ἔχον· τὸ δὲ πλεον &c.

Verf. 12. τῷ μὴ δύνασθαι Φῶναι προστάτην, eo quod *Verf. 12.*
nasci dux nullus poterat, quoniam dux nemo poterat emer-
gere. — *Ibid.* τὸν ὑποδείξαντα, qui speciem prae se tulif-
set, scil. fore se ducem. ὑποδείξαντα voluit Scaliger, item-
 que Vossius: sed nil opus. Solet sic absolute uti hoc ver-
 bo Polybius in activa forma: vide XI. 12, 4. XXII. 8, 6.
 Neque vero cum Reiskio subaudienda sunt verba αὐτῷ
 πράττειν, quæ ne sunt quidem hujus loci: neque subin-
 telligendum ex præcedentibus nomen τὴν προαίρεσιν;
 nam omnes habuerunt illam προαίρεσιν, ut significat *versf.*
11. Sed τὸν ὑποδείξαντα, scil. αὐτὸν, nempe ὡς δοόμενον
 προστάτην ἄξιον τῆς προαίρεσεως; vel τὸν ὑποδείξαντα, scil.
 τὴν ἔμφασιν, (conf. II. 47, 10.) nempe τοῦ ἔσθαι προ-
 στάτην.

CAPUT XL.

Cap. XL.

Verf. 2. Commode post ἀρχηγὸν μὲν, & rursus post *Verf. 2.*
 ἐπιβολῆς, levis distinctionis signum interponetur. — *Ibid.*
 Post Ἄρατον repetit particulam μὲν Flor.

Ibid. τοῦ μόνιμον αὐτὴν ἐπὶ ποσὸν γενέσθαι, ut *stabilita-*
tem aliquam nancisceretur. Casaubonus: ut etiam in *postle-*
rum aliquamdiu saltem res duraret. Nihil est autem in græ-
 cis, cui respondeat latina particula *saltem*; quam deletam
 malim, ne quis suspicetur, scripta hæc demum esse post
 Achaicum bellum, dissoluto fœdere Achaico. Conf. quæ no-
 tavimus ad cap. 38, 4. ἐπὶ ποσὸν non solum est *aliquam-*
diu, sed & *aliquantum*, *nonnihil.* Ac temperat utique
 Polybius & minuit quodammodo adiectis verbis ἐπὶ ποσὸν
 vim verborum μόνιμον γενέσθαι, significatque, eo tem-
 pore, quo hæc scripta sunt, non amplius eam stabilitatem
 ac firmitatem habuisse fœdus Achaicum, ad quam sub Phi-
 lopœmene pervenisse videbatur. Continuerat illud quo-
 dammodo & nonnihil etiam firmaverat Lycortas, pater
 Polybii: sed sane post bellum Perficum, cum jam multa

- Verf. 2.** Romani pro auctoritate agerent cum Achæis, quamquàm stetit adhuc sœdus Achaicum, tamen non nimis porro firmitatis habebat, & haud ita diu amplius duraturum videri poterat. Itaque & verf. 6. hujus cap. ubi de florente statu hujus sœderis loquitur, verbo utitur in tempore præterito, ἐν ᾧ καὶ ἡμᾶς ἦν. Et lib. IV. c. 32, 9. deos precatur, ut præsens Peloponnesi status possit συμφῦναι, id est, *coalescere, & firmitatem aliquam stabilitatemque obtinere.*
- Verf. 3.** *Verf. 3. κατὰ τὸ πρότερον τῇ γραφῇ.* Casaubonus: *in progressu scriptionis.* Imo vero: *quoad consentaneum erit rationi hujus scriptionis;* scil. brevius in Præparatione, copiosius & enucleatius in reliqua uberiore Historia. — *Ibid. ἐπίστασιν* restitui ex Vat. Flor. Reg. B. C. Id in ἐπίστασιν corruerunt Aug. Reg. A. Mox verf. 5. in veram scripturam consentiunt omnes. conf. Adnot. ad II. 2, 2. & ad II. 56, 6.
- Verf. 4.** *Verf. 4. ὑπομνηματισμούς.* Commentariorum Arati jam supra meminerat Polybius I. 3, 2. & deinde sæpius mentionem faciet.
- Verf. 5.** *Verf. 5. ὑπολαμβάνω. ὑπολαμβάνων* ed. 1. operarum errore, & hinc ed. 2. & Reg. B. C. — *Ibid. εἰ ποιησάμεθα τὴν ἐπίστασιν ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν.* εἰ carent Vat. & Flor. male. Aliam paulo vim hic habet vocab. ἐπίστασις ac paulo ante versu 3. Confer I. 12, 6. II. 71, 7. — *Ibid. ἀρχὴ πάλιν ἐγένετο καὶ σύννευσις.* — „Figura est sic dicta ἐν διὰ θυοῖν, pro ἀρχὴ τῆς συννεύσεως.“ REISK.
- Verf. 6.** *Verf. 6. τὸ ἔθνος.* Perperam & invitis omnibus codd. omissus h. l. erat articulus in ed. 2 & seqq. — *Ibid. ἐν ᾧ καὶ ἡμᾶς ἦν.* Vide ad verf. 2. — *Ibid. ὑπὲρ ἧς κατὰ μέρος ἀρτίως εἶπον.* Casaubonus: *de qua modo particulatim dicebamus;* quæ si bene habet interpretatio, respexit h. l. Polybius ad id, quod dixit cap. 37, 10 seq. Sed τὰ κατὰ μέρος εἰπεῖν (cum adjecto articulo) satis quidem scio, esse *particulatim & enucleate de re loqui;* at κατὰ μέρος εἰπεῖν (absque artic.) putavi exponi posse *ex parte, aliquatenus, nonnihil dicere.*

CAPVT XLI.

Cap. XLI.

Versf. 2. καὶ Πτολεμ. τῆς Πτολεμ. ed. 1. operarum er. *Versf. 2. 3. 4.*
 rore. — *Versf. 3.* τοὺς μὲν οὖν. οὖν carent ed. 1. 2. &
 Reg. B. C. cum Bav. — *Versf. 4.* Ἀπὸ γὰρ Τισαμενοῦ.
 De *Tisameno* consule Meursium de Regno Laconico cap. 6.

Versf. 5. ἕως Ὠγύγου. Sic scribendum monuit Palme- *Versf. 5.*
 rius in Exercitat. ad h. l. & jam ante eum Meursius l. c.
 idque primus in contextum recepit Ernestus, cum Ὠγού
 dedissent h. l. edd. & scripti omnes, capite truncato nomine.
 Sed IV, 1, 5. omnes ἕως εἰς Ὠγούγον. Et Strabo lib. VIII.
 p. 384. ex hoc ipso, in quo versamur, Polybii loco, hæc
 repetit: ἀπὸ μὲν οὖν Τισαμενοῦ μέχρι Ὠγύγου βασιλευσ-
 μενοι διέτελεσαν.

Versf. 7. ἃς ἔτι καὶ νῦν συμβαίνει διαμένειν. Tenui ver. *Versf. 7.*
 sionem Casauboni, *quæ nunc quoque supersunt.* Sed Stra-
 bonem diligentius inspiciens intellexi, (quod etiam per se
 commodius videri debebat) ad διαμένειν subaudiendum esse
 ἐν δημοκρατίᾳ, *quæ etiam nunc (in sædere) permanent.*
 Strabo enim l. c. de instauratione sæderis Achaici, [Olymp.
 cxxiv. facta, agens, (de qua mox Polybius versf. 11 sq.
 loquitur) ait: καὶ προσελάμβανόν τινας τῶν δώδεκα, πλὴν
 Ὠλένου καὶ Ἑλικῆς· τῆς μὲν οὐ συνελθούσης, τῆς δ' ἀΦα-
 νισθείσης ὑπὸ κύματος. Id est: *alias de xii urbibus ad se
 receperunt, Oleno atque Helice exceptis; quarum illa se no-
 luit adjungere, hæc a fluctibus deleta est.* De Oleno conf.
 eundem Strab. p. 386.

Ibid. Ἑλικῆς. Sic Casaub. & seqq. cum Reg. B. & Aug.
 Ἑλικῆς ed. 1. 2. Reg. C. cum Bav. & Reg. A. qui iidem mox
 rursus Ἑλικῆ cum leni spiritu dant. De interitu hujus ur-
 bis, quæ per terræ motum mari hausta est, vide Strab.
 p. 384. & uberius etiam Diodorum XV. 48 sq.

Versf. 8. Πελοπόννη. Πελοπόννη minus recte ed. 1. 2. & *Versf. 8.*
 Reg. B. C. ex Bav. — *Ibid.* Ἀγίων recte habent editi ex
 Bav. Totum nomen omissum in Vat. Flor. Aug. Reg. A.
 & cod. Perotti.

Verf. 8.

Ibid. Βούρα. *Buram* urbem per eundem terræ motum, qui Helicen delevit, hiatu terræ haustam esse, Diodorus refert XV. 48. & Strabo lib. I. p. 54. 59. & 386. Sed hanc a civibus, qui tum forte domo abfuerant, rursus instauratam esse docet Pausanias I. c.

Ibid. Κερύνεια. *Κερύνεια* Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Κερυνία* Bav. & intra lineas indicatur altera scriptura *Κερύνεια*. *Κερύνια* ed. 1. 2. *Κερυνία* ed. 3 sqq. cum Reg. B. C. ἡ *Κερυνία* pariter editur apud Strab. p. 387. Sed apud Polyb. mox verf. 14. omnes τῆς *Κερυνίας* dant, & gentile *Κερυνῆς*. Sic & II. 10, 5. ὁ *Κερυνεύς* dant libri omnes; & eodem modo Bav. II. 43, 2. sed ibi Vat. Flor. Aug. Reg. A. & codex Perotti ὁ *Κερυνεύς*. Quam scripturæ varietatem conferens cum Pausaniæ usu, qui copiose de hoc oppido verba faciens VII. 25. constanter *Κερύνειαν*. vocat, verum hoc esse nomen (monente etiam Sylburgio ad Pausan. VII. 6. & Wesseling ad Diodor. T. II. p. 40. n. 62.) putavi, & in contextum recepi. Minus notum nomen a librariis cum celebriori *Κερύνια* fuisse commutatum, nil mirum. conf. quæ notamus ad *Λαδοκείους*, cap. 51. 3. Ceterum *Κερυνία* h. l. ex versu 14. & ex II. 10, 5, scribere iusserant Vrsin. & Gronov.

Ibid. Ὠλανός καὶ Ἑλίκη. Habent vulgo h. l. nomina hæc editi ex Bav. quæ tamen rectius, puto, absunt a ceteris codicibus. Ceterum de civitatum Achaicarum catalogo hoc conf. Herodot. I. 145. & Pausan. VII. 6. Adde Simsonum ad Ol. cxxxix. A. V. 500.

Verf. 10.

Verf. 10. *Κασσάνδρου* scripsi cum Vat. & Flor. *Κασάνδρου* edd. cum ceteris codd.

Verf. 11.

Verf. 11. *μετὰ τὴν Πύρρου διάβασιν εἰς Ἰταλίαν*. Sic res Græcorum cum Romanorum rebus, per idem fere tempus gestis, contendere connectereque amat. Confer II. 20, 6. & I. 6. 5. & quæ ibi notavimus. Temere Petavius de Doctr. Temp. T. II. p. 57. *μετὰ τὴν Πυρρῶν διαβ.* scribendum suspicatus est.

Versf.

Verf. 12. περὶ τῆς συμπολιτείας. Articulum τῆς, qui vulgo aberat, adjeci cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sed Aug. etiam seriem verborum invertit, περὶ πόλεων τούτων τῆς συμπολιτείας. Ceterum totam ῥῆσιν illam, διόπερ οὐδὲ στήλην ὑπάρχειν συμβαίνει &c. iniquo loco positam esse, contendit GRONOVIVS, de patris Io. Frid. Gronovii sententia, & supra post verba πλείστους γὰρ δὴ μονάρχους οὗτος ἐμφυτεύσαι δοκῇ τοῖς Ἕλλησι reponere jussit; ut intelligeretur, ab Antigono Gonata & tyrannis abolita esse libertatis & felicis conspirationis monumenta. — „Qualis enim, ait, hæc caussa est: non existat columna, quia quatuor urbes accessere? &c.“ — Ad quæ perspecte ΝΕΙΣΚΙΝS respondit: „Nihil hic loci est vitiosum, nihil transpositum. Ideo quatuor illæ urbes nullum condiderunt monumentum sui consensus in renovationem pristinorum patriorum institutorum, quia omnes eodem tempore ultro consentiebant & coibant in unum corpus: quod quia a nemine neque rogabant, neque impetrabant, idæo necesse non erat, ejus rei, cujus omnes sibi conscii essent, a se ultro susceptæ & peractæ, ullum publicum condere monumentum. Alia res erat in reliquis civitatibus, quæ postmodum ad id foedus accedebant, quibus publico testimonio caveri opus erat.“

Verf. 12.

Verf. 14. Κερυνεῖς & Κερυνεῖας. Vide quæ monnimus *Verf. 14.* ad *verf. 8.* — *Ibid.* τυραννεύων. τυραννῶν ed. 1. & Reg. B. C. ex Bav. Conf. cap. 43, 3. — *Ibid.* Μάρκου. Sic omnes II. 10, 5. & cap. 43, 2. quare & h. l. monente Vrsino & Casaubono posui hoc pro vulgato Μάρκου. — *Ibid.* ἑαυτὸν δέ. δὲ perperam caret ed. 1. & Reg. B. C. operarum errore. — *Ibid.* ὅσον οὐκ ἦδη, tantum non jam. Particula negans delenda visa erat Ernesto, in Lexic. Polyb. voc. ὅσον. At sic optimi quique scriptores græci loquuntur, ut monui ad II. 4, 4.

CAPVT

CAPVT XLII.

Cap. XLII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* Τίνος οὖν χάριν. οὖν caret ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. Habent ceteri libri. conf. cap. 71, 1. & III. 9. II. — *Ibid.* τῶν ἐξ ἀρχῆς Ἀχαιῶν. conf. cap. 38, 8.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* Ad προτείνοντες subintelligendum τοῦ ἄλλοις, quod adiectum etiam cupiebat Reiskius.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* πλείστων τε. πλείστων δὲ malueram, non πλείστον δὲ, quod errore operarum in scholio infra contextum expressum est. Sed & πλείστων τε bene habet. κοινωνεῖν τινι πραγμάτων, est consilia & arma cum aliquo sociare, ut IX. 25, 5. IX. 31, 4. Ad cujus dictionis vim non satis attendentes interpretes, verba πλείστων καὶ καλλίστων necessario artificissime cohærere putarunt cum πραγμάτων, atque ita dein offenderunt in hoc loco, qui nihil difficultatis habebat. Pro πολλοῖς Vrsinus πολλάνους scribere iussit. Idem vocab. πολλοῖς ad Πρωμάοις retulit Casaubonus: *Romanos imperatores multos*. Nomen Πρωμάοις deletum voluit Scaliger. Ante Πρωμάοις intercidisse verba καὶ μάλιστα, suspicatus est Reiskius. Recte vero Gronovius in Notis msstis: *qui cum multos saepe adjuverint, Romanos vero in plurimis & pulcherrimis*. Conf. XXVI. 3, 9. In nostra versione latina adverbium saepe, quod est in græcis, deletum velim, aut ad superiora verba *multos alios* reiectum: pro *adjuverunt* autem commodius fuerit *adjuverint*.

Cap. XLIII.

CAPVT XLIII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* Εἴκοσι μὲν οὖν ἔτη τὰ πρῶτα καὶ πέντε. Intercedit apud Strabonem p. 385. minor numerus τὰ πέντε, quæ verba ex Polybio supplenda esse monuit ibi Casaub.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* τετάρτῃ δ' ὕστερον ἔτει τοῦ προειρημένου στρατηγούτος &c. Mendose προηγούμενου dant veteres codices omnes; & in uno Bav. pro diversa scriptura notatur προειρημένου, quod recte adoptavit Obsoleteus. στρατηγούτος, ut perspete Gronovius in Notis msstis inonuit, accipiendum pro στρατηγῆσαντας, quemadmodum τῷ πρώτῳ ἔτει στρατηγούτες (i. q. στρατηγῆσαντες) III. 114, 6. & τῷ

τῇ προὔκρχοντι (pro προὔκρχοντι) II. 2, II. Confer quæ notavimus ad τοῖς ἀναγράφουσι I. 1. 1. Itaque pro eo, quod Casaubonus scripsit, *quartum annum in prætura agebat Marcus*, interpretatus cum Gronovio sum *quarto post hujus præturam anno*. Ceterum miras turbas hic ciet Reiskius, & immanem verbis Polybii vim infert, ut Polybium Plutarchumque, qui in eis, quæ de prima & secunda Arati prætura referunt, pugnare inter se videntur, in concordiam redigat. Sed, verum si quæris, nihil inter hos scriptores discordiæ invenies. Primum in errorem induxit Reiskium idem Gronovius, qui cetera quidem recte expedit, sed post verba Ἀρατος ὁ Σικυώνιος, interposita distinctione, insertum voluit pronomen δς, (in Nota edita ad h. l.) ut ad Ἀρατος ὁ Σικυώνιος ex præcedentibus intelligeretur ταύτης τῆς τιμῆς ἔτυχε; quasi hoc dixisset Polybius, *quarto post Marci præturam anno Aratum, annos natum viginti, cum Sicyonem Achaïs adtribuisset, prætorem esse creatum*. Quo posito, cum diserte mox scribat idem Polybius, *οκτώο rursus anno prætorem iterum esse creatum*; repugnat hoc ei, quod Plutarchus dicit in Vita Arati p. 1034. post primam Arati præturam statim proximo anno consecutam esse alteram. Atqui gratuito ac temere a Gronovio, & qui eum sequuntur, sumtum est, quod statuunt, de *prima Arati prætura* agere hoc loco Polybium: quippe nihil aliud dicit hic scriptor, nisi, *quarto anno post Marci præturam Aratum, viginti annos natum, Sicyonem a tyranno liberaffe & Achæorum reipublicæ adtribuisse*. In compendiaria hac expositione mutationum, quas subiit Fœdus Achaicum, & incrementorum, quæ ei subinde accesserunt, primæ Arati præturæ prorsus non meminit Polybius; puta, quia nihil in ea gestum est, quod ad incrementum fœderis maxime pertinebat. Pausanias quidem II. 8. p. 130. significare videtur, Aratum statim, postquam Sicyonem concilio Achæorum adtribuisset, prætorem esse creatum. Sed, ne dicam, incredibile prorsus esse, viginti annorum juvenem, cum primum civitatem suam

Vers. 2.

suam foederi Achæorum adjunxisset, protinus ducem præ-toremque totius Achorum reipublicæ fuisse creatum; satis etiam ceteroquin adparet, nonnimis stricte illud ἀντίκx apud Pausaniam esse accipiendum, qui ita breviter hæc percurrit, ut etiam inter primam & alteram Arati prætu-ram nullam discrimen faciat, sed præcipuas tantum res gestas hujus viri raptim perstringat. At vero id ipsum, quod, vi atque mutatione verbis illata, dicentem illi fa- ciunt Polybium, de *Arato, vicesimo ætatis anno ad pratu-ram promotus*, id demum ipsum manifeste pugnat cum eis, quæ diserte ac perspicue Plutarchus docet, *priusquam pri- mum prætor crearetur Aratus*, (p. 1033. E. cap. 16.) *post- quam se suamque civitatem Achæis conjunxit, statim equo meruisse, & amorem magistratuum sibi conciliasse eo, quod, licet tanta accessione rempublicam Achæorum auxisset, ta- men obsequentem sese, ut gregarium aliquem militem, præ- tori annuo Achæorum præbuit, quicumque ille foret, sive Dymeus, sive Trilænsis, sive ex minore etiam oppido, &c.* (p. 1032. A. cap. 11 sq.) E quibus abunde elucet, com- plures nonnullos annos fuisse elapsos, priusquam prætor primum eligeretur Aratus.

Ibid. τυραννομένην. τυραννομένην ed. 1. 2. 3. 4. & Reg. B. errore operar. ex ed. 1. propagato. — *Ibid.* διὰ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐαυτοῦ. Signate repetitur articulus τῆς, quem neglexerunt posteriori loco ed. 1. 2. & Reg. B. C. invitis vetustioribus omnibus codd. Errorem errore cumulans ed. 2. καὶ etiam omisit ante τόλμης. Scaliger correxit τῆς ἀρετῆς τοῦ ἐαυτοῦ καὶ τόλμης.

Vers. 4. *Vers. 4.* πραξικοπήσας τὸν Ἀκροκόρινθον. Copiose & enucleate rem narrat Plutarch. p. 1034 sqq. cap. 16 sqq.

Vers. 5. *Vers. 5.* τὴν τῶν Μεγαρέων πέλιν διαπραξάμενος προσέ- νειμε τοῖς Ἀχαιοῖς. διαπραξάμενος Casaubonus exposuit *astu in potestatem redactam*, sumpta notione ex illo usu, quem sæpe habet verbum πράττειν & nomen πράξις, unde etiam derivatur verbum πραξικοπεῖν. Sed de *astu* quidem, & de *redactione in potestatem*, nihil significant alii scripto- res.

res. Plutarchus p. 1038. (cap. 24.) Μεγαρεῖς, ἀποστάντες Ἀντιγόνου, τῷ Ἀράτῳ προσέθεντο. Pausanias p. 130. ἔλευ. Θερῶσαντος Ἀράτου Κόρινθον, προσεχώρησαν ἐς τὸ συνέδριον -- καὶ οἱ τὴν ἐκτὸς ἰσμοῦ ἀκτὴν οἰκοῦντες Μεγαρεῖς. Strabo p. 385. προσελάβετο δὲ καὶ Μεγαρεῖς. Itaque cum διαπράττειν & διαπράττεσθαι vulgo nil aliud, nisi efficere, perficere, denotent, hic pariter satis fuerit, si verba, supra scripta, exponamus, *perfecit, ut Megarensium civitas Achaëis se adjungeret; vel, sua opera, sua industria Megarenses Achaëis adjunxit.*

Vers. 5.

Vers. 6. ταῦτ' ἐγίγνετο. Ex uno Vat. adfertur ταυτ' ἔστ' ἐγίγνετο, quod ex ἔτι ἐγίγνετο corruptum esse potest. Sed ista quidem particula facile caremus. — Ibid. τῷ προτέρῳ ἔτι τῆς Καρχηδονίαν ἡτῆς. — „Hoc intelligi nequit, ait GRONOVIVS. Lege πρότερον.“ — Recte vero vulgatam tuetur Reiskius. Vide III. 40, 7. & conf. Lexic. Polyb.

Vers. 6.

Vers. 7. διετέλει προστατῶν &c. perpetuo dehinc præfuit Achæis, perpetuo principatum inter eos obtinuit. Nemipe, ut Plutarchus scribit p. 1038. (cap. 24.) tantum apud Achæos polluit Aratus, ut, si minus liceret quotannis, alternis certe annis crearent eum prætorem, re autem & consilio imperium obtineret perpetuo.

Vers. 7.

Vers. 8. τοῦτο δ' ἦν. Mendose τοῦτ' ἦν ed. 1. 2. & Reg. C. Vers. 8.
Vers. 9. Μέχρι μὲν οὖν ἦν Ἀντιγόνος. μέχρι μὲν ἦν Ἀντρυ. ed. 1. cum Bav. Aug. Reg. A. C. μέχρι μὲν οὖν Ἀντιγόνος ed. 2. Vat. Flor. Vtramque lectionem, οὖν & ἦν, conjunxit Reg. B. & hinc Casaub. — Ibid. ἀντιπατάτῃ. quod est aciem contra instruere; illud, generatim, sese opponere, resistere. Poterit tamen & ἀντιπατατῇ. defendi ex XXII. 10, 1. & 11, 5.

Vers. 9.

Vers. 10. ὑπὲρ διευρέσεως τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνους. Ca. faubonus: ad societatem Achæorum dissolvendam. conf. IX. 34. 6. Nil vero mirum est, si & Macedones & Aetoli dissolutam societatem Achæorum cuperent, quæ Aetolorum cupidi-

Vers. 10.

Vers. 10.

cupiditati & Macedonum libidini regnandi obstabat. Ac sane, si nihil amplius spectarunt illi, non consentaneum erat, ut eorum conatum, quantumvis gravis videri Achæis debuit, cum summa adeo iniquitate & audacia conjunctum Polybius diceret. Nempe amplius aliquid erat διαίρεσις illa τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνους, quam illi cupiebant: scilicet, societatem inierunt Antigonus & Aetoli de dividendis, de partiendis inter ipsos (inter Antigonom, inquam, & Aetolos) Achæorum civitatibus. Sic διελέσθαι τὰ κατὰ τὴν νῆσον VII. 4, 2. est partiri inter se insulam; & διαίρεσις τῆς χώρας, III. 40, 9. divisio agrorum. Denique, si qua dubitatio superesset, levaretur ea ex II. 45, 1. coll. cum h. l. & cum IX. 34, 6sq. Primum enim II. 45, 1. καταδιελέσθαι tamquam synonymum ponitur verbi διανείμασθαι: tum vero, pro hoc ipso quod h. l. & IX. 34. 6. dicit Aetolos & Antigonom societatem iniisse ὑπὲρ διαιρέσεως τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνους, II. 45, 1. ait οἱ Αἰτωλοὶ ἐπεβάλλοντο διανείμασθαι τὰς τῶν Ἀχαιῶν πόλεις πρὸς Ἀντίγονον; & vicissim, pro eo, quod II. 45, 1. dicit τὰς Ἀκαρνανῶν πόλεις διενείμαντο πρὸς Ἀλέξανδρον, IX. 34, 7. ait πρὸς Ἀλέξανδρον ὅρκους ποιήσαμενοι ἐπ' ἐξανδραποδισμῶ καὶ μερισμῶ τῆς Ἀκρνανίας. Conf. III. 2, 8. Ceterum, quod διαιρέσεως h. l. pro διαιρέσεως dant ed. 2. 3. 4. nonnisi operarum Basileensium culpa factum est.

Cap. XLIV.

CAPVT XLIV.

Vers. 1.

Vers. 1. καὶ συνθεμένων τῶν Ἀχαιῶν καὶ συμμαχίαν πρὸς Αἰτωλοῦς. καὶ, ante συμμαχίαν, quod cum editis agnoscunt scripti libri omnes, deletum sua auctoritate voluit Vrsinus, cui suffragatur Reiskius, nisi εἰρήνην καὶ συμμαχίαν legere malueris. Sed nihil incommodi habet repetitio illius particulæ, quæ æquivalet latino atque etiam.

Ibid. δυσμενείας. δυσμενεία; ed. 1. 2. 3. 4. & Reg. B. C. invitis vetustioribus libris. — Ibid. ἐπεγένετο δὲ κοιν. ἐπαγένετο δὲ καὶ κοιν. Aug. Reg. A. — Ibid. κοινωτικῇ adoptavi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. Confer Lexic. Polyb. Vers.

Verf. 2. περὶ τὴν πρώτην διάβασιν εἰς τὴν Ἰλλυρίδα Πωμυλίων. Obitus Demetrii, patris Philippi, ponitur a Chro-
nographis in extremam Olymp. cxxxvi. A. V. 521. ab
aliis etiam in ejusdem Olympiadis initium. At prima Ro-
manorum in Illyricum trajectio incidit in Coss. L. Postu-
mium, Cn. Fulvium, A. V. 524. Erit ergo post μετα-
λάχυντος τὸν βίον nonnihil distinguenda oratio; & verba
περὶ τὴν πρώτην διάβασιν ad illa, quæ sequuntur, referen-
da: ut læta rerum conversio, de qua nunc dicere adgre-
ditur, aliquanto post mortem Demetrii accidisse intelli-
gatur.

Verf. 2.

Verf. 3. προτείνοντα. Mendose προτείνοντος Vat. Flor. *Verf. 3.*
Et mox iidem ἐκνατεινόμενος pro ἐκνατεινόμενον.

Verf. 5. Λυδιάδας. Sic scribendum putavi, collatis *Verf. 5.*
inter se variis locis, quibus mentio hujus viri cum apud
Polybium, tum apud alios scriptores, occurrit. Hoc qui-
dem loco in Λυσιάδας libri consentiunt omnes; sed cap.
51, 3. Λυδιάδας dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. Tum vero
IV. 77, 10. ΑΛΛΙΑΔΟΥ, quod mendose dant libri, uti-
que ex ΛΥΔΙΑΔΟΥ potius, quam ex ΛΥΚΙΑΔΟΥ cor-
ruptum esse intelligitur. Denique confer XXV. 1, 8. ubi
de alio quidem viro, sed cognomine ac fortasse filio hujus,
agitur; & ibi per δ, non per σ, scriptum erat hoc nomen
in Vrsini codice. Apud Plutarchum, in Cleomene, ty-
ranni Megapolitani nomen constanter Λυδιάδας editur: rur-
susque apud eundem Λυδιάδης in lib. de sera Numinis Vin-
dicta p. 552. Sed in vita Arati Λυσιάδης; at ibi quoque
editio Florentina Λυδιάδης habet. Apud Pausaniam lib.
VIII. c. 11. p. 619 sq. & cap. 27. p. 656 sq. constanter Λυ-
διάδης scribitur.

Verf. 6. Κλεώνυμος. Κλεόνυμος Vat. — *Ibid.* ἐκοι- *Verf. 6.*
νώνησαν τῆς τῶν Ἀχαιοῶν δημοκρατίας. Hanc unice veram
scripturam dederunt Vat. & Flor. Minus recte tamen iidem
δημοκρατίας scribunt pro δημοκρατίας. Potuerat Polybius,
si voluisset, sic dicere: ἐκοινώνησαν τοῖς Ἀχαιοῖς τῆς δη-
μοκρατίας.

Polybii Histor. T. V.

Ff

CAPVT

CAPVT XLV.

Cap. XLV.

Vers. 1.

Vers. 1. τὸ δὲ πλεῖον. τὸ δὲ πλεῖστον solus Flor. *Ibid.* ἐλπίσαντες καταδιελίθω τὰς πόλεις. Casaubonus: *spe dissolvendi conjunctas invicem urbes.* Rectius Ernestus in Lexic. Polyb. *spe dividendi urbes*, scil. *veluti pradam cum sociis* Conf. ad cap. 43, 10. — *Ibid.* τὰς μὲν Ἀκαρνάνων διενέμικτο πρὸς Ἀλέξανδρον. Ἀκαρνῶν mendose Aug. Reg. A. De confer IX. 34, 7. *Alexander* hic, Pyrrhi filius, Epiri rex erat: de cujus tamen societate cum Aetolis adversus Acarnanās non modo mentio nulla sit apud alios scriptores, verum etiam, Acarnanum societate & auxilio in regnum Epiri restitutum esse eundem Alexandrum, postquam a Demetrio, Philippi patre, regno esset exutus, Iustinus refert lib. XXVI. cap. 2. sq. Idem est Alexander, cujus librum de Tactica arte laudaverunt Arrianus & Aelianus initio suorum Tacticorum; quorum verba supra retulimus in Testimoniis Veterum de Scriptis Polybii.

Vers. 2.

Vers. 2. Ἀντιγόνῳ τε, τῷ κατ' ἐκείνους ἔσσι. Illum dicit *Antigonum*, qui *Doson* solet cognominari. — *Ibid.* κοινωνῶν. Construe κοινωνῶν Ἀντιγόνῳ scil. τῶν πραγμάτων, qui genitivus aliās adjicitur: vide ad II. 42, 5. — *Ibid.* ἀμφοτέροις ἅμα. ἅμα caret ed. 1. operarum errore, propagato in Reg. B. C.

Vers. 3.

Vers. 3. διὰ τὴν κατὰ τὸν Ἀκροκέρυνθον πρᾶξιν. Mendose Vat. Flor. Aug. & Reg. A. dant διὰ τὸν Ἀκροκόρινθον πράξιν.

Vers. 4.

Vers. 4. ἔτι προσλαβόντες. Sic ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. προσλαβόντες ἔτι ed. 2 sqq. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* προεμβιβάσαιεν. Temere Reiskius προεμβιβ. scribere jussit. Imo signatam quamdam vim habere videtur præpositio πρὸ, *primum Lacedæmonios ad odium ἔσσι ad bellum cum Achaïs concitare voluerunt, deinde ἔσσι ipsi eos adgredi.* ἀπέχθεις idem h. l. sonat, quod πόλεμος, ut cap. 46, 7.

Vers. 5.

Vers. 5. ἐκ τῶν κατὰ λόγον. ἐκ τοῦ κατὰ λόγον edd. ex codice Bav. in quo tamen superscriptum ab eadem manu

ἐκ

ἐκ τῶν, quod dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. in quibus eisdem deinde vitiose καταλόγων. — *Ibid.* πάσης εὐστοχείην. εὐστοχείην πάσης Flor. Ex codice Vat. leviores huiusmodi discrepantias adnotare, quæ in serie verborum obtinent, consulto plerumque supersedit diligentissimus ceteroquin Spallettus noster.

Vers. 5.

CAPVT XLVI.

Cap. XLVI.

Vers. 1. τὸν μὲν πόλεμον. μὲν abest ab ed. 2 & seqq. *Vers. 1.* operarum errore.

Vers. 2. Τέγεαν. Τέγεαν Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Vers. 2.* *Ibid.* Ad ἀγανακτοῦντας, ob præcedens ὥστε, requiri infinitivum Φαίνεσθαι, vel ὁρᾶσθαι, censuit Reiskius. Sed bene habet ὥστε cum participio, quoniam præcessit participium Φθονοῦντας ἐπὶ τοσοῦτον.

Vers. 3. καὶ τότε συνορῶν. Adfentior Reiskio, aut de- *Vers. 3.* lendam h. l. copulam καὶ, aut ἀόριαν, vel aliud nomen ei addendum.

Vers. 5. Ἀθήναιον. Plutarch. in Cleom. p. 806. (cap. 4.) *Vers. 5.* τὸ περὶ τὴν Βελβίναν Ἀθήναιον. ἐμβολὴ δὲ τῆς Λακωνικῆς τὸ χορίον ἐστί. *Athenæum* (id est, *Minervæ templum*) *prope Belbinam: est autem aditus is locus Laconia.* — *Ibid.* ἀναδεικνύντα. ἀναδεικνύντα Aug. Reg. A.

Vers. 7. Ὁ μὲν οὖν Κλεομενικός &c. Ad marginem *Vers. 7.* nostræ editionis rectius hoc loco & foliis nonnullis sequentibus pro A. V. 529. scribetur A. V. 530. Scilicet ex lib. IV. c. 35. discimus, mortuum esse Cleomenem anno tertio, postquam ex Græcia profugit. Mortuus est autem (ut ex eodem loco & ex V. 39. patet) Olymp. cxxxix. 4. A. V. 534. Ergo victus profugit Ol. cxxxix. 2. A. V. 532. Sed in tertium annum duravit bellum. (conf. Adnot. ad II. 54. 13.) Cœpit igitur A. V. 530, qui incidit in posteriorem partem Olymp. cxxxviii. 4. & in priorem partem Ol. cxxxix. 1.

F f 2

Ibid.

Ibid. τοιαύτην ἐλαβε. Sic Vat. Flor. & codex Vrslini. τὴν αὐτὴν Aug. Reg. A. sed in Reg. A. intra lineas est τοιαύτην. ταύτην edd. & Reg. B. C. cum Bav.

Cap.
XLVII.

CAPVT XLVII.

Verf. 1. *Verf.* 1. σώζειν τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν. Sic recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Perott. Mendose τὴν πόλιν καὶ τὰς χώρας Bav. sed superscr. eadem manu τὴν χώραν. Hinc τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν edd. & Reg. B. C.

Verf. 2. *Verf.* 2. διὰ τὰς προγεγενημένας εὐεργεσίας. Vide Plutarch. in Arat. p. 1032. (cap. 11.) — *Ibid.* πρὸς ἐτέρους ἐκτείνοντες τὰς χεῖρας. Mendose πρὸς ἐκατέρους Aug. Reg. A. Tum ἐκτείνοντας χεῖρας ed. 1. 2. cum vetustioribus codd. omnibus; ex quo Csaub. cum Reg. B. C. ἐκτείνοντες χεῖρας fecit. Nos præterea cum eisdem Reg. B. C. (quod & res ipsa poscebat, & vestigia veteris scripturæ suadebant) articulum τὰς ad χεῖρας adjecimus, suffragante Gronovio in Notis mssis, & Reiskio. conf. verf. 6. & cap. 45, 2. & V. 104, 1. &c.

Verf. 3. *Verf.* 3. τοῦ πολέμου. Corrupte τοῦ Πτολεμαίου ed. 1. 2. ex Bav. — *Ibid.* τοῦ μὲν Κλεομ. Carent μὲν Vat. Flor. — *Ibid.* χωρμένου δὲ recte ex Reg. B. C. adiecit Csaub. monente etiam Vrslino ex ing. Sic vero perspicue dedit Aug. Mendose χωρμένῳ ed. 1. 2. cum Bav. Vat. Flor. Reg. A.

Verf. 4. *Verf.* 4. προορώμενος ἔσθ. Turbatam vulgo seriem verborum tali modo restitutam voluit Scaliger: προορωμ. Ἄρ. τὴν τε τῶν Αἰτ. ἐπιν. καὶ τόλμαν, καὶ τὸ μέλλον δεδιώς. Expeditior Reiskii ratio videtur, quam adoptavimus. — *Ibid.* Αἰτωλῶν ἐπίνοιαν. ἀπὸ νοιῶν suspicatus erat Csaub. in ora Basil. Sed nil opus est sollicitare vulgatam scripturam.

Verf. 5. *Verf.* 5. σύνεσιν recte jam adoptavit Gronov. ex Suida, qui hunc locum recitavit in verbo Ἀντιποιουμ. cum quo faciunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. σύννευσιν ed. 1. 2. cum Bav. quod in σύννευσιν cum Reg. B. C. mutavit Csaub. Quid differat inter πρᾶξιν & σύνεσιν, haud incommode his verbis

verbis declaravit REISKIUS: „Est quidem in πράξει quoque Verf. 5.
prudētia, sed magis illa *callida*, versuta, vafra, cum agi-
 litate, efficacia, industria conjuncta, potestque etiam in
 improbo esse; sed σύνεσις est *sedata futurorum providen-*
tia, & præsentium ad propositum finem accommodatio,
 cum gravitate & dignitate & probitate conjuncta.“ —

Ibid. νομίζοντας. Perperam νομίζοντες ed. 1. 2. cum
 solo Bav. — *Ibid.* οὔτε ἐχθρόν, οὔτε Φίλον. Sic editum
 ex Bav. quod & Reg. B. C. tenuerunt. οὔτ' ἐχθρόν, οὔτε
 πολέμιον Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Suidas l. c. — *Ibid.*
 αἰ. αἰ. Vat. — *Ibid.* καὶ τὰς Φιλίας. καὶ abest ab ed. 2
 & seqq. operarum errore.

Verf. 6. ἐπεβάλετο. ἐπεβάλλετο Suid. Verf. 6.

Verf. 7. παρασκευάζειν adfici ex Vat. Flor. Aug. Reg. Verf. 7.
 A. B. C. παραλαμβάνειν edd. ex Bav. sed & in hujus ora
 ab eadem manu notatur γρ'. παρασκευάζειν. — *Ibid.*
 ἡμέρας edd. & Reg. B. C. cum Bav. & Aug. ἡμέρας Vat.
 Flor. & Reg. A. conf. ad verf. 10.

Verf. 8. Φαίνεσθαι πράττων. Dederunt hoc Flor. Aug. Verf. 8.
 & Reg. A. Nescio an & Vat. e quo nihil notatur. Sic &
 rescribere Reiskius jufferat.

Verf. 10. ἡμέρας scripsi h. l. cum uno Aug. Ceteri vulgo Verf. 10.
 ἡμέρας, quod perinde teneri poterat. conf. ad verf. 7. —

Ibid. ὑποδεικνύων. ὑποδεικνύω ed. 1. 2. operar. errore. —

Verf. 11. κατέταξεν. Mendose κατέταξαν Aug. quod non
 opus erat ut ad oram ed. 2. adnotaretur, in quo tot probæ
 lectiones ejusdem codicis Augustani prorsus neglectæ sunt.

C A P V T XLVIII.

Cap.
XLVIII.

Verf. 2. ἐκ τῶν κατὰ τὸν Ἀμύντου Φίλιππον εὐεργεσιῶν. Verf. 2.
 κατὰ τὸν Φίλιππον idem est, ac τοῦ Φιλίππου. Vititur autem
 ista periphrasi ad evitandum similitum casuum concursum,
 cum jam duo alii adessent genitivi, Ἀμύντου & εὐεργεσιῶν.
 Quænam vero sint illa beneficia, quæ a Philippo, Amyn-
 tæ filio, acceperint Megalopolitani, nusquam memoriæ pro-
 ditum reperi. Philippum illum & imperium Macedonum

- Verf. 2.** magnum adjumentum accepisse ab Arcadibus & Megalopolitanis eo, quod in pugna ad Chæroneam præsto non fuerint ceteris Græcis, Pausanias ait lib. VIII. cap. 27. p. 656. Sed ejus rei causam ad bellum refert, quod tunc Arcades cum Lacedæmoniis gesserunt: de beneficiis autem Philippi in Arcades & Megapolitanos prorsus filet Pausanias.
- Verf. 3.** *Verf. 3. δῆγμα ποιούμενος*, id est, *τακμαιρόμενος*, *ex ea re indicium sibi fecit, indicium sumfit*. Vni codici Bav. debetur hæc lectio. In Vat. Flor. Aug. Reg. A. est *οὕτω ταχέως* (sic) interjecto vacuo spatio, quod in Aug. quidem & Reg. A. ab alia manu expletum est ita, ut dant editi ex Bav. Ceterum *de transitu Arati ad partes Macedonum* confer Plutarchum in Arato p. 1045. (cap. 38.) ubi, postquam reprehendit illum Arati ad Macedones transitum, hunc ipsum Polybii locum respiciens adjicit: *ὁ Πολύβιος δὲ αὐτὸν ἐκ πολλοῦ, Φησι, καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης, ὑποφωμένον τὸ θράσος τὸ τοῦ Κλεομένους, κρύφα τῷ Ἀντιγόνει διαλέγεσθαι, καὶ τοὺς Μεγαλοπολίτας προκαλεῖσθαι δεομένους Ἀχαιῶν ἐπικαλεῖσθαι τὸν Ἀκτίγονον*. Quod vero a Ptolemæi amicitia recedens Aratus (conf. II. 47, 2.) ad Macedonum partes transit, id fieri sere non potuisse contendit Baumgarten (ad Historiam Vnivers. ex Angl. in germanicum sermonem translata, Tom. VI. not. 10. & T. V. not. 555.) nisi Ptolemæus, spretis Achæis, Cleomenem fovere cœpisset. Sed hac quidem excusatione Polybius, satis ceteroquin Arato favens, non ausus est uti; qui, post hac demum Ptolemæum cœpisse suis opibus adjuvare Cleomenem, scribit cap. 51, 2. Ac videtur unam causam, cur ad Macedonum partes Aratus transierit, significare Polybius hanc, quod non satis præsidii inesse judicaverit in Ptolemæi amicitia, ad resistendum Lacedæmoniorum & Aetolorum adversus Achæos conatibus. Ceterum in hujus *Belli Cleomenici historia* multum a Polybii narratione subinde discedit Plutarchus; ita tamen, ut, quæ in Arati vita narrat, multis etiam in rebus pugnent cum eis, quæ in vita Cleomenis ipse posuit, & paulo propius ad Polybii narrationem

tionem accedant. conf. Baumgarten ad Hist. Univ. Tom. V. not. 551 sqq.

Vers. 4 & 6. Καρκιδᾶ & Καρκιδῆν. Sic scripti & im. *Vers. 4* sqq. pressi: unus Casaubonns sua auctoritate Κερκιδᾶ & Κερκιδαν edidit, quem deseruerunt in hoc quidem posteriores editores. — *Vers. 4 & seq.* Verba οἵτινες ἦσαν & seqq. usque παρέστης τοῖς Μεγαλοπολίταις per errorem omissa sunt in Aug. & Reg. A.

Vers. 6. Μεγαλοπολίται. Sic, cum accentu circumflexo, dederunt Aug. & Reg. A. Vulgo Μεγαλοπολίται. — *Ibid.* αὐτοὺς τοὺς περὶ τοὺς abest ab edit. 2. operarum culpa. — *Ibid.* Νικοφάνην. Νικοφάνη Vat. Flor. Aug. Reg. A. & sic deinde, ut Κλεομένη & alia hujusmodi.

Vers. 8. τὰς ἐντολὰς τὰς Ἀράτου. τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἀράτου. *Vers. 8.* του solus Aug.

CAPVT XLIX.

Cap. XLIX.

Vers. 1. αὐτὰν tenui ex ed. Ernesti, qui id receperat *Vers. 1.* monente Reiskio. Sic αὐτὴ δ' ἦν I. 32, 9. VIII. 18, 7. Scaliger suspicatus erat οἱ δ' ἦσαν. — *Ibid.* ὑποδεικνύου. Vulgo omnes h. l. ὑποδεικνύου cum accentu circumflexo, & sic rursus cap. 50, 1. & constanter fere alijs.

Vers. 2. οὐδὲ μενοῦσιν. οὐδ' ἐμμένωσιν voluit Vrsin. *Vers. 2.* Placeret utique ἐμμενοῦσι, nisi cum dativo potius, quam cum præpos. ἐπὶ, construi solet illud verbum. Vellentiori remedio opus esse putavit Reiskius: κρατήσαντες, τούτων οὐκ εὐδοκήσωσιν οὐδενί, οὐδὲ μένωσι. Sed, ut taceam, nimis hæc recedere absque necessitate a librorum scriptura, gravius etiam vulnus sic infligitur verbis, namq. partic. ὡς h. l. verbum in indicativo modo positum requirit.

Ibid. ἔτι τοῦ πρόθεν ἔχον ἔνα. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἔτι τοῦτο πρόθεν ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum Bav. Vtramque scripturam junxit Casaubonus, ἔτι τοῦτο τοῦ πρόθεν. Sed præcessit jam τοῦτο, & incommode repetitur. — *Ibid.* τῷ νοῦν ἔχοντι. Sic libri omnes. τὸ νοῦν

- ἔχοντι ed. 2. operarum errore; ne putes, τὸν νοῦν dare aliquem codicem.
- Verf. 4. *Verf. 4.* Φιλοτιμίαν recte edd. ex Bav. Φιλοξενίαν Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* τὸν προειρημένον. In Bav. pro alia lectione superscribitur τῶν προειρημένων, quod nihili esse adparet. — *Ibid.* ἡγεμονίας. ἡγεμονείας Bav. Aug. & sic rursus iidem verf. seq.
- Verf. 6. *Verf. 6.* τὸ μέγιστον ἔθνος. Sic Bav. Flor. & Vrsin. τὸ caret ed. 1. operarum errore, & hinc Reg. B. C. Mendose τὸ μέγιστον τὸ ἔθνος Vat. Reg. A. Aug. Inde μέγιστον τὸ ἔθνος, deleto priori articulo, ed. 2 & seqq.
- Verf. 7. *Verf. 7.* ἐντροπέμενοι. εὐτροπ. ed. 1. ex perperam accepto scripturæ nexu. ἐντροπέμενοι suspicatus est Vrsinus, temere. — *Ibid.* βοηθησόντων. βοηθησάντων Flor.
- Verf. 9. *Verf. 9.* αὐτὸν εὐρ. αὐτῶν εὐρ. male.
- Verf. 10. *Verf. 10.* Verba ὁμοίως & seqq. usque ὑποδείξιν absunt ab Aug. & Reg. A. In Aug. a recentiori manu margini sunt adscripta, sicut alia multa, quæ passim omissa in contextu erant.

Cap. L.

CAPUT L.

- Verf. 1 sqq. *Verf. 1.* πραγματικῶς. πρακτικῶς unus Flor. sed altera lectio in marg. — *Verf. 3.* εὐνοίαν αὐτοῦ καὶ προθυμίαν. εὔν. καὶ προθ. αὐτοῦ ed. 1. & Reg. B. C. cum] Bav. — *Verf. 5.* τὴν τοῦ βασιλέως εἵρεσιν. τὴν τε τοῦ βασ. αἶρ. edd. invitis mssis. — *Ibid.* ἣν ἔχει. ἣν ἔχει Aug. Reg. A.
- Verf. 6. *Verf. 6.* πρὸς λόγον. Imperite ad oram ed. 2. scribitur παρὰ λόγον, quod ne habet quidem ullus codex mstus. — *Ibid.* τὸ τοὺς Μεγαλοπ. Perperam abest τὸ ab'edd. & Reg. B. C. errore ex ed. 1. propegato. — *Ibid.* προθύμους. προθύμως ed. 1. 2. & Reg. B. invitis vett. codd.
- Verf. 7. *Verf. 7.* μάλιστα μὲν γάρ. μὲν caret ed. 1. & Reg. B. C. errore operarum.
- Verf. 8. *Verf. 8.* ἀλλοιοτέρον τι. — „ἀλλ' ὕστερον posset accipi pro ἄλλο ὕστερον; sed id si voluisset Polybius, dixisset ἄλλο τι ὕστερον, non ἄλλο ὕστερόν τι. Forte legendum ἀλλοιο-

ἀλλοιο-

ἀλλοιότερόν τι. Sæpe υ & οι in msstis [ob soni similitudinem] permutantur, & potest ille error huic mendo locum dedisse, & ο facile in σ [O in C] potuit transire. Thucyd. IV. 106. οἱ δὲ πολλοί, ἀκούσαντες, ἀλλοιότεροι ἐγγίγνοντο τὰς γνώμας. Comparativus in hoc vocab. significat diversitatem ab eo, quod sit aut quæsitum, aut speratum, aut rei conveniens. Vide pag. 258, 58. [III. 32, 5.] & 1071, 15. [XVIII. 33, 4.] REISKIVS. — Absque hæsitatione in contextum adoptanda visa est viri perspicacis conjectura. Pariter, ut hoc loco, in pejorem partem accipitur hoc vocabulum XVIII. 33, 4. & X. 30, 6. Prorsus vero geminus nostri locus est apud Herodot. V. 40. ἵνα μὴ τι ἄλλοῦν περὶ σευ οἱ Σπαρτιῶται βουλευσώνται. Ceterum quod in ora ed. 2. pro vulgato ἀλλ' ὑστερόν τι notatur καὶ ὑστερόν τι, id e nullo cod. msto ductum est. In Flor. autem est ὑστερόν τι, absque ἀλλ'.

Vers. 8.

Vers. 9. δόξαντας, scil. τοῦ βασιλέως. Perperam δόξαν. Vers. 9. τας Vat. & δόξαντες ed. 2. invitis msstis. — Ibid. Μακεδόνων οἰκίαν. Μακεδονίαν Aug. & caret οἰκίαν.

Vers. 10. ἐπιδεικνύου. Vulge omnes ἐπιδεικνύου cum Vers. 10; circumfl. Conf. ad c. 49, 1. — Ibid. ἐπισπάσασθαι. Male ἐπισπάσασθαι ed. 2. operarum errore, propagato in seqq. editiones.

Vers. 11. προσελθὼν, *progrediens in medium*. Nil va- Vers. 11; riant libri. Conf. ad I. 69, 10. & II. 2, 10. — Ibid. τῶν πολλῶν. τῶν παλαιῶν Aug. Reg. A. — Ibid. παρεκάλει διὰ πλ. παρεκάλει δὲ διὰ πλ. ed. 2 seqq. perperam & contra codicum fidem. — Ibid. Verbo πειρᾶσθαι carent Aug. Reg. A. — Ibid. συμφωρότερον. Sic corrigere jussierunt Scaliger & Ernestus. conf. III. 8, 9. & V. 49, 6.

Vers. 12. ἐὰν δ' ἄρα Vat. Aug. Reg. A. Nescio an & Vers. 12; Flor. ex quo tamen nihil adnotavit Gronov. Oportuit autem ἐὰν ob sequens ἀντιβαίνη. εἰ δ' ἄρα edd. & Reg. B. C. ex Bav. — Ibid. ἀντιβαίνη revocavi ex msstis, qui in hoc consentiunt omnes: nam licet in Bav. itemque in Reg. A. decurtatum videri possit verbum, (est enim ἀντι-

Vers. 12. βαί, & superscripta in fine litera ν, omissa ultima vocali;) factum id est per usitatum scripturæ compendium, quod nil aliud nisi ἀντιβαίνη significare potest, conf. ad cap. 38. 3. ἀντιβαίη ed. 1. & Reg. B. C. commode quidem ad εἰς ἄρα, quod ibi præcessit; sed invitis vett. codicibus ἀντιβαίνει, quod habet ed. 2. in ora, & per se nihili est hoc loco, nec a codice ullo agnoscitur.

Cap. β. I.

C A P V T L I.

Vers. 1. *Vers. 1.* ἐπὶ τῶν ὑποκειμ. Male ὑπὸ τῶν ὑποκ. Vat. Aug. Reg. A.

Vers. 2. *Vers. 2.* Πτολεμαῖος μὲν ἀπογνούς. Sic Casaub. ex Reg. B. C. edidit, commodiore utique serie verborum, quam Πτολεμ. ἀπογνούς μὲν, quod est in ed. 1. 2. & vett. codd. Potest autem ἀπογνούς τὸ ἐθνος verti *spretis, abjectis, omis- sis Achæis*; sed haud incommode h. l. Casaubonus videtur interpretatus, *desperans retinere se posse in amicitia sua gentem Achæorum*. De re confer Adnotat. ad cap. 48. 3.

Ibid. ἐπεβάλετο Casaubonus sua auctoritate edidit. ἐπεβάλλετο ed. 1. 2. consentientibus codicibus; nisi forte unus Flor. (e quo discrepantia nulla ad h. l. enotata est) simplicem λ pro duplici habet, ut sæpe aliàs. Ac teneri ἐπεβάλλετο debuit: certe non ita intelligendus aoristus fuerit, tamquam jam pridem hoc consilium cepisset Ptolemæus; id enim si dicere voluisset Polybius, non nunc de- mum, sed supra, cap. 47 vel 48. erat commemoraturus, ad excusandum Aratum, quod a Ptolemæi partibus ad Macedones transierit.

Vers. 3. *Vers. 3.* Verbum ἤλατ' ὠδήσαν deest Augustano. — *Ibid.* περὶ τὸ Λύκαιον, intell. ὄρος, ad *Lycæum montem*. Mendose Λύβαιον Reg. A. sed Λύκαιον in ora. Λιλύβαιον Aug. Vide Plutarch. in Cleom. p. 806 sq. (cap. 5.) De Lycæo hoc, Arcadiæ monte, fuisse egit Pausanias VIII. 38. Conf. eundem IV. 20. p. 327. — *Ibid.* ἐκ παρατάξεως ἡγήθη. Sic ed. 1. Bav. Vat. Flor. Reg. A. B. C. ἡγήθη. ἐκ παρατάξεως ed. 2 & seqq. ex Aug.

Ibid.

Ibid. ἐν τοῖς Λαδοκείοις καλουμένοις τῆς Μεγαλοπολίτιδος. Λαδοκείοις h. l. edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. Λαδοκείοις Vat. Flor. Sed cap. 55, 2. ubi τῇ περὶ Λαδοκεία μάχῃ cum Reg. B. C. edidit Casaubonus, Λαδοκεία dat Vat. Λαδοκείους Flor. Λαδοκεία Aug. Λαδοκεία Reg. A. Λαδοκίω Bav. Hinc ibi Λαδοκίω ed. 1. Λαδοκίῃ ed. 2. Laodiceam prope Megalopolin, aut omnino in Peloponneso, nemo novit; pervulgatus autem error librariorum est, ut celebriora nomina substituant sæpenumero in locum obscuriorum. Confer quæ notavimus ad Κερύνειαν, cap. 41, 8. Ad verum proxime accedere scripturam codicum Vat. & Flor. ex Pausania discimus, apud quem lib. VIII. c. 44. sic vulgo legimus: Ἔστιν ἐκ Μεγάλης πόλεως ἐς Παιλλάντιον ὁδὸς καὶ ἐς Τέγεαν. Κατὰ ταύτην τὴν ὁδὸν Λαδοκεία (Λαδοκεία scribe, vel Λαδοκεία) σφίσει ὠνόμασται τὰ πρὸ τοῦ ἄστεος ἀπὸ Λαδοκού τοῦ Ἐχέμου. Id est: *A Megalopoli via ducit Pallantiam & Tegeam. In ea via ante urbem locus est, quem Ladocea adpellant a Lado, Echemi filio.* Prorsus corruerunt hoc nomen Plutarchi librarii, ut vix vestigium veri agnoscas, in Cleomene p. 807. (cap. 6.) ubi τῆς Μεγαλοπολίτιδος χωρίον Λεύκτρα vulgo scribitur, pro Λαδοκεία.

Ibid. ὅτε καὶ Λυδιάδας ἔπεσε. De nomine vide Adnot. ad II. 44, 5. De re confer Plutarch. l. c. — *Ibid.* ἐν τῇ Δυμαίᾳ περὶ τὸ καλούμενον Ἐκατόμβαιον. Conf. Plutarch. Cleom. p. 811. (cap. 14.) & Pausaniam II. 9. p. 131. & VII. 7. p. 539. qui tamen Hecatombæi nomen non habet, & tantum περὶ Δύμην pugnatam illam pugnam ait.

Verf. 4. τὰ περιστῶτα. τὰ προστῶτα ed. 4 & 5. ope-*Verf.* 4. 5. tarum errore. — *Verf.* 5. πρὸς Ἀντίγονον. πρὸς τὸν Ἀντιγ. ed. 1. 2. Reg. B. C. invitis vett. codd.

CAP V T LII.

Cap. LII.

Verf. 1. καταπληξάμενος τοῖς προειρημένοις ἀτυχήμασι, *Verf.* 1. terrore sui incusso prædictis rebus feliciter gestis. Rarior quidem usus hic videri potest verbi καταπληγῆσθαι absque accusa-

- Verf. 1.** accusativo casu; nec tamen probabilis est Reiskii conjectura, τοὺς προειρημένους, scil. *Achaos*. Sic enim nimis nude stare vocab. ἀτυχήμασι. — *Ibid.* ἐκπορεύετο recte edidit Casaub. ex Reg. B. C. cui suffragantur Vat. & Flor. ἐπορεύετο ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. C. Vide ad I. 30, 4. — *Ibid.* φόβον ἀνατεινόμενος. Non opus est, ut cum Reiskio corrigamus ἐπανατειν. Vide XXXII. 21, 13.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* Φενέον. Φένεον Vat. — *Ibid.* Φλοιῶντα. Φλοιῶντα Vat. Φλοιῶντα Flor. — *Ibid.* Τροίζηνα. Τροίζηνα Vat. Τρουζήνα Aug. Reg. A. — *Ibid.* προσεστρατοκ. recte Casaub. cum Reg. B. C. & Scalig. Mendose προσεστρατ. ed. 1. 2. cum vett. codd. omnibus.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* Vulgo, incisa post Ἀχαιῶν oratione, cum Bav. scribunt τότε τὸν τόπον δοῦς. male. τὸν τόπον τοῦτον pendet a προτείνας, cujus interpretamentum est δοῦς. Suidas: προτείνειν· δωρεῖσθαι. Hesych. προτείνεται· (scil. προτείνει·) δίδωσι.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* ἀπὸ τοῦ Σικυῶνος. Sic recte edd. & mssti nostri. Temere ἀπὸ τῆς Σικ. Vrsin. — *Ibid.* Ὀνείων. Ὀνεα ὄρη, *Oni montes* (quasi dicas *Asinini*) a Corintho versus Boeotiam excurrentes. Strabo VIII. p. 380. Conf. Plutarch. Cleom. p. 813. cap. 20. & quæ ibi monuerunt interpretes.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* τότε δέ. Facile post τότε excidere potuit particula δέ; quam nisi adoptaveris, legendum paulo ante ex Gronovii conjectura erit ὧν ἐν παρασκευῇ, pro ἤν. Sed præferenda partic. δέ cum Reiskio. — *Ibid.* καραδοκῶν. Mendose & invitis msstis καραδοκῶν ed. 2.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* ὥς εἰς Θετ/αλίην. ἐν εἰς Θετ/αλίην ed. 1. Bav. Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. & codex Vrsini. ὥς εἰς Θετ/αλ. solus Reg. C. δς Θετ/αλ. ed. 2. omisso εἰς operarum errore. Verba ἐτ' ὧν ignorant vett. codices omnes, præter Bav. in quo multa contra aliorum probatorum codicem fidem passim inserta sunt. Verba ista tenens Casaubonus, deleto pronomine δς, scripsit εἰς Θετ/αλίαν ἐτ' ὧν, διαπρεσβευσμένος &c. quæ interpretatus est, *misso, dum adhuc*

adhuc in Thessalia esset, ad Aratum. Reiskius prorsus probavit scripturam edit. 1. & cod. Bav. ita quidem, ut ab $\delta\epsilon$ εἰς Θετλ. $\delta\tau'$ ὡν nova incipiatur sententia: *Qui* (Antigonus, puta) *cum, quo tempore adhuc in Thessalia erat, legatos misisset.* Monetque, εἰς Θεττλίαν idem esse, ac ἐν Θεττλίᾳ, cujus quidem usus nullum apud Polybium exemplum reperire me memini. Sed placeant ista, cui placere possunt. Mihi persuasum est, temere in cod. Bav. intrusa esse verba $\delta\tau'$ ὡν: quibus, ut par est, rejectis, carere facile possumus pronomine $\delta\epsilon$, quod ante εἰς Θεττλ. ponunt veteres libri omnes; & prorsus abjici illud posset, nisi probabilius utique videri deberet, esse ex alia voce, nempe ex $\omega\varsigma$ vel ex $\epsilon\omega\varsigma$, corruptum.

Verf. 7.

Ibid. ὁμολογημένων. Mendose ὁμολογημένων Reg. A. Dein ὁμολογουμένων Aug. — *Ibid. διὰ τῆς Εὐβοίας.* Corrupte εὐτεβίας Vat. Flor. Aug. Reg. A. Quæsit Gronovius in Notis msstis: „Cur non per Bæotiam, quæ sæderata erat?“ (II. 65, 4.) Responderi facile potest. Primo per Eubœam, dein ex Eubœa utique per Bæotiam ad Isthmum transit. conf. IV. 67, 7.

Verf. 8. κωλύσαι. κωλύσαι Aug. Reg. A. κωλῆσαι ed. 1. Verf. 8. operarum errore.

CAPVT LIII.

Cap. LIII.

Verf. 1. ἀφίσταντο. ἐφίσταντο ed. 2. err. oper. — Verf. 1. Ibid. ἐγκατέλιπον. ἐγκατέλειπον unus Reg. C.

Verf. 2. Ἀριστοτέλην. Ἀριστοτέλη Vat. Flor. Aug. Verf. 2; Reg. A. sicut in aliis hujusmodi. — Ibid. μετὰ Τιμοκλέους τοῦ στρατηγοῦ. Casaubonus: *duce Timoxeno.* Imo, *cum Timoxeno prætore*: id enim indicatur adjecto articulo τοῦ στρατ. & prætorem per id tempus fuisse Timoxenum, docet Plutarch. in Arato.

Verf. 3. τῆς τῶν πραγμ. κατορθ. Vtroque articulo, Verf. 3. τῆς & τῶν, perperam carent Vat. Flor. Aug. Reg. A. —

Verf. 5. τὰ προδεδήλωμ. προσδεδήλ. ed. 2. invitis msstis. — Ibid. δέισας μή. δέισας τῇ ed. 1. operar. err.

Verf.

Verf. 6. *Verf. 6. παραπεσών. παραπεσών* ed. 1. quod ex *παρμ-
πασών* corruptum suspicatus est Reiskius; sed unice debet-
tur operarum culpæ. *παραπίπτειν εἰς πόλιν* idem sonat,
quod *παρεσπίπτειν*, quo usus est verf. 2. Irruperat au-
tem in ipsam urbem Cleomenes, & partem urbis jam te-
nebat, cum, ad Antigoni adventum cum exercitu, con-
sultius duxit se recipere, ut docet Plutarch. in Cleom.
p. 814. (cap. 21.)

Cap. LIV.

CAPVT LIV.

Verf. 1. *Verf. 1. οὐδένα δὲ χρόνον. οὐδένα τὸν χρόνον* ed. 1.
operar. err. — *Ibid. εἰς Ἄργος* correxit Casaub. cum
Perotto, Vrfino & Reg. B. C. Notatum etiam erat in ora
ed. 2. Sed contextus ed. 1. 2. cum vet. codd. omnibus
mendose εἰς ἔργον habet. Simili quadam ratione V. 16, 6.
ἐν Ἄργῳ in ἐναργῇ erat detortum.

Verf. 3. *Verf. 3. τοὺς Φρουρούς.* Nusquam aliàs apud Polybium
nomen hoc me legere memini: ac verior videtur scriptura
codd. Vat. Flor. Aug. Reg. A. quibus adfentitur codex
Vrfini.

Ibid. τὴν Αἰγύτιν correxi, præeunte Meursio in Miscel-
lan. Laconicis lib. IV. cap. 1. *Αἰγίτιν* ed. 1. 2. Reg. B. C.
cum Bav. *Αἰγύτιν* Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Perottus.
Stephanus Byzant. Ἄγυς· πόλις Λακωνική. οἱ πολλοί ται, Αἰ-
γύται. Conf. Pausan. III. 2. p. 208.

Ibid. Βελμινᾶται. Βελμινάτιν edd. & mss. Vtrumque
fortasse in usu fuit, *Βέλμινα* & *Βέλβινα*. Certe *μ* in se-
cunda syllaba, præter Polybianos codices, habent etiam
constanter codices Pausaniæ & Ptolemæi; conf. Sylburg.
ad Pausan. p. 263. edit. Kuhnii. Sed Stephanus Byz. ex
eodem Pausania *Βέλβινα* citat; quemadmodum & apud
Plutarchum, & apud Hesychium, & apud Livium scribitur.
Confer Meursii Miscell. Lacon. IV. 4. & Interpretes
Livii ad XXXVIII. 34, 8. Ceterum fieri etiam potest, ut
Belbinæ insulæ nomen per errorem in illud Laconiae oppi-
dum fuerit translaturum. De literarum *β* & *μ* permutatione
cum

cum aliis dixi, tum ad I. 75, 5. In agro Belbinate vel Belminate fuit Athenæum illud, cujus meminit Polyb. II. 46, 5.

Verf. 4. ἀπολογισάμενος correxit Casaub. ἀπολογησαμ. *Verf. 4.* ed. 1. 2. cum scriptis omnibus. Conf. Adnot. ad II. 12, 4.

Verf. 5. παραχειμάζων adscivi ex Vat. Flor. & Vrfini *Verf. 5. 6.* codice. Mendose χειμάζων edd. cum Bav. Aug. Reg. A.

B. C. τινά, quod præcedit, non esse in suo vetere codice, ait Vrfinus; sed est in Vat. & Flor. sicut in aliis. —

Verf. 6. περιστρατοπεδ. Conf. *verf. 11.* — *Ibid.* ἐνταῦθα cum Bav. caret ed. 1. sed habet editio 2 & seqq. cum ceteris codd. & Reg. B. C.

Verf. 7. τῶν δὲ Μακεδ. τῶν γὰρ Μακ. Aug. male. — *Verf. 7.*

Ibid. παρέδοσαν αὐτούς. Tenui hoc ex edit. Ernesti. Superiores editiones αὐτοὺς dabant, cum leni spiritu, non male: sic & Reg. A. & Aug. a pr. manu. Sed Bav. h. l. αὐτούς. Perinde est. Conf. ad I. 18, 3.

Verf. 10. προσπεσόντος. προσπεσόντας Aug. — *Ibid.* *Verf. 10.* τοὺς ἐξ Ὀρχομενοῦ. τοὺς ἐξερχομένους Vat. Flor.

Verf. 12. Τελφούσης h. l. scripsi, quemadmodum aliis *Verf. 12.*

constanter dant codd. nostri omnes, per T, & per σ simplex, ut IV. 60, 3. 73, 3. 77, 5. quamquam alii auctores duplicata sigma utuntur, & apud Pausaniam etiam cum littere Θ (Θέλπουσα) scriptum reperitur hoc nomen. Conf. Steph. Byz. & Cellar. Orb. Antiq. II. 13.

Verf. 13. ἐθελοντί. ἐθελοντήν Vat. pro more. Sic rur. *Verf. 13.*

fus cap. 57, 1. — *Ibid.* προσχωρησάντων αὐτῷ. αὐτῶν ed. 1. perperam accepto scripturæ compendio, quod erat in cod. Bav.

Ibid. ἤδη συνάπτοντος τοῦ χειμῶνος, adpetente jam hyeme. — „Ergo duravit Bellum Cleomenicum in annum tertium. Nam prima æstate Antigonus Corinthum & Argos recepit, & præsidia Spartana ex Arcadia eiecit, & conventui Achæorum ad Aegium interfuit, quo imperator totius fœderis est nuncupatus. Illa æstate Timoxenus fuit prætor Achæorum: vide p. 193, 7. [cap. 53, 2.] Inde primam

Verf. 13. primam hyemen egit circa Sicyonem & Corinthum. [cap. 54, 5.] Secunda æstate, qua prætor Achæorum erat ipse rex Antigonos, [cap. 54, 4.] cepit Tegeam, Orchomenum, Mantineam, Heræam, Telphussam: quibus rebus gestis, appropinquante hyeme, [ut hoc ipso loco, in quo versamur, ait Polybius] copias Macedonicas domum dimisit. Tertio vere [cap. 64, 1. & 65, 1.] eduxit Antigonos copias ex hybernis adversus Cleomenem, & cum eo apud Olympum in agro Laconico conflixit prælio, quo ejectus Cleomenes e Græcia aufugit in Aegyptum. Male itaque bellum hoc Cleomenicum in unum A. V. C. 531. confertur a Casaubono in Synopsi Chronologica. **REISKIUS.** — Conf. Adnot. ad Il. 46, 7.

Verf. 14. *Verf. 14. συνδιανοῦτο. διανοῦτο* unus Aug.

Cap. LV.

C A P V T LV.

Verf. 2. 3. *Verf. 2. Λαόκεια.* Vide Adnot. ad cap. 51, 3. — *Verf. 3. Μεσσήνης.* Μεσσήνης ed. 1. 2. cum Bav.

Verf. 4. *Verf. 4. τῆς δ' ἡμέρας ἐπιγενομένης.* Sic ante Reiskium Vossius jam in ora sui libri correxerat: & sic Perottus videri potest in suo cod. invenisse; vertit enim, *saða vero luce*: sed & ex facili conjectura pariter videre potuit verum. Nihil apud Polybium frequentius hac phrasi, *ἡμέρας vel νυκτὸς ἐπιγενομένης.*

Verf. 5. *Verf. 5. κατὰ τὸν Κωλαϊόν.* Lib. IX. 18, 2. ubi de eadem re agitur, unus codex Φωλαίων habet, ceteri Φαλαίων, quod verum videtur, & ibi Casaubonus *ad Speluncam* interpretatus est.

Verf. 6. 7. *Verf. 6. προκαταλαμβάνεσθαι. προκαταλαβέσθαι* unus Reg. C. — *Verf. 7. ἐλπίσαι. ἐλπίσας* ed. Casaub. errore operarum.

Verf. 8. *Verf. 8. παρὰ μόνοις Μεγαλοπολίταις.* Adoptavi certissimam Reiskii conjecturam. Mire παρὰ λιονεῖς Mey. ed. 1. 2. Bav. Reg. C. παρὰ λιονοῖς Aug. Reg. A. παρὰ λιόνοις Vat. Flor. Casaubonus ex Reg. B. παρὰ τοῖς Μεγαλ. edidit. Reiskius, cognitis (ex ed. 1. & ex Bœcleri excerptis

ex

ex cod. Augustano) vestigiis veteris scripturæ, pro sua sagacitate veram Polybii scripturam facile perspexit. Minus feliciter Scaliger, primum παρ' ὅλοις conjecerat, deinde παρὰ τοῖς. — *Ibid.* Στυμφαλίσις. Στυμφαλίσις ed. 2. quod ex Στυμφαλίσις corruptum putavit Scaliger; sed unice debetur errori operarum.

Verf. 9. τὸ μὲν γάρ. Caret γὰρ Aug. — *Ibid.* Post ὑποβολιμαῖον excidisse verbum εἶναι, suspicatus est Reisk. — *Ibid.* ἐπηλύδων. Male ἐπηλίδων ed. 1. 2. 3. & Reg. B. cum Bav.

Verf. 2.

Verf. 9.

CAPVT LVI.

Cap. LVI.

Verf. 1. Φύλαρχος. Sic recte edidit Casaub. & eodem modo cum h. l. tum deinde constanter & Vrsini liber, & nostri veteres codices omnes, excepto Bav. qui in textu quidem & h. l. & deinde plerumque pariter Φύλαρχος habet, sed superscripta super υ vocali jota; unde Φύλαρχος constanter ed. 1. Reg. B. C. quod etiam semel aut bis Bav. in contextu habet. Sed Φύλαρχος, per υ, cum apud alios scriptores constanter scribitur, tum apud Plutarchum & Suidam. Plutarchi notandum est de Phylarcho iudicium, cum Polybio consentiens, in Arato p. 1045. (cap. 38 extr.) ὁμοίως δὲ, αἰτ, καὶ Φύλαρχος ἱστορήκε περὶ τούτων· (de causa & origine Belli Cleomenici:) ὃ, μὴ τοῦ Πολυβίου μπετυρῶντος, οὐ πάνυ τι πιστεύειν ἄξιον ἔν. ἐνθουσιᾷ γὰρ, ὅταν ἄφηται τοῦ Κλεομένους, ὑπ' εὐνοίας, καὶ καθάπερ ἐν δίκῃ, τῇ ἱστορίᾳ, τῷ μὲν ἀντιδικῶν διατελεῖ, τῷ δὲ συναγορεύων. Id est: *Pari modo de his scribit Phylarchus: cui, nisi testis accederet Polybius, non sane fides foret adhibenda. Nam ubi Cleomenem adtingit, præ studio, quo in illum fertur, motu quodam adficitur fanatico; Et veluti in iudicio, sic in historia, huic perpetuo patrocinatur, illum (Aratum) oppugnat.* Apud Suidam monere oblitus est Küstnerus, mendose scribi Κλεωνύμου τοῦ Λακεδαιμονίου, pro Κλεομένους. Ceterum de hoc Phylarcho copiose & diligenter egit Vossius lib. I. de Historicis Græcis, cap. 17.

Verf. 1.

Polybii Histor. T. V.

G g

Verf.

Verf. 2. *Verf. 2. χρήσιμον ἂν εἴη.* Sic Flor. Aug. Reg. A. C. *χρήσιμον δ' ἂν εἴη* ed. 1. & Reg. B. ex Bav. quod fortasse ab ipsius Polybii manu est. Vide Adnot. ad II. 37, 3. & quæ ibi citantur loca. Quid det h. l. Vat. haud satis scio; nam, cum collatus fuerit cum ed. 2. (in qua temere, omissa particula ἂν, est *χρήσιμον δ' εἴη*) nullam discrepantiam notatam video in Spalletti nostri schedis. Casaubonus, scripturam ed. 2. ob oculos habens, cum Scaligero delevit δέ, & *χρήσιμον εἴη* edidit.

Ibid. προσηρμένοις. Temere *προειρημ.* ed. 2. — *Ibid. μὴ παραλιπεῖν.* Nescio quid spectarit Vrsinus, cum ex ingenio καὶ μὴ παραλιπεῖν scribere iussit. — *Ibid. τοῖς γράμμασιν. τοῖς συγγράμμασιν* Flor.

Verf. 4. *Verf. 4. ὕψ' ἡμῶν. ὕψ' ὑμῶν* ed. 1. 2. 3. & Reg. B. C. errore operar. ex ed. 1. propagato. — *Ibid. διευκρινεῖν. διακρινεῖν* ed. 1. perperam accepto scripturæ compendio, quod erat in Bav. In uno Aug. tamen perspicue sic scribitur, *διακρινεῖν*, quo minus mirum est, tenuisse hoc editorem Basileensem. Nec ab ed. 1. discesserunt Reg. B. C. Sed verum, quod est in Bav. Flor. & Reg. A. Polybio restituit Casaubonus.

Verf. 6. *Verf. 6. ὁμότητα τὴν Ἀντιγόου.* Caret τὴν Aug. — *Ibid. τηλικαύτως. τηλικαύτας* ed. Casaub. errore operarum.

Ibid. εἰς ἐκστάσιν, in stuporem. Male me fecisse intelligo, quod Polybio non restitui unice veram scripturam *ἐπίστασιν*, quam offerebat codex Vat. cum suis sociis, cuius vim in versione latina expressit (nec tamen exhaustit) Casaubonus, ut *Græcos omnes ea res adverteret*: poterat dicere, *Græcis omnibus cogitationem & curam injiceret*. Sic X. 40, 4. *εἰς ἐπίστασιν ἤγαγε τὸν Πόπλιον τὸ γιγνόμενον, advertit ea res animum Scipionis; cogitationem & curam ei injectit*: & XXXVI. 2, 9. *εἰς μεγάλην ἐπίστασιν ἤγε καὶ ἀμυχχνίαν.* Istam vim vocabuli non intelligens is, cuius ex ingenio multa passim in codicem Bav. irrepserunt, *ἐκστάσιν* h. l. posuit pro *ἐπίστασιν*, eadem temeritate, qua

qua II. 2. ἐπιστάσις scriptis pro ἐπιστάσεως, & II. 40,
5. ἐπιστάσιον pro ἐπίστασιν.

Verf. 7. κόμας διεβρίμενας Vat. Flor. Aug. Reg. A. & *Verf. 7.*
cod. Vrf. διεβεγμένας (sic) ed. 1. 2. & Reg. B. | ex Bav.
Hinc διεβρήγμενας Casaub. & seqq. edd. cum Reg. C. — *Ibid.*
ἀναμῖξ ἅμα. Perperam deest ἅμα Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 9. ἀγεννέας. ἀγενές ed. Ernesti, invitis mssis. *Verf. 9.*

Verf. 10. ἐκπλήττειν. ἐκπλήττειν dant h. l. edd. & *Verf. 10.*
mssii omnes: sed id *increpare* significat, & dativo casui
jungitur, nec est omnino hujus loci. ἐκπλήττειν scriptum
voluisse Casaubonum, ex ora Basileensi refert Mericus, &
ostendit interpretatio, *percellere*. Sic & Vossius in ora sui
libri correxit: itemque Reiskius, qui *perterrefacere* ver-
tit, pariter Ernestus, qui commodius verbo magis gene-
rali *obstupescere* exposuit. Versu sq. libri omnes recte in
ἐκπλήττειν consentiunt.

Ibid. τοὺς ἐνδεχομένους λόγους, sermones, qui haberi
potuerunt: vel, ut commode Casaubonus interpretatus est,
sermones, quos fuisse habitos sit verisimile. Nec vero video,
cur hoc improbet Ernestus, (in Lexic. Polyb. verbo Ἐν-
δέχομαι.) & velit *narrationes probabiliter fictas*: hæ sunt
enim quas statim deinde dicit τὰ παρεπόμενα τοῖς ὑποκει-
μένοις; mox vero *fictis sermonibus & fictis narrationibus*
opponit vere facta & *vere dicta*, τὰ πραχθέντα καὶ βη-
θέντα κατ' ἀλήθειαν eodem hoc versu, & τὰ ἀληθινὰ
ἔργα καὶ ἀληθινούς λόγους *vers. seq.*

Ibid. πάντα, ἂν πάνυ μέτρια τυγχάνωσιν ὄντα. —
„πάντα accipio hic pro πάντως, utique, tum certe, quum
aliquo modo tolerabilia sunt, nec plane indigna relatione.“
REISKIUS. — Sed πάνυ notat *admodum, valde*; non,
aliquo modo: & τὰ μέτρια utique opponi videntur τοῖς ἐκ-
πληκτικοῖς. Itaque rectius Casaubonus: *omnia, quantum-
vis parva* [id est, ut nos interpretati sumus, *parum mira-
bilis illa sint*. Sic vero particula ἂν vel accipienda pro
πάν, vel in πάν mutanda, quemadmodum *vers. 12.* dicit

καὶ ἡ ψευδοῦς. Sic vero & Perottus exposuit: *etiamsi mendocria sint.*

Verf. 11. *Verf. 11. ταυτόν.* Scribe ταυτόν. — *Ibid. ἐνθάδε δὲ διά.* Carent δὲ ed. 1. 2. Nempe Bav. mendose sic dederat ἐνθάδε διά.

Verf. 12. *Verf. 12. διὰ τὴν ἀπάτην τῶν θευμένων.* Interpretatus sum cum Casaubono, ut *decipiantur spectatores.* Monent autem grammaticel, usurpari potissimum nomen ἀπάτη de *illicebriis & lenociniis, quibus lubens volensque aliquis falli se patitur.* Mœris: 'Απάτη' ἡ πλάνη παρ' Ἀττικοῖς. ἀπάτη δὲ, ἡ τέρψις παρ' Ἑλλήσιν. Ad quæ verba vide quæ congescit Pierfonus p. 65 sq. Cum alia nonnulla eodem facientia, tum verba Iosephi in Antiq. Jud. VIII. 2, 8. adnotavit ad hunc locum Reikius, ubi ait ille: *μηδὲν ἐξω τῆς ἀληθείας λέγομεν, μηδὲ πιθανοῖς τισι καὶ πρὸς ἀπάτην καὶ τέρψιν ἐπαγωγῶς τὴν ἱστορίαν διαλαμβάνοντες, τὴν μὲν ἐξέτασιν Φεύγειν πειράμεθα, πιστεύεσθαι δ' εὐθύς ἀξιούμεν.* Nil itaque opus est, ut ἀγωγὴν vel ἀπαγωγὴν, quod est *delectatio*, scribendum suspicemur cum Merico Casaubono.

Verf. 13. *Verf. 13. τρόπον.* Cum τρόπιν dedisset ed. 1. operarum errore, servavit hoc editor Basileensis, τρόπον in ora ponere contentus.

Verf. 15. *Verf. 15. ἀποκτινύναι.* ἀποκτεινῶναι ed. 1. 2. cum Bav. Vat. Flor. Hinc ἀποκτινύναι Casaub. cum Reg. B. Mendose ἀποδεικνύναι Aug. & Reg. A. sed in hoc ab ead. manu superscr. πτει. In Bav. quoque prius fortasse scriptum fuerat ἀποδεικνύναι, sed erasæ sunt literæ δειν, & earum loco scriptum πτει. — *Ibid. ἀθάως. ἀθάως* (id est ἀθῶος) Vat. Mendose ἀθάς ed. 1. quod religiose servans editor. Basil. ἀθάως in oram relegavit.

Ibid. τιμῶν. τιμῶν Vat. Flor. Vrlin. — „τιμῶν, *puniens.* Græcitas terfior eo sensu τιμωρούμενος usurpat. [Sic ipse Polybius I. 88, 5.] Sed haud raro activum quoque, *τιμῶν τινα*, pro *punire aliquem*, reperitur. Vide interpretes ad Acta Apostol. cap. 26, 11.“ *REIK.* — *Ibid. προσέρχας, προσέρχας* Aug. Reg. A.

Verf.

Vers. 16. ὑπὲρ τα τῶν * *. Acute vidit Reiskius, vulgatam lectionem ὑπὲρ τῶν περιπετειῶν (quam ex Reg. B. adoptavit Casaubonus) meram esse παραδιόρθωσιν; sed non video, quo pacto placere illi ὑπὲρ τελῶν potuerit, quod ita interpretatus est, *finem iudicii de eventis positum esse non in eventis ipsis, sed in causis & designationibus rerum.* Equidem *lacunæ signum* utique interferendum putavi, de qua supplenda liberum penes lectorem esto iudicium. Vide, an placeat ὑπὲρ τα τῶν δικαίως καὶ τῶν ἀδίκως πραχθέντων.

Ibid. τῶν πραχθέντων ex Reg. B. adoptavit Casaub. quod ipsum exhibent Vat. Flor & cod. Vrsini. πραγμάτων probans REISKIUS, hoc fundamento nititur: „Recte dicitur (inquit) αἰτία τοῦ πράγματος, inepte αἰτία τοῦ πράττοντος. Sed recte & eleganter potest dici ἡ προαίρεσις τοῦ πράγματος, pro eo fine, qui quaeritur ista re vel illo instituto.“ — Me quidem non admodum commovit ista ratio; sed fateor, desiderasse me post ταῦς αἰτίας repetitum articulum καὶ τὰς προαίρεσις.

CAPVT LVII.

Cap. LVII.

Vers. 1. ἐθελοντῇν. ἐθελοντι Vat. — *Ibid.* ἐνεχεί. Vers. 1399. ρισαν αὐτούς. ἐνεχείρησαν Flor. αὐτούς edd. & Reg. B.C.

non male, sed invitis msstis, e quibus αὐτούς restitui. —

Vers. 3. γενέσθαι συνέβη. συνέβη γενέσθαι Vat. Flor. —

Vers. 4. παρήγισθε. παρήγισθε Aug. παρήγισθε Reg.

A.B. — *Vers. 6.* ἀνυπονήτου. Mendose ἀνυπονήτους

ed. 1. 2. ἀνυποστάτου voluit Vrsinus: temere.

Vers. 7. πρὸς οὓς μικρῷ πρότερον. Sic recte vett. codd. Vers. 7.

omnes. πρὸς τοὺς προτ. μικρῷ ed. 1. Reg. B. πρὸς τοὺς

μικρ. προτ. ed. 2. πρὸς οὓς προτ. μικρῷ Reg. C.

Ibid. βιαίοις πράγμασι περιπεσόντας. Cum in ed. 1

& 2. esset πράγμασι πεσόντας, REISKIUS legendum cen-

suit τραύμασι πεσόντας, & verba illa οὐκ ὀλίγους δ' αὐτῶν

βιαίοις &c. sic interpretatus est: „*Et quorum (Achaeorum)*

non paucos viderant prostratos (id est, exanimatos) vulne-

ribus, vi & ira adaκtis (scil. a semet, Mantinenσibus).“ —

Vers. 7.

At & contorta omnino videri debet hæc interpretatio, nec sententia per se satis apta ad contextum; &, verum si quærimus, verbum *πεσόντας*, cui emendationem suam superstruxit Reiskius, nonnisi negligentiae debetur operarum typographicarum, nam in *περιπεσόντας* consentiunt codices omnes. Neque vero eo minus probanda, atque unice tenenda illa Reiskii conjectura, qua *τραύμασι* pro *πράγμασι* repositum voluit. *βιαιαῖς τραύμασι περιπίπτειν*, est *graviter vulnerari*: vide II. 69, 2. III. 116, 9. *αὐτῶν* vero non ad *Achaos*, sed ad *Mantinenfes* referendum. Igitur sententia hæc est: *qui necessariorum suorum multos interfectos, & haud paucos ex suo numero graviter vulneratos viderant*. Monet Thomas Magister p. 335. verbum *ἐκείδω* de *miserabili casu* potissimum, qui oculis nostris subjicitur, usurpari: rectius, puto, dixisset, præpositionem *ἐπὶ* vim aliquam hujusmodi adicere verbo, *adspicio, præfens adspicio, oculis meis video*.

Ibid. *εἰσαγόμενοι*. *εἰσαγαγόμενοι* ed. Casaub. & seqq. ex Reg. B. C. commode quidem: sed, quamquam sequitur *ποιησάμενοι* in aoristo, nil tamen opus erat discedere a scriptura, in quam cum ed. 1. 2. consentiunt veteres libri omnes. — *Ibid.* *ὁμοστίους* accepi a Vat. & Flor. & sic libro IV. c. 33, 5. dant veteres codd. omnes cum editis. Vulgo h. l. *ὁμοστίους* edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C.

Vers. 8.

Vers. 8. *εἰ τινες ἀνθρώπων*. Sic recte veteres libri. *Temere οἱ τινες* ed. 1. 2. Reg. B. C. — *Ibid.* *οὐδ' εἰ τινες, οὐδ' οἱ τινες* soli Reg. B. C.

Esp. LVIII.

CAPVT LVIII.

Vers. 1.

Vers. 1. *ἐπιβουλὰς* recte dant editi & manuscripti. Si voluisset *ἐπιβολὰς*, non scripsisset *τὰς ὑπ' Αἰτωλῶν*, sed *τὰς τῶν Αἰτωλῶν*.

Vers. 2.

Vers. 2. Verba *ἄρμησαν ἀπολιπόντες* & seqq. usque *παρὰ φυλάττοντες* omissa in ed. 1 errore operarum. Habent ea Reg. B. C. ex alio codice. Rursus *vers.* 3. *τὴν* ante *ὑποκειμ.* temere abest ab ed. 1. 2. & Reg. B. C.

Vers.

Verf. 4. παρὰ τῶν Ἀχαιῶν. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Verf. 4.*
Vrfin. παρ' Ἀχαιῶν edd. & Reg. B. C. ex Bav.

Verf. 7. of δ'. Imperite in ora ed. 2. scribitur οὐδ', quod *Verf. 7.*
nullus codex habet. — *Ibid.* παραβάντες. παραβάντες
ed. 1. 2. errore operarum, propagato in Reg. B. — *Ibid.*
ἀπετέλεσαν recte dederunt Vat. & Flor. Conf. ad I. 54, 1.
I. 59, 12. III. 84, 15. IV. 72, 10. Eodem verbo in me-
dia forma utitur *verf. 10.* μηδὲν ἀσεβὲς ἐπιτελεσάμενος.

Verf. 8. δόξαμεν. δόξουσι solus Aug. *Verf. 8.*

Verf. 9. τυχὸν ἴσως. ἴσως in Flor. ad oram, non in *Verf. 9.*
contextu est: unde suspicari quis possit temere in contex-
tum receptum, nisi & aliās duo ista jungerentur. (cf. Henr.
Stephani Thesaur. in τυχόν.) Ex cod. Vat. nihil ad h. l.
notatur, & ceteri codices nil mutant.

Verf. 10. μηθέν. μηδὲν ed. 1 & seqq. invitis mssis. *Verf. 10.*

Verf. 11. Φίλαρχος. Φίλαρχος ed. 1. 2. Reg. B. C. ex *Verf. 11 & 9.*
Bav. ubi tamen nonnisi intra lineas indicatur hæc scriptura.
Vide ad cap. 56, 1. — *Ibid.* ἔλεον. Mendose ἔλεγον
Aug. — *Verf. 12.* συνεξακολουθήσαντες. συνεξακολου-
θήσαντες male ed. 1. 2. & Reg. B. cum Bav. — *Ibid.*
ψεῦδος εἰσήνεγκες adscivi ex Vat. Flor. & cod. Peiresc. e quo
hoc enotavit Valesius. — *Verf. 13.* τῆς ἀγνοίας. ἀνοίας
voluit Scaliger. Nil opus. Vide ad II. 7, 12.

Verf. 14. πρατίντων Reg. B. C. edidit Casaub. suffra. *Verf. 14.*
gantibus Vat. Flor. & cod. Vrfini. πρατ/ομένων ed. 1. 2.
Bav. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ταῦτά. ταῦτα ed. 1. 2. Reg.
B. C. invitis vett. codd.

CAPVT LIX.

Cap. LIX.

Verf. 1. τὸν Ἀργεῖον caret ed. 1. & Bav. Habent Reg. *Verf. 1.*
B. C. cum ceteris. De *Aristomacho*, Argiutorum tyranno,
consulendus Plutarchus in Arato, p. 1043. cap. 35. & p.
1048. cap. 44. — *Ibid.* Κεγχρεάς recte edd. ex Bav.
Κεγχραιάς Vat. Flor. conf. cap. 60, 7. Κεγχρεάς Aug.
Κεγχρείας Reg. A.

Verf. 2.

Verf. 2. — „διὰ τῆς νυκτός h. j. est non simpliciter *de nocte*, sed *per totam noctem*.“ κεικκ. διὰ νυκτός pro δ' ἄλλης νυκτός dici, satis notum: (conf. Steph. Thes. T. I. p. 978.) an & διὰ τῆς νυκτός eodem modo dicatur, dubitari potest: certe, si h. l. Polybius id dicere voluisset, videtur deinde cap. 60, 7. non τὴν νύκτα, sed μίαν νύκτα fuisse scripturus. — *Ibid.* Tria verba τοὺς δ' ἀπιστοῦντας desunt Flor. — *Ibid.* γιγνομένοις Aug. γινομένοις ed. 1. Bav. Reg. A. C. γενομένοις ed. 2 sqq. Ex Vat. & Flor. nil adnotatum in schedis.

Verf. 3 sqq.

Verf. 3. παρείδω. παρήδω ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav. — *Verf. 4.* ἕτερον ἡμαρτε. ἡμαρτε ἕτερον ed. 1. Reg. B. C. cum Bav. — *Ibid.* εἰς τὴν πατρίδα. τὴν, quod deest ed. 1. 2. 3. & codicibus nostris omnibus, adjecit Gronov. ex codice Peiresc. — *Verf. 6.* κατηγορίαν ἢ πικροτέραν. Temere κατηγορίας ἢ πικροτέρας ed. 1. 2. Omitto alia operarum sphalmata.

Verf. 8.

Verf. 8. τέλος δ' ἐκπεσόντος. Quænam vis possit esse h. l. particulæ τέλους, non video. Pro τελώς mendose τέως scriptum IV. 56, 9. & II. 15, 10. Hoc loco quin ex τέλος fuerit corruptum, non dubitandum videtur. Ceterum de hoc primo impetu in urbem Argivorum, facto ab Arato, & de facinore isto Aristomachi, quod dicit Polybius, nihil memorat Plutarchus. Quod particula δὲ caret ed. 1. & Reg. B. C. non exemplaris Bavarici, sed operarum Hagenoënsium culpa commissum est.

Ibid. τῶν ἔσωθεν αὐτῷ ταχαμένων. τάσσεσθαι τινι vel πρὸς τινα, i. q. συντάσσεσθαι τινι, *pacisci cum aliquo*, vel *tempus & locum cum aliquo constituere*. Sic ταχαμένοις ἡμέραν πρὸς τὸν Φιλίππον, XVIII. 19, 1. Et absolute, ταχαμένοι, *constituentes inter se*, XVII. 7, 7. Hinc ὁ ταχθεὶς τόπος XVII. 7, 8. & sæpe aliàs, & ἡ ταχθεῖσα ἡμέρα, & similia.

Verf. 9.

Verf. 9. ἀπέσφαξε. κατέσφαξε Vat. Flor. — *Ibid.* Cum ἐναντίων τῶν ἀναγκάων esset in ed. 2. operarum errore, Vrsinus *ex ingenio*, ut ait, ἐναντίον scribere jussit.

Qui

Qui si inspicere codicem suum instum voluisset, ita scriptum inventurus erat. Nam in verum scripturam consentiunt cum ed. 1. codices omnes. Sed id quidem multis locis (& sic statim rursus cap. sq. vers. 1 & 3.) obtinet, ut, quæ Vrsinus *ex ingenio* a se correctæ jactat, ea communi consensu codices omnes exhibeant.

Vers. 9.

CAPVT LX.

Cap. LX.

Vers. 1. In versione latina neglectum est vocabulum *Verf. 1.*
αἰθώς, impunis.

Vers. 2. λαβόντες κατὰ πόλεμον ὑποχείριον, *captum Verf. 2.*
jure belli; nempe quo tempore Argos ceperunt Achæi, de quo vide supra cap. 53. conf. Plutarch. in Arat. p. 1048. (c. 44.) — *Ibid.* ὃν γε καί. Deest particula καί ed. 2. 3. Adjecit Gronov. ex cod. Peiresc. sed agnoscunt eam pariter codices omnes cum ed. 1. Malim tamen καὶ pro καί, inclusa particula potentiali.

Vers. 4. ἀπέθετο μέν. Caret μέν ed. 1. Reg. B. C. cum *Verf. 5.*
 Bav. quod probans Reiskius, sic distinguere jussit orationem, τί παθεῖν ἦν ἄξιός ἐκείνος; ὡς γὰρ ἀπέθετο τὴν τυραννίδα &c. cujus periodi apodosin incipere ait ab illis verbis ὁ δ' ἐπιλαθόμενος *vers. 6.*

Ibid. περισταλεις restituit Casaub. ex Reg. B. C. & ora ed. 2. quibus adsentiuntur vett. libri omnes, nisi quod in Bav. intra lineas super literis λε superscripta est litera θ, qua vel περισταθεις indicatur, vel potius περισταλθεις. Hinc igitur περισταθεις dedit ed. 1. quod & ed. 2. tenuit, in ora exhibens alteram lectionem περισταλεις. Inde Reiskius, cum nesciret, unde ducta esset hæc scriptura περισταλεις, quam adoptavit Casaubonus, non improbavit illam quidem, sed tamen περισταθεις, quod dabat editio prima, defendit, & miro modo exposuit per *reformidatus & reverentur habitus ab Achaïs.* Recte vero Ernestus, (in Lexic. Polyb.) περισταλεις unice verum judicans, monuit, non *exceptus* vertendum esse cum Casaubono, sed *teñus*, quod bene convenire ait τῇ ἀσφαλείᾳ, quam adeptus erat

Aristomachus clementia Achæorum. Sane *περιστέλλαν* est *tegere*, sicut vestis vel clypeus tegit corpus: & translata notione, prorsus ut hoc loco, sic V. 67, 13. *περιστέλλαν τοὺς ἀποστῆτας* est *protegere rebelles*.

Verf. 6. *Verf. 6.* τῶν προσερχομένων Φιλανδράπων. Φιλανδράπων voluit Reiskius, & sic habet Reg. B. eademque lectio in Reg. A. intra lineas indicatur. Sed vulgatam abunde probat usus Polybianus. — *Ibid.* ἐπεὶ μικρὸν recte editum ex Bav. ἐπὶ μικρὸν Vat. Aug. Reg. A. Ex Flor. nil notatur.

Verf. 7. *Verf. 7.* Κεγχρεαῖς. Κεγχραιαῖς Vat. Reg. A. conf. cap. 59, 1. Sed mox verf. seq. nulla est, quod sciam, varietas. — *Ibid.* Φύλαρχος. Nunc & in contextu Φίλαρχος habet Bav. ut ed. 1. 2. Reg. B. C. — *Ibid.* εἰς τὴν Ἥλοπ. Caret τὴν Flor.

Verf. 8. *Verf. 8.* διὰ τῶν ἐπὶ ταῖς Κεγχρεαῖς πεπραγμένων. Imo vero ταττομένων vel potius ταταγμένων utique videtur rescribendum, id est, *per Cenchrearum praefectos*; nisi plenius etiam, διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἐν Κεγχρεαῖς τεταγμένων, malueris, id est, *per eos, quibus hoc negotium Cenchreis mandatum est*. πεπραγμένων certe non est hujus loci; ex quo verbo ut aliquam sententiam exprimeret Casaubonus, ita illud vertit, tamquam esset διὰ τινὰ τῶν ἐν Κεγχρεαῖς πεπραγμένων, *propter nonnulla, quæ Cenchreis fecerat*.

Cap. LXI.

CAPVT LXI.

Verf. 1. *Verf. 1.* χωρὶς δέ. χωρὶς τε Flor. — *Ibid.* μετ' αὐξήσεως καὶ διαθέσεως. μετὰ διαθέσεως Ernestus cum Casaubono & Reiskio interpretatus est *cum affectu, vehementius*. Ego vero διάθεσιν *quancumque* dici animi vel corporis *adfectionem, conditionem, dispositionem*, novi; & absolute positum id nomen, de *adfectione corporis morboſa* imprimis accipi scio; (conf. ad II. 70, 6.) sed absolute positum pro *vehementiori animi adfectione* nusquam videre memini. Quare suspicatus sum, phrasin hanc μετὰ διαθέ-

σεως

σεως exponendam ex illis, λόγους, μύθους, πολὺν τερα-
τείαν διατίθεσθαι vel διατιθέναι (I. 2, 1. II. 17, 6. III. 38,
3. &c.) &c, sicut in his dictionibus verbum διατίθεσθαι po-
tat *disponere* & quasi *venum exponere*; (quod Galli *étaler*,
Germani *auskramen* dicunt;) sic μετὰ διαθέσεως suspicatus
sum esse cum *apparatu verborum, fusa, multis verbis*;
quod Germani mit *vielem Worthram* dicerent.

Ibid. καθήκειν ὑπολαμβάνων τοῖς συγγραφεῦσι Vat. Flor.
Aug. Reg. A. καθηκ. τοῖς συγρ. ὑπολ. ed. 1. Reg. B. C. ex
Bav. & sic rursus ed. Casaub. & seqq. καθ. τοῖς ὑπολ. συγρ.
ed. 2. errore operarum.

Vers. 2. ἐχρήσαντο. ἐχρήσατο ed. 1. 2. Reg. B. C. cum *Vers.* 2 seqq.
Bav. — *Vers.* 3. ἥπερ ὑπὸ τῶν. ὑπὸ τῶν ἥπερ ed. 2.
oper. err. — *Vers.* 6. ἐπ' ἀγαθῶ. Male ἐπ' ἀγαθῶν
Aug. — *Ibid.* ἐμποδὼν ἦν, ante pedes, in promptu erat.
Sic recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. absque οὐδὲν, quod te-
mere adfutum in Bav.

Vers. 7. ὑπομείναντας πόλεμον. Vocabulum πόλεμον, *Vers.* 7 seqq.
quo carent vulgo editi & Reg. B. C. cum Bavarico, adscivi
ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. & cod. Peiresc. — *Vers.* 9.
οἱ πρῶτον. Propagatus error inde ab ed. 1. Scribe οἱ cum
codicibus omnibus. — *Ibid.* προῖντο. προίεντο Aug.
Reg. A. — *Vers.* 10. δοθ. ἀνελπ. καὶ παρ. αὐτ. ἐξουσ.
Sic Vat. Flor. Reg. A. & cod. Peiresc. Vulgo δοθ. αὐτ.
ἀνελπ. καὶ παρ. ἐξουσ. cum Bav. & Aug. — *Ibid.* τάφρων.
τάφρων temere ed. 2.

Vers. 11. ἔργον ἢ γέγονεν. ἢ. cum abesset a superiori. *Vers.* 11.
bus editionibus, adjecit Gronov. ex cod. Peiresc. cum quo
faciunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἐπιστήσαι. Male
ἐπιστήσαι Aug. Reg. A. Sic & iidem mox παρορμήσαι. —
Ibid. ἀληθινῶν. ἀληθινῶς ed. 1. ἀληθινὴν suspicati sunt
Gronov. & Reisk. & iidem deinde βέβαιον vel βεβαίον.
Sed nil movendum. κοινωνία ἀληθινῶν πραγμάτων est senti-
re, societatem colere cum his, quorum rationes verae & sinceræ
sunt, nihil ficti, nihil simulati habent. — *Ibid.* Φύλαρχος.
Rursus Φίλαρχος ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav.

CAPVT

CAPVT LXII.

Cap. LXII.

Vers. 1.

Vers. 1. Μεγάλης πόλεως. Μεγαλοπόλεως solus Aug. & sic deinde constanter. — *Ibid.* Vocabulum τάλαντα, quod deest ed. 2, agnoscunt codices omnes.

Ibid. ἐξακισχίλια & δισχιλία librariorum culpa corrupta esse suspicatus est ΜΕΙΣΚΙΝΣ, & ἐξακόσια & διακόσια scripsisse Plutarchum; quandoquidem Polybius hoc cap. vers. 8. ait, neminem, ne quidem si exaggerare rem vellet, dicere ausurum, plura quam trecenta talenta tunc ex Megalopoli rediisse. Sic vero etiam cap. 63, 3. legendum foret ἐξακοσίαν pro ἐξακισχιλίαν: sed tunc repugnare utique videtur, quod ibidem de Ptolemæi χορηγίαις dicit Polybius.

Vers. 2 sq.

Vers. 2. ἐννοίας. ἐννοίας ed. 1. 2. Reg. B. C. perperam accepto scripturæ nexu. — *Vers. 3.* κατέφθαρτο. κατέφθαρη unus Aug.

Vers. 4.

Vers. 4. ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καιροῖς - - μεγάλην καρποῦ-θαι δοκοῦσιν εὐδαιμονίαν. Conf. ad cap. 38, 4. & 40, 2. Loquitur de eo tempore, quo inde ab A. V. 573. usque sub annum 606 (conf. XXV. 1 sq. & III. 3, 7. & 5, 6.) omnes Peloponnesi populi, & in his Messenii etiam & Lacedæmonii, sæderi Achæico fuerunt adscripti. Quo tempore ex Romanorum quidem nutu & arbitrio multis modis pendebant, ac deinde post bellum Persicum multi etiam ex nobilissimis Achæorum, Romam evocati, in vinculis agebant in Italia: sed tamen suis legibus, suis institutis vivebant in Peloponneso Achæi, nec tributum ullum Romanis pendebant, & ceteroquin sic satis & læto & florenti statu erant res Achæorum, ut & Ptolemæi fratres, Aegypti reges A. V. 586. auxilia ab eis peterent adversus Antiochum; (vide lib. XXIX. 8.) & Rhodii atque Cretenses eorundem opem implorarent A. V. 601. (lib. XXXIII. 15.) Quare & passim id agit in sua historia Polybius, ut ad tranquillitatem & ad concordiae firmitatem adhortetur suos populares, suadentque, ut sorte sua contenti patienter ferant & reveantur præpotentem romani populi auctoritatem.

ritatem. Vide IV. 32, 9sq. III. 4, 3 & 7. &c. — *Ibid.* ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπιπλυν. Carent τῶν Aug. Reg. A.

Verf. 6. πρὸς Λακεδαιμονίους. πρὸς τοὺς Λακ. edd. & *Verf. 6.* Reg. B. C. invitis vett. codd. — *Ibid.* ἐνέβαινον dedit Vat. Flor. & cod. Peiresc. ἐνέβαινον edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. perperam.

Verf. 7. τὴν τε χώραν τὴν Ἀττικὴν. Sic Vat. & cod. *Verf. 7.* Peiresc. τὴν τε χώραν καὶ τὴν Ἀττικὴν edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. nescio an & Flor. e quo nulla notatur varietas. — *Ibid.* τὸ σύμπαν τίμημα τῆς ἀξίας &c. Demosthenes (ut monuit Gronovius in Notis msstis ad h. l.) in Oratione περὶ Συμμοριῶν p. 383. ed. Reisk. (p. 74. ed. Wolffii) de sua ætate loquens, τὸ τίμημά ἐστι, ait, τὸ τῆς χώρας (τῆς Ἀττικῆς) ἑξακισχιλίων ταλάντων. Et ibi (ut h. l. apud Polybium) τίμημα intelligi τὸ κεφάλαιον, id est, *caput, vel summam pecunie*, quam *sortem* latine dicimus, monuit Harpocration, & ex eo Suidas, apud quem mendose scriptum περὶ Συμμάχων, pro περὶ Συμμοριῶν.

Verf. 11. κατὰ τὴν περιουσίαν. Deest τὴν Aug. — *Verf. 11.* *Ibid.* ὡς αὐτός. Deest ὡς ed. 1. & Reg. B. operar. err. — *Ibid.* μήτε διαφυγεῖν. Sic recte Vat. Flor. μή διαφυγεῖν edd. cum ceteris libris.

CAPUT LXIII.

Cap. LXIII.

Verf. 1. συνεχὲς τοῦτο. Sic Vat. & Flor. quemadmodum *Verf. 1.* ex conject. scribere jusserunt Scalig. & Reisk. — *Ibid.* τὸ μὲν χορηγεῖν. τῷ μὲν Flor.

Verf. 2. Φησι utique, pro Φασί, fuit rescribendum, *Verf. 2.* ut redeat ad Phylarchum. — *Ibid.* πρὸ τοῦ συνιέναι. συνιέναι malim cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. pro quo mendose in ora Hervag. est συνῆναι.

Verf. 3. τὸν Πτολεμαῖον αὐτὸν ἠδύνατο ταῖς χορηγίαις *Verf. 3.* ὑπερβιάσθαι. *Ipsum Ptolemaeum potuisset sumtibus* (sic enim malim, quam *opibus*) *superare*. Quod si paulo ante cum Reiskio pro ἑξακισχιλίων ponerēs ἑξακισίων, (conf. ad cap. 62, 1.) non video, quo pacto *Cleomecum sumtibus superatū*.

peraturum ipsum Ptolemaum dicere potuisset Polybius. Evergetes is fuit Ptolemæus, cujus florentissimum erat imperium, & cui immanes etiam opes a patre Philadelpho in thesauris fuerant relictæ. Conf. Appiani Procæm. Historiar. cap. 10.

Verf. 4. *Verf.* 4. εἰ μόνον Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 5. *Verf.* 5. Ad τὰς ἐλπίδας intellige ex sequentibus verbum γεγυέναι. — *Ibid.* τοσούτων χρημάτων. τοσούτων ed. 1. 2. ex Bav. In veram scripturam cum ceteris codd. consentiunt Reg. B. C. — *Ibid.* φάναι recte scripsit Aug. Vulgo φᾶναι edd. ex Bav. — *Ibid.* πῶς οὐ ex Reg. B. C. adoptavit Casaub. Mendose ὅπως οὐ ed. 1. 2. cum vett. codd. — *Ibid.* ἀλογίας, ἔτι δ' ἀσκεψίας. Satis hinc apparet, quod & aliàs passim observasse mihi videor, particulas ἔτι δὲ apud Polybium non augendi vim habere, sed simpliciter idem valere, quod copula καί, non enim majus, aut gravius delictum indicat vocabulum ἀσκεψία, quam ἀλογία. — *Ibid.* ἔστι σχμεῖον. σχμεῖον ἐστὶ. Flor.

Cap. LXIV.

C A P V T LXIV.

Verf. 1. *Verf.* 1. Verba τοὺς στρατιώτας defunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἐξαγαγὼν τὴν στρατιάν. τὴν στρατείαν Vat. Aug. Reg. A. Ex Flor. nil notatur. Conf. ad I. 9, 3.

Verf. 2. *Verf.* 2. ὡς δὲ τοῖς ὁρθῶς λογζομένοις. Laudat hoc Polybii iudicium Plutarchus in Cleom. p. 816 sq. cap. 25.

Verf. 3. *Verf.* 3. διαφεικότα recte Casaub. monente Vrsino & Scaligero. διαφηνότα ed. 1. 2. cum msstis. — *Ibid.* ἤδει σαφῶς. Sic ed. 1. cum Bav. & Reg. A. B. C. ἤδη ed. 2. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod Casaubonus in ἤδη mutavit, formam atticam, non male; sed incidere saltem debuit ante hoc verbum orationem. Mox ὅτι perperam abest a Vat. & Flor. librarii alicujus culpa, qui præcedens ἤδη pro adverbio acceperat, non pro ἤδει. — *Ibid.* ἐούτρην δὲ ὅτι. ὅτι debetur Casaubono. Mendose ἔτι ed. 1. 2. cum codd. omnibus. Vicissim ἔτι pro ἔτι perperam scriptum vidimus in cod. Vat. & aliis II. 10, 8. δὲ vero etiam

etiam h. l. caret Flor. & dat δεύτερον ἔτι. — *Ibid.* τῶν τοιχῶν. τῶν τοιχῶν edd. & Reg. B. C. operarum errore, ex ed. 1. propagato.

Verf. 4. ἐπιβραπισμόν. ἐπιραπισμ. Vat. Flor. Aug. *Verf. 4.* Reg. A. — *Ibid.* ἐκ τῶν κατὰ λόγον. Sic recte edd. & Reg. B. C. καταλόγων Aug. Reg. A. Sic & Bav. sed in fine superscripta litera o indicat veram lectionem. — *Ibid.* Quod ὅτι pro διότι dant Reg. B. C. in eo constanter fere & consulto aberrarunt a consentiente librorum omnium scriptura.

Verf. 5. ἀφησυχάζοι. Vulgo ἀφησυχάζει ex Bav. *Verf. 5.* minationem optativi adoptavi ex Flor. Aug. Reg. A. in quibus est ἀφησυχάζοι. Forſan eodem modo in Vat. e quo tamen in Spalletti nostri schedis ἀφησυχάζει citatur. Verbum ἀφησυχάζειν analogiæ consentaneum est; & ἀφησυχάζειν τοῖς γνωσθεῖσι, *acquiescere, stare decretis*, citavit (nescio unde; ex Pandectis ait Henr. Stephanus) Guil. Budæus in Comment. Ling. Græc. p. 39. Verbum ἀφησυχάζειν nusquam, quod sciam, reperitur.

Ibid. ἀσφαλῶς ὑπέλαβε ποιήσασθαι τὴν ἀποχάρησιν. Sic ed. 2. & 5. cum msstis omnibus. Mendose ἐποιήσασθαι ed. 1. ποιήσασθαι ed. 3. 4. unius Casauboni auctoritate. Sed intellexit deinde idem Casaub. præpropere id a se factum. Certe in tractatu de Stylo Polybiano (teste Merico Casaub. ad III. 71.) monuit, Aoristis primis infinitivi pro Futuris sæpe uti Polybium, & cum aliis exemplis hoc probavit, velut IV. 1, 9. IV. 28, 3 sq. V. 104, 3. tum nonnullis simillimis ei, quod præ manibus habemus, scil. III. 98, 8-10. IV. 10, 8 sq. Taceo ejusmodi loca, ubi Aoristo adjecta est particula ἄν, ut III. 49, 2. IV. 71, 5. IX. 4, 7. &c. Conf. Wolfii Casauboniana p. 69-74. Vide etiam mox II. 65, 7.

Ibid. εἰς τὴν οἰκίαν. Sic veteres codd. omnes. οἰκίαν ed. 1. 2. Reg. B. C. οἰκῆαν ed. 4. 5.

Verf. 6. οὐδὲν περὶ πλείονος ποιούμενος τοῖς κατὰ λόγον *Verf. 6.* πράγμασιν. In corruptam hanc scripturam libri conjura-
runt

Verf. 6. runt omnes. Postquam excidit verbum *χρησασθαι*, facile turbari etiam potuerunt reliqua. Paulo pluribus verbis hoc ipsum, quod h. l. dixit, aut dicere voluit Polybius, persequitur Plutarchus in Cleom. p. 817. (cap. 25.) 'Ο δ' Ἀντίγονος, ὡς ἔδει στρατὸν ἐμφρονα, τὸ κινδυνεύσαι παραλόγως, καὶ προέσθαι τὴν ἀσφάλειαν, αἰσχροὺς, οὐ τὸ κακῶς ἀκούσαι παρὰ τοῖς ἐπτοῖς, ἡγούμενος, οὐ προῆλθεν, ἀλλ' ἐνέμεινε τοῖς (sic enim scribendum cum cod. San-germanensi) αὐτοῦ λογισμοῖς.

Verf. 7. *Verf. 7.* εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανῆλθε. Sic Bav. Aug. Reg. A. puto & Vat. & Flor. licet ex his nil notetur. Temere οἰκίαν edd. & Reg. B. C.

Cap. LXV.

CAPVT LXV.

Verf. 1. *Verf. 1.* τὴν στρατιάν. τὴν στρατείαν h. l. solus Vat. — *Ibid.* προῆγε Casaub. cum Reg. B. C. edidit. προσῆγε ed. 1. 2. cum vett. mssis.

Verf. 2. *Verf. 2.* Ἀγριᾶνας recte Casaub. Ἀριάνας ed. 1. 2. cum mssis. — *Ibid.* μισθοφόρους mercenarios, scil. ex varlis gentibus: nam & Agriani & Galli mercenarii erant.

Verf. 3. *Verf. 3.* Ἀχαιῶν δ' ἐπιλέκτους &c. Ex novem verbis, quibus carebat ed. 1. 2. cum Bav. Aug. Reg. A. & cod. Perotti, sex priora, Ἀχαιῶν usque τρισχιλούς adjicere ex cod. suo jusserat Vrsinus; omnia autem exhibent Vat. & Flor. itemque Reg. B. C. a quibus accepit Casaub. Et requirebantur hæc ad conficiendam summam, quam dicit deinde verf. 5. — *Ibid.* Κερκιδᾶς. Sic veteres codd. ut supra. Κερκιδας ed. 1. 2. 3. 4. Reg. B. C.

Verf. 4. *Verf. 4.* Post τῶν δὲ συμμάχων leviter incidenda oratio. — *Ibid.* ἐφ' ᾧ recte editum ex Bav. cum Reg. B. C. Sic verf. 9. ἐφ' ᾧ ἐπέστησε τὸν ἀδελφόν. Mendose h. l. ἐφ' ᾧ Vat. Flor. Aug. Reg. A. & in hoc superfer. ἐφ' οἷς ἦν.

Verf. 5. *Verf. 5.* πεζοὺς μὲν εἰς διςμύριους ὀντακισχιλίους ἔσσι. Ex singulis numeris, quos supra posuit, conficitur summa 1200 equitum, peditum 27,600, pro quibus numero rotundo nunc 28,000 ponit. Hinc vero Plutarchus in Cleom.

Cleom. p. 818. (c. 27.) ait: ἡναγκάσθη (ὁ Κλεομένης) δι-
 μυρίοις, ὡς Πολύβιος Φησι, πρὸς τρισμύριους ἀντιπαρά-
 ξαθαι. conf. mox vers. 7. Mendose h. l. δυσμύριους pro
 διμυρ. ed. 2. 3. 4.

Vers. 6. Ὁ δὲ Κλεομένης &c. Initium hinc capit *Eclo.* *Vers. 6.*
ga in cod. vrb. quæ continuatur usque ad cap. 69 extr. —
Ibid. τὰς μὲν ἄλλας τὰς εἰς τὴν χώραν εἰσβολὰς. τὰς post
 ἄλλας abest ab edit. 1. & Reg. B. C. sed agnoscunt illud
 vett. codices omnes cum ed. 2 & seqq. Suspiciatus olim
 eram, ex τρεῖς fortasse corruptum τὰς. Teneri posset,
 mutata verborum serie, sic: τὰς μὲν ἄλλας εἰσβολὰς τὰς
 εἰς τὴν χώραν, ut III. 78, 6. — *Ibid.* δένδρων. δενδρῶν
 ed. 1. 2. 3. Reg. B. errore operat. continuato ex ed. 1.

Vers. 7. Σελευσίαν dederunt Vat. Flor. Reg. Vrb. & *Vers. 7.*
 Perott. Sed IV. 69, 5. in simplicem λ consentiunt omnes.
 Rursus vero cum duplici λ XVI. 37, 2. cf. XVI. 16, 2.
 Apud alios pariter auctores utraque invenitur scriptura.
 conf. Steph. Byz. — *Ibid.* στρατιᾶς. στρατείας Vrb. —
Ibid. στοχαζόμενος - ταύτη ποιήσασθαι. ποιήσασθαι ex con-
 ject. edidit Casaub. præeunte Scaligero. Revocavi aori-
 stum ex ed. 1. 2. pro quibus faciunt mssti omnes. conf.
 ad II. 64, 5. Adhiberi videtur iste Aoristus pro Futuro
 tunc præsertim, cum non omnino certa res est, de qua agi-
 tur, ut in illa forma simul includatur notio adverbii *for-
 tasse*, probabiliter, *hand dubie*.

Vers. 8. τὸν μὲν Εὐαν. Probabilis utique est Reiskii *Vers. 8.*
 conjectura, ὧν τὸν μὲν &c. ut sequentia verba versu 9.
 τῆς δ' ὁδοῦ &c. cum his conjuncta intelligantur. ὧν a præ-
 cedente verbo κειμένων facile potuit absorberi, & tuto in
 contextum restitui poterat. De Eva & Olympo conf. V.
 24, 8 sq.

Vers. 9. προβαλλόμενος. προβαλλόμενος Aug. Reg. A. — *Vers. 9.*
Ibid. τοὺς Περιόικους καὶ συμμάχους. Carent καὶ editi &
 Reg. B. C. cum Bav. Sed habent Vat. Flor. Aug. Reg. A.
 Vrb. & Vrsini & Perotti codices. Malim tamen καὶ τοὺς
 συμμάχους, repetito articulo. Περιόικους pro adpellativo
Polybii Histor. T. V. H h nomine

nomine habuit Casaubonus, quod tamen satis constat proprium quodammodo nomen esse *incolarum agri, Spartæ finitimi, Lacedæmoniorum imperio subiectorum*. conf. IV. 34, 9. & Dukerum ad Thucyd. VIII. 22. p. 517.

Verf. 10. *Verf.* 10. μετὰ μέρους τινὸς τῶν μισθοφόρων. Confer ad cap. 67, 2.

Verf. 11. *Verf.* 11. παραγεγόμενος. παραγινόμενος edd. & Reg. B. C. invitis vett. codd. — *Ibid.* τήν τε τῶν τόπων. τε, quod vulgo aberat, adjeci ex Flor. Aug. Reg. A. Nescio an habeant & Vat. & Vrb. e quibus nihil ad h. l. est adnotatum.

Ibid. τῆς τῶν ἀγαθῶν ὅπλομάχων προβολῆς. De vi vocabuli *προβολή ὅπλομάχων*, præter ea, quæ post Guil. Budæum Henricus Stephanus in Thesauro habet, vide, quæ congescit Ernestus in Indice Græcitatibus ad Ciceronem. Frequentissimi usus in rerum bellicarum narratione est verbum *προβάλλεσθαι*, de quavis munitione, aut de amne, de colle &c. quo quis se tutatur: sigillatim vero *προβολή θυρεῶν* I. 22, 10. est *projectio, obiectio scuti*; & *προβάλλεσθαι*, scil. τὰ δόρατα, XV. 13, 9. est *hastas prætere*. Hinc *προβολή ὀπίσθου* vel *ὀπλομάχου* est ille *status militis in pugna, ubi ἔσ' obiecto scuto ἔσ' prætenta hasta sive exserto gladio paratus est ad impetum hostis excipiendum*. Conf. Appian. Civ. II. 79. & quæ ad eum locum adnotavi in T. III. p. 763.

Verf. 12. *Verf.* 12. ἀπέλιπε. ἀπέλειπε ora cod. Reg. A. — *Ibid.* ἐνεργήs. Sic ed. 1. & Reg. B. C. & rursus ed. Casaub. & seqq. ex Bav. Sed verum utique & Polybianum est *ἐνεργός*, quod est in Vat. & Flor. Et eodem modo dare debuerunt Vrb. Aug. Reg. A. in quibus est *ἐνεργῶς*; in Reg. A. tamen inter lineas scriptum *ἐνεργός*, atque ita expressum est in ed. 2.

Verf. 13. *Verf.* 13. διό. Incipit hæc particula veluti apodosis, quæ refertur ad verba Ἀντίγονος δὲ παραγεγόμενος verf. 11. vel potius resumit Polybius hujus particulæ ope filum orationis cœptum initio verf. 11. & dein intorruptum aliis inter-

interfertis. conf. ad I. 82, 13. Incommode superiores editores majus posuerant punctum ante διὸ, & ab his verbis διὸ καὶ τότε novi capitis initium fecerant.

Verf. 13.

Ibid. καταπειράζειν adfici ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrb. Vulgo καταπειράζεσθαι ex Bav. contra usum Polybii. Sed superest adhuc alia macula, ab hoc loco abstergenda. Scilicet pro καὶ τότε μὲν, in quod consentiunt quidem libri omnes, scribendum καὶ τὸ μὲν. Articulum enim necessario requirit verbum ἀπέγνω, quod cum accusativo casu construi solet. Sic ἀπέγνωσαν τὸ διακωλύειν I. 44, 4. τὸ μὲν πολιορκεῖν ἀπέγνωσαν I. 48, 10. Nec vero vim signatam h. l. ullam habet particula τότε, nec ad τότε μὲν infertur ἔπειτα δὲ, aut aliquid simile. Quod si vero tenere utique τότε malles, scribendum foret καὶ τότε μὲν τὸ ἐξ ἐφόδου &c. Sed ne ferri quidem ullo modo τότε potest: non enim *tunc quidem* damnavit consilium ex itinere & e vestigio tentandi aliquid, *deinde* vero id consilium cepit: nam post aliquot dies non amplius poterat sane ἐξ ἐφόδου aliquid tentare. Sed dividere vocem possis, ut sit τὸ τῆς μὲν, & ut τε referatur ad sequens καί.

CAPVT LXVI.

Cap.
LXVII.

Verf. 1.

Verf. 1. ἐπιμένων. Nolim equidem cum Reiskio statuerē, ἐπικειμένων, quod est in libris, ex ἐπ' εἰκῇ μένων esse corruptum, quod ille interpretatur *otiose, nihil agendo transactis ibi diebus*. Longe similis vero est, esse istam scripturam ex duabus diversis lectionibus imperite contractam. Scriptum primo videtur utique fuisse ἐπιμένων, tum super literis πῖ scripsit aliquis κει, significans, sibi placere ἐκεί μένων. Posses & suspicari ἔτι ἐκεί μένων, sed hoc quidem minus placet.

Ibid. Γόργυλον. Consentiant in hoc nomen libri omnes, cum hoc loco, tum deinde verf. 10. Apud nullum autem alium auctorem nomen hujus fluvii memoriæ proditum, quoad equidem compertum habeam, reperitur.

- Verf. 3. 4. *Verf.* 3. τὸν Κλεομένην. τὸν Κλεομένην Vat. Flor. Vrb. ut aliās. Sed mendose τῷ Κλεομένη Reg. A. & τῷ Κλεομένη Aug. — *Verf.* 4. πάνυ γάρ. Caret γάρ ed. 1. Habet ed. 2 & seqq. cum codd. omnibus.
- Verf. 5. *Verf.* 5. κατὰ τὸν Εὐαν. κατὰ τὴν Εὐαν ed. 1. errore operar. — *Ibid.* τῶν τε Μακεδόνων. Carent τὲ edd. & Reg. B. C. contra veterum codicum fidem. — *Ibid.* Ἰλ-
λυριοὺς κατὰ σκέρας ἐναλλὰξ τεταγμένους. Ἰλ-
λυριοὺς κατὰ τὰς σκέρας ed. 1. 2. consentientibus vett. codd. Hinc Casaubonus cum Reg. B. C. correxit κατὰ τὰς σκέρας. Præ-
tuli κατὰ σκέρας cum Reiskio. conf. ad II. 3, 2. Casau-
bonus græca ita vertit: *Illyriorumque cohortes inter ho-
rum (chalcaspidum) turmas alternatim locavit*: quasi
equites fuissent *chalcaspides* illi; quod ipsum rursus diserte
significat idem Casaub. in Præfat. de prioribus Polybii In-
terpretibus, T. III. ed. Gronov. p. 75. (p. 673. ed. Ernest.)
nescio quo usus fundamento. Imo vere equites omnes,
quos diserte distinguit a reliqua acie, de qua nunc verf. 5
& 6. agitur, in planitie inter utrumque montem sunt lo-
cati, vide verf. 7. coll. cap. 65, 10. hi autem *chalcaspides*
cum Illyriis ad montem sunt positi, & eum primi conscen-
dere debent; vide cap. 67, 1-3. Pariter vero IV. 67, 6.
diserte ab equitibus distinguuntur *chalcaspides*.
- Verf. 7. 8. *Verf.* 7. Ἀλέξανδρον ἡγεμόνα. Distinguitur hic Alexan-
der ab illo Aemeti filio, & idem esse visus est Reiskio cum
eo, qui memoratur IV. 87, 8 sq. & VII. 12, 6. — *Ibid.*
πεζοὺς τῶν Ἀχαιῶν. Ἀχαιῶν h. l. Vat. Flor. Aug.
Reg. A. bene — *Verf.* 8. περὶ τὸν Κλεομένην. Caret τὸν
Flor.
- Verf. 9. *Verf.* 9. διφάλαγγίαν cum Vrb. & Reg. B. C. cor-
rexit Casaub. & consentit Flor. Forfan & Vat. Mendose
διφάλαγγίαν ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. sed hujus ora ve-
rum habet. Locum hunc Polybii per occasionem tractans
CASAVBONVS in Præfatione de prioribus Polybii inter-
pretibus, T. III. ed. Gron. p. 75 sq. (p. 673. ed. Ern.) ait:
διφάλαγγία & τριφάλαγγία appellantur phalangis partes,
in

in quas fuerit divisa phalanx propter angustias, aut alias difficultates locorum, quod vel adjecta a Polybio ratio clarissime docet. Vide Aelianum cap. xxxvi. [cap. xxxv.] Erit igitur διφάλαγξις ἐπ'ἀλλήλους, phalanx una in duo agmina divisa, quorum alterum præit, alterum sequitur. — Est utique διφάλαγξις, exercitus omnis gravis armaturæ, in duas vel tres partes, in duo vel tria corpora divisus; sive in itinere, ut sint duo, tria agmina; (conf. Arriani Tactic. p. 66. Aelian. cap. 35. Polyb. VI. 40, 11.) sive in acie, ubi eodem fere modo accipiuntur illa vocabula, quo Romani dicunt *duplicem*, *triplicem aciem* unius ejusdemque exercitus. Non vero, ut Casaubonus innuit, ad *diphalangiam* vel *triphalangiam* rationem per se hoc pertinet, ut propter loci angustias divisa fuerit phalanx, & ut altera pars præcedat, altera sequatur. Scilicet hæc quidem est ἐπ'ἀλλήλου διφάλαγξις aut τριφάλαγξις ratio, cum, propter loci angustias, aut aliam ob causam, una pars phalangis, una acies, post alteram ponitur, sicut h. l. & XII. 18, 5. Confer & mox deinde II. 69, 9. Sed ubi satis est spatii, ibi (si ceteroquin ita fert usus) παράλληλος in acie locatur aut in itinere ducitur διφάλαγξις sive τριφάλαγξις, id est, duabus vel tribus aciebus, aut agminibus, juxta se invicem, eadem fronte stantibus, aut incedentibus, ut VI. 40, 11. Ceterum quod in Lexico Tactico, Suidæ subjecto, (Tom. III. ed. Küst. p. 713.) & apud ipsum Suidam sub vocab. Διφάλαγξις vulgo legitur: Διφάλαγξις (aut, quod cumulata etiam menda apud Suidam est, Διφάλαγξις) αἱ δύο φάλαγγες, ἄνδρες ὀκτακισχίλιοι ἑκατὸν ἐννεήκοντα δύο monuit Schefferus ad Arrianum, ex quo hæc sumta sunt, (cap. 15. edit. Scheff.) non διφάλαγξις ibi, sed διφάλαγγες, ut apud Aelian. cap. 9. legitur, esse scribendum; quemadmodum etiam apud Arrianum deinde edidit Blancardus p. 31. Scilicet διφάλαγγες est certum quoddam corpus & definitus numerus militum: aliud vero est διφάλαγξις, quæ non inter certa corpora, verum inter σχήματα τάξεως refertur. At pot-

erit fortasse utroque etiam modo vocabulum διφραγῖς accipi.

Verf. 10. *Verf. 10.* προσηρημένοι - - πρὸς αὐτῇ τῇ τοῦ λόφου ῥίζῃ. In προσηρημένοι consentiunt libri: nec opus est cum Scalligero προσηρισμένοι suspicari, quod ne auditum quidem Græcis verbum est. Bene Suidas προσηρημένος· προσκακοῦσθαι. Scilicet, ne conspicerentur ab eis, qui in monte erant, (cf. cap. 67, 1.) νοῦκ in Insidiis hi sunt locati, *preste adpliciti ad ipsas montis radices, ut veluti adhererent monti*; & quidem ἐν τῷ Γοργύλῳ ποταμῷ, in Gorgylo rivo, id est, *partim in ipso alveo rivi, sub monte fluentis, partim in ejus ripa in infimo monte*. Vocabulum ποταμῷ abest a Flor. non male, quia jam supra verf. 1. erat adjectum.

Verf. 11. *Verf. 11.* Φοινικὶς recte Casaub. monente Vrsino & Scalligero, cum Vat. & Flor. Φοινικὶ ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. B. C. Sed & in Reg. A. correctum ab ead. manu.

Cap.
LXVII.

C A P V T LXVII.

Verf. 1. *Verf. 1.* καυρὸς ἦκε τῆς χρείας. ἡ χρεία h. l. ut sæpius aliàs, est *ipsa actio pugnandi, ipsum prælium*. Hujus prælii, quò Antigonus cum Cleomene ad Sellasiam oppidum super Oenunta fluvium dimicavit, obiter mentionem fecit Livius XXXIV. 28.

Ibid. πάντες εὐθέως. πάντες δ' εὐθέως edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. quapropter δὲ post παρήγγειλαν, ut suspectum, duobus punctis notavit Aug. Sed δὲ ad εὐθέως ignorant vetustissimi ex nostris codicibus, Vat. Flor. Vrb. quorum auctoritate delevi particulam: pro qua quidem tuenda provocare aliquis posset ad usum illum Homericum, Polybio frequentatum, de quo sæpius dixi, & nuperrime ad II. 37, 3. & II. 56, 2. sed hoc loco, ob repetitam jam aliquoties in protasi eandem particulam, ingrata quædam ambiguitas videri poterat oritura, si in apodofi pariter repeteretur.

Ibid.

Ibid. ἀναδείξαντες αὐτοὺς, *ostendunt sese*; scil. cum sub radicibus montis abditī quodammodo adhuc hæssissent. vide ad cap. 66, 10. Itaque non opus est, ut cum Reiskio ἀνελίζαντες corrigendum suspicemur, id est, *evolvunt, explicant se*.

Versf. 2. οἱ δὲ μετὰ τῶν Κλεομ. Vide cap. 65, 10. Qui ibi μισθοφόροι vocantur, hoc loco sunt εὐζῶνοι, sed rursus eosdem *versf. 3. & 7.* μισθοφόρους dicit. Pro εὐζῶνοι in Vrb. vitiose est εὐτῶνοι, tum in Aug. & Reg. A. εὐτονοι. In ceteris recte. — *Ibid.* ἤγον. Mendose εἶχον ed. 1. 2. & Reg. B. C. ex Bav.

Versf. 3. Εὐκλείδαν. Εὐκλείδαν Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Versf. 3.* constanter.

Versf. 4. Φιλοποίμην. In equitatu hic erat Achæorum, *Versf. 4.* qui in planitie equitatu Lacedæmoniorum erat oppositus.

Versf. 6. προσκαίμενοι pro προκείμενοι, quod cum *Versf. 6.* mssis dabant ed. 1. 2. 3. recte expressit Gronovius, monente Casaub. in Corrigendis & in Præfat. de prioribus Polybii Interpretibus. Idem fere est quod supra προσπίπτοντες. — *Ibid.* τοῖς προβαίνουσι. Sic ed. 1. 2. 3. cum codd. omnibus; quod, cum monente Casaubono in προσβαίνουσι mutasset Gronovius, revocavit monitus a Reiskio Ernestus, quem h. l. secutus sum. Mallem tamen, Casauboni & Gronovii tenuissem emendationem προσβαίνουσι. Sic autem simul *versf. 7.* προσβαινόντων scriptum velim, pro προβαίνόντων, quod ibi pariter libri omnes habent, & intactum ibi reliquerat Gronovius. Non enim simpliciter *progredi* dicere voluit Polybius; (id si voluisset, verbo προάγειν esset usus: nec enim umquam προβαίνειν de agmine utitur;) sed *adscendere*, quemadmodum *versf. 2.* πρὸς τὸν λόφον βιάζεσθαι dixit: id vero non est προβαίνειν, sed προσβαίνειν, quod & Lexica docent, & usus Polybianus confirmat. Sic cap. 68, 3. in προσβαινούσας consentiunt omnes; ubi, quamquam & pro *accedere* accipi potest, tamen signate de *adscensu montis* usurpatur. Pariter IV. 11, 6. ubi ex superioribus editionibus

Verf. 6. προβαυνοῦσῃς πρὸς τὰς ὑπερβολὰς tenuimus, recte προσβαι-
νούσῃς dant Vat. Flor. & Reg. A. cum Bav. quod ibi resti-
tuit Polybio debuerat. Rursus προβαυνόντων πρὸς τοὺς
βουνούς, quod habent omnes XVIII. 7. 8. non *accedere*, sed
adscendere debuit verti, quod res ipsa ibi docet. Similiter
nomen πρόσβαις de *montis adscensu* usurpatur V. 70, 6. &
I. 55, 10. ubi vide Adnot.

Ibid. ἀφήμενοι τῶν προκειμένων. Temere τῶν προση-
μένων ed. 2 & seqq. contra librorum omnium fidem. —

Ibid. προσεβήθουν. Perperam ac temere προειβήθουν ed.
1. 2. & inde Reg. B.

Verf. 7. *Verf. 7.* προβαυνόντων. Vide ad προβαίνουσι verf. 6. —
Ibid. ὑπεναντίους. ἐναντίους solus Aug.

Verf. 8. *Verf. 8.* τοῦ κατὰ τὸν Εὐκλείδαν προτερήματος, *visio-*
ria ejus partis copiarum Antigoni, quæ κατὰ τὸν Εὐκλεί-
δαν (id est, eo loco, ubi ex adverso Euclides stabat, ubi
Euclides oppositus erat) *pugnauerat*, adeoque, *visioria de*
Euclide relata. Nisi tamen ex contextu adpareret senten-
tia, ambigua forent verba, quæ & haud temere scrupu-
lum aliquem injecerunt Reiskio, ut suspicaretur κατὰ τὸν
Εὐκλ., aut κατὰ τῶν περὶ τὸν Εὐκλείδην. Nam II. 10, 6.
τὸ κατὰ τοὺς Ἰλλυριοὺς προτέρημα est *visioria Illyriorum*:
sic & I. 87, 10. γενομένου τοῦ νικήματος κατὰ τοὺς Καρχη-
δονίους. — *Ibid.* ἐγένετο dederunt Vat. Flor. Aug.
Reg. A. Vrb.

Cap.
LXVIII.

C A P V T LXVIII.

Verf. 1 seq. *Verf. 2.* διότι - ποιῆσαι. Sic recte Casaub. cum Scalig.
ποιῆσαι ed. 1. 2. ποιῆσαν Vat. Flor. Aug. Reg. A. Bav. ποιῆ-
σαν Vrb. — *Verf. 4.* συναντῶντας καὶ προσπιπτ. καὶ ca-
rent Vrb. Vat. Flor. — *Verf. 5.* τὴν τῶν τόπων. Sic
vett. codd. omnes. Mendose τὴν τόπον ed. 1. Hinc τὴν
τόπων Reg. B. C. & τὴν τόπου ed. 2. Denique τὴν τοῦ τόπου
Casaub. — *Verf. 6.* δ' ἐξ ἰσότητος. Carent δὲ ed. 1. 2. Bav.
Reg. A. C. Recte habent ceteri.

Verf.

Verf. 7. κατὰ γὰρ dederunt Vat. Flor. Reg. C. & co- *Verf. 7.*
dex Vrsini. κατὰ δὲ edd. cum ceteris.

Verf. 8. Ποτὶ τοῦναντίον repetunt vulgo τοῖς πολεμίοις *Verf. 8.*
cum Bav. Otiosa verba deleui cum Vrb. Vat. Flor. Aug.
Reg. A. — *Ibid.* προσδεξάμενοι dederunt iidem hi codi-
ces & Reg. B. Conf. cap. 69, 6.

Ibid. ὥστε δι' αὐτῆς τῆς τοῦ λόφου κορυφῆς διαμάχεσθαι.
δι' αὐτῆς τῆς κορυφῆς, in ipso vertice, vel potius, secundum
ipsum verticem, secundum summum jugum, pro summo ju-
go, ante summum jugum montis. De qua significatione
præpositionis διὰ multis egit REISKIUS ad pag. 318, 6. edi-
tionis Gronov. id est, ad III. 77, 1. ubi κατεστρατοπέδευσε
διὰ τῆς τῶν Ἀβρήτινων πόλεως, est, ad urbem, ante urbem,
secundum, præter urbem; & exponitur ab ipso auctore per
στρατοπ. πρὸ τῆς τῶν Ἀβρήτινων πόλεως, III. 80, 1. Ex ista
autem præpositione διὰ intelligi debet, in longitudinem ædi-
ficatam fuisse illam urbem, oblongam fuisse ejus formam.
Sic porro III. 72, 9. τὰ θηρία μερίσας πρὸ τῶν κεράτων, δι'
ἀμφοτέρων προεβιάσθητο, elephantos divisit ante cornua, &
ante frontem locavit secundum utrumque cornu; gallice,
tout le long des deux ailes. Eodem modo apud Aristidem,
(T. I. p. 241, 1.) citatum a Reiskio, περίπατοι δι' αὐτοῦ
διήκοντες κύκλω, sunt ambulacra ante templum & juxta
templi longitudinem decurrentia. Et apud Diodor. Sicul.
lib. XIII. cap. 8. δι' ὅλης τῆς Ἐπικολῆς τὸ τεῖχος κατέσκα-
ψαν, est, totum murum, qui juxta Epipolas ductus erat,
(qui Epipolas præcingebat) dejecerunt. Alia ex aliis au-
ctoribus Reiskius loco cit. dabit, & quos ille laudavit,
Abreschius ad Aristænet. p. 33. & in Novis Observ. Miscell.
p. 626. & Krebsius ad Lucæ cap. 17, 8. in Observatt. ad
Nov. Test. e Iosepho illustratum p. 128.

Verf. 9. λοιπὸν, proinde, itaque, ut sæpe alias. ὅσον *Verf. 9.*
ἐκ ποδὸς, fere e vestigio, continuo. Sic ὅσον ἦδη II. 4, 4.
ubi vide Adnotat. — *Ibid.* τὴν κητάστασιν ἐλάβανον,
firmum locum ceperunt, statione potiti sunt, quam tenuerant
hostes, scil. in ipso summo jugo. Hostes vero, pressi, &

recipientes sese, *ceperunt τὴν ὑπὸ πόδα* sc. *στάσιν*, *inferiorem locum, qui a tergo erat, a posteriore parte jugi, quo pedem referre sunt coacti.* Quum in planitie quis pedem refert, tum ἐπὶ πόδα dicitur se recipere, ut cap. 69, 8.

Cap. LXIX.

CAPVT LXIX.

- Verf. 2. *Verf. 2. δι' ἀμφοῖν τοῖν μηροῖν.* Digna lectu sunt quæ de hoc Plutarchus habet in Philopœm p. 359.
- Verf. 3. *Verf. 3. παρ' ἐκατέρους σχεδὸν ὑπαρχόντων.* Veteres scripti libri omnes (excepto fortasse Urb. e quo nullo varietas ad h. l. adnotatur) post ἐκατέρους interpungunt orationem, & deinde sic pergunt, *σχεδὸν δ' ὑπαρχόντων* &c. Incommodam particulam δὲ recte delevit Obfopœus, unde & abest a seqq. editionibus & a Reg. B. C. tum Casaubonus porro verba παρ' ἐκατέρους a præcedentibus separavit, & cum sequentibus junxit.
- Verf. 4. *Verf. 4. συνέβαινε.* Sic Urb. Flor. Aug. Reg. A. Puto & Vat. quamquam ex eo nil monetur. Eodem mode dare debuit Bav. sed oblitus est librarius superscribere, ut fere consuevit, reliquo verbo extremam syllabam *νε*, unde *συνέβαινε* ibi legitur, ex quo συνέβη fecit Obfopœus, quod tenuerunt ceteri editores.
- Verf. 5. *Verf. 5. εὐψυχίας* monente Vrfino correxit Casaub. Mendose ed. 1. 2. cum mstis omnibus *εὐτυχίας*. Sic III. 9, 6. perperam *τύχη* pro *ψυχῇ* dederunt omnes; & VIII. 9, 7. *τύχη* pro *ψυχῇ*.
- Verf. 6. *Verf. 6. διασπῆν. διασπῶν* Urb. & Vat. Bene, si abest *καὶ* post *προτεχνίσματα*.
- Verf. 7. *Verf. 7. τῶν παρ' ἐτέρους.* Imo παρ' ἐκατέρους scribendum, ut supra verf. 3. quamquam h. l. in mendosam vulgatam codices conjurarunt omnes. Poterat etiam commodius hoc loco παρ' ἐκατέρων dicere, ut aliàs solet: sed & illud probum est, & prætulit nunc dativum, ad evitandum diverforum genitivorum concursum. Conf. ad II. 22, 11. Sicut vero ἐτέρους male pro ἐκατέρους h. l. scriptum, sic vicissim II. 47, 2. pro ἐτέρους perperam ἐκατέρους

ρους habent Aug. & Reg. A. Hoc loco ἐκατέροις correxisse etiam video Vossium in ora sui libri: eandemque emendationem oræ Basilenſi adſcriptam eſſe patris manu, monuit Mericus Caſaubonus.

Verſ. 7.

Ibid. μεταβαλοῦσαι τὰς ſαρίςας. ſαρίςας ed. 1. 2. conſentientibus codicibus, & ſic mox rurfus, & ſæpius alias, Correxuit Caſaubonus. — *Ibid.* „μεταβαλοῦσαι ſuſpectum eſt, ait REISKIUS, quod tamen plane damnare non auſim. μεταβάλλεται ſariſſa, cum alio modo geſtatur atque antea. Cum nondum ad certamen admitteretur phalanx, ſed prælium exſpectans in armis adſtaret, gerebat haſtas in humeris. Cum itaque illas, ab humeris ablatas, coram ſe teneret, ſeu projiceret adverſus hoſtes, revera eas μεταβάλλει. Verum in uſu linguæ græcæ hoc non μεταβάλλειν dicitur, ſed παταβάλλειν.“ — Vide V. 85, 9. IX. 15, 6. & 16, 1. XVIII. 7, 9.

Verſ. 9. ſυμφράξαντες τὰς ſαρίςας. Vide lib. XVIII. Verſ. 9. c. 12. — *Ibid.* χρηſόμενοι τῷ τῆς ἐπαθήλου Φάλαγος ἰδιώματι. Mendose τῆς ἐπ' ἀθήλους Vrb. & Vat. Quam ſupra (cap. 66, 9.) διφάλαγιν ἐπάθηλον dixerat, nunc Φάλαγιν ἐπάθηλον vocat, quod eodem redit: nihil enim prorfus intereſſe videtur, & Φάλαγξ ἐπάθηλος intelligi debet, cujus duæ partes non juxta ſe invicem, ſed deinceps poſitæ ſunt; neque adeo vitio vertendum fuit Caſaubono, quemadmodum Reifkius & Erneſtus fecerunt, quod *geminatam phalangem* h. l. interpretatus eſt. Sed videtur iſto vocabulo uſus Polybius, quo ſignificaret, ne duas quidem illas phalangis partes juſtam in fronte latitudinem habuiſſe, ſed cujuſque cohortes etiam (quæ τέλη vocantur, XI. 11, 6. & XI. 15, 2.) aliam poſt aliam in altitudinem fuiſſe locatas. Iam quum ſimplicis phalangis, quæ ſedecim viros in altitudine habebat, (XVIII. 13, 1.) ea vis eſſet, ut ſua mole ſuoque pondere violentiſſimam in hoſtium exercitum impreſſionem, cui reſiſtere nihil fere poterat, faceret, multo etiam magis proprium eſſe hoc debuit *phalangis duplicatæ, cujus cohortes deinceps erant poſitæ*, ut tam

tam

tam immani robore atque pondere in hostem ingrueret, cui resistere nulla prorsus vis, nulla moles posset.

Verf. 10. *Verf.* 10. ἀνεχώρησε editum ex Bav. ἀπεχώρησε Flor. ὑπεχώρησε Aug. Reg. A. Ex Vat. & Flor. nil notatur.

Verf. 11. *Verf.* 11. τῆς νυκτός. τῆς caret ed. 1. & hinc Reg. B. C. Habent ceteri libri, & ex Aug. adoptavit ed. 2. — *Ibid.* In fine hujus Capituli definit Ecloga in Cod. Vrb.

Cap. LXX.

CAPVT LXX.

Verf. 1. *Verf.* 1. τό τε πολίτευμα τὸ πάτριον αὐτοῖς καταστήσας. ἀποκαταστήσας malim, quod voluit Ernest. in Lexic. Polyb. Sic mox verf. 4. τούτοις (Tegeensibus) ἀποδοῦς τὴν πάτριον πολιτείαν. Et apud Plutarch. in Cleom. p. 819. (cap. 30.) Antigonus Lacedæmoniiis νόμους καὶ πολιτείαν ἀποδοῦς.

Verf. 2. *Verf.* 2. τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων, *res maximas*. Temere τὰ μέγιστα ed. 1. 2, & Reg. C. perperam accepto scripturæ nexu in Bav.

Verf. 3. *Verf.* 3. εἰ τὰ κατὰ τὸν κίνδυνον, εἰς pro εἰ ex Flor. citat Gronov. εἴτε τὰ κατὰ suspicari licet cum Reiskio. — *Ibid.* εἰς βραχύ. Sic Reg. B. C. Vrbfin. & Reifk. Omnes autem veteres codices nostri cum editis dant εἰ βραχύ. Ceterum non satis mihi adhuc in plano est hic locus.

Ibid. τῶν κυριῶν ἀντιποιήσατο, *occasionem expressisset* interpretatus est Casaubonus. Sed, nec ἀντιποιεῖσθαι τινος est *expectare aliquid*, nec satis adparet, quamnam occasionem potuerit expectare. Commodius, puto, rectiusque interpretabimur, si paulisper uti conatus esset opportunitatibus, scil. quæ illi supererant ad defendendam urbem & ad reparandem cladem. Aliàs ἀντιποιεῖσθαι τῆς πόλεως, est *urbem sibi vindicare, eam tenere, & pro ejus possessione pugnare*, II. 53, 6. Et ἀντιποιεῖσθαι, absolute, est *resistere*. Confer Lexic. Polyb. Ipse autem Cleomenes (ut ait Plutarch. p. 818. c. 29.) hortatus erat cives suos, ut reciperent mœnibus Antigonum.

Verf.

Verf. 6. τῇ κατ' αὐτὸν κίνδυνον. Abest repetitus articulus τῇ non ab Aug. & Reg. A. (ut per errorem scriptum est in Nota nostra infra Contextum) sed a cod. Bay. & hinc ab ed. 1. & Reg. B. C. Habent illum ed. 2 & seqq. ex Aug. cum quo faciunt Vat. Flor. Reg. A. Recte abesse ab ed. 1. contendit Reiskius.

Ibid. αἵματος ἀναγωγήν. Plutarch. p. 819. (cap. 30.) πλῆθος αἵματος ἀνήγαγε, vim sanguinis effudit. — *Ibid.* καὶ τινὰ τοιαύτην διάθεσιν, & hujusmodi aliquam corporis adfectionem & habitum; scilicet (ut monuit REISKIUS) „qualis habitus cum rejectione sanguinis conjunctus esse solet“ — De simili usu vocis τοιοῦτος (cui respondet, quod latine dicimus, *id genus*) conf. III. 87, 2. XI. 26, 5. XXVII. 6, 9. Vocabulam διάθεσις, absolute positum pro dispositione morbida & heſtica recurrit VIII. 14, 3. Ceterum, phthiſi jam ante laborasse Antigonom, ait Plutarchus loc. cit.

Verf. 8. τῷ Δημητρίῳ. Caret τῷ ed. 1. & Reg. B. C. *Verf. 2.* invitis vett. codicibus.

CAPUT LXXI.

Cap. LXXI:

Verf. 1. ἐπὶ πλείον. ἐπιπλεῖον Reg. A. & sic sæpe alii *Verf. 1. 2.* codd. — *Verf. 2.* ἐξ ἀρχῆς ἐξαρχῆς una voce ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. B. C. & eodem modo alibi plerumque. — *Ibid.* τότε καὶ τοὺς Ἑλληνας. καὶ τοὺς Ἑλληνας τότε Vat. Flor. Aug. Reg. A. convenientius stylo Polybiano.

Verf. 3. Περὶ δὲ τοὺς αὐτ' καιροὺς &c, δὲ, cum male *Verf. 3.* vulgo abesset, adjeci ex Vat. & Flor. De re confer Justin. XXIX. 1.

Verf. 4. Σέλευκος, ὁ Σελεύκου, τοῦ Καλλιῖκου καὶ Πω. *Verf. 4.* γυνὴς ἐπικληθέντος. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Perotti codex, non repetito post Καλλιῖκου articulo τοῦ. Seleucus, (cognomine Ceraunus,) Seleuci illius filius, qui Callinicus & Pogon est cognominatus. Mire Casaubonus: Seleucus, Seleuco patre genitus, avo Callinico; qui etiam Pogon cognomine est dictus. Sane satis inter omnes constat, Seleucum

- Verf. 4.** leucum eum, de quo hic agitur, fratrem Antiochi illius, qui Magnus deinde est cognominatus, filium fuisse Seleuci Callinici, cui pater fuerat Antiochus, cognomine Deus. Errorem Casauboni notavit Petavius de Doctr. Temp. Tom. II. p. 56. nec tamen ipse ab errore immunis, dicens: „Polybius lib. II. scribit, *Seleucum*, Seleuci Callinici filium „(ita enim vertendum; non, ut Casaubonus, Callinici Ne- „potem) cognomento *Pogonem*, obiisse circa Olymp. „*εϰxxxix.*“ — Atqui non *Seleucum* hunc, qui Olymp. *εϰxxxix.* obiit, *Pogonem* cognominatum fuisse, scribit Polybius; sed patri hujus ait simul *Callinici* & *Pogonis* cognomen fuisse, ut recte monuit Gronov. ad h. l.
- Ibid.* ἐν Συρίᾳ. ἐν Ἀσσυρίᾳ ed. 1. 2. ex Bav.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* τοῖς πρώτοις. Perperam deest τοῖς Vat. & Flor. Dativus τοῖς πρώτοις pendet a nomine παραλήσιον. — *Ibid.* Λυσιμάχῳ. καὶ Λυσιμάχῳ Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sed amat asyntheton Polybius in plurium nominum propriorum concursu.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* καθάπερ ἐπάνω προῖπον. Vide II. 41, 2. — *Ibid.* οὗτοι τε. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* δ' ἐπειδὴ. δὲ carent ed. 1. 2. invitis omnibus msstis. — *Ibid.* ἐπίστασιν. ἐπίστασις h. l. initium, ingressus, introitus: conf. I. 12, 6. II. 40, 5. pro quo aliàs vulgatus ἐνστασις dicitur.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* ἐπὶ τούτους τοὺς καιροὺς. Sic ed. 2 sqq. cum Aug. & Reg. A. ἐπὶ τοὺς καιρ. τούτους ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. & Flor. nescio an & Vat.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* ἀφορίζειν scribendum Reiskius etiam monuit: & Vossius in ora sui libri, ἵσως ἀφορίζειν. — *Ibid.* δυναστῶν, monente Vrsino, cum Reg. B. correxit Casaubonus; & sic recte dat Vat. Mendose δυναστῶν ed. 1. 2. Bav. Flor. Aug. Reg. A. C.

ADNOTATIONES

A D

POLYBII HISTORIARVM

LIBRVM III.

ARGVMENTVM LIBRORVM III. IV. ET V.

Dixerat Polybius lib. I. c. 3. *uberiorem suam & propriam Historiam*, eam, quam primo ac præcipue conscribere instituit, a *Libro tertio* incipere, & quidem a rebus, *Olympiade cxi.* maxime gestis, qua Olympiade apud Romanos memorabile inprimis *Bellum Punicum secundum* geri cœptum, apud Græcos *Bellum Sociale* gestum est, in *Asia Bellum de Cœlesyria*. Cum igitur res omnes, quæ in singulis universi terrarum orbis partibus memoria dignæ gestæ sunt exponere constituit; in posteriorum quidem temporum historia, quibus magis magisque immisceri connectique rebus romanis res Græciæ & Orientis cœperunt, (conf. V. 105.) ut in romanis rebus non longe progredi historia posset, quin continuo subinde græcarum rerum & Asiaticarum & Aegyptiarum facienda mentio esset; in illorum igitur temporum historia res omnes, ubivis terrarum gestas, ita per singulos annos est complexus, ut in cujusque anni historia inciperet a rebus Italiæ, tum ad res, in Sicilia, in Hispania, in Africa, in Græcia, in Asia, in Aegypto gestas, progrediretur. Vide V. 31, 4 sq. XXVIII. 14, 9 sqq. coll. cum cap. 2. Et ea quidem ratione uti cœpit ab Olympiade *cxli.* libro VII. eandemque tenuit sequentibus libris, e quibus nil nisi *Fragmenta & Excerpta* ad nos pervenerunt; quorum e numero *Excerptorum* ea potissimum, quæ *Excerpta Antiqua* vocavimus, satis clare expressa

expressa etiam nunc vestigia continent, e quibus series atque ordo intelligitur, quem in rebus cujusque anni exponendis secutus est Scriptor noster. Sed initio, ubi nondum adeo implicitæ res Romanorum rebus ceterarum omnium gentium fuerunt, continua serie primum *res Romanorum*, per totam Olympiadem cXL. ab anno Urbis 535-538 gestas, toto hoc Libro III. est complexus. Deinde *res Achæorum*, extrema Olympiade cXXXIX anno Urbis 533 & 534. & priore parte Olympiadis cXL. anno 535 & 536 peractas, scilicet Bellum Achæorum & Philippi cum Aetolis & Lacedæmoniis, quod *Sociale Bellum* vocant, persecutus est Lib. IV. incunte usque ad cap. 39. & cap. 57 usque ad finem libri; tum rursus Lib. V. 1-30. Rebus autem Achæorum lib. IV. c. 38-52. interfertur *res Byzantinorum*, & horum bellum cum Rhodiis eorumque socio, Prusia, Bithyniæ rege: tum *Cretensium* turbas, cap. 53-55. & *Mithridatis* bellum cum Sinopensibus, cap. 57. Porro *res Syriacas* & *Aegyptiacas*, eodem temporis spatio Olymp. cXXXIX 3 & 4. & Olymp. cXL. 1-3. gestas, usque ad pugnam ad Raphiam, complectitur Lib. V. 31-87. Interpergit deinde memorabilem *Rhodiæ* casum, qui per idem tempus accidit, lib. V. 88-90. Tum repetit *res Achæorum* & ad finem usque *Belli Socialis* Olymp. cXL. 3. A. V. 537. persequitur lib. V. cap. 91-106. Denique, leviter perstrictis *Aegypti* & *Syriæ* rebus, extrema Olymp. cXL. anno urbis 538. (cap. 107.) statum & *res Aetolorum* (eod. cap.) & *Macedonum* (cap. 108-110.) post confectum Bellum Sociale paucis exponit; &, subiecta *Prusiæ* victoria de *Galîs*, Asiam incolentibus, & strage in eam gentem edita (cap. 111.) universæ historiæ rerum, Olympiade cXL. gestarum, finem imponit.

Cap. I.

CAPVT I.

Verf. 1. *I'ers. 1. "Ori. "Eti* ed. 1. 2. perperam accepta scriptura codicis Bav. Verum cum vett. codd. omnibus tenuerunt Reg.B.C. — *Ibid. ὑποτάξαι* Vat. Flor. Aug. Reg.

Reg. A. Sic & voluit Reg. B. qui per errorem ὑποθέμεθα
scripsit. — *Ibid.* τῆς αὐτῶν πραγμ. Perperam τῆς αὐτῆς
πραγμ. Aug. Reg. A. Conf. ad I. 3, 5. — *Ibid.* Ἀννι-
βαικόν. Temere Vrsinus Ἀννιβαϊκόν voluit. Conf. ad I.
3, 2. — *Ibid.* ἐν τῇ πρώτῃ. Vide lib. I. cap. 3. —
Ibid. τρίτῃ. Perperam τρίτης ed. 1. 2. Nempe in Bav. su-
perscripta in fine erat litera sigma, illa figura, quæ Latino-
rum C similis est; quæ litera quo errore huc tracta videri
debeat, expofui ad I. 15, 10.

Verf. 2. ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ. Vide I. 3. κείνῃ ed. 1. 2. Bav. *Verf. 2.*
Reg. A. B. C. ἐκείνῃ Aug. & inde ora ed. 2. e qua adfcivit
Casaub. Ex Vat. & Flor. nil adnotatum est: ut, nisi quid
fugit h. l. diligentiam Spalletti & Gronovii, intelligatur,
Vat. facere cum Bav. sed Flor. cum Ang.

Verf. 3. τοὺς προειρ. τοὺς carent ed. 1. 2. operarum *Verf. 3.*
culpa. — *Ibid.* Proprius error est ed. 2. ἐγένετο pro
ἐγένοντο. — *Ibid.* ἐξαγέλλαν, ἐξαγέλειν Reg. A. ἐξαγ-
γελλεῖν Reg. B. C. — *Ibid.* ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πραγματείας.
περὶ pro ὑπὲρ dat solus Ang. De αὐτῶν conf. *verf. 1.* &
I. 3, 5.

Verf. 4. σύμπαντος ex Reg. B. C. recepit Casaub. idque *Verf. 4.*
confirmant & codices Vat. & Flor. & ipse contextus ora-
tionis, nam ad τοῦ σύμπαντος referuntur deinde verba περὶ
τῶν μεγίστων ἐν αὐτῷ μερῶν. συμβάντος ed. 1. 2. cum ce-
teris codicibus, quod temere probavit Reiskius.

Ibid. ὑπὲρ τούτου restitui ex ed. 1. 2. & msstis libris,
qui in hoc consentiunt omnes, præter unum Reg. B. cujus
scriptura ὑπὲρ εἶ commodæ quidem videri potest, sed non-
nisi ex ingenio recentioris Critici profluxit, & nullo modo
necessaria est. Sic tamen & in ora libri sui correxit Sca-
liger. — *Ibid.* πάντα τὰ γνωρίζ. μέρη τῆς οἰκουμ. &c.
Conf. ad I. 1, 5.

Verf. 5. καὶ προσθέσθαι. καὶ caret Aug. — *Verf. 6.* μά- *Verf. 5. 6.*
λιστα γὰρ οὕτως. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. μάλιστα
γὰρ ἂν οὕτως edd. ex Bav. minus recte; nam particula ἂν
Polybii *Histor. T. V.* I i requi-

requirebat verbum sequens in Aoristo, παρασκευάσαι, non in futuro. — *Ibid.* ψύχης. τύχης Flor.

Verf. 7. *Verf.* 7. τὴν ἐξ ἀμφοῶν ἐπίστασιν καὶ θάαν. Θέα est *spe-*
ctatio; Θέαμα verf. 4. *spectaculum*, id quod *spectatur*. Vi-
detur autem per Hendyadin dicere ἐπίστασιν καὶ θάαν, pro
ἐπίστασιν τῆς θάας. Pro eo autem, quod alibi dicit ἐπίστα-
σιν ποιῆσθαι ἀπὸ τινός, (I. 12, 6. II. 40, 15.) nunc ἐκ τινός
usurpat, τὴν ἐξ ἀμφοῶν ἐπίστασιν. Sententia igitur hæc
esse videtur: *utilissimum ducimus, ut spectationis nostræ*
initium faciamus ab utroque; scilicet, ut, postquam totius
argumenti summam & rerum exponendarum initium at-
que finem brevibus verbis declaravimus, nunc etiam sin-
gulas quasque illustriores partes, quæ illud argumentum
conficiunt, & inter initium finemque interjectæ sunt, brevi
veluti tabula oculis lectorum subijciamus. cf. cap. 5, 9.

Verf. 9. *Verf.* 9. ἔτη πεντήκοντα τρία. Vno verbo πεντηκοντα-
τρία scribunt codices nostri, Bav. Aug. Reg. A. De re
vide ad I. 1, 5.

Cap. II.

CAPVT II.

Verf. 3. *Verf.* 3. εἰς μάγαν μὲν Φόβον. Caret μὲν ed. 1. & Reg.
B. C. cum Bav. — *Ibid.* καὶ τῆς Πρώτης. τῆς abest ab
edit. 4. 5. errore operarum. — *Ibid.* κρατήσαντες recte
edidit Casaub. ex cod. Bavarico, quo invito κρατήσαντες
dederunt ed. 1. 2. quod ipsum quidem habent Vat. Flor.
Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἐπεβάλετο. ἐπεβάλετο Aug.
Reg. A.

Verf. 6. *Verf.* 6. Στήσαντες δὲ &c. Quæ adhuc memorata sunt,
ea exponuntur Libris III. IV. & V. de quorum Argumento
paulo ante diximus. Disputatio *de Romanorum Republica*
Libro sexto continebatur, cujus pars quidem intercudit,
pars tamen haud spernenda ætatem tulit.

Ibid. ᾧ κατὰ τὸ συνεχές. ᾧ scribendum pro vulgato
αἰς, Reiskius etiam suspicatus erat: & id sane requirebat
grammatica ratio. Sic τὸ συνεχές τούτῳ II. 63, 1. & τοῦ-
τοις κατὰ τὸ συνεχές VII. 18, 6. De errore librariorum,
quo

quo $\tilde{\omega}$ in $\acute{\omega}$ s est corruptum, modo dixi ad III. 1, 1. & uberius exposui ad I. 15, 10. — *Ibid.* ἀνακτήσασθαι τὴν Ἰταλιωτῶν καὶ Σικελιωτῶν δυναστείαν &c. ad *dominatum Italiae Siciliaeque recuperandum* &c. Persecutus est hoc argumentum Scriptor noster Lib. VII-XIV.

Ibid. ἀλλὰ καὶ τὸ τελευταῖον &c. Sic editum ex Bav. — *Ibid.* εὐνοίαν ἔχειν ex ora ed. 2. adoptavit Casaub. Menodote εὐνοίαν σχεῖν ed. 1. 2. — *Ibid.* κρατήσαντες τῷ πολέμῳ τῶν Καρχ. De *Fine Belli Punici Secundi* vide Reliquias Libri XV. cap. 1-19.

Verf. 7. κατάλυσιν τῆς Ἰέρωνος τοῦ Συρακ. δυναστείας. *Verf.* 7. Vide Reliquias Libri VII. cap. 2 seqq. VIII. 5. & 17. IX. 10. κατὰ παρέκβασιν, *per digressionem*; non, *brevi digressione*. Non satis autem video, cur dicat, *per digressionem se expositurum everisionem regni Syracusani*, quæ sane ad argumentum pertinebat, quod ex professo erat expositurus.

Verf. 8. Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως μεταδράξαντος τὸν βίον. *Ptolemaum Philopatorem* dicit, cui successit filius pupillus, Ptolemæus Epiphanes cognominatus. Vide Reliquias Libri XV. cap. 20. usque ad finem libri. — *Ibid.* τοῦ καταλειμμένου. Temere καταλειμμένου ed. 1. 2.

Ibid. Φίλιππος μὲν τοῖς κατ' Αἴγυπτον καὶ Σάμον. *Aegyptio* inhiasse Philippum, dubitari utique potest: manum ei regno non injecisse, certum videtur. Immo, auxilia Antiocho Philippum esse pollicitum ad occupandam Aegyptum, Appianus scribit Eclog. III. de rebus Macedoni. (Legat. XXI.) Itaque videndum, an deleri vocabulum Αἴγυπτον, aut saltem cum alio, nescio quo, debeat commutari. Sed sicut Σάμον, quod habent libri omnes, temere deletum est a Casaubono, quandoquidem *Samum*, quæ Aegyptiorum fuerat, (V. 34, 7. 35, 11.) occupatam a Philippo diserte Appianus loc. cit. scribit, & satis clare Polybius V. 31, 4 & 9. significat: sic ne me quidem justam satis habuisse causam intelligo, cur (monente Gronovio in *Nota inedita*, & Reiskio ad h. l.) Καρίαν abjice-

Verf. 8. rem, quod probati codices cum Σάμον conjungunt. Certe quidem *Cariæ* oppida sunt Prinaſſus & Iaſſus, quas a Philippo obſeſſas legimus XVI. 11 ſq. Ac licet deinde *Antiochi* fuiſſe *Cariam* legamus, cui ademtam Romani Rhodiis dederunt; (Polyb. XXII. 27, 8. Liv. XXXIII. 16.) tamen, ſi eo tempore, de quo nunc agitur, Antiochi fuiſſet *Cariæ*, Philippus, Antiochi per id tempus ſocius atque amicus, non erat illam oppugnaturus: & ſane, *Ptolemao Philopatori* paruiſſe *Cariam*, ſatis intelligitur ex V. 34, 7. coll. cum V. 36, 7. Ceterum juvabit, quæ de iſta *Antiochi cum Philippo paſſione* Appianus habet, (Vol. I. noſtræ edit. Part. II. pag. 508.) huc tranſcribere: Φιλίππος, τῶν ἱππικῶν τοῖς ἐπὶ θαλάσσης στόλον ἐπαγείλας, Σάμον καὶ Χῖον ἔλα. - - Λόγος τε ἦν, ὅτι Φιλίππος καὶ Ἀντίοχος, ὁ Σύρων βασιλεὺς, ἐπόσχοιντο ἀλλήλοις· Ἀντίοχῳ μὲν ὁ Φίλιππος, συστρατεύσειν ἐπὶ τῇ Αἴγυπτον καὶ ἐπὶ Κύπρον· - - Φιλίππῳ δ' Ἀντίοχος ἐπὶ Κυρήνην καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους καὶ Ἰωνίαν. Conf. Iuſtin. XXX. 2.

Cap. III.

CAPUT III.

- Verf. 2.** *Verf. 2.* Ἀττάλου καὶ Ροδίων ναυμαχίας. Lib. XVI. — *Ibid.* τὸν Ῥωμαίων καὶ Φιλίππου πόλεμον. Lib. XVII. & XVIII. Temere τῶν Ῥωμαίων ed. 1. 2. Reg. B. C.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* τῆς Αἰτωλῶν ἐργῆς. Vide Reliq. lib. XVIII. c. 22.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* Ἀντιόχου διάβασιν εἰς τὴν Εὐρώπην. Reliq. lib. XX. c. 1. — *Ibid.* πρῶτον μὲν τίνεα. τίνεα πρῶτον μὲν ed. 1. Nempe ſic quidem erat in Bav. ſed ibidem ſuperſcriptis eadem manu minutis literis α β γ indicatur verborum ordo. — *Ibid.* τῆς ἐπὶ τὰς τοῦ Ταύρου. Reliq. lib. XXI. c. 13 ſq.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* καταλύσαντες τὴν Γαλατῶν ὕβριν. Reliq. lib. XXII. c. 16-22. & c. 24-26. — *Ibid.* τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχήν. Perperam carent τὴν ed. 1. 2. & Reg. B. C.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* τὰς Αἰτωλῶν καὶ Κεφαλληνῶν ἀτυχίας. Reliq. lib. XXII. c. 8-15, & c. 23. — *Ibid.* τοὺς Εὐμένει συστάντας

στάντας πρὸς τὰ Προυσίαν καὶ Γαλάτας πολέμους. Reliq. lib. XXIII. cap. 18. Εὐμένει penacutē scripsit, ut scribi debet hoc proprium nomen. Minus recte vulgo h. l. Εὐμενῆ. — *Ibid.* τὸν μετ' Ἀριαράθου πρὸς Φαρνάκην. Reliq. lib. XXIV. c. 10. & XXV. 4 sq. & XXVI. 6. Φαρνάκην autem scribendum duxi cum Vrsino, ut scribitur constanter aliās: & videtur hujus scripturæ vestigium superesse in Φάρνακην, quod dant Vat. & Flor. Ceteri codd. omnes h. l. cum editis Φέρνακα habent.

Vers. 6.

Vers. 7. τῆς Πελοποννησίων ὁμονοίας καὶ καταστάσεως. *Vers. 7.* Reliq. lib. XXV. cap. 1-3. περὶ, quod inter τῆς & Πελοπονν. inferunt cum ed. 1. 2. codices omnes, delevit Casaubonus. Reikius suspicatus est τῆς περὶ Πελοποννησίου, aut τῆς περὶ Πελοπόννησον. Mihi probabile fit, τῆς παρὰ τῶν Πελοποννησίων ὁμονοίας scripsisse Polybium. cf. ad III. 9, 2. — *Ibid.* αὐξήσεως τοῦ Ῥοδίων πολιτεύματος. Reliq. lib. XXII. 27, 8.

Vers. 8. Ἀντίχου στρατείαν εἰς Αἴγυπτον τοῦ κληθέντος *Vers. 8.* Ἐπιφανοῦς. Reliq. lib. XXVIII. 16 sqq. XXIX. 8 sqq. &c. — *Ibid.* τὸν Περσικὸν πόλεμον. Reliq. lib. XXVII. 1 sqq. & 13 sq. XXVIII. 3 sqq. XXIX. 2 sqq. In ora codicis Bav. est scholion: ἤγουν τοῦ Περσέως, scil. πόλεμον.

CAPUT IV.

Cap. IV.

Vers. 1. ἡ τοῦναντίον edidit Casaub. monente Vrsino, *Vers. 1.* qui ex ingenio se ita corrigere ait: sic autem scribunt Vat. Flor. Aug. & Reg. B. C. ἡ τοῦναντίων ed. 1. 2. cum Bav. & Reg. A. — *Ibid.* Pro ἐνθάδε που est ἔδει που in Reg. B. qui deinde omittit δεῖ vel εἶδει. — *Ibid.* ἔδει: correxit Casaub. monente Vrsino & Scaligero. In δεῖ Reiskius suspicatus est latere δέη.

Vers. 3. Post ἐδόκει interferit καὶ solum Aug. — *Vers. 4.* *Vers. 3 4.* Post κρατησάντων interferenda verba οὔτε περὶ τῶν monuerat etiam Scaliger, sed tenuerat ἐλαττωμάτων.

Vers. 6. μετὰ ταῦτα. κατὰ ταῦτα ed. 4. 5. operarum *Vers. 6.* errore. — *Ibid.* πόσαι καὶ τίνες. „An ποῖα?“ scripsit

Casaub. in ora Basil. Lubens equidem acciperem, si darent codices. Interim πόσα referri potest ad ἀποδοχαί, & τίνες ad διαλήψεις. — *Ibid.* Verba, quæ sequuntur vocab. τίνες, ab ὑπάρχον usque ἡγητέον τίνες, per errorem defunt ed. 1.

Verf. 9. *Verf. 9.* δὴ τοῦτ' εἶναι. Non aspernor δὴ που τοῦτ' εἶναι, quod dedit Casaub. sed fatis est δὴ τοῦτ' εἶναι, quod in δὴ που τινὰς corruperunt librarii.

Verf. 10. *Verf. 10.* οὔτε γὰρ. οὐ γὰρ πολεμεῖ solus Aug. — *Ibid.* οὔτε πλεῖ τὰ πελάγη correxit Casaubonus. πλεῖστα πελάγη ed. 1. 2. cum vett. codd. omnibus. πλεῖν τὰ πελάγη Reg. B. C. — *Ibid.* ἐμπειρίας. Temere ἐμπυρίας ed. 1. 2. Reg. B. C.

Verf. 13. *Verf. 13.* χειριστής. Temere χειριστάς ed. 1. 2.

Cap. V.

CAPUT V.

Verf. 1. *Verf. 1.* Ἦν δ' ἡ. Sic cum Reg. B. correxit Casaub. monente etiam Vrsino ex ingenio. ἡ δ' ἡ ed. 1. 2. ἡδ' ἡ Bav. ἡδγ. Vat. Flor. Aug. Reg. A. & connectunt cum superioribus, γράφειν ἡδγ. Tum προειρημένην κίνησιν solus Aug.

Ibid. Οὐακκαίους scripsi cum Flor. Reg. A. B. Οὐακκαίους edd. cum ceteris codd. Quæ de Bello Celtiberico supersunt fragmenta, retulimus ad Reliquias libri XXXV. c. 1-5. — *Ibid.* Μασσανάσσην. Sic Flor. Μασσανάσσην h. l. edd. cum ceteris mssis. De bello Carthaginiensium cum Massaniissa nihil superest præter ea, quæ inferuimus Reliquiis lib. XXXII. c. 2. Fragmentum de ejus obitu retulimus ad lib. XXXVII. cap. 3.

Verf. 2. *Verf. 2.* Ἀτῆλος μὲν καὶ Προυσίας πρὸς ἀπὸ ἡλίου ἐπολέμησαν. Reliq. lib. XXXII. cap. 25 sq. XXXIII. 10 sq. — *Ibid.* Ἀριαράθης. Reliq. lib. XXXII. c. 20. Perperam Ἀριαράθης Bav. Aug. Reg. A.

Ibid. ὑπὸ Ὀροφέρνης. ὑπὸ Ῥοφέρνης Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Perottus, levi aberratione pro ὑπ' Ὀροφέρνης. Ceterum in secundam litteram ρ consentiunt h. l. libri omnes,

omnes, & Athenæus in Fragm. ex Polybii lib. XXXII. Verf. 2.
cap. 20, 9. & Diodorus Sicul. T. II. edit. Wessel. p. 588.
& Zonaras Annal. IX. 24. & Aelianus Var. Hist. II. 41. &
Iustin. XXXV. 1. Sed Ὀλοφέρνης & Ὀλοφέρνης per λ
vulgo scriptum & editum legitur in Leg. cxxv1. & in
Fragm. Vales. (nostr. edit. lib. XXXII. 20. & XXXIII. 12.)
quemadmodum & apud Appianum Hist. Syriac. cap. 47 sq.
& passim apud alios nonnullos scriptores; quæ scriptura,
librariis ex libro Iudith, familiaris, alio temere translata
videtur.

Ibid. ἀνεκτῆσατο δὲ αὐτοῦ τὴν πατρῴαν ἀρχήν. δὲ αὐ-
τοῦ Bav. Immo vero, δὲ Ἀττάλειον, *Attali opera*, scri-
ptum reliquisse putem Polybium. Vide Reliq. lib. XXXII.
23, 8. & vix dubitabis.

Verf. 3. De *Demetrio, Seleuci filio*, supersunt Fragmenta Verf. 3.
ta in Reliq. libri XXXI. c. 19 seqq. XXXII. 4 & 6 sq. Ad
vitæ regnique ejus finem pertinet XXXIII. 16. — *Ibid.*
ἅμα τοῦ βίου καὶ τῆς ἀρχῆς ἐστερήθη. Inversum verborum
ordinem Reiskius voluit, ἅμα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ βίου ἐστε-
ρήθη. Sed solet & aliàs Polybius, ubi duas res per par-
ticulam ἅμα conjungit, illam priori loco ponere, quæ na-
tura posterior est. Sic IV. 35, 6. προσδοκίαν ἔχοντες τῆς
θιέου παρουσίας ἅμα καὶ σωτηρίας. Adde V. 3, 6 sqq. Pa-
ri modo Herodianus V. 3, 1. ἐχρῆν Μακρίνῳ ἅμα τῷ βίῳ
καὶ τὴν ἀρχὴν καταλύσαι.

Verf. 4. De *restitutione Exfulum Achæorum* habemus Verf. 4.
Fragmentum in Reliq. lib. XXXV. cap. 6. — *Ibid.* οἱ
Ῥωμαῖοι. Caret of Flor.

Verf. 5. Post οἱ δ' αὐτοὶ temere inserunt μὲν ed. 1. 2. & Verf. 5.
Reg. B. quam partic. ignorant veteres libri omnes, —
Ibid. De *Bello Punico tertio* vide Reliq. libri XXXVI. &
XXXIX, — *Ibid.* μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν. Perperam ca-
ret πάλιν ed. 1. & hinc Reg. B. C.

Verf. 6. οἷς κατάβληα. οἷς scripsi cum Vat. Flor. Aug. Verf. 6.
Reg. A. & Vrsino. αἷς edd. & Reg. B. ex Bav. κατάβληα
adverbialiter accipiendum. Est autem κατάβληος, de

- Verf. 6. tempore usurpatum, idem quod *σύγχρονος*. — *Ibid.* Ex historia Belli Macedonici tertii exiguum superest Fragmentum, quod retulimus in Reliq. lib. XXXVIII. cap. 1. De Bello Achaico vide Reliq. lib. XXXVIII. & XL. — *Ibid.* ἄμα τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἔσχε τὸ κοινὸν ἀτύχημα πάσης τῆς Ἑλλάδος. Huc spectat illud dictum: εἰ μὴ ταχέως ἀπολύμεθα, οὐκ ἂν ἐσώθμεν, in Reliq. lib. XL. cap. 5, 12.
- Verf. 7. *Verf.* 7. προσδεῖ δὲ τῶν τῆς τύχης. Teneri, puto, poterat debebatque consentiens codicum cum ed. 1. & 2. scriptura, προσδεῖ δὲ τὰ τῆς τύχης. Nam sicut pariter ἐνδεῖ μοι τοῦτο & ἐνδεῖ μοι τοῦτου invenitur apud probatos auctores; sic nihil impedit, quo minus & προσδεῖ τοῦτο peraeque dici potuerit ac προσδεῖ τοῦτου. Quam in partem & εἰν δέ τι προσδεῖν δοκῇ ex Platone citat Henr. Stephanus in Thes. Et adest rursus ratio, de qua jam saepius dixi, cur constructione minus aliàs frequentata uti maluerit h. l. scriptor, scil. ad evitandum duorum diverforum genitivorum concursum. Ceterum eodem verbo saepius quidem in passivo, προσδεῖσθαι, utitur Polybius; sed & in activo rursus habes III. 58, 2. & 109, 7. & alibi. Itaque nec Casauboni emendatione opus fuerit, nec ea, quam in scholio infra contextum proposuimus. Nec turbare nos Reiskius debet, cum dicit, forte legendum προσδεῖ δὲ τὰ νῦν τῆς τύχης, aut προσδεῖ δὲ καὶ ταύτῃ τῆς τύχης, quam postremam emendationem maxime sibi placere ait, & ipsam Polybii scripturam referre videri. Formula illa τὰ τῆς τύχης, pro ἡ τύχη, τὰ τοῦ βίου pro ὁ βίος, familiaris admodum Polybio: plura exempla collecta dabit Lexicon Polyb. in Τά.
- Verf. 8. *Verf.* 8. πέποισμαι μὲν γάρ. Quo referatur particula causalis γάρ, haud sane adparet. Itaque ante ista verba excidisse nonnulla suspicatus est REISKIUS, veluti καὶ τοι οὐ πάνν γε διαφέρωμαι, id est, quamquam in ea quidem re non admodum laboro, aut alia huiusmodi. „Minori motu (ait) si res sit peragenda, poterit μὲν τοι, verum tamen, pro μὲν γάρ affirmi.“ — Forfan magis etiam placebit μὲν γοῦν,

γούν, ut scripturæ compendio deceptus librarius γάρ pro γούν scripsisse intelligatur. Versf. 8.

Ibid. διὰ δὲ τὸ κάλλος. εἰ ex conject. inferuit Casaub. Recte; nisi quid amplius etiam turbatum est hoc loco. Perspecte etiam τὸ κάλλος ex ingenio correxit, quod ipsum habet Vat. pro τὸ καλῶς, quod cum aliis codicibus dabant ed. 1. & 2. Sed quum διὰ τὸ καὶ ἄλλους det Flor. & in eandem sententiam διὰ τὸ καὶ ἄλλους Vrsini codex, iungenda forte utraque lectio fuerit, scribendumque διὰ δὲ τὸ κάλλος καὶ ἄλλους πολλοὺς &c. — *Ibid.* κατεγλυψήσεσθαι. κατεγλυψήσεσθαι Flor. quod verius videtur, in se recepturos.

Versf. 9. ἐπὶ κεφαλαίου, *summative*. Sic & I. 65, 5. Versf. 9.
Nec erat, cur ἐπὶ κεφαλαίων legendum suspicaretur Ernestus in Lexic. Polyb. — *Ibid.* τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως. Possis suspicari τῆς αὐτῶν ὑποθέσεως, ut τῆς αὐτῶν πραγματείας III. 1, 3. Sed & illud bene habet.

CAPVT VI.

Cap. VI.

Versf. 1. ὑποδεικνύου. ὑποδεικνύου cum circumflexo Versf. 1.
edd. cum msstis, ut alibi, quod teneri poterat. — *Ibid.* πόλεμος ἐνέστη. Inverso ordine ἐνέστη πόλεμος Vat. Flor. πόλεμος ἀνέστη Aug. & Reg. A. quod exponi potest *resuscitatum est bellum*. Sed bene habet ἐνέστη, *captum est*: ac videtur ἀνέστη inde natum, quod in exemplari sic scriptum erat πόλεμος^β ἀνέστη^α, quo indicabatur inverso ordine scripta verba oportuisse.

Versf. 3. οὐδαμῶς ἂν συγχωρησ. Sic vett. codd. omnes. Versf. 3 seq.
Vulgo abest ἂν, errore primæ editionis. — *Versf. 4.* χειρίζειν. Temere & invitis msstis χειρίζων ed. 1. 2. — *Versf. 5.* πρὸς τὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων. πρὸς τὴν Vat. Flor. male. κατὰ Ῥωμαίων iidem, absque articulo; bene. — *Versf. 10.* σατραπειῶν. σατραπιῶν Flor. Aug. Reg. A. Forfan & Vat.

Verf. 11. *Verf. 11.* δευτέρα δὲ monente Vrsino correxit Casaub. & sic recte dant Vat. & Flor. δευτέραν δὲ ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. B. C. — *Ibid.* τοῦ Λακεδαιμονίων. τοῦ, cum vulgo abesset, adjeci ex Vat. & Flor. Sed excidisse præterea puto articulum ἡ, scribendumque suspicor δευτέρα δ' ἡ τῶν Λακεδ. — *Ibid.* οὐδὲν ἀξιοχρεων. οὐδὲ ἀξιοχ. Flor. Aug. Reg. A. perperam.

Ibid. μεταξὺ διὰ τὰς ἑξ. Non opus fuisse, ut seriem verborum Casaubonus mutaret, recte monuit Reiskius. Neque tamen equidem cum eodem Reiskio ad ἄπρκετος referendum putem hanc vocem μεταξὺ, ut sit idem ac ἐν τῷ μέσῳ ἐν ᾧ ἦν ἄπρκετος, sed ad ἐπιβολῆς, ut intelligatur μεταξὺ τῶν ἐπιβολῶν, *medios inter conatus*.

Verf. 12. *Verf. 12.* καὶ τὴν αὐτοῦ. Sic Flor. Aug. Reg. A. cum editis; puto & Vat. καὶ τὴν αὐτοῦ Bav.

Cap. VII.

CAPVT VII.

Verf. 1. *Verf. 1.* τὴν Αἰτωλῶν. τὴ τῶν Αἰτωλῶν ed. 2 & sqq. cum solo Aug. Ceteri omnes negligunt articulum τῶν.

Verf. 2. *Verf. 2.* ὀλιγορῆσθαι. ὀλιγορῆσθαι Flor. ut videri possit voluisse ὀλιγορῆσθαι. — *Ibid.* τὴν ἔκβασιν ἐκ τοῦ Φιλίππου πολέμου, *exitum belli Philippi*, id est, *belli Philippi*, vel *cum Philippo*. Nec vero opus est corrigere Φιλπικου, ut voluit Gronovius, quamquam ita est III. 32, 7 sq. nec πρὸς Φιλίππου, ut suspicatus est Reiskius. Supra III. 3, 2. τὸν Ῥωμαίων καὶ Φιλίππου πόλεμον dixerat: & simpliciter τὸν Φιλίππου πόλεμον, & id genus alia, sæpe Appianus & Plutarchus, ut h. l. Polybius, dixerunt.

Verf. 3. *Verf. 3.* κατήγελλον. κατήγελλον Flor. — *Verf. 5.* τί δ' ἀνδρός. τί δ' ἂν πρὸς ed. 1. operat. errore.

Verf. 6. *Verf. 6.* στήσασθαι τὰς τῶν σωματῶν θεραπείας. Casaubonus in ora Basil. referente Merico monuerat: „scribe ἐνστήσασθαι.“ Pariter Reiskius vel ἐνστήσασθαι vel καταστήσ. vel συστήσ. maluit, quam simplex verbum στήσασθαι.

Verf. 7. *Verf. 7.* ῥᾶστον ἐστι restitui ex vett. codd. qui in hoc consentiunt omnes. Temere ῥᾶστον ἐτι ed. 1. 2. & inde Reg.

Reg. B. C. Vnde Casaubonus βῆστον ἐπὶ παντὸς ex conjectura edidit.

CAPVT VIII.

Cap. VIII.

Verf. 1. τῷ κατὰ Ζακκανθαίους ἀδικήματι. κατὰ Ζακκαν- *Verf. 1.*
θαίων voluit Scaliger; citra necessitatem. conf. III. 20, 6.
Simili ratione *verf. 7.* τοῖς ὑπ' Ἀννίβου περὶ τὴν Ζακκανθαίων
πύλιν πραχθεῖσι. Poterat dicere κατὰ τῆς Ζακκανθαίων πό-
λεως, sed nil opus erat. Videndum tamen, an ἀτυχήματι
h. l. legendum sit pro ἀδικήματι ex III. 20, 6. — *Ibid.* Ἀσ-
δρούβου. Sic ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. Vat. Flor. Et
in eadem formam alibi consentiunt codices, veluti III.
30, 3. Similiter Ἀμύλου & Ἀννίβου, III. 9, 6. & aliās.
Ἀσδρούβα h. l. ed. 2 seqq. cum Aug. Reg. A.

Verf. 9. ἡ συμφορώτερον. ἡ recepi ex Bav. Aug. Reg. *Verf. 9.*
A. & cod. Perotti. καὶ temere ed. 1. & inde editiones se-
quentes: sic tamen, ni fallunt schedæ, est etiam in Vat.
& Flor. συμφορώτερον dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A.
συμφερωτ. edd. ex Bav.

Verf. 10. παρακαλουμένοις. Perperam παρατρεμένοις *Verf. 10.*
Aug. — *Ibid.* ἀποτριψαμένοις. Temere ἀποτρεψαμ.
Reg. B. — *Ibid.* τὴν ἐκδίκησιν. τὴν ἐκδιήγησιν Vat. Flor. —
Ibid. ὡς οὐδέν. Caret ὡς ed. 1. cum solo Bav.

Verf. 11. οἷ γα. Suspiciari possis εἰ δέ. Sed in illud con- *Verf. 11.*
fentiunt omnes.

CAPVT IX.

Cap. IX.

Verf. 1. Τίνος δέ. Τίνος δὲ Vat. Flor.

Verf. 1.

Verf. 2. ἡ μὲν γὰρ παρὰ τούτων ἀλογία. Sic ed. 1. 2. *Verf. 2.*
cum codicibus omnibus, quod contra Casaubonum recte
defendit Reiskius. Et potest intelligi *absurditas quæ ex*
his clucet; sed & simpliciter, *horum (quæ ait Fabius) ab-*
surditas. Sæpe enim genitivo casui præpositionem παρὰ
ita jungit Polybius, ut prorsus abundare hæc videatur.
Sic ἐν τῇ παρ' αὐτῶν χώρῃ III. 78, 5. τοὺς παρ' αὐτοῦ στρα-
τιώτας III. 43, 6. τοὺς παρ' αὐτῶν λέμβους II. 10, 3. τοῖς
παρ'

παρ' αὐτῶν ἱκπεῦσι III. 64, 6. τοὺς παρὰ σφῶν ἐξζήνους III. 94, 6. ἐλόμενος τὰ παρὰ Περσέως XXVII. 2, 10. ὁ παρ' ἡμῶν πατήρ XXIII. 1, 6. Conf. ad III. 3, 7.

Verf. 6. *Verf.* 6. πρώτην μέν. πρώτον μὲν Vat. Flor.

Verf. 7. *Verf.* 7. τῇ περὶ Σικελίας πολέμῳ. Sic editum ex Bav. Rectius vero περὶ Σικελίας Vat. Flor. Aug. Reg. A. & codex Vrsini: *bellum de Sicilia vel propter Siciliam gestum*. Sic I. 13, 2. I. 63, 4. Similiter ο περὶ Κοίλης Συρίας πόλεμος III. 1, 1. & alibi.

Ibid. τῇ ψυχῇ perspecte Casaub. Familiaris Polybio phrasis, τῇ ψυχῇ ἡττάσθαι. conf. cap. 12, 5. Haud semel vero confusa a librariis ista nomina sunt ψυχῇ & τύχῃ. Sic I. 4, 1. pro τύχης Flor. ψυχῆς habet. conf. ad II. 69, 5. VIII. 9, 7. XVIII. 24, 4. Post τῇ ψυχῇ autem rectius comma ponetur, quam majoris alicujus distinctionis signum.

Ibid. τηρῶν ἀεὶ πρὸς ἐπίθῃσιν. Nisi adscripsit καυρὸν Polybius, erit hoc nomen repetendum ex superioribus, quandoquidem modo dixerat τοῖς καυροῖς ἔπων. τηρεῖν, absolute positum, vel sequente accusativo, *exspectare* denotat: sed adjecta verba πρὸς ἐπίθῃσιν, necessario requirunt nomen καυρὸν. Sic III. 67, 1. καυρὸν ἐπετήρου πρὸς ἐπίθῃσιν.

Verf. 8. *Verf.* 8. μὴ τὸ περὶ. Temere τὸ μὴ περὶ ed. 1. 2. Reg. B. μὴ τι περὶ Vat.

Cap. X.

C A P V T X.

Verf. 1. *Verf.* 1. μετὰ τὸ καταλυσ. Καρχηδ. τὴν προειρημ. ταρχήν. Cum διὰ τὴν προειρ. ταρχήν darent libri, κεισ-κινε, servandam praepositionem διὰ existimans, sic legendum distinguendumque contendit: μετὰ τὸ καταλύσασθαι πρὸς τοὺς Καρχηδόνιους, διὰ τὴν προειρημένην ταρχήν ἀπαγγελιάων. Atque ita, quo unum evitaret incommo- dum, in plura incidit. Primum enim, ut servaret prae- positionem διὰ, inferere coactus est duas voces πρὸς τοὺς. Tum vero διὰ τὴν προειρημ. ταρχήν exponit, *propter offe- sionem*

sionem de mercenariis, de qua dictum est p. 124. [ed. Gro-
nov. id est lib. I. cap. 88, 8 sqq.] *aut propter eam super mer-*
eratoribus, de qua vide p. 253. [id est III. 28, 3. conf. I.
83, 6 sqq.] — At *ταραχή* non est *offensio*: &, quam h. l.
dicit *τὴν προειρημένην ταραχήν*, eadem manifeste esse vi-
detur ἡ ἐμφύλιος *ταραχή*, de qua modo dixerat II. 10, 9.
quod & nexus orationis ostendit, & usus verbi *προειρημέ-*
νος, quo significare solet Polybius id, quod paulo ante di-
xerat, (cf. I. 11, 8. I. 12, 1. &c.) non quod multo ante
commemoraverat. Huc accedit disertia ipsius Polybii in-
terpretatio, qui pro eo, quod h. l. ait *μετὰ τὸ καταλύσα-*
θαι Καρχηδονίους τὴν προειρημένην ταραχήν, inferius, ubi
de eadem re agit, hisce utitur verbis, *μετὰ δὲ ταῦτα πάλ-*
ιν, λήξαντος (sic enim ibi scriptum oportuit, non *λήξαν-*
τες) *τοῦ Λιβυκοῦ πολέμου, Ῥωμαῖοι Καρχηδονίους πόλεμον*
ἐξενέγκαντες &c. III. 27, 7. Denique contendit Reiskius,
non dici græce *καταλύεσθαι τὴν ταραχήν*, sed *καταπαύσαν*.
At, quandoquidem *ταραχή* hoc loco de bello accipit Poly-
bius, poterat sane perinde *καταλύεσθαι τὴν ταραχήν* dicere,
ac *καταλύεσθαι τὸν πόλεμον* dixit III. 8, 11. Sed quoniam
proprium ac pervulgatum verbum de *compositione belli* est
διαλύεσθαι, probabile sit id, quod in scholio infra contex-
tum dixi, in veteri aliquo exemplari ad marginem, vel in-
tra lineas scriptum fuisse *διὰ*, ut indicaretur *διαλύεσθαι*,
pro *καταλύεσθαι*, atque inde præpositionem istam iniquo
loco in ipsum contextum irrepsisse.

Ibid. εἰς πᾶν συγκατέβαινον. Temere *εἰς πᾶν οὐ συγκα-*
τέβαινε voluit Mericus Casaubonus. Immo in omnes con-
sentiebant conditiones, nullam pacis conditionem recusabant:
qua notione eadem phrasis occurrit XXI. 12, 11. Ad vo-
cab. *πᾶν* Reiskius intelligendum censuit *ἀγώνισμα διαδικα-*
σίας, & exposuit, nullam sponsonem, nullum iudicium de-
fugiebant, nulli recusabant tribunali causa sua cognitionem
atque definitionem committere; quæcunque offerrentur con-
ditiones jure experiundi, omnes acceptabant. Quod autem
adjicit Polybius, *καθάπερ ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις περὶ*
τούτων

Verf. 1. τούτων δεδηλώκαμεν, de disceptatione super Sardinia non-nisi brevissime dixit lib. I. cap. 88. immo disceptationis fere ne meminit quidem; sed, simul atque Pœnis, propter eorum conatum vindicandi sibi Sardiniam, bellum indixerunt Romani, statim temporibus cessisse Pœnos ait; libro autem II. cap. 1. ubi de Pœnorum rebus dicere pergit, nulla amplius Sardiniae fit mentio. Quare intercidisse aliquid in fine libri I. vel in secundi initio videri debebit, nisi fateri maluerimus, non satis memorem hoc loco fuisse Polybium eorum, quæ libro primo dixerat. Ceterum satis quidem constat, fuisse auctores, qui ad luendam injuriam, mercatoribus romanis illatam, coactos Pœnos dicerent, ut Romanis Sardinia cederent. conf. Appian. de Rebus Hispan. cap. 4. & de Rebus Punicis cap. 5. Sed Polybius, in diverfam concedens sententiam, aliam causam indicti Pœnis belli & ablatæ eis Sardiniae prodidit lib. I. 88. postquam disceptatio de mercatoribus jam aliquanto ante, durante etiam tum bello cum mercenariis, amice esset composita, de qua disceptatione dixit I. 83.

Verf. 2. *Verf. 2.* οὐχ οἶόν τε ἦν. οὐχ οἶοντα γὰρ ἦν ed. 1. 2. & Reg. B. Scilicet, cum codex Bav. mendose in textu haberet οὐχ οἶόν τε εἶναι, in ora vero eadem manu scriptum esset γὰρ ἦν, id est, γράφεταί, vel γράφε ἦν, Obsolete, perperam accipiens istam notam, ridicule γὰρ ἦν edidit. Importunam particulam, quam ignorant veteres libri omnes, ejicit Casaubonus. — *Ibid.* οὔτε τοῖς μετὰ ταῦτα. Carent h. l. τοῖς Aug. & Reg. A. male.

Verf. 4. *Verf. 4.* συστάντος. Temere συστήσαντος ed. 1. 2. Reg. B. C. invitis vett. codd.

Verf. 6. *Verf. 6.* τὴν εὐροίαν τῶν κατ' Ἰθρίαν πραγμάτων Καρχηδονίοις. Poterat addere participium γενομένην, quemadmodum cap. 15, 1. dicit τὴν γιγνομένην εὐροίαν Καρχηδονίοις. Sed pariter abesse participium potest, ut substantivum εὐροίαν adfiscat dativum, quem aliis regit verbum εὐροεῖν, quemadmodum L. 11, 1. τὴν ἀλογίαν dicit τῆς τοῖς Μαμερτίνοις

τίνους ἐπικουρίας, & I. 45, 2. τὴν διὰ τοῦ πυρὸς ἐπίθῃσιν τοῖς ἔργοις, & passim alia his similia.

Verf. 7. συνεβάλετο recte adscivit Casaub. ex Reg. B. C. *Verf. 7i* cum quibus facit Flor. ac nescio an & Vat. συναλλάξτετο *ed. 1. 2.* cum Bav. Aug. Reg. A.

C A P V T X I.

Cap. XI.

Verf. 1. ἐξεχώρησε dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. *Verf. 1.* B. C.

Verf. 2. πρὸς τὸν Ἀντίοχον. Articulum omisit *ed. 1.* *Verf. 2.* & Reg. B. C. invitis vett. codd.

Verf. 3. προβαίνοντος γάρ. Sic mssti omnes cum *ed. Verf. 3.* 1. 2. — *Ibid.* ὑποικουρουμένην recte editum ex Bav. ὑποκυρουμ. Vat. Flor. Vrsin Reg. B. ὑπηκυρουμ. Aug. Reg. A.

Ibid. ἀτοπία. ἀτοπία, ut monuit REISKIUS, est inconvenientia, cum aliquid coire cum re praesente, aut cum proposito tuo consentire non vult, eique se accommodari non patitur: hinc averfio, abhorrentia, &c. Ita πνεῦμα ἀτοπον apud Thucyd II. 49. halitus fædus, a quo abhorremus. ἀτοπία ὕδατος, pravitas aquæ, repugnans palato supor, apud Xiphil. ex Dionis libro LXXV. 2. Atque ita h. l. ἀτοπία dicitur esse inter homines, quorum animi inter se non concordant, qui se refugiunt & averfantur.

Verf. 5. ἔτη μὲν ἔχεν. Sic recte editum ex Bav. Per- *Verf. 5i* peram ἔσχεν Vat. Flor. Aug. Reg. A. Conf. ad *verf. 6.* — *Ibid.* παρεστάναι cum acuto accentu scripsi, pro vulgato παρεστῶναι.

Verf. 6. ἐπεὶ δὲ καὶ διερήσας κατὰ σκέπας ἔτε. κατὰ σκέ- *Verf. 6i* σαι dederant *ed. 1. 2.* cum msstis omnibus, & deinde ποιῆσαι, tamquam essent infinitivi. Recte acutum accentum utrobique posuit Casaubonus.

Ibid. κελεύσαι. κελεύσαι suspicatus erat Reiskius, in optativo: quod non video quo pacto ferat grammatica ratio. Necessario nunc requiri videtur infinitivus & hoc loco & deinde: certe optativum modum in græco ser-
mone

Verf. 6. mone pro infinita oratione Latinorum usurpatum, nisi præcesserit ὡς, aut similis aliqua particula, nusquam puto reperiri. Et insertam quidem habent in hac regione codices mssti particulam ὡς, sed iniquo sane loco: &, verum si quæris, nullus prorsus nunc locus erat isti particulæ, quoniam & præcedunt in eadem oratione infinitivi ἔχειν & παρестάναι, id sequuntur λαβόμενον τῆς δεξιᾶς προσαγγεῖν & κελεύειν.

Verf. 7. *Verf. 7. καὶ τι καὶ προσαξίως.* Alterum καὶ, quod abest vulgo inferui cum Vat. & Flor. — *Ibid. κελεύειν.* Mendose κελεύει ed. 1. 2. cum Bav. Quod autem & ἀψάμενος in nominativo dant eadem editiones 1. & 2. in eo codicem Bav. non habent consentientem.

Verf. 8. *Verf. 8. ἂν τι δυσχερές.* Sic editum ex Bav. Commodior verborum series in Vat. & Flor. ἔως μὲν ἂν δυσχερές τι, & sic repositum malim. In Aug. & Reg. A. defunt hoc loco a prima manu verba μὲν ἂν & seqq. usque καὶ πιστεύειν. — *Ibid. συνεργὸν* operarum nostrarum culpæ debetur, quibus facile ignoscet æquus lector, & συνεργὸν corriget. — *Ibid. νομίζοντα.* Perperam νομίζοντας Vat. & Flor.

Verf. 9. *Verf. 9. συντίθηται.* Sic Flor. & Reg. B. C. puto & Vat. Et sic corrigere etiam iusserant Scaliger & Reiskius. Vulgo συντίθεται. — *Ibid. πᾶν γάρ τι.* Immerito deletum τι voluit Reiskius. πᾶν τι est omne, quidquid sit. — *Ibid.* In πρᾶξαι conveniunt omnes, nec opus est cum Scaligero πράξαι corrigere. Vide ad II. 64, 5. — *Ibid. δυνατὸς ἂν εἴη.* Carent ἂν Vat. Flor. Aug. Reg. A. male.

Cap. XII.

CAPVT XII.

Verf. 1. *Verf. 1. αὐτοπαθῶς ἅμα δὲ ἀληθινῶς.* Sic edd. & mssti. αὐτοπαθῶς ἅμα καὶ ἀληθῶς Suidas in Αὐτοπαθῶς, quem admodum suspicatus erat Reiskius. Sed amat Polybius istam formulam ἅμα δὲ, ubi commodius videri poterat ἅμα καί. Vide I. 11, 5. VII. 17, 5. Αὐτοπαθῶς Suidas inter-

interpretatur οἰκόθεν, ἐξ ἰδίας προαυρέσεως, id est, *ex proprio adfectu, ex vero animi sensu.*

Versf. 5. οὐθένος μᾶλλον φροντίζειν, ὥστε μὴ λαυθάνειν. *Versf. 5,*
ven. ὡς correxit Scaliger: bene; nam nihil hic facit ὥστε, amat autem Polybius ὡς, pro ἧ, post μᾶλλον. Vide VII. 4, 5. & XI. 2, 9. Sed ne sic quidem persanatum vulnus est. Ad μὴ λαυθάνειν desideratur omnino articulus τοῦ, qui latet in τε. Rescribe igitur ὡς τοῦ μὴ λαυθάνειν.

Ibid. πότε - πότε. Utrobique πότερον voluit Scaliger, citra necessitatem — *Ibid.* ἡτ/ωμένοι. Corrige levem errorem, ex edit. Casaub. propagatum. ἡτ/ωμένοι recte ed. 1. 2. cum msstis.

Versf. 6. νομίζοντες correxit Casaub. Perperam νομί- *Versf. 6.*
 ζοντας ed. 1. 2. cum msstis. — *Ibid.* Verbum πιστεύον-
 τες deest Reg. A. & Aug. a prima manu. — *Ibid.* πα-
 ραγέλλωσιν sua auctoritate ediderat Casaubonus: confir-
 mant id autem Flor. Aug. & Reg. A. παραγέλλωσιν ed. 1.
 2. Reg. B. cum Bav. Ex Vat. nil notatur in schedis.

Versf. 7. Αἰτίας μὲν οὖν. Carent οὖν Flor. Aug. Reg. A. *Versf. 7.*
 Sæpe vero neglecta ista particula est imperitia librariorum,
 compendium scripturæ non intelligentium, quo illa in ve-
 tustis codicibus (quemadmodum in Vaticanis membranis)
 expressa erat. Conf. ad cap. 13, 3.

CAPUT XIII.

Cap. XIII.

Versf. 1. τελευταῖον prætulī, quod Bav. in contextu ha- *Versf. 1.*
 bet, ubi altera lectio intra lineas indicatur. Vicissim Flor.
 in contextu τελευταίων habet, & τελευταῖον intra lineas. —
Ibid. συντεθέντων. Possis ἐπιτεθέντων suspicari, quemad-
 modum stipendio insuper imposto ait de eadem re Livius
 XXI. 1. & τοὺς ἐπιταχθέντας φόρους Polyb. III. 15, 10.
 Sed & συντεθέντων bene habet, id est; pecuniæ παῖα,
 παῖο promissæ, ut recte exposuit Ernestus in Lexic. Polyb.
 Nam Poeni, quamquam temporum ratione coacti, ipsi ta-
 men in istam summam consenserant, vide I. 88, 12. III.
 10, 3.

Polybii Histor. T. V.

K k

Versf.

- Verf. 2.** *Verf. 2.* ὑφ' ἑαυτούς. ὑφ' αὐτούς Flor.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* προσπεσούσης οὖν. οὖν ex Reg. B. recte inseruit Casaub. & confirmant Vat. Flor Vrin. Carent ed. 1. 2. cum Bav. Aug. Reg. A. Vide ad cap. 12, 7. — *Ibid.* Ἀστρούβου scripsi cum Vat. & Flor. Vulgo Ἀστρούβα h. l. edim, cum ceteris codd. Conf. ad cap. 8, 1. — *Ibid.* ἐνεχείρισαν. Perperam ἐνεχείρησαν Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* μιᾷ γνώμῃ, *unanimes consensu*, scilicet plebis, non item optimatum. Conf. Liv. XXI. 3 sq.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* Ἀλθαίαν. Stephanus Byzant. & Suidas: Ἀλθαία· πόλις Ὀλκίδων. οἱ δὲ Ὀλκίδες, ἔθνος Ἰβηρίας. Confer Criticos ad Liv. XXI. 5, 4. & Cellar. Orb. Antiq. lib. II. cap. 1.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* προσβολαῖς ex Reg. B. correxit Casaub. & consentiunt Vat. Flor. & Reg. C. Mendose συμβολαῖς ed. 1. 2. ex Bav. & magis etiam corrupte συμφοραῖς Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἐνέδωκαν αὐτούς. αὐτούς Bav.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* ἀργυρολογήσας recte Casaub. ex Reg. B. cum Vat. Flor. & Reg. C. ἀργυρολογεῖν dicitur ut Φορολογεῖν. conf. Lexic. Polyb. Eodem verbo utitur Polybiani styli æmulus Diodorus Siculus. — *Ibid.* καινὴν πόλιν. Cum νεὴν πόλιν esset in ed. 1 & 2. νέαν πόλιν suspicatus erat Scaliger: sed illud νεὴν proprium primæ editionis monstrum est; in καινὴν codices omnes consentiunt.

Cap. XIV.

CAPUT XIV.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* ἐπιγινομένη. ἐπιγινομ. ed. 1. 2. 3. Bav. Vat. Flor. Reg. B. C. ἐπιγενομ. ed. 4. 5. Aug. Reg. A. — *Ibid.* „πάλιν non ad Vaccæos referendum, nondum enim illos adortus erat, sed ad ὄρμην. Rursus suscipiebat expeditionem, ut ante, sed in alios populos.“ REISKIUS.

Ibid. Οὐακκαίους. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo Οὐακκαίους ex Bav. — *Ibid.* Ἑλμαντικήν. Stephanus Byz. Ἑλμαντική· πόλις Ἰβηρίας, τῆς ἐκτὸς Ἰβηρος ποταμοῦ. Πολύβιος γ'. Vbi ἐκτὸς, non ἐκτὸς, scripsisse auctor videtur,

tur, quemadmodum in verf. lat. *intra Iberum* scribitur. Vide mox ad Ἀρβουκάλην, & ad Καρχησίων. Verf. 1.

Ibid. Ἀρβουκάλην. Stephanus: Ἀρβουκάλη· πόλις μαγίστη τῶν ἐντὸς Ἰβηρος ποταμοῦ, ἣν μόλις εἶλεν Ἀννίβας ὡς Πολύβιος τρίτη.

Verf. 2. συνδραμόντων ἐπ' αὐτόν. Restitui hoc ex Vat. *Verf. 2.* Flor. Aug. Reg. A. Vulgo ἐπ' αὐτῷ ex Bav.

Ibid. τῶν Καρχησίων. Stephanus: Καρχήσιον· ἔθνος Ἰβηρικόν, τῶν ἐντὸς Ἰβηρος ποταμοῦ. ἐντὸς restituendum ibi Stephano est, quod sua auctoritate Berkellius in ἐκτὸς mutasse se fatetur. Conf. eundem Stéph. in Ἀρβουκάλη, & in Ὀλκάδες. Polybius, ex quo hæc duxit Stephanus, urbes istas gentesque *intra Iberum* ponit, (vide hoc cap. verf. 9.) scilicet respectu Novæ Carthaginis, quod caput & sedes imperii erat Pœnorum. Quos autem Polybius Καρχησίους dicit, eosdem Livius *Carpētanos* vocat, cum alibi, tum lib. XXI. cap. 5. ubi in exponendis rebus, ab Hannibale gestis, presso pede Polybium sequitur. Et Καρχητανοί iidem apud scriptorem nostrum vocantur X. 7. *Carpesiorum* gens, quæ apud Livium XXIII. 26. ex vulgata lectione commemoratur, nil huc spectat; & docuerunt critici Viri, *Tartessiorum* ibi cum codd. msstis esse legendum.

Ibid. ἰσχυρότατον ἔστιν. Sic edit. 1. cum scriptis libris omnibus. Cum nescio quo casu ἔστιν ἰσχυρότατον in editionem 2. irrepsisset, tenuerunt id posteriores.

Verf. 3. ἐκ τῆς Ἑλμυντικῆς. Sic recte Reg. B. & ed. 2 sqq. *Verf. 3.* Truncatum nomen μυντικῆς in ed. 1. & vett. msstis. In Reg. A. tamen intra lineas scriptum ἐλ, & in Aug. ἐλ.

Verf. 5. πρόβλημα. Temere πρόσβλημα ed. 1. 2. Reg. *Verf. 5.* B. — *Ibid.* οἷς εἶχε. Cum in Bav. litera χ fere similis esset literæ λ, imperite Obsopœus εἶλε edidit; quod eo monito, quoniam & a librariis nostris passim confusæ sunt istæ literæ.

Verf. 6. 7. *Verf. 6. ἐπιβαλλομένων. ἐπιβαλλομ. Reg. A. — Verf. 7. πολλοὶ δέ. Temere & operarum errore τὸ pro δέ habet ed. 2.*

Verf. 10. *Verf. 10. ὑποθέσεις, monita, praecepta. Vocabulo hoc eadem notione alibi pariter utitur, veluti II. 48, 8. II. 52, 6. Sed & ὑποθέκας probum, & aliis scriptoribus usitatum. Apud Suidam ὑποθέκας exponitur per παρουλέσει.*

Cap. XV.

CAPVT XV.

Verf. 1. *Verf. 1. γιγνομένην recepi ex Aug. γινομένην ed. 1. Bav. Flor. Reg. A. B. Temere γινομένην edit. 2 & seqq. Nescio quid Vat. — Verf. 2. ἐπισπευομένους. ἐπισπευόμενους Reg. B.*

Verf. 3. *Verf. 3. παρὴν αὐθις. Mendose πάλιν αὐθις Aug. & caret παρὴν. — Ibid. Verba ἢ τις ὠσπνεῖ, quæ recte ex Bav. sunt edita, Vat. & Flor. corruperunt in ἢ τε σωμανεῖ, & magis etiam deformarunt Aug. & Reg. A. εἰ τε σῶμα ἢ πρόσχημα. — Ibid. πρόσχημα, per usitatam satis metonymiam, idem est ac προέχον τι, & , de urbe praesertim usurpatum, idem fuerit, ac προέχουσα πόλις, urbs praeter ceteris eminentius, caput. Sic Miletum Herodotus V. 28. τῆς Ἰωνίης πρόσχημα dixit; Iosephus XVIII. 2, 1. (ut monuit Ernestus) urbem Sepphorim, πρόσχημα totius Galilææ; Plutarchus in vita Alexandri cap. 17. p. 673. ed. Wechel. Σάρδεις, τὸ πρόσχημα τῆς ἐπὶ θαλάσσης τῶν βαρβάρων ἡγεμονίας. Pariter Strabo lib. X. p. 450. humilibus conditionis sua ætate oppida Aetolorum, Calydonem & Pleuronem, πρόσχημα olim fuisse ait τῆς Ἑλλάδος, id est, eminuisse inter Græciæ oppida.*

Ibid. Καρχηδονίαν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τόποις. Sic Vat. & Flor. Minus commode Καρχηδονίους ἐν τοῖς &c. Aug. Reg. A. Præpostere vulgo ex Bav. edebatur ἐν τοῖς Καρχηδονίαν κατὰ τὴν Ἰβ. τοπ. Manifeste genitivus Καρχηδονίαν referendus ad βασιλειον.

Verf. 4. *Verf. 4. δοὺς αὐτόν. Cum αὐτόν præferat Bav. nescio, casu-ne an consilio αὐτόν ediderit Obsopæus, a quo acceperunt*

ceperunt ceteri: sed tenui hoc, in quod hoc loco, sicut sæpe aliàs, consentiunt Flor. Aug. Reg. A. ac nescio an & Vat. Ceterum parum admodum refert. Conf. ad I. 18, 3.

Verf. 5. διαμαρτύροτο. διαμαρτύραντο Aug. Reg. A. — *Verf. 5. Ibid. κῆσθαι γὰρ ἐν τῇ σφετέρᾳ πίστει.* conf. infra, cap. 30. & Adnot. ad II. 13, 7. — *Ibid. τὰς ἐπ' Ἀσδρούβου γενομένας ὁμολογίας.* Vulgo ἐπ' Ἀσδρούβα, quod perinde est; sed Vat. & Flor. ἐπ' Ἀσδρούβαν, quod corruptum ex ἐπ' Ἀσδρούβου. De usu præpositionis ἐπὶ, qui obtinet hoc loco, conf. ad I. 6, 2.

Verf. 6. ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς. Temere ἐν ταῖς βουλαῖς *Verf. 6.* Suidas in Ἀντίβα, ubi ex hoc Polybii loco nonnulla protulit.

Verf. 7. ὡς κηδομ. Caret ὡς ed. 1. operarum errore. — *Verf. 7. Ibid. στασιαζόντων αὐτῶν.* Carent pronomine Aug. & Reg. A. — *Ibid. τὴν ἐπιτροπὴν* recte ex Reg. B. adscivit Casaub. Consentiant Vat. Flor. Reg. C. *τὴν ἐπιστολὴν* ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. — *Ibid. ἐπανέλειντο* edidit idem Casaub. consentientibus eisdem codicibus Vat. Flor. Reg. B. C. Ceteri ἐπανέειντο, quod præferendum putavit Reiskius.

Verf. 8. πιστεύουτες. πιστεύσαντες solus Aug. *Verf. 8.*

Verf. 10. ἦν ἄμεινον. ἦν caret ed. 1. errore operarum. — *Ibid. οἰεσθαι δεῖν.* Bene Casaubonus *postulare* interpretatus est. Sæpius ista formula utitur Polybius, pro qua Livius *aquum censere* dixit, cum non de sola sententia agitur, vel de voluntate, quam quis animo tenet, sed de *declaratione voluntatis*. Sic I. 33, 4. III. 23, 2. &c.

Verf. 13. χρήσασθαι. Aoristus primus pro futuro; conf. *Verf. 13.* ad II. 64, 5. Ac præcipue post verbum ἐλπίζειν, & post alia ejusdem fere notionis verba, amantur aoristi pro futuris. Sic ἐπέλαβε παρελθεσθαι, III. 17, 5. & ibidem τὴν ἐλπὶν τοῦ συστήσασθαι. Et hoc quidem loco, ob præcedens futurum πολεμήσειν, præferendum videri poterat χρήσεσθαι, quod habent Vat. & Flor. At familiaris Polybio est ejusmodi variatio temporum: sic cap. 17, 7. & sæpe aliàs. —

Ibid. τῷ Ζακανῳ. Caret τῷ ed. 1. temere. Pejus etiam διὰ pro τῷ dat ed. 2. invitis msstis.

Cap. XVI.

CAPVT XVI.

- Vers. 1.** *Vers. 1.* ἀρμολόμενοι. „Forſan ἀρμολομένη“, ait Caſaub. in ora Baſil. Et ita corrigendum duxerat Scaliger. Conf. ad I. 34, 2. — *Ibid.* ἔκρινεν. Perperam ἔμεινεν ſolus Aug.
- Vers. 2.** *Vers. 2.* τῶν προγεγονότων εὐεργημάτων. Conf. II. 11, 17. — *Ibid.* Ad κατὰ πρὸς φρονήματα intelligendum αὐτῶν, nec tamen opus eſt, ut adjiciatur pronomen, quod maluerat Reiſkius. — *Ibid.* τότε δὲ διὰ τὸν ἀπὸ Καρχ. Sic Vat. Aug. Reg. A. B. C. Puto & Flor. quamquam indicare neglexit Gronov. Mendose τότε δὲ ἀπὸ Καρχ. ed. 1. cum Bav. omiſſis verbis διὰ τόν. τότε διὰ τόν, omiſſa particula δὲ, ed. 2. & ſeqq. — *Ibid.* περιεστώτα Ῥωμαίους. Tenui hoc, ut erat editum, conſentientibus Bav. Aug. Reg. A. B. C. Conf. ad I. 53, 6.
- Vers. 3.** *Vers. 3.* πρὸς Κλεομένη recte Aug. Flor. Reg. B. C. Vulgo πρὸς Κλεομένει edd. cum Bav. & Reg. A. De re conf. II. 65, 4. — *Ibid.* πορθεῖν μὲν καὶ καταſτρεφ. Ἔς. Confer IV. 16. 6 ſqq. — *Ibid.* Λιſſοῦ. Mendose Λιſſοῦ ed. 1. & ſcripti libri omnes; nam & in Aug. ita fuerat, ſed ibi eraſa dein litera δ, & in ejus locum ſubſtituta λ, quæ in Reg. A. intra lineas ab alia manu ſcripta eſt. Hinc Λιſſοῦ ed. 2. & ſeqq. quod in noſtram etiam irrepiſit, ne ſic quidem ſatis recte. Reſcribe Λίſſοου penacute, ut II. 12, 3. & IV. 16, 6.
- Vers. 4.** *Vers. 4.* διορθωσάμενοι, tum ἐπιτιμῆσαντες, & κολάσαντες. Sic recte dant libri omnes. Bav. autem, ſuper α intra lineas ubique ſcripta litera ο, futurum indicavit. — *Ibid.* τὴν Δημητρίου ed. 2 ſeqq. cum Aug. & Reg. A. & ex Vat. nulla varietas notatur. τὴν caret ed. 1. cum Bav. τοῦ pro τὴν dat Flor.
- Vers. 5.** *Vers. 5.* ἐξελαύν. Temere ἐλαύν correxit Scaliger. Probum omnino verbum ἐξελαύν, & confirmat Suidas in Διεφουſμένοι, ubi Polybii verba nonnulla ex h. l. protulit.

CAPVT

CAPVT XVII.

Cap. XVII.

Verf. 1. προῆγε scribendum monuerat jam Gronov. in *Verf. 1.*
Notis editis ad h. l. & sic in libro suo correxit Scaliger.
Codices nostri omnes in mendosum προῆγε consentiunt.

Verf. 4. παραστρατοπ. Mendose στρατοπεδ. Aug. — *Verf. 4 1q.*
Verf. 6. οὐθέν. Præ tuli hoc cum Flor. Aug. Reg. A. nescio
 an & Vat. Eodemque modo videtur etiam in Perotti
 fuisse codice: sic sane interpret ille, *nullo hostili loco post*
se relicto.

Verf. 7. ἐναργάσασθαι. Sic Flor. Aug. Reg. A. & Bav. *Verf. 7.*
Pnto & Vat. qui certe & paulo post προκαλέσασθαι habet
Sed in Bav. superscripta est litera s, unde vulgo editum
ἐναργάσασθαι. — Ibid. προκαλέσασθαι δὲ recte Vat. & Flor.
Ceteri, mutilato verbo, προκαλέσας! δὲ scribunt, quod
vulgo editum est. De variatione istorum temporum, quan-
doquidem modo præcessit futurum εὐπορήσειν, conf. ad
cap. 15, 13.

Verf. 8. τότε μὲν ὑπόδειγμα. Imprudente me serva. *Verf. 8.*
 tum hoc ex editione Ernestina: sic tamen & ed. 1. 2. &
 codd. Aug. Reg. A. B. C. *τατὲ* Bav. & ed. 3. 4. quod fer-
 rendum fortasse videri possit, sed non dubito equidem ex
ποτὲ corruptum pronunciare, & sic rescriptum velim.
 Huic *ποτὲ* respondet deinde *ἔστι δ' ὅτε*. Certe *ποτὲ* pro
ποτὲ nusquam apud Polybium usurpatum memini. — *Ibid.*
ποιῶν αὐτόν. Sic Aug. & Reg. A. B. C. cum editis. Sed
 Bav. *ποιῶν αὐτόν*, & paulo post rursus idem *διδούς αὐτόν*.

CAPVT XVIII.

Cap. XVIII.

Verf. A. εἰς τὴν Διμάλον. Sic h. l. omnes. Sed mox *Verf. 1.*
vers. 3. τῆς Διμάλου ex solo Aug. editum est inde ab Her-
 vagio, ceteri codices omnes ibi cum ed. 1. in *Διμάλης*
 consentiunt. Dein VII 9, 13. *Διμάλης* edidit Casaub. ex
 cod. Vrb. ubi ceteri codices *δὴ μάλης* habent, in quo latet
Διμάλης. Apud Livium XXIX. 12. *Dimallum* neutro ge-
 nere scribitur. Ex VII 9, 13. intelligitur, in Parthisis,

Verf. 1. aut in eorum certe vicinia situm fuisse hoc oppidum, cuius ceteroquin nusquam mentio occurrit.

Ibid. ἀξιόχρεον correxit Ernestus, & sic dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἀξιόχρεω edd. ante Ern. & Reg. B. C. cum Bav.

Ibid. τὰς ἀρμοζούσας ταύτη χορηγίας. Sic editur ex Bav. ταύτης Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod ex imperitia librarii alicujus nasci potuit, qui jota ad ταύτη in fine adjectum cum sigma commutavit, de qua confusione ad I. 15, 10. & sæpe aliàs dixi. Certe, sicut verbum ἀρμόζειν, sic & participium ἀρμόζων proprie cum dativo casu, aut cum præpos. πρὸς, seq. accusativo, construitur; vide I. 29, 1. XVIII. 3, 2. I. 45, 5. V. 4, 6. Et defendendum quidem ταύτης videri possit ex I. 44, 1. ubi est τοῖς ἀρμόζουσι λόγοις τῆς πράξεως; sed ibi, si vera vulgata scriptura peculiaris caussa aderat, cur dativo non est usus, de qua dixi ad II. 22, 11. — *Ibid.* ἐνεχείρισε recte edidit Causaub. & sic Aug. & Reg. A. ἐνεχέρησε ed. 1. 2. Bav. Vat. Flor. Reg. B. C.

Verf. 6. *Verf.* 6. εἰς τὴν τῶν Παμνίων πίστιν. τῶν, vulgo neglectum, adjeci ex Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 8. *Verf.* 8. ἔχυρὰν εἶναι. ὠχυρῶσθαι Suidas in Διαφέρων. — *Ibid.* διαφερόντων. — „Subaudi ἀρετῇ, vel ἀνδρείᾳ, vel βώμῃ.“ REISK. — *Ibid.* τῶς χορηγίας ἐξηρτῶσθαι. Vide ad I. 25, 3. Temere ἐξηρτῶσθαι voluit Scaliger. Conf. Toup. Curas Noviss. in Suidam, ad verbum Ἐξηρτῶσθαι.

Verf. 10. *Verf.* 10. Ποιησάμενος γὰρ ἔσθ. Incipit ab his verbis *Ecloga in Codice VRBINATE*: Ποιησάμενος δὲ τὸν ἐκίπλου Αἰμίλιος νυκτὸς &c. usque ad finem cap. 19.

Verf. 12. *Verf.* 12. Verba συνορῶντες δὲ &c. usque ἐπὶ τὸν λιμένα omis̄sa sunt in ed. 1. iucuria operarum. Habet enim eadem cod. Bav. cum reliquis omnibus codd. Habent & Reg. B. C. — *Ibid.* περὶ τὸν Δημήτριον. Articulum, temere neglectum in editis, inserui ex msstis.

CAPVT

CAPVT XIX.

Cap. XIX.

Verf. 1. γενομένης editum ex Bav. γιγνομένης Flor. *Verf. 1.* Aug. Reg. A. Ex Vat. & Vrb. nulla notatur varietas. — *Ibid.* ἐξεληλύθεισαν. ἐξεληλύθεισαν Aug. Reg. A. Mendose ἐξελεύθησαν Vat. & Vrb. Ex Flor. nil notatur.

Verf. 3. ἐκβεβηθηκότας ex Vrb. & Reg. B. C. adscivit *Verf. 3.* Casaub. & consentiunt Vat. & Flor. ἐκβεβηκότας ed. 1. 2. cum Bav. Aug. Reg. A.

Verf. 4. πρὸς τοὺς ἐπὶ τὸν λόφον. — „Aut ἐπὶ τοῦ λό- *Verf. 4.* φου legendum, scil. ὄντας, aut πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἐπὶ τὸν λόφον, ut postrema hæc verba referenda sint ad ἄρμη- σαν.“ REISK.

Verf. 5. ἐνεργόν. Vat. Flor. Vrb. Aug. Reg. A. Eam. *Verf. 5.* demque scripturam ex nescio quo codice laudavit Kühnius ad Pollucem I. 155. not. 83. ἐνεργῇ ex ed. 1. & 2. revocavit Gronov. — *Ibid.* ἀντέπεσαν ταῖς σπείραις interpre- tatus sum irruunt cum suis manipulis. Debueram irruunt in eorum manipulos. Conf. ad II. 3, 2. II. 66, 5.

Verf. 7. πονούντων. Mendose ποιούντων Aug. — *Ibid.* *Verf. 7.* κατὰ τῆς νήσου. Sic libri omnes. Apud solum Suidam, in Ἀνοδίᾳ, legitur ἀνοδίᾳ καὶ κατὰ τὰς νήσους, importune inserta copula καὶ, nec minus incommode τὰς νήσους in plurali numero. Si quid corrigendum, oportebat κατὰ τὴν νῆσον, ut suavit Gronov. in Fragm. Polyb. pag. 1566 sq. Sed nil opus. Eodem modo ἐσπεδασμένους κατὰ τῆς χώρας III. 76, 10. Sic in Evangelio Lucæ cap. 4, 14. Φήμη ἐξῆλ- θε καὶ ὅλης τῆς περιχώρου. & cap. 23, 5. διδάσκων καὶ ὅλης τῆς Ἰουδαίας. Confer Acta Apost. 9, 31 & 42. Quo referunt etiam illud Homeri, Odyss. VI. 102.

Οἱ δ' Ἄρτεμις εἰσι κατ' οὐρεσὶς ἰσχύαιρα,
ἢ κατὰ Πύργου περικμήκετον, ἢ Ἐρύμεινον.

Ad quem locum quo pacto, quave ratione *atticum* perhi- buerit Eustathius illud dicendi genus, doctioribus dispi- ciendum relinquo.

Verf. 8. ἐφορμουντας scribendum monuerunt Reiskius *Verf. 8.* & Ernestus; & sic recte dedit Flor. Perperam vulgo
K k 5 ἐφορ-

ὁφορμῶντας. — *Ibid.* διέτρεψε ex mssis restitui. Temere διέτρεψε editi, errore ex prima editione propagato.
 Vers. 11. *Vers.* 11. Μεσσηνίων editur inde a Casaub. & sic dat Aug. & Reg. B. Μεσσηνίων ed. 1. 2. Bav. Reg. A. Ex Vat. & Flor. nil notatur.

Ibid. ἐν αὐτῷ τῷ τῆς πράξεως καιρῷ διαφάρα· περὶ ὧν ἡμῶς τὰ κατὰ μέρος ἔσ. Intercidit ea pars Historiarum Polybii, qua *interitus Demetrii Pharii* exponebatur. Postremus locus, quo mentio fit in Reliquiis Historiæ Polybianæ Demetrii hujus, est lib. VII. cap. 11. in rebus anni Urbis 539. ubi Demetrius suavit Philippo, ut occupatam Messeniorum arcem suis præfidiis teneret; cui consilio tunc non obsecutus est Philippus. Sed novus conatus occupandi Messenen, cujus hic mentionem facit Polybius, atque obitus Demetrii ea occasione, pertinere videtur in annum sequentem 540, quo Philippus (ut Plutarchus refert in Arato, cap. 51. p. 1051. conf. Liv. XXIV. 40.) fœda fuga Epiro pulsus, in Peloponnesum rediit, & Messenen rursus per dolum adgredi conatus est; (τοὺς Μεσσηνίους αὐτῷ ἐπιχειρήσας φανάζειν) sed, re cognita, cum irritus esset conatus, aperta vi inestavit Messenios, & fines eorum vastavit. Quam rem Polybius libro VIII. exposuit, ut adparet ex Reliquiis ejus libri cap. 10. & 14. Quod *Messenios per dolum adgredi conatum Philippum* Plutarchus dicit, in eo *Demetrii opera usum regem* Polybius h. l. significat. Et collatis utriusque scriptoris verbis intelligitur, *πράξιν*, quam dicit noster, non tam *pugnam* esse, ut interpretati cum Casaubono sumus, quam *dolum*, *fraudem*, *proditionem*; qua notione sæpissime aliàs usurpatur hoc vocabulum. Quare totus locus, in quo versamur, tali quodam modo commodius latine reddetur: *Verbum enim Messeniorum de Philippi sententia occupare temerario ausu conatus, in ipso facinoris articulo oppressus periiit.* Ceterum de ejusdem viri obitu in diversa a Polybio Appianus abit, qui (in lib. de Rebus Illyricis cap. 8.) a Romanis interfectum scribit, cum, a Philippo in Illyricum

cum reversus, Adriaticum mare deprædaretur. Cum Ap-
piano consentit Zonaras Annal. lib. VIII. cap. 20 extr.

Ibid. διασαφήςσμεν. διασαφήςσμεν Flor.

Verf. 12. διτάξας. Temere & invitis mssis omni. *Verf.* 12.
bus διατάξας ed. 1. 2.

CAP V T XX.

Cap. XX.

Verf. 1. τῆς τῶν Ζακυνθ. Temere τοῖς τῶν Ζακ. ed. 1. *Verf.* 1.
2. 3. Mendum correxit Gronov.

Verf. 3. στεγνότητα, mæstitiam. Nec opus videtur, ut *Verf.* 3.
solicitetur hæc scriptura. Livius XXI. 16. *Sub idem fere
tempus & legati, qui redierant a Carthagine, Romam re-
tulerunt, omnia hostilia esse, & Sagunti excidium nuncia-
tum est: tantusque simul moeror patres - - metusque de
summa rerum cepit, velut si jam ad portas hostis esset.* Au-
diamus tamen ΡΕΙΣΚΙΥΜ, ita scribentem: „Forte στεγνό-
τητα, taciturnitatem, studium, ea, quæ in senatu aguntur,
celandi, & sedulo cavendi, ne in vulgus emanent. Ratioci-
natur sic: qui potuerunt illi scriptores ea nosse, quæ tum
in senatu dicta & decreta esse volunt, cum neque ipsi in-
terfuerint, & incredibilem tradant esse senatus diligentiam,
consilia sua clam habendi.“ —

Ibid. προσέδοι. Sic Reisklus. προσέδοι Scaliger. In
mendosum προσέδοι consentiunt scripti libri & editi. —
Ibid. Post τῶν ἀποβήτων οὐδὲν nil opus est ut cum Scali-
gero verba ἔδοξεν adjiciamus.

Verf. 5. Χαίρεας. Chareas hujus apud nullum alium *Verf.* 5.
scriptorem, quod sciam, mentio occurrit, nisi quod Sui-
das, ex hoc fortasse Polybii loco, habet: Χαίρεας· ὄνομα
κύριον. — *Ibid.* Σώσιλος. Sositum, Iliensem, res gestas
Hannibalis septem libris complexum esse, auctor est Dio-
dorus Siculus lib. XXVI. Eclog. 3. Lacedæmonium eum.
dem Sositum perhibet Cornelius Nepos in Hannib. c. 13.
eoque Hannibalem ait literarum græcarum usum esse præ-
ceptore. — *Ibid.* οὐδὲν ἂν δέοι. οὐδὲν ἂν δέγ Vat. Flor.
Reg. B.

Verf.

- Verf. 6.** *Verf. 6.* προσπεσόντος corrige, & condona operis leve erratum. — *Ibid.* τοῦ κατὰ τοὺς Ζακαυθαίους ἀτυχήματος. Sic scripti cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo ἀδικήματος edd. & Reg. B. C. ex Bav. quod convenit cum cap. 8, 1.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* βλάβην ἐδόκει φέρειν Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrslin. βλάβην φέρειν ἐδόκει edd. ex Bav. — *Verf. 8.* ἀπῆλθον edd. ex Bav. consentientibus Aug. Reg. A. ἐπαίτεον Vat. ἐπετέον (sic) Flor. — *Ibid.* προήγγελλον τὸν πόλεμον. προήγγελλον Bav. Flor. Reg. B. Sed A. cum edit. 1 & seqq. habent Aug. & Reg. A. Articulum τὸν neglectit ed. 1. cum Bav.

Cap. XXI.

CAPVT XXI.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* πρὸς αὐτοὺς. Mendose πρὸς αὐτοῦ Vat. Flor.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* Λευκατίου. ἐπὶ Λευκατίου, & mox ὑπὸ Λευκατίου, ed. 1. & Reg. B. C. invitis vet. codicibus, qui in vulgatam h. l. consentiunt omnes, & rursus cap. 29, 3. & 30, 3. Conf. ad I. 59, 8.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* καὶ προαπηρείδοντο recte ex Bav. edidit Casaub. & consentiunt veteres libri omnes. Temere καὶ ἀπηρείδοντο ed. 1. Reg. B. C. Magis etiam temere & mendose καὶ προστάτην ἀπηρείδοντο ed. 2. ubi προστάτην ex vetere aliquo ductum putans Scaliger, ex πρὸς ταύτην corruptum suspicatus erat, & correxerat ἐπίεζον πρὸς ταύτην, καὶ ἀπηρείδ. Sed nullum vestigium illius vocabuli in codicibus reperitur.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* τοῖς ἐκατέρων συμμαχοῖς &c. sociis utriusque populi utrimque caveri. Vox duntaxat, quam versioni inseruit Casaubonus, non est in græcis.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* παρεγγίνωσκον. Sic recte scripti libri omnes, & editi ante Ernestinam, in qua temere παρεγγίνωσκον scribitur; quod operarum errore factum putarem, nisi diserte repetitum viderem in Lexico Polybiano, Conf. Adnot. ad II. 12, 4.

Verf.

Verf. 6. ἀμφισβητουμέναν recepi ex Vat. Flor. Aug. Verf. 6.
Reg. A. Conf. XII. 16, 4 & 7.

Verf. 7. πεπράχθαι cum accentu circumflexo scripsi, Verf. 7.
quemadmodum scribi debet infinitivus. Vulgo omnes πε-
πράχθαι. Ceterum æque commode hic stabit infinitivus,
ac verbum finitum πέπρακται. — *Ibid.* τοῦτο τοῦργον.
τοῦτο ex Reg. B. adscivit Casaub. quod ni confirmarent
codices Vat. & Flor. lubens exfulare jussissem, quemadmo-
dum ignorant ceteri libri.

Ibid. ὁμολογοῦντας δὲ κοινωνεῖν, *confitentes nimirum par-*
ticipare, id est, *confiteri igitur ipsos suam participationem*.
Sic utique, adhibita levissima medicina, persanatus locus
videtur. Haud raro confundi a librariis particulas δὲ & ἐν,
monui ad I. 20, 9. & I. 30, 12. Servata particula δὲ, ne-
cessario statuenda fuerit post hæc verba lacuna; quam his
verbis, πρὸς πόλεμον παρασκευάζεσθαι, vel πόλεμον ἀναδέ-
χεσθαι, explere tentarunt Scaliger & Reiskius.

Ibid. οὕτω καθολικῶς. Οἱ μὲν οὖν καθολ. suspicatus erat
Reisk. οὕτω jam scripserat Casaub. in ora Basil.

Verf. 9. καθήκει καὶ διαφέρει. Mendose καθήκει Reg. Verf. 9.
A. (in quo tamen & ipso prius καθήκει fuerat) & διαφέρει
idem Reg. A. cum Bav. & hinc ed. 1. Sed veram scriptu-
ram cum ceteris codd. habent Reg. B. C. — *Ibid.* παρα-
καίωσι restitui ex Vat. & Flor. & sic jam suspicati erant
Gronov. & Ernest. παρακαίωσι edd. cum ceteris codd.

Verf. 10. ἀλλ' ἢ τις ὁμολογουμένη θεωρία. Adoptavi Verf. 10.
certissimam emendationem, qua Vrsinus *ex ingenio*, ut
ait, *sed adjuvantibus veteribus libris*, sanavit corruptissi-
mum vulgo locum. Scilicet ἀλλ' ἢ τῆς ὁμολογουμένης θεω-
ρίας dabant ed. 1. 2. cum Aug. Bav. Reg. A. C. Sed ἀλλ' ἢ
τῆς ὁμολογουμένης θεωρία (sic) dant Vat. & Flor. puto &
Vrsini codex. Casaubonus, pro immerita & indigna tanto
viro invidia, qua in Vrsinum ferebatur, respuens unice
veram certamque mali medicinam, non solum inutile prorsus
sed & pessimum **emplastrum** vulneri ex Reg. B. adsci-
tum

Vers. 10. tum imposuit, edens ὅλης τῆς ὁμολογουμένης θαυρίας, quod tenere posteriores editores.

Ibid. δικαιῶν. τὰ δικαιῶν conventiones interpretatus est Casaubonus; non male hoc loco: ceterum notum est, proprie esse jura, & quidquid aliquis pro tuendo suo jure, pro defendenda sua causa proferre potest.

Cap. XXII.

CAPVT XXII.

Vers. 1. *Vers. 1.* Γίνονται οὖν συνθήκαι Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις &c. Ne opus sit ut in explicandis *Fœderum formulis*, inter Romanos Pœnosque sancitorum, multum moremur, post Iohannem Barbeyracium in Historia Fœderum, otium nobis præcipue fecerunt duæ Commentationes viri doctissimi Christ. Gottl. Heyne, Volumini tertio Opusculorum Academicorum, quod Gœttingæ anno MDCCCLXXXVIII prodiiit, insertæ, quibus Fœdera Carthaginensium, cum Romanis super navigatione & mercatura facta, illustrantur. Ad illas igitur Commentationes ablegantes studiosum Lectorem, nonnisi pauca, & ea quidem fere maxime, quæ ad lectionis varietatem pertinent & ad eam stabiliendam scripturam, quam in græco contextu secuti sumus, adferemus.

Ibid. πρῶται. Primum fœdus, quod Romani cum Pœnis inierunt, Diodorus Sicul. XVI. 69. illud esse perhibet, quod secundo loco Polybius posuit cap. 24. — *Ibid.* Ἀντικειν Ἰούνιον Βροῦτον. Ἰούνιον deest codici Flor.

Ibid. ὑφ' ὧν, a quibus. Privatum me monuit Villosionus, vir doctus, ἐφ' ὧν legendum esse, id est, quibus consulibus, vel quo consulatu, quo anno. Probabiliter utique: nam & ab uno Horatio dedicatam esse Iovis ædem constat, (Liv. II. 9. Plutarch. in Public.) & ne potuerat quidem ab ambobus simul consulibus L. Bruto & M. Horatio id fieri, quoniam non eodem tempore ambo consules fuerunt, quandoquidem occiso Bruto Lucretius, & huic demum Horatius subsecutus est.

Ibid.

Ibid. τοῦ Καπιτωλίου. Articulum, qui vulgo abest hoc loco, repeti cum Flor. Aug. Reg. A. Puto eundem agnoscere Vat. e quo tamen nil notatur. Καπιτωλίου revocavi ex ed. 1. 2. & Bav. Rursusque τὸν Δία τὸν Καπιτώλιον vel Καπετώλιον dant libri omnes cap. 26, 1. quemadmodum & passim apud alios auctores in multis codicibus & editionibus scriptum reperitur pro Καπιτωλίων. De scriptura per e pro i, in secunda syllaba, dixi ad I. 6, 2.

Verf. 3. τῆς νῦν ex conject. correxit Casaub. Id au- *Verf. 3;*
tem ipsum dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. τοῖς νῦν ed. 1. 2.
& Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 5. τοῦ Καλοῦ ἀκρωτηρίου. De *Pulcro* quod vo- *Verf. 5.*
catur *Promontorio* conf. cap. 23, 1. & consule quæ post
alios disputavit Heynius loc. cit. p. 47 sqq. nota q. ubi in
Danvillii concedit sententiam, *Pulcrum* hoc *promontorium*
esse promontorii *Hermæ* s. *Mercurii*, ab oriente Carthagi-
nis in septentrionem excurrentis, (quod *Cap Bon* hodie,
& indigenis *Ras-Adder* adpellatur,) partem illam interio-
rem, quam *promontorii Herculis* nomine designavit doctus
Britannus Shaw in Tab. ad p. 148. sui Itinerarii.

Verf. 6. λαμβάνειν μηδέν. Præeuntibus probatissimis *Verf. 6.*
codicibus, tuto deleri h. l. vox μηδέν poterat.

Verf. 7. ἐν πέντε ἡμέραις δὲ ἀποτραχέτωσαν οἱ κατενε- *Verf. 7.*
χθέντες. Perottus: *intra diem quintum inde abito*. Abesse
autem ista verba a græcis exemplis, quæ præ oculis ha-
buit Casaubonus, nempe ab ed. 2. a cod. Bav. & a Reg. B.
(nam in Vrbinate codice, quo pariter ille usus est, nulla
Ecloga ex hac parte Historiæ Polybianæ continetur) abes-
seque non minus ab ed. 1. & a codd. Aug. & Reg. A. tes-
tis oculatus cognovi. Abesse vero etiam a Flor. & a Reg.
C. diserte notavit Gronov. in ora duorum exemplorum
sue editionis, quibuscum ipse contulit illos codices. De-
nique deesse eadem verba codici Vaticano, dubitare nos
non finit Spalletti nostri diligentia, qui, membranas illas
Vaticanas cum editione Hervagiana conferens, cum maxi-
mum numerum diversarum lectionum ex hac ipsa præfer-

tiam

Verf. 7. tim parte Historiæ Polybianæ summa cum fide curaque adnotaverit, septem verborum, in impresso exemplo desideratorum, mentionem non fuerat sane præteriturus, si in Vaticano exemplari ea legerentur. Quod vero Perottus in latina versione verba ea, quæ supra exhibui, inseruit, credi posset, in exemplari græco verba quædam in eam sententiam h. l. cum invenisse, si ceteroquin constaret, emendatius & plenius exemplum, quam sunt ea, quibus nos usi sumus, ad manus fuisse illi interpreti. Sed id quidem plane contra esse, quamplurimis documentis intellexi. Quare certum videri debet, verba ista a Perotto ex eis, quæ Polybius de ejusdem sœderis formula cap. seq. vl. 3. repetit, suppleta esse & ratione haud improbabili hic inserta. Ex his autem latinis Perotti verbis græca confinxit & græco contextui inseruit Casaubonus, verba fere tenens ea, quibus in secundi sœderis formula cap. 24, 11. usus est Polybius. Miror tamen, nihil de hoc conatu in ora Basileensi adnotasse Casaubonum: certe nec a Merico in Notis editis, nec a Gronovio in schedis, ex eadem ora descriptis, mentionem ullam hujus rei factam video. Ante Casaubonum Guil. Xylander, eadem verba germanicæ versionis inferens, monuit in ora libri, ex latina versione se ea transulisse, in græco contextu non inveniri.

Verf. 8. *Verf. 8. μὴδὲν ἔστω τέλος, πλὴν ἐπὶ κήρυκι ἢ γραμματεῖ.* Nil variant libri, nisi quod mendose ἔστω pro ἐπὶ dant Vat. & Flor. Pro ἢ Reiskius καὶ maluit, sed in ἢ consentiunt codices. Casaubonus: *utrigal nullum pendunt, extra quam ad præconis aut scribæ mercedem.* In eandemque sententiam & Perottus & Xylander verba ista interpretati sunt. Neque a Casauboni interpretatione Heynius discessit, quamquam duram esse orationem confessus. Mihi nec dura admodum existimanda videbatur oratio, & sententia longe commodior, & ad id, quod proxime sequitur, aptior, si ita exponeremus: *nullum negotium ratum sit, nisi quod coram præcone, vel coram scriba fuerit confectum.* Quam interpretationem quum per literas cum Heynio

Heynio communicassem, calculo suo eam vit tam ingenuus quam doctus comprobavit in Addendis ad Opusc. Academ. Vol. III. p. 442. ubi simul monet, occurri adeo hac fœderis lege omni mercaturæ, privatis consiliis & artibus institutæ. Potueram pressius etiam ad verbum dicere: *Qui mercaturæ causa advenerint, eis nulla res concludatur, vel conficiatur, pro confecta habeatur, nisi adhibito publico præcone aut scriba.* ἐπὶ κήρυκι ἢ γραμματέϊ idem valet ac τούτων περὶόντων, quod est versu seq. Qui quidem usus præpositionis ἐπὶ, quamquam rarior, tamen non caret exemplis. Sic enim plus semel apud Appianum ἐπὶ μάρτυσι legimus: & apud Polybium nostrum XXIV. 4, 8. ἐφ' οἷ γενομένων λόγων πλειόνων, apud quos, coram quibus (iudicibus, five arbitris,) multis verbis res agitata est. Nec fortasse procul ab hoc usu hujus præpositionis abest illo, de quo dixi ad I. 67, 13. ubi ad, apud, ante potest exponi. Aliàs vero ἐπὶ κήρυκος, per præconem vènderé, dicunt; ut Demosth. sub finem Orat. περὶ στεφάνου τῆς Τριηραρχίας, T. II. ed. Reisk. p. 1234. μονονουχὶ ἐπὶ κήρυκος πωλοῦσι τὰ κοινά. Et Theophrast. apud Stobæum Serm. XLII. p. 278. ed. Basil. (p. 280. ed. Tigur.) Οἱ μὲν ἐπὶ κήρυκος καλεῖσσι πωλεῖν, καὶ προκηρύττειν ἐκ πλειόνων ἡμερῶν· οἱ δὲ παρ' ἀρχῇ τινι, καθάπερ καὶ Πίττακος παρὰ βασιλεῦσι καὶ πρυτάνει. id est: Sunt, qui per præconem res vendi jubeant, & plures antea dies prænunciari. Alii apud magistratum aliquem, ut Pittacus apud reges & prytanim.

Verf. 9. τῷ ἀποδομένῳ ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. Verf. 9. Vat. Flor. & cod. Vrsini. τῷ ἀποδομένῳ ed. 2 & seqq. ex Aug. — Ibid. ὅσα ἔν. Particulam δ' tantummodo hirtus fallendi causa vulgo insertam fuisse existimavit Reiskius. Equidem particulam illam, cum Heynio, sequenti verf. 10. post ἐάν insertam malim. Sic mox ibid. & verf. seq. ὅσοι ἂν ἐπήκοοι. ἐάν δὲ τινες μὴ ᾤσιν &c.

Verf. 10. ἴσα ἔστω τὰ Πρωμαίων πάντα. τῷ Πρωμαίῳ pro Verf. 10. τὰ Πρωμαίων suspicatus est Reiskius, & provocavit ad cap. 14, 6-8. ubi similiter de æquo jure Romanorum & Pœno-
Polybii Histor. T. V. L I rum

Verf. 10. rum agitur, & ubi pariter alternatim singulari ὁ Ῥωμαῖος, & mox plurali οἱ Ῥωμαῖοι, utitur Polybius. Heynius ad ἴσα ἔστω τὰ Ῥωμαίων πάντα intelligenda monuit verba τοῖς Καρχηδόνις. Et hoc quidem satis est, nec diferte adjētis eis verbis opus erat. Possis vero perinde intelligere καὶ τὰ Καρχηδονίων, nempe δίκαια. De re confer cap. 24, 12 sq.

Verf. 11. *I'ersf. 11. ἀδικείτωσαν.* Perperam ἀδικήτωσαν Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* Verba Ἀντικτῶν usque Ταβρακινιτῶν desunt Aug. a pr. manu, & Reg. A.

Ibid. Λαυρεντίων. Ex ingenio se ita correxisse ait VRSINVS; tum ita pergit: „Nostram conjecturam & totum Polybii locum Strabo illustrat his verbis: [lib. V. p. p. 231 sqq.] Πόλεις δ' ἐπὶ θαλάττῃ μὲν εἰσι τῶν Λατίνων, τὰ τε Ὠσττικ. - - ἐξῆς δ' ἐστὶν Ἀντιον. - - εἴτα Λαυρεντίον. [Λαύριοντον.] - - Ὑπέρεται δὲ τούτων ἡ Ἀρδέα. - - μετὰ δὲ Ἀντιον [τὸ Κιρκαιῶν ἐστί.] - - ἐξῆς δ' ἐκατὸν σταδίους τῷ Κιρκαίῳ Ταρακίνα ἐστί.“ — Cum Ἀρεντίων darent libri, Ἀρετίων correxit Scaliger: sed nil huc spectat *Arretium*, quod *Hetruriæ* est, non *Latii*. De Ἀρκινῶν cogitavit Gronov. in *Notis msstis*. Et est quidem *Aricia* in *Latio*, sed remotior a mari, in via *Appia*; *Laurentum* autem ad ipsum mare.

Ibid. Κιρκαιῶν. Sic Vat. & h. l. & cap. 24, 16. Κιρκαιῶν ed. 1. 2. Bav. Flor. Sed idem Flor. cap. 24, 16. cum Vat. consentit. Mendose h. l. *Κιρκαιατῶν* editio Casaub. & seqq.

Ibid. Ταβρακινιτῶν. Hanc formam, tamquam veluti mediam inter diversas hujus nominis scripturas, seligendam putavi. Ταρακινιτῶν ed. 1. & Reg. B. C. ex Bav. Et sic rursus Ταρακινίτας cap. 24, 16. ed. 1. 2. & Reg. C. cum eodem Bav. Ταρακινητῶν h. l. ed. 2. Ταβρακινητῶν Vat. & Flor. Sed minus recte Ταβρακηνίτας lidem & Reg. B. cap. 24, 16. unde & h. l. Ταβρακηνιτῶν edidit Casaub. quod tenuerunt posteriores editores. *Tarracinam* Romani vocant oppidum: hinc gentile Ταβρακινίτης vel Ταβρα-

Ταββακινήτης, ut ab Αἴγινα est Αἰγινήτης. Alias nunc non moror formas, quas adfert Stephanus Byz. in Ταββακηνά & Ταββαχίνη.

Verf. 12. μὴ ὤσιν ὑπὲρ κοῦ. Consentit Bav. cum ceteris. *Verf. 12.* proprium editionis primæ monstrum est μὴ ὤ συνυπ. ἥκοι. — *Ibid.* ἂν δὲ λάβωσι. Intellige τινά. — „Extrema hujus fœderis verba eo referenda sunt, quod sæpe factum legimus, ut injuriis acceptis, sive in mari a prædonibus, sive in terra, vel fraude emtorum & insidiis, vel vi publica privatave, si publice satisfactum non esset, agros prædarentur. Hoc igitur in Latii terris, quæ sub Romanorum ditione non sunt, adeoque nec in societate, facere licet Pœnis exscensione facta; modo ne loca capta sibi retineant, aut præsidis impositis pedem in Latio figant.“ HEYNE Comment I. p. 53.

CAP V T XXIII.

Cap. XXIII.

Verf. 1. ὡς πρὸς τὰς ἄρκτους. Sic ed. 1. cum mssis *Verf. 1.* ad unum omnibus. Particulam ὡς, quam amat cum πρὸς componere Polybius, temere neglexerunt ed. 2 & seqq.

Verf. 2. οὐκ οἶονταί τῳ δύναι, nolunt, vetant. Vide ad III. *Verf. 2.* 15, 10. Mendose οἶον τε Flor. — *Ibid.* μικρῶς ναυσίη. — „Ex Polybii interpretatione hoc ponitur. In fœdere non de bellicis navibus, sed omnino de navigiis univérse memoratur.“ HEYNE.

Ibid. Βυσσάτιν. Sic libri omnes. Vnus Reg. C. Βυσσάτην. Βυζάντιον, Βυζάνκιον, Βυζαντίαν, Βυζαντηνὴν aliis appellatum illum Libyæ tractum invenimus; de quo, præter Cellarium in Geogr. Antiq. lib. IV. cap. 4. conferendus imprimis Bochartus in Geogr. Sacr. Parte II. lib. I. cap. 25. & doctissimus St. Croix in libro, gallice conscripto, cui titulus: *de l'Etat & du Sort des Colonies des anciens Peuples*, p. 35 seqq. Ptolemæo autem (Geogr. lib. IV. cap. 3.) Βυζαντίης audit; sic enim ibi pro vulgato Βαζαντίης scribendum perspicte Bochartus monnit & Holstenius ad Stephanum in Βύζαντας. Sed litera σ vel σσ pro ζ usurpasse in

Vers. 2.

hoc nomine Polybium, non solum consentientes hoc loco libri testificantur, verum etiam vestigia scripturæ in Fragmento Polybiano ex lib. XII. apud Stephanum ostendunt. Conf. Reliq. lib. XII. 1, 5. Terminationem autem quod adtinet ejusdem nominis, sicut ea apud Ptolemæum Βυζαντίτις effertur, quæ terminatio analogiæ consentanea est, & convenit cum forma nominis gentilis Βυζαντίτης apud Stephanum, sic suspicari licet, Βυσσαντίτιν fortasse h. l. scripsisse Polybium, & Βυσσαντίδα lib. XII. quod in Βυσσαλάδα corruptum fuit in Stephani codicibus. CASAVBONVS, referente Merico filio, ad oram sui exempli editionis Basileensis hæc adnotavit: „Scribendum erat Βυζαντίτιν, nisi Stephanus doceret, Polybium aliter extulisse hoc nomen. Itaque hæreo: illum vide.“ —

Ibid. Ἐμπορεῖα adoptavi ex Vat. & Flor. Conf. ad L. 82, 6.

Ibid. Verba διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας non ad proxime præcedentia, sed ad superiora referenda esse, perspecte HEYNIUS (l. c. p. 50.) monuit: „Male, inquit, accipiunt, quæ propter soli ubertatem vocant Emporia. Immo vero loca illa, Emporia dicta, nolueri Pœni a Romanis cognosci propter soli ubertatem.“ — De re, quæ hic agitur, liceat ejusdem HEYNIJ monitum huc transcribere: „Observetur (ait, *ibid.* p. 51.) Pœnorum prudentia, quod interiores terras adire nolucere romanos mercatores: sed ex iis terris merces, sua opera advectas, ipsi vendidere Pœni Romanis, & ab iis emtas merces per Afrorum fora, pretio quod ipsi statuebant, venditarunt.“ —

Vers. 3.

Vers. 3. ταῦτα, παρέξ δὲ μηδὲν, hæc, prætereque nihil. Sic, interposito etiam commate post ταῦτα, dederunt Vat. & Flor. Verissime haud dubie. Particula παρέξ etiam alibi sic utitur Polybius, III. 58. 9. VIII. 28. 9. quæ particula cum minus familiaris, ea quidem notione, aliis esset librariis, in verbum παρέξαι eam hi mutarunt, & δὲ post μηδὲν rejecerunt. Sic editi vulgo cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. ubi in versione latina ad verbum παρέξαι, id est,

est, *se præbituros*, ut absolveretur saltem aliquo modo sententia, verbum *pollicentur* adicere necesse habuit Casaubonus. Quod vero οἷον τε pro οἷοντα dant etiam codices Vat. & Flor. cum Bav. & ed. 1. 2. & Reg. B. C. solennis librariorum is error est, quem eundem paulo ante ad vers. 2. ex Flor. notavimus. Recte tamen οἷοντα (quod cum Vrsino correxit Casaub.) dant h. l. Aug. & Reg. A. qui tamen ipsi rursus in eo peccant, quod verbo δῶν carent, in quod recte consentiunt ceteri.

Vers. 3.

Ibid. καὶ κατ' ἀνάγκην ἐν πένθ' ἡμέραις ἀπαλλάττεισθαι. Conf. ad cap. 22, 7. Quod vulgo omnes, ommissa copula, dant λαμβάνειν κατ' ἀνάγκην, id *per vim capere* interpretatus est Casaubonus: sed id βίη, κατὰ βίαν, non κατ' ἀνάγκην fuerit, quæ phrasis constanter passive accipitur, de eo, qui *necessitatem patitur*, non qui *vim infert*. Consentaneum igitur omnino est, ut hæc ipsa verba κατ' ἀνάγκην ad sequentia referantur: scil. ut, *qui tempestate, aut vi hostis ad illas oras fuerit compulsus, necessario intra quintum diem inde abscedere teneatur*. Sic Perottus: *atque intra quintum diem inde abire cogebantur*. Sic vero incommodo loco stat particula δέ. Oportebat κατ' ἀνάγκην δὲ ἐν πένθ' ἡμέραις, non κατ' ἀνάγκην ἐν πένθ' ἡμέραις δέ. At ipsam illam particulam nullus ex veteribus codicibus, præter Bavaricum, agnoscit; ceteri prorsus ignorant. Quare, omisso δέ, quod ex critici viri conjectura in codicem Bav. intrasse videtur, leviori mutatione cum Perotto καὶ ante κατ' ἀνάγκην inferui: nam sicut passim a librariis nostris permutantur inter se καὶ & κατὰ, (I. 51, 7. I. 72, 6. V. 33, 8. XI. 2, 1.) & alibi perperam inferitur καὶ ante κατὰ, (ut II. 26, 1.) sic rursus alibi ante κατὰ temere omissa est copula; cuius erroris, præter hunc locum, manifestum exemplum habemus III. 103, 5.

Vers. 4. δημοσίᾳ πίστει. Perottus, *publica fide*. Et re- Vers. 4:
ste utique ac necessario adiectum h. l. a Casaubono vocab.
δημοσίᾳ videtur. Conf. cap. 22, 9.

Verf. 5. *Verf. 5. ὡς περὶ ἰδίας* adscivi ex Flor. & sic corrigere jussuerant Vrsin. & Reisk. Vulgo ὡς περ ἰδίας.

Verf. 6. *Verf. 6. περὶ τῆς Λατίνης αὐτῆς χώρας.* Temere & contra auctoris sententiam Vrsinus αὐτῶν pro αὐτῆς voluit. De re conf. cap. 24, 16.

Cap. XXIV.

CAPVT XXIV.

Verf. 1. *Verf. 1. ἑτέρας ποιοῦνται συνθήκας.* Alterum hoc sœdus factum esse A. V. 406. (M. Valerio Corvo, M. Popilio Lœnate IV. Coss.) intelligitur ex Liv. VII. 27. & Diodor. XVI. 69. qui tamen Diodorus primum hoc ait sœdus esse Romanorum cum Pœnis.

Ibid. προσπεριελήφαι dederunt Vat. & Flor. περιελήφαι edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. συμπεριελήφ. Vrsin. — *Ibid. τὸν Ἴτυκ. ὁῦμον.* Sic vett. codd. omnes. Mendose τῶν Ἴτυκ. absque τὸν, ed. 1. 2. Reg. B. Hinc τὸν τῶν Ἴτυκ. edidit Casaub. & seqq. — *Ibid. Ἴτυκίων* recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ἴτυκίων edd. & Reg. B. C. ex Bav. Sic rursus verf. 3.

Verf. 2. *Verf. 2. πρόκειται, adjecta sunt,* scil. in sœderis formula. vide verf. 4. Recte autem πρόκειται editur ex Bav. Conf. cap. 25, 2. & 29, 5. Mendose πρόκειται Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Ibid. Μαστία, Ταρσήιον. De his oppidis, quæcumque adnotari ad h. l. merentur, occupavit Heynius in Commentat. poster. not. l. p. 60 sqq. Scilicet & Μαστία & Ταρσήιον ex cummuni auctorum consensu prope fretum Herculeum erant sitæ. Vide de *Mastia* Stephanum Byz. in *Μαστιανοί*, in *Μασσία*, in *Ἰβηρίαι*, tum Avienum in *Ora Maritima* verf. 422 sq. & Constant. Porphyrog. in Excerpto, quod exhibetur inter *Ἀποσπασμάτια* ad calcem T. IV, Geographor. minorum Hudsoni, cap. 4. Et *Μαγτιανὸς* ab Hannibale demum ex Hispania in Africam translatus docet ipse Polybius III. 33, 9. De *Tarfeio* vide eundem Stephanum, ubi, ad ipsum huic Polybii locum provocans, (Πολύβιος τρίτῳ) Ταρσήιον, alt. πόλις πρὸς ταῦς

Verf. 2.

ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις. Sic igitur Romanis per hoc scē-
 dus libera foret navigatio a promontorio prope Carthagi-
 nem per totam Africæ occidentalis & Hispaniæ oram: —
 „quod per se (sic disputationem hanc concludit HEYNIUS
 l. c. p. 91 sqq.) parum sit probabile, cum versus Orientem
 non ultra proximum a Carthagine promontorium evagari
 Romanos vellent. Et quam suspiciosi fuerint Pœni, no-
 tum est vel ex eo, quod peregrinos, qui ad Columnas
 Herculis nave accedere auderent, mari merfisse narran-
 tur; (Strabo XVII. p. 1154.) [p. 802. edit. Casaub.] Tum,
 cur non scriptum simpliciter *per totam Africam & partem
 Hispaniæ*? Cur in Hispania ignobiles istæ urbes pro fini-
 bus constitutæ? Nec aliunde constat, Romanos Gades
 jam tum navibus adiisse; & si adiissent, quam parum ex-
 pectandum, ut extra illud in Oceano Atlantico prædaren-
 tur! — Probabilius itaque est, fuisse *Mastiam* & *Tarseium*
 urbes vicinas Carthagini ab occidente, quarum nomina
 impertita mox sunt coloniis Hispaniæ, ex more communi
 Sidoniorum, Tyriorum & Pœnorum non minus, quam
 aliorum populorum. Vrbes illas postea e notitia homi-
 num abiisse si quis miretur, cogitet, quam ingens urbium
 multitudo per Africam interierit. Nec tamen cum viro
 doctissimo de S. Cruce p. 38. asseverare audeamus, *Ma-
 stiam* esse *le Cap Blanc*, *Tarseium* *le Cap Serra*; quod sine
 omni auctoritate pronunciatur.“ — Hæc Heynius. Conf.
 quæ de eodem hoc Polybii loco commentatus est Draken-
 borch. ad Liv. XXVIII. 3, 3.

Verf. 6. μὴ ὑποτάσσονται δέ τι αὐτοῖς. δ' ἐν pro δέ τι *Verf. 6.*
 voluit Reiskius, & interpretatus est *non item pareant.*
 μὴ - - ὅτι, ait, est *non item, non etiam.* At equidem ta-
 lem usum illius dictionis apud Polybium invenire non me-
 mini. — *Ibid.* ἀφιέδω dederunt Vat. & Flor. ἀφέδω
 Aug. Reg. A. ἀφείδω edd. & Reg. B. C. ex Bav.

Verf. 7. ὡσαύτας δέ. δὲ deest Vat. — *Ibid.* μηδ' οἱ *Verf. 7.*
 Ῥωμαῖοι ποιεῖν τωσαν, *pariter nec Romani faciant:* scilicet
 ἐὰν λάθωσι τινὰς πρὸς οὓς εἰρήνη μὲν ἐστὶ ἔγγραπτος Καρ-
 . L 1 4 χηθε.

χηδονίους, -- μὴ καταγάτωσαν εἰς τοὺς Καρχηδονίων λιμένας, id est: *Si quem e populo cum Panis fœdere junctō ceperint, in Carthaginiensium portus ne deducant.* Nil opus est, ut pro μὴ οἱ Ῥωμαῖοι, cum Vrsino, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι corrigamus.

Verf. 9. *Verf. 9. ὡσαύτως δὲ μὴ ὁ Καρχηδόνιος ποιείτω.* In latina versione scribe: *Similiter Poenus ne facito.* Hanc autem supplendæ lacunæ rationem, qua Barbeyracius jam usus est, non solum contextus suadet, sed & scripturæ diversitas, quæ in codicibus obtinet; quandoquidem in Bav. & ex hoc in editis, (puto & in Vat. & Flor. e quibus nulla ab editis discrepantia notatur,) est *Φιλίχ ἐστὶ Καρχηδονίοις ποείτω*, in Aug. vero & in Reg. A. *Φιλίχ ἐστὶ Καρχηδόνιος ποιείτω.* Simillimam vero formulam diserte expressam habemus vf. 7. & 13.

Verf. 10. *Verf. 10. εἰ δὲ, μὴ ἰδίᾳ μεταπορευέσθω.* Sic recte orationem distinxit Casaubonus. Nullam prorsus distinctionem adhibuerat Obsopeus, & præterea temere *πορευέσθω* pro *μεταπορευέσθω* ediderat. Post εἰ δὲ μὴ ἰδίᾳ, incidit orationem ed. 2. Ex Bav. quem cum edit. Casaub. contuli, de distinctione nihil adnotavi. Post εἰ δὲ μὴ, distinguunt Flor. Aug. Reg. A. B. Sic & Scaliger, pariterque Grotius de Jure Belli & Pacis lib. II. cap. 16. sect. 4. num. 5. (in verf. gallica Barbeyracii T. II. p. 134. not. 10.) qui verba supra scripta, una cum sequentibus, sic interpretatur: „*Ni id fiat, (quid id sit, ait, incertum est: nam quæ præcedunt, sunt mutila:) privatim quisque jus suum persequitor. Id ubi fecerit, (nimirum ni jus reddatur,) publicum delictum habetor.*“ Immo vero ad εἰ δὲ, intelligendum verbum *ποιεῖ*, ex proxime præcedente *ποιείτω*, vel εἰ δὲ *ἀδικεῖ*, ex superiori *ἀδικείτω*, quod perinde est: *si vero fecerit injuriam, nempe siue Pœnus, siue Romanus.* Tum vero verba *μὴ ἰδίᾳ μεταπορευέσθω* manifeste opponuntur eis, quæ sequuntur, *δημόσιον γιγνέσθω τὸ ἀδικημα.* Quo pertinet dictum illud legati romani ad Teutam, Hlyrici reginam, Polyb. II. 8, 10. *Ῥωμαίοις ἔθνος ἐστὶ, τὰ κατ' ἰδίαν ἀδική-*

ἀδικήματα κοινῇ μεταπορεύεσθαι, καὶ βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις. Possit autem dubitationem aliquam adferre verbum μεταπορεύεσθαι, quod contra græci sermonis usum passive accipiendum videtur. Sed ne id quidem fortasse necesse fuerit. Quin potius, sicut ad εἰ δὲ (scil. ποιᾷ vcl ἀδικᾷ) intelligendus est nominativus, *sive Romanus, sive Pænus*, vel generatim τις, *aliquis*, aut *alteruter*; sic ad μεταπορεύεσθαι haud incommode intelligi poterit *alter*, vel ὁ ἀδικούμενος, *is, cui facta fuerit injuria*.

Verf. 10.

Verf. 11. Quod erratum est in Σαρδοίαι, pro Σαρδόνι, Verf. 11. condonabit æquus lector typothetæ, satis ceteroquin attento diligentique. De *Sardinia*, ut monuit Heynius, Strabo docet lib. XVII. p. 802. ponto submersos a Pœnis esse advenas, qui adiissent.

Ibid. καὶ Λιβύη. — „Videri potest καὶ Λιβύη additum a male sedulo, qui in priori fœdere utrumque jungi videbat. Si tamen verum est, ea Libya est, quæ ultra Tarsciam & Mastiam sita erat. Sed potius abesse jubebo.“ HEYN. — At, a Polybio fuisse adjectum, satis intelligi videtur ex verf. 14.

Ibid. Ante εἰ μὴ lacunam in græcis non indicavit Causaub. sed in latinis inferuit verba *neve eo appellito*. Recte. Confer mox verf. 14. In superiori fœdere, cap. 22, 5. est μὴ πλεῖν Ῥωμαίους. Perottus h. l. nihil *omnino*; quod esset μηδὲ ἀγοραζέτω μηδέν. cf. cap. 22, 6. Sed in sequentibus prorsus discessit a græcis verbis idem interpres, sic pergens, *præter res ad sacra & ad navigia necessarias*; tamquam esset ἐφ' ὅσα, pro quo tamen πρὸς ἑαρὰ dicturus fuerat Polybius, ut cap. 22, 6.

Verf. 12. ἧς Καρχηδόνιοι. ἧς οἱ Καρχηδόνιοι Aug. Reg. Verf. 12. A. — *Ibid.* πάντα καὶ ποιέτω. καὶ caret Aug. Ceterum, quæ nunc pluribus verbis explicantur, breviter priori fœdere sic sonabant, ἵνα ᾖστω τὰ Ῥωμαίων πάντα. cap. 22, 10.

Verf. 14. Πάλιν ἐν. Πάλιν οὕτως ἐν scripsisse Polybium Verf. 14. putem. Sæpius neglectam a librariis esse particulam οὕτως.

monui ad III. 12, 7. & III. 13, 3. Particulam autem πάλιν, quam sequente puncto majore ad præcedentia retulerunt ed. 1. 2. cum codibus nostris, monente Vrfino, primus ad sequentia retulit Casaub.

Vers. 15. *Vers. 15. προσδιαφύσει.* Temere διασφύσει ed. 1. & Reg. C. Sed Reg. B. cum Bav. & ceteris codd. adjecit προσ. — *Ibid. ταττομένης.* Temere ταττομένους ed. 1. 2.

Vers. 16. *Vers. 16. Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥωμαῖοι περὶ τῆς Λατίας Ἔς.* Hæc ipsi formulæ sœderis adjecta fuisse, intelligi debet: sed, cum eadem verbotenus jam priori sœdere essent contenta, cap. 22, 11, nunc satis habet Polybius, in transitu de his monere; præsertim quoniam eorum causâ potissimum, quæ in ditioe Carthaginensium erant, hæc sœdera omnino commemoravit. — *Ibid.* Post Ἀντιάτας videri potest excidisse nomen Λαυρεντίους, quod inseritur cap. 22, 11. Quatuor nomina, Ἀρφεάτας Ἔς. desunt Augusto & Reg. A. a pr. manu.

Cap. XXV.

CAPVT XXV.

Vers. 1. *Vers. 1. τελευταίας ποιῶνται συνθήκας Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν Πύρρου διάβασιν. τελευταίας συνθήκας ποιῶνται* Vat. Flor. Aug. Reg. A. Tertio renovatum sœdus Romanorum cum Pœnis, quod Livius IX. 43 ad consules anni Urbis 448 refert, silentio præteriit Polybius; siue quod ignoraret, siue quod eisdem prorsus conditionibus, quibus supra, factum esset. *Quartum renovatum sœdus cum Carthaginensibus, Pyrrhi tempore,* memoratur in Epit. Liv. Lib. XIII. — „Pyrrhus autem trajecit Tarentum A. V. 473. Sœdus tamen sub id demum tempus pactum esse videtur, cum Pyrrhus in Siciliam vocatus esset, adeoque sub annum Urbis conditæ 476. Idem ex rerum narratarum ordine in Livii Epit. lib. XIII. intelligitur.“ HEYNIUS. — Ad ejusdem anni Consules retulit Freinfhemius in Supplem. Livian. XIII. 47.

Vers. 2. 3. *Vers. 2. πρόκειται.* Perperam πρόκειται Aug. — *Vers. 3.* Vocab. ἔγραπτον non expressum est in latinis. Supple

Supple *Romanus, aut Carthaginiensis foedere perscripto inierit.* — *Ibid.* ἀλλήλοις, sibi invicem, scil. *Pœnis & Romanis, si ab externo hoste invaderentur alterutri.* Quo ipso (ut monuit Heynius) cavebatur, ne, pace a Romanis cum Pyrrho facta, Pœnos adgrederetur Pyrrhus.

Vers. 4. ὀπότεροι. Casu in editionem Casaub. irrepperat *Vers. 4.* ὀπότεροι, quod tenere sequentes. — *Ibid.* εἰς τὴν ἄφρον, ad prælium vertit Casaubonus, non male. Nec erat, cur εἰς τὴν ἄφρον maluerit Reiskius. — *Ibid.* τοῖς αὐτῶν. Sic edd, cum msstis; sed in Bav. uterque est spiritus, ut sit primum αὐτῶν, tum ex emendatione αὐτῶν.

Vers. 5. ἐκβάνειν, navibus exire, scil. ad militiam ter. *Vers. 5.* restrem obeundam.

Vers. 6. Δία Λίθον & h. l. & vers. seq. primus Er. *Vers. 6.* nestus in contextum recepit; &, sic scribendum esse, jam olim Vrsinus monuit, & Paulus Leopardus, Emendationum lib. VI. cap. 15. in Gruteri Thef. Critico Tom. III. p. 117 sq. Ac dubitari sane non debet, Polybium dictionem latinam *Iovem lapidem jurare* (Cic. ad Famil. lib. VII. epist. 12. Aulus Gellius lib. I. c. 21.) ad verbum græce repræsentare voluisse. Sic etiam ad oram cod. Flor. scripti nescio quis, διὰ λίθον οἶμαι. — *Ibid.* ἐπὶ δὲ τούτων (scil. τῶν συνθηκῶν.) Sic recte dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Vers. 7. Ἔστι δὲ τὸ Δία Λίθον τοιοῦτον. Rursus h. l. *Vers. 7.* eadem, quæ supra, varietas scripturæ. Festus voc. Lapidem: *Lapidem silicem tenebant juraturi per Iovem, hæc verba dicentes: Si sciens fallo, tum me disspiter, salva urbe arceque, bonis ejiciat, ut ego hunc lapidem.* Plutarchus in Sylla: (p. 458. ed. Wechel.) de Cinna loquens, ait: Ἀναβὰς εἰς τὸ Καπετώλιον, ἔχων ἐν τῇ χειρὶ λίθον, ᾠμνεῖν ἔτα, ἐπαρασάμενος ἑαυτῷ, μὴ Φαλάττοντι τὴν πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν, ἐκπεσεῖν τῆς πόλεως, ὥσπερ ὁ λίθος διὰ τῆς χειρὸς πατέβαλε χυμᾶζε τὸν λίθον, οὐκ ὀλίγων παρόντων. Vtrumque auctorem laudavit Paul. Leopardus l. c.

Vers.

- Verf. 8.** *Verf. 8.* ποιῆν τὰγαθά. Verbum ποιῆν operarum incuria deest ed. 1. & hinc Reg. B. C. Pro ποιῆν Scaliger πολὺ ἄνωγ scribendum putavit. Imo bene illud habet, intelligo εὐχομαι τὸν Δία.

Cap. XXVI.

CAPVT XXVI

- Verf. 1.** *Verf. 1.* Καπιτώλιον revocavi ex Bav. unde tenent ed. 1. 2. & Reg. B. C. Καπιτωλίων ante Casaubonum h. l. repositum voluerat Vrsinus. Conf. ad cap. 22, 1. — *Ibid.* ἐν τῷ τῶν ἀγερανόμων ταμείῳ, in *Aedilium ærario*. τῶν caret Aug. Erat autem hoc munus Aedilium Plebis, ut tabulas publicas, plebiscita & senatusconsulta, primum in æde Cæceris, dein in ærario adfervarent. Liv. III. 55. Dio Cass. lib. LIV. c. 36. Pomponius Ictus in Pandect. lib. II. §. 21. de Origine Iuris. Sueton. in August. cap. 94.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* Φιλίνο. De *Philino*, historico, conf. lib. I. c. 14 sq. — *Ibid.* καὶ μέλιστα δοκοῦντες. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 3 sqq.** *Verf. 3.* ὑπάρχοιεν. ὑπάρχουσι folus Aug. — *Verf. 4.* τὸ παράπαν. Deest τὸ Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Verf. 6.* Μεσσηνίων tenui, ut alijs. Sic autem jam ediderat Ernestus cum Aug. & Reg. A. Μεσσηνίων ed. 1. 2. 3. 4. cum Bav. & alijs.

Cap.
XXVII.

CAPVT XXVII

- Verf. 2 sqq.** *Verf. 2 sqq.* Ἐκχωρεῖν Καρχηδονίους &c. Confer lib. I. cap. 62 sq.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* ἐποικοδομεῖν editum est ex Bav. οἰκοδομεῖν Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* μὴδὲ προσλαμβάνειν εἰς Φιλίαν τοὺς ἀλλήλων συμμάχους, neque cum alterorum sociis amicitia fœdus jungat, nempe, ut alteris abstrahat socios, & sibi propius jungat. conf. cap. 29, 9. In eamdem sententiam Livius XXI. 19. ne Carthaginiensium socii, aut sollicitarentur ad defectionem, aut sua sponte desiscerent reciperentur.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* ἐν ἔρεσι δέκα &c. Conf. I. 62, 9. & 53, 3.

Verf.

Verf. 7. λήξαντος (sic corrige: λήξαντες etrarunt operæ) τοῦ Λιβυκοῦ πολέμου &c. Conf. I. 88. & III. 10, 1. — *Ibid.* πόλεμον ἐξενέγκαντες ὥς δόγματα, idem esse intelligitur ac πόλεμον ἐψηφίσαντο πρὸς τοὺς Καρχηδονίους I. 88, 10.

Verf. 8. προσηνεγκεῖν revocavi ex Bav. & Flor. Temere προσεμεγκεῖν ed. 1. & hinc sequentes editiones & Reg. B. C. sic tamen & Aug. & Reg. A. forsan & Vat. a quo nulla notatur varietas. — *Ibid.* προείπομεν. προείπαμεν Vat. qui amat in hoc verbo aoristum primum. Sic cap. 33, 1. & alibi.

Verf. 10. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς recte dant msssti omnes cum editis. Temere ἐπὶ τῇ ἀρχῇ ora edit. 2.

CAP V T XXVIII.

Cap. XXVIII.

Verf. 1. ὑπὲρ τοῦ δευτέρου πολέμου, alterius belli; nempe quod indixerunt, non re ipsa intulerunt. conf. cap. 27, 7.

Verf. 3. χωρὶς λύτρων, monente Vrsino, correxit Casaub. Recte, ut adparet ex I. 83, 8.

Verf. 4. ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ. I. 83. Si scripsit Polybius ἘΝ Τῇ Γ' ΠΡΟ ΤΑΤΤΗΣ ΒΙΒΛΩ, facile excidere Γ potuit. Sic autem III. 1, 1. τρίτῃ ταύτης ἀνώτερον βίβλῳ ait, primum librum dicens. Sed III. 10, 1. ad eundem primum librum provocans, ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ait.

Verf. 5. Τούτων δὲ τοιούτων. Minus commode Τούτων δὲ καὶ τοιούτων Flor. Conf. cap. 30, 1. — *Ibid.* διευκρινῆσαι δέ. δέ editum est ex Bav. Nec commode abesse posse videtur. Cupide tamen commeatum se dare huic verbo ait Gronovius in Notis mssstis, cum a cod. Aug. deesse illud cognovisset.

CAP V T XXIX.

Cap. XXIX.

Verf. 3. ἐπὶ τοῦ Λουτατίου. Sic & correxisse video Scalligerum. Λουτατίου h. l. est in ed. Casaub. & Gronov. invitis mssstis, qui in Λουτατ. consentiunt & rursus cap. 30, 3. —

Ibid.

- Verf. 3.** *Ibid.* τῷ δῆμῳ δόξη τῶν Ῥωμαίων. Commodius, puto, abessent duo postrema verba. Reiskius nonnulla hic intercidisse suspicatus erat, velut οὐ γὰρ προσέκειτο, κυρίως εἶναι ταύτας τὰς συνθήκας, ἐὰν καὶ τῷ δῆμῳ δόξη τῶν Καρχηδονίων, καθάπερ ταῖς ἐπὶ Λουτατίου (scil. προσέκειτο) κυρίως εἶναι &c. Sed satis illa quidem per se intelliguntur.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* κῆκεῖνοι. ἐκεῖνοι Aug. Sic & Flor. sed in hoc altera lectio inter lineas adnotatur.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* προὔπαρχοντας ex solo Aug. in editionem Basil. & inde in seqq. est receptum. Teneri debuerat παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας, in quod cum ed. 1. consentiunt ceteri codd. omnes. — *Ibid.* περιλαμβανέσθαι. Conf. cap. 24, 1. Recte comprehendī interpretati sunt Perottus & Casaub. Id autem est περιλαμβ. non παραλαμβ.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* ὅτε δὲ, quandoquidem vero. — *Ibid.* ἔτι, pro mendofo ἔτι, recte posuit Casaub. Sic etiam Scaliger correxerat. Sæpius ista confunduntur: rursusque cap. 30, 2. pro ὅτι, ἔτι habet Bav. — *Ibid.* Ὅστω verba ἐκστ. συμμ. καὶ τοῖς οὖσι τότε καὶ τοῖς defunt ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. Ex Reg. B. C. expressit ea Casaub. & confirmant Vat. Flor. & Vrfini codex. — *Ibid.* καὶ τοῖς καὶ μετὰ ταῦτα Vat. repetita particula καί. — *Ibid.* ἥν ὑπάρχειν. Carent ἦν Aug. Reg. A.
- Verf. 7. 8.** *Verf. 7.* Φανώσιν. Corrige Φανῶσιν. — *Verf. 8.* περιόψεσθαι. περιόψονται maluerat Reiskius, ut jungeretur cum ὠφελοῦνται. Sed percommode ad præcedens verbum ἔμελλον referretur hic infinitivus, οὐδὲ μὴν περιόψεσθαι ἔμελλον.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* τῶν μὲν ὑπαρχόντων ἀμφοτ. τότε συμμαχῶν ἀφέξεσθαι &c. Hoc dicit: ne quis populus cum alterius populi sociis peculiare sœdus jungat, quo illi a priori societate abstrahantur. conf. cap. 27, 4. — *Ibid.* Verba καὶ κατὰ μῆδένᾳ τρόπον &c. usque eīs συμμαχίαν, Scaliger loco movenda, & superius post Φίλοι καὶ σύμμαχοι reponenda censuerat.

Verf.

Vers. 10. περὶ δὲ τῶν μετὰ ταῦτα προσληφθησομένων, αὐτὸ τοῦτο ἔσ. Non satis in liquido est, quid sit hoc, quod sigillatim de eis dicit, *qui postea essent adsumendi*. Præcipue vero haud satis adparet, quo pertineant verba ista αὐτὸ τοῦτο, quæ nos latine reddidimus *hoc ipsum cautum est*; Casaubonus, cujus ceteroquin versionem ad verbum h. l. tenuimus, interpretatus est, *de iis vero, qui postea essent adsumendi, ut illa acciperentur, ne militem conduceret* &c. Quod si græca verba, qualia exhibuimus toto hoc versu cum Casaubono, attentius inspiciamus, erit αὐτὸ τοῦτο referendum ad τὸ συνέχον τῆς ἐννοίας, quod præcessit; ut hoc dicat Polybius: *de iis vero, qui postea essent adsumendi, hoc ipsum* (vel, *hoc solum, hoc unum*) *fuit mens ac sententia utriusque populi in illo sædere*. Atqui, si hoc dixit Polybius, consentaneum erat, ut jam non ipsa verba sæderis, quæ huc spectant, repeteret, sed ut ea cum aliis quibusdam commutaret, quæ planius quodammodo explicarent sententiam; quemadmodum superiori versu fecit, ubi, pro illis verbis sæderis (cap. 27. 4.) μὲν δὲ προσλαμβάνειν εἰς Φιλίαν τοὺς ἀλλήλων συμμαχοὺς, hæc posuit, τῶν μὲν ὑπαρχόντων ἀμφοτέρους τότε συμμαχίων ἀφίξεισθαι, καὶ κατὰ μὲν τὸν τρόπον ἔσ. Sed nunc ipsa reliqua verba sæderis repetit, non explicat: nisi forte urgere volueris adjectum vocabulum συμμαχίας ad ἐπαρχίας, & adjectum vocabulum πᾶσι ad ἀσφάλειαν. Quare non adparet, quo pacto dicere possit, αὐτὸ τοῦτο esse τὸ συνέχον τῆς ἐννοίας, *ipsum hoc* (vel *unum hoc*) *fuisse mentem ac sententiam sæderis*. Restare igitur videtur, ut aliud quid quæramus, quo commodius referantur verba illa αὐτὸ τοῦτο. Atque id invenisse sibi visus est Reiskius in lectione, quam præstant ed. 1. 2. & Reg. C. ex codice Bav. cum pro ὑπάρχει τε τὴν ἀσφάλειαν πᾶσι, dant ὑπάρχειν ἐστὶ τὴν ἀσφάλειαν πᾶσι, Quam lectionem probans KEISKIUS, verba illa αὐτὸ τοῦτο ad hoc ἐστὶ retulit, simulque adoptans scripturam codicis Aug. (cum quo consentit Reg. A.) πᾶσι τοῖς παρ' ἀμφοῖν, pro πᾶσι τὴν παρ' ἀμφοῖν,

φοῖν,

Verf. 10. Φοῖν, totum locum inde a verbis αὐτὸ τοῦτο hoc modo interpretatus est: „*Hæc ipsa legis, vel tabularum fæderis verba, mercenarios non conscribere alteros in alterorum ditione, neque audere alteros alterorum aut civibus aut sociis quicquam imperare; ἐστὶ*“ (h. e. δύναται, βούλεται δηλοῦν, σημαίνει) *hæc, inquam, verba significant, esse paratam securitatem omnibus iis, qui sint penes ambos, aut utrique parti addictis, quocumque nomine.*“ Hæc Reiskius. De quibus, cum haud satis in plano mihi res sit, integrum erudito lectori relinquo iudicium. Hoc moneo, ὑπάρχειν τε τὴν ἀσφάλειαν ex Reg. B. adoptasse Casaubonum, eamque lectionem confirmari auctoritate codicum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Pro ἐστὶ vero, quod (ut dixi) est in ed. 1. & 2. ἐτι voluerunt Vrsinus & Scaliger. In superioribus præterea nonnullæ sunt codicum varietates. Pro περὶ δὲ τῶν dat περὶ δὴ τῶν Flor. Tum τὸ ante μὴ ξενολογεῖν omittunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. Et pro μὴ ξενολογεῖν dant μὴ τε ξενολογεῖν Flor. & Reg. B.

Cap. XXX.

CAPVT XXX.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* Post ἔρεσιν ἤδη omnia desunt Aug. a prima manu & Reg. A. usque κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ἤδη verf. 2.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* ὅτι στασιάζαντες. Mendose ἐτι στασις. Bav.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* τὸν πόλεμον Καρχηδονίου. Temere Καρχηδόνους ed. 1. 2. Reg. B. C. — *Ibid.* Λουκτίου. Λουκτίου sola editio Casaub. invitis msstis. — *Ibid.* ὑφ' ἐπαρ. Sic libri omnes. ἀφ' ἐκπύρων voluit Vrsinus. — *Ibid.* Post συνθήκας καὶ ὥς omnia perperam omisit ed. 1. usque ἐπ' Ἀσδρούβου καὶ ὥς, qua tamen habet Bav. & Reg. B. C. cum ceteris codd. — *Ibid.* Ἀσδρούβου. Ἀσδρούβα ed. 2. invitis msstis.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* καιρῷ γὰρ πιεθύντες, *tempori obtemperantes.* Nil opus est, ut cum Reiskio πιεθύντες suspicemur. — *Ibid.* σὺν καιρῷ τοὺς βλάψαντας restitui ex ed. 1. 2; consentientibus msstis, contra quorum fidem τοὺς σὺν καιρῷ βλάψαντες edidit Casaub. & seqq.

CAPVT

CAPVT XXXI.

Cap. XXXI.

Vers. 1.

Vers. 1. Θεωμένων revocavi ex edit. 1. cum qua faciunt
Bav. Vat. Flor. & Reg. B. C. Θεωρουμένων ed. 2. cum Aug.
Reg. A. Oportuisse θεωρούντων monuit Reiskius. Conf.
ad I. 57, 1.

Vers. 3. τολμήσαι recte editum ex Bav. πολμήσαι Aug. *Vers. 3.*
Reg. A. — *Ibid.* διὰ τὸ deest Flor. διὰ τοῦ κἄν dat Vat.

Ibid. μηδένα τῶν νοῦν ἔχόντων ποτ' ἂν εὐλόγως βεβαιώ-
σασθαι. Sic ex Reg. B. edidit Casaub. & sic ex ingenio cor-
rigere iusserat Vrlinus, deleta tamen particula ποτ' post
ἔχόντων. Codex Vaticanus cum cett. codd. & ed. 1. 2. in
contextu habet μηδένα τῶν νοῦν ποτ' ἂν εὐλόγως βεβαιώ-
σασθαι μηδένα (repetitum hoc μηδένα habent codd. omnes,
quod in scholio nostro infra contextum me imprudente
omissum est) τῶν νοῦν ἔχόντων, sed pro priori νοῦν in marg.
habet νῦν. Reiskio aliud quid includere visa est ista codi-
cum scriptura, unde ita scripsisse Polybium suspicabatur:
διὰ τὸ, κἄν τὸ παρὲν εὐτυχῇ, τὴν γε περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλ-
πίδα μὴ δεῖν ἀπὸ τῶν νῦν παρόντων εὐλόγως βεβαιώσασθαι
μηδένα τῶν νοῦν ἔχόντων. Sed μὴ δεῖν non fatis quadrat
cum εὐλόγως, & superfluum omnino verbum δεῖν videtur,
ac possumus etiam verbo παρόντων carere. Itaque for-
tasse, levissima matatione, priori μηδένα in μὴ διὰ mu-
tato, teneri poterat reliqua codicum scriptura, hoc mo-
do: διὰ τὸ - - τὴν γε περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα μὴ διὰ
τῶν νῦν ποτ' ἂν εὐλόγως βεβαιώσασθαι μηδένα τῶν νοῦν
ἔχόντων. Sententia eadem erit, quæ Reiskia: inest
emendationi: eo quod nemo sanæ mentis unquam per ea,
quæ nunc sunt, spem de futuro fatis certo confirmatam
sibi facile putaverit. Ex sane ad βεβαιώσασθαι τὴν περὶ τοῦ
μέλλοντος ἐλπίδα requiri videtur aliquid huiusmodi διὰ τῶν
νῦν, vel ἐκ aut ἀπὸ τῶν νῦν.

Vers. 5. βοηθοὺς εὔροι καὶ συμμάχους. Sic vett. libri *Vers. 5.*
omnes. Temere ed. 1. βοηθοὺς ἢ συμμάχους, & caret
εὔροι, quod communi consensu codices omnes agnoscunt.
Tum εὔροι βοηθοὺς ἢ συμμάχους Reg. B. quod expressit
Polybii Histor. T. V. M m Casaub.

- Casaub. & seqq. βοηθοὺς εὗροι ἢ συμμάχους ed. 2. — *Ibid.* παρορμήσαι recte Casaub. cum Reg. B. Ante eum edd. & mssti παρορμήσαι.
- Verf. 6. *Verf.* 6. πῶς δ' ἄν. Temere πῶς ἄν ed. 1. — *Ibid.* διαφυλάξοντα. διαφυλάξαντας ed. 2. temere & inuitis msstis. — *Ibid.* παροξύναι Casaub. cum Aug. Reg. A. παροξύναι ed. 1. 2. & Reg. B. cum Bav.
- Verf. 7. *Verf.* 7. πάντες temere neglexit ed. 1. — *Ibid.* δυσθεώρητον. Perperam δυσθεωρητέον ed. 1. & Reg. B. cum Bav. — *Ibid.* ἐπισκοπεῖσθαι. ἐπισκοπεῖσθαι ed. Ern. operarum errore. — *Verf.* 8. αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Temere deest τῶν edit. 1. & Reg. B. C.
- Verf. 9. *Verf.* 9. συνοργιζόμενον. Sic ed. 1. 2. consentientibus msstis. Si futuro opus esset, συνοργισθόμενον mallet cum Reiskio. — *Ibid.* τὸν δικαιώσοντα. Casaubonus: *quis in auctorem injuriæ sit animadversurus.* τὸν συνδικαιώσοντα suspicatus est Reiskius, quod verbum nusquam invenitur. Nec opus est, ut aliud quaeramus, quam quod libri offerunt. Eadem notione sumitur h. l. verbum δικαιοῦν, qua in græca versione Esajæ prophetæ cap. 1, 7. δικαιώσατε χήραν, *defendite viduam, causam agite, causam agite, jus defendite vidua.* — *Ibid.* πολλὰ καὶ ἐπὶ πολλῶν. Caret καὶ ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.
- Verf. 11. *Verf.* 11. πρότερον scribendum monuerat Reiskius, & sic recte dant Vat. & Flor. Ceteri cum editis προτέρων.
- Verf. 12. *Verf.* 12. τὸ διὰ τί. Temere καὶ διὰ τί ed. 2. — *Ibid.* Post τὸ καταλείπετον temere omiſſa omnia in ed. 1. usque πρὸς τὸ μέλλον, & statim sequitur οὐδὲν ὠφελεῖ. — *Ibid.* ἀγώνισμα, *ludicrum spectaculum*, ut apud Thucyd. I. 22. ex quo sententiam hanc expressit Polybius. Confer Lucian. de Conscribenda Histor. cap. 42. T. II. edit. Wetsten. p. 55 sq. — *Ibid.* τὸ παράπαν. Iunctim τοπαράπαν Bav. Aug.

CAPVT XXXII.

Cap.
XXXII.
Verf. 1.

Verf. 1. Ἡ, καὶ correxit Casaub. ἢ καὶ ed. 1. 2. cum msstis. — Ibid. δύσκητον. Perperam δυσκίνητον Aug. Vide verf. 2 & 3.

Verf. 2.

Verf. 2. πόσω γὰρ restitui ex Vat. & Flor. Ceteri cum editis dant πόσω γε, quod ortum est ex ingenio alicujus hominis, qui hæc ad præcedens verbum ἀγνοῶν referenda putavit, neque recordatus est, verbum illud absolute poni pro errare, imperitum esse, ut cap. 38, 3. & sæpe aliàs. — Ibid. καὶ κτήσασθαι dederunt iidem codd. Vat. & Flor. Ceteri vulgo negligunt h. l. copulam.

Ibid. διαγινῶναι. Quamquam διαγινῶναι aliàs decernere, statuere denotat, ut II. 66. 8. tamen nil impedit, quo minus etiam alia notione, quæ huic loco conveniat, perlegere, totum recognoscere, usurpari potuerit. Et sane nihil hic variant libri: ac rursus eadem modo XXI. 9, 3. παραγενομένης δ' αὐτῷ ἐπιστολῆς, κομισάμενος ταύτην καὶ διαγινούς. Sic rursus apud Aelianum Var. Hist. XIV. 43. (quem citavit ad h. l. Reiskius) in idem verbum consentiunt codices, λαβοῦσα τὸ βιβλίον παρὰ τοῦ παιδός, εἴτω εὐκ εἴσας διαγνωθῆναι τὸ πᾶν. Quare temerarie factum utique foret, si διαγινῶναι h. l. (ut voluit Casaub. in ora Basil.) & διαναγινούς XXI. 9, 3. cum Gronovio, & διαγνωθῆναι apud Aelianum cum Perizonio corrigerere, refragantibus libris cunctis, vellemus. Quo accedit, quod h. l. verbum διαγινῶναι refertur ad præcedens δίσγνωστον, quod pariter idem valet ac δυσκινῶστον. Alla ratio est verbi παραγινῶναι, recitare, in cujus compositione non facile abesse præpositio ἀνὰ potest; de quo verbo dixi ad II. 12, 4.

Ibid. κατὰ μέτρον ἐξυφασμένας. Ex ingenio se ita corrigere ait Vrsinus, adjuvantibus conjecturam libris manuscriptis. Scilicet κατὰμικτον dabant ed. 1. & 2. sed id quidem invitis msstis, qui in κατὰμικτον consentiunt. κατὰ μέτρον, post Vrsinum, Scaliger quoque correxit in ora sui libri; nec erat cur istam emendationem sollicitaret

Verf. 2. Reiskius, longius discedens a codicum scriptura, & κατ' ἀρχαίον suadens, scil. ἐνα, quod interpretatur *ad eundem fufum*, h. e. *ad eandem formam omnes libri* Et in eadem officina elaborati, provocatque ad Iungermannum ad Polluc. VII. 30. ubi tamen nihil reperitur, quod isti scripturæ & interpretationi magnopere favere videatur. Μίτος, ut ostendunt exempla, a Suida & ab Henr. Steph. in Thes. congesta, *licium* dicitur, & omnino omne *filum*, sed præsertim quod *in textura* adhibetur. Tum, κατὰ μέτρον ἐξυφαίνειν (vel κατὰ μέτρον γράφειν) proverbialiter dicere consuevisse Græcos, satis constabit, si cum hoc Polybii loco illud Ciceronis verbum ad Atticum contulerimus lib. XIV. epist. 16. *Herodi mandaram, ut mihi κατὰ μέτρον scriberet*. Quæ sit autem vis illius dictionis, dubitari nonnihil potest. Apud Ciceronem Ernestus in Ind. græco-latino κατὰ μέτρον interpretatur *singula quæque, tamquam tela licia, percurrendo*; ut sit idem quod κατὰ λεπτόν. Et poterit utcumque eadem interpretatio Polybii verbis pariter applicari; sed ad illius institutum adcommodatior videtur Casauboni versio, *legere libros XL. continuo filo detextos*: quæ sententia ne a Ciceronis quidem mente aliena videtur, cujus verba ita intelligi commodissime poterunt, ut dicat: *Herodi mandaram, ut mihi omnia continuo filo, continua serie, ab initio ad finem, non abrupta nonnulla, perscriberet*.

Ibid. ὑπὸ Τιμαίου. Librorum scripturam quod adinet, præter hæc, quæ dixi in scholio, ipso contextui subiecto, notamus, in ed. 1. & Reg. B. C. ex Bav. ita legi, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Πύρρον καὶ Τίμαιον συγγραφέων καιρῶν ἐξηγήσεως. In ed. 2. cum Aug. & Reg. A. sic: ἀπὸ τῆς τῶν κατὰ Πύρρον καὶ Τίμαιον συγγραφέων καιρῶν ἐξηγήσεως. Equidem in lectione codicum Vat. & Flor. adquietendum puto, inserto solum, ut dixi, pronomine τῆς. Perottus quid in suo legerit codice, ex versione ejus haud adparet; nihil enim, nisi hæc verba, habet, *a transfretatione Pyrrhi in Italiam usque ad captivitatem Carthaginis*; & Timæi

Timai nomen silentio præteriit. De re confer I. 5. 1. & ibi adnotata.

Verf. 3. τὰς τῶν κατὰ μέρος γραφόντων συντάξεις. *Verf. 3.* συντάξεις sunt *scripta, libri, opera*; cum quo sane non convenit τῶν γραφόντων, *eorum, quæ scripta sunt*, sed τῶν γραφόντων, *eorum, qui scripserunt*. Putaveram olim τῶν τὰ κατὰ μέρος esse legendum. Sed & eodem modo deinde, *verf. 8.* τῶν γραφόντων καθόλου absque articulo dixit, non τὰ καθόλου, & I. 4. 6. τῶν κατὰ μέρος γραφόντων τὰς ιστορίας. Ac differunt nonnihil (ut jam supra monui ad II. 40. 6.) duæ dictiones, κατὰ μέρος γράφειν vel εἰπεῖν, & τὰ κατὰ μέρος. Illud denotat *ex parte quadam, aliquatenus*, adeoque h. l. *partem aliquam rerum gestarum, historiam particularem* conscribere, (conf. I. 4. 3.) & idem est ac ἐπὶ μέρος vel potius ἐπὶ μέρους eodem hoc cap. *verf. 10.* cui opponitur ἡ καθόλου ἱστορία, *historia universa, historia universalis*. Contra, τὰ κατὰ μέρος εἰπεῖν (III. 19. 11. III. 28. 4. & sæpius alibi) est, *particulatim, enucleate dicere, singula momenta persequendo*; pro quo tamen & κατὰ μέρος absque articulo invenitur X. 27. 7. & XI. 3. 5. ubi vereor, ne præter necessitatem articulum Reiskio adjecerim.

Verf. 4. ταῦτά, monente Vrsino, recte edidit Casaub. *Verf. 4.* Sic autem & Bav. ταῦτα ed. 1. 2. & Aug.

Verf. 5. ἀμοιότερας non video cur non placuerit Reiskio, qui ὁμοιότερας aut βεβαιοτέρας suspicatus est. Quamquam in deteriore partem sæpius usurpatur illud nomen, (conf. ad II. 50. 8.) non tamen necessario in eam partem est accipiendum, præsertim ubi non absolute ponitur, sed sequente genitivo.

Verf. 6. ἐπιγινώμενα. Mendose ἐπιγινωσκόμενα Vat. *Verf. 6.* & Flor. — *Ibid.* μάλιστα τὰ. Articulus, qui necessario requirebatur, absorptus in libris est ab extrema syllabâ vocis præcedentis.

Verf. 7. Ἀννιβιακόν. Sic Vat. & Flor. & editiones *Verf. 7.* simul omnes, quamquam aliter h. l. Bav. Conf. ad I. 3. 2. —

Ibid. περὶ Σικελίαν. Sic h. l. scripti & edd. Aliàs περὶ Σικελίας dixit, I. 13, 2. I. 63, 4. III. 21, 2 sq.

Verf. 8. *Verf.* 8. τῶν γραφόντων καθόλου. Sic veteres codd. omnes. Temere edd. & Reg. B. C. γραφόντων, errore ex prima editione propagato. Possis suspicari τὰ καθόλου, sed haud incommode intelligitur accusativus τὰς πράξεις vel τὴν ἱστορίαν. Conf. ad vf. 3.

Ibid. Περσικόν. Articulum τὸν præpositum voluit Reiskius, quod facile patiar. Sed nomen Περσικόν non debuit ab eo sollicitari, quo & alibi Polybius (vide III. 3, 8. III. 5, 4.) & alii scriptores utuntur ad designandum *Persei bellum*. Περσικόν, quod voluit Reiskius, vereor, ne nusquam reperiat.

Verf. 9. *Verf.* 9. συγγράφουσιν. γράφουσιν Flor. — *Ibid.* ὑπολαμβάνου ex ed. 1. restituit Gronovius. Sic autem est in Bav. & Flor. ὑπολαμβάνουσι ed. 2. 3. cum Aug. & Reg. A. quibus (ni fallunt schedæ) adfentitur Vat.

Verf. 10. *Verf.* 10. τῶν ἐπὶ μέρος συντάξεων. Si vera est scriptura ἐπὶ μέρος, dictum hoc erit, ut ἐπὶ μέγα, ἐπὶ πολὺ, ἐπὶ μικρόν. Sed rectius videtur ἐπὶ μέρους, quod est VII. 7, 6. & eadem ratione dicitur ac ἐπὶ κεφαλαίου vel ἐπὶ κεφαλίδι. Est autem idem, quod κατὰ μέρος, de quo dixi ad verf. 3.

Cap.
XXXIII.

C A P V T XXXIII.

Verf. 1. *Verf.* 1. τὰ παρὰ τῶν Καρχηδ. παρὰ temere omisit ed. 1. — *Ibid.* εἶπον. De more codicis Vat. aoristum primum præferentis, dixi ad cap. 27, 8.

Verf. 2. *Verf.* 2. δείξας τοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ τὸν κόλπον. Livius XXI. 18. *sinu ex toga facto*. Pluribus & apertioribus verbis Zonaras, Annal. VIII. 22. Μάρκος ὁ Φάβιος, τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸ ἱμάτιον ὑποβελών, καὶ ὑψιάσας αὐτάς, Id est, *manus sub vestem ponens, & eas in altum tollens*. — *Ibid.* ἐνταῦθα adfivi ex Vat. & Flor. εὐτεῦθεν edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C.

Ibid.

Ibid. ἐκβαλὼν dederunt iidem Vat. & Flor. Deinde ἀπελείψειν Flor. Livius prius membrum ad verbum expressit, alterius membri sententiam exprimere contentus: *Hic vobis bellum & pacem portamus: utrum placet, sumite.* Cum ἐκβαλεῖν οὖν ὁπότερον ἂν κελεύσωσιν ἀπολήψειν vulgo legeretur, & cum ante ἀπολήψειν asteriscum posuisset Casaubonus, docuit MERICVS CASAVBONVS ex ora Basileensi, pro mendoso habuisse patrem verbum ἀπολήψειν, ipse autem defendit, compositum pro simplici λαμβάνειν usurpari contendens, & hanc adjiciens verborum interpretationem: *Vtrum eorum (pacem an bellum) promere jusserint Carthaginienses, ἀπολήψειν, accepturos, vel habituros.* Tum vero, ne opus quidem omnino fuisse hoc verbo, fatetur, & solum ἐκβαλεῖν potuisse sufficere; sed sexcentos ait in Polybio esse locos, ubi major verborum redundantia. Ad quæ REISKIUS monuit quidem, rectius ἀπολήψεσθαι in medio dici; nec tamen improbans Merici rationem, ait: „sive cum Merico Casaub. ἀπολήψειν servas, & accipis pro simplici λήψεσθαι, sive legis ἀπολείψειν, sese ipsis relinquiturum, utrum vellent, aut ἀποβρίψειν, ejciturum, excussurum, non multum refert.“ — Ἀπολείψειν apud Polybium legisse videtur Zoaras l.c. Ἐγὼ μὲν ἐνταῦθα, ὃ Καρχηδόνιοι, καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην Φέρον. ὑμεῖς δ', ὁπότερον αὐτῶν βούλεσθε, ἔλασθε. Ἀποκριθέντων δὲ, μηδέτερον μὲν αἰρεῖσθαι, δέχεσθαι δ' ἐτοιμῶς ὁπότερον καταλείψουσιν, accipere vero lubenter utrum relinquere ipsi legati.

Verf. 3. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Καρχηδ. Bomilcar is fuit, *Verf. 3.* Hannonis pater, ut discimus ex cap. 42, 6. *Reges* Polybii adpellat annuos illos magistratus Carthaginiensium, quos *Sufetes* Livius alique, Punico nomine latina terminatione, vocant. Conf. Cornel. Nepot. in Hannib. cap. 7.

Verf. 4. δέχεσθαι Φάσκοντες. Φάσκοντες δέχεσθαι Flor. *Verf. 4.*

Verf. 6. δεύτερον δ' Ἀσθρ. Conjunctionem, temere vulgo neglectam in editis, inserui ex veterum codicum consensu. — *Ibid.* τὰδε λφῶ. τῷ ἀδελφῷ Flor. & sic rursus

verf. 14. — *Ibid.* τῇ τε τῶν Ἰβήρων Vat. Flor. Aug. Reg. A. τε deest h. l. editis & Bav.

Verf. 9. *Verf.* 9. Θεροίται. Ταρσηίται ex ingenio scribere jussit Vrsinus, quam conjecturam probavit Heynius in Commentat. poster. de Fœderibus Carthag. cum Rom. p. 61. Confer supra ad cap. 24, 2. Sed DRAKENBORCHIVS, hunc locum tangens ad Liv. XXVII. 3, 3. „Pro Θεροίται, ait, legendum censerem Ταρσηίται, nisi Θεροίται, populus Hispaniæ, obcurrerent apud Stephanum ea voce.“ — Nempe non nomen solum habet Stephanus, Θεροίται, ἔθνος Ἰβηρικόν· sed & diserte ad hunc Polybii locum provocat, Πολύβιος τρίτω, ut adco in suo etiam Polybii exemplo Θεροίται legerit Stephanus. Fortasse, quemadmodum Ταρσός, urbs Ciliciæ, Τερσός ab aliis dicta est, ut idem docet Stephanus, sic librarius aliquis, huic pronuntiationi adfuetus, eandem in nomen gentis Hispanicæ translulit. Tum vero in nominibus geographicis exterorum præsertim populorum nil admodum mirum esse debet, si permutatas inter se literas cognatas T & Θ videmus.

Ibid. Μασσιανολ. — „Hi dicuntur a *Massia*, loco Africæ prope Pulcrum promontorium & Tarfejum, ut supra Polybius. Nunc recensentur Hispani, in Africam traducti. Scribe Μασσιανολ. Vrbs *Massia* ulterioris Hispaniæ, indicata aliis auctoribus, & prope Tartessios collocata a Stephano.“ GRONOV. — Conf. supra ad cap. 24, 2. & Drakenb. ad Liv. XXVIII. 3, 3.

Ibid. ὀρεῖται Ἰβηρες. Sic editum ex Bav. consentientibus Reg. A. B. C. Adoptare forsan debueram codicum Vat. & Flor. scripturam, Ὀρεῖταις, quamquam nemo hos novit, nisi sint iidem qui Ὠρητανολ Straboni, Ptolemæo, Plinio audiunt, quorum caput fuit Ὠρία. Et sunt *Oretani* vicini Olcædum, quos proxime memorat Polybius. Ὠρητανολ h. l. legendum suspicatus est Heynius, eosdem *Oretanos* intelligens. Sic vero mirum videri potest, cur adjiciat Ἰβηρες, quandoquidem nusquam alibi *Oretani*, præter hos in Hispania, memorantur. An igitur Ὀρεῖται vel Ὀρεῖται

'Ορίται aut 'Ορεΐται scripsit Polybius, (sive per ω, 'Ωρη-
ται, 'Ωρεΐται, 'Ωρεΐται,) eisdem dicens, quos alii Oreta-
nos; & 'Ιβηρες adjecit, ut moneret, non confundendos
hos esse sive cum 'Ωρεΐταις, Orci incolis, urbis Eubææ,
quorum meminit Polyb. XI. 6, 8. sive cum celebri Indico
populo, cui 'Ωρεΐται sive 'Ωρεΐται nomen?

Ibid. 'Ολκαδες. Temere hoc, accentum quod addi-
net, servatum a nobis ex superioribus editionibus 1. 2. 4
& 5. Duplici etiam errore 'Ολκαδες, cum aspero spiri-
tu, est in ed. 2. Rescribe cum cd. Casauboni 'Ολκάδες,
penacutē, quemadmodum est in mssis nostris, & apud
Steph. Byzantinum, qui ad ipsum Polybium provocat:
'Ολκάδες, ὡς 'Αρκάδες, ἑθνὸς 'Ιβήρων, τῶν ἐν τῷ 'Ιβηρῶς
τοῦ ποταμοῦ Παλὺβιος ἐν τρίτῳ. Conf. III. 13, 5. & ibi
Adnot. ad vocab. 'Αλθαΐαν. Quod vero hos ἐν τῷ 'Ιβηρῶς
cis Iberum, habitasse ait Stephanus, conf. Adnot. ad III.
14, 2.

Ibid. Βαλιαρῆς. — „Quia numeri Liviani exactissime
cum Polybianis conveniunt, ut certum sit invicem descri-
ptos, dubium vix est, quin hic quoque fuerit numerus,
sed absorptus vel a præcedentis numcri similitudine, vel
æsequenti vocola. Legcrem ergo Βαλιαρῆς ὡς, ὅς, hoc
est, ὀκτακκοσίους ἐβδομήκοντα. Plane Livius: [XXI. 21.]
funditores Baleares octingentos septuaginta.“ GRONOV.

Ibid. ὅς κυρίως μὲν ἔσ. — „Significat, vocabulum
baleares, in sermone populari illius populi, non esse no-
men populi proprium, sed commune *funditoribus* omni-
bus. ὅς hic accipi debet ᾧ ὀνόματι, quo nomine, scil. *Ba-
leares*, appellant (illarum puta insularum Gymnesiarum
incolæ) *proprie ἔσ. primario funditores.*“ REISK.

Ibid. σφενδονήτας. σφενδονήτας Aug. Reg. A. — *Ibid.*
ἐπὶ δὲ τῆς χρείας τεύτης. — „ab illa autem re. Sæpe
χρεῖα res est, quæ usu venit, usu vitæ recepta est ἔ. exer-
cetur, studium, negotium.“ REISK. — In rebus bellicis
nomen χρεῖαν significare pugnam, pugnandi genus, pu-
gnandi modum, monui ad II. 33, 5. conf. II. 29, 1.

Verf. 12. *Verf. 12.* τὰ Μεταγώνια. Quænam *Metagonia* hic dicantur, haud liquet. *Metagonium*, promontorium Mauritanicæ, in Masæfylis exadversus Novam Carthaginem ponitur apud Strabonem lib. XVII. p. 827 sq. ibidemque simul Μεταγώνιον, τόπος ἄνυδρος, commemoratur, καὶ λυπρὸς, *Metagonium, locus aridus & sterilis*. In eadem regione apud Ptolemæum IV. 13. est Μεταγωνίτις ἄκρον. Eodem puto pertinet Μεταγώνιον, πόλις Λιβύης, apud Stephanum; cuius civis ὁ Μεταγωνίτης. Populus autem, οἱ Μεταγωνῖται, a Ptolemæo l. c. & ab Eratosthene apud Strab. lib. III. p. 17C. in Tingitana prope Fretum Herculum locatur. Longe vero hinc versus orientum, in Numidiæ & Africæ Propriæ confinibus, promontorium *Metagonium* Mela ponit lib. I. c. 7. quod idem est cum eo, quod Τριτὸν vel Τρητὸν, alii vocant auctores. Denique ipsam *Numidiæ*, Masiniis claram nomine, *Metagonitis terram* a Græcis adpellatam, Plinius scribit V. 3. 2. Τὰ Μεταγώνια vero, plurali numero, apud Polybium h. l. fortasse tota ora Numidiæ & Mauretaniæ intelligi debet, & præsertim loca munita, quæ in illa ora sita sunt.

Ibid. κατέταξεν. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Quod cum in κατέταξαν vulgo esset corruptum, Casaubonus versu seq. ἀπέστειλαν, in quod consentiunt libri omnes, in ἀπέστειλαν mutavit: sed ἀπέστειλαν ibi ex superioribus editionibus revocavit Gronovius. Eodem *vers. 3.* temere ed. 1. & inde Reg. B. C. ἔχοντες pro ἔχοντας habent.

Verf. 15. *Verf. 15.* ΛιβυΦοινίκων restitui ex Vat. & Flor. Perperam vulgo ΛιβυΦοινίκων edebatur ex Bav. Magis etiam corrupte Λίβυοι Φοινίκων Aug. Reg. A.

Ibid. Ἰλεργητῶν δὲ τριακοσίους. Λοργιτῶν editum erat ex male accepto nexu scripturæ, quo literæ *sp* in cod. Bav. efferuntur. In Aug. quidem & Reg. A. a prima manu totum deest nomen & quæ sequuntur verba usque πεντήκοντα, quod est ante Λιγυστινούς *vers. 16.* Sed Bav. Vat. & Flor. Λεργητῶν dant. Livius autem XXI. 22. *Et parva Ilergetum manus ex Hispania, ducenti equites.* Perottus

tus etiam *Ilergetes* habet, cujus tamen nulla hic auctoritas esse potest, quoniam totum locum ex Livio pæne ad verbum descripsit. Nec vero dissimulandum est, mirum utique debere videri, qui fiat, ut medios inter *Africa* populos, e quibus equites relictæ Asdrubali ab Hannibale sunt, una gens *Hispanica* memoretur; præsertim cum consentaneum sit, Hispanos equites plures sane, quam ducentos vel trecentos, sub Asdrubalis imperio fuisse relictos. Quare, verum ut fatear, re diligentius considerata, suspicari licebit, Livium, cum *Λεργητῶν*, aut aliud hujusmodi nomen, quo Libyæ populus aliquis designabatur, apud Polybium hic legisset, similitudine nominis deceptum, perperam de fatis noto alioquin Hispaniæ populo cogitasse. Et *Ilergetes* quidem minime huc quadrant, qui trans Iberum (inter Iberum & Pyrenæum) incolebant, & posthac demum subacti ab Hannibale sunt, ut docet ipse Polybius III. 35, 2. & Livius XXI. 23. Quodsi utique in Hispania quærendus hic populus, quem Polybius dicit, esset, posset de *Ἰλουργείῃ* urbe cogitare, quæ in Turdulis est, de qua vide Reliq. Hist. Polyb. lib. IX. c. 24. quam *Ἰλουργίαν* Appianus Hist. Hispan. cap. 32. & *Ἰλουργίην* Ptolemæus, lib. II. cap. 4. *Ilūrturgin* Livius adpellat, XXVIII. 19. Sed, ut dixi, *Africa* populus, non Hispaniæ, designari omnino a Polybio videtur: & in græco contextu, donec certius aliquid proferatur, restitutum ipsum nomen *Λεργητῶν* velim, in quod scripti libri consentiunt; quamquam populum hujus nominis in Africa nulli alii scriptori memoratum novi. *Ἰλούργειαν* illam Hispaniæ quod spectat, de qua paulo ante dixi, illud adhuc moneo, apud Stephanum Byzantinum, qui ejus ex Polybii libro XI. mentionem fecit, codices mstos gentile nomen non *Ἰλουργήτης* facere, sed *Ἰλουργεύς*, ut docuit Holstenius. In *τριημισίους* consentiunt codices Polybiani, sicut Liviani in numerum *ducentarium*.

Ibid. Νομάδων δὲ, Μασσυλ. &c. *Numidas, Massylos, Massætylos* &c. — „Sic distinguuntur in latinis & græcis,

Verf. 15.

cis, tamquam diverſi tres referrentur populi: ἀλόγως procul dubio. Nam *Numidæ* generale nomen, & ipſa gens, ſub qua varii populi, inter quos *Maffyli*, *Maffafyli* & *Mauri*. Vide Livium lib. XXIV. in fine & lib. XXIX. pag. 636. GRONOV. — Scilicet Livius XXIV. 48. coll. XXIX. 32. & *Maffafylos* & *Maffylos* partem *Numidiæ* eſſe docet, rurfus XXIV. 49. *Mauruſiorum* *Numidarum* meminit. Et veriſſima eſt Gronovii obſervatio de nomine Νομάδων generaliter hic accipiendo, cui adſentitur Cellarius Geogr. Antiq. lib. IV. cap. 5. p. m. 168. Quare in verſione latina ſic poni velim: *Numidas vera Maffylos Et Maffafylos Eſc*, & in græco contextu deleta commata velim poſt Νομάδων δὲ, itemque poſt Μαſſυλίων &c.

Ibid. Μαſſυλίων. Stephanus: Μαſſύλοι· Λιβυκὸν ἔθνος· Ἀπολλόδοτος. Πολύβιος δὲ ἐν ἐβδόμῃ Μαſſυλίων αὐτοὺς φησί. Euthathius vero, cum apud Dionyſium in Periegeſi verſ. 187. Μαſυλῆες adpellaretur hic populus, monuit in Commentario ad eum locum: Πολύβιος Μαſσυλῆες γράφει αὐτοὺς. Latinis ſcriptoribus *Maffylos* vocari, notum eſt, quorum rex Maſaniſſa fuit.

Ibid. Μαſſαιſυλίων. Μαſſαιſυλίων recte ſcribitur XVI. 23, 6. ut apud alios auctores & Steph. Byz. Horum rex Syphax, ſocius Pœnorum.

Ibid. Μακκαίων. Gronovius, vulgatam ſcripturam Μακίων ob oculos habens, videri hos eſſe Μάζυες ait, Stephano memoratos, atque inde corrigendum nomen. Sunt autem Stephano Μάζυες, οἱ Λιβύης Νομάδες. Latinis ſcriptoribus *Mazices*, *Mazyces*, vel *Mazuces*. Conf. Cellarii Geogr. Antiq. IV. 6 ſub fin. & Holſten, ad Stephanum l. c. Mihi tenenda viſa eſt Vaticanarum membranarum ſcriptura, a qua leviter aberrat Flor. e quo Μακκαίων notavit Gronovius ad oram ſui libri. Μακκαίων autem ſuſpicatus ſum, per commutationem literarum β & μ, (de qua dixi ad l. 75, 5. & II. 54, 3.) ex Βακκαίων corruptum, quos Βαγαίους Appianus vocat de Rebus Numid. Fragn. 2. noſtræ edit. T. I. p. 501. & *Vaccenſes* Salluſtius Ingurth.

Ingurth. cap. 66. a *Vacca*, Numidiæ magna & opulenta civitate, (Sallust. ib. cap. 47. & 69.) quæ Οὐάχα apud Ptolemæum vocatur, & Βάχα apud Plutarch. in Mario cap. 9. p. 409. Conf. Cellar. IV. 5. p. 174. Quod si vero feriem atque ordinem spectamus, quo isti populi hic commemorantur, fateor, majorem veri speciem habere Gronovii conjecturam. Proxime enim a Carthagine habitabant *Maffyli*; tum his versus occidentem erant *Maffæyli*; tum magis versus occidentem *Mazices* in Mauritania mediterranea: sequuntur deinde apud Polybium *Mauri*, vel *Maurusi* oceanum adcolentes.

Ibid. Μαυροσύων. Regionem a Romanis *Mauritaniam* vel *Mauretaniam* vocari, satis notum est: populum vero vellem cum Livio (XXI. 22. XXIX. 34. & alibi) *Mauros* dixissem, vel *Marusios*, ut est apud eundem Livium XXIV. 49. Et quidem hic etiam populus simul cum superioribus communi Νομάδων nomine (de quo paulo ante dixi) comprehenditur; quemadmodum & Livius XXIV. 49. *Maurusios* Numidas dixit, qui extremi prope oceanum adversus Gades colunt, & Appianus de Bell. Civil. I. 42. & Herodian. VII. 9. Νομάδες Μαυροσώους commemorant.

Verf. 17. προκαταγινώσκειν recte dederunt Vat. & Flor. *Verf.* 17. ut voluerat Vrsinus & Reisk. προκαταγιν. vulgo edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C.

Verf. 18. ἡμεῖς γὰρ recepi ex eisdem Vat. & Flor. *Verf.* 18. teri cum editis ἡμεῖς δέ. — *Ibid.* Λακινίω correxit Casaub. & sic dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Perottus. Conf. III. 56, 4. XV. 1, 11. XXXIV. 11, 9. Mendose Λαβινίω ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav. De confusione literarum β & λ dixi ad I. 37, 9. — *Ibid.* περὶ γὰρ. Temere περὶ τὸ ed. 1. 2.

CAPUT XXXIV.

Cap.
XXXIV.

Verf. 1. ἐκπαρόνει καὶ προσδέχεται, anxie, sollicite, *Verf.* 1. impatiens expectavit.

Verf.

- Verf. 2, 3.** *Verf. 2.* περὶ τὸν Πάδον. περὶ, quod cum Bav. neglexerunt editi, dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Verf. 3.* ἐν τῇ πρὸ ταύτης βιβλίῳ. Vide lib. II. c. 14. & c. 23 seqq.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* μόνως ἂν ὑπολαμβάνων ἐν Ἰταλίᾳ συστῆσθαι. τὸν πρὸς Ῥωμα. πόλεμον. Romani (ut ait Polyb. III. 15, 13.) non putaverant, in Italia sibi bellum esse gerendum, sed in sola Hispania. Contra Hannibal, si superare Alpes & Gallis uti fociis posset, sperabat, *in sola Italia Pœnis fore cum Romanis bellum*; nec in Hispaniam, aut in Africam transferre arma ausuros Romanos, si in Italiæ visceribus bello peterentur. Ab hac plana sententia, quam exhibet codicum scriptura, tenere discessit Casaubonus, ex Vrsini conjectura particulam οὕτως interferens, quam tenuerunt posteriores editores. Est autem illius particulæ hæc vis, *ita demum in Italia se bellum facere posse Romanis, si &c.* Quod ita foret intelligendum, vidisse Annibalem, classem se nou satis numerosam validamque habere, ut mari in Italiam trajicere posset; nihil aliud superesse, nisi ut terrestri itinere utatur. Sed ne hanc quidem sententiam in versione latina expressit Casaubonus, & verba ἐν Ἰταλίᾳ prorsus neglexit: *unicam hanc belli adversus Romanos gerendi rationem esse ratus, si difficultatibus, quæ in itinere se prius offerebant superatis &c.*
- Ibid.* τὰς πρὸ τοῦ δυσχερίαι. Ad πρὸ τοῦ intellige ἀφινέσθαι εἰς τὴν Ἰταλίαν.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* τὴν τε Κελτῶν. τὴν τε τῶν Κελτῶν Flor. Aug. Reg. A. quod in contextum recipi poterat. Ex Vat. tamen nulla varietas notatur. — *Ibid.* Ἀλπεινῶν recte scripsit Gronov. tenuitque Ernestus: & sic dant libri omnes II. 14, 8. III. 47, 9. quamquam Τρενσάλπεινοι II. 15, 8 sq. per simplex jota scribitur. — *Ibid.* συνῆγε restitui ex mssis, quibus invitis mendose ἐνήγε dabant editi.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* ἐγχειρίσμεν correxit Casaubonus, *ansos esse*. Perperam ἐγχειρίσμεν ed. 1. cum mssis. In Bav. tamen ex η factum i videtur.

Verf.

Verf. 9. εὐθύμως, libenter, lato animo. Præter necessitatem Scaliger ἐκθύμως voluit, id est, forti animo. — *Ibid.* αὐτῷ συνεξισταμένων idem est, quod αὐτῷ συνεξορμούντων cap. 35, 5. cum eo proficiscentibus, egredientibus, expeditionis socios se eis jungentibus. Haud dubie mendosum est αὐτῶν, quod habent Vat. & Flor. συνεξισταμένων rescibere Gronovius iussit in Notis msstis, provocans ad V. 39, 4. Et ibi quidem alii codices, quemadmodum hoc loco omnes, συνεξισταμ. habent; sed alteram lectionem commendare videtur usus verbi ἐξανίστασθαι, de quo vide Lexic. Polyb.

Verf. 9.

CAPVT XXXV.

Cap.
XXXV.

Verf. 2. Ἰλουρρητῶν. Sic h. l. codices omnes. Ἰλουργητῶν cum dupl. λ ed. Ernest. invitis msstis. *Ilergetes* Livio; Ἰλέργητες Ptolemæo; Ἰλεργέται Straboni. Quam scriptura Polybius usus sit, difficile dictu fuerit: nam quod in scholio infra contextu dixi, alibi apud Polybium Ἰλεργήτας hos scribi, ne id quidem satis accurate dictum est; quippe X. 18, 7. inde a Casaubono editi quidem Ἰλεργητῶν dant, sed mendose codices Λεχητῶν & Λεγητῶν. Loco vero eo, quem paulo ante vidimus, III. 33, 15. Λεργητῶν dant scripti libri; & ibi manifeste de alio populo agi monuimus.

Verf. 2.

Ibid. Βαργουσίων. Mendose Βαργασίων h. l. Aug. & Reg. A. (commutatis ου & α. de qua permutatione dixi ad I. 75, 5.) sed mox verf. 4. recte iidem cum ceteris. Quod autem apud Byzantinum, ubi ad ipsum hunc Polybii locum ablegamur, Βαργούσιοι ἔθνος δυτικόν, id est populus occidentalis, vulgo scribitur, nescio an libroriorum errore id factum sit: certe cum de aliis Hispaniæ gentibus agitur, multo magis ad occidentem habitantibus, ἔθνος Ἰβηρικόν scribit, non δυτικόν. Vide eundem in Καρχήσιοι, Θερσίται &c.

Ibid. τοὺς Αἰρηνοσίους καὶ τοὺς Ἀνδοσίους. — „Primi horum ignoti. Sequentes eruditissimus interpres putat positos

- Verf. 2. positos pro *Aufetanis*, Livio nominatis, quod & notavit Ortelius, qui tamen mira oscitantia etiam ἀντὶ Αἰληνοσίων ait Livium habere Aufetanos. Si quid juvat literarum ductus & regionis situs, legendum conjicio Λαρηνησίους καὶ Ἀυσοδίους. *Larnenses* equidem Plinius memorat prope Larnum, ejus plagæ fluvium, quod optime quadrat. Ἀυσοδίοις vero *Aufetani*, ut Καρχήσιοι *Carpetani*, tantum litera ο in ε mutata. — G R O R O V. — Nullus est in codicibus Polybianis dissensus, quamquam ignota aliis, omnibus ista sunt nomina. *Aufetanos* & *Lacetaniam* in hac historia editur apud Livium XXI. 23. ubi vide quæ monuerunt viri docti in edit. Drakenb.
- Ibid.* Πυρήνης. Temere Πυρχυμένης ed. 5.
- Verf. 3. 4. *Verf. 3.* ποιησάμενος δέ. Perperam deest δὲ Aug. Reg. A. — *Verf. 4.* Duo verba ἐπὶ πάσης desunt Flor. — *Ibid.* πρὸς Ῥωμαίους. πρὸς Ῥωμαίοις ed. 4. 5. operarum errore.
- Verf. 6. *Verf. 6.* τὴν εἰκείαν restitui ex Bav. quo invito editum est τὴν εἰκείαν, quod tamen & in Aug. est, & in Reg. A. & aliis. De decem millibus, domum remissis, conf. Livium XXI. 22 sq. — *Ibid.* τῶν Ἰβηρίων. τῶν Ἰβηρίων ed. 1. & Reg. B. C. temere & contra veterum librorum fidem.
- Verf. 7. *Verf. 7.* πεζοὺς μὲν πενταχισμυρίους, *peditum quinquaginta millia*. Nescio quas niras rationes subducens Reiskius, ἐννεαχισμυρίους, id est, *nonaginta millia* legendum h. l. contendit, atque id ipsum denuo inculcat in Adnot. ad III. 60, 5. In quo plurimum falsus est vir optimus. Nec opus est, ut cum Gronovio (in Notis inestis) ἐπταχισμυρίους corrigamus. Satis sibi constant numeri Polybiani. Cum Iberum transfret Hannibal, habuit *peditum xc millia, equitum ad xii millia*. (hoc ipso cap. 35, 1.) Hannoni reliquit x millia peditum; & m equites. (vers. 5.) Parem numerum domum remittit. (vers. 6.) Præterea vero in subigendis populis, qui intra Iberum & Pyrenæos montes incolunt, maximum militum numerum amisit. (vers. 3.) Ita factum, ut, cum Pyrenæum transiret, reliqua haberet
- peditum*

peditum L millia, *equitum* IX millia. Posthæc, superato Rhodano, reliqua habuit *peditum* XXXVIII millia, *equitum* paulo amplius VIII millia. (III. 60, 5.) In Alpium transitu harum rursus copiarum fere dimidiam amisit partem, (ibid.) ita, ut, cum ex Alpibus in campos Circumpadanos descenderet, non amplius ei superessent quam *peditum* XX millia, (in quibus XII Afrorum, VIII Hispanorum;) *equitum* VI millia. (III. 56, 4.)

Vers. 7.

CAPVT XXXVI.

Cap.
XXXVI.

Vers. 2. Πητέον δ' οὐκ αὐτάς. ῥητέον οὐκ αὐτάς absque conjunct. Vat. Aug. Reg. A. καὶ ῥητέον οὐκ αὐτάς Flor. — *Ibid.* ἐν παντὶ πρὸς γνῶσιν. Sic ed. 1. cum Bav. & Reg. A. B. C. Mendose ἐν παντὶ πρόγνωσιν Vat. Flor. πρὸς γνῶσιν ἐν παντὶ Aug. & hinc ed. 2 & sqq. — *Ibid.* σαφηνίσαν, συνέφεσαν solus Aug.

Vers. 2.

Vers. 3. οἶμαι δ' ἐπὶ μέν. Sic vett. mssti omnes cum editis. — *Ibid.* συμβάλλεσθαι πέφυκε. πέφυκε adoptavit etiam Scaliger in ora sua libri: ac sane & per se aptum verbum, & a Polybiano stylo non alienum, nec nimis longe a scripturæ vestigiis recedens. Possis vero ceteroquin & συμβέβηκε suspicari, quod eodem modo in præterito tempore usurpatur cap. 37, 4. Vide tamen, antepressius etiam insistendo scripturæ codicum, ἐκπεποίηκε scripsisse Polybium putare debeamus. Quamvis enim hoc verbum ἐκποιεῖ aliàs, ubi apud Nostrum occurrit, (II. 24, 7. XVII, 9, 8.) per licet recte exponatur, tamen &, sufficit, satis est, denotat; qua notione & apud ipsum Polybium verbum συνεκποιεῖν, in passivo, pro sufficit mihi, usurpatum legimus VI. 49, 7. Et ex codice Flor. & Reg. C. video aliquid adnotatum, quod novam veri speciem conciliat huic conjecturæ; scil. ibi scribitur ἀπεποίηκε, quod pronomen, quoniam ad sententiam nihil confert, neque adeo ex ingenio librarii profectum videri debet, indicato saltem esse potest, in vetustioribus libris ante verbum
Polybii Histor. T. V. N n πεποί-

Verf. 3. παρῴηκε nonnihil fuisse scriptum, quod ab uno librario in
 a est corruptum, ab aliis plane neglectum.

Ibid. ἐπὶ δέ. Mendose ἐπειδὴ Vat.

Ibid. ἀδιανοήτοις καὶ κρουσματικαῖς λέξεσι. — „Quæ
 sint λέξεις κρουσματικαί, non satis mihi perspicue patet.
 Scio, quid sint κρούματα, cantiunculæ, levitatis, lasciviæ
 & immodestię plenæ, inter pocula & in semitis ab ebris
 cantari solitæ: quod genus solet abundare vocibus, nihil
 significantibus, a crapula temere profusis, rythmum so-
 lummedo implentibus, ut Θεραπειᾷ τὸν Κύκλωπα in Pluto
 Aristophanis, item ΦλατῖοθρατῖοΦλατῖοθράτ, ἐλλιλιλιλιλιλ,
 & alia talia quam plurima in Ranis, & alibi apud illum
 Comicum. Ipse nos, & qui non populus quotquot sol vi-
 det? habemus in cantiunculis trivialibus ejusmodi voculas
 inanes, sensu cassas, quas natura pæne ipsa subjicit, ad
 sonum aliquem musicum exprimendum. &c. κρικ. —
 Tum de vocab. κρούμα vel κρούσμα ablegat nos ibidem
 Reiskius ad Aristoph. Thesmophor. 126. Ioseph. Antiq.
 Jud. VII. 4, 2. (ubi tamen κρούματα sunt instrumentorum
 musicorum pulsus;) Dionys. Halic. T. II. p. 187, 43. (sci-
 licet in lib. de Vi dicendi Demosth. Vol. VI. edit. Reisk.
 p. 1078, ubi pariter de instrumentorum pulsu, non de vo-
 cali sono, usurpatum videtur, τὰ δὲ αἰθέρι καὶ ὀργάνου μου-
 σωθέντα κρούμα καὶ μέλη. κρούματα scilicet fiunt δι' ὀργά-
 νου, μέλη vero δι' αἰθέρι.) denique præsertim ad Clement.
 Alexandr. Padagog. III. p. 256. (cap. 11. p. 188. edit. Syl-
 burg.) ubi ait: μετὰ τῶν αἰθέρων ἀλύουσι κρουμάτων καὶ
 τερετισμάτων ἐρωτικῶν, αὐλωδίας τε καὶ κρότου καὶ μέθης
 καὶ παντὸς ἀναπιμπλόμενοι συρφετοῦ. — Plura etiam in-
 venies apud Henr. Stephanum congesta in Thef. ad vocab.
 Κρούμα. Sed quidquid statuamus de usu hujus substantivī
 nominis, quod proprie utique *pulsus instrumenti musici*
 denotat, & *sonum, quem edunt pulsata musica organa*; ad-
 jectivum κρουσματικὸς haud dubie a Polybio eadem
 notione usurpatur, qua ab aliis cognatum κρουστικὸς, quæ-
 admodum πραγματικὸς idem scriptor frequentare aīat pro

πρακτ.

πρακτικός. Est autem *κρουστικός, aures feriens, aures percellens*, τὰ ὦτα τῶν ἀκρουόμενων κρούων, ut ait Scholiastes; Aristoph. ad Equit. 1376. conf. Lucian. in Demosthenis Encom. cap. 32. T. III. edit. Wetsten. p. 514. ubi pro *συνακτικῷ*, quod præcessit, pro quo *συνεκτικῷ* codex Florentinus habet, *συνεκρικῷ* fortasse legendum ex Aristoph. Equit. 1375. Erunt igitur λέξεις ἀδιανόητοι καὶ προσματικαὶ apud Polybium, ut in versione expressimus, *voces, nihil significantes & aures solummodo pulsantes*. Quod si tamen cum Ernesto (in Lexic. Polyb.) malueris *voces similes sono fidium & nervorum*, non magnopere repugnabo.

Vers. 3.

Vers. 4. ἀνυπότακτος καὶ κωφὴ γίνεται ἡ διήγησις. ἀνυπόστατος scribendum putaverat Scaliger ex I. 5, 3. idque sibi pariter in mentem venisse ait Casaubonus in ora Bufil. sed mutasse sententiam, collatis aliis Polybii locis. Conf. cap. 38, 4. & V. 21, 4. Immo vide hoc ipso cap. vers. 7. & confer cum XVII. 15, 4. & intelliges, vim verbi *ὑποτάττειν* in hujusmodi dictionibus ex Logicorum scholis esse interpretandam, & id ipsum esse, quod latine dicimus *unam notionem*, utpote magis particularem, *subjicere alteri generaliori*; rem quamdam, tamquam speciem, cogitatione *subjicere* tali cuidam generi; *unam rem cogitatione ad alteram referre*. Est igitur διήγησις ἀνυπότακτος, *narratio, quam nescis quo referas*, adeoque quæ nonnisi *confusam & vagam notionem* in animo excitat. Vocabulum κωφός, simul cum altero, eadem notione, qua hoc loco, recurrit V. 21, 4. *ὥς μὴ ἀνυπότακτα καὶ κωφὰ γίννηται τὰ λεγόμενα*. Sic apud Sophoclem in Oed. Tyr. vs. 298. (290. ed. Brunck.) κωφὰ ἐπη scholia antiqua interpretantur οὐδὲν σαφὲς ἔχοντα, & scholion interlineare in codice Regio ἀνυπόστατα.

Vers. 4.

Vers. 5. ὑποδεικτέος. ὑποδεικτέον ed. 4. operarum errore. — *Ibid.* δυνατόν. Mendose δυνατός ed. 5.

Vers. 5.

Vers. 6. In Ora codicis Bav. h. l. legitur Lemma: Περὶ διήγησις παχυμερῶς τῆς οἰκουμένης. Inserta autem hæc

Vers. 6.

Verf. 6. Polybii disputatio *de summa divisione Orbis terrarum*, ad his verbis Πρώτη μὲν οὖν usque ad finem cap. 38. Excerptis Polybianis, quæ continet *Codex VRBINAS*.

Ibid. ἡ τοῦ περιέχοντος ἡμῶς διαίρεσις. — „Optimis scriptoribus ὁ περιέχων, & τὸ περιέχον, est *aër calumque, omnia ambiens & completens*. Plutarch. T. II. 333. E. Polyb. I. 37. Strab. I. p. 14. B. [p. 7. ed. Casaub.] Plutarch. T. II. p. 361. B. Diodor. Sicul. II. 48. III. 59. XVI. 81.“ WESSELIING. ad Diodor. I. 7. — Quid lateat in scriptura Vat. & Flor. ἡ τῆς τοῦ περιέχοντος, (pro quo in Vrb. est ἡ τοῦ τῆς περιέχ.) non adsequor. An diversa fuit lectio olim, τῆς περιέχοντος, & τοῦ περιέχοντος? Sed τῆς περιέχοντος prorsus nihili est. An voluerunt ἡ τῆς τοῦ περιέχοντος ἡμῶς διαίρεσεως καὶ τάξεως, scil. γνώσεως? An ἡ τῆς τοῦ περιέχοντος ἡμῶς διαφορᾶς διαίρεσις καὶ τάξις? conf. V. 21, 8 — *Ibid.* τάξις, situs, sedes, locus, quem quisque vel quodque occupat, ut V. 21, 4. & sæpe aliàs.

Ibid. ὣν καὶ μικρὸν ὄφελος, quorum vel exigua quaedam utilitas fit, qui vel parum supra vulgus eminent. Proverbialis quaedam phrasis, quam, sicut de ingenii cultura & doctrina hic usurpat Polybius, sic de animi virtute Plato in Apol. Socr. cap. 16. (ed. H. Steph. p. 28.) οὐ καλῶς λέγεις, εἰ οἷσι δέην κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνήσκειν ἄνθρωπον ὅταν τι καὶ μικρὸν ὄφελος ἐστί. Locutio ducta ab illa notione vocabuli ὄφελος, qua (ut monuit Hemsterhus. ad Luciani Timon. cap. 55. T. I. p. 171.) de eo usurpatur, quod in quoque genere praestantissimum est atque excellit: quo non ea solum loca pertinent, quæ ex Xenophonte, ex Arriano, ex Aristide laudavit Hemsterhusius, sed & illud ejusdem Luciani, quod in Timon. cap. 50. (T. I. p. 162.) ait: χαῖρε, ὦ Τίμων, τὸ μέγα ὄφελος τοῦ γένους, salve, Timon, totius gentis magnum decus; ubi confer quæ idem Hemsterhus. notavit, & quem ibi laudat, Küsterus ad Aristoph. Ecclesiaz. verf. 53.

Verf. 7. *Verf.* 7. ἐκάστη διαφορᾶ τῶν προειρημένων - - ὑποτάττοντες, singulis partitionibus modo nominatis, id est, cuique

que ex diversis mundi plagis. conf. V. 21, 8. Recte autem primus Gronovius ἐκάστη διαφορά in dativo casu edidit, quemadmodum in ora Basil. jam monuerat Casaub. cum ἐκάστη διαφορά in nominativo dedissent vett. editiones, consentientibus mssis. De ὑποτάττοντες confer notata ad vers. 4. ὑποτάττειν τινι dicitur, & ὑπὸ τι, ut XVII. 15, 4. Eadem notione cap. 38, 4. verbum συνεπιβάλλειν usurpat.

Vers. 7.

Ibid. ἐπὶ τῆς γῆς. Articulum, qui aderat vulgo, adjeci ex Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Ibid. καὶ Φέροντες αἱ. Sic ed. 1. cum mssis ad unum omnibus. Temere (quamquam per se non incommode) ὑποτάττοντες αἱ καὶ Φέροντες ed. 2 & sqq. — *Ibid.* ἐπὶ τι τῶν προειρημένων. Sic scribendum monuit Casaub. in ora Basil. referente Merico. Et necessario requiri accusativus aliquis mihi visus est. Possis autem, pro simplici ἐπὶ τι, etiam ἐπὶ ἔν τι cum Reiskio suspicari. τῇ διανοίᾳ Φέρω τοῦτο ἐπὶ ἐκείνῳ, (i. q. ἀναφέρω vel ἀναφορὰν ποιῶμαι ἐπ' αὐτὸ II. 17, 2.) cogitatione refero hoc ad illud; hoc dicens vel audiens, illud respicio. Sic Φέρειν τὸ ὄνομα ἐπὶ τινα, XVII. 15, 2. *adplicare, referre nomen aliquod ad aliquem.* Est autem sententia Polybii hæc, ut dicat: *quidquid legitimus gestum in quacumque parte orbis terrarum, id cogitatione referendum esse ad eam cæli partem, cui subiectus ille locus in terris est.* Conf. cap. 38, 4 sq. & quæ ibi notamus ad verba Φέρειν ἐπὶ τῇ διανοίᾳ τὸ λεγόμενον.

Ibid. ἐννοίας per se bene utique habet, ut vers. 5. Sed variationis causa ἐπινοίας, quod alii dant probati codices, nunc dicere potuit Polybius.

CAPVT XXXVII.

Cap.
XXXVII.
Vers. 1.

Vers. 1. ἀκόλουθον. Temere ἀκόλουθος ed. 1. — *Ibid.* τὸ καὶ περὶ τῆς. τὸ adjeci ex Vat. Flor. & Vrb. Aberat ab editis & ceteris mssis, ne sic quidem male. — *Ibid.* ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Necessaria videbatur ista Reiskii emendatio, pro ἅμα.

- Verf. 2. *Verf. 2.* ταύτης διγρημένης. Possis suspicari ταύτης δὴ διγρημ. Sed nil admodum opus est.
- Verf. 4. *Verf. 4.* Quod *Asiam subiectam* ait ei *plaga cæli, quæ est inter ortum æstivum* (μεταξὺ θερινῶν ἀνατολῶν) *et meridiem*, conjunctum cum eo est, quod *Tanaïm fluvium ab ortu æstivo fluere* putavit: (vide Reliq. lib. XXXIV, cap. 7, 9.) quod falsum esse Strabo monuit lib. II, p. 107. qui omnes locorum peritos in hoc consentire ait, ut dicant, Tanaïm ita a septentrione in Μῆοτιδὲν influere, ut & ostium & totum flumen, quoad cognitum est, eidem fere circulo meridiano subiecta sint. Quod autem ibidem Strabo τὸ περισκελὲς Polybii carpit ἐν πράγμασιν εὐαποδότοις, id est, *duriorem et adfectatam quamdam rationem*, quæ eum uti ait *in rebus, quæ ceteroquin faciles erant explicatu*; scilicet, quod situm locorum designet per θερινὰς ἀνατολὰς, χειμερινὰς δύσεις, & similia; (conf. eundem Strab. ibid. p. 107. ubi pro τμήματι lin. 13. cum Tyrwhitto τμήμα τι legendum:) in eo quidem vereor, ne nimis severum morosumque censorem Polybii Strabo sese præbuerit; quandoquidem, ubi non summa opus est ἀκριβεῖς in designanda locorum longitudine latitudineque & ubi in lectorum gratiam scribimus, certam quamdam regionem incolentium, (quemadmodum Polybius in Græcorum gratiam, popularium suorum, scripsit,) satis & commoda & dilucida videtur hæc ipsa ratio, qua Polybium usum videmus. Ceterum, quod Reiskius pro θερινῶν ἀνατολῶν debuisse χειμερινῶν scribi contendit, documento est, hospitem prorsus fuisse virum optimum in Astronomorum & omnino in Mathematicorum scholis; quod & ipse passim aliàs ingenue est professus, & eo tantum nunc monui, ne quem turbent Viri ceteroquin doctissimi sagacissimique conjecturæ & emendationes, ad hoc genus rerum spectantes.
- Verf. 6. *Verf. 6.* πρὸς τὴν μεσημβρίαν. Sic Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης, *maris nostri*, id est, *mediterranei*. Sic rursus infra, verf. 9 sq. & I. 3, 9. II. 39. 5. XVI. 29, 9. Conf. quæ adnotavimus ad Apiani

piani Procem. cap. 1. Ei opponitur ἡ ἐκτὸς θάλαττα, *oceanus*, *mare Atlanticum*; cuius respectu hoc etiam ἡ ἔσω θάλαττα dicitur cap. 39, 2. — *Ibid.* Verba ὡς πρὸς δύσεις usque ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν *vers.* seq. per errorem operarum desunt ed. 1. Sed habent ea Reg. B. C. cum omnibus *vett. codd.*

Vers. 7. ταύταις ἀμφοτέραις. Temere ταύτας ἀμφοτέ. *Vers.* 6. *ρως* edit. 2. — *Ibid.* παρήκουσα restitui ex *msstis.* In uno *Bav.* intra lineas indicata erat alia scriptura παρείκουσα, quam imperite expressit primus editor, & tenuerunt sequentes. *conf.* *vers.* 10.

Vers. 8. τὸ μὲν ὁλοσχερότερον καὶ βαθύτερον μέρος &c. *Vers.* 8. *Europam*, ait, *longe maxima sui parte, scilicet maiore parte suæ profunditatis*, (id est *latitudinis*,) *ipsis septentrionibus subjacere*; id est, non solum respectu Græciæ versus septentrionem esse sitam, sed & ipsas urfas, partim minorem, partim maiorem per Zenith transeuntes habere.

Ibid. μεταξὺ τοῦτε Τανάϊδος ποταμοῦ καὶ τοῦ Νάρβωνος. *Casaubonus*: *inter fluvios Tanaim & Narbonem Martium*: minus recte, quod *Martium* nomen adjecit, quod urbis cognomen est, ex quo Romanorum colonia fuit, non fluvii: recte vero, (quidquid contra *Gronovius* dicat) quod *Narbonem* a Polybio nunc *fluvium*, non urbem, dici existimavit; quod confirmat fragmentum, ab *Athenæo* conservatum, ex *Polyb.* XXXIV. 10, 1. Urbis nomen, ἡ Ναρβῶν, in *scæminino* genere a Græcis usurpatur. ὁ Νάρβων fluvius est, a quo nomen urbs traxit, qui *Atax* aliàs vocatur, de quo vide *Holsienium* ad *Steph. vocab. Ναρβῶν.* Nec ullam vim habet *Gronovii* argumentum, cum ait, ex eo, quod ποταμοῦ in *sing.* non ποταμῶν scripsit Polybius, satis intelligi, unum tantum fluvium, *Tanaim*, dixisse: enimvero simillima ratione II. 32, 2. τοῦ τε Ἀδῶα καὶ Πάδου ποταμοῦ dixit, & III. 69, 5. μεταξὺ τοῦ Πάδου καὶ τοῦ Τρεβία ποταμοῦ.

- Verf. 9.** *Verf. 9.* τὰ περὶ τοῦτον. Mendose περὶ τούτων Verb. Nil autem causæ video, cur τῶν περὶ τοῦτον cum Reiskio malimus. τὰ regitur a νέμονται.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* παρῆκον ἕως Ἡρακλ. Rurfus mendose (ut verf. 7.) παρῆκον edebatur ex Bav. qui sic h. l. in contextu habet. Sed omnes alii codices, atque etiam recentiores Regii, in παρῆκον consentiunt.
- Verf. 11.** *Verf. 11.* κοινὴν μὲν ὀνομασίαν οὐκ ἔχει. Non satis adparet, quænam sit horum verborum sententia. Interim adquirendum putavi in Casauboni interpretatione. Reiskii certe non probata mihi est conjectura, cum ait: „Forte κοινὴν μὲν ὀνομασίαν Εὐρώπην ἔχει, ἰδίαν δὲ οὐκ ἔχει.“ — *Ibid.* κατοπτρεύω correxi cum Flor. Mendose κατοπτρεύω edd. cum Bav. & Reg. A. Sic & Aug. in marg. antiqua manu; sed in contextu κατοπτρευθῆναι.

Cap.
XXXVIII.

CAPUT XXXVIII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λιβύης &c. de Asia & Africa, qua se circa Aethiopiam hæc contingunt. Genitivi τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λιβύης pendent a nominativo, qui nonnullis interjectis sequitur, τὰ πρὸς τὴν μεσημβρίαν. Pro Ἀσίας omnino Ἀγύπτου legendum contendit Reiskius, ni omnis geographiæ rudem prorsus judicare Polybium velimus. Quæ criminatio quo pertineat, ipse Reiskius viderit. Mire sibi Polybius constat. Si Nilus (ut dixit cap. 37, 3. consentientibus aliis auctoribus, de quibus conf. Cellarii Geogr. Antiq. initio libri IV. Asiam ab Africa determinat, consequens est, ut supra Nilum Asia Africaque sese contingant.
- Verf. 2. 3.** *Verf. 2.* Verba ἕως τοῦ νῦν defunt ed. 1. & Bav. Sed habent ea Reg. B. C. cum ceteris codd. — *Verf. 3.* ἄλλως, temere; i. q. παταίως, ὡς ἔτυχες, ut exponunt Hesychius & Suidas. — *Ibid.* μύθους διατιθέναι, fabulas vendituræ. Dubitare autem utique cum Reiskio licet, an hac notione venditandi verbum activum usurpetur. Vide II. 17,

II. 17. 6. & Lexic. Polyb. De *Pythæa* mendaciis conf. Reliq. libri XXXIV. cap. 5.

Versf. 4. ἀνυπότακτον. Vide ad cap. 36, 4.

Versf. 4.

Ibid. κατὰ γὰρ τὰς ἑλοσχερεῖς διαφορὰς συνεπιβάλλειν καὶ Φέρειν ἐπὶ τῇ διανοίᾳ τὸ λεγόμενον. αἱ ἑλοσχερεῖς διαφοραὶ sunt *maiores* ἔξ *crassiori minerva instituta portiones plagarum mundi*, velut ortus, occasus, meridies, septentrio; tum ortus & occasus æstivus, hybernus, æquinoctialis. Verbum *συνεπιβάλλειν* Casaubonus simul cum Φέρειν referens ad τὸ λεγόμενον, & *adjiciendi* notione accipiens, totum locum hoc modo interpretatus est: *sed singula, quæ hic nominantur, notioribus adjiciant, & cogitatione ad convenientem partem (saltem quod ad universales partitiones attinet) referant, ex cæli positu conjecturam facientes.* Quam versionem (τοῖς λεγομένοις) nos quoque, cum in dubio hæreremus, fere tenuimus. Sed vides, nonnulla, quæ non sunt in græcis, suppleta, & verbis κατὰ γὰρ τὰς ἑλοσχ. διαφορ. alienum locum esse adsignatum. Nuno, ut dicam quod sentio, & verbum *συνεπιβάλλειν* longe diversa notione accipiendum videtur, & Græcorum verbum structura aliter, quam a Casaubono factum, capienda. ἐπιβάλλω (ut perspicte jam monuit Budæus in Comment. Ling. Græc. p. 440.) inter alia denotat τὸ ἀκολουθεῖν καὶ ἔχουμαι καὶ παρέσθαι, id est, *sequor, vestigiis inhæreo.* Sic apud Polybium nostrum VI. 40, 4. ἐπιβάλλειν τινὶ manifeste pro synonymo ponitur τοῦ ἔπειθαι & ἀκολουθεῖν, eodemque modo XI. 23, 2. Pariter apud Plutarch. in Aemilio cap. 33 sq. p. 273. ed. Wechel. τούτοις (mendose quidem vulgo τούτους) ἐπέβαλλον οἱ τὴν ἱερὰν Φιάλην ἀνέχοντες. Et mox: τούτοις ἐπέβαλε τὸ ἔρμα τοῦ Περσέως Rurfusque εἴτ' αὐτὸς ἐπέβαλε. Cui usui cognatus ille est, Polybio inprimis frequentatus, cum *advenire in aliquem locum, adsequi, attingere locum* significat; ut IV. 69, 1. V. 18, 3 & 10. II. 24, 17 &c. Quæ notio ducta est ab illo usu simplicis verbi βάλλειν, quo non solum *conficere telum versus scopum aliquem, sed & collineare ad scopum,*

Verf. 4. *ferire scopum* significat; qua ratione & Germanorum sermone dicimus, *an einen Ort eintreffen*. Hinc ad mentis agitationem translatum idem verbum denotabit *mente sequi, cogitatione comitari*, vel *cogitatione adsequi, cogitatione pervenire aliquo, cogitatione incidere in aliquid*. Qua ratione Clemens Alexandr. (citatus Reiskio p. 65. ad Polyb. I. 80, 1.) lib. II. Stromat. p. 368. (p. 269. edit. Sylburg.) Πλάτωνα, ait, τοῖς αὐτοῖς ἐπιβάλλοντα δόγμασιν, quod vulgo interpretantur, *Platonem eisdem suffragantem* (vel *adsistentem*) *dogmatibus*; ac poterat etiam verti, *in eadem incidentem dogmata*. Et similis vis inest verbo συνεπιβάλλειν. Veluti, ὅσα συνεπιβάλλει τοῖς ὑφ' ἡμῶν γραφομένοις καιροῖς, Polyb. II. 56, 2. *quæ incidunt, quæ coincidunt in ea tempora, quorum a nobis res perscribuntur*. Rursusque translatione ad mentis actionem facta, hoc loco in quo versamur συνεπιβάλλειν, scil. τῇ διγγήσει, vel συνεπιβάλλειν τῇ συγγραφῇ ἐπὶ τὸ λεγόμενον, (nam tale quid, sive ex præcedentibus, sive ex sequentibus, ad συνεπιβάλλειν hoc loco utique fuerit intelligendum,) denotabit *mente & cogitatione sequi narrationem*, vel *sequi narrantem in eis, quæ dicit, & simul cum eo in rem veluti præsentem venire*, adeoque *clare & perspicue rem cogitare, & plane intelligere*; qua eadem notione etiam verba cognatæ significationis, παρακολουθεῖν, & συμπεριφέρεσθαι, frequentat idem noster Polybius. Atque eodem fere modo idem verbum συνεπιβάλλειν usurpavit M. Antoninus III. 11. *clare & perspicue cogitare, ita, ut animo velut in ipsam rem præsentem te conferas*. In eandem fere sententiam de hoc verbo ad hunc Polybii locum REISKIUS nonnulla disputavit, sed ita, ut prorsus alienam simul misceat notionem & cum hac, quæ potissimum huius loci esse videtur, confundat. — „συνεπιβάλλειν, ait, una cum dictis etiam conjecturis uti, h. e. verba & demonstrationem auctoris adjuvare sua conjectura. Auctor, aliquam rem, vel locum oratione demonstrans, aliquo intendit & jaculum veluti aliquo collineat; quod Græci ἐπιβάλλ-

ἐπιβάλλειν dicunt. Lector, vel auditor, ejus demonstratio-
nem comitans cogitatione, & adhærescens ejus intentioni,
συνεπιβάλλει, una collineat." —

Verf. 4.

Iam quæ sequuntur apud Polybium verba, καὶ Φέρειν
ἐπὶ τῇ διανοίᾳ τὸ λεγόμενον, fateor me non expedire.
Si esset Φέρειν ἐπὶ τῆς διανοίας, posset esse *cogitatione
ferre*, id est, *mente concipere id quod dicitur*; sicut apud
Herodian. II. 9, 18, Φέρειν τι ἐπὶ τῆς γνώμης, *in animo ha-
bere*. At id quidem nunc urgere non ausim. Defendit
vulgatam lectionem REISKIUS, sed ita interpretatur, ut
dubitem, fore multos, quibus ejus ratio probari possit. At-
tamen, in loco difficili, non gravabor ipsa verba docti
viri, quamquam mihi non faciunt satis, in gratiam eruditi
Lectoris adponere. — „ἐπὶ, ait, posset abesse. Verum
quia ἡ διάνοια, cogitatio, est quasi vehiculum, vel currus,
cui lector vel auditor imponit auctoris sui testimonium aut
demonstrationem, eamque super illo vehiculo transfert ad
rem aliquam, atque accommodat, ideo recte dicitur Φέ-
ρειν τὸ λεγόμενον ἐπὶ τῇ διανοίᾳ. Exempli causa: nomen
Carthaginis est τὸ λεγόμενον, res, ab auctore demonstrata,
vel indicata; legentis mens est vehiculum, cui vocabulum
illud Carthago quasi impositum transfertur ad partem mun-
di australem. Visum tamen aliquando fuit, legendum esse
καὶ Φέρειν ἐπὶ ταὐτὸ τῇ διανοίᾳ, *transferrere mente & cogi-
tatione sua partem in eandem, in quam scil. auctor noster
illam rem ferebat*." — Hæc ille. Equidem, quod si Φέ-
ρειν τι ἐπὶ τῇ διανοίᾳ ex usu sermonis denotare posset *rem
animo concipere, cogitatione sibi fingere*, nihil amplius re-
quirerem; sed nihil tale in græci sermonis copia reperiri
puto. Commodissima, quæ nunc quidem succurrat, ratio
hæc est, ut mutata verborum serie legamus Φέρειν τῇ
διανοίᾳ ἐπὶ τὸ λεγόμενον, & ut verbum Φέρειν, sicut ἐπι-
βάλλειν, reciproce accipiamus, *ferre sese, conferre sese*,
vel saltem *tendere, respicere, cogitationem suam in aliquid
dirigere*; fere ut in illis dictionibus, Φέρων ἐπὶ τοὺς περὶ
Ἀδμήτον, XXIV. 8, 9: *in Admetum intendens animum*,
Adme.

Verf. 4. *Admetum cogitans, Admetum respiciens.* Sic Plutarch. in Lucullo p. 506. τὴν μὲν ὄψιν οὐκ εἶχε συμβαλεῖν εἰς ὅτι Φέροι, non potuit adsequi, quo spectaret, quo tenderet illud somnium. Eodem modo compositum verbum ἀναφέρω Lucianus usurpat in vita Demonact. cap. 1. T. II. p. 374. λέγω δὲ, εἰς τὸν Σώστρατον ἀναφέρων, dico hoc, ad Sofstratum respiciens. Et Polyb. II. 23, 8. πρὸς ταύτην ἀναφέροντες τὴν ἔννοιαν, hanc cogitationem respicientes, huic cogitationi intenti. Quibus locutionibus adfinis quodammodo illa est, quam vidimus cap. 36, 7. τῇ διανοίᾳ Φέρω τοῦτο ἐπ' ἐκείνο, quamquam diversa paulisper verbi constructio. Denique totius loci, in quohæremus, talis fere videtur esse sententia: *Hæc mihi dicta sunt, ne ii, qui locorum sunt imperiti, prorsus nesciant, quo referant (qua parte terrarum collocent) ea, quæ narrantur: sed ut, quoad summas saltem & rudiori mensura institutas divisiones orbis terrarum, cogitatione sequi possint narrationem, & ad id, quod narratur, oculos dirigere, (aut, velut in rem præsentem se conferre,) indicium sequentes plagarum cæli, quibus scil. subiecta ea regio, in qua quæque res gesta est. Iam vero hæc eadem sententia, quæ paulo obscuriori ratione hoc versu continetur, planius deinde versu sequenti declaratur.*

Verf. 5. *Verf. 5. πρὸς τὸ κατὰ τὴν ἐνδείξιν ὑποδεικνύμενον.* Latius patet verbum ὑποδείκνυμι, quam ἐνδείκνυμι: illud pertinet ad ea pariter, quæ non cernuntur oculis; ἐνδείκνυναι est *digito monstrare rem oculis subiectam.* Monuit jam Casaub. in ora Basil. & conferre iussit III. 54, 3.

Cap.
XXXIX.

CAPVT XXXIX.

Verf. 2. *Verf. 2. ἀπὸ τῶν Φιλαίνου βωμῶν, a Philæni aris.* Φιλαίνων βωμοὺς, in plurali numero, *Philænorum aras* vocant plerique scriptores, a duobus fratribus Philænis, quorum historiam vide apud Sallust. in Iugurtha cap. 79, apud Melam I. 7. & Valer. Max. V. 6. extern. 4. Sed in singulari usurpavit rursus Polyb. X. 40, 7. Sic Ptolemæus IV. 3.

Φιλαί-

Φιλαίνου κόμη, ὃν δ' ὁμῶν μοι βωμοί. Et Scylax in Periplo p. 45. ed. If. Vossii, τοὺς Φιλαίνου βωμούς. Versf. 2.

Ibid. Ἡρακλείους. Mendose h. l. Ἡρακλέους Vat. *Heraculis columnas*, quas Gadibus vindicant Hispani & Afri, a Polybio & plerisque Græcis ad ipsum fretum poni, quod Africam ab Hispania dirimit, monuit Strabo lib. III. p. 170. (Reliq. Histon. Polyb. XXXIV. 9, 4.) Id autem adparet etiam ex verbis, quæ mox sequuntur, *versf. 4.* διαβάντες δὲ τὸν κατ' Ἡρακλείους στήλας πόρον, ubi πόρος, quod utique proprie *trajectum* notat, intelligitur non disferre a πορθμῷ, id est *freto*. Versf. 4.

Versf. 4. ὥς τῆς ῥαχίς &c. usque ad illos scopulos, in quibus desinunt ad mare nostrum Pyrenæi montes, quibus Hispani & Galli invicem separantur. Sic Caubonus. τὴν ῥαχίαν I. 37, 2. dixerat Polybius *astum atque impetum, quo agitur mare circa scopulos & saxosa promontoria*: nunc ipsum *saxosum promontorium* ita dicit, ut Thucydides IV. 10. ubi Scholiastes ait: ῥαχίς ἐστὶ πετρώδης τόπος, περὶ ὃν περιβέγγονται ἡ θάλασσα καὶ ὁ κλύδων καὶ ἡ τῆς θαλάσσης ὁρμή. Quibus adde quæ ibidem Dukerus adnotavit. Significat Polybius promontorium illud, quod a *Cruce* hodie, olim a *Venere* cognomen habuit, & *Pyrenæa Venus* adpellabatur, a Veneris fano, quod ibi exstructum erat; de quo vide auctores, quos laudavit Cellarius Geogr. Antiq. lib. II. cap. 1. p. 152 sq. Si esset τῆς ῥάχως, intelligerem *dorsum Pyrenæi*, quo via per montem patet; qui locus *Summus Pyrenæus* vocatur in Antonini Itinerario, & καὶ ἄκρα τῶν Πυρηνναίων Straboni lib. III. p. 159. C. & 160. B. qui idem locus posterioribus temporibus a *Pompeii Tropæis* nomen invenit. Vtrumque locum habitum esse Hispaniæ Galliæque terminum, idem Strabo docet lib. IV. p. 178. Alter in ora est; alter versus septentrionem nonnihil ab ora remotus. Conf Cellar. p. 145.

Versf. 5. ἀπέχει δὲ - αὐτὸς ὁ τόπος. Bene habet αὐτὸς ὁ τόπος, ipse locus, scilicet ubi terminus habetur Hispaniæ Galliæque. Nomen autem loci non declarat; puto, quod

in historia rerum, in Hispania gestarum, non admodum celebratum Polybii ætate erat. Nec enim αὐτὸς ὁ τόπος *Emporium* intelligendum, ut voluit Reiskius: nam terminus ille abest a Carthagine Nova fere v millia stadiorum, sed Emporium (vers. 6 sq.) nonnisi iv millia cum ducentis.

- Verf. 6. *Vers. 6.* εἶναι συμβαίνει τρισχίλους. *A freto Herculeo usque Carthaginem novam* numerat Polybius *stadia ter mille*. Strabo vero III. 156. nonnisi mccc ponit. Carthagine ad Iberum Polybius mccc numerat, Strabo mccc. Quare & erroris arguit Polybium Geographus, lib. II. p. 106. (Reliq. Hist. Polyb. lib. XXXIV. cap. 7.) quod nimiam fecerit longitudinem Hispaniæ. Conf. quæ notamus paulo post, ad vers. 8.

Ibid. Εἰσι Νέαν Καρχηδόνα. De Nova Carthagine dixerat II. 13, 1. quam locum si cum hoc contuleris, admodum probabile fiet, excidisse ibi vocabulum Νέαν, ut legendum ibidem sit παρὰ μὲν τισι Νέαν Καρχηδόνα ἔσθ. quod ad eum locum oblitus eram monere — *Ibid.* πρὸς διασχίλους. Sic scripti libri omnes. Temere πρὸς διασχίλους edd. errore ex ed. 1. propagato.

- Verf. 7. *Vers. 7.* ἀπὸ δὲ τούτου. Sic meliores codices, & id expressit etiam Casaubonus in versione. Corrupte ἀπὸ δὲ τούτων edd. cum Bay. *Ab Ibero ad Emporium* numerat *stadia mdc*. Eodem modo Strabo lib. III. p. 156.

- Verf. 8. *Vers. 8.* καὶ μὴν ἀντεῦθεν ἐπὶ τὴν τοῦ Ῥοδανοῦ διάβασιν, περὶ χίλους ἑξακοσίους. *Iam vero inde* (scil. ab Emporio, vel ab Emporiis,) *usque ad Rhodani transitum, ad mille sexcenta*. Ante hac verba Gronovius, in ora sui libri, suspicari se significavit intercidisse nonnihil: causam suspicionis, aut quid, vel quale sit quod intercidisse putaverit, non declaravit. Mihi vero eadem oborta suspicio erat, primum eo, quod, cum modo præcesserit χίλοι σὺν ἑξακοσίαις, nunc, si continuo rursus idem numerus sequeretur, non simpliciter positurus Polybius fuisset περὶ χίλους ἑξακοσίους, sed vel adiecturus particulam πάλιν, πάλιν περὶ χίλους ἑξακοσίους, vel alia phrasi fuisset usus, verbi causa

causa ἄλλοι τοιοῦτοι, ut solet in similibus, veluti II. 65, 2 & 4. Altera suspicionis ratio est, quod, ubi longitudinem viæ per totam Hispaniam, inde a Freto Herculeo, declaravit, (verf. 5.) *locum* commemoraverat, *qui terminus est Hispaniæ Galliæque*: nunc igitur, ubi eandem longitudinem per partes se declaraturum professus est, (ἐπὶ μὲν γὰρ Κουρήν. πόλιν, ait verf. 6. *nam a Freto Herculeo ad Carthaginem novam &c.*) consentaneum erat, ut eandem rursus stationem commemoraret. Intercidisse igitur videtur h. l. id, quod de *distantia Emporii usque ad illum Hispaniæ Galliæque terminum* dixerat Polybius. Quantam vero posuerit illam distantiam, intelligere quodammodo licebit, si summam 9000 stadiorum, quam ponit versu 11. a Nova Carthagine usque ad Italiæ ingressum, contulerimus cum singulis numeris, quibus indicantur distantiarum singulorum locorum, quæ diserte hic commemorantur. Scilicet

a Carth. Nova ad Iberum numerat stadia	2600
ab Ibero ad Emporium	1600
ab Emporio ad Rhodani trajectum . .	1600
a Rhodano ad Alpes	1400
pro itinere per Alpes	1200
unde stadiorum prodit summa	8400

Quæ summa cum *sexcentis* stadiis minor sit, quam 9000. intelligitur, (si recte habet versu 11. numerus 9000.) intercidisse alicubi in singularum distantiarum expositione numerum 600. quandoquidem major est hic numerus, quam ut eum negligere potuerit Polybius, & pro 8400. veluti numero rotundo 9000. ponere. Sed ex mente ipsius auctoris positum esse numerum 9000. nec in eo erratum a librariis, intelligitur ex eo, quod Strabo lib. II. p. 106. (Reliq. Polyb. lib. XXXIV. cap. 7.) dicit, *Polybium a Massilia ad Fretum Herculeum amplius 9000. stadia posuisse*. Quod convenit cum ea ratione, qua 9000. stadia a Nova Carthagine ad Italiæ ingressum numeravit; nam si ab hac summa subtrahas 2600, quæ numerat a Rhodani trajectu usque

Verf. s.

usque ad Italiz ingressum, addasque 3000 stadia, quæ sunt a Freto Herculeo ad Carthaginem Novam, prodit summa 9400 stadiorum a Freto usque ad Rhodani trajectum, adeoque, ut ait Strabo, *amplius 9000 stadia a Freto usque Massiliam*, quæ urbs non tanto intervallo distat a Rhodano, quantum a mari adversa fluminis ripa adscenderat Hannibal ad eum locum, ubi Rhodanum trajecit. Quibus ex rebus utique sit probabile, ante verba καὶ μὴν ἐντεῦθεν intercidiſſe talia quædam verba: 'Ἀπὸ δὲ τοῦτου (scil. τοῦ Ἐμπορείου) εἰς τὰ ὅρια τὰ τῶν Ἰβήρων τε καὶ Κελτῶν (vel εἰς τὰ ἄκρα τῶν Πυρηναίων, aut aliquid simile) στάδιοι ἑξακόσιοι. Neque si quis τετρακίσιοι suspicetur, quemadmodum apud Strabonem III. p. 159. extr. in versione latina Casaubonus expressit, me valde habebit repugnantem; nam quod ibi in græcis legitur, Ἐμπορεῖον, ὅσον τετρακισχιλίους διέχον τῆς Πυρηνῆς σταδίου, dubitari non debet, immanem in modum a librariis auctum esse numerum: sed, si radicem Pyrenæi, non summum jugum ibidem Strabo dixit, multo quidem etiam major vero quadringenarius numerus fuerit, ut monuit Palmerius; at statio, quam apud Polybium desiderari dico, non ad radicem Pyrenæi, sed in summo jngo est.

Ibid. βεβημάτισται καὶ σσημαίνεται. *per passus demensa sunt, & signis miliaribus distincta.* Sic Strabo VII. p. 322. ἐπὶ βεβηματισμένη καὶ κατεστηλωμένη. Conf. Hesych. in Βηματίζει.

Ibid. κατὰ στάδιους ὁκτώ. *Octonis stadiis* Polybius æquiparat *miliare romanum*. Eademque rationem Livius solet tenere. Sic cc stadia Polyb. III. 42, 7. sunt xxv. M. P. Liv. xxi. 28. Rursus xvi stadia Polyb. III. 101, 4. sunt duo millia passuum Livio XXII. 24. Centum viginti stadia Polyb. VIII. 28, 6. sunt xv millia pass. Livio XXV. 9. Circiter lx stadia Polyb. XIV. 4, 1. sunt septem millia Liv. XXX. 5. Triginta circiter stadia Polyb. XIV. 8, 1. sunt quatuor ferme millia Liv. XXX. 8. At alio loco Polybius (puto libro XXXIV. ubi ex professo & enucleatius de

de rebus, ad geographiam pertinentibus, disputavit) *miliare romanum* æstimavit *otto stadiis cum duobus jugeris*, id est, *cum triente*, ut docet Strabo lib. VII. p. 322. Reliq. Hist. Polyb. XXXIV. cap. 12. 5.

Verf. 9. παρ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ τὰς πηγὰς, pro- Verf. 9. pter ipsum fluvium, versus ejus fontes. Conf. Adnot. ad cap. 50, 1.

Verf. 10. Λοιπαὶ δὲ αἱ τῶν Ἀλπειν ὑπερβολαί. *Arti- Verf. 10.*
culum *ω* ex conject. recte adposuit Casaub. Nempe cum
δ' αἱ dare debuissent librarii, id in δὲ corruerunt.

Verf. 12. σταδίους ἑννακισχίλους. Deficere, ad com- *Verf. 12.*
plendam hanc summam, sexcenta stadia, nisi intercidiſſe
nonnihil statuamus in recensione, quæ præceſſit, monui ad
verf. 8.

CAPVT XL

Cap. XL.

Verf. 1. κατάφοβος ἦν τοὺς Κελτοὺς, *timebat Gallos.* *Verf. 1.* Sic active sumitur illud vocab. κατάφοβος, & casum verbi κατάφοβῶσθαι adscivit. Perperam intra lines in cod. Flor. est τοῖς Κελτοῖς, quod inde in Reg. C. transit.

Verf. 2. προχειρίσαντο πέμπειν, designarunt, *consti-* *Verf. 1.*
tuerunt, quos mitterent, vel qui mitterentur. Infinitivus
activus passivus accipiendus, vel intelligendum ὥστε πέμ-
πειν αὐτοῖς. Conf. ad I. 4. 1. Sic mox rursus *verf. 3.* ἀπο- *Verf. 3.*
στέλλειν προχειρισμένοι, constituti, nominati, qui mitteren-
tur: ubi suspicari quidem pollis, ad ἀποστέλλειν intelligen-
dum τὰς ἀποικίας, qui colonias deducerent; sed colonias de-
ducere est ἄγειν τὰς ἀποικίας, non ἀποστέλλειν. Initio
verf. 3. ubi est ἐν ὅσῳ δ' οὗτοι, temere & invitis codicibus
conjunctionem omittunt ed. 1. 2. — *Ibid.* Ante οἱ δὲ
minori puncto distinguebatur vulgo oratio, quod delevi,
monente Reiskio. Pro οἱ δὲ autem αἱ δὲ haud absurde
suspiciatus erat Scaliger; quod & Reiskius sibi in mentem
venisse ait, ita quidem, ut simul ἡδὲ pro δὲ suspicaretur, ut
esset ἀποικίας, αἱ ἡδὲ πρότερον. Atque id ipsum ita ex-
pressit Reg. B. quod insignem utique veri speciem habet;
Polybii Histor. T. V. O o ut

ut pronomen ας absorptum ab extrema syllaba vocabnli ἀποικίας, & ἥδη in οἱ δὴ corruptum a librariis statuatur. Sic vero participium προεχειρισμένοι active fuerit accipiendum, & tota βῆσις ita vertenda: *colonias, quas jam illuc mittendas decreverant.*

Verf. 4. *Verf. 4. ἐπὶ τοὺς τόπους παραγίγνεσθαι.* Sic editum ex Bav. ἐπὶ τόπους γίγνεσθαι Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 6. *Verf. 6. οἱ Βοῖοι.* Sic ed. 1. 2. consentientibus mssis. οἱ Βοιοὶ ad Casaub. & seqq. & eodem modo rursus verf. 10. & deinde. — *Ibid. οὐκ ἔχοντες δὲ τότε καιρόν.* Negantem particulam delendam censuit ΚΕΙΣΚΙΝΣ, ut opponantur inter se πάλα & τότε: *dudum insidiabantur Romanis, quibuscum amicitiam simulabant; tunc autem habentes prodendi sui odii opportunitatem, deficiebant.* Fateatur tamen concedi posse, ut πάλα & τότε h. l. non sint contraria, sed idem significantia; id est, ut ipsum τότε referatur ad πάλα.

Verf. 7. *Verf. 7. ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ ταύτης.* Cum mendose προτέρῳ ex Bav. dedisset ed. 1. (quod & repetiit ed. 2.) temere deinde & invito exemplari vocem ταύτης omisit Obsoepæus. De re vide lib. II. cap. 22 & seqq.

Verf. 8. *Verf. 8. Ἰσομβρας* editum ex Bav. Ἰνσομβρας habet Vat. non Ἰνσοβρας, quod perperam in scholio posuerunt operæ nostræ. — *Ibid. συμφρονῆς κατὰ τὴν προγεγενημ. ὀργήν.* Non opus est, ut hæc sollicitentur; (conf. II. 22, 1.) quamquam contrarium dicere videtur Livius XXI. 25. *nec tam ob veteres in populum Romanum iras.* — *Ibid.* Verba καὶ τοὺς Φεύγοντας usque Ῥωμαίων temere præteriit Obsoepæus. — *Ibid. Μορίην.* Locum hunc Polybii respexit haud dubie Stephanns Byz. in Μοτιηνοί: sed multis modis misere corrupta ab Epitomatore sunt Grammatici verba. — *Ibid. ἀποικίαν. ἐποικίαν* ed. Gron. operarum errore.

Verf. 9. *Verf. 9. ἐπιφανῶν.* Consentit Vat. cum ceteris. ἐπιφανεστάτων uni Flor. proprium est. — *Ibid. εἰς μὲν ἤν. ἤν.* caret Flor. — *Ibid. Λουάτιος.* Sic scripsi, quemadmodum III. 21, 2. recte bis dederunt codices omnes.

Mendo-

Mendose h. l. rurfus *Αὐτάτιος* mssti & ed. 1. 2. (unus Reg. A. Verf. 9.
Λουτάτιος ex emend. habet.) *Λουτάτιος* ed. Casaub. & seq.
 cum Vrsino & Scaligero. Conf. ad I. 59, 8. — *Ibid.* καὶ
 τὴν ἕκτον ἀρχὴν εἰληφώς. Non delendum est καὶ, ut vo-
 luit Reiskius, nec abundat, sed valet ad rem augendam.
 Duo ex triumviris prætorii erant, hic etiam consularis.

Verf. 11. Μάβιος. Sic Vat. Aug. Reg. A. Vulgo Μά- Verf. 11.
 λιος ex Bav.

Verf. 12. ἅμα τῷ παρελθεῖν. αὐτοὺς, quod vulgo ex Verf. 12.
 Bav. adjiciunt, nesciunt codices Vat. Flor. Aug. Reg. A.
 & Vrsini. Et commodius fane intelligitur αὐτόν.

Verf. 13. ἀποχώρησιν recepi ex cisdem, quos modo no- Verf. 13.
 minavi, codicibus. — *Ibid.* Τάννητος iidem dederunt.
 Livius XXI. 25. *Romani Tanetum, vicum, propinquum Pa-*
do, contendere; ubi vide Criticos. Rurfus idem *ibid.* cap.
 26. *Tanetum pervenit.* In ora Reg. A. est: Τάννητος κά-
 μη, & initio superscripta est litera κ, ut sit Κάννητος.

Verf. 14. ἡγεμόνα συστήσαντες ἐξαπέλεκυν. Perperam Verf. 14.
 στήσαντες Aug. Prætoris nomen C. Attilium edidit Livius
 XXI. 26.

CAPVT XLI.

Cap. XLI.

Verf. 1. κατὰ Κελτούς. Sic ed. 1. & Reg. B. cum Bav. Verf. 1.
 Vat. Flor. κατὰ τοὺς Κελτούς Reg. A. & Aug. & hinc ed.
 2 & seqq. — *Ibid.* εἰληφει. εἰληφε Aug. Reg. A. —
Ibid. διεληλύθαμεν recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. &
 cod. Vrf. διεληλύθειμεν edd. & Reg. B. C. ex Bav.

Verf. 2. ὑπὸ τὴν ἀράϊαν. Sic III. 16, 7. *sub astate, in-* Verf. 2.
eunte astate. Eodem modo ὑπὸ τὴν ἐωθινὴν, *sub lucem,*
prima luce, circa quartam vigiliam, I. 53, 4. III. 43, 1.
 Eademque ratione X. 8, 7. pro ἐπὶ δειλὴν ὄψιν, ὑπὸ scri-
 bendum videtur. Conf. ad III. 83, 7.

Ibid. ἑκατὸν ἐξήκοντα σκάφει πεντημικοῖς. Discrimen
 aliquod ponere videtur Polybius inter earum genus na-
 vium, quæ datæ sunt Sempronio, & eas, quæ Scipioni.
 Has simpliciter ναῦς dicit, illas σκάφη πεντημικά vocat.

- Verf. 2.** Sed Scipio non nisi sexaginta habebat, Sempronius centum & sexaginta: utrique autem pariter duæ legiones datæ, quod diserte Livius XXI. 17. dicit. Polybius quidem non diserte hoc loco, sed sæpe aliàs declaravit, exercitum consularem duarum legionum fuisse. Quibus ex rebus solertissimus auctor libri, gallice conscripti, de Navigiis Veterum (*les Navires des Anciens, par M. le Roy* p. 46 sqq.) colligit, σκάφη πεντηρικὰ, quæ data Sempronio Polyblus ait, formam quidem habuisse, quinquereimis similem, ceterum molis fuisse multo minoris. Sed, ut omittam, quod aliquanto majorem sociorum numerum Sempronio datum Livius l. c. scribit, idem Livius non solum naves, Scipioni Sempronioque datas, promiscue *quinqueremes & naves longas* adpellat, ibid. & cap. 26. verum etiam diserte docet, cur navium numerus minutus Publio, auctusque Sempronio fuerit; scilicet, quoniam Scipio non nisi ad deducendas potissimum copias navibus opus habere visus erat; Sempronius vero classem ad prælium maritimum, si ita res ferret, comparatam debuit habere: (conf. Liv. XXI. 49 sqq.) quam ob causam multo majori numero navium, & quidem non sane minoris molis, majorisque numero sociorum navalium, qui in legionum numero non erant comprehensi, opus ei erat. Quo & pertinet id ipsum,
- Verf. 3.** quod mox *Versu 3.* adjicit Polybius, οἷς οὕτω καταπληκτικῶς &c. *quibus tam atrox bellum inferre hosti cogitabat, &c.* Vbi cuivis æquo lectori facile puto probatum iri illam Reiskii emendationem, οἷς, quam voculam absorperat terminatio vocis præcedentis. — *Ibid.* πάντα καὶ πανταχόθεν ἀπορῶν. Magnam speciem habet πάντα, quod ex Gronovii conject. posui, quam significavit in ora sui libri, & provocavit ad II. 23, 12. & III. 75, 7. Sed poterat etiam haud incommode fortasse teneri πάντας, *congregavit undique omnes*, puta, *militiæ, vel remigio idoneos.*
- Verf. 4.** *Verf. 4.* Λιγυστινήν editum est ex Bav. & sic dant codd. omnes II. 31, 4. — *Ibid.* ἀπὸ Πισῶν, quod in verf. lat. jam expresserat Casaubonus, non dubitavi in græcum contextum

textum recipere; idque merito a nobis factum non dubitabit quisquis contulerit III. 56, 5. & II. 27, 1. & 28, 1.

Verf. 6. ἀκούων μὲν ὑπερβάλλειν ἤδη. Sic quidem *Verf. 6.* libri omnes. Expectaveram ὑπερβεβλημέναι, ac certe ὑπερβαλέτω putem scribendum.

Verf. 8. διασαφηνέντος αὐτῶ. Sic recte Casaub. cum *Verf. 8.* Vrsino, Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. διασαφηνέντων ed. 1. 2. cum Bav. quod ferri quidem utcumque possit; sed illud Polybianum. Sic frequentissime προσπεσόντος αὐτῶ, non προσπεσόντων, ubi quidem per se sine adjuncto ponitur participium.

Ibid. καὶ διενεῖτο μετὰ τῶν χιλιάρχων, cum tribunis deliberabat. Verba ista ex Reg. B. adscivit Casaub. cum quo consentit Vat. Flor. & Reg. C. Ac sunt sane hæc aptiora huic loco, quam quæ habent ed. 1. & 2. cum Bav. Aug. & Reg. A. καὶ διὰ χιλιάρχων ὑπετίθετο, id est, Et per tribunos indicavit militibus, docuit milites. Priusquam doceri possent milites, deliberandum fuit cum tribunis; præsertim quoniam inopinatus fuerat nuncius de adventu Haunibalis. Nec eodem statim tempore, quo navibus exscendebant milites, docendi erant, quibus locis occurrendum esset hosti: in ipso rei agendæ articulo educuntur in aciem milites, instruuntur, admonentur; sed duces ante sunt docendi. Fuerat fortasse olim, καὶ διενεῖτο μετὰ τῶν χιλιάρχων καὶ ὑπετίθετο. Quid h. l. legerit in suo codice Perottus, difficile dictu: tribunos, (ait) quoniam in loco occurrendum hostibus foret, edocuit. Livius, adcommodate ad nostræ lectionis sententiam: incertus quoniam ei loco occurreret.

Ibid. καὶ συμμικτέον. Sic libri ad unum omnes. Intellege ex superioribus καὶ πόλοις τόποις συμμικτ. nec admodum desiderabitur particula ποῦ, quam sua inius auctoritate inferuit Casaub. a quo tenuerunt posteriores editores.

Verf. 9. ἀπέστειλε. ἐξ ἀπέστειλε adoptatum malletm *Verf. 9.* ex Vat. & Flor. — *Ibid.* συστήσας μετ' αὐτῶν. Sic recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrsin. μετ' αὐτῶν Bav. ed. 1. 2.

Reg. B. C. & συστήσας præterea in συστήσαι, tum in συστήσαι corruperunt ed. 1. 2. — *Ibid.* ἄμα καὶ συναγωνιστάς Κελτούς. Defunt verba καὶ συναγων. Bav. & ed. 1. ἄμα Κελτούς καὶ συναγωνιστάς dat ed. 2. invitis mssis.

Cap. XLII.

CAPVT XLII.

- Verf. 1. *Verf. 1.* σχεδὸν ἡμερῶν τετάρων ἀπέχων στρατοπέδῳ τῆς Θάλαττης, ex intervallo quatuor fere dierum itineris a mari castra metatus. In *Volcarum* agro, ut ait Livius XXI. 26. quorum caput Nemaufum fuisse Strabo docet. Quartis deinde castris ab hoc loco, ubi Rhodanum trajecit, pervenit Hannibal ad eum locum, quem *Infulam* nominatum ait Polybius cap. 49, 5. ubi Isara Rhodano jungitur.
- Verf. 2. *Verf. 2.* κατοικοῦντας τὸν ποταμόν. Commodius utique παροικοῦντας, quod verbum mox eodem verfu dant omnes, sed hoc loco unus Vat. Invenitur tamen, puto, apud græcos scriptores & κατοικεῖν τὴν Θάλατταν, pro παροικεῖν τὴν Θάλασσαν, vel pro κατοικεῖν ἐπὶ τῇ Θάλασσῃ. Similiter certe apud Appianum in Præfat. cap. 1. legimus οἱ τὴν Μαρείαν λίμνην κατοικοῦσι, qui ad *Mareotim lacum habitant*, postquam paulo ante dixerat ὅσοι παροικοῦσι τὰς Σύρτις, qui circa *Syrtes habitant*. — *Ibid.* ἐμπορείαις adscivi ex Aug. & Reg. A. Poterat tamen & ἐμπορείαις servari. Hoc ab ἐμπορεύεσθαι derivatur, illud ab ἐμπορος.
- Verf. 3. 4. *Verf. 3.* ἔτι δέ. Mendose εἰ δὲ Vat. — *Ibid.* ἐξέλεξε, sumfit, selegit, habito selektu sumfit. conf. ad II. 39, 6. — *Verf. 4.* ἐν τῷ πέτρῳ correxit Casaub. Mendose αὐτε eum edd. cum mssis ἐν τῷ περῶν.
- Verf. 6. *Verf. 6.* ἐπιγενομένης τῆς τρίτης νυκτός. ἐπεγενομ. δὲ τῆς edd. ex Bav. Delevi particulam cum Flor. Aug. & Reg. A. puto & Bav. Reiskius ait, in editione Hagenoënsi esse οἱ pro δὲ, quod ille probat, hac sententia, cum ipse supervenisset tertia nox. At in meo sane exemplo illius editio.

editionis perspicue δὲ scribitur, quemadmodum in Bav. —

Ibid. Βασιλικου τοῦ βασιλέως. Conf. ad cap. 33, 3.

Verf. 7. ἀντίοι τῷ βεύματι restitui ex ed. 1. cui suffragantur codices omnes, præter unum Aug. qui ἐνκντίοι habet, quod inde in ed. 2 & seqq. est translatum. — *Ibid.* παραγενόμενοι dant vett. codd. omnes. Temere παραγενόμενοι edd. & Reg. B. C.

Verf. 7.

Verf. 8. συμπηγνύντες. συμπηγνύντες Aug. Reg. A. — *Verf.* 8. *Ibid.* μηθενός editum est ex Bav. οὐθενός Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 9. τόπον ὄχυρόν editum ex Bav. consentiente Aug. & Reg. A. — *Ibid.* ἅμα δέ. Particula δέ, quam cum ed. 1. agnoscunt codices omnes, temere neglecta est in ed. 2 & seqq. — *Ibid.* πρὸς τὴν ἐπιουσαν χρεῖαν. Sic facile corrigit æquus lector sphaalma operarum nostrarum; qui vocem nihili ἐπιουσαν posuerunt.

Verf. 9.

CAP V T XLIII.

Cap. XI. III.

Verf. 1. ἀντίπερα scripsi cum Bav. Temere penacutē ἀντιπέρα edd. Rectum foret ἀντιπέρας, quod penacutē scribendum Suidas monuit. Sed nec male ἀντίπεραν dant Aug. & Reg. A. non ἀντιπέραν, quod temere ex Aug. retulit Bæclerus. Cnnf. ad I. 17, 4.

Verf. 1.

Verf. 2. πελτοφόρων. πελταφόρων voluit Vrsinus. Sic nimirum vulgo edebatur III. 75, 7. sed invitis mssis.

Verf. 2.

Verf. 3. ἔχον δὲ τὴν μέν. Temere neglexit μέν ed. 1. quare & carent codices Reg. B. C. — *Ibid.* τὸ πολὺ τῆς τοῦ βεύματος βίης ἀποδεχομένων. Sic vett. codd. omnes, consentiente Bav. in contextu: & conferri potest V. 51, 1. Θέλων ἀποδέξασθαι τὴν ἐπιφορὰν καὶ τὴν αἰμὴν τοῦ χειμῶνος. Videri tamen potest magis proprium in hac re verbum ὑποδεχομένων, quod intra lineas in cod. Bav. indicatur, & inde in editos libros est translatum.

Verf. 3.

Verf. 4. κατὰ δὲ τὰς πρύμνας τῶν λέμβων. Sic Vat. Flor. & Vrsini codex. Vulgo, alia serie κατὰ δὲ τῶν λέμβων τὰς πρύμνας edd. cum Bav. Aug. Reg. A. — *Ibid.*

Verf. 4.

- Verf. 4. τοὺς ἵππους νέοντας. Suidas in Νέοντας ex hoc loco habet: ἐφεῖλκον καὶ ἵππους νέοντας τρεῖς ἅμα καὶ τέτταρας τοῖς ἀγωγεῦσι. Et possunt quidem verba τρεῖς ἅμα &c. cum Suida ad ἐφέλκειν referri; sed commodius vulgo, consentientibus msstis, referuntur ad οἰκίζοντας. Est autem οἰκίζειν proprie *navem regere gubernaculo*, sed & generatim *regere, gubernare*. Conf. Liv. XXI. 27 extrem. — *Ibid.* μέρους τῆς πρύμνης restitui ex ed. 1. & msstis. Temere μέρους καὶ πρύμνης ed. 2 & seqq. — *Ibid.* πληθος ἱκανὸν ἵππων. Sic Casaub. edidit ex Reg. B. suadente etiam Vrsino. ἱκανῶν ed. 1. 2. consentientibus vett. codicibus.
- Verf. 5. Verf. 5. ἀτάκτως. Imperite εὐτάκτως Aug. Reg. A. confusa litera α cum compendio scripturæ, quo esseri solet diphthongus αυ. — *Ibid.* πεπεισμένοι κωλύειν. Expectaveram κωλύσκειν, sed in vulgatam consentiunt libri.
- Verf. 6. Verf. 6. τοὺς παρ' αὐτοῦ στρατιώτας. Sic vett. codd. omnes. Temere παρ' αὐτῷ edd. & Reg. B. C. — *Ibid.* παρήγγελλε. Perperam προήγγελλε ed. 1. 2. & Reg. C.
- Verf. 8. Verf. 8. Post τὰ χεῖλη τοῦ ποταμοῦ temere *punctum* inferuerunt operæ nostræ, quod *delendum* facile adparet. — *Ibid.* συνηγωνιόντων, *una timentibus*: nempe Pæni suis timebant. Merito autem recepit hanc lectionem Casaubonus ex Reg. B. cui patrocinantur Vat. Flor. Vrsin. Reg. A. Temere prorsus ἀγωνιζόντων, ed. 1. & Reg. C, συνηγωνιζόντων Bav. & Aug. & hinc ed. 2. — *Ibid.* καυαλιζόντων, *quum hymnos canerent*. Casaubonus; *quum ululatus tollerent*: nempe ex Livio XXI. 28. ubi, *cum variis ululatus*; sed adjicitur tamen *cantuque*. — *Ibid.* Peraptum est παρακολούτων, *cohortabantur suos*. Sed παρακολουθούντων exquisitius videri potest, & eo verius: *prosequentes illos synpathetico quodam timore cum clamoribus*. Ego tamen in priori lectione adquiescendum putem, quam & Livius expressit.
- Ibid.* προκλυμένων τὸν κίνδυνον. Tenui Casauboni versionem, *quum prælum deposcerent*. REISKIUS ad h. l. scri-

scribit: — „Videri possit elegans dictio, *provocare, lacere*. Vers. 8.
sere provocatione periculum, Et ad se advocare. Videtur
 tamen paulo grandior & ad poëticam sublimitatem pro-
 prior, quam ut Polybio conveniat. Quare cogitavi ali-
 quando, quod nunc non ausim confirmare, *προκαλουμένων*
πρὸς τὸν κίνδυνον esse scribendum.“ —

Vers. 9. ἐπιπεσόντες dederunt Vat. & Flor. ut suspi- Vers. 9.
 catus erat Reiskius. καὶ πεσόντες ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg.
 A. B. C. πεσόντες ed. Casaub. & seqq. deleta particula καί.

Vers. 11. τοὺς πρώτους ἀποβιβάζοντα. In Aug. super *Vers. 11. 12.*
πρώτους superscriptum est *πρώτως*. — *Vers. 12. καὶ διὰ*
τὸ παράδοξον. διὰ h. l. carent ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum
 Bav. Inferuit Casaub. monente Vrsino, & consentiunt
 Vat. Flor. Aug. Reg. A.

CAP V T XLIV.

Cap. XLIV.

Vers. 1. ἐγίγνετο. ἐγένετο Aug. in contextu, sed intra *Vers. 1* sq.
 lineas *ἐγένετο* eadem manu. — *Vers. 3. περὶ τὰ στόματα*
τοῦ ποταμοῦ. Duo postrema verba temere neglexit ed. 1.

Vers. 5. Ad εἰσήγαγε intellige εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Sic Vers. 5.
rursus vers. 10. ad εἰσελθάν. — *Ibid. τοὺς βασιλίσκους*
τοὺς περὶ Μάγilon. Livius XXI. 29. *Bojorum legatorum*
regulique Magali adventus. — *Ibid. τὰ δεδομένα* non
 placuit Reiskio, qui τὰ δεδιδογμένα, τὰ δεδεγμένα, aut
 potius τὰ λελεγμένα, vel τὰ δεδομένα, *data, concessa ab*
ipsis, voluit. Nec tamen video, quid sit cur τὰ δεδομένα
 non peræque locum suum hic tueri possit ac cap. 40, 2. &
 alibi.

Vers. 6. ἦν δέ. δὲ temere deest ed. 1. 2. Sed habent Vers. 6.
 hanc particulam Reg. B. C. cum ceteris codd. — *Ibid.*
ἰσχυρότατα. Rursus invitis veteribus codd. *ἰσχυρότατον*
 dant ed. 1. 2. & Reg. B. C.

Ibid. ἐνέργεια, efficax praesentia. Sic Casaub. Sed
 vix possum quin *ἄεσκιο* adfentiar, *ἐν ἀργεία* corri-
 genti. — „Nam ipsi legati, (inquit) auctores & inter-
 pretes voluntatis, qua Transpadani erga Hannibalem ef-

Verf. 6. *Verf. 6.* sent, aderant & conspiciendos se dabant: qui *oculorum sensus Et per eum persuasio animi est ἐνάργεια*. Vide p. 275, 6. 287, 24. [Huc cap. vf. 11. & cap. 54, 2.] Sæpe hæc duo vocabula, *ἐνέργεια* & *ἐνάργεια*, inter se permutantur. — Eandem suspensionem jam significaverat Casaub. in ora Basil. ubi & ad eadem Polybii loca provocavit, ut cognovi ex Gronovii schedis. Conf. Adnot. ad I. 1, 2.

Ibid. τῶν ἐπισπωμένων. Temere ἐπισπωμένων ed. 1. & Reg. B.

Verf. 7. 8. *Verf. 7.* Vocab. πορεῖν deest Vat. & Flor. — *Verf. 8.* μεθ' ὧν μέλλουσι. μέλλουσι ed. 4. 5. operarum errore.

Verf. 12. 13. *Verf. 12.* μελόντων correxit Casaub. Mendose μελόντων ed. 1. 2. consentientibus mssis. — *Ibid.* γίνεσθαι. Sic edd. & mssis, excepto Reg. A. in quo γενέσθαι, & intra lineas γίνεσθαι. — *Verf. 13.* εἰς τὴν αὔριον. εἰς cum deesset ed. 1. 2. inseruit Casaub. monente Vrsino: sic vero & codd. Vat. & Flor.

Cap. XLV.

CAPVT XLV.

Verf. 2. *Verf. 2.* ἑκατὸν καὶ τετραράκοντα. Apud Livium XXI. 29. ad centum sexaginta. Fortasse LX pro XL scripsere librarii.

Verf. 3. *Verf. 3.* τῷ στρατηγῷ. Temere articulum neglexerunt ed. 1. 2. Reg. B.

Verf. 5. *Verf. 5.* προέθετο correxit Casaub. præeunte Scaligero. Sic autem dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. προέθεντο ed. 1. 2. Reg. B. cum Bav. — *Ibid.* ἔχοντες. ἔχοντες ed. 2. operar. errore. — *Ibid.* τὴν δὲ τῶν πεζῶν. Articulum τῶν, qui deerat Bav. & editis, & Reg. B. C. adjeci cum Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Cap. XLVI.

CAPVT XLVI.

Verf. 1. *Verf. 1.* Est in Codice VRBINATE Ecloga, narrationem hanc Trajectionis Elephantorum continens, usque verf. 7. πειθαρχούντων αὐτοῖς τῶν θηρίων. — *Ibid.* σχεδίας καὶ πλείους. Simillimum usum particulæ καὶ jam sæpe vidimus.

vidimus. Sic rursus statim vers. 5. *ρύματα δὲ καὶ πλείω.* — Vers. 1. *Ibid.* ἀρχρότως τούτων δύο. Sic ed. 1. 2. cum codd. omnibus. τούτων ἀρχρότως δύο ed. Casaub. & seqq. ex Reg. B. — *Ibid.* πρὸς ἀλλήλας. πρὸς ἀλλήλους edd. & Reg. B. contra veterum codicum fidem. Eodem modo vers. 4. πρὸς αὐτὰς μὲν βιαίως δεδεμένας, & vers. 8. προσήρτητο πρὸς τὰς ἄλλας.

Vers. 2. συζευγνύντες. συζεύξαντες solus Aug. — *Ibid.* Vers. 2. προτείνοντες τὴν. Temere προτείνοντες ἐξ τὴν edd. errore ex ed. 1. propagato. Conjunctionem ignorant Reg. B. C. cum ceteris codd.

Vers. 3. ἐπιγύοις edidit Casaub. codicem Vrbinatem Vers. 3. secutus & Suidam in Ἐνάπτοντες. His vero adsentiuntur Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἐπιγέλοις ed. 1. 2. ex Bav. ἐπιγυίοις Reg. B. Confer Kühnium ad Polluc. I. 93. & X. 134. & Hesychium in Ἐπιγύων, & ejus Interpretes.

Vers. 4. τὸ πᾶν ζεῦγμα τῆς προβολῆς. προβολὴν vocat Vers. 4. illam partem pontis, quæ in flumen porrigebatur, (conf. v. 2.) cum prior pars ipsi terræ esset instrata in ripa fluvii. De vocab. προβολή conf. ad l. 53, 10.

Ibid. διαφερόντως quo pertineat, ambiguum est. Ad πεπηγυίας retulit Casaub. & singulari arte compaſſas interpretatus est. Sic VI. 53, 5. πρόσωπον εἰς ὁμοιότητα διαφερόντως ἐξεργασμένον, larva, ad similitudinem quam accuratissime expressa. Poterat vero etiam fortasse ad τὰς μεγίστας referri, hac sententia, longe omnium maximas, singulari magnitudine. Sed quocumque referas, haud multum intercrit. Tres pontes dicit Polybius, ex ratibus junctos: priores duos firmos & immobiles, alterum in ipsa ripa stratum, & palis firmatum, in terra defixis; alterum super flumine stratum, & in annem porrectum, rudentibus firmatum, e terra utrimque religatis. Horum prior duabus ratibus constabat, junctis invicem in latitudinem, ut universa latitudo esset quinquaginta pedum: alter constabat pluribus ratibus, quarum binæ quæque in eandem latitudinem quinquaginta pedum erant junctæ, singula

Verf. 4. singula vero paria juncta rursus inter se & cum priori ponte in longitudinem, ita, ut longitudo pontis, quatenus super flumine erat stratus, ducentorum pedum esset. Videtur autem Polybius significare, singulas illas, quas dixit, rates fuisse certæ cujusdam mensuræ, in vulgus notæ & usitatæ, scilicet 25 pedum in latitudinem, & nescio quot pedum in longitudinem. Sed pro tertio ponte, qui mobilis erat, singulari quodam genere ratium usos esse Pœnos ait, ejusdem quidem latitudinis 25 pedum, sed longitudinis multo majoris, ita, ut totus ille pons, quamvis longus admodum, (longitudinem Polybius non definit, *centum pedum* fuisse Livius ait XXI. 28.) non nisi duabus ratibus constaret, in latitudinem inter se junctis, quarum utraque per se multo longior erat quam ceteræ. Quos vero nos hic *pontes* dicimus, Livius *rates* adpellat: & non nisi *duas rates* dicit, alteram majorem & stabilem, 60 pedes longam; alteram minorem & mobilem, longam 6 pedes; utramque 2 pedes latam.

Ibid. προσέβαλον. προσέβαλλον Aug. Reg. A.

Verf. 5. *Verf. 5. κατὰ τοῦ ποταμοῦ.* Sic edd. ex Bav. consentiente Suida in *Ῥῶμα*. Ex Vat. nulla in schedis notatur varietas.

Verf. 6. *Verf. 6. χροὺν ἔφερον ἐπὶ πάσας πολύν.* Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Eodem modo Perottus: *postremo eas omnes humo tegunt.* Speciem habet utique *ἐπιπάσαντες*, quod in contextu habet Bav. & intra lineas Reg. A. Sed suspicatus sum, unice deberi hoc eidem viro, cujus ex ingenio passim multa novata sunt in illo Bavarico codice, quæ ignorant ceteri libri. Forfan *ἐπὶ πάσαν* ille in suo exemplari invenerat, quod & in cod. Vrb. est, idque, sicut erat & ingeniosus & doctus, ex *ἐπιπάσαντες* corruptum putavit. Sed non placet *ἔφερον* cum participio in noristo. Ferrem *φέροντες ἐπέπασαν*. *ἔφερον ἐπιπάσαντες* ferri non posse videtur, cujus dictionis secundum rationem grammaticam hæc foret sententia, *prius Pœnos inspersisse ratibus humum, deinde eam adgesse*; quod quam sit absurdum.

absurdum, adparet. Nec verum ipsum verbum ἐπιπάσσειν fatis conveniens huic loco esse videtur: sane quippe non modo *in*sperserunt humum, sed ad fallendas bestias necesse erat, ut copiose eam *ingererent*.

Verf. 7. περιπαρχούντων αὐτοῖς τῶν θηρίων. αὐταῖς νο- *Verf. 7.*
luit Reiskius, ad scemellas referens elephantorum.

Verf. 8. ἐπὶ τὰς τελευταίας ἐπέστησαν σχεδίας. *Acti. Verf. 8.*
ve, in Aor. 1. non Aor. 2. accipiendum verbum ἐπέστησαν, *flare fecerunt, perduxerunt.* — *Ibid.* οἷς προσήρτητο. οἷς, pro vulgato οἶ, suaserat jam Reiskius, & ante eum id in mentem venerat Casaubono. Sic Livius: *resolutis, quibus leviter adnexa erant, vinculis.*

Verf. 9. κατὰ πάντα τόπον. Mendose κατὰ πᾶν τόπον *Verf. 9* Vat. & Flor. — *Verf. 10.* σχεδιῶν θυοῖν. θυῶν solus Flor. qui hanc formam amat in sceminino. — *Verf. 11.* ἀπέβριψεν εἰς τὸν ποταμὸν αὐτά. Casu αὐτὰ propagatum ex ed. 4 & 5. Sic autem & ed. 1. cum Bav. & Reg. A. αὐτὰ, quam formam aliàs tenere consuevi, ed. 2. 3. cum Ang. & aliis.

Verf. 12. προβοσκ. Temere & mendose vulgo προσ- *Verf. 12;*
βοσκ. edd. omnes, errore ex ed. 1. propagato. — *Ibid.* ἐκφυσσῶντες. Sic recte mssti. In uno Bav. inter lineas notatur ἐκφυσσῶντες, quod inde in impressos est receptum. — *Ibid.* ἀντέσχον, τὸ πολὺ &c. Sic correxi, monente Gronovio in Notis msstis, & Reiskio. Perperam vulgo ἀντέσχοντο πολὺ. ἀντέσχον est *resisterunt, durarunt, non succubuerunt, servati sunt.* Hesychius: Ἀντέσχε· ὑπέμεινεν. Suidas: Ἀντέσχε· γενναίως ἔφερε. Et rursus: Ἀντέχει· ἀντὶ τοῦ ἐξαρνεῖ (pro *sufficit*, scil. ferendo labori, sustinendo periculo, & simil.) Δείναρχος δὲ, ἀντὶ τοῦ σώζεισθαι. Ad τὸ πολὺ intellige μέρος τῆς πορείας, *majorem via partem.*

Ibid. ὁρθοῖ scripti cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrsino & Perotto.

CAPVT XLVII.

Cap.
XLVII.
Verf. 1.

Verf. 1. καὶ τοὺς ἱππεῖς. Articulus, quem agnoscunt libri omnes, temere h. l. neglectus erat in ed. Casaub. & seqq. — *Ibid.* προῆγε, τούτοις ἀπουραγῶν. Post προῆγε comma posui cum ed. 1. & Bav. ἀπουραγῶν τούτοις, scil. τοῖς ἐλέφασιν, *Hannibal cum equitibus a tergo secutus est elephantos.* conf. cap. 49, 13. Vl. 4, 7. V. 7, 11. Potest vero etiam τούτοις ad προῆγε referri: sic idem fuerit ac σὺν τούτοις, & ἀπουραγῶν absolute positum intelligetur, hac sententia, *profectus est cum his*, (equitibus & elephantis,) *agmen claudens*, nempe agmen peditum, quod præire iusserat, cap. 45, 5. — *Ibid.* μεσόγυιον restitui ex mssis. Temere μεσόγυιον edd. errore Obfopæi.

Verf. 2. *Verf. 2.* Ὁ δὲ Ποδάρης &c. Habet hæc rursus *Codex VRBINAS*, usque ad finem verf. 4. τοῦ παντὸς Ἀδρία μυχόν. — *Ibid.* ἔχει τὰς μὲν πηγὰς. Sic Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 3. Ἄρδυες. Ad hunc locum OVDINVS in Variis, quæ inserta sunt miscellaneis Observationibus Criticis Novis Amstelodam. T. V. p. 415 sq. ait: „Claud. Franc. Menestrier in Dissert. de Itinere Annibalis, præfixa Historiæ Lugdunensi, quam gallico sermone compositam edidit anno 1696. putabat, legendum esse non Ἄρδυες, sed Αἰῶνες, Aeduenfes Galli. Mutatione opus esse non arbitror, quoniam, ut probat Hadr. Valesius in Notitia Galliæ v. Arda, Celtis *Ard* erat pascua regio, qualis est quam designat Polybius.“ — Litem equidem componere non ausim; nec enim fatis in liquido res est, neque nunc vacat diutius his immorari: hoc dicam, argumentum illud, ex etymologia nominis petitum, leve præsidium videri vulgatæ lectionis; a qua tamen, in consensu codicum, non temere discedendum puto. Ceterum in eandem cum scriptore gallico suspicionem incidisse GRONOVIVM video, qui in schedis ad h. l. hæc habet: „An sunt qui ab Aufonio vocantur *Aedues*, in Parent. IV. *Qua Lugdunensis provincia, quaque potentes Aedyes*: ut scribendum fit

fit Αἰδους? — Sed *Aeduos* quidem populum hunc, non *Aedues* vel *Aedyes*, ab aliis omnibus scriptoribus vocari, notum est. At vero literas quidem *αι* & *αρ* alibi certe in codicibus Polybianis permutatas inter se a librariis videmus. Sic I. 84, 3. & 85, 2. alii Ζάρζας, alii Ζαίζας habent. Et III. 118, 3. pro Ἀργυριππανοί, in Bav. est Αἰγυριππανοί. Porro ρ & ι permutatae V. 6, 6. ubi pro νυκτοπορήσας codices Flor. Aug. & Reg. A. νυκτοποιήσας habent.

Vers. 3.

Vers. 4. τὰ παρὰ τὸν Πάδον, quae sunt secundum Padum. Imo περὶ τὸν Πάδον, ut cap. 39, 40. 44, 5. 48, 6. 56, 3 & 6. &c. nisi dictum statuas ut cap. 48, 6. Κελτοὺς τοὺς παρὰ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν οἰκοῦντας. — *Ibid.* ὑπὲρ ὧν ἡμῖν εἴρηται διὰ πλείονων. Vide lib. II. c. 14 sqq.

Vers. 4.

Vers. 6. ἐκπίπτοντες εἰς δύο &c. Tenui hanc lectio- nem, quam ex Reg. B.C. sumsit Casaubonus. Et consentit Flor. e quo illi hauserunt. Puto & Vat. quamquam non adnotavit Spallettus. Vulgatius quidem verbum est ἐμπίπτειν, quo ipso mox utitur in eadem re, vers. 9 extr. Sed paulo exquisitius & significantius ἐκπίπτειν videtur, quod simul includit notionem excidendi sua spe & proposito. Legimus etiam εἰς ταύτην ἐκπεπτωκέναι τὴν ἀτυχίαν, XXIII. 13, 9.

Vers. 6.

Vers. 9. Duo verba, καὶ τραχύτητας, desunt ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. Adscivit Casaub. ex Reg. B.C. quibus- cum faciunt Vat. Flor. & Vrsini Perottique codices. — *Ibid.* τοιαύτην τινὰ persēcte ex ingenio correxit Casaubonus, cum τοιαύτην α̃ esset in ed. 1. 2. consentientibus mssis; scilicet litera τιν ab extrema syllaba vocis τοιαύτην, per itacismum, erant absorptae. — *Ibid.* τῶν προειρημένων ἀμαρτημάτων. τῶν ἀμαρτ. προειρ. ed. 1. Reg. B.C. ex Bav. in quo tamen codice vera verborum series superscriptis a prima manu minutis literis α β γ indicabatur.

Vers. 9.

CAPVT XLVIII.

Cap.
XLVIII.

Vers. 1. γὰρ τίς ἄν. Sic recte Casaub. cum solis Reg. B.C. Mire ed. 1. 2. cum vett. codd. omnibus, προῦτον μὲν γὰρ

Vers. 1.

- Verf. 1. 2. γὰρ αὖ, τίς Φανείη &c. — *Ibid.* Post Ἀντίβου inferunt τε Vat. & Flor. quæ particula post ἀλογίστερος commodè staret, post Ἀντίβου ferri non potest. — *Verf.* 2. ὁ τοσούτων. ὡς τοσούτων ed. 1. 2. temere & invitis mssis. — *Ibid.* οὔτε τόπους. οὔτε τοὺς τόπους voluit Reisk.
- Verf. 3. *Verf.* 3. οὐ τι καθόλου &c. οὐ τι dederunt Vat. Aug. Reg. A. & cod. Vrlini. οὐ τοι Bav. Flor. Reg. B. in contextu, & Reg. C. Parum refert; nisi οὐ τοι cum Reiskio ex οὐ τοῖς corruptum suspiceris, ut sit οὐ τοῖς καθόλου δυνατοῖς, τοῦναντίον δ' &c. τοῖς κατὰ λόγον, quod Cusaub. & seqq. editiones habent, ex margine Reg. B. sumtum est, ubi sic: ἴσως, τοῖς κατὰ λόγον. Sed τοῦναντίον δ' ἀδυνατοῖς in ipso contextu habet idem Reg. B. Totam phrasin callide prætermisit Perottus.
- Verf. 4. *Verf.* 4. εἰς ἀπροσλήτους καθιέναι τόπους. καθιέναι reciproce pro καθιέναι ἐκυτὸν, sese demittere, descendere, præsertim ubi in periculum, in certamen, in loca periculosa aliquis se committit. Sic cap. 80, 4. καθέντος εἰς τοὺς ἔμπροσθεν τόπους. Et descendere in balneum XXX. 20, 4 sq. Sic συγκαθέντες εἰς τινὰ τόπον ὑλώδη VIII. 26, 1. Et παρακαθιέναι, demittere se, id est, cedere, remittere, XXXV. 1, 4. Palæstricum verbum esse καθεῖναι εἰς ἀγῶνα, Reiskius monuit, & exemplis ex Arriani Epicteto, (III. 6. IV. 1. p. 554. ed. Vpton. & plena dictione καθήσεις σεαυτὸν III. 12.) ex Luciano (Pseudomanti cap. 6. T. II. p. 214.) ex Plutarcho, aliisque, probavit. Conf. infra, hoc cap. verf. 11. Ἀετιγε καθιέναι τὸ στρατόπεδον εἰς χάριν ἀλλοτρίαν habemus apud Polyb. III. 70, 11. III. 92, 7. Sic Livius XXI. 34. demittere agmen in angustias. — *Ibid.* καθ' ἐκυτὸν. καθ' αὐτὸν Flor.
- Verf. 6. *Verf.* 6. Verba οὐδὲ δις, usque πάλαι, desunt Aug. a pr. manu & Reg. A. — *Ibid.* συνηγωνιάσαι. Sic ed. 1. 2. consentientibus vett. codd. — *Ibid.* ἐν τοῖς πρὸ τούτου. Sic editum ex Bav. Quod tenuisse me poenitet. Rectius, & ex more Polybii, ἐν τοῖς πρὸ τούτων Flor. Aug. Reg. A. Puto & Vat. quamquam non notatum in schedis, ubi passim negle-

neglectæ sunt varietates scripturæ in terminationibus vocabulorum.

Verf. 7. πλείστων ἀνθρώπων φύλον. Non debebat hoc *Verf. 7.* sollicitari a Reiskio, qui πλεῖστα ἀνθρώπων φύλα maluit. Vno verbo πολυάνθρωπον ἔθνος III. 37, 11. Et latius patere nomen φύλον, quam ἔθνος, docuit Casaubonus ad I. 10, 2. ἀνθρώπου, pro ἀνθρώπων, est in ed. 1. errore operarum.

Verf. 8. προσδόντας Θεοῦ καὶ μηχανῆς. Θεοῦ ἀπὸ μηχανῆς correxit Scaliger. Possis & Θεοῦ ἐκ μηχανῆς suspicari. Sed per hendyadin, familiarem Polybio loquendi morem, idem sonat Θεοῦ καὶ μηχανῆς, ut monuit Casaub. in ora Basil.

Verf. 9. ἥρωάς τε καὶ Θεοὺς ἐπιφαινόμενους. Vide Liv. *Verf. 9* sq. XXI. 22. Valer. Max. I. 7. extern. 1. — *Verf. 11.* κατένευ. Vide ad *verf. 4.* — *Ibid.* εἰς τε τὰς μεταξύ δυσχωρίας adoptavi ex Vat. & Flor. quos & secuti sunt Reg. B. C. — *Verf. 12.* εἴκενα. εἴκενα ed. 1. 2. 3. 4. cum solo Bav.

CAPUT XLIX.

Cap. XLIX.

Verf. 1. παραγεγόμενος. Temere παραγινόμενος edit. *Verf. 1.* Ernest.

Verf. 4. ἐποιῆτο τὸν πλοῦν. Sic vett. codd. pro quo *Verf. 4.* cum mendose in ed. 1. esset ἐποιῆ τὸν πλοῦν, in Hervagiana inde ἐποίησε τὸν πλοῦν factum, quod tenere sequentes editores.

Verf. 5. ἦκε πρὸς τὴν καλουμένην Νῆσον &c. ad *Insulam* *Verf. 5.* iam quam vocant pervenit. Ad *insulam* dicit, & sic rursus *verf. 8.* non in *insulam*: atque sic h. l. in marg. editionis nostræ rescriptum malim: *Hannibal ad Insulam*, pro eo, quod ibi nunc legitur, in *Insula*. Nec enim dicit Polybius, trajecisse fluvium Hannibalem cum toto agmine, sed *juxta fluvium progressum* ait cap. 50, 1. quod cum Fo-lardo (T. IV. p. 72. Commentariorum in Polyb.) de Isara intelligi potest, ita quidem, ut Isaram a læva habuerit.

Polybii Histor. T. V.

P p

Substi-

Verf. 5. Substitit quidem per aliquod tempus cum exercitu ad illam Insulam, alteri ex fratribus, qui in illa de regno dissidebant, suppetias ferens; (vide hoc cap. vf. 10 seqq.) sed id facere potuit parte copiarum fluvium trajecta, reliquo exercitu interim in stativis agente. Quod si etiam totum exercitum Isaram trajecit Hannibal, (quod credi potest eo consilio fecisse, ut fluvium hunc a tergo haberet, si sequerentur Romani;) non multum tamen deinde versus septentrionem in Insula progressum videtur agmen, sed prope Isaram substitisse, ac deinde adversa hujus fluvii ripa iter continuasse. Conf. ad cap. 50, 1.

Verf. 6. *Verf. 6. ὁ Ἰσάρας.* Σκώρας absque articulo cum Bav. dant ed. 1. 2. Vbi jam SCALIGER ad oram sui libri adnotaverat: „Ἰσάρας. Male apud Livium *Arar*.“ — Quum vero Casaubonus, lectionem secutus apud Livium XXL 31. vulgatam, ὁ Ἀραρος invitis libris edidisset, quod & tenuerunt in contextu sequentes editores, monuit ad h. L. GRONOVIVS; „non esse hujus fluvii illum cursum, ut possit cum Alpibus & Rhodano insulam facere. Optime [ait] ὁ γεωγραφικώτατος Cluverus lib. I. Ital. Antiq. cap. 33. [p. 367.] Ἰσάρας reponit: & acutissimus Holstenius errorem addit natum majusculis literis confusis CKOPAC, pro OICAPAC.“ — Quod si librorum scripturam cognitam habuissent Holstenius & Gronovius, cum ista scriberent, multo etiam propius eam accedere ad Cluveri emendationem vidissent. Σκώρας enim per omicron nullus liber habet. Plerique Σκάρας. Vnus Rav. (& ex eo ed. 1. 2. & Reg. B. C.) Σκώρας habet, per errorem permutatis literis α & κ, in quo & apud alios auctores passim peccatum a librariorum observare me memini, & in libris Polybianis sæpe id commissum monui ad I. 12, 7. Sic I. 17, 3. ὀρηγήτης dant Aug. & Reg. A. pro ὀρηγήτης. I. 82, 1. ἐκώλει Aug. pro ἐκάλει. Eodem pertinet Σαρδάνιον pro Σαρδάνιον I. 10, 5. (conf. Adnot. ad I. 79, 5.) Rursus Ἀωνες Aug. II. 17, 7. ubi alii Ἀωνες. Et τῷ πύρρῳ idem Aug. cum Reg. A. II. 26, 2. pro τῷ πυρῷ. Ceterum, post Cluverum, (qui

Verf. 6.

(qui de toto Hannibalis transitu per Alpes, secundum Polybii aliorumque scriptorum narrationem, late egit loc. cit. p. 363 seqq.) Hannibalis iter juxta Rhodanum accurate expendens Mandajors, Vir doctus, in Actis Academiæ Parisinæ Elegantior. Literar. T. III. p. 93 seqq. & T. V. p. 198 seqq. multis argumentis Cluveri sententiam, *Isaram* hic repONENTIS, defendit, demonstravitque, de *Arare* fluvio, quem *Saone* hodie vocamus, nullo modo cogitari h. l. posse.

Verf. 7.

Verf. 7. καὶ Ἀῖγυπτον dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* Ad verba θάλαττα τὴν μίαν πλευρὰν συρί-
catus eram excidisse fortasse verbum ἐρίζει. cf. II. 14, 4 & 6.
Sed commodè ad utrumque pariter, ad τὴν μίαν πλευρὰν,
& ad τὰς τῶν ποταμῶν ῥύσεις, idem verbum ἐπιζεύγνυσι
referri potest. conf. I. 75, 4.

Verf. 8.

Verf. 8. Duos illos fratres, de regno contententes, *Verf. 8.*
Allobroges fecit Livius XXI. 31. Polybius vero hoc cap.
vers. 13. & cap. 50, 2. satis diserte ab Allobrogibus eos
distinguit. Credi tamen potest, varias fuisse Allobrogum
gentes.

Verf. 11.

Verf. 11. σίτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις ἐχορήγησε τὸ
στρατόπεδον. Sic recte edidit Casaub. monente Vrsino,
puto ex msto codice: certe ita prorsus dant Vat. & Flor.
quibuscum sæpe Vrsini codex in meliores lectiones con-
sentit. σίτον, & deinde τῷ στρατοπέδῳ, dant ed. 1. 2.
cum Bav. Aug. Reg. A. quod bene haberet, si cum σίτον
copularent καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια; nam utrumque recte di-
citur, & a Polybio usurpatur, χορηγῶ σοι τοῦτο, & χο-
ρηγῶ σὲ τοῦτο. Sed cum σίτον in accus. ponant, & τοῖς
ἄλλοις ἐπιτηδείοις in dativo casu, pugnantia jungunt. Non
melius Reg. B. C. dant σίτω καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις, &
deinde τῷ στρατοπέδῳ. — *Ibid.* πάντα, post πεπονηκότα,
deest Aug. & Reg. A.

Verf. 12.

Verf. 12. παρέσχετο dant vett. libri omnes & Reg. C. Mendose
παρέχετο ed. 1. 2. & Reg. B. quod in παρείχετο
mutavit Casaub.

CAPVT L.

Cap. L.

Vers. 1.

Vers. 1. Historia Transitus Hannibalis per Alpes, ab initio hujus Cap. usque cap. 51, 11. ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς πόλεως, est inter Eclogas, quas habet Codex VVBINAS.

Ibid. ἐν ἡμέραις δέκα πορευθεὶς παρὰ τὸν ποταμὸν εἰς ὀκτακοσίους σταδίους. Casaubonus: decem diebus centum fere millia passuum propter Rhodanum emensus. At non propter Rhodanum, sed propter fluvium Polybius dicit: & sic utique in versione latina rescriptum velim; neque Rhodanum, sed Isaram fluvium (conf. cap. 49, 5.) nunc dici a Polybio potest. Nec enim immanem illum anfractum, quem facit Rhodanus ad Lugdunum, emensum esse agmen, probabile est: & si hac via iter fecisset, multo longius sane, quam centum millium passuum, iter fuisset ab Isara, Rhodani ripam sequendo, usque ad eum adscensum Alpium, a quo deinde quinto decimo die (ut ait cap. 56, 3.) in Italiam pervenire agmen potuit. Omninoque hoc dicere Polybius videtur, adversa Isaræ ripa, versus fontem ejus fluvii, decem diebus per c. millium pass. spatium progressum esse agmen; eamque viam postquam per convalles emensum est, deinde ipsa montium juga conscendere cœpisse. Satis autem convenit ratio numeri dierum cum viæ spatio, ut quoque die LXXX stadia, id est, x millia pass. confecerit agmen: quod breve quidem videri spatium potest, sed non nimis breve agmini, per impedita loca & convallium angustias iter facienti. A Rhodani trajectu ad adscensum Alpium numeravit stadia 1400. (cap. 39, 9.) Ab his si subtrahas 800. a confluyente Isaræ usque ad adscensum Alpium, remanent 600. stadia (LXXV. mill. pass.) a trajectu Rhodani usque ad Isaram; quam viam quadriduo emensum est agmen, (cap. 49, 5.) ut in eo itinere fere xix mill. pass. singulis diebus confecerit. Nempe nec ita difficilis illa via fuerat, & tunc maturaverat iter Hannibal, ne Romani eum consequerentur. — Sed jam video, eodem loco, quem modo citavi, (cap. 39, 9.) ipsum Polybium diserte dicere videri, non discessisse a Rhodano Hanni-

Hannibalem, donec ad consensum Alpium pervenit. Quod si ita est, intelligo, corruere ea, quæ de itinere, *adversa Isara ripa* instituto, dicta sunt. At dubitare fortasse licebit, an adeo stricte in hanc sententiam accipienda sint prædicto loco Polybii verba. Nihil vero ad explicandam hanc questionem Livius confert, cujus narratio XXI. 32. pluribus etiam majoribusque premitur difficultatibus.

Vers. 1.

Vers. 3. εἰς τὴν εἰκ. ἀπὸ θαλάσσης. Sic ed. 2 & seqq. cum Aug. Vat. Flor. Reg. A. ἀπὸ θαλάσσης εἰς τὴν εἰκ. ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. — *Ibid. προάγειν εἰς τὰς δυσχωρίας.* εἰς deest ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. Sic vero legendum foret τὰς δυσχωρίας, ut monnit Reisk. Præpositionem ex Reg. B. adscivit Casaub. & habent eandem Vat. Flor. & Reg. C. ἐπὶ inferendum conjecerat Scaliger.

Vers. 3.

Ibid. Ferri potest συναθροισθέντες οἱ τῶν Ἀλπερίων ἡγεμόνες, ut Ικανὸν τὸ πλῆθος per adpositionem, quam vocant, in nominativo adjectum intelligatur. Sic autem edd. & Reg. B. C. cum Bav. Aug. Reg. A. Et Perottus: congregata Allobrogum multitudo ingens. Commodius tamen ἀθροίσαντες Vrb. Vat. & Flor. — *Ibid. Ικανὸν τὸ πλῆθος.* Ab Vrsino hoc accepit Casaubonus; & habet Vat. quoque articulum. Sed Ικανὸν πλῆθος, absque articulo, dant ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum Bav. & Flor. Ex Vrb. nil adnotavit Spallettus, quo significatur, consentire illum cum ed. 2. At suspicor tamen, legi in eo codice eundem articulum τὸ, ut eum Casaubonus ex hoc codice, quem ille tractavit, adsciverit: nam Vrsini quidem sive Emendationes, sive Lectiones, ex cod. insto depromtas, vix umquam adoptatas esse a Casaubono video, nisi ubi vel manifestissima & oppido necessaria videbatur emendatio, vel ubi id, quod Vrsinus dabat, a codice Vrb. aut a cod. Bav. vel Reg. B. (quibus codicibus usus est Casaubonus) aut vero Scaligeri auctoritate, fuisset confirmatum.

Ibid. προκατελάβετε τοὺς εὐκαίρους τόπους. Sic ed. Casaub. & seqq. cum Vrb. Vat. Flor. Reg. B. C. προκατέλαβον τοὺς εὐκαίρους, absque τόπους, Aug. Reg. A. προ-

- Verf. 3. κατελάβοντο τοὺς εὐκαίρους, absque τόπους, ed. 1. 2. ex Bav. Vnde κικισκίς, (qui editionem 1. & collationem Bæclerianam codicis Augustani sub oculis habnit) — „Facile patet, ait, auctorem dedisse προκατέλαβον τόπους εὐκαίρους. Finem verbi προκατελάβοντο, scil. το, si conjungas cum τοὺς, facile existit ex eo τόπους.“ — Sed, præterquam quod in vetustissimis codicibus diserte adjectum nomen τόπους est, verbum καταλαβέσθαι, occupare locum, semper in medio genere, numquam in activo, a Polybio quidem usurpatur.
- Verf. 4. Verf. 4. οὐκ ἐλάττω. Sic Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Nec aliter voluit, vel debuit Bav. in quo tamen deest ultima vocalis, quæ, pro more illius librarii, lucrandi spatii causa superscribi extremæ voci debuerat. Hinc ex ἐλάττω, quod ibi est, ἐλάττων ex conjectura fecit Obsopæus, quod tenuerunt sequentes editores, nisi quod (ut par erat) accentum sultem mutavit Gronovius, ut ἐλαττον esset. — *Ibid.* αὐτοὺς tenni, ut editum erat. Codex tamen Bav. ceterique vett. mss. αὐτοὺς h. l. præferunt.
- Verf. 5. Verf. 5. ἐπέμεινε adoptavi ex Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. ὑπέμεινε ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. Temere ὑπέμεινε ed. 2 & seqq.
- Verf. 6. Verf. 6. τῶν καθηγουμένων revocavi ex ed. 1. quæ tenet ex Bav. & sic rescribere ex ingenio jusserat Vrsinus. πρὸ τῶν καθηγουμένων ed. 2. ex Aug. cum Vrb. Vat. Flor. Reg. A. B. C. Inde Casaubonus ex ingenio τῶν προκαθηγουμένων fecit, quod tenere posteriores editores, & a nobis etiam teneri fortasse debuerat.
- Ibid.* ἐπόθεσιν revocavi ex Bav. e quo habuerunt ed. 1. 2. Reg. B. C. ἐπίθεσιν adoptavit Casaub. ex Vrb. & ex marg. edit. 2. quæ habet ex Aug. Et consentiunt Vat. Flor. & Reg. A. Sed ἐπίθεσις notat ipsum impetum, ex insidiis factum in hostem, ipsam subitam invasionem; nec satis per se aptum est vocabulum huic loco, nec satis convenit cum τὴν ὄλην. ἐπόθεσιν consilium, institutum, rationem significat; vocabulum, Polybio frequentatum hac notione,

tionē, peraptum huic loco, & mox recurrens vers. seq. Idem fere notat quod ἐπιβολή, quo simillima ratione utitur cap. 52, 4.

Vers. 7. πρᾶξαντες. Mendose πρᾶξαντες Aug. Reg. A. Vers. 7.

Vers. 8. προῆγεν ἐμφανῶς. ἀφανῶς ed. 1. 2. Bav. Vat. Vers. 8. Flor. Aug. Reg. A. B. C. Hinc CASAVBONVS in ora Basil. notavit: „Omnino legendum ἐμφανῶς, re ita postulante, Livio clamante, & inspecto ms. V. facile intelliges.“ — Videtur itaque in codice Vrb. (nam hunc nonnumquam sola illa litera initiali V. solet designare) ἐμφανῶς invenisse Casaubonus; at nihil tamen varietatis ex eodem codice ad h. l. enotavit Spallettus noster. Perottus, aperte: sed id ex Livio XXI. 32. fumere potuit, qui sic habet: *luce prima subiit tumulos, ut ex aperto atque interdum vim (al. viam) per angustias facturus.*

Vers. 9. ἀποκχωρη. ex Aug; adscitum in ed. 2 & seq. Vers. 9. Et consentiunt Vrb. Vat. Flor. Reg. A. ἀνακχωρ. ed. 1. Reg. B. C. cum Bav.

CAPVT LI.

Cap. LI.

Vers. 1. συνθεασάμενοι, Polybianum verbum, adscivi Vers. 1. ex Vrb. Vat. Flor. Vulgo habent simplex θεασάμενοι.

Vers. 2. Verba καὶ τοὺς ἱππεῖς desunt ed. 1. & Bav. Vers. 2. Sed habent ea Reg. B. C. cum ceteris codd. — Ibid. ἐκμνησμένους. Citat hunc Polybii locum Suidas hac voce, Conf. ad cap. 53, 5. — Ibid. ἐξεκλήθησαν recte Casaub. Et sic Aug. & Reg. A. Mendose ἐξεκκληθήσαν ed. 1. 2. ex Bav. ἐξεκλήθησαν Vrb. Vat. Flor.

Vers. 3. Φθόρος. Temere Φόρος solus Reg. C. Vers. 3.

Vers. 4. ὁμόσε τοῖς φορτίοις ποθὰ τῶν ὑποζυγίων. Vers. 4. Sic recte Vrb. Vat. Flor. & Vrfini codex. Eodem modo Perottus: *multa iumenta cum sarcinis deciderunt.* Editio 1. 2. & codd. Reg. B. C. ex Bav. sic habent, ὁμῶς σὺν τοῖς ὑποζυγίοις καὶ φορτίοις ποθὰ τῶν ἄχθοφόρων. Nempe, cum vocab. ὑποζυγίων per errorem fuisset loco motum, & in eodem casu cum φορτίοις positum, substitutum deinde

Verf. 4. in fine in ejus locum est nomen fere synonymum ἀχθόφρων, (conf. Suid in Ὑποζύγια) quod tamen non eodem modo in usu est. Casaubonus, cum corruptam esse istam scripturam intelligeret, tamen prorsus eam deferere non est ausus; sed in hunc modum suo ex ingenio eam mutavit, ὁμῶς σὺν τοῖς φορτίοις πολλὰ τῶν ὑποζυγίων καὶ ἀχθόφρων. Idque tenere posteriores editores. Est tamen & in ora Bav. a prima manu scripta hæc nota: Γρ'. ὁμῶς σὺν τοῖς φορτίοις πολλὰ τῶν ὑποζυγίων, quod ipsum in contextu habent Ang. & Reg. A. absque τῶν ἀχθόφρων. Ceterum ὁμῶς σὺν haud dubie ex interpretatione irrepsit pro ὁμόσε, quod pro illo frequentat Polybius, ut IV. 16, 10. VI. 7, 5.

Verf. 5. *Verf. 5. ἀντίοι συμπύκτοντες, in jumenta in fronte incidentes*, scil. quod ex vulneribus confternati recederent, &, quidquid a tergo erat, retro premerent. Poterat id autem ita fieri, ut converterent sese, adeoque frontem fronti jumentorum oppositum haberent: atque id equidem in versione latina expressi, adjiciens verbum *conversi*. Sed intelligo, carere nos posse hoc adfumento: cohibere enim eques equum poterat, ne retro se converteret; illud impedire non poterat, quo minus retrorsum conniteretur, & in vestigia sua recedens jumenta, pone sequentia, a fronte premeret & retrorsum truderet. Nil vero sopus est, ut pro ἀντίοι cum Reiskio ὑπτίοι suspicemur, quod ne ferri quidem posse videtur.

Ibid. πᾶν τὸ παραπίπτον. Sic ed. 1. cum codd. ad unum omnibus. Temere πᾶν τὸ συμπαράπίπτον ed. 2. & inde reliquæ editiones.

Verf. 6. *Verf. 6. τὸν κίνδυνόν ἐστι.* Sic Bav. Ang. & Reg. A. quibus invitis temere τὸν κίνδυνόν ἐστι dant editi omnes & Reg. C. Et nullam quidem varietatem ex Urb. Vat. Flor. adnotatam in schedis video, quæ effugere potuit diligentiam eorum, qui hos consuluerunt codices. Ceterum etiam si in ἐστι consentirent iidem tres codices, tamen id cum Reiskio mendosum censerem, & ἐστὶ præferrem.

Ibid.

Ibid. τοῦ σκευοφορικου ex Bav. est editum, & per se utique percommodum videri debuit & analogiæ consentaneum, ut, quemadmodum in sing. τὸ πεζικόν & τὸ ἱππικόν dicitur pro οἱ πεζοί, οἱ ἱππεῖς, sic τὸ σκευοφορικόν pro τὰ σκευοφόρα. Sed quoniam id non solum h. l. codex alius nullus agnoscit, verum & III. 79, 2, & XII. 19, 5. in τὸ σκευοφόρον libri omnes consentiunt, intelligo, hic quoque restitui debuisse τοῦ σκευοφόρου, & alterum pro emendatione, ex docti librarii ingenio profecta, fuisse habendum.

Ibid. ὤρμησε παραβοηθήσων τοῖς τῇ πορείᾳ προσβάλλουσιν. *Ad ferendam eis opem, qui iter porro facere conabantur, proficiscitur.* In loco difficili & haud dubie corrupto, cum certius tunc nihil haberem, tenui Casauboni versionem. Cum ex Bav. vulgo editum esset προσβάλλουσιν, idem ISAACVS CASAVBONVS (ut docet filius ejus Mericus) ad oram exempli sui editionis Basileensis sic scripserat: „*iis, qui longo agmine iter carpebant.*“ Rursusque ibidem, sed recentiori scriptura, monuit: „*sed legimus προλαβοῦσιν.*“ Atque hoc ipsum etiam in versione latina secutum esse patrem, opinari se ait Mericus. Eam emendationem IAC. GRONOVIVS, si novam Polybii editionem adornare ei licuisset, in contextum erat recepturus, ut ex Notis ejus msstis intellexi, nbi ad hunc locum hæc adnotavit: — „τοῖς τῇ πορείᾳ προλαβοῦσιν. Hæc vera scriptura est, pro qua laudes debemus Casaubono. Verum non significant ista, *iis, qui longo agmine iter carpebant*: nec, *qui iter porro facere conabantur*, sed, *qui in agmine antecedeabant.* Polyænus lib. II. Strat. p. 105. τῇ πορείᾳ προέλαβεν ἡμέραν. Polyb. lib. I. c. 25. [vf. 2.] συνιδόντες τοὺς πρώτους πολὺ προειληφότες τῶν ἄλλων. III. 66, [5.] τοὺς δὲ λοιποὺς ἀκούων ἤδη πολὺ προειληφέναι. Leg. CXIV.“ — Postremus locus est in editione nostra lib. XXXI. 23, 2. ubi sic: ἅμα μὲν ὑπολαμβάνοντες αὐτὸν πολὺ προειληφέναι κατὰ τὸν πλοῦν. Quæ loca, & alia, his similia, quæ facile ex aliis scriptoribus colligi poterant, si

Verf. 6.

diligentius, cum contextum nostrum prelo paravi, expendissem, vix temperaturus puto mihi tunc fueram, quin in contextum reciperem eandem Casauboni emendationem. Sed arrisit tum quidem προσβάλλουσιν, quod dant Flor. Aug. Reg. A. B. quibuscum consentire etiam Vaticanum certo interim cognovi; idemque unice probavit Reiskius, qui, ita esse in codice Augustano, a Bœclero didicerat; & sic jam olim Scaliger in ora sui libri correxerat. Quamquam nescio quo pacto hi interpretati sint eam lectionem, & ipse, quo pacto interpretarer, dubitavi. Videri poterat προσβάλλειν τῇ πορείᾳ denotare *incumbere itineri*; quæ notio cum ea fere convenit, quam Casaubonus illis verbis expressit, *qui iter porro facere conabantur*. Sed vereor, ne infirmo utique fundamento hæc nitatur interpretatio. Cogitaveram porro, sicut προσβάλλειν τῇ πόλει, προσβάλλειν τοῖς πολεμίοις, est *adgredi urbem, impetum facere in hostem*, sic προσβάλλειν τῇ πορείᾳ (quandoquidem nomen hoc non modo *iter*, sed sæpius etiam, & hoc ipso quidem capite, ipsum *agmen* significat *iter facientium*) denotare posse *carpere agmen, impetum facere in agmen*; pro quo cap. 62, 3. κακοποιούντας τὴν πορείαν dicit. At sic sane Polybius, de Hannibale verba faciens, scribere non potuit ὤρμησε παραβοηθήσων τοῖς τῇ πορείᾳ προσβάλλουσι, *adcurrisse ad opem ferendam eis, qui agmen invaderent*; sed, *adcurrisse ad opem ferendam suis adversus eos, qui agmen invaderent*; ut adeo interciderit aliquid statuendum foret, velut ἐπὶ τοῖς τῇ πορ. προσβ. vel καὶ συμμίζων aut καὶ συμβαλῶν τοῖς τῇ πορ. προσβ. Sed una videtur superesse ratio, eaque certissima, expediendi hujus loci, ita, ut προσβάλλουσι teneamus, & nihil in verbis turbatum, nihil defectum statuamus, si phrasin τοῖς τῇ πορείᾳ προσβάλλουσιν interpretemur iis, *qui agmine adscendebant*. Agmine dico, sicut dicimus *agmine procedere*. προσβάλλειν autem *adscendere* verto, sicut προσβολή verf. 4. *adscensum* denotat; & ipsum verbum προσβάλλειν X. 30, 5. manifeste *adscendere* significat, quemadmodum & προσβαί-

νειν,

νεν, de quò verbo dixi ad II. 67, 6. Iudicet optetque doctus Lector, conferatque Livium XXI. 33.

Verf. 8. διὰ τὴν τῶν προειρημένων πρηνήν. οἱ προειρημένοι videntur esse οἱ ὄδοι, ii, qui ex superiori loco adcurrerebant ad auxilium ferendum suis & ad propellendos hostes.

Verf. 9. περιλειπόμενον Casaubonus edidit ex Reg. B. Sic autem dant & Aug. & Reg. A. C. & Flor. περιλειπόμενον ed. 1. 2. ex Bav. Nulla varietas enotata est ex Vat. & Vrb. — *Ibid.* διήνυσ adoptavi ex Vat. & Flor.

Verf. 11. ἐκκληθῆναι. conf. vs. 2. Perperam ἐκβληθῆναι edd. ex Bav. cum quo consentit Flor. De confusione literarum β & κ dixi ad I. 37, 9. Veram scripturam restitui ex Aug. cum quo consentit Vat. Nec procul abit Vrb. in quo est ἐκκληθῆναι. In Reg. A. tertia verbi litera ita exarata est, ut nescias, β an κ voluerit librarius. Puto similiter esse in Flor. — *Ibid.* καὶ πρὸς τὸ μέλλον. καὶ τὸ μέλλον Aug. Reg. A.

Verf. 12. ἐπὶ δυοῖν (δυεῖν Flor.) καὶ τρισὶν ἡμέραις. Non opus erat hæc sollicitare. Rursus ἐπὶ δύο ἡμέραις cap. 52, 8.

Verf. 13. Φόβον εἰργάσατο. Vfus Polybianus εὐνεῖν γάσαστο postulat, cujus verbi prima syllaba ab extremitate vocis præcedentis intercepta est. — *Ibid.* αὐτῷ βεβήως ἐγχειρεῖν. Recte αὐτῷ, monentibus Vrsino & Scaligero edidit Casaub. & sic dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. αὐτὸν ed. 1. 2. & Reg. B. C. ex Bav.

CAPVT LII.

Cap. LII.

Verf. 1. ὄρμα. ὄρμα Flor.

Verf. 1.

Verf. 3. κηρύκειον tenui, editum ex Bav. Et sic ex hoc Polybii loco profert Suidas in Κηρύκειον & in Σύνθημα. κυρύκειον habet Vat. cum aliis.

Verf. 5. ἐγχειρησάντων αὐτὸν ἀδικεῖν. Editi vulgo cum Bav. dabant ἐγχειρ. κατ' αὐτοῦ ἀπώλειαν. Postquam librarii alicujus errore interciderat verbum ἀδικεῖν, alius ex ingenio κατ' αὐτοῦ pro αὐτὸν scripsit. — *Ibid.* διασφαφούντων

των

- των ὅτι πάρεσι &c. Habet hæc verba Suidas in *Κηρύκειον* & in *Σύνθημα*.
- Verf. 6. *Verf. 6.* συλλογισζόμενος μέν. Vtique συλλογισζόμενος δὲ describendum videtur, ut voluit Reifkius. — *Ibid.* Verba ὡς εἰ λάβοι ex uno Bav. edita sunt. Ignorant ea Vat. Flor. Aug. a pr. manu, & Reg. A. Temere εἰ ὡς λάβει ed. 2. — *Ibid.* καὶ προτιόρους caret Flor.
- Verf. 8. *Verf. 8.* ἐπὶ δύο ἡμέραις. Conf. cap. 51, 12. ἐπὶ δύο ἡμέραις Flor. Reg. A. Poterat & δύοιν & δύοι dicere; sed pro indeclinabili sæpius utitur nomine δύο Polybius cum optimis quibusque auctoribus.

Cap. LIII.

CAPVT LIII.

- Verf. 3. *Verf. 3.* τούτου συγκυρήσαντος. Sic recte Casaub. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. Mendose τούτου συγκυρήσαντος ed. 1. 2. τούτους συγκυρήσαντες Vat. Flor.
- Verf. 5. *Verf. 5.* περὶ τὴ λευκοπετρ. Temere περὶ τὸ ed. 1. — *Ibid.* ταῦτα μάλιστα ἐξεμνήσατο τῆς χαράδρας. ταῦτα quorsum pertineat, non video se ait Reifkius, & suspicatus est ταύτης legendum, ut ad τῆς χαράδρας referretur. ταύτη maluerat Scaliger. Sed non video equidem, quid magnopere obftet, quo minus ταῦτα ad ὑποζύγια referatur, quorum nunc summa cura Hannibali fuit. Verbum ἐξεμνήσατο perinde active ac neutraliter, seu reciproce accipitur potest: Ἀννίβης ἐξεμνήσατο ταῦτα, vel ταῦτα (in nominat.) ἐξεμνήσατο. Priori modo si accipias, vera erit scriptura τῆς χαράδρας, quam dant codices nostri, quod idem erit ac ἐκ τῆς χαράδρας, quæ structura obtinet in illo Fragmento apud Suidam, quod inter Polybianā cum Casaubouo retulimus, (Fragm. Polyb. Gramm. XLV.) ἐκμηρυσάμενος τὴν δύναμιν ἐκ τῶν δυσχωριῶν. Quod si ταῦτα in nominativo, & verbum reciproce accipias, erit τὰς χαράδρας in accusativo legendum cum Suida in Ἐξεμνήσατο, qui tamen ταῦτα non habet, sed pro eo ὁ Ἀννίβης in nominat. adiecit, hoc modo: Ὁ δὲ Ἀννίβης ἐν ὅλῃ τῇ νυκτὶ μάλιστα ἐξεμνήσατο τὰς χαράδρας. Eodem modo in signi-

Vers. 5.

significatione reciproca cum accusativo casu constructum hoc verbum supra vidimus cap. 51, 2. Sic rursus apud Suidam In Ἐκμηρυσάμ. Ὁ δὲ ἐκμηρυσάμενος τῷ πλῶ τὸν ποταμὸν πάντα, ille vero totum fluvium emensus. (Quæ ibi sequuntur, corrupta verba, κατὰ Χαλδαῖος ἦν, (κατα-χαλδαῖος ἦν edit. Mediol.) de quibus desperavit Küsterus, ita fortasse restituenda sunt, κατὰ Χαλδαίους ἦν, in terra Chaldaeorum erat; ut fluvius, de quo agitur, Euphrates intelligatur.) Denotat autem verbum *μηρεύεσθαι*, (*filum*) *in glomas convolvere*, vel *fuso circumvolvere*, (*funem*) *in orbem convolvere*, (*vela*) *contrahere*, *gyros facere*, ut serpentes. Conf. Eustath. ad Odyss. XII. 170. & Henr. Stephanum in Indice Thesauri Gr. Linguae col. 1454. Hinc *ἐκμηρεύεσθαι* est *explicare*, *evolvere*, & *explicando*, vel *evolviendo extendere*, sive *se*, sive *aliud*, & ita longa serie & vetuti longo filo per tortuosam & angustam viam progredi ac pergere, vel transducere, estque adeo plane id, quod francogallico idiomate *defiler* dicimus. Quæ notio obtinet h. l. & cap. 51, 4. & in ceteris Fragmentis, a Suida citatis, qui Ἐκμηρυσόμενος interpretatur ἀναλεγομένους, *relegentes*, ut dicimus *legere litus*: tum Ἐκμηρυσάμενος ἐξελκύσας, ἐπεκτείνας, *explicans*, *extrahens*, *extendens*: & Ἐξεμῆρύσατο διεξῆλθεν. Eadem notione verbo hoc usus est Xenophon de Exped. Cyri lib. VI. p. m. 301. (ed. Wechel. p. 386.) ἤγειτο, παραγείλας διαβαίνειν ἢ ἕκαστος ἐτύγχανε τοῦ νάτους ὤν. θᾶττον γὰρ ἂν ἄθρόον ἐδόκει οὕτω πέραν γενέσθαι τὸ στράτευμα, ἢ εἰ κατὰ τὴν γέφυραν, ἢ ἐπὶ τῷ νάπει ἦν, ἐξεμῆρύνοντο. Nec multo aliter apud Plutarch. in Aemilio cap. 26. p. 269. edit. Wechel.) Ὁ Περσεὺς οἰκτρὰ ἔπασχε, διὰ στενῆς θυρίδος παρὰ τὸ τεῖχος ἐκμηρυσόμενος αὐτὸν καὶ παιδία καὶ γυναικα. Miserabilis Perseus erat, qui ex angusta fenestra per murum se puerosque & conjugem, alium post alium, fune demisit.

Vers. 6. τὰς ἀνωτάτω. Temere h. l. neglectus articulus in ed. 1. & Reg. B. C. — Ibid. περιπίπτων ἔτι. Mendose περιπτώντων ἔτι Aug. quod imperite inde expressum est

Verf. 7. 8. est in edit. 2. — *Verf. 7.* πρωτοπορείας. πρωτοπορίας h. l. Vat. — *Verf. 8.* καθ' ὃν γὰρ τόπον. Temere καθ' ὃν ἂν γὰρ τόπον. edd. & Reg. B. C. operarum errore ex ed. 1. propagato.

Verf. 9. *Verf. 9.* ἐννατῶος. ἐνατῶος Vat. Flor. Et ita debuerunt Aug. & Reg. A. in quibus est ἐνατῶος. — *Ibid.* δύο ἡμέρας edd. ex Bav. δύο ἡμέρας Vat. Flor. Reg. A. δύο ἡμέρας Aug. — *Ibid.* προσέμενε adoptavi ex Vat. & Flor. Vulgo ἔμενε.

Cap. LIV.

CAPVT LIV.

Verf. 1. *Verf. 1.* περὶ τοῖς ἄκροις. τοὺς ἄκρους, quod habent libri, possis etiam ex τὰς ἄκρας corruptum suspicari, commutatis inter se ου & α, ut I. 75, 5. III. 35, 2. — *Ibid.* εἰς τὸ συνάπτειν τὴν τῆς Πλειάδος δύσιν, ad occasum inclinante vergiliarum fidere. Plinius Hist. Nat. II. 47. *Post aequinoctium autumni diebus fere quatuor & quadraginta Vergiliarum occasus hiemem inchoat, quod tempus in 11 Idus Novembris incidere consuevit.*

Verf. 2. *Verf. 2.* τὴν τῆς Ἰταλίας ἐνέργειαν. ἐνέργειαν Vat. Flor. Conf. ad cap. 44, 6.

Verf. 5. *Verf. 5.* πᾶν τὸ παραπεσὸν τῆς ὁδοῦ καὶ σφαλύν. Tenui Casauboni versionem, *quidquid* [intellige, sive jumentum, sive elephas, sive equus, sive homo] *via aberrans semel excidisset.* In emendationem autem παραπεσὸν, pro vulgata περιπεσὼν, consentiunt Scaliger, Casaubonus in ora Basileensi, Gronovius in Notis msstis, Reiskius & Ernestus. παραπίπτειν τῆς ὁδοῦ eadem ratione dicitur, ac παραπίπτειν τῆς ἀληθείας XII. 7, 2. (nisi ibi παραπαίσω pro παραπίσω legendum) & πράπτωσις τοῦ καθ' ἡκοντος, XV. 23, 5.

Verf. 6. *Verf. 6.* ὑπέφρων. Temere ἐπέφρων ed. 1. & Reg. B. C.

Verf. 7. *Verf. 7.* σχεδὸν ἐπὶ τρία ἡμιστάδια, fere stadium cum dimidio. Livius XXI. 36. in pedum mille admodum altitudinem. Si stadium æquivalet 625. pedibus romanis, erunt

erunt tria semistadia pedes 937. cum dimidio, adeoque passus 187. cum dimidio. Cum in versione Casaubonus posuisset *in pedes fere centum nonaginta*, monuit Gronovius, *passus* dicere voluisse interpretem. Quod vero *in altitudinem* Livius dicit, de hoc mox videbimus.

Ibid. τῆς ἀπορρώγος. Haud dubie hæc, sicut vetustissimarum membranarum, sic verissima lectio. ἡ ἀπορρώξ est *rupes abrupta, abscissa, & præcipitium abruptæ rupis, transitum, vel descensum nullum concedens.* conf. VII. 6, 2. & Suid. in Ἀπορρώγας. Itaque quam nunc ἀπορρώγα dicit Polybius, κρημνός vocat cap. 55, 7. Quod nomen τῆς invexerunt codices nonnulli, sive casu ortum est, ex facile literarum Γ & Τ permutatione, sive ex imperita conjectura. Si non nisi *terra* fuisset abrupta, facile fuerat remedium; at *per hoc præcipitium improbo labore via erat munienda*, ut ait cap. 55, 7. Nempe in ipsis summis Alpium jugis erant, ubi nil nisi *nuda rupes*, nive plerumque, humo nusquam operta. Per transversam rupem angusta callis erat, qua ægre milites expediti, ægerrime gravius armati singulaque jumenta transire, & circumlegere summos montium apices poterant. Subito perveniunt ad locum, ubi jam ne singulis quidem expeditis patebat transitus: in stadii fere cum dimidio longitudinem jam olim adeo abscissa fuerat rupes, ut singuli expediti vix perrepere possent; nunc recenti etiam ruina rupis deleta plane erat callis, & prorsus abruptum præcipitium. Itaque multo atque duro labore denuo aperienda muniendaque via erat. Ceterum turbasse nonnulla atque corrupisse in hac narratione Livius mihi videtur. Nam quod spatium qua recens abruptus prorsus locus erat, *in altitudinem* accepit, non *in longitudinem*, id nec ex Polybio sumsit, & prorsus ridiculum absurdumque videtur: *in altitudinem* sæpe tota rupes, non modo per stadii cum dimidio spatium, abrupta intelligi debet. Tum *virgulta ac stirpes, in rupe eminentes*, suo ex ingenio, aut ex fabulosa aliorum traditione, non ex Polybio, nec ex loci natura hausit. Quid quod

Verf. 7. quod deinde cap. 37. in summis Alpibus, ubi ne virgulta quidem crescunt, *immanes etiam arbores* inducit, & *lignorum ingentem struem*: nempe huius opus erat ad ornandam fabulam, quam sicco pede prudens Polybius transit, de rupe, incendio torrefacta, & infuso aceto putrefacta. τῆς γῆς ἀπεβράγυιαις dant ed. 1. 2. & Reg. B. C. ex Bav. τῆς γῆς ἀποβράγος ed. 3. 4. 5. ex Casauboni ingenio.

Ibid. μὲν οὖσης edidit Casaub. ex Reg. B. C. monente etiam Vrsino: sic vero Vat. & Flor. μενούσης ed. 1. 2. cum Bav. Aug. Reg. A. — *Ibid.* μᾶλλον ἔτι, praeuntibus Vrsino & Scaligero correxit Casaub. Mendose μᾶλλον ἔτι ed. 1. 2. consentientibus mssis.

Verf. 8. *Verf.* 8. καὶ ταύτην adoptavi ex Flor. Et vel sic, vel ταύτη legendum monuerat Reiskius. καὶ ταύτης edd. & ceteri mssis. Ex Vat. nulla notatur varietas.

CAP. LV.

CAPVT LV.

Verf. 1. *Verf.* 1. Τὸ γὰρ συμβῶναι &c. Habet haec verba Suidas in Ἰδιον. — *Ibid.* ἐπιστοῦς. Mendose ἐπὶ τοὺς Vat. Flor. — *Ibid.* εὐδίαοκτον. Temere ἀδίαοκτον ed. 1. 2.

Verf. 2. *Verf.* 2. ἐπέπλεον dederunt h. l. Vat. & Flor. sicut dant omnes verf. 4. Vulgo h. l. ἐπλεον edd. cum ceteris codd. De ratione, qua verbo hoc πλεῖν, vel ἐπιπλεῖν hic utitur Polybius, conferre Gronovius (in Notis mssis) iussit Luciani locum, nec tamen prorsus similem, ex Veris Histor. lib. II. c. 2. T. II. edit. Wetsten. p. 106. τὴν ναῦν παρηγυῖαν ἀνασπᾶσαντες, καὶ πετάσαντες τὴν ὁθύνην, ἐσυρόμεθα, ὥσπερ πλέοντες, λείως καὶ προσηνῶς ἐπὶ τοῦ πάγου διαλυσθᾶντες. Id est, navem, gelu firmatam, extrahimus, passoque velo veluti navigantes vehimur, levi blandoque motu labentes per glaciem. — *Ibid.* ἀμφοτέροις. Mendose ἀμφοτέροι: solus Aug.

Ibid. τοῖς διὰ τῶν ἀκροπήλων πορευομένοις. In ἀκροπήλων consentiunt codices omnes. Temere ἀκροπύλων ed. 2. ἀκροπήλων restituit Casaubonus; sed, ut sibi suspectum, asterisco notavit; in versione latina autem per lubricum glacie

glacie solum scripsit, scilicet ἀκροπαγῶν legendum suspicatus, & illa verba Liviana spectans, *lubrica glacie non recipiente vestigium*, ut ex ora Basil. docuit Mericus. Contra, ut probum vocabulum, defendit ἀκροπήλων GRONOVIVS in Notis msstis ad h. l. — „διὰ τῶν ἀκροπήλων, ait, intelligo *vias summas luto (praesertim nido) opertas*; quales ubi sunt, sive filice munitæ, sive arenaceæ, solet pes falli, nec firmiter inhærere vestigio.“ — Conferre deinde jubet verba Arriani de Exped. Alexandri lib. VI. p. 425. (cap. 24. p. 264. edit. ipsius Iac. Gronovii) καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἐτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβούνοντα, quæ tamen parum ad firmandum illustrandumve illius nominis usum conferunt. Ceterum in probando & interpretando eodem vocab. ἀκροπήλων cum Gronovio consentit ΚΕΙΣΚΙΝS, qui — „Sunt τὰ ἀκρόπηλα, ait, *loci terræ, ubi solum inferius durum & siccum, tenui velut unguine cæni est perflusum. οὗ τὰ ἄνω πηλὸς ἐπιπόλειος, τὰ δὲ ὑποκάτω ξηρὰ καὶ στεγνὰ.*“ — Et ERNESTVS in Lexico Polybiano: „ἀκρόπηλος, in summo tantum lutosus atque lubricus.

Verf. 2.

Verf. 3. τὸ δὲ συνεξακολουθοῦν αὐτοῦν restitui ex Vat. Verf. 3. Flor. Aug. Reg. A. τὸ δ' ἐξακολουθοῦν ed. 1. & Reg. B.C. ex Bav. Temere τὸ δὲ συνακολουθοῦν ed. 2. & inde reliquæ editiones.

Verf. 4. καὶ μᾶλλον ἐπέπλεον. Sic libri quidem omnes. Verf. 4. Sed suspicor, καὶ μᾶλλον ἔτι ἐπλεον scripsisse h. l. Polybium. De ipso verbo dixi ad verf. 2.

Verf. 5. διὰ τε τὸ βάρος. Restituit hoc Casaubonus. Verf. 5. ex ora ed. 2. quæ habet ex Aug. cum quo faciunt Vat. Flor. Reg. A. & Perottus. διὰ τε τὸ βάθος ed. 1. & ed. 2. in contextu, ex Bav. qui tamen ipse primum βάρος habuerat, & id dein in βάθος mutavit. Et hoc quidem præferendum putavit Reiskius, ut simul cum τὸ πῆγμα ad χιόνος referretur. Sed & ad sententiam quidem utique præstat βάρος, intelligendo αὐτῶν, & ipsa ratio grammatica id suadet: nam si vocabulum, quod h. l. scripsit Polybius, simul cum τὸ πῆγμα ad χιόνος esset referendum, satis
Polybii Histor. T. V. Q q fuerat

fuerat dicere διὰ τε τὸ βάρος καὶ τὸ πῆγμα, nec opus erat repetere præpositionem διὰ; quæ repetitio (καὶ διὰ τὸ πῆγμα τῆς χιόνος) indicat, præcedens nomen per se stare, nec una cum τὸ πῆγμα ad τῆς χιόνος esse referendum.

- Verf. 6. Verf. 6. περὶ τὴν βάχιν. Cum περὶ τὴν ἀρχὴν vulgo legeretur, hæc monuit REISKIUS: — „subaudi τοῦ κρημνοῦ, quod statim sequitur. Dubium est, quid Livius aut legerit, aut exprefferit, cuius hæc sunt verba lib. XXI. 37. *tandem, nequicquam iumentis hominibusque fatigatis, castra in iugo posuit.* Forte κορυφὴν aut ἄκρην legit.“ — Quod si Vrsini emendationem ob oculos habuisset REISKIUS, non dubito, quin suo calculo eam fuerit adprobaturus. βάχis, *iugum vel dorsum montis*, usitatum Polybio vocabulum. vide III. 101, 2. V. 69, 1.

Ibid. διαμνησάμενος. Suidas in hac voce: Διαμνησάμενος (διορύξας) τὴν χιόνα, τὴν ἐπ' αὐτῇ, ἐξωκοδόμει τὸν κρημνόν. — *Ibid.* μετὰ πολλῆς ταλαπωρίας. Sic ed. 1. cum Bav. Flor. Reg. A. B. C. nescio an & Vat. ex quo tamen, cum collatus sit cum editione Basileensi, nulla varietas adnotata est.

- Verf. 9. Verf. 9. καὶ τὰ πρὸς τὴν ὑπερβ. Articulus τὰ, qui deest h. l. editis & codici Bavarico, adjeci cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrsin. — *Ibid.* Verba διὰ τὸ συνεχῶς, usque χειμῶνος, desunt ed. 1. & Bav. Sed habent ea Reg. B. C. cum ceteris codd.

Cap. LVI.

CAPVT LVI.

- Verf. 1. 2. Verf. 1. προειρημένων Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrsin. εἰρημένων ed. 1. 2. & Reg. B. C. ex Bav. — Verf. 2. ἐν τῇ καθόλου. καὶ τῇ καθόλου ed. 1. 2. Reg. B. C. temere & in vitis vetustis codicibus: quare nil causæ est, cur ex ἡτὰ τὴν καθόλου πορείαν corruptum hoc suspiciamus cum REISKIO. Nexum scripturæ, quo in cod. Bav. exprimebatur præpositio ἐν, perperam pro καὶ acceperat Obsoletus.

Verf.

Verf. 3. τὴν μὲν πᾶσαν πορείαν ἐκ Καυνῆς πόλεως ἐν πέντε μηνὶ ποιησάμενος, *universo itinere a Carthagine Nova quinque mensibus confecta.* Initio veris copias ex hybernis contraxerat, III. 34, 6. Ineunte æstate, circa exortum vergiliarum, Carthagine Nova erat profectus, V. 1, 3. Cum in summis Alpibus versaretur, instabat vergiliarum occasus, III. 54. 1. Sexto mense, postquam ex Hispania moverat, in campestria Italiæ descendisse Appianus ait, Hist. Hannib. cap. 4. & c. 52. — *Ibid.* τὴν δὲ τῶν Ἀλπεων ὑπερβολήν. Carent δὲ ed. 2 & seqq. errore operarum ex ed. 2. propagato.

Verf. 3.

Verf. 4. οὐ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων. Tenui articulo, qui ex solo Aug. h. l. in ed. 2. & inde in reliquis est receptus. Sed solet sic ad nomina numeralia Polybius, cum optimis græcis scriptoribus, articulum adjicere. — *Ibid.* Λακινίῳ recte edidit Casaub. & sic est in Reg. A. Λαβινίῳ ed. 1. 2. Reg. B. C. Nempe sic Bav. in contextu, sed & in hoc ab ead. manu superscripta litera κ. Λακινεῖῳ Vat. Flor. Aug. Conf. III. 33, 18.

Verf. 4.

Verf. 5. ἐχέσθαι. σχέσθαι. ed. 1. ex perperam accepto scripturæ nexu. — *Ibid.* Πίσας restitui ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo Πίσσας edd. ex Bav.

Verf. 5.

Verf. 6. ἑξακέλευων recte Vat. & Flor. Mendose ἑξαπέλεων edd. cum Bay. Aug. Reg. A. — *Ibid.* προκαθήμενα. προσκαθήμενα voluit Scaliger. Sed recte habet vulgata; intellige τῆς Ἰταλίας. — *Ibid.* προσπολεμοῦντα. προπολεμοῦντα Flor. — *Ibid.* Βολοῖς. Sic ed. 1. 2. cum msstis. Βοιοῖς ed. Casaub. & seqq.

Verf. 6.

CAPVT LVII.

Cap. LVII.

Verf. 2. δὴ τινες. δὴ carent ed. 1. 2. cum Bav. sed habent Reg. B. C. cum ceteris. — *Ibid.* ἐκιστήσουσι ex Reg. B. edidit Casaub. & sic dant Vat. Flor. Reg. C. ἐκισήτουσι ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. — *Ibid.* Ἡρακλείους. Minus recte Ἡρακλίους Flor.

Verf. 2.

- Verf. 3. 4.** *Verf. 3.* κατὰ τὴν Ἰβηρίαν. κατ' αὐτὴν Ἰβηρίαν Vat. Flor. κατὰ Ἰβηρίαν Aug. — *Verf. 4.* τοῦτο τὸ μέρος. Temere τοῦτο μέρος Aug. Reg. A.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* κατ' ἰδίαν, καὶ τόπον καὶ καιρὸν &c. *Libro trigesimo quarto* hanc partem ex professo tractavit Polybicus; cujus libri vide Reliquias, & quæ ibi ad XXXIV. 1, 1. adnotamus.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* λίχνοις correxi ex msstis. Temere λιχνοῖς edd.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* τὴν ἀνάδοσιν Ernestus (in Lexico Polybiano de cibis, in cæna distributis, accepit, ut apud Athenæum eis locis, quæ citavit Henr. Stephanus in Thes. græcæ linguæ. Mihi commodius visum est, cum Casaubono de distributione, vel digestionem ciborum per venas & membra corporis accipere, qua notione medici frequentant hoc vocabulum.

Cap. LVIII.

CAPVT LVIII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* διότι μὲν οὖν. Caret οὖν ed. 1. cum Bav. — *Ibid.* τῶν τῆς ἱστορίας μερῶν. Caret τῶν ed. 4. operarum errore, repetito in ed. 5.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* εἰ δὲ μήγε τῶν πλείστων. Sic recte veteres codd. omnes. Mendose εἰ δὲ μή γε τῶν πλ. ed. 1. 2. Tum εἰ δὲ μή, τῶν γε πλείστων Reg. B. C. quos secutus est Casaub.
- Verf. 3. 5.** *Verf. 3.* ῥητέον δέ τι. τι abest ab Aug. non male. — *Verf. 5.* ἐν μὲν γὰρ. Temere εἰ μὲν γὰρ ed. 2. μὲν caret Aug.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* δυσχερὲς μὲν γὰρ ἐπὶ πλείον (ἐπιπλείον ed. 1. 2. Bav.) τινῶν αὐτόπτην γενέσθαι. Quo pertineat ἐπὶ πλείον, non satis liquet. Tenui Casauboni versionem: *in plerisque difficile est* &c. Sed verius fortasse fuerit, si ἐπὶ πλείον intelligamus *diutius, uberius, curatius*; ut III. 7, 4. 31, 1. IV. 16, 3 &c. — *Ibid.* ἐκβεβηκρωσθαι. Sic unus Reg. C.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* γνώη. γνώη Aug. Reg. A. — *Ibid.* τῶν πάρεξ ὄντων. Revocaui constantem librorum omnium ante Casau-

Casaubonum lectionem. Intellige *πάραξ τῆς ἀληθείας*, sicut *πάραξ ὁδοῦ*, *extra viam*, Iliad. X. 349. & *κελεύθου πάραξ ἰέναι* Hesiod. in Scuto Herc. vf. 353.

CAPVT LIX.

Cap. LIX.

Vers. 1. οὐκ εἶ τι. Mendose οὐκείτι Aug.

Vers. 1.

Vers. 2. προεβίβασαν *præeuntibus* Vrsino & Scaligero correxit Casaubonus. *προσεβίβασαν*, quod cum ed. 1. & 2. dant scripti omnes, defendi posse, monuit Reiskius, ita, ut *προσβιβάζειν τὴν ἐμπειρίαν* idem sit ac *προσβιβάζειν αὐτὴν πρὸς μέτρον τι*, *peritiam suam rerum atque scientiam adigere ad certum aliquem gradum, vel modum*. Memini etiam, apud Xenophontem in Memorab. Socrat. I. 2, 17. pro *προβιβάζοντας* non solum codicem Vindobonensem, sed etiam Regium, quem olim tractavimus, *προσβιβάζοντας* dare. Sed ita frequenter confusæ a librariis sunt præpositiones *πρὸ* & *πρὸς*, ut religioni sibi ducere non debeat editor, refragantibus etiam libris omnibus tale aliquid corrigere.

Vers. 2.

Vers. 4. ἀπολελυμένων. In Bav. super u super scriptæ sunt literæ *ειμ*. Hinc Obsopæus in marg. notavit: *aliids ἐπιλελειμμένων*. Quod vero Polybius ait: *viros, in rebus agendis versari solitos, curis jam qua bellicis qua civilibus esse solutos*, monuit Casaubonus in ora Basil. pertinere hoc ad ea tempora, quibus, soluto fœdere Achaico, adempta Græcis erat suarum rerumpublicarum administratio. Et sapienter utique Polybius fecit, quod & ipse (quemadmodum deinde Cicero, oppressa a Cæsare Romanorum republica) otium illud ad studia literarum & ad edenda in usum suorum popularium ingenii & industriæ suæ monumenta contulit, & alios ad idem faciendum hortatus est. — *Ibid.* *μεγάλας. μεγάλην & μεγίστην* permutata invicem a librariis nostris videbimus III. 102, 3.

Vers. 4.

Vers. 5. καὶ ἀληθ. γινωσκ. Codices mssos si sequamur, hoc modo hæc legenda & distinguenda erunt: *θέαν ἂν εἴη καὶ βέλτιον, γινώσκειν ἀληθινώτερον ὑπὲρ τῶν πρό-*

Vers. 5.

- Verf. 5.** *ταρον ἀγνοοῦμένων.* Et βέλτιον fortasse accipi poterit πρόβιον, *facilius.* Reiskius suspicatus erat, sic fortasse dedisse Polybium, *θέον ἂν ἔη καὶ ἀπαγγέλλειν* (vel ἐξηγεῖσθαι) βέλτιον καὶ γινώσκειν ἀληθινώτερον. — *Ibid.* ὑπὲρ τῶν πρόταρον ἀγνοοῦμένων. — „τὰ ἀγνοούμενα sunt h. l. non ea, quæ plane ignorantur, sed quæ non certo sciuntur; quorum nonnihil bene & recte tenemus, de plurimis prava & falsa nobis persuasimus, in quibus erramus, aut opinione decepti sumus.“ REISKIUS. — Sæpe apud Polybium ἀγνοεῖν denotat *errare, in errore versari.*
- Verf. 6.** *Verf. 6. πειρασόμεθα ποιῆν* ex Reg. B. adscivit Casaub. Et consentiunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. C. *παραστησόμεθα ποιῆν* ed. 1. 2. cum solo Bav. De qua scriptura sic monuit REISKIUS: „Facit verbi hujus in hac re usus, Polybianam aliquam (ut Strabo appellat) *περισκέλειαν* redolens, ut existimem, hanc veram esse lectionem, illam vulgarem ejus interpretationem. *Audebimus, ait, vel accingemur.* Nam hoc est *παρίσταθαι*, *aggredi opus, adflare ei cum animi quadam constantia & fortitudine.*“ — Sed *περισκέλεια*, cujus Polybium accusat Strabo, ad aliud genus pertinet: (conf. Adnot. ad III. 37, 4.) & nusquam apud Polybium usurpatum hoc modo verbum *παρίσταθαι* reperies.
- Verf. 7.** *Verf. 7. τὰς συμβάσεις* oportuit, quoniam proximum nomen est *τὰς κακοπαθείας.* Masculinum *τοὺς συμβάντας*, quod cum ed. 1 & 2. dant codices mssti omnes, suspicionem movere potest, præcessisse olim *τὰς κακοπαθείας*, & secutum esse nomen *τοὺς κινδύνους.*
- Verf. 8.** *Verf. 8. ποιήσωμεν* in subj. scribendum monuit Reiskius, & sic in libro suo correxit Scaliger. Sic autem recte dant codices omnes. Temere *ποιήσωμεν* edd.

Cap. LX.

CAPVT LX.

- Verf. 1.** *Verf. 1. ἤδη δεδηλώκαμεν.* ὡς ἤδη δεδηλώκαμεν Flor. imperite.

Verf.

Verf. 3. ἀθεραπευσίας. Citavit ex hoc loco verba *Verf. 3.*
nonnulla Suidas in Ἀθεραπευσία.

Verf. 4. πολλοὶ δὲ καὶ καθυφῆντο ἑαυτοὺς &c. *Verf. 4.*
Laudavit hæc Suidas in Καθυφῆντο, & verbum hoc interpreta-
tus est ἑαυτοὺς ἐδίδουσαν εἰς ὅλεθρον. In Suidæ edit. Me-
diolan. est etiam particula καὶ ante καθυφῆντο, quam ne-
glexerunt aliæ Lexicographi editiones. — *Ibid.* οὕτα
γάρ. Necessaria erat conjunctio γάρ. Nam τε in οὕτε re-
fertur ad id, quod sequitur, ἅ τε καὶ παρεκόμεζον. —
Ibid. Facile corrigit æquus Lector lapsum operarum no-
strarum, & τὴν τροφὴν pro τὴν προφὴν reponet. — *Ibid.*
In συναπώδωτο consentit Vat. cum Flor.

Verf. 5. ὀκτακισχιλίους καὶ τρισμύριους &c. *Conf. III. Verf. 5.*
56, 4. & Adnot. ad III. 35, 7. Nodum rursus nescio quem
in scirpo quæsit Reisius, invertendum esse ordinem
numerorum putans, scribendumque ὀκτακισμύριους καὶ
τρισχιλίους, quam in sententiam multa disputavit ad h. l.
quæ huc transcribere supersedeo. — *Ibid.* πλείους ὀκτα-
κισχιλίων recte editum ex Bav. πλείους ὀκτακισχιλίου
Vat. Aug. Reg. A.

Verf. 7. ὁμοίως δὲ τὰ τῶν Ἰππων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν Ἰπ- *Verf. 7.*
πων Vat.

Verf. 8. προσανειληφείας ἤδη τῆς δυνάμεως. προσανει- *Verf. 8.*
ληφώς ἤδη τὰς δυνάμεις correxit Scaliger, non cogitans, per
ellipsin pronominis ἑαυτὸν (quod adjicitur XXII. 25, 6.)
neutraliter & reciproce usurpari posse illud verbum, per-
inde ut ἀναλαμβάνειν XII. 26, 6. & sæpe apud Appia-
num & alios.

Ibid. Ταυρινῶν, præeunte Vrsino & Scaligero, cor-
rexit Casaub. Sic autem dant Vat. Flor. Aug. Reg. A.
Ταυρηνῶν ed. 1. 2. Reg. B. C. ex Bav. Ταυρίνοι ex hoc li-
bro III. Historiarum Polybii citatur apud Steph. Byzant. in
Ταυρίσκοι. *Conf.* Adnot. ad II. 15, 8. — *Ibid.* In Ἰσομ-
βρας consentiunt h. l. scripti omnes & editi.

- Verf. 9.** *Verf. 9.* τὴν βαρυτάτην πόλιν. Nomen cum Polybio tacet Livius XXI. 39. *Taurasiam* nominat Appianus in Hist. Hannib. c. 5.
- Verf. 12. 13.** *Verf. 12.* ἤδη τοὺς πλείστους. ἤδη caret ed. 1. cum Bav. Sed habent Reg. B. C. cum ceteris codd. — *Ibid.* διακεκλειότων. Frequentatum Polybio verbum, ut docebit Lexicon Polybianum. — *Verf. 13.* μὴ μέλειν. Mendose μὴ μέλειν Bav. — *Ibid.* καὶ πρῶτον τι. Caret ti ed. 1. cum Bav. minus recte. Conf. III. 70, 13. Vide tamen & cap. 69, 8.

Cap. LXI.

CAPVT LXI.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* Vtique requirebatur *προσαυξησόμενοις*, quod recte posuit Casaub.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* τὸν πλοῦν. Cum esset vulgo τὸν τε πλοῦν, non habuerat τε quo referretur. Hinc Reiskius suspicatus erat, scripsisse fortasse Polybium, τὸν τε πλοῦν - - ὡς μακρὸς, καὶ τὸν στόλον ὡς δυσπαρακόμιστος. Sed hoc nimis est indulgere ingenio.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* σαφέστερον. Perottus, *certius*. σαφεστέρας correxerat Scaliger. — *Ibid.* κατεπέκλητο adoptavi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Conf. v. 6. & sic cap. 92, 3. Habet autem plusquamperfectum hoc vim imperfecti; nam *καταπέκλημαι*, in perfecto, est *miror, obstupreo*; non *miratus sum, obstupui*.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* ἐπιβάλλεσθαι si recte habet ad ἧλπισε relatum, in praesenti tempore pro futuro eadem ratione dictum fuerit, qua cap. 66, 3. libri omnes ὑπέλαβε διακινδυνεύειν dant, quod in διακινδυνεύειν Casaubonus mutavit. — *Ibid.* τολμῆσαι ex marg. edit. 2. adscivit Casaub. Sic autem Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. *πολεμῆσαι* ex Bav. dabit ed. 1. & ed. 2. in contextu.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* Φήμης καταληγούσης. — „*conspicente jam & expirante fama*; cum homines jam definerent inter se fluctare sermonibus rumorem de Carthaginienfium vi, Saguntinis illata.“ REISKIUS. — *Ibid.* τὸν δ' ἕτερον. τὸν ἕτερον

πον δὲ Vat. Flor. — *Ibid.* ὡς πρὸς Ἀννίβαν. Temere & invitis msstis h. l. neglecta in editis erat particula ὡς.

Verf. 10. ἐξώρμισε restitui Polybio ex Vat. & Flor. *Verf.* 10. (conf. cap. 68, 13.) Id in ἐξώρμισε corruptum in Aug. & Reg. A. Atque ita haud dubie etiam fuerat in exemplari, e quo descriptus est Bav. inde vero in ἐξώρμησε mutatum ab hujus codicis scriba; & id tenuerunt editores. Livium si conferas, qui, nulla mentione facta pedestris itineris, cujus & h. l. & cap. 69, 12 sqq. diserte meminit Polybius, exercitum, in naves impositum, supero mari Ariminum missum scribit XXI. 51. videri potest vetus esse in codicibus Polybianis error ἐξώρμισε vel ἐξώρμησε, ut Livius jam in suo codice ita legerit.

Ibid. ἐν Ἀριμίνῳ γενέσθαι κοιταίους. Postremam vocem non expressam video in latina versione. Scribe: *qua die omnes Arimini adessent ante vesperam*, vel, *qua die omnes Ariminum cubitum convenirent*. Ἀριμίνῳ correxi. Vulgo Ἀριμίνῳ edd. & mssti. h. l. & deinde; sed in Aug. ex η factum jota a prima manu.

Verf. 12. ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος. Temere neglectus est *Verf.* 12; artic. in ed. 1. 2. & hinc in Reg. B. C.

CAPUT LXII.

Cap. LXII.

Verf. 1. προθέμενος cum Vrsino correxit Casaub. Et *Verf.* 1. sic dant Aug. & Reg. A. Perperam προθέμενος ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Vat. & Flor.

Verf. 4. συνέσχηντο dederunt Vat. Flor. Vrb. Inserta *Verf.* 4. est enim hæc historia Eclogis, quas habet *Codex VRBINAS*, a verbis Ἀννίβας μὲν οὖν &c. *verf.* 2. usque ad illa verba cap. 63, 14. τότε μὲν ἐπαινέσας αὐτοὺς διαφῆκε.

Verf. 5. οἷα 16. A Scaligero hanc emendationem ac-*Verf.* 5 sqq. cepit Casaubonus, qua tamen non opus fuisse videtur: teneri fortasse poterat οἷας in accusat. — *Verf.* 7. καδοπλισμένους. Perperam καδοπλισμένους Aug. καδοπλισάμενος voluit Scaliger. conf. cap. 67, 2. — *Verf.* 8. ἔκατος αὐτός. Posteriores vocem omisit Vrb.

Q q 5

Verf.

- Verf. 10. *Verf.* 10. ὡς πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν ἐκείνου μὲν ἀπολελυμένου, σφᾶς δ' αὐτοὺς ἀκμὴν ὑπομένοντας. — „Forte ἐκτῶν μὲν ἀπολελυμένων, propter sequentia σφᾶς δ' αὐτοὺς &c. ut insit constantia orationi: nisi malis legere σφᾶς δ' αὐτοὺς ἡλέουν vel ἔκτερον ἀκμὴν ὑπομένοντας.“
 REISKIUS. — At nil opus est sollicitare vulgatam. Promissæ Græci genitivos & accusativos itemque nominativos, absolute positos, frequentant. Nec abhorret a stylo Polybiano ἀνακολουθία ista, qua ab uno casu ad alium in eadem periodo transitur.
- Verf. 11. *Verf.* 11. Verba τῆς τῶν ἀγομένων, cum operarum errore abessent ab edit. Casauboni, restituit Gronovius.

Cap. I. XIII.

CAPVT LXIII.

- Verf. 2. *Verf.* 2. παρειαγαγεῖν. Rectius fuisset factum, si παρειαγάγειν ex mssis revocassem, quod ferri commo-
 distime poterat. — *Ibid.* ὑπὲρ τῶν σφίσι παρόντων. Ver-
 bum παρόντων (quod deerat ed. 1. cum Bav. Aug. Reg. A.
 ac nescio an & Vrb.) restituit Casaubonus ex Reg. B. cum
 quo faciunt Vat. Flor. & Reg. C.
- Verf. 3 sqq. *Verf.* 3. συγκεκλημένα recte editum est ex Bav. Con-
 fer I. 58, 1. & alia loca, quæ Lexicon Polybianum indica-
 bit. In mendosum συγκεκλημένα cum aliis conspirat Vat. —
Verf. 4. ὑποχειρίους γενέσθαι. ὑποχειρίους εἶναι Vat. in con-
 textu; sed γενέσθαι in marg. — *Verf.* 6. ὑπομένουσι Φεύ-
 γειν dederunt Vat. Flor. & codex Vrfini. Sic & debuit
 Vrb. in quo corrupte legitur ὑπὸ μὲν οὖς Φεύγειν.
- Verf. 7. *Verf.* 7. ὁ μνημονεύων. ὡς μνημον. ed. 1. 2. invitis
 mssis omnibus. — *Ibid.* τοῦ μήκους. τὸ μῆκος ed. 1.
 cum solo Bav. — *Ibid.* τῶν μεταξὺ πολέμων. Com-
 modius utique πολέμων; sed & teneri vulgata potest,
 quot praelia in via suscipere fuerint coacti. — *Ibid.* οἰκίαν
 recte edidit Obsopeus, & tenuere sequentes. οἰκίαν Bav.
 Aug. Reg. A.

Verf.

Vers. 8. τοιαύτην διάληψιν. Sic Aug. cum edd. & Vers. 8.
Bav. — *Ibid.* κατ' αὐτούς. καθ' αὐτούς Flor. & sic rursus vers. seq.

Vers. 9. Post verba ἐπ' ἐκείνων addunt τῶν συμπτωμάτων. Vers. 9.
των ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. B. C. imperite ex superioribus repetita verba, quæ monente Vrsino delevit Casaub. & ignorant Vat. & Flor. — *Ibid.* τὸν μὲν νικήσαντα. Temere νικήσαντα ed. 1. 2. — *Ibid.* καὶ τὸν τεθνεῶτα. Requirit h. l. articulum, recte monuit Reiskius.

Vers. 10. ἂν δὲ μὴ τοῦτ' ᾖ. Sic vett. codd. omnes. Vers. 10.
Temere τούτων ᾖ ed. 1. 2. τοῦτ' ἔη Vrsin. τοῦτο ἔη ed. Casaub. & seqq. — *Ibid.* ἡξίου correxit Casaub. Sic autem & Vat. Flor. Reg. A. Perperam ἡξίου ed. 1. 2. cum Bav. & Aug.

Vers. 13. ὅταν δὲ δῇ. Carent δὲ Aug. & Reg. A. — Vers. 13.
Ibid. παρακειμένης. Perperam παρακείμενος Aug. & Reg. A. Et iidem mox οἰκίας pro οἰκείας.

Vers. 14. ἐσπούδαζε temere in editos irrepsit. Vers. 14.
ἐσπούδασε oportuit, quod præferunt Bav. Vrb. Vat. & omnino veteres codices omnes. Et habet aoristus primus vñ præteriti plusquamperfecti, optaverat, voluerat.

CAPUT LXIV.

Cap. LXIV.

Vers. 1. περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τὸν Πάδον ποταμὸν πε- Vers. 1.
περαιωμένος. Oportuit utique præteritum πεπαιωμένον nam Padum jam transferat Scipio, ut adparet ex cap. 61, 1. In ed. Ern. operarum errore παραιωμένους erat. Quod autem πρὸς ante τὸν Πάδον inserunt libri, ferri nullo pacto poterat: ac videtur imperite repetitum quodammodo ex præcedenti vocabulo ἡμέρας, quod per compendium fortasse ita scriptum fuerat HPAC, unde ΠPOC exculpserunt. Inde etiam factum, ut in codicibus nonnullis omitteretur vocabulum ἡμέρας. Simili vero quadam ratione cap. 76, 11. cum Polybius scripsisset διαβὰς αὐθις τὸν Ἰσθμὸν ποταμὸν, librarii, imperite repetita & paululum de-
torta

Verf. 1. torta terminatione vocis αὔθις, scripsere αὔθις εἰς τὸν Ἰβηρα.

Ibid. Τίκινον. *Ticinum* constanter vocant Romani, & Τίκινον Strabo. Pariter Stephanus: Τίκινος· πόλις Ἰταλίας, καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος. — *Ibid.* εἰς τοῦμπροθεν. εἰς τὸ σύμπροθεν Flor. — *Ibid.* γεφυροποιεῖν, *ponte jungere*, scil. *Ticinum fluvium*. Mire h. l. omnia turbat Reiskius, contendens, de ponte, super Pado struendo, hic agi. Confer Livium XXI. 45. qui prorsus consentit cum Polybio.

Verf. 3. 4. *Verf.* 3. μηδεμίαν μὲν. Carent μὲν ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. — *Ibid.* ἀναμφισβ. Mendose ἀμφισβ. Aug. Reg. A. — *Verf.* 4. μόνον δ' οὐχ) dederunt Vat. & Flor. *Vuigo μονονουχ)*, unde καὶ μονονουχ) conjecerat Reiskius.

Verf. 5. *Verf.* 5. μόνον οὐ τολμῶσι κατὰ πρόσωπον ἰδεῖν ἡμᾶς. Multo alia notione μόνον εὖ nunc accipiendum, ac paulo ante; scil. idem valet, ac οὐδὲ, *ne quidem*. Vol, ut monuit κκικινvs, idem est ac si alius dixisset οὐ τολμῶσιν ἡμᾶς ἰδεῖν μόνον κατὰ πρόσωπον, *non audent adspicere nostrum vel solum ipsum vultum*, οὐ τολμῶσι μέχρι μόνον αὐτοῦ τοῦ κατὰ πρόσωπον ἡμᾶς ἰδεῖν. — *Ibid.* περὶ τοῦ μέλλοντος. Carent περὶ ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 7. *Verf.* 7. τὸν τε στρατηγὸν αὐτῶν. αὐτὸν suspicatus est Reiskius; & sic primum fuerat in Aug. sed & ibi in αὐτῶν mutatum ab eadem manu.

Verf. 10. *Verf.* 10. εἰς perspette ex ingenio correxit Casaub. cum libri omnes scripti cum editis εἰς dedissent, præter unum Vat. qui confirmat docti viri emendationem. — *Ibid.* ἀπεστάλη restitui ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. & cod. Vrsini. ἀπεστάλην edd. & Reg. B. C. ex Bav. — *Ibid.* εἰώρα recte iidem libri dederunt pro vulgato εἰώραν.

Cap. LXV.

CAPVT LXV.

Verf. 1. *Verf.* 1. παρὰ τὸν ποταμόν. Ferri poterat κατὰ, sed præferendum illud putavi, quod dederunt Vat. Flor. & cod. Vrsini. Sic rursus omnes cap. 66, 8. Fluvium autem intelligo *Padum*. Nempe superiori die *Ticinum*
ponte

ponte jungere jufferat eos, quorum hoc negotium erat, & interim, dum struebatur pons, convocatos in concionem milites hortatus erat Scipio, cap. 64. 1. Postridie ejus diei, superato Ticino, juxta Padum pergebat, fluvium ad lævam habens, Alpes ad dextram. Hannibal, Taurasia e Taurinis veniens, trans Ticinum erat, quod & ex situ locorum intelligitur, & ex hoc ipso, quod Scipio, ut Hannibali obviam veniret, Ticinum ponte jugendum curavit. Iuxta Padum igitur Hannibal pariter iter faciebat, fluvium ad dextram, Alpes ad sinistram habens. Atque ita, cum Ticinus fluvius ab ea parte septentrionis, quæ in occasum vergit, ex obliquo in Padum influat, *prælium* illud, quod mox expositurus est Polybius, *inter Padum & Ticinum* (ut ait Florus II. 6.) commissum est; & peræque *ad Padum* cum Polybio X. 3, 3. ac *apud Ticinum* pugnatum dici potuit cum Valerio Max. V. 4, 2. & Orof. IV. 14. Aliter hunc locum interpretatus est Cluverus, fluvium, quem hic dicit Polybius, juxta quem ambo exercitus obviam sibi progressi sunt, *Ticinum* intelligens; Ital. Antiq. lib. I. c. 24. p. 239 sq.

Verf. 4. πλησιάζειν αὐτοῖς, adpropinquare sibi invicem. *Verf. 4: αὐτοῖς pro ἑαυτοῖς vel ἀλλήλοις, ut sæpe aliàs.* Hanc unice veram lectionem, quam ad marg. rejecerunt ed. 1. & 2. restitui Polybio, consentientibus msstis omnibus.

Verf. 5. προθέντες τοὺς ἀκοντιστάς, - τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν μετώπῳ καταστήσας. præmissis (vel potius, ante locatis) jaculatoribus, - & reliquis in frontem directis. *Verf. 5.* Hæc si conferas cum Livio, qui lib. XXI. 46. sic habet: *Scipio jaculatores & Gallos equites in fronte locat; Romanos, fortiorumque quod roboris fuit, in subsidiiis*; videri potest aliud dicere scriptor romanus, aliud græcus; quandoquidem, quos hic *ἐν μετώπῳ*, id est *in fronte* locatos scribit, eosdem ille *in subsidiiis*; contra, *jaculatores in fronte locatos* ait. Quam rem Casaubono nostro dubitationem movisse intelligitur ex filii Merici ad h. l. adnotationem, qui docet, in ora Basil. ad verba *ἐν μετώπῳ* scripsisse patrem:

„Lege

Verf. 5. „Lege κατόπιν, ex re ipsa & Livio.“ — Sed nihil novandum; & facile cum Polybio conciliatur Livius. μετῴρων in acie Polybius *frontem* vocat *illius partis aciei*, quæ *stabilis est & graviter armata: ante hos*, initio prælii, *locatur* (προτίθεται) *levis armatura*. Quum igitur id, quod ante aliud est, *in fronte locatum* Latini dicant, commodè Livius *jaculatores & Gallorum equitatum*, qui levior erat equitatu romano & sociorum Italiorum, *in fronte locatos* dixit: quo posito supererat, ut reliquum equitatum (scil. ipsum equitatum romanum & sociorum) *in subsidiis locatum* diceret. Præclare & hæc & alia, ad eandem pugnam, ad Ticinum commissam, pertinentia, illustravit & ab imperitis Folardi nugis vindicavit CAROLVS QVISCHARDT in *Mémoires Militaires sur les Grecs & les Romains*, Tom. I. cap. 5.

Ibid. καὶ τοὺς ἅμα τοῖς Γαλατικοῖς ἱππεῖς. Fortasse καὶ ἅμα τοῖς τοῖς Γαλ. ἱππεῖς, nisi ad τοὺς ἅμα τοῖς intelligendum statuas μάχεσθαι εἰσθότας, *pugnare solitos*, aut aliquid simile. — *Ibid.* προῆα. Temere & mendose προεῖη ed. 1. 2. & Reg. B. C. Sæpe in illo verbo eodem modo peccarunt librarii & editores.

Verf. 6. Verf. 6. κατὰ πρόσωπον τάξας. Casaubonus, *in prima acie locat*: minus recte; nec enim in plures deinceps acies equitatum suum dispertitus est. Nec vero multo commodius nos *in fronte* vertimus. Oportebat *ex adverso, recta ex adverso hosti opposuit*: & cum utrimque Numidæ equites locati essent, ad cingendum hostem parati, intelligitur, hanc fuisse mediam Hannibalis aciem, quæ ipsa per se sua latitudine totam latitudinem aciei Scipionis æquabat. Numidæ, qui in utroque cornu Hannibalis erant, non fronti Scipionis recta erant oppositi, sed latera ejus ex obliquo spectabant, signumque expectabant a lateribus & a tergo adgrediendi hostem. conf. vñ. 10 sq.

Verf. 7. Verf. 7. μὴ φθάσαι τὸ πρῶτον ἐμβαλόντας βέλος, φεύγειν δ' ἐκκλίνοντας. φθάσαι, cum acuto accentu, habet Aug. & sic rursus idem & Reg. A. cap. 66, 1. Conjunctionem

nem δὲ post Φεύγειν, temere omiffam in ed. 1. 2. & Reg. Verf. 7.
 B.C. adjecit Cafaubonus ex Bav. cui ceteri omnes adfentiuntur codices. Ceterum de vi dictionis, μὴ Φθάσαι - - Φεύγειν δὲ, dubitationem nonnullam fubnafci poffe video. Cafaubonus, cujus verba h. l. tenuimus, intèrpretatus eft, *nec dum primis jaculis miffis*; quæ videri poteft maxime obvia fignificatio græcorum verborum. Quodfi vero Φεύγειν δὲ idem valet, quod καὶ Φεύγειν, paulo alia fuerit ex græci sermonis ufu eorundem verborum fententia, & hoc dixerit Polybius, *vix prima emiferant jacula, cum fugerè cæperunt*. Vide Vigerum de Idiotifm. Gr. Ling. cap. 5. feft. 14. Reg. 4. & exempla, quæ ibi ex Ifocrate protulit Hoogveen; quibus alia ex aliis auctoribus addi facile poffunt, & in his duo Demofthenis loca, quæ dabit Reifkii Index græcitatæ Demoftheneæ. Reifkii in eamdem fententiam, quam posteriori loco expreffimus, fic fcripfiſſe Polybium fufpicatus eft, μὴ Φθάσαι τὸ δεύτερον βάλλειν, τὸ πρῶτον ἐκβαλόντας βέλος. Si quid ſupplere necesse eft, malim inverfo ordine, μὴ Φθάσαι, τὸ πρῶτον ἐκβαλόντας βέλος, εὐὲ δεύτερον βάλλειν.

Ibid. ἦλας. ἔλας Vat. Aug. Reg. A. & eodem modo fæpius aliàs.

Verf. 11. πολλοὺς μὲν αὐτῶν. In Bav. eft fimul αὐτῶν Verf. 12.
 & αὐτῶν, cum utroque ſpiritu. Sed αὐτῶν dant ceteri libri omnes. — *Ibid.* ſποράδες reſtitui ex mſtis Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Vrfini. Eamdem ſcripturam Bav. intra lineas habet, ſed in contextu ſποράδην, quod inde acceperunt editi & Reg. B. C.

Ibid. περὶ τὸν ἡγεμόνα. *Graviter vulneratum eſſe in eo pralio Scipionem*, mox monet Polybius cap. 66, 2 & 9. ſed ibi eis verbis utitur, quæ ſignificare utique videntur, jam ante de ea re eſſe dictum, βαρυνόμενον ἐκ τοῦ τριμάματος. Ac ſane, niſi plura quædam interciderunt verba, quibus mentionem ejus caſus fecit, cujus clara fatiſ ad poſteros memoria fuit, (conf. X. 3, 3. & Liv. XXI. 46.)

faltem

saltem probabile est, uno verbo h. l. rem istam tetigisse scriptorem nostrum.

Cap. LXVI.

CAPVT LXVI.

Verf. 3. *Verf. 3. διακινδυνεύσαν* recte utique a Casaubono emendatum putavi. Confer tamen ad cap. 61, 5. — *Ibid. ἕως μὲν τοῦ πρώτου ποταμοῦ, usque ad priorem fluvium.* Quandoquidem ultra Ticinum commissum praelium erat, videri poterat, *priorem* hunc *fluvium* eundem *Ticinum* nunc dici Polybio. Sed plane sunt quæ suadent, ut de *Pado* ntique intelligamus. Nec enim Ticinus, quamquam non contemnendus fluvius, ita morari Hannibalem debuit, præsertim nondum penitus resolutis ratibus, ut a persequendo hoste prorsus absteret; nec in ulteriore Ticini ripa tam facile, quam ad Padum, obnoxios hosti relictos probabile est sexcentos Romanos. Sed quod maximum est: si ultra Ticinum substitisset Hannibal, intelligi non posset, quo pacto, postquam per biduum juxta Padum adverso fluvio erat retrogressus, ut locum rati inngendo idoneum inveniret, (vide hoc cap. vf. 5 sq.) rursus biduo, postquam Padum superavit, haud procul abesse potuerit a Romanis, qui prope Placentiam, ad xxx. milia passuum a Ticino orientem versus sitam, castra habebant. (verf. 10.) Accedit Livius, ad *Padi* pontem hæc referens, lib. XXI. cap. 47. Itaque ἕως τοῦ πρώτου ποταμοῦ intelligendum erit, *usque ad fluvium, quem prius traiecerant Romani, ex Etruria advenientes, vel quod primum fuerat Romanis, ex Italia advenientibus; nisi placet τοῦ Πάδου cum Cluvero* (Ital. Antiq. p. 239.) pro τοῦ πρώτου corrigere, quod tamen non necesse esse videtur. Quod si τοῦ προειρημένου scripsisset Polybins, (quam suspicionem Gronovio etiam in mentem venisse video) manifeste ad *Padum* referretur, quem paulo ante nominavit. Reiskius suspicatus erat ἕως μὲν τοῦ παρὰ τὸν ποταμὸν, *processit Hannibal aliquo tenus, præter (vel propter) fluvium; aut, eodem sensu, ἕως μὲν τοῦ κατὰ ῥοὴν τοῦ ποταμοῦ.*

Ibid.

Ibid. ἐπικολούθει. ἡκολούθει Aug. & Reg. A. cum Vat. & Flor.

Verf. 4. τὰς μὲν πλείστας τῶν σκευῶν ἀνὰ σπασμύνας. *Verf. 4.* Casaubonus: *afferebat plerosque annulos.* Livius XXI. 47. *Tamen ad sexcentos moratorum in ceteriore ripa, segniter rediit solventes, cepit. Transire non potuit pontem, ut extrema resoluta erant, tota rade in secundam aquam labente.* — *Ibid.* ὑπολειπομένους. Mendose ὑπολειμένους ed. 1. 2. ex Bav. quod ex ὑπολειμμένους corruptum videri poterat, nisi verum darent Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. quod ex Reg. B. adscivit Casaub. De usu participii praesentis pro praeterito satis dixi ad I. 1, 1.

Verf. 6. Καταλύσας δὲ δευτεροῦτος. Casaubonus: *bidui* *Verf. 6.* *iter progressus.* At *progrediendi* notio quo pacto tribui per se verbo καταλύειν possit, difficile dictu fuerit. Mihi, certius nil habenti, visum est ad κατέλυσε ex superioribus subintelligenda esse verba τὸ ποιῆσαι τὴν πορείαν, ut, quemadmodum apud Demosth. p. 893. ed. Reisk. legitur τὸ πλεῖν καταλέλυκα, *navigare desit*, (& alibi id genus alia, quorum nonnulla etiam H. Stephanus in hoc verbo adnotavit,) sic καταλύσας h. l. denotet, *desiit ulterius progredi, desiit porro ripam retro legere.* Possis vero etiam suspicari, ex illo usu interpretandum hoc verbum, quo *subsistere in itinere, manere in aliquo loco* (ubi scil. equos solvimus curru) denotat; unde vulgatissima illa *divertendi* notio ducta est. Suidas: Κατέλυεν· ἔμενον. Hesychius: Καταλύσαι· καταμῆναι. Quam in sententiam Guil. Xylander in germanica Polybii versione locum hunc est interpretatus: *des andern Tages ist er still gestanden*, id est, *postridie ejus diei subsistit.*

Ibid. Ἀσδρούβη μὲν ἐπέταξε &c. Erat Asdrubal ille ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν τεταγμένος, ut ait cap. 93, 4. id est *ministeriis militariibus praefectus.*

Verf. 7. Ἀμα γάρ. Carent γὰρ Flor. Aug. Reg. A. *Verf. 7. 8.* Hinc Flor. mox post πάντες infērit οὖν. — *Verf. 8.* κατὰ ῥοὺν γάρ. Cum γὰρ ab edit. 2. abesset, linea praecedente

Polybii Hist. T. V.

R r

καὶ

- καὶ ad τὴν ἐναντ. ποιουμ. adjiciendum putavit Scaliger. Sed γάρ dant libri omnes, & nonnisi operarum Basileensium errore omiſſa particula erat.
- Verf. 9. *Verf. 9.* ἅμα μὲν αὐτόν. Sic caſu, ut videtur, editum eſt a Caſaub. Habet autem hoc codex Aug. Sed αὐτόν Bav. Reg. A. B.
- Verf. 10. *Verf. 10.* παραγενόμενος δευτεροῦς ἀπὸ τῆς διαβάσεως &c. *binis caſtris a tranſitu fluminis in viciniam hoſtium pervenit.* Conf. ad cap. 63, 3. Si cui ſubit quaerere, quo pacto biduo, ex quo Padum trajecit, jam prope hoſtes pervenire Hannibal potuerit, qui tamen ab eo loco, ubi tranſierant Romani, unde illi porro Placentiam verſus orientem fecerant iter, per biduum adverſa Padi ripa verſus occidentem erat retrogreſſus? facile reſponderi poteſt. Primum enim conſentaneum eſt, priori illi biduo lentius retrogreſſum eſſe, quia locum rati jungendo quaſivit: tum vero, quoniam in ea regione plures flexus verſus ſeptentrionem facit Padus, intelligi debet, multo brevius deinde fuiſſe iter in australi ejuſdem fluvii ripa.
- Verf. 11. *Verf. 11.* λαβὼν περὶ πεντήκοντα ſτάδια &c. *paulo amplius ſex millia ab hoſte locum caſtris cepit.* Quum ad Placentiam caſtra eſſent Romanorum, Hannibalis caſtra fuiſſe intelligitur inter Placentiam & Trebiam, ad dextram & orientalem Trebiæ ripam. conf. cap. 68, 5 & 7.

Cap.
LXVII.

CAPVT LXVII.

- Verf. 2. *Verf. 2.* κατακοιμηθέντων. κατακοιμισθέντων Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* καθωπλιſτάμενοι. καθωπλιſτάμενος (ſic) Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod ex καθωπλιſμένοι corruptum videri poteſt. Sed vide cap. 62, 7.
- Verf. 4. *Verf. 4.* εἰς τὰς ἐκυτῶν πόλεις editum eſt ex Bav. αὐτῶν Vat. Flor. αὐτῶν Aug. Reg. A.
- Verf. 6. *Verf. 6.* διδάσκειν. διδάσκειν rurfus voluit Reiſk. ut II. 23, 1. ubi vide quæ adnotavimus. διείρεσιν τῆς χώρας Polybius dixit III. 40, 9. — *Ibid.* κατὰ περ ἐπάνω προεῖπον. Vide II. 23.

Verf.

Verf. 7. ὑπὲρ τούτων. Possis & ἀντὶ τούτων suspicari, Verf. 7.
vel διὰ τούτων cum Scaligero ex III. 40, 10. Sed ὑπὲρ
propius ad vestigia accedit scripturæ librorum, qui παρὰ
dant, quod ex Aug. in edit. Basil. & inde in reliquis est
translatum.

Verf. 9. ὡς ἐπὶ τὸν Τρεβίαν ποταμὸν, *versus Trebiam* Verf. 9.
fluvium. conf. cap. 68, 5. Poterat autem Placentiam ur-
bem tuto relinquere, quoniam satis sciebat, oppugnandæ
urbi non idoneum esse Hannibalis exercitum. — *Ibid.*
τούτῳ συνάπτοντας recte editum ex Bav. τούτων Vat. Flor.
τούτων Aug. Reg. A.

CAP V T LXVIII.

Cap.
LXVIII.

Verf. 1. τούτοις δ' ἐκ ποδός. Conjunctione caret ed. 1. Verf. 1.
& inde Reg. B. C. invitis vett. codd. Perperam vero τού-
τους δ' ἐκ ποδός Reg. A. & Aug. & inde ed. 2.

Verf. 3. πολλοὺς ἂν αὐτῶν restitui ex Vat. Flor. Reg. A. Verf. 3.
Et sic ex conject. corrigere jusserrat Reiskius, cum intel-
lexisset, in Aug. esse ἂν τῶν. Vulgo πολλοὺς αὐτῶν abs-
que ἂν edebatur ex Bav.

Verf. 4. νῦν δ' οἱ πλείους. Forfan, servando ὧς, quod Verf. 4.
dant codices, legendum νῦν δ' ὧς, οἱ πλείους. In ed. 1
& 2. invitis mssis est νῦν ὧς, absque δέ. — *Ibid.* τῶν
δὲ καταλειφθ. τῶν δὲ καταληφθ. Aug. Reg. A. sed in utro-
que prius videtur fuisse σι, quod recte habent ceteri.

Verf. 6. δ' αὐτὸν ed. 2 & seqq. cum Aug. Reg. A. & Verf. 6.
Flor. δ' αὐτὸν ed. 1. cum Bav.

Verf. 7. Ἀννίβας δὲ περὶ τετραράκοντα σταδίους &c. Verf. 7.
Hannibal quinque millium intervallo ab hoste castra ponit;
interjecto scil. inter utraque castra Trebia fluvio, quem
transierat Scipio, ita, ut Romani Trebiam ab oriente ha-
herent. Conf. ad 66, 11. & cap. 71, 10. & cap. 72. & 74.

Verf. 8. κατοικοῦν. κατοικοῦντων Aug. Reg. A. qui ta- Verf. 8.
men cum ceteris dant τὸ τὰ πεδ. non τῶν τὰ πεδ. — *Ibid.*
συνεστηκὸς ταῖς τῶν Καρχ. ἐλπίσιν, *qui se adjunxerant*
spei (id est, *partibus*) *Carthaginensium.* Sic συνετῆρα &

- Verf. 8.** συσταθῆναι τινί, *adjungere se alicui*, I. 78, 7. & IV. 1, 6. Et sic ut h. l. sequitur ἔτοιμον δ' ἦν παντὸς κοινωνεῖν ἔργου &c. sic I. 78, 7. συσταθῆσθαι αὐτῷ καὶ κοινωνήσων ἀδούλων παντὸς ἔργου. Quod vero συνεξηκός cum ed. 1. 2. dant Bav. Vat. Flor. Reg. A. inde ortum videtur, quod in vetustiori exemplari super medio verbo συνεστηκός inter lineas scriptum fuerit ἐξ, quo significabatur, legi etiam posse, aut legi reuera in aliis συνεξεστηκός; (de quo verbo vide III. 34, 9. & ibi notata;) sed id librarii perpetuam accipientes, ἐξ in locum εστ substituerunt. Quod συνεξηκός dedit Reg. B. id conjecturæ debetur ejusdem viri, cujus ex ingenio multa in illo codice novata sunt. Eam lectionem adripiens Casaubonus, passive interpretatus est, *Galli ad spem Carthaginensium sublati animis*. Bæclerum non moror, cui placuit συνεξηκός, quod est in Aug.
- Verf. 9. 10.** *Verf. 9.* σῆψεν. Sic corrigendum videri monuit Ernestus in Lexic. Polyb. Et eodem modo in libro suo rescripsit Scaliger; quod recte factum nemo dubitavit. — *Verf. 10.* ἀποστάσεως restituit Casaub. ex Reg. B. cui adferuntur ceteri codd. præter Bav. in quo est ἀποκαταστάσεως, quod tenuere ed. 1. 2.
- Verf. 12.** *Verf. 12.* διαπορευομένων διὰ τῆς Ρώμης. Per ipsam urbem proficisci armatis non licebat. διὰ τῆς Ρώμης igitur intelligendum fuerit *per agrum romanum*; nisi cum Reiskio malis διὰ h. l. præter exponere, præter vel propter urbem, id est, *sub manibus urbis*; de qua vi præpositionis διὰ confer Adnot. ad II. 68, 8.
- Verf. 13.** *Verf. 13.* κατὰ τὸν ὅρον. Conf. cap. 61, 10. ὅρον autem dant veteres libri omnes, & id ex Aug. accepit ed. 2. In solo Bav. ὅρον primum erat, sed ab eadem manu intra lineas superscripta litera κ, cujus rationem nullam habens Obsopocus, ὅρον edidit; quod, ut operose, sic frustra defendit Reiskius. — *Ibid.* Ἀρίμνον. Rursus h. l. libri omnes scripti & editi Ἀρίμνον. In solo Aug. ab alia manu correctum Ἀριμνόν (sic) & eodem modo rursus paulo post.

Verf.

Vers. 14. καταστρατοπεδεύσας &c. Satis placeret Casauboni emendatio, nisi καταστρατοπεδεύσαν τινα constanter aliàs de hostibus usurpatum a Polybio viderem, castra castris collata habentibus. *Vers. 14.*

C A P V T LXIX.

Cap. LXIX.

Vers. 1. πόλιν. Mendose πάλιν ed. cum Bav. — *Ibid.* *Vers. 1.* Κλαστίδιον. Κλαστιάδιον dabant edd. cum msstis. Recte vero omnes in Κλαστίδιον consentiebant II. 34, 5. — *Ibid.* ἐνδόντος αὐτῷ edd. ex Bav. Perperam ἐκυτῷ Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* Βρεντεσινοῦ. Sic corrigere Vrfinus iussit, quod proxime accedit ad corruptam codicum scripturam, quam tenuerunt ed. 1. 2. Βρεντησινοῦ ed. Casaub. & seqq. Confer ad II. 11, 17. De re conf. Liv. XXI. 49.

Vers. 2. παραληφθέντας. παραλειφθέντας adfertur ex *Vers. 2.* Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* προῆγς recte omnes, quod nil opus erat ut in προσῆγς mutaret Scaliger.

Vers. 3. τῆς σφετέρας. Temere & invitis msstis τοῦ *Vers. 3.* τῆς σφετ. προαυρ. ed. 2. — *Ibid.* παρ' αὐτῷ. Mendose παρ' αὐτῶν Aug. — *Ibid.* τοὺς ὑπὸ τῶν αὐρῶν πταλαμβ. Vulgatum ἀπὸ quo pacto defendi possit, non video.

Vers. 4. ἐτίμησε μεγαλείως, praemiis ornavit magnifice. *Vers. 4.* Sic τιμῆν saepe apud Xenophontem accipitur. μεγαλείως inde a Casaubono editur, qui a Bav. & Vrfino accepit. In Bav. tamen nonnisi intra lineas ponitur, cum in contextu sit μεγάληως, quod & Aug. habet & Reg. B. C. cum ed. 1. 2. Sed in μεγαλείως consentiunt Vat. Flor. Reg. A. — *Ibid.* ἐκκαλέσασθαι σπουδάζων &c. Citat haec verba Suidas in Εκκαλεσ. ubi tamen perperam Ῥωμαίων pro Καρχηδονίων legitur.

Vers. 7. ποθὲν περιβαλομένων λείαν. Sic recte Vat. *Vers. 7.* Et parum abeunt Flor. Aug. Reg. A. in quibus est περιβαλομένων. Perperam vulgo edebatur περιλαβομένων ex Bav. Verum jam viderat Gronovius, & cum ex usu Po-

lybii probavit, tum exemplis, a Suida collectis, in Περιβαλλόμενος & Περιεβάλλοντο.

Verf. 8 seqq. *Verf.* 8. καὶ πάλα. καί, vulgo omiffum errore primi editoris, adjeci ex mssorum confensu. — *Ibid.* τοῦ πράττειν. πράττειν τις habes cap. 70, 10. & 60, 13. — *Verf.* 9. πέραν τοῦ Τρεβία. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrb. Vulgo πέρα edd. ex Bav. — *Verf.* 10. τὸ γιγνόμενον Aug. Flor. Reg. A. puto & Vat. τὸ γενόμε. edd. ex Bav.

Verf. 11 seqq. *Verf.* 11. In ἐπαφῆκε consentiunt codd. omnes cum ed. 1. Temere ἀφῆκε ed. 2 & seqq. — *Verf.* 12. ἀπαρσένους ὧν πρὸς τὸ κρίνειν τὰ ὅλα &c. Laudavit hanc sententiam Suidas in Φατέον. — *Verf.* 13. τοὺς παρ' αὐτοῦ, suos. Tenere debebam, eadem sententia, τοὺς παρ' αὐτῶν, quod cum Flor. dat etiam Vat. Intelligitur Καρχηδονίων ex eo, quod præcessit ὁ στρατηγὸς τῶν Καρχηδονίων. conf. ad III. 9, 2. Sic mox cap. 70, 4. τὰ παρ' αὐτῶν στρατόπεδα.

Cap. LXX.

CAPVT LXX.

Verf. 1. *Verf.* 1. Ὁ δὲ Τιβέριος &c. Expositio *Pugna Romanorum cum Pœnis ad Trebiam* inserta est *Eclogis Codicis VRBINATIS*, ab initio hujus cap. usque ad cap. 75, 4. περὶ τὰς λοιπὰς παρασκευὰς διαφερόντως ἐγγίνοντο. Et in ora Codicis est Titulus: Πόλεμος Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων ἐν τῇ Τρεβίᾳ ποταμῷ. — *Ibid.* Φιλοτίμως εἶχε &c. Citavit Suidas in Τὴν ταχίστην.

Verf. 2. *Verf.* 2. ἀρρωστῆν recte ed. Casaub. & seqq. cum Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἀρρωστῆν ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 4. *Verf.* 4. τὰ γὰρ στρατόπεδα. Sæpissime confundi inter se solent nexus scripturæ, quibus designantur particulæ δὲ & γάρ. Quare, si necesse esset, tenenda utique foret Casauboni emendatio: sed ferri fortasse defendique lectio codicum h. l. potuerat. — *Ibid.* τὰ παρ' αὐτῶν. Conf. ad cap. 69, 13. & ad III. 9, 2. Pro his autem verbis τὰ παρ' αὐτῶν, apud Suidam τὰ πράγματα legitur in Χειμα-

Χειμασκήσαντα, nec tamen id ex Polybiano codice ductum putarim. Verf. 1.

Ibid. ἐμμενεῖν correxit Casaub. cum ἐμμένειν darent ed. 1. 2. contentientibus msstis. Requiri autem videtur futurum, quoniam non solum præcessit γενήσεσθαι in futuro, sed & sequitur καινοτομήσειν. — *Ibid.* τῶν Καρχηδονίων ἀπραγούτων. Citat ex hoc loco verba nonnulla Suidas in Ἀπραγούντων. — *Ibid.* Verba ἀλλὰ καινοτ. τι πάλιν κατ' ἐκείνων defunt ed. 1. & Bav. Sed habent ea Reg. B. C. cum ceteris.

Verf. 2. παρέξεσθαι χρεῖαν ἤλπιζε. παρέχεσθαι & ὑπε- Verf. 2.
λάμβανε habet Suidas in Χρεῖα.

Verf. 6. ἐπὶ τῶν προκειμένων. — „Imo ὑποκειμένων.“ Verf. 6.
αἰονον. in ora sui libri. Sed nil opus est novare: imo multo commodior lectio codicum, in quam & Suidas consentit in hac ipsa voce Προκείμενον.

Verf. 7. δι' αὐτοῦ. Sic editi omnes, & Reg. A. a pr. Verf. 7.
scriptura. δι' αὐτοῦ Bav. Aug. Nescio quid ceteri. Apud Suidam in Ἐκλεγόμενος, ubi hinc citantur nonnulla, Κλῆστες δι' αὐτοῦ habet, sed editio Mediolanensis δι' αὐτοῦ.

Verf. 9. ἐπινοίας recte dederunt Vrb. Vat. Flor. Aug. Verf. 9.
Reg. A. — *Ibid.* ἀποχρήσασθαι. Probum & Polybianum verbum: nec morari nos debet Suidas, qui, cum verba hinc nonnulla proferat in Ἀκέραιος, simplex verbum χρήσασθαι habet. De vocab. ἀκεραίοις cf. ad I. 45, 2.

Verf. 10. ἀνασκήτοις. Imperite & invitis msstis ἀνάγκη Verf. 10
τοῖς ed. 1.

Verf. 11. συνεχῶς καινοποιεῖν αἰεί. Caret αἰεί solus Aug. Verf. 11. 12.
Non autem abhorret a stylo Polybiano pheonasmus ille, συνεχῶς αἰεί. — *Verf. 12.* τοῦ Τιβερίου. Articulum, qui aberat vulgo, adjeci ex Vat. Flor. Aug. Reg. A.

CAPVT LXXI.

Cap. LXXI.

Verf. 1. ἔχον ὀφρύν. Mendose ἔχων Vrb. Flor. ὀφρύν Verf. 1.
revocavi ex ed. 1. & 2. quæ habent ex Bav. ὀφρύν ed. Casaub. & sqq. sic vero & Aug. & Reg. A. — *Ibid.* πρὸς

τῇ καταστρατ. dederunt Vat. Flor. Reg. A. & cod. Vrfini: sic & correxit pro suo more Scaliger. πρὸς τὸ καταστρ. Aug. cum Bav. Conf. ad I. 26, 3. — *Ibid.* Mendose καταστρατηγῶν ed. 1. & στρατηγῶν absque præpos. ed. 2. cum Aug.

Varf. 2. *Verf.* 2. ὑπόπτως ἔχον. Mendose ὑπόπτως Vrb. Flor. Reg. A. — *Ibid.* τοῖς ἐπιπέδοις. ἐν δὲ τοῖς ἐπιπέδοις Suidas in Ἀπεπίστευον. — *Ibid.* ἀπεπίστευον. Rarum utique verbum ἀποπιστεύω, pro πιστεύω vel καταπιστεύω, *fido*, *plane confido*, quod æque videri posset contrarium significare, *diffido*, ut monuit ad h. l. Reiskius; qui, donec certius quid constiterit, malle se ἐπεπίστευον ait. In eademque suspicionem Vrfinus venerat, quamquam apud nullum græcum scriptorem, quod sciam, verbum istud inveniatur. Præfens auxilium, si opus esset, ferret codex Flor. simplex verbum ἐπίστευον offerens: quod si vero compositum utique vellemus, in promptu erat καταπίστευον suspicari, frequentatum Polybio verbum, quod cap. superiori vl. 7. habuimus. Sed in ἀπεπίστευον non solum ceteri consentiunt codices, verum & Suidas, sub ipso hoc vocabulo Ἀπεπίστευον, quod interpretatur ἄλκιρον. Rursusque idem Suidas Ἀποπεπιστευκότες exponit εἰς πίστιν ἔλθόντες, θαρβύσαντες, ac in eam sententiam ex nescio quo scriptore verba nonnulla profert, de quibus interpretandis non desperasset Küsterus, si meminisset frequentis erroris librariorum, literas α & ω confundentium: Ἡδὲ πάντα ἀναπεπτάκασι (sic lege, pro vulgato ἀναπεπτάκασι) διὰ τὴν ὑποκειμένην ἑορτὴν, ἀποπεπιστευκότες τοῖς εἰσιούσι. Id est: *Iam omnia aperuerunt propter instans festum, plane fidentes introiūntibus.* Denique idem verbum eadem notione legi apud Iosephum Antiq. Judaic. lib. XV. cap. 7, (al. 11.) 6. monuit Ernestus in Lexic. Polyb.

Varf. 3. *Verf.* 3. παθὲν τοὺς ἐνεδρεύσαντας. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Suidas in Πτερίνης. — *Ibid.* In πάντας consentiunt libri omnes. πάντα in versione expressit Casaubonus. Sic REISKIUS ad hunc locum: „Forte πάντα, sc.
τα

τὰ φηγνόμενα, qui latent in insidiis, possunt omnia (quæ eveniunt) prospicere. — Ibid. επικρατήσεις. Conf. ad I. 47, 2.

Verf. 4. κάλαμοι καὶ πτέρεις. Sic Vrb. Vat. Flor. Aug. Verf. 4. Reg. A. κάλαμοι καὶ πτέρεις Suidas l. c. — Ibid. καί, ante κάλαμοι, cum editis & Reg. B. C. ac Bav. habet Vat. sed carent conjunctione Vrb. Flor. Aug. Reg. A. & Suidas — Ibid. δύνανται. δύνανται Suidas. — Ibid. Delebit æquus lector post προνοηθῆ incommodum distinctionis signum, quod ex superioribus editionibus in nostram irrepsit.

Verf. 5. τῷ ἀδελφῷ. τὰδελφῷ Flor. Aug. Reg. A. — Verf. 5. Ibid. συγκατατιθεμένων αὐτῷ πάντων ταῖς ἐπιβολαῖς. Durior utique constructio videtur, duplices dativi, αὐτῷ, & ταῖς ἐπιβολαῖς, ad unum verbum συγκατατιθεμένων relati: sed in vulgatam scripturam libri consentiunt omnes.

Verf. 6. ἅμα τῷ δεικνοποιήσασθαι adscivi ex Flor. Men. Verf. 6. dose ἅμα τῷ δείκνῳ ποιήσασθαι Vat. Aug. Reg. A. sed in Reg. A. superscriptum δεικνον. ἅμα τῷ τὸ δεικνον ποιήσασθαι Bav. quod ferri poterat, sed ex librarii conjectura ortum putavi. Temere ἅμα τῷ δεικνον ποιήσασθαι edd. — Ibid. πωδομαθῆ. Vide Suidam hac voce. — Ibid. συνέστησε. Mendose συνανέστησε Reg. A. & Aug. & hinc margo ed. 2.

Verf. 7. σημηνάμενος, notaverat sibi, designaverat, Verf. 7. sigillatim selegerat. Quod σημηνάμενον edidit Casaubonus, in eo Livium sequendum auctorem putavit, apud quem Hannibal Magonem jubet centenos viros deligere, XXI. 54.

Verf. 8. παρήγεις primus edidit Hervag. nescio casu. Verf. 8. ne, an consilio. Sic autem est in Vat. & eodem modo dare debuit Vrb. qui id in παρήγεις corruptit. παρήγεις ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. & Flor. παρήγεις Aug. Reg. A. — Ibid. δέκα τοὺς εὐρωστ. Latere δέκα in δὲ καί, quod dant libri, monuerat jam Reiskius. Conf. ad I. 85, 3. Cum vero δὲ ignorarent editi, Gronovius scribere jusserat παρήγεις καὶ ὅ. τοὺς ἀνθρώδ. id est, edixit prætere

terea ut quisque novem fortissimos deligeret: cui conjecturæ speciem conciliat id, quod vers. seq. legimus, ἑπὶ πῆς χιλίους.

Vers. 9. *Vers. 9. τούτους μὲν ὄντας ἑπὶ πῆς.* Sic recte Casaub. cum Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. μὲν ὄντας caret ed. 1: cum Bav. μὲν habet ed. 2. sed caret ὄντας. — *Ibid. ἑπὶ πῆς χιλίους.* Exacte si dicere voluisset, ἑκατὸν καὶ χιλίους scripsisset: & ita legendum putavit Reiskius. Et Livius quidem pariter nonnisi mille nunc nominat; sed paulo ante *novenos*, non *denos*, electos a singulis ait.

Vers. 10. *Vers. 10. ὄντας Φερεκάκους &c.* Citavit Suidas in Φερεκάκους. — *Ibid. τοῖς ἀνδραγαθήσασιν.* Conf. ad L. 45, 3. — *Ibid. προσέταξε πελάσαντας τῷ τῶν ἐναντ. χρ. κατὰ σπουδὴν ἐπιδιαβαίνειν τὸν ποταμόν.* — *πελάσαντας*, monente Vrsino correxit Casaub. Perperam *πελάσαντα* ed. 1. 2. cum mssitis. Ceterum alia præterea dubitatio super eodem verbo oborta olim Casaubono erat, ut refert Mericus ex ora Basileensi. Scilicet mirum ὕστερον πρότερον hoc visum illi erat, quod *primum adpropinquare castris hostium* jubet, *deinde fluvium trajicere.* Itaque statim suspicatus erat, *πελάσσοντας* in futuro, non *πελάσαντας* in aoristo, esse legendum: deinde vero, idem incommodum alia ratione levaturus, verbo *ἐπιδιαβαίνειν* singularem quamdam significationem tribuit, totumque locum latine sic expressit: *prope hostium castra accedere imperat, Et statim amnem Trebiam iterum transire, ubi jaculando adversarios ad pugnam eliciuisset.* Mericus, istam notionem iterum *transcundi* temere & precario tributam verbo *ἐπιδιαβαίνειν* intelligens, & tamen quoquo modo levandam illam ὕστερον πρότερον suspicionem ratus, aliam rursus rationem inivit, & aoristum primum in significatione futuri temporis h. l. accipiendum contendit; veram ceteroquin de stylo Polybiano admonitionem (de qua nos ad II. 64, 5. diximus) ex patris Casauboni schedis alieno loco proferens. Mihi, iterum iterumque rem reputanti, uterque vir doctus, & pater & filius, nodum in sci-po quævisse videntur. Nam, quod primum
adpro-

adpropinquare ad castra Romanorum, deinde etiam *flumen trajicere* suos jubet Hannibal; id ipsum indicio est, *proxime fluvium sita castra fuisse*: atque id si ita fuisse statuimus, evanescit omnis difficultas. Ceterum vere Mericus Casaubonus monuit, sicut aliàs compositis verbis pro simplicibus uti Polybius amat, sic ἐπιδιαβαίνειν pro simplici διαβαίνειν h. l. accipiendum fuisse. Ac certe eodem modo IV. 64. 9. idem verbum usurpatum videmus. Et, si qua vis peculiaris inest præpositioni ἐπὶ, erit ea hæc, ut vel *insuper, adhæc, deinde etiam*, denotet; vel ut ἐπιδιαβαίνειν (quemadmodum Reiskius monuit) idem sit ac ἐπὶ τοὺς πολεμίους διαβαίνειν, quam observationem firmat id quod III. 14. 8. legimus, ἐπιδιαβάντες ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. Quare non recte factum intelligo, quod Casauboni versionem h. l. tenui, quam tali modo reformatam velim: *prope hostium castra accedere jubet, Et raptim trajicere amnem, jaculandoque ad pugnam elicere adversarios. — Ibid. βουλόμενος ἀναρίστους &c.* Habet Suidas in Ἀνάριστος.

Verf. 10.

CAPVT LXXII.

Cáp.
LXXII.

Verf. 1. αὐτὴν τὴν ἵππον, solum equitatum. αὐτὴν ca- Verf. 1.
ret ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 2. ἐκ τοῦ χάρακος. Sic ed. 1. 3. & seqq. consen- Verf. 2.
tientibus codd. omnibus, excepto Aug. in quo mendose pro ἐκ τοῦ est ἐκάστου, quod imperite adscitum in ed. 2. In Reg. A. etiam scriptum primo ἐκάστου erat, sed mox ab eadem manu correctum ἐκ τοῦ. — *Ibid. τῷ γεγονότι* revocavi ex edit. 1. cum qua consentiunt codices omnes, uno rursus Aug. excepto, qui habet προγεγονότι, quod inde in ed. 2. & sequentes est receptum. Commodius autem utique videtur h. l. simplex verbum, quoniam sequitur τῷ προτεραίῃ.

Verf. 3. σχεδὸν ὡς εἰπεῖν. ὡς εἰπεῖν σχεδὸν ἀπάντων Verf. 3.
solus Aug. — *Ibid. περὶ τὸ πλῆθος ἦν.* Abest ἦν ab Vrb. Flor. Aug. In Reg. A. intra lineas adjectum a prima manu.

Verf.

Vers. 4. *Vers. 4. προσαναβεβηκότες τοῦ ρεύματος.* Haud dubie hoc rectum est, quod ex Bav. est editum. Sic est in Reg. A. correctum inter lineas a prima manu. Ferri posse τῷ ρεύματι putaverat Reiskius, intelligendo τοῦ Τρεβία ad προσαναβεβηκότες, quod tamen durum utique fuerit. Videtur potius illa scriptura ex paradiorthosi orta & ex male sedula diligentia hominis, qui verbum προσαναβεβηκότες perperam intellexerat *fursum ascendit juxta flumen.*

Ibid. μαστῶν. μασθῶν Vat. cum aliis, ut passim aliis. — *Ibid. διέβαινον* recte Casaub. & seqq. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. *διέβαινον* Vrb. *διέμενον* ed. 1. 2. ex Bav.

Vers. 5. *Vers. 5. ὡς ἂν ᾔδη τῆς ἡμέρας.* Sic edd. ex Bav. Sed scribendum utique ὡς ἂν ᾔδη καὶ τῆς ἡμέρας cum Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. & cod. Vrlni.

Vers. 6. *Vers. 6. κατὰ τὰς σκηνάς.* Terminatio præpositionis κατὰ interceperat articulum. — *Ibid. πεπωκότες* Vat. Aug. Reg. A. — *Ibid. ἡτοιμακότες* Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. Perperam *ἡτοιμακότες* edd. ex Bav.

Vers. 7. *Vers. 7. διαβεβηκότες τοὺς Ῥωμ.* Seriem verborum restitui ex msstis. Temere τοὺς Ῥωμ. διαβεβ. edd. — *Ibid. προβαλόμενος ἐΦεδρείαν τοὺς λογχοφόρους καὶ Βαλιζρεῖς; præire jussis, præsidii causa, jaculatoribus & funditoribus.* Solent aliàs in acie ἐΦεδρείας τάξιν ἔχειν dici illi, qui in subsidiiis a tergo aliorum sunt locati. Sed, sicut ἐΦεδρεία etiam statio est *pro castris*, (I. 17, 11. III. 69, 10 &c.) & ἐΦεδρεύειν generatim notat *præsidio esse alicui*, sic nihil magnopere impedit, quo minus etiam hi, qui ante signa locantur, *præsidio esse sequentibus* dici possint; quod etiam monuit Guischardt in Memoires Militaires T. I. cap. 6. p. 107 sq. edit. in 8vo. Sed accedit etiam alia maxime ratio, cur ἐΦεδρείαν dicat hanc levem armaturam; scilicet, quoniam hi, mox post commissum prælium recedentes, & per intervalla manipulorum recepti, post reliquam aciem se conferebant, & ibi revera in subsidiiis stabant. conf. cap. 73, 6 sq. *προβαλόμενος*, editum ex Bavarico, confirmat Vat. & Reg. A. In Vat. quidem intra lineas

lineas sic correctum a prima manu, in contextu mendose
 προλαβόμενος. προβαλλόμενος Flor. Aug.

Ibid. εἰς ὀκτακισχίλους. εἰς ἑξακισχίλ. edit. 1. cum
 solo Bav. Ceteri omnes atque etiam Reg. B. C. in ὀκτακισχ.
 consentiunt. Sic & Liv. XXI. 55.

Vers. 9. δι' ἀμφοτέρων προβάλλετο. Imperfectum προ- Vers. 9.
 βάλλετο adfcivi ex Aug. Reg. A. Vulgo alii προβάλετο.
 De vi, quam habet h. l. præpositio διὰ, dixi ad II. 68. 8.
per, præter, secundum utrumque cornu in tota latitudine;
gallice, tout le long des deux ailes.

Vers. 11. In μυρίους ἑξακισχίλους libri Polybiani con- Vers. 11.
 sentiunt omnes. Sed duodeviginti habet Liv. XXI. 55.

Vers. 13. ἐφ' ἑκάτερον. Sic jam ante Casaubonum in Vers. 13.
 ed. 2. emendatum erat: recte vero & necessario. Norunt
 autem qui in tractandis codicibus græcis versati sunt, quam
 sibi similes sint, adeoque facile confundi possint vocales *s*
 & *υ*, literæ sequenti connexæ.

CAPVT LXXIII.

Cap.
 LXXIII.

Vers. 1. συνεπλέκησαν recte editum ex Bav. Mendose Vers. 1. a.
 ac varie ceteri codices, συνεπλέκησαν, συνεπλέκεισαν, συν-
 πλέκεισαν. — *Vers.* 2. ὑπερέκειον συνέβαινε γίνεσθαι.
 Hanc seriem verborum, familiarem Polybio, revocavi ex
 Bav. unde tenuit ed. 1. & Reg. B. C. Ceteri ὑπερέκει. γην.
 συναβ. quod ex Aug. accepit ed. 2. & seqq.

Vers. 3. ἄτα δὴ recte rursus ex Bav. editum. Mendose Vers. 3.
 χρεία ἀταλῇ ceteri omnes, Vrb. Vat. Flor. &c. — *Ibid.*
 προαμένων. Temere & invitis msstis πολέμων ed. 1. 2. —
Ibid. καταλειπομένων. Enotatum hoc ex Flor. Aug. Reg. A.
 & sic corrigere iussit Reiskius. Vulgo καταλιπομένων. —
Ibid. διὰ τὴν συνέχειαν τῆς νοτίδος. Tela jaculatorum hu-
 miditate corrupta ait: puta, quod & pinnæ & amenta ri-
 gorem elateremque amiserant. Livius XXXVII. 41. hu-
 mor jaculorum amenta emollierat.

Vers. 6. ἀπ' ἀμφοῖν. ἐκ' ἀμφοῖν Reg. C. quod ex libra. Vers. 6.
 rii ingenio est. Satis proba vulgata. — *Ibid.* καὶ τῶν
 ὕπνων.

- Verf. 6.** *Ἰππων.* Expresferat hoc in versione Casaubonus; & sic in græcis corrigendum uno consensu monuerunt Scaliger, Gronovius, Reiskius. Eadem vocabula confusa iter se a librariis habes cap. 74, 11. — *Ibid.* ἀκεραιότητα. Imperite ἀκεραιότατον ed. 1. 2. ex perperam accepto scripturæ compendio.

Cap.
LXXIV.

CAPVT LXXIV.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* τῶν ἐκ τῆς ἐνδόρας Νομάδων. Cum Reiskio malim ἐκ τῆς ἐνδόρας τῶν Νομάδων. — *Ibid.* περὶ τὰς τῶν Ρωμαίων. τῶν carent ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* ἐτράπησαν restituti ex ed. 1. cum qua præter Bav. faciunt Vrb. Vat. & Flor. ἀνετράπησαν Reg. A. & Aug. quod inde in ed. 2 & seqq. transiit.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* ἀπώλυντο recte dederunt Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Mendose ἀπώλλοντο ed. 1. 2. & Reg. B. C. ex Bav. quod in ἀπώλοντο mutavit Casaub.
- Verf. 8.** *Verf. 8.* πρὸς τὸ προειρημένον σύστημα. Sic ed. 2. cum Aug. & Reg. A. puto & cum Vat. προειρημένων ed. Casaub. & seqq. errore operarum propagato. πρὸς τὸ εἰρημένον σύστημα ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. & Flor.
- Verf. 9. 11.** *Verf. 9.* καταδιῶξαν correxi, monente Casaub. in ora Basil. & Reiskio. Sic autem & perspicue dedit Aug. quod (ut multa alia) adnotare neglexit Bæclerus Ceteri vulgo κατεδιῶξαν. — *Verf. 11.* τῆς ἐπιγενομένης. τῆς ἐπιγιγνομ. Aug. τῆς ἐπιγινομ. Flor. Reg. A.

Cap.
LXXV.

CAPVT LXXV.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* ἀπαγελοῦντας ex mssis restituui. Mendose vulgo ac temere ἐπαγελοῦντας edd.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* προσφυλακὰς uno verbo dederunt Aug. & Reg. A. Vulgo divisim vocibus dabant editi cum ceteris codicibus. Mendose utrumque. Haud dubie corrigendum προσφυλακὰς, quod agnoscunt omnes V. 3, 2. V. 95, 5. Eandem vim habet vocab. παραφυλακή.

Verf.

Verf. 5. Γάιος Φλαμίνιος. *C. Flaminius*, idem qui jam anno DXXXI. consulatum gesserat, cui recte *Caii* prænomen tribuerunt codices omnes II, 32, 1. & jam ante II, 21, 4. Prænomen h. l. in latina versione jam correxerat Casaub. Conf. ad III. 77, 1. *Verf. 5.*

Verf. 7. πελτοφόρους codices dedere omnes, ut III. 43, 2. Temere h. l. πελτοφόρους ed. 1. & inde Reg. B. C. & posteriores editiones. *Verf. 7.*

Verf. 8. Τέτα γάρ εἰσι φοβερώτατοι Ῥωμ. &c. Sententiam hanc codex Vrbinas, ut solet, oræ libri inscriptam habet. *Verf. 8.*

CAPUT LXXVI.

Cap.
LXXVI.

Verf. 1. καταλειφθείς. Mendose καταληφθ. Reg. A. Aug. & inde ed. 2. — *Ibid.* ἀπὸ τῶν τοῦ Ῥοδ. στομ. ἀπὸ ex marg. ed. 2. adscivit Casaub. idque firmant Aug. Vat. Flor. Reg. A. Mendose ὑπὸ Bav. & inde ed. 1. 2. Reg. B. C. — *Ibid.* Ἐμπορεῖον editum est ex Bav. & consentiunt Aug. & Reg. A. Sic & debuit Vat. ubi Ἐμπορίον. *Verf. 1.*

Verf. 3. προσκεχωρ. Perperam προκεχωρ. Aug. Reg. A. Flor. — *Ibid.* παραθαλασσίων. παραθαλατσίων iidem Aug. Reg. A. Flor. — *Ibid.* εἰς τὴν μεσόγειον. Sic recte Vat. Flor. Aug. Reg. A. cf. vl. 7. Temere & invitis omnibus codicibus εἰς omisit ed. 1. & hinc Reg. B. C. *Verf. 3.*

Verf. 4. αἱ μὲν. Sic & Vat. cum ceteris, excepto Flor. Oportebat autem puto vel αἱ μὲν - - αἱ δὲ, vel τὰς μὲν - - τὰς δέ. — *Ibid.* προσήγετο. Temere προηγ. ed. 1. 2. Reg. C. *Verf. 4.*

Verf. 5. ἀντιστρατοπεδευσάντων αὐτοῖς. — „id est αὐτῶ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ Ῥωμαίοις.“ REISKIUS. — Conf. ad cap. 77, 5. & 82, 7. Plura-eiusdem generis exempla ad h. l. congescit Reiskius. *Verf. 5.*

Ibid. Κίσσαν. Scissis vel Scissum apud Liv. XXI. 60. — *Ibid.* μὲν ἐγένετο χρημ. ἐγκρ. Sic edd. ex Bav. ἐγένετο caret Aug. μὲν χρημάτων ἐγένετο ἐγκρ. dant Flor. & Reg. A.

Verf.

Verf. 6. *Verf. 6. πάντας δὲ τοὺς ἐντὸς Ἰβηρος ποταμοῦ συμμάχους ἐποιήσατο.* Sic mssti omnes & editi ante Casaubonum, qui ad hunc locum hæc notavit in ora Basil. — „Nullum dubium, de populis *cis Iberum* loqui, quod & Livius ostendit. Quare *ἐπὶ* scribendum.“ — Scilicet quoniam aliàs Polybius *ulteriorem Hispaniam τὴν ἐντὸς Ἰβηρος* adpellare consuevit; (vide Adnot. ad III. 14, 2. & confer hoc cap. verf. 11.) nunc, ubi manifeste de *citeriore* (respectu Romæ) agitur, *ἐπὶ* scriptum oportuisse putavit Casaubonus. In quo vereor, ne egregie falsus sit vir doctus. Nam sicut, ubi de Pœnis loquitur Polybius, quibus sedes imperii Carthago Nova erat, *ἐντὸς Ἰβηρος* eam Hispaniæ partem dicit, quæ est inter Iberum & Oceanum; sic ubi de Romanis loquitur, ex Italia advenientibus, & Tarracone & ad Emporias sedes habentibus rerum suarum, recte rursus hanc partem *ἐντὸς Ἰβηρος* dicit, quæ respectu Pœnorum *ἐπὶ* est. Sic rursus *οἱ ἐντὸς Ἰβηρος*, ubi de Hannibale agitur, IV. 28, 1. est *Hispania ulterior*; sed ubi de Romanis, X. 7, 3. est *citerior*.

Ibid. ζῶντῶν. ζῶντῶν Scalig. — *Ibid. Ἀνδοβάλην.* Constante nomine regulum istum adpellat, quem romani scriptores *Indibilem* vocare consueverunt.

Verf. 7. *Verf. 7. τὴν μεσόγειον.* Sic Flor. Aug. Reg. A. putō & Vat. qui certe & paulo ante (verf. 3.) & alibi ita habet. — *Ibid. τοῖς Καρχηδόν.* Deest artic. Aug. & Reg. A.

Verf. 9. *Verf. 9. ἀπολελειμμένους, τοὺς ἀπὸ &c.* Restitui hoc ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. quibuscum facit & Vrsini codex; sed minus recte τοὺς ἀπολελειμμ. suspicatus erat Vrsinus. *οἱ ἀπὸ τοῦ στόλου* sunt *classarii*; *classici milites navalesque socii*, ut ait Liv. XXI. 61. Hi Tarracone erant *relii*, ἀπολελειμμένοι.

Verf. 10. *Verf. 10. Τρία verba, Ἰππεῖς δὲ χιλιους,* ignorant veteres libri omnes & ed. 1. 2. Adjecit Casaubonus ex Reg. B. & habet etiam Reg. C. nec tamen (puto) ex alio vetusto libro græco, sed ex Perotti antiqua versione, qui ipse ex Livio sumit. Haud dubie vero Livius ex integriori Polybii

Polybii codice hæc olim acceperat. — *Ibid.* ἐσκευασμένους recte edd. ex Bav. Mendose ἐσκευασμένου; Vat. Flor. Aug. Reg. A. sed in hoc superscripta vera lectio. — *Ibid.* κατὰ τῆς χώρας. Vide ad III. 19, 7.

Verf. 11. διαβὰς αὐθις τὸν Ἰβηρα. διαβ. αὐθις εἰς τὸν *Verf.* 11, Ἰβηρα edd. & mssti. Conf. ad III. 64, 1. Delevi importunam præpositionem cum Reiskio. Et in Aug. aberat primum, sed mox ab eadem manu inter lineas est adscripta. — *Ibid.* τῶν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ τόπων. Nunc, ubi de Pœnis agitur, οἱ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ τόποι sunt in *ultiore* Hispania. Vide quæ paulo ante monui ad vf. 6.

Verf. 12. κατὰ τοὺς παρ' αὐτοῖς ἐθισμοὺς κολάσας. *Sta.* *Verf.* 12, tionem deferuisse, aut omnino de præsidio fuga decessisse, capitale erat apud Romanos; ut docet Noster I. 17, 11. conf. VI. 37 sq. στρατιάν. στρατείαν Aug. Reg. A. — *Ibid.* Ταρράκωνι. Ταρκαῶνι Aug. Ταράκωνι Reg. A.

CAPUT LXXVII.

Cap.
LXXVII.
Verf. 1.

Verf. 1. Γνάις μὲν Φλαμίν. Rursus Γνάις dabant ante Gronovium omnes. Vide ad cap. 75, 5. — *Ibid.* διὰ Τυρρήνίας. Sic ed. 1. cum codd. omnibus, excepto Aug. qui τῆς adjecit, unde receptus articulus in ed. 2 & seqq. — *Ibid.* κατεστρατοπέδευσε διὰ τῆς τῶν Ἀρρήτινων πόλεως. *Castra posuit ante vel juxta Arretium, secundum longitudinem urbis.* Vide ad II. 68, 8. & ad III. 68, 12. Pro διὰ usurpat πρὸ cap. 80, 1. Ἀρρήτινων correxit Casaub. Ἀρητινῶν ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. Ἀρητινῶν h. l. Flor. Aug. Reg. A. Sed vide cap. 80, 1.

Verf. 2. ἐπ' Ἀριμίνου. Correxī, ut aliās. ἐπ' Ἀρι. *Verf.* 2. 3. μήνου edd. ex Bav. Pejus etiam ἐπὶ ῥιμήνου Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Verf.* 3. τὰ μέτρια τῶν ἐπιτηδείων διδούς. Conf. ad I. 18, 11.

Verf. 5. τῆς πρὸς αὐτὸν Φιλίας. Sic Vat. Flor. Aug. *Verf.* 5. Reg. A. πρὸς αὐτοὺς edd. Sic nempe primum fuerat in Bav. sed & ibi mutatum in αὐτόν. Et ferri quidem potest
Polybii Histor. T. IV. S s erat

erat αὐτοὺς in plurali, ut cap. 76, 5. & 82, 7. & sæpe aliàs) nisi commodius nunc dedissent codices.

Verf. 6. *Verf. 6. τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν. τὴν τε χώραν καὶ τὰς πόλεις* Suidas in Ἀνασώσων. Idem ibid. mendose ἀπὸ Ῥωμαίων pro ὑπὸ. (Nam ὑπὸ ex Polybio, non ex Suidæ codicibus, correxisse videtur Küsterus.) Rursusque idem Suidas ex corrupto Polybiano codice τυγχάνουσιν ἀνασώσων. In probam scripturam, τυγχάνουσι συνασώσων codices nostri consentiunt.

Verf. 7. *Verf. 7. δ' ἀπαλλοτριῶν. Temere & invitis vetustis* codicibus δ' ἀλλοτριῶν ed. 1. Reg. B. C.

Ibid. τοὺς δοκοῦντας πόλεσιν ἢ λιμέσιν ἡλατῆσθαι τι, qui aut oppidis, aut portubus detrimentum aliquod cepisse sibi viderentur. Vix sanum videri vocabulum λιμέσιν, *portubus*, privatim me monuit Heynius, vir doctissimus. Perspecte sane. Nam quos *portus* Gallis ademerint Romani, difficile dictu fuerit: & omnino de portubus in mediterranea regione, de qua hic agitur, ne cogitari quidem potest. τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν dixerat paulo ante (verf. 6.) pro eo, quod hic legitur πόλεσιν καὶ λιμέσιν. Et ita res habet: *oppidis & agris*, non *portubus*, Gallos multarunt Romani. Agris autem illi Galli non tam ad colendam terram, quam ad pascua potissimum, utebantur. Nam licet agros etiam colerent, (II. 17, 10.) tamen non multum utique vocabant huic operi: carnibus potissimum vescabantur, in gregibus divitias quærebant, rem pecuariam faciebant, ut ibidem docet Polybius, II. 17, 10sq. Quod ergo maxime nunc dolebant, hoc erat, quod *pascuis* illis & *pinguibus pratis*, λιμῶσι, quibus florebant circumpadanæ regiones, multati a Romanis essent. Vide ergo, quandoquidem codices nihil subsidii præstant, an ex conjectura λιμῶσι pro λιμέσι reponendum videatur. Nam de Arimino, Sena, aut aliis oræ maris Adriatici locis, quæ Senonibus Gallis olim fuere adempta, non cogitandum h. l. videtur.

CAPVT LXXVIII.

Cap.
LXXVIII.
Vers. 1.

Vers. 1. καὶ Φαινικῶν. καὶ caret ed. 1. cum Bav. Φαινικῶν scribit Aug.

Vers. 2. ἀγωνιῶν γὰρ &c. Citat Suidas in 'Αγωνιῶν & *Vers. 2.* in 'Αθροίσμα. — *Ibid.* περιθέτας τρίχας. Temere Scalligero obtemperavi, περιθέτας penacute scribere jubenti. Repone περιθετάς, cum accentu in ultima, ut habent superiores editiones, consentientibus mssis & Suida in 'Επιπρεπείαις. περιθετος generis communis est, περίθετος κόμη, περίθετος τρίχας. περιθετός σœmininum περιθετή format. Eodem modo *vers. 3.* rescribe περιθεταῖς, pro περιθέταις. Recte autem Casaubonus τοῦς ἐπιπρεπείαις formis vertit: nam quod Suidas interpretatur στολαῖς εὐπρεπέσι, nihili est. ἐπιπρέπειαι est decor, forma, species, habitus vultus & universi corporis.

Vers. 5. τὸ δὲ πλεῖον dederunt Flor. Aug. Reg. A. (Ex *Vers. 5.* Vat. nil notatur.) Vicissim II. 45, 1. Flor. τὸ δὲ πλεῖστον pro τὸ δὲ πλεῖον habet.

Vers. 6. δοκούντων ἐμπειρεῖν. Sic recte editum ex Bav. *Vers. 6.* Nec ulla varietas enotata ex Vat. Sed ἐμπείρειν Aug. Reg. A. ἐμπείρων Flor. Reg. B. & sic ex ingenio scribere iussit Vrsinus. Atqui ad ἐμπείρων necessario requirebatur infinitivus εἶναι, ut monuit etiam Casaub. in ora Basileensi. ἐμπειρεῖν vero probum est & Polybianum verbum, quod recurrit VIII. 17, 4.

Vers. 7. οἰκεῖος ὦν τῇ φύσει τούτου τοῦ μέρους. In *Vers. 7.* τούτου τοῦ μέρους cum ed. 1. & 2. consentiunt scripti libri omnes, a quibus temere disceßit Casaub. Cum οἰκεῖον darent libri, οἰκεῖος legendum monuit Gronovius; quod ego tenens, participium insuper ὦν adjiciendum putavi, quod & grammatica ratio desiderare videbatur, & haud procul abest a scripturæ vestigiis, ut οἰκεῖος ὦν, festinante librarii calamo, in οἰκεῖον contractum statuamus. οἰκεῖος τούτου τοῦ μέρους, pronus in hanc partem. conf. IV. 57, 4. IV. 87, 3. XIV. 9, 5.

CAPVT LXXIX.

Cap.
LXXIX.
Vers. 1.

Vers. 1. ἐπιμελῶς ἐζητανῶς. Sic cum ed. 1. dant codd. omnes, excepto Aug. e quo ἐζητανῶς ἐπιμελῶς receptum est in ed. 2. & seqq. — *Ibid.* τῆς σφετ. δυ. Caret σφετέρως Aug. — *Ibid.* συγκαταμίξας αὐτοῖς τὴν ἀποσκευὴν &c. Citavit hæc Suidas in Ἀποσκευῇ, ubi pro συγκαταμίξας habet συντάξε.

Vers. 4. *Vers. 4.* ἀπέλειπε. ἀπέλειπε Aug. Reg. A. — *Ibid.* Μάγωνα. Mendose Μάρινα Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vicissim iidem γ pro ρ posuerunt in Ἀβρήτινων, cap. 77, 1. — *Ibid.* μαλακίας. Excerptit hinc nonnulla Suidas hac voce, sed mutatis paulisper verbis.

Vers. 6. *Vers. 6.* τεταραγμένων restitui ex ed. 1. & msstis, qui in hoc consentiunt, excepto Aug. e quo διατεταραγμ. in ed. 2 & seqq. transit.

Vers. 8. *Vers. 8.* ὡς ἂν ἐξῆς. Perperam ὡς ἂν ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. Correxuit Casaub. & verum dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. & cod. Vrsini.

Vers. 9. *Vers. 9.* πίπτοντα deest Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἀπώλυντο Vat. Flor. Aug. Reg. A. Mendose ἀπώλλοντο ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. Hinc ἀπώλοντο ed. Casaub. & seqq. prorsus ut cap. 74, 3. & c. 84, 5.

Vers. 10. *Vers. 10.* — „Post σερηδὸν videtur aliquid deesse, e. c. συνηγμένων, congestis.“ RUSK.

Vers. 11. *Vers. 11.* τῆς διὰ τῶν πηλῶν πορείας. Restitui auctori suum, quod libri omnes agnoscunt. Cum pro πηλῶν in ed. 2. operarum errore πελῶν esset expressum, Casaubonus, editionem primam ad manus non habens (quam ne umquam quidem oculis vidisse videtur) & codices non inspiciens, sua auctoritate id in ἐλῶν mutavit, quod tenuere posteriores editores.

Vers. 12. *Vers. 12.* ὑπεραλγῆς miro consensu dant codices Polybiani & Suidas. In codice Bavarico, quo exemplari usus est Obsopœus, cum initio lineæ staret vox ὑπεραλγῆς, littera initialis υ mascula minio picta est in margine & in longitudinem (ut solent in illo codice literæ majusculæ)

sculæ) diducta. Ea litera quo pertineret non videns Obso-
pceus, prorsus eamdem neglexit; & nexum literarum ερ
pro αρ accipiens, inauditum Græcis vocabulum παραλήγης
effinxit. Id cum repetitum esset in editione Basileensi,
Scaliger in ora sui exempli in περιαλήγης ex conjectura mu-
tavit: quam conjecturam Scaligeri in contextum recepit
Casaubonus, & tenuerunt sequentes editores. Nos libro-
rum restituimus scripturam. — *Ibid.* καταμονήν ἢ θερα-
πείαν. Sic editum ex Bav. qui in contextu hoc habet.
Sed ibidem in ora notatur, γρ'. οὐδὲ θεραπείαν. Atque
hoc dant Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod restitui fortasse Po-
lybio debuerat.

Vers. 12.

CAPVT LXXX.

Cap.
LXXX.

Vers. 1. Διαπεράσας δὲ παραδόξως &c. Habet hæc
Codex VRBINAS, usque ad verba ὑπὲρ τῆς Ἰταλιωτῶν ἐλευ-
θερίας. cap. 85, 4. In ora autem Argumentum hujus
Eclogæ his verbis designatur: 'Οδοιπορία Ἀννίβου, καὶ
πόλεμος μετὰ Ῥωμαίων ἐν τῷ αὐλῶνι.

Vers. 1.

Ibid. πρὸ τῆς τῶν Ἀβρήτινων πόλεως. Conf. cap. 77, 1.
'Αβρητίνων ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. Sed in Ἀβρήτινων,
quod edidit Casaubonus, consentiunt h. l. Vrb. Flor. Aug.
Reg. A. puto & Vat.

Vers. 3. Commodius est γέμειν ob sequens εἶναί, & in
id cum aliis consentit Vat. atque Vrb. in quo tamen cor-
rupte γέμην. γέμουσαν cum Flor. habent Reg. B. C. —
Ibid. τόν τε Φλαμίνιον &c. Citat Suidas in Φλαμίνιος, in
Δημαγωγός, & in Ὀχλοκόπος.

Vers. 3.

Vers. 4. τὴν ἐκείνου στρατοπεδείαν. Restitui hoc ex
ed. 1. quæ habet ex Bav. Et sic inter lineas scriptum in Reg.
A. nec tamen a prima manu. ἐκείνων ex Aug. receptum
in ed. 2. & seqq. & consentiunt Vat. Flor. & Reg. A. in
contextu. Nescio an & Vrb. — *Ibid.* καθέντος. Vide
ad cap. 48, 4 — *Ibid.* ἀγωνιστῶν recte dederunt Vat.
Flor. Aug. Reg. A. Et Vrb. levi menda ἀγωνιστῶν. Perpe-
ram ἀγωνιστῶν edd. & Reg. B. C. ex Bav. quod & inter li-

Vers. 4.

neas habet Reg. A. — *Ibid.* δι' αὐτοῦ. δι' αὐτοῦ folus Bav.

- Verf. 5. *Verf.* 5. πολλοὺς αὐτὸν ex Reg. B. (monente etiam Vrsino & Scaugero) recepit Casaub. Habet autem sic Flor. itemque Vat. sed hic quidem ex emendatione, nam a prima manu αὐτῶν scripserat, quod & ex Bav. expresse-
runt ed. 1. 2. Mihi utique αὐτῶν ex αὐτῷ corruptum vi-
detur, & hanc veram equidem putem auctoris scriptu-
ram. — *Ibid.* In πάντα cum ed. 1. 2. consentiunt co-
dices omnes; nec satis causæ erat, cur ab hac lectione
discederetur.

Cap.
LXXXI.

CAPVT LXXXI.

- Verf. 1. *Verf.* 1. τετύφωται, *solidus est.* τετύφλωται suspica-
tus erat Casaub. ut ex ora Basil. docuit Mericus, & ex ver-
sione intelligebatur, *cæca mentis caligine laborat.* Frustra.
Imo Τετυφῶσαι idem sonat ac μεμηνέναι, ut docet Hesyl-
chius & Suidas. Et Τέτυφωμαι, ait Harpocraton, & ex
eo rursus Suidas, ἀντὶ τοῦ ἐμβεβρόντημαι, ἔξω τῶν Φρε-
νῶν γέγονα. &c. Demostheni inprimis frequentatum ver-
bum esse, monuit Ernestus in Lexic. Polyb. Loca abunde
subministrat Index Reiskianus in Demosth. Et multa jam
congefferat Raphaelius ad Tim. 6, 4.
- Verf. 2. *Verf.* 2. δοξάζων ἐαυτὸν &c. Laudat Suidas in Δόξαν. —
Verf. 5. οὐχ εἶον προσεῖχε &c. Citat idem in Οὐχ εἶον.
- Verf. 6. *Verf.* 6. διὰ τὴν πρὸς τὰ τῶν ἀφροδισίων ὁρμὴν. τὰ
τῶν ἀφροδισίων, pro τὰ ἀφροδίσια, similiter dictum putavi,
ut τὰ τῆς τύχης & τὰ τοῦ βίου III. 5, 7. pro ἡ τύχη, ὁ βίος,
& alia huiusmodi. Certe vulgatæ lectionis nullo pacto ra-
tio constat. Simpliciter διὰ τὴν πρὸς τὰ ἀφροδίσια ὁρμὴν
suspiciatus erat Reiskius. Idem mox, pro ἐν τούτοις, ἐπὶ
τούτοις maluerat.
- Verf. 7. *Verf.* 7. βλακεία, βλακία Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 9. *Verf.* 9. κενοδοξία. Meudose καινοδοξία dant iidem co-
dices. — *Ibid.* τύφος. τῦφος iidem & Vat.

Verf.

Verf. 10. προσιέναι τοῖς ὑπεναντίοις, *adgredi hostes.* Verf. 10.
Sic correxit Casaub. Mendose ante eum omnes προῖέναι.

Verf. 11. ἀφέλκῃ. ἐφέλκῃ Reg. A. & Aug. & hinc mar- Verf. 11.
go ed. 2. — *Ibid.* προσστῶτα ἐν πολέμῳ recte editum
est ex Bav. Mendose προσστῶτα πόλεμον Vrb. Vat. &c.
Reiskius suspicatus erat, ἐμπολέμου δυνάμεως. Posses eo-
dem jure conjicere πολέμου δυνάμεως. — *Ibid.* χειρώ-
σητάι τις. Temere τις abest ed. 1. — *Ibid.* αὐτάνδρῃ.
αὐτάνδρῃ Vrb. Reg. A. — *Ibid.* γίνεταί scripti cum Aug.
ut alibi. γίνεταί edd. cum Bav. Reg. A. ἐκ γίνεταί, con-
tingit, *effici potest*, suspicatus erat Reiskius. Et habet id
verbum hac notione Polybius III. 108, 9. Si probum sim-
plex verbum, eodem modo dictum fuerit γίνεταί κρατῆν,
quemadmodum aliās συμβαίνει dicit. — *Ibid.* ἀντιτατῶν.
ἀντιτασσομ. Flor.

Verf. 12. ἐπιβολῆς. ἐπιβουλῆς Aug.

C A P V T LXXXII.

Cap.
LXXXII.

Verf. 1. τὴν Φαισόλαν. Sic h. l. omnes. At II. 25, 6. Verf. 1.
τὰ Φάισολα in plurali neutrius generis dixit.

Verf. 3. τοῦ καπνοῦ. ὑπὸ τοῦ καπνοῦ ed. 1. 2. Reg. B. C. Verf. 3.
cum Bav. quod ferri posse monuit Reiskius, si pro σημαί-
νοντος esset σημαίνουσας. Sed in σημαίνοντος consentiunt
omnes, & præpositionem ignorant Vrb. Vat. Flor. Aug.
Reg. A. Vrsin. unde recte delevit Casaubonus.

Verf. 4. φυλάττεσθαι δὲ καὶ προσέχειν τὸ πλῆθος. προα- Verf. 4.
έχειν τὸ πλῆθος non stare posse videtur: quare aut ante
φυλάττεσθαι reponendum προσέχειν, ut V. 98, 8. quod
maluit Reiskius; aut διὰ τὸ πλῆθος scribendum, quod sua-
vit Gronv. in ora sui exempli. — *Ibid.* πᾶσιν ἐπὶ ταῦτό.
Sic Flor. Aug. Reg. A. Vulgo ἐπὶ τὸ αὐτὸ ex Bav. quod
perinde est. Sed ad hoc ἐπὶ ταῦτό necessario requiri par-
ticipium συνοῦσι, συνηγμένοις, aut aliud simile, recte
(si quid video) judicavit Reiskius.

Verf. 5. ἀνείχετο. ἤνείχετο Flor. — *Verf. 6.* παρε- Verf. 5. 6.
κάλει δ' αὐτούς. Quod δ' αὐτοῖς legitur in ed. Ern. error

- est operarum, proprius illi editioni. — *Ibid.* αὐτῶν δὲ πατόειν. Perperam αὐτὸν Vrb. δὲ caret Flor.
- Verf. 7.** *Verf.* 7. Τέλος δὲ ταῦτ' εἰπών. Sic vett. libri omnes. Temere ac mendose Τέλος τατ' εἰπών ed. 1. 2. Hinc Τέλος τὰδ' εἰπών Reg. C. Τέλος ταῦτ' εἰπών Reg. B. & ex eo Casaub. & editiones sequentes, omissa conjunctio. — *Ibid.* αὐτοῖς ὑπαρχούσης. — „Ambiguum est αὐτοῖς quod pertineat. Ordo orationis ad proximum τοῖς πολεμίοις referri vult; sed sententia monstrat, ad remotius esse referendum. Fecisset utique melius, & dixisset planius, si αὐτῷ prætulisset. Sed obtinet antiquum.“ REISK. — Vide ad cap. 76, 4. & ad 77, 5.
- Verf. 9.** *Verf.* 9. πόλιν ἔχων. ἔχων πόλιν Flor. — *Ibid.* Κυρτάνιον. Nil variant codices. Crotona Romanis. Liv. XXII. 4. ubi vide Interpretes, & conf. Cluver. Ital. Antiq. lib. II. c. 3. p. 573. Polybii hunc locum ob oculos habuit Stephanus Byz. in Κυρτάνιος, ubi tamen Κυρτάνιον scribendum videtur. Confer eundem in Κρώτων. — *Ibid.* In δεξιὰ consentiunt omnes: & poterit fortasse per ellipsin præpositionis dictum intelligi, pro ἐπὶ δεξιὰ, seu κατὰ τὰ δεξιὰ. — *Ibid.* τὴν Ταρσιμένην καλοῦμ. λίμνην. Sic ed. 2. cum Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. τὴν καλοῦμ. Ταρσιμ. λιμν. Bav. Vocabulum Ταρσιμένην temere omissum in ed. 1. Trasimenum lacum dici Romanis, fatis notum est: sed jam olim in hoc nomine a multis auctoribus transponi solitas esse literas a & r, docet Quintilian. Instit. Orat. I. 5, 13. Conf. Criticos ad Liv. XXII. 4.

Cap.
LXXXIII.

CAPUT LXXXIII.

- Verf. 1 sqq.** *Verf.* 1. κατὰ μὲν τὴν ἀντικρὺ correxit Casaub. cum Reg. B. Mendose τὸν ἀντικρὺ ed. 1. 2. cum vett. codd. — *Verf.* 2. τοὺς Λιβυαὺς καὶ τοὺς Ἰβηρας editum ex Bav. Inverso ordine τοὺς Ἰβ. καὶ τοὺς Λιβ. Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Verf.* 3. βαλικρῆς. καλικρῆς Aug. Reg. A. superscripta litera β ab alia manu. — *Ibid.* πρωτοπορείαν. πρωτοπορίαν Reg. A. — *Verf.* 4. κατὰ ταύτην recte edd. ex

ex Bav. consentiente puto Vat. καὶ ταύτην Vrb. Aug. Reg. A. κατὰ in contextu habet Flor. & superfer. καί.

Vers. 5. τὴν ἡσυχίαν ἤγεν edd. & Reg. B.C. ex Bav. Vers. 5. εἶχεν Vrb. Vat. Aug. ἤγεν in contextu habet Flor. & εἶχεν inter lineas. Vicissim Reg. A. εἶχεν in contextu, & ἤγεν inter lineas. Conf. ad II. 31, 10.

Vers. 6. σπαύδων συνάψαι. γε, quod cum Bav. vulgo Vers. 6. interfuerunt, ignorant ceteri codd. omnes. — Ibid. τοῖς πολεμίοις recte edd. ex Bav. συνάψαι τῶν πολεμίων Vrb. Vat. Aug. Reg. A. quod non patitur ratio grammatica. Aliud est ἐξάπτεσθαι τῶν πολεμίων vers. 7.

Vers. 7. ὑπὸ τὴν ἐωθινήν. Sic dant omnes I. 53, 4. Vers. 7. I. 60, 6. III. 43. 1. V. 18, 9. & 20, 6. &c. Conf. ad III. 41, 2.

CAPVT LXXXIV.

Cap.
LXXXIV.

Vers. 1. In πρωτοπορείαν nunc consentiunt veteres libri. Temere πρωτοπορίαν ed. 1. 2. & Reg. B.

Vers. 2. ἔτι δὲ δυσσυνόπτου. — „Malim post δυσσυνόπτου comma poni, idque ad ἐπιφανείας referri, non ad περιστάσεως, quod per se stat. περιστάσις ἢ κατὰ τὸν αἶρα est ratio aëris molesta [Et incommoda.] Cum esset hostium apparitio non tantum repentina, sed etiam difficilis ad cognoscendum, cum jam ante, quam illi in conspectum venirent, aër molestus aliquo Et incommodo haberet modo.“ REISKINS. — Ibid. συνοῖσθαι τὸ γιγνόμενον. τὸ γινόμενον ed. 2 & sqq. temere & invitis mssis.

Vers. 4. αὐτοῖς βοηθεῖν. αὐτοῖς Reg. A. — Vers. 5. Vers. 4. 5. ἀπώλλυντο. Vide ad cap. 79, 9.

Vers. 7. ἔπεσον οὖν. Temere οὖν omisit ed. 1. & hinc Vers. 7. Reg. B.C. — Ibid. ἐκ τῶν ἐθισμῶν. Sic scribere Casaubonus iussit in Corrigendis. Recte; vide III. 110, 4. V. 25, 2. III. 76, 6. De re confer I. 17, 11. & VI. 37 sq. — Ibid. λείπειν. ληπεῖν Flor. Aug. Reg. A. — Ibid. τάξεις. Perperam πράξεις Aug. Reg. A.

est operarum, proprius illi editioni. — *Ibid.* αὐτῶν δὲ πατόπιν. Perperam αὐτὸν Vrb. δὲ caret Flor.

- Verf.* 7. *Verf.* 7. Τέλος δὲ ταῦτ' εἰπών. Sic vett. libri omnes. Temere ac mendose Τέλος τατ' εἰπών ed. 1. 2. Hinc Τέλος τὰδ' εἰπών Reg. C. Τέλος ταῦτ' εἰπών Reg. B. & ex eo Casaub. & editiones sequentes, omissa conjunctione. — *Ibid.* αὐτοῖς ὑπαρχούσης. — „Ambiguum est αὐτοῖς quò pertineat. Ordo orationis ad proximum τοῖς πολεμίοις referri vult; sed sententia monstrat, ad remotius esse referendum. Fecisset utique melius, & dixisset planius, si αὐτῷ prætulisset. Sed obtinet antiquum.“ REISK. — Vide ad cap. 76, 4. & ad 77, 5.

- Verf.* 9. *Verf.* 9. πόλιν ἔχων. ἔχων πόλιν Flor. — *Ibid.* Κυρτάνιον. Nil variant codices. *Crotona* Romanis. Liv. XXII. 4. ubi vide Interpretes, & conf. Cluver. Ital. Antiq. lib. II. c. 3. p. 573. Polybii hunc locum ob oculos habuit Stephanus Byz. in Κυρτάνιος, ubi tamen Κυρτάνιον scribendum videtur. Confer eundem in Κρώτων. — *Ibid.* In δεξιᾷ consentiunt omnes: & poterit fortasse per ellipsin præpositionis dictum intelligi, pro ἐπὶ δεξιᾷ, seu κατὰ τὰ δεξιὰ. — *Ibid.* τὴν Ταρσιμένην καλοῦμ. λίμνην. Sic ed. 2. cum Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. τὴν καλοῦμ. Ταρσιμ. λιμν. Bav. Vocabulum Ταρσιμένην temere omissum in ed. 1. *Trasimenum* lacum dici Romanis, satis notum est: sed jam olim in hoc nomine a multis auctoribus transponi solitas esse literas *a* & *r*, docet Quintilian. Instit. Orat. I. 5, 13. Conf. Criticos ad Liv. XXII. 4.

Cap.
LXXXIII.

C A P V T LXXXIII.

- Verf.* 1 sqq. *Verf.* 1. κατὰ μὲν τὴν ἀντικρὺ correxit Casaub. cum Reg. B. Mendose τὸν ἀντικρὺ ed. 1. 2. cum vett. codd. — *Verf.* 2. τοὺς Λίβυας καὶ τοὺς Ἰθρηας editum ex Bav. Inverso ordine τοὺς Ἰβ. καὶ τοὺς Λιβ. Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Verf.* 3. βαλικρεῖς. καλικρεῖς Aug. Reg. A. superscripta litera β ab alia manu. — *Ibid.* πρωτοπορείαν. πρωτοπορίαν Reg. A. — *Verf.* 4. κατὰ ταύτην recte edd.

ex

ex Bav. consentiente puto Vat. καὶ ταύτην Vrb. Aug. Reg. A. κατὰ in contextu habet Flor. & superfer. καί.

Vers. 5. τὴν ἡσυχίαν ἤγεν edd. & Reg. B. C. ex Bav. Vers. 5. εἶχεν Vrb. Vat. Aug. ἤγεν in contextu habet Flor. & εἶχεν inter lineas. Vicissim Reg. A. εἶχεν in contextu, & ἤγεν inter lineas. Conf. ad II. 31, 10.

Vers. 6. σπεύδων συνάψαι. γε, quod cum Bav. vulgo Vers. 6. interferunt, ignorant ceteri codd. omnes. — Ibid. τοῖς πολεμίοις recte edd. ex Bav. συνάψαι τῶν πολεμίων Vrb. Vat. Aug. Reg. A. quod non patitur ratio grammatica. Aliud est ἐξάπτεσθαι τῶν πολεμίων vers. 7.

Vers. 7. ὑπὸ τὴν ἐωθινήν. Sic dant omnes I. 53, 4. Vers. 7. I. 60, 6. III. 43. 1. V. 18, 9. & 20, 6. &c. Conf. ad III. 41, 2.

CAPUT LXXXIV.

Cap.
LXXXIV.

Vers. 1. In πρωτοπορείαν nunc consentiunt veteres lib. Vers. 1. bri. Temere πρωτοπορίαν ed. 1. 2. & Reg. B.

Vers. 2. ἔτι δὲ δυσσυνόπτου. — „Malim post δυσσυνόπτου comma poni, idque ad ἐπιφανείας referri, non ad περιστάσεως, quod per se stat. περιστάσις ἢ κατὰ τὸν αἶρα est ratio aëris molesta [Est incommoda.] Cum esset hostium apparitio non tantum repentina, sed etiam difficilis ad cognoscendum, cum jam ante, quam illi in conspectum venirent, aër molesto aliquo Est incommodo haberet modo.“ REISKIUS. — Ibid. συννοῆσαι τὸ γιγνόμενον. τὸ γενόμενον ed. 2 & sqq. temere & invitis mssis.

Vers. 4. αὐτοῖς βοῇθεν. αὐτοῖς Reg. A. — Vers. 5. Vers. 4. 5. ἀπώλλυντο. Vide ad cap. 79, 9.

Vers. 7. ἔπεσον οὖν. Temere οὖν omisit ed. 1. & hinc Vers. 7. Reg. B. C. — Ibid. ἐκ τῶν ἐθισμῶν. Sic scribere Casaubonus iussit in Corrigendis. Recte; vide III. 110, 4. V. 25, 2. III. 76, 6. De re confer I. 17, 11. & VI. 37 sq. — Ibid. λείπεν. ληπὲν Flor. Aug. Reg. A. — Ibid. τάξεις. Perperam πράξεις Aug. Reg. A.

Verf. 9. *Verf. 9. συναθροόμενοι μὲν γάρ.* Deletam particulam μὲν voluit Reiskius; quod facile equidem patiar. Sed in eam consentiunt libri omnes, nisi quod Reg. A. non in contextu, sed inter lineas scriptam habet, a prima tamen manu. — *Ibid. ἐρωῶντες.* Corrupte ἐρωῶντες Aug. & Reg. A. a pr. manu. — *Ibid. σὺν τοῖς ὅπλοις.* Sic uno consensu veteres libri omnes. Temere ἐν τοῖς ὅπλοις edd. & Reg. B. C. — *Ibid. τὰς κεφαλὰς αὐτὰς.* αὐτὰς temere omisit ed. 1. & hinc Reg. B. Pejus etiam αὐτῶ pro αὐτὰς habet ed. 2. invitis mssis.

Verf. 10. *Verf. 10. ἐπιγενομένων.* In Bav. superscriptum ἐπιγενομ. — *Ibid. γενομένης.* γενομένης Bav. sed superscriptum γενομ.

Ibid. τινὲς δὲ, παρακαλέσαντες αὐτοὺς, ὑπ' αὐτῶν διαφθάρησαν. In αὐτοὺς, ut in scholio dixi, libri consentiunt omnes, nisi quod Bav. ut sæpe aliàs, utrumque spiritum imposuerit, ut sit simul αὐτοὺς & αὐτούς. Est autem αὐτοὺς idem quod ἀλλήλους, ut I. 51, 1. III. 46, 3. & 65, 4. &c. Eodem modo παρακαλέσαντες σφᾶς II. 39, 6. & σφᾶς αὐτοὺς IV. 58, 6. V. 71, 1. *sefe invicem cohortati.* Iam vero quænam quæso hæc dictio? alii quidem ab hostibus, alii vero, *se invicem cohortati, interemti sunt.* Manifestum videtur, desiderari aliquid in altero membro, nempe *a se mutuo, a se invicem, ὑπ' ἀλλήλων,* vel potius ὑπ' αὐτῶν. Scilicet, cum effugere non possent, nec resistere equitibus, honestius putarunt, a se invicem cædi, quam aut inulti ab hostibus trucidari, aut in aqua suffocari.

Verf. 11. *Verf. 11. τοῖς οἰκείοις* edd. & Reg. B. C. ex Bav. Perinde est, utrum teneas, οἰκείοις, an ἰδίοις. — *Ibid. περίστασιν τοὺς ὑπεναντίους.* Quo pacto Casaubonus hoc vertere potuerit *adversarios avertere obsistendo,* aut quo pacto suffragari huic interpretationi potuerit Ernestus in Lexico Polybiano, non video. Nec tamen aliud græcum verbum in mente habuit interpres. Sic enim ex ora Basileensi refert Mericus: „περίστασιν, h. e. obsistendo hostibus eos avertere a cæde, quam ab alia parte patrabant.“ —

At

At id est περιπαῖν vel ἀποσπῖν. περισταῖναι, ut jam Reifk. monuit, nihil aliud hoc loco denotare potest, quam *cingere, circumflare hostem*. Sic II. 53, 5. μὴ πανταχόθεν αὐτῷ (vel αὐτὸν cum aliis) περιπαῖσιν οἱ πολέμοιοι. Nempe, si substitissent, & a tergo adorti essent hostem, ab utraque parte fuisset ille a Romanis conclusus. — *Ibid.* πρὸς τὰ ὄλκ. Perperam τὰ caret Aug.

Vers. 11.

Vers. 14. Μαάρβη correxit Casaub. ex Vrb. & Reg. B. *Vers.* 14. & consentiunt Vat. Flor. Reg. C. Μαάρκα ed. 1. 2. Bav. Aug. Reg. A. Et sic rursus cap. 85, 2. & 86, 4. — *Ibid.* περιτρατοπεδεύσαντος ex Reg. B. correxit idem Casaub. monentibus etiam Vrsino & Scaligero. Mendose περιτρατοπεδεύσαντες ed. 1. 2. cum vett. codd. omnibus. — *Ibid.* περιεστῶσης. προεστῶσης Aug. — *Ibid.* παρέδωκαν αὐτούς. αὐτοὺς Bav.

Vers. 15. ἐπετελέσθαι recepi ex Vat. & Flor. Simplex *Vers.* 15. ἐτελέσθαι habent Aug. & Reg. A. conf. IV. 72, 10. II, 58, 7.

CAPVT LXXXV.

Cap.
LXXXV.

Vers. 1. τῶν ὑποπόνδων. Perperam carent τῶν Aug. *Vers.* 1. & Reg. A.

Vers. 2. Satis placet πετηγορίας, quod est in Flor. *Vers.* 2. 3. Sed in singularem numerum consentit Vat. cum ceteris. —

Vers. 3. τὰ τάγματα. Corrupte τὰ πράγματα Aug. Reg. A. sicut cap. 84, 7. πράξεις pro τάξεις. Sed veram lectionem h. l. inter lineas scriptam habet Reg. A.

Vers. 5. ἀνελάμβανε. Temere ἐλαμβ. ed. 1. — *Vers.* 6. *Vers.* 9. 6. μετ' ἀδελφῶν. Sic scripti libri omnes. μετὰ ἀδελφῶν edd. μετὰ τὰδελφῶν vel τοῦ ἀδελφῶν voluit Reifk. ius.

Vers. 8. συνέβη γενέσθαι. Hoc amat Polybius. Et sic *Vers.* 8. cum ceteris libris (excepto Aug. & Reg. A.) dat Suidas in Λεπόμεθα.

Vers. 9. πολλῶν γὰρ χρόνων. — „Lego ἐκ πολλῶν.“ *Vers.* 9. CASANB. in ora Basil. — Nil opus est adjecta præpositione, quæ satis commode subintelligitur, ut III. 90, 7. XX. 6, 1. & XXXII. 15, 4. ubi temere διὰ adjecit Valesius.

Nec

Nec tamen *ἐκ*, si adesset, (ut IV. 17, 4.) aspernandum foret. — *Ibid.* οὐ μετρίως. Perperam carent οὐ Aug. & Reg. A.

Cap.
LXXXVI.

CAPVT LXXXVI.

- Verf. 1. *Verf.* 1. καὶ Γνάϊδς. Ignorant καὶ Vat. Flor. Aug. Reg. A. & cod. Vrlin. Haud incommode tamen referenda videtur illa copula ad id quod sequitur, καὶ Γνάϊδς ἐπεβάλετο συνάπτειν. — *Ibid.* Ἀρίμινον. Ἀρίμινον edd. ut solent ex Bav. Et Ἀριμινόν Vat. Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 3. *Verf.* 3. αὐτὸς συνάπτειν. Non sollicitandum pronomen αὐτός. Commode subintelligitur αὐτοῖς, αὐτὸς autem (*ipse Cajus*) opponitur ei quod sequitur de *pramisso Centonio*. — *Ibid.* τὸ τῆς στρατείας βάρος. Sic edd. cum vett. codd. Sed στρατιῶς Reg. B. Commodius utique; vide tamen ad I. 9, 3. — *Ibid.* Γάϊον Κεντρήιον. *Centronium* Casaubonus in versione scripserat ex vulgata olim apud Livium lectione. Vide Criticos ad Liv. XXII. 8. & nos ad Appiani Hist. Hannib. cap. 9 sqq. — *Ibid.* καταταχθεῖν. Mendose κατασχθεῖν Flor. & Aug.
- Verf. 5. *Verf.* 5. καὶ τὸ μέρος τῶν ἱππέων. — „Ad τὸ μέρος subaudi τὸ προσήκον vel ἀρμόζον, ut in κατὰ σχῆμα subauditur τὸ πρέπον, & in κατὰ τρόπον, τὸν προσήκοντα vel ἐπιτήδειον.“ κεισκ. — Diversa paulisper notione τὸ μέρος, pro *definita, rata, sua parte*, sæpius apud Appianum occurrit.
- Verf. 6. *Verf.* 6. τότε τοῦ πάθους κατὰ τὴν πόλιν. τότε τῆς μάχης τοῦ πάθους κατὰ πόλιν edd. cum Bav. Importunum τῆς μάχης delevi cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Verba autem κατὰ πόλιν perperam desunt ed. 1. & Bav.
- Verf. 7. *Verf.* 7. τῶν ἀρχόντων, μεζῶνως ἐπεβαλ. βουλευέσθαι. Sic veteres libri omnes, a quibus temere discessit Obsoletus, & sequentes editores.
- Verf. 8. *Verf.* 8. τὴν δὲ χώραν ἐπιταρενόμενος. ἐπιτορ. δὲ τὴν χώραν. ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. — *Ibid.* ἀδεῶς ἐπόρθει. διεπόρθει solus Aug.

I'ersf.

Verf. 9. διανύσας δέ. Sic edd. cum Bav. & Aug. δὲ caret Reg. A. διανύσας τε Vat. & Flor. — *Ibid.* τὴν τε τῶν Ὀμβρων restitui ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. & codd. Vrfini & Perotti. Mendose vulgo τὴν τῶν Ἰσόμβρων edd. & Reg. B. C. ex Bav. Confer Criticos ad Liv. XXII. 9. — *Ibid.* καλουμένην recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἢ τῶν Ὀμβρων καλουμένη χώρα, regio, quæ Umbrosum vocatur, id est, Umbria.

Verf. 10. ἀπεκτακῶς edd. ex Bav. ἀπεκταγκῶς *Verf. 10.* Vat. quod in ἀπεκτακῶς corruerunt Aug. & Reg. A.

CAPVT LXXXVII.

Cap.
LXXXVII.

Verf. 1. γενήματα. γενήματα Aug. Reg. A. — *Ibid.* *Verf. 1.* ὑπὲρ τῆς ἀναλήψεως. Citat hunc locum Suidas hoc vocab.

Verf. 2. ὑπὸ δὲ τοῦ ψύχους &c. Profert Suidas in Λιμόψωρος. — *Ibid.* ἔτι δὲ τῆς. δὲ temere omiserunt ed. 1. 2. & hinc Reg. B. C. — *Ibid.* ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα. Verba ἐν τοῖς, quæ sine damno sententiæ aberant ab ed. 1. 2. & a nonnullis msstis, recepit Casaubonus ex Reg. B. C. Et habet eadem Flor. In Vat. paululum corrupta sunt, ἔτι δὲ τῆς ἑντὸς (sic) μετὰ ταῦτα. — *Ibid.* λιμόψωρος. Simpliciter τὴν ψῶραν dicit cap. sq. *verf. 1.*

Verf. 3. ἑσματοποιήσε. Suidas in Σωματοποιεῖν. — *Verf. 3.* *Ibid.* τῶν ἀνδρῶν. τῶν ἀνδρώπων Suid.

Ibid. ὡς ἀν πολεμῶν ὅπλων &c. Sic hæc edita sunt ex Bav. Fieri tamen potest, ut ex docti librarii ingenio & conjectura hæc ita fuerint correctæ, & ut aliud quid dederit ipse Polybius, quod in corrupta ceterorum codicum scriptura lateat. Sed quid illud sit, videant acutiores. Cum ex Augustano codice Boeclerus retulisset ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις, in procliui erat, ut ἐνθέτοις suspicaretur *Reiskius*; qui ἐνθετὰ ὅπλα interpretatus est *arma illigabilia, conftrictilia, quæ aut loris de corpore dependent, aut loris corpori arcte adstringuntur*; quo refert scutum, galeam, gladium, loricam, pilum amentatum, pharetram, frena equorum & strata. — „Fuerunt igitur (sic ibidem pergit

REIS-

Verf. 3. REISKIVS) alia arma, ut ex h. l. discimus, ἔδεται, alia λυτὰ vel ἀπόλυτα, laxa, ut pilum, hasta. Numidarum equitum pars, ut Livius eos describit, pæne nullum ὄπλον ἔνδετον habebat, omnia soluta. [Liv. XXXV. 11. *Discin-ctus & inermis Numida eques, præterquam quod jacula secum portat: equi sine frenis.*] His ergo Numidis Hannibal pro vetere armatura arma romanum ad morem restrictilia dedit. — Aliam deinde etiam tentavit interpretationem idem vir doctus, cogitans, essent-ne ὄπλα ἔνδετα id genus armorum, quod ex aliis atque aliis esset commissum, ut hasta e. c. quæ infixum scapo ligneo mucronem ferreum habet; in quam suspicionem eum induxit locus VI. 23, 11. — Videat doctus Lector, an alterutra harum interpretationum satis placere possit. Ego vero monere debeo, non ἐν δὲ τοῖς, ut ait Bæclerus, sed perspicue planeque ἐκ δὲ τοῖς esse in Augustano codice, haud secus ac in aliis. Quare cogitaveram equidem, ἐκ δὲ τῶν ὀπλων, ὧν ἦν ποθὲν κύριος γεγωνός. Sed & hoc multum abest, ut faciat satis. Itaque in vulgata lectione interim, dum certius quid adferatur, adquiescendum putavi. In eadem vero τῶν, ante τοσούτων, deletum voluerunt Vrsinus & Scaliger, quibus facile assentior; nec tamen in loco tam controverso mutare quidquam ausus sum. De re confer cap. 114, 1. & Livium XX. 46.

Verf. 4. 5. Verf. 4. τὴν εἰσβολὴν ἐποιήσατο τὴν εἰς Ἰταλίαν. Sic cum ed. 1. 2. scripti libri omnes. Temere εἰς τὴν Ἰταλίαν Casaub. — Verf. 5. τρόπον perperam caret Aug. — Ibid. καὶ ante τοῖς ἐν Ἰταλ. adjeci cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. & cod. Vrsini.

Verf. 6. Verf. 6. Δικτάτωρ. δικτάτωρ solus Reg. B. Sic rursum idem verf. 9. δικτάτωρι. Sed in o breve consentiunt veteres codices, quemadmodum & apud alios fere auctores; quod ad græcorum nominum formam propius accedit. — Ibid. καὶ * πεφυκότα καλῶς. — „Forte καὶ τύχης πεφυκότα καλῶς. non tantum sapientia insigni præditum, sed etiam fortuna usum non incommoda. Aliàs claudicat

dicat ratiocinium.“ REISKIUS. — Scilicet potest quidem ac solet πεφυκότα καλῶς, per se stans, *nobili genere natum* (quemadmodum X. 25, 1.) denotare; quam in sententiam Casaubonus *familia honesta prognatum* h. l. vertit. Quod ipsum etiam mire convenit in Fabium, cujus sive avus, sive proavus jam *Maximi* cognomen tulerat, ut taceam antiquissimam Fabiæ gentis celebritatem. Sed commoverat me Reiskii ratio, monentis claudicare hoc ratiocinium: *Fabius nobili familia erat oriundus; sane quidem etiam nostra ætate, qui ejusdem familiæ sunt, ob res, ab illo feliciter gestas, Maximi sunt cognominati.* Itaque, πρὸς τὰς πολεμικὰς, quod habemus XXV. 9, 2. aut aliquid simile, intercidisse suspicatus eram; quamquam loco citato, sicut & X. 14, 10. & alibi, εἶ (non καλῶς) Φύ- ναι πρὸς τὴν legitur. Fateor vero, *audacius me fecisse, quod in ipso contextu signum lacunæ posui*, quasi confecta res esset intercidisse aliquid; cum satis fuerit, in scholio indicare dubitationem, Nam aut defendi etiam fortasse utcumque lectio vulgata poterit: aut, si quid intercidit, possis pariter suspicari, post πεφυκότα καλῶς intercidisse nonnulla, quibus de majoribus Fabii agebatur, quorum gloriam hic non modo æquavit, verum etiam superavit. Conf. Adnotationem proxime seq.

Ibid. καὶ κατ' ἑμῆς οἱ ταύτης τῆς οἰκίας &c. Ita de cognomine *Maximi* loquitur Polybius, ut significare videatur, primum huic Fabio esse illud tributum; cum tamen, avum hujus, sive proavum, ut modo dixi, eodem cognomine jam fuisse ornatum, Livii testimonio IX. 46, aliorumque auctorum constet. Conf. Glareanum ad Liv. XXX. 26, 8. Sed satis occurreret ei difficultati, si statuamus, non vulgari omnium usu tritum fuisse illud veteris Fabii cognomen, aut saltem post ejus mortem oblivioni fere traditum, & in hoc Fabio Dictatore ita singulari cum splendore renovatum, ut is posthac veluti primus videretur, qui id cognomen esset commeritus. Hunc fere in modum difficultatem, si qua inest huic loco, expedivit Iac.

Verf. 6. Iac. Perizonius in *Animadvers. Historicis* cap. 1. sub finem; ubi hunc Polybii locum excutiens monuit, scriptorem hunc, cui magna cum Fabiis familiaritas intercessit, hac ex parte commoda potius expositione tuendum, quam ignorantiae aut oscitantiae esse inculandum. Nec adeo ægre cum Polybio conciliabitur Livius, cum de eodem Fabio verba faciens XXX. 26. ait: *Vir certe fuit dignus tanto cognomine, vel si novum ab eo inciperet. Superavit paternos honores: avitos æquavit.*

Verf. 7. *Verf. 7. ταύτην ἔχει.* Incommodum γὰρ delevi cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid. ἀκολουθοῦσι sequuntur* verterat Casaub. cum satis notum sit, *præcessisse* lictores, non *secutos*: itaque *comitantur* dedi. Fortasse pars *præcedebat*, pars *sequebatur*.

Verf. 8. 9. *Verf. 8. ἐν πολλοῖς δέονταί τῃς συγλήτου.* Conf. lib. VI. cap. 15. — *Verf. 9. περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις &c.* De *Dissolutoris* potestate dicere oblitus est in Libro sexto, aut ea pars intercidit.

Ibid. Pro *δικτάτορι* & mox *ἐκπάρχη* temere & invitis mssis *δικτάτορι* & *ἐκπάρχη* habent ed. 1. 2. — *Ibid.* *Μινούκιον.* *Μινύκιον* Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* οὗτος δὲ τέτακται. δὲ invitis mssis prætermiserant superiores editores. — *Ibid.* Verba τῇ ἀρχῇ defunt ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. Habet editio Basil. & seqq. cum ceteris codd.

Cap.
LXXXVIII.

C A P V T LXXXVIII.

Verf. 1. 2. *Verf. 1.* Sicut h. l. Vat. cum suis adscelis, sic cap. seq. verf. 1. dant omnes Ἀντίπαξ δέ. — *Ibid.* διὰ τὸ πλεῖθος. Temere prorsus τῶν τὸ πλεῖθος sola ed. 2. — *Verf. 2.* ἐξυγίασε. Sic omnes, sed in Aug. inter lineas indicatur ὑγιάζει, eadem manu.

Verf. 3. *Verf. 3.* Πρωτετυανήν. Sic Flor. Aug. Reg. A. Πρωτετυανήν Vat. & cod. Vrfini. Mendose Πρεντετυανήν ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. Πρετετυανήν ed. Casaub. & seqq. Lectionem, quam secuti sumus, confirmat Steph. Byz. ubi

ubi recte Holstenius monuit, ἐπὶ τοῦ Ἀδρία pro ἀπὸ esse legendum. Livius XXII. 9. *Præutianum Hadrianumque agrum*. Nec vero opus est in græco Πραυτουτιανὴν cum Vrsino corrigere. Nam & alibi, pro Latinorum u brevi, a Græcis adhibitum videmus; velut in Βράτσιοι, *Bruttii*; Βρεντέσιον, *Brundisium*, & id genus alia.

Verf. 3.

Ibid. Μαβρουίνην cum duplici ρ scripsi, quemadmodum plures codices II. 24, 12. dederunt; & sic Romani (& in his Livius loco cit.) *Marrucinos* scribere solent. Vulgo h. l. omnes Μαρουκινῆν per ρ simplex. — *Ibid.* Φραυτανήν. Vulgo Φρεντάνην h. l. edd. & scripti. Mutavi accentum. Conf. ad II. 24, 12. Vnus Aug. mendose prorsus Φρετοτάνην. — *Ibid.* ὡς ἐπὶ Polybianum est; & probabilius videtur, hoc in εἰς mutatum esse ab aliquo librario, quam vicissim.

Verf. 4. εἰς τρεῖς ὀνομασίας &c. — „At duæ hic tantum commemorantur. Vnde Phil. Cluverus per supinam imperitorum exscriptorum oscitantiam tertium Iapygum nomen omisissum sic restituit: καὶ τῶν μὲν προσαγορευομένων Δαυυίων, τῶν δὲ Πευκετίων, τῶν δὲ Μεσσαπίων, lib. IV. Ital. cap. 10. Quod verisimile videtur: nisi quis putet, ipsum *Iapygiæ* nomen unum ex tribus ab auctore intellectum, aut neget Cluverum certum esse posse, utrum Σαλευτίνους an Ποιδίκλους Polybius pro *Pencetius* scripserit; vix enim conveniunt antiqui.“ GRONOV. — Cluveri rationem probavit secutusque est Cellarius Geogr. Antiq. lib. II. c. 9. p. m. 879. — *Ibid.* Μεσσαπίων. Mendose Μεσσαπίων Vat. Flor. Aug. & Reg. A. sed in hoc superscripta est litera π.

Verf. 4.

Verf. 5. Λουκερίας correxit Casaub. ex msstis, qui in hoc recte hic quidem consentiunt omnes. Mendose Λουκρίας ed. 1. 2. Conf. cap. 100. v. 1. & 3.

Verf. 6. παρ. Temere ἐπὶ Flor. — *Ibid.* Ἰβώνιον. In re dubia nolui discedere ab eo, quod editum inveni, quamquam id unus præstitit Bav. In Οἰβάγιον cum Flor. Aug. & Reg. A. consentit Vat. Et in promptu qui-
Polybii Histor. T. IV. T t dem

Verf. 6.

Vers. 6.

dem esset, ex Οὐιβάνιον, *Vibonium*, corruptum hoc conjicere; dummodo, hoc posito, magis in expedito esset. At, ne cum Casaubono Ἰβάνιον illud sive Οὐιβάνιον *Hipponem* oppidum intelligamus, quod Græci Ἰππώνιον, Romani *Vibonem Valentiam* adpellarunt, vetat loci situs; quandoquidem hoc oppidum in Bruttis est ad inferum mare, regio autem, de qua nunc Polybius loquitur, in parte opposita. Nodum non solvit, sed temere ac violenter dissecuit Cluverus Ital. Antiq. IV. 12. p. 1219. eandem urbem *Arpos* intelligens, quam Livius hic nominat, XXII. 9. quam *Argos Hippium* & *Argyrippam* Græci vocabant, cujus ager mox diserte a Polybio commemoratur; adeoque pro eo, quod vulgo legitur περὶ τὸ καλούμενον Ἰβάνιον, ita rescribens: περὶ τὸ καλούμενον Ἄργος Ἰππίον ἥτοι τὴν Ἀργυρίππαν. Qua quidem ratione si agere cum veterum auctorum monumentis liceret, nullus superesset locus, cujus non leviori planissime difficultas omnis posset. Ut cautior, sic multo probabilior ratio videtur, quam Lucas Holstenius in Animadv. ad Cluverum iniiit, & calculo suo Hardninus ad Plinium III. 11, 16. probavit, suspicantes, sive Ἰβάνιον Polybius scripsit, sive Οὐιβάνιον, sive Οὐβίνιον, ut voluit Holstenius, seu Οὐιβίνιον, illud ab eo dici oppidum, cujus cives *Vibinates* apud Plinium l. c. & in veteribus inscriptionibus nominantur, quod *Bovino* hodie vocatur, in ea Apulicæ parte, cui Capitanata nunc nomen est, inter Trojam & Herdoneam; non confundendum oppidum cum *Boviano*, quod in Samnio est & *Boiano* hodie nominatur. Quæ ratio non video cur Gronovio non placuerit, qui Ἰστανόνιον, *Histonium* huc trahere maluit; cujus oppidi situs in Frentanis, quidquid dicat ille, facit, ut de eo cogitari hoc loco nullo modo possit.

Ibid. ἐπέτρεχε. Mendose ἐπέτρεχε Ang. — *Ibid.* τὴν Ἀργυρίππαν, agrum *Arpinum*. Scripsi autem græcum nomen ita, ut dedit Vat. & Vrsini codex; quo modo & Paulus Leopardus, Emendationn. lib. V. c. 16. (in Gruteri Thef. Crit. T. III. p. 99.) & Cluverus p. 1219. & Holstenius ad Steph. Byz. scribendum docuerunt. Temere

mere & invitis msstis Ἀργυριανὴν ed. 1. 2. 3. pro quo Ἀργυριππιανὴν scribere iussit Casaub. in Corrigendis, quod fecerunt ed. 4. 5. quemadmodum vulgo scribitur apud Stephanum. Ἀργυριππιανὴν Aug. Reg. Ἀργυριππιανὴν Flor. Conf. ad c. 118, 3.

Vers. 8. Ἀριμινου correxi, ut aliās. Ἀριμήνου vulgo Vers. 8. edd. & mssti: Ἀριμινου Aug. sed μισfactum ex μη. — Ibid. στρατείας. στρατιῶς Vat. Aug. Reg. A.

Vers. 9. Αἰῶας. — „Αἰῶας legendum docuit pater Vers. 9 [Io. Frid. Gronov.] ad Livium XXIII. 1. quod verissimum est; & idem a L. Holstenio notatum ex ejus postea editis ad Cluveri Italiam antiquam annotationibus didici. Itaque sic edere non dubitavimus.“ GRONOV. — Αἰῶα oppidum in Apuliæ & Samnii confinibus. Conf. Io. Frid. Gronov. ad Liv. XXIV. 20, 5. & Wesseling. ad Antonini Itinerar. p. 116. Vide & Itinerar. Hierosolym. p. 610. & ibi Wesseling.

CAPUT LXXXIX.

Cap.
LXXXIX.

Vers. 3. τὰς μὲν οὖν ἀρχάς. Quod ante τὰς, vel pro τὰς, Vers. 3. 5. in margine ὡς habet ed. 2. temere & invitis msstis factum est. — Ibid. Φρονιμώτερον recte ed. 2 & seqq. Puto sic & dare Vat. & Flor. Φρονιμότερον ed. 1. cum Bav. Aug. Reg. A. — Vers. 5. γεγυμνάσθαι. Vulgo γεγυμνάσθαι edd. cum msstis.

Vers. 6. δις δὲ Ῥωμαίους &c. de Romanis & eorum sociis duas brevi tempore victorias reportaverant. — „Videatur legendum esse τρίς. Sane ter vicit Hannibal Romanos continue; primo prælio ad Padum, quod alii ad Ticinum appellant; secundo ad Trebiam; tertio ad Trasimenum. Sed inconstans in horum præliorum numero est Polybius. Pag. 363, 22. [cap. 111, 7. ubi Hannibal loquitur.] τρίς μάλιστα legitur claris literis. Pag. 335, 22. & p. 359. [cap. 90, 13. ubi suo nomine Polybius loquitur; & cap. 108, 8 sq. ubi imperatorem romanum inducit loquentem] solas duas posteriores meminit. Videtur primam illam

Scipionis cladem, pro parva velitatione, dissimulasse atque obscurasse Polybius, ut cliens Scipionum, patronis deditissimus, & ipforum laudis studiosissimus." REISK.

Verf. 8. *Verf. 8.* εἰς μὲν τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων κίνδυνον -- συγκαταβαίνειν. τὸν & κίνδυνον communi consensu cum ed. 1. 2. dant codices omnes, a qua scriptura nihil opus erat ut discederet Casaubonus, qui sua auctoritate εἰς μὲν τὸ ὑπὲρ τῶν ὅλων κινδυνεύειν edidit. Vrsini emendationem ὑπὲρ τῶν ὅλων, pro ὑπὲρ τῶν νομάδων, quod dabant ed. 1. 2. cum mssis, ante Casaubonum jam probaverat Scaliger. Ac sane per se quidem commodissima illa videri debebat; & in eandem sententiam cap. 90, 5. Polybius ait, εἰς ὁλοσχερῇ κρίσιν ἐξ ὁμολόγου συγκαταβαίνειν οὐδαμῶς οἷός τ' ἦν. Rursusque cap. 94, 4. κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν οὐδαμῶς κρίνων ἐκκυβεύειν, οὐδὲ παραβάλλειν ποῖς ὅλοις. Et cap. 92, 7. εὐλαβούμενος τοὺς ὁλοσχερεῖς κινδύνους. Sed librorum scripturam hoc loco si consideres, vix poteris quin tibi persuadeas, veriore esse Reiskii rationem ὑπὲρ τῶν ὁμαλῶν, & haud cunctanter in contextum hoc adoptassem, si, quænam vis esset istius dictionis, magis in liquido habuissem. (Præclare intelligerem scriptoris sententiam, si τὸν ἐν τοῖς ὁμαλοῖς κίνδυνον dixisset, *dimicationem in planis, in campestribus locis*; quam in sententiam I. 39, 12. ait οὐκ ἐθάβρησαν εἰς τοὺς ὁμαλοὺς συγκαταβῆναι τόπους. conf. I. 33, 1. XIV. 3, 3. Quodsi vero τὰ ὁμαλὰ cum Reiskio non modo *plana, aqua loca* interpretari velimus, sed omnino *res omnes aquas atque pares, parem utrimque conditionem*; (qua notione contrarium τῶν ὁμαλῶν, ut idem Reiskius monuit, sunt τὰ προτερήματα;) multo etiam minus clarum videtur, quid sit hoc quod dicit τὸν ὑπὲρ τῶν ὁμαλῶν κίνδυνον, *dimicationem pro vel de rebus aquis*; & facilliori ratione equidem intelligam *dimicationem pro locis planis & in æquo sitis*, scilicet *dimicationem, quæ instituitur ad descendenda loca plana & campestria ab hostium incurfionibus*; vel, *dimicationem, qua id agitur, utra pars locis planis ac campi-*

campestribus potitura & illa loca tuitura sit. Placeret, si ad-
dicerent libri, εἰς μὲν τὰ ὁμαλὰ, καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων
κινδύνον. Sic ista junxit cap. 92, 7. εἰς δὲ τὸ πεδίον οὐ καθ-
λεῖ τὴν δύναμιν, εὐλαβοῦμενος τοὺς ὀλοσχερεῖς κινδύνους.

Ibid. εἰς δὲ τὰ σφέτερα προτερήματα &c. Vide Adnot.
ad vers. seq.

Vers. 2.

Vers. 9. ἀκατάτριπτος χορηγία. In ἀκατάτριπτα, Vers. 9.
quod habent Vat. Aug. Reg. A. (pro quo ἀκατάτριπα est
in Flor.) vix dubitabit quisquam, literas τρ ex πτ esse cor-
ruptas. Atque ita correxerunt Reg. B. C. Video tamen,
Scaligero ἀκατάτριπα placuisse, quod & ipsum eadem
notione ferri potest. Dixi autem in scholio, eosdem co-
dices Vat. Flor. &c. ignorare vocem ἄφθονος, & vicissim co-
dicem Bav. in quo est ἄφθονος χορηγία, ignorare vocem
ἀκατάτριπα. Codicem Bav. pressio pede sequitur ed. 1.
Utrumque vocabulum, ex conjectura, conjunxerunt non so-
lum juniores codices Regii B. C. sed etiam editor Basileensis,
qui illos codices non inspexerat. Quo minus mirum esse de-
bet, id ipsum ita repetitum a Casaubono esse, qui codices illos
Regios, quos vel solos sæpe secutus est, nunc cum edit.
2. consentientes vidisset: nam quod ἀκατάτριπα ed. 2. non
ἀκατάτριπτα habet, id quidem leve est. Nec vero impro-
bandum omnino illud consilium jungendi utramque vocem
dicam. Sed cum ἀκατάτριπτος rarius sit vocabulum, no-
tius vero & usitatus ἄφθονος, quod & mox cap. 90, 2.
& cap. 97, 3. cum vocabulo χορηγία junctum recurrit; ve-
rosimilius mihi visum est, ex interpretatione vocem ἄφθo-
νος huc esse tractam. Quo accedit, quod orationis nexus
requirere videtur, ut vocabulum προτερήματα per se stet,
nec adjunctum sibi nomen adjectivum habeat. Dixit Po-
lybius, Fabium τοῖς λογισμοῖς, id est, certa ratione, de-
liberato consilio, receperisse se εἰς τὰ σφέτερα προτερήματα,
ad sua commoda, ad opportunitates eas, quibus praevalabant
Romani. Hoc autem quum obscurius quodammodo esset
dictum, explicat nunc, quasnam istas dicat Romanorum
opportunitates: ἣν δὲ τὰ προτερήματα Ῥωμαίων, erant au-

tem,

Verf. 9.

tem ista Romanorum opportunitates, quibus carebat Hannibal, & quibus victoriam sibi promittere Romani poterant, (conf. cap. 90, 4.) *hæ: commeatum copia, quæ atteri absumique non poterat, & manuum multitudo*. Quænam contra fuerint Hannibalis *προσρήματα*, cum aliâs exponit, tum cap. 111, 2-4. Vna vtro maxime dubitatio nobis in constituenda hujus loci lectione superesse poterat; nempe quod *ἀκατάριπτα* in plurali habent codices, non *ἀκατάριπτος*. Neque id ipsum tamen magnopere morari nos debuit. Nam sicut duæ literæ OC, si quando propius sese contingunt, satis similes fiunt figuræ unius literæ α, sic facile per librariorum errorem terminatio OC in α mutari potuit, ut conveniret cum præcedente vocabulo *προσρήματα*. Atque id cogitans equidem, ex conjectura, *ἀκατάριπτος*, quod nullus nostrorum codicum habet, edidi. Sed poterat pariter teneri *ἀκατάριπτα*, & minori mutatione, pro sequenti vocabulo *χορηγία*, *χορήγια* in plurali neutro scribi; de quo vocabulo conf. Fragm. Polyb. Gramm. CXXXVIII. & Adnot. ad L. 17, 5. Et fortasse rectissime statuerimus, si ita scripsisse Polybium putemus, & ἄφθονος *χορηγία* pro interpretamento habeamus verborum *ἀκατάριπτα χορήγια*.

Ibid. *χειρῶν πλῆθος*, conf. cap. 97, 3. I. 26, 5. III. 10, 6. XII, 4. 8. &c. Festive Vrsinus *χόρην πλῆθος* ex ingenio, ut ait, corrigere jussit.

Cap. XC.

CAPVT XC.

Verf. 1.

Verf. 1. ἀντιπαρῆγε. Sic cum ed. 1. codices omnes, excepto uno Aug. qui temere *ἀντιπαρεξῆγε* habet. *ἀντιπαρῆγε* est *ex adverso*, *ex opposita parte*, *a latere ducere*; & ad *ἀντιπαρῆγε* intelligendum hoc loco *κατὰ τὰς παραρείας*, vel *ταῦς ἀκρωρείαις*, quod adjicitur cap. 92, 6. & 101, 1. Sic Livius XXII. 12, *per loca alta agmen ducebat, modico ab hoste intervallo*; hæc nempe sunt *opportuna loca*, (οἱ εὐναυροὶ τόποι) *quæ occupasse Fabium* Polybius mox ait; quibus nimirum tutus erat ab Hannibalis equitatu.

Ibid.

Ibid. κατὰ τὴν ἐμπειρίαν recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. διὰ edd. & Reg. B. C. ex Bav.

Vers. 4. ἀφωρισμένους πλήθους ἐλαττοῦν αἰεὶ τοὺς ὑπεραν- Vers. 4.
 τλους. Casaubonus: ut numerum adversariorum iis minueret, qui subinde se ab iis separabant. At sic in græcis oportuerat τοῦ τῶν ἀφωρισμένων πλήθους. Imo vero: *volens definito* (vel *certo* & quasi *selecto, designato*) quodam numero semper minuire hostes. Scilicet non nisi tunc adgredi hostes volebat, cum definitus quidam numerus (scilicet eorum utique, qui se ab exercitu separassent) in propinquo esset, quos facile superari a suis posse videret. Quo pertinent illa Livii verba, XXII. 12. *suo militi tuta omnia, & infesta effusis hostium pabulatoribus præbebat*. Plura exempla illius notionis verbi ἀφωρισμένους ex Budæi Commentariis Henr. Stephanus in Thesauro collegit.

Ibid. προσλαμβάνειν hic idem valet quod ἀναλαμβάνειν vel προσαναλαμβάνειν, *recrutare, reficere, vires & animum addere*. Et non modo suspicor, sed pæne pro certo adfirmare ausim, hoc ipso loco προσαναλαμβάνειν scripsisse Polybium; quo verbo non solum significatione neutrali, sive reciproca utitur, III. 60, 8. sed & active & sequente accusativo casu V. 80, 4. XXII. 25, 6.

Vers. 5. εἰς ὁλοσχερῇ δὲ &c. Habet Suidas in Ἐξ ὁμο- Vers. 5.
 λόγου. — *Ibid.* ὁὗς τ' ἦν. — „Melius ὁὗς ἦν.“ SCALIGER. — Scilicet monent Grammatici, Harpocratio, & ex eo Suidas in Ὀὗς εἰ, proprie ὁὗς τε εἰ non nisi pro δύνασαι, *potes*, dici; contra ὁὗς εἰ, absque τε, pro βοῦλαι, προήρησαι, ἔτοιμος εἰ, σπουδάζεις, *vis, propositum habes, paratus es, studes*. At invenitur pariter (ut idem Suidas in Ὀὗς docet) ὁὗς τε εἰ eadem notione, qua ὁὗς εἰ. Et id quidem sæpius apud Polybium: vide c. 89, 8. I. 26, 2 &c.

Vers. 6. ποιῶν αὐτόν. Hoc ita propagatum ex edit. Vers. 6.
 Ernest. in quam nescio casu. ne an consilio intrarit. Superiores editiones αὐτόν, consentientibus mssis, excepto Bav. in quo est αὐτόν. — *Ibid.* τὸν μὲν Φάβιον κατελάει.

Monuit Reiskius, tersiores scriptores cum genitivo casu construere illud verbum: sed rursus Polybius cum accusativo usurpat XVIII. 28, 1.

Verf. 7. *Verf. 7.* Ἀπένινον scripsi cum Aug. Ἀπεννινόν Reg. A. Ἀπενίνον Bav. & ed. 1. Ἀπεννίνον Reg. B. C. & ed. 2 & seqq. Conf. cap. 110, 9. — *Ibid.* Σαυνῆτιν circumflexo accentu scribendum putavi. Vulgo omnes Σαυνῆτιν. — *Ibid.* πολλῶν χρόνων ἀπολέμητον. Habet Suidas in Ἀπολέμητον. Conf. ad III. 85, 9.

Verf. 8. *Verf. 8.* Οὐνεοαντήην. Liv. XXII. 13. *Hannibal ex Hirpinis in Samnium transit: Beneventanum depopulatur agrum.* Varie apud varios græcos scriptores effertur hujus oppidi nomen. Βενεούεντον apud Strabonem. Βενεβεντός apud Appianum, & sic habet Steph. Byz. Βενεούεντον, ἤγουν Οὐνέβεντος Ptolemæus.

Ibid. ἔλλον δὲ καὶ πόλιν Οὐνεοαντήην. Livius l. c. *Telefiam urbem capit.* Agitur de Samnii urbe, & *Telefia* haud dubie in Samnio erat: *Venusia* contra in Apulia, five in Apuliæ Lucaniæque confinibus; quare vix potest ei locus hic concedi, ut & alii & Drakenborchius ad Liv. l. c. monuerunt, & recta *Τηλεσίαν* ex Livio apud Polybium corrigendum Cluverus pronunciavit, Ital. Antiq. p. 1224. Ac sane, quamquam Samnio attribuere *Venusiam* videtur Strabo lib. V. p. 250. tamen & diserte rursus eandem in Lucanis ponit lib. VI. p. 254. & ceteroquin satis certus est situs hujus urbis, ita remotus a Benevento, ut ægre intelligi possit, quo pacto *Venusiam* hic nominaverit Polybius. At quum in hoc nomen, clarissimis literis scriptum, nec adeo facile cum *Τηλεσίᾳ* nomine confundendum, libri consentiant omnes, nihil utique ausus sum in contextu mutare.

Ibid. εὐτείχιστον primus in contextum græcum recepit editor Basileensis. Perottus, *mœnibus munitissimam. ἑτείχιστον* ed. 1. & scripti libri omnes, excepto Reg. A. in quo videri potest εὐτείχιστον scribere voluisse librarium, nec enim satis clarum est. Ceterum notum est,

quam

quam sit similis nexus ille scripturæ, quo effertur dipthongus *ευ*, figuræ literæ *α*. Quare & passim inter se permutata ista a librariis videas; veluti IV. 4. 9. *ἄλογον* scribitur in Aug. pro *εὐλογον*; *ἀήθως* pro *εὐήθως* IV. 10. 1. & vicissim *εὐπερίσπαστοι* vulgo pro *ἀπερίσπαστοι* IV. 32. 6. Videtur autem utique *εὐτείχιστον* cum per se commodius, tum ob id quod sequitur καὶ πολλῆς &c. Nam si *ἀτείχιστον* scripsisset Polybius, usus deinde haud dubie particula adverbativa fuerat, πολλῆς δὲ καὶ παντοδαπῆς ἀποσκευῆς γέμουσαν, non conjunctiva καὶ πολλῆς &c. Ceterum, ne quid dissimulem, habes etiam *ἀτείχιστα δρύματα*, I. 30. 4. & *ἄκραν ἀτείχιστον*. IV. 58. 7.

Verf. 9. *δυοῖν ἡμερῶν*. *δυεῖν* Flor. ut solet in fœminino *Verf. 9.* genere.

Verf. 10. *εἰς τὸν προσαγορευόμενον Φάληρνον τόπον*, in *Verf. 10.* locum, cui *Falerno* nomen est. Satis notus *ager Falernus*, & *mons Falernus*. Locus, id est, vicus, vel oppidum hujus nominis nemini aliâs memoratur.

Verf. 11. *κρατεῖ τῶν ἔλαν*. Suspiciari possis τῶν ὁμα-*Verf. 11sq.* λῶν. Conf. ad cap. 89, 8. Nec tamen temere aliquid mutaverim. Verbum *ποιήσεν*, quod præcedit, temere omisit Aug. — *Ibid.* *παράχωροῦσι* 'Ρωμ. τῶν ὑπαίθρων αὐτοῖς. — „αὐτοῖς, scil. sibi (Hannibali) & suis.“ *MEISK.* — *Verf. 13.* *δυσι μάχαις*. Vide ad c. 89, 6. — *Ibid.* *πρὸς Καρχ.* *πρὸς τοὺς Καρχ.* Flor. — *Verf. 14.* Verba *παρὰ τοῖς συμμάχοις* desunt ed. 1. & Bav. Sed habent ea Reg. B. C. cum ceteris codd.

CAPVT XCI.

Cap. XCI.

Verf. 2. καὶ τούτοις τοῖς ἐμπ. καὶ τοιούτοις ἐμπ. *Verf. 2. 3.* voluit Scaliger. Sed bene vulgata habet. — *Ibid.* *ἐμπορείαις*. In *ἐμπορείαις* cum Aug. & Reg. A. consentit Vat. Et id receptum malim, ut alibi. — *Verf. 3.* Verba τῆς Ἰταλίας desunt ed. 1. & Bav.

Verf. 4. *Σενουεσάνοι*. Collatis inter se variis libro-*Verf. 4.* rum scripturis, verissimam hanc judicavi. *Σενουεσάνοι*

Verf. 4. edd. cum Bav. *Σενουασάνοι* Vat. Aug. Reg. A. nescio an & Flor. *Σενουασανοί* Stephanus Byzantinus, ad locum hunc Polybii provocans. — *Ibid.* *Δικαιρχίται* circumflexo accentu dederunt Aug. & Reg. A. Et *Ναπολίται* Reg. A. Ceteri vulgo acutum ponunt. — *Ibid.* *Νουκερίων*. Sic Bav. & ceteri codd. veteres, pariterque Stephanus, Polybium auctorem citans. *Νουκερινῶν* edd. & Reg. B. C.

Verf. 5. *Verf. 5.* *Καλήροι*. *Καλήροι* ed. Casaub. & seqq. *Κάληροι* Flor. *Καῶροι* Aug. Reg. A. B. *Κάῶη* Bav. in fine lineæ, & terminationem adjicere, vel superscribere oblitus est. *Καῶήροι* ed. 1, 2. — *Ibid.* *Τιανίται* scripsi cum Aug. Reg. A. & Vrsino. *Τιανίται* Vat. Flor. *Τυανίται* edd. cum Bav. Ex Artemidoro Stephanus Byz. urbis nomen *Τεανόν* citat, (quemadmodum & Romani & alii græci scriptores efferunt;) gentile vero *ὁ Τεανός*.

Ibid. *Δαύνιοι*. — „*Καυδῖνοι* lege: nam ad muros *Caudii* Beneventanorum & Campanorum fines erant, ut ex vetere lapide didici. Hæc notat L. Holstenius ad p. 1079. Cluverianæ Italiæ.“ *ΓΚΟΚΟΝ*.

Ibid. *Ναλανοί*. Sic recte Aug. & Suidas in *Νῶλα*, qui hæc talia a Stephano Byzantino mutuare consuevit; atque ita etiam apud ipsum Stephanum, qui Polybium auctorem diserte laudat, scribendum esse viderunt interpretes, cum in codicibus Stephanianis esset *Ναλανεῖς*. *Ναλάνοι* edd. cum Bav. *Ναλάνοι* Reg. A. cum utroque accentu.

Verf. 7. *Verf. 7.* *Φλεγραια*. Sic h. l. scripti & editi, qui supra II. 17, 1. in *Φλέγραια* consentiebant. Vtrumque recte. De *campis Plegrais*, & deorum, id est, Herculis Gigantumque super eis contentione, confer potissimum Diodorum Sic. lib. II. cap. 21. tum Strabonem lib. V. p. 243. & 245. & lib. VI. p. 281. & Heynium ad Apollodori Biblioth. lib. I. c. 6, 1. Campaniæ fertilitatem, & illius potissimum partis, quem *Campum Phlegraum* Græci vocant, celebrat Plinius Hist. Nat. III. 5, 6. & XVIII. 11, 29.

Ibid.

Ibid. ἡρικέναι correxi cum Vrsino & Scaligero. Men-
dofe εἰρικέναι ed. 1. 2. cum mssis, quod in εἰρικέναι mu-
tauit Caufaub. — *Ibid.* διὰ τὸ κάλλος. Temere καὶ, lo-
co διὰ, habet Bav. & inde ed. 1. Hinc διὰ καὶ τὸ κάλλος
Reg. B.

Verf. 8. τελῶς. τελείως Flor. sed fuperscriptum τε- *Verf.* 8.
λέως. — *Ibid.* πλέον. πλεον Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 9. δευτέρᾳ δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ Ἐριβανοῦ. — „Hujus *Verf.* 9.
Eribani, vel, ut infra, [cap. 92, 1.] *Eribiani*, nec vola
uſquam nec veſtigium. Vnde, confiderata ratione itineris
Hannibali, hunc collem a Livio *Calliculam* Cluverus vo-
cari dicit, nec deterritus immenſo inter nomina discrimi-
ne, an τὸν Καλικόλαν ſcripſerit Polybius, quaerit, lib. IV.
Ital. cap. 5. [p. 1174.] Mihi a primo conſpectu difficile
non fuit ſuſpicari Τρηβανοῦ vel Τρηβιανοῦ. Quod poſt-
quam cum patre communicaveram, vidi L. Holſtenium
aſſentiri Camillo Peregrino, legenti Τρεβιανοῦ, [vel
Τριβιανοῦ,] qui addit, fuiſſe poſt jugum illud montis
oppidum *Trebian*, quod adhuc nomen ſervet, a ruſticis
Tregla vulgo appellatum, ubi quam plurima vetuſtatis ex-
ſtent monumenta.“ GRONOV. — Conf. Cellarii Geogr.
Antiq. lib. II. c. 9. p. m. 856. *Trifanum* ſuſpicatus eſt
Reiſkſius, aut *Formianum* & *Formianos colles*: ſed hæc
loca ad mare, aut verſus mare ſunt; Polybius autem de
viis, quæ ex mæditeraneis patent, loquitur. An viam,
quæ ex *Latia* Capuam ducit, hoc loco dixerit, dubitari
poſteſt. Videtur potius omnes tres vias ab ea fere parte
Italiz venientes dicere, in qua tunc erat Hannibal, ut
per unam earum penetrare Capuam poſſet. Sed illud mi-
ror, quod omnes, qui in huic Polybii locum ſunt com-
mentati, pro comperto ſuſmerint, locum eum, qui nunc
per verba ἀπὸ τοῦ Ἐριβανοῦ designatur, eundem eſſe,
qui deinde Ἐριβιανὸς λόφος dicitur; cum tamen h. l.
via, quæ e *Samnio* Capuam ducit, diſerte diſtinguatur ab ea,
quæ ἀπὸ τοῦ Ἐριβανοῦ eodem ducit; deinde vero Han-
nibal dicatur ex *Samnio* verſus Capuam proſeſſus κατὰ
τὸν

Verf. 9.

τὸν Ἑριβιανὸν λόφον. Quibus verbis inter se collatis adparere videtur, diversa ista esse loca: quænam sint vero, definire equidem non ausim, nec subtilius nunc disquirere vacat. Vide, an cogitari possit de collibus, Capuæ imminentibus, quibus *Fifata* nomen; de quibus disputavit Cluverus Ital. Ant. p. 1178 sq. sive de *Allifis* oppido, & *Allifano* tractu, juxta Vulturum, in Campaniæ & Samnii confinibus, de quo conf. Cluver. p. 1195. Nam corrupta esse apud Polybium nomina ista, quæ, in regione satis ceteroquin nota ac celebrata, nemo alius scriptor novit, dubitari vix potest. Ceterum omnino verba ista δευτέρα δὲ ἢ ἀπὸ τοῦ Ἑριβανοῦ, quæ ex solo Bav. sunt edita, ignorant codices Vat. Flor. & Perotti, & a prima manu codex Aug. & Reg. A. nam in his nonnisi in marg. a recentiori manu sunt adscripta.

Cap. XCII.

CAPVT XCII.

Verf. 1. Verf. 1. Ἀννίβας μὲν οὖν &c. Habet hæc, & quæ sequuntur usque cap. 94, 7. τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀνθρώποις, Codex vaticanas in Eclogis; ubi Titulus huic Eclogæ in ora libri adjectus est hujusmodi, Ἀννίβου ἑδοικοῦρια καὶ ἐπινεῖα στρατηγικῇ.

Ibid. κατὰ τὸν Ἑριβιανὸν λόφον. Sic codices omnes, excepto Vrb. in quo est Ἑριβιανόν. Cum ceteris codd. consentit Perotti liber. Conf. ad cap. præced. vf. 9.

Ibid. Οὔλθυρνον. Cum Ἀθυρνον darent scripti & editi, *Vulturnum* quidem, ut res ipsa docebat, intellexit Cluverus p. 1094. sed collato Servii loco ad Aeneid. lib. X. (ubi Capuam urbem, quam Vulturnus adfluit, a Tuscis olim, quorum illa urbs fuerat, *Aliternum* vel *Alturnum* vocatam fuisse scribit) suspicatus est vetus nomen Vulturni fluvii *Althurnum* fuisse, idque a Polybio servatum, apud quam Ἀλθυρνον corrigendum censuit. Sed levi fundamento ista nititur conjectura: & quandoquidem emendatione opus erat, malui equidem usitatum nomen tenere, & Οὔλθυρνον corrigere, quod & Gronovius in Notis ad h. l.

h. l. suavit. Notum est, persæpe a librariis nomina propria literis initialibus esse truncata, quæ minio adpingi ceteris jam scriptis debuerunt. Si quis ergo librarius pro Οἰλθυρνον vel Ὀλθυρνον, λθυρνον scripsit, in promptu erat, ut alius Ἀθυρνον inde exsculperet. Adcurate græce scriptum nomen Οὐόλτουρνος vel Οὐουλτούρνος est, quem admodum apud Strabonem & Dionys. Halic. editur. Literam T in nomine proprio cum Θ esse permutatam, nemo mirabitur. Eadem litera Θ in hoc nomine Plutarchus usus est in Fabio p. 177. ubi ceteroquin magis etiam corrupte ε Λοθρόνος ποταμός vulgo legitur.

Vers. 1.

Ibid. ὅς σχεδόν. Temere & invitis mssis ως σχεδόν ed. 2. — *Ibid.* διαρεῖ recte edd. cum Bav. & Vrb. cf. II. 14, 5. Sic rursus VII. 4, 2. δίχα διειρεῖ τὴν ἑλὴν Σικελίαν. In διαρεῖται cum Vat. & Flor. convenire debuerant Aug. & Reg. A. in quibus corrupte θεωρεῖται scribitur. Sed nec ipsum διαρεῖται satis commodum hoc loco. Est enim διαρεῖσθαι dividere inter se, ut loco modo citato VII. 4, 2. διελέσθαι τὰ κατὰ τὴν νῆσον. Pro δίχα, διχᾶ habet Vrb.

Vers. 2. πρὸς τὴν Πάμην. πρὸς Παμ Flor. Aug. Reg. A. *Vers.* 2.

Vers. 3. καὶ οὕτω δὲ bene habet. Acciperem τοῦσούτῃ *Vers.* 3. δὲ, si darent libri.

Vers. 4. ἐν καλῷ τοὺς πολεμίους ἀπειληθέναι, loco op. *Vers.* 4. portuno hostem esse deprehensum: magis ad verbum, interceptum.

Vers. 5. Φάβιος δέ. Correxerit Obsoletus, & sic scripti *Vers.* 5. libri excepto Bav. in quo perperam est Φλαμίνιος δέ. — *Ibid.* συννέκρινετο. Temere συννέκρινε ed. 1. & inde Reg. B. C.

Vers. 6. τοῖς αὐτῶν συμμάχοις. Sic recte edd. & αὐ. *Vers.* 6. τῶν Bav. Perperam τοῖς αὐτοῖς συμμάχοις Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* τῶν ὑπαίθρων. καὶ ὑπαίθρ. ed. Ernest. operarum errore.

Vers. 8. ἄσπετον πλῆθος. Vtrumque vocab. poeti. *Vers.* 8. cum est, ἄσπετον & ἄπλετον, sed illud vix unquam pro-

Verf. 8. profaiciis scriptoribus usurpatum; hoc & aliis frequentatum, quos laudat Abresch. ad Hesychium, quibus & Plutarchus & Appianus adnumerandi sunt, & ipsi Polybio nostro III. 100, 8. IV. 75, 1. Quare minime equidem repugnabo, si quis ἀπλετον h. l. in contextum receptum maluerit. In ἄσπετον tamen cum Bav. consentire videtur Vrb.

Verf. 9. Verf. 9. ποιήσασθαι. ποιήσεσθαι Bav. sed superfer. littera α. — Ibid. ἀλλὰ καὶ. Carent καὶ Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 10. Verf. 10. Φάβιος. Rursus Φλαμίνιος Bav. — Ibid. κατανοῶν. καὶ κατανοῶν ed. 2 & seqq. cum Aug. & Reg. A. nescio an & Vat. & Vrb. e quibus nulla varietas enotata est. Delevi particulam cum Flor. & Bav.

Cap. XCIII.

CAPVT XCIII.

Verf. 1. Verf. 1. ἤλπισεν. ἤλπιζεν Flor. sed superscripta littera σ. — Ibid. ἀδήριτως περισύρεν. Respexit hunc locum Suidas in Ἀδήριτος; quamquam mutatis paululum verbis ἀδήριτον περιμερεῖν habet.

Ibid. ὥς δὲ τὸ πολὺ καὶ τοῖς ὅλοις πέρας ἐπιθήσεν. Nescio an satis recte latine reddiderim: *sed simul etiam maxima parti totius belli finem impositurum*. Scio, ὥς τὸ πολὺ aliàs plerumque, ut plurimum, denotare. Sed id quidem huic loco nullo modo convenit. Ac fortasse haud incommode vim dictionis græcæ (cujus quidem aliud in eandem sententiam exemplum non habeo in promptu) Casaubonus expressit his verbis, *sed si fortuna magis secunda adspiraret*: ut vis illius dictionis intelligatur hæc esse, *si multum est*, id est, *si res bene cadit, quin immo, immo fortasse*. Sed expeditior certiorque fere ratio videtur, ut ὥς δὲ τὸ πολὺ ad ἤλπισεν referamus, hac sententia, *multum vero etiam*, vel, *maxime vero etiam* (positivus τὸ πολὺ notione superlativi) sperabat, toti bello finem se impositurum. Post ὥς δὲ τὸ πολὺ commode intercidunt orationem Bav. & Aug.

Verf.

Verf. 2. τοῖς διαβουλίαις. Temere ταῖς διαβουλίαις ed. 1. *Verf. 2.*
 & Reg. B. C. — *Ibid.* διανοούμενος recte edd. ex Bav.
 Mendose διαγεόμενος Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. ἐκ τῶν
 εἰκότων. Pauca verba ex hoc loco retulit Suidas in Εἰκότῃ.

Verf. 4. τὸν ἐπὶ τῶν λειτουργ. τεταγμ. Ἀσδρούβαν. Cf. *Verf. 4.*
 cap. 66, 6. *ministeriis militaribus praefectum.* — *Ibid.*
 ἐκλέξαντας. — „Intelligere potes λειτουργούς: puto ta-
 men scribendum ἐκλέξαντα.“ ΓΡΟΝΟΝ. — Nil urget, ut
 librorum scripturam deferamus. — *Ibid.* ἐκ πάσης τῆς
 λείας. λειτουργίας Bav. & inde ed. 1. 2. quod ex λεί-
 τουργῶν, quod paulo ante praecessit, temere repetitum
 videtur; nec tanti erat, ut defendi debuerit a Reiskio. Li-
 vius XXII. 16. *farmenta praeligantur cornibus boum, quos*
domitos indomitosque multos inter ceteram agrestem pra-
dam agebat. Domiti boves sunt ἐργάται βοῦς, quos Poly-
 bius dicit.

Verf. 5. τῆς αὐτοῦ στρατ. αὐτοῦ Aug. Reg. A. — *Ibid.* *Verf. 5.*
 ἐκέλευε προσελαύνειν. ἐκέλευεν ἐνεργῶς προσελαύνειν ed. 1.
 & Reg. B. C. cum Bav. & deinde omittunt ἐνεργῶς. —
Ibid. τοὺς βοῦς. τὰς βοῦς hoc uno loco ed. 1. 2. 3. 4. &
 Reg. B. C. ex Bav. Correxerunt Ernestus: & τοὺς dant ceteri
 codices omnes. — *Ibid.* τὸ παράγ/εσμα. Temere arti-
 culum omisit ed. 1.

Verf. 6. μετὰ δὲ τοῦτο. μετὰ δὲ τοῦτον ed. 4. 5. ope. *Verf. 6.*
 rarum errore.

Verf. 7. τὰς λαμπάδας. τὰς perperam carebant editi, *Verf. 7.*
 errore ex ed. 2. propagato.

Verf. 8. πρὸς τὰς ἀκρῶς. Sic Vrb. Vat. Flor. Aug. *Verf. 8.*
 Reg. A. & Vrsini codex. Perperam παρὰ τὰς ἀκρῶς. edd.
 & Reg. B. C. ex Bav.

Verf. 9. Sex verba ἕως μὲν usque τοῖς desunt ed. 1. ope. *Verf. 9.*
 rarum errore. — *Ibid.* Rursus tria verba λάβῃ τὰ ζῶα
 temere omissa in eadem ed. 1. λάβοι dat ed. 2. invitiis
 msstis.

Ibid. συγχερόντας. Casaubonus, cum strepitu concur-
 rentes. Nec vero opus erat illo additamento, cum stre-
 pitu.

Verf. 9. *pitu.* Satis erat *concurrentes; congregantes sese; colligentes, jungentes se.* Hesychius: συγκρούει· συναθροίζει. Pariter Suidas: Συγκρούειν· συναθροίζειν. Et hi quidem active; sed neutraliter & reciproce usurpat h. J. Polybius, quemadmodum & l. 50, 3. ubi quidem paulo diversa notio *adlidendi, collidendi*, obtinet. συγκροτούντας h. l. voluit Scaliger, citra necessitatem.

Ibid. πρὸς τὰς ὑπερβολάς. πρὸς temere omisit Bav. & cum eo ed. 1. Deinde τὰς προσβολὰς dat idem Bav. quod in τὰς παραβολὰς corruerunt ed. 1. 2. Reg. B. C. Verum restituit Casaubonus ex Vrb. cum quo consentiunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. & habuit etiam ed. 2. in marg.

Verf. 10. *Verf. 10.* ἐπὶ δὲ τούτοις. δὲ temere omiserunt editi. Restitui ex msstis. — *Ibid.* τοὺς ἱππεῖς recte editum ex Bav. Ceteri codd. carent τοῖς. — *Ibid.* καὶ τοὺς Κελτούς. Adjeci τοὺς ex Aug. Poterat tamen h. l. abesse articulus, quem ignorant ceteri libri.

Cap. XCIV.

CAPVT XCIV.

Verf. 4. *Verf. 4.* δῖσσάμενος. δῖσσάμενος Aug. & Suidas in Ἐκκυβεῖν, ubi citatur Polybii hic locus. Vide Odyss. K' 232 & 258. — *Ibid.* κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν. onf. cap. 89.

Verf. 5. *Verf. 5.* Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Flor.

Verf. 7. *Verf. 7.* ἐν κατεσκέπτῳ consentiunt omnes; nec opus est cum Vrsino in ἐπεσκέπτῳ mutare. Post verbum hoc temere inferbant δὲ ed. 1. 2. Reg. B. C. pro quo δὲ ponere suavit Vrsinus. Sed recte Casaubonus delevit particulam, quam ignorant codices veteres omnes. — *Ibid.* πολλὴν ἀπορίαν παρεστῶς ταῖς πόλεσι. παρεστηκώς solus Reg. B. Præterita compositorum, verbi ἵστημι, quæ passiva, seu neutrali significatione tantum non constantissime apud alios græcos scriptores usurpantur, active passim frequentat Polybius. Sic ἐφέστηκα deduxi, constitui, X. 24, 2. XXII. 9, 1. ἐφέστακει, præfecerat, X. 20, 5. Cujus

Cujus usus, rarioris quidem utique, exempla collegit ad hunc locum Reiskius, ex Aeschine Socratico in Axiocho c. 18. ex Philostr. p. 37, 14. & ex Diodoro Siculo T. II. p. 521, 14. ubi καθεστακέναι νεανίσκον ὑγιαινόντα, pro κατὰστῆσαι. Notaverat hunc usum jam Budæus in Comment. Ling. græc. & ex eo Sylburgius ad Clenardi Institut. in Ling. græc. p. 505.

Verf. 7.

Verf. 9. μὴ τοιαύτην ποιῆσθαι &c. Citavit Suidas in Ἠλίκον, tacito auctoris nomine.

Verf. 9.

Verf. 10. πρὸς τῷ παρὰ β. καὶ τῷ διακινδ. recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Suida in Παραβιάζεσθαι, & in Ὅλος καὶ πᾶς. Pro παραβιάζεσθαι temere βιάζεσθαι dant ed. 1 & 2.

Verf. 10.

CAPVT XCV.

Cap. XCV.

Verf. 2. Ἀσδροῦβας. Ἀσδροῦβας constanter scribunt Aug. & Reg. A. Sic & Ἀσδροῦβαν cap. 96, 1. &c. — Ibid. Ἀμιλκαν. Himilconi traditam eam classem Livius ait, XX^{VI}. 19. ut jam monuit ad h. l. Gronovius.

Verf. 2.

Verf. 3. ἀμφοτέρως ἅμα ταῖς δυνάμεσι καταζεύξαι πρὸς τὸν Ἰβηρα. Minus recte factum intelligo, quod καταζεύξαι cum Casaubono conjungere interpretatus sum. Monuerat jam Gronovius, & confirmavit Ernestus in Lexico Polybiano, καταζεύξαι ταῖς δυνάμεσι esse considerare cum copiis aliquo loco; cui oppositum est ἀναζεύξαι, castra movere, proficisci. Verte igitur: habens in animo, cum utroque exercitu ad Iberum annum residere.

Verf. 3.

Verf. 4. κατὰ γῆν. Iungendum utrumque καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, Livius suadet l. c. ubi, cum de Pœnorum duce dixisset, profectus navibus prope terram, exercitum in litore ducebat, &c. mox subjungit: Cn. Scipioni primo idem consilii fuit. Monuerat de hac emendatione jam Casaub. in ora Basil.

Verf. 4.

Ibid. τὴν ἀπάντησιν. Articulum, quem temere omiserat ed. 2. & sequentes, revocavi ex ed. 1. & mssis.

Polybii Histor. T. IV.

U u

Verf.

- Verf. 5.** *Verf. 5.* Ταβράκωνος. Sic Flor. Ταβράκωνος Vat. Aug. Ταράκωνος h. l. edd. cum Bav. Reg. A. B. C. Conf. ad III. 76, 12.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* Ἀννιβικκὸν adfcivi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ἀννιβικκὸν h. l. edd. ex Bav. Vide ad I. 3, 2.

Cap. XCVL

CAPVT XCVI.

- Verf. 1. 2.** *Verf. 1.* σημερινώντων. σημερινόντων Vat. Aug. Reg. A. putō & Flor. — *Ibid.* παρήγελλον. παρήγελον Flor. — *Verf. 2.* πρὸς τὸ κλίνειν. Temere aberat πρὸς ed. 1. 2.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* ὡς ἐβλαψε perspekte correxit Casaub. cum Scaligero. ὡσεὶ βλάψαι mendose ed. 1. 2. cum msstis. ὅσον ἐβλαψε correctum est in codice Vossiano.
- Verf. 4.** *Verf. 4.* τοὺς παρσούς. τοὺς deest h. l. foli Aug. — *Ibid.* εἰς τὴν γῆν. εἰς γῆν ed. 1. consentientibus msstis, excepto uno Aug. e quo articulum adfcivit editor Basileensis. Mox vero *versf. seq.* idem Aug. temere omisit vocab. ναῦς.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* ὑπερβαλλούσης corrigere jussit Reiskius; & sic dederunt Vat. & Flor. ὑπερβαλούσης edd. cum ceteris codd.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* κυδεστέρας. ἐπικυδεστέρας aliās usurpat; (veluti statim cap. 98, 3.) & sic haud dubie hoc pariter loco scripsit, ut monuit Ernestus, in Lex. Polyb.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* καὶ τὸ μέν. A Polybio profectum videtur α? τὸ μέν. — *Ibid.* Πίσας recte Flor. Aug. Reg. A. putō & Vat. Πίσας edd. cum Bav.
- Verf. 10.** *Verf. 10* Temere post ἀναχθέντων repetunt τῶν ed. 1. 2.
- Verf. 12, 13.** *Verf. 12.* τῆς Σικελίας. τῷ ante hæc verba delere jussit Vrsinus: recte. Et ignorant Vat. Flor. Reg. A. — *Ibid.* ἐπὶ τὴν τῶν. τὴν temere aberat ab edd. Adjeci ex msstis. Rursus *versf. 13.* τὸ ad πολισμάτιον invitis msstis omiferant editores.
- Verf. 14.** *Verf. 14.* συνορμίσας. Perperam συνορμήσας ed. 1. 2. cum Bav. sed in hoc duo puncta super η indicabant, scribendum

bendum fuisse συναρμίσκας. — *Ibid.* αὐτὸς ἀνεκομίσθη. αὐτὸς μὲν ἀνεκομίσθη Flor.

CAPVT XCVII.

Cap.
XCVII.
Vers. 2.

Vers. 2. ναῦς ἑκοσι. *Triginta* vulgo editur apud Livium XXII. 22. sed & ibi duo codices Drakenborchii XX habent. — *Ibid.* Σικπίνονα recte ed. 2 & seq. cum Vat. Flor. Aug. Reg. A. Σικπίνονα ed. 1. cum Bav. — *Ibid.* ἐξαπέστελλον Vat. Aug. Reg. A. ἐξαπέστελον Flor. — *Ibid.* Γυλίων. Temere Γυαίου ed. 1. 2.

Vers. 3. χεῖρας dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sic *Vers.* 3. χειρῶν πληθος cap. 89, 9. ubi conf. loca in Notis citata. Vocabulum istud omisit h. l. Perottus. — *Ibid.* ἀντιποιήσονται. Perperam ἀντιποιήσονται edd. cum solo Bav. Iidem tamen cum eodem mox συνεπίθωνται in subjunct. habent.

Vers. 7. ἀπὸ τῶν πολεμ. Perperam ἀπὸ deest Flor. — *Vers.* 7. *Ibid.* ἐκ τῆς θαλάττης. Ignorant τῆς Vat. Flor. Aug. Reg. A. & codex Vrsini, non male.

Vers. 8. ὁμοῦ γάρ. Sic editum ex Bav. ὁμοῦ δὲ Vat. *Vers.* 8. Flor. Aug. Reg. A. & Vrsin. quod Polybio restituendum videtur; & sic jam visum erat Reiskio, qui ex solo Aug. illam lectionem cognoverat. — *Ibid.* Inter ποιῶμαι & τὸν παράπλουιν incommode καὶ interseruerat ed. 2. cum Aug. Vat. Flor. Reg. A. Delevit rursus Casaubonus.

CAPVT XCVIII.

Cap.
XCVIII.
Vers. 1.

Vers. 1. εἰς τὴν Ἰταλίαν. τὴν ignorant Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Vrsin. — *Ibid.* Cum mendose ed. 1. ἐπίστησε haberet pro ἡπίστησε, parum feliciter inde ἐπίστησε fecit Reg. B.

Vers. 2. Ἰβήρ Ἀβίλυξ. Mendose Aug. & Reg. A. a *Vers.* 2. pr. manu Βηραβίλυξ. Atque id cap. 99, 4. consulto repetit Aug. τὸν Βηραβίλυγα pro τὸν Ἀβίλυγα. — *Ibid.* πολὺ τι Polybianum est. Apud Suidam, qui hunc locum citat in Περίστασις, temere πολὺ τε legitur in ed. Küsteri; recte vero πολὺ τι habet editio Mediol.

Verf. 4. *Verf. 4.* παρασπονδήσας. Mendose παρασπονήσας solus Aug. Idem perperam ἐγχειρήσας pro ἐγχειρίσας.

Verf. 5. *Verf. 5.* ὑπ' Ἀσδρούβου. Sic Bav. & ceteri veteres codd. ὑπ' Ἀσδρούβου edd. & Reg. B. C. — *Ibid.* ἐστρατοπέδους. Temere ἐστρατοπέδους ed. Casaub. & seqq.

Verf. 8 & 9. *Verf. 8.* ἐκκαλέσασθαι. ἐκκαλέσασθαι scribere iusserunt Scaliger & Reiskius; quod non est necesse, quamquam præcessit futurum ἐκλύσειν. Conf. Adnot. ad II. 64, 5. Sic recte & *verf. 9.* ἐπισπείσασθαι, & *verf. 10.* ποιήσασθαι, quæ & ipsa temere sollicitata sunt a viris doctis. *Eod. verf. 8.* τὴν δὲ χάριν restitui ex msstis. Temere τὴν τοῦ χάριν edd. & Reg. B. — *Ibid.* αὐτὸς γενόμενος χειριστής. αὐτὸν γενόμενον χειριστὴν correxit Scaliger. Parum feliciter. Non modo ponere possunt & solent Græci, & inprimis Polybius, ista ratione nominativum cum infinitivo, sed h. l. etiam necessario requirebatur primus casus, ut intelligeretur, ad Abilycem hæc, non ad Bostarem, esse referenda.

Cap. XCIX.

CAPVT XCIX.

Verf. 2. *Verf. 2.* Παραγενόμενος. Παραγενθῆς Vat. Aug. Reg. A. Ex Flor. nulla notatur varietas. — *Ibid.* συστρατευομ. Temere simplex στρατευομένου Aug. Reg. A.

Verf. 4. *Verf. 4.* ὑπερβολῇ προθυμίας recte editum ex Bav. ὑπερβολῇ προθύμως Vat. Flor. Aug. Reg. A. Mox rursus mendose ὑπισχνόμενος Aug. & Reg. A. pro ὑπισχνουμένων. — *Ibid.* οἰκείαν. Eadem fere, quæ hoc loco, varietas lectionis obtinet cap. 84, 11.

Verf. 8. *Verf. 8.* παιδικώτερον ἢ κατὰ τὴν ἡλικίαν, Inferendam particulam ἢ monuerat etiam Casaub. in ora Basil. — *Ibid.* Perperam ἐγκεχειρημένα Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἀπεπτάκει κινδύνους. Sic ed. 2 & seqq. cum Aug. & aliis. κινδύνους ἐπεπτάκ. ed. 1. ex Bav. εἰσεπεπτάκει maluerat Reiskius.

Verf. 9. *Verf. 9.* συνεργήματος dedit Vat. Flor. Aug. Reg. A. & ora cod. Bav. Minus recte εὐτυχήματος edd. quod habet

bet Bav. in contextu. Sed alteram lectionem in ora tamen configurarunt ed. 1. 2.

CAPVTC.

Cap. C.

Verf. 1. ἀπελείπομεν. ἀπελείπομεν solus Reg. A. — *Verf. 1.*

Ibid. κατασκόπων recte editum ex Bav. παρασκόπων Vat. Flor. Aug. Reg. A. sed in hoc superscripta altera lectio, Mox pro σῖτον iidem codd. mendose εἰς τὸν habent.

Ibid. Λουκερίαν, & mox Λουκερίας, cum Vrsino correxit Casaub. ut habent codices omnes cap. 88, 5. Λουκαρίαν h. l. & mox Λουκερίας vetus est error, qui jam obsederat codicem, quo usus Stephanus Byzantinus est, apud quem pro Λουκαρία ipse Polybius auctor citatur. Sed gentile tamen apud eundem Stephanum, Λουκερίνος per s effertur.

Ibid. Γερούνιον. Sic & Stephanus, tacito quidem Polybii nomine. *Geryonem* veteres editiones Livii habent, recentiores *Geronium*, XXII. 18. 24. 39. Præter Geographos, confer Criticos ad Liv. XXII. 18. & Palmerium ad Appiani Hist. Annibal. cap. 15. Tom. III. p. 356. nostræ edit.

Verf. 2. παρὰ τὸ Λίβυρνον ὄρος. — „Quæro quis ille sit mons *Liburnus* in hac regione.“ REISKIUS. — Et ego quæsi, & cum nihil invenirem, miratus sum, quam callide intactum hunc locum transsiluerint ceteri Commentatores. Nunc suspicor, latere sub isto nomine *Taburnum* montem, prope Caudium in Samnio, de quo vide Cluverum p 1197 sq. Itaque παρὰ τὸ Τάβυρνον ὄρος fuerit fortasse rescribendum.

Verf. 3. διακῆσια στάδια ed. 2 & seqq. cum Aug. & aliis. στάδια δικῆσια ed. 1. cum Bav. — *Ibid.* διὰ λόγων. Cum διὰ omissum esset in ed. 2. λόγῳ correxit Scalliger. Sed is error proprius est ei editioni, & in διὰ λόγων consentiunt codices.

Verf. 4. *Verf. 4. οὐκίας.* Temere οὐκίας ed. 1. 2. — *Ibid. σιτοβολοῖς.* Citat hunc locum Suidas, hac ipsa voce. Temere σιτοβολοῖς ed. 1. 2.

Verf. 6. *Verf. 6. γενόμενος* recte edd. cum Bav. Vat. & Flor. *γινόμενος* Aug. Reg. A. — *Ibid. ἀπὸ τούτων* adfici ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Sic & Perottus, *his peractis*. Monuit etiam Wesseling. ad Diodor. T. I. p. 128, 13. Perperam ἐπὶ τούτων edd. ex Bav. — *Ibid. ἐξέπεμπε. ἐξέπειψε* minus recte solus Aug. sed ab ead. manu superscr. π.

Ibid. ταχτὸν ἀναφέρειν μέτρον ἕκαστον τοῖς ἰσίοις, ἐπιβολὴν τοῦ τάγματος τοῖς προκεχειρισμένοις ἐπὶ τὴν οἰκονομίαν ταύτην. Vocabulum ἕκαστον dubitari potest, utrum *unumquicumque militem* denotet; an ad μέρος sit referendum & denotet *quamque ex duabus illis partibus*. Sed verius videtur, ut priori modo accipiamus. ἡ ἐπιβολὴ idem est ac τὸ ἐπιβύλλον, *rata, contingens, competens portio*. τὸ τάγμα est *ordo, manipulus militum*: sed potest etiam esse *major quicumque numerus militum, cohors, legio, agmen*; potestque adeo h. l. significare unam ex eisdem duabus partibus exercitus, quæ frumentatum quotidie emittebantur. Priori modo si accipimus, hæc erit sententia: *jussit, ut quisque definitam portionem referret, nempe tantam, quanta competit quotidie sustentando uni manipulo*. Altero modo: *ut quisque definitam portionem referret, proportionem scilicet, quæ toti cohorti imperata erat*. Post τοῦ τάγματος autem *comma* repositum velim, quod jam Casaubonus interseruerat, nec tolli a nobis debuit: nam incommode factum intelligo, quod hæc verba ἐπιβολὴν τοῦ τάγματος cum sequentibus copularim, & ni vis inferatur verbis, vereor ne non insit illis sententia, quam in versione latina expressi. In quem errorem a REISKIO induci me passus sum, qui, quamquam diversa sententia, tamen pariter sublato commate ista conjunxit, & ait, ἐπιβολὴν τοῦ ταγμ. &c. „idem esse, ac si dixisset ἐπιβεβλημένον (hoc est ἐπιτεταγμένον ὑπὸ τοῦ Ἀννιβου) τῷ ἐξ ἑκάστου τάγματος προκεχειρισμένοις εἰς τὴν τοῦ

τοῦ σίτου οἰκονομίαν.“ Quæ sic ille interpretatus est: „*binas quotidie partes copiarum frumentatum castris emittebat Hannibal, cum mandatis, ut unaquæque pars ad suos referret certam frumenti mensuram, tantam puta, quanta esset imperata Et ad præstandum quotidie præscripta cujusque legionis vel cohortis administratoribus vel dispensatoribus annonarum.*“ — Imo vero, τοῖς προεχειρισμένοις ab ἀναφίερον pendet, sive directe & simpliciter, ut deferrent ad administratores; (sic nempe τοῖς ἰδίῳις intelligendum fuerit, suis, pro suis, suorum in usum;) sive per adpositionem jungendum cum τοῖς ἰδίῳις, ut definiatur qui sint illi ἰδίῳι, ad suos; ad eos, inquam, qui administrandis annonis erant præpositi. Casaubonus, cum græca, in quibus nihil quidquam variant libri, sic edi curasset, τοῖς ἰδίῳις * ἐπιβολὴν τοῦ τάγματος &c. versionem latinam haud incommodam adjecit hujusmodi: *dato omnibus mandato, ut certam quotidie mensuram suæ legionis quisque frumentariis ad id ministerium delegitis adveherent.* Ad græca autem in ora Basil. hæc notavit: „Hæc verba nihil significant: nos rem diximus, & legimus σιτοβόλοις, vel potes legere σιτοβολεῦσι.“ —

Vers. 8. τῆς ὥρας ἀκμ. Temere & imperite sola ed. 2. *Vers. 8.* τῆς χαίρας ἀκμ. — *Ibid.* πρὸς τὴν συγκομ. Perperam πρὸς δὲ τὴν συγκ. Vat. Flor. & Reg. A.

CAPVT CL.

Cap. Cl.

Vers. 2. τοὺς περὶ τὸν Ἀννίβαν dederunt Flor. Aug. *Vers. 2.* Reg. A. Sic & fuerat in Vat. sed id dein erasum, nec tamen aliud quid substitutum. — *Ibid.* προβεβλημένους edd. ex Bav. Simplex βεβλημένους habent Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod præferendum putavit Reiskius. — *Ibid.* ἐπιστρέψας. Perperam ἐπιτρέψας ed. 1. 2. cum Bav. — *Ibid.* Vbi alii codices habent ἀκρωρειῶν, erasum nescio quid est in Vat. & superscriptum hoc ἀκρωρειῶν. In Flor. vacuum est spatium, & abest prorsus hoc vocab. —

U u 4

Ibid.

- Ibid.* κατὰ τὴν. Caret κατὰ ed. 1. cum Bav. — *Ibid.* κατατέινουσιν. παρατείν. Flor. sed superfler. κατα.
- Verf. 3. *Verf.* 3. Λαρινάτιδος cum Vrsino correxit Casaub. Et sic Liv. XXII. 18. & 24. in *Larinate agro*. Mendose Δαρινάτιδος ed. 1. 2. cum mssis. — *Ibid.* Καλήνη editum ex Bav. Καλήνη Vat. Flor. Aug. Reg. A. Nomen omisit Perottus, nec habet Livius; nec ceteroquin cognitum.
- Verf. 4. *Verf.* 4. ἀπὸ τῆς πόλεως. κατὰ τῆς πολ. Vat. Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 5. *Verf.* 5. ὅς εὐκρίως. ὡς εὐκ. ed. 1. 2. temere & invitis mssis.
- Verf. 6. *Verf.* 6. ἐπεγαν. τῆς ἡμέρας. Omiserunt articulum eadem editt. 1. 2. invitis mssis. — *Ibid.* ἐξήγῃ ex Reg. B. adscivit Casaubonus: recte. Aliud est ἐξάγειν παντὶ τῷ στρατοπέδῳ, II. 23, 4. XVIII. 2, 3. ἐξάγειν cum accusativo casu ea notione non invenitur.
- Verf. 8. *Verf.* 8. διὰ τὴν ἀντιστρατοπεδίαν. διὰ μὲν τὴν ed. 2 & sqq. cum Aug. & Reg. A. Delevi importunam particulam cum Bav. & Flor. Ex Vat. tamen nil notatum video, τὴν ad ἀντιστρατ. caret ed. Ernesti, operarum errore. ἀντιστρατοπεδίαν ed. 1. 2. invitis mssis. — *Ibid.* ἐπ' αὐτὸν editum est ex Bav.
- Verf. 9. *Verf.* 9. κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ πρόθεσιν. Conf. cap. 92, 8 sq. — *Ibid.* μὴ τε τὴν λείαν. τὴν caret Aug. — *Ibid.* ὡς πλεῖστον recte dederunt Vat. Flor. Aug. Vrf.
- Verf. 11. *Verf.* 11. συντάγματι ex Aug. primus recepit editor Bafil. & consentit Reg. A.

Cap. CII.

CAPVT CII.

- Verf. 2. *Verf.* 2. ἐξέταξε dedit Vat. & Flor. Mendose ἐξέταξε ed. 1. 2. cum ceteris mssis. Id in ἐξήταξε mutavit Scaliger; in ἐξέταξε Casaub. & hoc tenuerunt sequentes editores, Conf. II. 28, 7.
- Verf. 3. *Verf.* 3. μεγίστην. In μεγάλην cum aliis consentit Vat. Conf. III. 59, 4. — *Ibid.* ἀντεξάγειν. ἀντεξετάζειν solus Aug.

Vrf.

Verf. 4. ὥστε καὶ διασπῆν &c. — „Forte ὥστε καὶ πο- Verf. 4.
 λορεῖν τοῦ; Καρχηδονίους καὶ μονονουχί διασπῆν τὸν χάρι-
 κα.“ REISK.

Verf. 7. τότε δὲ Flor. Aug. Reg. A. puto & Vat. — Verf. 7.
Ibid. ἀπετρίψατο corrigendum monuit Wesseling. ad
 Diodor. T. II, p. 6. tum Reiskius & Ernesti. Frequenter
 ista confunduntur a librariis. — *Ibid.* τὸν ἐνεστῶτα ex
 Aug. recte recepit ed. 2 & seqq. consentientibus Vat. &
 Flor. Mendose τὸν ἐστῶτα ed. 1. cum Bav. & Reg. A.

Verf. 10. Ante μὴ καταλαβόμενοι inferunt καὶ ed. 1. 2. Verf. 10.
 temere & invitis msstis. — *Ibid.* ἐπὶ τῷ Γερουνίῳ Vat.
 Flor. Aug. Reg. A. & ora Bav.

Verf. 11. Quinque verba εἰ δὲ Πρωμ. τάναντ. θάρραλ. de. Verf. 11.
 sunt Aug. a pr. mann & Reg. A.

CAPUT CIII.

Cap. CIII.

Verf. 2. ἀπραγίαν Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrsin. item- Verf. 2.
 que Perottus, qui *segnitiem* vertit. Monente Vrsino cor-
 rexit Casaub. δυσπραγίαν ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 3. ἤξων correxi cum Scaligero & Reiskio. Men- Verf. 3.
 dose ἤξων edd. & mssti.

Verf. 5. Τῷ δὲ Μάρκῳ recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. Verf. 5.
 A. monente etiam Reiskio. Perperam γὰρ pro δὲ daut
 edd. & Reg. B. C. cum Bav. — *Ibid.* παραβάλλεσθαι
 recte edd. cum Bav. Mendose παραλάβεσθαι Vat. Hinc
 παραλαβέσθαι Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* καὶ, quod
 ignorant ed. 1. & 2. cum msstis omnibus, recte ante κα-
 τατολμῶν inferuit Casaubonus cum Scaligero. Conf. ad III.
 23, 3.

Verf. 6. ἡθροισμένος. Citat hunc locum Suidas, hac Verf. 6.
 voce. — *Ibid.* βεβαιότερον recte ed. 1. cum msstis.
 Temere βεβαιώτερον per w ed. 2 & seqq.

Verf. 7. ἐκπεφυσσμένον recte ed. Casaub. & seqq. cum Verf. 7.
 Reg. B. Aug. Reg. A. Flor. nescio an Vat. Sic & Suidas,
 citans hunc locum ad hanc ipsam vocem. ἐκπεφυσσμένον
 ed. 1. 2. cum Bav.

U n 5

Ibid.

Verf. 7.

Ibid. πληθύνοντα edd. ex Bav. Quæsit ex me Vir doctus, annon πληθύνοντα? Puto, quod sciret, πληθύνειν activa notione, πληθύνειν neutrali, folere, usurpari. Sed πληθύνειν *neutrali significatione* (quamquam non eadem, qua hoc loco) & alii auctores usurpant, & in his S. Lucas in Actis Apostol. 6, 1. & interpres græcus Exod. 1, 20. & apud Polybium V. 44, 11. duo codices πληθύνοντα pro vulgato πληθύνετα habent. πλύνοντα, quod h. l. est in Aug. & aliis, ex πολύνοντα corruptum suspicatus erat Reiskius, quod ipse quidem præ vulgata language judicaverat, ego vero minime spernendum putaverim. — *Ibid.* πρὸς τὸ διακινδυνεύειν. In πρὸς τῷ cum Aug. Reg. A. & Flor. consentit Vat. Et hoc ipsum probabile facit, debuisse illos πολύνοντα dare; quandoquidem iidem εἰναι πρὸς τινι, non πρὸς τι, solent usurpare: πληθύνειν autem, si modo vera scriptura, non tam commode cum πρὸς τινι, quam cum πρὸς τι, construi posse videtur. Atque equidem, si res integra esset, lubens rescriberem καὶ καθόλου πολύνοντα πρὸς τῷ διακινδυνεύειν. Simillima ratione cap. 94, 10. dixerat, πρὸς τῷ διακινδυνεύειν ὅλος καὶ πᾶς ἦν.

Ibid. αἴρεσιν αὐτῷ προὔτεινε. Non a Fabio propositam optionem, sed a Minucio, ait Livius XXII. 27. ut jam monnit Reiskius.

Ibid. κατὰ μέρος. *per vices, alternis vicibus.* Id aliàs ἀνὰ μέρος est, vel ἐν μέρει, vel παρὰ μέρος, quemadmodum in hac ipsa historia habet Plutarch. in Fabio, p. 180. Φάβιος καταλαβὼν τὸν Μινούκιον τετυφωμένον καὶ παρὰ μέρος ἄρχεν ἀξιοῦντα. Sed κατὰ μέρος eadem notione defendit Reiskius ex Demosth. Olynthiaca secunda sub fin. Adde Thucyd. III. 49. (quem locum laudavit Hoogeveen ad Vigeri Idiotism. cap. 3. sect. 7. Reg. 2.) ubi κατὰ μέρος pariter exponitur *per vices*, & schol. κατὰ διαδοχὴν μερικῶς.

Verf. 8.

Verf. 8. Verba ἀπὸ ἁλῶν usque σταδίου desunt ed. 1. & Bav.

CAPVT

CAPVT CIV.

Cap. CIV.

Vers. 1.

Vers. 1. Ἀντίβας δὲ τὰ μὲν ἀκούων &c. Habet hæc Codex VRBINAS in Eclogis, usque cap. 105, 10. τοῖς ὑπὸ τοῦτου παραγλωσσομένοις. — *Ibid.* ἥδη τὴν τε. ἥδε ex Reg. B. ediderat Casaub. & seqq. consentientibus Aug. Reg. A. & Flor. Sed quum editio 1. 2. cum Bav. (puto & cum Vrb. & Vat.) ἥδη darent, ἥδη cum jota subscripto substitui. Quod factum nollem. Verissima est scriptura codicis Bav. quæ nude ac simpliciter tencnda erat, sublato commate, quod cum Aug. posui post παραγλωσσομένων. Rescribe igitur τὰ δὲ θεωρῶν ἐκ τῶν παραγλωσσομένων ἥδη, *partim vero jam nunc ex eis, quæ agebantur, videns.* Potest etiam haud incommode post ἥδη reponi comma, quemadmodum habet idem Bav. & ed. 1. 2. Decepit Casaubonum & librarios, qui ἥδε scripserunt, particula διόπερ, quæ *versu 2.* sequitur; a qua cum novam incipi periodum putarent, requiri hoc loco verbum finitum existimarunt. At illa particula διόπερ non incipit novam periodum, sed sequentem orationem cum præcedenti connectit, ac veluti apodosin format. Conf. Adnot. ad I. 82, 13. & loca ibi citata. Itaque *pro majori & inferiori puncto*, quod cum aliis editoribus post Μάρκου posuimus, *punctum superius*, quod *minorem* indicat orationis distinctionem, fuerit reponendum.

Vers. 2. κατ' αὐτοῦ. Sic cum editis & Bav. habet Suidas, qui citat hunc locum in Πρὸς αὐτοῦ. In κατ' αὐτοῦ cum aliis codd. convenit Vat. sed iidem in πρὸς αὐτοῦ nihil mutant. — *Ibid.* ἐγένετο dedit Aug. ἐγένετο edd. cum ceteris. ἐγένετο Suidas. Sed præferendum tempus imperfectum. — *Ibid.* αὐτοῦ τὴν ὁρμήν. Temere αὐτοῦ μὲν ὁρμήν ed. 2.

Vers. 3. καταλαβεῖν ταύτην. αὐτὴν solus Aug. — *Ibid.* Vers. 3. κατορθώματος caret ed. 1. invitis mssis.

Ibid. βοηθῶν. βοηθεῖν simpliciter *adcurrere* nunc denotat; non, *auxilio venire.* Sic sæpe παρεβοηθεῖν, velut cap. 93, 9. & 94, 1. — *Ibid.* Post ἐκ χειρὸς deletum comma

conima malim cum Aug. & post ἐπιβολὴν repositum, ubi ponunt Bav. & Aug. ut conjungantur βοηθῶν ἐκ χειρὸς πρὸς ταύτην τὴν ἐπιβολήν, *e vestigio adcurjurum ad obfistendum huic conatui.*

Verf. 4. *Versf. 4.* τῶν περὶ τὸν λόφον. τῶν h. l. temere carent ed. 1. 2. Et παρὰ non minus temere dat ed. 2. pro περὶ.

Ibid. εἰς τὰς ἐπιτηδαιοτάτας ὑποβολάς. — „ὑπερβολάς, *juga montis*, non videtur hic satis convenire. Num ὑποβολάς, *loca cava, in quæ abstrudi numerus hominum poterat?* ut paulo post, [cap. seq. *versf. 1.*]“ REISKIUS. Confidentior proponere istam emendationem vir perspicax poterat: mihi sane citra hæsitacionem amplectenda visa est. Livius XXII. 28. *In has latebras, quot quævis locum apte insidere poterant, quinque millia conduntur peditum equitumque.* Et mox ibidem, *in valle:* quod non congruit cum ὑπερβολάς.

Ibid. πεντακοσίους μὲν ἵππεις. Satis mihi visum est, abjicere conjuncctionem, quam temere h. l. repetierant librarii. Reiskius sic legendum distinguendumque suspicatus erat, ἀνὰ διακοσίους, καὶ τριακοσίους, καὶ πεντακοσίους, πεντακοσίους μὲν ἵππεις, *in aliis cavernis ducentos abdidit, in aliis trecentenos, in aliis quingentenos; & quingentenos quidem illuc misit equites, levis autem armatura &c.*

Verf. 7. *Versf. 7.* τὰ βαρέα. Temere & invitis mssis καὶ βαρέα, absque τὰ, ed. 1. 2. — *Ibid.* ἐκίστων verum utique videtur. *Omnia simili modo atque antea administrans*, scil. levi, temerario, feroci ausu. Quo pertinent Livii verba: *dux ipse inter stolidissimos ferocissimosque - - vanis animis & minis increpat hostem.* Cum ἐκίστῳ esset in ed. 1. 2. ἐκῶς scribendum putaverat Scaliger.

Cap. CV.

C A P V T CV.

Verf. 1. *Versf. 1.* διαφαινούσης. διαβαινούσης ed. 1. 2. cum Bav. — *Ibid.* γαιλόφῳ edd. ex Bav. ut aliàs. γαιολόφῳ h. l. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Et in Bav. super ε superscr. αι. — *Ibid.* ὑποβολή. — „*ea subjeçtio, abditio, abstrusio* copia-
rum,

rum, quæ ab Hannibale facta erat nocte superiore."

REISK. — Vide cap. 104. 4.

Verf. 2. τοὺς ἐν τῇ λόφῳ recte edd. ex Bav. τοὺς ἐν τ. λ. *Verf. 2.* Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἐπομένου δὲ κατὰ πόδας μετὰ τῶν ἰππέων αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως. Sic ed. 1. cum Bav. Et intelligitur, αὐτοῦ non ab ἰππέων pendere, sed ad ἐπομένου referendum, rejectum autem longius esse per usitatam Polybio trajectionem verborum. Istud pronomen αὐτοῦ h. l. ignorant Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. Quatuor autem codices, quos posteriori loco nominavi, post κατὰ πόδας inferunt αὐτῶν. Hinc edit. 2. & seqq. utrumque tenuerunt. Mihi, cum Reiskio, satis visum est, sublato hoc αὐτῶν, tenere lectionem Bav. Contra Reg. B. omisso deinde αὐτοῦ, pro αὐτῶν h. l. αὐτοῦ substituit.

Verf. 4. ἀλλὰ καὶ περὶ πάν. καὶ carent Vat. Flor. Aug. *Verf. 4.* Reg. A. — *Ibid.* συνειστέθειται resitui ex veteribus mssis, qui in hoc consentiunt. Sic & ed. 2. Sed συνεστήκει ed. 1. & Reg. B. tum rursus ed. Casaub. & seqq.

Verf. 5. τὸ γιγνόμενον. τὸ γενόμενον ed. 4. 5. invitis *Verf. 5.* mssis.

Verf. 6. περὶ τὰς σημαίας recte edd. ex Bav. σημαίας. *Verf. 6.* Vrb. Flor. Aug. Reg. A. B. ut alias frequentissime. Ex Vat. h. l. nulla varietas adnotatur.

Verf. 9. τί διαφέρει στρατιωτικῆς προπετείας &c. Conf. *Verf. 9.* I. 84, 6. — *Ibid.* κενοδοξίας. καινοδοξίας Vrb. Aug. Reg. A.

Verf. 10. βαλλόμενοι. βηλλόμενοι Aug. & cod. Vrsin. — *Verf. 10.* *Ibid.* χάρακα πάλιν ἕνα πάντες. Resitui hoc ex vetustissimis codd. qui hujus scripturæ vestigia clarissima servant. πάλιν ἐνάπαντες Vrb. πάλιν ἐν ἅπαντες Vat. In Flor. est πάλιν ἅπαντες, interjecto vacuo spatio. Hinc deinde πάλιν ἅπαντες Aug. Reg. A. Bav. & sic edd. — *Ibid.* ἐστρατοπέδευσαν ex Vrb. & ex ora ed. 2. recte recepit Casaub. consentientibus veteribus codd. omnibus, excepto Bav. e quo ἐστράτευσαν transiit in ed. 1. 2.

Verf.

Verf. 11. *Verf. 11.* καταληφθέντος λόφου recepi ex Vat. & Flor. Et id in versione jam expresserat Casaubonus, *collem quem occupauerant.* καταλειφθέντος edd. cum Bav. Aug. Reg. A.

Cap. CVI.

CA P V T C V I.

Verf. 1. *Verf. 1.* τῶν ἀρχαιρεσιῶν. Sic plerumque hoc nomen codices Polybiani & editiones efferunt, ut primæ declinationis; sed hoc quidem loco solus recentissimus omnium Reg. C. At poterat tamen altera forma, ἀρχαιρεσίων, quam h. l. ceteri omnes scripti & editi habent, teneri, quemadmodum tenui IV. 67, 1. IV. 82. 6. V. 8, 5. Nempe in aliis casibus constanter in prima declinatione usurpant hoc nomen; (vid. I. 8, 4. I. 52, 5. &c.) in genitivo variant. Et sane perinde est: utrumque recte dicitur, αἱ ἀρχαιρεσίαι, & τὰ ἀρχαιρέσια. Et quamquam illud ex Atticorum idiomate, hoc ex communi Græcorum fermone esse monet Mœris p. 10. tamen promiscue utramque formam apud eosdem etiam auctores usurpatam videmus; velut apud Dionysium Halic. apud Appianum, & alios.

Ibid. οἱ μὲν Δικτάτορες ἀπέθαντο τὴν ἀρχήν. Non nimis subtiliter istam magistratuum successionem tradidit Polybius: nec opus erat, ut græcus scriptor, in popularium suorum gratiam scribens, anxie talia curaret. Dictatores isti magistratu abierunt ante finem anni, priusquam novi Consules crearentur: & hujus anni Consules, Cn. Servilius Geminus, & M. Atilius Regulus, (qui Flaminio erat suffectus) utrumque exercitum acceperunt. Deinde, cum novi Consules vitio essent creati, Consulibus illis prorogatum est in annum imperium; qui idem imperium deinde etiam tenuerunt, postquam Aemilius & Terentius sunt creati. Vide Livium XXII. 31-34.

Verf. 2. *Verf. 2.* οἱ δὲ προὔπαρχοντες ὑπατοί. προὔπαρχοντες solus Aug. quod præferendum censuit Reiskius. Nihil urget. Vide Adnot. ad τοῖς πρὸ ἡμῶν ἀναγράψουσι, I. 1, 1.

Ibid.

Idid. κατὰ τὴν αὐτῶν γνώμην, *pro suo arbitrio copias regebant.* Tempora confundit Polybius. Priusquam creati essent novi Consules, veteres illi suo nomine & pro suo arbitrio copias regebant: deinde vero, postquam novi Consules inierant, Proconsules ex illorum sententia (κατὰ τὴν ἐκείνων γνώμην) rem gerebant, ut recte deinde *vers.* 9. ait. — *Ibid.* τὰ κατὰ τὰς δυνάμεις. Verba τὰ κατὰ de-sunt ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.

Verf. 2.

Verf. 6. ἀντιπερίσπασμα. Laudat hunc locum Suidas, *Verf.* 6. ad hoc ipsum vocab. Mendose ἀντιπέρασμα ed. 1. 2. cum Bav.

Verf. 7. δ' ἐποίησαντο. Cum δὲ ποιήσαντο operarum *Verf.* 7. errore esset in ed. 1. propagatus error est per omnes editiones.

Verf. 10. καὶ τὸ πλείω γράφειν adscivi ex Flor. Aug. *Verf.* 10. Reg. A. Puto & consentire Vat. quamquam nil notatur in schedis. τὰ πλείω edd. & Reg. B. C. cum Bav. minus recte. Ad infinitivum γράφειν necessario requiritur articulus τὸ, τὰ autem ad πλείω nec desideratur, &, si opus esset, facile intelligeretur.

Verf. 11. μόνον deest ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. — *Verf.* 11. *Ibid.* ἐδόκειν ἕκαστα χειρίζειν. ἕκαστα ἐδ. χειρ. ed. 1. & Reg. B. C. ex Bav.

C A P V T CVII.

Cap. VCII.

Verf. 1. ἀντιστρατοπεδεύοντες. Sic vett. codd. omnes. *Verf.* 1. Temere ἀντιστρατοπεδεύσαντες ed. 1. Reg. B. C. quod in ἀντιστρατοπεδεύοντες imperite mutavit ed. 2. Casaubonus vero ex Reg. B. revocavit. — *Ibid.* ἐπετείων. ἐπατίων Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 2. τῆς Κάννης. Κάνναν, in singulari, nomen hu- *Verf.* 2. jus oppidi usurpat Polybius III. 117, 1. & IV. 1, 2. & V. 111, 8. Sed ἐν Κάνναις, pluraliter, XV. 7, 6. & περὶ Κάν- νας, XV. 11, 8.

Verf. 3. Κανύσιον. Mendose Κανήσιον ed. 1. 2. Bav. *Verf.* 3. Κανούσιον correxit Reg. B. Κανύσιον correxit Casaub. & sic Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf.

- Verf. 4. *Verf. 4.* ἔτει πρότερον ἐνί. Non dissimulabo, suspectam videri hanc scripturam. Non opus erat addito ἐνί. Superiori anno est τῷ πρότερον ἔτει, ut III. 114, 6. vel ἐνικατῷ πρότερον, ut III. 20, 2. Verius videtur id, quod habent ceteri libri, ἔτι πρότερον.
- Verf. 5. *Verf. 5.* διὰ τὸ κατὰ τὴν περίξ εὐφυῶς κείθαι χώραν. Mendosa utique hæc est scriptura: ac jam pæne ipse non video, cur non deleverim κατὰ cum Aug. & Reg. A. Nimirum, ut teneretur, suadebat ceterorum librorum (Vat. Flor. Bav. & codicis Vrsini) consensus. Sed sic, alia parte peccatum fuisse, intelligendum erit: ac vel cum REISKIO corrigendum, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ κατὰ τῶν περίξ εὐφυῶς κείθαι τὴν χώραν, sed etiam, quod situs illius loci ad vexandos vicinos circa sit peraccommodatus; — aut, minori etiam negotio & probabiliori ratione, διὰ τὸ κατὰ τῆς περίξ εὐφυῶς κείθαι χώρας, quod adversus circumjacentem regionem opportune sita illa arx erat: quam sententiam in versione cum Casaubono expressi.
- Verf. 7. *Verf. 7.* Perspecte Οἱ δὲ ex ora Reg. B. adscivit Casaub. Sane, nisi plura quædam verba interciderunt, hæc saltem desiderabantur: ac potuerant hæc literæ ΟΙΔΕ intercipi & velut absorberi ab extremitate vocabuli præcedentis ΟΙΑΙΣ. — *Ibid.* συμβάλλειν. In συμβαλεῖν cum aliis consentit Vat. nec id spernam equidem. — *Ibid.* Γνάϊον recte edd. ex Bav. nescio an & Vat. Γάϊον Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἀπέστελλον. ἀπέστελλον solus Flor. ut sæpe aliàs.
- Verf. 8. *Verf. 8.* χειρηνέαι τὸν πρὸς Ἰλυριοὺς πόλεμον. Vide III. 18. sq. Mendose χειρηρέναι Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 9. *Verf. 9.* Πρόθεντο Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrf. Mendose πρόθεντο ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. quod in προϋθεντο mutavit Casaub. — *Ibid.* ὁ πρότερον οὐδέποτε. ὅτε οὐδέποτε solus Aug. — *Ibid.* Verba χωρὶς τῶν συμμάχων desunt ed. 1. & Bav.
- Verf. 10. *Verf. 10.* καθά που revocavi ex Bav. Flor. Aug. Reg. A. καθόπου Vat. Temere καθόπερ edd. — *Ibid.* καὶ προτέρων

πρότερον ἐρήκαμεν. Vide lib. I. c. 16. & II. 24. Adde VI. 20. — *Ibid.* αἰ ποτε. Temere caret ποτε ed. 1. Vers. 10.

Ibid. προχειρίζουσι. προχειροῦσι edd. cum Bav. Aug. Reg. A. B. C. In Flor. nonnisi initium verbi est, sic, προχειρι & tunc spatium vacuum; ex quo (quoniam verbum προχειρῆν non agnoscit alioquin græcus sermo,) intelligi par est, aut προχειρίζουσι fuisse scribendum, quemadmodum & Reiskius suspicatus est, & jam olim correxerat vir doctus in ora libri Vossiani, aut προχειρίζοντα, quo cum aliàs utitur Polybius, tum I. 16, 2, ubi de eadem re verba facit. In codice Vat. (si modo recte percepi, quæ inde enotavit ad h. l. Spallettus) προχωρο antiqua manu scriptum est, tum recentiori calamo adjectæ literæ ὤσι. — *Ibid.* Verba τὸ δὲ στρατόπεδον desunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. qui defectus in Vat. & Flor. spatio vacuo, majori quam pro complendo verbo προχειρίζουσι vel προχειρίζοντα opus erat, indicatur.

Vers. 11. προφάινηται. Mendose προφαίνη Aug. Reg. Vers. 11.
A. — *Ibid.* ἐν ἐκάστῳ στρατοπέδῳ edd. ex Bav. Nec varietas ulla enotatur ex Vat. Sed in Flor. corrupte legitur ἕνεκα τοῦ στρατοπέδου. In Aug. & Reg. A. ἕνεκα τῷ στρατοπέδῳ. In Reg. A. tamen ab eadem manu intra lineas notatur vera lectio ἐν ἐκάστῳ.

Vers. 12. τὸ μὲν τῶν πεζῶν πλῆθος. Sic Vat. Flor. Vers. 12.
Reg. A. & cod. Vrsini. Quo non deterius est τὸ μὲν πεζὸν πλῆθος, quod habent ed. 1. 2. cum Bav. & Aug. Sed minus recte τὸ μὲν πεζῶν πλῆθος ed. Casaub. & seqq. cum Reg. B. C. — *Ibid.* τοῖς Ῥωμαῖκοῖς στρατοπέδοις. Prætulī hoc, quod hic quidem solus dedit Flor. sed omnes deinde vers. 15.

Ibid. τὸ δὲ τῶν ἵππῶν ὡς ἐπίταν τριπλάσιον. Aliæ ter Livius, XXII. 36. *socii duplicem numerum equitum darent, pedites aquarent.* Et in ora libri Vossiani notatur ὥτως διπλάσιον. quod verum videtur. Nam quamvis vario tempore varius fuerit numerus peditum equitumque cum Romanorum, tum sociorum in legione, quemadmo-
Polybii Histor. T. V. X x dum

- Verf. 12.** dum ad II. 24, 3. monui; & quamvis Polybii ætate triplicem numerum equitum sociorum in legione consuetum fuisse intelligatur ex VI. 26, 7; tamen, ut Livii hoc loco dissensum taceam, cum ipsius Polybii ratione nunc quidem non satis constare numerum illum *triplicem* judicabis, si summam consideraveris totius equitatus Romanorum in pugna Cannensi, quam summam simul cum sociis fuisse paulo majorem sex millibus docet cap. 113, 5. & 117, 2.
- Verf. 13.** *Verf. 13.* ἡμίσεις τῶν συμμαχῶν recepi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo τοὺς ἡμίσεις συμμαχῶν edd. & Reg. B. C. cum Bav.
- Verf. 15.** *Verf. 15.* προέργητο. προεργήτο ed. 1. 2. Bav.

Cap. CVIII.

CAPVT CVIII.

- Verf. 1.** *Verf. 1.* παρακαλέσαντες. παρακαλοῦντες solus Aug. — *Ibid.* Pro θέντας temere habet ὀρῶντες idem Aug.
- Verf. 2.** *Verf. 2.* Οἱ καὶ παραγερόμενοι &c. Novam hinc Eclogam incipit *Codex vrbinas*, his verbis: Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων ὕπκοι, Λεύκιος Αἰμίλιος καὶ Γαῖος. In ora vero Codicis indicatur argumentum hujus Eclogæ: Πόλεμος Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων ἐν Κάννους. Continet autem totam hanc narrationem *Prælii ad Cannas* usque ad verba, Τῶν δὲ μετ' Ἀννίβου, Κέλτοι μὲν ἔπεσον εἰς τετρακισχίλους. cap. 117, 6.
- Verf. 3.** *Verf. 3.* τὸν ὑπὲρ τῶν νεωστὶ γενομ. συμπτωμ. Sic Casaubonus edidit ex Reg. B. cum quo consentiunt Vat. Flor. Reg. C. Eodem modo in suo exemplo correxit Scaliger. Reiskius quidem τὸν æque vitiosum, ac τῶν, judicavit; & τὰ legendum putavit, subaudiens λεγόμενα.
- Ibid.* ὧδε γὰρ καὶ τῇδε που, hac ex parte, hac re maxime. Si vera ista scriptura & integra ceteroquin est oratio, erit pleonasmus, non indignus stylo Polybiano: cujus generis sunt πῶς καὶ τίνι τρόπῳ, I. 32, 2. II. 38, 1. οὕτω καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ, II. 31, 7. ταύτῃ καὶ τῇδε πρ., XII. 11, 7. REISKIUS ad hunc locum hujusmodi tentaverat emendationem: — „Forte ὧδε γὰρ, [nisi voluit οἷδε γὰρ,]

γάρ,] ὅπου συνέβαινε διατετράσθαι, τῆδε καὶ προσδεῖσθαι παραμένεως τοὺς πολλούς. *Norat enim, qua parte maxime percussa esset multitudo, ea eam vel maxime oportere confirmari & incitari.* —

Vers. 4. μάχης ἐκπληρώματων. Inter hæc duo verba *Vers. 4. —* inferunt pronomen αὐτῶν ed. 2 & seqq. importune omnino & iinvitis omnibus codicibus. — *Ibid. καὶ πλείω δ' ἂν εὖροι τις αἰτίας, δι' ἃ &c.* Particulam καὶ, quam amat Polybius, præfertim ante πλείω, & quam habent h. l. ed. 1. 2. consentientibus omnibus msstis, perperam deleverat Casaub. cum Reg. B. καὶ πλείους dat solus (quod sciam) codex Flor. quod aptum quidem est ad αἰτίας, quod habent libri omnes, sed consulto adaptatum ad illud vocabulum videtur ex conjectura librarii, qui non animadvertit, sic rursus non convenire hoc cum præcedentibus ἂν & δεύτερον, quæ in neutro genere sunt posita. Itaque cum ceteri libri in καὶ πλείω consentiant, mendum cum Reiskio putavi inesse in eo, quod sequebatur vulgo apud omnes, αἰτίας· δι' ἃ &c. Ac sane, ut alias taceam rationes, quæ emendationem αἰτίας δι' ἃ commendant, multo frequentius vocabulis τὸ αἴτιον & τὰ αἴτια utitur Polybius, ubi causas dicit, quam αἰτία & αἰτία, quæ culpam plerumque significant. Vide IV. 40, 4. V. 33, 6. I. 66, 10. IX. 21, 4. Ceterum quandoquidem subtilitatem & ἀκρίβειαν sermonis non nimis curat scriptor noster, ne magnopere quidem repugnabo, si quis ferri posse vulgatam lectionem, modo πλείους cum Flor. scribamus, contenderit; ut hoc modo procedat oratio, οὐχ ἂν, οὐδὲ δεύτερον, καὶ πλείους δ' ἂν εὖροι τις αἰτίας, διὸ τοῦτον αὐτῶν &c.

Vers. 7. ἐωρακότας. In Bav. primum fuerat ἐωρακότες, *Vers. 7.* sed correctum ab eadem manu ας, quod habent ceteri omnes.

CAPUT CIX.

Cap. CIX.

Vers. 1. Πρῶτον μὲν. Deest μὲν Flor. Aug. Reg. A. *Vers. 1.* Ex Vat. nil notatur. — *Ibid. τοὺς ἐκ τοῦ πρότερον ἔτους.*

X x 2

ἄρχον.

Verf. 1. ἄρχοντας. τοὺς ἐκ τοῦ πρότερον εἰς τοὺς ἄρχοντας Vat. Eodem modo Vrb. Flor. Aug. Reg. A. nisi quod hi εἰς τοὺς dent; non εἰς τοὺς. In uno Reg. A. super εἰς τοὺς ab eadem manu superscriptum ἐστῶτας, quod ex conjectura est, quam in ipsum contextum recepit Bav. Recte vero monuit Reiskius, illud εἰς τοὺς vel εἰς τοὺς ex ἑτοὺς esse corruptum; quo reposito, ad restituendam loco sanitatem nihil quidquam amplius desideratur. Conf. cap. 106, 2. & 114, 6. Longius a veræ scripturæ vestigiis recessit Bav. qui habet τοὺς ἐκτὸς πρότερου ἐστῶτας ἄρχοντας, quod tenuerunt ed. 1. 2. & inde Reg. B. C. Sed Casaubonus mutavit in τοὺς τὸ ἔτος πρότερον * ἐστῶτας ἄρχοντας, quem secuti sunt posteriores editores. Rem quod adinet, de altero ex superioris anni Consulibus, *M. Atilio*, dissentit Livius, qui hunc, ætatem excusantem, Romam a Consulibus missum esse scribit, XXII. 40. Confer quæ inferius notamus ad cap. 114, 6.

Verf. 3. Verf. 3. τῶν κατὰ μέρος. τῶν, cum temere abesset ab ed. 2. & seqq. revocavi ex ed. 1. & msstis.

Verf. 5. Verf. 5. πάντων ὑμῶν παρεσκευασμένων. Hoc in versione jam expresserat Casaub. & sic in græcis corrigendum esse monuit in ora Basileensi. Vt legas ὑμῶν, vetat id quod continuo sequitur: nam si jam omnes comparati sunt ad vincendum, non amplius requiritur eorum voluntas & alacritas.

Ibid. οὐδὲ παρακαλεῖσθαι πλεονέκειν ὑμῖν ὑπολαμβάνω. Non satis est, quod cum Casaubono in versione posui, nihil opus est vos pluribus cohortari. Hoc dicit: ne decere quidem vos arbitror, ut pluribus verbis admoneamini. ὑμῶν post πρέκει temere omisit Aug.

Verf. 6. Verf. 6. τοῖς μὲν γε. τοῖς μὲν γὰρ solus Reg. C. — *Ibid.* ἔχει διαφοράν restitui ex ed. 1. & msstis, quibus in vitis ἔσχε est in ed. 2 & seqq.

Verf. 7. Verf. 7. αἰὲ κινδύνων. κινδύνων αἰὲ solus Aug.

Verf. 8. Verf. 8. τεθνήσκει. Sic vulgo omnes. Possis & τεθνήσκειν scribere, Hoc præsens fuerit tempus, illud præteritum.

tum. — *Ibid.* Post *μαχόμενος comina* pone pro *πυλῶ*, quod nescio quo pacto huc irrepsit.

Vers. 10. *προθήσω* recte dederunt Vrb. Vat. & Vrsini *Vers.* 10. codex. Sic & statim erat in Reg. A. sed imperi:e ibi in *προθέσω* mutatum. *προθήσω* edd. cum Bav. Aug. Flor. Reg. B. C. — *Ibid.* *περιγενήσεται* iidem dederunt Vrb. & Vat. Perperam *περιγενέσθαι* edd. & Reg. B. C. cum Bav. *περιγενήσεται* Flor. Aug. Reg. A. puto & cod. Vrsini.

Vers. 11. *ἀπείρεται*. Imperite *ἀπείριστα* Aug. — *Vers.* 11. *Ibid.* *πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχει*. Concinnius *πάσας ἔχει τὰς ἐλπίδας* Aug. Reg. A.

Vers. 12. *αὐτὴν μὴ διαψευθῆτε*. *αὐτὴν* cum Reg. B. C. *Vers.* 12. correxit Casaub. Mendose *αὐτῇ* ed. 1. 2. cum vett. msstis. *διαψευθῆτε* dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. Mendose *διαψευθεῖτε* ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. *διαψεύθητε* ed. Casaub. & seqq. *διαψεύσῃτε* scribendum putavit Reiskius, citra necessitatem; nam eodem modo passiva voce *κατεψεύσθαι* activa notione utitur noster, XII. 12, 5.

Vers. 13. *καὶ τοιαῦτα* revocavi ex ed. 1. consentienti- *Vers.* 13. bus Bav. Vat. Flor. Reg. B. C. *καὶ τὰ τοιαῦτα* ed. 2 & seqq. cum Aug. & Reg. A. Perinde tamen & *adesse* & *abesse* articulus poterat.

C A P V T CX.

Cap. CX.

Vers. 1. *ἐπιβάλλοντες*. *ἐπιβαλόντες* Flor. — *Ibid.* *Vers.* 1. *παρενέβαλον*. *παρενέβαλλον* Aug. Reg. A.

Vers. 2. *εἰς τόπους τοιούτους*. Sic cap. 111, 2. *ἐν τοιοῦ- Vers.* 2. *τοις τόποις*, & *vs.* 3. *εἰς τοιούτους τόπους*. Sæpe vero mutilatum, aut aliàs corruptum atque adeo extrusum vocabulum *τόπος* videas in codicibus nostris. Sic cap. 104, 6. pro *περὶ τοῦ τόπου*, in Vrb. est *περὶ τοῦτου*. Conf. Adnot. ad II. 17, 8. III. 50, 3. XVIII. 7, 3. — *Ibid.* ἡ *μάχη* recte ed. 2 & seqq. cum Aug. Reg. A. Bav. Vat. Vrb. Temere articulum omisit ed. 1. & hinc Reg. B. C. Mendose *τῇ μάχῃ* Flor.

- Verf. 3. *Verf. 3.* ὑπὲρ τῆς ἐναντίας ὑπάρχοντος γνώμης. ἐπὶ τῆς correxit Scaliger. Sed commodè locum suum tuetur vulgata, in quam libri omnes consentiunt.
- Verf. 4. *Verf. 4.* ἡγεμονίας. ἡγεμονείας Aug. Reg. A.
- Verf. 6. *Verf. 6.* Ῥεῖτε κατὰ τὴν ὕλην συμπλοκὴν Vat. Flor. Aug. Reg. B. C. Ex Vrb. nil notatur.
- Verf. 7. *Verf. 7.* οὐ κατὰ τὴν ἐλπίδα. Inter τὴν & ἐλπίδα asteriscum interposuit editor Hagenoënsis; quod cur factum, miratus est Reiskius. Causa non est alia, nisi quod ἐλπίδα (quod quidem dant ceteri codices omnes) ex conjectura edidit Obsoepæus, quandoquidem in exemplari Bavarico linea definebat quidem in ἐλ, in sequenti autem linea reliquam vocabuli partem adjicere oblitus erat librarius.
- Verf. 8. *Verf. 8.* τὴν στρατίαν. στρατείαν Aug. Reg. A. Temere στρατίαν ed. 1. 2. — *Ibid.* Αὔφιδον recte Casaub. cum Vrb. Vat. & aliis, excepto Bav. e quo Ἀφιδον expresserunt ed. 1. 2. Reg. B. C. Sic rursus verf. seq.
- Verf. 9. *Verf. 9.* διαρρεῖ scripsi cum Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. διαιρεῖ edd. & Reg. B. C. cum Bav. — *Ibid.* Ἀπεννίνον dedit Aug. ut cap. 90, 7. Ἀπεννῖνον h. l. Reg. A. Ἀπεννῖνον ed. 1. Reg. B. C. Bav. Ἀπεννίνον ed. 2 & seqq. — *Ibid.* ἐν τοῖς πρὸς. ἐν temere omisit sola ed. 2. Eadem mox cum ed. 1. imperite κλήμασι pro κλίμασι, in quod consentiunt codd. omnes.
- Verf. 10. *Verf. 10.* περὶ δέκα σταδίους. Sic Bav. in contextu; sed superscripta alia terminatio ὧν ab eadem manu; hinc σταδίων edd. & Reg. B. C. quod & ceteri codices in contextu habent, contra sermonis usum, qui rectè observatus est verf. 1. hujus cap. & constanter aliàs.
- Verf. 11. *Verf. 11.* τῶν ἐκ τῆς πέρας παρεμβολῆς. Emendationem hanc nostram res ipsa non solum commendare, sed etiam unice flagitare videtur. Reiskius suspicatus erat τῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας παρεμβολῆς. Corruptam codicum scripturam expresserunt ed. 1. 2.

CAPVT CXI.

Cap. XCI.

Vers. 1.

Vers. 1. Verba μάχεσθαι καὶ παραβάλλειν &c. usque ελαττώματος temere omisit scriba codicis Aug. — *Ibid.* Facile condonabit errorem æquus lector typhothetæ, παρακλήσεως ponenti pro παρακλήσεως.

Vers. 3. ἐνέργειαν bene edd. ex Bav. ἐνέργειαν τούτου *Vers. 3.* Vat. Flor. Aug. & Reg. A. Sed & in hoc ἐνέργ. ex emend. — *Ibid.* ἡχασσι recepi ex Flor. Sic & debuit Vat. e quo adnotatum est ἡχασσι, & Vrb. in quo εἶχασσι. ἡγον edd. cum Bav. Aug. Reg. A.

Vers. 4. ἐν τοῖς ἡμετέροις προτερήμασι. cf. III. 89, 8 sq. *Vers. 4. 5.* Mendose ὑμετέροις Vat. Aug. Reg. A. — *Vers. 5.* μοι δοκᾷ. Temere μὴ δοκᾷ ed. 1. 2.

Vers. 6. μεθ' ὑποδειγμάτων ἐγὼ &c. Vide III. 62 sq. *Vers. 6.*

Vers. 7. τρισὶ μάχαις. Conf. Adnot. ad III. 89, 6. *Vers. 7.*

Ibid. ἐξ ὁμολογουμένου restitui ex ed. 1. 2. consentientibus codicibus ad unum omnibus. Monuit ad h. l. ΜΕΙΣΚΙΝΣ: — „Differunt μάχη ἐξ ὁμολόγου νικῆν, & ἐξ ὁμολογουμένου. Illud est vincere praelio utrinque in diem lacumque certum conditio. [Vide Lexic. Polyb.] Hoc est, ita vincere, ut hostis ipse victus negare se victum nequeat, sed confiteri necesse habeat. Apparet, posteriorem sententiam huic loco, non priorem, convenire.“ — At pariter ἐξ ὁμολόγου cap. 91, 10. ex omnium confesso denotat: ut ad sententiam quidem perinde sit, utra phrasi utaris.

Ibid. παραστήσας recte, cum acuto accentu, scripsit Casaub. præeunte Scaligero. παραστήσας ed. 1. 2. cum msstis.

Vers. 8. ἐνέστηκε. ἔστηκε solus Vrb. *Vers. 8.*

Vers. 9. γενήσεσθε. Imperite γενήσεσθαι ed. 1. 2. invito *Vers. 9* Bav. Sic vero Aug. & Reg. A.

Vers. 11. καὶ τούτοις παρακλήσι. Sic ed. 1. cum Bav. *Vers. 11.* Vrb. Flor. Reg. B. C. Conf. cap. 109, 13. — *Ibid.* ἐπισημαιομένου recepi ex Bav. Aug. Reg. A. Sic & debuit Vrb. in quo est ἐπισημνομένου. Temere ἐπισημνομένου ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum quibus tamen nescio an con-

sentiat Vat. e quo nulla notatur varietas. Ex Flor. notatur ἐπισημαινόμενον.

Cap. CXII.

CAPVT CXII.

- Verf. 1. *Verf.* 1. μάχεσθαι σπαύδον τοῖς ὑπεναντιοῖς. Duo postrema verba desunt ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum Bav. Sed habent Vat. Flor. Aug. Reg. A. & cod. Vrlini. τοῖς ἐναντιοῖς Vrb.
- Verf. 3. *Verf.* 3. εἰς χάρακα κατέστησε. Expectaveram εἰς τὸν χάρακα. Sed nil variant libri.
- Verf. 4. *Verf.* 4. αὐτὸν τὸν χάρακα. Articulum τὸν, quem h. l. præferunt libri omnes, temere omisit Casaub. & sequentes editores. — *Ibid.* Γάιος ἐπὶ τούτοις ἔτι μᾶλλον. Concinnius Γάιος ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τούτοις Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A.
- Verf. 5. *Verf.* 5. ὁ τοῦ μέλλειν γίγνεται χρόνος recepi ex eisdem codicibus, Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. ὁ τοῦ μέλλειν χρόνος, *mora tempus, mora cunctationis.* Sic ὁ τοῦ πράττειν καιρὸς, *agendi tempus*, V. 98, 5. — *Ibid.* ἔταυν δ' ἄπαξ revocavi ex mssis & ed. 1. 2.
- Verf. 7. *Verf.* 7. εἰς σφάλλονται Flor. σφαλλῶνται Aug. Reg. A. σφαλλονται absque accentu Bav. σφαλλῶνται edd. σφαλλονται Reisk.
- Verf. 8. *Verf.* 8. καὶ θεῶν ἐκστηλαί. καὶ, cum abesset hoc loco ab ed. Casaub. & sequentibus, restitui ex ed. 1. 2. consentientibus omnibus mssis.
- Verf. 9. *Verf.* 9. Δεῖναι γὰρ ἐν ταῖς περιστάσεσι &c. De religione, sive superstitione Romanorum confer VI. 56, 6 seqq. — *Ibid.* ἐξιλίσσεσθαι edd. ex Bav. — *Ibid.* ἀγεννέζ. ἀγενέζ ed. Ernest. invitis mssis.

Cap. CXIII.

CAPVT CXIII.

De tota administratione *Prælii ad Cannas* conferenda sunt, quæ perspecte & erudite commentatus est Carolus Guisehard in *Memoires Militaires*, Tom. I. cap. 8. Præter Livium, late etiam eandem *Cannensem pugnam* Ap-
pianus

pianus exposuit, Hist. Annibalic. cap. 19 sqq. cujus narrationem cum Polybii narratione contulisse neminem pce-
nitebit.

Verf. 1. τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ prætuli cum Vat. Flor. *Verf. 1.*
Aug. Reg. A. Sic enim commodius, quia sequitur alius
accusativus τὴν ἀρχήν.

Verf. 2. παρενέβαλε. παρενέβαλλε sola ed. 4. — *Ibid.* *Verf. 2.*
τοὺς δ' ἐκ θατέρου recte edd. ex Bav. τοὺς ἐκ θατέρου Vat.
Aug. Reg. A. Hinc pejus etiam τοὺς ἐκατέρου Aug. —
Ibid. πᾶσι Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 3. τὰς σημείας. τὰς σημείας Vat. Flor. Aug. *Verf. 3.*
Reg. A. & ed. 2. τὰς σημείας, quod cum Bav. habet ed. 1.
& Reg. B. C. recte restituit Casaubonus, monente etiam
Scaligero. Sententiam quod adinet istorum verborum,
πυκνότερας ἢ πρόθεν τὰς σημείας καθιστάνων &c. consule
quæ contra Salmasium monuit Io. Frid. Gronovius ad Liv.
XXII. 45, 6. Adde Guischart l. c. pag. 139. edit. in 8vo.
Denique conf. Polybium nostrum I. 33, 10.

Verf. 4. προέστησε. προέστησαν ed. 1. 2. cum solo *Verf. 4.*
Bav. — *Ibid.* ἐν ἀποστάσει ex contextu Bav. commode
edidit Obsopæus, & revocavit Casaubonus. ἐν ἀποστά-
σει ed. 2. cum ceteris codd.

Verf. 5. πεζῶν μὲν. Restitui μὲν, temere omissum in *Verf. 5.*
ed. Casaub. & seqq.

Verf. 7. Κελτοὺς ἰππεῖς. ἰππεῖς caret ed. 1. invitis *Verf. 7.*
msstis.

Verf. 8. καὶ τὰλλα τοῖσις ἐκ τοῦ κατὰ λόγον παρίστα- *Verf. 8.*
νε ζυγούντα. Verba ἐκ τοῦ κατὰ λόγον in latina versione
ad λεπτόνων rejeci. Ad sententiam parum refert. Ad
verbum sic reddenda fuerint græca, & reliquos mani-
pulos (scilicet, qui ab utraque parte mediocum erant)
his pro ratione ad latus (vel contiguos) stare jussit;
scilicet, pro ea ratione, quam requirebat convexitas lu-
nata, quam efficere voluit. Quam expedita & facilis
est emendatio nostra, παρίστανε pro παριστάναι, tam
esse veram consentient puto omnes. Sententiam hujus

Vers. 8.

loci minus expeditit Casaubonus, cujus nunc non poterit interpretationem. Reiskius, ut aliquid saltem haberet infinitivus *παριστάναι*, quo niteretur, legendum censerat *προῆγε, τῷ καὶ τῶν &c.* Perspecte Guischart p. m. 144: *Annibal ordonna aux troupes du centre de pousser en avant, Et à celles qui les avoisinoient jusqu'aux Africains, de s'ébranler semblablement. A mesure qu'on se détacha de la ligne, les files s'élargirent, Et diminuèrent de profondeur &c.*

Ibid. *μηνωσδὲς ποιῶν τὸ κύρωμα, lunatam faciens gibbositatem.* τὸν μηνίσκον dicit cap. 115, 5. Totius aciei & universæ pugnae schema pluribus tabulis commode delineatum idem Guischartus dedit. Conf. cap. 115, 5 seqq.

Vers. 9.

Vers. 9. *βουλόμενος ἐΦεδρείας μὲν τάξιν ἐν τῇ μάχῃ τοὺς Λίβυας αὐτῶν ἔχειν.* — „αὐτῶν possit bene habere, & ad Gallos atque Iberos referri, si statim post ἐΦεδρείας μὲν locum haberet: sed nimis longe cum avulsam sit, malim, αὐτῷ, sibi, Hannibali puto, legi.“ REISKIUS. — Poterit αὐτῶν etiam generatim ad Pænos referri; sed commodior utique fuerit dativus αὐτῷ.

Ibid. *προκινδυνεύσαι δὲ, scil. αὐτὸς, ipse Hannibal,* (nam in media acie pugnabit, cap. 114, 7.) *τοῖς Ἰβηρσι καὶ Κελτοῖς*, id est, *σὺν τοῖς Ἰβηρσι καὶ Κελτοῖς*, quemadmodum ἐκτάξῃ πᾶσι, III. 117, 8. pro *σὺν πᾶσι*, & sexcenta alia hujusmodi. Ita sane non opus est, ut *τοὺς Ἰβηρας καὶ Κελτοὺς* corrigendum suspicemur.

Cap. CXIV.

CAPVT CXIV.

Vers. 1.

Vers. 1. *οὗς πάντας Ἀννίβας ἐν τοῖς τῆς προγεγενημένης μάχης σκύλοις ἐκλίξας κατακεκοσμήκει.* Cum hæc sic, nulla interposita orationis distinctione, essent edita, Reiskius, ἐν τοῖς σκύλοις referens ad *κατακεκοσμήκει*, multus in eo fuit, ut probaret, dicere Græcos *κατακοσμεῖν τινὰ ἐν τινί*, sive per pleonasmum pro *τινί*, sive pro *σὺν τινί*, *ornare aliquem aliqua re*; atque adeo non opus esse, ut præpositionem ἐν delendam censeamus; quod a Scaligero factum

ctum video. Sed haud dubie structura verborum hoc loco talis est intelligenda, qualem nos interposito commate post Ἀννίβας, & rursus post ἐκλέξας, indicavimus: nempe οὗς πάντας (Λίβυας) Ἀννίβας κατακεκοσμήκει (καθοπλισμῶ Ῥωμαίων), ἐκλέξας (καθοπλισμὸν vel ὅπλα) ἐν τοῖς τῆς προγεγεννημ. σκύλοις. Ceterum in illis verbis ἐν τοῖς τῆς προγεγεννημ. quæ ex Bav. (consentiente, ni fallor, Florentino,) ita sunt edita, variant nonnihil libri. Scilicet in Aug. & Reg. A. est ἐκ τοῖς τῆς προγεγεννημ. μάχης, & eodem modo a recentiori quidem manu habet Vat. quod eo pertinere videri potest, ut hi putaverint, non commode græce dici posse ἐκλέξας ἐν τοῖς σκύλοις, *selegit in manubiis* vel *inter manubias*, sed necessario requiri ἐκ, quod recte haberet, si esset ἐκ τῶν σκύλων, quemadmodum & III. 93, 4. ἐκλέχοντας ἐκ πάσης τῆς λείας legimus. Sed quandoquidem idem antiquissimus codex Vat. a prima manu non ἐκ τοῖς τῆς προγεγ. μαχ. habet, sed simpliciter ἐκ τῆς προγεγεννημένης μάχης; quod si hanc scripturam cum scriptura codicis Bav. conferamus, probabile utique sit, utrumque horum codicum non nisi partem veræ & genuinæ scripturæ repræsentare, & hoc modo scriptum reliquisse Polybium, ἐν τοῖς ἐκ τῆς προγεγεννημένης μάχης σκύλοις. Casaubonus, referente filio Merico, in ora Basileensi notavit: „Lego τοῖς ἐκ τῆς προγεγεννημ. μάχης.“ nempe, deleta cum Scaligero præpositione ἐν ante τοῖς, τοῖς σκύλοις ad κατακεκοσμήκει referens, ἐκλέξας vero ad οὗς πάντας. Quod etiam ex versione ejus intelligitur, quæ sic habet: *lectissimum enim quemque eorum Hannibal spoliis, quæ superioribus præliis parta fuerant, adornaverat.* At sane non *lectissimum quemque Afrorum*, sed *omnes Afros* romanis armis ab Hannibale instructos esse, diserte ait Polybius. De re confer III. 87, 3. & Liv. XXII. 46.

Vers. 1.

Vers. 2. τῶν δ' Ἰβήρων καὶ Κελτῶν ὁ μὲν θυραὸς ἦν παρὰ πλάγιος. Livius l. c. *Gallis Hispanisque scuta ejusdem formæ fere erant.* Scilicet brevia erant, nec tegebant virum, ut docet Polyb. II. 30, 3. In Vrb. est παραπλησίως.

σίως. quæ si vera esset scriptura, requireretur nomen adjectivum, quod intercidisse putandum foret.

Verf. 3. *Verf. 3. Γαλατικὴ μάχηρα.* Conf. II. 30, 8. & II. 33, 4 sq. & ibi notata.

Ibid. Cum illo errore, codicibus omnibus communi, quod κατ' αὐτὴν τὴν ἐξ ἀποστασ. dant, cohæret ille, quod *versf. 4.* particulam δὲ omittunt; nam post ἀποστάσεως partim prorsus non distinguunt orationem, partim non nisi comma ponunt. καὶ αὐτὴν ἐξ ἀποστάσεως in suo exemplo correxit Scaliger. — *Ibid. παρατεταγμένον.* Possis cum Scaligero παρατεταγμένον suspicari; sed nil opus est novare.

Verf. 5. *Verf. 5. οὐ πολὺ πλεῖον. οὐ πολὺ πλείους* Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod vulgato non deterius, ac fortasse a Polybii manu est.

Verf. 6. *Verf. 6. οἱ τῷ πρότερον ἔτι στρατηγοῦντες.* Sic recte edd. ex Bav. *superioris anni Consules.* Corrupte nonnihil Vat. οἱ τῷ πρότερον ἔτι. Et magis corrupte Vrb. Flor. Aug. Reg. A. οἱ τὸ πρότερον ἔτι. conf. cap. 106, 2. 109, 1. & 116, 11. στρατηγῶν est *consulatum gerere*, sicut στρατηγὸς sæpe *Consulem* denotat, ut docui ad I. 7, 12. cf. XXII. 15, 13. Quod autem στρατηγοῦντες dicit, non στρατηγήσαντες, neminem morabitur, qui meminerit, quæ notavimus ad I. 1, 1. & ad II. 43, 3. Et eodem fere modo οἱ προὔπαρχοντες ὑπατοὶ dixit III. 106, 2. Sunt autem illi superioris anni Consules Cn. Servilius Geminus, M. Atilius Regulus. Quod vero *M. Regulo* huic cum Servilio *mediam aciem tuendam datam* Polybius ait, in eo diferte contradicentem Livium habet; qui, quamquam Polybio c. 106, 2. consenferat (XXII. 34.) *Consulibus illis prorogatum esse in annum imperium*, tamen non solum in acie ad Cannas (XXII. 45.) solum Geminum Servilium nominat, verum etiam paulo ante (cap. 40.) clavis verbis ait, *Consulium anni prioris, M. Atilium, atatem excusantem, Romanum esse missum a novis Consulibus.* At sibi constat Polybius, qui & supra (cap. 109, 1.) eundem M. Atilium cum collega

collega pugnae Cannensi interfuisse significat, & cap. 116, Vers. 6,
 11. diserte ait, utrumque in eadem Cannensi pugna perisse.
 In quo falsum esse Polybium, docuit Iacob. Perizonius in
 Animadvv. Histor. cap. 1. sub finem; quandoquidem, eum-
 dem M. Atilium Regulum anno etiam tertio post pugnam
 Cannensem Censorem fuisse, ex Fastis, ex Livio XXIII.
 21. & ex Valerio Max. II. 9, 8. constat. Potuit Polybium
 (ut ibid. Wesselingius monuit) in errorem inducere hoc,
 quod in numero eorum, qui praelio Cannensi ceciderunt,
 nomen alicujus *Marci*, qui superiori anno στρατηγός fue-
 rat, invenit; sed eum fuisse Marcum Minucium, qui su-
 periori anno Magister equitum & Dictatori potestate æqua-
 lis fuerat, Livius docet XXII. 49. Quo accedit, quod
 in eodem numero cæsorū etiam *Atilius* aliquis fuit; sed
 is Lucius fuit Atilius, alterius Consulis quæstor, ut ex
 eodem Livio ibidem discimus.

Vers. 7. τὸ δὲ δεξιόν. δὲ carent Vrb. & Reg. A. Vers. 7.

Vers. 8. προσῆπον. προσῆπα Vrb. Vat. Aug. Reg. A. Vers. 8.
 quemadmodum aliās quoque plerumque dat idem Vat.

CAPVT CXV.

Cap. CXV.

Vers. 3. παρακαταβαίνοντες. Temere & invitis vete- Vers. 3.
 ribus codicibus καταβαίνοντες est in ed. 1. & Reg. B. C.

Vers. 4. παρὰ τὸν ποταμὸν ex marg. ed. 2. recepit Vers. 4.
 Casaubonus. κατὰ τὸν ποτ. ed. 1. & 2. in contextu, &
 sic Reg. B. C. cum Bav. Neutrum male; sed illud commo-
 dius. — *Ibid.* διαδεξάμενα prætulī cum Vrb. Vat. Flor.
 Aug. Reg. A. quod eo magis etiam erat necessarium, quo-
 niam sequitur συνέπασαν, quod tenentes editores cum
 omnibus codicibus, (excepto Vrb. in quo συνέπασαν est.)
 διαδεξάμενοι dederunt cum Bav.

Vers. 5. ἐπὶ βραχὺ. ἐπὶ βραχυόν Vat. & Vrb. Posses Vers. 5.
 intelligere καιρὸν, sed constanter aliās ἐπὶ βραχυὸν utitur
 Polybius, quod h. l. editi habent cum ceteris codicibus.

Vers. 6. τὴν ἐκδυμίαν. Perperam τὴν θυμίαν ed. 1. 2. Vers. 6,
 cum Bav.

Ibid.

Verf. 6. *Ibid.* αὐτοὶ δὲ πεπυκνωότες ἀπὸ τῶν κερμάτων ἐπὶ τὰ μέσα καὶ τὸν κινδυνεύοντα τόπον. Iam ex prima instructione aciei multo altiores erant Romanorum ordines, quam Pœnorum; (vid. cap. 113, 3.) nunc vero etiam ex utroque cornu versus medium sese conglobabant Romani, qua parte fervebat prælium & qua jam cedebant hostes, adeoque victoria ostendebatur. (Conf. verf. 8.) Ita fiebat, ut veluti cuneum quemdam, obtuso nimirum admodum angulo, formaret Romanorum acies; cujus cunei *utrumque obliquum latus nunc, quum in mediam hostium aciem premerent, Afri patebat*, qui ab utraque parte juxta Gallos Hispanosque inde ab initio erant locati.

Verf. 7. 8. *Verf. 7.* συμπίπτειν Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. & ora Bav. — *Ibid.* διὰ τὸ τοὺς Κελτούς. Sic recte ed. Casaub. & seqq. cum Vat. τὸ δεῖσθαι ed. 1. 2. Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. — *Verf. 8.* ἐπόμενοι γε τούτοις. γε καὶ τούτοις solus Aug. — *Ibid.* εἰκόντα. Corrupte εἰκότα idem Aug. & Reg. A. sed in hoc litera ν inter lineas superscripta.

Verf. 9 seq. *Verf. 9 seq.* ὡς οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος κλίναντες ἐπ' ἀσπίδα &c. Facile patet, ut veluti forcipe tenerentur & includerentur Romani, (quod consilium fuerat Hannibalis,) necesse fuisse, ut *Afri, qui erant in dextro cornu* (Punicæ aciei, conf. cap. 116, 5 seq.) *flexionem in clypeum*, id est, lævam versus, *facerent; qui in sinistro, flexionem in hastiam*, id est, ad dextram. Sed difficultatem aliquam habet id quod sequitur, quod de cis, qui inflexionem ad sinistram fecerant, subjicit, καὶ τὴν ἐμβολὴν ἐκ ἐόρατος ποιοῦμενοι, παρίσταντο παρὰ πλευρὰν τῆς πολεμίας. ἐμβολὴν ποιῆσαι plerumque denotat *impetum, impressionem facere in hostem*; veluti mox cap. 116, 8. Sed, primum, per se non satis intelligitur, quo pacto nunc dicere possit, *a dextra impetum fecerunt in hostem*: nam si *dextram aciei Punicæ* dicit, nil mirum, nec id opus fuit denuo monere, quandoquidem id ipsum modo dixerat οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος; *dextram* vero *aciei romanæ* nunc dicere non potest,

est, quandoquidem dextrum Pœnorum cornu sinistro lateri Romanorum, non dextro, erat oppositum. Tum vero ne inter se quidem hæc cohærent, *a dextra impetum fecerunt in hostem, atque ita παρίσταντο παρά πλευράν τοῖς πολεμίοις, ad latus hostium stabant*. Imo, cum ipsa ἱρᾶσις ἐκ δόρατος, tum hæc posteriora verba παρίσταντο παρά πλευράν τοῖς πολεμίοις, clare indicare videntur, superioribus illis verbis τὴν ἐμβολὴν ἐκ δόρατος ποιοῦμενοι non significari *impetum in hostes factum*, sed *motum* aliquem vel *collocationem* & *ordinationem*, qua fiebat, ut ad latus hostium starent. Atque idem ipsum pariter requirere videtur parallelismus alterius membri orationis *versf. 10.* ubi postquam de eis, *qui a læva stabant* (in Pœnorum acie) dixerat, *flexionem eos ad dextram fecisse*, adjicit mox ἐξ ἀσπίδος ἐπιπαρενέβαλλον, quorum verborum vis (minus recte a nobis in versione exposita) hæc est, *a sinistra alii aliis sese adplicabant*, ut adparet ex loco, huic persimili, lib. XI. c. 23, 4 sq. Scilicet, quod si totum cornu sinistrum (*versf. 10.*) *coniunctum uno communi motu* (quem motum ἐπιστροφὴν vocant Tactici, Aelian. c. 24. & Arrian. p. 55.) istam conversionem vel inflexionem dextrorsum fecisset, non opus fuisset ut adjiceret Polybius, *a sinistra alios aliis sese adplicavisse*, quia juncti semper mansissent, & linea numquam fuisset interrupta. Nunc vero, sive non callebant istam subtiliorem tacticæ artis rationem, sive eam pro hoc tempore longiorem & incommodiorem judicabant, *viritim* vel saltem *per minores portiones* flexionem istam versus dextram peregerunt, quæ ratio proprio vocabulo *κλίσις* dicitur Tacticis, Aelian. ibid. Arrian. p. 54. Ita fiebat, ut qui propius stabant mediæ aciei, breviorē conficerent viam, adeoque prius eo loco, quo volebant, essent, quam qui remotiores erant a mediâ acie: Hoc igitur dicit Polybius: *prout consequiebantur remotiores, qui longiorem habebant viam, ita a dextra adplicabant sese eis, qui locum suum jam ceperant*. Iam igitur pari modo *versu 9.* vel pro simplici ἐμβολὴν scriptum

οπορ.

Vers. 9 sq.

Verf. 9 sq. oportuit παραμβολήν, vel eadem notione ac παραμβολήν accipiendum erit illud vocabulum, ut sententia sit, *eos, qui in dextro Pænorum cornu erant, facta flexione ad sinistram, alios aliis* (scil. remotiores, qui longiorem viam habebant, propioribus, qui breviori tempore locum suum capere potuerant) *a dextra sese adplicabant, atque ita lateri hostium oppositi stabant.* Videant doctiores, judicentque. Mihi nec sermonem Tacticorum, nec artis præcepta satis comperta esse, & ipse ultro profiteor, & me tacente, periti facile sentient. Guischardtus p. m. 150, not. c. verba ἐμβολήν ποιούμενοι ἐκ ὁράτος gallice interpretatur, *ils s'ébranlèrent de droite à gauche;* quod, si recte capio, latine fuerit *a dextra versus sinistram sese* (vel, *ordines*) *explicarunt:* commode ad sententiam, sed non ex græci sermonis usu. Verbum παραμβάλλειν (pag. ead. & seq.) ait dici de acie, *quæ una eademque linea vel fronte instructa est;* ἐπικαμβάλλειν de acie, *quæ alii ex parallelo est opposita,* veluti nunc Afri, conversione facta, in linea stabant lateri aciei romanæ parallela. Sed & in his exempla desidero, usum talem sermonis confirmantia. Aliam esse vim illius verbi intelliges, si contuleris locum paulo ante citatum, XI. 23, 4 seq. tum XII. 19, 6. ubi ἐπικαμβάλλειν τὴν Φάλαγγα est *phalangi*, quæ fracta & divulsa incessebat per montium angustias, postquam in aperta venit, *justam formam reddere, & manipulos, qui pone secuti erant, superioribus æquata fronte adplicare.* Totus ab auctoris sententia, si quid video, & ab ipsius rei ratione, aberravit Casaubonus; cujus auctoritate & nos ex parte decepti minus ex vero locum hunc in versione expressimus. Erunt tamen Lectores, qui in re controversa, nec satis liquida, ipsius doctissimi Interpretis verba desiderabunt. Sic igitur ille: *Horum alii e dextro cornu in sinistram flexerunt, ac statim ad dextram facto impetu, latera hostium urgebant: alii e lævo cornu in dextram conversi, in latus sinistram adversariorum ipsi quoque incubuerunt.* At fave, ut alia omittam, qui e lævo cornu in dextram

dextram erant conversi, non sinistro, sed dextro lateri hostium incubuerunt. — Pro ἐπιπαρενέβαλλον, satis vulgato errore Aug. & Reg. A. ἐπεὶ παρενέβαλλον habent. ἐπεὶ παρενέβαλον Flor.

Verf. 11. παράπτωσιν. πρόπτωσιν maluerat Reiskius. *Verf. 11.* Nil opus. Nam & παραπίπτειν est *irruere, irrumpere*, ut II. 53, 6. III. 117, 8. VI. 55, 1. unde παράπτωσις *irruptionem* denotabit, quod apte convenit huic loco: & ipsum nomen παράπτωσις simul etiam includit notionem *nimii ardoris*, vel *longioris & imprudentioris progressionis in persequendo*; (veluti XI. 17, 3. κατὰ τὴν τοῦ διαγματος παράπτωσιν,) quæ notio aliàs verbo προπίπτειν inest, quo verbo quidem frequentissime utitur Polybius, (& ipso hoc cap. *verf. 8sq.*) nomine autem πρόπτωσις nusquam.

Verf. 12. οὔτοι μὲν οὐδ' οὐκέτι. Vide ad III. 12, 7. *Verf. 12. 13, 1. 117, 1.*

CAPVT CXVI.

Cap. CXVI.

Verf. 1. μετασχὼν τοῦ τῶν ἱππέων ἀγῶνος. Præposit. *Verf. 1.* tionem ἐπὶ, quam inferuerant ed. 1. 2. cum msstis, eiecit Casaubonus monente Vrfino. μετασχὼν ἔτι correxit Scaliger.

Verf. 2. βουλόμενος. Mendose βουλομένου. Flor. βου- *Verf. 2.* λομένου Vrb.

Verf. 3. αὐτὸς συνεπλέετο. αὐτοῖς Vrb. minus com- *Verf. 3.* mode. — *Ibid. τὰς χεῖρας. τὰς μὲν χεῖρας* ed. 2. temere & invitis msstis. — *Ibid. τοὺς παρ' αὐτοῦ στρατιώτας.* Nulla urgente necessitate Casaubonus, præeunte Vrfino & Scaligero, αὐτοῦ, quod dant libri omnes, in αὐτῷ mutavit. conf. III. 43, 6. & Adnot. ad III. 9, 2.

Verf. 4. ἐπέστη τῆς δυνάμεως. Cum ἐπέστησεν vulgo *Verf. 4.* darent omnes, monuit REISKIUS — „aut ἐπέστη legendum, præerat, aut εαυτὸν addendum post οὔτος.“ — Recte sane: nisi ἐφέστηκας malueris corrigere. Vidimus *Polybii Hist. T. V.* Y y qui-

quidem nuper, (ad III. 94, 7.) verbum ἴστημι cum compositis a Polybio, rariori alioquin usu, in præterito tempore active usurpari: sed vicissim ἐπέστησεν in aoristo primo, neutrali seu reciproca notione, *praefuit*, ferri prorsus nequit.

Verf. 5. *Verf. 5.* οὐτ' ἐποίουεν οὐδέεν. Vocabulum οὐδέεν, temere omissum in editis, restitui ex codicum omnium consensu.

Verf. 6. *Verf. 6.* ἐκκλίναντες Flor. Aug. Reg. A. Ex Vat. & Vrb. nulla varietas notatur; quare videntur hi cum editis in ἐγκλίναντες consentire, quod teneri commodissime poterat. Vide mox verf. seq.

Verf. 7. *Verf. 7.* δοκεῖ ποιῆσαι Vat. Flor. Aug. Reg. A. ποιῆν δοκεῖ ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav. & Vrb. ποιῆσαι δοκεῖ habet ora exempli Vossiani. δοκεῖ ποιῆν ed. 2 & seqq. — *Ibid.* παρέδωκε. παραδέδωκε Flor. Reg. A.

Verf. 8. *Verf. 8.* καὶ ποιούμενος. Mendose ποιούμενοις, Vrb. Flor. Reg. A. Et καὶ caret Flor. — *Ibid.* ἔλαις. ἔλαις Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* ἐπέρρωσε. Temere & invitis mssis καὶ ἐπέρρωσε ed. 1. 2. — *Ibid.* κατέπληξε ταῖς ψυχαῖς τοὺς Ῥωμαίους. Sic Vrb. Flor. Aug. Reg. A. Corrupte Vat. κατέπληξε ταῖς ψυχαῖς τῶν Ῥωμαίων.

Verf. 10. *Verf. 10.* τὰς ἐπιφανείας. Mendose τὰς ἐπιφανῆς Vrb. Aug. Reg. A. cf. c. 115, 8.

Verf. 11. *Verf. 11.* αὐτοῦ πάντες recte Vrb. Vat. Flor. Aug. Reg. A. *ibi, eodem loco, quo pugnaverant.* αὐτοῦ etiam in ora libri Vossiani notatum est, sive ex conjectura, sive ex nescio quo codice, forte ex Reg. A. conf. ad c. 118, 2. — *Ibid.* Μάρκος καὶ Γνάϊος. *M. Atilius Regulus, & Cn. Servilius Geminus.* Sed vide, quæ monita sunt ad cap. 114, 6.

Verf. 12. *Verf. 12.* Κατὰ δὲ τὸν τούτων φόνον Bav. Vat. Flor. Aug. Reg. A. B. C. & ora ed. 2. Sic & debuit Vrb. in quo
est

est τὸν τούτων φόρον. Temere τὸν τούτων χρόνον ed. 1. 2. & τούτων τὸν χρόνον ed. Casaub. & seqq. Sic tamen & Perottus, qui *eodem tempore* vertit.

Verf. 13. Οὐνεουσίαν correxit Casaub. ex Liv. XXII. *Verf. 13.* 49. monente etiam Vrfino, & sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. Οὐσενεουσίαν Vrb. Οὐσενεουσίαν ed. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. & sic mox hi rursus cap. 117, 2. ubi cum aliis in verum consentit Vrb.

CAPVT CXVII.

Cap.
CXVII.

Verf. 1. Ἡ μὲν οὖν. οὖν caret ed. 1. & Reg. B. C. cum *Verf. 1.* Bav. — *Ibid.* γανομένη caret Aug. — *Ibid.* ἡτ/ηθέν-
τας. νικηθέντας solus Aug. sed altera lectio inter lineas
ab ead. manu.

Verf. 2. ἐβδομήκοντα μὲν. Expectaveram μόνον pro *Verf. 2.*
μὲν, ut *verf. 3.* τρισχίλιοι μόνον, sed nil variant libri. De
numero vide Criticos ad Liv. XXII. 49, 14. & 50, 3.

Verf. 3. εἰς μυρία. At ex decem illis millibus (*verf. 7.*) *Verf. 3.*
bis mille occisos ait *verf. 11.* reliquos captos. — *Ibid.*
Verba εἰ δ' ἐκτὸς ὄντες τῆς μάχης, quæ quidem
agnoscunt libri nostri omnes, a librario aliquo ex *verfu 7.*
huc adfuta insertaque videri possunt. Pugnare sane hæc
inter se videntur, μαχόμενοι μὲν ἐέλωσαν, sed ἐκτὸς
ὄντες τῆς μάχης. Nempe *pugnantes* quidem capti sunt,
sed *in castris* oppugnati, non *in pralio* stantes. Ceterum
perperam vulgo eadem verba εἰ δ' ἐκτὸς &c. interposito
majori puncto separata erant a præcedentibus, &, minima
distinctione interjecta, conjuncta cum sequentibus. Co-
dex Bav. vero, & inde editio prima, post τῆς μάχης nul-
lam prorsus distinctionem ponunt, & particulam δὲ post
ἐξ αὐτοῦ omittunt, hoc modo, εἰ δ' ἐκτὸς τῆς μάχης ἐξ
αὐτοῦ τοῦ κινδύνου, quod quam vitiosum sit, nil opus est
monere.

- Verf. 4.** *Verf. 4.* εἰς ἑπτὰ μυριάδας. Confer Criticos ad Liv. XXII. 49, 15. — *Ibid.* παρεσχημένου, monente Vrsino, correxit Casaubonus. Mendose παρεσχημένοι ed. 1. 2. cum msstis omnibus. — *Ibid.* πρὸ τοῦ, τοῦ τῶν ἱππ. ὅχλ. πρὸ τοῦ τῶν ἱππ. mssti omnes. πρὸ τούτων ἱππ. ed. 1. 2. πρὸ τοῦ, τῶν ἱππ. ed. Casanb. & seqq. interjecto commate. Articulum τοῦ repetendum monuit idem Casaub. in ora Basil. Intelligo tamen, *ferrī* etiam *scripturam codicum potuisse*.
- Verf. 5.** *Verf. 5.* καὶ δὴλον ἔγεν. καὶ perperam caret Aug. & distinctionem omittit post ὅχλου. — *Ibid.* πολέμων καιροὺς recte edd. πολεμίων Vat. Flor. Aug. Reg. A. — *Ibid.* τοῖς ὅλοις. Imperite, ἴσως τοῖς ἱπποῖς ora Reg. A. — *Ibid.* ἔχοντα perperam deest ed. 1. 2. & Reg. B. C. cum Bav. & Urb.
- Verf. 6.** *Verf. 6.* τῶν δὲ μετ' Ἀννίβου. Sic ed. 1. 2. consentientibus omnibus codd. τῶν δὲ Ἀννίβου edidit Casaubonus, casu ne, nescio, an consilio: id vero tenere sequentes. De numero caesorum in Annibalis acie conf. Liv. XXII. 52.
- Verf. 7.** *Verf. 7.* οἱ δὲ ζωγρηθέντες &c. Conf. verf. 3.
- Verf. 9.** *Verf. 9.* ἀπολείπη. In ἀπολείπη cum aliis consentit Vat. — *Ibid.* ἀξιόχρεων adscivi ex Vat. Flor. Aug. Reg. A. Mendose ἀξιόχρεω edd. cum Bav. — *Ibid.* γένηται iidem dederunt Vat. Flor. Aug. Reg. A. & Reg. C. γενήσεται edd. & Reg. B. cum Bav.
- Verf. 10.** *Verf. 10.* καταλιπόντος. Temere καταλιπόντες ed. 1. Reg. B. — *Ibid.* τοὺς ἀπολελειμμένους pendet a remotiori ἐπολιόρμου. Adscitavit istam lectionem eūicor Basileensis ex Aug. & tenuerunt posteriores editores, consentientibus Vat. Flor. Reg. A. Sic vero ad προσβάλλοντας intelligendum αὐτοῖς vel τῷ χάρακι. Quo genere straturæ verborum nihil apud Polybium frequentius. Similiter,

liter, paulo inferius, ad ἐκπολιωρήσαντες intelligi dum τὰ ἔρματα.

CAPVT CXVIII.

Cap.
CXVIII.

Verf. 2.

Verf. 2. τῆς μὲν λοιπῆς παραλίας σχεδὸν πάσης καὶ Μεγάλης καλουμένης Ἑλλάδος ἦσαν ἐγκρατεῖς. Cum παλαιᾶς vulgo hic omnes editi atque scripti haberent, sic ad h. l. commentatus est GRONOVIVS: — „Fideliter quidem interpres, quæ *Vetus & Magna Græcia nominatur*. Sed nihil minus verum est, quam eam Italiæ partem fuisse nominatam *Veterem Græciam*, & id nullus auctor confirmat. Non dubito, quin, quam ex codice antiquo vir doctus libro suo adscripserat, certissima sit emendatio, παραλίας. X. 1. Λοκροί, Κρότων, ἔτι δὲ Μεταπόντιοι καὶ Θούριοι ταύτην ἐπέχουσι τὴν παραλίαν.“ — Liber, cujus margini adscriptam a docto viro illam emendationem ait, est exemplum illud editionis Hagenoënsis Polybii, quod in *Codicibus Vossianis* in Bibliotheca publica Universitatis Leidensis hodie adservatur, de quo dixi in Præfatione ad Tom. II. Polybii nostri p. 36 sq. cujus Notas marginales Wytenbachius, Amstelodamensis Lycei decus, pro sua humanitate nobiscum communicavit. Quod si igitur ex antiquo Codice, ut ait Gronovius, ducta illa emendatio est, de qua nunc agitur, non ex mera conjectura; necesse est, ut vir doctus, qui illas notas marginales in codice Vossiano scripsit, consuluerit ad hunc Polybii locum Codicem illum Bibliothecæ Regis Francorum, quem *Reg. A.* insignivimus; qui codex unus ex omnibus eandem lectionem παραλίας, & quidem pro emendatione in ora adscriptam habet, obelo inducta alia emendatione, quæ ab eadem manu prius ibidem notata erat, Ἰταλίας, quam Augustanus etiam codex in ora habet. Sed undecumque ducta fuerit ista emendatio παραλίας, nemo æquus iudex, qui eam semel cognoverit, aut qui in eam ipse inciderit, dubitare debebit, veram esse Polybii scripturam,

Verf. 2. pturam, & recte nos fecisse, quod auctori restituerimus. Ac miror sane, quo pacto contra Gronovium Reiskius defendere vulgatam scripturam *παλαιᾶς* conatus sit, contendens, quæ olim *magna* Græcia fuit dicta, eandem etiam *antiquam* dictam esse; quod patere ait cum ex Polyb. XII. 4, 8. tum ex verbis Nili Doxopatrii, quæ adfert Ducange in Glossario Græc. v. *Δουκάριον*. Etenim, ut jam non morer abrupta obscuri scriptoris seculi XII. verba, quæ mihi in meo exemplo Glossarii Ducangiani (edit. primæ Lugd. 1681.) ne reperire quidem neque in ipso Glossario, neque in Appendice, licuit; quæ vero eadem verba, prout a Reiskio relata video, nihil quidquam huc faciunt: quod ad Polybii locum XII. 4, 8. adinet, ibi primum, ex vulgata scriptura, nulla *antiquæ Græciæ*, sed *antiquæ* vel *veteris Italiæ*, sit mentio; at ibidem pariter dubitari nullo modo debet, simillima ratione, ut hoc loco, vulgatam scripturam *παλαιᾶν* ex *παράλαιαν*, quam & nos ibi confidenter auctori restituiamus, esse corruptam. Eiusdem depravationis simillimum exemplum offerunt Strabonis codices, lib. III. p. 145. ubi *παλαιᾶς* ex *παράλαιας* detortum esse perspicte Casaubonus & in ora suæ editionis & in Commentario docuit. Livius in ea parte historiarum, in qua nunc versamur, ipsum vocabulum *παράλαιαν* expressit, XXII. 61. *Defecere autem a Pænis hi populi: .-. Græcorum omnis fere ora, Tarentini &c.* Rursusque XXXI. 7. *Nec Tarentini modo, ora quæ illa Italiæ, quam Majorem Græciam vocant, sed Lucanus & Brutius & Samnis a nobis defecerunt.* GRONOVIVS, in Notis msstis, Adnotationi supra relatæ hoc supplementum adjecit: „*Vetus Græcia*, ait, non potest alia esse, quam ipsa Achaia. Inde missæ coloniae in Italiam, constituerunt *Majorem Græciam*, & propterea potius *Novam* dicendam, ut Nova Salamis & Antiqua.“ — Tum in eandem sententiam adfert Maximi Tyrii locum, Dissert. XVII. (p. m. 170. Lugd. Bat. 1614.) ubi *Graciam* proprie nominatam, respec-
tu

ἔτι illius in Italia magnæ Græciæ, *antiquam* vocat: ὅπο-
 πτεύω γὰρ, ἐξ Ἰταλίας Ἀθήναζε ἐλθὼν τὸν λόγον, Πυθα-
 γορείων τινῶν ἐμπορίαν ταύτην καλὴν στείλαμένων εἰς τὴν
 ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Eamdem Græciam Propriam, id est,
 quidquid regionis a meridie Macedoniæ est, simul cum
 Peloponneſo, apud Appianum pariter (Hist. Mithridat.
 cap. 118.) ἀρχαίαν Ἑλλάδα, *veterem Græciam* adpellatam
 videas; sed id quidem rursus alia ratione. Nempe ibi ad
 nomen Ἑλλάδα, quæ nimirum a Romanis, ex quo impe-
 rio eorum erat adjuncta, non *Græcia*, sed *Achaia*, ad-
 pellabatur, adjicit Appianus vocabulum ἀρχαίαν eodem
 fere modo, quo nos hodie post auspaticissimam Imperii
 Francogallici regenerationem, cum *Alfatiam* verbi causa,
 quæ nunc ex nova formula *Circulus Inferioris* & *Circulus*
Superioris Rhæni audit, veteri & omnibus ante hunc diem
 noto nomine insignire volumus, non nude *Alfatiam*, sed
veterem Alfatiam, s. olim dictam *Alfatiam* (la ci-devant
Alsace) dicimus. Ceterum si quis est locus veteris alicu-
 jus scriptoris, qui scire videri possit vulgatæ apud Poly-
 bium scripturæ, fuerint illa Ciceronis verba de Orator.
 III. 34. ubi, *Pythagoras*, ait, *artibus instituit totam illam*
veterem Italiæ Græciam, quæ quondam *magna vo-*
citata est. At, quod si alia ejusdem Ciceronis loca contu-
 leris, facile intelliges, quo pacto *veterem Italiæ Græciam*
 nunc eam dicat, quæ aliàs *major* vel *magna Græcia* est
 adpellata. Scilicet eodem modo, quo *reliquam Græciam*
 pariter *veterem* dicit, ubi de priscis Græciæ institutis, quæ
 ipsius ætate obsoleta erant, verba facit, de Orat. III. 51.
 cum quo loco conferenda sunt, quæ in Præfatione ad Vi-
 tus excellentium Imperatorum Cornelius Nepos monuit,
 & Polyb. IV. 20. *Veterem* igitur *Italiæ Græciam* Ci-
 cero loco citato eam partem Italiæ dixit, non, cui *vete-*
ris Græciæ fuerit umquam vulgo cognomen, sed *quæ pri-*
scis temporibus floruit, & *magna Græcia* est vocitata.
 Quo pertinet, quod eamdem *magnam Græciam*, quæ

Verf. 2.

olim floruerat, sua ætate *deletam* ait in Lælio cap. 4. Quam in eandem fere sententiam Strabo sub initium lib. VI. p. 253. postquam de eadem Italiæ ora verba fecit, quæ, a Græcis culta, *Magna Græcia* olim fuerat adpellata, ait: νυνὶ δὲ, πλὴν Τάραντος καὶ Ῥηγίου καὶ Νεαπόλεως, ἐκβεβηκρυῖσθαι συμβέβηκεν ἅπαντα. Vt ad Polybii locum, qui in hanc disputationem nos deduxit, redeamus: verba illa καὶ Μεγάλης καλουμένης Ἑλλάδος, quæ a plerisque codicibus absunt, (Perotti etiam codice cum Vat. & aliis consentiente,) adfumentum librarii esse videntur, quod, postquam παραλίς in παλαιῶς fuit corruptum, veluti medelæ causa adjectum est. Quæ si tamen servata cupis, saltem, ut in scholio dixi, pro καὶ Μεγάλης, τῆς Μεγάλης, aut καὶ τῆς, aut τῆς καὶ Μεγάλης &c. fuerit legendum.

Verf. 3.

Verf. 3. ἐνεχειρ. αὐτούς. αὐτοὺς Aug. Reg. A.

Ibid. Ἀργυριππανοί. Sic prorsus Aug. Reg. A. & Vrsin. Et prope abest Vat. qui dat Ἀργυρυππανοί. Mendosius Ἀνυριππάνοι Flor. si recte notavit Gronovius. Ἀργυριππανοί cd. 1. 2. Reg. B. C. cum Bav. Ἀργυριππανοί ed. Casaub. & seqq. Conf. III. 88, 6. Minus recte hos Casaubonus in versione *Arpinates* dicit, quod est nomen incolarum Arpini, Latii oppidi; Argyrippanos, id est, Arporum oppidi cives, *Arpanos* vel *Arpinos* Romani vocant; ut docent loca, a Cluvero collecta, Ital. Antiq. p. 1219. Ceterum hos non commemorat Livius in numero populorum, qui tum a Romanis defecerunt: & posses suspicari, pro Argyrippanis *Hirpinos* illum posuisse, nisi adjecisset *Apulorum pars*, quo scilicet pertinent Arpini. Plane extra oleas vagatus est hoc loco Perottus, *Neapolitanos* nominans. — *Ibid.* Post Ἀργυριππανοί, pro δὲ legendum videri potest τε, ut respondeat illi Ταρεντῖνοι τε, sed nil variant codices, & ne desideratur quidem summa in his ἀκριβεία. Conf. ad I. 13, 6. & ad IV. 74, 8.

Ibid.

Ibid. Κακυανῶν τινες ed. 2 & seqq. cum Vat. Flor.
Aug. Reg. A. Κακυανοὶ ἐκάλουν ed. 1. ex Bav.

Verf. 6. εἰς τὴν Γαλατίαν. Deest τὴν editis & Reg. B. *Verf.* 6.
C. cum Bav. Adjeci ex Vat. Flor. Aug. Reg. A.

Verf. 7. ἀπέλειπε. ἀπέλειπε Flor. Aug. Et eadem le. *Verf.* 7.
etio in Bav. inter lineas indicatur.

Verf. 8. τῶν Ῥωμ. ἡτ/ηθ. Articulum, quo carere *Verf.* 8.
possumus, invitis mssis omnibus inseruit Casaub.

Verf. 10. ταύτην μὲν τὴν βιβλ. Temere τὴν μὲν τὴν *Verf.* 10.
βιβλον ed. 1. — *Ibid.* καταστρέφωμεν. κατεστρέψαμεν
solus Flor.

Verf. 11. κατὰ τὴν αὐτὴν Ὀλυμπιάδα Vat. Flor. Aug. *Verf.* 11.
Reg. A. Mendose κατ' αὐτὴν τὴν Ὀλυμπ. edd. ex Bav.

Ibid. ὅταν - ἐπιστῶμεν τοῖς καιροῖς τούτοις, ubi *insiste-*
mus paulisper his temporibus. Hæc ita vertentes, *REIS-*
KIUM sumus secuti, qui ad h. l. hæc adiitavit: — „ἐπι-
στῶμεν τοῖς καιροῖς τούτοις, *insistemus his temporibus*, h. e.
eorum eventis atque eventorum rationibus mente & cogi-
tatione nonnihil immorabimur, & quæ nobis de iis vi-
debuntur, paulo diligentius atque copiosius exponemus,
& univærse de iis disputabimus. *Quand nous ferons des*
reflexions générales sur les événemens de ces tems. —
Fortasse tamen satis fuerat, *quum ad hæc tempora perve-*
nerimus; quam in sententiam Casaubonus vertit, *quum*
ad hæc tempora narrationem perduxerimus. Eodemque
modo IV. 40, 1. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τὸν τόπον ἐτέστημεν, pro eo,
quod in versione posuimus, *quoniam huic loco insistere cœ-*
pimus, satis fortasse fuerat, cum Casaubono vertere, *quo-*
niam ad locum istum devenimus.

Ibid. Verba ἤδη προθέμενοι, si recte capio, velut in
parenthesi dicta intelligi debent, *quod quidem jam nunc*
propositum habemus. Sed fateor, non facis perspectam

Verf. II.

mihi esse vim istorum verborum; ac vereor, ne non satis sana atque integra sit oratio. Fuit cum cogitarem, προ-
 θέμενοι fortasse hic esse *proponentes*, *præmittentes* reli-
 quæ historiæ, & pro τὸτ' ἤδη scribendum fuisse τότε δὲ.
 Sed nec hoc facit satis. — *Ibid.* Ψιλῶς, *nude, per se,*
separatim a reliqua historia. cf. VIII 4, 3.

Ibid. τῆς Παμμοῦν. Sic ed. 1. & Reg. B. C. cum Bav.
 & Vat. τῆς τῶν Παμμοῦν ed. 2 & seqq. cum Aug. Reg. A.
 nescio an & Flor. e quo nil notatum.

Finis Tomi quinti.

005654022

University of California

